የኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ መንግሥት ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ።

ግ ው ጫ ።

አንደኛ ፡ መጽሐፍ ። ገጽ

ስለ ፡ ሰዎች ።

አንቀጽ ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ሰዎች ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ። ስለ ፡ ሰውና ፡ ስለ ፡ መብቶቹ ። .... ፩
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ሰው ፡ መብት ፡ አሰጣጥ ። .... ፩
ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ሰው ፡ መብቶች ። .... ፪
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ስም ። .... ፰
ምዕራፍ ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ክብር ፡ መዝገብ ፡ ማስረጃነት ። .... ፲፩
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹማምቶች ። .... ፲፩
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹማምት ፡ ሥልጣን ፡ አሰጣጥ ። .... ፲፯
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ተግባር ። ፲፱
ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገቦች ። .... ፲፯
ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎች ። .... ፳፩
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ በጠቅላላው ። ... . ፳፩
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ የመወለድ ፡ ጽሑፎች ። .... ፳፫
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ፤ የመሞት ፡ ጽሑፎች ። .... ፳፬
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፬ ፤ የጋብቻ ፡ ጽሑፎች ። .... ፳፯
ክፍል ፡ ፬ ፤ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎችን ፡ ስለማቃናት ። .... ፳፯
ክፍል ፡ ፭ ፤ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎች ፡ ግልባጮችና ፡ ቅጂዎች ። .... ፳፰
ክፍል ፡ ፮ ፤ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍን ፡ ደንብ ፡ አለመፈጸም ፡ የሚያስከትለው ፡ ቅጣት ። .... ፴
ክፍል ፡ ፯ ፤ ስለ ፡ ታወቁ ፡ ሰነዶች ። ... . ፴፪
ምዕራፍ ፡ ፬ ፤ ስለ ፡ መጥፋት ፡ .... ፴፬
ክፍል ፡ ፩ ፤ የመጥፋት ፡ መግለጫ ። .... ፴፬
ክፍል ፡ ፪ ፤ የመጥፋቱ ፡ ማስታወቂያ ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ። .... ፴፯

ክፍል ፡ ፫ ፤ ጠፋ ፡ መባሉ ፡ የሚቀርበት ፡ ጊዜ ። .... ፴፯
ምዕራፍ ፡ ፭ ፤ ስለ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታና ፡ ስለመደበኛ ፡ ቦታ ። ፴፰
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ። .... ፴፰
ክፍል ፡ ፪ ፤ መደበኛ ፡ ቦታ ። ... ... ፵

አንቀጽ ፡ ፪ ።
ስለ ፡ ሰዎች ፡ ችሎታ ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ጠቅላላ ፡ የሆኑ ፡ መሠረታውያን ፡ ደንቦች ። ፵፩
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ አካለመጠን ፡ ስላላደረሱ ፡ ሰዎች ። .... ፵፪
ክፍል ፡ ፩ ፤ ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ። .... ፵፪
ክፍል ፡ ፪ ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ሰው ፡ ስለሚ
ጠብቁ ፡ ክፍሎች ። .... ፵፬
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ አሳዳሪና ፡ ስለ ፡ ሞግዚት ። ፵፬
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ ምክር ፡ አባሎ
ችና ፡ ስለ ፡ ተጠባባቂ ፡ ሞግዚት ። .... ፵፫
ክፍል ፡ ፫ ፤ የአሳዳሪውና ፡ የሞግዚቱ ፡ ሥልጣን ። .... ፵፯
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ሰውነት ፡
አጠባበቅ ። .. .. ፵፰
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰን ፡ ልጅ ፡ ሀብቶች ፡
ስለ ፡ ማስተዳደር ። .... ፶፩
ክፍል ፡ ፬ ፤ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ለመጠበቅ ፡ የተመለ
ከቱትን ፡ ደንቦች ፡ መጣስ ፡ የሚያስከትለው ፡ ቅጣት ። ፶፯
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ሥራዎች ። ፶፯
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ የሞግዚቱ ፡ ሥራዎች ። .... ፶፰
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ፤ ሊደርሱ ፡ የሚችሉ ፡ ጎላፊነቶች ። ፶፱
ክፍል ፡ ፭ ፤ አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ችሎታ ፡ ግጣት ፡ ስለ ፡
መቅረቱ ። .... ፫
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ ከሞግዚት ፡ አስተዳደር ፡ ነጻ ፡ ስለ ፡ መው
ጣት ። .... ፫
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ የሞግዚትነት ፡ ሥራ ፡ ሒሳቦች ። ፫፪

ገጽ

ምዕራፍ ፤ ፫ ፤ አእምሮዋቸው ፡ ስለ ፡ ጕደለ ፡ ሰዎችና ፡ ስለ ፡ ድውዮች ። ፫፫
ክፍል ፡ ፩ ፤ ችሎታ ፡ ስላልተከለከሉት ፡ የአእምሮ ፡ ጕደ
ሎዎችና ፡ ድውዮች ። .. .. ፫፫
ክፍል ፡ ፪ ፡ በፍርድ ፡ ስለሚደረግ ፡ ክልከላ ፡ .... ፫፭
ምዕራፍ ፡ ፬ ፤ በሕግ ፡ ስለ ፤ ተከለከሉ ፡ ሰዎች ። .... ፫፭
ምዕራፍ ፡ ፭ ፤ ስለ ፡ ውጭ ፡ አገር ፡ ሰዎች ። .... ፫፫

አንቀጽ ፡ ፫ ።

በሕግ ፡ የሰው ፡ መብት ፡ ስለ ፡ ሰጣቸው ፡ ማኅበሮችና ፡
ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ ስለ ፡ ተመደቡ ፡ ንብረቶች ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፡ ስለ ፡ አስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ድርጅቶችና ፡ ስለ ፡ ቤተ ፡ ክር
ስቲያን ። .... ፫፬
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ማኅበሮች ። .... ፫፮
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ማኅበሩ ፡ መመሥረቻ ፡ ጽሑፎችና ፡
ስለ ፡ ውስጥ ፡ ደንቦች ። .... ፫፮
ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ማኅበረተኞች ። .... ፫፰
ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ሥራው ፡ አመራር ። ... . ፬
ክፍል ፡ ፬ ፤ ስለ ፡ ጠቅላላ ፡ ጉባኤ ። ... . ፬፪
ክፍል ፡ ፭ ፤ የማኅበሩ ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ። .... ፬፬
ክፍል ፡ ፮ ፤ ስለ ፡ ማኅበሩ ፡ መፍረስና ፡ ሒሳብ ፡ መጣራት ። .... ፬፭
ክፍል ፡ ፯ ፤ ማኅበሮችን ፡ ስለ ፡ መቈጣጠር ። .... ፬፰
ምዕራፍ ፡ ፫ ፤ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ ስለ ፡ ተመደቡ ፡ ንብረቶች ። .... ፭፪
ክፍል ፡ ፩ ፤ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ። .... ፭፪
ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ኮሚቴዎች ። ... . ፭፭
ክፍል ፡ ፫ ፤ ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ የሚወጡ ፡ የአደራ ፡ ንብረቶች ። ፭፱
ምዕራፍ ፡ ፬ ፤ በሕግ ፡ የሰው ፡ መብት ፡ ስለ ፡ ተሰጣቸው ፡ የውጭ ፡ አገር ፡
ዜጋ ፡ ማኅበሮችና ፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ ስለ ፡ ተመደቡ ፡ የውጭ ፡
አገር ፡ ዜጋ ፡ ንብረቶች ። .... ፭፲፭

ሁለተኛ ፡ መጽሐፍ ።

ስለ ፡ ቤተ ፡ ዘመድና ፡ ስለ ፡ ውርስ ፡ (አወራረስ) ።

አንቀጽ ፡ ፬ ።

ስለ ፡ ሥጋ ፡ ዝምድናና ፡ ስለ ፡ ጋብቻ ፡ ዝምድና ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ዝምድናና ፡ ስለ ፡ ጋብቻ ፡ በጠቅላላው ። .... ፭፲፭

ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ መተጫጨት ። .... ፩፻፳

ምዕራፍ ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ጋብቻ ፡ አፈጻጸም ። .... ፲፳፫

ክፍል ፡ ፩ ፡ ለማንኛዎቹም ፡ ዐይነቶች ፡ ጋብቻዎች ፡ የሚሆኑ ፡ አጠቃላይ ፡ ሁኔታዎች ። .... ፲፳፫

ክፍል ፡ ፪ ፤ ብሔራዊ ፡ ጋብቻ ። .... ፲፳፮

ክፍል ፡ ፫ ፤ ሌሎች ፡ ዐይነቶች ፡ ጋብቻዎች ። .... ፲፳፰

ምዕራፍ ፡ ፬ ፤ የጋብቻ ፡ ሁኔታዎች ፡ ባለመጠበቃቸው ፡ ምክንያት ፡ የሚወሰን ፡ ቅጣት ። .... ፲፳፰

ክፍል ፡ ፩ ፤ ለጋብቻ ፡ ሥርዐቶች ፡ ሁሉ ፡ የሚሆን ፡ የወል ፡ ሁኔታ ። ፲፳፰

ክፍል ፡ ፪ ፤ ብሔራዊ ፡ ጋብቻ ። .... ፲፴፪

ክፍል ፡ ፫ ፤ ሌሎች ፡ ጋብቻዎች ። . ... ፲፴፪

ምዕራፍ ፡ ፭ ፤ የጋብቻ ፡ ውጤት ። ... . ፲፴፫

ክፍል ፡ ፩ ፤ ጠቅላላ ፡ ደንቦች ። .... ፲፴፫

ክፍል ፡ ፪ ፤ በሰዎች ፡ ላይ ፡ ጋብቻው ፡ ያለው ፡ ውጤት ። .... ፲፴፭

ክፍል ፡ ፫ ፤ ጋብቻው ፡ በገንዘብ ፡ በኩል ፡ ያለው ፡ ውጤት ። .... ፲፴፯

ምዕራፍ ፡ ፮ ፤ ስለ ፡ ጋብቻ ፡ መፍረስ ፡ .. .. ፲፴

ክፍል ፡ ፩ ፤ ጋብቻ ፡ የሚፈርስበት ፡ ምክንያት ። .... ፲፴

ክፍል ፡ ፪ ፤ በተጋቢዎቹ ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ የገንዘብ ፡ ግንኙነት ፡ ጉዳይ ፡ ስለማጣራት ። .... ፲፴፬

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ ከባልና ፡ ከሚስት ፡ የአንዱ ፡ መሞት ። ፲፴፬

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ የመፋታት ፡ ሁኔታ ። ... . ፲፴፯

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ፤ ሌላ ፡ የጋብቻ ፡ መፍረስ ። .... ፲፴፰

ምዕራፍ ፡ ፯ ፤ የጋብቻ ፡ ማስረጃ ። .... ፲፴፰

ምዕራፍ ፡ ፰ ፤ ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ስለ ፡ መኖር ። ፲፵፩

ምዕራፍ ፡ ፱ ፤ በጋብቻና ፡ በፍቺ ፤ ከጋብቻው ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ጉዳይ ፡ ስለሚነሡ ፡ ክርክሮች ። ፲፵፫

ምዕራፍ ፡ ፲ ፤ ስለመወለድ ። .... ፲፵፮

ክፍል ፡ ፩ ፤ አባትና ፡ እናትን ፡ ስለ፡ማወቅ ። . ... ፲፵፮

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ። .. .. ፲፵፮

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ አባት ፡ ነው ፡ ስለሚያሰኝ ፡ ግምት ። ፲፵፯

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ፤ አባትነትን ፡ ስለ ፡ ማወቅ ። .... ፲፵፰

ገጽ

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፬ ፤ በፍርድ ፡ ስለሚደረግ ፡ የአባትነት ፡ ማወቅ ። .. .. ፻፷
ክፍል ፡ ፪ ፤ በአባትነት ፡ ምክንያት ፡ ስለሚነሣ ፡ ክርክር ። .... ፻፷፩
ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ልጅነት ፡ ማስረጃ ። .... ፻፷፪
ክፍል ፡ ፬ ፤ በሁኔታው ፡ ላይ ፡ ስለሚነሣው ፡ ክርክርና ፡ ስለመካድ ። ፻፷፬
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ በሁኔታው ፡ ላይ ፡ ስለሚደረግ ፡ ክርክር ። ፻፷፬
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ መካድ ።.... .... ፻፷፭
ምዕራፍ ፡ ፲፩ ፤ ስለ ፡ ጉዲፈቻ ፡ (የማር ፡) ልጅ ። .... ፻፷፰
ምዕራፍ ፡ ፲፪ ፤ ስለ ፡ ቀለብ ፡ መስጠት ፡ ግዴታ ። .. .. ፻፸

አንቀጽ ፡ ፭ ።

ስለ ፡ ውርስ ፡ (ስለ ፡ አወራረስ) ። ፻፸፬
ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ውርስ ፡ አስተላለፍ ። .... ፻፸፬
ክፍል ፡ ፩ ፤ ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ። .... ፻፸፬
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ውርስ ፡ አከፋፈትና ፡ በውስጡ ፡ ስለ ሚገኝበት ። .... ፻፸፬
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ መራሽ ፡ ለመሆን ፡ የሚያስፈልግ ፡ ችሎታ ። ፻፸፭
ክፍል ፡ ፪ ፡ ሳይናዘዝ ፡ የሞተ ፡ ሰው ፡ ውርስ ፡ .... ፻፸፯
ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ኑዛዜ ። .... ፻፹
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ የኑዛዜ ፡ ዋጋ ፡ መኖር ፡ ሁኔታዎች ፡ ፻፹
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ በኑዛዜዎቹ ፡ የሰፈረ ፡ ቃልና ፡ የኑዛዜ ፡ ትር ጓሜ ።.... .... ፻፸
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ ወራሽነትን ፡ ስለ ፡ ማጣራት ። .... ፻፺፰
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ውርሱ ፡ አጣሪ ። .... ፻፺፱
ክፍል ፡ ፪ ፤ መብት ፡ አለኝ ፡ ባዮችን ፡ ቁርጥ ፡ በሆነ ፡ አኳኋን ፡ ስለ ፡ መወሰን ። .... ፻፻፫
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ የወራሾቹን ፡ ሁኔታ ፡ ለጊዜው ፡ ስለ ፡ መወሰን ፡ ፻፻፫
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ ወራሾችና ፡ ጠቅላላ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተ ሰጣቸው ፡ ሰዎች ፡ ስለሚያደርጉት ፡ ምርጫ ። ፻፻፭
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ፤ ለወራሹ ፡ ስለሚሰጡ ፡ የምስክር ፡ ወረቀቶ ችና ፡ የወራሽነት ፡ ጥያቄ ። .... ፻፻፲

ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ውርስ ፡ አስተዳደር ። .. .. ፪፻፲፭
ክፍል ፡ ፬ ፤ የውርሱን ፡ ዕዳ ፡ ስለ ፡ መክፈል ። .... ፪፻፲፬
ክፍል ፡ ፭ ፤ ከውርሱ ፡ ላይ ፡ ስለሚጠየቀው ፡ የቀለብ ፡ ገንዘብ ። ፪፻፲፯
ክፍል ፡ ፮ ፤ የኑዛዜ ፡ ስጦታዎችን ፡ ስለ ፡ መክፈል ። .... ፪፻፲፱
ክፍል ፡ ፯ ፤ ስለ ፡ ውርሱ ፡ መዘጋት ። .... ፪፻፳፪
ምዕራፍ ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ውርስ ፡ ክፍያ ። .... ፪፻፳፬
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ውርሱ ፡ አለመነጣጠልና ፡ ለውርስ ፡ ክፍያ ፡ ስለሚ
ቀርብ ፡ ጥያቄ ። .... ፪፻፳፬
ክፍል ፡ ፪ ፤ የጋራ ፡ ወራሾች ፡ ስለሚመልሱት ፡ ንብረቶች ። ፪፻፳፮
ክፍል ፡ ፫ ፤ የመክፋፈሉ ፡ አሠራር ። .... ፪፻፳፰
ክፍል ፡ ፬ ፤ መክፋፈሉ ፡ ከተፈጸመ ፡ በኋላ ፡ በወራሾቹ ፡ መካከል ፡ ስላ
ለው ፡ ግንኙነት ። .... ፪፻፴፪
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ የጋራ ፡ ተካፋዮች ፡ ሊሰጡ ፡ ስለሚገባቸው ፡
ዋስትና ። .... ፪፻፴፪
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ ከፍያውን ፡ ስለ ፡ ማፍረስ። .... ፪፻፴፫
ክፍል ፡ ፭ ፤ የውርሱ ፡ ሀብት ፡ ከተከፋፈለ ፡ በኋላ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ
ዎች ፡ ያላቸው ፡ መብት ። .... ፪፻፴፩
ምዕራፍ ፡ ፬ ፤ ውርስን ፡ ስለሚመለከቱ ፡ ስምምነቶች ። .... ፪፻፴፭
ክፍል ፡ ፩ ፤ ወደፊት ፡ በሚገኝ ፡ ውርስ ፡ ላይ ፡ ስለሚደረግ ፡ የውል ፡
ስምምነት ። .... ፪፻፴፭
ክፍል ፡ ፪ ፤ የተከፋፈሉ ፡ ስጦታዎች ። .... ፪፻፴፯
ክፍል ፡ ፫ ፤ የውርስ ፡ መብቶችን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ። .... ፪፻፴፯

ሦስተኛ ፡ መጽሐፍ ።

ስለ ፡ ንብረት ።

አንቀጽ ፡ ፮ ።

ስለ ፡ ንብረት ፡ በጠቅላላውና ፡ ስለ ፡ ይዞታ ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ንብረት ፡ በጠቅላላው ። ... . ፪፻፴፰
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ይዞታ ። ... . ፪፻፵

አንቀጽ ፡ ፯ ።

ስለ ፡ ግል ፡ ሀብት ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ሀብት ፡ ስለሚገኝበት ፡ ሁኔታ ፤ ሀብትን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ፤
ሀብት ፡ ስለሚቀርበትና ፡ ስለ ፡ ባለሀብትነት ፡ ማስረጃ ። ፪፻፵፫

ክፍል ፣ ፩ ፤ ሀብት ፣ ስለሚገኝበቅ ፣ ሁኔታ ። .... ፲፱፻፵፫
ንኡስ ፣ ክፍል ፣ ፩ ፤ ስለመያዝ ። .... ፲፱፻፵፫
ንኡስ ፣ ክፍል ፣ ፪ ፤ የቅን ፣ ልቡና ፣ ባለይዞታነት ። .... ፲፱፻፵፭
ንኡስ ፣ ክፍል ፣ ፫ ፤ ስለ ፣ ይዞታ ። ... . ፲፱፻፵፯
ንኡስ ፣ ክፍል ፣ ፬ ፤ የዋና ፣ ተጨማሪ ፣ ነገር። .. .. ፲፱፻፵፯
ክፍል ፣ ፪ ፤ ባለሀብትነትን ፣ ስለ ፣ ማስተላለፍ ። ... . ፲፱፻፶፩
ክፍል ፣ ፫ ፤ ስለ ፣ ሀብትነት ፣ መቅረት ። .. .. ፲፱፻፶፪
ክፍል ፣ ፬ ፤ ስለ ፣ ሀብትነት ፣ ማስረጃ ። .. .. ፲፱፻፶፪
ምዕራፍ ፣ ፪ ፤ የባለሀብቱ ፣ መብቶችና ፣ ግዴታዎች ። ... . ፲፱፻፶፭
ክፍል ፣ ፩ ፤ ጠቅላላ ፣ ድንጋጌዎች ። .... ፲፱፻፶፭
ክፍል ፣ ፪ ፤ የማይንቀሳቀስ ፣ ንብረትን ፣ የሚመለከቱ ፣ የተለዩ ፣ ደንቦች ። ፲፱፻፶፮
ክፍል ፣ ፫ ፤ ስለ ፣ ውሃዎች ፣ ባለሀብትነትና ፣ በውሃዎች ፣ ስለ ፣ መገልገል ። ፲፱፻፷

አንቀጽ ፣ ፭ ።

የጋራ ፣ ባለሀብትነት ፣ በአላባ ፣ ስለ

መጠቀምና ፣ ስለሌሎች ፣ ግዙፍ ፣ መብቶች ።

ምዕራፍ ፣ ፩ ፤ ስለ ፣ ጋራ ፣ ባለ ፣ ሀብትነት ። .... ፲፱፻፷፩
ክፍል ፣ ፩ ፤ ጠቅላላ ፣ ደንቦች ። .... ፲፱፻፷፩
ክፍል ፣ ፪ ፤ ልዩ ፣ ሁኔታዎች ። .. .. ፲፱፻፷፩
ንኡስ ፣ ክፍል ፣ ፩ ፤ የአግባይ ፣ ወሰን ፣ አጥሮች ። .... ፲፱፻፷፩
ንኡስ ፣ ክፍል ፣ ፪ ፤ ያንድ ፣ ቤት ፣ ፎቅ ፣ ወይም ፣ ለመኖሪያ ፣ የተ
መደቡ ፣ ክፍሎች ፣ ባለሀብትነት። . ... ፲፱፻፷፪
ምዕራፍ ፣ ፪ ፤ በአላባ ፣ ብቻ ፣ ስለ ፣ መጠቀም ፣ መብት ። .... ፲፱፻፷፭
ክፍል ፣ ፩ ፤ ጠቅላላ ፣ ደንቦች ። .... ፲፱፻፷፭
ክፍል ፣ ፪ ፤ ስለ ፣ ግዙፍ ፣ ተንቀሳቃሽ ፣ ሀብቶች ፣ የሚደና ፣ (የሚፈጸም ፣)
ልዩ ፣ ደንብ ። .. .. ፲፱፻፷፱
ክፍል ፣ ፫ ፤ የገንዘብና ፣ ሌሎች ፣ ግዙፎች ፣ ያልሆኑ ፣ ነገሮች ፣ በአላባ ፣
የመጠቀም ፣ መብት ፣ ልዩ ፣ ደንቦች ። .... ፲፱፻፸፯
ክፍል ፣ ፬ ፤ በቤት ፣ ውስጥ ፣ የመኖር ፣ መብት ። .... ፲፱፻፸፰
ምዕራፍ ፣ ፫ ፤ ስለ ፣ ንብረት ፣ አገልግሎት ። .... ፲፱፻፸፰
ምዕራፍ ፣ ፬ ፤ በቀዳሚነት ፣ ግዥ ፣ ይገባኛል ፣ የማለት ፣ መብት ። ፲፱፻፸፬

ገጽ

ምዕራፍ ፡ ፭ ፤ ባለሀብቱ ፡ አንዳንዶቹን ፡ ንብረቶች ፡ እንደ ፡ ፈቀደው ፡
እንዳያደርግ ፡ መብቱን ፡ ስለ ፡ ማጥበብ ። .... ፪፻፲፱
ክፍል ፡ ፩ ፤ የግዢን ፡ ወይም ፡ በቀደምትነት ፡ የመግዛትን ፡ መብት ፡
ስለሚመለከት ፡ የውል ፡ ስምምነት ። .... ፪፻፲፱
ክፍል ፡ ፪ ፤ ንብረት ፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይያዝ ፡ የማድረግ ፡ ስምምነት ። ፫፻፭

አንቀጽ ፡ ፱ ፤

በማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ በጎብረት ፡ ስለ ፡ መጠቀም ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ የመንግሥት ፡ ንብረት ፡ (የሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ንብረት ፡ እና ፡)
ንብረትን ፡ ስለ ፡ ማስለቀቅ ። .. .. ፫፻፭
ክፍል ፡ ፩ ፤ የሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ንብረት ። ... . ፫፻፭
ክፍል ፡ ፪ ፤ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ የሚጠቅሙትን ፡ ሀብቶች ፡ ስለ ፡
ማስለቀቅ ። .. .. ፫፻፲፪
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ የጎብረት ፡ ስለ ፡ ሆኑ ፡ የእርሻ ፡ መሬቶች ። .... ፫፻፲፭
ምዕራፍ ፡ ፫ ፤ በመንግሥት ፡ የታወቁ ፡ የመሬት ፡ ባለሀብቶች ፡ ማኅበር ። ፫፻፳፩
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ማኅበሮቹ ፡ መቋቋም ። .... ፫፻፳፩
ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ማኅበሮች ፡ የሥራ ፡ አካሄድ ። .... ፫፻፳፫
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ የግል ፡ ርስት ፡ የሚጠበቅበት ፡ ሁኔታ ። ፫፻፳፭
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ መሬቶቹ ፡ የጎብረት ፡ ሀብት ፡ በሚሆኑበት ፡
ጊዜ ፡ . ... ፫፻፳፯
ምዕራፍ ፡ ፬ ፤ የከተማ ፤ ክልል ፡ የሆኑ ፡ ስፍራዎች ፡.... .... ፫፻፳፰

አንቀጽ ፡ ፲ ።

ስለ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ መዝገቦቹ ፡ አያያዝና ፡ ግልጽ ፡ ስለ ፡ መሆናቸው ። ፫፻፴፪
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ በልዩ ፡ ልዩ ፡ መዛግብት ፡ ውስጥ ፡ ስለሚጻፉ ፡ ነገሮች ። ፫፻፴፭
ምዕራፍ ፡ ፫ ፤ በመዝገቦቹ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ጽሑፎች ፡ አመዘጋገብ ። .... ፫፻፵
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ አመዘጋገቡ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ። .... ፫፻፵
ክፍል ፡ ፪ ፤ ለአመዘጋገብ ፡ የሚያገለግሉ ፡ ፎርሙሎች ። .... ፫፻፵፪
ክፍል ፡ ፫ ፤ የተመዘገቡትን ፡ ጽሑፎች ፡ ስለ ፡ ማቃናትና ፡ ስለ ፡ መሠረዝ ። ፫፻፵፰
ምዕራፍ ፡ ፬ ፤ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ማስመዝገብ ፡ የሚያስከ
ትለው ፡ ውጤት ። .... ፫፻፶፪

አንቀጽ ፡ ፲፩ ።

ስለ ፡ ድርሰትና ፡ ኪነ ፡ ጥበብ ፡ ባለሀብትነት ። ፫፻፶፬

፬ኛ ፤ መጽሐፍ ።

ስለ ፡ ግዴታዎች ።

አንቀጽ ፡ ፲፪ ፤

ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ውል ፡ አመሠራረት ። .... ፫፻፳፭
ክፍል ፡ ፩ ፤ ፈቅዶ ፡ ስለ ፡ መዋዋል ። .... ፫፻፳፭
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ ውለታን ፡ የመቀበል ፡ አቋሞች ። ፫፻፳፭
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ የተዋዋዮቹ ፡ ፈቃድ ፡ ጕድለት ። ፫፻፳፬
ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ውለታው ፡ ጕዳይ ። .... ፫፻፳፯
ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ውል ፡ አጻጻፍ ፡ (ፎርም) ። .... ፫፻፳፰
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ የውሎች ፡ ውጤት ። .... ፫፻፴
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ውል ፡ ትርጕም ። .... ፫፻፴፩
ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ውሎች ፡ አፈጻጸም ። .... ፫፻፴፪
ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ውል ፡ መሻሻል ። ... . ፫፻፴፯
ክፍል ፡ ፬ ፤ ውልን ፡ ስላለመፈጸም ። .... ፫፻፴፰
ምዕራፍ ፡ ፫ ፤ የግዴታዎች ፡ መቅረት ። .... ፫፻፵፩
ክፍል ፡ ፩ ፤ ውሎችን ፡ ስለመሠረዝና ፡ ስለ ፡ ማፍረስ ። ... . ፫፻፵፯
ክፍል ፡ ፪ ፤ ውልን ፡ ስለ ፡ ማስቀረትና ፡ ዕዳን ፡ ስለ ፡ መተው ። ፫፻፵፰
ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ መተካት ፤ (ኖቫሲዩን) ። .... ፫፻፵፱
ክፍል ፡ ፬ ፤ ስለ ፡ ማቻቻል ። .... ፫፻፵፱
ክፍል ፡ ፭ ፤ ስለ ፡ መብት ፡ መቀላቀል ። ... . ፫፻፶፩
ክፍል ፡ ፮ ፤ ስለ ፡ ይርጋ ። .... ፫፻፶፩
ምዕራፍ ፡ ፬ ፤ የአንዳንድ ፡ ግዴታዎች ፡ ወይም ፡ የአንዳንድ ፡ ውሎች ፡ አካኋን ። .. .. ፫፻፶፫
ክፍል ፡ ፩ ፤ ጊዜ ። .... ፫፻፶፫
ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ሁኔታ ። ... . ፫፻፶፭
ክፍል ፡ ፫ ፤ ማማረጫ ፡ ያለው ፡ ግዴታ ። ... . ፫፻፶፯
ክፍል ፡ ፬ ፤ ቃብድ ። .... ፫፻፶፯
ክፍል ፡ ፭ ፤ ስለ ፡ ጎላፊነት ፡ የተጻፈ ፡ የውል ፡ ቃል ። .... ፫፻፶፯
ምዕራፍ ፡ ፭ ፤ ስለ ፡ ብዙዎች ፡ ባለዕዳዎች ፡ ወይም ፡ ባለገንዘቦች ። ፫፻፶፱
ክፍል ፡ ፩ ፤ በባለዕዳዎች ፡ መካከል ፡ ስላለው ፡ የማይከፋፈል ፡ አንድነት ። .... ፫፻፶፱

ክፍል ፡ ፪ ፤ በባለገንዘቦቹ ፡ መካከል ፡ ስላለው ፡ አንድነት ። ፬፻፩

ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለግይከፋፈሉ ፡ ግዴታዎች ። .... ፬፻፪

ክፍል ፡ ፬ ፤ ዋስትና ። ... . ፬፻፫

ምዕራፍ ፡ ፮ ፤ ከውሉ ፡ ጋራ ፡ ግንኙነት ፡ ስላላቸው ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ። ፬፻፱

ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለሌላ ፡ ሰው ፡ ሆኖ ፡ የሚሰጥ ፡ ተስፋና ፡ የሚደረግ ፡ ውል ። ፬፻፱

ክፍል ፡ ፪ ፤ የገንዘብ ፡ መብትን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍና ፡ ስለመዳረግ ፡ (ዳረጎት ።) . ... ፬፻፲፩

ክፍል ፡ ፫ ፤ የምትክ ፡ ውክልናና ፡ የዕዳ ፡ ማስተላለፍ ። .... ፬፻፲፬

ክፍል ፡ ፬ ፤ ስለ ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ ወራሾች ፡ (የወገኖቹ ፡ ወራሾች ።) ፬፻፲፯

ክፍል ፡ ፭ ፤ ከተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ። ፬፻፲፯

ምዕራፍ ፡ ፯ ፤ የውልን ፡ ጉዳይ ፡ ስለሚመለከት ፡ ማስረጃ ። . ... ፬፻፲፱

ክፍል ፡ ፩ ፤ የማስረጃ ፡ ማቅረብ ፡ ግዴታና ፡ አቀባበሉ ። .... .. ፬፻፲፱

ክፍል ፡ ፪ ፤ የጽሑፍ ፡ ማስረጃ ። . ... ፬፻፳

ክፍል ፡ ፫ ፤ ገንዘቡ ፡ እንደ ፡ ተከፈለ ፡ የሚያስቁጥሩ ፡ የሕሊና ፡ ግምቶች ። ፬፻፳፫

አንቀጽ ፡ ፲፫ ።

ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርስ ፡ አላፊነትና ፡ ያላገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርስ ፡ አላፊነት ። . ... ፬፻፳፭

ክፍል ፡ ፩ ፤ በጥፋት ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ተመሠረተ ፡ አላፊነት ። ፬፻፳፭

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ ጠቅላላ ፡ ደንቦች ። ... . ፬፻፳፭

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ ልዩ ፡ ሁኔታዎች ። .... ፬፻፳፯

ክፍል ፡ ፪ ፤ አጥፊ ፡ ሳይሆን ፡ አላፊ ፡ ስለ ፡ መሆን ። .... ፬፻፴፫

ክፍል ፡ ፫ ፤ የካሣ ፡ አከፋፈልና ፡ ልክ ። . ... ፬፻፴፱

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ። .... ፬፻፴፱

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ በሌላ ፡ አኳኋን ፡ ስለ ፡ መክስ ። ፬፻፵፩

ክፍል ፡ ፬ ፤ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ተግባር ፡ አላፊ ፡ ስለ ፡ መሆን ። ... ... ፬፻፵፮

ክፍል ፡ ፭ ፤ ካሣ ፡ ስለሚጠየቅበት ፡ ክስ ። .... ፬፻፵፰

ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ ያላገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ። .... ፬፻፶፫

ክፍል ፡ ፩ ፤ ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ። .... ፬፻፶፫

ክፍል ፡ ፪ ፤ የማይገባውን ፡ ስለ ፡ መክፈል ። .... ፬፻፶፬

ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ወጪ ፡ ገንዘብ ። .... ፬፻፶፭

አንቀጽ ፡ ፲፱ ።

ስለ ፡ እንደራሴነት ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ። .... ፩፻፲፯
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ወኪልነት ። .... ፩፻፳፪
ክፍል ፡ ፩ ፤ የወኪልነት ፡ ሥልጣን ፡ አዳቋምና ፡ የሥራው ፡ ግብ ። ፩፻፳፪
ክፍል ፡ ፪ ፤ የተወካዩ ፡ ግዴታዎች ። .... ፩፻፳፩
ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ወካዩ ፡ ግዴታዎች ። .... ፩፻፳፯
ክፍል ፡ ፬ ፤ ስለ ፡ ውክልና ፡ መቅረት ። .... ፩፻፳፰
ክፍል ፡ ፭ ፤ለሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ የውክልናው ፡ ሥልጣን ፡ የሚያስ
ከትለው ፡ ውጤት ። .... ፩፻፫
ምዕራፍ ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ኮሚሲዮን ። .... ፩፻፫
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ግዢ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ሽያጭ ፡ ኮሚሲዮን ። ፩፻፫
ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ማመላለሻ ፡ ኮሚሲዮን ። .... ፩፻፫፩
ምዕራፍ ፡ ፬ ፤ ዳኞች ፡ ስለሚሰጡት ፡ ውክልና ። .... ፩፻፫፭
ምዕራፍ ፡ ፭ ፤ ስለ ፡ ሥራ ፡ አመራር ። .... ፩፻፫፯

፭ኛ ፡ መጽሐፍ ።

ስለ ፡ ልዩ ፡ ውሎች ።

አንቀጽ ፡ ፲፭ ፡

መብቶች ፡ ግስተላለፍን ፡ ስለሚመለከቱ ፡ ውሎች ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ሽያጭ ። .... ፩፻፫፭
ክፍል ፡ ፩ ፤ የውሉ ፡ አደራረግ ። .... ፩፻፫፱
ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ውሉ ፡ መፈጸም ። .... ፩፻፬፱
ንኡስ ፡ ፩ ፤ ክፍል ፡ ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ። .. .. ፩፻፬፱
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ የግዢው ፡ ግዴታዎች ። .... ፩፻፬፯
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ፤ በሻጩና ፡ በገዢው ፡ ላይ ፡ ያሉ ፡ አጠቃላይ ፡
ድንጋጌዎች ። .... ፩፻፭፫
ክፍል ፡ ፫ ፤ ውልን ፡ ስላለመፈጸም ። .... ፩፻፲፩
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ ውልን ፡ በግድ ፡ ስለ ፡ ማስፈጸም ። ፩፻፲፩
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ የውል ፡ መፍረስ ። .... ፩፻፲፫
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ፤ የጉዳት ፡ ኪሣራ ። ..,. .... ፩፻፲፱
ክፍል ፡ ፬ ፤ ልዩ ፡ ልዩ ፡ የሽያጭ ፡ አሠራር ። .... ፩፻፳

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፬ ፤ ዋጋው ፡ በየጊዜው ፡ ስለ ፡ ሚከፈልለት ፡ ሽያጭ ። .... ፭፻፵፭
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፭ ፤ ባለሀብትነቱን ፡ ለራሱ ፡ በማስጠበቅ ፡ የሚ ደረግ ፡ ሽያጭ ። .... ፭፻፵፮
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፮ ፤ የተሸጠውን ፡ መልሶ ፡ ስለ ፡ መግዛት ፡ የሚ ደረግ ፡ ውል ። .... ፭፻፵፯
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፯ ፤ ዕቃውን ፡ ከመላክ ፡ ግዴታ ፡ ጋራ ፡ የሚደረግ ፡ ሽያጭ ። .... ፭፻፵፰
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፰ ፤ በሐራጅ ፡ ስለሚደረግ ፡ ሽያጭ ። .... ፭፻፵፱
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ የመሸጥ ፡ ውል ፡ መሰልነት ፡ ያላቸው ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ውሎች ። ፭፻፶፩
ክፍል ፡ ፩ ፤ የለውጥ ፡ ውል ። .... ፭፻፶፩
ክፍል ፡ ፪ ፤ የባለሀብትነትን ፡ መብት ፡ ሳይሆን ፡ ሌሎችን ፡ መብቶች ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ። .... ፭፻፶፩
ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ኪራይ ፡ ሽያጭ ። .... ፭፻፶፪
ክፍል ፡ ፬ ፤ የዕቃ ፡ ግቅረብ ፡ ውል ። .... ፭፻፶፪
ምዕራፍ ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ስጦታ ። .... ፭፻፶፫
ምዕራፍ ፡ ፬ ፤ የሚያልቅ ፡ ነገር ፡ ብድር ። .... ፭፻፶፬
ምዕራፍ ፡ ፭ ፤ መጦሪያን ፡ ስለ ፡ ማቋቋም ። .... ፭፻፶፯
ክፍል ፡ ፩ ፤ ለዘለዓለም ፡ ስለሚኖር ፡ መጦሪያ ። .... ፭፻፶፯
ክፍል ፡ ፪ እስከ ፡ ዕድሜ ፡ ልክ ፡ ስለሚቈይ ፡ መጦሪያ ። .... ፭፻፶፱

አንቀጽ ፡ ፲፯ ፡

የሥራዎች ፡ አገልግሎት ፡ መስጠትን ፡ የሚመለከቱ ፡ ውሎች ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ሥራ ፡ ውል ፡ በጠቅላላው ። .... ፭፻፷፩
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ውሉ ፡ አፈጻጸም ። .... ፭፻፷፪
ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ሠራተኛው ፡ ሥራ ። .... ፭፻፷፫
ክፍል ፡ ፫ ፤ ለሠራተኛው ፡ ስለሚገባው ፡ ደሞዝ ። .... ፭፻፷፭
ክፍል ፡ ፬ ፤ ስለ ፡ አሠሪው ፡ የጽጥታ ፡ አጠባበቅ ፡ ግዴታ ። ፭፻፷፰
ክፍል ፡ ፭ ፤ ለሠራተኞች ፡ የሚገባ ፡ የዕረፍት ፡ ጊዜ ። .... ፭፻፷፱
ክፍል ፡ ፮ ፤ ውልን ፡ ስለ ፡ ማቋረጥ ። .... ፭፻፸፪
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ አንዳንድ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ የሥራዎች ፡ ውሎች ። ፭፻፸፭
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ሞያ ፡ ሥራ ፡ መልመጃ ፡ ውል ። .... ፭፻፸፭
ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ሥራ ፡ ሞክሼ ፡ ውል ። .... ፭፻፸፱

ክፍል ፥ ፫ ፤ በቤተ ፥ ሰብ ፥ አስተዳደር ፥ ውስጥ ፥ ስለሚኖር ፥ አሽከር ፥
የሥራ ፥ ውል ። .... ፭፻፶፱
ክፍል ፥ ፬ ፤ ስለ ፥ እርሻ ፥ ሥራ ፥ ውል ። ... . ፭፻፶
ንኡስ ፥ ክፍል ፥ ፩ ፥ ስለ ፥ እርሻ ፥ ውል ። .... ፭፻፶
ምዕራፍ ፥ ፫ ፤ ስለ ፥ ሥራ ፥ ውል ። .... ፭፻፶፩
ምዕራፍ ፥ ፬ ፤ ስለ ፥ ዕውቀት ፥ ሥራ ፥ ማከራየት ፥ ውል ። ... . ፭፻፶፯
ምዕራፍ ፥ ፭ ፤ ስለ ፥ ሕክምና ፥ ወይም ፥ ስለ ፥ ሆስፒታል ፥ ውል ። ... ... ፭፻፶፯
ምዕራፍ ፥ ፮ ፤ ስለ ፥ ሆቴል ፥ ሥራ ፥ ውል ። .... ፭፻፷
ምዕራፍ ፥ ፯ ፤ አትሞ ፥ የማውጣት ፥ (ፒብሊሽንግ ፥) ውል ። .... ፭፻፷፬

አንቀጽ ፥ ፲፯ ።

የዕቃ ፥ ጥበቃን ፥ በዕቃ ፥ መገልገልን ፥ ወይም ፥

በዕቃ ፥ መጠቀምን ፥ የሚመለከቱ ፥ ውሎች ።

ምዕራፍ ፥ ፩ ፤ ጠቅላላ ፥ ድንጋጌዎች ። .. .. ፭፻፷፱
ምዕራፍ ፥ ፪ ፤ ስለ ፥ ዕቃ ፥ ማከራየት ። .... ፭፻፸፯
ክፍል ፥ ፩ ፤ ጠቅላላ ፥ ድንጋጌዎች ። .... ፭፻፸፯
ክፍል ፥ ፪ ፤ እንስሳን ፥ ስለ ፥ መከራየት ። .... ፭፻፸፰
ንኡስ ፥ ክፍል ፥ ፩ ፤ በአንድ ፥ የእርሻ ፥ መሬት ፥ ሥራ ፥ ኪራይ ፥ ውስጥ ፥
ከብትን ፥ ጭምር ፥ ስለ ፥ ማከራየት። .. .. ፭፻፸፰
ንኡስ ፥ ክፍል ፥ ፪ ፤ የከብቶቹ ፥ ኪራይ ፥ ዋና ፥ በሆነ ፥ ጊዜ ። ፭፻፹
ምዕራፍ ፥ ፫ ፤ ስለ ፥ መገልገያ ፥ ብድር ፥ ወይም ፥ ትውስት ። ... .. ፭፻፹፫
ምዕራፍ ፥ ፬ ፤ አደራ ። .. .. ፭፻፹፭
ክፍል ፥ ፩ ፤ ስለ ፥ አደራ ፥ በጠቅላላው ። .... ፭፻፹፭
ክፍል ፥ ፪ ፤ በትእዛዝ ፥ የተቀመጠ ፥ አደራ ። .... ፭፻፹፱
ክፍል ፥ ፫ ፤ አስፈላጊ ፥ የሆነ ፥ አደራ ። .... ፭፻፹፱
ክፍል ፥ ፬ ፤ ባለቤቱ ፥ ሳያውቅ ፥ የተገኙ ፥ ዕቃዎች ፥ ወይም ፥ ከሌላ ፥
ሰው ፥ ዘንድ ፥ የተቀመጡ ፥ ዕቃዎች ። .... ፭፻፺
ምዕራፍ ፥ ፭ ፤ የዕቃ ፥ ማከማቻ ፥ ቦታ ። .... ፭፻፺
ምዕራፍ ፥ ፮ ፤ ስለ ፥ መያዣ ፥ ውል ። .... ፭፻፺፭
ክፍል ፥ ፩ ፤ ስለ ፥ መያዝ ፥ ውል ፥ በጠቅላላው ። .... ፭፻፺፭
ንኡስ ፥ ክፍል ፥ ፩ ፤ የሚጸናባቸው ፥ ሁኔታዎች ። ፭፻፺፭
ንኡስ ፥ ክፍል ፥ ፪ ፤ የመያዣ ፥ ሰጪው ፥ መብትና ፥ ግዴታ ። ፭፻፺፯

ገጽ

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ፤ ዕቃውን ፡ የያዘው ፡ ባለገንዘብ ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ .... ፭፻፶፭
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፬ ፤ የመያዣ ፡ ውል ፡ የሚቀርበት ፡ .. .... ፭፻
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፭ ፤ የመያዣ ፡ ውል ፡ አፈጻጸም ፡ .... ፭፻
ክፍል ፡ ፪ ፤ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ ሰነዶችን ፡ ወይም ፡ ግዙፍ፡ ያልሆኑ፡ ሌሎች ፡ ሀብቶችን ፡ መብት ፡ ስለ ፡ ማስያዝ ፡ .... ፭፻፲፪

አንቀጽ ፡ ፲፭ ፡

የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶችን ፡ ስለ ሚመለከቱ ፡ ውሎች ፡

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ስለየማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ሽያጭ ፡ .... ፭፻፲፭
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ኪራይ ፡ .... ፭፻፲፱
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ኪራይ ፡ በጠቅላላው ፡ .... ፭፻፲፱
ክፍል ፡ ፪ ፤ የቤትን ፡ ኪራይ ፡ ስለሚመለከቱ ፡ ልዩ ፡ ደንቦች ፡ ፭፻፳፩
ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ መሬት ፡ የተሰጡ ፡ ልዩ ፡ ደንቦች ፡ ... . ፭፻፳፯
ምዕራፍ ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የሥራ ፡ ውል ፡ .... ፭፻፴፯
ምዕራፍ ፡ ፬ ፤ ስለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣና ፡ ስለ ፡ ወለድ ፡ አግድ ፡ .... ፭፻፴፱
ክፍል ፡ ፩ ፤ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ አቋቋም ፡ .... ፭፻፴፱
ክፍል ፡ ፪ ፤ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ውጤቶች ፡ ፭፻፵፭
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ቀደምትነት ፡ የብልጫ፡መብት ፡ ፭፻፵፮
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ የመከታተል ፡ መብት ፡ .... ፭፻፶፪
ክፍል ፡ ፫ ፤ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ስለ ፡ መቅረት ፡ ፭፻፶፮
ክፍል ፡ ፬ ፤ ስለ ፡ ወለድ ፡ አግድ ፡ (አንቲክሬዝ) ፡ .... ፭፻፶፰

አንቀጽ ፡ ፲፱ ፡

የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ (የአድሚኒስትራ ሲዮኖች) ፡የሚያደርጉዋቸው ፡ ውሎች ፡

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ፡ .... ፭፻፷፫
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ውሎች ፡ ሥርዐት ፡ . ... ፭፻፷፬
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ ፈቃድን ፡ ስለ ፡ መስጠት ፡ .... ፭፻፷፬

ገጽ

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ የጨረታ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ። .... ፯፻፵፯
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ፤ የውል ፡ ምክንያት ። ... . ፯፻፵፰
ክፍል ፡ ፪ ፤ ውል ፡ ስለሚያስከትለው ፡ ውጤት ። .... ፯፻፵፱
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ውሎች ፡ ደንበኛ ፡ አፈጻጸም ፡ ፯፻፵፱
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ውሎች ፡ ምርመራ ። .... ፯፻፶፫
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ውሎች ፡ ያለመፈጸም ። .... ፯፻፶፯
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፬ ፤ ውሎችን ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ መልቀቅና ።
ከዋናው ፡ ተቋራጭ ፡ ስለ ፡ ተስማማ ፡ ሁለተኛ ፡ ተቋራጭ ። ፯፻፶፱
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ሥራ ፡ ኮንሲሲዮን ። ፯፻፷
ምዕራፍ ፡ ፫ ፤ የመንግሥት ፡ ሥራዎች ፡ የመቋረጥ ፡ ውል ። .... ፯፻፷፱
ክፍል ፡ ፩ ፤ ውልን ፡ ስለ ፡ ማዘጋጀት ። .... ፯፻፷፱
ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ውል ፡ ደንበኛ ፡ የሆነ ፡ አፈጻጸም ። .... ፯፻፸
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ሥራዎች ፡ የበላይ ፡ ተጠባባቂነት ። ፯፻፸
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ዋጋ ፡ አከፋፈል ። .... ፯፻፸፫
ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ፤ ስለ ፡ ሥራዎች ፡ ርክክብ ። .... ፯፻፸፮
ክፍል ፡ ፫ ፤ ውልን ፡ ስለ ፡ ማሻሻል ። .... ፯፻፸፰
ክፍል ፡ ፬ ፤ ስለ ፡ ውል ፡ አለመፈጸም ። .... ፯፻፹
ክፍል ፡ ፭ ፤ ውልን ፡ ስለ ፡ ዋስትና ፡ መያዣነት ፡ ስለማስተላለፍ ። ፯፻፹፩
ምዕራፍ ፡ ፬ ፤ ስለ ፡ ዕቃዎች ፡ ግቅረብ ፡ ውል ። .... ፯፻፹፩

አንቀጽ ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ግልግልና ፡ ስለ ፡ ስምምነት ፡ የሚደረግ ፡ ውል ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ግልግል ። .... ፯፻፹፬
ክፍል ፡ ፩ ፤ ስለ ፡ ግልግል ፡ በጠቅላላው ፡ .... ፯፻፹፬
ክፍል ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ዕርቅ ። .... ፯፻፹፯
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ በዘመድ ፡ ዳኛ ፡ የመጨረስ ፡ ስምምነት ። .... ፯፻፹፯

አንቀጽ ፩፩ ።

በቀድሞው ፡ ሕግና ፡ በዚህ ፡ በአሁኑ ፡ ሕግ ፡ መካከል ፡ ስላለው ፡ ግንኙነት ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ፡ .. .. ፯፻፲፫
ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ ልዩ ፡ ድንጋጌ ። .... ፯፻፲፬

አንቀጽ ፡ ፭፪ ።

መሸጋገሪያ ፡ ሕግ ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ፤ ሰዎችንና ፡ ውርስን ፡ የሚመለከቱ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ጌደ፲፩

ምዕራፍ ፡ ፪ ፤ ስለ ፡ ንብረትና ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ማድረግን ፡ የሚመለከቱ ፡ ድንጋጌዎች ፡ .... ጌደ፲፯

የኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ መንግሥት ፡

የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ።

፲፱፻፶፭ ዓ. ም.

ነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ ቁ ፡ ፩/ ፲፱፻፶፭ ፡ ዓ ም ፡ በተለይ ፡ የወጣ ፡
አ ዲ ስ ፡ አ በ ባ ።

በግርማዊ ፡ ቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዘኢትዮጵያ ፡ በሠላሳ ፡ አንደኛው ፡ ዓመተ ፡ መንግሥት ፡ ፲፱፻፸፪ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ይህ ፡ መጽሐፍ ፡ ታተመ ።

በብርሃንና ፡ ሰላም ፡ በቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ ታተመ ።

መ ቅ ድ ም ።

ሞዓ ፡ አንበሳ ፡ ዘእምነገደ ፡ ይሁዳ ፡

ቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡

ሥዩመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዘኢትዮጵያ ።

ኢትዮጵያ ፡ የደረሰችበትን ፡ የሥልጣኔ ፡ ደረጃ ፡ በዛሬው ፡ ጊዜ ፡ ከሚለዋወጠው ፡ የዓለም ፡ ሁኔታ ፡ ጋር ፡ እኩል ፡ ለማራመድ ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ግዛታችንን ፡ ማኅበራዊ ፡ አቋም ፡ የሚመለከተውን ፡ ሕግ ፡ በዘመናዊ ፡ አኳኋን ፡ ማሻሻል ፡ አስፈላጊ ፡ ስለሆነ ፡ ይህን ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ አወጅን ። እስካሁን ፡ የተደረገውን ፡ እርምጃ ፡ ለማጠንከርና ፡ ወደፊትም ፡ የበለጠ ፡ መስፋፋትንና ፡ እድገትን ፡ ለማግኘት ፡ አያን ዳንዱን ፡ ሰው ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ በጠቅላላው ፡ አገራችንን ፡ በሙሉ ፡ የሚያጋጥሙትን ፡ ጉዳዮች ፡ ለማከናወን ፡ እንዲቻል ፡ ትክክለኛና ፡ ዝርዝር ፡ የሆኑ ፡ ደንቦች ፡ ማዘጋጀት ፡ ያስፈልጋል ። በዚህ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ከጥንት ፡ ዘመናት ፡ ከወረስናቸው ፡ በጽኑ ፡ ከተመሠረቱት ፡ ከንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ መንግሥታችን ፡ የሕግ ፡ ልምዶችና ፡ በሕዝባችው ፡ የዘውድ ፡ በዓላችን ፡ በሰጠነው ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ ውስጥ ፡ ከሚገኙት ፡ መሠረታውያን ፡ ሐሳቦች ፡ ጋር ፡ የሚስማሙ ፡ ናቸው ፤ እንደዚሁም ፡ ደግሞ ፡ በዓለም ፡ ላይ ፡ ከሁሉ ፡ ተሽለው ፡ የሚገኙት ፡ ሕጎች ፡ ተጠንተዋል ።

ማናቸውም ፡ ሕግ ፡ የሰዎችን ፡ መብትና ፡ ግዴታ ፡ ለመግለጽ ፡ እንዲሁም ፡ በመ
ካከላቸው ፡ ያሉት ፡ ግንኙነቶች ፡ የሚተዳደሩበትን ፡ መሠረታውያን ፡ ሐሳቦች ፡ ለመግ
ለጽ ፡ የወጣ ፡ ሲሆን ፡ ሕጉ ፡ ከወጣላቸው ፡ ሰዎች ፡ ልብ ፡ የሚደርስ ፡ ፍላጎታቸውን ፡
ልምዳቸውን ፡ ወይም ፡ የተፈጥሮ ፡ ፍትሕን ፡ የሚጠብቅ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ ሊኖ
ረው ፡ አይችልም ።

እኛ ፡ ያቋቋምነው ፡ የፍትሐ ፡ ነገሥት ፡ ኮሚሲዮን ፡ ይህን ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር፡
ሕግ ፡ ሲያዘጋጅ ፡ በተከበረውና ፡ በጥንቱ ፡ ፍትሐ ፡ ነገሥት ፡ መጽሐፍና ፡ ፍርድ ፡በመ
ዝገብ ፡ መጻኅ ፡ ከተጀመረ ፡ ወዲህ ፡ የተገለጹትን ፡ ጥንታዊ ፡ የሆኑትን ፡ የንጉሠ ፡ ነገ
ሥት ፡ መንግሥታችንን ፡ ታላቅ ፡ የሕግ ፡ ልምዶችና ፡ አቋሞች ፡ በመመልከትና ፡ በተለ
ይም ፡ ለንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ መንግሥታችንና ፡ ለተወደደው ፡ ሕዝባችን ፡ የሚያስፈልጉ
ትን ፡ በማሰብ ፡ ነው ።

በንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ መንግሥታችን ፡ ማናቸውም ፡ ሰው ፡ ለኑሮው ፡ አስፈላጊ
የሆኑትን ፡ መብቶቹንና ፡ ግዴታዎቹን ፡ ሁሉ ፡ ያለ ፡ ችግር ፡ እንዲገባው ፡ ለማድረግ ፡
ወቅደን ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ ቃላቶች ፡ ግልጽ ፡ ሆነው ፡ እንዲዘጋጁ ፡
አድርገናል ።

እንደዚሁም ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ጉዳዮችን ፡ የሚመለከትና ፡ የሚጠቀልል፡ሕግ ፡ ሁሉ
አንድነትን ፡ ያለውና ፡ የተሟላ ፡ እንዲሆን ፡ አስፈላጊ ፡ ስለሆነ ፡ ይህ ፡ ዛሬ ፡ በወዋጅ ፡
የምናወጣው ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ በዚሁ ፡ መሠረት ፡ ተዘጋጅቶ ፡ ይገኛል ።

የፍትሐ ፡ ነገሥት ፡ ኮሚሲዮን ፡ ይህን ፡ ሕግ ፡ በጥንቃቄ ፡ ያዘጋጀውና ፡ ፓርላ
ሜንታችንም ፡ ከፍ ፡ ባለ ፡ ትጋት ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ያየው ፡ በመሆኑ ፡ የታቀደበትን ፡ ዓላማ፡
እንደሚያስገኝ ፡ የሚያሳምን ፡ ነው ።

የፍርድ ፡ ምንጭ ፡ የጥበብና ፡ የሀብት ፡ ማግኛ ፡ በሆነ ፡ ሁሉን ፡ በሚችል ፡ በእ
ግዚአብሔር ፡ አመሪነት ፡ ይህ ፡ ሕግ ፡ ላሁኑ ፡ ሕዝባችንና ፡ ለ መጭው ፡ ትውልድ ፡ ለሰ
ላሙና ፡ ለደኅንነቱ ፡ እንደሚሆን ፡ እናምናለን ።

በነገሥን ፡ በሠላሳ ፡ አንደኛው ፡ ዓመት ፡ ዛሬ ፡ ሚያዝያ ፡ ሀያ ፡ ሰባት ፡ ቀን ፡
ዐሥራ ፡ ዘጠኝ ፡ መቶ ፡ አምሳ ፡ ሁለት ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ አዲስ ፡ አበባ ፡ በገነተ ፡
ልዑል ፡ ቤተ ፡ መንግሥታችን ፡ ተጻፈ ።

ቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡

ንጉሠ ፡ ነገሥት ።

ቊጥር ፡ ፩፻፷፭ ፡ ፲፱፻፺፱ ፡ ዓ ፡ ም ፡

የ፲፱፻፺፱ ፡ ዓ ፡ ም ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡

ዐ ዋ ጅ ።

ሞዓ ፡ አንበሳ ፡ ዘእምነገደ ፡ ይሁዳ ።

ቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡

ሥዩመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዘኢትዮጵያ ፡

የንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ግዛታችን ፡ የሕግ ፡ አቋም ፡ በሚገባ ፡ እንዲስፋፋ ፡ ለማድረግ ፡ አዲስ ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ማወጅ ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ ስለ ፡ አገኘነው ፤

ይህ ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ በኛ ፡ መሪነት ፡ እንዲዘጋጅ ፡ አድርገን ፡ የሕግ ፡ መወሰኛና ፡ የሕግ ፡ መምሪያ ፡ ምክር ፡ ቤቶቻችን ፡ ስለ ፡ ተቀበሉት ፤

በተሻሻለው ፡ ሕገ ፡ መንግሥታችን ፡ በ፴፬ተኛውና ፡ በ፹፰ተኛው ፡ አንቀጽ ፡ የተጸፈውን ፡ ተመልክተን ፤

የሕግ ፡ መወሰኛና ፡ የሕግ ፡ መምሪያ ፡ ምክር ፡ ቤቶቻችን ፡ የመከሩበትን ፡ አይተን ፡ ቀጥሎ ፡ ያለውን ፡ አውጀናል ።

፩ ፡ ይህ ፡ ዐዋጅ ፡ የ፲፱፻፺፱ ፡ ዓ ፡ ም ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ዘዋጅ ፡ ተብሎ ፡ ሊጠቀስ ፡ ይቻላል ።

፪ ፡ ይህ ፡ የ፲፱፻፺፱ ፡ ዓ ፡ ም ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ዐዋጅ ፡ በተለይ ፡ በቊጥር ፡ ፪/ ፲፱፻፺፱ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ ውስጥ ፡ የታተመው ፡ ከመስከረም ፩ ፡ ቀን ፡ ፲፱፻፺፫ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ጀምሮ ፡ የጸና ፡ ይሆናል ።

አዲስ ፡ አበባ ፡ ሚያዝያ ፡ ፭፯ ፡ ቀን ፡ ፲፱፻፺፱ ፡ ዓ ፡ ም ።

ጸሐፌ ፡ ትእዛዝ ፡ አክሊሉ ፡ ሀብተ ፡ ወልድ ፡

ምክትል ፡ ጠቅላይ ፡ ሚኒስትርና ፡ የጽሕፈት ፡ ሚኒስትር ።

BACK

አንደኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ስለ ፡ ሰዎች ፡፡

አንቀጽ ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ሰዎች ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ሰውና ፡ ስለ ፡ ሰው ፡ መብቶች ።

ክፍል ፡ ፩ ።

የሰው ፡ መብት ፡ አሰጣጥ ።

ቊጥር ፡ ፩ ። መሠረቱ ።

ሰው ፡ ከተወለደበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ ሞተበት ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ የሕግ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቊጥር ፡ ፪ ። የተፀነሱ ፡ ልጆች ።

የተፀነሰ ፡ ልጅ ፡ በሕይወት ፡ ከተወለደና ፡ የሚኖር ፡ ከሆነ ፡ የራሱ ፡ ጥቅም ፡ በሚያሻበት ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ እንደ ፡ ተወለደ ፡ ይገመታል ።

ቊጥር ፡ ፫ ። የተፀነሰበት ፡ ጊዜ ።

(፩) የልጅ ፡ መፀነስ ፡ ጊዜ ፡ የሚቈጠረው ፡ ልጁ ፡ ከተወለደበት ፡ በፊት ፡ ካለው ፡ ከሦስት ፡ መቶኛው ፡ ቀን ፡ ወዲህ ፡ ነው ።

(፪) ይህንንም ፡ ግምት ፡ መቃወሚያ ፡ የሚሆን ፡ ማንኛውንም ፡ ማስረጃ ፡ ለማ ቅረብ ፡ አይቻልም ።

(፫) የልጁ ፡ አባት ፡ ማን ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መወሰንን ፡ የሚመለከት ፡ ነገር ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ልጁ ፡ የተፀነሰበትን ፡ ቀን ፡ መሠረት ፡ አድርጎ ፡ ስለ ፡ መያዝ ፡ የተነገ ሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቊጥር ፡ ፬ ። የሚኖር ፡ ወይም ፡ የማይኖር ፡ ልጅ ።

(፩) ይህን ፡ ተቃዋሚ ፡ የሚሆን ፡ማናቸውም ፡ማስረጃ ፡ቢቀርብም ፡እንኳ ፡አንድ ፡ልጅ ፡ ተወልዶ ፡ ሟች ፡ ሰዓት ፡ በሕይወት ፡ከቈየ ፡በሕይወት ፡እንደ ፡ኖረ ፡ሆኖ ፡ይቈጠራል ።

(፪) አንድ ፡ ልጅ ፡ ተወልዶ ፡ በሕይወት ፡ የቈየው ፡ ከሟች ፡ ሰዓት ፡ ያነሰ ፡ ጊዜ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሕይወት ፡ እንዳልኖረ ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

(፫) የልጁን ፡መሞት ፡ ያስከተለው ፤ በተፈጥሮው ፡ ጕድለት ፡ ምክንያት ፡ ያልሆነ ፡ ሌላ ፡ ሁኔታ ፡ መሆኑን ፡ ለማስረዳት ፡ የተቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ኀይለ ፡ ቃል ፡ የተመለከተውን ፡ አገማመት ፡ ቀሪ ፡ ለማድረግ ፡ ይቻላል ።

ቊጥር ፡ ፭ ። አንድ ፡ ሰው ፡ በሕይወት ፡ መኖሩን ፡ ወይም ፡ መሞቱን ፡ ስለ ፡ ማስረዳት ።

(፩) ማስረጃ ፡ ማቅረብ ፡ የሚገባው ፡ ወገን ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ ባንድ ፡ በተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ በሕይወቱ ፡ አለ ፡ ወይም ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡

በሕይወቱ ፡ ነበረ ፤ ወይም ፡ በእንደዚህ ፡ ያለ ፡ ጊዜ ፡ ሞቷል ፡ ብሎ ፡ ማስረዳት ፡ የሚገባው ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ አንድ ፡ መብት ፡ ኖሮት፡ ሊጠቀምበት ፡ የሚ ጠይቀው ፡ ወገን ፡ ነው ።

(፪) አንድ ፡ ሰው፡በሕይወት ፡ አለ ፡ ወይም ፡ በሕይወት ፡ ነበረ ፡ ተብሎ ፡ ለማስ ረዳት ፡ የሚቻለው ፡ ይህንኑ ፡ በሕይወት ፡ አለ ፡ ወይም ፡ ነበረ ፡ የተባለውን ፡ ሰው ፡ ራሱን ፡ በማቅረብ ፤ ወይም ፡ በቂ ፡ ምስክሮችን ፡ አቅርቦ ፡ በማስመስ ከር ፡ ወይም ፡ በቂ ፡ ማስረጃ ፡ አቅርቦ ፡ በማስረዳት ፡ ነው ።

(፫) ያንድ ፡ ሰውን፡ መሞት ፡ ጉዳይ ፡ በማስረጃ፡ ማረጋገጥ ፡ የሚቻለውም፡ በዚሁ፡ አንቀጽ ፡ በምዕራፍ ፡ ፫ ፡ በቁጥር ፡ ፴፯፡ በተጻፈው ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፮ ። (፩) አብሮ ፡ ሚቾች ።

ብዙ ፡ ሰዎች ፡ አብረው ፡ በሞቱ ፡ ጊዜና ፡ ከነዚሁ ፡ ማንኛው ፡ በኋላ ፡ እንደ ፡ ሞተ ፡ ለማስረዳት ፡ የማይቻል ፡ ሲሆን ፡ የተባሉት ፡ ሰዎች ፡ ሁሉ ፡ ባንድ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ሞቱ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፯ ። የመለያ ፡ ማስረጃ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ ማን ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሚታወቀው ፡ የመታወቂያ ፡ ሰነድ ፡ ለመ ስጠት ፡ የተቋቋመው ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የሰጠውን ፡ ሰነድ ፡ በማቅረብ ፡ ነው ።

(፪) ይህም ፡ ሰነድ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በቂ ፡ ምስክሮች ፡ አቅርቦ ፡ በማስመስ ከር ፡ ነው ።

(፫) ምስክሮቹም ፡ የሰጡት ፡ መግለጫ ፡ ትክክለኛ ፡ ባለመሆኑ ፡ ምክንያት ፡ በሌሎች ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ ለሚደርሰው ፡ ጉዳት ፡ አላፊዎች ፡ ይሆናሉ ።

ክፍል ፡ ፪ ።
ስለ ፡ ሰው ፡ መብቶች ።

ቍ ፡ ፰ ። ሰው ፡ መሆን ፡ የሚያስገኘው ፡ ውጤት ፤—

(፩) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ በሰው ፡ ልጆች ፡ መብት ፡ የመጠቀም ፡ መብትና ፡ በኢ ትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ የተመለከተው ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ ነፃ ነት ፡ የተረጋገጠለት ፡ ይሆናል ።

(፪) በዚህም ፡ አስተያየት ፡ ረገድ ፡ የዘርንም ፡ ልዩነት ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የቀለምን ፡ የሃይማኖትንም ፡ ሆነ ፡ የያታን፡ ልዩነት ፡ መከተል ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፱ ። የዚህ ፡ ውጤት ፡ ወሰን ።

(፩) የሰው ፡ ልጆች ፡ መብትና ፡ በንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ የተረጋገ ጡት ፡ የሰው ፡ ልጆች ፡ ነፃነቶች ፡ አይነገድባቸውም ።

(፪) ይህን ፡ መብቱን ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ለማዋል ፡ በራስ ፡ ፈቃድ ፡ የተደረገ ፡ የመቀ

ነስ ፡ አወሳሰን ፡ ጉዳይ ፡ ሁሉ ፡ ተገቢ ፡ ለሆነ ፡ ለማጎበራዊ ፡ ኑሮ ፡ ጥቅም ፡ መሆኑ ፡ ካልተረጋገጠ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ (የማይጸና) ፡ ነው ፡፡

ቁ ፡ ፲ ፡፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ የሆነ ፡ አሠራርን ፡ ስለ ፡ ማስቀረት ፡፡

በሰውነቱ ፡ ላይ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ የሆነ ፡ አሠራር ፡ የደረሰበት ፡ ሰው ፡ በአድራጊው ፡ ላይ ፡ ሊደርስ ፡ የሚችለው ፡ የአላፊነት ፡ ጉዳይ ፡ ሳይቀር ፡ ተበዳዩ ፡ በደሉ ፡ እንዲቀርለት ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ፡፡

ቁ ፡ ፲፩ ፡፡ በነፃነት ፡ ላይ ፡ ስለሚደረግ ፡ መሰናክልና ፡ ስለ ፡ መበርበር ፡፡

በሕግ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ የግል ፡ ነፃነቱን ፡ ማጣትም ፡ ሆነ ፡ ያላገባብ ፡ መበርበር ፡ ሊደርስበት ፡ አይገባም ፡፡

ቁ ፡ ፲፪ ፡፡ የመኖሪያ ፡ ስፍራን ፡ የመምረጥ ፡ ነፃነት ፡፡

(፩) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ የመኖሪያ ፡ ስፍራውን ፡ በሚስማማው ፡ ቦታ ፡ የመወሰን ፡ እንደ ፡ ፈለገም ፡ ይህን ፡ መኖሪያ ፡ ስፍራውን ፡ የመለወጥ ፡ ነጻነት ፡ አለው ፡፡

(፪) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ የመኖሪያ ፡ ስፍራውን ፡ ባንድ ፡ በተወሰነ ፡ ቦታ ፡ አደጋለሁ ፡ ብሎ ፡ የሚገባው ፡ ግዴታ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ አስተያየት ፡ በኩል ፡ አንዳችም ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ነው ፡፡

(፫) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ባንድ ፡ ስፍራ ፡ አልኖርም ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ በተወሰነ ፡ ስፍራ ፡ አልደርስም ፡ ብሎ ፡ የሚገባው ፡ ግዴታ ፡ ተገቢ ፡ ለሆነ ፡ ጥቅም ፡ ምክንያት ፡ መሆኑ ፡ ካልተረጋገጠ ፡ በቀር ፡ አይጸናበትም ፡፡

ቁ ፡ ፲፫ ፡፡ የመኖሪያ ፡ ቤት ፡ አለመደፈር ፡፡

(፩) ያንድ ፡ ሰው ፡ ማናቸውም ፡ መደበኛ ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ የማይደፈር ፡ ነው ፡፡

(፪) በሕግ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ባለቤቱ ፡ ሲቃወም ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ከሌላ ፡ ሰው ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ ለመግባት ፤ የሌላውን ፡ ሰው ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ ለመበርበር ፡ አይችልም ፡፡

ቁ ፡ ፲፬ ፡፡ የማሰብ ፡ ነፃነት ፡፡

(፩) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ የማሰብና ፡ አሳቡን ፡ የመግለጽ ፡ ነፃነት ፡ አለው ፡፡

(፪) ይህንንም ፡ ነጻነቱን ፡ ሊቀንሱበት ፡ የሚችሉት ፡ የሌሎችን ፡ መብቶች ፡ የማክበር ፡ ግዴታዎች ፤ መልካም ፡ ባህልንና ፡ ሕጎችን ፡ አክብሮ ፡ የመጠበቅ ፡ ግዴታዎች ፡ ናቸው ፡፡

ቁ ፡ ፲፭ ፡፡ ስለ ፡ ሃይማኖት ፡፡

የሕዝብን ፡ መልካም ፡ ጠባይ ፡ ወይም ፡ ጸጥታን ፡ ወይም ፡ በፖለቲካ ፡ ረገድ ፡ የሚያውክ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ መንግሥት ፡ ግዛት ፡ የሚኖሩ ፡ ሰዎች ፡ የሃይማኖታቸውን ፡ ሥርዐት ፡ አክብረው ፡ በነፃ ፡ ከመፈጸም ፡ አይከለከሉም ፡፡

BACK

ቍ ፡ ፲፯ ። የመሥራት ፡ ነፃነት ።

(፩) ማንም ፡ ሰው ፡ ሁሉ ፤ የሞያ ፡ ሥራውን ፡ ወይም ፡ የዕረፍት ፡ ጊዜዎቹን ፡ በሚ መለከተው ፡ ረገድ ፡ መልካም ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ በገዛ ፡ አሳቡ ፡ የመረጠውን ፡ ሥራ ፡ ለማካሄድ ፡ ነፃነት ፡ አለው ።

(፪) ይህንን ፡ ነፃነቱን ፡ ሊቀንሱበት ፡ የሚችሉት ፡ ምክንያቶች ፡ የሌላውን ፡ ሰው ፡ መብት ፡ መልካም ፡ ባህልንና ፡ ሕጎችን ፡ የማክበር ፡ ግዴታዎች ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

(፫) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ሁሉ ፡ ይህን ፡ የመሥራት ፡ ነፃነቱን ፡ በመቀነስ ፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ሥራ ፡ ብቻ ፡ ለማካሄድ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ሥራ ፡ ላለመሥራት ፡ የገ ባው ፡ የውል ፡ ግዴታ ፡ ሁሉ ፡ ተገቢ ፡ ጥቅም ፡ መኖሩን ፡ ካላረጋገጠ ፡ በቀር ፡ ሊጸናበት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፲፰ ። ስለ ፡ ግግባትና ፡ ስለ፡መፍታት ።

(፩) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ሚስት ፡ እንዳያገባ ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ገና ፡ እንዳ ያገባ ፡ ያደረገው ፡ የውል ፡ ግዴታ ፡ ሁሉ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ አስተያ የት ፡ ረገድ ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ እፈታለሁ ፡ ወይም ፡ አልፈታም ፡ ብሎ ፡ የሚገ ባው ፡ ግዴታ ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ፲፱ ። የሰው ፡ አካል ፡ የማይደፈር ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ቢሆን ፡ አካሉን ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ አሳልፎ ፡ ለመስጠት ፡ የሚያደርገው ፡ የውል ፡ ስምምነት ፡ ግዴታ ፡ ሁሉ ፤ ይህ ፡ ጉዳይ ፡ የሚፈጸመው ፡ አካሉን ፡ አሳልፎ ፡ የሚሰጠው ፡ ሰው ፡ ከመሞቱ ፡ በፊት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ በአካሉ ፡ ላይ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ጉዳት ፡ የሚያደርስ ፡ ከሆነ ፡ ስምም ነቱ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ በኩል ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ነው ።

(፪) የሆነ ፡ ሆኖ ፡ አካሉን ፡ አሳልፎ ፡ የመስጠቱ ፡ ጉዳይ ፡ በሕክምና ፡ ጥበብ ፡ በኩል ፡ ጉዳት ፡ የማያደርስ ፡ መሆኑ ፡ ከተረጋገጠ ፡ የዚህ ፡ ደንብ ፡ አፈጻጸም ፡ አይጸናበትም ።

ቍ ፡ ፳፱ ። ይህንን ፡ ጉዳይ ፡ የሚመለከቱት ፡ ውሎች ፡ ተለዋጭ ፡ ስለ ፡ መሆናቸው ።

(፩) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ በሕይወት ፡ ሳለሁ ፡ ወይም ፡ ከሞትሁ ፡ በኋላ ፡ አካሌን ፡ በመላውም ፡ ሆነ ፡ በከፊሉ ፡ ሰጥቻለሁ ፡ ብሎ ፡ የገባበትን ፡ ግዴታ ፡ በማንኛ ውም ፡ ጊዜ ፡ ቢሆን ፡ ሊሽረው ፡ ይችላል ።

(፪) የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ዐዚህ ፡ አሠራር ፡ ሊመቀም ፤ የነበረው ፡ ሰው ፡ በተሰጠው ፡ ተስፋ ፡ መሠረት ፡ ላደረገው ፡ ወጪ ፡ ሁሉ ፡ ኪሣራ ፡ መቀበል ፡ አለበት ።

BACK

ቍ ፡ ፩ ። የሐኪሞች ፡ ምርመራና ፡ ሕክምና ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ የሐኪም ፡ ወይም ፡ የቀዳጅ ፡ ሐኪም ፡ ምርመራ ፡ ወይም ፡ ሕክምና ፡ እንዳይደረግለት ፡ በማንኛውም ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ እንቢ ፡ ለማለት ፡ ይች ላል ።

(፪) ለሕዝብ ፡ ጥቅም ፡ ሲባል ፡ ሰዎች ፡ የጤንነት ፡ ምርመራ ፡ እንዲያደርጉ ፡ ወይም ፡ የግዴታ ፡ ክትባት ፡ እንዲፈጽሙ ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ ስለ ፡ መሳሰለው ፡ የጤና ፡ አጠባበቅ ፡ ጥንቃቄ ፡ ጉዳይ ፡ የወጡት ፡ የሕግ ፡ ክፍል ፡ ማስታወቂያዎ ችና ፡ ሕጋውያን ፡ ዐዋጆች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ናቸው ።

(፫) እንዲሁም ፡ አንድ ፡ ችሎታ ፡ ለሌለው ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ ለተከለከለው ፡ ሰው ፡ አሳዳሪ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፤ በሥልጣኑ ፡ የሚተዳደረው ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ ሰው ፡ ጤንነቱ ፡ እንዲጠበቅ ፡ የሐኪም ፡ ምርመራ ፡ የሚያደርግበትና ፡ የሚያሳክም በት ፡ ሥልጣኑ ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፩፩ ። (፪) አወሳሰን ።

ቢሆንም ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ በሐኪም ፡ እንዲመረመር ፡ ወይም ፡ እንዲታከም ፡ የሚ ጠይቅበት ፡ ምርመራ ፡ ማንኛውንም ፡ ያለመጠን ፡ የሆነ ፡ ጉዳትን ፡ የማያስከ ትል ፡ ሲሆን ፤ ሰውዬውም ፡ ይህንን ፡ የሐኪም ፡ ምርመራና ፡ ሕክምና ፡ ለማድ ረግ ፡ እንቢ ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህ ፡ ሕክምናና ፡ ምርመራ ፡ ሊያገድለት ፡ ሊያስቀርለት ፡ ወይም ፡ ሊያሽለው ፡ ይችል ፡ በነበረው ፡ ሕመም ፡ ወይም ፡ ደዌ ፡ ክርክር ፡ ሊያቀርብ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፩፪ ። የሐኪም ፡ ምርመራ ።

አንድ ፡ ሰው ፡ በሰውነት ፡ ላይ ፡ እንዳችም ፡ እርግጠኛ ፡ አደጋ ፡ ሊያስከትል ፡ በማ ይችል ፡ በሐኪም ፡ ምርመራ ፡ ለመመርመር ፡ እንቢ ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ ተመርምሮ ፡ ሊገኝበት ፡ ይችላል ፡ ተብሎ ፡ የተገመተው ፡ ነገር ፡ እንዳለበት ፡ ያህል ፡ ሊቈጥሩት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፩፫ ። የዝምታ ፡ መብት ።

የሰውን ፡ አካል ፡ በመድፈር ፡ (በሰውነት ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ በማድረስ) ፡ የተገኘ ፡ ማንኛውም ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ የአሳብ ፡ መግለጫ ፡ ሁሉ ፡ ዋጋ ፡ የለ ውም ።

ቍ ፡ ፩፬ ። የሞያ ፡ ሥራ ፡ ምስጢር ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፤ ሌላው ፡ ሰው ፡ በእርሱ ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ እምነት ፡ የሚያጉ ድል ፡ ወይም ፡ ለማጉደል ፡ የሚችል ፡ መስሎ ፡ ሲታየው ፡ በሞያ ፡ ሥራው ፡ ምክንያት ፡ ያወቃቸውን ፡ ሁኔታዎች ፡ እንዲገልጽ ፡ ለመገደድ ፡ አይችልም ።

(፪) እነዚህን ፡ ሁኔታዎች ፥ ለባለአደራው ፡ የገለጸ ፡ ወይም ፡ እንዲያውቃቸው ፡ ያደረገ ፡ ሰው ፡ እነዚህ ፡ ሁኔታዎች ፡ በባለአደራው ፡ አንደበት ፡ እንዳይገለጹ በት ፡ የመከልከል ፡ መብት ፡ አለው ።

(፫) በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ በመንግሥት ፡ ላይ ፤ በሀገርና ፡ በእንቴ ርናሲዮናል ፡ ጥቅሞች ፡ ላይ ፡ ስለሚሠሩ ፡ ወንጀሎች ፡ የተወሰኑት ፡ ድንጋጌ ዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፭፩ ። ስለ ፡ መቃብር ፡ ሥርዐት ። (፩) የሚቹ ፡ ፈቃድ ።

(፩) ማንኛውም ፡ ለመናዘዝ ፡ ችሎታ ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ ሁሉ ፡ የመቃብሩን ፡ ሥር ዐት ፡ አስቀድሞ ፡ ለማደራጀት ፡ ይችላል ።

(፪) የዚህንም ፡ ድርጅት ፡ አፈጻጸም ፡ እንዲጠብቁለት ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላል ።

(፫) እነዚህም ፡ የሚቹን ፡ የመጨረሻ ፡ ፈቃድ ፡ ለማስፈጸም ፡ አደራ ፡ የተቀበሉት ፡ ሰዎች ፡ እንደሌሉም፤ የግዙፍ ፡ ወይም ፡ የሕሊና ፡ (የሞራል) ፡ ጥቅም ፡ ያለው ፡ ማን ኛውም ፡ ሰው ፤ ሰውዬው ፡ ለሞተበት ፡ ቦታ ፡ ባለሥልጣን ፡ የሆኑት ፡ ዳኞች ፡ የታሰበውን ፡ ድርጅት ፡ እንዲያስፈጽሙ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፪ ። (፪) ያልተገለጸ ፡ አሳብ ፡ (ፈቃድ) ።

(፩) ሚቹ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ ቍጥር ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ አሳቡን ፡ (ፈቃዱን) ፡ ሳይገልጽ ፡ ቀርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የመቃብሩን ፡ ሥርዐት ፡ ድርጅት ፡ የሚያከናውኑት ፡ የሚቹ ፡ ባለቤት ፡ ወይም ፡ የቅርብ ፡ ዘመዶቹ ፡ ናቸው ።

(፪) በሞተ ፡ ጊዜ ፡ ባለቤት ፡ የሌለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የቅርብ ፡ ዘመዶቹ፡ ባቅራቢያው ፡ ያልተገኙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ያልታወቁ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በራ ሳቸው ፡ ፈቃድ ፡ ሥርዐቱን ፡ ለማስፈጸም ፡ በጀመሩት ፡ ሰዎች ፡ አማካይነት ፡ ይከናወናል ።

(፫) በአፈጻጸሙም ፡ በኩል ፡ ክርክር ፡ የተነሣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጉዳዩን ፡ በቅርብ ፡ በሚከታተሉት ፡ ሰዎች ፡ አማካይነት ፡ ሰውዬው ፡ በሞተበት ፡ ቦታ ፡ ያሉት ፡ ዳኞች ፡ ጉዳዩን ፡ እንዲወስኑ ፡ ሊጠየቁ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፭፫ ። የሰው ፡ ሥዕል ። (፩) (መሠረቱ) ።

ባለፎቶግራፉ ፡ ወይም ፡ ባለሥዕሉ ፡ ካልፈቀደ ፡ በቀር ፡ የማንም ፡ ሰው ፡ ፎቶግ ራፍ ፡ ወይም ፡ ሥዕል ፡ በሕዝብ ፡ አደባባይ ፡ ሊለጠፍም ፡ ሆነ ፡ ሊባዛ ፡ ወይም ፡ ሊሸጥ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭፬ ፡ (፪) ልዩ ፡ አስተያየት ።

የፎቶግራፉ ፡ ወይም ፡ የሥዕሉ ፡ መባዛት ፡ ምክንያት ፡ የሆነው ፡ ባለፎቶግራፉ ፡

BACK

የታወቀ ፡ ሰው ፡ በመሆኑ ፡ ወይም ፡ በሚያከናውነው ፡ ሕዝባዊ ፡ ሥራ ፡ ምክን ያት ፤ ወይም ፡ በፍርድና ፡ በፖሊስ ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ በኩል ፡ አስፈላጊነቱ ፡ የተረጋገጠ ፡ ምክንያት ፡ ያለው ፡ በመሆኑ ፡ ወይም ፡ ለኪነ ፡ ጥበብ ፡ (ሲያንስ) ፡ ለሥልጣኔ ፡ አስተዳደግ ፡ ወይም ፡ ለትምህርት ፡ መስጫ ፡ ጥቅም ፡ በመሆኑ ፤ ወይም ፡ ደግሞ ፡ የፎቶግራፉ ፡ መባዛት ፡ የተፈጸመው ፡ በክብረ ፡ በዓል ፡ ወይም ፡ በሕዝብ ፡ ስብሰባ ፡ ላይ ፡ ከተፈጸመ ፡ ሥርዐት ፡ ጋራ ፡ ግንኙነት ፡ ባለው ፡ ምክን ያት ፡ ሲሆን ፡ የባለፎቶግራፉ ፡ ፈቃድ ፡ አስፈላጊ ፡ አይደለም ።

ቍ ፡ ፭፱ ። (፫) ክልከላ ።

(፩) ባለሥዕሉ ፡ ሳይፈቅድ ፡ ያንድ ፡ ሰው ፡ ሥዕል ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ከተመለከ ተው ፡ ቍጥር ፡ ድንጋጌ ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ ሁኔታ ፡ በአደባባይ ፡ የተለጠፈ ፡ ወይም ፡ ለሽያጭ ፡ የቀረበ ፡ (የተዘጋጀ) ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለሥዕሉ ፡ ይህ ፡ አድራጎት ፡ እን ዲወገድ ፡ ለመጠየቅ ፡ (ለማስገደድ) ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) በርትዕ ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ ሲታይ ፡ ሥዕሉን ፡ በአደባባይ ፡ በመለጠፍና ፡ በመሸጥ ፡ የተጠቀመው ፡ ሰው ፡ በዚሁ ፡ ምክንያት ፡ ያገኘው ፡ ሀብት ፡ ተመዛ ዣኝ ፡ በሚሆንበት ፡ መጠን ፡ ዳኞች ፡ ካሣ ፡ እንዲከፍል ፡ ሊወስኑበት ፡ ይችላሉ ።

(፫) የሥዕሉ ፡ በአደባባይ ፡ መለጠፍና ፡ መሸጥ ፡ እንዲቋረጥ ፡ እንዲታገድ ፡ እንደ ፡ ተጠየቀ ፡ ወዲያውኑ ፡ ጥያቄው ፡ ሳይፈጸም ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በስም ፡ ማጥፋት ፡ ጊዜ ፡ እንደሚፈጽመው ፡ ዳኞች ፡ የሞራል ፡ ጉዳት ፡ ካሣ ፡ ሊያሰጡት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፴ ። (፩) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ መብት ።

(፩) ሥዕሉ ፡ በአደባባይ ፡ የወጣበት ፡ ወይም ፡ የተሸጠበት ፡ ሰው ፡ ሞቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ፈቃዱን ፡ ለመግለጽ ፡ የማይችል ፡ ሆኖ ፡ የሚገኝ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የሥ ዕሉ ፡ በአደባባይ ፡ መገለጽ ፡ ወይም ፡ መሸጥ ፡ የሚቹን ፡ ክብር ፡ የሚነካ ፡ ወይም ፡ ግምቱን ፡ የሚያጐድልበት ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጸ ፈው ፡ ቍጥር ፡ ውስጥ ፡ የተመለከቱት ፡ መብቶች ፡ የሚቹ ፡ ቤተ ፡ ዘመዶች ፡ ይሆናሉ ።

(፪) በዚህም ፡ ቍጥር ፡ ለተጸፈው ፡ አፈጻጸም ፡ ለቤተ ፡ ዘመድ ፡ እንደራሴ ፡ ለመ ሆን ፡ የሚችለው ፡ የሚቹ ፡ ባለቤት ፤ ይህም ፡ ባይኖር ፡ የቅርብ ፡ ተወላጅ ፡ (ልጅ ፡ የልጅ ፡ ልጅ) ፡ ወይም ፡ ተወላጁ ፡ የሌለ ፡ ሲሆን ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠር ፡ የሚቹ ፡ የቅርብ ፡ ወላጅ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፫) የዝምድናው ፡ ደረጃ ፡ እኩል ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ለቤተ ፡ ዘመዱ ፡ እንደራሴ ፡ ለመሆን ፡ የሚችለው ፡ ከተወላጆቹ ፡ በዕድሜ ፡ የሚበልጠው ፡ ወይም ፡ ወደ ላይ ፡ ከሚቈጠሩት ፡ ወላጆቹ ፡ በዕድሜ ፡ ከፍ ፡ ያለው ፡ ብቻ ፡ ነው ።

BACK

ቍ ፡ ፴፩ ። ደብዳቤ ፡ የማይደፈር ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ለራሱ ፡ ብቻ ፡ የተጻፈለትን ፡ ደብዳቤ ፡ ተቀባይ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ይህ ፡ በዚህ ፡ ደብዳቤ ፡ የተጻፈውን ፡ ላኪው ፡ ካልፈቀደለት ፡ በቀር ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ለመግለጽ ፡ አይችልም ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ተገቢ ፡ ጥቅም ፡ ያለው ፡ ለመሆኑ ፡ ግስረዳት ፡ የቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በፍርድ ፡ በኩል ፡ ለሚያጋጥመው ፡ ጉዳይ ፡ ለፍርድ ፡ ችሎት ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ስም ።

ቍ ፡ ፴፪ ። መሠረቱ ።

(፩) እያንዳንዱ ፡ ሰው ፡ አንድ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስምና ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ የግል ፡ ስሞችና ፡ የአባት ፡ ስም ፡ ይኖረዋል ።

(፪) በአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ (በአድሚኒስትራሲዮን) ፡ ጽሑፎች ፤ የግል ፡ ስሞቹንና ፡ የአባቱን ፡ ስም ፡ በሚያስከትል ፡ በቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ ይመለከታል ።

ቍ ፡ ፴፫ ። የስም ፡ አሰጣጥ ።

(፩) የልጁ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ የአባቱ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ ነው ።

(፪) የልጅ ፡ አባት ፡ ያልታወቀ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ ልጁ ፡ ተክዶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የልጁ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ የእናቱ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ ነው ።

(፫) እንዲሁም ፡ በእናቲቱ ፡ መጠለፍ ፡ ወይም ፡ መደፈር ፡ ምክንያት ፡ የልጁ ፡ አባት ፡ በፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ ተረጋግጦ ፡ እንደ ፡ ሆነም ፡ አረጋጋጮ ፡ በዚህ ፡ ዐይነት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፴፬ ። የግል ፡ ስም ፡ ምርጫ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) የአንድ ፡ ልጅን ፡ የግል ፡ ስም ፡ የሚመርጠው ፡ አባቱ ፤ ወይም ፡ አዋቂ ፡ በሌለ ፡ ጊዜ ፡ የእናቱ ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ ነው ።

(፪) ለልጁ ፡ ሁለተኛ ፡ የግል ፡ ስም ፡ እናቱ ፡ ወይም ፡ እርስዋ ፡ እንደሌለች ፡ የእናቱ ፡ ቤተ ፡ ዘመዶች ፡ መርጠው ፡ ሊያወጡለት ፡ ይችላሉ ።

(፫) የልጁ ፡ አባት ፡ ያልታወቀ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፤ ወይም ፡ ልጁ ፡ የአባቱ ፡ መገኘ ፡ የሆኑ ፡ ቤተ ፡ ዘመዶች ፡ የሌሉት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የልጁ ፡ እናት ፡ ወይም ፡ እርስዋ ፡ ባትኖር ፡ የእናቱ ፡ ቤተ ፡ ዘመዶች ፡ ለልጁ ፡ ሁለት ፡ የግል ፡ ስም ፡ ሊሰጡት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፴፩ ። (፩) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ እንደራሴ ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተመለከተው ፡ ቍጥር ፡ ያለው ፡ ደንብ ፡ በሥራ ፡ በሚውል በት፡ረገድ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ እንደራሴ ፡ ለመሆን ፡ የሚችለው ፡ በጣም ፡ ቅርብ ፡ የሆነ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠር ፡ ወላጅ ፤ ወይም ፡ ይህ ፡ በታጣ ፡ ጊዜ ፡ በጣም ፡ ቅርብ ፡ የሆነ፡ ፡ የጐን ፡ ዝምድና ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ ነው ።

(፪) የዝምድናውም ፡ ደረጃ ፡ እኩል ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፤ የልጁን ፡ የግል ፡ ስም ፡ የሚ መርጠው ፡ በዕድሜ ፡ ከፍ ፡ ያለው ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠር ፡ ወላጅ ፡ ወይም ፡ የጐን ፡ ዝምድና ፡ ያለው ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፴፪ ። የአባት ፡ ስም ።

(፩) ለልጁ ፡ ያባት ፡ ስም ፡ የሚሆነው ፡ የአባቱ ፡ የግል ፡ ስም ፡ ነው ።

(፪) አባቱ ፡ ባልታወቀ ፡ ጊዜ ፡ ሰውዮው ፡ ያባት ፡ ስም ፡ አይኖረውም ።

(፫) በአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ (በአድሚኒስትራሲዮን) ፡ ጽሑፎች ፡ ውስጥ ፡ ያባት ፡ ስም ፡ ከቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ያባት ፡ ስም ፡ አይጸፍም ።

ቍ ፡ ፴፫ ። ለክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ የሚሰጥ ፡ መግለጫ ።

ልጁ ፡ በተወለደበት ፡ ቀበሌ ፡ (አጥቢያ)፡ ለሚገኘው ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕ ፈት ፡ ቤት ፡ ሹም ፡ የልጁን ፡ መወለድ ፡ መግለጫ ፡ ሊሰጥ ፡ የሚገባው ፡ ሰው ፤ ልጁ ፡ ከተወለደበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ባለው ፡ በተከታዩ ፡ ዘጠና ፡ ቀን ፡ ውስጥ ፡ ለተወለደው ፡ ልጅ ፡ የተሰጠውን ፡ የግል ፡ ስም ፡ ማቅረብ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፴፬ ። የተከለከለ ፡ የግል ፡ ስም ።

(፩) ማንኛውም ፡ ልጅ ፤ ያባቱ ፡ ወይም ፡ የናቱ ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ በሕይወት ፡ ካሉት ፡ አጎቶቹና ፡ ወንድሞቹ ፡ ያንደኛው ፡ የግል ፡ ስም ፡ ብቻ ፡ ሊሰጠው ፡ አይ ቻልም ።

(፪) እንዲህ ፡ ያለ ፡ ነገርም ፡ ባጋጠመ ፡ ጊዜ ፡ ከነዚህ ፡ ሰዎች ፡ የሚለየው ፡ አንድ ፡ ሌላ ፡ የግል ፡ ስም ፡ ሊኖረው ፡ ይገባል ።

ቍ ፡ ፴፭ ። ወላጆቹ ፡ ያልታወቀ ፡ ልጅ ።

(፩) አባቱን ፡ ወይም ፡ እናቱን ፡ ለማወቅ ፡ ያልተቻለ ፡ ልጅ ፡ በመወለዱ ፡ የም ስክር ፡ ወረቀት ፡ ውስጥ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ የሚሰጠው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስምና ፡ ሁለት ፡ የግል ፡ ስሞች ፡ ይኖሩታል ።

(፪) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስምና ፡ የግል ፡ ስሞቹም ፡ የሚመረጡለት ፡ በተወለደበት ፡ አውራጃ ፡ ውስጥ ፡ ከሚገኘው ፡ ልማዳዊ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስምና ፡ የግል ፡ ስሞች ፡ መካከል ፡ ነው ።

(፫) የግዙፍ ፡ ወይም ፡ የሕሊና ፡ (የሞራል) ፡ ጥቅም ፡ ያለው ፡ መሆኑን ፡ የሚያስ ረዳ ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ፤ የተባለው ፡ ልጅ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ እስኪሞላው ፡ ድረስ ፡ የተሰጠው ፡ ስምና ፡ የግል ፡ ስም ፡ እንዲለወጥለት ፡ ዳኞችን ፡ ለመጠ የቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፵ ። ያገባች ፡ ሴት ፡ ስም ።

(፩) ያገባች ፡ ሴት ፡ የራስዋ ፡ የሆነውን ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ እንደ ፡ ያዘች ፡ ትቈ ያለች ።

(፪) ስለ ፡ ሆነ ፡ ግን ፡ ጋብቻዋ ፡ ጸንቶ ፡ እስከሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ በባልዋ ፡ ስም ፡ ልትጠራ ፡ ወይም ፡ ራስዋ ፡ እንድትጠራ ፡ ለማድረግ ፡ ይቻላል ።

(፫) ጋብቻው ፡ የቀረው ፡ በመፋታታት ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ግና ፡ ሴላ ፡ ባል ፡ በማግባት ፡ ምክንያት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጻፈው ፡ የስም ፡ መጠራት መብት ፡ ቢጠቅማትም ፡ ቢጐዳትም ፡ ከጋብቻው ፡ በኋላ ፡ እንደ ፡ ጸና ፡ ይቀራል ።

ቍ ፡ ፵፩ ። የጉዲፈቻ ፡ ልጅ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስምና ፡ የግል ፡ ስም ።

(፩) የጉዲፈቻ ፡ ልጅ ፡ የጉዲፈቻ ፡ አድራጊው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ ይኖረዋል ።

(፪) በጉዲፈቻው ፡ ውል ፡ መሠረት ፡ አንድ ፡ አዲስ ፡ የግል ፡ ስም ፡ ሊሰጠውና ፡ የጉዲፈቻ ፡ አድራጊውም ፡ መደበኛ ፡ የግል ፡ ስም ፡ እንደ ፡ አባት ፡ ስም ፡ ሊሆ ነው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፵፪ ። የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ መለወጥ ።

(፩) በቂ ፡ ምክንያት ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሰውዬው ፡ ጠያቂነት ፡ የዚህ ፡ ሰው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ እንዲለወጥ ፡ ዳኞች ፡ ለመፍቀድ ፡ ይችላሉ ።

(፪) ዳኞቹም ፡ የቀረበላቸውን ፡ ጥያቄ ፡ ሲመረምሩ ፡ የስሙ ፡ መለወጥ ፡ ጉዳይ ፡ በሌሎች ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ አንዳችም ፡ ጉዳት ፡ እንዳያስከትል ፡ ጥን ቃቄ ፡ ያደርጋሉ ።

ቍ ፡ ፵፫ ። የግል ፡ ስም ፡ መለወጥ ።

ከግል ፡ ስሞቹ ፡ አንዱ ፡ ወይም ፡ ብዙዎቹ ፡ እንዲሠረዙ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ የግል ፡ ስም ፡ እንዲጨመርለት ፡ ባለጥቅሙ ፡ ጥያቄ ፡ ባቀረበ ፡ ጊዜ ፡ ሊፈቀድለት ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፵፬ ። ስምን ፡ የሚመለከቱት ፡ ውሎች ።

(፩) ስለ ፡ ስም ፡ የሚደረግ ፡ ማንኛውም ፡ ውል ፡ ሁሉ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ረገድ ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ነው ።

(፪) የንግድ ፡ ስምን ፡ የሚመለከቱ ፡ ደንቦች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፵፭ ። በራስ ፡ ስም ፡ ያለ ፡ አገባብ ፡ ስለ ፡ መጠቀም ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ የሞያ ፡ ሥራውን ፡ በሚያከናውንበት ፡ ሁኔታ ፡ ውስጥ ፡ በገዛ ፡

BACK

ስሙ ፡ የመገልገል ፡ ጕዳይ ፡ በይመስላል ፡ ከሚደርሰው ፡ መዘባረቅ ፡ የተነሣ ፡ በሌላው ፡ ሰው ፡ ክብርና ፡ ኀናናነት ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ የሚያደርስ ፡ ግብ ፡ ወይም ፡ ውጤት ፡ የሚያስከትል ፡ ነገር ፡ ሊኖረው ፡ አይገባም ።

(፪) አስፈላጊ ፡ መሆኑም ፡ በተገመተ ፡ ጊዜ ፤ በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ አጋጣሚ ፡ ጕዳይ ፡ ያለ ፡ አገባብ ፡ የመወዳደርና ፡ የስም ፡ ማጥፋት ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፵፮ ። በሌላው ፡ ስም ፡ ያለ ፡ አገባብ ፡ ስለ ፡ መገልገል ።

(፩) የቤተ፡ዘመድ ፡ ስም ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ በዚሁ ፡ በመሰል ፡ ስሙ ፡ ምክንያት፡ ሌላ፡ ሰው ፡ ያላገባብ ፡ በመገልገሉ ፡ ግዙፍና ፡ የሕሊና፡ (የሞራል) ፡ ጉዳት ፡ የሚያደርስበት ፡ሁኔታ ፡ የሚያጋጥመው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህን ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስሙን ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ያለ ፡ አገባብ ፡ እንዳይገለገልበት ፡ ለመቃወም ፡ ይችላል ።

(፪) ባለስሙ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፤ ወይም ፡ ፈቃዱን ፡ ለመግለጽ ፡ ችሎታ ፡ ባጣ ፡ ጊዜ ፡ ይህ ፡ ስም ፡ የሚይጠራበት ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ የሚቹ ፡ ሚስት ፡ ወይም፡ ባልና ፡ ተወላጆቹ ፡ ይህ ፡ የመቃወም ፡ መብት ፡ ይኖራቸዋል ።

(፫) ይህ ፡ በስም ፡ ያላገባብ ፡ የመገልገል ፡ ጕዳይ ፡ እንዲታገድ ፡ ተጠይቆ ፡ ወዲያውኑ ፡ ሳይታገድ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እንደ ፡ ስም ፡ ማጥፋት ፡ ተቈጥሮ ፡ የሕሊና ፡ (የሞራል) ፡ ጉዳት ፡ ካሣ ፡ ሊወሰን ፡ ይቻላል ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ክብር ፡ መዝገብ ፡ አስረጅነት ።

ቍ ፡ ፵፯ ። የአስረጅነቱ ፡ ዐይነት ።

(፩) ልደት ፤ ሞትና ፡ ጋብቻ ፡ ያጠራጠሩ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ክርክር ፡ የተነሣባቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሚረጋገጡት ፡ በክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ አስረጅነት ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ ሕግ ፡ በሚፈቅድበት ፡ ጊዜ ፡ በታወቀ ፡ ሰነድ ፡ አስረጅ ፡ አማካይነት ፡ ወይም ፡ በሁኔታ ፡ መኖር ፡ ሊረጋገጡ ፡ ይችላሉ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹማምቶች ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹማምት ፡ ሥልጣን ፡ አሰጣጥ ።

ቍ ፡ ፵፰ ። በአገረ ፡ ገዢው ፡ ስለ ፡ መሾም ።

(፩) ጠቅላይ ፡ አገረ ፡ ገዥ ፡ በግዛቱ ፡ ውስጥ ፡ ለሚገኘው ፡ የከተማና ፡ የባላገር ፡

BACK

ቀበሌ ፡ (አጥቢያ) ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ የሚሆነውን ፡ ሰው ፡ ይሾማል ።
(፪) እንዲሁም ፡ በያንዳንዱ ፡ ቀበሌ ፡ (አጥቢያ) ፡ ለእነዚህ ፡ ሹማምቶች ፡ ምትክ ፡ ሆነው ፡ የሚሠሩ ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ሠራተኞችን ፡ ይሾማል ።

ቍ ፡ ፸፱ ። ሰፈር ፡ ወይም ፡ የቀበሌ ፡ ክፍል ።

(፩) አንድ ፡ የከተማ ፡ ቀበሌ ፡ በብዙ ፡ ሰፈሮች ፡ የተከፈለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለያንዳንዱ ፡ ልዩ ፡ ሰፈር ፡ አንዳንድ ፡ የተለየ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹምን ፡ ጠቅላይ ፡ ገዢው ፡ ሊሾም ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ያንድ ፡ የባላገር ፡ ቀበሌ ፡ ክፍል ፡ ለብቻው ፡ የሆነ ፡ ወይም ፡ ከዋናው ፡ ቀበሌ ፡ የተራራቀ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አገረ ፡ ገዢው ፡ ለዚሁ ፡ የተለየ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹምን ፡ ለመሾም ፡ ይችላል ።

(፫) እንዲህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ለያንዳንዱ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ምትክ ፡ ይሾምላቸዋል ።

ቍ ፡ ፹ ። የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ምትክ ።

(፩) ዋናው ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ሥራውን ፡ ለማከናወን ፡ የሚያውከው ፡ በራሱ ፡ በኩል ፡ የደረሰ ፡ እክል ፡ ባጋጠመ ፡ ጊዜ ፡ ምትኩ ፡ ተተክተው ፡ ይሠራሉ ።

(፪) ምትክ ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ሥራቸውን ፡ እንዲያከናውኑ ፡ በሚጠሩበት ፡ ጊዜ ፡ የቅደም ፡ ተከተል ፡ ተራቸውን ፡ የክብር ፡ መዝገቡ ፡ ሹም ፡ አልወሰነላቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በቀዳሚነት ፡ የሚተካው ፡ በዕድሜ ፡ ከፍተኛ ፡ የሆነው ፡ ነው ።

(፫) ከምትኮች ፡ አንደኛው ፡ ያደራጀው ፡ ሰነድ ፡ የክብር ፡ መዝገቡ ፡ ሹም ፡ ልክ ፡ እንደ ፡ ሠራው ፡ ያህል ፡ የሚቈጠርና ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ አሰረጅ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፹፩ ። የሥራቸው ፡ አጀማመር ።

(፩) የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹሙ ፡ ሥራ ፡ የሚጀመረው ፤ ሥራውን ፡ ከተቀበለና ፤ ፊርማውም ፡ በጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ በክብር ፡ መዝገቡ ፡ ደብተር ፡ ላይ ፡ ከገባ ፡ በኋላ ፡ ነው ።

(፪) እንደዚሁም ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ሥራዎች ፡ የሚጀመሩት ፡ አገረ ፡ ገዢው ፡ የሾመው ፡ ሰው ፡ አንድ ፡ ሰነድ ፡ በማደራጀት ፤ ወይም ፡ ይኸው ፡ ሰነድ ፡ ሲደራጅ ፡ በክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ስም ፡ ተካፋይ ፡ በመሆን ፤ የዚሁኑ ፡ አሠራር ፡ በተግባሩ ፡ አከናውኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ። ወይም ፡ የዚሁኑ ፡ የሥራውን ፡ ጕዳይ ፡ የሚመለከት ፡ ሁኔታ ፡ መዝገብ ፡ በጀመረ ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

(፫) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ጎይለ ፡ ቃሎች ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎችም ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹሙን ፡ ምትኮች ፡ በሚመለከተው ፡ ጕዳይም ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፱፪ ፡ ሥራው ፡ የሚቀርበት ፡ ጊዜ ።

(፩) የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ሥራ ፡ ቀሪ ፡ የሚሆነው ፡ ሲሞት ፡ ወይም ፡ ከሥራው ፡ ሲነሣ ፤ ወይም ፡ ሲሻር ፡ ወይም ፡ ስንብት ፡ ጠይቆ ፡ ይህንኑ ፡ አገረ ፡ ገዢው ፡ ሲቀበለው ፡ ነው ።

(፪) የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹመ ፡ ምትኮች ፡ ሥራ ፡ የሚቀረው ፡ በዚሁ ፡ ዐይነት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፫ ። የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ወይም ፡ ምትኮች ፡ ሠራተኞች ፡ መሞትና ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ የሚቈይ ፡ እክል ።

(፩) የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ከምትኮቹ ፡ ያንዱን ፡ ሞት ፡ ወይም ፡ ለዘወትር ፡ ከሥራ ፡ የሚለያቸው ፡ እክል ፡ የገጠማቸው ፡ መሆኑን ፡ ያለ ፡ መዘግየት ፡ ለግዛቱ ፡ አገረ ፡ ገዢ ፡ ያስታውቃል ።

(፪) እንዲሁም ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ምትኮች ፡ የሆኑት ፡ የክብር ፡ መዝገቡ ፡ ሹም ፡ መሞቱን ፡ ወይም ፡ ሥራውን ፡ እንዳያከናውን ፡ ለዘወትር ፡ የሚቈይ ፡ እክል ፡ የደረሰበት ፡ መሆኑን ፡ ማንኛውንም ፡ ይህን ፡ የመሳሰለ ፡ ሁኔታ ፡ ለግዛቱ ፡ አገረ ፡ ገዢ ፡ ሳይዘገይ ፡ ያስታውቃል ።

ቍ ፡ ፱፬ ። የቀበሌ ፡ (የአጥቢያ) ፡ ሹም ።

(፩) አገረ ፡ ገዢው ፡ የሾመው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ ለዚሁ ፡ ምትክ ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ሥራቸውን ፡ ለማከናወን ፡ በማይችሉበት ፡ ሁኔታ ፡ በሚገኙበት ፡ ጊዜ ፡ የቀበሌው ፡ ሹም ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ በዚሁ ፡ ቀበሌ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ይሆናል ።

(፪) እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ነገርም ፡ ባጋጠመ ፡ ጊዜ ፡ ለክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹምነት ፡ ሥራው ፤ በራሱ ፡ ጎላፊነት ፡ በአንድ ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ ረዳቶች ፡ እየተተካ ፡ ወይም ፡ እየተረዳ ፡ ለመሥራት ፡ ይችላል ።

(፫) ይህንንም ፡ ሁኔታ ፡ ለአገረ ፡ ገዢው ፡ ሳይዘገይ ፡ ያስታውቃል ።

ቍ ፡ ፱፭ ። የጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ።

(፩) ጠቅላይ ፡ አገረ ፡ ገዢው ፡ በጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ ውስጥ ፡ ለሚገኘው ፡ ለያንዳንዱ ፡ አውራጃ ፡ ግዛት ፡ ከተማ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ሠራተኞችን ፡ መርጦ ፡ ያቋቁማል ።

(፪) እነዚህም ፡ ሠራተኞች ፡ በሥራው ፡ አቋቋምና ፡ አመራር ፡ በኩል ፡ አላፊ ፡ ከሚሆን ፡ የሥራ ፡ አስኪያጅ ፡ (ዲሬክተር) ፡ በቀር ፡ የጽሕፈት ፡ ቤቱን ፡ (የቢሮውን) ፡ ሥራ ፡ ለማካሄድ ፡ በቂ ፡ የሆኑ ፤ ቍጥራቸው ፡ እንደ ፡ መጠኑ ፡ የተወሰነ ፡ ሠራተኞች ፡ ይኖሩበታል ።

ቍ ፡ ፱፮ ። የንጉሠ ፡ ነገሥቱን ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሚመለከት ፡ የክብር ፡ መዝገብ ።

(፩) ግርማዊ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥትንና ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥታዊ ፡ ቤተ ፡

BACK

ዘመድን ፡ በሚመለከተው ፡ የክብር ፡ አመዘጋገብ ፡ ጉዳይ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹምነትን ፡ ሥራ ፡ የሚፈጽመው ፡ የጽሕፈት ፡ ሚኒስትሩ ፡ ነው ።

(፪) በዚህ ፡ ቁጥር ፡ ላይ ፡ የተመለከተው ፡ ቃል ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ በሚውልበት ፡ ረገድ ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ቤተ ፡ ዘመዶች ፡ የሚባሉት ፡ በሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ በአንቀጽ ፡ ፲፯ ፡ እንደ ፡ ተመለከተው ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፯ ። የኢትዮጵያ ፡ ቆንሲሎች ።

የኢትዮጵያ ፡ ቆንሲሎች ፡ በተሾሙበት ፡ አገር ፡ ውስጥ ፡ ያሉትን ፡ የኢትዮጵያ ፡ ዜጎች ፡ በሚመለከተው ፡ ረገድ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹማምቶች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፱፰ ። የመርከብ ፡ አዛዦች ።

የኢትዮጵያ ፡ መርከብ ፡ አዛዦች ፡ በመርከባቸው ፡ ውስጥ ፡ በሚደርሰው ፡ ልደት ፡ ሞትና ፡ ጋብቻ ፡ ረገድ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹሞች ፡ ናቸው ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።
የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ተግባር ።

ቍ ፡ ፱፱ ። መሠረቱ ።

የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ተግባር ፡ በራሱ ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ የሚደርሰው ፡ ልደት ፡ ሞት ፤ ጋብቻ ፡ በክብር ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ እንዲጸፍ ፡ መቈጣጠርና ፡ መጠባበቅ ፡ ነው ።

ሀ) የከተማ ፡ ቀበሌ ።

ቍ ፡ ፻ ። የመዝገቦች ፡ አያያዝና ፡ አቀማመጥ ።

(፩) ጠቅላይ ፡ አገረ ፡ ገዢው ፡ ይህን ፡ ግዴታ ፡ እንዲያከናውን ፡ በግልጽ ፡ ያዘዘው ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ በዚሁ ፡ ቀበሌ ፡ የክብር ፡ መዝገቦችን ፡ ራሱ ፡ መያዝ ፡ አለበት ።

(፪) የዚህንም ፡ መዝገብ ፡ ጥበቃና ፡ አቀማመጥ ፡ ራሱ ፡ አረጋግጦ ፡ ባለጉዳዮቹም ፡ በጠየቁት ፡ ጊዜ ፡ የዚህን ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ ቅጅ ፡ ወይም ፡ ትክክል ፡ ግልባጭ ፡ ለባለጥቅሞቹ ፡ ይሰጣል ።

ቍ ፡ ፻፩ ። የሰነዶች ፡ አጻጻፍ ።

(፩) በክብር ፡ መዝገብ ፡ ላይ ፡ የሚጸፉትን ፡ ማስረጃዎች ፤ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑት ፡ ጉዳዮች ፡ በእጁ ፡ እንደ ፡ ገቡለት ፤ በራሱ ፡ አሳቢነት ፡ መመዝገብ ፡ አለበት ።

(፪) የክብር ፡ መዝገቡ ፡ ሹም ፡ አስፈላጊ ፡ መስሎ ፡ የታየው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሚያስ

ፈልጉትን ፡ ማስረጃዎች ፡ በመዝገቡ ፡ ላይ ፡ አሟልቶ ፡ ለመጻፍ ፡ እንዲችል ፡ ለባለጕዳዮቹ ፡ ጥሪ ፡ ያደርግላቸዋል ።

ቊ ፡ ፭፪ ። የጊዜ ፡ ውሳኔ ።

የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ፡ ጽሑፎች፡ በሚከተሉት ፡ ጊዜዎች ፡ ውስጥ፡ መመ ዝገብ ፡ አለባቸው ፡

ሀ/ ስለ ፡ ልደት ፡ ጽሑፎች ፡ ሦስት ፡ ወር ።

ለ/ ስለ ፡ ሞት ፡ ጽሑፎች ፡ አንድ ፡ ወር ።

ሐ/ ስለ ፡ ጋብቻ ፡ ጽሑፎች ፡ አንድ ፡ ወር ።

ቊ ፡ ፭፫ ። የጊዜው ፡ ውሳኔ ፡ አለመፈጸም ።

(፩) የተወሰነው ፡ ሕጋዊ ፡ ጊዜ ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ የሚጻፉ ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎች ፡ ዋጋቸው ፡ እንደ ፡ ተራ ፡ ማስታወቂያዎች ፡ አስረጂ ፡ ብቻ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ናቸው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ በመዝገቡ ፡ ላይ ፡ የተመዘገቡት ፡ በአንድ ፡ ፍርድ ፡ መሠረት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጻፈው ፡ አይጸናም ።

(፫) ይህ ፡ ሲሆን ፡ ጽሑፉ ፡ ፍርዱን ፡ የሚጠቅስ ፡ ቃል ፡ በላዩ ፡ ላይ ፡ ይኖርበታል።

ለ) የገጠር ፡ ቀበሌዎች ።

ቊ ፡ ፭፬ ። ማስታወቂያዎች ።

(፩) ይህን ፡ ግዴታ ፡ እንዲፈጽም ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹሙ ፡ በአገረ ፡ ገዢው ፡ በግልጽ ፡ ባልታዘዘበት ፡ የገጠር ፡ ቀበሌዎች ፤ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹሙ ፡ ራሱ ፡ መዝገቦችን ፡ እንዲይዝ ፡ አይገደድም ።

(፪) በቀበሌው ፡ ውስጥ ፡ የደረሱትን ፡ ልደት ፡ መሞትና ፡ ጋብቻ ፡ የሚመለከቱ ትን ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎች ፡ ለመመዝገብ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ መረጃ ዎች ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹሙ ፡ ለጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕ ፈት ፡ ቤት ፡ ማስታወቅ ፡ ብቻ ፡ አለበት ።

(፫) እነዚህን ፡ መረጃዎች ፡ እምነት ፡ በማድረግ ፡ የጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ሠራተኞች ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎችን ፡ ወዲ ያውኑ ፡ ይመዘግባሉ ።

ቊ ፡ ፭፭ ። የአፈጻጸሙ ፡ ደንብ ።

(፩) እያንዳንዱን ፡ ቀበሌ ፡ ስለሚመለከተው ፡ እነዚህ ፡ መረጃዎች ፡ በምን ፡ ሁኔታ ፡ መሰብሰብ ፡ እንዳለባቸው ፡ ከአገረ ፡ ገዢው ፡ የሚሰጡት ፡ ትእዛዞች ፡ ይወስናሉ።

(፪) በተለይም ፡ እነዚህ ፡ ትእዛዞች ፡ በምን ፡ ስፍራና ፡ በምን ፡ ጊዜ ፡ መረጃዎቹ ፡ መሰጠት ፡ እንዳለባቸው ፡ ይወስናሉ ።

ቍ ፡ ፷፮ ። መረጃዎቹ ፡ የሚቀርቡበት ፡ ስፍራ ።

(፩) ትእዛዞቹም ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ የሚመለከቱትን ፡ መረጃዎች ፡ ለመስጠት ፡ ወደ ፡ ጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ ዋና ፡ ከተማ ፡ ወይም ፡ ለቀበሌው ፡ ቀረብ ፡ ባለው ፡ ባንድ ፡ ሌላ ፡ ቦታ ፡ እንዲሄድ ፡ የክብር ፡ መዝገቡን ፡ ሹም ፡ ለማስገ ደድ ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንደዚሁም ፡ ትእዛዞቹ ፡ መዝገቦችን ፡ ማቋቋም ፡ ከሚያስፈልግበት ፡ ቀበሌ ፡ ውስጥ ፡ የጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ሠራተኞች ፡ እነ ዚህን ፡ መረጃዎች ፡ መሰብሰብ ፡ እንዳለባቸው ፡ አስቀድሞ ፡ ሊወስኑ ፡ ይችላሉ ።

(፫) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ እንደ ፡ ተመለከተው ፡ መዝገቦቹ ፡ በቀ በሌው ፡ ወይም ፡ በጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ በክብር ፡ መዝገብ ፡ ክፍል ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ የሚኖሩ ፡ ለመሆናቸው ፡ ትእዛዝን ፡ ለይተው ፡ ይወስናሉ ።

ቍ ፡ ፷፯ ። መረጃዎቹ ፡ የሚቀርቡበት ፡ ጊዜ ።

(፩) የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብን ፡ የሚመለከቱ ፡ መረጃዎች ፡ ሊያንዳንዱ ፡ ቀበሌ ፡ ቢያንስ ፡ በዓመት ፡ ፩ ፡ ጊዜ ፡ መሰብሰብ ፡ አለባቸው ።

(፪) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ በ፩ኛ ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ ስለ ፡ ተመለከተው ፡ በጠ ቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ ዋና ፡ ከተማ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ስፍራ ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝ ገቡ ፡ ሹም ፡ ከ፫ ፡ ወር ፡ ባነሰ ፡ ጊዜ ፡ የመሄድ ፡ ግዴታ ፡ የለበትም ።

ቍ ፡ ፷፰ ። አግባብ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ መግለጫዎችን ፡ ማቅረብ ፡ ስለ ፡ መቻሉ ።

(፩) የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ አገረ ፡ ገዢው ፡ ከወ ሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውጭ ፡ በሚገኝበት ፡ ቀበሌ ፡ ያሉትን ፡ ሰዎች ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ የሚመለከቱ ፡ መረጃዎችን ፡ ለጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ቀበሌውን ፡ የሚመለከቱ ፡ መዝገቦች ፡ በዚሁ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ተቀም ጠው ፡ የሚገኙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እነዚህ ፡ መረጃዎች ፡ ወዲያውኑ ፡ በጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ መመዝገብ ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፷፱ ። የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ የጽሑፎች ፡ አሠራር ።

(፩) ትእዛዞቹ ፤ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹሙን ፡ ራሱ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎችን ፡ እንዲጽፍ ፡ ሊፈቅዱለት ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ በእንደዚህ ፡ ያለ ፡ አኳኋን ፡ የተጻፉትን ፡ ጽሑፎች ፡ የያንዳንዱን ፡ ጽሑፍ ፡ የጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ እንዲያጸድቃቸው ፡ ያስፈልጋል ።

(፫) ይህም ፡ ማጽደቅ ፡ በጽሑፉ ፡ ላይ ፡ የሚመለከት ፡ ይሆናል ።

BACK

ቍ ፡ ፫ ። የዘገዩ ፡ ማስታወቂያዎች ።

(፩) ምክንያት ፡ የሆናቸው ፡ ነገር ፡ ከደረሰ ፡ ከሁለት ፡ ዓመት ፡ በኋላ ፡ የተጻፉ ፡ ወይም ፡ የጸደቁ ፡ ጽሑፎች ፡ ዋጋቸው ፡ እንደ ፡ ተራ ፡ ማስታወቂያዎች ፡ አስረጂ ፡ ብቻ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ናቸው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ በአንድ ፡ ፍርድ ፡ መሠረት ፡ በሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገቦች ፡ ላይ ፡ የተጻፉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተነገረው ፡ አይጸናም ።

(፫) ይህም ፡ ሲሆን ፡ ጽሑፉ ፡ ፍርዱን ፡ የሚጠቅስ ፡ ቃል ፡ በላዩ ፡ ይናርበታል ።

ሐ) ልዩ ፡ ሁኔታዎች ።

ቍ ፡ ፫፩ ። የጽሕፈት ፡ ሚኒስትር ።

(፩) ግርማዊ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥትንና ፡ ንጉሣዊ ፡ ቤተ ፡ ዘመድን ፡ የሚመለከቱ ፡ የክብር ፡ መዝገቦችን ፡ የሚይዘው ፡ ራሱ ፡ የጽሕፈት ፡ ሚኒስትሩ ፡ ነው ።

(፪) ሚኒስትሩም ፡ አጠባበቃቸውንና ፡ አቀማመጣቸውን ፡ ያረጋግጣል ። የነዚህ ንም ፡ መዝገቦች ፡ ግልባጭ ፡ ይሰጣል ።

ቍ ፡ ፫፪ ። ቆንሲሎች ።

(፩) በውጭ ፡ አገር ፡ ያሉ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ቆንሲሎች ፡ በባለጉዳዮቹ ፡ ጥያቄ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ጽሑፎችን ፡ አይመዘግቡም ።

(፪) ቆንሲሎቹ ፡ ራሳቸው ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገቦችን ፡ ይይዛሉ ።

(፫) ቆንሲሎቹ ፡ አጠባበቃቸውንና ፡ አቀማመጣቸውን ፡ እያረጋገጡ ፡ ለባለ ጉዳዮች ፡ የነዚሁኑ ፡ መዝገቦች ፡ ግልባጭ ፡ ወይም ፡ ቅጂዎች ፡ ይሰጣሉ ።

ቍ ፡ ፫፫ ። የመርከብ ፡ አዛዦች ።

የኢትዮጵያ ፡ መርከብ ፡ አዛዦች ፡ በሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ ሊጻፉ ፡ የሚገባቸውን ፡ በመርከባቸው ፡ ላይ ፡ የደረሱባቸውን ፡ ሁኔታዎች ፡ በመጀመሪ ያው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ወደብ ፡ ወይም ፡ የኢትዮጵያ ፡ ቆንሲል ፡ በሚኖርበት ፡ የመ ጀመሪያ ፡ ወደብ ፡ ወዲያውኑ ፡ ያስታውቃሉ ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገቦች ።

ቍ ፡ ፫፬ ። የመዝገቦቹ ፡ ዝርዝር ።

በያንዳንዱ ፡ ቀበሌና ፡ በያንዳንዱ ፡ ቆንሲላ ፡ የልደት ፡ አንድ ፡ መዝገብ ፡ የሞት ፡ አንድ ፡ መዝገብና ፡ የጋብቻ ፡ አንድ ፡ መዝገብ ፡ ይኖራል ።

ቍ ፡ ፫፭ ። የመዝገቦቹ ፡ አሰጣጥ ።

(፩) ጠቅላይ ፡ ገዢው ፡ መዝገቦችን ፡ ከአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ተቀብሎ ፡ ለሕ ዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤቶች ፡ በነፃ ፡ ይሰጣቸዋል ።

(፪) መዝገቦችን ፡ እንዲይዙ ፡ የተደረጉት ፡ ሰዎች ፡ መዝገቡ ፡ ያልቃል ፡ ተብሎ ፡ ከሚገመተው ፡ ከ፮ ፡ ወር ፡ በፊት ፡ አንድ ፡ አዲስ ፡ መዝገብ ፡ እንዲሰጣቸው ፡ መጠየቅ ፡ አለባቸው ።

(፫) የጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ይህ ፡ ትእዛዝ ፡ እን ዲከበር ፡ ያደርጋል ።

ቊ ፡ ፫፮ ። የመዝገቦቹን ፡ ከቦታቸው ፡ መዘዋወር ፡ ስለ ፡ መከልከል ።

ከተቋቋሙበት ፡ ስፍራ ፡ ወደሌላ ፡ የማዛወሩ ፡ ጕዳይ ፡ በሕጉ ፡ ላይ ፡ ተገልጾ ፡ ካልተመለከተ ፡ ወይም ፡ ካልተፈቀደ ፡ በቀር ፡ መዝገቦቹ ፡ በማንኛውም ፡ ምክ ንያት ፡ ካሉበት ፡ ስፍራ ፡ መዘዋወር ፡ የለባቸውም ።

ቊ ፡ ፫፯ ። የግድ ፡ የሚያስፈልጉ ፡ ጽሑፎች ፡ (፩) የቀበሌው ፡ መዝገቦች ።

(፩) እያንዳንዱ ፡ መዝገብ ፡ ቀበሌውንና ፡ ያለም ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሰፈሩን ፡ ወይም ፡ የሚመለከተውን ፡ የቀበሌውን ፡ ክፍል ፡ እንዲሁም ፡ ይህ ፡ ቀበሌ ፡ የሚገኝበ ትን ፡ ጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ ያመለክታል ።

(፪) እንደዚሁም ፡ መዝገቡ ፡ የማስረጃ ፡ ቊጥር ፡ ያለው ፡ ይሆናል ።

(፫) እነዚህ ፡ ማመልከቻዎች ፡ በመዝገቡ ፡ ልባስና ፡ ክፈፍ ፡ ላይ ፡ የሚገኙ ፡ ሆነው ፡ በያንዳንዱ ፡ የመዝገቡ ፡ ቅጠል ፡ ላይ ፡ ይጻፋሉ ።

ቊ ፡ ፫፰ ። (፪) ሌሎች ፡ መዝገቦች ።

(፩) ንጉሣዊ ፡ ቤተ ፡ ሰብን ፡ የሚመለከቱ ፡ መዝገቦች ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቊጥር ፡ በ፩ኛ ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ እንደ፡ ተመለከተው ፡ ጽሑፍ ፡ ሳይሆን ፡ የንጉሣዊ ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ መዝገቦች ፡ የሚል ፡ ጽሑፍ ፡ የያዙ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) በቆንሲላዎች ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙ ፡ መዝገቦች ፡ በተቋቋሙበት ፡ ውስጥ ፡ ያለ ውን ፡ የቆንሲላ ፡ ምልክት ፡ የያዙ ፡ ይሆናሉ ።

ቊ ፡ ፫፱ ። የመዝገቦቹ ፡ ዐይነት ፡ (ፎርም) ።

(፩) መዝገቦቹ ፡ በብዙ ፡ ገጾች ፡ የሚጀምሩ ፡ ሆነው ፡ እነዚህን ፡ መዝገቦች ፡ እን ዲይዙ ፡ የተፈቀደላቸው ፡ ሰዎች ፡ ስም ፡ እንዲጻፍባቸውና ፡ በስማቸው ፡ አቅ ጣጫ ፡ የነዚሁ ፡ ሰዎች ፡ ፊርማ ፡ ያሉባቸው ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ቀጥሎም ፡ መዝገቦቹ ፡ ተራ ፡ ቊጥር ፡ ያላቸው ፡ ብዙ ፡ ቅጠሎች ፡ የያዙና ፡ እያ ንዳንዱም ፡ ቅጠል ፡ ለእንዳንድ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ የሚያገለግል ፡ መሆን ፡ አለበት ።

(፫) እንዲሁም ፡ የመዝገቦቹ ፡ ጽሑፎች ፡ የሚመለከቱዋቸውን ፡ ሰዎች ፡ በፊደል ፡ ተራ ፡ ማውጫ ፡ ለመመዝገብ ፡ የተመዩ ፡ ጣዪች ፡ በመጨረሻው ፡ ገጽ ፡ ላይ ፡ ይኖራቸዋል ።

BACK

ቍ ፡ ፹ ። የመዝገቦቹ ፡ ቅጠሎች ።

(፩) የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገቦች ፡ ቅጠሎች ፡ ከተያያዙበት ፡ ቀሪ ፡ ጋራ ፡ ትክክል ፡ የሆኑ ፡ ጽሑፎችን ፡ የያዙ ፡ በራሪዎች ፡ ያሉባቸው ፡ ናቸው ።

(፪) የመወለድና ፡ የጋብቻ ፡ መዝገቦች ፡ ሦስት ፡ በራሪዎች ፤ የሙታን ፡ መዝገቦች ፡ ግን ፡ ሁለት ፡ በራሪዎች ፡ ብቻ ፡ ያሏቸው ፡ ናቸው ።

(፫) የቅጠሎቹ ፡ ጀርባ ፡ በእጅ ፡ እንዲጻፉ ፡ በሕግ ፡ ለተመለከቱት ፡ ማኅጅ ፡ ጽሑፎች ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፹፩ ። ሦስተኛ ፡ ቍጥር ፡ በራሪ ።

(፩) ከቀሪው ፡ በጣም ፡ የራቀው ፡ ሦስተኛ ፡ ቍጥር ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራው ፡ በራሪ ፡ ጽሑፍ ፡ እንደ ፡ ተዘጋጀ ፡ ወዲያውኑ ፡ ከቀሪው ፡ የሚለያይ ፡ ይሆናል ።

(፪) ይህ ፡ በራሪ ፡ ስለ ፡ መወለድ ፡ ጽሑፍ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለልጁ ፡ አሳዳሪ ፡ ስለ ፡ ጋብቻ ፡ ጽሑፍ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለባል ፡ በሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ አማካይነት ፡ ይሰጣል ።

(፫) ባለጉዳዩም ፡ በራሪውን ፡ ያኖራል ።

ቍ ፡ ፹፪ ። ሁለተኛ ፡ ቍጥር ፡ በራሪ ።

(፩) መዝገቡ ፡ በአለቀ ፡ ጊዜ ፡ ሁለተኛ ፡ ቍጥር ፡ ተብለው ፡ የሚጠሩ ፡ በራሪዎች ፡ ከቀሪው ፡ ተለይተው ፡ ተሰብስበው ፡ አንድነት ፡ ተያይዘው ፡ በጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ ዋና ፡ ከተማ ፡ ባለው ፡ የፍርድ ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ በደንብ ፡ በተወሰነው ፤ መጀመሪያዎቹ ፡ በራሪዎች ፡ ከተቀመጡበት ፡ ልዩ ፡ በሆነ ፡ ሌላ ፡ ስፍራ ፡ ይቀመጣሉ ።

(፪) በጽሕፈት ፡ ሚኒስትርና ፡ በቆንሲሎቹ ፡ የሚገኘው ፡ መዝገብ ፡ ሁለተኛ ፡ ቍጥር ፡ የሆኑት ፡ በራሪዎች ፡ ተቀማጭ ፡ እንዲ ፡ ሆኑ ፡ ለኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ የውጭ ፡ ጉዳይ ፡ ሚኒስቴር ፡ ይላካሉ ።

(፫) ሁለተኛ ፡ ቍጥር ፡ የሆኑት ፡ በራሪዎች ፡ እንደ ፡ ደረሱ ፡ እንዲያስቀምጥ ፡ በተመደበው ፡ ሰው ፡ አማካይነት ፡ እንዲጠረዙ ፡ ይደረጋል ።

ቍ ፡ ፹፫ ። አንደኛ ፡ ቍጥር ፡ በራሪ ።

ከቀረው ፡ ጋራ ፡ የተያያዙ ፡ አንደኛ ፡ ቍጥር ፡ በራሪዎች ፡ ከመዝገቡ ፡ ቀሪ ፡ ጋራ ፡ ተያይዘው ፡ መዝገቦቹ ፡ በነበሩበት ፡ ቦታ ፡ ወይም ፡ በደንብ ፡ በተወሰነው ፡ ሌላ ፡ ስፍራ ፡ ይኖራሉ ።

ቍ ፡ ፹፬ ። ያልተሠራባቸው ፡ ቅጠሎች ፡ አለመኖር ።

(፩) የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ አንድ ፡ ጽሑፍ ፡ ከማዘጋጀቱ ፡ በፊት ፡ በዚህ ፡ መዝገብ ፡ ላይ ፡ በመጨረሻ ፡ ተጽፎ ፡ የሚገኝበትን ፡ ቅጠል ፡ ቀሪ ፡ ቍጥር ፡ መመርመር ፡ አለበት ።

(ሰ) ይህ ፡ የመጨረሻ ፡ ጽሑፍ ፡ ከተደረገበት ፡ ቅጠል ፡ ቀጥሎ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ ላይ ፡ ጽሑፍን ፡ ይመዝግባል ።

(ቸ) በማንኛውም ፡ ሁኔታ ፡ በመዝገቡ ፡ ውስጥ ፡ ያልተሠራበትን ፡ ቅጠል ፡ እን ዲተው ፡ አልተፈቀደለትም ።

ቍ ፡ ፱ኗ ። በስሕተት ፡ ያልተሠራበት ፡ ቅጠል ።

(ፈ) ከአንድ ፡ ስሕተት ፡ የተነሣ ፡ አንዱ ፡ ቅጠል ፡ ሳይሠራበት ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ቤም ፡ ይህን ፡ ስሕተት ፡ እንደ ፡ ተመለከተ ፡ የተባለውን ፡ ቅጠል ፡ ይሠርዘዋል ።

(ሰ) ባልተሠራበትም ፡ በራሪ ፡ ወረቀት ፡ ላይ ፡ መስቀልኛ ፡ የሆነ ፡ ሁለት ፡ መሥ መር ፡ አድርጎ ፡ በበራሪው ፡ ላይ ፡ ሳይሠራበት ፡ በስሕተት ፡ የቀረ ፡ የሚል ፡ ቃል ፡ ይጽፍበታል ።

(ቸ) ያልተሠራበት ፡ ቅጠል ፡ በምንም ፡ አኳኋን ፡ ለክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ አገልጋይ ፡ ለመሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፱፯ ። ግውጫ ።

(ፈ) አንድ ፡ መዝገብ ፡ በአለቀ ፡ ጊዜ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ቤም ፡ በመዝገቡ ፡ ግለ ሂያ ፡ ገጾች ፡ ውስጥ ፡ የመዝገቡ ፡ ጽሑፍ ፡ የሚመለከታቸውን ፡ ሰዎች ፡ ሁሉ ፡ በቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ መሠረት ፡ በፊደል ፡ ተራ ፡ (ሊስት) ፡ ይመዘግባል ።

(ሰ) ሁለተኛ ፡ ቍጥር ፡ በራሪዎችን ፡ አንድነት ፡ አያይዞ ፡ አስሮ ፡ እርሱ ፡ ካሰ ናዳው ፡ የግውጫ ፡ ቅጂ ፡ ጋራ ፡ አድርጎ ፡ በድንቦቹ ፡ ላይ ፡ ተመልክተው ፡ ስፍራ ፡ ይህን ፡ የተያያዘ ፡ እስር ፡ ይልካል ።

ቍ ፡ ፱፰ ። ስለ ፡ መዝገቦች ፡ መተፋት ።

(ፈ) በአንድ ፡ ቀበሌ ፡ የተቀመጠ ፡ መዝገብ ፡ ፣ጠፋ ፡ ወይም ፡ የወደመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የቀበሌው ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ቤም ፡ በሚያመለክተው ፡ በመዝገቡ ፡ ሁለተኛ ፡ ቍጥር ፡ በራሪዎች ፡ ረዳትነት ፡ ወዲያውኑ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ይቋቋማል ።

(ሰ) የአንድ ፡ መዝገብ ፡ ፡ሁለተኛ ፡ ቍጥር ፡ በራሪዎች ፡ የጠፉ ፡ ወይም ፡ የወደሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የጠፉት ፡ ወይም ፡ የወደሙት ፡ በራሪዎች ፡ እስተማቹ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ በሚያመለክተው ፡ በቀበሌው ፡ በተቀመጡት ፡ በራሪዎች ፡ ረዳትነት ፡ ወዲያውኑ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ይቋቋማሉ ።

(ቸ) የጠፉት ፡ መዝገቦች ፡ በአንድ ፡ ቀበሌ ፡ ያሉት ፡ ሳይሆን ፡ በሌላ ፡ ስፍራ ፡ ያሉት ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ያሉት ፡ ጎይሉ ፡ ቃላት ፡ ውሳኔዎች ፡ በተመ ሳሳይ ፡ ተረጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፱፱ ። የሚሠራባቸው ፡ መዝገቦች ፡ ስለ ፡ መተፋታቸው ።

(ፈ) ሁለተኛ ፡ ቍጥር ፡ በራሪዎች ፡ የሆኑት ፡ ሳይቈረጡ ፡ የሚሠራበት ፡ አንድ ፡ መዝገብ ፡

የጠፋ ፡ ወይም ፡ የወደመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ቅጅ ፡ ወዲያውኑ ፡ ለጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ያስታውቃል ።

(፪) የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤትም ፡ መዝገቡን ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ለማጣቀም ፡ አስፈላጊውን ፡ ያደርጋል ።

(፫) የአንድ ፡ መዝገብ ፡ አንደኛና ፡ ሁለተኛ ፡ ቅጥር ፡ በራሪዎች ፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ቢሆን ፡ ሁለቱም ፡ ቢጠፉ ፡ ወይም ፡ ቢወድሙ ፡ እንደዚሁ ፡ ይደረጋል ።

ቍ ፡ ፴፱ ። የመዝገቡን ፡ አያያዝ ፡ ስለ ፡ መቈጣጠር ።

(፩) የጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ በቀበሌዎቹ ፡ ውስጥ ፡ የክብር ፡ መዝገቦችን ፡ መልካም ፡ አያያዝ ፡ ይቈጣጠራል ።

(፪) የምርመራውን ፡ ሥራ ፡ አደራጅቶ ፡ ባገኛቸው ፡ በወንጀል ፡ ሥራዎች ፡ ለማስ ቀጣት ፡ ራሱ ፡ ይከታተላል ።

(፫) በቆንሲላዎቹ ፡ ውስጥ ፡ ለሚገኙ ፡ መዝገቦችም ፡ እነዚሁኑ ፡ የመሰሉ ፡ ተግ ባሮች ፡ የሚፈጽመው ፡ የውጭ ፡ ጕዳይ ፡ ሚኒስቴር ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎች ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፡ በጠቅላላው ።

ቍ ፡ ፵ ። የሚጻፉ ፡ ታሪኮች ።

(፩) የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎች ፡ በመዝገቦቹ ፡ ውስጥ ፡ የቀሩትን ፡ ባዶ ፡ ቦታ ዎች ፡ በመሙላት ፡ ይጻፋሉ ።

(፪) በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ የተጻፉበት ፡ ቀን ፤ ወርና ፡ ዓመት ፤ የተቀበላቸው ፡ የክ ብር ፡ መዝገብ ፡ ቅጅ ፡ ፊርማ ፡ ይኖርባቸዋል ።

ቍ ፡ ፵፩ ። የተከለከሉ ፡ ጽሑፎች ።

በሕጉ ፡ ከተመለከቱት ፡ ጽሑፎች ፡ በቀር ፡ ማናቸውንም ፡ ሌላ ፡ ጽሑፍ ፡ በመ ዝገቦቹ ፡ ውስጥ ፡ መጻፍ ፡ አይገባም ።

ቍ ፡ ፵፪ ። ያልታወቁ ፡ ወይም ፡ ያልተረጋገጡ ፡ መረጃዎች ።

(፩) በአንድ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ የቀረው ፡ ባዶው ፡ ቦታ ፡ እርግጠኛ ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ መረጃ ፡ ባለማግኘት ፡ መዝገቦችን ፡ በሚይዘው ፡ ሰው ፡ ሊሞላ ፡ ያል ተቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይኸው ፡ ሰው ፡ " ያልታወቀ ፡ " የሚል ፡ ሌላ ፡ ጽሑፍ ፡ በማግባት ፡ ባዶውን ፡ ቦታ ፡ ይሞላል ።

(፪) የክብር ፡ መዝገቡ ፡ ቅጅ ፡ የሚሰጠውን ፡ መልስ ፡ ያወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህን ፡ ጽሑፍ ፡ በተገባው ፡ ቦታ ፡ " ምናልባት ፡ " የሚል ፡ ቃል ፡ በመጨመር ፡ ይጽፋል ።

ቍ ፡ ፮፫ ። የቃሎች ፡ ማሳጠር ፡ አለመኖር ።

በጽሑፎች ፡ ውስጥ ፡ የሚጠየቁት ፡ ማመልከቻዎች ፡ ግልጽ ፡ በሆነ ፡ አኳኋንና ፡ ምንም ፡ ማሳጠር ፡ ሳይደረግ ፡ የሚጻፉ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፮፬ ። ሥርዝና ፡ እመጫት ፡ አለመኖር ።

የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎች ፡ ምንም ፡ ስርዝ ፡ ወይም ፡ እመጫት ፤ ወይም ፡ ተጨማሪ ፡ ቃል ፡ ሊጻፍባቸው ፡ አይገባም ።

ቍ ፡ ፮፭ ፡ ፊርማ ።

በጽሑፉ ፡ ላይ ፡ እንዲፈርሙ ፡ ከተጠየቁት ፡ ሰዎች ፡ ውስጥ ፡ አንዱ ፡ ለመፈረም ፡ ያልቻለ ፡ ወይም ፡ ያላወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በጽሑፉ ፡ ላይ ፡ በፊርማው ፡ ፈንታ ፡ የጣቱን ፡ አሻራ ፡ ምልክት ፡ ያደርጋል ።

ቍ ፡ ፮፮ ። ያልተሠራባቸው ፡ ቅጠሎች ።

(፩) በሥርዝ ፡ ምክንያት ፡ ወይም ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ምክንያት ፡ አንድ ፡ ጽሑፍ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ መሠራት ፡ ያለበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እያንዳንዱ ፡ ያልተሠራበት ፡ በራሪ ፡ ቅጠል ፡ በመዝገቡቹ ፡ ውስጥ ፡ መስቀልኛ ፡ የሆኑ ፡ ሁለት ፡ ሥርዞች ፡ ይደረጉበታል ።

(፪) በያንዳንዱ ፡ የጽሑፍ ፡ በራሪ ፡ ላይም ፡ ያልተሠራበት ፡ ቅጠል ፡ የሚል ፡ ጽሑፍ ፡ ያደርግበታል ።

(፫) የቅጠሉ ፡ ሥስተኛ ፡ ቍጥር ፡ በራሪ ፡ ወዲያውኑ ፡ ይቀደዳል ።

ቍ ፡ ፮፯ ። የጽሑፎች ፡ አስረጂነት ፡ ጎይል ።

(፩) ለያዙአቸው ፡ ማስታወቂያዎች ፡ ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ በመዝገቡቹ ፡ ውስጥ ፡ ደንበኛ ፡ ሆነው ፡ የተመዘገቡ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎች ፡ የሚታመኑ ፡ ናቸው ።

(፪) ተቃራኒ ፡ የሆነውን ፡ ማስረጃ ፡ ለማቅረብ ፡ የዳኞችን ፡ ፈቃድ ፡ ያስፈልጋል ።

(፫) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ በማናቸውም ፡ ዐይነት ፡ ለማስረዳት ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፮፰ ። በመዝገቡቹ ፡ ውስጥ ፡ ያልተጻፉ ፡ ጽሑፎች ።

(፩) በመዝገቡቹ ፡ ውስጥ ፡ ያልተመዘገቡ ፡ ጽሑፎች ፤ በመዝገቡቹ ፡ ውስጥ ፡ እንደ ፡ ተጻፉት ፡ ጽሑፎች ፡ ያለ ፡ አስረጂነት ፡ የላቸውም ።

(፪) እንደ ፡ ተራ ፡ ማስረጃዎች ፡ ብቻ ፡ ይቈጠራሉ ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።
የመወለድ ፡ ጽሑፎች ።

ቍ ፡ ፻፱ ። የጽሑፉ ፡ ቃል ።

የመወለድ ፡ ጽሑፍ ፡ የሚያመለክተው ።

(ሀ) የተወለደበትን ፡ ቀን ፡ ወርና ፡ ዓመት ።

(ለ) የልጅን ፡ ፆታ ።

(ሐ) የተሰጡትን ፡ የግል ፡ ስሞች ።

(መ) የአባቱንና ፡ የእናቱን ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፤ የግል ፡ ስም ፤ የተወለዱበትን ፡ ቀንና ፡ ቦታ ፤

(ሠ) ያለም ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያመልካቹን ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፤ የግል ፡ ስም ፤ የተወለደበትን ፡ ቀንና ፡ ቦታ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፻ ። የጽሑፍ ፡ አስፈላጊነት ።

ልጁ ፡ አርባ ፡ ስምንት ፡ ሰዓት ፡ ከኖረና ፤ የመወለድ ፡ ጽሑፉን ፡ ለማስመዝገብ ፡ ከተመለከተው ፡ ጊዜ ፡ ማለቅ ፡ በፊት ፡ ቢሞትም ፡ እንኳ ፤ መወለዱን ፡ ማስታወቅና ፡ የመወለዱን ፡ ጽሑፍ ፡ ማዘጋጀት ፡ አስፈላጊዎች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፻፩ ። መወለድን ፡ ስለ ፡ ማስታወቅ ።

(፩) የልጅ ፡ መወለድ ፡ በማናቸውም ፡ ሰው ፡ ለክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም፡ መገለጽ ፡ አለበት ።

(፪) ይህም ፡ መግለጫ ፡ የልጁ ፡ አባት ፤ አባቱ ፡ የሌለ ፡ ሲሆን ፡ የልጁ ፡ እናት ፡ ወይም ፡ የልጁ ፡ አሳዳጊ ፡ (ሞግዚት) ፡ እነዚህም ፡ ባይኖሩ ፡ ልጁን ፡ አግኝቶ ፡ ያነሣው ፡ ሰው ፡ ሊገልጽ ፡ ይገባዋል ።

(፫) የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹሙ ፡ የልጁን ፡ መወለድ ፡ ካወቀ ፡ በራሱ ፡ ሥልጣን ፡ የልጁን ፡ መወለድ ፡ ለመመዝገብ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፻፪ ። የልጁ ፡ የግል ፡ ስም ።

(፩) የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ መወለዱን ፡ በክብር ፡ መዝገብ ፡ ከመመዝገቡ ፡ በፊት ፡ ለልጁ ፡ የሚሰጠውን ፡ የግል ፡ ስም ፡ ወይም ፡ ስሞች ፡ ዘመዶቹን ፤ ዘመዶችም ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የልጁን ፡ አሳዳሪ ፡ ይጠይቃል ።

(፪) መልስ ፡ ያልተሰጠው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የቀረቡት ፡ የግል ፡ ስሞች ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ ሊቀበሏቸው ፡ ያልተቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የክብር ፡ መዝገቡ ፡ ሹም ፡ ራሱ ፡ የልጁን ፡ የግል ፡ ስም ፡ ወይም ፡ ስሞች ፡ ይመርጣል ።

ቍ ፡ ፻፫ ። ወድቀው ፡ ስለሚገኙ ፡ ልጆች ።

(፩) ወድቆ ፡ ለሚገኝ ፡ ማን ፡ መሆኑ ፡ ላልታወቀ ፡ ለአራስ ፡ ልጅ ፡ ሁሉ ፡ የመወለዱ ፡ ጽሑፍ ፡ መደራጀት ፡ አለበት ።

(ፈ) ልጁ ፡ የተገኘበትን ፡ ቀንና ፡ ስፍራ ፤ ይኖረዋል ፡ የሚባለውን ፡ ዕድሜ ፤ ያታውን ፤ የተሰጡትን ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስምና ፡ የግል ፡ ስሞች ፡ በዝርዝር ፡ የሚያሳይ ፡ ፕሮሴቬርባል ፡ ይደራጃል ።

(ቻ) ስለ ፡ ልጁ ፡ መወለድ ፡ በተጻፈው ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ ፕሮሴቬርባሉ ፡ የሚመራ ፡ ምልክት ፡ ይጠቀሳል ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ።

የመሞት ፡ ጽሑፎች ።

ቁ ፡ ፻፭ ። የጽሑፉ ፡ ቃል ።

የመሞት ፡ ጽሑፍ ፡ የሚያመለክተው ።

(ሀ) የሞተበትን ፡ ቀን ፡ ወርና ፡ ዓመት ።

(ለ) የሞተውን ፡ ሰው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፤ የግል ፡ ስም ፤ የተወለደበትን ፡ ቀንና ፡ ቦታ ።

(ሐ) የአባቱን ፤ የእናቱን ፤ የቤተ ፡ ዘመድና፡የግል ፡ ስም ፡ የተወለደበትን ፡ አገርና ፡ ቀን ።

(መ) በሕይወት ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሞተውን ፡ ሰው ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፤ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስምና ፡ የግል ፡ ስም ፤ የተወለደበትን ፡ ቀንና ፡ ቦታ ፤ ጋብቻው ፡ የተደረገበትን ፡ ቀን ።

(ሠ) ያለም ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሞተውን ፡ ያስታወቀውን ፡ ሰው ፡ የቤተ ፡ ዘመድና ፡ ስም ፡ የግል ፡ ስም ፤ የተወለደበትን ፡ ቀንና ፡ ቦታ ፡ ነው ።

ቁ ፡ ፻፮ ። የጽሑፍ ፡ አስፈላጊነት ።

የሞተ ፡ ሰው ፡ የመወለድ ፡ ጽሑፍ ፡ ሊጻፍለት ፡ ይገባው፡የነበረ ፡ ሲሆን፡ መሞቱን ፡ ማስታወቅና ፡ የመሞቱንም ፡ ጽሑፍ ፡ ማደራጀት ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

ቁ ፡ ፻፯ ። የሞተውን ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ ማስታወቅ ፡ ግዴታ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መሞቱን ፡ የማስታወቁ ፡ ግዴታ ፡ ያለባቸው ፡ ከእርሱ ፡ ጋራ ፡ የሚኖሩት ፡ ሰዎች ፡ ናቸው ።

(፪) እነዚህ ፡ ሰዎች ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የማስታወቁ ፡ ግዴታ ፡ ያለባቸው ፡ በአንድ ፡ ቀበሌ ፡ ይኖሩ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሥጋ ፡ ወይም ፡ የጋብቻ ፡ ዘመዶቹ ፡ እነዚህ ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የቅርብ ፡ ጎረቤቶቹ ፡ ናቸው ።

ቁ ፡ ፻፰ ። በሌላ ፡ ሰው ፡ ቤት ፡ ስለ ፡ መሞት ።

ሟቹ ፡ ከመኖሪያ ፡ ስፍራው ፡ ውጭ፡ የሞተ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ የማስታወቁ፡ ግዴታ ፡ ያለበት ፡ ሰውዬው ፡ የሞተበት ፡ ቤት ፡ ባለቤት ፡ ነው ።

ቁ ፡ ፻፱ ። ሆፒታሎች ፡ ትምህርት ፡ ቤቶች ፤ ሆቴሎችና ፡ ወህኒ ፡ ቤቶች ።

(፩) የሞተው ፡ በአንድ ፡ ሆፒታል ፤ ትምህርት ፡ ቤት ፤ ወይም ፡ ወህኒ ፡ ቤት ፡ የሆነ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መሞቱን ፡ መግለጽ ፡ ያለበት ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተባለው ፡ የሥራ ፡ ቦታ ፡ መሪ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ነው ።

BACK

(፪) በሠሩት ፡ የወንጀል ፡ ቅጣት ፡ መሠረት ፡ የተገደሉትን ፡ ሰዎች ፡ ማስታወቅ ፡ ያለበት ፡ የቱፈረደበት ፡ ሰው ፡ በሚገደልበት ፡ ጊዜ ፡ የታሰረበት ፡ የወህኒ ፡ ቤት ፡ ዲሬክተር ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፻፱ ። በሥራ ፡ አገልግሎት ፡ ላይ ፡ ያሉ ፡ ወታደሮች ።

ወታደሩ ፡ ከቤተ ፡ ሰቡ ፡ ጋራ ፡ የሚኖር ፡ ሆኖ ፡ ወይም ፡ ለዕረፍት ፡ በተፈቀደለት ፡ የስንብት ፡ ጊዜ ፤ ወይም ፡ ክፍለ ፡ ጦሩ ፡ ክሰፈረበት ፡ ውጭ ፡ የሞተ ፡ ካል ሆነ ፡ በቀር ፡ በሥራ ፡ አገልግሎት ፡ ላይ ፡ ያሉ ፡ ወታደሮችን ፡ መሞት ፡ ማግለጽ ፡ ያለበት ፡ ክፍሉን ፡ የሚያዘው ፡ ሹም ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፻፲ ። ሬሳ ፡ ስለ ፡ ማግኘት ።

(፩) የአንድ ፡ ሰው ፡ ሬሳ ፡ ከአንድ ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ ውጭ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዚህን ፡ ሰው ፡ መሞት ፡ ማስታወቅ ፡ ያለበት ፡ ሬሳውን ፡ ያገኘው ፡ ሰው ፡ ነው ።

(፪) የሞተው ፡ ሰው ፡ ማን ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያልታወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሬሳው ፡ የተገኘበትን ፡ ቀንና ፡ ቦታ ፤ ሚቹ ፡ ሊኖረው ፡ የሚችለውን ፡ ዕድሜ ፡ ያታውንና ፡ በግምት ፡ የሞተበትን ፡ ቀን ፡ የሚዘረዝር ፡ ፕሮሴርቬባል ፡ ይደራጃል ።

(፫) ስለ ፡ መሞቱ ፡ የሚደረገው ፡ ጽሑፍ ፡ ወደ ፡ ፕሮሴቬርባሉ ፡ የሚመራ ፡ ምልክት ፡ ይደረግበታል ።

ቍ ፡ ፻፲፩ ። ያልተገኘ ፡ ሬሳ ፡ (፩) መሞቱን ፡ የሚያስታውቅ ፡ ፍርድ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ የመጥፋቱ ፡ ምክንያት ፡ መሞቱን ፡ የሚያረጋግጥ ፡ ሆኖ ፡ ሬሳው ፡ ያልተገኘ ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ ማናቸውም ፡ ባለጌዳይ ፡ የዚህን ፡ ሰው ፡ ሞት ፡ የሚያስታውቅ ፡ ፍርድ ፡ እንዲሰጥ ፡ ዳኞችን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) መሞቱን ፡ የሚያስታውቀው ፡ ፍርድ ፡ እንደ ፡ መሞት ፡ ጽሑፍ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፻፲፪ ። (፪) ሥልጣን ፡ ያላቸው ፡ ዳኞች ።

(፩) ባለሥልጣን ፡ የሚሆኑት ፡ ዳኞች ፤ መሞቱ ፡ እንዲረጋገጥለት ፡ ጠያቂው ፡ የጠየቀለት ፡ የሚች ፡ ዋና ፡ መኖሪያ ፡ በሚገኝበት ፡ ስፍራ ፡ የሚገኙት ፡ ናቸው ።

(፪) እነዚህም ፡ ዳኞች ፡ ሞትን ፡ ባስከተለው ፡ አጋጣሚ ፡ ቦታ ፡ ላሉ ፡ ዳኞች ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ቦታ ፡ ላሉ ፡ ዳኞች ፡ መብት ፡ ሥልጣናቸውን ፡ መተው ፡ ይችላሉ ።

(፫) እንደዚሁ ፡ የሆነው ፡ የሥልጣን ፡ ማስተላለፍ ፤ መብቱ ፡ የተላለፈላቸውን ፡ ዳኞች ፡ ያስገድዳል ።

ቍ ፡ ፻፲፫ ። አደጋዎች ። (፩) የጎብረት ፡ ፍርድ ።

(፩) መሞቱ ፡ ባንድ ፡ አደጋ ፡ ነገር ፤ እንደ ፡ መስጠም ፤ እንደ ፡ አየር ፡ አደጋ ፡ እንደ ፡ መሬት ፡ መናወጥ ፡ እንደ ፡ መሬት ፡ መንሸራተት ፡ ሆኖ ፡ በዚሁ ፡ ሁኔታ ፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡ የሞቱ ፡ መሆናቸውን ፡ የሚያሳምን ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የነዚህን ፡ ሰዎች ፡ መሞት ፡ በጎብረት ፡ ፍርድ ፡ ለመገለጽ ፡ ይችላል ።

(፪) በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ሥልጣን ፡ ያላቸው ፡ ዳኞች ፡ አደጋው ፡ በደረሰበት ፡ ቦታ ፡ ያሉት ፡ ናቸው ።

(ቮ) ስለ ፡ ሆነም ፡ አንድ ፡ መርከብ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ በራሪ ፡ ሲጠፋ ፡ ሥልጣን ፡ ያላቸው ፡ ዳኞች ፡ መርከቡ ፡ ወይም ፡ በራሪው ፡ በሚነግበትና ፡ በሚያርፍበት ፡ መደበኛ ፡ ቦታ ፡ ያሉት ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ፻፲፩ ። (ፀ) እያንዳንዶቹ ፡ ቅጂዎች ።

(ፈ) ከኅብረቱ፡ፍርድ ፡ የያንዳንዶቹን ፡ ቅጂዎች ፡ ባለጉዳዮቹ ፡ ሊወስዱ ፡ ይችላሉ።

(ፀ) መሞቱን፡የሚያስታውቀው ፡ ፍርድ ፡ እንደ ፡ መሞት ፡ ጽሑፍ ፡ ይቈጠራል ።

ቊ ፡ ፻፲፪ ። የሞተበት ፡ ቀን ።

(ፈ) መሞቱን፡የሚያስታውቀውን ፡ ፍርድ ፡ ሲሰጡ ፡ ዳኞች ፡ ምክንያቱን ፡ በመ ከታተል ፡ ያደረጉትን ፡ ግምት ፡ በመመልከት ፡ በፍርዳቸው ፡ ውስጥ ፡ የሞተበ ትን ፡ ወይም ፡ የሞቱበትን ፡ ቀን ፡ በግምት ፡ የወሰኑትን ፡ ቀን ፡ ይገልጻሉ ።

(ፀ) የተሰጠው ፡ ውሳኔ ፡ በተንኰል ፡ መሆኑ ፡ ካልተረጋገጠ ፡ በቀር ፡ እንደ ዚህ ፡ የተወሰነው ፡ ቀን ፡ ሊለወጥ ፡ አይቻልም ።

(ቮ) ለማስለወጥም ፡ የቀረበው ፡ ጥያቄ ፤ ፍርዱ ፡ ከተሰጠበት ፡ ቀን ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ያለፈ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተቀባይነት ፡ ማግኘቱ ፡ ይቀራል ።

ቊ ፡ ፻፲፫ ። መሞትን ፡ የሚያስታውቀው ፡ ፍርድ ፡ መሻር ፤ መሠረዝ ።

መሞቱ ፡ በፍርድ ፡ የተገለጸው ፡ ሰው ፤ ፍርዱ ፡ ከተሰጠ ፡ በኋላ ፡ የመጣ ፡ እንደ፡ ሆነ ፤ በራሱ ፡ ወይም ፡ በዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ጠያቂነት ፡ ፍርዱን፡የሰጡት ፡ ዳኞች ፡ ፍር ዱን ፡ ይሽራሉ ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።
የጋብቻ ፡ ጽሑፍ ።

ቊ ፡ ፻፲፯ ። የጋብቻው ፡ ጽሑፍ ፡ ቃል ።

የጋብቻው ፡ ጽሑፍ ፡ የሚያመለክተው ።

(ሀ) የባልና ፡ የሚስትን ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፤ የግል፡ስም ፤ የተወለዱበትን ፡ ቀንና ፡ ቦታ ፤

(ለ) የባልና ፡ የሚስትን ፡ ምስክሮች ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፤ የግል ፡ ስም ፡ የተወለዱበትን ፡ ቀንና ፡ ቦታ ፤

(ሐ) በሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ሳይሆን ፡ በሌላ ፡ ባለሥልጣን ፡ ፊት፡ ጋብቻው ፡ የተከበረ ፡ ሆኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጋብቻው ፡ የተከበረበትን ፡ ቀን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፻፲፰ ። የጽሑፉ ፡ አስፈላጊነት ።

ጋብቻው ፡ የተከበረው ፡ በምንም ፡ ዐይነት ፡ ፎርም ፡ ቢሆን ፡ አንድ ፡ የጋብቻ ፡ ማስታወቂያና ፡ የጋብቻውን ፡ ጽሑፍ ፡ ማደራጀት ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፱ ። ጋብቻውን ፡ ስለ ፡ ማስታወቅ ፡ ግዴታ ።

(፩) ጋብቻውን ፡ የማስታወቁ ፡ ግዴታ ፡ ያለበት ፡ ጋብቻውን ፡ ያከበረው ፡ ባለ ሥልጣን ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ ተጋቢዎቹ ፡ ይኸው ፡ ግዴታ ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፩ ። በሥልጣን ፡ ብቻ ፡ ጽሑፍን ፡ ስለ ፡ ማደራጀት ።

(፩) የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ጋብቻ ፡ መደረጉን ፡ ከወቀቀ ፤ የጋብቻውን ፡ ጽሑፍ ፡ በሥልጣኑ ፡ ብቻ ፡ ያደራጃል ።

(፪) ይህ ፡ ሲሆን ፡ የጋብቻውን ፡ ጽሑፍ ፡ ለማስፈረም ፡ ባለጉዳዮቹን ፡ ይጠራል ።

ክፍል ፡ ፬ ።

የክብር ፡ መዝገብን ፡ ጽሑፎች ፡ ስለ ፡ ማቃናት ።

ቍ ፡ ፪፻፩፩ ። መሠረቱ ።

ዳኞች ፡ በሚሰሙት ፡ ትእዛዝ ፡ ወይም ፡ ፍርድ ፡ መሠረት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎችን ፡ ለማቃናት ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፪፻፩፪ ። ስለ ፡ ማቃናት ፡ ጥያቄ ።

የክብር ፡ መዝገብን ፡ ጽሑፍ ፡ የማቃናት፡ ጥያቄን ፤ ዐቃቤ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ የጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፤ ወይም ፡ ማንኛውም ፡ ባለጉዳይ ፡ ለዳኞች ፡ ሊያቀርብ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፩፫ ። አንድ ፡ ተጨማሪ ፡ የግል ፡ ስም ፡ ስለ ፡ ማግባት ።

አንድ ፡ ሰው ፡ ጋብቻን ፡ በሚያደርግበት ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ ይህንኑ ፡ ጋብቻ ፡ በሚከተለው ፡ ስድስት ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ አንድ ፡ ተጨማሪ ፡ የግል ፡ ስም ፡ ለመጨመር ፡ የጠየቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ፕሬዚዳንት ፡ የትእዛዝ ፡ ውሳኔ ፡ ይሰጣል ።

ቍ ፡ ፪፻፩፬ ። ስለ፡አጻጻፍ ፡ ስሕተት ።

ጥያቄው ፡ በክብር ፡ መዝገብ ፡ አጻጻፍ ፡ ውስጥ ፡ የተደረገን ፡ ስሕተት ፡ ለማቃናት ፡ ብቻ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ፡የፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ፕሬዚዳንት ፡ በዚሁ ፡ ጥያቄ ፡ ላይ ፡ የትእዛዝ ፡ ውሳኔ ፡ ይሰጣል ።

ቍ ፡ ፪፻፩፭ ። ሌሎች ፡ ሁኔታዎች ።

(፩) በማንኛውም ፡ ሌላ ፡ አኳኋን ፡ ጊዜ ፡ በጥያቄው ፡ ላይ ፡ ዳኞች ፡ የሚሰሙት ፡ ውሳኔ ፡ የፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ ይሆናል ።

(፪) ዳኞች ፡ ከመደንገጋቸው ፡ በፊት ፡ ጽሑፉ ፡ የሚመለከታቸው ፡ሰዎች ፡ ወይም፡ ሰው ፡ ባለጉዳዮች ፡ ሁሉ ፡ እንዲናገሩ ፡ ይፈቅዱላቸዋል ።

ቍ ፡ ፪፻፩፮ ። ጽሑፉ ፡ የሚቃናበት ፡ ዐይነት ።

(፩) እንዲቃኑ ፡ ትእዛዝ ፡ የተሰጠባቸው ፡ ቃሎች ፡ እንደሚነበቡ ፡ ሆነው ፡ በጽሑፉ ፡ ውስጥ ፡ ይሠረዛሉ ።

(፪) በተሠረዙት ፡ ምትክ ፡ የሚገቡ ፡ ወይም ፡ ተጨማሪ ፡ ሆነው ፡ የሚገቡ ፡ ቃሎች፤ጽሑፉ ፡ እንዲቃና ፡ የተሰጠውን ፡ ትእዛዝ ፡ ወይም ፡ ያዘዘውን ፡ ፍርድ ፡ ከሚጠቅስ ፡ ማስገንዘቢያ ፡ ጋራ ፡ በጽሑፉ ፡ ላይ ፡ ይጻፋሉ ።

(፫) እነዚህም ፡ መለዋወጫዎች ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፤ በተቃናው ፡ ጽሑፍ ፡ በራሪ ፡ ወረቀቶች ፡ ሁሉ ፡ ላይ ፡ ይደረጋሉ ።

ቍ ፡ ፻፯፮ ። አዲስ ፡ ጽሑፍ ፡ ስለ ፡ መጻፍ ።

(፩) የሚቃናው ፡ ጽሑፍ ፡ እንዲሠረዝ ፡ የሚል ፡ ውሳኔ ፡ መስጠት ፡ የሚገባ ፡ መስሎ ፡ የታያቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞች ፡ ጽሑፉ ፡ እንዲሠረዝና ፡ በተባለው ፡ ጽሑፍ ፡ ፈንታ ፡ አዲስ ፡ ጽሑፍ ፡ እንዲደራጅ ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላሉ ።

(፪) በዚህ፡ጊዜ ፡ እያንዳንዱ ፡ የፊተኛው ፡ ጽሑፍ ፡ በራሪ ፡ ወረቀት ፤ በመስቀልኛ፡ ቅርጽ ፡ ሆነው ፡ ከላይኛው ፡ ማዕዘን ፡ ወደ ፡ ታችኛው ፡ ማዕዘን ፡ መሐል ፡ ለመ ሐል ፡ በሚሸጋገሩት ፡ ሁለት ፡ መሥመሮች ፡ በመዝገቦቹ ፡ መካከል ፡ ተሰርዞ ፡ በቀድሞው ፡ ጽሑፍ ፡ ምትክ ፡ በገባው ፡ በአዲሱ ፡ ጽሑፍ ፡ በያንዳንዱ ፡ በራሪ ፡ ወረቀት ፡ ላይም ፡ የመምሪያ ፡ ጽሑፍ ፡ ይደረግበታል ።

(፫) በአዲስ ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ እንዲጸፍ ፡ ወደ ፡ አደረገው ፡ ፍርድ ፡ የሚመራ ፡ ምል ክት ፡ ይደረግበታል ።

ቍ ፡ ፻፯፯ ። የፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ ሥልጣን ።

የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ እንዲቃና፡ ትእዛዝን ፡ የሚሰጠው ፡ የፍርድ ፡ ውሳኔ፡ በፍርዱ ፡ ውሳኔ ፡ የተቃናው ፡ የጽሑፍ ፡ ሥራ ፡ በነበረው ፡ ሁኔታ ፡ በማንኛውም ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ።

ክፍል ፡ ፭ ።

የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎች ፡ ግልባጮችና ፡ ቅጂዎች።

ቍ ፡ ፻፯፰ ። የመወለድ ፡ ጽሑፍ ።

(፩) በቀበሌዎች፡ወይም፡በቆንሲላዎች ፤ የክብር ፡ መዝገብ ፡ አስቀማጮች ፡ የሆኑ፡ ሠራተኞች ፡ ስለ ፡ ሕፃኑ ፡ መወለድ ፡ ከተደረገው ፡ ጽሑፍ ፡ የሚመነጩትን ፡ የክብሩ ፡ መዝገብ ፡ የተዘጋጀበትን ፡ ጊዜ ፤ ሕፃኑ ፡ የተወለደበትን ፡ ቦታና ፡ ጊዜ ፤ የተወለደው ፡ ልጅ ፡ ወንድ ፡ ወይም ፡ ሴት ፡ መሆኑን ፤ የሕፃኑን ፡ አባት ፡ የቤተ፡ ዘመድና ፡ የግል ፡ ስም ፡ ለሚጠይቅ ፡ ለማንኛውም ፡ ሰው ፡ ሌላ፡ሐተታ ፡ ሳይጨ ምሩ ፡ ቅጂዎቹን ፡ ለመስጠት ፡ ይገደዳሉ ።

(፪) ለልጁ፡ ወራሾች፡ ወይም ፡ ለመንግሥት፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ ወይም ፡ ዳኞች ፡ ለፈቀዱለት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የመወለዱ ፡ ጽሑፍ ፡ ግልባጮች ፡ ሊሰጡ ፡ አይ ችሉም ።

ቊ ፡ ፻፸ ፡ የመሞት ፡ ጽሑፍ ።

በቀበሌዎች ፡ ወይም ፡ በቆንሲላዎች ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ አስቀማጭ ፡ የሆኑ ፡ ሠራተኞች ፤ የመሞትን ፡ ጽሑፍ ፡ ግልባጭ ፡ ለሚጠይቅ ፡ ለማናቸውም ፡ ሰው ፡ ለመስጠት ፡ ይገደዳሉ ።

ቊ ፡ ፻፸፩ ። የጋብቻ ፡ ጽሑፍ ።

እንደዚሁም ፤ የጋብቻን ፡ ጽሑፍ ፡ ግልባጭ ፡ ለሚጠይቅ ፡ ለማናቸውም ፡ ሰው ፤ ግልባጩን ፡ ለመስጠት ፡ ይገደዳሉ ።

ቊ ፡ ፻፸፪ ። ንጉሣዊ ፡ ቤተ፡ ዘመድን፡ ስለሚመለከቱት ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎች።

ዳኞች፡ ሊጠይቁት ፡ ንጉሣዊ፡ ቤተ ፡ ዘመድን፡ በሚመለከቱ፡ መዝገቦች ፡ ውስጥ፡ ያሉትን ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎችን ፡ ግልባጭ ፡ የጽሕፈት ፡ ሚኒስትሩ ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፻፸፫ ። የሁለተኛ ፡ ቊጥር ፡ በራሪ ፡ ወረቀቶች ፡ አስቀማጮች ።

ከዚህ ፡ የሚከተሉት ፡ ሁኔታዎች ፡ ባጋጣሙ ፡ ጊዜ ፡ የሁለተኛ ፡ ቊጥር ፡ በራሪ ፡ ወረቀቶች ፡ አስቀማጮች ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ በተነገሩት ፡ ግዴታዎች ፡ ዐይነት ፡ ይገደዳሉ ።

(ሀ) የክብር፡መዝገብ ፡ ጽሑፍን ፡ የያዘ ፡ የቀበሌው ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ የወደመ ፡ ወይም ፡ የጠፋ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) መዝገቡ፡በቀበሌው፡ተጠብቆ ፡ የተቀመጠ ፡ ሆኖ ፡ ሳለ ፡ በዚህ ፡ በተባለው ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ የሁለተኛ ፡ ቊጥር ፡ በራሪ፡ወረቀቶች ፡ በተያያዙበት ፡ ውስጥ ፡ የተጠቀሰው ፡ አንድ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ የጐደለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) በቀበሌው፡ተጠብቆ ፡ በተቀመጠው ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ ጽሑፍ፡ በሁለተኛው ፡ ቊጥር ፡ በራሪ ፡ ወረቀቶች ፡ ከተያያዙት ፡ ጋራ ፡ ትክክል ፡ ሆኖ ፡ ያልተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(መ) ጽሑፉ፡የተደራጀው ፡ በውጭ ፡ አገር ፡ ባለው ፡ በኢትዮጵያ ፡ ቆንስላ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሠ) ይህ፡የተባለው ፡ ግዴታ ፡ ልዩ ፡ በሆነ ፡ ምክንያት ፤ በዳኞች ፡ የታዘዘ ፡ እንደሆነ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፻፸፬ ። የተቃና ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ።

(ፊ) በሕግ ፡ መሠረት ፤ አንድ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ የተቃና ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለባለጉዳዮቹ፡ የሚሰጠው ፡ ቅጂ ፡ ወይም ፡ ግልባጭ ፡ ይህንኑ ፡ መቃናት ፡ በመከተል ፡ ነው ።

BACK

(፪) በቅጂው፡ ወይም ፡ በግልባጩ ፡ ላይ ፡ የተጻፈው ፡ ቃል ፡ ከጽሑፉ ፡ መቃናት፡ የተነሣ ፡ መሆኑን ፡ ማመልከት ፡ የለበትም ።

(፫) ጽሑፉን፡ እንዳለ ፡ የሚያሳዩና ፡ በጽሑፉ ፡ ሊደረግለት ፡ የተቻለውን ፡ መቃ ናት ፡ የሚገልጹ ፡ ትክክል ፡ የሆኑ ፡ ግልባጮች ፡ የሚሰጡት ፤ ዳኞቹ ፡ ራሳቸው፡ በጠየቁ ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፻፴፩ ። ፎርሙና ፡ ወጪው ፡ ገንዘብ ።

(፩) የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎች ፡ ቅጂዎች ፡ ወይም ፡ ግልባጮች ፡ ታትመው ፡ በጠቅላይ ፡ ገዢው ፡ አማካይነት ፡ ለቀበሌው ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ በተሰ ጡት ፡ ሞዴሎች ፡ ላይ ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ይዘጋጃሉ ።

(፪) እነዚህን ፡ ቅጂዎች፡ወይም ፡ ግልባጮች ፡ እነርሱን ፡ መስጠት ፡ ያለበት ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ፈርሞባቸው ፡ እርሱ ፡ የሚሠራበት ፡መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ማኅተም ፡ ይታተምባቸዋል ።

(፫) ቅጂዎቹ፡ሲሰጡ ፤ ተቀባዮቻቸው ፡ አንድ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ብርና ፤ እንዲሁም ፡ ኮፒው ፡ ወይም ፡ ቅጂው ፡ በፖስታ ፡ የሚላክ ፡ ሲሆን ፤ የፖስታውን ፡ ዋጋ ፡ ይክ ፍላሉ ።

ቍ ፡ ፻፴፪ ። የጽሑፎች ፡ አስረጂነት ፡ ኀይል ።

የክብርን ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፎች ፡ አስቀማጮች ፡ የሚሰጧቸው ፡ ቅጂዎች ፡ ወይም ፡ ግልባጮች ፡ በመዝገቦቹ ፡ ውስጥ ፡ ያሉት ፡ ጽሑፎች ፡ የሚያስረዱትን ፡ ያህል ፡ ያስ ረጂነት ፡ ኀይል ፡ አላቸው ።

ቍ ፡ ፻፴፫ ። ማስታያየት ።

(፩) ጠቃሚ ፡ መስሎ ፡ የታያቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞች ፡ ቅጂዎቹ ፡ ወይም ፡ ግልባጮቹ ፡ ከዋናው ፡ ጋራ ፡ እንዲተያዩ ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንደዚሁም ፤ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ ፎቶግራፍ ፡ እንዲሰጣቸው ፡ ለማ ዘዝ ፡ ይችላሉ ።

ክፍል ፡ ፮ ።

የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍን ፡ ደንብ ፡ አለመፈጸም ፡ የሚያስከትለው ፡ ኪሣራ ።

ቍ ፡ ፻፴፬ ። በሠራተኞቹ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ በኩል ፡ ያለባቸው ፡ ጎላፊነት ።

በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ በተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ደንቦቹ ፡ አፈጻጸም ፡ በተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ስለ ፡ መዝገቦች ፡ አያያዝ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ አጠባበቃ ቸው ፡ በታዘዙት ፡ ሠራተኞች ፡ በኩል ፡ የተደረገ ፡ የደንብ ፡ መተላለፍ ፡ ሲኖር ፡ በዚህ፡ በተባለው ፡ የደንብ ፡ መተላለፍ ፡ ምክንያት ፡ ጉዳት ፡ ለደረሰባቸው ፡ ሰዎች፡ ሁሉ ፡ ጎላፊነትን ፡ ያመጣባቸዋል ።

BACK

ቊ ፡ ፪፴፱ ። ጽሑፍን ፡ ለመጻፍ ፡ እንቢ ፡ ማለት ።

(፩) የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ወይም ፡ መዝገቦቹን ፡ ለመያዝ ፡ የተሾመው ፡ ሠራተኛ ፡ በክብር ፡ መዝገብ ፡ የሚገባውን ፡ በተሰጠው ፡ ማስታወቂያ ፡ መሠረት ፡ በእንቢተኛነት ፡ አላገባም፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ባለጉዳዮቹ ፡ እንቢ ፡ አለን ፡ ሲሉ፡ ለዳኞች ፡ ክስ ፡ ማቅረብ ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንደዚሁም ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፤ በክብር ፡ መዝገብ ፡ ላይ ፡ እንዲጻፍ ፡ የሚያደርገውን ፡ ምክንያት ፡ የሚመለከቱትን ፡ ማስታወቂያዎች ፡ ለክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ሳይሰጥ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለጉዳዮቹ ፡ ክስ ፡ ሊያቀርቡበት ፡ ይችላሉ ።

(፫) እንደዚሁም ፡ ደግሞ ፤ የመዝገቦቹ ፡ አስቀማጭ ፡ (መዝገብ ፡ ያዥ) ፡ የመዝገቦቹን ፡ ጽሑፍ ፡ ቅጂ ፡ ወይም ፡ ግልባጭ ፡ አልሰጥም ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሊከሰስ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፴፩ ። የምስክሮቹና ፡ ያመልካቾቹ ፡ ኀላፊነት ።

(፩) በክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ ነገር ፤ አመልካቾቹና ፡ ምስክሮቹ ፡ ለሚያረጋግጡዋቸውና ፡ ለሚያሳዋቸው ፡ ነገሮች ፡ እርግጠኞነት ፡ ኀላፊዎች ፡ ናቸው ።

(፪) ያስታወቁት ፡ ወይም ፡ ምስክር ፡ የሆኑበት ፡ ነገር ፡ ትክክለኛ ፡ ሆኖ ፡ ባለመገኘቱ ፡ ምክንያት ፡ ጉዳት ፡ ለሚደርስባቸው ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ በኀላፊነት ፡ ይጠየቃሉ ።

ቊ ፡ ፪፴፪ ። የወንጀል ፡ ኀላፊነት ። (፩) በጽሑፍ ፡ ስላለማግባት ።

በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ የሚያገኙዋቸው ፡ ሰዎች፡ ከዚህ ፡ ቀጥለው ፡ ያሉት ፡ ናቸው ።

(ሀ) የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍን ፡ እንዲያዘጋጅ ፡ ግዴታ ፡ እያለበት ፡ በሕግ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ሳያዘጋጅ ፡ የቀረ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፤

(ለ) በክብር ፡ መዝገብ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ የሆነውን ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ለማስታወቅ ፡ ግዴታ ፡ እያለበት ፡ በሕግ ፡ በተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ሳያስታውቅ ፡ የቀረ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፤

(ሐ) ጽሕፈቱን ፡ እንዲያገባ ፡ የተላለፉለት ፡ ማስታወቂያዎች ፡ በደረሱለት ፡ ጊዜ ፤ ወዲያውኑ ፡ በፍጥነት ፡ ጽሑፉን ፡ ያላዘጋጀ ፡ የጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ሠራተኛ ፤

ቊ ፡ ፪፴፪ ። (፪) ያለ፡ማስታወቅ ።

በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ የተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ የሚወድቁባቸው ፡ ሰዎች ፡ ከዚህ ፡ ቀጥለው ፡ ያሉት ፡ ናቸው ።

(ሀ) ለክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ የሆነውን ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ማስታወቅ ፡ ግዴታ ፡ እያለባቸው ፡ በሕግ ፡ በተመለከተው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ያላስታወቁና ፡ ይህ ፡ አለማስታወቃቸው ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ መዝገብ ፡ እንዳይገባ ፡ መሆንን ፡ ያስከተለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ እነዚህ ፡ ሳያስታውቁ ፡ የቀሩ ፡ ሰዎች ፡

(ለ) የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍን ፡ መዝገብ ፡ ስለ ፡ ማግባት ፡ ማስታወቂያ ፡ እንዲሰጡ ፤ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ጠይቋቸው ፡ እነሱን ፡ የሚመለከቱትን ፡ ማስታወቂያዎች ፡ ሳይሰጡ ፡ የቀሩ ፡ ሰዎች ።

ቍ ፡ ፱፫፫ ። (፫) ትክክል ፡ ያልሆኑ ፡ ማስታወቂያዎች ።

(፩) በክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ መዝገብ ፡ ለማስገባት ፤ ለክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ወይም፡ ለጠቅላይ፡ግዛቱ፡ የክብር፡ መዝገብ፡ ጽሕፈት፡ ቤት፡ ሠራተኞች፡ ትክክል፡ አለመሆናቸውን ፡ እያወቁ ፡ ትክክል ፡ ያልሆኑትን ፡ ማስታወቂያዎች ፡ የሚሰጡ፡ ሰዎች ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተደነገጉት ፡ ቅጣቶች ፡ ይቀጣሉ።

(፪) እንደዚሁም ፡ ሐሰት ፡ መሆናቸውን ፡ እያወቁ ፤ እነዚህን ፡ ማስታወቂያዎች ፡ በሚደግፉ ፡ ምስክሮች ፡ ላይ ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይፈጸሙባቸዋል ።

(፫) እንደዚሁም ፡ ደግሞ ፤ ያልተረጋገጡ ፡ መሆናቸውን ፡ ዐውቆ ፡ ላለ ፤ እነዚህን ፡ ማስታወቂያዎች ፡ እንዲታመኑ ፡ አድርጎ ፡ የክብር ፡ መዝገብን ፡ ጽሑፍ ፡ መዝገብ ፡ በሚያደራጅ ፡ ወይም ፡ ከዋናው ፡ ጋራ ፡ ትክክል ፡ ያልሆነውን ፡ ቅጂ ፡ ወይም፡ ግልባጭ፡ በሚሰጥ፡ የክብር፡ መዝገብ ፡ ሹም ፤ ወይም ፡ የጠቅላይ ፡ ግዛቱ፡ የክብር፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ሠራተኛ ፡ ላይ ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይፈጸሙበታል ።

ቍ ፡ ፱፬፩ ። (፬) የመዝገብ ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ።

የክብር ፡ መዝገብን ፡ የሚያጠፋ ፡ ወይም ፡ የሚያበላሽ ፡ ሰው ፤ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይፈጸሙበታል ።

ቍ ፡ ፱፬፪ ። (፭) በተበላሸው ፡ ጽሑፍ ፡ ስለ፡ መግልገል ።

በተንኰል ፡ በተበላሸው ፤ በክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ ግልባጭ ፡ ወይም ፡ በጽሑፉ ፡ ቅጂ ፡ ዐውቆ ፡ የተገለገለ ፡ ሰው ፤ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይፈጸሙበታል ።

ክፍል ፡ ፯ ።

ስለ ፡ ታወቁ ፡ ሰነዶች ።

ቍ ፡ ፱፬፯ ። መመረጥ ።

(፩) የታወቁ ፡ ሰነዶችን ፡ የሚያዘጋጁ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ሹማምንት ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ ሥልጣን ፡ እንዲያፈራርሙ ፡ የተፈቀደላቸው ፡ ሰዎች ፡ ናቸው ።

BACK

(፪) እነዚህንም ፡ ጽሑፎች ፡ ዳኞች ፡ እንዲፈቅዱዋቸውና ፡ እንዲያጸድቋቸው ፡ ያስፈልጋል ።

ቍ ፡ ፻፯፮ ። መፍቀድ ።

የታወቁ፡ ጽሑፎችን፡ ማስረጃ፡ እንዲሆኑ ፡ የሚፈቅዱ፡ ዳኞች፡ ብቻ ፡ ናቸው። ይኸውም ፡ የሚሆነው ፤

(ሀ) መዝገቦቹ ፡ በደንብ ፡ የተያዙ ፡ ላለመሆናቸው ፡ ወይም ፡ ጕድለት ፡ ያለባቸው ፡ ለመሆናቸው ፡ አስረጂ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) እነዚህ ፡ መዝገቦች ፡ የጠፉ ፡ የተቀደዱ ፡ ለመሆናቸው ፡ አስረጂ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) የነዚህን ፡ መዝገቦች ፡ የጽሑፍ ፡ ግልባጭ ፡ ለማግኘት ፡ የማይቻል ፡ ወይም ፡ ለማግኘት ፡ እጅግ ፡ አስቸጋሪ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(መ) ጽሑፉን ፡ የሚጠይቀው ፡ ሰው ፤ ጽሑፉ ፡ የተፈጸመበትን ፡ ቦታ ፡ የማያውቅ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ላለማወቁም ፡ ይቅርታ ፡ ሊደረግለት ፡ የሚቻል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሠ) በሌላም ፡ በሕግ ፡ በታወቁ ፡ ሁኔታዎች ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፻፯፯ ። ጽሑፉን ፡ የሚያዘጋጀው ።

(፩) የታወቀ ፡ ጽሑፍ ፡ ማስረጃ ፡ እንዲሆን ፡ ዳኞች ፡ በፈቀዱ ፡ ጊዜ ፡ ይህ ፡ የታወቀ ፡ ጽሑፍ ፡ የሚደረጅበትን ፡ ቦታ ፡ ይወስናሉ ።

(፪) ዳኞቹ ፤ ለሚጠይቁት ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፤ ወይም ፡ ውል ፡ እንዲያዋ ውል ፡ በሕግ ፡ ለተፈቀደለት ፡ ሰው ፡ ተቃዋሚዎችን ፡ ለመቀስቀስና ፤ የጽሑፉን፡ እውነተኛነት ፡ ለማረጋገጥ ፡ የሚረዱትን ፡ ትእዛዞች ፡ ሁሉ ፡ ይሰጣሉ ።

ቍ ፡ ፻፯፰ ፡ የጽሑፉ ፡ ቃሎች ።

ባልተገኙት፡ የክብር፡ መዝገብ፡ ጽሑፎች ፡ ወይም ፡ የነዚሁን ፡ ጕድለት ፡ እንዲያቃኑ ፡ ሲባል ፡ የተደራጁት ፡ የታወቁ ፡ ጽሑፎች ፡ በእነዚያ ፡ ላይ ፡ ሊገኘባቸው ፡ ይገባ ፡ የነበረው ፡ ቃል ፡ ይኖርባቸዋል ።

ቍ ፡ ፻፱ ። የተያያዘ ፡ ራፖር ።

(፩) የታወቀውን ፡ ጽሑፍ ፡ ያደራጀው ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ወይም ፡ ውል ፡ እንዲያፈራርም ፡ በሕግ ፡ የተፈቀደለት ፡ ሰው ፡ የታዘዘውን ፡ ተግባር ፡ የፈጸመ ባቸውን ፡ ሁኔታዎች ፡ የሚያስረዳ ፡ ራፖር ፡ ከጽሑፉ ፡ ጋራ ፡ አያይዞ ፡ ለዳኞቹ ፡ ያቀርባል ።

(፪) በተለይም ፡ የታወቀው ፡ ጽሑፍ ፡ አስቀድሞ ፡ መዝገብ ፡ ከገባው ፡ ከአንድ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ ጋራ ፡ ወይም ፡ ከሌላ ፡ ከአንድ ፡ ከታወቀ ፡ ጽሑፍ፡ ጋራ ፡ ተቃዋሚነት ፡ ያለበት ፡ መሆኑን ፡ ያመለክታል ፡ (ያስታውቃል) ።

BACK

ቍ ፡ ፪፻፩ ። የጽሑፉ ፡ አስረጅነት ፡ ኀይል ። (፩) ከመጽደቁ ፡ በፊት ።

(፩) የተዘጋጁበትን ፡ ጊዜና ፡ የተሰናዱበትን ፡ ሁኔታዎች ፡ በመገመት ፡ የታወቁት ፡ ጽሑፎች ፡ የሚኖራቸውን ፡ የአስረጅነት ፡ ዋጋ ፡ እንደ ፡ መሰላቸው ፡ ዳኞች ፡ ይወስናሉ ።

(፪) ዳኞቹ ፡ የጽሑፉን ፡ ቃል ፡ ለመመርመር ፤ የሚገባ ፡ መስለው ፡ የሚታዩዋቸውን ፡ አስፈላጊ ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፪ ። (፪) ከመጽደቁ ፡ በኋላ ።

የታወቀውን ፡ ጽሑፍ ፡ ዳኞቹ ፡ ባጸደቁት ፡ ጊዜ ፤ እንደ ፡ ክብር ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ፡ ልክ ፡ የአስረጅነት ፡ ኀይል ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፪፻፫ ። የምስክሮቹ ፡ ኀላፊነት ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ በምስክርነት ፡ ሌላውን ፡ ሰው ፡ እገሌ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ወይም ፡ የዚህኑ ፡ ሰው ፡ የክብር ፡ መዝገብን ፡ ሁኔታ ፡ ወይም ፡ ይህንኑ ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ የክብር ፡ መዝገቡን ፡ ሁኔታ ፡ የሚመለከተውን ፡ ጕዳይ ፡ አረጋግጦ ፡ የሰጠው ፡ መግለጫ ፡ ትክክለኛ ፡ ባልሆነ ፡ ጊዜ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ኀላፊ ፡ ይሆናል ።

(፪) ሰውዬው ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ሠርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እርሱን ፡ ባሳሳተው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ክስ ፡ የማቅረብ ፡ መብቱ ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ነው ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

ስለ ፡ መጥፋት ።

ክፍል ፡ ፩ ።

የመጥፋት ፡ መግለጫ ።

ቍ ፡ ፪፻፬ ። ጥያቄ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ የጠፋና ፡ ከሁለት ፡ ዓመት ፡ ወዲህ ፡ ወሬውን ፡ ያልሰጠ ፡ እንደሆነ ፡ ማናቸውም ፡ ባለጕዳይ ፡ ቢሆን ፡ የሰውዬው ፡ መጥፋት ፡ በዳኞች ፡ እንዲነገር ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ለዚህ ፡ ነገር ፡ ባለሥልጣኖች ፡ የሚሆኑት ፡ ዳኞች ፤ የጠፋው ፡ ሰው ፡ ዋና ፡ መኖሪያ ፡ አድርጎ ፡ ይቀመጥበት ፡ በነበረው ፡ ቦታ ፡ የሚገኙት ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፭ ። የጥያቄው ፡ በማስታወቂያ ፡ መውጣት ።

ጥያቄው ፡ በማስታወቂያ ፡ የሚወጣው ፡ ዳኞች ፡ በሚወስኑት ፡ ሁኔታና ፡ የጠፋው ፡ ሰው ፡ በመጨረሻ ፡ ዋና ፡ መኖሪያው ፡ በነበረበት ፡ ቦታና ፡ እንዲሁም ፡ ማስታወቂያው ፡ ይጠቅማል ፡ ብለው ፡ በገመቱት ፡ ቦታ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፮ ። ምርመራ ።

የሰውዬውን ፡ መጥፋት ፡ ለመረዳት ፤ ዳኞቹ ፤ ከወቃቤ ፡ ሕግ ፡ ጋራ ፡ ተቃራኒ ፡ በመሆን ፡ ጠቃሚ ፡ በሚመስላቸው ፡ በማናቸውም ፡ ቦታ ፡ ሁሉ ፡ ይልቁንም ፡ የጠ

ፋው ፡ ሰው ፡ በመጨረሻ ፡ ዋና ፡ መኖሪያ ፡ አድርጎት ፡ በነበረው ፡ ቦታና ፤ በመጨረሻ ፡ ጊዜ ፡ መኖሩ ፡ በታየበት ፡ ቦታ ፡ ስለ ፡ ጠፋው ፡ ሰው ፡ ምርመራ ፡ እንዲደረግ ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፻፺፯ ። የውሳኔ ፡ መሠረት ።

(፩) ዳኞቹ ፡ የጠፋው ፡ ሰው ፡ መሞት ፡ የሚመስል ፡ ሆኖ ፡ የታያቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጠፍቷል ፡ ሲሉ ፡ ያስታውቃሉ ።

(፪) በዚህ ፡ ረገድ ፤ ዳኞቹ ፡ የነገሩን ፡ አካባቢ ፡ ሁኔታ ፡ ጠባይ ፤ መሠረት ፡ አድርገው ፡ ይይዛሉ ። በተለይም ፡ ይህ ፡ በመጥፋት ፡ የተገመተው ፡ ሰው ፡ ንብረቱን ፡ የሚያስተዳድርለት ፡ ወኪል ፡ ማድረጉንና ፡ አለማድረጉን ፤

(፫) ወሬውን ፡ ለማስታወቅ ፡ ሊከለከሉ ፡ የቻሉትን ፡ ምክንያቶች ፡ መመርመር ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፻፺፰ ። ነገሩን ፡ ለመወሰን ፡ የሚሰጠው ፡ የቀጠሮ ፡ ቀን ።

ዳኞቹ፤ ስለ፡ሰውዬው፡ መጥፋት፡ የሚሰጡትን፡ ፍርድ፡ እስከ ፡ አንድ፡ ዓመት፡ ለማቄየት ፤ ወይም ፡ ስለ ፡ መጥፋቱ ፡ የሰጡት ፡ የማስታወቂያ ፡ ፍርድ ፡ ከተሰጠ፡ ከአንድ ፡ ዓመት ፡ በኋላ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ውጤት ፡ እንዳይኖረው ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፻፺፱ ። መጥፋቱን ፡ የማስታወቅ ፡ ግዴታ ።

ጠያቂው ፡ ከአቀረበ ፡ ከአንድ ፡ ዓመት ፡ በኋላና ፡ ጥያቄውም ፡ በቀረበበት ፡ ቀን ፡ ሰውዬው ፡ ከጠፋ ፡ ፭ ፡ ዓመት ፡ አልፎት ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ጥያቄውም ፡ በማስታወቂያ ፡ እንዲወጣ ፡ ዳኞች ፡ ከወሰኑ ፡ በኋላ ፡ ወሬውን ፡ ያልሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መጥፋቱን ፡ የማስታወቅ ፡ ግዴታ ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፲፭ ። የመጨረሻዎቹ ፡ ወሬዎች ፡ የደረሱበት ፡ ቀን ።

ዳኞቹ ፡ በሚሰጡት ፡ ፍርድ ፡ ውስጥ ፤ የጠፋው ፡ ሰው ፡ የመጨረሻ ፡ ወሬዎች ፡ የደረሱበትን ፡ ቀን ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፲፭፩ ። የሞት ፡ ማስታወቂያ ፡ ፍርድ ።

ዳኞቹ ፡ ያገኙዋቸው ፡ አስረጂዎች ፤ የጠፋው ፡ ሰው ፤ የሞተ ፡ ለመሆኑ ፡ እንደ ፡ እርግጠኛ ፡ ዐይነት ፡ ሆኖ ፡ ሊቈጠር ፡ የሚቻል ፡ መሆኑን ፡ የሚያረጋግጡ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለመጥፋቱ ፡ ውሳኔ ፡ እንዲሰጡ ፡ ጥያቄ ፡ የቀረበላቸው ፡ ዳኞች ፡ የጠፋውን ፡ ሰው ፡ የሞት ፡ ማስታወቂያ ፡ ፍርድ ፡ ይሰጣሉ ።

ቍ ፡ ፲፭፪ ። የሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ወጪ ።

(፩) የተደረገው ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ የሰውዬውን ፡ መጥፋት ፡ ማስታወቂያ ፡ ያስከተለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለሥነ ፡ ሥርዐቱ ፡ የተደረጉት ፡ ወጪዎች ፡ በጠፋው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ይታሰባሉ ።

(፪) እንደተባለው ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግን ፤ በጠያቂው ፡ ላይ ፡ ይታሰባል ።

BACK

ክፍል ፡ ፪ ።

የመጥፋቱ ፡ ማስታወቂያ ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ።

ቍ ፡ ፻፳፫ ። ጋብቻ ።

(፩) የጠፋ ፡ ሰው ፡ ጋብቻ ፤ የመጥፋቱ ፡ ማስታወቅ ፡ ፍርድ ፡ የመጨረሻ ፡ በሆነ በት ፡ ቀን ፡ ይፈርሳል ።

(፪) የመጨረሻዎቹ ፡ ወሬዎች ፡ ክተሰሙበት ፡ በኋላ ፡ የተፈጸመውን ፡ የወንዱን ፡ ወይም ፡ የሴቲቱን ፡ ጋብቻ ፤ ጠፋ ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፤ ሊቃወ መው ፡ የሚችል ፡ የለም ።

(፫) ነገር ፡ ግን ፡ ከሱ ፡ በተጀመረበት ፡ ቀን ፡ የጠፋው ፡ ሰው ፡ በሕይወቱ ፡ ያለ ፡ መሆኑን ፡ በማያከራክር ፡ አኳኋን ፡ ፀቃቤ ፡ ሕግ ፡ ያረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጋብቻውን ፡ ሊቃወመው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፻፳፬ ። ጠፋ ፡ ልተባለው ፡ ሰው ፡ የሚሰጡት ፡ ውርሶች ።

(፩) የመጨረሻዎቹ ፡ ወሬዎች ፡ ከደረሱ ፡ በኋላ ፤ ጠፋ ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ በሕይ ወቱ ፡ ቢገኝ ፡ ኖሮ ፡ እርሱ ፡ ወራሽ ፡ ለመሆን ፡ የሚችልበት ፡ ያወራረስ ፡ ሥር ዐት ፡ የተጀመረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለእርሱ ፡ ሊደርስ ፡ የሚችለው ፡ ድርሻ ፡ በግምት ፡ ውስጥ ፡ ሳይገባ ፡ ሥርዐቱ ፡ ይፈጸማል ።

(፪) የወራሽነት ፡ ንብረቶች ፡ ይዞታ ፡ የተሰጣቸውን ፡ ሰዎች ፤ ጠፋ ፡ ለተባለው ፡ ሰው ፡ መብቶች ፡ መድን ፡ የሚሆን ፡ ዋስ ፡ እንዲጠሩ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ማረጋገጫ ፡ እንዲሰጡ ፡ ዳኞች ፡ ሊያስገድዷቸው ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፻፳፭ ። በጠፋው ፡ ሰው ፡ መሞት ፡ የሚገኙ ፡ መብቶች ።

(፩) በጠፋው ፡ ሰው ፡ መሞት ፡ የሚገኙት ፡ መብቶች ፡ ያሏቸው ፡ ሰዎች ፡ መጥፋ ቱን ፡ የሚወስነው ፡ ፍርድ ፡ የመጨረሻ ፡ ከሆነ ፡ በኋላ ፡ የጠፋው ፡ ሰው ፡ እንደ ፡ ሞተ ፡ ተቈጥሮ ፤ በመብቶቻቸው ፡ ሊጠቀሙባቸው ፡ ይችላሉ ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ እነዚህ ፡ ሰዎች ፡ ባገኙዋቸው ፡ መብቶች ፡ ከመጠቀማቸው ፡ በፊት ፡ ሊመለሱ ፡ ስለሚችሉ ፡ ነገሮች ፡ አስቀድመው ፡ ዋስ ፡ እንዲጠሩ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ማረጋገጫ ፡ እንዲሰጡ ፡ ዳኞች ፡ ሊያስገድዷቸው ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፻፳፮ ። በጠፋው ፡ ሰው ፡ መኖር ፡ የሚሰጡ ፡ ግዴታዎች ።

(፩) ጠፋ ፡ ከተባለው ፡ ሰው ፡ መኖር ፡ የተነሣ ፡ ግዴታዎች ፡ ያሉባቸው ፡ ሰዎች ፡ እነዚህን ፡ ግዴታዎች ፡ መፈጸም ፡ ይቀርላቸዋል ።

(፪) ስለሆነም ፡ እነዚህ ፡ ሰዎች ፤ የጠፋው ፡ ሰው ፡ ገና ፡ በሕይወት ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በማለት ፡ ዋስ ፡ እንዲጠሩ ፡ ወይም ፡ ተመሳሳይ ፡ የሆነውን ፡ ማረጋገጫ ፡ እንዲሰጡ ፡ በዳኞቹ ፡ በኩል ፡ ሊገደዱ ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፻፷፯ ። የጠፋው ፡ ሰው ፡ ንብረቶች ። (፩) ይዞታን ፡ ስለ፡መከልከል ።

(፩) የጠፋው ፡ ሰው ፤ ኑዛዜ ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለጉዳዮቹ ፡ በሚያቀርቡዋ ቸው ፡ ጥያቄዎች ፡ መሠረት ፡ ኑዛዜው ፡ ይፈሳል ፡ (ይነገራል) ።

(፪) የጠፋው፡ ሰው ፡ የመጨረሻ ፡ ወሬዎቹ ፡ በተሰሙበት ፡ ቀን ፡ የሞተ ፡ ቢሆን ፡ ኖሮ ፡ ንብረቶቹን ፡ ለመውረስ ፡ የሚችሉ ፡ ሰዎች ፤ የንብረቱ ፡ ይዞታ ፡ እንዲሰጣ ቸውና ፡ ንብረቶቹን ፡ እንዲካፈሉ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፻፷፰ ። (፪) ወራሽነቱ ፡ የሚያስከትላቸው ፡ ግዴታዎች ።

(፩) ንብረቶቹን ፡ እጅ ፡ ያደረገ ፡ ሰው ፤ በንብረቶቹ፡ሲጠቀም ፤ እንደ ፡ መልካም ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ አባት ፡ እንዲሆን ፡ ይገደዳል ።

(፪) በንብረቶቹ ፡ መጠቀምን፡ከመጀመሩ ፡ በፊት ፤ ሊመለሱ፡ ስለሚችሉ ፡ ነገሮች፡ ዋስ ፡ እንዲጠራ ፡ ወይም ፡ ማረጋገጫ ፡ እንዲሰጥ ፡ ዳኞቹ ፡ ሊያስገድዱት ፡ ይች ላሉ ።

ቊ ፡ ፻፷፱ ። (፫) ባለይዞታ ፡ እንዲሆን ፡ የተፈቀደለትን ፡ ሰው ፡ ሥልጣን ፡ ስለ ፡ ማጥበብ፤ (ስለ፡መቀነስ) ።

(፩) ገንዘቦቹን ፡ በተቀበለ ፡ በሦስት ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ የተቀበላቸውን ፡ ገንዘቦች ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ለማዋል ፡ ይገደዳል ።

(፪) የጠፋውን ፡ ሰው፡ልጆች ፡ ለማቋቋም ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፤ ንብረቶቹን ፡ በሽጥታ፡ ስም ፡ ለማስተላለፍ ፡ አይችልም ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ጠፋ ፡ መባሉ ፡ የሚቀርበት ፡ ጊዜ ።

ቊ ፡ ፻፸ ። ምክንያቶች ፡ (፩) መሠረቱ ።

ጠፍቷል ፡ የማለት ፡ ማስታወቅ ፡ ውጤት ፡ መሰጠቱ ፡ የሚቀረው ።

(ሀ) ጠፋ ፡ የተባለው ፡ የመጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ጠፍቷል፡የሚለው ፡ የፍርድ ፡ ማስታወቂያ ፡ ከወጣ ፡ በኋላ ፡ በሕይወት ፡ ለመኖሩ ፡ አስረጂ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) የመጨረሻ ፡ ወሬዎቹ ፡ የተሰሙበት ፡ ተብሎ፡ከተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ በሌላ ፡ ጊዜ ፡ ለመሞቱ ፡ አስረጂ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፻፸፩ ። (፪) ጠፋ ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ መመለስ ።

(፩) ጠፋ፡የተባለው፡ ሰው ፡ በተመለሰ ፡ ጊዜ ፡ ንብረቶቹን ፡ በሚገኙበት ፡ አኳኋን፡ እንዲሁም ፡ የተሸጡትን ፡ ንብረቶች ፡ ዋጋና ፡ እነዚህንም ፡ ዋና ፡ ገንዘቦች ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ በማዋል ፡ የተገኙትን ፡ ንብረቶች ፡ ሁሉ ፡ መልሶ ፡ ይወስዳል ።

(፪) ጠፋ ፡ ከተባለው ፡ ሰው፡ንብረቶች ፡ የተገኙት ፡ ገቢዎች ፤ ንብረቶቹን ፡ በይ ዞታ ፡ ተሰጥታቸው ፡ እነዚህን ፡ ገቢዎች ፡ ላገኙ፡ ሰዎች ፡ ገቢ ፡ እንደ፡ሆኑ ፡ ይቀ ራሉ ።

(፫) ንብረቶቹን ፡ እጅ ፡ ለማድረግ ፡ የተላኩት ፡ ሰዎች፡በተንኰል ፡ ወይም ፡ በመ ጥፎ ፡ አስተዳደር ፡ ላጠፉት ፡ ነገር፤ ጠፋ ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ ኪሣራ ፡ የመጠየቅ፡ መብቱ ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፻፫፪ ። ስለ ፡ ሞቱ ፡ የሚሰጥ ፡ ግምት ። (፩) ሁኔታዎች ።

መጥፋቱን ፡ በሚወስነው፡ ፍርድ ፡ ውስጥ ፡ ከተወሰነው ፤ የመጨረሻ ፡ ወሬዎች፡ ከተሰሙበት ፡ ጊዜ ፡ ወዲህ ፡ ዐሥር ፡ ዓመት ፡ ያለፈ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ መሞቱ ፡ የመ ጨረሻ ፡ ወሬዎቹ ፡ በተሰሙበት ፡ ሳይሆን ፡ በሌላ ፡ ቀን ፡ ለመሆኑ ፡ ማስረጃ ፡ ለማ ቅረብ ፡ የሚችለው ፡ ጠፋ ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ ራሱ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ መጥፋቱ ፡ የተ ሰጠው ፡ የፍርድ ፡ ማስታወቂያ ፡ ከወጣበት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ ልዩ ፡ የሆነው ፡ ወኪል፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፻፫፫ ። (፪) ውጤቶች ።

(፩) የጠፋውን ፡ ሰው ፡ ንብረቶች ፡ እጅ ፡ ለማድረግ ፡ የተላኩት ፡ ሰዎች ፡ ከዚህ፡ በላይ ፡ ከተነገረው ፡ ቀን ፡ አንሥተው ፡ ለይዞታው ፡ ማስረጃ ፡ እንዳቀረበው ፡ ሰው ፡ ባለመብት ፡ ሆነው ፡ ይሠራሉ ።

(፪) ጠፋ፡የተባለው ፡ ሰው ፡ የተመለሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተብሎ ፡ የተሰጡት ፡ ዋሶች ፡ ወይም ፡ ማረጋገጫዎች ፡ ነፃ ፡ ይሆናሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

ስለ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታና ፡ ስለ ፡ መደበኛ ፡ ቦታ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ።

ቊ ፡ ፻፫፬ ። ትርጓሜ ።

የአንድ ፡ ሰው ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ፡ የሚባለው ፡ ለጊዜው ፡ የሚኖርበት ፡ ስፍራ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፻፫፭ ። ድንገተኛ ፡ የመሰንበቻ ፡ ቦታ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፤ ለጊዜው ፡ በአንድ ፡ ቦታ ፡ ቢሰነብት ፡ ይህ ፡ የተባለው፡ ቦታ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታው ፡ ነው ፡ ለማሰኘት ፡ አይበቃም ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ መሰንበቱ ፡ የሚቀጥል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም፡ ከሦስት ፡ ወር ፡ በላይ ፡ ቂይቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታው ፡ ነው ፡ ይባላል ።

BACK

ቍ ፡ ፱፫፮ ። የመኖሪያ ፡ ቦታ ፡ አለመኖር ።

አንድ ፡ ሰው ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታው ፡ ከሌላ፡ ዘንድ ፡ ለመሆኑ ፡ አስረጂ ፡ ካልተገኘ፡ ይህ ፡ ሰው ፡ የሚገኝበት ፡ ቦታ ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይገመታል ።

ቍ ፡ ፱፫፯ ። ብዙ ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታዎች ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ ብዙ ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታ ፡ ሊኖረው ፡ ይችላል ።

(፪) በዚህ ፡ ጊዜ ፤ በነዚህ፡የመኖሪያ ፡ ቦታዎች ፡ አንዱ ፡ ደንበኛ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ፡ ሌሎቹ ፡ ተጨማሪ ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታዎች ፡ ለመሆን ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፱፫፰ ። ያገቡ ፡ ሴቶችና ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ልጆች ።

(፩) ያገቡት ፡ ሴቶች ፡ የራሳቸው ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታ ሊኖራቸው ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንዲሁም ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሱት ፡ ልጆችና ፤ ችሎታ ፡ የተከለከሉ ፡ ሰዎች ፡ የራሳቸው ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታ ፡ ሊኖራቸው ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፱፫፱ ። የመንግሥት ፡ ሠራተኞች ።

የመንግሥት ፡ ሠራተኞች ፡ ሥራቸውን በሚያከናውኑበት ፡ ቦታ ፡ አንድ ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታ ፡ ሊኖራቸው ፡ ይገባል ።

ቍ ፡ ፱፬ ። ነጋዴዎች ።

አንድ ፡ ሰው ፡ የንግድ ፡ ሥራውን ፡ የሚሠራበት ፡ ቦታ ፡ እንደ ፡ አንደኛ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታው ፡ ይገመታል ።

ቍ ፡ ፱፬፩ ። በውል ፡ ቃል ፡ ውስጥ ፡ የሚጠቀስ ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታ ። (፩) መሠረቱ ።

አንድ ፡ ሰው ፡ ከሌላ፡ ሰው ፡ ጋራ ፡ ባለው ፡ ግንኙነት ፡ ውስጥ ፤ ወይም ፡ አንዱን፡ ጉዳይ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ የተወሰነውን ፡ የሥራ ፡ ክንውን ፡ ስለሚመለከት ፡ ነገር ፤ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ቦታ ፡ እንደ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታው ፡ ሆኖ ፡ እንዲቈጠር ፡ በሚጸና ፡ አኳኋን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ለማግባት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፬፪ ። (፪) ውጤቶች ።

(፩) ግልጽ ፡ በሆነ ፡ ዐይነት ፡ የተነገረ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር፡ ይህ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ለእርሱ ፡ ጥቅም ፡ ሲባል ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፤ በዚህ ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታ ፡ አይገደድም ።

(፪) ይህ ፡ የውል፡ጥቅም፡ የተደረገለት፡ ሰው ፡ እርሱ ፡ እንደ ፡ መረጠ ፤ የተዋዋዩን ፡ እውነተኛ ፡ የመሪኖያ፡ ቦታ ፤ ወይም ፡ በውሉ ፡ የተጠቀሰውን ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታ፡ ከሁለቱ ፡ አንዱን ፡ የተዋዋዩ ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታ ፡ አድርጎ ፡ ለመቊጠር ፡ ይችላል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

መደበኛ ፡ ቦታ ።

ቊ ፡ ፻፫፫ ። ትርጓሜ ።

የአንድ ፡ ሰው ፡ መደበኛ ፡ ቦታ ፡ ማለት ፤ ይህ ፡ ሰው ፡ በነዋሪነት ፡ ዐይነት ፡ እዚያው ፡ ቦታ ፡ በመኖር ፡ አሳብ ፤ የጕዳዮቹና ፡ የጥቅሞቹ ፡ ዋና ፡ ስፍራ ፡ ያደረገው ፡ ቦታ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፻፫፬ ። የሐሳብ ፡ ግምት ።

(፩) የአንድ ፡ ሰው ፡ ደንበኛ ፡ የመኖሪያ ፡ ስፍራው ፡ አንድ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፤ በዚሁ ፡ ስፍራ ፡ በነዋሪ ፡ አኳኋን ፡ ለመኖር ፡ አሳብ ፡ እንዳለው ፡ ይገመታል ።

(፪) ይህ ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ የገለጸው ፡ ተቃራኒ ፡ አሳብ ፡ ቢኖር ፤ አሳቡ ፡ በቂ ፡ በሆነ ፡ አነጋገር ፡ የተለየ ፡ ካልሆነና ፡ ውጤትም ፡ የሚኖረው ፡ እንደ ፡ ነገሩ ፡ ደንበኛ ፡ ሁኔታ ፡ ወደፊት ፡ ለመድረስ ፡ የሚችል ፡ አንድ ፡ ሁኔታ ፡ ከደረሰ ፡ በኋላ ፡ የሚሆን ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በደንበኛው ፡ የነገሮቹ ፡ መንገድ ፡ ወደ ፡ ፍጻሜ ፡ ደርሶ ፡ መታየት ፡ ያለበት ፡ ተቃራኒው ፡ አሳብ ፡ ከቁም ፡ ነገር ፡ አይቈጠርም ።

ቊ ፡ ፻፫፭ ። የሞያ ፡ ሥራ ፡ መኖሪያና ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ።

አንድ ፡ ሰው ፡ የሚሠራቸው ፡ የሞያ ፡ ሥራዎች ፡ በአንድ ፡ ቦታ ፡ ውስጥ ፡ ሆኖ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ወይም ፡ የማኅበራዊ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታው ፡ በሌላ ፡ ቦታ ፡ የሆነ ፡ እንሆነ ፤ ጥርጣሪ ፡ በሚያጋጥምበት ፡ ጊዜ ፡ መደበኛ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ወይም ፡ የማኅበራዊ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይገመታል ።

ቊ ፡ ፻፫፮ ። መደበኛ ፡ ቦታው ፡ አንድ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

ማንኛውም ፡ ሰው ፡ በአንድ ፡ ጊዜ ፡ ብዙ ፡ መደበኛ ፡ ቦታ ፡ ሊኖረው ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፻፫፯ ። መደበኛ ፡ ቦታን ፡ ስለ ፡ መለወጥ ።

አንድ ፡ ሰው ፡ መደበኛ ፡ ቦታውን ፡ በሌላ ፡ ቦታ ፡ እስካደረገ ፡ ድረስ ፡ መደበኛ ፡ አድርጎ ፡ የተቀመጠበትን ፡ ቦታ ፡ ይዞ ፡ ይቈያል ።

ቊ ፡ ፻፫፰ ። ያልታወቀ ፡ መደበኛ ፡ ቦታ ።

(፩) የአንድ ፡ ሰው ፡ የመጨረሻ ፡ መደበኛ ፡ ቦታው ፡ የት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የት ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ለማረጋገጥ ፡ ያልተቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በደንብ ፡ የሚቀመጥበት ፡ ቦታ ፡ መደበኛ ፡ ቦታው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይቈጠራል ።

(፪) በደንብ ፡ የሚቀመጥበት ፡ ቦታ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በጣም ፡ ራቅ ፡ ካለ ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ምክትል ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ፡ ያደረገው ፤ እንደ ፡ መደበኛ ፡ ቦታ ፡ ይቈጠራል ።

BACK

(ሸ) መኖሪያ ፡ ቦታ ፡ የሌለው ፡ ሲሆን ፡ ባለጕዳዩ ፡ የሚገኝበት ፡ ቦታ ፡ እንደ ፡ መደበኛ ፡ ቦታ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፻፸፱ ። ያገቡ ፡ ሰዎች ።

(፩) ያገባች ፡ ሴት ፡ ጋብቻው ፡ እስከ ፡ ቈየበት ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ መደበኛ ፡ ቦታዋ ፡ የባልዋ ፡ መደበኛ ፡ ቦታ ፡ ነው ።

(፪) ጋብቻው ፡ የፈረሰ ፡ ወይም ፡ ባልዋ ፡ በፍርድ ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ የተከለከለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሴቲቱ ፡ የራሱዋ ፡ የሆነ ፡ መደበኛ ፡ ቦታ ፡ ለማቋቋም ፡ ትችላለች ።

ቍ ፡ ፻፸ ። ከሞግዚት ፡ አስተዳደር ፡ ነፃ ፡ ያልወጣ ፡ ልጅ ፡ መደበኛ ፡ ቦታ ።

ከሞግዚት ፡ አስተዳደር ፡ ነፃ ፡ ያልወጣ ፡ ልጅ ፡ መደበኛ ፡ ቦታ ፡ የአሳዳሪው ፡ መደበኛ ፡ ቦታ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፻፸፩ ። ችሎታ ፡ የተከለከለ ፡ ሰው ።

ችሎታ ፡ የተከለከለው ፡ ሰው ፡ በተከለከለ ፡ ጊዜ ፡ የነበረበትን ፡ መደበኛ ፡ ቦታ ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ ይቈያል ።

አንቀጽ ፡ ሁለት ።

ስለ ፡ ሰዎች ፡ ችሎታ ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ።

ጠቅላላ ፡ የሆኑ ፡ መሠረታውያን ፡ ደንቦች ።

ቍ ፡ ፻፸፪ ። የችሎታ ፡ ደንብ ።

ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ሁሉ ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ መሆኑ ፡ በሕግ ፡ ተወስኖ ፡ ካልተገለጸ ፡ በቀር ፡ ማንኛውንም ፡ ዐይነት ፡ የማኅበራዊ ፡ ኑሮውን ፡ ተግባር ፡ ለመፈጸም ፡ ችሎታ ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፻፸፫ ። ጠቅላላ ፡ ችሎታ ፡ ማጣት ።

ጠቅላላ ፡ የችሎታ ፡ ማጣትን ፡ ሁኔታ ፡ የሚያስከትሉ ፡ ምክንያቶች ፡ ዕድሜ ፡ ወይም ፡ የሰው ፡ አእምሮ ፡ ሁኔታ ፡ ወይም ፡ በዚሁ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ የደረሰው ፡ የፍርድ ፡ ቅጣት ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፻፸፬ ። የተለየ ፡ ችሎታ ፡ ማጣት ።

(፩) የተለየ ፡ ችሎታ ፡ ማጣትን ፡ ለመወሰን ፡ በግምት ፡ ውስጥ ፡ ለማግባት ፡ የሚቻለው ፡ የሰውዬውን ፡ ዜግነት ፡ በመመልከት ፡ ወይም ፡ የሚያከናውነውን ፡ ሥራ ፡ መሠረት ፡ አድርጎ ፡ በመያዝ ፡ ነው ።

(፪) ይኸውም ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ በምዕራፍ ፡ ፩ ፡ ከ፫፻፹፱ ፡ እስከ ፡ ፫፻፺፫ ፡ ቍጥር ፡ በተነገረው ፡ ሕግና ፡ በልዩ ፡ ሕጎች ፡ ላይ ፡ ይደነገጋል ።

BACK

ቊ ፡ ፻፯፫ ። በፈቃድ ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

(፩) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ የሕዝባዊ ፡ መብቶቹን ፡ አልጠቀምባቸውም ፡ ወይም ፡ አልሠራባቸውም ፡ ብሎ ፡ በከፊልም ፡ ቢሆን ፡ እንኳ ፡ ለመተው ፡ አይችልም ።

(፪) ስለ፡ማኅበራዊ ፡ ጥቅም ፡ ሕጋዊ ፡ ተገቢነት ፡ ያለው ፡ መሆኑ ፡ ካልተገለጸ ፡ በቀር ፡ እነዚህን ፡ መብቶች ፡ አልሠራባቸውም ፡ ወይም ፡ አልጠቀምባቸውም ፡ ብሎ ፡ በፈቃዱ ፡ የሚወሰንበት ፡ ስምምነት ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

ቊ ፡ ፻፯፪ ። ችሎታን ፡ የማጣት ፡ አስረጂ ።

(፩) ሰው ፡ ሁሉ ፡ ችሎታ ፡ እንዳለው ፡ ይገመታል ።

(፪) ይህ ፡ ሰው ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ማስረዳት ፡ የሚገባው ፤ ሰው ዬው ፡ ችሎታ ፡ የለውም ፡ ብሎ ፡ የሚከራከረው ፡ ወገን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፻፯፯ ። የሰውነት ፡ መብት ፡ የተሰጣቸው ፡ ድርጅቶችና ፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደቡ ፡ ንብረቶች ።

የሰውነት ፡ መብት ፡ የተሰጣቸው ፡ ድርጅቶችና ፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደቡ ፡ ንብረቶች ፡ ችሎታ ፡ ያላቸው ፡ መሆኑ ፡ የሚረጋገጠው ፡ እንደ ፡ ዐይነታቸው ፡ ለነዚሁ ፡ የሰውነት ፡ መብት፡በሚሰጧቸው ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

አካለመጠን ፡ ስላላደረሱ ፡ ሰዎች ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ።

ቊ ፡ ፻፯፰ ። ትርጓሜ ።

አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ማለት ፤ በሁለቱም ፡ ዕታ ፡ (ወንድ ፡ ወይም ፡ ሴት) ፡ ዕድሜው ፡ ገና ፡ ዐሥራ ፡ ስምንት ፡ ዓመት ፡ ያልሞላው ፡ ሰው ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፻፯፱ ። አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ሰው ፡ ችሎታ ፡ ማጣት ።

(፩) አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ ሰውነቱ ፡ አስተዳደር ፡ በአንድ ፡ አሳዳሪ ፡ ሥልጣን ፡ ሥር ፡ እየተጠበቀ ፡ በመኖር ፡ ለዚህም ፡ ላሳዳሪው ፡ ሊታዘዝ ፡ የሚገባው ፡ ሰው ፡ ነው ።

(፪) የገንዘብ ፡ ጥቅሞቹን ፡ በሚመለከተው ፡ ጕዳይና ፡ ስለ ፡ ንብረቱም ፡ አስተዳደር ፡ ሞግዚቱ ፡ እንደራሴው ፡ ነው ።

BACK

(ፐ) በሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ጉዳዮች ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ሰው ፡ የሕግ ፡ ተግባሮችን ፡ ለመፈጸም ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፱፻ ። የዕድሜ ፡ ማስረጃ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) የአንድ፡ሰው ፡ ዕድሜ ፡ ስንት ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ሊረጋገጥ ፡ የሚቻለው ፡ በተወለደበት ፡ ቀን ፡ በተጻፈው ፡ መዝገብ ፡ አስረጅነት ፡ ነው ።

(፪) የመወለድ ፡ ጽሑፍ፡የሌለ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ የአንድ ፡ ሰው ፡ ዕድሜ ፡ ስንት ፡ እንደ፡ሆነ ፡ የሚረጋገጠው ፡ በቂ ፡ ምስክሮች ፡ በፈረሙበት ፡ በተረጋገጠ ፡ ጽሑፍ ፡ አማካይነት ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፩ ። (፪) የመወለድን ፡ ጽሑፍ ፡ ተቃዋሚ ፡ ስለሚሆን ፡ ማስረጃ ።

(፩) የማስረጃውን ፡ አቀራረብና ፡ የአስረጅነቱን ፡ ዝርዝር ፡ የሚያጠራጥር ፡ ከባድ ፡ ሁኔታ ፡ ያጋጠማቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ የአንድ ፡ ሰው ፡ ዕድሜ ፡ ስንት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለማስረዳት ፡ የመወለድን ፡ ጽሑፍ ፡ ተቃዋሚ ፡ የሆነ ፡ ማስረጃ ፡ እንዲቀርብ ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላሉ ።

(፪) አንድ ፡ ሰው ፡ የተወለደበትን ፡ ዘመን ፡ ለማረጋገጥ ፡ በመወለድ ፡ ጽሑፍ ፡ ዝርዝር ፡ ላይ ፡ ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ እንዳይቀርብ ፡ የሚከለክለው ፡ የዳኞች ፡ ውሳኔ ፡ ማንኛውም ፡ ዐይነት ፡ ይግባኝ ፡ ሊቀርብበት ፡ ይችላል ።

(፫) በማናቸውም ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ ሁሉ ፡ የታወቀውን ፡ ጽሑፍ ፡ በቂ ፡ ምስክሮች ፡ በማቅረብ ፡ ለመቃወም ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፱፻፪ ። (፫) በፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ ስለሚሰጥ ፡ ማስረጃ ።

(፩) አንድ ፡ የታወቀ ፡ የዕድሜ ፡ ማረጋገጫ፡ጽሑፍ ፡ መቃወሚያ ፡ የቀረበበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ በመወለዱ ፡ ጽሑፍ ፡ ዝርዝር ፡ ላይ ፡ ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ እንዲቀርብ ፡ የተፈቀደ ፡ ሲሆን ፡ ዳኞቹ ፤ የቀረበላቸውን ፡ ችግር ፡ ለማቃናት ፡ እንዲችሉ ፡ የሰውዬውን ፡ ዕድሜ ፡ ልክ ፡ ይወስናሉ ።

(፪) ስለዚሁም ፡ ጉዳይ ፡ ለመረጃ ፡ የሚሆናቸውን ፡ ውሳኔ ፡ ሁሉ ፡ ያዛሉ ።

ቍ ፡ ፱፻፫ ። (፩) ስለ ፡ ይግባኝ ።

(፩) በመጀመሪያ ፡ ደረጃ፡ችሎት ፡ ያደረጉት ፡ ዳኞች ፤ አንድ ፡ የምርመራ ፡ ጉዳይ ፡ ተደርጎ ፡ ነገሩ ፡ እንዲጣራ ፡ ወይም ፡ እንዳይጣራ ፡ የሰጡት ፡ የፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ ማናቸውንም ፡ ዐይነት ፡ ይግባኝ ፡ ያስከትላል ።

(፪) የሰውዬውንም፡ የዕድሜ ፡ መጠን ፡ ስለሚወስኑትም ፡ ዳኞች ፡ ፍርድ ፤ አፈጻጸሙ ፡ በዚሁ ፡ ዐይነት ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፪ ።

አካለ፡መጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ሰው ፡ ስለሚጠብቁ ፡ ክፍሎች ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ አሳዳሪና ፡ ስለ፡ሞግዚት ።

ቍ ፡ ፪፻፬ ። የወላጆች ፡ ሥልጣን ።

አባትና ፡ እናት ፡ ጋብቻቸው ፡ ጸንቶ ፡ አብረው ፡ በሚኖሩበት ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሱት ፡ ልጆቻቸው ፡ አሳዳሪነትና ፡ ሞግዚትነት ፡ በአንድ ነት ፡ ሥልጣን ፡ አላቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፭ ። ከወላጆች ፡ የአንዱ ፡ አለመገኘት ።

(፩) ከወላጆቹ፡ አንዱ ፡ የሞተ ፡ እንደ፡ሆነ ፤ ችሎታ፡ያጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተገቢነት ፡ መብት ፡ ያጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ከቤተ ፡ ዘመድ ፡ አስተዳዳሪነት ፡ መብቱ ፡ የታገደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የአስተዳዳሪነቱን ፡ ሥልጣን ፡ ይዞ ፡ የሚቈየው ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ የልጁ ፡ አባት ፡ ያልታወቀ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የዚህን ፡ ሥልጣን ፡ ሥራ ፡ የምትፈጽም ፡ እናት ፡ ብቻ ፡ ናት ።

ቍ ፡ ፪፻፮ ። የልጆቹ ፡ አባትና ፡ እናት ፡ መፋታት ።

(፩) አባትና ፡ እናት ፡ በተፋቱ ፡ ጊዜ፡ለልጁ፡ ሞግዚትና፡ አሳዳሪ ፡ የሚመርጡ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ናቸው ።

(፪) ከተፋቱትም፡ ባልና፡ሚስት፡ አንደኛው፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚሁ ፡ ምክንያት ፡ ብቻ ፡ በሕይወቱ ፡ ያለው ፡ አባት ፡ ወይም ፡ እናት ፡ ይህን ፡ ሥልጣን ፡ ለመ ያዝ ፡ መብት ፡ አይኖረውም ።

ቍ ፡ ፪፻፯ ። በኑዛዜ ፡ ቃል ፡ የተመረጠ ፡ አሳዳሪ ፡ ወይም ፡ ሞግዚት ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ በሕይወት ፡ ያለው ፡ አባት ፡ ወይም ፡ እናት፡ ከጊዜ ፡ ሞቱ ፡ በኋላ ፡ ልጁን ፡ የሚያስተዳድር ፡ ወይም ፡ ለልጁ ፡ ሞግዚት ፡ የሚሆነውን ፡ ሰው ፡ በመጨረሻ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ለመምረጥ ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም፡የአሳዳሪውን ፡ ወይም ፡ የሞግዚቱን ፡ ሥልጣኖች ፡ ለመወሰንና ፡ ወይም ፡ የአሳዳጊነቱን ፡ ሥራ ፡ አመራር ፡ ሥልጣን ፡ በተወሰነ ፡ ሁኔታ ፡ ብቻ ፡ ለመስጠት ፡ ይችላል ።

(ቮ) እንዲሁም ፡ ደግሞ፡አንድ ፡ ወይም ፡ ቊጥራቸው ፡ የተወሰነ ፡ ሰዎች ፡ ለልጁ፡ አሳዳሪ ፡ ወይም ፡ ሞግዚት ፡ ሊሆኑ ፡ አይችሉም ፡ ብሎ ፡ ቃሉን ፡ የመስጠት ፡ መብት ፡ አለው ።

ቊ ፡ ፪፻፯ ። (፪) አሳዳሪ ፡ ወይም ፡ ሞግዚት ፡ ለመኾም ፡ የሚፈጸም ፡ ግዴታ ።

አባት ፡ ወይም ፡ እናት ፡ በሕይወቱ ፡ ሳለ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጁን ፡ አሳዳሪነት ፡ ወይም ፡ ሞግዚትነት ፡ ሥራ ፡ ያካሂድ ፡ የነበረ ፡ ካልሆነና ፡ በዚሁም ፡ ጊዜ ፡ በገዛ ፡ ፈቃዱ ፡ ሥልጣኑን ፡ ዐውቆ ፡ የተዉ ፡ ካልሆነ ፡ ባቀር ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው፡ ቊጥር ፡ ለአባት ፡ ወይም ፡ ለእናት ፡ የተሰጠው ፡ መብት ፡ አይኖረውም ።

ቊ ፡ ፪፻፰ ። (ቮ) ወደ ፡ ዳኞች ፡ አቤቱታን ፡ ስለ፡ ማቅረብ ።

አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ጥቅም ፡ የሚያስገድድ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ስለ ፡ አሳዳሪው ፡ ወይም ፡ ስለ፡ሞግዚቱ ፡ አባቱ ፡ ወይም ፡ እናቱ፡ ያደረጓቸውን ፡ አወሳሰኖች ፡ ወይም ፡ ሁኔታዎች ፡ ዳኞች ፡ ሊያስቀሩት፡ ወይም፡ ሊለዋውጡት ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፪፻፱ ። የልጅን ፡ አሳዳሪነት፡ ወይም ፡ የሞግዚትነት ፡ ሥልጣን ፡ ሊይዙ ፡ የሚገባቸው ፡ ዘመዶች ፤ (፩) ሊከተሉት ፡ የሚገባው ፡ ተራ ።

አንድ ፡ ልጅ ፡ አባትና ፡ እናት ፡ የሌለው ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ከሁለቱ ፡ በመጨረሻ ፡ የሞተው ፡ ወላጁ ፡ በሚገባ ፡ ሁኔታ ፡ አሳዳሪ ፡ ወይም ፡ ሞግዚት ፡ ሳያደርግለት ፡ ቀርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለልጁ ፡ አሳዳሪነት ፡ ወይም ፡ ሞግዚትነት ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ የሚመረጡና፡ይህ፡ሥልጣን፡የሚሰጣቸው፡ከዚህ፡ቀጥሎ፡ለተመለከቱት፡ሰዎች፡ነው ።

(ሀ) የልጁ ፡ የአባት፡ወገን፡አያት ፡ ወይም ፡ ይህ ፡ እንደሌለ ፡ የአባቱ ፡ ወገን ፡ ሴት ፡ አያት ።

(ለ) የልጁ ፡ የእናት፡ወገን ፡ ወንድ ፡ አያት ፡ ይህ ፡ እንደሌለ ፡ የእናቱ ፡ ወገን ፡ ሴት ፡ አያት ።

(ሐ) እነዚህ ፡ በሌሉ ፡ ጊዜ፡በዕድሜ ፡ ታላቅ ፡ የሆኑት ፡ የልጁ ፡ አባት ፡ ወገን ፡ አጎት ፡ ወይም ፡ የአባት ፡ ወገን ፡ አክስት ፤

(መ) እነዚህም ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዕድሜ ፡ ታላቅ ፡ የሆኑት ፡ የልጁ ፡ የእናት ፡ ወገን ፡ አጎት ፡ ወይም ፡ የእናት ፡ ወገን ፡ አክስት ።

(ሠ) እነዚህም ፡ የሌሉ ፡ ሲሆን፡ በዕድሜ ፡ ታናሽ ፡ የሆኑ ፡ የሁለተኛ ፡ ደረጃ፡ አጎት ፡ ወይም ፡ አክስት ።

ቊ ፡ ፪፻፲፩ ። (፪) ይህ ፡ ተራ ፡ ሊለወጥ ፡ የሚችልበት ፡ መንገድ ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው፡ ቊጥር፡እንደተመለከተው ፤ ሥልጣን ፡ በሚሰጠው፡ ሰው ፡ ፈንታ ፡ ለልጁ ፡ የሥጋ ፡ ዝምድና ፡ ወይም ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ ያለው ፡

ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ሆነ ፡ የአሳዳሪነቱ ፡ ወይም ፡ የሞግዚትነቱ ፡ ሥልጣን ፡ ይሰ ጠኝ ፡ ሲል ፡ ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

(፪) ይህም ፡ ጥያቄ፡መቅረብ ፡ የሚገባው ፡ ባለጥቅሞቹ ፡ የተስማሙ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ለቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፤ ወይም ፡ ባለጉዳዮቹ ፡ ሳይስማሙ ፡ ሲቀሩ ፡ ለዳኞቹ ፡ ነው።ለጥያቄውም፡ ማቅረቢያ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ አሳዳሪው ፡ ወይም፡ ሕጋዊ ፡ ሞግዚቱ ፡ የዚህን ፡ ሥልጣን ፡ መያዙ ፡ ከታወቀበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ እስከ ፡ ሁለት ፡ ወር ፡ ድረስ ፡ ነው ።

(፫) የባለጉዳዮቹ ፡ አሳብ ፡ ከተመረመረ ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝም ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ ምክር ፡ አሳብ ፡ ከተጠየቀ ፡ በኋላ ፡ ስለ ፡ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጉዳይ ፡ የቀረበውን ፡ ጥያቄ ፡ ለመቀበል ፡ ወይም ፡ ላለመቀበል ፡ የሚገባው ፡ የልጁን ፡ ጥቅም ፡ ብቻ ፡ በመገመት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፲፪ ። በሕግ ፡ የሚመረጡ ፡ ዘመዶች ፡ መታጣት ።

(፩) ከዚህ፡በላይ ፡ በተጻፉት ፡ ቍጥሮች ፡ የተመለከቱት ፡ እንዲፈጸሙ ፡ ለማድረግ፡ ለልጁ ፡ አንድ ፡ አሳዳሪ ፤ ሞግዚት ፡ ለማግኘት ፡ ያልተቻለ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ይህ ፡ ሥራና ፡ ሥልጣን ፡ ዳኞች ፡ ለመረጡት ፡ ሰው ፡ ሊሰጥ ፡ ይችላል ።

(፪) ዳኞቹም ፡ ይህን ፡ ጉዳይ ፡ ለመፈጸም ፡ በራሳቸው ፡ ሥልጣን ፡ ብቻ ፡ ወይም ፡ የልጁ ፡ ዘመድ ፡ በሆነ ፡ ወይም ፡ ባልሆነ ፡ ባለጉዳይ ፡ ጥያቄ ፡ አቅራቢነት ፡ ሊሠሩ ፡ ይችላሉ ።

(፫) በሕጉ ፡ መሠረትም ፡ ይህን ፡ ጉዳይ፡በሚመለከተው ፡ ባለሥልጣን ፡ ጥያቄ ፡ ጉዳዩ ፡ ሊቀርብላቸው ፡ ይገባል ።

ቍ ፡ ፪፻፲፫ ። የዳኞች ፡ ምርጫ ። (፩) አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ የሥጋ ፡ ወይም ፡ የጋብቻ ፡ ዘመዶች ።

ዳኞች፡ ለልጁ፡ አሳዳሪ፡ ወይም ፡ ሞግዚት፡ እንዲሆን፡ የሚመርጡትና፡ ይህን ፡ ሥልጣን ፡ የሚሰጡት ፡ የልጁ ፡ የቅርብ ፡ የሥጋ ፡ ዘመድ ፡ ወይም ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ ያለውንና ፡ በተቻለም ፡ መጠን ፡ ይህን ፡ ሥራ ፡ ለማከናወን ፡ ችሎ ታና ፡ ፈቃደኛነት ፡ ያለውን ፡ ሰው ፡ ነው ።

ቍ ፤ ፪፻፲፬ ። (፪) የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ።

(፩) የአሳዳሪነትን ፡ ወይም ፡ የሞግዚትነት ፡ ሥልጣን ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ ሲታይ ፡ ዳኞች ፡ ላንድ ፡ ለበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ሊሰጡት ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ያስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ከአባሎቹ ፡ አንዱ ፡ ይህን ፡ ሥራ ፡ እንዲያከናውን ፡ ለመወከል ፡ ይችላል ።

BACK

ቍ ፡ ፪፻፲፩ ። ተመሳሳይ ፡ ሁኔታዎች ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ፡በተጻፉት ፡ ቍጥሮች ፡ የተመለከቱትን ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንዲፈጸሙ ፡ ለማድረግ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ እንደ ፡ ሞተ ፡ የሚቈጠረው ፡ ከሕጋዊ ፡ ምክንያት ፡ ወይም ፡ ከሁኔታ ፡ የተነሣ ፡ ለልጁ ፡ አሳዳሪ ፡ ወይም ፡ ሞግዚት ፡ ሆነው ፡ ሥራውን ፡ ለማከናወን ፡ ባልቻሉ ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

(፪) ሕፃኑም ፡ ለማደጎ ፡ (ለጉዲፈቻ)፡ተሰጥቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የልጁ ፡ የሥጋ ፡ ዘመዶች ፡ በግምት ፡ ውስጥ ፡ አይገቡም ።

ቍ ፡ ፪፻፲፪ ። የአሳዳሪው ፡ ወይም ፡ የሞግዚቱ ፡ መታወቂያ ።

(፩) አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ አሳዳሪ ፡ እንዲሆን ፡ ሥልጣን ፡ ተሰጥቶት ፡ የልጁን ፡ ባለአደራነት ፡ የተቀበለው ፡ ሰው ፡ በጠቅላላው ፡ ደንብ ፡ ሞግዚትም ፡ ነው ።

(፪) ከነገሩ ፡ አካባቢ ፡ ሁኔታ ፡ የተነሣ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ነገር ፡ ካልተገኘ ፡ በሕይወት ፡ ያለው ፡ አባት፡ ወይም ፡ እናት ፡ ወይም ፡ ዳኞች ፡ ለልጁ ፡ የሚሾሙት ፡ ሞግዚት ፡ ወይም ፡ አሳዳሪ ፡ ሁለቱንም ፡ ሥልጣን ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፪፻፲፫ ። ለአባትና ፡ ለእናት ፡ የተሰጠ ፡ መብት ።

አባት ፡ ወይም ፡ እናት ፡ ጕዳዩ ፡ ጠቃሚ ፡ መስሎ ፡ የታያቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የልጃቸውን ፡ አሳዳሪነት ፡ ሥልጣን ፡ ራሳቸው ፡ ይዘው ፡ አንድ ፡ ሞግዚት ፡ ለመሾም ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፲፬ ። ለዳኞቹ ፡ የተሰጠ ፡ መብት ።

ዳኞች ፡ የልጁን ፡ አሳዳሪና ፡ ሞግዚት ፡ የመሾም ፡ ሥልጣን ፡ የራሳቸው ፡ በሆነ ፡ ጊዜና ፡ ይህን ፡ ለማድረግ ፡ በቂ ፡ ምክንያት ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከአሳዳሪው ፡ ሌላ፡ ለልጁ ፡ ሌላ ፡ ሞግዚት ፡ ለመሾም ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፲፭ ። ተጨማሪ ፡ ሞግዚት ።

(፩) አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ስለ ፡ እያንዳንዱ ፡ ሀብት ፡ አስተዳደር ፡ ጕዳይ ፡ ዳኞች ፡ ለመረጡት ፡ ለአንድ ፡ ተጨማሪ ፡ ሞግዚት ፡ ሊሰጥ ፡ ይችላል ።

(፪) አካለመጠን ፡ ላላደረሰ ፡ ልጅ ፡ በስጦታ ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ ሀብቶች ፡ ተሰጥተውት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሀብት ፡ ተቀባዩ ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ ተጠቃሚው ፡ ልጅ ፡ አካለመጠን ፡ እስኪያደርስ ፡ ድረስ ፡ ንብረቱን ፡የሚጠብቅለት ፡ ተጨማሪ፡ ሞግዚት ፡ ሀብት ፡ ሰጪው ፡ ወይም ፡ ተናዛዡ ፡ መርጦ ፡ ሊሾምለት ፡ ይችላል ።

(፫) የልጁ ፡ አባት፡ወይም ፡ እናት ፡ ወይም ፡ ሌሎች ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ወላ

ጆች ፡ ትተውት ፡ ከሚሞቱት ፡ የውርስ ፡ ገንዘብ ፡ አካለመጠን ፡ ላላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ለሚደርሰው ፡ ንብረትም ፡ በዚሁ ፡ መብት ፡ ሊሠሩበት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፳ ። ምትክ ፡ ሞግዚት ። (፩) በሞግዚትና ፡ አካለመጠን ፡ ባላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ጥቅም ፡ መካከል ፡ ስለሚነሣ ፡ ግጭት ።

(፩) በሞግዚቱና ፡ አካለመጠን ፡ ባላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ጥቅም ፡ መካከል፡ ግጭት ፡ የተነሣ ፡ (ተቃዋሚ ፡ የሆነ ፡ ጥቅም ፡ ያለ) ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኛቹ ፡ አካለመጠን ፡ ላላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ምትክ ፡ ሞግዚት ፡ ይሾሙለታል ።

(፪) ምትክ ፡ ሞግዚት፡የሚመረጠው ፡ በሞግዚቱ ፡ ወይም ፡ የቤተ ፡ ዘመድ፡ ጉባኤ ፡ ምክር ፡ ቤ፡ ኃላ ፡ ከሆኑት ፡ በአንደኛው ፡ ጥያቄ ፡ አቅራቢነት ፡ ነው ።

(፫) ተጠባባቂ ፡ ሞግዚት፡አስቀድሞ ፡ ተሾሞም ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለዚሁ ፡ ተጠባባቂ ፡ ሞግዚት ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ የምትክ ፡ ሞግዚትነት ፡ ሥልጣንና፡ሥራ፡ይኖረዋል።

ቍ ፡ ፪፻፳፩ ። (፪) አካለመጠን ፡ ባላደረሱ ፡ በብዙ ፡ ሕፃናት ፡ ጥቅም ፡ መካከል ፡ ስለሚነሣ ፡ ግጭት ።

(፩) አካለመጠን ፡ ባላደረሱ፡በብዙ ፡ ሕፃናት ፡ ጥቅም ፡ መካከል ፡ ግጭት ፡ (ተቃዋሚ ፡ ጥቅም) ፡ የተነሣ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ የነዚህም ፡ ተጠሪ ፡ ወኪል ፡ እንድ ፡ የጎብረት ፡ የጋራ ፡ ሞግዚት ፡ብቻ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ከዚህ፡ በላይ ፡ በተመለከተው ፡ ቍጥር ፡ ውስጥ ፡ የተሰጠው፡ድንጋጌ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

(፪) ግጭት ፡ የተነሣበት ፡ (ተቃዋሚ ፡ የሆነው) ፡ ጥቅም፡ የሚተካከለውም ፡ በሞግዚቱና ፡ በምትክ ፡ ሞግዚቱ ፡ መካከል ፡ በሚደረግ ፡ ስምምነት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፳፪ ። የሥራው ፡ አጀማመር ።

(፩) የአሳዳሪነቱ ፡ ወይም፡ የሞግዚትነቱ፡ሥራ ፡ የሚጀመረው ፡ አሳዳሪው ፡ ወይም፡ ሞግዚቱ ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ ወይም ፡ በዳኞች ፡ ትእዛዝ ፡ ተመርጠው ፡ እንደ ፡ ተሾሙ ፡ ወዲያውኑ ፡ ነው ።

(፪) ቢሆንም ፡ የአሳዳሪነት ፡ ወይም ፡ የሞግዚትነት፡ሥራ ፡ የተሰጠው ፡ መሆኑን ፡ ከማወቁ ፡ በፊት ፡ አሳዳሪው ፡ ወይም ፡ ሞግዚቱ ፡ ይህን ፡ ሥራውን ፡ ሳይጀምር ፡ ለደረሰው ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ ማንኛውም ፡ ዐይነት ፡ አላፊነት ፡ ሊደርስበት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፳፫ ። ሥራው ፡ የማያልፍ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

የአሳዳሪነትን ፡ ወይም ፡ የሞግዚትነትን ፡ ሥራዎች ፡ ኤጄሲያክናውን ፡ ተመርጦ ፡ የተሾመው ፡ ሰው ፡ ሥራውን ፡ እንዲያከናውን ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

BACK

ቍ ፡ ፱፻፳፩ ። ሥራው ፡ እንዲቀርለት ፡ የሚቀርብ ፡ ጥያቄ ።

(፩) አንድ፡ሰው፡ ለአንድ ፡ ሕፃን፡ ሞግዚት ፡ ወይም፡ አሳዳሪ፡ ቢሆን ፤ የዚህ ፡ ሥራ፡ አፈጻጸም ፡ በግል ፡ ጕዳዩ ፡ ላይ ፡ ችግር ፡ የሚያስከትል ፡ ወይም ፡ የማይስማማ ፡ ነገር ፡ የሚያደርስበት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሥራ ፡ እንዲቀርለት ፡ ዳኞችን ፡ ሊጠይቅ ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም፡አንድ ፡ አሳዳሪ ፡ ወይም ፡ ሞግዚት፡ ከተሰጣቸው ፡ የአሳዳሪነትና፡ የሞግዚትነት ፡ ሥራቸው ፡ እንዲሻሩ ፡ ጥያቄ ፡ ማቅረብ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፱፻፳፪ ። በሕግ ፡ አግባብ ፡ የሚሰጥ ፡ ልዩ ፡ አስተያየት።

እራሳቸው ፡ ጥያቄ ፡ ካቀረቡና ፡ ለራሳቸው ፡ ልጆች ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የአሳዳሪነት ፡ ወይም ፡ የሞግዚትነት ፡ ሥራ ፡ እንዳይዙ ፡ በሕግ ፡ የሚፈቀድላቸው ።

(ሀ) ሴቶች ፤

(ለ) ዕድሜው ፡ ስድሳ ፡ ዐምስት ፡ ዓመት ፡ የሞላው ፡ ሰው ፤

(ሐ) አካለመጠን ፡ ያላደረሱ ፡ አራት ፡ ልጆች ፡ ያሉት ፡ ሰው ፤

(መ) በሥራ ፡ ላይ ፡ ያሉ ፡ ወታደሮች ፤

(ሠ) በውጭ፡አገር ፡ እንዲኖሩ ፡ ሥራቸው ፡ የሚያስገድዳቸው ፡ የመንግሥት ፡ ሠራተኞች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፱፻፳፫ ። ለጊዜው ፡ ሥራውን ፡ የማከናወን ፡ ግዴታ ።

(፩) የልጅ ፡ አሳዳሪነት፡ ወይም ፡ የሞግዚትነት፡ሥራ ፡ ችግር ፡ ያደርስብኛል ፡ ብሎ፡ ምክንያት ፡ በማቅረብ ፡ ይህ ፡ አሳፊነት ፡ እንዲወገድለት ፡ የሚጠይቅ ፡ አሳዳሪ ፡ ወይም ፡ ሞግዚት ፡ በዚህ ፡ ሥራ ፡ ሌላ ፡ አሳዳሪ ፡ ወይም ፡ ሞግዚት ፡ ተተክቶ ፡ ሥልጣኑን ፡ እስኪረከበው ፡ ድረስ ፡ የተሰጠውን ፡ ሥራ ፡ ለጊዜው፡ የማከናወን፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

(፪) እንዲሁም፡የአሳዳሪነቱ ፡ወይም ፡ የሞግዚትነቱ ፡ ሥራ ፡ በሹመት፡ የተሰጠው፡ አሳዳሪና ፡ ሞግዚትም ፡ የዚሁ ፡ ዐይነት ፡ ግዴታ ፡ ይኖርበታል ።

ቍ ፡ ፱፻፳፬ ። ስለ ፡ ሥራው ፡ መቅረት ።

(፩) የአሳዳሪው ፡ ወይም፡የሞግዚቱ ፡ ሥራ ፡ ቀሪ ፡ የሚሆነው ፡ የሚጠበቀው፡ልጅ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ አካለመጠን ፡ ባደረሰ ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ ከሞግዚት፡ ጥበቃ ፡ ነፃ ፡ በወጣ ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ አሳዳሪው ፡ ወይም፡ሞግዚቱ ፡ ሲሞት ፤ ወይም ፡ ችሎታ ፡ ሲያጣ ፡ ወይም ፡ ተገቢ ፡ ያለመሆኑ ፡ ሲገለጽ ፡ ወይም ፡ ከሥራው ፡ ሲሻር ፡ ቀሪ፡ይሆናል ።

(፫) በመጨረሻውም፤አካለመጠን ፡ ላላደረሰው ፡ ልጅ ፡ አሳዳሪነት ፡ ወይም ፡ ሞግዚትነት ፡ አንድ ፡ አዲስ ፡ ሰው ፡ በተሾመ ፡ ጊዜ ፡ የቀድሞው ፡ ሞግዚት ፡ ሥራውን ፡ ይተዋል ።

ቊ ፡ ፱፻፳፰ ። ችሎታ ፡ ማጣት ። (፩) አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ።

የራሱን ፡ ልጆች ፡ በሚመለከት ፡ ጕዳይ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ሰው ፡ የአሳዳሪነት ፡ ወይም ፡ የሞግዚትነት ፡ ሥራን ፡ ለማካሄድ ፡ ችሎታ ፡ የለውም ።

ቊ ፡ ፱፻፳፱ ። (፪) በፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ የተከለከሉ ፡ ሰዎች ።

(፩) ችሎታ ፡ የሌለው ፡ መሆኑ፡ታውቆ ፡ በፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ የተከለከለ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ፡ የአሳዳሪነት ፡ ወይም ፡ የሞግዚትነት ፡ ሥራን ፡ ለማከናወን ፡ አይችልም ።

(፪) ይህን፡ሥራ ፡ ያከናውን ፡ የነበረ ፡ አንድ ፡ ሰው ፤ ችሎታ ፡ ያጣ ፡ መሆኑ ፡ በፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ የተገለጸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ ችሎታ ፡ የተከለከለውን ፡ ሰው ፡ ሥራ ፡ ተረክቦ ፡ በምትክነት ፡ ለማካሄድ ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ ለሚገባው ፡ ሰው ፡ ሞግዚቱ ፡ ወዲያውኑ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፫) እንዲህ ፡ ያለ ፡ ሰው ፡ የሌለም ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ የታገደው ፡ ሰው ፡ ምትክ ፡ እንዲደረግለት ፡ ሞግዚቱ ፡ ለዳኞች ፡ ጥያቄ ፡ ማቅረብ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፱፻፴ ። ተገቢ ፡ ስላለመሆን ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ የአሳዳሪነት፡ወይም ፡ የሞግዚትነት ፡ ሥራን ፡ ለማካሄድ ፡ ተገቢ ፡ አይደለም ፡ ብለው ፡ ዳኞች ፡ ለመወሰን ፡ የሚችሉት ፡ የወንጀል ፡ ተግባር ፡ በመፈጸሙ ፡ ከግል ፡ ነፃነት ፡ የሚከለክል ፡ የእስራት ፡ ቅጣት ፡ ወይም ፡ የሞት ፡ ፍርድ ፡ ቅጣት ፡ የተፈረደበት ፡ ኖሮ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፪) ዳኞች ፡ የዚህን፡ ዐይነት፡ ቅጣት ፡ በአንድ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ በሚወስኑበት ፡ ጊዜ፡ ነገሩ ፡ ተገቢ ፡ መሆኑን ፡ የገመቱ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተፈረደበት ፡ ሰው ፡ ለዚህ ፡ ሥራ ፡ ተገቢ ፡ አለመሆኑን ፡ ጭምር ፡ ለመበየን ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፱፻፴፩ ። (፩) የአሳዳሪው ፡ መሻር ።

(፩) አካለመጠን፡ላላደረሰ ፡ ሰው ፡ አሳዳሪ ፡ እንዲሆን ፡ የተሾመ ፡ ሰው ፡ ልጁ ፡ ለኑሮው ፡ አስፈላጊ፡ የሆነውን ፡ ጥበቃ ፡ ሳያገኝ ፡ ወይም ፡ ከግብረ ፡ ገብነት ፡ ጋራ ፡ የተመሳሰለ ፡ የአእምሮ ፡ አስተዳደግ ፡ ወይም ፡ ከችሎታው ፡ ጋራ ፡ ተመዛዛኝ ፡ የሆነ ፡ ትምህርት ፡ እንዲያገኝ ፡ ሳያደርግለት ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ አሳዳሪው ፡ እንዲሻር ፡ ዳኞች ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ።

(፪) ይህንንም ፡ ውሳኔ፡ለማድረግ ፤ አሳዳሪው ፡ የሚኖርበትን ፡ አካባቢ ፡ የስፍራ ፡ ሁኔታና ፡ የጊዜውንም ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ መገመትና ፡ መሠረት ፡ ማድረግ ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

BACK

(፫) በተለይም ፡ ዳኞች ፡ አሳዳሪውን ፡ ለመሻር ፡ የሚችሉት ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ወንጀል ፡ መሥራቱ ፡ የተረጋገጠ ፡ ሲሆንና ፡ ይህም ፡ ቅጣት ፡ የደረሰበት ፡ በመጥፎ ፡ አስተዳደግ ፡ ወይም ፡ በአሳዳሪው ፡ ጭምረት ፡ ተገቢውን ፡ የግብረ ፡ ገብነት ፡ ሥልጣኔ፡ ለማግኘት ፡ ካለመቻሉ ፡ የተነሣ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ፡፡

ቍ ፡ ፱፻፴፪ ፡፡ (፪) የሞግዚቱ ፡ መሻር ፡፡

አካለመጠን ፡ ላላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ሞግዚት ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ እንዲሻር ፡ ዳኞች ፡ የሚወስኑት ፡ ሞግዚቱ ፡ የሕፃኑን ፡ ንብረትና ፡ ሀብት፡ በመጥፎ ፡ ሁኔታ ፡ ያስተዳደረና፡ አጠባበቁም፡ በቂ ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የልጁ ፡ አባትና ፡ እናት ፡ ወይም፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ኑባኤ ፡ አማካሪዎች ፡ በሚገባ ፡ የሰጡትን ፡ ደንብና ፡ የንብረት ፡ አስተዳደር ፡ ሥርወት ፡ ሳይጠብቅና ፡ ሳይፈጽም ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ዕዳ፡ ለመክፈል ፡ ያለመቻሉ ፡ በፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ የተረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ፡፡

ቍ ፡ ፱፻፴፫ ፡፡ (፫) የወላጆች ፡ መሻር ፡፡

(፩) ዳኞች ፡ ጥበቅ ፡ በሆነ ፡ ከፍተኛ ፡ ጥንቃቄ ፡ ተጠብቀው ፡ ካላደረጉ ፡ በቀር ፡ የልጁ ፡ አባት ፡ ወይም ፡ እናት ፡ ወይም ፡ ሌሎቹ ፡ ወላጆች ፡ ከልጃቸው ፡ አሳዳሪነት ፡ ወይም ፡ ሞግዚትነት ፡ ሥራቸው ፡ እንዲሻሩ ፡ የፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ አይሰጡም ፡፡

(፪) ዳኞች ፡ ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ያደረጉት ፡ የፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ በማንኛውም ፡ ጊዜ ፡ ቢሆን ፡ በተሻረው ፡ ወገን ፡ ጠያቂነት ፡ እንደ፡ገና ፡ ሊመረመር ፡ ይችላል ፡፡

ቍ ፡ ፱፻፴፬ ፡፡ (፬) ሥነ ፡ ሥርወት ፡፡

(፩) አንድ ፡ አሳዳሪ፡ወይም ፡ አንድ ፡ ሞግዚት ፡ እንዲሻር ፡ የሚቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ በአንድ ፡ የልጁ ፡ የሥጋ ፡ ዘመድ ፡ ወይም ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ ግንኙነት ፡ በአለው ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ አስከባሪው ፡ በኩል ፡ ሊደረግ ፡ ይችላል ፡፡

(፪) ዳኞች፡ የአሳዳሪውን፡ወይም ፡ የሞግዚቱን ፡ መሻር ፡ በፍርድ ፡ ከመወሰናቸው፡ በፊት ፡ አካለመጠን ፡ ባላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ሰውነት ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ በሀብቱ ፡ ላይ ፡ ከባድ ፡ ጉዳት ፡ እንዳይደርስ ፡ አድርገው ፡ አሳዳሪው ፡ ወይም ፡ ሞግዚቱ ፡ የሚያመለክተውን ፡ ነገር ፡ ሊሰሙት ፡ ይገባል ፡፡

(፫) ዳኞች ፡ አንድ፡አሳዳሪ ፡ ወይም ፡ ሞግዚት፡ እንዲሻር ፡ ውሳኔ ፡ በሰጡት ፡ ጊዜ፡ በማንኛውም ፡ ጊዜ ፡ ሌላ ፡ ምትክ ፡ እንዲኖር ፡ አስፈላጊውን ፡ መፈጸም ፡ አለባቸው ፡፡

ቍ ፡ ፱፻፴፭ ፡፡ የዳኞች ፡ ሥልጣንና ፡ ግዴታ ፡፡

(፩) ዳኞች ፡ አንዱን፡ ሰው ፡ አካለመጠን ፡ ላላደረሰ ፡ ልጅ ፡ አ ነዳሪነት ፡ ወይም ፡ ሞግዚትነት ፡ ለመሾም ፡ ሲመርጡ ፡ ወይም ፡ የተሾመውን ፡ ፡ ከሥራው ፡ ሲለውጡ ፡ (ሲሽሩ) ፡ ይህን ፡ ውሳኔ ፡ ከመስጠታቸው ፡ በፊት ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡

ከልጁ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ አማካሪ ፡ ጋራ ፡ መመካከር ፡ ይገባቸዋል ።

(፪) እንዲሁም ፡ አስፈላጊነቱን ፡ የገመቱ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለጉዳይ ፡ የሆነውን ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ሰው ፡ አሳብ ፡ ይሰማሉ ።

(፫) ዳኞች ፡ ይህን ፡ ውሳኔ ፡ ሲሰጡ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው፡ልጅ ፡ ጥቅም ፡ የማ ይጓደልበትን ፡ ነገር ፡ ብቻ ፡ መከተል ፡ እንጂ ፡ በመመርመር ፡ ያገኙትን፡ አሳብ፡ የመቀበል ፡ ግዴታ ፡ የለባቸውም ።

ቍ ፡ ፪፻፴፮ ። ሥራው ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ ወይም ፡ በዋጋ ፡ የሚከናወን ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) የአሳዳሪነትና ፡ የሞግዚትነት፡ሥራ ፡ የሚከናወነው ፡ ማናቸውም ፡ ዋጋ ፡ ሳይ ከፈልበት ፡ በነፃ ፡ ነው ።

(፪) ቢሆንም ፤ አሳዳሪው ፡ ወይም፡ሞግዚቱ ፡ ይህን ፡ ሥራ ፡ ለማከናወን ፡ ረጅም ፡ ጊዜ ፡ የሚጠይቀው፡ የሆነ ፡ እንደ፡ ሆነና ፤ አሳዳሪው ፡ ወይም ፡ ሞግዚቱ ፡ አካለ መጠን ፡ ላላደረሰው ፡ ልጅ ፡ የሥጋ ፡ ወይም ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ የሌለው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አንድ፡የተወሰነ ፡ የዓመት ፡ አበል ፡ ሊቈረጥለት ፡ ይቻላል ።

(፫) ይህም ፡ የዓመት፡አበል ፡ አካለመጠን ፡ ካላደረሰው ፡ ልጅ ፡ የሀብት ፡ ገቢ፡ላይ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ከሌላ ፡ ሀብት ፡ ሊወሰድ ፡ አይችልም ። የአበሉም ፡ ልክ ፡ ከጠ ቅላላው ፡ የሀብት ፡ ገቢ ፡ ከሦስት ፡ አንድ ፡ እጅ ፡ ሊያልፍ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፴፯ ። የሥራው ፡ አካሄድ ፡ የግል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) የአሳዳሪነቱ ፡ ወይም ፡ የሞግዚትነቱ ፡ ሥራ ፡ የግል ፡ ጠባይ ፡ የያዘ ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ሥራውን ፡ የሚያከናውነው ፡ ያው ፡ ራሱ ፡ እንጂ ፡ ለአሳዳሪው ፡ ወይም ፡ ለሞግዚቱ ፡ ወራሾች ፡ ለመተላለፍ ፡ አይችልም ።

(፪) ወራሾቹ፡ግን ፡ በአላፊነት ፡ የሚጠየቁት ፡ አሳዳሪው፡ ወይም ፡ ሞግዚቱ ፡ በፈ ጸመው ፡ የሥራ ፡ አካሄድ ፡ ጉድለት ፡ ብቻ ፡ ነው ። ይኸውም ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ በወርስ ፡ አንቀጽ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፴፰ ። የወራሾች ፡ ግዴታ ።

(፩) የአንድ፡ አሳዳሪ ፡ ወይም ፡ ያንድ ፡ ሞግዚት ፡ ወራሾች ፡ አሳዳሪው ፡ ወይም ፡ ሞግዚቱ ፡ እንደ ፡ ሞተ ፡ ወዲያውኑ ፤ በቍጥር ፡ ፪፻፲ ፡ በተመለከተው ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ ለሟቹ ፡ ምትክ፡ ሊሆን፡ ለሚገባው ፡ ሰው ፡ ማስታወቅ፡ ግዴታ፡ነው ።

የዚህ፡ ወይነት ፡ ሰው ፡ የሌለም ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሟቹ ፡ ምትክ ፡ የሚመረጠውን ፡ ሰው ፡ እንዲያዝዙ ፡ ለዳኞች ፡ ማስታወቅ ፡ አለባቸው ።

(፫) የአሳዳሪው ፡ ወይም ፡ የሞግዚቱ፡ወራሾች ፡ ይህን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሏእና፡ በ፪ ፡ ንኡስ ፡ ቍጥር ፡ የተጻፈውን ፡ ግዴታቸውን ፡ እስከሚፈጽሙበት ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ አካለመጠን ፡ ላላደረሰውም ፡ ሰው ፡ ሆነ ፡ ለሌላ ፡ ሥስተኛ ፡ ወገኖች ፡ አላፊዎች ፡ ሆነው ፡ ይቈያሉ ።

ቍ ፡ ፱፻፴፱ ። የሞግዚትነት ፡ ማስረጃ ።

(ሀ) አስፈላጊ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ፡አሳዳሪነቱን ፡ ወይም ፡ ሞግዚትነቱን፡ የሚያስረዳለት ፡ ጽሑፍ ፡ ዳኞች ፡ እንዲሰጡት ፡ አሳዳሪው ፡ ወይም ፡ ሞግዚቱ ፡ ዳኞችን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(ለ) የውል ፡ ቤት ፡ ሹም ፡ ባለበት ፡ ቦታ ፡ ይህንኑ ፡ ጽሑፍ ፡ የውል ፡ ቤቱ ፡ ሹም፡ ለሞግዚቱ ፡ ወይም ፡ ለአሳዳሪው ፡ ሊሰጥ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፵ ። ከሞግዚትነት ፡ ጋራ ፡ የሚመሳሰል ፡ ሁኔታ ።

ሞግዚትነትን ፡ የሚመለከተው ፡ የዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ድንጋጌ ፤ በተጨማሪ ፡ ሞግዚትና ፡ በምትክ ፡ ሞግዚትም ፡ ጉዳይ ፡ ሊፈጸም ፡ ይችላል ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ፡ቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ ምክር ፡ አባሎችና ፡

ስለ ፡ ተጠባባቂ ፡ ሞግዚት ።

(ሀ) ለቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ የሚሆን ፡ አቋቋም ።

ቍ ፡ ፱፻፵፩ ። መሠረቱ ።

(ሀ) አካለመጠን ፡ ያላደረሰው፡ልጅ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ አባሎች ፡ የሚሆኑት ፡ የልጁ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ወላጆችና ፡ አካለመጠን ፡ ያደረሱ ፡ ወንድሞችና ፡ እኅቶች ፡ ናቸው ።

(ለ) አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ሰው ፡ የጉዲፈቻ፡(የማደጎ) ፡ ልጅነት ፡ ውል፡ ያለው፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ ምክር ፡ አባሎች ፡ የሚሆኑት ፡ የጉዲፈቻ ፡ አድራጊው ፡ ቤተ ፡ ዘመዶች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፱፻፵፪ ። የወላጆች ፡ አለመኖር ።

አካለመጠን፡ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ በአንድ ፡ የዝምድና ፡ መሥመር ፡ ውስጥ ፡ ወደ፡ ላይ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ወላጆች ፡ የሌሉት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ አማካሪ ፡ አባሎች ፡ እንዲሆኑ ፡ የሚጠሩ ፡ ከአጎቶቹ ፡ ወይም ፡ ከአክስቶቹ ፡ በዕድሜ ፡ ታላቅ፡ የሆነው ፡ እነዚህም ፡ ባይኖሩ ፡ ከዚሁ ፡ የዝምድና ፡ መሥመር፡ ከተመራጮቹ ፡ እንደ ፡ ዕድሜያቸው ፡ ቅደም ፡ ተከተል ፡ የሆኑት ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፱፻፵፫ ። እናትና ፡ አባት ፡ በተፋቱ ፡ ጊዜ ፡ ስለሚደረግ ፡ ሁኔታ ።

አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ እናትና ፡ አባት ፡ ተፋትተው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ አባሎች ፡ የሚሆኑት ፡ ከዚህ ፡ በላይ፡ ባሉት፡ ቍጥሮች ፡ ውስጥ ፡ ከተጠቀሱት ፡ ዘመዶቹም ፡ በላይ ፡ የመፋታቱን ፡ ጉዳይ ፡ የወሰኑትም ፡ ሽማግሌዎች ፡ ጭምር ፡ ናቸው ።

BACK

ቊ ፡ ፱፻፵፩ ። የአማካሪ ፡ አባሎች ፡ ተጨማሪነት ።

(፩) አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ አባት ፡ በመጨረሻ ፡ ኑዛዜው ፡ ላይ ፡ አንድ፡ ወይም ፡ ሁለት ፡ ሰዎች ፡ የምክር ፡ አባሎች ፡ ሆነው ፡ በተጨማሪነት፡ እንዲሠሩ፡ ቃሉን ፡ ለመስጠት ፡ ይችላል ።

(፪) እናትም ፡ የዚሁ ፡ ዐይነት ፡ መብት ፡ አላት ።

ቊ ፡ ፱፻፵፪ ። አባሎቹ ፡ ከምክር ፡ ውጭ ፡ ስለሚሆኑበት ፡ ጕዳይ።

አባት ፡ ወይም፡ እናት፡ ከልጆቻቸው፡ አንዱ ፡ ወይም ፡ ብዙዎቹ ፡ አካለመጠን፡ ላላደረሱት ፡ ወንድሞቻቸው ፡ ወይም ፡ እኅቶቻቸው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ፡ አባል ፡ እንዳይሆኑ ፡ በመጨረሻ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃላቸው ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ።

ቊ ፡ ፱፻፵፫ ። ተጨማሪ ፡ አባሎችን ፡ ስለ ፡ መምረጥ ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተመለከተው ፡ ቊጥር ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ የተቋቋመው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ አራት ፡ አባሎች ፡ ሳይኖሩት ፡ የቀረ ፡ እን ደሆነ ፡ አካለመጠን፡ ላላደረሰው ፡ ልጅ፡ ጥቅም ፡ ከሚያስቡት ፡ ሰዎች ፡ መካ ከል ፡ ዘመዶች ፡ ወይም ፡ ባዕዶች ፡ ከሆኑት ፡ ውስጥ ፡ ተጨማሪ ፡ አባሎች ፡ ይመ ረጣሉ ።

(፪) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ አማካሪዎች ፡ ብዛታቸው ፡ ከሁለት ፡ ያላነሰ ፡ ከሆነ ፡ ተጨማሪ ፡ አባሎችን ፡ ይመርጣሉ ።

(፫) ከሁለት ፡ ያነሱ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ አባሎች ፡ በአንድ ፡ ቃል ፡ ሳይስማሙ ፡ የቀሩ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተጨማሪ ፡ አባሎ ችን ፡ የሚመርጠው ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ በሚኖርበት ፡ ቀበሌ ፡ ያለው ፡ የክፍል ፡ ሹም ፡ ነው ፤ ይኸውም ፡ ቢሆን ፡ ጕዳዩ ፡ ይመለከተናል፡ የሚሉ ፡ ወገኖች ፡ ለዳኞች ፡ አቤቱታ፡ የማቅረብ ፡ መብታቸው ፡ እንደ፡ተጠበቀ፡ ነው ።

ለ) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ ምክር ፡ አባሎች ፡ ስብሰባ ።

ቊ ፡ ፱፻፵፬ ። በሕጉ ፡ መሠረት ፡ የሚደረግ ፡ ስብሰባ ።

የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ አባሎች ፡ ስብሰባ፡ የሚደረገው ፤ በሕጉ፡ መሠረት ፡ ከተወሰነው ፡ ቀን ፡ አስቀድመው ፡ ካልተሰበሰቡ ፡ በቀር ፡ አካለመጠን ፡ ካላደረሰው ፡ ልጅ ፡ አባትና ፡ እናት ፡ በመጨረሻ፡ ከሞተበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በአ ርባኛው ፡ ቀን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፻፵፭ ። የአማካሪዎቹ ፡ ጥሪ ።

(፩) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ አባሎች ፤ ስብሰባ ፡ የሚያደርጉት ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ አሳዳሪ ፡ ወይም ፡ ሞግዚት ፡ ወይም ፡ ዳኞች ፡ ጥሪ ፡ ባደረጉላቸው ፡ ቀጥር ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም፡በተጨማሪው ፡ ሞግዚት ፡ ጠያቂነት ፡ ጥሪ ፡ ሊደረግላቸው ፡ ይቻላል ።

(፫) ተጨማሪ፡ሞግዚት፡ አልተሾመ ፡ እንደ ፡ ሆነም ፡ ማንኛውም ፡ የቤተ ፡ ዘመድ፡ ጉባኤ ፡ ምክር ፡ አባል ፡ በሚያደርገው ፡ ጥያቄና ፡ ጥሪ ፡ አባሎቹ ፡ ሊሰበሰቡ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፵፱ ። የጊዜ ፡ ውሳኔ ።

የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ለመሰብሰብ ፡ እንዲችሉ ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ በቂ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ የሚገመት ፡ ለስብሰባው ፡ አንድ ፡ ቀጠሮ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ሊሰጥ ፡ ይገባል ።

ቍ ፡ ፪፻፶ ። ጉባኤው ፡ የሚነጋገርበት ፡ ጕዳይ ።

(፩) ለቤተ፡ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ከሚላከው ፡ መጥሪያ ፡ ጋራ ፡ የሚመከርበትና፡ ድምፅ ፡ የሚሰጥበት ፡ ጕዳይ ፡ ይላክላቸዋል ።

(፪) አካለመጠን፡ያላደሰረው ፡ ልጅ ፡ አባት ፡ ወይም ፡ እናት ፡ ከሞተበት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ የሚሰበሰበው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ በጠቅላላው ፡ አደራረግ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ሁኔታ ፡ መርምሮና ፡ በሚከተሉትም ፡ ቍጥሮች ፡ መሠረት ፡ ተገቢዎች ፡ መስለው ፡ የሚታዩትን ፡ ጥንቃቄዎች ፡ በሥልጣኑ ፡ ይወስናል ።

ቍ ፡ ፪፻፶፩ ። የስብሰባው ፡ ቦታ ።

(፩) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ስብሰባ ፡ የሚደረገው ፤ አባት ፡ ወይም ፡ እናት ፡ በሞተ ፡ ጊዜ ፤ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ በሚገኝበት ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ ነው ።

(፪) ዳኞች ፡ አካለመጠን ፡ ባላደረሰ ፡ ልጅ ፡ አሳዳሪ ፡ ወይም ፡ ሞግዚት ፡ ጥያቄ ፤ አንድ፡ ከባድ ፡ ምክንያት ፡ ያገኙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ፡ ስብሰባ ፡ ባንድ ፡ ሌላ ፡ ቦታ ፡ እንዲሆን ፡ ለመፍቀድ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፶፪ ። ወጪ ።

ለጥሪውና ፡ ለቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ የሚደረጉት ፡ ወጪዎች ፡ በነዚሁ፡ የምክር ፡ አባሎች ፡ ኪሣራ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፪፻፶፫ ። በጽሑፍ ፡ ስለ ፡ መመካከር ።

ይህ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ የሚገባ ፡ መስሎ ፡ የታየው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሞግዚቱ፡የቤተ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ስብሰባ ፡ ሳያደርግ ፡ ልዩ ፡ በሆነ ፡ አንድ ፡ ጕዳይ ፡ የዚሁኑ ፡ ምክር ፡ አባሎች ፡ የየአንዳንዱን ፡ ሐሳብ ፡ መጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፻፺፱ ። ስለ ፡ አባሎች ፡ በስብሰባው ፡ መገኘት ፡ አለመቻል ፤ ወይም ፡ ወኪል ፡ ስለ ፡ ማድረግ ።

(፩) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ስብሰባ ፡ አባሎች፡ባንድ ፡ ስብሰባ ፡ ለመገኘት ፡ ያልቻሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሐሳባቸውን ፡ ወይም ፡ የድምፃቸውን ፡ ብልጫ ፡ በጽሑፍ ፡ መግለጽ ፡ ይችላሉ ።

(፪) በምክሩም ፡ ስብሰባ ፡ ሌላ ፡ ወኪል ፡ ለማድረግ ፡ አይችሉም ።

ቊ ፡ ፪፻፻ ። አስፈላጊው ፡ የድምፅ ፡ ብልጫ ፡ ብዛት ።

(፩) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ውሳኔ ፡ በስብሰባው ፡ ያሉት ፡ ወይም ፡ የሌሉት ፡ የጉባኤው ፡ አባሎች ፡ ድምፅ ፡ ፍጹም ፡ በሆነ ፡ ብልጫ ፡ ተቈጥሮ ፡ ነው ።

(፪) ውሳኔዎቹም ፡ በአንድ ፡ ፕሮቴሼርባል ፡ ውስጥ ፡ ተጽፈው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ አባሎች ፡ ይፈርሙባቸዋል ።

(፫) አንድ ፡ ውሳኔ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ እንዲሆን ፡ ውሳኔውን ፡ ባጸደቁት ፡ በአብዛኛዎቹ ፡ አባሎች ፡ መፈረም ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፻፻፩ ። የአሳዳሪውና ፡ የሞግዚቱ ፡ ሁኔታ ።

(፩) አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ አሳዳሪና ፡ ሞግዚት ፡ ምንም፡ አባሎች ፡ ባይሆኑም ፡ በቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ክርክር ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) አባሎች ፡ ባልሆኑም ፡ ጊዜ ፡ በምክሩ ፡ ክርክር ፡ ውስጥ ፡ ምክር ፡ ከመስጠት ፡ በቀር ፡ የውሳኔ ፡ ድምፅ ፡ የመስጠት ፡ መብት ፡ አይኖራቸውም ።

ቊ ፡ ፪፻፻፪ ። አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ሁኔታ ።

የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ተቃራኒ ፡ ውሳኔ ፡ ካልሰጠ ፡ በቀር ፡ አካለመጠን ፡ ያላደሰረው ፡ ልጅ ፡ በቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ክርክር ፡ ውስጥ ፡ አይገኝም ።

ቊ ፡ ፪፻፻፫ ። በምክር ፡ አባሎች ፡ ፈንታ ፡ ዳኞችን ፡ ስለ፡መተካት ። (፩) የድምፅ፡ብልጫ፡ ብዛት ፡ ስላለመኖሩ ።

(፩) በአባሎቹ፡ አለመኖር ፡ ወይም ፡ አለመስማማት ፡ ምክንያት ፡ አንድም፡ የድምፅ ፡ ብልጫ ፡ ብዛት ፡ በምክሩ ፡ ስብሰባ ፡ ሊሰጥ ፡ ያልቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የምክሩ ፡ ስብሰባ ፡ ሊፈጽመው ፡ ያልቻለውን ፡ ውሳኔ ፡ ዳኞች ፡ ይወስናሉ ።

(፪) አካለመጠን ፡ ያላደረሰ፡ልጅ ፡ አሳዳሪ ፡ ወይም ፡ ሞግዚት ፡ ለዳኞች ፡ ነገሩን ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላሉ ።

(፫) እንዲሁም ፡ ተጨማሪ፡ሞግዚት ፤ ወይም ፡ ተጨማሪ ፡ ሞግዚት ፡ በሌለ ፡ ጊዜ፡ ለቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ አባል ፡ የሆነ ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ጕዳዩን ፡ ለዳኞች ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

BACK

ቍ ፡ ፪፻፹፱ ። (፪) አስቸኳይነት ።

የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤን ፡ ለመሰብሰብ ፡ አስቻጋሪ ፡ በሆነ ፡ ጊዜና ፡ አንድ ፡ ውሳኔ ፡ ለማድረግ ፡ አስቸኳይ ፡ የሆነ ፡ እንደ፡ሆነ ፤ በነዚሁ ፡ ሰዎች ፡ ጥያቄ፡ በቤተ ፡ ዘመድ፡ ጉባኤ ፡ ፈንታ፡ ዳኞቹ ፡ ተተክተው ፡ ውሳኔ ፡ ለመስጠት ፡ ይችላሉ።

ቍ ፡ ፪፻፺ ። አቤቱታ ።

(፩) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር፡ጉባኤ ፡ በሰጠው ፡ ውሳኔ ፡ ላይ ፡ ከተሰጠበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ፡ በአንድ፡ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ለዳኞች ፡ አቤቱታ ፡ ሊቀርብ ፡ ይቻላል ።

(፪) አቤቱታውንም፡የልጁ ፡ሞግዚት፡ ወይም ፡ ተጨማሪ ፡ ሞግዚቱ ፡ ወይም ፡ ማናቸውም ፡ የቤተ፡ዘመድ ፡ ምክር ፡ አባል ፡ የሆነ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ሊያቀርበው ፡ ይችላል ።

(ሐ) ስለ ፡ ተጨማሪ ፡ ሞግዚት ።

ቍ ፡ ፪፻፺፩ ። ምርጫ ።

የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ የተጨማሪ ፡ ሞግዚትን ፡ ሥራ ፡ የሚሠራ ፡ ሰው ፡ ከአባሎቹ ፡ አንዱን ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ለመምረጥ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፺፪ ። የሞግዚቱ ፡ ተጠባባቂነት ።

(፩) ተጨማሪውም ፡ ሞግዚት ፡ በቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ ፈንታ ፡ የሞግዚቱን ፡ ሒሳቦች ፡ ይቀበላል ።

(፪) በቤተ ፡ ዘመድ፡ጉባኤ ፡ በተዘረዘሩት ፡ ተግባሮች ፡ አፈጻጸም ፡ ውስጥ ፡ ሞግዚቱን ፡ ይረዳል ።

(፫) ጠቃሚ ፡ መሆኑንም ፡ የገመተ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ እንዲሰበሰብ ፡ ጥሪ ፡ ያደርጋል ።

ቍ ፡ ፪፻፺፫ ። ሞግዚትን ፡ ስለ ፡ መተካት ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ መሾዳት ።

(፩) ሞግዚቱ ፡ በአንድ ፡ ጉዳይ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ጥቅሞች፡ ተቃዋሚ ፡ የሚሆኑ ፡ ጥቅሞች ፡ ያሉት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በሞግዚቱ ፡ ጥያቄ ፡ ተጨማሪው ፡ ሞግዚት ፡ ምትኩ ፡ ይሆናል ።

(፪) አካለ፡መጠን፡ ባላደረሱ ፡ በብዙ፡ሰዎች ፡ ጥቅም ፡ መካከል ፡ ተቃራኒ፡ ጥቅም፡ ባለ ፡ ጊዜና ፡ ሞግዚቱም ፡ የእነዚሁ ፡ የጎብረት ፡ (የጋራ)፡ እንደራሴ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚሁ ፡ ጠያቂነት ፡ ተጨማሪው ፡ ሞግዚት ፡ ዋናውን ፡ ሞግዚት ፡ ይረዳዋል ።

(መ) የወል ፡ ድንጋጌዎች ።

ቍ ፡ ፪፻፺፬ ። የሥራዎቹ ፡ አካሄድ ።

(፩) ስለ ፡ ሞግዚት ፡ የሚሸጡት ፡ አሰተያየቶች ፡ ለእነዚህም ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ አባልና ፡ የተጨማሪ ፡ ሞግዚት ፡ ሥራዎች፡ ግዴታ፡ ያለባቸው ፡ ናቸው ።

(፪) እንዲሁም ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ የሚፈጸሙ ፡ ናቸው ።

(፫) ለሞግዚትነት ፡ አለመቻልንና ፡ አለመገባትን ፡ የሚመለከቱ ፡ ድንጋጌዎች ፡ በቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ አባሎችና፡ በተጨማሪ ፡ ሞግዚት ፡ ላይ ፡ የሚፈጸሙ ፡ ይሆናሉ ።

ክፍል ፡ ፫ ።

የአሳዳሪውና ፡ የሞግዚቱ ፡ ሥልጣን ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ሰውነት ፡ አጠባበቅ ።

ቍ ፡ ፪፻፷፭ ። አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ መኖሪያ ።

(፩) አሳዳሪው ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ የሚኖርበትን ፡ ቦታ ፡ ይወስናል ።

(፪) አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ያላሳዳሪው ፡ ፈቃድ ፡ ይህን ፡ ቦታ ፡ ለመተው ፡ አይችልም ።

(፫) ያለፈቃድ፡የራቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አሳዳሪው ፡ እንዲመለስ ፡ ሊያስገድደው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፷፮ ። አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ጤና ።

(፩) አሳዳሪው ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ጤና ፡ ይጠብቃል ።

(፪) አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ የታመመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እንዲድን ፡ አስፈላጊዎችን ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ያደርግለታል ።

ቍ ፡ ፪፻፷፯ ። አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ አስተዳደግ ።

(፩) አሳዳሪው ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ አስተዳደግ ፡ ይመራል ።

(፪) ያደረጋቸውን ፡ ጥፋቶች፡በማመዛዘንና ፡ አስተዳደጉንም ፡ በመጠበቅ ፡ አስተያየት ፡ ቀላል ፡ የሰውነት ፡ ቅጣቶችን ፡ አካለመጠን ፡ ባላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ላይ ፡ ለመፈጸም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፷፰ ። ግንኙነትና ፡ ደብዳቤ ፡ መጻጻፍ ።

(፩) አሳዳሪው ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ግንኙነቶች ፡ ይጠብቃል ።

(፪) አካለመጠን ፡ ላላደረሰው ፡ ልጅ ፡ የሚላከውን ፡ ደብዳቤ ፡ ለመቀበል ፡ ይችላል ።

(፫) የሆነ ፡ ሆኖ ፡ አሳዳሪው ፡ ከባድ ፡ ምክንያት ፡ ሳይኖር ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው፡ ልጅ ፡ ወላጆቹን ፡ እንዳያይ፡ ወይም ፡ ከነርሱ ፡ ጋራ ፡ እንዳይጻጻፍ ፡ መከልከል ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፷፱ ። ጠቅላላ ፡ ትምህርትና ፡ የሞያ ፡ ትምህርት ።

(፩) አሳዳሪው ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ከችሎ

ታው ፡ ጋራ ፡ ተመሳሳይና ፡ ሙሉ ፡ የሆነ ፡ ጠቅላላ ፡ ትምህርትና ፡ የሞያ ፡ ትምህርትን ፡ እንዲያገኝ ፡ መትጋት ፡ አለበት ።

(፪) አሳዳሪውም ፡ ለዚሁ፡ትምህርት ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ውሎች ፡ ጨርሶ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ፡የሞያ ፡ ትምህርትን ፡ እንዲያከናውን ፡ ይፈቅዳል ።

ቍ ፡ ፪፪፫ ። አካለመጠን ፡ ስላላደረሱ ፡ ልጆች ፡ ገቢ ፡ ገንዘብ ። (፩) ጠቅላላ ፡ ሁኔታ ።

(፩) አሳዳሪው፡አካለመጠን ፡ ላላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ገቢ ፡ የሚሆነውን ፡ የግሉን ፡ ገንዘብ ፡ ተቀብሎ ፡ ለዚሁ ፡ ልጅ ፡ ጥቅም ፡ ያውለዋል ።

(፪) አሳዳሪውም፡ገንዘቡን ፡ ለምን ፡ አገልግሎት ፡ እንዳዋለው ፡ ለልጁ ፡ ማስታወቅ ፡ የለበትም ።

ቍ ፡ ፪፪፬ ። (፪) ገቢ ፡ ስለሚሆን ፡ ብዙ ፡ ገንዘብ ።

(፩) አካለመጠን፡ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ገቢ፡ገንዘብ፡ብዙ፡ የሆነ፡እንደ ፡ ሆነ ፡ አሳዳሪውም ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ አባት ፡ ወይም ፡ እናት ፡ ያልሆነ፡ እንደ፡ ሆነ ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በቀጥር ፡ ፪፫ ፡ በንኡስ ፡ ቍጥር ፡ ፩ ፡ የተወሰነው ፡ ደንብ ፡ በቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ ምክር ፡ ቀሪ ፡ እንዲሆን ፡ ሊደረግ ፡ ይቻላል ።

(፪) ይህ ፡ ሲሆን ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ አካለመጠን ፡ ካላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ገቢዎች ፡ ላይ ፡ ለአጠባበቁና ፡ ለትምህርቱ ፡ ደንበኛ ፡ የሆነ ፡ ወጪ ፡ በየዓመቱ ፡ ለአሳዳሪው ፡ የሚሰጥ ፡ አንድ ፡ የተቈረጠ ፡ ገንዘብ ፡ ይወስናል ።

(፫) አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ የገቢ ፡ ትርፎቹን ፡ ለዚሁ ፡ ልጅ ፡ ጥቅም ፡ ሞግዚቱ ፡ ተቀማጭ ፡ ያደርጋቸዋል ።

ቍ ፡ ፪፪፭ ። (፫) አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ሥራ ።

አካለመጠን፡ያላደረሰው ፡ ልጅ፡ዐሥራ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ከሞላው ፡ በኋላ ፡ በሥራው ፡ ያገኛቸውን ፡ ገቢዎች ፡ ራሱ ፡ ይቀበላል ።

ለራሱ ፡ አስተዳደር ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ካደረገ ፡ በኋላ ፡ በነዚህ ፡ ገቢዎች ፡ ለማዘዝ ፡ ነፃነት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፪፪፮ ። (፩) በስጦታ ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ የተሰጡ ፡ ሀብቶች ።

(፩) አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ሀብቶችን ፡ በስጦታ ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ የሚሰጥ ፡ ወይም ፡ የሚተው ፡ ሰው ፤ ልጁ ፡ አካለመጠን ፡ አደረሰ ፡ ድረስ ፡ የነዚሁ ፡ ገቢዎች ፡ ሀብቶች ፡ የማይነኩ ፡ ናቸው ፡ ብሎ ፡ ለአሳዳሪው ፡ ማስጠንቀቅ ፡ ይቻላል ።

(፪) በስጦታ ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ ውል ፡ እነዚህን ፡ የሀብት ፡ ገቢዎች ፡ ስለ ፡ ማስተዳደርና ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ማዋል ፡ የተጻፉት ፡ ትእዛዞች ፡ ተፈጻሚ ፡ መሆን ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፱ ። (፩) ገቢዎቹን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ መያዝ ።

(፩) አካለመጠን፡ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ የሀብት ፡ ገቢዎች ፡ አሳዳሪው ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ሊያስተላልፍ ፡ ወይም ፡ አስቀድሞ ፡ ውል ፡ ሊገባባቸው ፡ አይችልም ።

(፪) ከአሳዳሪውም ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ የሚጠይቁ ፡ ሰዎች ፡ ሊይዙት ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፪፻፬፩።አባትነትን ፡ ስለ ፡ ማወቅ ።

(፩) ዲቃላ ፡ ልጅን፡ለማወቅ ፡ ለመቀበል ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ፈቃድ ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

(፪) አካለመጠን፡ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ በአሳዳሪው ፡ ፈቃድ ፡ ያደረገው ፡ ካልሆነ፡ በቀር ፡ ችሎታ ፡ ማጣቱ ፡ እስከ ፡ ቈየበትና ፡ ችሎታ ፡ ማጣቱ ፡ በቀረበት ፡ በተከታዩ ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ይህን ፡ የዲቃላ ፡ ማወቅ ፡ ቃል ፡ ለመሻር ፡ ይችላል ።

(፫) ይህ፡የመሻር፡ መብት ፡ የግሉ ፡ ስለ ፡ ሆነ፡እንደራሴዎቹ ፡ ወይም ፡ ወራሾቹ፡ ሊፈጽሙት ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፯ ። የአባትና ፡ የእናት ፡ ሥልጣን ፡ ሥራ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) የልጅ ፡ አባትና ፡እናት ፡ የአሳዳሪነት ፡ ሥልጣን ፡ ሁለቱም ፡ በተሰጣቸው ፡ ጊዜ ፤ ሥራውን ፡ የሚያከናውነው ፡ አባት ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) አባትዬው፡በመራቁ ፡ ወይም ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ምክንያት ፡ ሐሳቡን ፡ ለመግለጽ ፡ በማይችልበት ፡ ሁኔታ ፡ በሚገኝበት ፡ ጊዜ ፡ በእሱ ፡ ምትክ ፡ ሥራውን፡ የምታከናውነው ፡ የልጁ ፡ እናት ፡ ናት ።

ቍ ፡ ፪፻፫፯። (፪) ከርክር ።

(፩) የልጁን ፡ ሰውነት፡አጠባበቅ ፡ በሚነካ፡ጉዳይ ፡ በአባትና ፡ በእናት ፡ መካከል ፡ ክርክር ፡ የተነሣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የልጁ ፡ እናት ፡ ለቤተ ፡ ዘመድ ፡ ዳኞች ፡ አቤቱታ ፡ ለማቅረብ ፡ ትችላለች ።

(፪) እናት ፡ ካልሆነች ፡ በቀር ፡ ይህን ፡ ክርክር ፡ ማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ለቤተ፡ ዘመድ ፡ ዳኞች ፡ ለማቅረብ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፰ ። ለቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ አቤቱታ ፡ ስለ፡ማቅረብ።(፩) መሠረቱ ።

(፩) የልጁ ፡ አሳዳሪ ፡ ያደረጋቸው ፡ ውሳኔዎች ፡ የልጁ ፡ ወላጅ ፡ በሆነ ፡ ወገን ፡ ጥያቄ ፡ ለቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ አቤቱታ ፡ ሊቀርብባቸው ፡ ይችላሉ ።

(፪) ወላጅ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ማናቸውም ፡ አንድ ፡ አባል ፡ አቤቱታውን ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፱ ። (፪) ስለ ፡ አባት ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ እናት ፡ አሳዳሪነት ።

የልጁ ፡ አባት ፡ ወይም ፡ እናት ፡ አሳዳሪ፡ሆኖ ፡ በሚያደርገው ፡ ውሳኔ ፡ ተቃዋሚ ፡ በመሆን ፡ አንዳችም ፡ አቤቱታ ፡ ሊቀርብበት ፡ አይችልም ፤ አቤቱታ ፡ ሊቀርብ ፡ የሚችለው ፡ ግን ፡—

(ሀ) የልጁ ፣ አባትና ፣ እናት ፣ የተፋቱ፣ እንደ ፣ ሆነ ፤

(ለ) በልጁ ፣ ላይ ፣ ሥልጣን ፣ ያላቸው ፣ አባትና ፣ እናት ፣ እንደ ፣ ገና ፣ ሌላ ፣ ያገቡ ፣ ወይም ፣ ከጋብቻ ፣ ውጭ ፣ በሆነ ፣ ግንኙነት ፣ አብረው፣ የኖሩ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ነው ።

ንኡስ ፣ ክፍል ፣ ፪ ።

አካለ ፣ መጠን ፣ ያላደረሰን ፣ ልጅ ፣ ሀብቶች ፣ ስለ ፣ ማስተዳደር ።

ቍ ፣ ፪፻፹ ። መሠረቱ ።

(፩) ሞግዚቱ ፣ በብሔራዊ ፣ ኑሮው፣ሥራዎች ፣ ሁሉ ፣ አካለ ፣ መጠንን ፣ ላላደረሰ ፣ ልጅ ፣ እንደራሴ ፣ ነው ።

(፪) ሞግዚቱ ፣ አካለመጠን፣ያላደረሰን ፣ ልጅ ፣ የገንዘብ ፣ ጥቅሞችንና ፣ ሀብቶቹን ፣ እንደ ፣ ቤተ ፣ ዘመድ ፣ መልካም ፣ አባት ፣ በመሆን ፣ ሀብቶቹን ፣ ያስተዳድራል።

ቍ ፣ ፪፻፹፩ ። የሀብት ፣ ዝርዝርና ፣ የዋጋ ፣ ግምት ፣ መግለጫ ፣ መዝገብ ፣ (እንቨንቴር) ።

(፩) ሞግዚቱ ፣ ሥራ ፣ ከጀመረ ፣ በኋላ ፣ ስለሚሆን ፣ ነገር ።

(፩) ሥራ፣ከጀመረበት፣ ቀን፣ ቀጥለው ፣ በአሉት ፣ አርባ ፣ ቀኖች ፣ ውስጥ ፣ ሞግዚቱ ፣ ቢቻል ፣ ከቤተ ፣ ዘመድ፣ ምክር ፣ ጉባኤ፣ መካከል ፣ የተመረጡ ፣ በቂ ፣ ምስክሮች፣በአሉበት ፣ አካለመጠን ፣ ያላደረሰን ፣ ልጅ ፣ የሀብት ፣ ዝርዝርና ፣ የዋጋ ፣ ግምት ፣ መግለጫ ፣ መዝገብ ፣ ያዘጋጃል ።

(፪) ሞግዚቱ፣ አካለመጠን፣ካላደረሰው ፣ ልጅ ፣ ላይ ፣ የሚገባው ፣ ነገር ፣ እንዳለው፣ በሀብቱ ፣ ዝርዝር ፣ መዝገብ ፣ ውስጥ ፣ እንዲገለጽ ፣ ካላደረገ ፣ ይቀርበታል ።

ቍ ፣ ፪፻፹፪ ። (፪) አካለመጠን ፣ ላላደረሰ ፣ ልጅ ፣ የደረሰ ፣ ውርስ ፣ (አወራረስ) ።

(፩) አካለመጠን፣ላላደረሰው ፣ ልጅ ፣ የደረሰውን ፣ ውርስ ፣ ሞግዚቱ ፣ አካለመጠን፣ ስላላደረሰው፣ ልጅ ፣ ሆኖ ፣ ውርሱን፣ ከመቀበሉ፣ በፊት ፣ ቢቻል ፣ ከቤተ፣ ዘመድ፣ ምክር ፣ አባሎች ፣ መካከል ፣ የሆኑ ፣ በቂ ፣ ምስክሮች ፣ ባሉበት ፣ የሚወርሰውን ፣ የሀብት ፣ ዝርዝርና ፣ የዋጋ ፣ ግምት፣ መግለጫ ፣ (እንቨንቴር)፣ መዝገብ ፣ አስቀድሞ ፣ ያዘጋጃል ።

(፪) ሞግዚቱ ፣ የመጠየቅ ፣ ሥልጣን ፣ መሻር ፣ እንዳይደርስበት ፣ ከዚህ ፣ ውርስ ፣ ውስጥ፣ የሚገባው ፣ ነገር ፣ እንዳለው ፣ ሀብቱ ፣ በተቈጠረበት ፣ መዝገብ ፣ ውስጥ፣ እንዲገለጽ ፣ ካላደረገ ፣ ይቀርበታል ።

(፫) የሀብቱ ፣ ዝርዝር ፣ ቍጥር፣ መዝገብ ፣ ጉድለት፣ ተገኝቶበት፣ አካለመጠን፣ ባላደረሰው ፣ልጅ ፣ ላይ ፣ ሊያደርስበት ፣ ለሚችለው ፣ ጉዳት ፣ ሞግዚቱ ፣ አላፊ ፣ ነው።

ቍ ፡ ፪፻፹፫። የሞግዚቱና ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ሀብቶች ፡ ስለ ፡ መደባለቅ ።

(፩) ሞግዚቱ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው፡ልጅ ፡ ሀብቶች ፡ ከራሱ ፡ የግል ፡ ሀብ ቶች ፡ ጋራ ፡ እንዳይደባለቁ፡ አስፈላጊ፡ የሆኑትን ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ሁሉ ፡ ማድ ረግ ፡ አለበት ።

(፪) በተለይም ፡ አካለመጠን፡ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ገንዘብ ፡ ሞግዚቱ ፡ በራሱ ፡ በግል ፡ ሒሳብ ፡ እባንክ ፡ ማግባት ፡ ወይም ፡ እንዲገባ ፡ ማድረግ ፡ የተከለከለ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፹፬። እርግጠኛ ፡ በሆነ፡ በታመነ፡ ቦታ ፡ ሰነዶችንና ፡ ዋጋ ፡ ያላቸውን፡ ዕቃዎች፡ ስለ ፡ ማስቀመጥ ።

አካለመጠን፡ ላላደረሰ፡ ልጅ፡ ሀብቶች፡ አስተዳደር ፡ ችግር ፡ የማያመጣ ፡ ከሆነ፡ ሞግዚቱ ፡ የገንዘብ ፡ ሰነዶችን፣ ዋጋ ፡ ያላቸው ፡ ዕቃዎችን ፤ ዋና ፡ ዋና ፡ ጽሑፎ ችን ፤ እነዚህንም ፡ የሚመሳስሉ፡ ሌሎች ፡ ነገሮችን፡ እርግጠኛ ፡ በሆነ ፡ ባ ታመነ፡ ቦታ ፡ ያስቀምጣል ።

ቍ ፡ ፪፻፹፭። ስለ ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ጥሪ ።

(፩) አባት፡ወይም ፡ እናት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር፡ ሞግዚቱ፡ ሥራውን፡ ሲጀምር፡ ለቤተ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ጥሪ ፡ አድርጎ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ሀብት ፡ ሁኔታ ፡ ያመለክታቸዋል ።

(፪) እስከዚያ ፡ ድረስ ፡ ሞግዚቱ ፡ የአስቸኳይነት ፡ ጠባይ ፡ ያላቸውን ፡ የአሳ ዳሪነት ፡ ሥራዎቹን ፡ ብቻ ፡ በመሥራት ፡ ተወስኖ ፡ ይቈያል ።

ቍ ፡ ፪፻፹፮። የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ የሚሰጠው ፡ ትእዛዝ ።

(፩) የቤተ ፡ ዘመድ፡ምክር፡ጉባኤ፡ከአባት ፡ ወይም ፡ ከእናት ፡ በቀር ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ሀብት ፡ አስተዳደር ፡ የሚመለከቱ ፡ ትእዛዞች ፡ ለሞግዚቱ፡ መስጠት ፡ ይችላል ።

(፪) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ሞግዚቱ፡አንዳንድ ፡ ነገሮችን ፡ እንዳያደርግ፡ አንዳንዶችንም ፡ ነገሮች ፡ የሚፈጽመው ፡ በዚህ ፡ ሁኔታ ፡ ወይም ፡ አስፈቅዶ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ሊከለክለው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፹፯። አካለመጠን ፡ ላላደረሰ ፡ ልጅ ፡ በስጦታ ፡ በኑዛዜ ፡ ወይም ፡ በውርስ፡ ከፍያ ፡ የሚደርሱት ፡ ሀብቶች ።

(፩) አካለመጠን ፡ ላላደረሰ፡ልጅ ፡ በስጦታ ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ ሀብቶችን ፡ የሚ ሰጥ ፡ ሰው ፤ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ በውርስ ፡ ከእርሱ ፡ ለሚያ ገኘው ፡ ገንዘብ ፡ እነዚሁኑ ፡ ሀብቶች ፡ ሲያስተዳድር ፡ ሞግዚቱ ፡ በአንዳንድ ፡ ደንቦች ፡ ተመርቶ ፡ እንዲሠራ ፡ የሚል ፡ ቃል ፡ ሊጽፍ ፡ ይችላል ።

(፪) እነዚህን ፡ ደንቦች ፡ ተከትሎ ፡ መሠራት ፡ የማይቻል ፡ ወይም ፡ አካለመጠን ፡

ባላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ የሚያመጣ ፡ መስሎ ፡ የታየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞቹ ፡ እንዲያሻሽሏቸው ፡ ሞግዚቱ ፡ መጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፹፰ ። የንግድ ፡ ወይም ፡ ሌሎች ፡ ሥራዎች ።

(፩) በልጁ፡ አባት ፡ ወይም ፡ እናት፡ላይ ፡ ካልሆነ፡ በቀር፡ አካለመጠን፡ ካላደረሰው፡ ልጅ፡ ሀብት ፡ ክፍል ፡ ውስጥ፡ የንግድ ፡ የእንዱስትሪ ፡ ወይም ፡ ሌሎች ፡ ሥራ፡ ዎች ፡ የተገኙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ለሞግዚቱ፡ የእነ ዚህን ፡ ሥራዎች ፡ ሒሳብ ፡ የሚያጣራ ፡ ወይም ፡ ሥራውን ፡ የሚቀጥል ፡ ለመ ሆኑ ፡ ትእዛዝ ፡ ይሰጣል ።

(፪) ስለዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ ሞግዚትነቱ፡የሚቈይበትን ፡ ጊዜና ፡ የሞግዚቱን ፡ ችሎታ ዎችና ፡ ለማድረግ ፡ የሚቻለውን ፡ እንዲሁም ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ጥቅሞች ፡ በሚገባ ፡ ይመለከታል ።

ቍ ፡ ፱፻፹፱ ። ስለ ፡ አንዳንድ ፡ ሀብቶች ፡ ሽያጭ ።

(፩) ሞግዚቱ፡አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ የሆኑትን ፡ ግዙፍ ፡ የሆኑ ፡ ተን ቀሳቃሽ ፡ ንብረቶችን ፡ የሚንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶችን ፡ ሰነድ ፡ መሸጥ ፡ ይች ላል ።

(፪) የቤተ ፡ ዘመድ፡ምክር ፡ ጉባኤ ፡ በልጁ ፡ አባት ፡ ወይም ፡ እናት ፡ ላይ ፡ ካል ሆነ ፡ በቀር ፤ ይሽንኑ ፡ የሸያጭ ፡ አሠራር ፤ ትእዛዝ ፡ ለመስጠት ፡ ወይም ፡ እን ዲያውም ፡ ሽያጩን ፡ ለመከልከል ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፺ ። ለአምጪው ፡ የሚል ፡ ሰነድ ።

(፩) በልጁ ፡ አባት፡ወይም ፡ እናት ፡ ላይ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አካለመጠን ፡ ላላደረ ሰው ፡ ልጅ ፡ ገንዘብ ፡ ከሆኑ፡በኋላ ፡ በሦስት ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፤ ለአምጪው፡ የሚሉ ፡ ሰነዶችን ፡ መሸጥ ፡ ወይም ፡ ስም ፡ በተጻፈባቸው ፡ ሰነዶች ፡ እንዲለ ወጡ ፡ ግድረግ ፡ አለበት ።

(፪) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር፡ጉባኤ ፡ ከዚህ ፡ ግዴታ ፡ ነፃ ፡ ሊያደርገው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፺፩ ። ዕዳዎችና ፡ ገቢ ፡ ገንዘቦች ።

(፩) ሞግዚቱ ፡ አካለመጠን፡ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ዕዳዎች ፡ ይከፍላል ።

(፪) አካለመጠን ፡ ላላደረሰው ፡ ልጅ ፡ የሚገቡትን፡ካፒታሎችና ፡ ሌሎች ፡ ገቢ ዎችን ፡ ተቀብሎ ፡ ለሚከፍለው ፡ ሰው ፡ የደረሰኝ ፡ ይሰጣል ።

ቍ ፡ ፱፻፺፪ ። ዋናውን ፡ (ካፒታሉን) ፡ ገንዘብ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ማዋል ።

(፩) የሞግዚቱ ፡ ግዴታ ።

(፩) ዋናዎቹ ፡ ገንዘቦች፡(ካፒታሎቹ) ፡ ከአምስት ፡ መቶ፡ የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ የበ ለጡ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሞግዚቱ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ካፒታሎች ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ሊያውላቸው ፡ ይገባል ።

(፪) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር፡ጉባኤ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ የተመ ለከተውን ፡ ለማሻሻል ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፫ ። (፪) የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

(፩) ካፒታሎቹ ፡ በሞግዚቱ ፡ እጅ ፡ ከገቡበት ፡ ጀምሮ ፡ በሦስት ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ እንዲውሉ ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

(፪) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ይህን ፡ ጊዜ ፡ ሊያሻሽለው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፬ ። (፫) የሚገዙ ፡ ሀብቶች ፡ ዐይነት ።

የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ በልጁ ፡ አባት ፡ ወይም ፡ እናት ፡ ላይ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ሞግዚቱ ፡ የሚገዛውን ፡ ሀብቶች ፡ ዐይ ነት ፡ አስቀድሞ ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፭ ።(፩) ቅጣት ።

(፩) ሞግዚቱ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ሳያውል ፡ የተዋቸውን ፡ ገንዘቦች ፡ ደንበኛ ፡ ወለድ ፡ አካለመጠን ፡ ላላደረሰ ፡ ልጅ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) አስፈላጊም ፡ ሲሆን ፡ ተጨማሪ ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ እንዲከፍል ፡ ሊፈረድ በት ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፮ ። ገቢዎች ።

(፩) ለአጠባበቁና፡ለአስተዳደጉ ፡ አገልግሎት ፡ እንዲውሉ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደ ረሰውን ፡ ልጅ ፡ ገቢዎች ፡ ሞግዚቱ ፡ ላሳዳሪው ፡ ይሰጠዋል ።

(፪) ይህ ፡ የሚሰጠውም፡በቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ በተወሰኑት ፡ ሁኔታዎ ችና ፡ ጊዜዎች ፡ መሠረት ፡ ነው ።

(፫) ይህን ፡ የመሰለ፡ውሳኔ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በየስድስቱ ፡ ወር ፡ በአሳዳሪው ፡ ዋና ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ መሆን ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፯፯ ። የኪራይ ፡ ውሎች ።

በቤተ ፡ ዘመድ፡ ምክር፡ ጉባኤ፡ ተፈቅደው፡ የተፈጸሙ፡ ካልሆኑ ፡ በቀር፡ሞግ ዚቱ ፡ ያደረጋቸው ፡ የኪራይ ፡ ውሎች ፤ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ አካለመጠን ፡ ካደረሰ ፡ በኋላ ፡ ለሦስት ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አያስ ገድዱትም ።

ቍ ፡ ፪፻፯፰ ። ውርስ ።

(፩) ሞግዚቱ ፡ አካለመጠን፡ላላደረሰው ፡ ልጅ ፡ በውርስ ፡ የደረሱትን ፡ ሀብቶች ፡ በዝርዝር ፡ መዝገብ ፡ አስገብቶ ፡ ስለ ፡ ልጁ ፡ ሆኖ ፡ ይቀበላል ።

(፪) ይህ ፡ ውርስ ፡ በታወቀ ፡ አካኋን፡ለአውራሹ ፡ ዕዳ ፡ የሚበቃ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡

አካለመጠን ፡ ላላደረሰው ፡ ልጅ ፡ በውርስ ፡ የደረሰውን ፡ ሀብት ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ካልተፈቀደለት ፡ ሞግዚት ፡ ለመተው ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፯፭፱ ። ስጦታ ።

(፩) ሞግዚቱ ፡ አካለመጠን፡ላላደረሰ ፡ ልጅ ፡ የተሰጠውን ፡ ከአምስት ፡ መቶ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ በላይ ፡ የሆነውን ፡ ስጦታ ፡ በቤተ፡ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ፡ ካልተፈቀደለት ፡ አልቀበልም ፡ ለማለት ፡ አይችልም ።

(፪) ልማድ ፡ ለማስገደድ፡ ከሚችለው ፡ አነስተኛ ፡ ከሆኑ ፡ ስጦታዎች ፡ በቀር፡ ሞግዚቱ ፡ አካለመጠን ፡ ባላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ስም ፡ ምንም ፡ ስጦታ ፡ ለማድረግ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻ ። የዋስትና ፡ ውለታ ።

ሞግዚቱ ፡ በማናቸውም ፡ አኳኋን ፡ አካለመጠን ፡ ባላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ስም ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ዕዳ ፡ ዋስ ፡ መሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፩ ። ግልግል ።

ሞግዚቱ ፡ ክርክር ፡ የሚደረግበት ፡ ጥቅም ፡ ከሦስት ፡ መቶ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ ያነሰ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ጥቅሞች፡ በሚመለከት፡ ነገር ፡ ከቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ካልተፈቀደለት ፡ ምንም ፡ ግልግል ፡ ለመ ፈጸም ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፪ ። ሞግዚቱ ፡ አካለመጠን ፡ ካላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ጋራ ፡ የሚያደርጋቸው ፡ ውሎች ።

(፩) ሞግዚቱ፡በቤተ፡ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ካልተፈቀደለት ፡ በቀር፤ አካለመ ጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ሀብቶች ፡ ለመግዛት ፤ በኪራይ ፡ ውል ፡ ለመውሰድ፡ ወይም ፡ አካለመጠን ፡ ካደረሰው ፡ ልጅ ፡ ጋራ ፡ ሌላ ፡ ውል ፡ ለመዋዋልም ፡ አይችልም ።

(፪) እንዲሁም ፡ ሞግዚቱ፡በቤተ፡ዘመድ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ካልተፈቀደለት ፡ በቀር ፡ አካለመጠን ፡ ባላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ላይ ፡ ማናቸውንም ፡ መብት ፡ ወይም ፡ ግንዘብ፡ የሚጠይቅበትን ፡ መብት ፡ ለመቀበል ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፫ ። ብድር ።

ሞግዚቱ ፡ በቤተ፡ዘመድ፡ምክር፡ ጉባኤ፡ ካልተፈቀደለት ፡ በቀር ፡ አካለመጠን፡ ባላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ስም ፡ የብድርን ፡ ውል ፡ ለመዋዋል ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፬ ። አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ስለ ፡ ግግከር ።

(፩) ጥፋትንና፡ልማትን ፡ ለይቶ ፡ ለማወቅ ፡ የቻለና ፡ ቢያንስ ፡ ዐሥራ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ዕድሜ ፡ ያለው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እርሱን ፡ በሚመለከቱት ፡ ዋና ፡

ሞና ፡ ሥራዎች ፡ ሁሉ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ግግከር ፡ ያስፈልጋል ።

(፪) አካለመጠን ፡ ካላደረሰው፡ ልጅ ፡ ፈቃድ ፡ መቀበል ፡ ሞግዚቱን ፡ ከኀላፊነት፡ ነፃ ፡ አያደርገውም ።

ቍ ፡ ፫፻፫ ። አካለመጠን፡ያላደረሰው፡ልጅ፡እንዲሠራ፡የተሰጠው ፡ ፈቃድ ። (፩)መሠረቱ።

(፩) አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ዕድሜና፡የሀብቱን ፡ ልክ ፡ ተመልክቶ ፡ ለዕለት ፡ ጉዳይ ፡ በሚሆን ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ልጁ ፡ ብቻውን ፡ ውሎችን ፡ እንዲያደርግ ፡ ሞግዚቱ ፡ ሊፈቅድለት ፡ ይችላል ።

(፪) ይኸውም ፡ ፈቃድ ፡ በዝምታም ፡ መሆን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፬ ። (፪) የዕለት ፡ ጉዳይ ፡ ሥራዎች ።

(፩) አንድ ፡ ሥራ ፡ በማናቸውም፡አኳኋን ፡ በቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር፡ጉባኤ ፡ እንዲታይ ፡ ሕግ ፡ ሲያዝ ፡ የዕለት ፡ ጉዳይ ፡ ሥራ ፡ ሆኖ ፡ ሊታይ ፡ አይቻልም ።

(፪) አንድ፡ሥራ ፡ ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፤ ዋጋው ፡ ከመቶ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ የሚበልጥ ፡ ወጪን ፡ ወይም ፡ ግዴታዎችን ፡ እንዲያደርግ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ የሚያስገድደው ፡ ሲሆን ፡ የዕለት ፡ ጉዳይ ፡ ሥራ ፡ ሆኖ ፡ ሊታይ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፫፻፭ ። (ቮ) በሞግዚቱ ፡ ላይ ፡ የሚደርሰው ፡ ውጤት ።

በሞግዚቱ ፡ ፈቃድ ፤ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ላደረጋቸው ፡ የግዴታ ፡ ውሎች ፡ ሞግዚቱ ፡ ሥልተኞች ፡ ወገኖች ፡ ሰዎች ፡ ለሚጠይቁት ፡ ዋስ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፮ ። ኑዛዜ ።

(፩) ሞግዚቱ ፡ አካለመጠን፡ባላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ስም ፡ ኑዛዜ ፡ ሊያደርግ ፡ አይችልም ።

(፪) አካለመጠን ፡ ያላደረሰው፡ ልጅ ፡ ዐሥራ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ከሞላው ፤ ኑዛዜ ፡ ሊያደርግ ፡ ይችላል ።

(ቮ) አካለመጠን ፡ ያላደረሰ፡ ልጅ፡ ዐሥራ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ሳይሞላው ፡ ያደረገው ፡ ኑዛዜ ፡ ቢኖር ፡ ዐሥራ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ከሞላው ፡ በኋላ ፡ ኑዛዜውን፡ ባይሽረውም ፡ እንኳ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፱ ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሱ ፡ ሰዎች ፡ ጋብቻ ።

(፩) አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ቢጋብቻው ፡ ሲስማማ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ቢጋብቻ ፡ አንቀጽ ፡ ቍ ፡ ፭፻፶፱ ፡ የተመለከተው ፡ ሰው ፡ አብሮ ፡ መስማማት ፡ (ፈቃድ ፡ መስጠት) ፡ ይገባዋል ።

(፪) ለጋብቻ ፡ ፈቃድ ፡ የሚሰጠው ፡ ሰው ፡ በእንደራሴ ፡ አግባይነት ፡ ለመስጠት፡ ይችላል ።

(ቮ) አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ጋብቻ ፡ ፈቃጅነትን ፡ የሚሰጠው ፡ ሰው፡

በዚህ ሕግ በጋብቻ አንቀጽ በቅጥር ፩ኛ፫፬ ከተመለከቱት ሰዎች አንዱ የሆነ እንደ ሆነ የእንደራሴነት ሥልጣን ያለው ስለ መሆኑ አንዳችም ማስረጃ እንዲያቀርብ አይገደድም ።

ቍ ፫፻፲ ። የሥራ ግስኬጃ ወጪዎች ።

ሞግዚቱ አካለመጠን ላላደረሰ ልጅ ጥቅሞች ለሥራ ግካሄጃ ወጪ ያደረገው ገንዘብ እንዲከፈለው መብት አለው ።

ቍ ፫፻፲፩ ። የሥራው አካሄድ ግስረጃዎች ።

(፩) ሞግዚቱ የቤተ ዘመድ ምክርጉባኤ በወሰነው ሁኔታዎችና ጊዜዎች ውስጥ በሞግዚትነቱ የሠራውን ግስረጃና ሒሳብ ግቅረብ አለበት ።

(፪) አካለ መጠን ያላደረሰው ልጅ አባት ወይም እናት የሞግዚትነትን ሥራዎች የሠሩ እንደ ሆነ ከዚህ ግዴታ ነፃ ናቸው ።

(፫) እነርሱም የመረጡትን ሞግዚት ነፃ ሊያደርጉት ይችላሉ ።

ቍ ፫፻፲፪ ። መምራት ።

በዚህ ሕግ ከቍጥር ፪፻፸፯ እስከ ፪፻፹ ያሉት ድንጋጌዎች በሞግዚትነት ላይ ተፈጻሚዎች ይሆናሉ ።

ክፍል ፪ ።

አካለመጠን ያላደረሰውን ልጅ ለመጠበቅ የተመለከቱትን ደንቦች መጣስ የሚያስከትለው ቅጣት ።

ንኡስ ክፍል ፩ ።

አካለመጠን ያላደረሰ ልጅ ሥራዎች ።

ቍ ፫፻፲፫ ። መሠረቱ ።

አካለ መጠን ያላደረሰው ልጅ ከሥልጣኑ በላይ የሚፈጽማቸው ሥራዎች ሁሉ ፈራሽ ይሆናሉ ።

ቍ ፫፻፲፬ ። እንዲፈርስ ስለ መጠየቅ ።

(፩) እኒህ ተግባሮች እንዲፈርሱ ለመጠየቅ የሚችሉት አካለ መጠን ያላደረሰው ልጅ ወይም ወራሾቹ ወይም እንደራሴዎቹ ናቸው ።

(፪) በሚከተሉት ድንጋጌዎች መሠረት ከሚሻሻሉት በቀር ፤ በስሕተት ስለ ተሰጠ ፈቃድ ውል ፈራሽነት የተመለከቱት ደንቦች ለዚህም ጉዳይ ተፈጻሚዎች ይሆናሉ ።

ቍ ፫፻፲፭ ። የተዋዋዩ ቅን ልቡና ።

አካለመጠን ካላደረሰው ልጅ ጋራ የተዋዋለ ሰው አካለመጠን ያላደረሰው ልጅ ይህን እንዲያደርግ ፈቃድ የተቀበለ መሆኑን በቅን ልቡና አምኖ እንደ ሆነና አካለመጠን ያላደረሰውም ልጅ የልግድ ዕውቀት ስለ

ሌለው፡ ተዋዋዩ ፡ የልጁን፡ ጥቅም ፡ በማስቀረት ፡ ያልተጠቀመበት፡ ከሆነ ፡ አካለ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ያደረጋቸው ፡ ውሎች ፡ ዋጋ ፡ ያላቸው ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፲፮ ። መክፈል ።

(፩) አካለ፡መጠን፡ ያላደረሰውን፡ ልጅ ፡ የጠቀሙት ፡ ለመሆናቸው ፡ ማስረጃ ፡ የቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ሥራው ፡ እንዲፈርስ ፡ ክስ ፡ እስከ ፡ ቀረበበት ፡ ቀን ፡ ድረስ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ጥቅም ፡ ውስጥ ፡ በሚገኘው ፡ ብልጽግና ፡ መጠን ፡ አካለመጠን ፡ ላላደረሰው ፡ ልጅ ፡ የሚደረጉ ፡ የገንዘብ ፡ መክፈሎች ፡ ዋጋ ፡ ያላቸው ፡ ናቸው ።

(፪) ከዚህ ፡ ሁኔታ፡ ውጭ ፡ አካለ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው፡ልጅ ፡ መመለስ ፡ የለበትም።

ቍ ፡ ፫፻፲፯ ። ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርስ ፡ አላፊነትና ፡ ያላገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ።

(፩) መሠረቱ ።

በዚህ ፡ ሕግ ፡ ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርስ ፡ አላፊነትና ፡ ያላገባብ ፡ ስለ፡መበልጸግ ፡ በተመለከተው ፡ አንቀጽ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ላይ ፡ በተነገረው ፡ መሠረት ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ በሆኑ ፡ ሥራዎች ፡ ወይም ፡ ተገቢ ፡ ያልሆነ ፡ ብልጽግናን ፡ በመመልከት ፡ የተጠቀመ ፡ ሲሆን ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ጎላፊነት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፫፻፲፰ ። (፪) አካለመጠን ፡ ሳያደርስ ፡ አድርሻለሁ ፡ ማለት ።

(፩) አካለመጠን ፡ ያላደረሰው፡ልጅ ፡ አካለመጠን ፡ አድርሻለሁ ፡ ብሎ፡ ቢናገርም፡ እንኳ ፡ ይህ ፡ መናገሩ ፡ አካለመጠን ፡ ባለማድረሱ ፡ የሚጠቀምበትን ፡ መብት ፡ አያሳጣውም ።

(፪) እንዲሁም ፡ ከውል ፡ ውጭ ፡ የሆነ፡ጎላፊነትን ፡ የሚያመጣ ፡ ጥፋት ፡ ሆኖ ፡ አይቈጠርበትም ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፪ ። የሞግዚቱ ፡ ሥራዎች ።

ቍ ፡ ፫፻፲፱ ። በደንብ ፡ የተፈጸሙ ፡ ሥራዎች ።

(፩) ሥልጣኑ ፡ እስከሚፈቅድለት ፡ ወይም፡ፈቃድ ፡ ተቀብሎ ፡ ሞግዚቱ ፡ የፈጸማቸው ፡ ሥራዎች ፡ አካለመጠን ፡ ላላደረሰ ፡ ልጅ ፡ የተሠሩ ፡ ናቸው ፡ በማለት ፡ ሊጣሱ ፡ አይቻልም ።

(፪) አካለመጠን ፡ ላላደረሰው፡ልጅ ፡ ሞግዚቱ ፡ የሠራቸው ፡ ሥራዎች ፡ ሁሉ ፡ ልጁ፡ አካለመጠን ፡ በአደረሰ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ሠራቸው ፡ ሥራዎች ፡ ተቈጥረው፡ በጎላፊነት ፡ ያስጠይቁታል ።

(፫) ሞግዚቱ ፡ በተገለጸ፡አኳኋን ፡ በጎላፊነት ፡ እጠየቅበታለሁ ፡ ሲል ፡ ተስፋ ፡ የሰጠበትና ፡ ወይም ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ ልጁ ፡ አካለመጠን ፡ ከአደረሰ ፡ በኋላም ፡ ሞግዚቱን ፡ ያስጠይቁታል ፡ ተብሎ ፡ የተደነገገ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሞግዚቱን ፡ ጎላፊ ፡ አያደርገውም ።

ቊ ፡ ፫፻፷፭ ። ሕጋውያን ፡ ድንጋጌዎችን ፡ ስለ ፡ መተላለፍ ።

(፩) የሕግ ፡ ድንጋጌዎችን፡በመተላለፍ ፡ ሞግዚት ፡ የሚፈጽማቸው ፡ ሥራዎች ፤ እንደራሴ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ከተሰጠው ፡ ሥልጣን ፡ በላይ ፡ አልፎ ፡ በሚሠራበት ፡ ጊዜ ፤ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ እንደራሴነት ፡ በሚል ፡ አንቀጽ ፡ የተጻፉት ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

(፪) እንደዚሁም ፤ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ፈቃድን ፡ መቀበል ፡ በሕግ ፡ ግዴታ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ሳይፈቅድ ፡ ሞግዚቱ ፡ የሚፈጽማቸው ፡ ሥራዎች ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንደ ፡ ተነገረው ፡ ይሆናሉ ።

(፫) እንደዚሁም፡ደግሞ ፤ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር፡ ጉባኤ ፡ ከደንብ ፡ ውጭ ፡ በሆነ፡ ስብሰባ ፡ ወይም ፡ ከደንብ ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ ዐይነት ፡ በሰጠው ፡ ውሳኔ፡ ሞግዚቱ፡ የሚፈጽማቸው ፡ ሥራዎች ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንደ ፡ ተነገረው ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ፫፻፸፩ ። ሕጋውያን ፡ ያልሆኑትን ፡ ትእዛዞች ፡ ስለ ፡ መተላለፍ ።

(፩) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ለሞግዚቱ ፡ የሰጠውን ፡ ሥልጣን ፡ ወሰን ፤ ሥስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ባስፈላጊው ፡ ጊዜ ፡ ካላወቁት ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ ይገባቸው፡ ካልነበረ ፡ በቀር ፤ ሞግዚቱ ፤ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ የሰጠውን ፡ ትእዛዝ ፡ በመተላለፍ ፡ የሠራው ፡ ነገር ፡ በሥስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆንባቸው ፡ አይችልም ።

(፪) አካለመጠን ፡ ላላደረሰ፡ልጅ ፡ ንብረቶቹን ፡ የሰጠ ፡ የተናዘዘ ፡ ወይም ፡ የተወ ፡ ሰው ፡ ለሞግዚቱ ፡ ሥልጣን ፡ ወሰን ፡ ባደረገለትም ፡ ጊዜ ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ።

(፫) ሞግዚቱ፡ያደረገው ፡ ሥራ ፡ እንዲፈርስ ፡ የሚጠይቅ ፡ ሰው ፡ ሥስተኛ ፡ ወገን ፡ በክፉ ፡ ልቡና ፡ የሠራው ፡ መሆኑን ፡ ማስረዳት ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፫፻፸፪ ። ስለ ፡ ተጨማሪ ፡ ሞግዚትና ፡ ስለ ፡ ምትክ ፡ ሞግዚት ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ በተጨማሪ ፡ ሞግዚትና ፡ በምትክ ፡ ሞግዚትም ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ።

ሊያሲዙ ፡ የሚችሉ ፡ ጎላፊነቶች ።

ቊ ፡ ፫፻፸፫ ። ስለ ፡ ሞግዚት ።

(፩) ሞግዚቱ ፤ በሠራው፡መጥፎ ፡ አመራር ፡ በመጽናቱ ፡ ምክንያት ፡ ወይም ፡ የቤተ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ለሰጠው ፡ ትእዛዝ ፡ [illegible] ፡ ምክንያት ፡ ወይም ፡ የእርሱ ፡ ጥቅም ፡ አካለመጠን፡ ካላደረሰ፡ ልጅ ፡ ጥቅም ፡ [illegible] በመሥራቱ ፡ አካለመጠን ፡ ባላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ልደረሰት ፡ [illegible] ሁሉ ፡ በጎላፊነት ፡ ይጠየቃል ።

(፪) ሞግዚቱ ፡ በቤተ፡ዘመድ ፡ ጉባኤ ፡ በተሰጡት ፡ ትእዛዞች ፡ መሠረት ፡ የሠራ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተንኰል ፡ ካልተገኘበት ፡ በቀር ፡ በጎላፊነት ፡ አይጠየቅም ።

(፫) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ የተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ በተጨማሪ ፡ ሞግዚትና ፡ በምትኩ ፡ ሞግዚትም ፡ ላይ ፡ ተፈጸሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፸፬ ። ስለ ፡ ተጠባባቂ ፡ ሞግዚት ።

ተጠባባቂው ፡ ሞግዚት ፤ አንዳች ፡ ጥፋት ፡ አለመሥራቱን ፡ ካላስረዳ ፡ በቀር፡ በሞግዚቱ ፡ ላይ ፡ ስለሚፈረደው ፡ ነገር ፤ በአንድነት ፡ ጎላፊነት ፡ ዋስ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፭ ። የሁኔታ ፡ ሞግዚት ።

(፩) ሞግዚት፡ሳይሆን ፤ የሞግዚትነትን ፡ ሥራ ፡ የሚፈጽም ፡ ሰው ፤ በሥራ ፡ አካሄድ ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፤ ስለሚያካሂደው ፡ ሥራ ፡ በጎላፊነት ፡ ይጠየቃል ፡—

(፪) ሞግዚት ፡ ሳይሆን፡በሠራው ፡ ሰው ፡ በሚፈረደው ፡ ፍርድ ፡ ሞግዚቱ ፡ ባንድነት ፡ ጎላፊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፮ ። ስለ፡ሞግዚቲቱ ፡ ባል ።

ሞግዚቱ ፡ ሆና ፤ ከሞግዚትነቷ ፡ ጋራ ፡ በተያያዘ ፡ ሥራ ፡ የተደረገውም ፡ ተጋብተው ፡ በነበረበት ፡ ጊዜ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የሞግዚቲቱ ፡ ባል ፡ በእርስዋ ፡ ላይ ፡ በሚፈረደው ፡ ፍርድ ፡ ባንድነት ፡ ጎላፊነት ፡ ዋስ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፯ ። ስለ ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ አባሎች ።

(፩) የማታለል ፡ ነገር ፡ ካልተገኘባቸው ፡ በቀር ፤ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ አባሎች ፡ በሚሠሩዋቸው ፡ ሥራዎች ፡ አንዳች ፡ ጎላፊነት ፡ የለባቸውም ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፤ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፤ ቃለ ፡ ጉባኤውን ፡ (ፕሮሴቨርባልን) ፡ ሲፈርሙ ፤ አባሎቹ ፤ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ የተጠሩ ፡ ለመሆኑና ፡ ውሳኔውንም ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ የሰጡ ፡ መሆናቸውን ፡ በጎላፊነት ፡ ያረጋግጣሉ ።

ክፍል ። ፭ ።

አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ችሎታ ፡ ማጣት ፡ ስለ ፡ መቅረቱ ።

ቍ ፡ ፫፻፸፰ ። ምክንያቶች ።

አካለመጠንን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ አካለመጠን ፡ ሲያደርስ ፡ ወይም ፡ ከሞግዚት፡ አስተዳደር ፡ ነፃ ፡ ይውጣ ፡ ሲባል ፤ ችሎታ ፡ የለውም ፡ መባሉ ፡ ይቀራል ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

ከሞግዚት ፡ አስተዳደር ፡ ነፃ ፡ ስለ፡መውጣት ።

ቍ ፡ ፫፻፸፱ ። ጋብቻ ።

አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ በጋብቻው ፡ ምክንያት ፡ ብቻ ፡ በሞግዚት ፡ ከሙተዳደር ፡ ነፃ ፡ ይወጣል ።

ቍ ፡ ፫፻፴ ። በተለይ ፡ በሞግዚት ፡ ከመተዳደር ፡ ነፃ ፡ ማውጣት ፡ (፩) ምክንያቶች።

(፩) አካለመጠን፡ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ ዐሥራ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ሲሞላው ፡ ከሞግዚት ፡ አስተዳዳሪነት ፡ ሥልጣን ፡ ነፃ ፡ ለማውጣት ፡ ይቻላል ።

(፪) ለዚሁም፣የቤተ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ውሳኔ ፡ ሊሰጥበት ፡ የግድ ፡ አስ ፈላጊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፴፩ ። ጥያቄ ።

ከሞግዚት ፡ አስተዳደር ፡ ሥልጣን፡ ለመውጣት ፡ ይችላል ፡ ብሎ ፡ የቤተ፡ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ውሳኔ ፡ የሚሰጠው ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ እርሱ ፡ ራሱ ፡ ወይም ፡ ከወላጆቹ ፡ አንዱ ፤ ወይም ፡ አሳዳሪው ፤ ወይም ፡ ሞግዚቱ ፡ ባቀረ ቡት ፡ ጥያቄ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፴፪ ። ጥያቄውን ፡ ስላለመቀበል ።

አካለመጠንን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ አባትና ፡ እናት፡ ያሉት ፡ እንደ፡ሆነና ፡ ከነ ርሱ ፡ አንዱ ፤ ልጁ ፡ ከሞግዚት ፡ አስተዳደር ፡ ሥልጣን ፡ ለመውጣት ፡ በቅቷል ፡ ብሎ ፡ ፈቃዱ ፡ መሆኑን ፡ በግልጽ ፡ ካልተናገረ ፡ በቀር ፤ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ልጁ ፡ ከሞግዚት ፡ አስተዳደር ፡ ሥልጣን ፡ ይውጣ ፡ ሲል ፡ ለመወሰን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፴፫ ። ውጤቶች ።

ከሞግዚት ፡ አስተዳደር ፡ ሥልጣን ፡ ይውጣ ፡ ተብሎ ፡ የተበየነለት ፡ ልጅ ፡ ሰው ነቱን ፡ ለማስተዳደርና ፡ ገንዘቡን ፡ የሚመለከቱትን ፡ ጥቅሞች ፡ ለማስተዳደር ፡ ስለሚመለከተው፡ ስለ፡ማናቸውም፡ ነገር ፡ ሁሉ ፤ በሕግ ፡ አካለመጠን ፡ እንዳደረሰ ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፫፻፴፬ ። የማይሻር ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ከሞግዚት፡ አስተዳደር ፡ ሥልጣን ፡ ይውጣ ፡ ተብሎ ፡ የተበየነው ፡ ሊሻር ፡ አይቻልም ።

(፪) ከጋብቻ ፡ ምክንያት ፡ የተገኘው፡ ከሞግዚት ፡ አስተዳደር ፡ ሥልጣን ፡ መው ጣት ፡ ጋብቻው ፡ ቢፈርስም ፡ እንኳ ፤ ውጤቱን ፡ እንደ፡ጠበቀ ፡ ይቀራል ።

(፫) ነገር ፡ ግን ፤ ከተጋቡት ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡ አንዱ ፡ ለጋብቻ ፡ የተወሰነው ፡ ሕጋዊ ፡ ዕድሜ ፡ ባለመድረሱ ፡ ምክንያት ፤ ዳኞች ፡ ጋብቻው ፡ ይፈርሳል ፡ ሲሉ ፡ የፈረዱ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለተባለው ፡ ነገር ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነውን ፡ ውሳኔ ፡ ለመስጠት ፡ ይችላሉ ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

የሞግዚትነት ፡ ሥራ ፡ ሒሳቦች ።

ቍ ፡ ፫፻፴፫ ። መሠረቱ ።

(፩) የሞግዚትነቱ፡ሥራ ፡ ሲፈጸም ፤ ሞግዚት ፡ ሆኖ ፡ ለአስተዳደረው፡ልጅ፡ወይም፡ ለወራሾቹ ፡ የአስተዳደረበትን ፡ የሥራ ፡ ሒሳብ ፡ ማስረጃዎች ፡ ሞግዚቱ ፡ ማቅረብ ፡ አለበት ።

(፪) የልጁን ፡ ንብረት፡ሁሉ ፡ ይመልስለታል ። ሞግዚት ፡ የሆነበትን ፡ የልጁን ፡ መብትና ፡ ሁኔታ ፡ የሚገደድባቸውንም ፡ ዕዳዎች ፡ ያስታውቀዋል ።

ቍ ፡ ፫፻፴፬ ። የንብረቶች ፡ መዝገብ ፡ አለመግባት ።

(፩) ሞግዚቱ ፤ ሥራዎቹን ፡ በያዘ፡ጊዜ ፡ ወይም ፡ አካለመጠን ፡ ላላደረሰው ፡ ልጅ ፡ በውርስ ፡ ሀብት ፡ በተሰጠው ፡ ጊዜ ፡ የንብረቶቹን ፡ ዝርዝር ፡ መዝገብ ፡ ከማ ግባት ፡ ቸል ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የልጁን ፡ ንብረት ፡ ወይም ፡ ልጁ ፡ በውርስ ፡ ያገኘውን ፡ ሀብት ፡ በማናቸውም ፡ አደራረግ ፡ ለማስረዳት ፡ ይቻላል ።

(፪) ተቃራኒ ፡ የሚሆን፡አስረጂ ፡ ካልተገኘ ፡ በቀር ፡ በቂ ፡ ምስክሮች ፡ በሚያረጋግጡት ፡ ቃል ፡ አንድ ፡ ንብረት ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ገንዘብ ፡ በመሆን ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፫፻፴፭ ። ሒሳቦችን ፡ ስለ ፡ ማጽደቅ ።

(፩) በሞግዚት፡የሚተዳደረው ፡ ልጅ ፡ የሞግዚትነቱን ፡ ሥራ ፡ ሒሳቦች ፡ ያጸደቀ፡ እንደ ፡ ሆነ፡ሒሳቦቹን ፡ ካጸደቀ ፡ በኋላ ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፤ አጽድቆት ፡የነበረውን ፡ ሒሳብ ፡ ራሱ ፡ ሊያፈርሰው ፡ ይችላል ፤ ይህም ፡ ሊሆን ፡ የሚቻለው ፡ ልጁ ፡ ዐሥራ ፡ ስምንት ፡ ዓመት ፡ ያልሞላው ፡ ሆኖ ፡ በሚገኝበት ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ነው ።

(፪) በሞግዚት፡የሚተዳደረው ፡ ልጅ ፡ ሒሳብ ፡ እንዳይቀርብ ፡ ለሞግዚት ፡ ፈቃድ፡ ቢሰጠውም ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጻፈው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ ተፈጸሚ ፡ ይሆናል ።

(፫) አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን፡ልጅ ፡ አካለመጠን ፡ ያደረሱት ፡ ሲወርሱት ፤ እነዚህ ፡ አካለመጠን ፡ ያደረሱት ፡ ወራሾች ፡ የልጁ ፡ ሞግዚት ፡ ያደረገውን፡ሒሳብ፡ ያጸደቁት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ሞግዚቱን ፡ ከመተሳሰብ ፡ ነፃ ፡ አውጥተው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በሁለቱ ፡ ጎይለ ፡ ቃሎች ፡ የተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች፡ ለመጠቀስ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፫፻፴፮ ። ስለ ፡ ይርጋ ።

(፩) አካለመጠን ፡ ያላደረሰው፡ልጅ ፤ ወኪሎቹ ፡ ወይም ፡ ወራሾቹ ፡ በሞግዚትነቱ ፡ ሥራ ፡ ምክንያት ፡ በሞግዚቱ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ጎላፊነት ፡ የሚያቀርቧቸው ፡

ማንኛዎችም ፡ ክሶች ፤ ሞግዚቱ ፡ የሞግዚትነቱን ፡ ሥራ ፡ ከተወበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ፡እስከ፡አምስት፡ ዓመት፡ ሳያቀርቡ፡ የቀሩ፡ እንደ፡ ሆነ፡ በይርጋ ፡ይታገዳሉ ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ የተባለው ፡ ጊዜ ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ንብረቶች ፡ እንዲመለሱለት ፡ የመጠየቅ ፤ ወይም ፡ በማይገባ ፡ በተደረገው ፡ (በተገኘው) ፡ ብልጽግና ፡ ላይ፡ የሚሆነው ፡ ክስ ፡ የማቅረብ ፡ መብቱ ፡ አይከለከልበትም ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

አእምሮዋቸው ፡ ስለ ፡ ጐደለ ፡ ሰዎችና ፡ ስለ ፡ ድውዮች ።

ቍ ፡ ፫፻፴፱ ። ትርጓሜ ።

(፩) አእምሮው፡ጐደሎ ፡ ነው ፡ የሚባለው ፡ በተፈጥሮ፡ዕውቀቱ፡ያልተስተካከለ ፡ በመሆኑ ፤ ወይም ፡ በአእምሮ ፡ መናወጥ ፡ ወይም ፡ በእርጅና ፡ ምክንያት ፡ የሚሠራው ፡ ሥራ ፡ የሚያደርሰውን ፡ ለማወቅ ፡ የማይችል ፡ ነው ።

(፪) የአእምሮ ፡ ደካሞች ፡ ሰካራም ፡ ወይም ፡ በመጠጥ ፤ አፍዛዥ ፡ በሆኑ ነገሮች ፡ ልማድ ፡ የተመረዙና ፡ ገንዘብን ፡ ያለ ፡ አግባብ ፡ የሚያባክኑ ፡ ሰዎች ፡ የተገኙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አእምሮዋቸው ፡ እንደ፡ጐደለ ፡ ሰዎች ፡ ይቈጠራሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፵ ። ድውዮች ።

ድዳ ፤ ደንቆሮ ፤ ዕውር ፤ የሆኑና ፡ ነዋሪ ፡ በሆነ ፡ ደዌ ፡ ምክንያት ፤ ራሳቸውን ፡ ችለው ፡ ለመተዳደር ፡ ወይም ፡ ንብረታቸውን፡ ለማስተዳደር፡ ችሎታ፡ ለሌላቸው ፡ ሰዎች፤ ስለ፡አእምሮ ፡ ጐደሎዎች፡ የተነገሩትን፡ እርዳታዎች፡ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ችሎታ ፡ ስላልተከለከሉት ፡ የአእምሮ ፡ ጐደሎዎችና ፡ ድውዮች ።

ቍ ፡ ፫፻፵፩ ። በግልጽ ፡ ስለ፡ ታወቀ ፡ የአእምሮ ፡ ጕድለት ፤ (፩) የተዘጋበት ፡ ዕብድ ።

ዕብደቱ ፡ በግልጽ፡ እንደ፡ታወቀ፡ ሆኖ ፡ ሕግ ፡ የሚቈጥረው ፡ ይህ ፡ የተባለው፡ ሰው ፡ በሆስፒታል ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ የዕብዶች ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ፡ ውስጥ፡ ወይም፡ በአእምሮ ፡ ሁኔታ ፡ ምክንያት ፡ በአንድ ፡ የጤና ፡ ጥበቃ ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ ተዘግቶበት ፤ በዚህ ፡ በተዘጋበት ፡ ቦታ ፡ እስከሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፵፪ ። (፪) ስለ፡ ገጠር ፡ የቀበሌ ፡ ግዛቶች ።

እንዲሁም ፡ ከሁለት ፡ ሺህ ፡ የማያንሱ ፡ ነዋሪዎች ፡ በሚገኙባቸው ፡ የቀበሌ ፡ ግዛቶች ፡ ውስጥ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ በቤተ ፡ ዘመድ ፡ ወይም ፡ አብሮዋቸው ፡ በሚኖር ፡ ሰዎች ፡ በኩል ፤ በአእምሮው ፡ ሁኔታ ፡ ምክንያት ፡ የግድ ፡ የሚያስፈልግ ፡ ተጠ

ባባቂነት ፡ የሚደረግለት ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝና ፡ ክእርሱ፡ጋራ ፡ የሚኖሩት ፡ ሰዎች ፡ በተ ባለው ፡ ሁኔታው ፡ ምክንያት ፡ ለመዛወሩ ፡ ፈቃድ ፡ ወሰን ፡ ሰጥተውት ፡ ሲገኙ ፤ ይህ ፡ ሰው ፡ ዕብደቱ ፡ በግልጽ ፡ እንደ፡ታወቀ ፡ ሆኖ ፡ የሚቈጠር ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፫ ። በግልጽ ፡ የታወቀ ፡ ዕብድ ፡ ስለሚሠራቸው ፡ ሥራዎች ። (፩) መሠረቱ።

(፩) ዕብደቱ ፡ ግልጽ ፡ በሆነበት ፡ ጊዜና ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ የሠራቸውን ፡ ሥራዎች ፡ እርሱ ፡ ወይም ፡ ወኪሎቹ ፡ ወይም ፡ ወራሾቹ ፡ ሊቃወሟቸው ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንደዚሁም ፡ አንድ፡ሰው ፡ ራሱን ፡ ችሎ ፡ ለመተዳደር ፡ ወይም ፡ ንብረቶቹን ፡ ለማስተዳደር ፡ ችሎታ ፡ የሚያሳጣው ፡ ድውይነቱ ፡ ግልጽ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ሠራቸው ፡ ሥራዎች ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ የተጻፈው ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፫፻፸፬ ። (፪) በሥራ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ማዋል ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የሚሆን፡አስረጂ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የነዚህ ፡ ሰዎች ፡ ሥራና፡ፈቃድ፡ የውለታን ፡ ፈራሽነት ፡ የሚያስከትል ፡ ጕድለት ፡ ያለበት ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ የሚገመት ፡ ነው ።

(፪) በስሕተት ፡ መገኘት ፡ ምክንያት ፡ የሥራዎችንና ፡ የውሎችን ፡ መፍረስ ፡ የሚመለከቱት ፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ደንቦች ፡ በዚህ ፡ አስተያየት ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚዎች፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፸፭ ። ስለሚመጣው ፡ ጎላፊነት ። (፩) የሥረ ፡ ነገሩ ፡ ደንቦች ።

ዕብድ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ከእርሱ፡ጋራ ፡ የተደረጉት ፡ ውሎች ፡ በመፍረሳቸው ፡ ምክ ንያት ፤ በቅን ፡ ልቡና ፡ በተዋዋዮች ፡ ሥስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ ለሚደርሰው ፡ ጕዳት ፡ ጎላፊ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፫፻፸፮ ። (፪) ስለ ፡ ማስረጃ ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ማስረጃ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ የሥስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ቅን ፡ ልቡና ፡ አለ ፡ በመባል ፡ ይገመታል ።

(፪) ስለሆነም፡ ሥስተኛ፡ወገኖች ፡ ማናቸውንም፡ ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ ቢያቀርቡም፡ እንኳ፡ ዕብድ ፡ የሆነው፡ ሰው ፡ ባለበት ፡ አንድ፡ ቀበሌ፡ ውስጥ ፤ ወይም ፡ በዚሁ፡ ቀበሌ ፡ አዋሳኝ ፡ ውስጥ ፡ የሚኖሩ ፡ ለመሆናቸው ፡ የተገለጸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በዚህ ፡ አንቀጽ፡ በቍጥር ፡ ፫፻፸፪ ፡ የተመለከተው ፡ ነገር ፡ ሲያጋጥም ፤ በክፉ፡ ልቡና ፡ ያደረጉት ፡ ለመሆናቸው ፡ በቂ ፡ ማስረጃ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፯ ። ዕብደቱ ፡ በግልጽ ፡ ስላልታወቀ ፡ ሰው ።

(፩) የዕብደቱ፡ ሁኔታ፤ በግልጽ ፡ ያልታወቀ፡ ሰው፡ የፈጸማቸው ፡ የሕግ ፡ ሥራ ዎች ፡ ውሎች ፡ በዚሁ ፡ ሰው ፡ የአአምሮ ፡ ጕድለት ፡ ምክንያት ፡ ሊሻሩ ፡ አይ ችሉም ።

(፪) ዕብድ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፤ እነዚህን ፡ ውሎች ፡ በፈጸመበት ፡ ጊዜ ፤ ጕድለት ፡ የሌ ለበትን ፡ ፈቃድ ፡ ለመስጠት ፡ በማይችልበት ፡ ሁኔታ ፡ እንደ ፡ነበረ ፡ ለማስረዳት ፡ ከቻለ ፡ ውሎቹን ፡ ለማስፈረስ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፫፻፵፰ ። ስለ ፡ ወራሾችና ፡ ስለባለገንዘቦች ። (፩) መሠረቱ ።

ዕብደቱ ፡ በግልጽ ፡ያልታወቀው ፡ ሰው ፡ ወራሾች ፡ ወይም ፡ ባለገንዘቦች ፤ ይህ ፡ ሰው ፡ ለፈጸመው ፡ ውል ፡ ጕድለት ፡ የሌለበት ፡ ፈቃድ ፡ ቃል ፡ አልሰጠበት ምና ፤ ውሉ ፡ ሊፈርስ ፡ ይገባዋል ፡ ሲሉ ፡ ዕብደቱን ፡ ምክንያት ፡ በማድረግ ፤ የውሉን ፡ መፍረስ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፫፻፵፱ ። (፩) ልዩነት ።

(፩) ስለ ፡ሆነም ፤ የዚህ ፡የውል ፡ አድራጊው ፡ የአእምሮ ፡ ጕድለት ፡ ከተደረገው ፡ የውል ፡ ቃል ፡ የተነሣ ፡ የሚታወቅ ፡ እንደ ፡ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተነገረው ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆንም ።

(፪) እንዲሁም ፡ ውል ፡አድራጊው ፡ ውል ፡ እንዳይፈጽም ፡ የከልከላ ፡ ጥያቄ ፡ ቀር ቦበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥያቄው ፡ የቀረበው ፤ የተባለው ፡ ውል ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፤ ዳኞቹ ፡ ስለ ፡ከልከላው ፡ በቀረበው ፡ ጥያቄ ፡ ላይ ፡ ውሳኔ ፡ ለመ ስጠት ፡ ከመቻላቸው ፡ በፊት ፡ ውል ፡ እንዳያደርግ ፡ ይከልከል ፡ ተብሎ ፡ ጥያቄ ፡ የቀረበበት ፡ ሰው ፡ ቀደሞ ፡ ካልሞተ ፡ በቀር ፡ የተባለው ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆንም ።

ቍ. ፫፻፶ ። ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ኀላፊነት ።

(፩) ዕብደቱ ፡ በግልጽ ፡ ለታወቀው ፡ ሰው ፡ ያለበት ፡ ከውል ፡ ውጭ ፡ የሆነ ፡ ኀላፊነት ፡ ለጤናማ ፡ ሰው ፡ እንዳለው ፡ ኀላፊነት ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ ይህ ፡ቃብድ ፡ ያለ ፡አግባብ ፡ ካገኘው ፡ ብልጽግና ፡ የተነሣ ፡ ላሉት ፡ ግዴታዎች ፡ ጤናማ ፡ ለሆነ ፡ ሰው ፡ ያሉበት ፡ ግዴታዎች ፡ ይኖሩበታል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

በፍርድ ፡ ስለሚደረግ ፡ ክልከላ ።

ቍ ፡ ፫፻፶፩ ። ስለ ፡ክልከላ ፡ የሚሰጠው ፡ ፍርድ ።

(፩) መከልከሉ ፡ለጤናውና ፡ ለጥቅሙ ፡ የሚያስፈልግ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ዕብድ ፡ ሰው ፡ እንዲከለከል ፡ (እንዲጠበቅ) ፡ ዳኞች ፡ ፍርድ ፡ ለመስጠት ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንደዚሁም ፤ ስለ ፡ዕብዱ ፡ሰው ፡ ወራሾች ፡ ጥቅም ፡ ዳኞች ፡ የዕብዱን ፡ መከ ልከል ፡ ለመፍረድ ፡ ይችላሉ ።

(፫) እንደዚሁም ፡ ደግሞ ፤ በዚሁ ፡ አንቀጽ ፡ በቍጥር ፡ ፫፻፵፯ ፡ በተመለከቱት ፡ ሰዎችም ፡ ላይ ፡ የመከልከል ፡ ፍርድ ፡ ሊሰጥ ፡ ይቻላል ።

BACK

ቍ ። ፫፻፺፪ ። ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ዕብድነትን ፡ ስለመግለጽ ።

(፩) ዳኞቹ ፡ ስለ፡አንዳንድ፡ሰው ፡ መከልከል ፡ ፍርዳቸውን ፡ ሲሰጡ ፤ በሚሰጡት፡ ውሳኔ ፡ ውስጥ ፡ ጊዜውን ፡ በመወሰን ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ ዕብደት ፡ የጀመረው፡ ከእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ነው ፡ ሲሉ ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላሉ ።

(፪) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው፡ነይለ፡ ቃል ፡ የተመለከተው ፡ ውሳኔ ፡ ስለ፡ክልከላው ፡ ከተሰጠው ፡ ፍርድ ፡ በኋላ ፡ ሊፈጸም ፡ ይችላል ።

(፫) በተሰጠው ፡ ውሳኔ፡ውስጥ ፡ የተቈረጠው ፡ ቀን ፡ ስለ፡ክልከላው፡ ከቀረበው ፡ ጥያቄ ፡ በፊት ፡ ከሁለት ፡ ዓመት ፡ የበለጠ ፡ ጊዜ ፡ ሊኖረው ፡ አይችልም ።

ቍ ። ፫፻፺፫ ። ለክልከላው ፡ ስለሚቀርብ ፡ ጥያቄ ።

(፩) ስለ፡ክልከላው፡ውሳኔ፡ እንዲሰጥ ፤ ዕብድ፡ የሆነው ፡ ወይም ፡ ድውዩ ፡ እርሱ ፡ ራሱ ፤ ወይም ፡ ከባልና ፡ ሚስት ፡ አንዱ ፡ ወይም ፡ ከሥጋ ፡ ወይም ፡ ከጋብቻ ፡ ዘመዶች ፡ አንዱ ፡ ወይም ፡ ዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ ሊጠይቅ ፡ ይችላል ።

(፪) የክልከላው ፡ ፍርድ ፡ የሚከለከለው ፡ ሰው ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ከማድረሱ ፡ በፊት ፡ ሊሰጥ ፡ ይቻላል ።

(፫) ስለሆነም ፡ እንዲከለከል፡ጥያቄ ፡ የቀረበበት ፡ ሰው ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ የክልከላ ፡ ፍርድ ፡ አይሰጥም ።

ቍ ። ፫፻፺፬ ። ስለ ፡ ክልከላው ፡ አደራረግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ።

(፩) ዳኞቹ ፡ የአንዱን፡ሰው ፡ መከልከል ፡ ከመፍረዳቸው ፡ በፊት ፤ ይህን ፡ ክልከላ ፡ ለማድረግ ፡ የግድ ፡ አስፈላጊ ፡ መሆኑን ፡ መረዳት ፡ አለባቸው ።

(፪) እንዲከለከል ፡ ጥያቄ፡የቀረበበትን ፡ ሰው ፡ እነርሱ ፡ ራሳቸው ፡ ሳያዩት ፡ እንዲከለከል ፡ አስቀድመው ፡ ለመፍረድ ፡ አይችሉም ።

(፫) ይከልከል ፡ የሚባለው፡ሰው ፡ እርሱ ፡ ራሱ ፡ ለመቅረብ ፡ የማይቻለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞቹ ፡ ከነርሱ ፡ መካከል ፡ አንዱን ፡ በመላክ ፤ ወይም ፡ አንዱን ፡ ልዩ ፡ ዕውቀት ፡ ያለውን ፡ ሰው ፡ በመላክ ፡ ነገሩን ፡ ይመራመራሉ ።

ቍ ። ፫፻፺፭ ። አቤቱታ ።

አእምሮው ፡ ጕዶሎ፡ ወይም፡ድውይ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ እርሱ ፡ ራሱ ፤ ከባልና ፡ ሚስት፡ ደኅንኛው ፤ ከሥጋ፡ ወይም ፡ ከጋብቻ፡ ዘመዶቹ፡ አንዱ ፤ ወይም ፡ ዐቃቤ፡ ሕግ ፤ ዳኞቹ ፡ ስለ፡ክልከላ ፡ በሰጡት ፡ ፍርድ ፡ ላይ ፡ አቤቱታ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ። ፫፻፺፮ ። በፍርድ ፡ የተከለከሉ ፡ ሰዎች ፡ መዝገብ ።

(፩) በፍርድ፡ቤቱ ፡ ሥልጣን ፡ ውስጥ ፡ ሆነው ፡ የክልከላ ፡ ፍርድ ፡ የተፈረደባቸውን ፡ ሰዎች ፡ ሁሉ ፡ የስም ፡ ዝርዝር ፡ የያዘ ፡ ልዩ ፡ የሆነ ፡ መዝገብ ፤ በያንዳንዱ፡ ጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ የፍርድ ፡ ቤት ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ መኖር ፡ አለበት ።

(ፀ) መዝገቡም፡ሰዎቹ ፡ የሚለዩባቸውን ፡ ማስታወቂያዎችና ፡ ክልከላውን ፡ ስለ ሚመለከት ፡ ጉዳይ ፡ የተሰጠውን ፡ ፍርድ ፡ ወይም ፡ የተሰጡትን ፡ ፍርዶች ፡ የሚገልጹ ፡ ማስታወቂያዎች ፡ ብቻ ፡ ይጸፉበታል ።

(ፐ) መዝገቡን ፡ ባለጉዳይ፡የሆነ ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ሊመለከተው ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፫፻፺፯ ። ፍርዱን ፡ ስለ፡ማስታወቅ ።

(፩) የተከለከለው ፡ ሰው፡በሚኖርበት ፡ ጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ ቦታ ፡ ወይም ፡ በሚኖር ባቸው ፡ ጠቅላይ ፡ ግዛቶች ፤ ወይም ፡ ተቀማጭ ፡ ሆኖ ፡ እንዲኖርበት፡በተጠራ በት ፡ ስፍራ ፡ ለሚገኘው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፤ አሳሳቢ ፡ በመሆን ፡ የሚሰጠውን ፡ ፍርድ ፡ የሚያስታወቅ ፤ የተከለከለው ፡ ሰው ፡ አሳዳሪ ፡ ነው ።

(፪) ደግሞ ፡ የክልከላውን ፡ ውጤቶች፡ ስለ፡መለዋወጥ፡የሚሰጠውን ፡ ማናቸው ንም ፡ ፍርድ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንደ፡ተነገረው ፡ የሚያስታውቅ፡ አሳዳሪው ፡ ነው።

ቊ ፡ ፫፻፺፰ ። ለተከለከለው ፡ ሰው ፡ ስለሚደረገው ፡ ጥበቃ ።

ከዚህ ፡ ቀጥለው ፡ ያሉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፤ ለተከለከ ለው ፡ ሰው ፡ የሚደረገው ፡ ጥበቃ ፡ አካለመጠን ፡ ስላላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ሰውነትና ፡ ንብረቶች ፡ አጠባበቅ ፡ በተሰጠው ፡ ደንብ ፡ ዐይነት ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፻፺፱ ። ስለ ፡ አሳዳሪና ፡ ስለ ፡ ሞግዚት ።

(፩) ለተከለከለው፡ሰው፡ አሳዳሪና ፡ ሞግዚት፡ የሚሆኑትን ፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ቢሆን ፡ የሚሾሟቸው ፡ ዳኞች ፡ ናቸው ።

(፪) ከባል ፡ ወይም፡ከሚስት ፡ ወደ፡ ላይ ፡ ከሚቈጠሩ ፡ ወላጆቹ ፡ ወይም ፡ ከተወ ላጆቹ ፡ ልጆች ፡ በቀር ፡ ማንኛውም ፡ ቢሆን ፡ የዕብዱን ፡ ሰው ፡ የአሳዳሪነትን ፡ ወይም ፡ የሞግዚትነትን ፡ ሥራ ፡ ከአምስት ፡ ዓመት ፡ የበለጠ ፡ ይዞ ፡ ለመኖር ፡ አይገደድም ።

ቊ ፡ ፫፻፺ ። ስለ ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ። (፩) ስለ፡አቋቋሙ ።

(፩) አካለመጠን፡ያላደረሰውን ፡ ልጅ ፡ የቤተ ፡ ዘመድን ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ስለሚ መለከት ፡ ጉዳይ ፤ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ የተሰጡት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ስለ ፡ ተከለከ ለው ፡ ሰው ፡ ተፈጻሚዎች ፡ አይሆኑም ።

(፪) በተከለከለው፡ሰው ፡ ምክር ፡ ጉባኤ፡ የሚገኙት ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ወላ ጆቹ ፡ አካለመጠን ፡ ያደረሱ ፡ ወንድሞቹና ፡ እኅቶቹ ፤ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስትና ፡ አካለመጠን ፡ ያደረሱት ፡ ተወላጆቹ ፡ ናቸው ።

(፫) በዚህ ፡ አኳኋን፡የተቋቋመው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ አራት ፡ አባ ሎች ፡ ያልተገኙበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞቹ ፡ ለዚህ ፡ ለተከለከለው ፡ ሰው ፡ ዕድል፡ አሳቢ ፡ ከሆኑት ፡ ከዘመዶቹ ፡ ወይም ፡ ዘመዶቹ ፡ ካልሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ጠርተው ፡

የጐደለውን ፡ የአባሎቹን ፡ ቊጥር ፡ ይሞላሉ ።

ቊ ፡ ፫፻፷፭ ። (፪) የስብሰባው ፡ ቦታ ።

(፩) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ መሰብሰቢያ ፤ ዳኞቹ ፡ በወሰኑት ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ነው ።

(፪) እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ቦታ ፡ የሌለ ፡ ሲሆን ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ ለምክር ፡ የሚሰበሰብበት ፤ የተከለከለው ፡ ሰው ፡ የክልከላው ፡ ፍርድ ፡ በተሰጠበት ፡ ቀን ፡ በሚገኝበት ፡ ሕጋዊ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታው ፡ ላይ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፻፷፮ ። የተከለከለው ፡ ሰው ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ።

(፩) የተከለከለው ፡ ሰው ፡ አሳዳሪ ፤ ይህ ፡ የተከለከለ ፡ ሰው ፤ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ ለመሆኑ ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ ማስታወቂያ ፡ በወጣበት ፡ ቦታ ፡ ተቀማጭ ፡ ሆኖ ፡ እንዲኖር ፡ መጠባበቅ ፡ አለበት ።

(፪) የተከለከለው ፡ ሰው ፡ መኖሪያ ፡ ቦታውን ፡ የለወጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አሳዳሪው ፡ እንዲደረግ ፡ የሚጠይቀው ፡ ማስታወቂያ ፡ በአዲሱ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታው ፡ እንዲነገር ፡ ያደርጋል ።

ቊ ፡ ፫፻፷፯ ። ስለ ፡ ተከለከለው ፡ ሰው ፡ ገቢ ፡ ገንዘብ ።

(፩) የተከለከለው ፡ ሰው ፡ ገቢ ፡ ገንዘብ ፤ የአሳዳሪው ፡ ሀብት ፡ አይሆንም ።

(፪) ከእነዚህ ፡ ገቢ ፡ ገንዘቦች ፡ ስለ ፡ ተከለከለው ፡ ሰው ፡ አኗኗር ፡ በተለይ ፡ ለሚያስፈልገው ፡ ሁሉ ፡ ለመዳኛው ፡ መዋል ፡ አለባቸው ።

(፫) አሳዳሪው ፡ ገንዘቡ ፡ የዋለበትን ፡ ሒሳብ ፡ ማቅረብ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፫፻፷፰ ። አሳዳሪው ፡ ባደረጋቸው ፡ ውሳኔዎች ፡ ላይ ፡ አቤቱታ ፡ ስለ ፡ ማቅረብ ።

በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ የተከለከለው ፡ ሰው ፡ አሳዳሪ ፡ ባደረጋቸው ፡ ውሳኔዎች ፡ ላይ ፡ ማናቸውም ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ አባል ፡ ለቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ አቤቱታ ፡ ሊያቀርብላቸው ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፫፻፷፱ ። የተከለከለው ፡ ሰው ፡ አባት ፡ ወይም ፡ እናት ።

አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ሞግዚት ፤ አባቱ ፡ ወይም ፡ እናቱ ፡ ሲሆኑ ፡ ስለእነሱ ፡ ልዩ ፡ አስተያየት ፡ የሚሰጡት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ለተከለከለው ፡ ሰው ፡ ሞግዚት ፡ ተፈጻሚዎች ፡ አይሆኑም ።

ቊ ፡ ፫፻፸፩ ። የኪራይ ፡ ውል ።

ሞግዚት ፡ ያደረጋቸው ፡ የኪራይ ፡ ውሎች ፤ በቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ ፡ ፈቃድ ፡ ካልተደረጉ ፡ በቀር ፤ የተከለከለው ፡ ሰው ፡ የችሎታ ፡ ማጣቱ ፡ ሁኔታ ፡ ከቀረ ፡ በኋላ ፡ የሚያስገድዱት ፡ እስከ ፡ ፫ ፡ ዓመት ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፷፯ ። ስጦታዎች ።

(፩) የተከለከለው፡ ሰው፡ ሞግዚት ፤ በዚህ ፡ በተከለከለው ፡ ሰው ፡ ስም ፤ ለተከለ ከለው ፡ ሰው ፡ ተወላጆች ፡ ልጆች ፡ ስጦታ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

(፪) እነዚህ ፡ ስጦታዎች ፡ በተከለከለው ፡ ሰው ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ ምክር ፡ ጉባኤ፡ የተፈቀዱ ፡ ካልሆኑ ፡ በቀር ፡ ፈራሾች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፷፰ ፡ ኑዛዜ ።

(፩) የተከለከለ፡ ሰው፡ ክልከላው ፡ በፍርድ ፡ ከተነገረ ፡ በኋላ ፡ ኑዛዜ ፡ ለማድረግ ፡ አይችልም ።

(፪) ከተከለከለበት ፡ ቀን ፡ በፊት ፡ የተናዘዘው ፡ ኑዛዜ ፡ ይጸናል ።

(፫) ነገር፡ ግን፡ የኑዛዜው ፡ ድንጋጌዎች ፡ ለርትዕ ፡ ነገር ፡ ተቃራኒ ፡ መስለው ፡ ለዳ ኞቹ ፡ የታዩዋቸው ፡ እንደ፡ሆነና፡ የተናዘዘውም ፡ የጤናው ፡ ሁኔታ ፡ ያስደረገው፡ መስሎ ፡ የታያቸው ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ዳኞቹ፡ ኑዛዜውን ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ ፈራሽ ፡ ሊያደርጉት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፷፱ ። ጋብቻ ።

(፩) በፍርድ ፡ የተከለከለ፡ ሰው፡ ዳኞች ፡ ካልፈቀዱለት ፡ በቀር ፡ የጋብቻ ፡ ውል ፡ መዋዋል ፡ አይችልም ።

(፪) ስለዚህ፡ ጕዳይ ፡ የሚቀርበውን፡ ጥያቄ፡ የተከለከለው ፡ ሰው ፡ ራሱ ፡ ወይም ፡ አሳዳሪው ፡ ሊያደርግ ፡ ይችላል ።

(፫) ማንኛውም፡ ባለጥቅም፡ ሁሉ ፡ የተከለከለው ፡ ሰው ፡ ከዳኞች ፡ ሳያስፈቅድ ፡ ያደረገው ፡ የጋብቻ ፡ ውል ፡ እንዲፈርስ ፡ ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፸ ። ስለ ፡ ፍችና ፡ ልጅን ፡ ስለ፡መካድ ።

(፩) ፍቺ ፡ ወይም፡ ከሕግ፡ ውጭ ፡ የሚደረገው ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ እን ዲቀር ፡ ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፤ የተከለከለው ፡ ሰው ፡ ፈቃድ ፡ የግድ ፡ አስፈላጊ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያሳዳሪውም ፡ ፈቃድ ፡ የግድ ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

(፪) የተከለከለ፡ ሰው፡ ልጅን፡ የሚክድበት፡ ሁኔታ፡ በዚህ፡ ሕግ፡ ስለ ፡ ሥጋ ፡ ዝም ድናና ፡ ስለ ፡ ጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ በተነገረው ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ ተገልጾ ፡ ተመ ልክቷል ።

ቍ ፡ ፫፻፸፩ ። የክልከላን ፡ ውጤቶች ፡ ስለ፡ማጥበብ ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) ዳኞች ፡ የክልከላን፡ ፍርድ ፡ ሲሰጡ ፤ ወይም፡ ይህን ፡ ውሳኔ ፡ ከሰጡ ፡ በኋላ ፡ የክልከላውን ፡ ውጤቶች ፡ ለማጥበብ ፡ ይችላሉ ።

(፪) ለተከለከለው፡ ሰው፡ እርሱ ፡ ራሱ ፡ አንዳንዶቹን ፡ ውሎች ፡ እንዲያደርግ ፡ ሊፈቅዱለት ፡ ይችላሉ ።

(፫) እንደዚሁም ፤ ከተከለከለው፡ሰ ፡ ጋራ ፡ አንድነት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አንዳ ንዶችን ፡ ውሎች ፡ ሞግዚቱ ፡ ለብቻው ፡ ለመፈጸም ፡ አይችልም ፡ ሲሉ ፡ ዳኞቹ ፡ ለመከልከል ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፫፱ ። (፪) የማጥበቡ ፡ ውጤቶች ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ፡በተጻፈው ፡ ቍጥር ፡ መሠረት ፡ ለተከለከለው ፡ ሰው ፡ ሞግዚት፡ የተደረገው ፡ የሥልጣን ፡ ማጥበብ ፤ ከሞግዚቱ ፡ ጋራ ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ለተዋ ዋሉ ፡ ለሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መታወሚያ ፡ ለመሆን ፡ አይችልም ።

(፪) ተቃራኒ ፡ የሚሆን፡አስረጂ ፡ ካልተገኘ ፡ በቀር ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ እንደ፡ ተዋዋሉ ፡ ይገመታል ።

ቍ ፡ ፫፻፫፫ ። የተከለከለው ፡ ሰው ፡ ስላደረጋቸው ፡ ውሎች ፡ ፈራሽነት ።

(፩) የተከለከለው፡ሰው ፡ የፈጸማቸውንና ፡ ከሥልጣኑ ፡ በላይ ፡ የሆኑትን ፡ ሥራ ዎች ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ያደረጋቸውን፡ ሥራዎች ፡ ለመቃወም፡ በሚቻልበት ፡ አኳኋን ፡ ለመቃወም ፡ ይቻላል ።

(፪) አእምሮው ፡ የጐደለ፡ሰው ፤ አእምሮው ፡ መለስ ፡ ባለለት ፡ ጊዜ ፡ የፈጸማቸው ፡ ውሎች፡ ናቸው ፡ በማለት ፤ ዳኞቹ ፡ የእነዚህን ፡ ውሎች ፡ ውጤት ፡ ለማጽደቅ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፫፻፫፬ ። የተከለከለው ፡ ሰው ፡ ሞግዚት ፡ ስላለበት ፡ ጎላፊነት ፡ (፩) መሠረቱ ።

የተከለከለው ፡ ሰው ፤ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ መሆኑን ፡ ከማያውቅ ፡ ቅን ፡ ልቡና ፡ ካለው ፡ ሰው ፡ ጋራ ፡ ውል ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ በመፍረሱ ፡ ምክንያት ፡ በዚህ ፡ በቅን ፡ልቡና ፡ በተዋዋለው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ስለሚደርሰው ፡ ጉዳት ፡ የተከለ ከለው ፡ሰው ፡ አሳዳሪ ፡ በጎላፊነት ፡ ይጠየቃል ።

ቍ ፡ ፫፻፫፭ ። (፪) ቅን ፡ ልቡና ።

ከተከለከለው ፡ ሰው ፡ ጋራ ፡ ያደረገው ፡ ውል ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ ክልከላው ፡ በተገለጸበት ፡ ጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ ውስጥ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉን ፡ የሚፈ ርመው ፡ ሰው ፡ በማናቸውም ፡ አኳኋን ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ እንዳደረገው ፡ አይቈ ጠርም ።

ቍ ፡ ፫፻፫፮ ። ስለ፡መዝገብ ፡ ቤት ፡ ሹም ፡ ጎላፊነት ።

(፩) የፍርድ ፡ ቤቱ፡ የመዝገብ፡ ቤት፡ ሹም ፡ ስለ፡ክልከላ ፡ የተሰጠውን ፡ የፍርድ ፡ ማስታወቂያ ፡ከተቀበለ ፡ በኋላ ፤ የተከለከለውን ፡ ሰው ፡ ስም ፡ በተለይ ፡ ስለዚሁ ፡

BACK

ጕዳይ ፡ በተዘጋጀው ፡ መዝገብ፡ ውስጥ ፡ ሳያገባ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የዚህ፡ ጎላ ፊነት፡ የተከለከለው፡ ሰው ፡ አሳዳሪ ፡ መሆኑ ፡ ቀርቶ ፡ የመዝገብ ፡ ቤቱ ፡ ሹም፡ ይሆናል ።

(፪) ከተከለከለው፡ ሰው፡ ጋራ፡ የተዋዋለውን ፡ ሥስተኛ ፡ ወገን ፡ መዝገብን ፡ እን ዳያይ ፡ የከለከለ ፡ እንደ ፡ ሆነም ፡ እንደዚሁ ፡ ጎላፊ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፱፻፫፯ ። ስለ ፡ ክልከላው ፡ መቅረት ፡ (መነሣት) ። (፩) ስለሚቀርበው ፡ ጥያቄ ።

(፩) ስለ፡ክልከላ፡ የተሰጠው፡ ፍርድ ፡ ሲሻር ፡ የችሎታ ፡ ማጣት፡ፍጻሜ ፡ ይሆናል።

(፪) አእምሮው ፡ ከጕዶለው፡ ሰው፡ በቀር ፡ ስለ፡ክልከላው፡ ፍርድ ፡ እንዲሰጥ ፡ ለመ ጠየቅ ፡ የሚችሉ ፡ ሰዎች ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ የክልከላው ፡ ውሳኔ ፡ እንዲቀር ፡ ለዳኞች ፡ ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላሉ ።

(፫) እንደዚሁም፡ የተከለከለው፡ ሰው ፡ አሳዳሪ ፡ ወይም ፡ ሞግዚት ፤ የክልከላው ፡ ውሳኔ ፡ እንዲቀር ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፫፰ ። (፪) ውሳኔ ።

ክልከላው ፡ እንዲወሰን ፡ ያስደረጉት ፡ ምክንያቶች ፡ በቀሩ ፡ ጊዜና ፡ የተከለከለ ውም ፡ ሰው ፡ ንብረቱን ፡ ለመምራትና ፡ ለማስተዳደር ፡ የሚችል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ የክልከላውን ፡ ውሳኔ ፡ ማስቀረት ፡ ማንሣት ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፫፱ ። (፫) ውጤቶች ።

የክልከላው ፡ ውሳኔ ፡ መቅረት ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ልጅ ፡ ከሞግዚት ፡ አስተዳደር ፡ መውጣት ፡ ያለው ፡ ውጤት ፡ ይኖረዋል ።

ምዕራፍ ፡ ፬ ።

በሕግ ፡ ስለ ፡ ተከለከሉ ፡ ሰዎች ።

ቍ ፡ ፫፻፵ ። ትርጓሜ ።

(፩) በሕግ፡ የተከለከለ፡ ሰው ፡ ማለት ፡ አንድ ፡ የተቀጣ ፡ ሰው ፡ በመቀጣቱ ፡ ምክ ንያት ፡ ንብረቶቹን ፡ እንዳያስተዳድር ፡ ሕግ ፡ የከለከለው ፡ ነው ።

(፪) አንድ፡ ሰው ፡ በሕግ፡ እንደ፡ተከለከለ ፡ ሆኖ ፡ የሚቈጠርባቸው፡ ሁኔታዎች ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ተወስነዋል ።

ቍ ፡ ፫፻፵፩ ። በሕግ ፡ ስለሚወሰነው ፡ ክልከላ ፡ አስተዳደር ።

ከዚህ ፡ ቀጥለው፡ ባሉት፡ ድንጋጌዎች ፡ ከተወሰኑት ፡ መለያየቶች፡ በቀር ፡ በሕግ፡ የሚደረገው፡የክልከላ ፡ አስተዳደር ፡ በፍርድ ፡ ከሚሰጠው፡ የክልከላ ፡ አስተዳደር ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ዐይነት ፡ ነው ።

ቁ ፣ ፲፱፱ ። አሳዳሪ ፣ ስላለመኖሩ ።

በሕግ ፣ ለተከለከለው ፣ ሰው ፣ አሳዳሪ ፣ የለውም ።

ቁ ፣ ፲፱፲። ስለ ፣ ሞግዚት ። (፩) ስለ ፣ መመረጡ ።

(፩) በሕግ ፣ የተከለከለው፣ሰው ፣ የንብረቶቹ ፣ አስተዳደር ፣ ዳኞች ፣ ለመረጡት ፣ ሞግዚት ፣ ይሰጣል ።

(፪) ዳኞች፣ የመረጡት፣ ሞግዚት ፣ ወይም ፣ ከባልና ፣ ሚስት ፣ አንዱ ፣ ወይም ፣ ከተከለከለው ፣ ሰው ፣ ዘመዶች ፣ አንዱ ፣ ወይም ፣ ዐቃቤ ፣ ሕግ ፣ በሚያቀርቡት፣ ጥያቄ ፣ መሠረት ፣ በሞግዚቱ ፣ ምትክ ፣ ሌላ ፣ ሞግዚት ፣ ሊደረግ ፣ ይቻላል ።

ቁ ፣ ፲፱፫ ። ሥራዎቹን ፣ መቀበል ፣ ፸ፈቃድ፣ ስለ፣መሆኑ ።

(፩) በሕግ፣ የተከለከለውን፣ ሰው ፣ የሞግዚትነት ፣ ሥራዎች ፣ መቀበል ፣ የፈቃድ ፣ ነው ።

(፪) እነዚህን፣ ሥራዎች፣ ፈቅዶ ፣ የተቀበለው ፣ ሰው ፤ ዳኞቹ ፣ በሚያመዛዝኑት ፣ ትክክለኛ ፣ ምክንያት ፣ ካልሆነ ፣ በቀር ፤ በእርሱ ፣ ምትክ፣ሌላ ፣ ሞግዚት ፣ እንዲ ተካለት ፣ ለመጠየቅ ፣ አይችልም ።

(፫) ሥራዎቹን፣አምስት ፣ ዓመት ፣ ወይም ፣ ከዚህ ፣ የበለጠ ፣ አካሂዶ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ሞግዚቱ ፣ የሚያቀርበውን ፣ ጥያቄ ፣ መቀበል ፣ ያስፈልጋል።

ቁ ፣ ፲፱፬ ። የቤተ ፣ ዘመድ ፣ ምክር ፣ ጉባኤ ።

በፍርድ ፣ ክልከላ ፣ በተደረገ ፣ ጊዜ ፣ ለቤተ ፣ ዘመድ ፣ ምክር ፣ ጉባኤ ፣ የተሰጠው፣ ሥልጣን ፣ በሕግ ፣ ሲደረግ ፣ ዳኞች ፣ ይሠሩበታል ።

ቁ ፣ ፲፱፭ ። በቤተ ፣ ዘመድ ፣ ሕግ ፣ ረገድ ፣ ስላሉት ፣ ሥራዎች ።

(፩) በሕግ፣ ክልከላ፣ የተከለከለው ፣ ሰው ፣ ጋብቻን ፣ ለማድረግ ፤ ወይም ፣ አንድ ፣ ዲቃላ ፣ ልጅን ፣ የኔ ፣ ነው ፣ ሲል ፣ ለማወቅ ፣ ይችላል ።

(፪) እንደዚሁም፣ ፍቺን፣ ለመጠየቅ ፣ ወይም ፣ ልጅን ፣ ለመካድ ፣ በሚመለከት ፣ ጉዳይ ፤ ክስን ፣ ለማቅረብ ፣ ይችላል ።

(፫) ሞግዚቱ፣ በሕግ፣ በተከለከለው ፣ ሰው ፣ ስም ፣ እነዚህን ፣ ሥራዎች ፣ ለመፈጸም ፣ አይችልም ።

ቁ ፣ ፲፱፮። የተከለከለው ፣ ሰው ፣ ሥራዎች፣ ፈራሾች፣ ስለ፣ መሆናቸው ።

(፩) በሕግ፣ የተከለከለው፣ ሰው ፣ ያደረጋቸው ፣ ሥራዎች ፣ ውሎች ፣ ከሥልጣኑ ፣ በላይ ፣ የሆኑ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፤ ፈራሾች ፣ ናቸው ።

(፪) እነዚህ፣ ሥራዎች፣ እንዲፈርሱ ፣ ሥራው ፣ ከሕግ ፣ ውጭ ፣ በሆነ ፣ ጊዜ ፣ በሚደረገው ፣ አኳኋን ፣ በሕግ ፣ የተከለከለው ፣ ሰው ፤ ከእርሱ፣ጋራ ፣ የተዋዋለው ፣ ወይም ፣ ዐቃቤ ፣ ሕግ ፣ ለመጠየቅ ፣ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፹፫ ። ስለ ፡ ክልከላው ፡ ፍጻሜ ።

በሕግ ፡ የተከለከለው ፡ ሰው ፡ ችሎታ ፡ ማጣትን ፡ ያስከተለበትን ፡ ቅጣት ፡ በፈጸመ ፡ ጊዜ ፡ በሕግ ፡ የተወሰነበት ፡ ክልከላ ፡ ቀሪ ፡ ይሆንለታል ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

ስለ፡ ውጭ ፡ አገር ፡ ሰዎች ።

ቍ ፡ ፫፻፹፬ ። እንደ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ሆኖ ፡ ስለ ፡ መቈጠር ።

(፩) በፍትሐ፡ ብሔር ፡ መብቶች፡ የመሥራትንና ፡ የመጠቀም ፡ ችሎታን ፡ በሚመለከት ፡ ረገድ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ዜጋ ፡ እንደ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል።

(፪) እንደ፡ ፍትሐ፡ ብሔር ፡ መብቶች ፡ የሚቈጠሩትም ፡ ከመንግሥቱ ፡ ወይም ፡ ከአገሩ ፡ የአስተዳደር ፡ ሥራ ፡ ጋራ ፡ ተካፋይ ፡ መሆንን ፡ የማይመለከቱ ፡ ማናቸውም ፡ መብቶች ፡ ናቸው ።

(፫) የውጭ ፡ አገር ፡ ሰው ፡ በኢትዮጵያ ፡ ሥራ ፡ እንዲሠራ ፡ ፈቃድ ፡ መስጠት፡ ሕጎች፡ ወይም ፡ ደንቦች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፹፭ ። የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ ባለሀብትነትን ፡ ስለሚመለከቱ ፡ የተጠበቁ ፡ ሁኔታዎች ፡ (፩) መሠረቱ ።

ማንኛውም፡ የውጭ፡ አገር ፡ ሰው ፡ ከንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ በሚሰጥ ፡ ትእዛዝ ፡ መሠረት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በኢትዮጵያ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፹፮ ። (፩) እንዲሸጥ ፡ ስለ ፡ ማስገደድ ።

ማንኛውም ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ዜጋ፡ በቍጥር ፡ ፫፻፸ ፡ በተመለከተው ፤ ከንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ በሚሰጥ ፡ ትእዛዝ ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ አኳኋን ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አግባብ ፡ ያላቸው፡ ባለሥልጣኖች ፡ በ፮ ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ርስቱን ፡ ለኢትዮጵያዊ ፡ እንዲያስተላልፍ ፡ ሊያስገድዱ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፹፯ ።(፫)ቅጣት ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተወሰነው ፡ ፮ ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የውጭ ፡ አገሩ፡ዜጋ፡የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ለአንድ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ሳያስተላልፍ ፡ የቀረ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ንብረቱ ፡ በመንግሥት ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ጠያቂነት ፡ ተይዞ ፡ ይሸጣል ።

(፪) ስለማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ መሸጫ ፡ ለተደረገው፡ ወጪና ፡ ደንብን ፡ በመተላለፍ ፡ ለተደረገው ፡ ሥራ ፡ መቀጫ ፡ የሚሆን ፡ ከመቶ ፡ ሓያ ፡ ተቀንሶ ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ የሽያጭ ፡ ዋጋ ፡ ለውጭ ፡ አገሩ ፡ ሰው ፡ ይመለስለታል ።

(ቸ) የውጭ፡ አገሩ፡ ሰው፡ የማይንቀሳቀሰውን፡ ንብረት ፡ ባለሀብትነት ፡ ያገኘው ፡ በወራሽነት፡ ምክንያት ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ተቀናሹ ፡ በመቶ ፡ ዐሥር ፡ ብቻ ፡ ነው።

ቍ ፡ ፫፻፯፫ ። ከባለሀብትነት ፡ ጋራ ፡ ተመሳሳይ ፡ የሆኑ ፡ መብቶች ።

አንድ ፡ የው ጭ ፡ አገር ፡ ሰው ፡ በኢትዮጵያ ፡ የሚገኝ ፡ አንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ከጎምሳ ፡ ዓመት ፡ ለበለጠ ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ሰው ፡ በዕድሜ ፡ እስከሚቈይበት ፡ ዘመን ፡ ድረስ ፡ በዚህ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ የመገልገል ፡ ወይም ፡ የመጠቀም ፡ መብት ፡ የሚያገኝባቸው ፡ ወ ሎች ፡ ሁሉ ፡ የማ ይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ ባለሀብትነት ፡ እንደሚያስተላልፉ ፡ ወ ሎች ፡ ይቈጠ ራሉ ።

አንቀጽ ፡ ሦስት ።

በሕግ ፡ የሰው ፡ መብት ፡ ስለ ፡ ተሰጣቸው ፡ ማኅበሮችና ፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ ስለ ፡ ተመደቡ ፡ ንብረቶች ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ።

ስለ ፡ አስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ድርጅቶችና ፡ ስለ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ።

ቍ ፡ ፫፻፸፩ ። መንግሥት ።

(ሀ) መንግሥት ፡ በሕግ ፡ በኩል ፡ እንደ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ የሚቈጠር ፡ ነው ።

(ለ) እንዲህ፡እንደ ፡ መሆኑ ፡ መንግሥቱ ፡ በመሥሪያ ፡ ቤቶቹ ፡ አማካይነት ፡ ከተ ፈጥሮው ፡ ጋራ ፡ የሚስማሙትን ፡ መብቶች ፡ ሁሉ ፡ ሊያገኝና ፡ ሊሠራባቸው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፸፪ ። የመንግሥቱ ፡ ግዛት ፡ ክፍሎች ።

(ሀ) ጠቅላይ ፡ ግዛቶች ፤ አውራጃዎች ፤ ወረዳዎች ፤ ምክትል ፡ ወረዳዎች ፡ የከተ ማና ፡ የገጠር ፡ ቀበሌዎች ፡ እንዲሁ ፡ በሕግ ፡ ግዴታ ፡ ያለባቸውና ፡ መብት ፡ ያላቸው ፡ ናቸው ።

(ለ) እንዲህ ፡ እንደ፡መሆናቸው ፡ በመሥሪያ ፡ ቤቶቻቸው ፡ አማካይነት ፡ በአስተ ዳደር ፡ ሕጎች ፡ የተፈቀዱትን ፡ መብቶች ፡ ሁሉ ፡ ሊያገኙና ፡ ሊሠሩባቸው ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፸፫ ። ሚኒስቴሮች ።

(ሀ) የኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ፡ነገሥት ፡ መንግሥት ፡ ሚኒስቴሮች ፡ በሕግ ፡ ግዴታ ፡ ያለባቸውና ፡ መብት ፡ ያላቸው ፡ ናቸው ።

(ለ) እንዲህ ፡ እንደ ፡ መሆናቸው ፡ በመሥሪያ ፡ ቤቶቻቸው ፡ አማካይነት ፡ በአስተ ዳደር ፡ ሕጎች ፡ የተፈቀዱትን ፡ መብቶች ፡ ሁሉ ፡ ሊያገኙና ፡ ሊሠሩባቸው ፡ ይች ላሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፺፯ ። የሕዝብ ፡ አስተዳደር ፡ ክፍሎችና ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ።

እንዲሁም ፡ ማንኛዎቹም ፡ የሕዝብ ፡ አስተዳደር ፡ ክፍሎች ፡ ወይም ፡ የሕዝብ ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ ወይም ፡ ድርጅቶች ፡ በአስተዳደር ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ የሰውነት፡ መብት ፡ በተለይ ፡ የተሰጣቸው ፡ ሁሉ ፡ በሕግ ፡ ግዴታ ፡ ያለባቸውና ፡ መብት ፡ ያላቸው ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፺፰ ። የኢትዮጵያ ፡ ኦርቶዶክሳዊት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ።

(፩) የኢትዮጵያ ፡ ኦርቶዶክሳዊት፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን፡ በሕግ፡ በኩል ፡ እንደ ፡ አንድ፡ ሰው ፡ የምትቈጠር ፡ ናት ።

(፪) እንዲህ፡ እንደ ፡ መሆኗ ፡ በመሥሪያ ፡ ቤቶቿ ፡ አማካይነት ፡ በአስተዳደር ፡ ሕጎች ፡ የተፈቀዱትን ፡ መብቶች ፡ ሁሉ ፡ ልታገኝና ፡ ልትሠራባቸው ፡ ትችላለች ።

ቍ ፡ ፫፻፺፱ ። የጳጳስ ፡ ሀገረ ፡ ስብከት ፡ አድባራትና ፡ ገዳማት ።

በአስተዳደር ፡ ሕጎች ፡ ሁኔታዎችና ፡ ወሰኖች ፡ በተሰጡ ፡ ውሳኔዎች ፡ መሠረት፡ የኦርቶዶክሳዊት ፡ ተዋሕዶ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ክፍል ፡ የሆኑ ፡ የጳጳስ ፡ ሀገረ ፡ ስብከት ፤ አድባራትና ፡ ገዳማት ፡ በሕግ ፡ በኩል ፡ ግዴታ ፡ ያለባቸውና ፡ መብት ፡ ያላቸው ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፬፻ ። የሥራዉ ና ፡ የመሥሪያ ፡ ቤቶቹ ፡ ተግባር ፡ ሥልጣን ፡ የሚደርስበት ።

(፩) የአስተዳደር፡ ሕጎች፤ ከዚህ፡ በፊት ፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች ፡ የተመለከቱትን ፡ የሰውነት ፡ መብት ፡ የተሰጧቸውን ፡ ድርጅቶች ፡ የያንዳንዱ ፡ ተግባር ፡ ሥልጣን ፡ የሚደርስበትን ፤ እንዲሁም ፡ ከነዚሁ ፡ ድርጅቶች ፡ እንደራሴ ፡ ለመሆን ፡ የተመረጡትን ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ ይወስናሉ ።

(፪) ሕጎቹም ፡ አንዳንድ፡ ሥራዎችን፡ ለማስፈጸም ፡ እነዚህን ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች፤ የሁኔታዎችን ፡ ወይም ፡ የተወሰኑትን ፡ ፎርሞች ፡ አፈጻጸም ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፬፻፩ ። ሕጋዊ ፡ ትእዛዞችን ፡ ስላለመፈጸም ።

(፩) በሕግ ፡ የታወቀላቸው፡ የተግባር፡ ሥልጣን ፡ ከሚዘረጋበት ፡ ውጭ ፡ ወይም ፡ በሕጉ ፡ የተገደዱትን ፡ ሁኔታዎች ፡ ወይም ፡ ፎርም ፡ ባለመፈጸም ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ የተመለከቱት ፡ የሰው ነት ፡ መብት ፡ የተሰጣቸው ፡ ድርጅቶች ፡ የሚፈጽሟቸው ፡ ሥራዎች ፡ ፈራሾች ፡ ናቸው ።

(፪) እንደዚሁ፡ ሕጉ፡ በነዚህ ፡ ምክንያቶች ፡ ሥራዎቹ ፡ ፈራሾች ፡ ናቸው ፡ ብሎ ፡ በግልጽ ፡ ባይናገርም ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንደ ፡ ተነገረው ፡ ይሆናል ።

ቁ ፡ ፩፻፪ ። ፈራሽነት ።

(፩) ከዚህ፡በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር፡ የተመለከተውን ፡ ፈራሽነት ፡ ማንኛውም ፡ ባለ ጉዳይ ፡ ሁሉ ፡ ሊጠይቀው ፡ ይችላል ።

(፪) ሥራው ፡ ከተፈጸመበት፡ ጊዜ፡ ጀምሮ ፡ ዐሥር ፡ ዓመት ፡ ያለፈ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ፈራሽነቱ ፡ ሊጠየቅ ፡ አይችልም ።

ቁ ፡ ፩፻፫ ። ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርስ ፡ አላፊነት ።

(፩) በዚህ ፡ ምዕራፍ፡ የተጠቀሱት፡ ድርጅቶች ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለ ሚደርስ ፡ አላፊነትና ፡ ያላገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ፡ በተነገረው ፡ አንቀጽ ፡ በተ ወሰኑት፡ ሕጋውያን፡ ደንቦች፡ መሠረት፤ በመሥሪያ ፡ ቤቶቻቸው፡ ወይም ፡ በሠራ ተኞቻቸው ፡ ጥፋት ፡ ወይም ፡ ተግባር ፤ በሌላው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ለሚደርሰው ፡ ጉዳት ፡ አላፊዎች ፡ ናቸው ።

(፪) እንደዚሁ ፡ ድርጅቶቹ ፡ በተባለው ፡ አንቀጽ ፡ ሕጋውያን ፡ ደንቦች ፡ መሠ ረት ፡ ያላግባብ ፡ ያገኙትን ፡ ብልጽግና ፡ መመለስ ፡ አለባቸው ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ማኅበሮች ።

ቁ ፡ ፩፻፬ ። ትርጓሜ ።

ማኅበር ፡ ማለት ፡ ትርፍችን ፡ ለማግኘት ፡ ወይም፡ ለመከፋፈል ፡ ሳይሆን ፤ አንድ፡ ወጤት ፡ ለማግኘት፡ በሁለት፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ ሰዎች፡ መካከል ፡ የሚቋቋም ፡ ስብ ስባ ፡ ነው ።

ቁ ፡ ፩፻፭ ። የንግድ ፡ ማኅበሮች ።

(፩) ትርፎችን፡ ለማግኘት፡ ወይም ፡ ለመካፈል፡ የተቋቋሙ ፡ ስብሰባዎች ፤ በንግድ ፡ ሕግ ፡ የንግድ ፡ ማኅበሮችን ፡ በሚመለከቱ ፡ ውሳኔዎች ፡ የሚመሩ ፡ ናቸው ።

(፪) የአባሎቻቸውን፡ የገንዘብ፡ ጥቅም ፡ ለማበርከት ፡ ቁጠባ ፡ (ኤኮኖሚ) ፡ እንዲ ያደርጉ ፡ በመፍቀድ ፡ በመተባበር ፡ አብሮ ፡ መሥራት ፡ ወይም ፡ ሌሎች ፡ ስብሰ ባዎች ፡ በግልጽ ፡ ማኅበር ፡ ደንቦች ፡ ይመራሉ ።

ቁ ፡ ፩፻፮ ። የሞያ ፡ ሥራ ፡ ማኅበር ፡ (ሰንዲካ) ።

(፩) የአባሎቻቸውን ፡ የገንዘብ ፡ ጥቅም ፡ ለመከላከል ፡ ወይም ፡ ላንድ ፡ ለተወሰነ ፡ የሞያ ፡ ሥራ ፡ እንደራሴ ፡ ለመሆን ፡ የተቋቋሙ ፡ ስብሰባዎች ፤ የሞያ ፡ ሥራ ፡ ማኅበሮችን ፡ (ሰንዲኮችን) ፡ በሚመለከቱ ፡ ልዩ ፡ ሕጎች ፡ የሚመሩ ፡ ናቸው ።

(፪) እነርሱን ፡ የሚመለከቱ ፡ ልዩ ፡ ሕጎች ፡ ባይኖሩም ፡ እነዚህ ፡ ስብሰባዎች ፡ እንደ ፡ ተራ ፡ ማኅበሮች ፡ ተገምተው ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ሕጋውያን ፡ ደንቦች ፡ የሚመሩ ፡ ይሆናሉ ።

BACK

ቍ ፡ ፭፻፯ ። ሃይማኖታዊ ፡ ጠባይ ፡ ያላቸው ፡ ስብሰባዎች ።

(፩) ከኢትዮጵያ ፡ ኦርቶዶክሳዊት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በቀር ፡ ሌሎች ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያኖች ፤ ሃይማኖቶችና ፡ ማኅበሮች ፡ የሚተዳደሩት ፡ እነዚሁኑ ፡ በሚመለከቱ ፡ ልዩ ፡ ሕጎች ፡ ነው ።

(፪) እነርሱን ፡ የሚመለከቱ ፡ ልዩ ፡ ሕጎች ፡ እንደሌሉ ፡ እነዚህ ፡ ስብሰባዎች ፡ እንደ ፡ ተራ ፡ ማኅበሮች፡ ተገምተው ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ድንጋጌዎች፡ የሚመሩ፡ ይሆናሉ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ማኅበሩ ፡ መመሥረቻ ፡ ጽሑፎችና ፡ ስለ ፡ ውስጥ ፡ ደንቦች ።

ቍ ፡ ፭፻፸ ። የመመሥረቻ ፡ ጽሑፍ ።

(፩) ማኅበሩ ፡ በመሥራቾቹ ፡ መካከል፡በሚደረገው ፡ ስምምነት ፡ በአንድ ፡ የመመሥረቻ ፡ ጽሑፍ ፡ የሚመራ ፡ ነው ።

(፪) የመመሥረቻው ፡ ጽሑፍ ፡ የማያመለክት ፡ ወይም ፡ ከደንቦቹ፡ አንዱ ፡ በሕግ ፡ የተከለከለ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የዚህ ፡ የመመሥረቻው ፡ ጽሑፍ ፡ ደንቦች ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ውሳኔዎች ፡ የሚሚሉ ፡ ወይም ፡ የሚተኩ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፸፩ ። የውስጥ ፡ ደንብ ፡ እንዲኖር ፡ የመስማማት ፡ ግዴታ ።

(፩) ከማኅበረተኞቹ፡ አንዱ፡ ጥያቄ ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ማናቸውም ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ ማኅበሩ ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ እንዲኖሩት ፡ ያስፈልጋል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ማኅበሩ ፡ የውስጥ ፡ ደንብ ፡ ይኑረው ፡ ተብሎ ፡ የሚቀርበ ፡ ን ፡ ጥያቄ ፤ ማኅበሩ ፡ ሥራውን ፡ በሚያካሂድበት ፡ ጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ የማኅበሮቹ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ሊያቀርበው ፡ ይቻላል ።

(፫) ጥያቄው ፡ ከተደረገ፡ በኋላ፡ በሦስት ፡ ወር፡ ውስጥ ፡ ማኅበሩ ፡ የውስጥ፡ ደንቦችን ፡ ሳያዘጋጅ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የማኅበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ፈርሷል ፡ ብሎ ፡ ለማስታወቅ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፭፻፸፪ ። የውስጡ ፡ ደንብ ፡ መኖር ፡ ውጤት ።

(፩) ማኅበሩ፡ የውስጥ፡ ደንብ ፡ ሲኖረው ፡ የመመሥረቻው ፡ ጽሑፍ ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

(፪) ከዚያም ፡ በኋላ ፡ ማኅበሩ ፡ የሚመራው ፡ በውስጡ ፡ ደንብ ፡ ይሆናል ።

(፫) የመመሥረቻው ፡ ጽሑፍ ፡ የማያመለክት ፡ ወይም ፡ ከደንቦቹ ፡ አንዱ ፡ በሕግ ፡ የተከለከለ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የውስጥ ፡ ደንቡ ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ውሳኔዎች ፡ የሚሚላ፡ ወይም ፡ የሚተካ ፡ ይሆናል ።

፡ ፩፻፲፩ ። የደንቦቹ ፡ ፎርምና ፡ የሚጸፉባቸው ፡ ነገሮች ።

(፩) የግጎበሩ፡ የውስጥ፡ ደንብ ፡ ፈራሽነትን ፡ እንዳያስከትል ፤ የግጎበሩን ፡ ስም ፤ ዓላማውን ፡ የግጎበሩ ፡ ዋና ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የሚገኝበትን ፡ ቦታና ፡ የተቋቋመ በትን ፡ ቀን ፡ ግመልከት ፡ አለበት ።

(፪) የግጎበሩ ፡ መሥራቾች፡ ተብለው፡ የተመረጡ ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ አምስት ፡ ግጎበረተኞች ፡ ይፈርሙበታል ።

፡ ፩፻፲፪ ። ዐይነተኛ ፡ የሆኑትን ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ ስለ ፡ መቀበል ።

(፩) የውስጥ፡ ደንቦቹ፡ በአገር፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ የተፈቀደውን ፡ የውስጥ ፡ ደንብ፡ ዐይነት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በግጎበሩ ፡ የውስጥ ፡ ደንብ ፡ ላይ ፡ መፈረሙ ፡ እስ ፈላጊ ፡ አይደለም ።

(፪) በዚህ ፡ ጊዜ ፡ እነዚህን ፡ ደንቦች ፡ በመጥቀስና ፡ ሁለት ፡ ግጎበረተኞች ፡ የፈ ረሙበት ፡ ልዩ ፡ ጽሑፍ ፡ ካለ ፡ በቂ ፡ ነው ።

(፫) ይህ ፡ ጽሑፍ ፡ ፈራሽነትን ፡ እንዳያስከትል ፤ የግጎበሩን ፡ ስም ፤ ዓላማውን ፡ የግጎበሩ ፡ ዋና ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የሚገኝበትን ፡ ቦታና ፡ የተቋቋመበትን ፡ ቀን፡ ግመልከት ፡ አለበት ።

፡ ፩፻፲፫ ። የውስጡን ፡ ደንብ ፡ ስለ ፡ ማስቀመጥ ።

የግጎበሩ ፡ የውስጥ ፡ ደንብ ፡ ወይም ፡ ይህንኑ ፡ የሚጠቅሰው ፡ ልዩ ፡ ጽሑፍ ፡ በአንድ ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የግጎበሩ ፡ ዋና ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በሚገኝበት ፡ በጠ ቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ የግጎበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ መቀመጥ ፡ አለበት ።

፡ ፩፻፲፬ ። የውስጥ ፡ ደንቦችን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

(፩) ለግጎበሩ ፡ ፕሬዚዳንት ፡ ጥያቄ ፡ በማቅረብ ፡ የግጎበሩ ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ ለባለጉዳዩ ፡ ሁሉ ፡ ሳይዘገዩ ፡ እንዲተላለፉ ፡ መደረግ ፡ አለባቸው ።

(፪) የውስጥ፡ ደንቦቹ፡ የተላለፉበት፡ ቀን፡ በተላለፈው ፡ ግልባጭ ፡ ላይ ፡ ይጸፋል ።

(፫) አስፈላጊ ፡ ከሆነ ፡ የውስጥ ፡ ደንቦቹን ፡ በፖስታ ፡ ለመላክ ፡ ስለሚያርሰው ፡ ወጪ ፡ በተ ወሰነው ፡ ታሪፍ ፡ መሠረት ፡ ግጎበሩ ፡ ለማስከፈል ፡ ይችላል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ግጎበረተኞች ።

፡ ፩፻፲፭ ። ግጎበረተኛነት ።

ግጎበሩ ፡ መሥራቾቹና ፡ በዚሁ ፡ ግጎበር ፡ የገቡ ፡ አባሎች ፡ ያሉበት፡ይሆናል ።

፡ ፩፻፲፮ ። አዲስ ፡ አባሎች ።

ተቃራኒ ፡ ደንብ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ግጎበሩ ፡ አዲስ ፡ አባሎች ፡ ለማስገባት ፡ ይች ላል ።

ቊ ፡ ፬፻፲፯ ። ለመግባት ፡ ተስፋ ፡ መስጠት ።

በአንድ ፡ ማኅበር ፡ ለመግባት ፡ ተስፋ ፡ መስጠት ፡ በሕግ ፡ በኩል ፡ ዋጋ ፡ የሌ ለው ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፬፻፲፰ ። የማኅበረተኞቹ ፡ ትክክለኛነት ።

በማኅበሩ፡ መመሥረቻ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም፡ በውስጥ ፡ ደንቦቹ ፡ ተቃራኒ ፡ ውሳ ኔዎች ፡ ከሌሉ ፡ በቀር ፡ ማኅበረተኞቹ ፡ ሁሉ ፡ ትክክለኛ ፡ መብት ፡ አላቸው ።

ቊ ፡ ፬፻፲፱ ። ማኅበረተኛነቱ ፡ የግል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ማኅበረተኛነት ፡ ተላልፎ ፡ የማይሰጥ ፡ ነው ።

(፪) ለማኅበረተኛውም ፡ ወራሾች ፡ አያልፍም ።

(፫) የመመሥረቻው፡ ጽሑፍ፡ ወይም ፡ የውስጥ ፡ ደንቦቹ ፡ እነዚህን ፡ ውሳኔዎች ፡ ሊያፈርሱ ፡ አይችሉም ።

ቊ ፡ ፬፻፳ ። በማኅበረተኛነት ፡ መብቶች ፡ ስለ ፡ መሥራት ። (፩) ስለ ፡ መወከል ።

የመመሥረቻው፡ ጽሑፍ፡ ወይም ፡ የውስጥ ፡ ደንቦቹ ፡ ተቃራኒ ፡ ውሳኔ ፡ ከሌ ላቸው ፡ በቀር ፡ አንድ ፡ ማኅበረተኛ ፡ የማኅበረተኛነቱን ፡ መብቶች ፡ ባንድ ፡ ሦስተኛ ፡ ሰው ፡ አማካይነት ፡ ሊሠራባቸው ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፬፻፳፩ ። (፪) የመቀጮ ፡ አከፋፈል ፤ ማኅበረተኞቹ ፡ በየጊዜው ፡ ስለሚከፍሉት ፡ ድርሻ ።

ማኅበረተኛው ፡ አስቀድሞ ፡ ለመክፈል ፡ የሚገባውን ፡ መዋጮ ፡ ለማኅበሩ፡ ካልከፈለ ፡ በቀር ፡ ማናቸውንም ፡ የማኅበረተኛነቱን ፡ መብት ፡ ሊሠራበት ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፬፻፳፪ ። (፫) አከፋፈል ።

(፩) ተቃራኒ ፡ ውሳኔ፡ ከሌለ፡ በቀር ፡ የሚከፈለው ፡ ድርሻ ፡ በየዓመቱ ፡ መጀመሪያ ፡ ሦስት ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ የሚከፈል ፡ መሆን ፡ አለበት ።

(፪) ስለ ፡ ድርሻው ፡ ገንዘብ፡ አከፋፈል፡ ስላለፈው ፡ ዓመትና ፡ ስላለበት ፡ ዓመት፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ባንድ ፡ ማኅበረተኛ ፡ ላይ ፡ ማናቸውም ፡ ክስ ፡ ሊቀርብበት ፡ አይቻልም ።

ቊ ፡ ፬፻፳፫ ። ከማኅበረተኛነት ፡ የመውጣት ፡ መብት ።

(፩) ማናቸውም፡ ማኅበረተኛ፡ በማናቸውም፡ ጊዜ ፡ ማኅበሩ ፡ ለአንድ ፡ ለተወሰነ ፡ ጊዜም ፡ የተቋቋመና ፡ ማናቸውም ፡ ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ በነፃ ፡ ለመውጣት ፡ ይችላል ።

(፪) ከማኅበሩ፡ የሚወጣው፡ ማኅበረተኛ ፡ ሊከፍል ፡ የሚገባውን ፡ ያለፉትን ፡ መዋ ጮዎችና ፡ ያለበትንም ፡ ዓመት ፡ ድርሻ ፡ ለመክፈል ፡ ይገደዳል ።

ቍ ፡ ፩፻፳፩ ፡ ማኅበረተኛውን ፡ ስለ ፡ ማስወጣት ፡

(፩) ማኅበረተኛው፡ በመመሥረቻው፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ በተመ ለከቱት ፡ ሁኔታዎች ፡ መሠረት ፡ ከማኅበሩ ፡ ሊወገድ ፡ ይችላል ፡

(፪) ከነዚህ፡ ሁኔታዎች፡ ውጭ ፡ ለማስወገድ ፡ ትልቅ ፡ ምክንያት ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ማኅበረተኛውን ፡ ዋናው ፡ ጉባኤ ፡ ከማኅበሩ ፡ ሊያስወግደው ፡ ይችላል ፡

(፫) የተወገደው ፡ ማኅበረተኛ ፡ መወገዱ ፡ ከተነገረው ፡ በኋላ ፡ በሦስት ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ መወገዱ ፡ ትክክለኛ ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በዚህ ፡ ውሳኔ ፡ ላይ ፡ ለዳ ኞች ፡ አቤቱታ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ፡

ቍ ፡ ፩፻፳፪ ፡ ማኅበረተኞቹ ፡ በማኅበሩ ፡ ሊወከሉ ፡ ስላለመቻሉ ፡

ማኅበሩ ፡ ስላከናወናቸው ፡ ነገሮች ፡ ማኅበረተኞቹ ፡ በሦስተኞች ፡ ወገኖች ፡ ዘንድ ፡ አንድም ፡ የግዴታ ፡ ኀላፊነት ፡ አያገኛቸውም ፡

ክፍል ፡ ፫ ፡

ስለ ፡ ሥራው ፡ አመራር ፡

ቍ ፡ ፩፻፳፫ ፡ ዲሬክተሮችን ፡ ስለ ፡ መሾም ፡

(፩) ማኅበሩ፡ በመመሥረቻው ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ በተቋቋመበት ፡ ደንብ ፡ መሠ ረት ፡ በተሾሙ ፡ በአንድ ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ ዲሬክተሮች ፡ ይመራል ፡

(፪) ተቃራኒ ፡ ውሳኔ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዲሬክተሮችን ፡ የሚሾማቸው ፡ ጠቅላ ላው ፡ ጉባኤ ፡ ነው ፡

ቍ ፡ ፩፻፳፬ ፡ አባልነት ፡

ተቃራኒ፡ ውሳኔ፡ ከሌለ፡ በቀር ፡ ዲሬክተሮች ፡ የሚመረጡት ፡ ከማኅበሩ ፡ አባ ሎች ፡ ውስጥ ፡ ነው ፡

ቍ ፡ ፩፻፳፭ ፡ የሥራ ፡ አመራር ፡ ምክር ፡ ቤት ፡

(፩) ብዙ፡ ዲሬክተሮች፡ ያሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ማኅበሩ ፡ አንድ ፡ የሥራ ፡ አመራር ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ ይኖረዋል ፡

(፪) ተቃራኒ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ በሚገጥት ፡ በአሉት ፡ ወይም ፡ በተወከ ሉት ፡ አባሎች ፡ ድምፅ ፡ ብልጫ ፡ ማኅበሩን ፡ የሚመለከቱትን ፡ ውሳኔዎች ፡ የሚወስነው ፡ ይህ ፡ የሥራ ፡ አመራር ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ ነው ፡

(፫) በድምፅ ፡ ብልጫ ፡ በተደረገው ፡ ውሳኔ ፡ የማይስማሙት ፡ ማኅበረተኞች ፡ አለመስማማታቸውን ፡ በአንድ ፡ ፕሮሴቪርባል ፡ ውስጥ ፡ ለማጻፍ ፡ መብት ፡ አላቸው ፡

ቍ ፡ ፩፻፳፱ ። የዲሬክተሮቹ ፡ ሥልጣን ። (፩) ሕግ ።

(፩) የማኅበሩ፡ ዲሬክተሮች፡ ለማኅበሩ ፡ አመራር ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ተግባሮች ፡ ሁሉ ፡ ይፈጽማሉ ።

(፪) ዲሬክተሮቹ፡ ከፍርድ ፡ ሥራ፡ ጋራ ፡ ባለው ፡ ግንኙነትም ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ከፍርድ ፡ ሥራ ፡ ውጭ ፡ የማኅበሩ ፡ እንደራሴዎች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፩፻፴ ። (፪) የውስጥ ፡ ደንቦች ።

(፩) የውስጥ፡ ደንቦቹ፡ የዲሬክተሮችን ፡ ሥልጣናች ፡ ለመወሰን ፡ ወይም ፡ እነዚህ ፡ ሥልጣኖች ፡ እንዴት ፡ እንደሚሠራባቸው ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ።

(፪) ደንቦቹ፡ በማኅበሮቹ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ተቀምጠው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ እነዚህን ፡ ደንቦች ፡ ያወቁ ፡ መሆናቸው ፡ የተረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ደንቦቻቸው ፡ ለሦስተኞች ፡ ወገኖች ፡ መከራከሪያ ፡ ሊሆኑባቸው ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፩፻፴፩ ። (፫) የመመሥረቻ ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ ጠቅላላ ፡ ጉባኤ ።

(፩) የማኅበሩ፡ መመሥረቻ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡የማኅበሩ ፡ ጠቅላላ ፡ ጉባኤ ፡ የዲሬክተሮችን ፡ ሥልጣን ፡ የሚወስኑባቸው ፡ ወይም ፡ እነዚህ ፡ ሥልጣኖች ፡ እንዴት ፡ እንደሚሠራባቸው ፡ ሁኔታውን ፡ የሚቈርጡባቸው ፡ ድንጋጌዎች ፡ ሦስተኛ፡ ወገኖች ፡ ያወቁ ፡ መሆናቸው ፡ የተረጋገጠ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ለሦስተኛ፡ ወገኖች ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆኑባቸው ፡ አይችሉም ።

(፪) ደንቦቹን ፡ መተላለፍ ፤ የሚያስከትልው ፡ ቅጣት ፡ ለማኅበሩ ፡ የዲሬክተሩን ፡ ወይም ፡ የዲሬክተሮቹን ፡ ኀላፊነት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፩፻፴፪ ። ለጊዜው ፡ የሚሠራ ፡ ዲሬክተር ።

ለማኅበሩ ፡ እንዲሠሩ ፡ የተፈቀደላቸው ፡ ሰዎች ፡ የሌሉ ፡ ወይም ፡ መሰናክል ፡ ያገኛቸው ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ማንኛውም ፡ ባለጉዳይ ፡ በሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ ለጊዜው፡ የሚሠራ ፡ አንድ ፡ ዲሬክተር ፡ ዳኞች ፡ ይመርጣሉ ።

ቍ ፡ ፩፻፴፫ ። ችሎታን ፡ ስለ ፡ ማረጋገጥ ።

(፩) በማኅበሩ፡ ስም፡ እንዲህ ፡ ያለ ፡ ሥልጣን ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፡ ችሎታቸውንና ፡ ሥልጣናቸውን ፡ የሚያረጋግጥ ፡ ጽሑፍ ፡ ከማኅበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ እንዲሰጣቸው ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

(፪) ይህም፡ ጽሑፍ፡ አስፈላጊ ፡ ሲሆን ፡ ተግባሮቹ ፡ ለስንት ፡ ጊዜ ፡ እንዲቈዩ ፡ እንደ ፡ ተሰጣቸው ፡ ለይቶ ፡ ያመለክታል ።

ቍ ፡ ፩፻፴፩ ፡ የዲሬክተሮች ፡ ኀላፊነት ።።

የማኅበሩ ፡ ዲሬክተሮች ፡ በውክልና ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ በዚህ ፡ ማኅበር ፡ በኩል ፡ አላፊዎች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፩፻፴፪ ። የድምፅ ፡ መስጠት ፡ መብትን ፡ ስለ፡ማስወገድ ።

ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ ሐሳባቸውን ፡ ለማጽደቅ ፡ ወይም ፡ በዲሬክተሮች ፡ ኀላፊነት ፡ የተደረገውን ፡ ለመደንገግ ፡ በሚደረገው ፡ ጠቅላላ ፡ ጉባኤ ፡ ዲሬክተሮች ፡ በዚሁ ፡ ጉባኤ ፡ የድምፅ ፡ መስጠት ፡ መብቶቻቸውን ፡ ሊሠ ሩባቸው ፡ አይችሉም ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ጠቅላላው ፡ ጉባኤ ።

ቍ ፡ ፩፻፴፫ ፡ የመጨረሻ ፡ ባለሥልጣን ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) የማኅበረተኞቹ ፡ ጠቅላላ ፡ ጉባኤ ፡ ለማኅበሩ ፡ የበላይ ፡ የመጨረሻ ፡ ባለሥ ልጣን ፡ ነው ።

(፪) በሌላው ፡ ክፍል ፡ ሥልጣን ፡ ውስጥ ፡ ያልሆኑትን ፡ የማኅበሩን ፡ ነገሮች ፡ ሁሉ ፡ ጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ ይወስናል ።

ቍ ፡ ፩፻፴፬ ። ዲሬክተሮችን ፡ ስለ ፡ መሾምና ፡ ስለ ፡ መቄጣጠር ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የውል፡ ቃል፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ ዲሬክተሮችን ፡ ይሾማል ፤ ሥራቸውን ፡ ይቄጣጠራል ፤ ሒሳባቸውንም ፡ ያጸድቃል ።

(፪) ስለ፡ማኅበሩም ፡ አመራር ፡ የሚመለከቱትን፡ ትእዛዞች፡ ሊሰጣቸው ፡ ይችላል።

ቍ ፡ ፩፻፴፭ ። ዲሬክተሮችን ፡ ስለ፡መሻር ።

(፩) እንደ ፡ ስምምነቱ ፤ የሥራ ፡ ድካም ፡ ዋጋ ፡ መብታቸው ፡ የተጠበቀ ፡ ሆኖ ፡ ጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ዲሬክተሮችን ፡ ለመሻር ፡ ይችላል ።

(፪) ዲሬክተሮች፡ ግዴታዎቻቸውን፡ ከባድ ፡ በሆነ ፡ ሕገ ፡ ወጥነት ፡ እንደ፡ ማፍ ረስ ፡ ወይም ፡ የማኅበሩን ፡ ነገሮች ፡ በደንበኛው ፡ ለመምራት ፡ ችሎታ ፡ እንደ ማጣት ፡ የሆኑ ፡ ከባድ ፡ ምክንያቶች ፡ ያሉት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህን ፡ የመሻር ፡ መብት ፡ ለማስወገድም ፡ ሆነ ፡ ለመቀነስ ፡ አይፈቀድም ።

ቍ ፡ ፩፻፴፮ ። አባሎችን ፡ ስለ፡ማስገባትና ፡ ስለ፡ማስወገድ ።

(፩) ጠቅላላው፡ ጉባኤ፡ አዲስ ፡ አባሎችን ፡ ስለ፡ማስገባት ፡ ወይም ፡ የማኅበሩን፡ አባሎች ፡ ስለ፡ ማስወገድ ፡ ይወስናል ።

(፪) አባሎችን፡ የማስገባት፡ ወይም፡ የማስወገድ፡ ሥልጣን ፡ በጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ መጽደቁ ፡ የተጠበቀ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ለሥራ ፡ መምሪያ ፡ ክፍሎች ፡ ሊሰጥ ፡ አይቻልም ።

BACK

ቍ ፡ ፩፻፵ ። የወ ስጥ ፡ ደንቦቹን ፡ ስለ፡መለዋወጥ ፡ (፩)መሠረቱ ።

(፩) ተቃራኒ፡ ድንጋጌ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ ጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ የመመሥረቻውን ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ የማኅበሩን ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ ለመለዋወጥ ፡ ይችላል ።

(፪) የመመሥረቻውን፡ ጽሑፍ፡ ወይም ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ የመለዋወጡ ፡ ሥልጣን ፡ ለማንም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ ክፍል ፡ ሊፈቀድ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፩፻፵፩ ። (፪) ወሰን ።

(፩) የሚደረገው፡ ውሳኔ ፡ የማኅበሩን፡ ዓላማ ፡ ለመለዋወጥ ፡ ወይም ፡ ለማኅበረተኞቹ ፡ ትክክል ፡ ያልሆኑ ፡ መብቶችን ፡ ለመፍቀድ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የማኅበረተኞቹ ፡ ሁሉ ፡ ፈቃድ ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

(፪) ማኅበረተኞቹ፡ ካልፈቀዱ፡ በቀር ፡ ለማኅበረተኞቹ ፡ የተሰጡት ፡ እነዚህ ፡ ልዩ መብቶች ፡ ሊወሰዱባቸው ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፩፻፵፪ ። ስለ ፡ ጥሪ ። (፩) መሠረቱ ።

በመመሥረቻው፡ ጽሑፍ፡ ወይም ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች፡ እንደ፡ ተመለከቱትና ፡ አስቸኳይ፡ ሁኔታ ፡ ባጋጠመ ፡ ጊዜና ፡ የማኅበሩ ፡ ጥቅም ፡ አስፈላጊነቱን ፡ በሚያስገንበት ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ዲሬክተሮች ፡ ለጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ ጥሪ፡ እንዲላክለት ፡ ያደርጋሉ ።

ቍ ፡ ፩፻፵፫ ። (፪) የማኅበረተኞቹ፡ መብት።

(፩) በወስጡ፡ ደንብ፡ የተወሰነው ፡ የማኅበረተኞች ፡ ብዛት ፡ ጥሪ ፡ እንዲደረግ ፡ የጠየቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ ጥሪ ፡ ሊደረግለት ፡ ይገባል ።

(፪) ስለዚህ ፡ ጕዳይ፡ ደንቦቹ፡ ምንም ፡ የማያመለክቱ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ማኅበረተኞች ፡ የሚነጋገሩባቸውን ፡ ነገሮች ፡ በማመልከት ፡ በጽሑፍ ፡ ጥያቄ ፡ ያደረጉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከማኅበረተኞቹ ፡ አንድ ፡ አምስተኛው ፡ ለጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ ጥሪው ፡ እንዲደረግ ፡ ሊጠይቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፩፻፵፬ ። (፫) ዳኞች ፡ የሚያደርጉት ፡ ጥሪ ።

(፩) ጥሪ ፡ እንዲያደርግ፡ በሚገደድበት ፡ ጊዜ ፡ የሥራው ፡ አመራር ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ ለጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ ጥሪ ፡ ያላደረገ ፡ እንደ፡ ሆነ ፤ በአንድ ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ ማኅበረተኞች ፡ ጥያቄ ፡ ጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ እንዲሰበሰብ ። ዳኞች ፡ ጥሪ ፡ ይልኩ ፡ ስለታል ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ፡ ዳኞች፡ ስለ ፡ ጉባኤው ፡ ፕሬዚዳንትነት ፡ የሚመለከቱትን ፡ ውሳኔዎች ፡ ያደርጋሉ ።

ቍ ፡ ፩፻፵፭ ። (፩) አደራረግና ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

(፩) የጠቅላላው፡ ጉባኤ ፡ ጥሪ ፡ አደራረግና ፡ ጊዜው ፡ በመመሥረቻው ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ በውስጥ ፡ ደንቦቹ ፡ የተወሰኑ ፡ ናቸው ።

(፪) ተቃራኒ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ለሕሊና ፡ ተስማሚ ፡ በሆነ ፡ ሁኔታ ፡ ዲሬክተሮች ፡ ይወስኗቸዋል ።

ቍ ፡ ፩፻፵፮ ። በጉባኤው ፡ የሚደረግ ፡ የድምፅ ፡ አሰጣጥ ።

(፩) የጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ የሚያደርጋቸው ፡ ውሳኔዎች ፡ በሚገኙት ፡ ወይም ፡ በተወከሉት ፡ አባሎች ፡ ድምፅ ፡ ብልጫ ፡ የሚሆን ፡ ነው ።

(፪) ሊነጋገሩበት ፡ ከቀረበው፡ በቀር ፡ በሌላ ፡ ጉዳይ ፡ ላይ ፡ የሚደረግ ፡ ውሳኔ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፩፻፵፯ ። ትክክልነት ።

ማኅበረተኞቹ ፡ ሁሉ ፡ በጽሑፍ ፡ የተቀበለ ት፡ ሐሳብ ፡ እንደ፡ዋናው ፡ ጉባኤ ፡ ውሳኔ ፡ የሚተካከል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፩፻፵፰ ። የጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ ውሳኔዎች ፡ ፈራሽነት ። (፩) ክስ ።

(፩) ማንኛውም ፡ ማኅበረተኛ፡ ምንም ፡ ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ እርሱ ፡ ባልተቀበላቸውና ፡ የሕጉን ፡ ወ ሳኔዎች ፡ ወይም ፡ የማኅበሩን ፡ መመ ሥረቻ ፡ ጽሑፍ ፡ የውስጥ ፡ ደንቦቹን ፡ በሚጥሱት ፡ በጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ ውሳ ኔዎች ፡ ላይ ፡ ለዳኞች ፡ ክስ ፤ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

(፪) ይህን ፡ ክስ ፤ ውሳኔ ፡ መደረጉን ፡ ካወቀበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ በያዘው ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ካላቀረበ ፡ ተቀባይነትን ፡ አያገኝም ።

(፫) በመመሥረቻው፡ ጽሑፍ፡ ወይም ፡ በውስጥ ፡ ደንቦቹ ፡ ወይም ፡ በሕጉ ፡ እን ደተመለከተው ፡ ዐይነት ፡ ዋናው ፡ ጉባኤ ፡ ተንኰል፡ ሳይኖርበት ፡ ጥሪ ፡ የተደረ ገለት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ የተደረጉትን ፡ ውሳኔዎች ፡ ማኅ በረተኛው ፡ እንዳወቃቸው ፡ ይገመታሉ ።

ቍ ፡ ፩፻፵፱ ። (፪) የፍርዱ ፡ ሥልጣን ።

የጠቅላላውን ፡ ጉባኤ ፡ ውሳኔ ፡ ለመሻር ፡ የሚነገረው ፡ ፍርድ ፡ በሁሉ ፡ ላይ ፡ ሥልጣን ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፩፻፶ ። ውሳኔዎች ፡ እንዳይፈጸሙ ፡ ስለ፡ማቋረጥ ፤ (ስለ፡ማገድ) ።

ከማኅበሩ፡ ዲሬክተሮች፡ በአንዱ፡ ወይም፡ በማኅበሮቹ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ጥያቄ፡ ማቅረብ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ፈራሽነቱ ፡ የተጠየቀውን ፡ ውሳኔ ፡ አፈጻጸም ፡ ለመከ ልከል ፡ (ለማገድ ፡)ይችላል ።

ክፍል ፡ ፭ ።

የማኅበሩ ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ።

ቍ ፡ ፩፻፶፩ ። መሠረቱ ።

(፩) ማኅበሩ ፡ በውስጡ ፡ ከአሉት ፡ ሰዎች ፡ ልዩነት ፡ ያለው ፡ ነው ።

(፪) የማኅበሩ ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ የአባሎቹ ፡ ግዴታዎችና ፡ መብቶች ፡ አይደሉም ።

(ቮ) እንዲሁም ፡ የማኅበሩ፡ አባሎች፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ የማኅበሩ ፡ መብ ቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ አይደሉም ፡

ቍ ፡ ፬፻፺፪ ፡ ስም ፡

(፩) የማኅበሩ ፡ ስም ፡ እንደ፡ ሰዎች፡ ስም ፡ ዐይነት ፡ ልክ ፡ የሚጠበቅ ፡ ነው ፡

(፪) የሆነ፡ ሆኖ፡ ይህ ፡ ጥበቃ ፡ በሕግ ፡ የሚደረገው ፤ የማኅበሩ ፡ የውስጥ፡ ደንቦች፡ በማኅበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ የተቀመጡ ፡ ሲሆኑ ፡ ወይም ፡ በማኅበሩ ፡ መብ ቶች ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ያደረገው ፡ ሰው ፡ ጉዳዩን ፡ በማወቅና ፡ በመጥፎ ፡ ልቡና ፡ የሆነ ፡ ሲሆን ፡ ነው ፡

ቍ ፡ ፬፻፺፫ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ፡

(፩) የማኅበሩ ፡ ዋና ፡ መኖሪያ፡ ቦታ፡ የሚባለው ፡ በመመሥረቻው፡ጽሑፍ፡ወይም፡ የው ስጥ ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ ዋና ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ በተቋቋመበት ፡ ቦታ ፡ ያለው ፡ ነው ፡

(፪) ማኅበሩ ፡ በኑዋሪ ፡ አኳኋን፡ ያሉት፡ የያዛቸው ፡ ሌሎች ፡ ቦታዎች ፡ ሁሉ ፡ ምክ ትል ፡ መኖሪያ ፡ ቦታዎች ፡ ይባላሉ ፡

ቍ ፡ ፬፻፺፬ ፡ ችሎታ ፡ (፩) መሠረቱ ፡

(፩) ማኅበሩ ፡ ከዐይነቱ ፡ ጋራ ፡ የሚስማሙትን ፡ የብሔራዊ ፡ ኑሮ ፡ ተግባሮችን ፡ ሁሉ ፡ መፈጸም ፡ ይችላል ፡

(፪) ማኅበሩም ፡ እነዚህን፡ ተግባሮች፡ በሥራ ፡ መምሪያ ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶቹ ፡ አማ ካይነት ፡ ይፈጽማል ፡

ቍ ፡ ፬፻፺፭ ፡ (፪) የፍርድ ፡ ጉዳዮች ፡

(፩) ማኅበሩ ፡ በጠያቂነት፡ ወይም ፡ በተከላካይነት፡ በዳኝነት ፡ ፊት ፡ ለመቆም ፡ ይችላል ፡

(፪) በዚህ ፡ ነገር፡ ማኅበሩ፡ በመመሥረቻው ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ በውስጥ ፡ ደንቦቹ ፡ ሥልጣን ፡ በተሰጣቸው ፡ ሰዎች ፡ የሚወከል ፡ ይሆናል ፡

(፫) የመልእክትን፡ ደብዳቤ፡ ወይም፡ አንድ ፡ ጽሑፍን ፡ ለማድረስ ፡ የሚላከውን ፡ ማስታወቂያ ፡ በማኅበሩ ፡ ስም ፡ ሆኖ ፡ ሊቀበል ፡ የሚችለው ፡ አባል ፡ የትኛው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለይቶ ፡ መግለጽ ፡ አስፈላጊ ፡ ሳይሆን ፡ በማኅበሩ ፡ ወይም ፡ በዲሬ ክተሩ ፡ አድራሻ ፡ ለማኅበሩ ፡ ቢላክለት ፡ የተላከው ፡ ደብዳቤ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ጽሑፍን ፡ ለማድረስ ፡ የተጻፈው ፡ ማስታወቂያ ፡ በሚገባ ፡ የተላከ ፡ ሆኖ ፡ ይቂ ጠራል ፡

BACK

ቍ ፡ ፬፻፺፮ ። (ፎ) ስጦታዎችና ፡ ውርስ ።

(ፊ) አንድ ፡ ማኅበር፡ በስጦታ ፡ ወይም፡ በውርስ ፡ ያገኛቸው ፡ ሀብቶች ፡ ከአንድ ፡ ከተወሰነ ፡ ገንዘብ ፡ በላይ ፡ የሚያልፉ ፡ ሲሆኑ ፡ የማኅበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ እነዚህ ፡ በቁም ፡ ስጦታ ፡ ወይም ፡ በውርስ ፡ ለአንድ ፡ ማኅበር ፡ የተሰጡ ፡ ሀብቶች ፡ እንዲገለጹለት ፡ ማኅበሮችን ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(ፌ) በእንደዚህ፡ ያለው፡ አጋጣሚ ፡ ጊዜ ፡ ተጠቃሚው ፡ ማኅበር ፡ የቁም ፡ ስጦታዎችን ፡ ወይም ፡ የውርሶችን ፡ ሀብቶች ፡ ከተቀበለበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ፡ ስድስት ፡ ወር ፡ ድረስ ፡ የተቀበለውን ፡ የቁም ፡ ስጦታ ፡ ወይም ፡ ያገኘውን ፡ ውርስ ፡ ለማኅበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ማስታወቅ፡አለበት ። ሳያስታውቅ፡ቢቀር፡ ግን ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ በ፬፻፷፰ ፡ ቍጥር ፡ መሠረት ፡ ቅጣት ፡ ያገኘዋል ።

ቍ ፡ ፬፻፺፯ ። ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርስ ፡ የማኅበሩ ፡ ኀላፊነት ።

(ፊ) ዲሬክተሮቹና ፡ ሠራተኞቹ ፡ ሳይፈጽሟቸው ፡ የቀሩትና ፡ የሠሯቸው ፡ ተግባሮች ፡ ግዴታ ፡ ባለባቸውና ፡ አላፊነትን ፡ የሚያመጡ ፡ ተግባሮችን ፡ በሚፈጸሙበት ፡ ጊዜ ፡ የተደረጉ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ኀላፊነትን ፡ የሚያስከትሉ ፡ ሲሆን ፡ ማኅበሩ ፡ ዲሬክተሮቹና ፡ ሠራተኞቹ ፡ ሳይፈጽሟቸው ፡ በቀሩት ፡ በሠሯቸው ፡ በአላፊነት ፡ ይጠየቃል ።

(ፌ) እንዲሁም፡ ማኅበሩ፡ በማይገባ ፡ የበለጸገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በአላፊነት ፡ ይጠየቃል ።

(ፎ) ለዚህ ፡ ነገር፡ ከውል፡ ውጭ ፡ ስለሚደርስ ፡ አላፊነትና ፡ ያላገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ የተነገሩት ፡ ውሳኔዎች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፬፻፺፰ ። ስለ ፡ ማኅበሩ ፡ ዕዳዎች ፡ ዋስትና ።

በማኅበሩ፡ ስም፡ የሠራው ፡ ዲሬክተር ፤ በማኅበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ በተቀመጡት ፡ በውስጥ ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ ማኅበሩ ፡ ያልተከናወነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለማኅበሩ ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ የአንድነት ፡ ዋስ ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ስለ ፡ ማኅበሩ ፡ መፍረስና ፡ ሒሳብ ፡ ማጣራት ።

ቍ ፡ ፬፻፺፱ ። መፍረስ ። (ፊ) የውስጥ ፡ ደንቦች ።

ማኅበሩ ፡ የሚፈርሰው ፡ በመመሥረቻው ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ በውስጥ ፡ ደንቡ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፳ ። (ፌ) ጠቅላላ ፡ ጉባኤ ።

ተቃራኒ ፡ ውሳኔ ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ጠቅላላው ፡ ጉባኤ የማኅበሩን ፡ መፍረስ ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፬፻፷፭ ። (፫) ዳኞች ።

በሥራ ፡ መምሪያ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ ተጎበረተኞቹ ፡ በአንድ ፡ አምስ ተኛ ፡ ወይም ፡ በማኅበሮቹ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ጥያቄ ፡ ዳኞች ፡ ማኅበሩ ፡ እንዲፈ ርስ ፡ የሚወስኑት ፤

(ሀ) በማኅበረተኞቹ፡ ብዛት፡ ማነስ ፡ ወይም ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ምክንያት ፡ በመመሥረቻው ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ በውስጥ ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ የሥራ ፡ መምሪያ ፡ ምክር ፡ ቤትን ፡ አባሎች ፡ ለመምረጥ ፡ ወይም ፡ ማኅበሩን ፡ ለማ ካሄድ ፡ ያልተቻለ ፡ ሲሆን ፤

(ለ) የማኅበሩ ፡ ዓላማ፡ የተደረሰበት፡ ሲሆን ፤ ወይም ፡ ሊደረስበት ፡ ያልተቻለ ፡ ሲሆን ፡ ወይም ፡ ረጅም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ባለመከናወኑ ፡ ማኅበሩ ፡ ይህን ፡ ዓላማ፡ መከተል ፡ ያቋረጠ ፡ መሆኑ ፡ የተገለጸ ፡ ሲሆን ፤

(ሐ) በመመሥረቻው ፡ ጽሑፍ፡ ወይም፡ በውስጥ ፡ ደንቦች ፡ ከተወሰነው ፡ የተ ለየ ፡ ዓላማ ፡ ማኅበሩ ፡ የሚከተል ፡ ሲሆን ፤

(መ) ማኅበሩ ፡ ዕዳውን ፡ የመክፈል ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፷፮ ። (፩) የአስተዳደር ፡ ውሳኔ ።

(፩) ዓላማውና፡ ክንውኑ፡ ሕገ ፡ ወጥ፡ ወይም፡ ለመልካም፡ ጠባይ፡ ተቃራኒ ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የማኅበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ የማኅበሩን ፡ መፍረስ ፡ ይናገራል ፡ (ይወስናል) ።

(፪) ከማኅበሩ ፡ ዲሬክተሮች ፡ አንዱ ፤ ውሳኔው ፡ ለማኅበሩ ፡ ከተነገረ ፡ ጀምሮ ፡ በአንድ ፡ ወር፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፤ በዚሁ ፡ ውሳኔ ፡ ላይ ፡ ለአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ የይግባኝ ፡ አቤቱታ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

(፫) ፍርድ ፡ ቤቱ፡ በዚህ ፡ አቤቱታ ፡ ላይ ፡ውሳኔ ፡ እስኪሰጥ ፡ ማኅበሩን ፡ የሚሸረው ፡ ውሳኔ ፡ አፈጻጸሙ ፡ እንዲዘገይ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፬፻፷፯ ። የሒሳብ ፡ ማጣራት ፡ ሁኔታ ።

(፩) ማኅበሩ፡ በሒሳብ፡ ማጣራት፡ ሁኔታ ፡ ላይ ፡ የሚገኘው ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ የፈረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፪) ማኅበሩም፡ ለዚህ ፡ የሒሳብ ፡ ማጣራት ፡ አስፈላጊ፡ ለሆኑ ፡ ነገሮች ፡ እስከ ፡ መጨረሻው ፡ የሰውነት ፡ መብት ፡ እንዳለው ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፬፻፷፰ ። ሒሳብ ፡ አጣሪዎች ። (፩) ምርጫ ።

(፩) በመመሥረቻው ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ በውስጥ ፡ ደንቦቹ ፡ ተቃራኒ ፡ ነገር ፡ ከሌለ ፤ ወይም ፡ ዳኞች ፡ ካልወሰኑ ፡ በቀር ፡ ማኅበሩን ፡ ይመሩ ፡ በነበሩ ፡ ሰዎች ፡ የማኅ በሩ ፡ ሒሳብ ፡ ይጣራል ።

(፪) እነዚህ ፡ ሰዎች፡ የሌሉ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞች ፡ የመረጧቸው ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ሒሳብ ፡ አጣሪዎች ፡ የማኅበሩን ፡ ሒሳብ ፡ ያጣራሉ ።

ቍ ፡ ፬፻፳፭ ። (፪) ሥልጣን ።

(፩) ሒሳብ፡ አጣሪው፡ ለሥራ፡ መምሪያ፡ ምክር፡ ቤት፡ የነበረው፡ ሥልጣን፡ አለው።

(፪) ለሒሳብ ፡ ግጣራት ፡ አስፈላጊ ፡ ለሆኑ ፡ ነገሮች ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ባለው ፡ መብቱ ፡ ሊሠራበት ፡ አይችልም ።

(፫) አዲስ ፡ ሌላ ፡ ሥራ ፡ ሊጀምር ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፬፻፳፮ ። (፫) ኀላፊነት ።

(፩) ሒሳብ፡ አጣሪው፡ በማኅበሩ፡ ላይና፡ ከማኅበሩ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ በሆኑት ፡ ላይ ፡ ሥራዎችን ፡ በማከናወን ፡ በሚያደርገው ፡ ጥፋት ፡ ጉዳት ፡ ያደረሰባቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኀላፊ ፡ ነው ።

(፪) ከክሱ፡ መቅረብ፡ በፊት ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ በማኅበሩ ፡ የዲሬክተርነትን ፡ ሥራዎች ፡ የሠራ ፡ ማናቸውም ፡ ከማኅበረተኞቹ ፡ አንድ ፡ ሰው ፤ በማኅበሩ ፡ በኩል ፡ የሒሳብ ፡ አጣሪውን ፡ በአላፊነት ፡ ሊያስጠይቀው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፬፻፳፯ ። የፈረሰው ፡ ማኅበር ፡ ንብረት ።

(፩) የፈረሰው ፡ ማኅበር፡ ንብረት፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ በማኅበረተኞቹ ፡ መካከል ፡ ሊከፋፈል ፡ አይቻልም ።

(፪) በመመሥረቻው ፡ ጽሑፍ፡ ወይም፡ በውስጥ፡ ደንቦቹ ፡ ውስጥ ፡ ውሳኔ ፡ የሌለ፡ ሆኖና ፡ ጠቅላላው ፡ ጉባኤም ፡ በሚገባ ፡ ለሌላ ፡ ሥራ፡ ያላዋላቸው ፡ እንደ፡ሆነ ፡ እነዚህ ፡ ሀብቶች ፡ የመንግሥት ፡ ንብረት ፡ ይሆናሉ።

(፫) ማኅበሩን ፡ ያፈረሰው ፡ የማኅበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ጠቅላላው ፡ ጉባኤ ፡ ሀብቶችን ፡ በሌላ፡ሥራ ፡ ላይ ፡ ለማዋል ፡ ለመወሰን ፡ አይችልም ።

ክፍል ፡ ፯ ።

ማኅበሮችን ፡ ስለ፡መቈጣጠር ።

ቍ ፡ ፬፻፳፰ ። የማኅበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ።

(፩) በያንዳንዱ፡ የጠቅላይ፡ ግዛት፡ ዋና ፡ ከተማ ፡ ከጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ የመንግሥት፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጋራ ፡ የተያያዘ ፡ (የተሳሰረ ፡) አንድ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ይኖራል ።

(፪) የተባለው ም፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ በጠቅላይ ፡ ግዛቱ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙትን ፡ ማኅበሮች ፡ ይቈጣጠራል ።

ቍ ፡ ፬፻፳፱ ። የማኅበር ፡ የውስጥ ፡ ደንቦችን ፡ ማስቀመጥ ።

የሚያስፈልግ ፡ ሲሆን ፤ የማኅበሮች፡ ጽሕፈት ፡ ቤት፡ የማኅበሩን ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ እንዲያዘጋጁና ፡ እነዚህኑም ፡ በመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ እንዲያስቀምጡ ፡ መሥራቾቹን ፡ ወይም ፡ መሪዎቹን ፡ ያስጠነቅቃቸዋል ።

ቊ ፡ ፬፻፫ ። የታወቁ ፡ ማኅበሮች ፡ መዝገብ ።

(፩) የማኅበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ በጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ ውስጥ ፡ ያሉትንና ፡ አሉ ፡ ተብለው ፡ የተነገሩትን ፡ ማኅበሮች ፡ መዝገብ ፤ በፈደል ፡ ተራ ፡ ይይዛል ፡ (ያስ ቀምጣል) ።

(፪) የአንድ፡ ማኅበር፡ ዲሬክተሮች፤ በመዝገብ፡ እንዳይጻፍ፡ የማኅበሮቹ፡ ጽሕፈት፡ ቤት፣ በተቃወመበት፡ እንቢታ፡ ላይ፡ ለዳኞች ፡ አቤቱታ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፬፻፫፩ ። የተራ ፡ ቊጥር ።

(፩) በመዝገብ ፡ የተጻፈው፡ እያንዳንዱ ፡ ማኅበር ፡ ጽሕፈት፡ቤቱ ፡ ስለ፡ማኅበሩ ፡ ያዘጋጀውን፡ ዶሴ ፡ ቊጥር ፡ የሚያመለክት ፡ አንድ ፡ ተራ ፡ ቊጥር ፡ ይቀበላል ።

(፪) ይህ ፡ የተባለው ፡ ተራ፡ ቊጥር፡ በማኅበሮቹ ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ ውስጥና ፡ ማኅበሮቹን ፡ ከሥልተኛ፡ ወገኖች ፡ ጋራ ፡ በሚያገናኙት ፡ የደብዳቤ ፡ ጽሑፎች፡ ላይ ፡ መግባት ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፬፻፫፪ ። የማኅበሩ ፡ ዶሴ ።

በመዝገብ ፡ የተጻፈው ፡ የያንዳንዱ ፡ ማኅበር ፡ ዶሴ ፡ የሚያመለክተው ።

(ሀ) የማኅበሩን ፡ ስም ፡ ከነተራ ፡ ቊጥሩ ፤

(ለ) የማኅበሩን ፡ የጽሕፇ ፡ ደንቦችና ፡ በነዚህ ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ ላይ ፡ የተ ደረጉትን ፡ መለዋወጥ ፡ እነዚህ ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ ወይም ፡ መለዋወጦች ፡ የተደረጉበትን ፡ ጊዜ ፡ ሜምር ፤

(ሐ) የማኅበሩ ፡ ዲሬክተሮችን ፤ ወይም፡ ለማኅበሩ ፡ ወኪልነት ፡ ሥልጣን ፡ ያላቸውን ፡ ሰዎች ፡ ስም ፤

(መ) ለማኅበሩ ፡ ሊኖሩት ፡ የሚችሉትን፡ የሁለተኛ ፡ ደረጃ ፡ የተቀማጭነትን ፡ ቦታዎች ፡ መግለጫ ፤

(ሠ) ስለ፡ ማኅበሩ፡ መፍረስ፡ የተሰጠውን ፡ ውሳኔና፡ አስፈላጊም ፡ ሲሆን ፡ የመ ጨረሻ ፡ አስተሳሳቢዎቹን ፡ ሰዎች ፡ ስም ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፬፻፫፫ ። ጠቅላላ ፡ ስብሰባዎች ። (፩) የስብሰባ ፡ ጥሪ ።

(፩) ጠቅላላ፡ የሆነው፡ ስብሰባ፡ በሚቀመጥበት፡ ጊዜ፡ ሁሉ ፡ ለማኅበሩ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ በአስፈላጊው ፡ ጊዜ ፡ ማስታወቂያ ፡ ይላክለታል ።

(፪) ጽሕፈት፡ ቤቱ ፡ በነዚህ፡ ጠቅላላ ፡ ስብሰባዎች ፡ ውስጥ፡አንድ፡ታዛቢ፡ወኪል ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

(፫) በተለይ፡ የስብሰባውን፡ ጥሪ ፡ አደራረግና ፡ የጥሪውን ፡ ጊዜ ፤ ስብሰባው ፡ የሚ ነጋገርበትን ፡ ጉዳይና ፡ የስብሰባውን ፡ አያያዝ ፡ ስለሚመለከተው ፡ ነገር ፤ የጠ ቅላላው ፡ ስብሰባ ፡ የሥራውን ፡ መልካም ፡ አፈጻጸም ፡ ለማረጋገጥ ፡ ጠቃሚ ዎች ፡ የሚመስሉትን ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፫፬ ፡ (፪) ውሳኔዎች፡

በግጎበሮቹ፡ ጽሕፈት፡ ቤት ፡ ጠቅላላ ፡ ስብሰባ ፡ የተደረገበትን ፡ ቀን ፡ በሚከ ተለው ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤቱ ፡ በሚይዘው ፡ መዝገብ ፡ ዶሴ ፡ ውስጥ ፡ መጻፍ ፡ ያለባቸው ፤ በተባለው ፡ ስብሰባ ፡ የተሰጡት ፡ ውሳኔዎች ፡ ሁሉ፡ በግስ ታወቂያ ፡ ይላኩለታል ፡

ቍ ፡ ፭፻፫፭ ፡ (፫) የውሳኔዎቹ ፡ ፈራሽነት ፡

(፩) የግጎበሮቹ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ጠቅላላው ፡ ስብሰባ ፡ የሰጣቸውን ፡ የሕግ ፡ ወይም፡ የግጎበር ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ ተቃራኒ፡ የሆኑትን ፡ ውሳኔዎች ፡ በዳኞች ፡ ፊት ፡ ለመቃወም ፡ ይችላል ፡

(፪) ከሱም ፡ እንዳይፈርስ ፤ የተደረገው ፡ የውሳኔው ፡ ግልባጭ ፡ ከተላከለት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ወር ፡ መቅረብ ፡ አለበት ፡

ቍ ፡ ፭፻፫፮ ፡ የግጎበር ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ መለዋወጥ ፡

(፩) በግጎበሮቹ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ ላይ ፡ መለዋወጥ ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ፤ ጠቅላ ላው ፡ ስብሰባ ፡ መለዋወጡን ፡ የተቀበለበትን ፡ ቀን ፡ በሚከተለው ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ የተባለውን ፡ መለዋወጥ ፡ የያዘው ፡ አንድ ፡ አዲስ ፡ የደንቦቹ ፡ ግልባጭ ፡ ጽሑፍ ፡ ለግጎበሮቹ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ይሰጣል ፡

(፪) ይኸው፡ ግልባጭ፡ በገበሩ ፡ ላይ ፡ ቤ.. ....ቱን ፡ የተሻሻለ ፡ ጽሑፍ ፡ የሚል ፡ ጽሕፈት ፡ ይናረዋል ፡

(፫) ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ የግጎበሩ ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ መለዋወጣቸውን ፡ ማወ ቃቸው ፡ ካልተረጋገጠ ፡ በቀር ፡ ለግጎበሮቹ ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ የተደረጉት ፡ መለዋወጦች ፡ በግጎበሮቹ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ እስከ ፡ ተነገረ ፡ ድረስ፡ በሦስተኛ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆኑባቸው ፡ አይችሉም ፡

ቍ ፡ ፭፻፫፯ ፡ የግጎበር ፡ ዲሬክተሮች ፡

(፩) የሥራው ፡ አመራር ፡ (ዲሬክሲዮን) ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ አባሉች ፡ ስም ፡ እንዲ ሁም ፡ ለግጎበሩ ፡ ወኪል ፡ የመሆን ፡ ሥልጣን ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፡ ስም፡እነዚህ ፡ ሰዎች ፡ ከተመረጡበት ፡ ቀን ፡ በሚከተለው ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ለግጎበሮቹ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ይነገራል ፡

(፪) እንደዚሁም ፡ የነዚህ ፡ ሰዎች ፡ ስም ፡ ለተጻፈበት ፡ ሊስት ፡ የተደረገውም ፡ ግናቸውም ፡ መለዋወጥ ፡ በዚሁ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ይነገራል ፡

ቍ ፡ ፭፻፫፰ ፡ የሒሳብ ፡ ሚዛን ፡

(፩) ግጎበሩ ፡ በያመቱ ፡ ጠቅላላው ፡ ስብሰባ፡ ያጸደቀውን፡ የሒሳብ ፡ ሚዛን ፡ ለግ ጎበሮቹ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ያስታውቃል ፡

(፪) ያገር፡ ግዛት፡ ሚኒስቴር ፡ የዚህን ፡ የሒሳብ ፡ ሚዛን ፡ መልካም ፡ አቀራረብና ፡ እውነተኛነትን ፡ ለማረጋገጥ ፡ የሚስማሙ ፡ መስለው ፡ የሚታዩትን ፡ ደንቦች ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላል ፡

BACK

ቍ ፡ ፩፻፫፱ ፡ የአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡

(፩) ያገር፡ ግዛት፡ ሚኒስቴር፤ የግኅበሮቹ፡ ጽሕፈት፡ ቤቶች፡ በግኅበሮች፡ ላይ፡ ግጠኛ፡የሆነውን ፡ የመቈጣጠር፡ ሥራ፡ እንዲሠሩ፡ ለማድረግ ፡ ሌሎችንም ፡ ሚነት ፡ ያላቸውን ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ሁሉ ፡ በሚገኙት ፡ ሕጎች ፡ መሠረት ፡ ዘዘ ፡ ይችላል ፡

(፪) እነዚህ ፡ ጥንቃቄዎች፡ እንደ፡ ግኅበሩ፡ ግብ ፡ ትልቅነትና ፡ እንደሚቈይቡ ጊዜ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ለመሆን ፡ ይችላሉ ፡

(፫) እንደዚሁም ፡ ዋና ፡ መሥሪያ ፡ ቤታቸው ፡ በውጭ ፡ አገር ፡ ለሆኑ፡ግኅበር፡ ወይም፡በውጭ ፡ አገር ፡ የግኅበርን ፡ ሥራ ፡ ክንውን ፡ ለያዙ ፡ ወይም ፡ አብዛኛ አባሎቹ፡ የውጭ፡ አገር ፡ ዜጎች ፡ ለሆኑ ፡ ወይም ፡ በሥራ ፡ አመራሩ ፡ (ዲሬ ዮን) ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙዎች ፡ የውጭ፡ አገር፡ ሰዎ ለሚገኙባቸው ፡ ግኅበሮች ፡ ልዩ ፡ የሆኑት ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ሊታዘዙ ፡ ይችላ

ቍ ፡ ፩፻፫ ፡ የወንጀል ፡ ቅጣቶች ፡(፩) ለጽሕፈት ፡ ቤት ፡ የሚደረጉ ፡ ማስታወቂያዎ

በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ የሚቀጡት ፤

(ሀ) የግኅበርን ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ በሕግ ፡ በተመለከተው ፡ ጊዜ ፡ ሙስ ለግኅበሮቹ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ያልሰጡት ፡ የግኅበር ፡ መሥራቾች ፡

(ለ) ለግኅበሮች፡ ጽሕፈት፡ቤት ፡ ስለሚደረጉት ፡ ማስታወቂያዎች፡ወይም ፡ ሚሰጡት ፡ ጽሑፎች ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ የተመለከቱትን ፡ ውሳኔዎች ፡ የ ለፉ ፡ የግኅበሩ ፡ መሪዎች ፡ ናቸው ፡

ቍ ፡ ፩፻፫፩ ፡ (፪) የልዩ ፡ ልዩ ፡ ሕጋውያን ፡ ትእዛዞች ፡ መጣስ ፡

በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ የሚቀጡት ፡

(ሀ) ተራ፡ ቍጥሩን፡ በግኅበር ፡ ደንቦች ፡ ወይም ፡ ከሥልተኛ ፡ ወገኖች ፡ ጋ በሚያደርገው ፡ በደብዳቤ ፡ ጽሑፎች ፡ ላይ ፡ ያላመለከተ ፡ ግኅበር ፤

(ለ) ባለጕዳዩ፡ ባቀረበው፡ ጥያቄ ፡ የግኅበሩን ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ ለተባለ. ባለጕዳይ ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ ያላስታወቀ ፡ ግኅበር ፡ ነው ፡

ቍ ፡ ፩፻፫፪ ፡ (፫) ሕገ ፡ ወጥ ፡ ነው ፡ የተባለ ፡ ግኅበር ፡

(፩) የግኅበሮች፡ ጽሕፈት፡ ቤት ፡ ለአፈረሰው ፡ ግኅበር ፡ በሥራ ፡ አስኪያጅነ የአንድ፡ የሥራ፡ ክንውን ፡ የቀጠሉ ፡ ሥራ ፡ አስኪያጆች ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ፡ ሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይቀጣሉ ፡

(፪) እንደዚሁም ፡ የግኅበሩን ፡ ሕገ ፡ ወጥነት ፡ እያወቁ ፡ የሥራውን ፡ መካሄ ተካፋዮች ፡ በመሆን ፡ የቀጠሉ ፡ የተባለው ፡ ግኅበር ፡ አባሎች ፡ በወንጀ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይቀጣሉ ፡

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ልዩ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደበ ፡ ንብረት ።

ክፍል ፡ ፩ ።

የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ።

ቊ ፡ ፬፻፹፫ ። ትርጓሜ ።

የበጎ ፡ አድራጎት፡ ድርጅት ፡ ተግባር ፡ ማለት ፡ አንድ፡ ሰው ፡ አንድ ፡ ሀብት ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ሀብቶች ፡ ትርፍ ፡ ለማግኘት ፡ ሳይሆን ፡ በማይመለስ ፡ እኳኋ ንና ፡ ለዘለዓለም ፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ የጠቅላላ ፡ ጥቅም ፡ ግብ ፡ ላለው ፡ የሚያ ውልበት ፡ ሥራ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፬፻፹፬ ። ፎርሞች ።

(፩) የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ በቁም ፡ ስጦታ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ሊቋ ቋም ፡ ይችላል ።

(፪) የዚህም ፡ ነገር፡ መቋቋም ፡ በወይነቱና፡ በሥረ ፡ ነገሩ ፡ ስጦታዎችን ፡ ወይም ፡ ኑዛዜዎችን ፡ በሚመለከቱ ፡ ደንቦች ፡ የሚመራ ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ፬፻፹፭ ። የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ነገሩን ፡ ማጽደቅ ፡ አስፈላጊ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅትን ፡ ተግባር ፡ ያገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ካላጸ ደቀው ፡ በቀር ፡ አይቋቋምም ።

(፪) የአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ውሳኔ ፡ ከመስጠቱ ፡ በፊት ፡ አስፈላጊ ፡ ሲሆን፡ ይህ ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ የሚመለከታቸውን ፡ የሌሎች ፡ ሚኒስቴሮ ችን ፡ ሐሳብ ፡ ይጠይቃል ።

ቊ ፡ ፬፻፹፮ ። ነገሩ ፡ እንዲጸድቅ ፡ ለማድረግ ፡ የሚቀርበው ፡ ጥያቄ ። (፩) የበጎ ፡ አድራ ጎት ፡ ድርጅት ፡ መሥራቹ ፡ በሕይወቱ ፡ ሳለ ።

የበጎ ፡ አድራጎቱ፡ ድርጅት፡ ተግባር፡ እንዲጸድቅ ፡ ለማድረግ፡ የሚቀርበውን ፡ ጥያቄ ፡ መሥራቹ ፡ በሕይወት ፡ ካለ ፡ መሥራቹ ፡ ራሱ ፡ ወይም ፡ ወኪሉ ፡ ካል ሆነ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፬፻፹፯ ። (፪) የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ መሥራቹ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ።

(፩) መሥራቹ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ የተባለውን ፡ ጥያቄ ፤ መሥራቹ ፤ ሥራውን ፡ ሰጥቶት ፡ እሺ ፡ ብሎ ፡ የተቀበለው ፡ ሰው ፡ ሊጠይቅ ፡ ይገባል ።

(፪) እንደተባለው ፡ ጠያቂ ፡ የሌለ፡ ሲሆን፡ የበጎ ፡ አድራጎትን ፡ ድርጅት ፡ ጽሑፍ፡ ያዘጋጁ ፡ ሰዎች ፤ ወይም ፡ ለዚህ ፡ ነገር ፡ ምስክር ፡ የሆኑት ፡ ወይም ፡ የዚህን ፡ ተግባር ፡ አደራ ፡ ያስቀመጡት ፡ ሰዎች ፡ ሊጠይቁ ፡ ይገባል ።

(፫) የዚህን ፡ ተግባር ፡ ፈቃድ ፡ የመጠየቅ ፡ ግዴታ ፡ የሚወድቅባቸው ፡ ሰዎች ፡ ፈቃዱን ፡ ሳይጠይቁ ፡ የቀሩ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተባለውን ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድር

ጅት ፡ ጽሑፍ ፡ እንዲጸድቅ ፡ የሚቀርበውን ፡ ጥያቄ ፡ መሥራቹ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ፡ በሦስት ፡ ወሩ ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ ማናቸውም ፡ ባለጉዳይ ፡ ሊያቀርበው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፸፰ ። የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅትን ፡ ተግባር ፡ ስለ ፡ መሻር ።

(፩) የበጎ ፡ አድርጎት ፡ ድርጅትን ፡ ተግባር ፡ መሥራች ፡ ይህን ፡ ተግባሩን ፡ እንዲ ያጸድቅለት ፡ ለአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ያቀረበውን ፡ ጥያቄ ፡ ሚኒስቴሩ ፡ ከመ ፍቀዱ ፡ በፊት ፡ ያቆመውን ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ በጎፃ ፡ ለመሻር ፡ ይችላል ።

(፪) የመሥራቹ ፡ ወራሾች ፡ በዚህ ፡ በመሻር ፡ መብታቸው ፡ ሊሠሩ ፡ የሚችሉት ፡ የበጎ ፡ አድራጎቱን ፡ ሥራ ፡ ፈቃድ ፡ የመቀበል ፡ ግብ ፡ ያለው ፡ ጥያቄ ፡ ለአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ከቀረበ ፡ በኋላ ፡ በሁለት ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ የበጎ ፡ አድራጎት፡ ድርጅቱን ፡ ተግባር ፡ ሚኒስቴሩ ፡ ሳያጸድቀው ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፱ ። የማጽደቁ ፡ ተግባር ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ ስለ ፡ መሥራቱ ።

(፩) የበጎ፡ አድራጎት፡ ድርጅት ፡ ፈቃድ ፡ ጥያቄ ፡ የቀረበው ፡ በመሥራቹ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ድርጅቱን ፡ የሚያጸድቀው ፡ የአስተዳደር ፡ ውሳኔ ፡ የፈቃዱ ፡ ጥያቄ ፡ ከቀ ረበበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ የሚጸና ፡ ይሆናል ።

(፪) የፈቃድ፡ ጥያቄ፡ የቀረበው ፤ መሥራቹ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ እንደ፡ሆነ ፤ ውሳኔው፡ መሥራቹ ፡ ከሞተበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ የሚጸና ፡ ይሆናል ።

(፫) ስለ ፡ ሆነም ፡ ይህ ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ ተመልሶ ፡ መሥራት ፡ የበጎ ፡ አድራ ጎት ፡ ድርጅት ፡ ከመፈቀዱ ፡ በፊት ፡ በበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ንብረቶች ፡ ላይ ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ባለመብቶች ፡ በሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ሊያመጣ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭፻፸፯ ። ለበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ የሚደረገው ፡ ጥበቃና ፡ ተጠባባቂነት።

(፩) የበጎ ፡ አድራጎት፡ ድርጅት ፡ ተግባር ፡ የተፈቀደበት ፡ ጽሑፍ ፡ ለበጎ ፡ አድራ ጎት ፡ ድርጅቱ ፡ ተግባር ፡ የሚደረገውን ፡ ጥበቃና ፡ ተጠባባቂነት፡ የታዘዘውን ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ለይቶ ፡ ያስታውቃል ።

(፪) በተባለው ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ለዚሁ ፡ ሥራ ፡ ማናቸውም ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ያልተመረጠበት ፡ እንደ ፡ ሆነ፡ ለበጎ ፡ አድራጎት ፡ ተግባር ፡ የሚደረገውን ፡ ጥበ ቃና ፡ ተጠባባቂነት ፡ የሚያከናውነው ፡ የበጎ ፡ አድራጎቱ ፡ ድርጅት ፡ ተግባር ፡ ባለበት ፡ ጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ በሚገኘው ፡ የግጎበሮች ፡ ጽሕፈት፡ ቤት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፸፰ ። የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፤ (፩) ግብ ።

የበጎ፡ አድራጎት፡ ድርጅት ፡ በተቋቋመባቸውና፡ በሚተዳደርባቸው ፡ የውስጥ፡ ደንቦች ፡ የሚመራ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፤ ፩፻፻፪ ። (፪) በውስጥ ፡ ደንቦቹ ፡ ውስጥ ፡ የሚጸፈው ።

የውስጥ፡ ደንቦቹ፡ ቡኮለይ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅቱን ፡ ስም ፡ ግቡንና ፡ ያለ በትን ፡ ቦታ ፡ ያመለክታሉ ።

ቍ ፤ ፩፻፻፫ ። የውስጥ ፡ ደንቦቹን ፡ የሚያሰናዳው ።

(፩) የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅትን ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ የሰነው ፡ አድራጎት ፡ ድር ጅት ፡ መሥራች ፡ ሊያሰናዳቸው ፡ ይችላል ።

(፪) እርሱ ፡ ያላሰናዳቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ወይም ፡ ለጠ ባቂነትና ፡ ለተጠባባቂነት፡ በአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ቡኮለጠው ፡ መሥሪያ፡ ቤት ፡ ይደራጃሉ ።

(፫) የውስጥ፡ ደንቦቹ፡ ለበጎ ፡ ተግባር ፡ ድርጅት ፡ ተቃራኒዎች ፡ ሆነው ፡ የተገኙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ማናቸውም ፡ ባለጉዳይ ፡ የተባሉትን ፡ ደንቦች ፡ ለሞውጡልን ፡ ሲል ፡ በሥስት ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ለዳኞች ፡ ጥያቄ ፡ ለማትረብ ፡ ይችላል ።

ቍ ፤ ፩፻፻፬ ። አመራሩ ።

(፩) የበጎ ፡ አድራጎቱ ፡ ድርጅት ፡ የሚመራው ፡ በውስጥ ፡ ደንቦቹ ፡ መሠረት ፡ በአንድ ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ ዲሬክተሮች ፡ ነው ።

(፪) የማኅበርችን፡ ዲሬክተሮች ፡ የሚመልኩት፡ የዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ለድርጅት ፡ ዲሬክተሮችም ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ናቸው ።

ቍ ፤ ፩፻፻፭ ። የአስተዳደሩ ፡ ምክር ፡ ቤት ።

(፩) በበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ የተቋቋመው ፡ የአስተዳደሩ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ የመጨረሻው ፡ ባለ ሥልጣን ፡ ነው ።

(፪) ለበጎው ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት፡ የተደረገው፡ የጠባቂነትና ፡ የተጠባባቂነት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በአስተዳደሩ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ ወኪል ፡ ይኖረዋል ።

ቍ ፤ ፩፻፻፮ ። የአስተዳደሩ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ ሥራ ።

(፩) የአስተዳደሩ፡ ምክር፡ ቤት ፡ የሌላው ፡ ክፍል ፡ ሥልጣን ፡ ባልሆንት፡ በበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ጕዳዮች ፡ ሁሉ ፡ ውሳኔ ፡ ይሰጣል ።

(፪) ምክር፡ ቤቱ፡ በተለይ ፡ ዲሬክተሮቹን ፡ ይሾማል ፤ ይሽራል ፤ የሥራቸውን ፡ መካሄድ ፡ ይቈጣጠራል ፤ ሒሳባቸውንም ፡ ያጸድቃል ።

ቍ ፤ ፩፻፻፯ ። የውስጥ ፡ ደንቦቹን ፡ ስለ፡ መለዋወጥ ፡ (፩) መሠረቱ ።

የአስተዳደር ፡ ምክር ፡ ቤቱ ፡ የከሰሰው ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ መለዋወጥ ፡ የድርጅቱ ፡ ጠባቂና ፡ ተጠባባቂው ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ካላ ጸደቀው ፡ በቀር ፡ ውጤት ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ፬፻፯፮ ። (፩) የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅቱ ፡ መሥራች ፡ የሚያደርገው ፡ ክልከላ ።

(ሀ) የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅቱ ፡ ሥራ፡ መሥራች ፡ አንዳንዶቹ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ደንቦች ፡ እንዳይለዋወጡ፡ ግልጽ፡ በሆነ ፡ ሠሳኔ፡ ለመከልከል፡ ይችላል ።

(ለ) የበጎው ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ መሥራች ፡ እንዲህ ፡ አድርጎ ፡ የገለጸውን ፡ ፈቃድ ፡ ተቃራኒ ፡ በመሆን ፡ የውስጥ ፡ ደንቦቹ፡ የተለዋወጡ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ መሥራቹ ፡ የመረጠው ፡ ሰው ፤ ወይም፡ የመሥራቹ፡ ወራሾች ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ተግባር ፡ ፈርሷል ፡ ብለው ፡ እንዲያስታውቁላቸው ፡ ለዳኞች ፡ ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላሉ ።

(ሐ) የውስጥ ፡ ደንቦቹ ፡ መለዋወጥ ፡ ከተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ሦስት ፡ ዓመት ፡ ወይም ፡ መሥራቹ ፡ ከሞተ ፡ ሠላሳ ፡ ዓመት ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ የተነገረው ፡ መብት ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፬፻፯፯ ። የምክር ፡ ቤቱ ፡ ስብሰባ ።

(ሀ) የአስተዳደሩ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ በውስጥ ፡ ደንቦቹ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ይሰበሰባል ።

(ለ) በሚያስቸኩል ፡ ጊዜ ፤ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ጥቅም ፡ አስፈላጊ ፡ ሁኖ ፡ በሚያሳይበት ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ዲሬክተሮቹ ፡ ስብሰባው ፡ እንዲደረግ ፡ ጥሪውን ፡ ያደርጋሉ ።

ቍ ፡ ፬፻፰ ። የምክር ፡ ቤቱ ፡ ውሳኔዎች ።

(ሀ) የአስተዳደሩ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ ውሳኔዎች ፡ የሚፈጸሙት ፡ ፍጹም ፡ የሆነ ፡ የድምፅ ፡ ብልጫ ፡ ሲኖር ፡ ነው ።

(ለ) ለበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ የተደረገው ፡ የጠባቂነትና ፡ የተጠባባቂነት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፤ የውሳኔዎቹን ፡ ፈራሽነት ፡ ወይም ፡ እንዳይፈጸሙ ፡ መታገዳቸውን ፡ እንዲያስታውቁለት ፡ ለዳኞች ፡ ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፬፻፱ ። የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ።

(ሀ) የማኅበሮችን ፡ ስም ፤ የመኖሪያ ፡ ስፍራንና ፡ ችሎታን ፡ የሚመለከቱት ፡ የዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ውሳኔዎች ፡ በድርጅቶችም ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ናቸው ።

(ለ) ድርጅቱ ፡ የጠባቂውንና ፡ የተጠባባቂውን ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ አስፈቅዶ ፡ የቁም ፡ ስጦታዎችንና ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታዎችን ፡ መቀበል ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፬፻፲ ። የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ተጠቃሚዎች ፡ መብቶች ።

(ሀ) ለጥቅማቸው ፡ ተብሎ ፡ የበጎው ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ የተቋቋመላቸው ፡ ሰዎች ፡ መብታቸው ፡ እንዲከበርላቸው ፡ ሲሉ ፡ በበጎው ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ላይ ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላሉ ።

(፪) ተጠቃሚዎቹ፡ በደንቡቹ፡ በሚበቃ፡ (በሚገባ፡) ተለይተው ፡ ያልታወቁ ፡ እንደ፡ ሆነ ፤ የበጎው ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ዲሬክተሮች ፡ ተገቢ ፡ መስሎ ፡ በሚታያ ቸው ፡ ግምት ፡ ይወስኗቸዋል ።

ቍ ፡ ፭፻፫ ። የበጎው ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ መቅረት ። (፩) የውስጥ ፡ ደንቡቹ ።

የበጎው ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ በውስጥ ፡ ደንቡቹ ፡ በተወሰኑት ፡ ምክንያ ቶች ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፭፻፬ ። (፩) ሌሎች ፡ ሁኔታዎች ፡ (ምክንያቶች) ።

የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ለጠባቂነት ፡ በተደረገለት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ በዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ በኩል ፡ በሚቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ ዳኞች ፡ የበጎው ፡ አድራ ጎት ፡ ድርጅት ፡ ቀሪ ፡ ሁኗል ፡ ብለው ፡ የሚወስኑት ፡—

(ሀ) ግቡ ፡ (ዓላማው፡) የተፈጸመ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ወደ ፡ ግቡ ፡ ለመድረስ፡ የማይችል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) የተባለው ፡ ግብ፡ ሕገ፡ ወጥ ፡ ወይም ፡ ለመልካም ፡ ጠባይ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) የበጎው ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ በደንቡቹ ፡ ከተመለከተው ፡ ግብ ፡ ሌላ ፡ የተ ከተለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(መ) የበጎው ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ዕዳውን ፡ ለመክፈል ፡ ችሎታ ፡ ያጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፭ ። የብዙዎች ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅቶች ፡ መቀላቀል ።

(፩) የሁለት ፡ ወይም ፡ የብዙዎች፡ የበጎ፡ አድራጎት ፡ ድርጅቶች ፡ መቀላቀል ፡ ለጠ ቅላላ ፡ ጥቅም ፡ ተፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የነዚህን ፡ የበጎ ፡ አድራ ጎት ፡ ድርጅት ፡ የሥራ ፡ መካሄድ ፡ መከናወን ፡ አንድነት ፡ ለማያያዝ ፡ በአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ጥያቄ ፡ ዳኞቹ ፡ የነዚህኑ ፡ መቀላቀል ፡ ለመፍቀድ ፡ ይችላሉ።

(፪) ለጠባቂነትና ፡ ለተጠባባቂነት ፡ የተደረገው ፡ መሥሪያ፡ ቤት ፡ ባለጉዳዮቹ ፡ ለሆኑት ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅቶች ፡ የጋራቸው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ስለ ተባለው ፡ ጉዳይ ፡ የሚቀርበውን ፡ ጥያቄ ፡ የተባለው ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ሊያቀ ርበው ፡ ይችላል ።

(፫) በዚህ፡ ዐይነት ፡ ለተቋቋመው፡ ድርጅት ፡ አዲስ ፡ የውስጥ ፡ ደንቦች ፡ ይኖሩ ታል ።

ቍ ፡ ፭፻፮ ። የሒሳብ ፡ መጣራትና ፡ መቈጣጠር ።

(፩) ስለ፡ግኅበሮች፡ ሒሳብ፡ ማጣራት፡ የተነገሩት ፡ የዚህ፡ አንቀጽ ፡ ድንጋጌዎች፡ በበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ሒሳብ ፡ ማጣራትም ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆ ናሉ ።

(፪) ስለ፡ ማኅበሮች፡ የሒሳብ፡ መቈጣጠር ፡ የተነገሩት ፡ የዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ውሳኔዎች፡ ስለ፡በጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅቶች ፡ የሒሳብ፡ መቈጣጠር ፡ ነገር ፡ ተፈጻሚዎች፡ ይሆናሉ ።

(፫) ለድርጅቶች፡ ጠባቂነትና ፡ ተጠባባቂነት ፡ የተቋቋመ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለማኅበሮቹ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ የተሰጠው ፡ ሥራ ፡ ለድርጅቶች ፡ ጠባቂና ፡ ተጠባባቂ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ይሰጣል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ፡ኮሚቴዎች ።

ቍ ፡ ፭፻፯ ። ፈቃድን ፡ የማግኘት ፡ ግዴታ ።

(፩) ስለ፡አንድ፡ የተወሰነ፡ ሥራ፡ ጥቅም ፤ ስለ፡ሰው ፡ ፍቅር፡ ወይም፡ ስለ፡ጠቅላላ ፡ ጥቅም፡ በይፋ ፡ በሚደረጉት ፡ ልመናዎች ፡ በታላላቅ፡ የሕዝብ ፡ በዓላት ፡ ቀኖች፡ ወይም ፡ በዚህ ፡ ተራ ፡ ውስጥ ፡ በሚገኙት ፡ አደራረጎች ፡ ረዳትነት ፤ ገንዘብን ፡ ወይም ፡ ሌሎችን ፡ ንብረቶች ፡ የመሰብሰብ ፡ ዓላማ ፡ ያላቸው ፡ ኮሚቴዎች ፡ የተቋቋሙትና ፡ የሚሠሩት ፡ በመንግሥቱ ፡ ጠቅላላ ፡ ግዛት ፡ ውስጥ ፡ ሲሆን ፡ በአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ውሳኔ ፤ በአንድ ፡ አገር ፡ ክፍል ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ ጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ ውስጥ ፡ ሲሆን ፡ ደግሞ ፡ ክፍሉን ፡ በሚመለከተው ፡ ጠቅላይ ፡ ገዢ ፡ ካልተፈቀደላቸው ፡ በቀር ፡ ይህን ፡ ሥራቸውን ፡ ለማከናወን ፡ አይችሉም ።

(፪) ሳይፈቀድላቸው ፡ በይፋ፡ የሚደረገውን፡ ልመና ፡ የሚያደራጁ ፡ ወይም ፡ ከሕዝብ ፡ ስጦታዎችን ፡ ወይም ፡ ገንዘብን ፡ የሚለምኑ ፡ ኮሚቴዎች ፡ ለዚሁ ፡ ነገር ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ውሳኔዎች ፡ ይቀጣሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፰ ። የኮሚቴዎች ፡ ድርጅት ።

(፩) ውሳኔው ፡ በኮሚቴ ፡ የሚሰበሰቡትን ፡ ሰዎች ፡ ያስታውቃል ።

(፪) የተባለው፡ የጊዜ፡ ውሳኔ ፡ የኮሚቴውን ፡ ሥራና ፡ ዋና ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ እንዲሁም ፡ ሥራውን ፡ ሊፈጽምበት ፡ የሚገባውን ፡ ጊዜ ፡ ለይቶ ፡ ያስታውቃል ።

(፫) አስፈላጊ ፡ ሲሆን፡ የኮሚቴው ፡ ሥራ፡ ሊፈጸም ፡ የሚቻልበትን ፡ የአደራረጉን፡ ዐይነት ፡ ይወስናል ፤ በኮሚቴው ፡ የተሰበሰበውን ፡ መላውን ፡ ገንዘብና ፡ በሥራ፡ ላይ ፡ የመዋሉን ፡ ለመቈጣጠርም ፡ አስፈላጊ ፡ ጥንቃቄዎችን ፡ ያዛል ።

ቍ ፡ ፭፻፱ ። ስጦታዎችና ፡ የእንሰጣለን ፡ ባዮች ፡ ፊርማ ።

(፩) ኮሚቴው፡ ስጦታዎችንና፡ የእንሰጣለን፡ ባዮችን ፡ ፊርማ ፡ ለመቀበል፡ ይችላል።

(፪) የኮሚቴው፡ ፕሬዚዳንት ፤ ፊራሚዎች ፡ የሰጡትን ፡ ቃል ፡ ለማስፈጸም ፡ በፊራሚዎቹ ፡ ላይ ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ሥልጣን ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፭፻፲ ። የአባሎቹ ፡ ጎላፊነት ።

(፩) የኮሚቴው ፡ አባሎች ፡ ስለ፡ሥራው ፡ መካሄድና ፡ ስለ፡አስተዳደሩ ፡ በየራሳቸውና ፡ በአንድነት ፡ ጎላፊዎች ፡ ናቸው ።

(፪) ማናቸውም ፡ ሰጪ ፡ ወይም ፡ እሰጣለሁ ፡ ብሎ ፡ የፈረመ ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ ወኃቤ ፡ ሕግ ፡ የኮሚቴውን ፡ አባሎች ፡ ባለባቸው ፡ ጎላፊነት ፡ ሊጠይቃቸው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፲፩ ። የኮሚቴው ፡ መቅረት ።

ኮሚቴው ፡ የተወሰነው፡ ጊዜ፡ ሲያልቅ፡ ወይም ፡ ሥራውን ፡ በፈጸመ ፡ ጊዜ ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፭፻፲፪ ። የኮሚቴው ፡ መፍረስ ።

ኮሚቴው ፡ በአገር ፡ አገዛዝ ፡ ትእዛዝ ፡ ብቻ ፡ ለመፍረስ ፡ የሚቻለው ፡—

(ሀ) ከዓላማው ፡ የተለየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) የዓላማው ፡ አፈጻጸም ፡ የማይቻል ፡፤ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ በማናቸውም ፡ ወይነት ፡ የተተወ ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፲፫ ። የሒሳብ ፡ ማጣራት ፡ (፩) ንብረቱ ፡ የማይበቃ ፡ ሲሆን ።

(፩) በኮሚቴው፡ የተጠራቀሙት፡ ንብረቶች ፡ ኮሚቴው ፡ ያሰበውን ፡ ሥራ ፡ ለመፈጸም ፡ በቂ ፡ ሆነው ፡ ያልተገኙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የተባለው ፡ ሥራ ፡ የማይቻል ፡ መሆኑ ፡ የተገለጸ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ለኮሚቴው ፡ ፈቃድ ፡ በሰጠው ፡ ውሳኔ ፤ ለተመለከተው ፡ ዓላማ ፡ ይውላሉ ።

(፪) ስለዚህ፡ ነገር፡ በውሳኔው ፡ የተነገረ ፡ ቃል ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የአስተዳደሩ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ እንዲያዝባቸው ፡ ተደርጎ ፡ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ለአንድ ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ሥራ ፡ ያውላቸዋል ።

(፫) ለኮሚቴው፡ ንብረትን፡ የሰጡ ፡ ሰዎች ፤ መልሰው ፡ የመውሰድን ፡ መብት ፡ በውል ፡ በግልጽ ፡ አግብተው ፡ ካልተገኙ ፡ በቀር ፡ መልሰው ፡ ለመውሰድ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፭፻፲፬ ። (፪) ቀሪ ፡ ንብረት ።

(፩) ኮሚቴው ፡ የተሰበሰበው ፡ ንብረት ፡ ለተወሰነው ፡ ሥራ ፡ አስፈላጊ ፡ ከሆነው ፡ በላይ ፡ ትርፍ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በተወሰነው ፡ ሒሳብ ፡ ላይ ፡ ትርፍ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘው ፡ ገንዘብ ፡ ኮሚቴው ፡ በፈቀደው ፡ ውሳኔ ፡ ለተመለከተው ፡ ዓላማ ፡ ይውላል ።

(፪) ስለዚህ ፡ ነገር ፡ በውል ፡ የተነገረ ፡ ቃል ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገንዘቡ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ እንዲያዝበት ፡ ተደርጎ ፡ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ለአንድ ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ሥራ ፡ ያውለዋል ።

BACK

(ሸ) ለኮሚቴው ፡ ገንዘብ ፡ የሰጡት ፡ ሰዎች ፡ ገንዘቡን ፡ መልሰው ፡ ለመውሰድ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፭፻፲፭ ። ወደ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ መለወጥ ።

(፩) ኮሚቴው፡ የሰበሰበው፡ ንብረት ፡ በውስጥ ፡ ደንቦቹ ፡ መሠረት ፡ ቀዋሚ ፡ እን ዲሆን ፡ ለተወሰነ ፡ ዓላማ፡እንዲውል ፡ የታሰበ ፡እንደ ፡ ሆነ ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ተባለው ፡ ዓላማ ፡ ለመድረስ ፡ አንድ ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ማቋቋም ፡ ይገባል ።

(፪) የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅትን ፡ የሚመለከቱ ፡ ደንቦች ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ተፈጻ ሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ የሚውሉ ፡ የአደራ ፡ ንብረቶች ፡ (ፊዲይኮሚስ) ።

ቍ ፡ ፭፻፲፮ ። ትርጓሜ ።

ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት፡ የሚውል ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ ማለት ፡— የአደራ ፡ ንብ ረት ፡ አቋቋሚው ፡ በሰጠው ፡ መሪ ፡ ትእዛዝ ፡ መሠረት ፡ የአደራ ፡ ጠባቂ ፡ የሚያስ ተዳድራቸው ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ንብረቶች ፡ ራሳቸውን ፡ ችለው ፡ የተቋቋሙ በት ፡ ድርጅት ፡ (ስሪት ፡) ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፲፯ ። አቋቋሙ ፡ (ፎርሙ) ።

(፩) ይህ ፡ ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ የሚውል ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ በሕይወት ፡ ባሉ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ በሚደረግ ፡ ስጦታ ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ ሊቋቋም ፡ ይችላል ።

(፪) የዚህ ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ መቋቋም ፡ ስለ ፡ አቋቋሙም ፡ ሆነ ፡ ስለ ፡ ሥረ ፡ ነገሩ ፡ ስጦታዎችን ፡ ወይም ፡ ኑዛዜዎችን ፡ በሚመለከቱ ፡ ደንቦች ፡ ይመ ራል ።

(፫) አንድ ፡ ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ የሆነውን ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ ለማቋቋም ፡ በስጦታው ፡ ወይም ፡ በኑዛዜው ፡ ረገድ ፡ አንድ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ መጻፍ ፡ የግድ ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፲፰ ። በልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ ንብረት ፡ ተጠቃሚ ።

በልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ ተጠቃሚ ፡ ለመሆን ፡ የሚችለው ፡ በሕይወት ፡ ያለ ፡ ወይም ፡ ባይሆን ፡ እንኳን ፡ ይህ ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ በተቋቋመበት ፡ ጊዜ ፡ የተፀ ነሰ ፡ ሰው ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፲፱ ። የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪዎች ፡ ብዛት ።

(፩) የልዩ፡ በጎ፡ አድራጎት ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪዎች ፡ ቍጥር ፡ ከአራት ፡ በላይ፡ ሊሆን ፡ ሳይችል ፤ ባንድ ፡ ብቻ ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ አስተዳዳሪዎች ፡ ለመተዳደር፡ ይችላል ።

(፪) ቊጥራቸው ፡ ከአራት፡ በላይ፡ የሆነ ፡ አስተዳዳሪዎች ፡ ተመርጠው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በመጀመሪያ ፡ የተመረጡት ፡ ፬ቱ ፡ ብቻ ፡ ይህን ፡ ሥራ ፡ ያካሂዳሉ ።

(፫) የተመረጡት ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪዎች ፡ ሥራውን ፡ አንቀ በልም ፡ ያሉ ፤ የሞቱ ፡ ወይም ፡ ችሎታ ፡ ያጡ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሌሎች ፡ የተመረጡት ፡ ሰዎች ፡ በምርጫቸው ፡ ተራ ፡ ገብተው ፡ በፊተኞቹ ፡ እግር ፡ ይተ ካሉ ።

ቊ ፡ ፭፻፸፭ ። የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪዎች ።

(፩) የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪን ፡ የሚመርጠው ፤ ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ የሚውለውን ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ ያቋቋመው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ እርሱ ፡ የመረጠው ፡ ሰው ፤ እርሱ ፡ የመረጠው ፡ ባይኖር ፡ ዳኞች ፡ ናቸው ።

(፪) በእንደዚህ ፡ ያለ ፡ የተመረጠው ፡ አስተዳዳሪ ፡ የተሰጡትን ፡ ሥራዎች ፡ አልቀበልም ፡ ያለ ፡ ወይም ፡ የሞተ ፡ ወይም ፡ ችሎታ ፡ ያጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የአ ደራውን ፡ ንብረት ፡ ያቋቋመው ፡ ሰው ፡ ለዚህ ፡ ነገር ፡ የመምረጥን ፡ ሥልጣን፡ የሰጠው ፡ ወይም ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ ያልተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞቹ ፡ አንድ ፡ አዲስ ፡ አስተዳዳሪ ፡ ይመርጣሉ ።

ቊ ፡ ፭፻፸፮ ። የአስተዳዳሪዎቹ ፡ ሥራ ፡መልቀቅ ።

(፩) አስተዳዳሪው ፡(ፊዱይኮሚሴሩ፡) የሚገባ፡ ምክንያት ፡ ያለው ፡ ሲሆን ፡ ወይም ፡ የተሰጡትን ፡ ሥራዎች ፡ ወሥር ፡ ዓመት ፡ ሙሉ ፡ አካሂዶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሥራ ውን ፡ ለመተው ፡ ይችላል ።

(፪) የአስተዳዳሪነቱ፡ ጎላፊነት ፡ እርሱ ፡ የሥራ ፡ መልቀቂያ ፡ ስንብቱን ፡ ከመስ ጠቱ ፡ በፊት ፡ ወይም ፡ ከሰጠ ፡ በኋላ ፡ በተመረጠው ፡ ሌላ ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪ ፡ ላይ ፡ እስኪወድቅ ፡ ድረስ ፤ የተባለው ፡ የአስተዳዳሪነት ፡ ጎላ ፊነት ፡ በሱው ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይቈያል ።

ቊ ፡ ፭፻፸፯ ። የአዲሱ ፡ አስተዳዳሪ ፡ መሻር ።

የሚገባ ፡ ምክንያት ፡ ሲኖር ፡ ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ የሚውለውን ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ ያቋቋመው ፡ ወይም ፡ እርሱ ፡ የመረጠው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ ከአስተዳዳሪ ዎቹ ፡ አንዱ ፡ ወይም ፡ በአደራው ፡ ንብረት ፡ ተጠቃሚ ፡ ከሆኑት ፡ አንዱ ፡ ሰው ፡ ባቀረበው፡ ጥያቄ፡ ዳኞች ፡ ያንድ ፡ አስተዳዳሪ ፡ ሥልጣን ፡ እንዲቀር ፡ አድርገው፡ በርሱ ፡ ቦታ ፡ እነርሱ ፡ የመረጡትን ፡ አዲስ ፡ አስተዳዳሪ ፡ ለማድረግ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፭፻፸፰ ። የአደራ ፡ አስተዳዳሪ ፡ ሹመት ፡ ማስረጃ ።

(፩) አስተዳዳሪው ፡ የአስተዳዳሪነቱንና ፡ የሥልጣኑን ፡ ማስረጃ ፡ ዳኞች ፡ እንዲሰ ጡት ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ይህ፡ ማስረጃ፡ አስፈላጊ፡ ሲሆን ፡ የተሰጠው ፡ ሥልጣን ፡ የሚቈይበትን ፡ ጊዜ፡ ለይቶ ፡ ያስታውቃል ።

ቍ ፡ ፭፻፳፬ ፡ ስለብዙ ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪዎች ፡

(፩) ብዙዎች ፡ አስተዳዳሪዎች ፡ ያሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ውሳኔ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ አስተዳዳሪዎቹ ፡ በመካከላቸው ፡ በሚደረገው ፡ ስምምነት ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳደርን ፡ የሚመለከቱትን ፡ ውሳኔዎች ፡ ይሰጣሉ ፡

(፪) ሳይስማሙ ፡ በሚቀሩበት ፡ ጊዜ ፤ በድምፅ ፡ ብልጫ ፡ ይወሰናል ፡

(፫) በድምፅ ፡ ብልጫ ፡ የተሰጠውን ፡ ውሳኔ ፡ ያልተቀበሉ ፡ ሰዎች ፡ በውሳኔው ፡ ያለ ፡ መስማማታቸውን ፡ በፕሮሴቪርባል ፡ ውስጥ ፡ እንዲጸፍላቸው ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ አላቸው ፡

ቍ ፡ ፭፻፳፭ ፡ ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ የሚውለው ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳደር ፡

(፩) አስተዳዳሪው ፡ (ፌዴይኮሚሴሩ) ፡ ጠንቃቃና ፡ እንደ ፡ አስተዋይ ፡ የሥራ ፡ ሰው ፡ ሁኖ ፡ ይህን ፡ የተባለውን ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ ያስተዳድራል ፡

(፪) ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ የሚውሉት ፡ እነዚህ ፡ የአደራ ፡ ንብረቶች ፡ የሚባሉትና ፡ የራሱ ፡ ንብረቶች ፡ እንዳይቀላቀሉ ፡ ይጠነቀቃል ፡

(፫) ለዚሁ ፡ ነገር ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ሁሉ ፡ እንዲያደርግ ፡ ይገደዳል ፡

ቍ ፡ ፭፻፳፮ ፡ በፍርድ ፡ በኩል ፡ የንብረቱ ፡ ወኪል ፡

(፩) አስተዳዳሪው ፡ በፍርድ ፡ ረገድ ፡ ለተባለው ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ እንደራሴ ፡ ነው ፡

(፪) በአስተዳዳሪነቱም ፡ በተቋቋመ ፡ የአደራ ፡ ንብረቶች ፡ ተጠቃሚዎች ፡ ነን ፡ የሚሉት ፡ ሰዎች ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ ሊከሱት ፡ ይችላሉ ፡

ቍ ፡ ፭፻፳፯ ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪ ፡ ሥልጣን ፡

(፩) የአደራ ፡ በሚባሉት ፡ ንብረቶች ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ የአስተዳዳሪው ፡ ሥልጣን ፡ የአንድ ፡ ባለሀብት ፡ ሥልጣን ፡ ነው ፡

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ የሚውለው ፡ የአደራው ፡ ንብረት ፡ በተቋቋመበት ፡ የመመሥረቻ ፡ ጽሑፍ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ውሳኔ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ አስተዳዳሪው ፡ የማይንቀሳቀሱትን ፡ ንብረቶች ፡ ዳኞች ፡ ካልፈቀዱለት ፡ በቀር ፡ ለመሸጥ ፡ ለመለወጥ ፡ አይችልም ፡

(፫) በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ አስተዳዳሪው ፡ ንብረቶቹን ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ ለመልቀቅ ፡ አይችልም ፡

ቍ ፡ ፭፻፳፰ ፡ የአቋቋሚው ፡ መሪ ፡ ትእዛዞች ፡ (፩) መሠረቱ ፡

(፩) የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪው ፡ ንብረቶቹን ፡ ካቋቋመው ፡ ሰው ፡ የተቀበላቸውን ፡ ግልጽ ፡ የሆኑ ፡ መሪ ፡ ትእዛዞች ፡ መከተል ፡ አለበት ፡

(፪) ስለሆነም ፡ በንብረቱ ፡ ተጠቃሚ ፡ ለሆነው ፡ ሰው ፡ ጥቅም ፡ የሚያስፈልግ ፡ ሆኖ ፡ የታየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከተባሉት ፡ መሪ ፡ ትእዛዞች ፡ ውጭ ፡ እንዲሠራ ፡ ከዳኞች ፡ ማስፈቀድ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፭፻፳፬ ። (፪) ቅጣት ።

(ሰ) ለአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪው ፡ ሥልጣን ፡ ወሰን ፡ የሚሰጥባቸው ፡ ወይም ፡ በሥልጣኑ ፡ የሚሠራበትን ፡ ወይነት ፡ የሚደነባባቸው ፡ የአደራው ፡ ንብረት ፡ የተቋቋመበት ፡ ወ ል ፡ ወ ሳኔዎች ፡ መኖራቸውን ፡ የሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ማወ ቃቸው ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ እንደ ፡ ነበረባቸው ፡ ካልተረጋገጠ ፡ በቀር ፡ ው ሳኔ ዎቹ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖችን ፡ መቃወሚያ ፡ ለመሆን ፡ አይችሉም ።

(፪) እነዚህን ፡ ው ሳኔዎች ፡ አለመከተል ፡ የሚያስከትለው ፡ ቅጣት ፡ አስተዳዳሪ ውን ፡ በጎላፊነት ፡ ተጠያቂ ፡ ማድረግ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(ቮ) የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪው ፡ ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ ለሚውለው ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ ጥቅም ፡ ሲል ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ የሠራው ፡ ወይም ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ የሠራ ፡ መስሎት ፡ ያደረገው ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ መልካም ፡ አሳቡን ፡ እውነተኛ ፡ ለመሆኑ ፡ አእምሮ ፡ የሚቀበለው ፡ መስሎ ፡ የታያቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ ለአስተዳዳሪው ፡ ከሙሉ ፡ ጎላፊነት ፡ ወይም ፡ በከ ፊል ፡ ነፃ ፡ ሊያደርጉት ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፭፻፴ ። የንብረት ፡ መተካት ።

የአደራ ፡ አስተዳዳሪው ፡ ባደረገው ፡ መሸጥ ፡ መለወጥ ፡ በተተኩት ፡ ንብ ረቶች ፡ የተገኙት ፡ ወይም ፡ ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ የሚውሉት ፡ የአደራ ፡ ንብረቶች ፡ ያፈሩዋቸው ፡ ገቢዎች ፡ በተባሉት ፡ የአደራ ፡ ንብረቶች ፡ ላይ ፡ ተጨማሪ ፡ ይሆናሉ ።

ቊ ፡ ፭፻፴፩ ። የግል ፡ ጥቅም ፡ ያለ ፡ መኖር ።

የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪው ፡ ለልዩ ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ የሚውለው ፡ የአ ደራ ፡ ንብረት ፡ በተቋቋመበት ፡ ው ል ፡ ውስጥ ፡ በግልጽ ፡ ተነግረው ፡ ከተ ፈቀዱለት ፡ ጥቅሞች ፡ በቀር ፡ ከተባለው ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ አንዳች ፡ የግል ፡ ጥቅም ፡ መ፡ሰድ ፡ አይገባውም ።

ቊ ፡ ፭፻፴፪። የጉዳት ፡ ካሣ ።

የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪው ፡ በተባለው ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳ ደር ፡ ምክንያት ፡ ስላደረገው ፡ ወጪ ፡ ገንዘብና ፤ ስለ ፡ ደረሱበት ፡ ግዴታዎች ፡ የጉዳትን ፡ ካሣ ፡ የማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፭፻፴፫ ። የአስተዳዳሪው ፡ ኀላፊነት ።

የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪው ፡ ውክልናን ፡ በሚመለከቱት ፡ ውሳኔ ዎች ፡ መሠረት ፡ በልዩ ፡ አድራጎት ፡ በአደራው ፡ ንብረቶች ፡ በሚጠቀሙት ፡ ሰዎች ፡ ዘንድና ፡ የተባለው ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ በሚጽረዋበት ፡ ጊዜ ፡ ንብ ረቶችን ፡ መቀበል ፡ ለሚገባቸው ፡ ሰዎች ፡ ለአደራ ፡ ንብረቱ ፡ መልካም ፡ አስተዳደር ፡ ኀላፊ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፭፻፴፬ ። ሒሳቦቹን ፡ ማቅረብ ። (፩) ለማን ፡ እንደሚደረግ ።

(፩) አስተዳዳሪው ፡ አስተዳደሩን ፡ የሚመለከቱትን ፡ ሒሳቦችና ፡ የአደራውን ፡ ንብረት ፡ ሁኔታ ፡ የሚመለከተውን ፡ መግለጫ ፡ በአደራው ፡ ንብረት ፡ መመሥ ረቻ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ለተመረጠው ፡ ሰው ፡ ማቅረብ ፡ አለበት ።

(፪) የተመረጠ ፡ ሰው ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በአደራው ፡ ንብረት ፡ የመመሥረቻ ፡ ጽሑፍ ፡ መሠረት ፡ ጥቅም ፡ ላለው ፡ ለማናቸውም ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ በአስተዳደሩ ፡ ሥራ ፡ ምትክ ፡ ለሆነው ፡ ሰው ፡ ማቅረብ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፭፻፴፭፤ (፪) በምን ፡ ጊዜ ፡ እንደሚቀርብ ።

(፩) የልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ መመሥረቻ ፡ ጽሑፍ ፡ ሒሳብ ፡ የሚቀርብበትን ፡ ሌላ ፡ ጊዜ ፡ ያልወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተባለው ፡ ሒሳብ ፡ በዓመት ፡ በዓመት ፡ አስተዳ ዳሪው ፡ አስተዳደሩን ፡ ሲጀምር ፡ በተወሰነው ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ መቅረብ ፡ አለበት ።

(፪) ለአእምሮ ፡ ተገቢ ፡ መስሎ ፡ የሚታይ ፡ አንድ ፡ ምክንያት ፡ ሲኖር ፡ አንድ ፡ ባለ ጉዳይ ፡ ባቀረበው ፡ ጥያቄ ፡ ዳኞች ፡ ሒሳቦቹ ፡ በመካከል ፡ ባለው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ እንዲቀርቡ ፡ ለመፍቀድ ፡ ወይም ፡ አስተዳዳሪው ፡ ሒሳቦቹን ፡ ስለ ፡ ማቅ ረብ ፡ የተወሰነውን ፡ ጊዜ ፡ እንዲያዘገይ ፡ ወይም ፡ እንዲለወጥ ፡ ለመፍቀድ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፴፮ ። ከአስተዳዳሪው ፡ ላይ ፡ ግንዘብ ፡ ጠያቂዎች ።

ከአስተዳዳሪው ፡ ላይ ፡ ግንዘብ ፡ የሚጠይቁ ፡ ሰዎች ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ በሦ ኑት ፡ ሀብቶች ፡ ላይ ፡ አንዳች ፡ መብት ፡ የላቸውም ።

ቍ ፡ ፭፻፴፯ ። ከአደራ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ግንዘብ ፡ ጠያቂዎች ።

(፩) አስተዳዳሪው ፡ በአደራው ፡ ንብረት ፡ ረገድ ፡ የተቋቋሙትን ፡ [ሀብቶች ፡ በሚመለከት ፡ ውል ፡ የተዋዋላቸው ፡ ሰዎች ፡ የአደራው ፡ ንብረት ፡ በሦኑት ፡ ሀብቶች ፡ ሁሉ ፡ መብታቸውን ፡ ሊሠሩበት ፡ ይችላሉ ።

(፪) የአደራ ፡ ንብረት፡ አስተዳዳሪው ፡ በግልጽ ፡ ራሱ ፡ የገባበት ፡ ግዴታ ፡ ከሌለ ፡ ወይም፡ ስለ ፡ እንደራሴነት ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ በተሰጡት ፡ ውሳኔዎች ፡ መሠረት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ከአደራው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ ላላቸው ፡ ሰዎች ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪው ፡ ራሱ ፡ አላፊ ፡ ሆኖ ፡ አይያዝም ።

ቍ ፡ ፭፻፴፭ ። የባለጥቅሞቹ ፡ መብቶች ። (፩) በአስተዳዳሪው፡ ዘንድ ።

(፩) የአደራው፡ ንብረት፡ ባለጥቅም ፤ በአደራው ፡ ንብረት ፡ መመሥረቻ ፡ ጽሑፍ ፡ መሠረት ፡ ለእርሱ ፡ የሚገባው ፡ ትርፍ ፡ እንዲሰጠው ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪውን ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) ባለጥቅሙ ፡ መብቶቹ፡ በሚያሠጋ ፡ ሁኔታ ፡ ላይ ፡ የሚገኙ ፡ ሲሆን ፡ አስተዳዳሪው ፡ እንዲሻር ፡ ወይም ፡ የተገቡ ፡ ተያዦችን ፡ እንዲሰጥ ፡ ለዳኞች ፡ ጥያቄ ፡ ማቅረብ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፴፱ ። (፪) በአደራ ፡ ንብረቶች ፡ ላይ ።

(፩) የአደራ፡ ንብረቶች፡ ባለጥቅም፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ በሚባሉት፡ ሀብቶች፡ ላይ ፡ የማዘዝ ፡ ወይም ፡ የአስተዳደር ፡ አንዳች ፡ መብት ፡ የለውም ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ እነዚህን ፡ ንብረቶች ፡ በሚመለከተው ፡ ነገር ፡ የይርጋ ፡ ዘመን ፡ እንዲቋረጥ ፡ ማድረግን ፡ በመሳሰለው ፡ ሥራ ፡ መብቶቹን ፡ የመጠበቅ ፡ ተግባሮችን ፡ ለመፈጸም ፡ ይችላል ።

(፫) እንደዚሁም፡ ደግሞ፡ ለሦስተኞች፡ ወገኖች ፡ ወይም ፡ ለአንዳንድ ፡ ሦስተኞች፡ ወገኖች ፡ አንዳንዶቹ ፡ ንብረቶች ፡ የአደራው ፡ ንብረት ፡ (ሀብቶች) ፤ ንብረቶች ፡ መሆናቸውን ፡ በማስታወቂያ ፡ ለመግለጽ ፡ አስፈላጊ ፡ ጥንቃቄዎችን ፡ ለመ ፈጸም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፵ ። ከተጠቃሚው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ የሚውለውን ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ ያቋቋመው ፡ ሰው ፤ የዚህን ፡ የአደራውን ፡ ንብረት ፡ ገቢ ፡ ከአስተዳዳሪው ፡ እጅ ፡ ላይ ፤ በአ ደራው ፡ ንብረት ፡ ተጠቃሚ ፡ ከሆነው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የሆኑ ፡ ሰዎች ፡ ሊያዙት ፡ አይችሉም ፡ ብሎ ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

(፪) ገቢዎቹ ፡ የማይያዙ፡ ናቸው ፡ ተብሎ፡ በዚህ ፡ በተባለው ፡ ዐይነት ፡ በውሉ ፡ ቃል ፡ ተነግሮ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዋጋ ፡ ባለው ፡ ሁኔታ ፡ የንብረቱ ፡ ተጠቃሚ ፡ ሊያስተላልፋቸው ፡ ወይም ፡ በዕዳ ፡ ውስጥ ፡ ሊያገባቸው ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፭፻፵፩ ። (፪) የዳኞች ፡ ሥልጣን ።

ስለ ፡ ሆነም ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ ቍጥር ፡ የተነገረው ፡ ሁኔታ፡ ሲያጋጥ ምና ፡ በአደራው ፡ ንብረት ፡ ተጠቃሚ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ወይም ፡ የተጠየቀው ፡

ገንዘብ ፡ የአደራው ፡ ንብረት ፡ ተጠቃሚ ፡ ከሠራው ፡ ወንጀል ፡ ወይም ፡ አታላ ይነት ፡ ጋራ ፡ ግንኙነት ፡ ያለው ፡ ሲሆን ፡ የአደራው ፡ ንብረት ፡ ባለጥቅም ፡ ወይም ፡ ከገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ አንዱ ፡ በሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ የአደራው ፡ ንብረት ፡ ገቢ ፡ ገንዘቦች ፡ እንዲያዙ ፡ ወይም ፡ እንዲተላለፉ ፡ ለመፍቀድ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፸፪ ። ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ የሚውለውን ፡ የአደራውን ፡ ንብረት ፡ የሚያቋቁመው ፡ ውለታ ፡ መቅረት ። (፩) መደበኛ ፡ ሁኔታ ።

ለልዩ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ የሚውለው ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ ውል ፡ የአደራውን፡ ንብረት ፡ ያቋቋመው ፡ ሰው ፡ የወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ሲያልቅ ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፭፻፸፫ ። (፪) የዳኞች ፡ ሥልጣን ።

(፩) ዳኞች ፡ የአደራው ፡ ንብረት ፡ ባለጥቅም ፤ ለሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ የሚሰጠው ፡ ውሳኔ ፡ በነገሩ ፡ አካባቢ ፡ ሁኔታ ፡ የሚገባ ፡ መስሎ ፡ የታያ ቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በቀረበላቸው ፡ ጥያቄ ፡ መሠረት ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ቢሆን ፡ የተባለው ፡ የአደራው ፡ ንብረት ፡ ውል ፡ እንዲቀር ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ።

(፪) የአደራው ፡ አስተዳዳሪ ፡ በዳኝነቱ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ጊዜ ፡ መሰማት ፡ አለበት ።

(፫) ለልዩ ፡ በጎ ፡ አድራጎት ፡ የሚውለውን ፡ ንብረት ፡ ያቋቋመው ፡ ሰው ፤ ግልጽ ፡ በሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ በዚህ ፡ በተባለው ፡ መብት ፡ ዳኞች ፡ እንዳይሠሩ በት ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፸፬ ። የአደራው ፡ ንብረት ፡ የሒሳብ ፡ መጣራት ።

የአደራው ፡ ንብረት ፡ ውል ፡ ቀሪ ፡ በሚሆንበት ፡ ጊዜ ፡ አስተዳዳ ሪው ፡ የነዚህን ፡ ንብረቶች ፡ ባለሀብትነትና ፡ የአስተዳዳሪውን ፡ ሥራ ፡ ለማስረ ዳት ፡ ጠቃሚዎች ፡ ከሆኑት ፡ ጽሑፎች ፡ ጋራ ፡ በንብረቱ ፡ መመሥረቻ ፡ ጽሑፍ ፡ መሠረት ፡ መብት ፡ ላላቸው ፡ ሰዎች ፡ የተባሉትን ፡ ንብረቶች ፡ ማስረከብ፡አለበት።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

በሕግ ፡ የሰው ፡ መብት ፡ ስለ፡ ተሰጣቸው ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ዜጋ ፡ ማኅበሮችና ፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ ስለ ፡ ተመደቡ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ዜጋ ፡ ንብረቶች ።

ቍ ፡ ፭፻፸፭ ። የሰው ፡ መብት ፡ ስለ ፡ ተሰጣቸው ፡ ማኅበሮች ።

(፩) የማኅበሩ፡ ዋና ፡ መኖሪያ፡ ስፍራ፡ በውጭ፡ አገር ፡ ሆኖ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ እንድ ፡ ሥራ ፡ ለማካሄድ ፡ የሚፈቅድ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ዜጋ ፡ ማኅበር ፡

አዲስ ፡ አበባ ፡ ለሚገኘው ፡ ለግጎበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ግመልከቻውን ፡ ግቅረብ ፡ አለበት ፤ ከግመልከቻውም ፡ ጋራ ፡ የግጎበሩ ፡ መተዳደሪያ ፡ ደንብ ፡ ተያይዞ ፡ መቅረብ ፡ አለበት ።

(፪) ለግቋቋም ፡ የተጠየቀው ፡ ሥራ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ወይም ፡ ከመልካም ፡ ባህል ፡ ጋራ ፡ የግይስማማ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የግጎበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ የተጠየቀውን ፡ ፈቃድ ፡ ለመከልከል ፡ ይችላል ፤ የግጎበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ለነገሩ ፡ ውሳኔ ፡ ከመስጠቱ ፡ በፊት ፡ እንዲቋቋሙ ፡ በተጠየቁት ፡ ግጎበሮች ፡ ጉዳይ ፡ የሚያገባቸውን ፡ ሚኒስቴሮች ፡ አሳብ ፡ መጠየቅ ፡ አለበት ።

(፫) አንድ ፡ የወጭ ፡ አገር ፡ ዜጋ ፡ የሆነ ፡ በሕግ ፡ የሰው ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ ግጎበር ፡ ይህን ፡ ፈቃድ ፡ ከግጎበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ከግግኘቱ ፡ በፊት ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ ሥራ ፡ ለመጀመርም ፡ ሆነ ፡ አባሉችን ፡ ለመሰብሰብ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭፻፵፮ ። ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደቡ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ዜጋ ፡ ንብረቶች ።

(፩) በወጭ ፡ አገር ፡ የተቋቋሙ ፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደበ ፡ ንብረት ፡ ድርጅቶች ፡ ይህ ፡ ሥራ ፡ እንዲፈቀድላቸው ፡ ለአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ግመልከቻቸውን ፡ ካላቀረቡ ፡ በቀር ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ ሥራቸውን ፡ ለመጀመር ፡ አይችሉም ።

(፪) ይህ ፡ ሥራ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ዓላማ ፡ ያለው ፡ ወይም ፡ ለመልካም ፡ ባህል ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ፈቃድን ፡ ለመከልከል ፡ ይችላል ። የአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴርም ፡ በጉዳዩ ፡ ውሳኔ ፡ ከመስጠቱ ፡ በፊት ፡ በዚህ ፡ ጉዳይ ፡ የሚያገባቸውን ፡ ሚኒስቴሮች ፡ አሳብ ፡ መጠየቅ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፭፻፵፯ ። ፈቃዱን ፡ ወይም ፡ ጥያቄውን ፡ የመቀበሉ ፡ ውጤት ።

(፩) በሕግ ፡ የሰው ፡ መብት ፡ የተሰጣቸው ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ግጎበሮች ፡ ወይም ፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደበ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ዜጋ ፡ ንብረት ፡ ድርጅቶችን ፡ ይህን ፡ በቍጥር ፡ ፭፻፵፭ ፡ የተመለከተውን ፡ ፈቃድ ፡ ወይም ፡ በቍጥር ፡ ፭፻፵፮ ፡ የተመለከተውን ፡ የማጽደቅ ፡ ፈቃድ ፡ እንዳገኙ ፡ ወዲያውኑ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ መብታቸው ፡ በሚጠቀሙበትና ፡ በሚሠሩበት ፡ ረገድ ፡ ልክ ፡ በኢትዮጵያ ፡ እንደ ፡ ተቋቋሙ ፡ በሕግ ፡ የሰው ፡ መብት ፡ እንደ ፡ ተሰጣቸው ፡ ኢትዮጵያው

ያን ፡ ግኅበሮችና፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት፡ እንደ ፡ ተመደቡ ፡ እንደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ንብረቶች ፡ የሚቈጠሩ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) እንዲሁም፡ በተቋቋመበት፡ አገር ፡ የታወቀላቸው ፡ ዜግነት ፡ በኢትዮጵያም ፡ የታወቀላቸው ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፭፻፯፮ ፡ የተጠበቁ ፡ ሁኔታዎች ።

(፩) በሕግ፡ የሰው፡ መብት፡ የተሰጣቸው ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ዜጋ ፡ ግኅበሮች፡ወይም፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደቡ ፡ ንብረቶች ፡ ድርጅቶች ፡ ወይም ፡ አንዳንድ ፡ ልዩ ፡ ክፍል ፡ የሆኑት ፡ በሕግ ፡ የሰው ፡ መብት ፡ የተሰጣቸው ፡ ግኅበሮችና ፡ ለልዩ፡ አገልግሎት ፡ የተመደቡ ፡ ንብረቶች ፡ የሚያካሂዱትና ፡ የሚያከናወኑት ፡ ሥራ ፡ ሁሉ ፡ በአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ልዩ ፡ ውሳኔ ፡ ሊከለከል ፡ ወይም ፡ ሊፈቀድ ፡ ይችላል ።

(፪) የውጭ ፡ አገር ፡ ዜጋ ፡ የሆኑ ፡ በሕግ ፡ የሰው ፡ መብት ፡ የተሰጣቸው ፡ ድርጅቶች ፡ ወይም ፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደቡ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ንብረቶች ፡ ድርጅቶች፡በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት፡የመሆን፡ ችሎታቸው ፡ የሚቀነስባቸው ፤ ስለዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ ለ ፡ ሌ ፡ አገር ፡ ሰው ፡ በተመ ራው ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፯፱ ፡ የፈቃዱን ፡ ወይም ፡ የማጽደቅ ፡ ፈቃዱን ፡ ጥያቄ ፡ ስለ ፡ መሻር ።

(፩) በቍጥር ፡ ፭፻፯፭ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ የተሰጠው ፡ ፈቃድና ፡ በቍጥር ፡ ፭፻፯፮ ፡ መሠረት፡ የማጽደቅ፡ ፈቃድ፡ ያገኘው ፡ ጥያቄ ፡ እንደ ፡ ነገሩ ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ በግኅበሮች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ በአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ሊሻር ፡ ይቻላል ።

(፪) ይህም ፡ የፈቃድ ፡ መሻር ፡ ውሳኔ ፡ ለግኅበሩ ፡ ወይም ፡ ለንብረቱ ፡ ድርጅት ፡ በተገለጸበት ፡ በአንድ ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ በሕግ ፡ የሰው ፡ መብት፡የተሰጠው፡ ግኅበር ፡ ሥራ ፡ አስኪያጅ ፡ ወይም ፡ ዲሬክተር ፡ ወይም ፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደበው ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪ ፡ ለዳኞች ፡ የይግባኝ ፡ አቤቱታ፡ ለማቅረብ፡ ይችላል ።

(፫) ፍርድ ፡ ቤቱም ፤ ይህ ፡ የተሰጠው ፡ ፈቃድ ፡ ወይም ፡ የማጽደቅ ፡ ፈቃድ ፡ ግመልከቻ ፡ የሚሻር ፡ ወይም ፡ የማይሻር ፡ መሆኑን ፡ እሰኪወስን ፡ ድረስ ፡ የፈቃዱን ፡ መሻር ፡ ውሳኔ ፡ አግዶ ፡ ለማቈየት ፡ ይችላል ።

BACK

ሁለተኛ መጽሐፍ ።።

ስለ ፡ ቤተ ፡ ዘመድና ፡ ስለ ፡ ውርስ ፡ (አወራረስ) ።

አንቀጽ ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ሥጋ ፡ ዝምድናና ፡ ስለ ፡ ጋብቻ ፡ ዝምድና ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ዝምድናና ፡ ስለ ፡ ጋብቻ ፡

በጠቅላላው ።

ቊ ፡ ፩፻፱ ። የሥጋ ፡ ዝምድና ።

(፩) በዝምድና ፡ መተሳሰር ፡ የሚገኘው ፡ ከሥጋ ፡ ዝምድና ፡ ነው ።

(፪) በወላጆችና፡ በተወላጆች ፡(ተወላድያን) ፡ መካከል ፡ በቀጥታ ፡ መሥመር፡ የሚቈጠር ፡ የዝምድና ፡ መተሳሰር ፡ አለ ።

(፫) ካንድ፡ አባት፡ እናት ፡ በተወለደ ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ ወላጅ ፡ ብቻ ፡ በሚገናኙ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ ወደ ፡ ጐን ፡ የሚቈጠር ፡ የትውልድ ፡ መሥመር ፡ አለ ።

ቊ ፡ ፩፻፲፩ ። የሥጋ ፡ ዝምድና ፡ ደረጃ ።

(፩) የሥጋ ፡ ዝምድና፡ አቈጣጠር ፡ የጋራ ፡ ከሆነው ፡ የግንድ ፡ ወላጅ ፡ የዝምድና ፡ ደረጃ ፡ ጀምሮ ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡ ካለው ፡ ትውልድ ፡ መሥመር ፡ እስከ ፡ ሰባት ፡ ትውልድ ፡ ድረስ ፡ ነው ።

(፪) የሥጋ ፡ ዝምድና፡ ከሰባተኛው ፡ የትውልድ ፡ ደረጃ ፡ ወዲያ፡ ምንም ፡ ውጤት፡ አይሰጥም ።

ቊ ፡ ፩፻፲፪ ። ጋብቻ ።

(፩) የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ ከጋብቻ ፡ ይገኛል ።

(፪) ባል ፡ ከሚስት፡ ወደ፡ላይ፡ ከሚቈጠሩ፡ ወላጆች ፡ ወይም፡ወደ፡ታች፡የሚቈጠሩ ፡ ተወላጆች ፡ ጋራ ፤ ሚስት ፡ ከባሏ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ከሚቈጠሩ ፡ ወላጆች ፡ ወይም ፡ ወደ፡ ታች ፡ ከሚቈጠሩ ፡ ተወላጆች ፡ (ተወላድያን) ፡ ጋራ ፡ ቀጥታ ፡ የሆነ ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ አላቸው ።

(፫) ባል ፡ ከሚስቱ ፡ የጐን ፡ ዘመዶች ፡ ሚስት ፡ ከሳሏ፡ የጐን ፡ ዘመዶች ፡ ጋራ ፡ ወደ ፡ ጐን ፡ የሚቈጠር ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ አላቸው ።

ቊ ፡ ፩፻፲፫ ። የጋብቻ ፡ ዝምድናን ፡ በ፫ኛ ፡ ደረጃ ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

የጋብቻ፡ ዝምድና፡ ወደ ፡ ጐን ፡ በሚቈጠር ፡ ዝምድና ፡ ላይ ፡ ከሦስተኛ ፡ የዝምድና ፡ ደረጃ ፡ ወዲያ ፡ ምንም ፡ ውጤት ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ፭፻፺፩ ። በሁለት ፡ በኩል ፡ ያለ ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ።

(፩) ባል፡ ከሚስቱ ፡ ወንድም፡ ሚስት ፤ ወይም ፡ ከሚስቱ ፡ እኅት ፡ ባል ፤ ሚስት ፡ ከባሏ ፡ ወንድም ፡ ሚስት ፡ ወይም ፡ ከባሏ ፡ እኅት ፡ ባል ፡ ጋራ ፡ ዕጥፍ ፡ የሆነ ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ አላቸው ።

(፪) ይኸው ፡ ዕጥፍ ፡ የሆነ ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ ተራ ፡ እንደ ፡ ሆነው ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ ውጤቶች ፡ አሉት ።

ቍ ፡ ፭፻፺፪ ። የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ መጨረሻ ።

ዝምድናውን፡ ያስገኘው፡ ጋብቻ፡ ቢፈርስም ፡ በጋብቻ ፡ የተገኘው ፡ የቀጥታ ፡ ዝምድናና ፡ የጐን ፡ ዝምድና ፡ መተሳሰር ፡ እንደ ፡ ጸና ፡ ይኖራል ።

ቍ ፡ ፭፻፺፫ ። የጉዲፈቻ ፡ ዝምድና ፡ (፩) መሠረቱ ።

በአንድ፡ የጉዲፈቻ፡ ውል፡ የሥጋ፡ ዝምድናና፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ በምዕራፍ ፡ ፲፩ ፡ በተጻፈው ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ ሊቋቋም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፺፬ ። (፪) ውጤት ።

በቍጥር ፡ ፭፻፺፫ ፡ የተነገረው ፡ ድንጋጌ ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ሆኖ ፡ በማናቸውም ፡ አስተያየት ፡ የጉዲፈቻ ፡ ልጅ ፡ እንደ ፡ ጉዲፈቻ ፡ አድራጊው ፡ ልጅ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፭፻፺፭ ። (፫) የተጠበቀ ፡ ሁኔታ ።

(፩) የጉዲፈቻ፡ አድራጊው፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ወላጆች ፡ ወይም፡ ወደ፡ጐን፡ የሚቈጠሩ ፡ ዘመዶች ፡ ጉዲፈቻውን፡ በግልጽ ፡ የሚቃወሙ ፡ መሆናቸውን ፡ ካስታወቁ ፡ ጉዲፈቻው ፡ በነርሱ ፡ በኩል ፡ አንዳችም ፡ ውጤት ፡ አያስከትልም ።

(፪) ከዚህ፡ በላይ፡ ባለው ፡ ኀይለ ፡ ቃል ፡ እንደ ፡ ተነገረው ፡ የጉዲፈቻ፡ አድራጊው፡ ዘመዶች ፡ መቃወሚያ ፡ የጉዲፈቻው ፡ ውል ፡ ከጸደቀበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ፡ እስከ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ በአንድ ፡ ውል ፡ አዋዋይ ፡ መዝገብ ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ ፍርድ፡ ቤት ፡ መዝገብ ፡ ካልተመዘገበ ፡ በቀር ፡ ፈራሽ ፡ ነው ፡ (አይጸናም) ።

(፫) ጉዲፈቻ፡ በጉዲፈቻ፡ አድራጊው፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ በተወላጆቹም ፡ ላይ፡ ውጤት ፡ አለው ፡ (ይጸናል) ።

ቍ ፡ ፭፻፺፮ ። የጉዲፈቻው ፡ ልጅ ፡ የጥንት ፡ ቤተ ፡ ዘመዶች ።

(፩) የጉዲፈቻው ፡ ልጅ ፡ ከጥንት ፡ ቤተ ፡ ዘመዶቹ ፡ ጋራ ፡ ያለውን ፡ የዝምድና ፡ መተሳሰር ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ ይኖራል ።

(፪) እንደዚሁም ፡ የጉዲፈቻ፡ ልጅ፡ በሆነው ፡ ሰው ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስትና ፡ ተወላጆች ፡ ላይ ፡ የዝምድናው ፡ መተሳሰር ፡ ይጸናል ።

(፫) በማንኛውም ፡ ሁኔታዎች ፤ ከጉዲፈቻው ፡ ቤተ ፡ ዘመድና ፡ ከጥንት ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ መካከል ፡ ምርጫ ፡ ማድረግ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የጉዲፈቻው ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ ቅድሚያ ፡ ያገኛል ።

ምዕራፍ ፤ ፪ ።
ስለ ፤ መተጫጨት ።

ቍ ፤ ፭፻፷ ። ትርጓሜ ።

(፩) መተጫጨት ፤ ማለት ፤ የእጮኛውና ፤ የእጮኛዪቱ ፤ ቤተ ፤ ዘመዶች ፤ በል ጆቻቸው ፤መካከል ፤ ጋብቻ፤ይኖራል፤ብለው፤ የእነዚሁ ፤ የሁለቱ ፤ቤተ ፤ ዘመድ፤ አባሎች ፤ የሚያደርጉት ፤ ውል ፤ ነው ።

(፪) ወደፊት ፤ ተጋቢዎች ፤ የሆኑት ፤ የእጮኛዎቹ ፤ የየአንዳንዳቸው ፤ ቤተ ፤ ዘመ ዶች ፤ ፈቃድ ፤ ካልሰጡ ፤ በቀር ፤ መተጫጨት ፤ ሕጋዊ ፤ ውጤት ፤ አይኖረውም ።

ቍ ፤ ፭፻፷፩ ። ለማግባት ፤ የተስፋ ፤ ቃል ፤ መስጠት ።

(፩) በሁለት ፤ ሰዎች ፤ መካከል ፤ የማግባት ፤ የተስፋ ፤ ቃል ፤ መለዋወጥ ፤ መተጫ ጨት ፤ አይደለም ።

(፪) ይህ ፤ የተስፋ ፤ ቃል ፤ በዋፋት ፤ ምክንያት፤ ቢፈርስ፤ ፀዚህ ፤ ሕግ፤በአንቀጽ፤ ፲፫ ፤ ከውል ፤ ውጭ ፤ ስለሚደርስ ፤ ጎላፊነትና ፤ ያላገባብ፤ ስለ ፤ መበልጸግ ፤ በተነገረው፤ መሠረት፤ስለ፤ ደረሰው፤ ጉዳት፤ ኪሣራ፤ ማስከፈልን፤ ያስከትላል።

ቍ ፤ ፭፻፷፪ ። የቤተ ፤ ዘመድ ፤ እንደራሴ ። (፩) የመጀመሪያው ፤ ጋብቻ ፤ እንደራሴ ። የመጀመሪያ ፤ ጋብቻ ፤ ለሚያደርገው ፤ ዕጮኛ ፤ የቤተ ፤ ዘመድ ፤ እንደራሴ ፤ ሆኖ ፤ የሚቈጠረው ፤ —

(ሀ) የዚሁ ፤ የአግቢው ፤ አባት ፤

(ለ) አባት ፤ የሌለ ፤ ወይም ፤ ፈቃዱን ፤ ለመስጠት፤ የማይችል ፤ የሆነ ፤ እንደ ፤ ሆነ ፤ እናት ፤

(ሐ) እናት ፤ የሌለች ፤ ወይም ፤ ፈቃድዋን ፤ ለመስጠት ፤ የማትችል ፤ የሆነች ፤ እንደ ፤ ሆነ ፤ ከአያቶቹ ፤ ወይም ፤ ከቅድም ፤ አያቶቹ ፤ አንዱ ።

(መ) ወላጆች፤የሌሉ፤ወይም፤ከነዚሁ፤ማናቸውም፤ፈቃዱን፤ለመስጠት፤የማይችል፤ የሆነ፤ እንደ ፤ሆነ፤ ታላቅ፤ ወንድም፤ ወይም፤ ያባት፤ ወይም ፤የእናት፤ወንድም ።

ቍ ፤ ፭፻፷፫ ። (፪) ተከታይ ፤ ጋብቻ ።

ከዚህ፤ በላይ ፤ ባለው፤ ቍጥር፤ ከተጠቀሱት፤ ማንኛዎቹም ፤ ሰዎች ፤ አንዱ ፤ አስ ቀድሞ ፤ አግብቶ ፤ ለነበረ ፤ ሰው ፤ መተጫጨቱ ፤ የሚደረግ ፤ እንደ ፤ ሆነ ፤ የቤተ ፤ ዘመድ ፤ እንደራሴ ፤ ሆኖ ፤ መተጫጨቱን ፤ ለመፍቀድ ፤ ይችላል ።

ቍ ፤ ፭፻፷፬ ። (፫) ሕጋዊ ፤ እንደራሴ ፤ ስለ፤ ማጣት ።

(፩) ወደፊት፤ ከሚጋቡት፤ አንዱ ፤ የቤተ ፤ ዘመድ ፤ እንደራሴ ፤ የሚሆነው፤ ወላጅ፤ ወይም ፤ ታላቅ ፤ ወንድም ፤ ወይም ፤ ታላቅ ፤ እኅት ፤ ያባት ፤ ወይም ፤ የናት ፤ ወን ድም ፤ የሌለው ፤ እንደ ፤ ሆነ ፤ ለመተጫጨቱ ፤ የቤተ ፤ ዘመድ ፤ እንደራሴ ፤ የሚሆነውን ፤ ሰው ፤ በነጻ ፤ ይመርጣል ።

(፪) ወደፊት፤ ከሚጋቡት፤ አንዱ ፤ ዕጮኛ ፤ ዕድሜው ፤ ከሠላሳ ፤ ዓመት ፤ በላይ ፤ የሆነ ፤ እንደ ፤ ሆነ ፤ ወይም ፤ ዕጮኛዪቱ ፤ ዕድሜዋ ፤ ሓያ ፤ አምስት ፤ ዓመት ፤

BACK

የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለመተጫጨቱ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ እንደራሴ ፡ የሚሆነውን ፡ ሰው ፡ በነፃ ፡ ይመርጣል ።

ቍ ፡ ፭፻፳፫ ። የዕጮኛዎቹ ፡ ፈቃድ ።

ዕጮኛውና ፡ ዕጮኛዪቱ ፡ ፈቃዳቸውን ፡ ካልሰጡ ፡ በቀር ፡ መተጫጨቱ ፡ ሕጋዊ ፡ ውጤት ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ፭፻፳፬ ። ጋብቻን ፡ የሚከለክል ፡ ምክንያት ።

(፩) የዕጮኛዎቹን ፡ ጋብቻ ፡ የሚከለክል ፡ ሕጋዊ ፡ ምክንያት ፡ ያለ ፡ እኝደ ፡ ሆነ ፡ መተጫጨቱ ፡ ሕጋዊ ፡ ውጤት ፡ የለውም ።

(፪) በተለይም ፡ ዕጮኛው ፡ ወይም ፡ ዕጮኛዪቱ ፡ ለጋብቻ ፡ በሕግ ፡ የሚጠየቀውን ፡ ዕድሜ ፡ ካላደረሰ ፡ መተጫጨቱ ፡ ውጤት ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ፭፻፳፭ ። የመተጫጨቱ ፡ ሥርዐት ፡ (ፎርም) ።

የመተጫጨት ፡ ሥርዐት ፡ መተጫጨቱ ፡ በሚደረግበት ፡ ቦታ ፡ ልማድ ፡ መሠረት ፡ ይፈጸማል ።

ቍ ፡ ፭፻፳፮ ። ምስክሮች ።

(፩) የሆነ ፡ ሆኖ ፡ በማናቸውም ፡ አኳኋን ፡ ለተጋቢዎቹ ፡ ሁለት ፡ ሁለት ፡ ምስክሮች ፡ ከሌሏቸው ፡ የመተጫጨቱ ፡ ውል ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

(፪) ከባል ፡ ምስክሮች ፡ አንዱ ፡ ከሚስቱ ፡ ምስክሮች ፡ አንዱ ፡ የመጀመሪያ ፡ ምስክሮች ፡ ሊሆኑ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፳፱ ። የመተጫጨት ፡ ማስረጃ ።

(፩) መተጫጨት ፡ በማናቸውም ፡ በሕዝብ ፡ ቍጥር ፡ መዝገቦች ፡ (የክብር ፡ መዝገብ) ፡ መጻፍ ፡ የለበትም ።

(፪) መተጫጨትን ፡ በማናቸውም ፡ ማስረጃ ፡ ለማስረዳት ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፭፻፴ ። መተጫጨቱ ፡ የሚቈይበት ፡ ጊዜ ።

መተጫጨቱ ፡ ሲደረግ ፡ የሠርጉን ፡ በዓል ፡ ለማድረግ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ያልተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዕጮኛው ፡ ወይም ፡ ዕጮኛዪቱ ፡ ወይም ፡ ከቤተ ፡ ዘመዳቸው ፡ የተፈቀደለት ፡ እንደራሴ ፡ የሰርጉ ፡ በዓል ፡ እንዲደረግ ፡ ፈቃድን ፡ ከግለጸበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በስድስት ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፭፻፴፩ ። የመተጫጨት ፡ መፍረስ ።

(፩) ዕጮኛው ፡ ወይም ፡ ዕጮኛዪቱ ፡ ወይም ፡ ለመተጫጨቱ ፡ ፈቃድ ፡ የሰጠው ፡ ሌላው ፡ ሰው ፡ መዘግየታቸውን ፡ ወይም ፡ እንቢተኛነታቸውን ፡ የሚያስረዳ ፡ ሕጋዊ ፡ ትክክለኛ ፡ ምክንያት ፡ ሳይኖር ፡ ጋብቻውን ፡ እንቢ ፡ ያሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መተጫጨት ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

(፪) እንዲሁም፡ ዕጮኛው፡ ወይም ፡ ዕጮኛዪቱ ፡ ወይም ፡ ለመተጫጨቱ፡ ፈቃድ፡ የሰጠው ፡ ሰው ፡ በሁኔታ ፡ ወይም ፡ በጠባይ ፡ (በሞራል) ፡ ጋብቻው ፡ እንዳይፈጸም ፡ የሚያደርግ ፡ ሁኔታ ፡ ያሳየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መተጫጨቱ ፡ ፈራሽ፡ይሆናል።

ቍ ፡ ፭፻፫፪ ። የመተጫጨት ፡ መፍረስ ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ። (፩) ወጪና ፡ የተቀበሉትን ፡ ማጫ ፡ ስለ ፡ መመለስ ።

(፩) ለመተጫጨቱ ፡ መፍረስ ፡ አላፊ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ በመተጫጨት ፡ ምክን ያት ፡ የተደረጉትን ፡ ወጪዎች ፡ ሁሉ ፡ ለመክፈል ፡ ይገደዳል ።

(፪) በመተጫጨት፡ ምክንያት፡ የተቀበለውን ፡ ስጦታ ፡ ለመተጫጨቱ ፡ መፍረስ፡ አላፊ ፡ የሆነው ፡ ሰው፡ና ፡ እንዲሁም ፡ የቤተ ፡ ዘመዱ ፡ ወገኖች ፡ መመለስ ፡ አለ ባቸው ።

ቍ፡ ፭፻፫፫።(፪)የሕሊና፡ጉዳት ።

(፩) የመተጫጨቱ ፡ መፍረስ ፡ ስለሚያስከትለው፡ የሕሊና ፡ ጉዳት ፤ ለመፍረሱ ፡ አላፊ ፡ ላልሆነው ፡ ዕጮኛ ፡ ወይም ፡ ለዕጮኛዪቱ ፡ ወይም ፡ ለቤተ ፡ ዘመዱ ፡ በሕሊና ፡ ግምት ፡ ተገቢ ፡ የሆነ ፡ ካሣ ፡ ሊሰጥ ፡ ይቻላል ።

(፪) የዚህን ፡ ካሣ ፡ ልክ ፡ ለመወሰንና ፡ ካሣውንም ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚችለውን ፡ ባለመብት ፡ ዳኞች ፡ የአገሩን ፡ ልማድ ፡ መሠረት፡ አድርገው ፡ ይከተላሉ ።

(፫) ስለ ፡ ሕሊና ፡ ጉዳት ፡ እንዲከፈል ፡ የሚደረገው ፡ ኪሣራ ፡ ከአንድ ፡ ሺሕ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ የበለጠ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭፻፫፬ ። (፫) የመቀጫ ፡ የውል ፡ ቃል ።

(፩) በመተጫጨት፡ ውል፡ ውስጥ ፡ አንድ ፡ የመቀጫ ፡ ውል ፡ ቃል ፡ ተጽፎበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መተጫጨቱ ፡ እንዲፈርስ ፡ ያደረገው ፡ ሰው ፤ በውሉ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ገንዘብ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) ሁኔታው ፡ የሚያስከትላቸውን ፡ ሁሉ ፡ በመገመት ፡ በውሉ ፡ የተጠቀሰውን፡ ገንዘብ ፡ ዳኞች ፡ ሊቀንሱት ፡ ይቻላል ።

(፫) ገንዘቡ፡ ከመጠን ፡ በላይ ፡ መሆኑ ፡ የተገለጸ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መቀነስ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፭፻፫፭ ። የወላጅ ፡ መቃወም ።

(፩) በግልጽ ፡ ፈቃዱን ፡ ያልሰጠ ፡ ከዕጮኛዎቹ ፡ ያንደኛው ፡ ወላጅ ፡ ለጋብቻው ፡ ተቃዋሚነቱን ፡ የገለጸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የመተጫጨቱ ፡ መፍረስ ፡ ምንም ፡ አላፊ ነትን ፡ አያስከትልም ።

(፪) እንዲህ፡ በሆነ፡ ጊዜ ፡ ሁለቱም ፡ ወገኖች ፡ የተቀበሏቸውን ፡ ስጦታዎች ፡ ብቻ፡ መመለስ ፡ አለባቸው ።

BACK

ቍ ፡ ፭፱፫፮ ። ይርጋ ።

በመተጫጨት ፡ መፍረስ፡ ላይ ፡ ተመሥርተው ፡ የሚቀርቡት ፡ ክሶች ፡ ሁሉ ፡ መተጫጨቱ ፡ ከፈረሰበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በአንድ ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ካልቀረቡ ፡ በይርጋ ፡ የሚታገዱ ፡ ይሆናሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ጋብቻ ፡ አፈጻጸም ።

ቍ ፡ ፭፱፫፯ ። ልዩ ፡ ልዩ ፡ ዐይነት ፡ ጋብቻ ።

(፩) ጋብቻ፡ ባንድ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ፊት ፡ ሊደረግ ፡ ይቻላል ።

(፪) እንደዚሁም ፡ ሕጉ፡ በሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ ሃይማኖት ፡ ወይም ፡ ባገር ፡ ልማድ ፡ መሠረት ፡ የሚደረጉትን ፡ ጋብቻዎች ፡ ያውቃል ፡ (ይቀበላል) ።

ቍ ፡ ፭፱፫፰ ። ብሔራዊ ፡ ጋብቻ ።

ጋብቻ ፡ ለማድረግ ፡ አንድ፡ ወንድና ፡ አንዲት ፡ ሴት ፡ በክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም፡ ፊት ፡ ሲቀርቡና ፡ የሕዝብ ፡ የክብር፡ መዝገብ ፡ ሹምም ፡ ፈቃዳቸውን ፡ ሲቀበለው፡ ጋብቻ ፡ ተፈጸመ ፡ ይባላል ።

ቍ ፡ ፭፱፫፱ ። የሃይማኖት ፡ ጋብቻ ።

አንድ ፡ ወንድና ፡ አንዲት ፡ ሴት ፡ ውሳኔዎችን ፡ ወይም ፡ ሥርዐቶችን ፡ እንደ ፡ ሃይማኖታቸው ፡ ወይም ፡ ከነርሱ ፡ ባንደኛው ፡ ሃይማኖት ፡ ሲፈጽሙ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ የሚጸና ፡ ጋብቻ ፡ እንዳቋቋሙ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፭፱፬ ። የልማድ ፡ ጋብቻ ።

አንድ ፡ ወንድና ፡ አንዲት፡ ሴት ፡ በጐሣቸው ፡ ልማድ ፡ ወይም ፡ ከነርሱ ፡ በአንኛው ፡ ጐሣ ፡ ልማድ ፡ ከሁለቱ ፡ መካከል ፡ ነዋሪ ፡ የሆነውን ፡ ግንኙነት ፡ የሚያስከትል ፡ ሥነ ፡ ሥርዐትን ፡ ፈጽመዋል ፡ የሚያሰኘውን ፡ ካደረጉ ፡ በመካከላቸው ፡ ጋብቻ ፡ አለ ፡ ይባላል ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ለግንኙዎቹም ፡ ዐይነቶች ፡ ጋብቻዎች ፡ የሚሆኑ ፡ አጠቃላይ ፡ ሁኔታዎች ።

ቍ ፡ ፭፱፭፩ ። ዕድሜ ።

(፩) ወንድ፡ አሥራ ፡ ስምንት ፡ ዓመት ፤ ሴቲቱ ፡ ዐሥራ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ሳይሞላቸው ፡ ጋብቻ ፡ ለማድረግ ፡ አይችሉም ።

(፪) ስለ፡ ከባድ፡ ምክንያት ፡ በከፍተኛ ፡ ግምት ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ዕድሜ ፡ ለመቀነስ ፡ እንዲቻል ፡ የኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ወይም ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ለዚሁ ፡ ጕዳይ ፡ በተለይ ፡ የሚሾሙት ፡ ሰው ፡ ለመፍቀድ ፡ ይችላል ።

ቍ ፣ ፭፻፹፪ ። የሥጋ ፣ ዝምድና ።

ጋብቻ ፣ የሥጋ ፣ ዝምድና ፣ ባላቸው ፣ ሰዎች ፣ መካከል ፣ የተከለከለ ፣ ነው ።

ቍ ፣ ፭፻፹፫ ። የጋብቻ ፣ ዝምድና ።

ጋብቻ፣ የጋብቻ፣ ዝምድና ፣ ባላቸው ፣ ሰዎች ፣ መካከል ፣ የተከለከለ ፣ ነው ።

ቍ ፣ ፭፻፹፬ ። በሕግ ፣ ያልተረጋገጠ ፣ ልጅነት ።

የዲቃላ ፣ ልጅነት ፣ ተወላጅነቱ ፣ በሕግ ፣ የታወቀለት ፣ ባይሆንም ፣ እንኳ፣ ከዚህ፣ በላይ ፣ ባሉት ፣ ሁለት ፣ ቍጥሮች ፣ እንደ ፣ ተመለከተው ፣ ጋብቻን ፣ ለማስከለከል፣ በቂ ፣ ነው ።

ቍ ፣ ፭፻፹፭ ። በጋብቻ ፣ ላይ ፣ ጋብቻ ።

አንድ ፣ ሰው ፣ አስቀድሞ ፣ በጋብቻ ፣ የተሳሰረ ፣ ከሆነ ፣ ጋብቻው ፣ እስካለ ፣ ድረስ ፣ ሁለተኛ ፣ ጋብቻ ፣ ለማድረግ ፣ አይችልም ።

ቍ ፣ ፭፻፹፮ ። ጋብቻን ፣ በእንደራሴ ፣ ለመፈጸም ፣ የማይቻል ፣ ስለ ፣ መሆኑ ።

(፩) እያንዳንዳቸው፣ ተጋቢዎች ፣ ጋብቻ ፣ በሚፈጸምበት ፣ ጊዜ ፣ ራሳቸው ፣ መፍቀድ ፣ አለባቸው ።

(፪) ስለ ፣ ከባድ ፣ ምክንያት ፣ የመንግሥቱ ፣ ዐቃቤ ፣ ሕግ ፣ ካልፈቀደ ፣ በቀር ፣ በእንደራሴነት ፣ ጋብቻን ፣ መፈጸም ፣ አይፈቀድም ።

ቍ ፣ ፭፻፹፯ ፣ አካለ ፣ መጠን ፣ ያላደረሰ ፣ ልጅ ፣ ጋብቻ ።

አካለ ፣ መጠን ፣ ያላደረሰ ፣ ልጅ ፣ ጋብቻ ፣ ሊፈጸም ፣ የሚቻልበት ፣ ሁኔታ ፣ በዚህ ፣ ሕግ ፣ ስለ ፣ ሰዎች ፣ ችሎታ ፣ በተነገረው ፣ አንቀጽ ፣ ውስጥ ፣ ተመልከቷል ።

ቍ ፣ ፭፻፹፰ ። በፍርድ ፣ የተከለከለ ።

(፩) በፍርድ ፣ የተከለከለ ፣ ሰው ፣ ዳኞች ፣ ካልፈቀዱለት ፣ በቀር ፣ ጋብቻ ፣ ለማድረግ ፣ አይችልም ።

(፪) ስለዚህ ፣ ጉዳይ ፣ ለዳኞቹ ፣ የሚደርሳቸውን ፣ ጥያቄ ፣ በፍርድ ፣ የተከለከለው ፣ ሰው ፣ ራሱ ፣ ወይም ፣ አሳዳሪው ፣ ለማቅረብ ፣ ይችላል ።

(፫) በፍርድ ፣ የተከለከለ ፣ ሰው ፣ የጋብቻ ፣ ውል ፣ ሊፈጽም ፣ የሚችልበት ፣ ሁኔታ ፣ በዚህ ፣ ሕግ ፣ ስለ ፣ ሰዎች ፣ ችሎታ ፣ በተነገረው ፣ አንቀጽ ፣ ውስጥ ፣ ተመልክቷል ።

BACK

ቍ ፡ ፭፻፹፱ ። ጎይል ።

(፩) መፍቀዱ ፡ የተደረገው ፡ በጎይል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

(፪) በጎይል ፡ ተደረገ ፡ የሚባለው ፡ ከባድ ፡ ከሆነ ፡ ጉዳትና ፡ ከቀረበ ፡ ዛቻ ፡ የተነሣ ፡ ፈቃዱን ፡ የሰጠውን ፡ ሰው ፡ ራሱን ፡ ወይም ፡ ከወላጆቹ ፡ አንዱን ፡ ወይም ፡ ከተወላጆቹ ፡ አንዱን ፡ ለማዳን ፡ ሲል ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፫) ፈቃዱን ፡ የሰጠው ፤ አንዱን ፡ ወላጅ ፡ ወይም ፡ አንዱን ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ አክብሮ ፡ በመፍራት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሕግ ፡ ወጥ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፭፻፺ ። ዋና ፡ መሳሳት ። (፩) መሠረቱ ።

አንደኛው ፡ ተጋቢ ፡ በአንደኛው ፡ ሰውነት ፡ ላይ ፡ መሳሳት ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ፈቃዱ ፡ የተጓደለ ፡ ነው ፡ ይባላል ።

ቍ ፡ ፭፻፺፩ ። (፪) የተወሰኑ ፡ ምክንያቶች ።

ማንኛውም ፡ መሳሳት ፡ የማይሆን ፡ ሆኖ ፤ ዋና ፡ መሳሳት ፡ የሚባሉት ፡—

(ሀ) በሚያገቡት ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ መሳሳት ፤ ይኸውም ፡ አገባዋለሁ ፡ ብሎ ፡ ያላሰበውን ፡ አግብቶ ፡ ሲገኝ ፤

(ለ) በሚያገቡት ፡ ሰው ፡ ሃይማኖት ፡ መሳሳት ፤ ይኸውም ፡ ያገባው ፡ ሰው ፡ ሃይማኖት ፡ የርሱን ፡ ሃይማኖት ፡ ያልመሰለ ፡ ሲሆን ፤

(ሐ) በሚያገቡት ፡ ሰው ፡ ጤና ፡ ወይም ፡ ሰውነት ፡ መሳሳት ፤ ይኸውም ፡ ያገቡት ፡ ሰው ፡ ደዌ ፡ ሥጋ ፡ የያዘው ፡ ወይም ፡ የሩካቤ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነትን ፡ ለመፈጸም ፡ የማይችል ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፺፪ ። መቃወሚያ ። (፩) ማን ፡ ለማድረግ ፡ እንደሚችል ።

(፩) ጋብቻውን ፡ ለመቃወም ፡ የሚቻለው ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ በጋብቻ ፡ አንቀጽ ፡ በቍጥር ፡ ፭፻፶፪ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ የቤተ ፡ ዘመዱ ፡ እንደራሴ ፡ የሚባለው ፡ ወይም ፡ አካለ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ አግቢ ፡ አሳዳሪው ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ በዓቃቤ ፡ ሕግ ፡ መቃወሚያ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

(፫) ማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ መቃወሚያ ፡ ለማቅረብ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭፻፺፫ ። (፪) የሚቀርብበት ፡ ጊዜና ፡ ዐይነት ።

(፩) እጅግ ፡ ቢዘገይ ፡ መቃወሙ ፡ የጋብቻው ፡ በዓል ፡ በሚከበርበት ፡ ጊዜ ፡ መሆን ፡ አለበት ።

(፪) ለመቃወሙ ፡ ማናቸውም ፡ ልዩ ፡ አሠራር ፡ አያስፈልገውም ።

BACK

ቍ ፡ ፭፻፸፩ ። (፫) መቃወምን ፡ ስለ ፡ ማስቀረት ።

(፩) በጋብቻው ፡ ላይ ፡ የተደረገው ፡ መቃወም ፡ እንዲቀር ፡ ከተጋቢዎቹ ፡ አንዱ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰም ፡ ቢሆን ፡ ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

(፪) የሆነ ፡ ሆኖ ፡ በጋብቻው ፡ ጊዜ ፡ መቃወም ፡ የተደረገበት ፡ ሰው ፡ ዕድሜው ፡ ከሐያ ፡ ዓመት ፡ በታች ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወደፊት ፡ ከሚጋቡት ፡ ዕጮኞች ፡ ያንደኛው ፡ አባት ፡ ወይም ፡ እናት ፡ ባደረገው ፡ መቃወም ፡ ላይ ፡ ማንኛቸውንም ፡ አቤቱታ ፡ ሊያቀርብ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭፻፸፪ ። (፩) ለመቃወም ፡ ስላለመቻሉ ።

(፩) በጋብቻ ፡ ላይ ፡ የተደረገውን ፡ የመጀመሪያውን ፡ መቃወም ፡ ያልተቀበሉት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለጋብቻው ፡ ሌላ ፡ መቃወሚያ ፡ ማቅረብ ፡ አይቻልም ።

(፪) ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አስቀድሞ ፡ አግብቶ ፡ በነበረ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ማናቸውንም ፡ መቃወሚያ ፡ ለማቅረብ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፭፻፸፫ ። በብቸኝነት ፡ ለመኖር ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

(፩) ሴቲቱ ፡ አስቀድሞ ፡ የነበራት ፡ ጋብቻ ፡ ከቀረበት ፡ ጊዜ ፡ በኋላ ፡ መቶ ፡ ንያ ፡ ቀን ፡ ካላለፈ ፡ በቀር ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ለማግባት ፡ አትችልም ።

(፪) ሴቲቱ ፡ ይህ ፡ አብሮ ፡ መኖር ፡ ከተቋረጠ ፡ በኋላ ፡ ልጅ ፡ የወለደች ፡ እ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ያለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ ው ሳኔ ፡ የጸና ፡ አይሆንም ።

(፫) በብቸኝነት ፡ ለመኖር ፡ የተወሰነውን ፡ ጊዜ ፡ እንዳትጠብቅ ፡ ዳኞች ፡ ሊፈ ላት ፡ ይችላሉ ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ብሔራዊ ፡ ጋብቻ ።

ቍ ፡ ፭፻፸፬ ። ሥልጣን ፡ ያለው ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ።

ከእጮኛዎቹ ፡ አንዱ ፡ ወይም ፡ ከዘመዶቹ ፡ ወይም ፡ ከወላጆቹ ፡ አንዱ ፡ ከጋብቻው ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ ስድስት ፡ ወር ፡ ሳያቋርጥ ፡ በሚኖርበት ፡ ቦታ ፡ ጋብቻው ፡ በቀበሌው ፡ በሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ፊት ፡ ይፈጸማል ።

ቍ ፡ ፭፻፸፭ ። ያለ ፡ ማግባት ፡ ማደ ታዎች ፡ (ው ለታዎች) ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ አላገባም ፡ ብሎ ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ አላገባም ፡ ብሎ ፡ ቃሉን ፡ ቢሰጥ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ በኩል ፡ ው ጤት ፡ የለውም ።

(፪) የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹምም ፡ ይህን ፡ ነገር ፡ አይመለከትም

BACK

ቁ ፡ ፫፻፺፱ ። ጋብቻን ፡ ለማድረግ ፡ የሚቀርብ ፡ ጥያቄ ።

ወደ፡ ፊት ፡ የሚጋቡት ፡ ዕጮኛዎች ፡ የጋብቻ ፡ ውል ፡ ለማድረግ ፡ ማሰባቸውን፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ ካንድ ፡ ሳምንት ፡ አስቀድመው ፡ ለሕዝብ ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ያስታውቃሉ ።

ቁ ፡ ፬፻ ። ጋብቻው ፡ እንዳይፈጸም ፡ ስለ ፡ መከልከል ።

(፩) የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ፡ ሹምም ፡ የጋብቻው ፡ ሁኔታዎች ፡ ተከናውነው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያረጋግጣል ።

(፪) ጋብቻውን፡ የሚከለክል፡ ነገር ፡ ቢኖር ፡ የተወሰነ ፡ ወይም ፡ እርግጠኛ ፡ ምክንያት ፡ መኖሩን ፡ የተረዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጋብቻው ፡ እንዳይፈጸም ፡ ይከለክላል ።

(፫) እንዲህ፡ ሲሆን፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ለሚጋቡት፡ ዕጮኛዎች ፡ የከለከለበትን ፡ ምክንያት ፡ ያስታውቃል ።

ቁ ፡ ፬፻፩ ። በመከልከሉ ፡ ላይ ፡ አቤቱታ ፡ ስለ ፡ ማቅረብ ።

(፩) የሕዝብ ፡ የክብር፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ባደረገው ፡ ክልከላ ፡ ላይ ፡ ከዕጮኛዎቹ ፡ አንዱ ፡ ለዳኞች ፡ አቤቱታ ፡ ሊያቀርብ ፡ ይችላል ፤ ዳኞቹም ፡ ስለዚሁ ፡ ክልከላ፡ ውሳኔ ፡ ይሰጣሉ ።

(፪) ክልከላው፡ ያላግባብ ፡ መሆኑን ፡ ዳኞቹ ፡ የበየኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በማናቸውም፡ ምክንያት ፡ ጋብቻው ፡ እንዳይፈጸም ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ሊከለክል ፡ አይችልም ።

ቁ ፡ ፬፻፪ ። የጋብቻን ፡ ቀን ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

ጋብቻው ፡ የሚፈጸምበት ፡ (የሚከበርበት) ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ በሚጋቡት ፡ ዕጮኛዎችና ፡ በሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ መካከል ፡ በስምምነት ፡ ይወሰናል ።

ቁ ፡ ፬፻፫ ። የጋብቻን ፡ ሥርዐት ፡ አፈጻጸም ፡ ስለ ፡ ማስታወቅ ።

(፩) ጋብቻው፡ ወደ፡ ፊት፡ የሚጋቡት፡ ዕጮኛዎችና ፡ ለያንዳንዳቸው ፡ ዕጮኛዎች፡ ሁለት ፡ ምስክሮች ፡ ባሉበት ፡ በግልጽ ፡ ይፈጸማል ።

(፪) ምስክሮቹም፡ የባልና፡ የሚስቱ ፡ ዘመዶች ፡ ወይም ፡ ባዕዶች ፡ ሊሆኑ፡ይችላሉ።

ቁ ፡ ፬፻፬ ። የጋብቻ ፡ አፈጻጸም ፡ ሥርዐት ።

(፩) ወደ ፡ ፊት ፡ የሚጋቡት ፡ ዕጮኛዎች፡ ምስክሮች ፡ ጋብቻውን ፡ የሚከለክል ፡ ነገር ፡ መኖሩን ፡ አናውቅም ፡ ሲሉ ፡ በመሐላ ፡ ቃላቸውን ፡ ይሰጣሉ ።

(፪) የሕዝብ ፡ የክብር፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ከሚጋቡት ፡ ዕጮኛዎች ፡ ከያንዳንዳቸው ፡ ተራ ፡ በተራ ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡ ለመሆን ፡ የመፍቀዳቸውን ፡ ቃል፡ ይቀበላል ።

(ቸ) የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ በሥልጣኑ ፡ ውስጥ ፡ ለሆነ ፡ ጉዳይ ፡ በሕግ ፡ ስም ፡ በጋብቻ ፡ የተሳሰሩ ፡ መሆናቸውን ፡ አስታውቆ ፡ ወዲያውኑ ፡ የጋብቻውን ፡ ጽሑፍ ፡ ያዘጋጃል ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ሌሎች ፡ ዐይነቶች ፡ ጋብቻዎች ።

፩ ፡ ፭፻፫ ፡ የሃይማኖት ፡ ጋብቻ ።

(ሀ) የሃይማኖት፡ ጋብቻ፡ ሊፈጸም ፡ የሚችልበት ፡ ሁኔታና ፡ የአፈጻጸሙ ፡ ዐይነት ፡ እንደ ፡ ሃይማኖቱ ፡ ይወሰናል ።

(ለ) በዚህ፡ ሕግ፡ ስለ ፡ ማንኛውም ፡ ዐይነት ፡ የጋብቻ ፡ ሥርዐት ፡ (ፎርም) ፡ የተመለከቱት ፡ ሁኔታዎች ፡ በማንኛውም ፡ አኳኋን ፡ መፈጸም ፡ አለባቸው ።

(ሐ) በዚህ ፡ ሕግ፡ ስለ፡ ሰዎች ፡ በሚለው፡ አንቀጽ፡ በተመለከተው፡ መሠረት፡ አንድ፡ የጋብቻ ፡ ወ፡ል ፡ መጻፍ ፡ ይገባዋል ።

፪ ፡ ፭፻፭ ። የልማድ ፡ ጋብቻ ።

(ሀ) የልማድ ፡ ጋብቻ ፡ ሊፈጸም ፡ የሚቻልበት፡ ሁኔታና ፡ የአፈጻጸሙ ፡ ዐይነት ፡ በአገሩ ፡ ልማድ ፡ ይወሰናል ።

(ለ) በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ፡ማንኛውም ፡ ዐይነት ፡ የጋብቻ ፡ ሥርዐት ፡ የተመለከቱት፡ ሁኔታዎች ፡ በማንኛውም ፡ አኳኋን ፡ መፈጸም ፡ አለባቸው ።

(ሐ) በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ሰዎች ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ አንድ ፡ የጋብቻ ፡ ው፡ል ፡ መጻፍ ፡ ይገባዋል ።

ምዕራፍ ፡ ፬ ።

የጋብቻ ፡ ሁኔታዎች ፡ ባለመጠበቃቸው ፡ ምክንያት ፡ የሚወሰን ፡ ቅጣት ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ለጋብቻ ፡ ሥርዐቶች፡ ሁሉ ፡ የሚሆን ፡ የወል ፡ ሁኔታ ።

፩ ፡ ፭፻፯ ። የዕድሜ ፡ ሁኔታ ። (ሀ) የወንጀል ፡ ቅጣት ።

(ሀ) ዕድሜው፡ ከዐሥራ፡ ስምንት ፡ ዓመት ፡ በታች ፡ የሆነውን ፡ ሰው ፡ ወይም፡ ዕድሜዋ ፡ ከዐሥራ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ በታች ፡ የሆነችውን፡ሴት ፡ እያወቀ፡ወይም፡ ይህን ፡ ሁኔታ ፡ ማወቅ ፡ ሲገባው ፡ የጋብቻን ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ያስፈጸመ ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ወይም ፡ ባለሥልጣን ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተደፈጠ ፡ ቅጣት ፡ ይቀጣል ።

BACK

(፪) ከሁለቱ፡ ተጋቢዎች፡ ዕድሜው፡ ከ፴ሥራ፡ ስምንት ፡ በላይ ፡ የሆነው ፡ ወንድ ፡ ከ፲፮ ፡ በታች ፡ የሆነችውን ፡ ሴት ፡ ወይም ፡ ከ፲፮ ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ የሆናት፡ሴት፡ ከ፲፰ ፡ ዓመት ፡ በታች ፡ የሆነውን ፡ ወንድ ፡ ያገባችና ፡ እንዲሁም፡ ጋብቻቸውን፡ የፈቀዱ ፡ ሰዎች ፤ ለጋብቻው ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ምስክሮች ፡ የሆኑት ፡ በወንጀ ለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተወሰነው ፡ ቅጣት ፡ ይቀጣሉ ።

ቍ ፡ ፮፻፷ ። የጋብቻው ፡ መፍረስ ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ ውስጥ ፡ በተመለከተው ፡ አኳኋን ፡ በማናቸውም ፡ ባለጉዳይ ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ አስከባሪው ፡ ጥያቄ ፡ ጋብቻው ፡ እንዲፈርስ፡ ይወሰናል ።

(፪) በሕጉ፡ በሚያስገድደው፡ መሠረት ፡ ለጋብቻ ፡ የተወሰነው ፡ የዕድሜ ፡ ልክ ፡ ተሟልቶ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጋብቻው ፡ እንዲፈርስ ፡ ጥያቄ ፡ ሊቀርብ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፮፻፷፩ ። የሥጋ ፡ ዝምድና ፡ ወይም ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፤ (፩) የጋብቻ ፡ መፍረስ ።

በሥጋ ፡ ወይም ፡ በጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ ምክንያት ፡ ያለውን ፡ ክልከላ ፡ በመጣስ ፡ ጋብቻ ፡ ተደርጎ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ማንኛውም ፡ ባለጉዳይ ፡ ወይም ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ በሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ ጋብቻው ፡ እንዲፈርስ ፡ ይደረጋል ። (ይወሰናል) ።

ቍ ፡ ፮፻፷፪ ። (፪) የወንጀል ፡ ቅጣት ።

(፩) በሥጋ፡ ወይም፡ በጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ ምክንያት ፡ የሚከለከል ፡ ነገር፡ መኖሩን፡ እያወቀ ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ ሁኔታ ፡ ማወቅ ፡ ሲገባው ፡ በሁለት ፡ ተጋቢዎች ፡ መካከል ፡ ጋብቻን ፡ የሚያስፈጽም ፡ ባለሥልጣን ፡ ወይም ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይፈጸሙበታል ።

(፪) እንዲሁም ፡ የዝምድና ፡ ወይም ፡ የጋብቻ ፡ መተሳሰር ፡ መኖሩን ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ ሲገባው ፡ ጋብቻ ፡ እንዲደረግ ፡ የፈቀዱ ፡ ተጋቢዎች ፡ ራሳቸው ፡ ጋብቻውን፡ የፈቀዱና ፡ ለጋብቻው ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ምስክሮች ፡ የሆኑ ፡ ሰዎች ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይቀጣሉ ።

(፫) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፉት ፡ ጎይለ ፡ ቃሎች ፡ የተጻፉት ፡ ቅጣቶች ፡ ተፈጻሚ ፡ የሚሆኑት ፡ ዳኞች ፡ የጋብቻውን ፡ መፍረስ ፡ የወሰኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፮፻፷፫ ። በጋብቻ ፡ ላይ ፡ ስለሚደረግ ፡ ጋብቻ ። (፩) የወንጀል ፡ ቅጣት ።

(፩) ከዚህ፡ በፊት፡ በጋብቻ ፡ የተሳሰረ ፡ መሆኑን ፡ እያወቀ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ ሁኔታ፡ ማወቅ ፡ ሲገባው ፡ የአንድ ፡ ሰውን ፡ ጋብቻ ፡ ያስፈጸመ ፡ ባለሥልጣን፡ ወይም ፡

የሕዝብ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተመለከቱት፡ ቅጣቶች ፡ ይቀጣል ።

(፪) እንዲሁም፡ ይህን፡ ሁኔታ ፡ ኢያወቀ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ ሲገባው ፡ ጋብቻ ፡ እን ዲደረግ ፡ የፈቀዱ ፡ ተጋቢዎቹ ፡ ራሳቸው ፡ ጋብቻውን ፡ የፈቀዱና ፡ ስጋብቻው ፡ ፆን ፡ ሥርዐት ፡ ምስክር ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ይቀ ጣሉ ።

ቍ ፡ ፯፻፲፱ ። (፩) የጋብቻ ፡ መፍረስ ።

(ሀ) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ በተመለከተው ፡ አኳኋን ፡ ቤጋብቻ ፡ ላይ ፡ ጋብቻ፡ ያደረገው ፡ ሰው፡ (ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት)፡ አንደኛው ፡ ወይም ፡ ዐቃቤ፡ ሕጉ ፡ በሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ ጋብቻው ፡ ይፈርሳል ።

(ለ) ዳኞች፡ ጋብቻው፡ እንዲፈርስ፡ የሚያደርጉት ፡ በማይጠረጠር ፡ አኳኋን ፡ በጋ ብቻ ፡ ላይ ፡ ጋብቻ ፡ ያደረገው ፡ ሰው ፡ ባለቤት ፡ ጋብቻው ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ፡ በሕይወት ፡ መኖሩ ፡ የተረጋጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፯፻፲፫ ። (ሐ) ስለ ፡ ማጽናት ።

የመጀመሪያዪቱ ፡ ሚስት ፡ ለመኖርዋ ፡ ማስረጃ ፡ ማቅረብ ፡ ያለበት ፡ በጋብቻ ፡ ላይ ፡ ጋብቻ ፡ ተደርጓል ፡ የሚለው ፡ ወገን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፯፻፲፬ ። ችሎታ ፡ የሌለው ፡ ሰው ፡ ጋብቻ ፡ (፩) የወንጀል ፡ ቅጣት ።

(ሀ) በአእምሮው ፡ መናወጽ ፡ የተከለከለ ፡ ወይም ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ መሆ ኑን ፡ ኢያወቀ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ ሲገባው ፡ በአእምሮው ፡ መናወጽ ፡ የተከለከለ ውን ፡ ወይም ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰውን ፡ ሰው ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ ፈቃድ ፡ ሳይኖር ፡ ጋብቻውን ፡ ያስፈጸመው ፡ ባለሥልጣን ፡ ወይም ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይቀ ጣል ።

(ለ) እንዲሁም ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰውን ፤ ወይም ፡ በፍርድ ፡ የተከለከለ ውን ፡ ሰው ፡ ያጋባና ፡ ለዚሁ ፡ ጋብቻ ፡ ምስክሮች ፡ የነበሩት ፡ ሰዎች ፡ በወንጀ ለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይፈጸሙባቸዋል ።

ቍ ፡ ፯፻፲፭ ። (፩) የጋብቻው ፡ መፍረስ ።

(ሀ) ጋብቻው፡ እንዲፈርስ፡ አካለመጠን፡ ያላደረሰው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ በአእምሮው፡ መናወጽ ፡ ምክንያት ፡ የተከለከለው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ውን ፡ ሰው ፡ ጋብቻ ፡ መፍቀድ ፡ ይገባው ፡ የነበረው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ የተከለከ ለው ፡ ሰው ፡ አሳዳሪ ፡ ዳኞችን ፡ መጠየቅ ፡ ይችላል ።

(ለ) ችሎታ ፡ ያጣው ፡ ሰው ፡ ጋብቻው ፡ እንዲፈርስ ፡ የሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ ችሎታ ፡ ማጣቱ ፡ ከቀረ ፡ ከኔ ፡ ወር ፡ በኋላ ፡ ለመቅረብ ፡ አይችልም ።

BACK

(ሸ) ለዚሁ፡ ጉዳይ ፡ ሌሎች፡ ሰዎች ፡ የሚያቀርቡት ፡ ጥያቄ ፡ ጋብቻው ፡ ሙኖሩን፡ ካወቁ ፡ ከኔ ፡ ወር ፡ በኋላ ፡ ደግሞ ፡ በሌላ ፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ቢሆን ፡ አካለ፡ መጠን ፡ ያላደረሰው ፡ ወይም ፡ የተከለከለው ፡ ሰው ፡ ችሎታ ፡ ማጣት ፡ ከቀረ ፡ በኋላ ፡ ሊቀርብ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭፻፲፭ ። ከጎይል ፡ ሥራ ፡ የተነሣ ፡ የተደረገ ፡ ጉድለት ፤ (፩) የወንጀል ፡ ቅጣት ።

(፩) በጎይል፡ ጋብቻን፡ እንዲፈቅድ ፡ ያደረጉት፡ ሰዎችና ፡ ለዚሁ፡ ጋብቻ፡ ምስክሮች፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ በወንጀል ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይቀጣሉ ።

(፪) እንዲሁም፡ ይህን ፡ ሁኔታ፡ እያወቀ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ ሲገባው ፡ ይህን ፡ ጋብቻ፡ ያስፈጸመ ፡ ባለሥልጣን ፡ ወይም ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ በወንጀል ፡ ኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይቀጣል ።

ቍ ፡ ፭፻፲፮ ። (፪) የጋብቻ ፡ መፍረስ ።

(፩) ማናቸውም፡ ሰው ፡ በጎይል፡ ጋብቻ ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጋብቻው ፡ እንዲ ፈርስ ፡ ዳኞችን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ስለዚሁ፡ ጉዳይ፡ የሚሆነው ፡ ጥያቄ ፤ የጎይል ፡ ሥራው ፡ ከተቋረጠ፡ ከስድስት፡ ወር ፡ በኋላና ፡ በማናቸውም ፡ አኳኋን ፡ ጋብቻው ፡ ከተፈጸመ ፡ ከሁለት ፡ ዓመት፡ በኋላ ፡ ሊቀርብ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭፻፲፯ ። ስሕተት ።

(፩) ማንም፡ ሰው፡ ከዋና ፡ ስሕተት ፡ የተነሣ ፡ ጋብቻ ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጋብ ቻው ፡ እንዲፈርስለት ፡ ዳኞችን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ስለዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ የሚሆነው ፡ ጥያቄ፡ ስሕተቱን፡ ካወቀበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ፡ በሚቀጥለው ፡ ፭ ፡ ወር ፡ ውስጥና ፡ በማናቸውም ፡ አኳኋን ፡ ጋብቻው ፡ ከተፈጸ መበት ፡ በሚከተሉት ፡ ፪ ፡ ዓመታት ፡ ውስጥ ፡ ካልቀረበ ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፭፻፲፰ ። መቃወም ።

(፩) በጋብቻው፡ ላይ፡ የተደረገውን ፡ ተገቢ ፡ የሆነውን ፡ መቃወም ፡ በማቅለል ፤ ጋብቻውን ፡ የሚያስፈጽም ፡ ባለሥልጣን ፡ ወይም ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝ ገብ ፡ ሹም ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቅጣቶች ፡ ይቀጣል ።

(፪) እንዲሁም፡ ለጋብቻው፡ ፈቃደኛ ፡ የሆኑ ፡ ዕድሜያቸው ፡ ከ፴ሥራ ፡ አምስት፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ የሆኑ ፡ ተጋቢዎች ፤ ጋብቻውን ፡ የፈቀዱ ፡ ሰዎችና ፡ ምስክሮች፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ በተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይቀጣሉ ።

(፫) በጋብቻው ፡ ላይ ፡ ለቀረበው ፡ መቃወሚያ ፡ ዋጋ ፡ አልተሰጠውም ፡ በማለት ፡ ምክንያት ፡ ብቻ ፡ ጋብቻው ፡ እንዲፈርስ ፡ ሊወሰን ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፭፻፲፱ ። በብቸኝነት ፡ ለመኖር ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

(፩) በብቸኝነት፡ ለመኖር፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ከማለቁ ፡ በፊት ፡ ያንዲቱን ፡ ሴት፡ ጋብቻ ፡ የሚያስፈጽም ፡ ባለሥልጣን ፡ ወይም ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይቀጣል ።

(ፀ) እንዲሁም፡ ለጋብቻው፡ ፈቃደኛ ፡ የሆኑ ፡ ተጋቢዎች ፤ ጋብቻውን ፡ የፈቀዱ ፡ ሰዎችና፡ ምስክሮች፡ በወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ በተመለከቱት፡ቅጣቶች፡ይቀጣሉ።

(ፐ) በብቸኝነት ፡ ለመኖር ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ አልተከበረም ፡ በማለት ፡ ምክንያት ፡ ብቻ ፡ ጋብቻ ፡ እንዲፈርስ ፡ ሊታዘዝ ፡ አይችልም ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ብሔራዊ ፡ ጋብቻ ።

ቍ ፡ ፮፻፵፩ ። የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ሥልጣን ፡ አለመኖር ።

(ሀ) ስለ ፡ መኖሪያ ፡ ሁኔታ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ የተደነገገውን ፡ ሳይፈጽም ፡ ዐውቆ ፡ ወይም፡ ይህን፡ ሁኔታ፡ ማወቅ፡ ሲገባው፡ ጋብቻውን፡ ያስፈጸመ፡ የሕዝብ፡የክብር ፡ መዝገብ፡ ሹም፡ በወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ በተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይቀጣል።

(ለ) እንዲሁም፡ ተጋቢዎቹና ፡ ለዚሁ ፡ ጋብቻ ፡ ምስክሮች ፡ የሆኑት ፡ በወንጀለኛ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይቀጣሉ ።

(ሐ) የሕዝብ፡ የክብር፡ መዝገብ ፡ ሹም፡ ሥልጣን፡ የለውም ፡ ነበር ፡ በማለት ፡ ብቻ፡ ጋብቻ ፡ እንዲፈርስ ፡ ሊወሰን ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፮፻፵፪ ። ሥርዐቶችን ፡ አለመጠበቅ ።

(ሀ) የጋብቻን ፡ አፈጻጸም ፡ የሚመለከቱትን ፡ ውሳኔዎች ፡ (ደንቦች)፡ ያልጠበቀ ፡ የሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ይቀጣል ።

(ለ) በእንደዚህ ፡ ያሉት፡ ምክንያቶች ፡ ጋብቻው ፡ እንዲፈርስ፡ ሊወሰን ፡ አይቻልም።

ክፍል ፡ ፫ ።

ሌሎች ፡ ጋብቻዎች ።

ቍ ፡ ፮፻፵፫ ። ፈራሽነት ።

(ሀ) በሃይማኖት ፡ ወይም ፡ በልማድ ፡ የሚያስፈልጉት ፡ ግዴታዎች፡ ወይም፡ ሥርዐቶች፡ ባለመፈጸማቸው፡ ምክንያት፡ ጋብቻውን፡ ዳኞች፡ ሊያፈርሱት፡ አይችሉም ።

(ለ) በሃይማኖት ፡ ባለሥልጣኖች ፡ የተነገረ ፡ የሃይማኖት ፡ ጋብቻ ፡ መሻር ፡ ለፍችው ፡ ዋና ፡ ምክንያት ፡ ይሆናል ።

(ሐ) በልማድ፡ ጋብቻ፡ ባለሥልጣኖች፡ የተነገረ ፡ የልማድ ፡ ጋብቻ ፡ መሻር ፡ በሕግ፡ ፊት ፡ ተቀባይነትን ፡ አያገኝም ።

ቍ ፡ ፮፻፵፬። የገንዘብ ፡ መቀጫና ፡ የጉዳት ፡ ካሣዎች ።

(ሀ) የሃይማኖት ፡ ወይም ፡ ለልማድ፡ ጋብቻ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑት ፡ ሁኔታዎችና ፡ ሥርዐቶች፤ በሃይማኖት፡ ወይም፡ በተከተሉት፡ ልማድ፡ መሠረት ፡ ጉዳት ፡ ለደረሰበት፡ ወገን፡ ጥቅም፤ የጉዳት፡ ካሣ፡ እንዲሰጥ፡ እንዲከፍል፡ ሊወሰን ፡ ይቻላል ።

BACK

(፪) ይህን ፡ ተቃዋሚ ፡ ልማድ ፡ ወይም ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖርም ፡ የተሰጡት ፡ የጉዳት ፡ ካሣዎች ፡ አለመጠን ፡ የበዛ ፡ መስሎ ፡ ከታያቸው ፡ ዳኞች ፡ መቀነስ ፡ ይችላሉ ።

(፫) እንዲሁም፡ በዚህ፡ ረገድ ፡ ለርትዕ ፡ ወይም ፡ ለመልካም ፡ ተግባር ፤ አእምሮ ፡ የማይቀበለው ፡ ወይም ፡ ተቃራኒ ፡ መስሎ ፡ የታያቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ልማዱ ፡ ውጤት ፡ እንዳይኖረው ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

የጋብቻ ፡ ውጤት ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ጠቅላላ ፡ ደንቦች ።

ቍ ፡ ፯፻፳፭ ። የልዩ ፡ ልዩ ፡ ዐይነት ፡ ጋብቻ ፡ ትክክለኛነት ።

(፩) በማናቸውም ፡ ዐይነት ፡ ሥርዐት ፡ መሠረት ፡ የተፈጸመ ፡ ቢሆን ፡ ጋብቻ በሕግ ፡ መሠረት ፡ ትክክል ፡ የሆኑ ፡ ውጤቶችን ፡ ይሰጣል ።

(፪) በዚህ፡ ረገድ፡ ጋብቻ ፡ በሕዝብ ፡ የክብር ፡ መዝገብ ፡ ሹም ፡ ፊት ፡ ወይም ፡ በይማኖት ፡ ወይም ፡ በልማድ ፡ በታዘዙት ፡ ሥርዐቶች ፡ መሠረት ፡ የተፈጸመም ቢሆን ፡ ልዩነት ፡ አይደረግለትም ።

ቍ ፡ ፯፻፳፮ ። የሩካቤ ፡ ሥጋው ፡ ግንኙነት ፡ መፈጸም ።

ጋብቻው ፡ ለሚያስከትለው ፡ ውጤት ፡ የሩካቤ ፡ ሥጋው ፡ ግንኙነት ፡ በውነት መፈጸሙ ፡ ወይም ፡ በግምት ፡ ተፈጽሟል ፡ መባሉ ፡ አስፈላጊ ፡ አይደለም ።

ቍ ፡ ፯፻፳፯ ። የጋብቻው ፡ ውል ።

(፩) ተጋቢዎቹ፡ በገንዘባቸው፡ በኩል ፡ ጋብቻቸው ፡ ስለሚያስከትለው ፡ ውጤት ጋብቻቸውን ፡ ከማድረጋቸው ፡ በፊት ፡ በውል ፡ ሊስማሙ ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንዲሁም፡ በዚህ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ በመካከላቸው ፡ ስላለው ፡ ግንኙነት፡ አንላንዱ ፡ ያሉበትን ፡ ግዴታዎችና ፡ ያሉትን ፡ መብቶች ፡ ሊያረጋግጡ ፡ ይችላሉ

(፫) ልዩነት ፡ እንዳይደረግባቸው ፡ ሕግ ፡ የማይፈቅዳቸው ፡ ድንጋጌዎች ፡ ሁሉ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፯፻፳፰ ፡ ክባልና ፡ ሚስት ፡ የአንደኛው ፡ ችሎታ ፡ ግጣት ።

(፩) አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ሰው ፡ የሚያደርገውን ፡ የጋብቻ ፡ ውል ፡ እርሱ ፡ ራሱ ፡ እንዲፈቅድ ፡ አስፈላጊ ፡ እንደ ፡ መሆኑ ፡ የሞግዚቱም ፡ ፈቃድ ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

(፪) በፍርድ ፡ የተከለከለ ፡ ሰው ፡ የሚያደርገውን ፡ የጋብቻ ፡ ውል ፡ እርሱ ራሱ ፡ ሊፈጽም ፡ ይገባዋል ። ዳኞች ፡ ካላደረቱት ፡ ግን ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(ቮ) በሕግ ፡ የተከለከለ ፡ ሰው ፡ የጋብቻ ፡ ውል ፡ መዋዋልን ፡ ስለሚያስከ ትል ፡ ጉዳይ ፡ የችሎታ ፡ ማጣት ፡ ደንብ ፡ አይጸናበትም ።

ቍ ፡ ፭፻፳፱ ። የውሉ ፡ ሥርዐት ፡ (ፎርም) ።

የጋብቻው ፡ ውል ፡ በጽሑፍ ፡ ካልሆነና ፡ አራት ፡ ምስክሮች ፡ ሁለቱ፡ በባልዮው፡ ወገን ፡ ሁለቱ ፡ በሚስቲቱ ፡ ወገን ፡ የፈረሙበት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፴ ። የውሉ ፡ ጽሑፍ ፡ የሚቀመጥበት ፡ ቦታ ።

(ፈ) የውሉ ፡ አንድ ፡ ግልባጭ ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ ውል ፡ ለማፈራረም ፡ ሥልጣን ፡ በተሰጠው ፡ ሰው ፡ ዘንድ ፡ የሚቀመጥ ፡ ይሆናል ።

(፪) ተጋቢዎቹ፡ ለማየት፡ ሲፈቅዱ ፡ እንዲሁም ፡ ዳኛው ፡ ወይም ፡ ተጋቢዎቹ ፡ የፈ ቀዱላቸው ፡ ሰዎች ፡ የውሉን ፡ ጽሑፍ ፡ ለማየት ፡ መብት ፡ አላቸው ።

ቍ ፡ ፭፻፴፩ ። ውል ፡ ለመዋዋል ፡ ስላለው ፡ ነፃነት ፡ ወሰን ።

(ፈ) የጋብቻ፡ ውል፡ በሌሎች ፡ ሥስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ ማንኛውንም ፡ ግዴታ ፡ ሊያስከትል ፡ ወይም ፡ አዛኝነት ፡ ባላቸው ፡ በሌሎች ፡ የሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡— ላይ ፡ የመቃወምን ፡ ሁኔታ ፡ ለማምጣት ፡ አይችልም ።

(፪) እንዲሁም ፡ የጋብቻው ፡ ውል ፡ በቀጥታ ፡ ጋይም ፡ ያለ ፡ ሐተታ ፡ በአገር ፡ ልማድ ፡ ተጋብተናል ፡ በማለት ፡ ብቻ ፡ ለመመራት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭፻፴፪ ። የጋብቻን ፡ ውል ፡ ስለ ፡ መለዋወጥ ።

(ፈ) የጋብቻው ፡ ውል ፡ እንዲለዋወጥ ፡ ሁለቱ ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡ በሚያቀርቡት ፡ ጥያቄ ፡ በቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኝነት ፡ ሊለዋወጥ ፡ ይችላል ።

(፪) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጥቅም ፡ የሚጠይቅ ፡ በሆነ ፡ ጊዜም ፡ ከሁለቱ ፡ ባንደኛው ፡ ጠያቂነት ፡ ውሉ ፡ ሊለዋወጥ ፡ ይችላል ።

(፫) የውሉን፡ መለዋወጥ፡ የሚያመለክተው ፡ ጽሑፍ ፡ ግልባጭ ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ ውል ፡ ለማፈራረም ፡ ሥልጣን ፡ በተሰጠው ፡ ሰው ፡ ዘንድ ፡ የሚቀመጥ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፭፻፴፫ ። በባልና ፡ ሚስት ፡ መካከል ፡ የሚደረግ ፡ ውል ።

(ፈ) ባልና ፡ ሚስት ፡ ተጋብተው ፡ በሚኖሩበት ፡ ጊዜ፡ በሁለቱ ፡ መካከል ፡ የሚደ ረገውን ፡ ውል ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ወይም ፡ የፍርድ፡ ቤት፡ ዳኞች ፡ ካላጸደቁት ፡ በቀር ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ነው ።

(፪) በዚህ፡ ሕግ፡ በግልጽ ፡ ተለይተው ፡ የተነገሩት ፡ ውሎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው።

ቍ ፡ ፭፻፴፬ ። ሕጋዊ ፡ አስተዳደር ፡ (ሥርዐት) ።

የጋብቻ ፡ ውል ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የጋብቻው ፡ ውል ፡ ስምምነት ፡ ወይም ፡ በባልና ፡ ሚስት ፡ መካከል ፡ የተደረገው ፡ ውል ፡ ሳይጸና ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ በተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ይሠራል ።

BACK

ክፍል ፡ ፪ ።

በሰዎች ፡ ላይ ፡ ጋብቻው ፡ ያለው ፡ ውጤት ።

ቍ ፡ ፭፻፴፭ ። የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ሹም ።

(፩) ባል ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ሹም ፡ ነው ።

(፪) በዚህ፡ ሕግ፡ ተቃራኒ ፡ የሆኑት ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፤ እን ዲሁም፡ ባል ፡ ለሚያዛት፡ ሕጋውያን፡ ለሆኑ፡ ነገሮች፡ ሚስት፡ መታዘዝ፡ አለባት።

ቍ ፡ ፭፻፴፮ ። መከባበር ፡ መረዳዳትና ፡ መተጋገዝ ።

(፩) ባልና ፡ ሚስት ፡ እርስ ፡ በርሳቸው ፡ መረዳዳትና ፡ መተጋገዝ ፡ አለባቸው ።

(፪) በጋብቻው፡ ውል፡ ውስጥ፡ ለዚህ፡ ተቃራኒ፡ የሆነ፡ ደንብ፡ሊጸፍበት፡ አይቻልም።

ቍ ፡ ፭፻፴፯ ። የቤተ ፡ ዘመድ ፡ መሪነት ፡ (፩) ጠቅላላ ፡ ሁኔታ ።

(፩) በባልዮው፡ መሪነት፡ ለቤተ ፡ ዘመዶቻቸው ፡ ጥቅም ፡ ሲሉ ፤ ባልና ፡ ሚስቲቱ፡ የልጆቻቸውን ፡ የግብረ ፡ ገብነትና ፡ የተፈጥሮ ፡ እድገት ፡ ማረጋገጥና ፡ እንዲ ሁም ፡ ወደፊት ፡ ልጆቻቸውን ፡ በመልካም ፡ ሁኔታ ፡ ለማሳደግና ፡ የኑሮዋቸ ውን ፡ ድርጅት ፡ ለማረጋገጥ ፡ መረዳዳት ፡ አለባቸው ።

(፪) በጋብቻቸው ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡ ስለዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ የገቡበት ፡ ግዴታ ፡ ተከብሮ ፡ መጠበቅ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፭፻፴፰ ። (፪) ከባልና ፡ ሚስት፡ የአንዱ ፡ መታወክ ።

(፩) ከባልና ፡ ሚስት ፡ አንደኛው ፡ ችሎታ ፡ ማጣት ፡ የደረሰበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ በስፍራው ፡ የማይገኝ ፡ ወይም ፡ ቤተ ፡ ዘመዱን ፡ በመተው ፡ ምክንያት፡ የተፈረደበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተመለከተው ፡ ቍጥር ፡ ያለውን ፡ ሥልጣን ፡ አንደኛው ፡ ብቻውን ፡ ይፈጽማል ።

(፪) ከሁለቱ ፡ አንዳቸው ፡ የአንድነት ፡ ኑሮውን ፡ በፈቃዱ ፡ ትቶ ፡ የሄደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ከመኖሪያ ፡ ስፍራው ፡ በመራቁም ፡ ሆነ ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ምክንያት ፡ የፈቃደኛነት ፡ አሳዙን ፡ ለመግለጽ ፡ በማይችልበት ፡ ሁኔታ ፡ በሚ ገኝበት ፡ ጊዜም ፡ በዚሁ ፡ ዐይነት ፡ ይፈጸማል ።

(፫) የጋብቻው ፡ ውል ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ያሉትን ፡ ሥርዐቶች ፡ አፍራሽ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭፻፴፱ ። ከጋብቻ ፡ በፊት ፡ ከሌላ ፡ ስለ፡ተወለደ ፡ ልጅ ።

(፩) ከባልና ፡ ሚስቲቱ ፡ አንዱ ፡ ከጋብቻው ፡ በፊት ፡ ከሌላ ፡ ሰለ ፡ ወለዳቸው ፡ ልጆች ፡ ማሳደግን ፡ በሚመለከተው ፡ ረገድ ፡ በራሱ ፡ አሳብና ፡ መሪነት ፡ የፈቀ ደውን ፡ ውሳኔ ፡ ለማድረግ ፡ ሙሉ ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ።

(ፀ) ይህን ፡ ሥርዐት ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ሁሉ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፮፻፸ ። አብሮ ፡ መኖር ።

(፩) ባልና ፡ ሚስት ፡ አብረው ፡ እንዲኖሩ ፡ ይገደዳሉ ።

(፪) ይህ ፡ አድራጎት ፡ ጤንነታቸውን ፡ በብርቱ ፡ የሚቃወም ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ከጋብቻቸው ፡ ውል ፡ በተገኘው ፡ ግዴታ ፡ መሠረት ፡ አንዱ ፡ ከአንዱ ፡ ጋራ ፡ ደን በኛውን ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ መፈጸም ፡ አለባቸው ።

(፫) ይህን ፡ ሥርዐት ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ሁሉ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፮፻፸፩ ። የመኖሪያ ፡ ስፍራን ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

(፩) አብረው ፡ የሚኖሩበትን ፡ ስፍራ ፡ የሚወስነው ፡ ባልዮው ፡ ነው ።

(፪) የመኖሪያቸውን ፡ ቦታ ፡ ባልዮው ፡ የወሰነው ፡ ያለ ፡ አገባብ ፡ ወይም ፡ የጋብቻውን ፡ ውል ፡ ድንጋጌዎች ፡ በግልጽ ፡ ተቃራኒ ፡ ሆኖ ፡ ሲታይ ፡ ሚስቲቱ ፡ ለቤተ ፡ ዛመድ ፡ ዳኞች ፡ አቤቱታ ፡ ለማቅረብ ፡ ትችላለች ።

ቍ ፡ ፮፻፸፪ ። በስምምነት ፡ ስለ ፡ መለያየት ።

(፩) ባልና ፡ ሚስት ፡ ላንድ ፡ ለተወሰነ ፡ ወይም ፡ ላልተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ተለያይተው ፡ ለመኖር ፡ ስምምነት ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

(፪) ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ የተደረገውንም ፡ ስምምነት ፡ የመለወጡ ፡ ጉዳይ ፡ የማይገባ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ከሁለቱ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ አስቦ ፡ ሊለውጠው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፮፻፸፫ ። የመተማመን ፡ ግዴታ ።

(፩) ሚስት ፡ ለባሉዋ ፡ ታማኝ ፡ መሆን ፡ ይገባታል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ባል ፡ ለሚስቱ ፡ ታማኝ ፡ መሆን ፡ ይገባዋል ።

ቍ ፡ ፮፻፸፬ ። የባልዮው ፡ የጥበቃ ፡ ተግባር ።

(፩) ባል ፡ ሚስቱን ፡ መጠበቅ ፡ አለበት ።

(፪) ምክንያት ፡ የሌለው ፡ የማይበድል ፡ ከመጠንም ፡ ያላለፈ ፡ ከሆነ ፡ ለኑሮዋቸውም ፡ መልካም ፡ ጥቅም ፡ ከሆነ ፤ ባል ፤ ሚስቱ ፡ የምታደርጋቸውን ፡ ግንኙነቶች ፡ ለመቈጣጠርና ፡ የጠባይዋንም ፡ አመራር ፡ ለመጠበቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፮፻፸፭ ። የባልና ፡ የሚስት ፡ የሞያ ፡ ሥራ ።

(፩) ከተጋቢዎቹ ፡ እያንዳንዱ ፡ የመረጠውን ፡ የሞያ ፡ ሥራ ፡ ወይም ፡ የጥበብ ፡ ሥራ ፡ ለማከናወን ፡ ይችላል ።

(፪) ከሁለቱ ፡ አንደኛው ፡ ግን ፡ ለትዳራቸው ፡ ለቤተ ፡ ዘመዳቸው ፡ መልካም ፡ እኛኛር ፡ የማይጠቅም ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያንደኛውን ፡ የተወሰነ ፡ ሥራ ፡ ወይም ፡ ሞያ ፡ ለመቃወም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፸፯ ። የቤት ፡ አያያዝ ።

ባል፡ አሽከር፡ ለመቅጠር ፡ ችሎታ፡ የሌለው ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ሚስቲቱ ፡ የቤት ፡ አያያዝን ፡ ሥራ ፡ እንድታከናውን ፡ ግዴታ ፡ አለባት ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ጋብቻው ፡ በገንዘብ ፡ በኩል ፡ ያለው ፡ ውጤት ።

ቍ ፡ ፭፻፸፰ ። የባልና ፡ ሚስት ፡ የግል ፡ ሀብት ። (፩) ያለገንዘብ ፡ የተገኙ ፡ ሀብቶች ።

በጋብቻቸው ፡ ጊዜ ፡ የነበሯቸው ፡ የባልና ፡ ሚስት ፡ ሀብቶች ፡ ወይም ፡ ከጋብቻ ቸው ፡ በኋላ ፡ በውርስ ፡ ወይም ፡ በስጦታ ፡ ያገኙዋቸው ፡ ሀብቶች፡ ለየራሳቸው፡ የግል ፡ ሀብቶቻቸው ፡ ሆነው ፡ ይኖራሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፸፱ ። (፪) በገንዘብ ፡ የተገኙ ፡ ሀብቶች ።

(፩) እንዲሁም ፡ ከተጋቡ፡ በኋላ ፡ ከባልና ፡ ሚስት ፡ አንዱ ፡ በገንዘቡ ፡ የገዛቸው ፡ ሀብቶች ፡ የግል ፡ ሀብቶቹ ፡ ናቸው ፤ ይኸውም ፡ የሚሆነው ፡ ሀብቱ ፡ የተገ ኘው፡ በግል ፡ ገንዘቡ ፡ የገዛው ፡ ሲሆንና ፡ ወይም ፡ የግል ፡ ገንዘቡ ፡ በሆነው ፡ ነገር ፡ ልውጫ ፡ ያገኘው ፡ ሲሆን ፡ ወይም ፡ በገዛ ፡ ገንዘቡ ፡ የገዛው ፡ ወይም ፡ ደግሞ፡ በራሱ ፡ ሀብት ፡ ልውጫ ፡ ያገኘው ፡ ሀብት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፪) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ በመጨረሻው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ የተመለከተው ፡ ድን ጋጌ ፡ ግን ፤ በዚህ ፡ ዐይነት ፡ የተገዛው ፡ የተገኘው ፡ ሀብት ፡ የግል ፡ ይሁንልኝ፡ ብሎ፡ አንደኛው ፡ ያቀረበውን ፡ ጥያቄ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኛ ፡ ካላ ጸደቀው ፡ በቀር ፡ ተፈጻሚ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭፻፹ ። የግል ፡ ሀብትን ፡ ስለ ፡ ማስተዳደር ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) ከተጋቢዎቹ፡ አንዱ፡ የግል ፡ ንብረቱን ፡ ለማስተዳደርና ፡ ገቢውንም፡ ለመቀ በል ፡ ይችላል ።

(፪) የዚህንም ፡ የሀብቱን ፡ ገቢ ፡ ራሱ ፡ ሊያዝዝበት ፡ ነፃነት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፭፻፺ ። (፪) የጋብቻ ፡ ውል ።

(፩) በጋብቻው፡ ውል፡ ከተጋቢዎቹ ፡ አንደኛው ፡ የሀብቱ ፡ መሪና ፡ ሥራ ፡ አስኪ ያጅ ፡ ይሆናል ፤ ወይም ፡ ከሀብታቸው ፡ ውስጥ ፡ የተወሰነውን ፡ ክፍል ፡ ያስተ ዳድራል ፤ እንዲያውም ፡ ይህን ፡ ሀብት ፡ ያዝዝበታል ፡ የሚል ፡ የስምምነት ፡ ቃል ፡ ሊኖርበት ፡ ይችላል ።

(፪) በእንደዚህ፡ ያለው፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የንብረቱ ፡ ሥራ ፡ አስኪያጅ ፡ ባልሆነው ፡ ወገን ፡ ጥያቄ ፡ በየዓመቱ ፡ አንድ ፡ የሀብት ፡ ማስተዳደር ፡ መግለጫ ፡ እንዲቀርብ ፡ ይደረጋል ።

ቍ ፣ ፯፻፺፩ ። (ሀ) የአንደራቢነት ፣ ሥልጣን ።

ከባልና ፣ ከሚስት ፣ አንዱ ፣ ላንደኛው ፣ የንብረቱን ፣ አስተዳዳሪነት ፣ ወይም ፣ ከግል ፣ ሀብቱ ፣ ያንዱን ፣ ንብረት ፣ ጠባቂነትና ፣ አስተዳዳሪነት ፣ ሥልጣን፣ ለመ ስጠት ፣ ሙሉ ፣ ነፃነት ፣ አለው ።

ቍ ፣ ፯፻፺፪ ። የጋራ ፣ ሀብት ።

(ሀ) የባልና ፣ ሚስት ፣ ደመወዝና ፣ ገቢዎች ፣ የጋራ ፣ ሀብቶቻቸው ፣ ናቸው ።

(ለ) እንዲሁም፣ ባልና፣ ሚስቱ ፣ ከተጋቡ ፣ በኋላ ፣ በገንዘብ ፣ የገዟቸው፣ ሀብቶችና፣ በቤተ ፣ ዘመድ ፣ የሽምግልና ፣ ዳኝነት ፣ የአንዱ ፣ የግል ፣ ሀብት ፣ ይሁኑ ፣ያል ተባሉት ፣ ነገሮች ፣ ሁሉ ፣ የሁለቱ ፣ የጋራ ፣ ሀብቶች ፣ ናቸው ።

(ሐ) እንዲሁም፣ በስጦታው፣ ውል ፣ ወይም ፣ በኑዛዜው ፣ ተቃራኒ ፣ ድንጋጌ፣ ከሌለ፣ በቀር ፣ ለሁለቱ ፣ ተጋቢዎች ፣ በስጦታ ፣ ወይም ፣ በኑዛዜ ፣ የተሰጡት ፣ ንብረ ቶች ፣ የጋራ ፣ ሀብቶች ፣ ናቸው ።

ቍ ፣ ፯፻፺፫ ። የሕሊና ፣ ግምት ።

(ሀ) ከባልና፣ ሚስት፣ አንዱ ፣ የግል ፣ ሀብቱ ፣ ነው ፣ ብሎ ፣ ካላስረዳ ፣ በቀር፣ ማን ኛውም ፣ ሀብታቸው፣ ሁሉ ፣ እንደ ፣ ጋራ ፣ ንብረታቸው ፣ ሆኖ ፣ ይቈጠራል ።

(ለ) የግል፣ ሀብት፣ መሆኑን ፣ ሌሎች ፣ ሦስተኛ ፣ ወገኖች ፣ የሚያውቁት ፣ ወይም ፣ ሊያውቁት ፣ የሚገባው ፣ ካልነበረ ፣ በቀር ፣ ተጋቢዎቹ ፣ በሦስተኛው ፣ ወገን፣ ላይ ፣ መቃወሚያ ፣ ሊያደርጉበት ፣ አይችሉም ።

ቍ ፣ ፯፻፺፬ ። ደመወዝና ፣ ገቢ ፣ (ሀ) ደንበኛ ፣ አመራር ።

(ሀ) ተጋቢዎቹ ፣ እያንዳንዱ ፣ ደመወዙንና ፣ ገቢውን ፣ ይቀበላል ።

(ለ) ባልና፣ ሚስትም፣ ለየራሱ ፣ የሚያገኘውን ፣ ደመወዝና ፣ ግንዘብ፣ እንዲሁም ፣ ከግል ፣ ንብረቱ ፣ የሚያገኘውን ፣ ለማስቀመጥ ፣ በራሱ ፣ ስም ፣ የባንክ ፣ ሒሳብ ፣ ለመክፈት ፣ ይችላል ።

(ሐ) ከሁለቱ፣ በአንደኛው፣ ጠያቂነት፣ ከደመወዝና፣ ከንብረት ፣ ገቢ ፣ ያገኘውን ፣ የገንዘብ ፣ ልክ ፣ መግለጽ ፣ አለበት ።

ቍ ፣ ፯፻፺፭ ። (ለ)የባልና ፣ የሚስት ፣ መብት ።

(ሀ) ከባልና፣ ከሚስት፣ አንዱ ፣ የሚገባውን ፣ ደመወዝ ፣ ገቢ ፣ አንደኛው ፣እንዲ ቀበል ፣ ሥልጣን ፣ ለመስጠት ፣ ሙሉ ፣ ነፃነት ፣ አለው ።

(ለ) የዘመድ፣ የሽምግልና፣ ዳኞች፣ ከባልና፣ ከሚስቱ ፣ በአንደኛው ፣ ጠያቂነት፣ ከሁለቱ ፣ የአንደኛውን ፣ ደመወዝ ፣ አንዱ ፣ እንዲቀበልና ፣ ለመቀበሉም፣ ደረ ሰኝ ፣ እንዲሰጥ ፣ በስምምነት ፣ ለመወሰን ፣ ይችላሉ ።

BACK

(ቸ) እንዲሁም፡ የቤተ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ከባልና ፡ ሚስት፡ደመወዝ፡ ወይም ፡ ገቢ ፡ ላይ ፡ እንደኛው ፡ እንዲይዝና ፡ በመላው ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ ተቀባይ ፡ እንዲሆን ፤ ለመፍቀድ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፮፻፶፮ ። የጋራ ፡ ሀብትን ፡ ስለ ፡ ማስተዳደር ።

(፩) ሚስትዮዋ፡ ከምታገኘው፡ ጥቅም ፡ ደመወዝና ፡ ገቢ ፡ በቀር ፡ በሌላ ፡ ሁኔታ፡ የተገኘውን ፡ የጋራ ፡ ሀብት ፡ የሚያስተዳድረው ፡ ባልዮው ፡ ነው ።

(፪) በዚህ ፡ ሕግ ፡ በቀጥር፡፮፻፴፰፡የተመለከቱት፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ፡ናቸው ።

(፫) ከዚህም ፡ በቀር ፡ ሴቷ ፡ በምታቀርበው፡ ጥያቄ ፡ መሠረት ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ለቤተ ፡ ዘመዱ ፡ ጥቅም ፡ ሲሆን ፡ የጋራ ፡ ሀብታቸውን ፡ ወይም ፡ ከጋራ ፡ ሀብታቸው ፡ አንዳንዱን ፡ ሚስትዮዋ ፡ እንድታስተዳድር፡ ሊፈቅዱ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፮፻፶፯ ። የማስታወቅ ፡ ግዴታ ።

ከተጋቢዎቹ ፡ አንዱ ፡ በጋራ ፡ ሀብቶቹ ፡ ላይ ፡ ያስተዳደር ፡ ተግባር ፡ ሲፈጽም ፡ ባለመዘግየት ፡ ለአንደኛው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፮፻፶፰ ። የሥልጣኑ ፡ መቀነስ ።

የሁለቱን ፡ ተጋቢዎች ፡ ስምምነት ፡ የሚያስፈልገው ።

(ሀ) የጋራ ፡ የሆነውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ለመሸጥ ።

(ለ) ዋጋው ፡ ከአምስት ፡ መቶ ፡ ብር ፡ በላይ ፡ የሆነውን ፡ የሚንቀሳቀስ ፡ ንብረት፡ ወይም ፡ በባልዮውና ፡ በሚስቲቱ ፡ ስም ፡ የተጻፈውን ፡ የገንዘብ ፡ ሰነድ፡ ለመሸጥ ።

(ሐ) ከመቶ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ በላይ ፡ ለመበደር ፤

(መ) ከመቶ፡ ብር፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ስጦታ ፡ ለማድረግ ፤ ወይም ፡ ከመቶ ፡ ብር፡ በላይ ፡ ለሆነ ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ዕዳ ፡ ዋስ ፡ ለመሆን ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፮፻፶፱ ። የባልና ፡ የሚስት ፡ ዕዳ ።

(፩) ከባልና፡ ከሚስቱ፡ ከአንደኛው ፡ የሚጠየቀው ፡ ዕዳ ፡ ከግል ፡ ሀብቱ ፡ ላይ፡ ወይም ፡ ከጋራ ፡ ንብረታቸው ፡ ላይ ፡ ሊጠየቅ ፡ ይቻላል ።

(፪) ዕዳው፡ የመጣው፡ ለጋራ ፡ ንብረታቸው ፡ ጥቅም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ አንድነት ፡ ዕዳ፡ ተቁጥሮ ፡ ከባልና ፡ ከሚስቱ ፡ በአንደኛው ፡ የግል ፡ ሀብት ፡ ላይ፡ ወይም ፡ በጋራ ፡ ሀብታቸው ፡ ላይ ፡ ሊጠየቅ ፡ የሚችል ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፮፻፷ ። ለትዳር ፡ ጥቅም ፡ እንደ፡ተደረገ ፡ ስለሚቈጠር ፡ ዕዳ ።

ለትዳር፡ ጥቅም ፡ እንደ ፡ ተደረገ ፡ የሚቈጠረው ፡ ዕዳ ፡—

(ሀ) የባልና ፡ ሚስትን ፡ ወይም ፡ የልጆቻቸውን ፡ ምግብና ፡ መኖሪያ ፡ ለማዘጋጀት ፡ የተደረጉ ፡ ዕዳዎች ፤

(ለ) ባልዮው ፡ ወይም፡ ሚስትዮዋ፡ ምግብ ፡ ለመስጠት ፡ ያለውን ፡ ግዴታ ፡ ለመ ክፈል ፡ የደረሱ ፡ ዕዳዎች ፤

(ሐ) ከባልና ፡ ከሚስቱ ፡ በአንደኛው ፡ ወይም ፡ በኀንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ አመልካች ነት ፡ ዕዳው ፡ የደረሰው ፡ ለትዳር ፡ ጥቅም ፡ መሆኑን ፡ የቤተ ፡ ዘመድ፡ ሽም ግልና ፡ ዳኞች ፡ ዐውቀው ፡ የተቀበሉት ፡ ሌላ ፡ ዕዳ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፮፻፷፩ ። ለትዳራቸው ፡ ወጪ ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡ ስለሚያደርጉት ፡ መረዳዳት ።

ባልና ፡ ሚስት ፡ የትዳራቸውን ፡ ወጪ ፡ ለማደራጀት ፡ እያንዳንዳቸው ፡ ባላቸው፡ ችሎታና ፡ ዐቅም ፡ መጠን ፡ እርስ ፡ በርሳቸው ፡ መረዳዳት ፡ አለባቸው ።

ምዕራፍ ፡ ፮ ።

ስለጋብቻ ፡ መፍረስ ።

ቊ ፡ ፮፻፷፪ ። ልዩ ፡ ልዩ ፡ የጋብቻ ፡ ሥርዐቶች ፡ ትክክል ፡ ስለ ፡ መሆናቸው ።

(፩) የጋብቻው ፡ ሥርዐት ፡ የተፈጸመበት ፡ ሥርዐት ፡ ማንኛውም ፡ ዐይነት ፡ ቢሆን ፡ የጋብቻው ፡ መፍረስና ፡ ይህ ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ፡ አንድ ፡ ዐይ ነት ፡ ነው ።

(፪) ጋብቻው፡ የተፈጸመው፡ በአገር ፡ የሕዝብ ፡ አገልግሎት፡ መሥሪያ፡ ቤት፡ ባለ ሥልጣን፡ ፊት፡ ወይም፡ በሃይማኖት ፡ ሥርዐት ፡ ወይም ፡ በአገር ፡ ልማድ ፡ መሠ ረት ፡ ቢሆን ፡ በጋብቻ ፡ መፍረስ ፡ ረገድ ፡ ማናቸውም ፡ ልዩ ፡ አስተያየት ፡ አይ ደረገም ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ጋብቻ ፡ የሚፈርስበት ፡ ምክንያት ።

ቊ ፡ ፮፻፷፫ ። ልዩ ፡ ልዩ ፡ ምክንያቶች ።

(፩) ጋብቻው ፡ ቀሪ ፡ የሚሆነው ፡ ከተጋቢዎቹ ፡ አንደኛው ፡ በሞተ ፡ ጊዜ ፡—

(፪) እንዲሁም፡ ከጋብቻው፡ ሕግ ፡ አንደኛው ፡ በመጣሱ ፡ ምክንያት ፡ ዳኞቹ ፡ ጋብቻው ፡ እንዲፈርስ ፡ የፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ በሰጡ ፡ ጊዜ ፤

(፫) በጋብቻው ፡ ፍቺ ፡ ሲኖር ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፮፻፷፬ ። አልፈልግም ፡ ስለ ፡ ማለት ።

ሚስት ፡ ባሉዋን ፡ ወይም ፡ ባል ፡ ሚስቱን ፡ አልፈልግም ፡ ማለትን ፡ ሕግ ፡ አይ ፈቅድም ።

ቊ ፡ ፮፻፷፭ ። በስምምነት ፡ የሚደረግ ፡ መፋታት ።

(፩) በባልና ፡ በሚስት ፡ ስምምነት ፡ የሚደረግ ፡ መፋታት ፡ በሕጋዊ ፡ መንገድ ፡ ካልተፈጸመ ፡ በቀር ፡ አይፈቀድም ።

(፪) በዚህ፡ ሕግ፡ ድንጋጌ ፡ ላይ ከተመለከተው ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ አፈጻጸም ፡ መፋ ታትን ፡ ለመወሰን ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፭፻፷፯ ። ለመፋታት ፡ የሚቀርብ ፡ ጥያቄ ።

(ፈ) ለመፋታት ፡ የሚቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ ከባልና ፡ ሚስት ፡ አንደኛው ፡ ወይም ፡ ሁለቱ ፡ አንድነት ፡ ሆነው ፡ ለቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ የመፋታቱን ፡ ጥያቄ ፡ ሊያቀርቡ ፡ ይችላሉ ።

(ፉ) ሌላ ፡ ማናቸውም ፡ ሰው ፡ የመፋታትን ፡ ጥያቄ ፡ ሊያቀርብ ፡ አይችልም ።

(ፐ) የመፋታቱ ፡ ውሳኔ ፡ ከመሰጠቱ ፡ በፊት ፡ ከባልና ፡ ከሚስቱ ፡ የአንደኛው ፡ መሞት ፡ ስለ ፡ መፋታት ፡ የቀረበውን ፡ አሠራር ፡ ያስቀረዋል ።

ቍ ፡ ፭፻፷፰ ። ከባድ ፡ ምክንያቶችና ፡ ሌሎች ፡ ምክንያቶች ።

መፋታቱ ፡ የሚወሰንባቸው ፡ ሁኔታዎችና ፡ መፋታቱም ፡ የሚያስከትላቸው ፡ ውጤቶች ፤ መፋታቱን ፡ የሚጠይቀው ፡ ተጋቢ ፡ ለእርሱ ፡ የሚጠቅመው ፡ ከባድ ፡ ሁኔታ ፡ መኖሩን ፡ ለማስረዳት ፡ በሚችለው ፡ ወይም ፡ በማይችለው ፡ መጠን ፡ ልዩ ፡ የሚሆኑ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፭፻፷፱ ። በከባድ ፡ ምክንያቶች ፡ የሚደረግ ፡ የመፋታት ፡ ውሳኔ ።

መፋታትን ፡ የሚጠይቀው ፡ ወገን ፡ የጋብቻውን ፡ መጽናት ፡ ሊያፈርስ ፡ የሚችል ፡ ከፍተኛ ፡ ምክንያት ፡ ካቀረበ ፤ የመፋታቱ ፡ ጥያቄ ፡ የቀረበላቸው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ጥያቄው ፡ ከቀረበላቸው ፡ ቀን ፡ እንሥቶ ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ወር ፡ የመፋታትን ፡ ውሳኔ ፡ መስጠት ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፭፻፸ ። መፋታትን ፡ ሊያስከትሉ ፡ የሚችሉ ፡ ከባድ ፡ ምክንያቶች ። (ፈ) ከባልና ፡ ሚስት ፡ የአንደኛው ፡ ጥፋት ።

(ፈ) ከባልና ፡ ከሚስት ፡ በአንደኛው ፡ ጥፋት ፡ መፋታትን ፡ ለማስከተል ፡ የሚችሉ ፡ ከባድ ፡ ምክንያቶች ፡ ከዚህ ፡ የሚከተሉት ፡ ናቸው ።

(ሀ) ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ የዝሙት ፡ ተግባር ፡ የፈጸሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ከባልና ፡ ከሚስት ፡ ከሁለቱ ፡ አንደኛው ፡ ከሚኖሩበት ፡ ቤት ፡ ጠፍቶ ፡ ስለ ፡ ሄደ ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ ከሁለት ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ያለበትን ፡ ስፍራ ፡ አንደኛው ፡ ሳያውቅ ፡ የቈየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፸፩ ። (ፈ) ከባልና ፡ ከሚስት ፡ በአንዱ ፡ ጥፋት ፡ ያልሆነ ፡ መፋታትን ፡ የሚያስከትል ፡ ከባድ ፡ ምክንያት ።

እንዲሁም ፡ መፋታትን ፡ የሚያስከትል ፡ ከባድ ፡ ምክንያት ፡ አለ ፡ የሚያሰኘው ፡

(ሀ) ከባልና ፡ ከሚስት ፡ አንዱ ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ ለሁለት ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ አእምሮው ፡ የተናወጸና ፡ የዕብድ ፡ መጠበቂያ ፡ በሆነ ፡ ስፍራ ፡ ተዘግቶበት ፡ የቈየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ከባልና፡ ከሚስት፡ ያንደኛው ፡ ከአገር፡ መጥፋት ፡ በፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ ተግልጸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፮፻፫፭ ። (ይ) የሃይማኖት ፡ ሥርዐት ፡ ጋብቻ ፡ የሚፈርስበት ፡ ሁኔታ ።

እንዲሁም ፡ በሃይማኖት፡ ሥርዐት ፡ የተፈጸመ ፡ ጋብቻ ፡ በሃይማኖት፡ ባለሥል ጣኖች ፡ የማይጸና ፡ መሆኑ ፡ የተረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዚሁኑ ፡ ጋብቻ ፡ መፍ ረስ ፡ የሚያስከትል ፡ ከባድ ፡ ምክንያት ፡ አለ ፡ ለማለት ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፮፻፫፮ ። መፋታትን ፡ የሚያስከትሉ ፡ ምክንያቶች ፡ የሚቀሩበት ፡ ሁኔታ ።

(፩) መፋታትን ፡ ሊያስከትል ፡ የቻለው ፡ ከባልና ፡ ከሚስት ፡ በአንደኛው ፡ ላይ፡ የሚመካኝ ፡ ጥፋት ፡ መታሰቡ ፡ የሚቀረው ፡ አንደኛው ፡ ይቅርታ ፡ ያደረገለት፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፪) ማናቸውም ፡ ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ ቢቀርብ ፡ ይቅርታ ፡ ተደርጓል ፡ ተብሎ ፡ የሚታሰበው ፡ ከሁለቱ ፡ አንደኛው፡ በአጥፊነቱ ፡ ከተፈረደበት ፡ ወይም ፡ የአጥ ፊነቱን ፡ ጠባይ ፡ ከተወበት ፡ ጊዜ ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ ስድስት ፡ ወር ፡ ድረስ ፡ የመፋታት ፡ ጥያቄ ፡ ያልቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፫) በሃይማኖት ፡ ሥርዐት ፡ የተፈጸመ ፡ የጋብቻ፡ መሠረዝ ፡ ጉዳይ ፡ መፋታትን፡ የሚያስከትለው ፡ ከባድ ፡ ምክንያት ፡ ቀርቷል ፡ የሚያስኘው ፡ የጋብቻውን ። ሥርዐት ፡ መፍረስ፡ የሚወስነው፡ ብይን ፡ ከተሰጣቸው ፡ በኋላ፡ ባልና ፡ ሚስቱ፡ ሳይለያዩ ፡ አብረው ፡ መኖራቸውን ፡ ያላቋረጡ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፮፻፫፯ ። ሌሎች ፡ ምክንያቶች ።

(፩) ከባልና ፡ ከሚስት ፡ በአንደኛው፡ የተጠየቁት ፡ ሌሎቹ ፡ የመፋታት ፡ ምክን ያቶች ፡ እንደ ፡ ከባድ ፡ የመፋታት ፡ ምክንያቶች ፡ አይቈጠሩም ።

(፪) ስለሆነም ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ በሚከተሉት ፡ ቍጥሮች ፡ በተወሰኑት ፡ ሁኔታ ዎችና ፡ ጊዜዎች ፡ መሠረት፡ መፋታቱ ፡ እንዲወሰን ፡ የሚያበቁ ፡ ምክንያቶች፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፮፻፫፰ ። ለጊዜው ፡ የሚሰጡ ፡ ውሳኔዎች ።

(፩) የሽምግልና፡ ዳኞች ፡ የዚህ ፡ ዐይነት፡ ጥያቄ ፡ እንደ፡ቀረበላቸው ፡ ወዲያውኑ፡ በተለይም ፡ ባልና ፡ ሚስቱ ፡ ልጆቻቸውም ፡ የሚኖሩበትን ፡ መተዳደሪያ ፡ ወይም ፡ የባልንና ፡ ወይም፡ የሚስትን ፡ ወይም ፡ የጋራ ፡ ንብረትን ፡ አጠባብቅ፡ ስለሚመከተለው ፡ ጉዳይ ፡ ሊይዝ ፡ የሚገባውን ፡ ያጠባበቅ ፡ ሥርዐት ፡ እንደ፡ ነገሩ ፡ አካባቢ ፡ ሁኔታ ፡ ለጊዜው ፡ የሚጸና ፡ ውሳኔ ፡ ይሰጣሉ ።

(፪) የባልዮውን ፡ ወይም ፡ የሚስቲቱን ፡ መኖሪያ ፡ ወይም ፡ እንዳይደርሱበት ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ስፍራ ፡ ለይተው ፡ ሊወስኑ ፡ ይችላሉ ።

BACK

ቍ ፡ ፭፻፫፭ ። የማሻሻል ፡ ችሎታ ።

የሽምግልና፡ ዳኞች ፡ የሰጡትን ፡ ለጊዜው ፡ የተደረገውን ፡ ውሳኔ ፡ ከባለጥቅ ሞቹ ፡ በአንደኛው ፡ ጥያቄ ፡ ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ ሊለዋወጡትና ፡ እንዲያ ውም ፡ በፍጹም ፡ ሊቀር ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፫፮ ። ስለ ፡ ማስታረቅ ፡ የሚደረግ ፡ ሙከራ ።

(፩) መፋታትን ፡ የሚያስከትል ፡ ከባድ ፡ የሆነ ፡ ምክንያት ፡ ካልኖረ ፡ በቀር ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡ እንዲታረቁና ፡ የመፋታት ፡ አሳባቸውን ፡ እንዲተዉ ፡ መጣጣርና ፡ መድከም ፡ አለባቸው ።

(፪) ስለዚሁም ፡ ጉዳይ ፡ መልካም ፡ መስሎ ፡ የሚታያቸውን ፡ ገደብ ፡ በባልና ፡ ሚስቱ ፡ ይወስኑባቸዋል ።

ቍ ፡ ፭፻፫፯ ፡ በመፋታቱ ፡ ሁኔታ ፡ ላይ ፡ የሚደረግ ፡ ስምምነት ።

(፩) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ባልና ፡ ሚስቱ ፡ የመፋታት ፡ አሳባቸውን ፡ የማይለውጡ ፡ መሆናቸውን ፡ የተረዱ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በመፋታታቸው ፡ ሁኔታ ፡ ላይ ፡ ስምምነት ፡ እንደሚያደርጉ ፡ መድከም ፡ አለባቸው ።

(፪) በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ ስለ፡መፋታታቸው ፡ ባደረጉት ፡ ስምምነት ፡ መሠረት ፡ ውሳኔያቸውን ፡ ይሰጣሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፫፰ ። የመፋታታቸውን፡ብይን፡ለመስጠት፡ የሚደረግ፡የጊዜ፡ውሳኔ።(፩)፡መሠረቱ።

(፩) ተጋቢዎቹ ፡ ሳይስማሙ ፡ የቀሩ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ የመፋታቱ ፡ ጥያቄ ፡ ከቀረበላቸው ፡ በዓመት ፡ ውስጥ ፡ የመፋታትን ፡ ብይን ፡ ይሰጣሉ ።

(፪) ከዚህ፡ በላይ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ የተመለከተውን ፡ የአንድ ፡ ዓመት ፡ ጊዜ፡ ጋብቻው ፡ ከመደረጉ ፡ በፊት ፡ ወይም ፡ ጋብቻው ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ በሚያደርጉት ፡ ስምምነት ፡ እስከ ፡ ፫ ፡ ዓመት ፡ ሊያረዝሙት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፫፱ ። በመፋታቱ ፡ ብይን ፡ ላይ ፡ የሚጸፈው ፡ ቃል ።

(፩) የመፋታቱን ፡ ብይን ፡ የሚወስነው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ብይን ፡ የመፋታታቸውን ፡ ጉዳይ ፡ የሚያስከትለውንም ፡ ውጤት ፡ መግለጽ ፡ አለበት ።

(፪) ይህም፡ ብይን፡ በተለይ ፡ የሚገልጸው ፡ ከጋብቻው ፡ የተወለዱትን ፡ ሕፃናት ፡ አጠባበቅና ፡ አስተዳደግ ፡ ጉዳይ ፡ ሆኖ ፡ እንዲሁም ፡ ስለባልና ፡ ሚስቱ፡ ሀብት፡ መከፈል ፡ ጉዳይ ፡ በሚመለከተው ፡ ረገድ ፡ አስፈላጊውን ፡ ትእዛዝ ፡ ይወስናል።

ቍ ፡ ፮፻፹ ። ተጨማሪ ፡ ብይን ።

(፩) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞቹ ፡ ፀመጀመሪያው ፡ ጊዜ ፤ የመፋታቱን ፡ ብይን ፡ ብቻ ፡ በመሰጠት ፡ ይወሰናሉ ፤ ቀጥሎም ፡ የመፋታቱ ፡ ጉዳይ ፡ የሚያስ ከትለውን ፡ ሌላ ፡ ክርክር ፡ ወይም ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ክርክሮች ፡ በቀጨማሪነት ፡ ለመ በየን ፡ በቀጠሮ ፡ አውለው ፡ ሊያሳድሩ ፡ ይችላሉ ።

(፪) የዚህም ፡ ተጨማሪ ፡ ብይን ፡ መስጠት ፡ የመፋታቱ ፡ ብይን ፡ ከተወሰነበት ፡ ከስድስት ፡ ወር ፡ በኋላ ፡ መሆን ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፮፻፹፩ ። የሕፃናት ፡ አጠባበቅ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) ከጋብቻው ፡ ስለ፡ ተወለዱት ፡ ሕፃናት፡ አጠባበቅና ፡ አያያዝ ፡ ጉዳይ ፡ የሚሰ ጠው ፡ ውሳኔ ፡ በተለይ ፡ ለሕፃናቱቹ ፡ ምቾትና ፡ ጥቅም ፡ የሚሆነውን ፡ ጉዳይ ፡ በመመልከት ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) ሌላ ፡ ውሳኔ ፡ የሚያሰጥ ፡ ምክንያት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ፭ ፡ ዓመት ፡ እስኪሞላ ቸው ፡ ድረስ ፡ ልጆቹ ፡ በናቲቱ ፡ እጅ ፡ እንዲቈዩ ፡ ይደረጋል ።

ቍ ፡ ፮፻፹፪ ። (፪) ለማሻሻል ፡ የሚቻልበት ፡ ዘዴ ።

ስለ ፡ ሕፃናቱ ፡ አጠባበቅና ፡ አስተዳደግ ፡ የተሰጠው ፡ ውሳኔ፡ በአባት ፡ በእናት፡ ወይም ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ በሚቈጠር ፡ ወላጅ ፡ በሆነው ፡ ጥያቄ ፡ አቅራቢነት ፡ በማንኛ ውም ፡ ጊዜ ፡ ቢሆን ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ሊያሻሽሉት ፡ ይችላሉ ።

ክፍል ፡ ፪ ።

በተጋቢዎቹ ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ የግንዘብ ፡ ግንኙነት ፡ ጉዳይ ፡ ስለ ፡ ግጣራት ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

ከባልና ፡ ከሚስት ፡ የአንዱ ፡ መሞት ።

ቍ ፡ ፮፻፹፫ ። የፈቃድ ፡ ነፃነት ።

(፩) ከተጋቢዎቹ ፡ አንደኛው ፡ በሞተ ፡ ጊዜ ፡ የሀብታቸው ፡ ክፍያ ፡ ጉዳይ ፡ የሚጣ ራው ፡ በጋብቻቸው ፡ ውል ፡ ላይ ፡ በተመለከተው ፡ የስምምነት ፡ ቃል፡ መሠረት፡ ወይም ፡ በተጋቢዎቹ ፡ መካከል ፡ በተደረገው ፡ ስምምነት ፡ ነው ።

(፪) የዚህ ፡ ወይነት ፡ ስምምነት ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ይህ ፡ ስምምነት ፡ በሚጸና ፡ አኳኋን ፡ ሳይደረግ ፡ ቀርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተጋቢዎቹ ፡ ሀብት ፡ ክፍያ፡ ሥርዐት ፡ የሚፈጸመው ፡ በዚሁ ፡ ክፍል ፡ ላይ ፡ በተደነገገው ፡ ደንብ ፡ መሠረት፡ ነው ።

ቍ ፡ ፮፻፹፬ ። የግል ፡ ሀብቱን ፡ መልሶ ፡ ስለ ፡ መውሰድ ።

ከቀጋቢዎቹ፡ እያንዳንዱ፡ የግል፡ ሀብቱ ፡ መሆኑን ፡ ስለረዳቶ ፡ የራሱን ፡ የግል፡ ድርሻ ፡ ብቻ ፡ በወሰኑት ፡ መልኮ ፡ ለመውሰድ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፮፻፹፭ ። የጋራ ፡ ሀብቱን ፡ በየድርሻው ፡ ስለ ፡ መውሰድ ።

(፩) ከቀጋቢዎቹ፡ አንዱ፡ የግል ፡ ንብረቱ ፡ የኀበረው ። ገንዘ ፡ ተሸጠ ፡ ዋጋው ፡ ወደ ጋራ ፡ ንብረት ፡ ውስጥ ፡ የተደባለቀ ፡ መሆኑን ፡ ያስረዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከጋራ ፡ ሀብቱ ፡ ውስጥ ፡ ለዚሁ ፡ የግል ፡ ገንዘቡ ፡ ተመዛዛኝ፡ በሚሆነው ፡ መጠን ፡ ቀንሶ፡ ዋጋውን ፡ ለራሱ ፡ ድርሻ ፡ ለመውሰድ ፡ ይችላል ።

(፪) ሚስት ፡ የግል ፡ ሀብቷን ፡ ከባሳ ፡ አስቀድማ ፡ መውሰድ ፡ ይገባታል ።

ቍ ፡ ፮፻፹፮ ። ስለ ፡ ካሣ ፡ (፩) መሠረቱ ።

ተቃራኒ፡ የሆነ ፡ ስምምነት፡ ወይም፡ ኖኪዓብ፡ ማስተካከል ፡ መተማመኛ ፡ ቢኖ ርም ፡ እንኳ ፡ በሠራቸው ፡ ሥራዎችና ፡ የጋራ ፡ ሀብቶችን ፡ ወይም ፡ ያንይኛውን ፡ የግል ፡ ሀብት ፡ በጎዱት ፡ ሥራዎች ፡ ምክንያት ፡ ከተጋቢዎች ፡ አንዱ ፡ ሳንደኛው ፡ ኪሣራ ፡ እንዲከፍለው ፡ ሰማድረግ ፡ የሚቻለው ።

(፪) ሥራውን፡ የፈጸመው፡ ይዘንጉ፡ ለማድረግ ፡ ሥልጣን ፡ ያልኔበረው ፡ እንደ፡ ሆነ ፤

(ለ) የሀብት፡ ጠባቂነቱ፡ ተግባር ፡ መጥፎ፡ ዐይነት ፡ አስተዳደር ፡ የሆነ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ በከሰሩ ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ የማጭበርበርን ፡ ተግባር ፡ ፈጽሞ ፡ የተ ገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፮፻፹፯ ። (፪) ጥያቄን ፡ ስለ ፡ አለመቁበል ።

ጋብቻው፡ ከመፍረሱ፡ ከሦስት፡ ዓመት ፡ በፊት ፡ በተሠሩት ፡ ሥራዎች፡ ምክ ንያት ፡ ከሚሀ ፡ በላይ፡ በተጻፈው ፡ ቍጥር ፡ ላይ ፡ የተመሠረተው ፡ የኪሣራ ፡ ጥያቄ ፡ ሊደረግ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፮፻፹፰ ። ያለ ፡ አግባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ።

ተቃራኒ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ፡ በቀር ፡ ያንደኛው ፡ ወገን ፡ የግል ፡ ሀብት ፡ ባንደ ኛው ፡ የግል ፡ ሀብት ፡ ወይም ፡ ቢጋራ ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ ያለ፡ አግባብ ፡ መበዘቱን፡ ግረ፫ነው ፡ ሰሚቸሉው ፡ ወገን ፡ ከግራ ፡ እንዲከፌልው ፡ ይደረጋል ።

ቍ ፡ ፭፻፹፱ ። የጋራ ፡ ሀብት ፡ ክፍያ ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ፡ ባለቆት፡ ቍጥሮች ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎችና፡በጋብቻቸው፡ ውል ፡ ወይም ፡ ተጋቢዎቹ ፡ በሚጸና ፡ አኳኋን ፡ የተፈራረሙት ፡ ድንጋጌዎቹ ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ የተጋቢዎቹ ፡ የጋራ ፡ ሀብት ፡ ክፍያ ፡ የሚፈጸመው ፡ እኩል ፡ በእኩል ፡ ነው ።

(፪) የክፍያን ፡ ሥርዐት ፤ ክፍያ ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ በጋራ ፡ ወራሾች ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ ግንኙነትና ፡ ክፍያ ፡ ከተደገረ ፡ በኋላ ፡ የገንዘብ ፡ ጠያቂዎችን ፡ መብት ፡ ስለ ፡ መጠበቅ ፡ ጉዳይ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ በውርስ ፡ አንቀጽ ፡ በተነገረው፡ ድንጋጌ ፡ የባልና ፡ የሚስትን ፡ የጋራ ፡ ንብረት ፡ በማካፈልም ፡ ጊዜ ፡ በተመሳሳ ይነት ፡ ተፈጸሚ ፡ ይሆናል ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

የመፋታት ፡ ሁኔታ ።

ቍ ፡ ፭፻፺ ። ጠቅላላ ፡ ደንብ ።

(፩) ከዚህ፡ ቀጥሎ ፡ በተመለከቱት፡ ቍጥሮች፡ ያሉት ፡ ድንጋጌዎች፡ እንደ፡ተጠበቁ፡ ሆነው ፡ ተጋቢዎቹ ፡ በተፋቱ ፡ ጊዜ ፡ የገንዘባቸው ፡ ግንኙነት ፡ የሚጣራው ፡ ከሁለቱ ፡ አንዱ ፡ በሞተ ፡ ጊዜ ፡ ለሚደረገው ፡ የንብረት ፡ ክፍያ ፡ በተሰጠው ፡ ደንብ ፡ ዐይነት ፡ ነው ።

(፪) በነዚህም፡ ቍጥሮች፡ ውስጥ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ በጋብቻም፡ ውል፡ ሆነ ፤ የጋብቻቸውን ፡ ውል ፡ ከማፍረሳቸው ፡ በፊት፡ ተጋቢዎቹ፡ በሚያደርጉት፡ በሌላ ፡ ዐይነት ፡ ስምምነት ፡ እንዲቀር ፡ ለማድረግ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፭፻፺፩ ። ስጦታዎችና ፡ የጋብቻ ፡ ጥቅሞች ።

(፩) ስጦታ ፡ የሰጡ ፡ ወይም ፡ ወራሾቻቸው ፡ በጠየቁ ፡ ጊዜና ፡ አስፈላጊ ፡ መሆኑም ፡ የተገመተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ተጋቢዎቹ፡ የጋብቻቸውን ፡ ሥርዐት፡ በፈጸሙ ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ ጋብቻቸው ፡ በመኖሩ፡ ምክንያት ፡ አንዱ ፡ ለአንዱ ፡ የሰጠውን ፡ ስጦታ ፤ ወይም ፡ ከሁለቱ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ከሚቈጠሩ ፡ ወላጆች ፡ ወይም ፡ ከሌሎች ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ያገኙትን ፡ ስጦታ ፡ እንዲመልሱ ፡ ያዛሉ ።

(፪) በጋብቻው፡ ጊዜ፡ ወይም፡ በጋብቻው ፡ ምክንያት ፡ ከተጋቢዎቹ ፡ ለአንደኛው፡ ወይም ፡ ለሁለቱ ፡ ከሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ተሰጥቶ ፡ የነበረውን ፡ ስጦታ ፡ ወይም ፡

ተደርጎ ፡ የነበረውን ፡ የስጦታ ፡ ተስፋ ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ ባልዮው ፡ ለሚስቱ ፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ ለባልዋ ፡ የተሰጣጡትን ፡ ወይም ፡ ለመስጠት ፡ የገቡበትን ፡ የተስፋ ፡ ቃል ፡ መሠረዝ ፡ አስፈላጊ ፡ መስሎ ፡ የታየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ሊያስቀሩት ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፯፻፸፱ ። ባልና ፡ ሚስቱን ፡ ስለ ፡ አለማስተካከል ።

(፩) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ከተጋቢዎቹ ፡ የጋራ ፡ ሀብት ፡ ውስጥ ፡ በርከት ፡ ያለውን ፡ ድርሻ ፡ ወይም ፡ ጠቅላላውን ፡ ላንደኛው ፡ ብቻ ፡ ደልድለው ፡ ለመስጠት ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንዲሁም ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ከተጋቢዎቹ ፡ የአንደኛውን ፡ የግል ፡ ንብረት ፡ ለአንደኛው ፡ ድርሻ ፡ እንዲሆን ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ። ይሁን ፡ እንጂ ፤ ይህ ፡ ለአንደኛው ፡ እንዲሰጥ ፡ የሚወሰኑት ፡ የግል ፡ ንብረት ፡ ከባልዮው ፡ ወይም ፡ ከሚስትዮዋ ፡ ከሚወስደው ፡ ጠቅላላ ፡ ሀብት ፡ ሚሶ ፡ በላይ ፡ መብለጥ ፡ አይገባውም ።

ቊ ፡ ፯፻፹፫ ። የመፋታቱ ፡ አላፊነት ፡ (፩) ከባድ ፡ ምክንያት ።

(፩) መፋታቱ ፡ የተወሰነው ፡ የአንደኛው ፡ ወገን ፡ ጥፋት ፡ በሆነ ፡ ከባድ ፡ ምክንያት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፉት ፡ ፪ ፡ ቊጥሮች ፡ የተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ በተባለው ፡ ጥፋተኛ ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

(፪) አጥፊ ፡ ባልሆነው ፡ በአንደኛው ፡ ተጋቢ ፡ ላይ ፡ እነዚህ ፡ ቅጣቶች ፡ ተፈጻሚ ዎች ፡ ሊሆኑ ፡ አይችሉም ።

(፫) መፋታቱ ፡ የተወሰነው ፡ የሁለቱም ፡ ወገኖች ፡ ጥፋት ፡ ባልሆነ ፡ ከባድ ፡ ምክ ንያት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተባሉት ፡ ቅጣቶች ፡ በሁለቱም ፡ ላይ ፡ አይፈጸሙ ባቸውም ።

ቊ ፡ ፯፻፹፬ ። (፪) ከባድ ፡ ምክንያት ፡ ስላለመኖሩ ።

(፩) መፋታቱ ፡ የተወሰነው ፡ ከባድ ፡ ባልሆነ ፡ ምክንያት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፉት ፡ ቊጥሮች ፡ የተመለከቱት ፡ ቅጣቶች ፡ ፍቺውን ፡ በጠየ ቀው ፡ ተጋቢ ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ፍቺውን ፡ ባልጠየቀው ፡ ተጋቢ ፡ ላይ ፡ እነዚህን ፡ ቅጣቶች ፡ እንዲፈጸሙ ፡ ለማ ድረግ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፮፻፸፫ ፡ መሪ ፡ የሆኑ ፡ ሐሳቦች ፡

(፩) በመሠረቱ ፡ የዘመድ ፡ ዳኞች፡ የሚወስኗቸው፡ ቅጣቶች ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፉት ፡ ቍጥሮች ፡ ውስጥ ፡ የተመለከቱትን ፡ ነው ፡

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ በማናቸውም፡ ጊዜ ፡ እነዚሁኑ፡ ለመወሰን ፡ ወይም፡ ላለመወሰን፡ እንዲሁም ፡ ተፈጻሚ ፡ የሚሆኑበትን ፡ መጠን ፡ ለመወሰን ፡ ሙሉ ፡ ሥልጣን ፡ አላቸው ፡

(፫) ለጉዳዩ፡ ውሳኔ ፡ በሚሰጡበት ፡ ጊዜ ፡ ለጉዳዩ ፡ ምክንያት ፡ የሆነውን ፡ ነገር፡ በተለይም ፡ መፋታትን ፡ ያስከተለውን ፡ የተጋቢዎቹን ፡ ጥፋት ፡ ከባድነትና ፡ በሕሊናም ፡ በኩል ፡ (በሞራል) ፡ የፍቺው ፡ ጥያቄ ፡ የሚያስወቅሰበትን ፡ መጠን፡ መመርመር ፡ አለባቸው ፡

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ፡

ሴላ ፡ የጋብቻ ፡ መፍረስ ፡

ቍ ፡ ፮፻፸፬ ፡ መሪ ፡ ደንቦች ፡

(፩) የጋብቻን ፡ ሁኔታዎች ፡ ከማጓደል ፡ የተነሣ፡ የጋብቻውን፡ መፍረስ ፡ ዳኞች ፡ በሚወስኑበት ፡ ጊዜ ፡ መፍረሱ ፡ የሚያስከትለውን ፡ ውጤት ፡ በርትዕ ፡ ይወስናሉ ፡

(፪) ፍቺ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ በተጋቢዎቹ ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ የንብረት ፡ ግንኙነት ፡ ለማጣራት ፡ በተደነገጉት ፡ ደንቦች ፡ ዳኞቹ ፡ ይመራሉ ፡

(፫) በተለይም፡ ዳኞቹ፡ የሚመለከቱት ፡ የተጋቢዎቹን ፡ በቅጌ ፡ ወይም ፡ በመጥፎ፡ ልቡና ፡ መሆን ፤ ሩካቤ ፡ ሥጋ ፡ መፈጸሙን ፡ ወይም ፡ አለመፈጸሙን ፡ ያሉም ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከፈረሰው ፡ ጋብቻ ፡ የተወለዱትን ፡ ልጆች ፡ጥቅምና ፡ በቅንነት፡ልቡና፡ የሆኑትን ፡ የሦስተኛ ፡ ወገኖችን ፡ ጥቅም ፡ ነው ፡

ምዕራፍ ፡ ፯ ፡

የጋብቻ ፡ ማስረጃ ፡

ቍ ፡ ፮፻፸፭ ፡ የሕጋዊ ፡ ማስረጃ ፡ አቋቋም ፡ ሥርዐት ፡

ጋብቻ ፡ መኖሩን፡ ለማስረዳት ፡ የሚቻለው ፡ በዚህ፡ ምዕራፍ፡ በተመለከቱት ፡ ማስረጃዎች ፡ ብቻ ፡ ነው ፡

ቍ ፡ ፮፻፸፮ ፡ የጋብቻ ፡ ጽሑፍ ፡

ጋብቻ፡ ለመኖሩ ፡ ማስረጃ፡ የሚሆነው፡ ጋብቻው ፡ በተፈጸመበት ፡ ጊዜ፡ ወይም፡ ጋብቻው ፡ ከተፈጸመ ፡ በኋላ ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ የኮድረገውን ፡ በጽሑፍ ፡ የተቋቋመውን ፡ የጋብቻ ፡ ጽሑፍ ፡ በማቅረብ ፡ ነው ፡

BACK

ቍ ፡ ፭፻፸፱ ። የባልና ፡ የሚስትነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖር ፡ (፩) ትርጓሜ ።

(፩) የጋብቻ፡ ጽሑፍ፡ በሌለ ፡ ጊዜ ፡ ጋብቻ ፡ መኖሩን ፡ ለማስረዳት ፡ የሚቻለው ፡ የባልና ፡ ሚስትነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖሩን ፡ በማስረዳት ፡ ነው ።

(፪) ሁለት ፡ ሰዎች ፡ የባልና፡ ሚስትነት ፡ ሁኔታ ፡ አላቸው ፡ የሚባለው ፤ ባልና ፡ ሚስት ፡ ነን ፡ እየተባባሉ ፡ አብረው ፡ የሚኖሩ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ቤተ ፡ ዘመዶቻቸውና ፡ ሌሎችም ፡ ሰዎች ፡ በዚሁ ፡ ሁኔታ ፡ መኖራቸውን ፡ ሲያረጋግጡላቸው ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻ ። (፪) ማስረጃና ፡ ክርክር ።

(፩) የባልና ፡ ሚስትነት ፡ ሁኔታ፡ መኖሩን ፡ ለማስረዳት፡ የሚቻለው ፡ የተጋቢዎቹ፡ ዘመዶች ፡ የሆኑ ፡ ወይም ፡ ያልሆኑ ፡ አራት ፡ ምስክሮችን ፡ በማስመስከር ፡ ነው ።

(፪) የባልና ፡ ሚስትነት ፡ ሁኔታ ፡ አለመኖሩን ፡ ለመከራከር ፡ የሚቻለው ፡ የተከራካሪዎቹ ፡ ዘመዶች ፡ የሆኑ ፡ ወይም ፡ ያልሆኑ ፡ አራት ፡ የመከላከያ ፡ ምስክሮችን ፡ በማስመስከር ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፩ ። በግልጽ ፡ የታወቀ ፡ ጽሑፍ ።

የጋብቻ ፡ ሁኔታ፡ መኖሩን ፡ የሚያስረዳ ፡ ነገር ፡ ዳሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ይህ ፡ ለመኖሩ ፡ የሚያከራክር ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጋብቻ ፡ መኖሩን ፡ ለማስረዳት ፡ የሚቻለው ፡ ዳኞች ፡ ባደረቱት ፡ በግልጽ ፡ በታወቀ ፡ ጽሑፍ ፡ የተረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፪ ። ፈቃድ ፡ ማግኘት ፡ አስፈላጊ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) የዚህን፡ ዐይነት ፡ ጽሑፍ፡ ለማቅረብ ፡ ይቻላል ፡ ብለው ፡ ዳኞች ፡ ካልፈቀዱ፡ በቀር ፡ ጋብቻ ፡ መኖሩ ፡ ዳዚህ ፡ በግልጽ ፡ በታወቀ ፡ ጽሑፍ፡ሊረጋገጥ ፡ አይችልም ።

(፪) ይህ ፡ ጉዳይ ፡ እንዲፈጸም፡ የሚቀርበውን፡ ማመልከቻ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ማናቸውም ፡ ባለጉዳይ ፡ ሊያቀርበው ፡ ይችላል ።

(፫) ከዐቅም፡ በላይ ፡ የሆነ፡ ጎይል ፡ ካላጋጠመ ፡ በቀር ፡ የተጋቢዎቹ ፡ ወይም ፡ የወራሾቻቸው ፡ ቃል ፡ መሰማት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፭፻፫ ። ይህ ፡ አድራጎት ፡ ሊፈቀድ ፡ የሚችልበት ፡ ሁኔታ ።

ዳኞች ፡ በታወቀ፡ ግልጽ ፡ በሆነ፡ ጽሑፍ፡ አማካይነት ፡ የጋብቻ፡ ጉዳይ፡ ለመኖሩ ፡ ማስረጃ ፡ እንዲሆን ፡ የሚፈቅዱት ፡—

(ሀ) በዚህ ፡ ሕግ ፡ በቍጥር ፡ ፭፻፩ ፡ በተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ አካባቢ ፡ ሁኔታ ፤

(ለ) በሃይማኖት፡ ባለሥልጣኖች፡ የተሠራ ፡ የጋብቻ ፡ ውል ፡ በጠያቂው ፡ አቅራቢነት ፡ አስረጂ ፡ ሆኖ ፡ የቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) አንድ፡ የጋብቻ፡ ውል ፡ በጠያቂው ፡ አማካይነት ፡ የቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(መ) ተከሳሽ፡ የሆነው፡ ወገን ፡ ጋብቻ ፡ መኖሩን ፡ ያመነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም፡ ጋብቻው ፡ አለ ፡ የሚያሰኝ ፡ ግምትና ፡ ምልክት ፡ የተገኘ ፡ ሲሆን ፤ ይህም ፡ ግምትና ፡ ምልክት ፡ ዳኞቹ ፡ ጉዳዩን ፡ ዐውቀው ፡ እንዲቀበሉት ፡ የሚያደርጋቸው ፡ ግልጽና ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ሁኔታ ፡ ያጋጠመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፯፻፱ ። በግልጽ ፡ የታወቀ ፡ ጽሑፍ ፡ እንዲያዘጋጅ ፡ ሥልጣን ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ ግዴታዎች ።

(ሀ) የጋብቻውን ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ በክብር ፡ መዝገብ ፡ እንዲያገባና ፡ ጋብቻው ፡ በግልጽ ፡ እንዲታወቅ ፡ አስፈላጊውን ፡ ደንብ ፡ ይፈጽም ፡ ዘንድ ፡ ጥያቄ ፡ የሚቀርብለት ፡ የጋብቻውን ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ በግልጽ ፡ በታወቀ ፡ ጽሑፍ ፡ እንዲያዘጋጅ ፡ ሥልጣን ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፤ ዳኞች ፡ በሰጡት ፡ ትእዛዝና ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ ለዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ ሊደረግ ፡ የሚገባውን ፡ የማስታወቅ ፡ ሥርዐት ፡ ማረጋገጥ ፡ አለበት ።

(ለ) ይህ ፡ ማስታወቂያ፡ ከተሰጠበት፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ወር ፡ ድረስ፡ ጋብቻው፡ እንዳይፈጸም፡ የሚቃወሙ፡ ሌሎች፡ ወገኖች ፡ እንዳሉ ፡ የመቃወሚያ ፡ ቃላቸውን ፡ እንዲያስመዘግቡ ፡ ያስታውቃል ።

ቍ ፡ ፯፻፲ ። ውሉን ፡ የማጽናት ፡ ጉዳይና ፡ ሥርዐቱ ፡ (ፎርሙ) ።

(ሀ) የጋብቻ፡ ጉዳይ፡ መኖሩን ፡ ስለ፡ማረጋገጥ ፡ የሚቀርበው፡በግልጽ ፡ የታወቀው፡ ጽሑፍ ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ጋብቻው ፡ የተፈጸመበትን ፡ ቀንና ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፤ አስፈላጊም ፡ ቢሆን ፡ ጋብቻው ፡ የቀረበበትን ፡ ቀንና ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት፡ ያመለክታል ።

(ለ) ይኸውም ፡ አራት ፡ ምስክሮች፡ ካላረጋገጡለትና፡ ዳኞች ፡ ካላጸደቁት፡ ፈራሽ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፯፻፲፩ ። የማስረጃው ፡ ባለዋጋነት ።

(ሀ) የጋብቻ ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ ዳኞች ፡ ያጸደቁት ፡ በግልጽ ፡ የታወቀ ፡ የጋብቻ ፡ ጉዳይ ፡ መኖሩን ፡ የሚያረጋግጥ ፡ ሰነድ ፡ በማንኛውም ፡ ዘንድ ፡ ዋጋ ፡ ያለ ፡ ነው ።

(ለ) የጋብቻው፡ ሥርዐት፡ አልተፈጸመም ፡ በማለት ፡ ወይም ፡ ጋብቻው ፡ የተፈጸመው ፡ በነዚህ ፡ ሰነዶች ፡ ላይ፡ ከተጻፈው ፡ ቀን ፡ በሌላ ፡ ቀን ፡ ነው ፡ በማለትም፡ ቢሆን ፡ ማስረጃ ፡ ማቅረብ ፡ ያለበት ፡ የነዚህን ፡ ሰነዶች ፡ ትክክለኛ፡ አለመሆን፡ የሚከራከረው ፡ ወገን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፯፻፲፪ ። የጋብቻው ፡ አለመጽናት ፡ ወይም ፡ መፍረስ ።

ጋብቻው ፡ አይጸናም ፡ ወይም ፡ ፈርሷል ፡ የሚለው ፡ ተከራካሪ ፡ ይሆን ፡ ጉዳይ፡ ማስረዳት ፡ አለበት ።

BACK

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ስለ ፡ መኖር ።

ቍ፡ ፯፻፶ ። ትርጓሜ ።

ከጋብቻ፡ ውጭ፡ በግብረ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ መኖር ፡ ግለት ፡ አንድ ፡ ሰውና ፡ እንዲት ፡ ሴት ፡ በሕግ ፡ በሚጸና ፡ አኳኋን ፡ ጋብቻ ፡ ሳያደርጉ ፡ እንደ ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡ ሆነው ፡ በመኖር ፡ አድርገውት ፡ የሚገኘው ፡ ሁኔታ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፯፻፶፩ ። ማጠናቀቂያ ።

(፩) ከጋብቻ፡ ውጭ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ አለ ፡ ለማለት ፡ ሰውዬውና ፡ ሴት ዮዋ ፡ የሚያሳዩት ፡ ሁኔታ ፡ በደንብ ፡ እንደ ፡ ተጋቡ ፡ ሰዎች ፡ ዐይነት ፡ መሆኑ ፡ አስፈላጊና ፡ በቂ ፡ ነው ።

(፪) ለሦስተኛ፡ ወገኖች፡ እንደ ፡ ተጋቡ ፡ ሆነው ፡ መቅረብ ፡ አስፈላጊ ፡ አይደለም ።

(፫) በታወቀ፡ በተደጋገመ፡ አኳኋን፡ ቢሆንም፡ እንኳ፡ ከአንድ፡ ሰውና ፡ ከአንዲት ፡ ሴት ፡ መካከል ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ብቻ ፡ በሁለቱ ፡ መካከል፡ ከጋብቻ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ይናራሉ ፡ ለማለት ፡ በቂ ፡ ምክንያት ፡ አይ ደለም ።

ቍ ፡ ፯፻፲ ። የጋብቻ ፡ ዝምድናን ፡ ስላለማስከተሉ ።

(፩) ከጋብቻ፡ ውጭ ፡ በግብረ፡ ሥጋ፡ ግንኙነት ፡ መኖር ፡ በወንድዬውና ፡ በሴቲቱ፡ የሥጋ ፡ ዘመዶች ፡ መካከል ፡ እንዲሁም ፡ በሴቲቱና ፡ በወንድዮው ፡ የሥጋ ፡ ዘመ ዶች ፡ መካከል ፡ አንዳችም ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ ግንኙነትን ፡ አያስከትልም ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ ባለ ፡ ጊዜ ፡ ጋብቻን ፡ የሚከለክሉ ፡ ድንጋጌ ዎች፡ ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ባለም ፡ ጊዜ ፡ ተፈጻሚዎች፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፯፻፲፩ ። የጡረታ ፡ ግዴታን ፡ ስላለማስከተሉ ።

ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ መኖር ፡ በዚህ ፡ አኳኋን ፡ በሚኖ ሩት ፡ ሴትና ፡ ወንድ ፡ መካከል ፡ አንዳችም ፡ የጡረታ ፡ ግዴታ ፡ አያስከትልም ።

ቍ ፡ ፯፻፲፪ ። የጋራ ፡ ሀብት ፡ እንዲኖር ፡ ስላለመደረጉ ።

ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ መኖር ፡ በዚህ ፡ አኳኋን ፡ በሚኖ ሩት ፡ ሴትና ፡ ወንድ ፡ መካከል ፡ የጋራ ፡ ሀብት ፡ እንዳላቸው ፡ አያስቈጥራቸውም።

ቍ ፡ ፯፻፲፫ ። የመውረስን ፡ መብት ፡ ስለአለማስከተሉ ።

ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ መኖር ፡ በዚሁ ፡ አኳኋን ፡ በሚኖ ሩት፡ ሴትና፡ ወንድ፡ መካከል፡ ማንኛውንም፡ የመውረስ፡ መብትን፡ አያስከትልም ።

ቁ ፡ ፯፻፲፩ ፡ ሴትዮዋ ፡ ለምትገባባቸው ፡ ዕዳዎች ፡ ወንድዮው ፡ ዋስ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ፡

ከቃብቻ ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ሁኔታ ፡ የሚኖር ፡ ሰው ፡ ለእርሱ ፡ ወይም ፡ ለርሱዋ ፡ ወይም ፡ ከግንኙነቱ ፡ ለተወለዱት ፡ ልጆች ፡ መኖሪያ ፡ ስትል ፡ ሴቲቱ ፡ ለፈረመቻቸው ፡ አስፈላጊ ፡ ለሆኑት ፡ ውሎች ፡ ሁሉ ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ ብኔንድነት ፡ ተላፊ ፡ ነው ፡

ቁ ፡ ፯፻፲፩ ፡ የልጆች ፡ መወለድ ፡

ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ መኖር ፡ የተወለዱት ፡ ልጆች ፡ መወለዳቸው ፡ የሚረጋገጠው ፡ ስለ ፡ መወለድ ፡ በተባለው ፡ ምዕራፍ ፡ ውስጥ ፡ በተደነገጉት ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ ነው ፡

ቁ ፡ ፯፻፲፪ ፡ የግንኙነቱ ፡ ማለቅ ፡ (ሀ) እንዲያልቅ ፡ የምታደርገው ፡ ሴትዮዋ ፡ ስትሆን ፡

(ሀ) ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ የምትኖር ፡ ሴት ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ግንኙነትን ፡ እንዲያልቅ ፡ ለማድረግ ፡ ትችላለች ፡

(ለ) እንዲህም ፡ በማድረጓ ፡ አንዳችም ፡ ኪሣራ ፡ እንድትከፍል ፡ ወይም ፡ ኖተሰጣትን ፡ እንድትመልስ ፡ አትገደድም ፡

ቁ ፡ ፯፻፲፯ ፡ (ለ) እንዲያልቅ ፡ የሚያደርገው ፡ ወንድዮው ፡ ሲሆን ፡

(ሀ) ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ የሚኖር ፡ ሰው ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ግንኙነቱን ፡ እንዲያልቅ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ፡

(ለ) እንዲህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ርትዕ ፡ ሲያስገድድ ፡ እጅግ ፡ ቢበዛ ፡ ለሦስት ፡ ወር ፡ ለሴትዮዋ ፡ ኑሮ ፡ የሚበቃ ፡ ኪሣራ ፡ ዳኞች ፡ እንዲከፍላት ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላሉ ፡

ቁ ፡ ፯፻፲፰ ፡ የግንኙነት ፡ ማስረጃ ፡ (ሀ) መሠረቱ ፡

(ሀ) ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ መኖሩን ፡ የግንኙነቱ ፡ ሁኔታ ፡ በመኖሩ ፡ ለማስረዳት ፡ ይችላል ፡

(ለ) አንድ ፡ ወንድና ፡ አንዲት ፡ ሴት ፡ ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ የመኖር ፡ ሁኔታ ፡ አላቸው ፡ የሚባለው ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ በድንብ ፡ የተጋቡ ፡ ባይሆን ፤ የተጋቡ ፡ ሰዎችን ፡ ሁኔታ ፡ ሲያሳዩና ፡ ቤተ ፡ ዘመዶቻቸውና ፡ ጎረቤቶቻቸው ፡ እንደ ፡ ተጋቡ ፡ ሰዎች ፡ የሚኖሩ ፡ ናቸው ፡ ብለው ፡ ሲገምቷቸው ፡ ነው ፡

ቁ ፡ ፯፻፲፱ ፡ (ለ) ማስረጃና ፡ መከራከሪያ ፡

(ሀ) ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ መኖሩን ፡ ለማስረዳት ፡ የሚቻለው ፡ በቂ ፡ ምስክሮችን ፡ በማስመስከር ፡ ነው ፡

(ለ) እንዲሁም ፡ ይህ ፡ ግንኙነት ፡ ያለመኖሩን ፡ በመቃወም ፡ ለመከራከር ፡ የሚቻለው ፡ የባለጉዳዮቹ ፡ ዘመዶች ፡ የሆኑ ፡ ወይም ፡ ያልሆኑ ፡ ቡቂ ፡ ምስክሮችን ፡ በማስመስከር ፡ ነው ፡

BACK

ቍ ፡ ፯፻፸ ፡ (ፍ) በግልጽ ፡ የታወቀ ፡ ጽሑፍ ፡

(ሀ) ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ መኖሩ ፡ የተካደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ግንኙነት ፡ መኖሩን ፡ ለማስረዳት ፡ የሚቻለው ፡ ዳኞች ፡ ያጸደቁትን ፡ በግልጽ ፡ የታወቀውን ፡ የጽሑፍ ፡ ማስረጃ ፡ በማቅረብ ፡ ነው ፡

(ለ) ስለ፡ ጋብቻ፡ መኖር ፡ ማረጋገጫ ፡ ሰነድ ፡ ጉዳይ ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ በቍጥር ፡ ፯፻፱ ፡ እስከ ፡ ፯፻፯ ፡ የተመለከቱት ፡ ውሳኔዎች ፡ ደንብ ፡ ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ መኖሩንም፡ ስለ፡ማስረዳት፡ ጉዳይ ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ፡

ቍ ፡ ፯፻፸፩ ፡ ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ የሆኑ ፡ ሌሎች ፡ ግንኙነቶች ፡

(ሀ) ከጋብቻ፡ ሥርዐት፡ ወይም ፡ ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ በሆነ ፡ ዐይነት ፡ በአንድ ፡ ወንድና ፡ በአንዲት ፡ ሴት ፡ መካከል ፡ የተደረጉ ፡ ሌሎች ፡ ግንኙነቶች ፡ በሕግ ፡ ፊት ፡ ምንም ፡ ውጤት ፡ የላቸውም ፡

(ለ) ባለጉዳዩ ፡ ወይም ፡ ሌሎች ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጉዳይ ፡ በሕግ ፡ ፊት ፡ በማንኛውም ፡ ምክንያት ፡ መከራከሪያ ፡ ሊያደርጋቸው ፡ አይችልም ፡

(ሐ) ከእንደዚህ ፡ ያለ ፡ ግንኙነት ፡ የተወለዱትም ፡ ልጆች ፡ ከእናታቸው ፡ ጋራ ፡ በቀር ፡ ከሌላ ፡ ጋራ ፡ ግናቸውም ፡ ዐይነት ፡ ሕጋዊ ፡ መተሳሰር ፡ የላቸውም ፡ ስለ ፡ ሆነም ፡ በዚህ ፡ ሕግ፡ የጉድፈቻ ፡ ልጅ ፡ ለማድረግ ፡ ወይም ፡ ልጁ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ለመቀበል ፡ የተወሰነው ፡ ድንጋጌ ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ሆኖ ፡ ነው ፡

ምዕራፍ ፡ ፱ ፡

በጋብቻና ፡ በፍቺ ፡ ከጋብቻው ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ጉዳይ ፡ ስለሚነሡ ፡ ክርክሮች ፡

ቍ ፡ ፯፻፸፪ ፡ የሚጸና ፡ መተጫጨት ፡ ስለ ፡ መኖሩ ፡

የመተጫጨት፡ ሥነ፡ ሥርዐት ፡ ተፈጽሟል፡ ወይም ፡ አልተፈጸመም ፡ ለማለትና ፡ ይህ ፡ መተጫጨት ፡ ይጸናል ፡ ወይም ፡ አይጸናም ፡ ብሎ ፡ ውሳኔ ፡ ለመስጠት ፡ ሥልጣን ፡ ያላቸው ፡ ዳኞች ፡ ብቻ ፡ ናቸው ፡

ቍ ፡ ፯፻፸፫ ፡ በመተጫጨት ፡ ጉዳይ ፡ ውስጥ ፡ የሚፈጠሩ ፡ ክርክሮች ፡

(ሀ) በመተጫጨት ፡ ጉዳይ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ በመተጫጨት ፡ ውል ፡ መፍረስ ፡ ላይ ፡ የሚነሡትን ፡ ክርክሮች ፡ መርምረው ፡ ውሳኔ ፡ የሚሰጡ ፡ በዚሁ ፡ በመተጫጨቱ ፡ ሥርዐት ፡ ምስክሮች ፡ የነበሩት ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ የሽምግልና፡ ዳኞች፡ ናቸው ፡

(ፀ) እንደ መጀመሪያ ምስክሮች ሆነው የተመረጡ ሰዎች እንዳሉ ከርክሩ እንዲመረመር የሚቀርበው ለነዚሁ የሽምግልና ዳኞች ነው ።

(ቸ) ባለጉዳዮቹ የመተጫጨታቸው ሥርዐት በተፈጸመ ጊዜ ወይም ከዚያ በኋላ ክርክራቸውን ሌሎች የሽምግልና ዳኞች እንዲመረምሩ ለመምረጥ (ለመስማማት) ይችላሉ ።

ቍ ፣ ፯፻፳፬ ። የሚጸና ጋብቻ ስለ መኖሩ ።

የጋብቻ ሥነ ሥርዐትና ውል የተፈጸመ ለመሆኑና ይህም ጋብቻ የሚጸና መሆኑን ለመወሰን ሥልጣን ያላቸው ዳኞች ብቻ ናቸው ።

ቍ ፣ ፯፻፳፭ ። ከጋብቻ ጕዳይ ውስጥ የሚፈጠሩ ችግሮች ።

(፩) በጋብቻው ጊዜ በባልና ሚስት መካከል የሚነሡትን ችግሮች በሽምግልና ዳኝነት መርምረው ውሳኔ የሚሰጡት በጋብቻው ጊዜ ምስክሮች የነበሩት ናቸው ።

(፪) እንደ መጀመሪያ ምስክሮች ሆነው የተመረጡ ሰዎች እንዳሉ እንዲመረመር ከርክሩ የሚቀርበው ለነዚሁ የሽምግልና ዳኝነት ነው ።

(፫) ባለጉዳዮቹ የጋብቻው ሥርዐት በሚፈጸምበት ጊዜ ወይም ከተፈጸመ በኋላ በመካከላቸው የተነሣውን ችግር ሌሎች የሽምግልና ዳኞች እንዲመረምሩ ለመስማማት ይችላሉ ።

ቍ ፣ ፯፻፳፮ ። በሞት ምክንያት የሚፈርስ ጋብቻ ።

የጋብቻውን መፍረስ ያስከተለው ምክንያት ከባልና ከሚስት የአንደኛው መሞት በሆነ ጊዜ የጋብቻው መፍረስ የሚያመጣው ክርክር እንዲወሰን የሚቀርበው ለነዚሁ ሰዎች የሽምግልና ዳኝነት ነው ።

ቍ ፣ ፯፻፳፯ ። የመፋታት ጥያቄ ።

ከባልና ከሚስት ወይም ከሁለቱ አንደኛው ወገን የሚያቀርበው የመፋታት ጥያቄ እንዲወሰን የሚቀርበው ለነዚሁ የሽምግልና ዳኞች ነው ።

ቍ ፣ ፯፻፳፰ ። በመፋታት ምክንያት የሚፈጠሩ ክርክሮች ።

(፩) ከመፋታት ጕዳይ ውስጥ የሚነሣው ክርክር ለምርመራ የሚቀርበው የመፋታቱን ውሳኔ ለሰጡት የሽምግልና ዳኞች ነው ።

(፪) ባለጉዳዮቹ በሚፋቱበት ጊዜ ወይም ከተፋቱ በኋላ ክርክራቸውን ለሚመረምሩ ለሌሎች ሰዎች የሽምግልና ዳኝነት እንዲቀርብ ለመስማማት ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፯፻፳፱ ። የመፋታት ፡ ጕዳይ ፡ ስለ ፡ መኖሩ ።

የመፋታት፡ ውሳኔ፡ የተሰጠ ፡ መሆን ፡ አለመሆኑን ፡ ለማረጋገጥ ፡ ሥልጣን ፡ ያላቸው ፡ ዳኞች ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ፯፻፴ ። ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ የሆነ ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ስለ ፡ መኖሩ ።

(፩) ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ የሆነ ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ በሁለት ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ መኖር ፡ አለመኖሩን ፡ ለመወሰን ፡ ሥልጣን ፡ ያላቸው ፡ ዳኞች ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

(፪) እንዲሁም፡ በዚህ፡ ግንኙነት ፡ ምክንያት ፡ በሚነሡት፡ ክርክሮች ፡ ላይ፡ውሳኔ ፡ ለመስጠት ፡ የሚችሉት ፡ ዳኞች ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ፯፻፴፩ ። ሽማግሌ ፡ ባልተመረጠበት ፡ ጊዜ ፡ የሚሆን ፡ አሠራር ።

ከዚህ፡ በላይ ፡ በተጻፉት ፡ ቊጥሮች፡ በተነገሩት ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ ለሽምግልና ፡ መቅረብ ፡ ያለበትን ፡ ክርክር ፡ የሚቈርጥ ፡ ምንም ፡ ሽማግሌ ፡ ሳይመረጥ፡ቀርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተጋቢዎቹ ፡ እያንዳንዳቸው ፡ ሁለት ፡ ሽማግሌዎችን ፡ ይመርጣሉ ።

ቊ ፡ ፯፻፴፪ ። ተጨማሪ ፡ ሽማግሌዎችን ፡ ስለ ፡ መምረጥ ።

ማናቸውም፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን፡ የውል፡ ቃል፡ ቢኖርም ፡ እንኳ፡ የቤተ፡ዘመድ፡ ሽማግሌች ፡ ሽምግልናቸውን ፡ የተሟላ ፡ ለማድረግ ፡ በመካከላቸው ፡ በሚሰጥ ፡ የድምፅ ፡ ብዛት ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙዎች ፡ ተጨማሪ ፡ ሽማግሌዎችን ፡ ስለ ፡ መምረጥ ፡ ለመስማማት ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፯፻፴፫ ። ሽማግሌን ፡ ስለ ፡ መተካት ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) ውሳኔ ፡ እንዲሰጥ ፡ የተመረጠው ፡ ሽማግሌ ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ፡ወይም ፡ የተነሣውን ፡ክርክር ፡ ያለ፡መዘግየት ፡ ለመቊረጥ ፡ ያልቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በእርሱ ፡ ምትክ ፡ እርሱ፡ በተመረጠበት ዐይነት ፡ ሌላ ፡ ሽማግሌ ፡ ሊተካ ፡ ይቻላል ።

(፪) ይኸው ፡ የተመረጠው ፡ ሰው ፡ የሽምግልናውን ፡ ሥራ ፡ ለመፈጸም ፡ እንቢ ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ዳኞቹ ፡ ያስወገዱት ፡ እንደ ፡ ሆነ ዳኞቹ ፡ ሌላ ፡ ሽማግሌ ፡ ይመርጣሉ ።

ቊ ፡ ፯፻፴፬ ። (፪) ሽማግሌን ፡ በመምረጥ ፡ ስላለመስማማት ።

ሁለቱም ፡ ወገኖች ፡ በመስማማት ፡ አንድ ፡ ሽማግሌ ፡ መምረጥ ፡ ያለባቸው ፡ ሲሆንና ፡ በተባለው ፡ ምርጫ ፡ ያልተስማሙ ፡ ሲሆን ፡ ሁለቱም ፡ ወገኖች ፡ በሚያ ቀርቡት ፡ ጥያቄ ፡ ዳኞቹ ፡ ሽማግሌውን ፡ ይመርጣሉ ።

ቍ ፣ ፯፻፴፭ ። (፫) አንደኛው ፣ ወገን ፣ ሽማግሌን ፣ ስላለመምረጡ ።

ሽማግሌ ፣ መምረጥ ፣ ያለበት ፣ አንደኛው ፣ ወገን ፣ እንዲመርጥ ፣ ከታዘዘበት ፣ ቀን ፣ እንሥቶ ፣ በዐሥራ አምስት ፣ ቀን ፣ ውስጥ ፣ ሽማግሌውን ፣ ሳይመርጥ ፣ የቀረ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፤ ወይም ፣ ሥራውን ፣ ለመፈጸም ፣ የማይፈቅደውን ፣ ሽማግሌ ፣ የመረጠ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፤ በግናኛውም ፣ ምክንያት ፣ ይህንኑ ፣ ሥራ ፣ ባለመዘግየት ፣ ለመፈጸም ፣ የማይችለውን ፣ ሽማግሌ ፣ የመረጠ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፤ ሌላው ፣ ወገን ፣ በሚያቀርበው ፣ ጥያቄ ፣ ሽማግሌ ፣ እንዲመርጥ ፣ ስለታዘዘው ፣ ወገን ፣ ዳኞቹ ፣ ሽማግሌውን ፣ ይመ ርጡለታል ።

ቍ ፣ ፯፻፴፮ ። ሽማግሌዎች ፣ በቈረጡት ፣ ነገር ፣ ላይ ፣ ለፍርድ ፣ ቤት ፣ ስለሚቀርበው ፣ አቤቱታ ።

ከዚህ ፣ በላይ ፣ በተጻፉት ፣ ቍጥሮች ፣ መሠረት ፣ ሽማግሌዎች ፣ የሰጧቸው ፣ ውሳኔዎች ፣ ሽማግሌዎቹ ፣ በጉቦ ፣ መሥራታቸውን ፣ ወይም ፣ በሥስተኛ ፣ ሰዎች ፣ ላይ ፣ ተንኰል ፣ በመሥራት ፣ የተደረጉ ፣ ወይም ፣ ለሕግ ፣ ተቃራኒ ፣ የሆነ ፣ ጠባይ ፣ ያላ ቸው ፣ መሆናቸውን ፣ ወይም ፣ የተሰጡት ፣ ውሳኔዎች ፣ በግልጽ ፣ ከአእምሮ ፣ ሚዛን ፣ ውጭ ፣ መሆናቸውን ፣ በማስረዳት ፣ ካልሆነ ፣ በቀር ፣ በዳኞች ፣ ፊት ፣ ክስ ፣ ሊቀርብ ባቸው ፣ አይችሉም ።

ቍ ፣ ፯፻፴፯ ። ሽማግሌ ፣ ነገሩን ፣ ሳይቈርጥ ፣ ስለ ፣ መቅረቱ ።

እንዲሁም ፣ ሽማግሌዎቹ ፣ በሕግ ፣ የተወሰነ ፣ ጊዜ ፣ ያሌለ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ይኸኔ ምሮ ፣ ግምት ፣ በቂ ፣ በሆነ ፣ ጊዜ ፣ ውስጥ ፣ ውሳኔ ፣ ሳይሰጡ ፣ የቀሩ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ አንደኛው ፣ ወገን ፣ በሚያቀርበው ፣ ጥያቄ ፣ ዳኞቹ ፣ ነገሩን ፣ ሊመረምሩ ፣ ይችላሉ ።

ምዕራፍ ፣ ፲ ።

ስለ ፣ መወለድ ።

ክፍል ፣ ፩ ።

አባትንና ፣ እናትን ፣ ስለ ፣ ግውቅ ።

ንኡስ ፣ ክፍል ። ፩

ጠቅላላ ፣ ድንጋጌዎች ።

ቍ ፣ ፯፻፴፰ ። በሕግ ፣ የተወሰኑት ፣ ደንቦች ፣ የማይጣሱ ፣ ስለ ፣ መሆናቸው ።

ሕጉ ፣ በግልጽ ፣ ስምምነቶችን ፣ ክልፈቀዳቸው ፣ በቀር ፣ አባትንና ፣ እናትን ፣ ስለ ግውቅ ፣ የተሰጡት ፣ ደንቦች ፣ በስምምነት ፣ ሊለወጡ ፣ አይቻልም ።

ቍ ፣ ፯፻፴፱ ። እናትነትን ፣ ስለ ፣ ማስረዳት ።

በመወለድ ፣ ብቻ ፣ እናትነትን ፣ ለማስረዳት ፣ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፯፻፵ ። አባትነትን ፡ ስለ ፡ ማስረዳት ።

(፩) ልጁ ፡ በተፀነሰበት፡ ወይም፡ በተወለደበት ፡ ጊዜ ፡ በእናትና ፡ በሕንድ ፡ ሰው ፡ መካከል ፡ በሕጋ ፡ የታወቀ ፡ ግንኙነት ፡ የኖረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከሴትዮዋ ፡ በመወለዱ ፡ አባትነትን ፡ ለማስረዳት ፡ ይቻላል ።

(፪) እንዲሁም፡ አባት፡ ልጁ ፡ ነው ፡ ሲል ፡ የተቀበለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አባትነት ፡ ይገለጸል ።

(፫) በመጨረሻም፡ እናት ፡ በመጠለፍ ፡ ወይም ፡ በመደፈር ፡ ተገድዳ ፡ ስትገኝ ፡ ዳኛ ፡ ልጅህ ፡ ነው ፡ ሲል ፡ በሚሰጠው ፡ ፍርድ ፡ አባትነት ፡ ይገለጸል ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

አባት ፡ ነው ፡ ስለሚያሰኝ ፡ ግምት ።

ቍ ፡ ፯፻፵፩ ። ባልዮው ፡ ወላጅ ፡ አባት ፡ ነው ፡ ስለሚያሰኝ ፡ ግምት ።

በጋብቻው ፡ ጊዜ ፡ የተፀነሰው ፡ ወይም ፡ የተወለደው ፡ ልጅ ፡ አባቱ ፡ ያው ፡ የእናቱ ፡ ባል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፯፻፵፪ ። የዚህ ፡ ግምት ፡ ጠቅላላነት ።

(፩) ከእናት፡ የሚገኘው፡ የልጁ ፡ ተወላጅነት ፡ በማናቸውም ፡ ዐይነት፡ዋቅረጋገጠ ፡ ቢሆን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ያለው ፡ ቍጥር ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

(፪) እንዲህም ፡ የልጁ ፡ የመወለዱ ፡ የመከር ፡ ጽሑፍ ፡ የእናቱ ፡ ባል ፡ የልጁ ፡ አባት ፡ መሆኑን ፡ ባያመለክት ፡ እንኳ ፡ ወይም ፡ የልጁ ፡ አባት ፡ ሌላ ፡ ወንድ ፡ መሆኑን ፡ ቢያመለክትም፡ ይህ ፡ ከዚህ ፡ በላይ፡ የተጻፈው ፡ ቍጥር ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

(፫) እንደዚህ፡ ያለው፡ ነገር ፡ በሚያጋጥምበት ፡ ጊዜ ፡ የመወለዱ ፡ ጽሑፍ ፡ ተቃንቶ ፡ በባልዮው ፡ ስም ፡ መጻፍ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፯፻፵፫ ። እርግዝናው ፡ ስለሚቈይበት ፡ ጊዜ ።

(፩) ልጁ ፡ የጋብቻው ፡ ሥርዐት ፡ ከተፈጸመ ፡ በኋላ ፡ ከ፪፻ ፡ ቀን ፡ በላይና ፡ ከመ ፋታቱም ፡ በኋላ ፡ ፫፻ ፡ ቀን ፡ ሳይሞላ ፡ የተወለደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አባትና ፡ እናቱ፡ ተጋብተው ፡ በነበሩበት ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ተፀነሰ ፡ ሆኖ ፡ ይገመታል ።

(፪) ለዚሁ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ማስረጃ ፡ እንዲቀርብ ፡ አይፈቀድም ።

ቍ ፡ ፯፻፵፬ ። የባል ፡ በአገር ፡ አለመኖር ።

የልጁ ፡ መወለድ ፡ ባልዮው ፡ በአገር፡ የለም ፡ ተብሎ ፡ በፍርድ ፡ ከተነገረ፡በኋላ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተባለው ፡ ባል ፡ አባቱ ፡ አይደለም ።

ቍ ፡ ፯፻፵፫ ። ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ የሚኖር ፡ ወንድ ፡ አባት ነትን ፡ ስለመገመት ።

(፩) ከጋብቻ፡ ውጭ፡ በሆነ ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ጊዜ ፡ የተፀነሰው፡ወይም ፡ የተወለደው ፡ ልጅ ፡ አባቱ ፡ እናቲቱን ፡ ይዞ ፡ የተቀመጠው ፡ ነው ።

(፪) የሕሊና፡ ግምትን፡ ጠቅላላ፡ ጉዳይና ፡ በርግገና፡ የመቄየትን ፡ የሕሊና ፡ ግምት፡ የሚመለከቱት ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች ፡ የተጻፉት ፡ ደንቦች ፡ ለዚሁ፡ ግምት ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ።

አባትነትን ፡ ስለ ፡ ማወቅ ።

ቍ ፡ ፯፻፵፮ ። መሠረቱ ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጻፉትን ፡ ቍጥሮች ፡ ተፈጻሚ ፡ በማድረግ ፡ የልጁ ፡ አባት ፡ እገሌ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ያልታወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከአባት ፡ የሚገኘው ፡ የልጁ ፡ መወለድ ፤ አባት ፡ የኔ ፡ ነው ፡ ሲል፡ ከማወቁ ፡ የተነሣ ፡ የልጁ ፡ አባት ፡ መሆኑ፡ ሊረጋገጥ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፯፻፵፯ ። የማወቁ ፡ ጽሑፍ ፡ የሚጸፍበት ።

(፩) አባትነትን፡ ማወቅ፡ የተፀነሰው ፡ ወይም ፡ የተወለደው ፡ ለልጁ ፡ አባት ፡ እኔ ፡ ነኝ ፡ የሚል ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ በሚሰጠው ፡ ቃል ፡ ይታወቃል ።

(፪) ይህ ፡ የሚሰጠው ፡ ቃል ፡ አባትነትን ፡ ማወቅ ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ፡ እንዲኖረው ፡ ሲል ፡ የተናገረ ፡ መሆኑ ፡ አስፈላጊ ፡ አይደለም ።

ቍ ፡ ፯፻፵፰ ። የማወቁ ፡ አሠራር ፡ ፎርምና ፡ ማስረጃ ።

(፩) አባትነትን፡ ማወቅ፡ በጽሑፍ፡ ካልሆነ፡ ምንም፡ ውጤት፡ የለውም፡ (አይጸናም)።

(፪) በዚህ ፡ ሕግ ፡ በ፯፻፵፯ ፡ ቍጥር ፡ ከተደነገጉት ፡ ሁኔታዎች ፡ ውጭ ፡ አባትነትን፡ ለማወቅ ፡ በምስክር ፡ ለማረጋገጥ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፯፻፵፱ ። በውክልና ፡ ስለሚነገረው ፡ ቃል ።

(፩) የኔ ፡ ልጅ ፡ ነው ፡ በማለት ፡ የሚሰጠውን፡ ቃል ፡ የሚገልጸው ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰም ፡ ቢሆን ፡ ራሱ ፡የልጁ ፡ አባት፡ነው ።

(፪) አባትነትን፡ ለማስታወቅ፡ የሚደረገው ፡ ወኪልነት ፤ በጽሑፍ ፡ ሆኖ ፡ ዳኞቹ፡ ባጸደቁት ፡ ልዩ ፡ ውክልና ፡ ብቻ ፡ የሚሰጥ ፡ ነው ።

(፫) የመግለጫውንም ፡ ቃል ፡ በፍርድ ፡ የተከለከለው ፡ ወይም ፡ በእርሱ ፡ ስም ፡ አሳዳሪው ፡ በዳኞች ፡ ፈቃድ ፡ ሊሰጥ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፯፻፶ ። ስለ ፡ አባት ፡ መሞት ።

(፩) የልጁ ፡ አባት ፡ የሞተ፡ ወይም ፡ ፈቃዱን፡ (ሐሳቡን) ፡ ለመግለጽ ፡ በማይችል በት ፡ ሁኔታ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የአባትነቱን ፡ ማስታወቅ ፤ በእርሱ ፡ ስም ፡

ሆኖ፡ በአባት፡ በኩል፡ ያለ፡ ወንድ፡ አያት፡ ወይም፡ ሴት፡ አያት፡ ሊፈጽም ፡ይችላል።

(፪) እነዚህ ፡ ሲታጡ ፡ በአባት ፡ በኩል ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ወላጆች ፡ ሊፈጽሙ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፯፻፺፩ ። ስለ ፡ እናቱ ፡ ማመን ።

(፩) የአባት፡ ልጁን ፡ መቀበል ፡ ውጤት ፡ የሚያገኘው ፡ የልጁ ፡ እናት ፡ ያረጋገጠችለት ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

(፪) የልጁ፡ እናት፡ የሞተች ፡ ወይም ፡ አሳቢን ፡ ለመግለጽ ፡ በማትችልበት ፡ሁኔታ፡ የተገኘች ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አባት ፡ የሚያደርገውን ፡ የልጅነቱን ፡ መቀበል ፡ በእናት ፡ በኩል ፡ ያለ ፡ ወንድ ፡ አያት ፡ ወይም ፤ ሴት ፡ አያት ፡ እንዲፈቅዱ ፡ ያስፈልጋል።

(፫) በእናት ፡ በኩል ፡ ያሉ ፡ አያቶች ፡ ሲታጡ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠሩ ፡ በእናት ፡ በኩል፡ ያሉ ፡ ወላጆች ፡ ወይም፡ ለተከለከለው ፡ አሳዳሪ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ እንዲፈቅዱ ፡ ያስፈልጋል ።

ቍ ፡ ፯፻፺፪ ። ስለ ፡ ልጁ ፡ እካለመጠን ፡ ማድረስ ።

የአባት ፡ ልጁን ፡ መቀበል ፡ የተደረገው ፤ ልጁ፡ አካለመጠን ፡ ካደረሰ ፡ በኋላ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ልጁን ፡ መቀበሉ ፡ ውጤት ፡ የሚያገኘው ፡ ልጁ ፡ ራሱ ፡ አባትነቱን ፡ የተቀበለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፯፻፺፫ ። የመቀበሉ ፡ ፎርም ።

የአባትነትን፡ ማወቅ ፡ የሚቀበለው ፡ ሰው ፡ ይህንኑ፡ ካወቀ ፡ በኋላ ፡ እስከ፡ ፭ ፡ ወር ፡ ክርክር ፡ ካላነሣ ፡ የአባትነትን ፡ ማወቅ ፡ እንደ ፡ ተቀበለ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፯፻፺፬ ። ስለ ፡ ልጁ ፡ መሞት ።

ልጅየው ፡ ልጅ፡ ወይም፡ የልጅ፡ ልጅ፡ ተከቶ ፡ ካልሞተ ፡ በቀር፡በአባት፡በኩል፡ የሚነገረው ፡ የልጁ ፡ መታወቅ ፡ ከልጁ ፡ መሞት ፡ በኋላ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፯፻፺፭። ቃልን፡ ስመለወጥ፡ (ስለማፍረስ) ።

(፩) ልጁ ፡ ነው ፡ ሲል ፡ አባት ፡ የሰጠውን ፡ ቃል ፡ ለመለወጥ ፡ አይችልም ።

(፪) ልጁ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ የተቀበለ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ሰው ፡ ይህን ፡ ቃሉን፡ አካለመጠን ፡ ባላደረሰበት ፡ ዘመን ፡ ለመሻር ፡ ይችላል ። እንዲሁም ፡ አካለመጠንን ፡ ካደረሰ፡ በኋላ ፡ አካለመጠን ፡ ባደረሰበት ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ለመሻር፡ ይችላል ። ይህንንም ፡ ማድረግ ፡ የሚችለው ፤ ልጁ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ በተቀበለ ፡ ጊዜ ፡ የተቀበለው ፡ አሳዳሪው ፡ ፈቅዶለት ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፫) ልጁ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ የተቀበለበትን ፡ ቃሉን ፡ የሚሽረው ፡ ራሱ ፡ ብቻ ፡ ነው፡ እንጂ፡ ሕጋዊ፡ እንደራሴዎቹ፡ ወይም፡ ወራሾቹ፡ ይህ፡ መብት፡ የላቸውም ።

ቍ ፡ ፯፻፺፮ ። ስለ፡መሠረዝ ።

(፩) በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ፡ በሚል ፡ እንቅጽ ፡ በተሰጡት ፡ ደንቦች፡ መሠረት፡ የጎደል፡ ሥራ፡ የተገኘበት፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ሊፈርስ ፡ ይቻላል።

(፪) በዚሁ ፡ አንቀጽ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ ልጁ ፡ ልጇ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ከተቀበለው፡ ሰው ፡ አልተፀነሰም ፡ ተብሎ ፡ ግልጽ ፡ በሆነ ፡ ዐይነት፡ለማስረዳት፡ካልተቻለ ፡ በቀር ፡ ልጇ ፡ ነው ፡ ሲል ፡ የሰጠውን ፡ ቃል ፡ በስሕተት ፡ ወይም ፡ በማታለል ፡ የተደረገ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ለማፍረስ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፯፻፺፯ ። ለአንድ ፡ ልጅ ፡ የብዙ ፡ ሰውን ፡ አባትነት ፡ ማወቅ ፡ ስለ ፡ መከልከል ።

ስለ ፡ ልጁ ፡ ጥቅም ፡ አባት ፡ ነኝ ፡ ሲል ፡ አንድ፡ሰው፡አባትነቱን፡ካወቀለትና ፡ ይህንንም ፡ ማወቅ ፡ በሚገባ ፡ ከተቀበሉት ፡ በኋላ ፡ በመጀመሪያ ፡ የተሰጠው ፡ የማወቅ፡ቃል ፡ ፈርሶ ፡ በሚገኝበት ፡ ጊዜ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ የሚያ ደርገውን ፡ የኔ ፡ ልጅ ፡ ነው ፡ ማለትን ፡ ሊቀበሉት ፡ አይቻልም ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፬ ።

በፍርድ ፡ ስለሚደረግ ፡ የአባትነት ፡ ማወቅ ።

ቍ ፡ ፯፻፺፰ ። ስለ ፡ መጥለፍና ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ መድፈር ፡ ሥራ ።

ከዚህ ፡ በላይ፡ የተመለከቱትን ፡ ድንጋጌዎች ፡ በመፈጸም ፡ ልጁ ፡ አባት ፡ የሌ ለው ፡ ሲሆን ፡ ወይም ፡ ልጅነቱ ፡ የተካደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የልጁ ፡ እናት ፡ ልጁ ፡ በተፀነሰበት ፡ ወራት ፡ የመጠለፍ ፡ ወይም ፡ የመደፈር ፡ ሥራ ፡ ደርሶባት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የአባትነት ፡ መታወቅ ፤ በፍርድ ፡ ሊነገር ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፯፻፺፱ ። በፍርድ ፡ ለመጠየቅ ፡ ስለሚያስፈልጉ ፡ ምክንያቶች ።

(፩) አባትነቱ ፡ በፍርድ ፡ እንዲገለጽ ፡ የሚደረገው ፡ ክስ፡ በልጁ ፡ እናት ፡ ብቻ ፡ ወይም ፡ እናቱ ፡ የሞተች ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ አሳቧን ፡ ለመግለጽ ፡ በማትችል በት ፡ ሁኔታ ፡ የተገኘች ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በልጁ ፡ አሳዳሪ ፡ ሊቀርብ ፡ ይችላል ።

(፪) ልጁ፡ ከተወለደ፡ ወይም ፡ መጠለፉን ፡ ወይም ፡ መደፈሩን ፡ በሚመለከተው ፡ ጕዳይ ፡ በወንጀል ፡ ውሳኔ ፡ ከተሰጠ ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ ክስ ፡ ለማ ቅረብ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፯፻፺ ። ስለ፡ክሱ ፡ መከናወን ።

በፍርድ ፡ (በዳኝነት) ፡ የሚደረገው ፡ የአባትነት ፡ ማወቅ ፡ እናቲቱን ፡ ከጠለፈው፡ ወይም ፡ በጎይል፡ ከተገናኘው ፡ ሰው ፡ ሥራ ፡ ልጁ ፡ ያልተፀነሰ ፡ ለመሆኑ፡ማፍረሻ ፡ በማይገኝለት ፡ አኳኋን ፡ ማስረጃ ፡ ካልቀረበ ፡ በቀር ፤ ለመጠለፉ ፡ ወይም ፡ ለመደ ፈሩ ፡ አቋም ፡ የሆኑት ነገሮች ፡ እንደ ፡ ተረጋገጡ ፡ ወዲያውኑ ፡ በፍርድ ፡ የሚነ ገረው ፡ የአባትነት ፡ ማወቅ ፡ ወዲያውኑ ፡ መግለጽ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፯፻፺፩ ። የሌላ ፡ ሁኔታ ፡ ስላለመኖር ።

በፍርድ ፡ ስለሚደረገው ፡ የአባትነት ፡ ማወቅ ፡ በመጠለፍ ፡ ወይም ፡ በመደፈር፡ ካልሆነ ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ሁኔታ ፡ ሊጠየቅ ፡ ወይም ፡ ሊወሰን ፡ አይቻልም ።

ክፍል ፡ ፪ ።

በአባትነት ፡ ምክንያት ፡ ስለሚነግው ፡ ክርክር ።

ቍ ፡ ፯፻፫፰፪ ። አባትነትን ፡ ስለ ፡ መወሰን ። (፩) መሠረቱ ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተመለከቱትን ፡ ቍጥሮች ፡ ተፈጸሚ ፡ በማድረግ ፡ አንድ ፡ ልጅ፡ ብዙ ፡ አባቶች ፡ አሉት ፡ የተባለ ፡ ሲሆን ፤ ለልጁ ፡ አባትነት ፡ በሕግ ፡ በሚሰ ሰጣቸው ፡ አባቶች ፡ መካከል ፡ በሚደረግ ፡ ውል ፡ ሊወሰን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፯፻፫፻፫ ። (፪) ሥርዐት፡ (ፎርም) ።

(፩) የአባትነትን፡ ውሳኔ፡ የሚያሰጠውን ፡ ውል፤ አራት ፡ ምስክሮች ፡ ሊያረጋግጡ ትና ፡ ዳኞች ፡ ሊያጸድቁት ፡ ይገባል ።

(፪) ከወቅም ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ጎይል ፡ ካልገጠመ ፡ በቀር ፡ የልጁን ፡ እናት ፡ ቃል፡ መስማት ፡ ይገባል ።

ቍ ፡ ፯፻፫፻፬ ። ስለ ፡ ሕጋዊ ፡ ግምት ።

ስለ ፡ አባትነት ፡ በሚደረገው ፡ ክርክር ፡ ስምምነት ፡ ያልተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አስፈላጊ ፡ ሲሆን፡ ከዚህ ፡ ቀጥለው ፡ ያሉትን ፡ ሁለት ፡ ግምቶች ፡ በመከተል ፡ ይፈጸማሉ ።

(ሀ) ከጋብቻ፡ ውጭ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ከያዛት ፡ ሰው ፡ ይልቅ፡ ባልዋ፡ ይመረጣል ።

(ለ) እናቲቱ ፡ ልጁን፡ በወለደችበት፡ ጊዜ ፡ ላላት ፡ ባል ፡ ልጁ ፡ ነው ፡ ከማለት ፡ ይልቅ፡ ልጁ፡ በተፀነሰበት፡ ጊዜ፡ ለነበራት፡ ባል፡ ልጁ፡ ነው፡ ማለት፡ ይገባል ።

ቍ ፡ ፯፻፫፻፭ ። ያባትነትን ፡ ውል ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ፡ (፩) የተፈቀዱ ፡ ሁኔታዎች ።

(፩) ልጁ ፡ የተወለደው ፡ ጋብቻው ፡ ከፈረሰ ፡ ወይም ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ከቀረ ፡ በኋላ ፡ ከ፪፻፲ ፡ ቀን ፡ በላይ ፡ ቈይቶ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባልዮው፡ወይም፡ ከሴትዮዋ ፡ ጋራ ፡ የግብረ ፡ ሥራ ፡ ግንኙነት ፡ የነበረው ፡ ሰው ፡ የልጁ ፡ አባት ፡ እኔ፡ ነኝ፡ ለሚለው፡ ለሌላው፡ ሰው፡ በውል፡ ልጅነቱን፡ ሊያውቅለት ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ልጁ ፡ ከጋብቻው ፡ መፈረስ ፡ ወይም ፡ የግብረ ፡ ሥጋው ፡ ግንኙ ነት ፡ መኖር ፡ ከቀረበት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ ሁለት ፡ መቶ ፡ ዐሥር ፡ ቀኖችን ፡ አሳ ልፎ ፡ ተወልዶ ፡ እንደሆነ ፡ ለባልዮው ፡ ወይም ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ላለው ፡ ሰው ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተነገረው ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፯፻፫፻፮ ። (፪) ሥርዐት ። (ፎርም) ።

(፩) በውል ፡ የሚደረግ ፡ የአባትነት ፡ ማስተላለፍ ፡ አራት ፡ ምስክሮች ፡ ያረጋገጡ ትና ፡ ዳኞች ፡ ያጸደቁት ፡ መሆን ፡ አለበት ።

(፪) ከወቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ጎይል፡ ካልተከለከለች፡ በቀር ፤ የልጁ ፡ እናት ፡ ቃል ፡ መስማት ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፯፻፷፯ ። ስለ ፡ እንደራሴነት ።

(፩) በዚህ ፡ ክፍል፡ የተመለከቱትን፡ ውሎች ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያደረሱና፡ በፍርድ፡ ያልተከለከሉ ፡ ባለጉዳዮቹ ፡ ራሳቸው ፡ መጨረስ ፡ አለባቸው ።

(፪) ውሎቹን ፡ ሕጋዊው ፡ እንደራሴ፡ (ወኪል)፡ በባለጉዳዮቹ ፡ ስም ፡ ሆኖ ፡ ሊጨርሳቸው ፡ አይችልም ።

(፫) ውሎቹን ፡ የመጨረስ ፡ ወኪልነት ፤ በጽሑፍ ፡ ተደርጎ ፤ ይህንኑም ፡ ዳኞቹ ፡ አጽድቀውት ፡ በልዩ ፡ ውክልና ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሊሰጥ ፡ አይቻልም ።

ቊ ፡ ፯፻፷፰ ። ቃልን ፡ ስለ ፡ ማፍረስና ፡ ስለ ፡ መለወጥ ።

(፩) በዚህ ፡ ክፍል ፡ የተመለከቱት ፡ ውሎች ፡ ሊፈርሱ ፡ አይችሉም ።

(፪) በዚህ፡ ሕግ፡ «ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ፡ » በሚል ፡ አንቀጽ ፡ የተሰጡትን፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ በማድረግ ፡ በጎይል ፡ በሚደረግ ፡ ሥራ ፡ ምክንያት ፡ ሊፈርሱ ፡ ይችላሉ ።

(፫) በዚሁ ፡ አንቀጽ ፡ ደንቦች፡ መሠረት፡ ልጁ ፡ ልጂ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ከተቀበለው፡ ሰው ፡ አልተወነሰም ፡ ብሎ ፡ ግልጽ ፡ በሆነ ፡ ወይነት ፡ ለማስረዳት ፡ ካልተቻለ ፡ በቀር ፡ ልጂ ፡ ነው ፡ ሲል ፡ የሰጠውን ፡ ቃል ፡ በስሕተት ፡ ወይም ፡ በማታለል ፡ የተደረገ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ለማፍረስ ፡ አይቻልም ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ልጅነት ፡ ማስረጃ ።

ቊ ፡ ፯፻፷፱ ። የመወለድ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ።

በአባትነት ፡ ወይም ፡ በእናትነት ፡ በኩል ፡ የአንድ ፡ ሰው ፡ ልጅነት ፡ የእገሌ ፡ ልጅ ፡ ነው ፡ በሚል ፡ በመወለድ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ይረጋገጣል ።

ቊ ፡ ፯፻፸ ። የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖር ። (፩) ትርጓሜ ።

(፩) የመወለድ፡ የምስክር፡ ወረቀት ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ በመኖሩ ፡ ልጅነቱ ፡ የተረጋገጠ ፡ ይሆናል ።

(፪) አንድ፡ ሰው፡ የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ አለው ፡ የሚባለው ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ እንዲት ፡ ሴት ፡ ወይም ፡ ዘመዶቻቸው ፡ ወይም ፡ ሌሎች ፡ ሰዎች ፡ የዚያ ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ የዚያች ፡ ሴት ፡ ልጅ ፡ ነው ፡ እያሉ ፡ የሚገምቱት ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፯፻፸፩ ። (፪) ስለ ፡ ማስረጃና ፡ ስለ ፡ ክርክር ።

(፩) የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖርን ፡ የባለጉዳዩ ፡ ዘመዶች ፡ ቢሆኑም ፡ ባይሆኑም ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ባደረሱ ፡ አራት ፡ ምስክሮች ፡ ለማስረዳት ፡ ይቻላል ።

(፪) የባለጉዳዮቹ፡ ዘመዶች፡ ቢሆኑም፡ ባይሆኑም ፡ አራት ፡ ምስክሮችን ፡ በማቅረብ፡ የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖርን ፡ የለውም ፡ በማለት ፡ ክርክር ፡ ለማድረግ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፭፻፫፱፱ ። የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖርን ፡ በመጠየቅ ፡ ስለሚቀርብ ፡ ክስ ።

የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖር ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ በዚሁ ፡ ሁኔታ ፡ ላይ፡ ክርክር ፡ የተነሣበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖር ፡ በመ ወለድ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ላይ ፡ ከተዘረዘሩት ፡ ነገሮች ፡ ጋራ ፡ የማይስማማ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የልጅነቱን ፡ ሁኔታ ፡ መኖር ፡ ለመጠየቅ ፡ በሚቀርበው ፡ ክስ ፡ መሠረት ፡ ግልጽ ፡ ሆኖ ፡ በባለሥልጣን ፡ በተሰጠና ፡ ዳኞች ፡ ባጸደቁት ፡ ጽሑፍ፡ ልጅነቱ ፡ ይወሰናል ።

ቍ ፡ ፭፻፫፱፪ ። ክሱን ፡ ስለ ፡ መቀበል ።

(፩) የልጅነት ፡ ሁኔታ፡ መኖርን ፡ ለመጠየቅ፡ የሚቀርበው ፡ ክስ ፡ ዳኞች ፡ ካልፈቀዱት ፡ በቀር ፡ ሊቀርብ ፡ አይቻልም ።

(፪) የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖርን፡ ስለ ፡ መጠየቅ ፡ ክስን፡ ለማቅረብ ፡ ፈቃድ ፡ የሚ ሰጠው ፡ ዳኞቹ ፡ ክሱን ፡ እንዲቀበሉ ፡ ከሚያደርጉ ፡ በቂ ፡ ከሆኑ ፡ ከባድነት ፡ ካላቸው ፡ ተግባሮች ፡ የሚመነጩ ፡ ግምቶች ፡ ወይም ፡ ምልክቶች ፡ ሲኖሩ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፫፱፫ ። ክስን ፡ ስላለመቀበል ።

ልጅነቱን ፡ ለማረጋገጥ ፡ የሚፈልገው ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ መወለዱ ፡ ከተሰጠው ፡ የም ስክር ፡ ወረቀት ፡ ጋራ ፡ የሚስማማ ፡ ሌላ ፡ የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖር ፡ ያለው ፡ እን ደሆነ ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖርን ፡ ለመጠየቅ ፡ ክስን ፡ ለማቅረብ፡ አይፈቀድለትም ።

ቍ ፡ ፭፻፫፱፬ ። ስለ ፡ ከሳሽ ።

(፩) የልጅነት ፡ ሁኔታ፡ መኖርን፡ ለመጠየቅ ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ የሚችሉት ፡ ልጁ፡ ወይም ፡ አዳሳጊው ፡ ወይም ፡ ወራሾቹ ፡ ናቸው ።

(፪) እንዲሁም፡ የልጅ፡ አባት ፡ ወይም ፡ እናት ፡ ነን ፡ የሚሉት ፡ ሰዎች ፡ ክስ ፡ ለማ ቅረብ ፡ ይችላሉ ።

(፫) ክሱ ፡ የተከናወነ፡ በሚሆንበት፡ ጊዜ ፡ የልጁ ፡ አባት ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ አባት ፡ መሆን ፡ ሊያርስበት ፡ የሚችለው ፡ ሰው ፡ አባትነቱን ፡ ለመካድ ፡ ሲል ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፫፱፭ ። ክስ ፡ ስለሚቀርበት ፡ ጊዜ ።

(፩) ልጅ ፡ በሕይወት፡ እስካለ፡ ድረስ ፡ የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖርን ፡ ለመጠየቅ ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

(፪) የልጁ ፡ አሳዳሪና ፡ በላይኛው ፡ ቍጥር ፡ በጀኛውና ፡ በቦኛው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ የተመለከቱት ፡ ሰዎች ፡ ልጁ ፡ አካለመጠን ፡ ባላደረሰበት ፡ ጊዜ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ አይችሉም ።

(ቸ) ልጁ ፡ ሓያ ፡ ዓመት፡ ሳይሞላው፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እርሱ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ፡ በአንድ ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ካልሆነ ፡ ይቀር ፡ ወራሾቹ ፡ ክሱን ፡ ለማቅረብ ፡ አይችሉም ፡

ቍ ፡ ፯፻፫፯ ፡ ስለ ፡ ተከሳሽ ፡

(ሀ) የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖሩን ፡ ለመጠየቅ ፡ ክስ ፡ ያቀረበችው ፡ እናት ፡ ነኝ ፡ የምትለዋ ፡ በሆነች ፡ ጊዜ ፡ ክሱ ፡ የሚቀርበው ፡ በልጁ ፡ ላይ ፡ ነው ፡

(ለ) የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖሩን ፡ ለመጠየቅ ፡ ክሱን ፡ ያቀረበችው ፡ እናት ፡ ባል ሆነች ፡ ጊዜ ፡ ክሱ ፡ የሚቀርበው ፡ እናት ፡ ነች ፡ በተባለችዋ ፡ ወይም ፡ በወራሾቿ ፡ ላይ ፡ ነው ፡

(ሐ) የልጅነት፡ ሁኔታ፡ መኖሩን ፡ ለመጠየቅ ፡ ክስ ፡ የቀረበው፡በማናቸውም፡ሲሆን፡ ክሱ ፡ የተከናወነ ፡ በሚሆንበት ፡ ጊዜ ፡ የልጁ ፡ እናት ፡ ነች ፡ የተባለችውና ፡ ልጁ ፡ ያንተ ፡ ነው ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ በክሱ ፡ ውስጥ ፡ እንዲገቡ ፡ ማድረግ ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ፡

ክፍል ፡ ፩ ፡

በሁኔታው ፡ ላይ ፡ ስለሚነሣው ፡ ክርክርና ፡ ስለ ፡ መካድ ፡

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፡

በሁኔታው ፡ ላይ ፡ ስለሚደረግ ፡ ክርክር ፡

ቍ ፡ ፯፻፫፰ ፡ መሠረቱ ፡

በእናት ፡ በኩል ፡ ያለው ፡ መወለድ ፡ (ልጅነት) ፡ በማናቸውም ፡ ባለጉዳይ ፡ በምን ፡ ጊዜም ፡ ሁሉ ፡ ክርክር ፡ ሊደረግበት ፡ ይቻላል ፡

ቍ ፡ ፯፻፫፱ ፡ ክስን ፡ ስለ ፡ መቀበል ፡

(ሀ) በሁኔታው ፡ ላይ ፡ ስለሚደረገው ፡ ክርክር ፡ የሚቀርበው ፡ ክስ ፡ ዳኞች ፡ ካል ፈቀዱ ፡ በቀር ፡ ሊቀርብ ፡ አይችልም ፡

(ለ) በሁኔታው ፡ ላይ ፡ ክርክር፡ ለማድረግ፡ ስለሚቀርበው ፡ ክስ ፡ ፈቃድ ፡ የሚሰጠው ፡ ዳኞቹ ፡ ክሱን ፡ እንዲቀበሉ ፡ ከሚያደርጉ ፡ እርግጠኛ ፡ ከሆኑና ፡ በቂ ፡ ከባድነት ፡ ካላቸው ፡ ተግባሮች ፡ የሚመነጩ ፡ ግምቶች ፡ ወይም ፡ ምልክቶች ፡ ሲኖሩ ፡ ብቻ ፡ ነው ፡

ቍ ፡ ፯፻፵ ፡ ክስን ፡ ስላለመቀበል ፡

ከሳሹ ፡ እከራከርበታለሁ፡ የሚለው፡ ልጅነት፡ ለባለጉዳዩ ፡ ካለው ፡ የመወለድ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ የመነጨና ፡ ከዚህ ፡ ከመወለድ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ጋራ ፡

የሚሰማማ ፣ የልጅነት ሁኔታ ያለው ፣ እንደ ሆነ ፤ በሁኔታው ፣ ልምከራቸዉ ፣ ሲል ፣ ክሳሹ ፣ የሚጠይቀው ፣ ፈቃድ ፣ አይሰጥም ።

ቍ ፣ ፯፻፹፩ ። ስለ ፣ ተክሳሽ ።

(፩) በሁኔታው ፣ ላይ ፣ የሚቀርበው ፣ ክስ ፤ በልጅነቱ ፣ (በመወለዱ) ፣ ላይ ፣ ክርክር ፣ በተነሣበት ፣ ሰው ፣ ወይም ፣ በወራሾቹ ፣ ላይ ፣ ይደረጋል ።

(፪) የልጁን ፣ እናት ፣ አስፈላጊም ፣ ሲሆን ፣ አባትዮውን ፣ በነገሩ ፣ ክርክር ፣ ውስጥ ፣ እንዲገቡ ፣ ማድረግ ፣ አስፈላጊ ፣ ነው ።

ንኡስ ፣ ክፍል ፣ ፪ ።

ስለ ፣ መካድ ።

ቍ ፣ ፯፻፹፪ ። መሠረቱ ።

ከአባት ፣ የሚመጣው ፣ ለልጁ ፣ አጭት ፣ እኔ ፣ አይደለሁም ፣ በማለት ፣ የሚቀርበው ፣ ክርክር ፣ የሚፈጸመው ፣ የመካድ ፣ ክስ ፣ በማቅረብ ፣ ነው ።

ቍ ፣ ፯፻፹፫ ። ከልጁ ፣ እናት ፣ ጋራ ፣ ግንኙነት ፣ ስላለመኖር ፣ (፩) መሠረቱ ።

የልጁ፣ አባት፣ ነህ፣ ተብሎ ፣ በሕግ ፣ አባትነት ፣ የሚሰጠው ፣ ሰው ፣ ልጁ ፣ ከመወለዱ ፣ በፊት ፣ ወይየኛውና ፣ በ፻፹ኛው ፣ ቀን ፣ መካከል ፣ ባለው ፣ ጊዜ ፣ ውስጥ ፤ ከልጁ ፣ እናት ፣ ጋራ ፣ በግብረ ፣ ሥጋ ፣ ላለመገናኘቱ ፣ ተቃራኒ ፣ ማስረጃ ፣ በማይገኝበት ፣ አኳኋን ፣ ያስረዳ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ የቱበለውን ፣ ልጅ ፣ ልጄ ፣ አይደለም ፣ ለማለት ፣ ይችላል ።

ቍ ፣ ፯፻፹፬ ። (፪) ስለ ፣ ሕሊና ፣ ማጣት ።

(፩) ከሁለቱ ፣ ልጁ፣ ባቀረበው፣ የመፋታቱ ፣ ጥያቄ ፣ መሠረት ፣ ወይም ፣ በሁለቱ፣ መካከል ፣ በጽሑፍ ፣ በተደረገው ፣ የሞሊያየት ፣ ስምምነት ፣ ምክንያት ፣ ባልና ፣ ሚስት ፣ በእውነት ፣ ቱስያይታው ፣ ዐነበሩበት ፣ ጊዜ ፣ ፀመካከላቸው ፣ የሥጋ ፣ ግብር ፣ ግንኙነት ፣ እንዳልተደረገ ፣ ይገመታል ።

(፪) ለዚህ ፣ ተቃራኒ፣ ሆኖ ፣ የሚቀርበው፣ ማስረጃ ፣ በማንኛዎቹም ፣ ምክንያቶች፣ ቢሆን ፣ ይሰማል ፤ ይኸውም ፣ ማስረጃ ፣ በቱለየ ፣ ቀላሎች ፣ ከሆኑ ፣ ግምቶች ፣ ሊመነጭ ፣ (ሊገኝ) ፣ ይችላል ።

ቍ ፣ ፯፻፹፭ ። አባት ፣ ነህ ፣ ለማለት ፣ ስላለመቻሉ ። (፩) መሠረቱ ።

የልጁ ፣ አባት ፣ ነህ ፣ ተብሎ ፣ አባትነቱ ፣ በሕግ ፣ የሚሰጠው ፣ ሰው ፤ ልጁ ፣ ከጪሀ ፣ ከተባለው ፣ ሰው ፣ ሥራ ፣ ተወልዷል ፣ ለማለት ፤ በዐይነቱ ፣ በጭራሽ ፣ የማይቻል ፣ መሆኑን ፣ ተቃራኒ ፣ ማስረጃ ፣ በማይገኝበት ፣ አኳኋን ፣ ያስረዳ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ልጁ ፣ የኔ ፣ አይደለም ፣ ለማለት ፣ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፹፮ ። በፍርድ ፡ የተከለከለ ፡ ሰው ።

(ሀ) ዳኞችን ፡ አስፈቅዶ ፡ የልጅ ፡ መካድን ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

(ለ) እንዲሁም ፡ በፍርድ ፡ የተከለከለ ፡ ሰው ፡ አሳዳሪ ፡ ይህንኑ ፡ ፈቃድ ፡ ከተቀበለ ፡ በኋላ ፡ በፍርድ ፡ በተከለከለው ፡ ሰው ፡ ስም ፡ ሆኖ ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፹፯ ። (ሀ) ክስን ፡ ለመቀበል ፡ ስለ ፡ መቻል ።

(ሀ) ከዚህ፡ በላይ ፡ በተጻፈው፡ ቍጥር ፡ የተመለከተው ፡ በሚያጋጥምበት ፡ ጊዜ፤ የእኔ ፡ ልጅ ፡ አይደለም ፡ ስለ ፡ ማለት ፡ የሚቀርበው ፡ የመካድ ፡ ክስ ፡ ዳኞቹ ፡ ካልፈቀዱ ፡ በቀር ፡ ሊቀርብ ፡ አይችልም ።

(ለ) የእኔ፡ ልጅ ፡ አይደለም፡ ስለ ፡ ማለት ፡ ለሚቀርበው ፡ የመካድ ፡ ክስ ፡ ፈቃድ ፡ የሚሰጠው ፡ ዳኞቹ ፡ ክሱን ፡ እንዲቀበሉ ፡ ከሚያደርጋቸው ፤ እርግጠኛ ፡ ከሆኑና ፡ በቂ ፡ ከባድነት ፡ ካላቸው ፡ ተግባሮች ፡ የመነጨ ፡ ግምቶች ፡ ወይም ፡ ምልክቶች ፡ ሲኖሩ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፹፰ ። (ሀ) ስለ ፡ ሕሊና ፡ ግምቶችና ፡ ስለ ፡ ከባድ ፡ ምልክቶች ።

(ሀ) የሕሊና ፡ ግምቶችና ፡ ከባድ፡ (ትልቅ) ፡ ምልክቶች፡ የሚባሉት ፤ ልጅህ ፡ ነው፡ ከተባለው ፡ ሰው ፡ አባትነት ፡ ጋራ ፡ የማይስማሙ ፡ (የማይገናኙ) ፡ ለመሆናቸው ፡ በሲያንስ ፡ ዕውቀት ፡ ተለይተው ፡ የሚታዩ ፡ ግዙፍ ፡ ሁኔታዎች ፡ ለመሆን ፡ ይችላሉ ።

(ለ) እንዲሁም፡ እነዚህ ፡ ነገሮች ፤ ሴቲቱ፡ በሰውዬው ፡ አባትነት ፡ ጥርጣሬ ፡ ለማግባት ፡ በሚችል ፡ አኳኋን ፡ የልጅን ፡ መወለድ ፤ ወይም ፡ እንዲያውም ፡ እርግዝናዋን ፡ ለባልዋ ፡ ከደበቀችበት ፡ ምክንያት ፡ ሊመነጩ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፹፱ ። (ሀ) ስለ ፡ ሴሰኝነት ፡ (በባል ፡ ላይ ፡ ስለሚደረግ ፡ ዝሙት) ፡ ወይም፤ ስለ ሴቲቱ ፡ ማመን ።

ሴቲቱ ፡ በባልዋ ፡ ላይ ፡ ያደረገችው ፡ የሴሰኝነት ፡ (የዝሙት) ፡ ሥራ ፤ ወይም ፡ ልጁ ፡ የሴላ ፡ ሰው ፡ ለመሆኑ ፡ የምትሰጠው ፡ የእምነት ፡ ቃል ፤ እነዚህ ፡ ነገሮች ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ከባድ ፡ ትልቅ ፡ ምልክት ፡ ሊቈጠሩ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፭፻፺ ። የማይመስል ፡ አባትነት ።

የልጅነት ፡ ሁኔታው ፡ እንዲገለጽለት ፡ በመጠየቅ ፡ ልጁ ፡ ከእናቲቱ ፡ ለመወለዱ ፡ የተረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አባትነቱ ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ የልጁ ፡ አባት፡ላለመሆኑ ፡ የሚያቀርባቸውን ፡ ምክንያቶች ፡ በማስረዳት ፡ የእኔ ፡ ልጅ ፡ አይደለም ፡ ብሎ ፡ ለመካድ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፺፩ ። ስለ ፡ ከሳሽ ።

የእኔ ፡ ልጅ ፡ አይደለም ፡ ብሎ ፡ የመካድ ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ የሚችለው ፡—

(ሀ) የልጁ፡ አባት፡ ነህ ፡ ተብሎ ፡ በሕጋውያን ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ የልጁ ፡ አባትነት ፡ የሚሰጠው ፡ ሰው ፡ ብቻ ፡ ነው ።

BACK

(፪) በዚህ ፡ ጕዳይ፡ በተለይ፡ እናቲቱ ፡ ወይም ፡ አባት፡ ነኝ ፡ ባዩ ፤ ወይም ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ ልጁ ፡ ራሱ ፡ ክስ ፡ ሊያቀርብ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፯፻፯፪ ። ክስ ፡ የሚቀርብበት ፡ ጊዜ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) የእኔ ፡ ልጅ ፡ አይደለም ፡ የሚል ፡ የመካድ ፡ ክስ ፤ ልጁ ፡ ከተወለደ ፡ በኋላ ፡ በሚከተሉት ፡ ፻፹ ፡ ቀኖች ፡ ውስጥ ፡ መቅረብ ፡ አለበት ።

(፪) የልጅነት፡ ሁኔታ፡ መኖሩ ፡ እንዲገለጽ ፡ ለመጠየቅ ፡ በቀረበው ፡ ክስ ፡ ምክን ያት ፡ ልጁ ፡ ከእናቲቱ ፡ ለመወለዱ ፡ የተረጋገጠ ፡ ሲሆን ፤ የእኔ ፡ ልጅ ፡ አይደ ለም ፡ የሚል ፡ የመካድ ፡ ክስ ፡ የሚቀርበው ፡ የልጅነት ፡ ሁኔታ ፡ መኖሩ ፡ እንዲ ገለጽ ፡ ለመጠየቅ ፡ የቀረበውን ፡ ክስ ፡ የሚወስን ፡ የመጨረሻ ፡ ፍርድ፡ከተሰጠ ፡ በኋላ ፤ በ፻፹ ፡ ቀኖች ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፯፻፯፫ ። (፪) ስለ ፡ ልዩ ፡ አጋጣሚ ፡ ምክንያት ።

(፩) ልጅህ፡ ነው፡ ተብሎ ፡ አባትነቱ ፡ በሕግ ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ልጁ ፡ አይደለም ፡ በማለት ፡ ስለሚቀርበው ፡ ክስ ፡ በተወሰኑ ፡ ጊዜያቸው ፡ ውስጥ ፡ ክሱን፡ ለማቅረብ ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ፡ ሆነ ፤ በርሱ ፡ ፈንታ ፡ ልጁ ፡ አይደለም ፡ ብሎ ፡ የመካድን ፡ ክስ ፡ ወደ፡ታች ፡ ከሚ ቈጠሩ ፡ ተወላጆቹ ፡ አንዱ ፡ ሊያቀርብ ፡ ይችላል ።

(፪) ተወላጆቹ ፡ (ተወላድያን) ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አባቱና ፡ እናቱ ፡ እነዚህም ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ከሚቈጠሩ ፡ ከወላጆቹ ፡ አንዱ ፡ መብቱን ፡ ሊሠ ራበት ፡ ይቻላል ።

(፫) ወደ፡ ላይ፡ ከሚቈጠሩ ፡ ወላጆች ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተባለውን ፡ መብት ፤ ግናቸውም ፡ ሌላው ፡ ወራሽ ፡ ወይም ፡ እንደራሴ ፡ ቀረ ፡ ሆኖ ፤ ከወንድሞቹ ፡ ወይም ፡ ከእኅቶቹ ፡ አንዱ ፡ ሊሠራበት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፯፻፯፬ ። ክስን ፡ ስላለመቀበል ።

ባልዮው ፡ በጽሑፍ ፡ ፈቅዶ ፡ በጥበባዊ ፡ (በአርቲፊሲየል) ፡ መንገድ ፡ ልጁ ፡ የተ ፀነሰ ፡ ለመሆኑ ፡ የተረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ልጁ ፡ አይደለም ፡ የማለትን ፡ የክስ ፡ ጥያቄ ፡ ሊቀበሉት ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፯፻፯፭ ። ስለ ፡ ተከሳሽ ።

(፩) ልጁ፡ አይደለም፡ ብሎ ፡ የመካድ ፡ ክስ ፡ በልጁ ፡ ላይ ፤ እርሱም ፡ ሞቶ ፡ እንደ፡ ሆነ ፤ በወራሾቹ ፡ ላይ ፡ ይቀርባል ።

(፪) የልጁን ፡ እናት ፡ በሚቀርበው ፡ ክስ ፡ ውስጥ ፡ እንድትገባ ፡ ማድረግ ፡ ያስፈ ልጋል ።

(፫) ልጁ ፡ አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ በተለይ ፡ የመረጡት ፡ ተጠባባቂ ፡ ሞግዚት ፡ ወኪል ፡ ይሆነዋል ።

ምዕራፍ ፡ ፲፩ ።

ስለ ፡ ጉዲፈቻ ፡ የማር ፡ ልጅ ።

ቊ ፡ ፯፻፯፲፮ ። በጉዲፈቻ ፡ ስለሚገኝ ፡ ልጅነት ።

(፩) በጉዲፈቻ፡ አባትና፡ በጉዲፈቻ ፡ ልጅ ፡ መካከል ፡ በሚደረገው ፡ ውል ፡ ምክን ያት ፡ አንድ ፡ የሚያስተሳስር ፡ የልጅነት ፡ ግንኙነት ፡ ሊፈጠር ፡ ይቻላል ።

(፪) በጉዲፈቻ፡ ልጅና፡ በጉዲፈቻ ፡ አድራጊው ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ መካከል ፡ ከአሠ ራሩ ፡ የተነሣ ፡ የሚገኙት ፡ የሥጋ ፡ ዝምድናና ፡ የጋብቻ ፡ መተሳሰር ፡ በዚሁ ፡ አንቀጽ ፡ በመጀመሪያው ፡ ምዕራፍ ፡ ተገልጸዋል ።

ቊ ፡ ፯፻፯፯ ። ስለ ፡ ጉዲፈቻ ፡ አድራጊው ፡ ዕድሜ ።

(፩) ማናቸውም ፡ ሰው ፤ አካለመጠን ፡ ካደረሰ ፡ የጉዲፈቻ ፡ ልጅ ፡ ማድረግ ፡ ይችላል ።

(፪) ባልና ፡ ሚስት ፡ የጉዲፈቻ ፡ ልጅ፡ በሚወልዱበት ፡ ጊዜ ፤ ከዓልና ፡ ሚስት ፡ አንዱ ፡ የአርባ ፡ ዓመት ፡ ዕድሜ ፡ ያለው ፡ ከሆነ ፡ ይበቃል ።

ቊ ፡ ፯፻፯፰ ። ያገባ ፡ ሰው ፡ የጉዲፈቻ ፡ ልጅ ፡ ስለ ፡ ማበጀቱ ።

(፩) ጉዲፈቻ፡ አድራጊው ፡ ያገባ ፡ የሆነ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ባልና ፡ ሚስቱ ፡ ባንድነት ፡ ሆነው ፡ የጉዲፈቻውን ፡ ልጅ ፡ ለመቀበል ፡ ውል ፡ ካላደረጉ ፡ የጉዲፈቻው ፡ ሥር ወት ፡ ሊፈጸም ፡ አይቻልም ።

(፪) ባል ፡ የሚስቱን ፤ ሚስት ፡ የባልዋን፡ ልጅ ፡ የጉዲፈቻ፡ ልጅ ፡ ያደረጉት፡ እንደ፡ ሆነ ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ኀይለ ፡ ቃል ፡ የተመለከተው ፡ ድንጋጌ ፡ ተፈጻሚ፡ አይሆንም ።

(፫) እንዲሁም ፤ ከባልና ፡ ሚስት ፡ አንዱ ፡ አሳቡን ፡ ለመግለጽ ፡ በማይችልበት ፡ ሁኔታ ፡ ሲገኝ ፡ ድንጋጌው ፡ ተፈጸሚ ፡ አይሆንም ።

ቊ ፡ ፯፻፯፱ ። የተፀነሰውን ፡ ልጅ ፡ በጉዲፈቻ ፡ ስለ ፡ መውለድ ።

(፩) የተፀነሰውን ፡ ልጅ ፡ የጉዲፈቻ ፡ ልጅ ፡ ለማድረግ ፡ ይቻላል ።

(፪) በዚህ ፡ ጊዜ ፡ የተደረገው ፡ የጉዲፈቻ ፡ ልጅነት ፡ ልጁ ፡ ከመወለዱ ፡ በፊት ፡ ወይም ፡ ልጁ ፡ ከተወለደ ፡ በኋላ ፡ በሚከተሉት ፡ ሦስት ፡ ወሮች ፡ ውስጥ ፡ በእ ናት ፡ በኩል ፡ በሚደረገው ፡ ማስታወቅ ፡ ብቻ ፡ ሊቀር ፡ ይቻላል ።

ቊ ፡ ፰፻ ። ጉዲፈቻ ፡ አድራጊው ፡ ልጅ ፡ ያለው ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

ጉዲፈቻ፡ አድራጊው፡ ልጅም፡ ቢኖረው ፡ የጉዲፈቻ ፡ ልጅን ፡ መውለድ ፡ አይ ከለከልም ።

ቍ ፡ ፭፻፩ ። ብዙ ፡ ሰዎች ፡ አንዱን ፡ ሰው ፡ የጉዲፈቻ ፡ ልጅ ፡ ግድረግ ፡ የማይገባ ቸው ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ባልና ፡ ሚስት ፡ ካልሆኑ ፡ በቀር ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ ለብዙ ፡ ሰዎች ፡ የጉዲፈቻ፡ ልጅ ፡ ለመሆን ፡ አይችልም ።

(፪) ስለ፡ ሆነም ፤ ጉዲፈቻ፡ አድራጊው፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ እንደ፡ግና፡ለሌላ፡ሰው፡ የጉዲፈቻ ፡ ልጅ ፡ ለመሆን ፡ ይቻላል ።

(፫) የጉዲፈቻው፡ ልጅ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡ በጉዲፈቻ ፡ የወለዱት ፡ ሲሆን ፤ ከባልና ፡ ሚስት ፡ አንዳቸው ፡ በሞት ፡ የጉዲፈቻው ፡ ልጅ ፡ በሕይወት ፡ ካለው ፡ ጋራ ፡ የሚጋባው ፡ አዲሱ ፡ ተጋቢ ፡ ጉዲፈቻ ፡ ሊያደርገው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፪ ። ውሉን ፡ ስለሚያደርጉ ፡ ወገኖች ።

(፩) ስለ ፡ ጉዲፈቻ ፡ የሚደረገው ፡ ውል ፤ በጉዲፈቻ ፡ የሚወለደው ፡ ልጅ ፡ ዕድ ሜው ፡ ከ፴ሥራ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በጉዲፈቻ ፡ አድራጊውና ፡ በጉዲፈቻው ፡ ልጅ ፡ መካከል ፡ ይፈጸማል ።

(፪) ጉዲፈቻ፡ የሚደረገው፡ ልጅ፡ ዕድሜው፡ ከ፲፫፡ ዓመት፡ በታች፡ የሆነ፡እንደ፡ሆነ ፡ ውሉን፡ ጉዲፈቻ ፡ አድራጊውና ፡ የጉዲፈቻው ፡ ልጅ ፡ አሳዳሪ ፡ ይፈጽሙታል ።

ቍ፡ ፭፻፫ ። የጉዲፈቻው ፡ ልጅ ፡ ወላጆች ፡ ፈቃድ።

(፩) የጉዲፈቻው፡ ልጅ፡ አባትና፡ እናት፡ በሕይወት ፡ ያሉና ፡ የታወቁ ፡ ከሆኑ ፡ ሁለ ቱም፡ ልጃቸው፡ የጉዲፈቻ ፡ ልጅ ፡ እንዲሆን ፡ እንዲፈቅዱ ፡ ያስፈልጋል ።

(፪) አባትና፡ እናቱ፡ ሞተው ፡ የሌሉ ፡ ወይም ፡ ፈቃዳቸውን ፡ ለመግለጽ ፡ የማይ ችሉ፡እንደ፡ሆነና፡የማይቻል፡ ሲሆን፡ ጉዲፈቻውን፡ ለመፍቀድ፡ ወደ፡ላይ፡ የሚቁ ጠሩ ፡ ወላጆቻቸው ፡ በእነርሱ ፡ ምትክ ፡ ይሆናሉ ።

(፫) ልጁ ፡ ጉዲፈቻ ፡ እንዲሆን ፡ ፈቃድ ፡ ለመስጠት ፡ የሚችል ፡ ወደ፡ላይ ፡ የሚ ቁጠር፡ ወላጅ፡ የሌለው ፡ እንደ፡ሆነ፡ ፈቃድ ፡ የሚሰጠው ፡ የቤተ፡ዘመድ ፡ምክር፡ ጉባኤ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፬ ። ስለ ፡ ጉዲፈቻው ፡ ውል ፡ መጽናት ።

(፩) የጉዲፈቻው ፡ ውል፡ ዳኞች፡ ካላጸኑት ፡ በቀር ፡ ውጤት፡የለውም ፡(አይጸናም) ።

(፪) ዳኞቹ ፡ ውሳኔ፡ ከመስጠታቸው፡ በፊት ፡ ጉዲፈቻ ፡ የሚሆነው ፡ ልጅ፡ ከ፴ሥር፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እርሱ ፡ የሚስማውንና ፡ ይህን ፡ የጉዲፈቻ ውን ፡ ውል ፡ አስቀድሞ ፡ አሳዳጊው ፡ ያልፈቀደ ፡ እንደ ፡ ሆነም ፡ የአሳዳጊውን ፡ ቃል ፡ መስማት ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፭፻፭ ። የጉዲፈቻውን ፡ ውል ፡ ለማጽደቅ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑ ፡ ምክንያቶች ።

የጉዲፈቻ ፡ ልጅ ፡ ለመሆን ፡ የሚያስፈልገው ፡ ትክክለኛ ፡ ምክንያት ፡ ሲኖ ርና ፡ ጉዲፈቻ ፡ ለሚሆነው፡ልጅ ፡ ጥቅም ፡ ያለው ፡ ሆኖ ፡ሲታይ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

BACK

ቍ ፡ ፭፻፮ ። የጉዲፈቻን ፡ ውል ፡ ስለ ፡ ማፍረስ ።

የጉዲፈቻ ፡ ውል ፡ ከተፈጸመ ፡ በኋላ ፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ቢሆን ፡ ሊፈ ርስ ፡ አይችልም ።

ምዕራፍ ፡ ፲፪ ።

ስለ ፡ ቀለብ ፡ መስጠት ፡ ግዴታ ።

ቍ ፡ ፭፻፯ ። ስለ ፡ ግዴታው ፡ ዓላማ ።

የቀለብ ፡ መስጠት ፡ ግዴታ ፡ ያለበት ፡ ሰው ፡ ለባለጉዳዮች ፡ ሁኔታና ፡ ለአገሩ ፡ ልማድ ፡ የሚስማሙትን ፡ በመከተል ፡ እንደሚገባ ፡ ዐይነት ፡ ተጠዋሪው ፡ የሚ መገባቸውን ፡ የሚኖርባቸውን ፤ የሚለብሳቸውንና ፡ ጤናውን ፡ የሚጠብቅባቸ ውን ፡ አስፈላጊ ፡ ነገሮች ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፭፻፰ ። ግዴታው ፡ በእነማን ፡ መካከል ፡ ያለ ፡ ስለመሆኑ ።

(፩) የቀለብ፡ መስጠት፡ ግዴታ ፡ ያለው ፡ በቅጥታ ፡ ወላጆችና ፡ ተወላጆች፡ ወይም፡ በቅጥታ ፡ የጋብቻ ፡ ዘመዶች ፡ መካከል ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም፡ ከአንድ፡ አባትና ፡ ከአንድ ፡ እናት ፡ በተወለዱት ፡ ወይም፡በአባት፡ በኩል ፡ ወይም ፡ በእናት ፡ በኩል ፡ ብቻ ፡ ወንድማማችና ፡ እትማማች ፡ በሆኑ ትም ፡ መካከል ፡ የቀለብ ፡ መስጠት ፡ ግዴታ ፡ አለ ።

ቍ ፡ ፭፻፱ ። (፩) ግዴታው ፡ የሚወገድበት ፡ አጋጣሚ ፡ ምክንያት ።

በጋብቻው ፡ ምክንያት ፡ የዝምድና ፡ መተሳሰር ፡ በመፋታት ፡ ምክንያት ፡ የቀረ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በጋብቻ ፡ ዘመዶች ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ የቀለብ ፡ መስጠት ፡ ግዴታ ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፭፻፲ ። (፪) በዳኝነት ፡ በኩል ፡ ስለሚነገር ፡ አባትነት ።

ሴትዮዋ ፡ በተጠለፈች ፡ ወይም ፡ በተደፈረች ፡ ጊዜ ፡ ልጅህ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ በዳ ኝነት ፡ ለተነገረበት ፡ ሰው ፡ የቀለብ ፡ መስጠት ፡ ግዴታ ፡ አይገባቸውም ።

ቍ ፡ ፭፻፲፩ ። (ሮ) ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ቀለብ ፡ ለመቀበል ፡ የማይገባው ፡ ስለ ፡ መሆኑ።

እንዲሁም ፡ ቀለብ ፡ ተቀባዩ ፡ በቀለብ ፡ ሰጪው ፡ ወይም ፡ በዚሁ ፡ ሰው ፡ ወደ ፡ ላይና ፡ ወደ ፡ ታች ፡ በሚቈጠሩ ፡ ወላጆችና ፡ ተወላጆች ፡ ወይም ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ ሕይወት ፡ ላይ ፡ አደጋ ፡ በመጣል ፡ ሙከራ ፡ ተፈርዶበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ቀለብ ፡ መቀበሉ ፡ ይቀርበታል ።

ቍ ፡ ፭፻፲፪ ። ግዴታ ፡ እንዲኖር ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑ ፡ ሁኔታዎች ።

የቀለብ ፡ መስጠት ፡ ግዴታ ፡ የሚገባ ፡ ሆኖ ፡ የሚገኘው ፤ ግዴታው ፡ እንዲ

BACK

ፈጸምለት ፡ የሚጠይቀው ፡ ሰው ፤ ሠርቶ ፡ ለመብላት ፡ የማይችል ፡ ሲሆንና ፡ በችግር ፡ ላይ ፡ የወደቀ ፡ ሲሆን ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፲፫ ። ስለ ፡ ግዴታ ፡ አፈጻጸም ፡ ዐይነት ።

(፩) በመደቡ ፡ የቀለብ ፡ መስጠት ፡ ግዴታ ፡ የሚፈጸመው ፡ ጧሪው ፡ ለተጠየሪው፡ የቀለቡን ፡ ገንዘብ ፡ በመስጠት ፡ ነው ።

(፪) የዚህ ፡ የጡረታ ፡ ጠቅላላ ፡ ገንዘብ ፡ የሚወሰነው ፡ (የሚቈጠረው) ፡ የጡረታውን ፡ ገንዘብ ፡ የሚጠይቀው ፡ ሰው ፡ ያለበትን ፡ ችግርና ፡ የከፋዩን ፡ ሀብት ፡ በማመዛዘን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፲፬ ። ሁኔታውን ፡ ለማሻሻል ፡ ስለ ፡ መቻል ።

ቀለብ ፡ ሰጪው ፡ ወይም፡ ተቀባዩ ፡ በሚያቀርቡት ፡ ጥያቄ፡መሠረት ፡ ለጡረታ፡ ገንዘብ፡ ልክ፡ የተሰጠውን፡ ውሳኔ፡ በማናቸውም፡ ጊዜ፡ ሁሉ፡ ለማሻሻል ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፭፻፲፭ ። የጡረታው ፡ ገንዘብ ፡ የሚከፈልበት ፡ ቦታ ።

ዳኞቹ ፡ የሰጡት ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ውሳኔ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የጡረታ ፡ ገንዘቦች ፡ የሚከፈሉት ፡ በተጠየሪው ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፲፮ ። የሚከፈል ፡ የጡረታ ፡ ገንዘብ ። (፩) ሊተላለፍና ፡ ሊያዝ ፡ ስላለመቻሉ ።

(፩) ለጡረታ ፡ የሚከፈል ፡ ገንዘብ ፡ ሊተላለፍና ፡ ሊያዝ ፡ አይቻልም ።

(፪) እንዲህም፡ ስለ፡ ተባለ ፡ ለጡረታ ፡ የሚከፈሉ ፡ ገንዘቦች ፡ የሚከፈልበት ፡ ጊዜ ፡ ከመድረሱ ፡ አስቀድሞ ፡ እንኳን ፡ ቢሆን ፡ በጡረታው ፡ ምክንያ ፡ የሚጠቀመው ፡ ሰው ፡ ላለበት ፡ ችግር ፡ አሳቢ ፡ ለሚሆኑ ፡ ስለ ፡ እርዳታ ፡ ለተቋቋሙ ፡ ድርጅቶች ፡ ሊተላለፉ ፡ ይቻላል ።

(፫) እንዲሁም ፤ ውዝፎችን ፡ በጡረታው ፡ ለሚጠቀመው ፡ ሰው ፡ ለሕይወቱ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ የሰጡት ፡ ሰዎች ፡ ሊቀበሉት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፲፯ ። (፪) የሚጠራቀም ፡ ስላለመሆኑ ።

ቀለብ ፡ ተቀባዩ ፡ ውዝፉ ፡ ለኑሮው ፡ አስፈላጊ ፡ መሆኑን ፡ ካላረጋገጠ፡በቀር ፤ ማናቸውም ፡ ውዝፍ ፡ ቢሆን ፡ ለመከፈሉ ፡ የተወሰነውን ፡ ጊዜ ፡ በሚከተሉ ፡ ሥስት ፡ ወሮች ፡ ውስጥ ፡ የተባለውን ፡ ገንዘብ ፡ ሳይቀበለው ፡ ወይም ፡ ሳይጠይቀው ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ቀሪ ፡ ይሆንበታል ።

ቍ ፡ ፭፻፲፰ ። ቀለብ ፡ ተቀባዩን ፡ ከቤት ፡ ለማናር ፡ ስለ ፡ መቻል ።

(፩) ቀለብ፡ ሰጪው፡ ቀለብ ፡ ተቀባዩን ፡ በመኖሪያ ፡ ቤቱ ፡ ተቀብሎ፡በማስቀመጥ፡ ግዴታውን ፡ ልፈጽም ፡ ሲል ፡ ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

(፪) ዳኞች፤ ይህን ፡ የቀረበውን ፡ ጥያቄ ፡ የሚቀበሉት ፡ ወይም ፡ የማይቀበሉት ፡ ለመሆኑ ፡ አካባቢዎቹን ፡ ነገሮች ፡ ሁሉ ፡ ተመልክተው ፡ ይወስናሉ ።

(፫) ቀለብ ፡ ሰጪው፡ ቀለብ ፡ ተቀባዩን፡ በመኖሪያ ፡ ቤቱ ፡ እንዲያስቀምጥ ፡ ምን፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ ለመገደድ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭፻፲፱ ። ስለ ፡ ቀለብ ፡ ሰጪዎች ፡ ብዛት ። (፩) መሠረቱ ።

ለቀለብ ፡ ተቀባዩ ፡ ቀለብ ፡ ለመስጠት ፡ ግዴታ ፡ ያልባቸው ፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡ ያሉት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከነርሱ ፡ መካከል ፡ አንዱን ፡ ስጠኝ ፡ ሲል ፡ ጥያቄውን ፡ ሊያቀርብለት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፳ ። (፪) ስለ ፡ አቤቱታ ።

(፩) ቀለብ፡ እንዲከፍሉ፡ የተፈረደባቸው ፡ ሰዎች ፡ ሳይከፍሉ ፡ የቀሩትን ፡ ባለዕዳ ዎች ፡ ለመክሰስ ፡ ይችላሉ ።

(፪) ዳኞቹ ፡ ተከሳሾቹ፡ ባለዕዳዎች፡ ያላቸውን ፡ ሁብትና ፡ ከክሳሹ ፡ ጋራ ፡ ያላቸ ቸውን ፡ የሥጋ ፡ ዝምድና ፡ ወይም ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ ደረጃ ፡ በማመዛዘን ፡ እነዚህ ፡ የተከሰሱት ፡ ባለዕዳዎች ፡ የቀለቡን ፡ ገንዘብ ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ ባክ ፈል ፡ እንዲከፍሉ ፡ ሊፈርዱባቸው ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፳፩ ። (፫) ለቀለብ ፡ ሰጪዎች ፡ የሚሰጥ ፡ የከፋይነት ፡ ተራ ።

ልዩ ፡ ልዩ ፡ የሆኑትም ፡ ቀለብ ፡ ሰጪዎች ፡ ባለባቸው ፡ ግዴታ ፡ ምክንያት ፡ በቅጥር ፡ የዚህን ፡ የቀለብ ፡ ሰጪነት ፡ ዕዳ ፡ የሚችሉበት ፡ የከፋይነት ፡ ተራ ።

(ሀ) በመጀመሪያ ፡ ደረጃ ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፤

(ለ) በሁለተኛ ፡ ደረጃ ፡ ተወላጆቹ ፡ እንደየደረጃቸው ፤

(ሐ) በሦስተኛ ፡ ደረጃ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ወላጆቹ ፡ እንደየደረጃቸው ፤

(መ) በአራተኛው ፡ ደረጃ፡ ከአንድ፡ አባትና ፡ ከአንድ ፡ እናት ፡ የተወለዱ ፡ ወን ድማማችና ፡ እኅትማማቾች ፤

(ሠ) በአምስተኛው ፡ ደረጃ ፡ ከአባት ፡ ብቻ፡ ወይም ፡ ከእናት ፡ ብቻ ፡ ወንድማማችና ፡ እኅትማማች ፤

(ረ) በስድስተኛው ፡ ደረጃ ፡ የጋብቻ ፡ ተወላጆቹ ፡ እንደየደረጃቸው ፤

(ሰ) በሰባተኛው ፡ ደረጃ ፡ የጋብቻ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ወላጆች ፡ እንደየ ደረጃቸው ።

BACK

ቍ ፡ ፭፻፳፱ ። (፩) በጋራ ፡ ቀለብ ፡ ስጪዎች ፡ መከከል ፡ የሚደረግ ፡ ስምምነት ።

(ሀ) የጋራ ፡ ቀለብ ፡ ሰጪዎች ፡ እርስ ፡ በርሳቸው ፡ ያለአላቸው ፡ ግንኙነት ፡ ለጋራ ፡ ቀለብ ፡ ተቀባያቸው ፡ ከእነርሱ ፡ መካከል ፡ አንዱ ፡ ቀለቡን ፡ እንዲሰጠው ፡ በግለት ፡ የሚጸና ፡ ስምምነት ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

(ለ) ቀለብ ፡ ተቀባዩ ፡ ስምምነቱን ፡ ይሁን ፡ ሲል ፡ የተቀበለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህን ፡ ስምምነት ፡ የማያከብርበት ፡ ከባድ ፡ ምክንያት ፡ ካልተገኘለት ፡ በቀር ፤ ቀለቡን ፡ ለመቀበል ፡ ሌሎቹን ፡ ቀለብ ፡ ሰጪዎች ፡ መጠየቅ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭፻፴፫ ። ስለ ፡ ጉዲፈቻ ፡ ልጅነት ፡ ልዩ ፡ ሁኔታ ።

(ሀ) የጉዲፈቻ ፡ ልጅ ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስትና ፡ የቀጥታ ፡ መሥመር ፡ ተወላጆቹ ፡ የጉዲፈቻ ፡ አድራጊው ፡ ቤተ ፡ ዘመዶች ፡ ቀለቡን ፡ ለመስጠት ፡ በግይችሉበት ፡ ሁኔታ ፡ ካልተገኙ ፡ በቀር ፡ የሥር ፡ ወላጆቹን ፡ ቤተ ፡ ዘመዶች ፡ ቀለብ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

(ለ) የሥር ፡ ወላጆቹ ፡ ቀለብ ፡ ለማግኘት ፡ ሌሳውን ፡ ከዝርያቸው ፡ አንዱን ፡ ለመጠየቅ ፡ የማይችሉ ፡ ካልሆኑ ፡ በቀር ፤ በጉዲፈቻ ፡ የሰጡትን ፡ ልጅ ፡ ቀለብ ፤ ሊጠይቁት ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፭፻፴፬ ። ስለ ፡ ሥርወተ ፡ ቀብር ፡ ኪግራ ።

(ሀ) የቀለብ ፡ መስጠት ፡ ግዴታ ፡ ያለበት ፡ ሰው ፡ ለዚህ ፡ ለተባለው ፡ ሰው ፡ ሥርወተ ፡ ቀብር ፡ የወጣውንም ፡ ኪግራ ፡ ለመክፈል ፡ ተገዳጅ ፡ ይሆናል ።

(ለ) የዚህን ፡ ኪግራ ፡ ወጪ ፡ ያደረገው ፡ ሰው ፤ የሥራ ፡ አካሄድን ፡ በሚመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ገዘንቡን ፡ እንዲያገባለት ፡ ቀለብ ፡ ሰጪውን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፴፭ ። ልዩ ፡ ስምምነቶች ።

ልዩ ፡ ስምምነቶችን ፡ በማድረግ ፤ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ የተጻፉትን ፡ ድንጋጌዎች ፡ ለመለወጥ ፡ አይፈቀድም ።

አንቀጽ ፡ አምስት ።

ስለ ፡ ውርስ ፡ (ስለ ፡ አወራረስ) ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ውርስ ፡ አስተላለፍ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ውርስ ፡ አከፋፈትና ፡ በውስጡ ፡ ስለሚገኝበት ።

ቍ ፡ ፭፻፳፯ ፡ ስለ ፡ ውርስ ፡ መከፈት ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በሞተበት ፡ ጊዜ ፡ ዋናው ፡ መኖሪያው ፡ ስፍራ ፡ በሆነበት ፡ ቦታ ፡ የዚህ ፡ ሟች ፡ ውርስ ፡ ይከፈታል ።

(፪) በሟቹ፡ መሞት፡ ምክንያት ፡ የሚቋጠሩ ፡ ካልሆኑ ፡ በቀር ፤ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ በውርሱ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ የሟቹ ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ ለወራሾቹና ፡ የኑዛዜ ፡ ባለስጦታዎች ፡ ይተላለፋሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፳፯ ። በውርስ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘው ፤ (፩) ስለ ፡ ሕይወት ፡ የሚደረግ ፡ አሹራንስ ።

(፩) ሟቹ፡ ተጠቃሚውን፡ ፡ያልወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ አሹራንሱ ፡ ለሟቹ፡ ወራሾች ፡ ጥቅም ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሟቹ ፡ በፈረመው ፡ ስለ ፡ ሕይወት ፡ አሹራንስ ፡ ውል ፡ አፈጻጸም ፡ የሚከፈሉ ፡ ገንዘቦች ፡ የውርስ ፡ ንብረት ፡ ክፍል ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ተቃራኒ ፡ ሁኔታ ፡ ሲኖር ፡ የውርሱ ፡ ሀብት ፡ ክፍል ፡ አይሆኑም ።

ቍ ፡ ፭፻፳፰ ፡ ፪ ፡ ጡረታና፡ ካሣ።

በሞት ፡ ምክንያት ፡ ለሟቹ ፡ ዘመዶች ፡ ወይም ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ የሚሰጡ ፡ ጡረታዎች ፡ ወይም ፡ ካሣዎች ፡ የውርሱ ፡ ሀብት ፡ ክፍል ፡ አይሆኑም ።

ቍ ፡ ፭፻፳፱ ። ልዩ ፡ ልዩ ፡ ዐይነት ፡ ውርስ ።

(፩) የሟች ፡ ውርስ ፡ ያለ ፡ ኑዛዜ ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ።

(፪) ውርሱም ፡ በከፊል ፡ ያለ ፡ ኑዛዜና ፡ በከፊል ፡ በኑዛዜ ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ።

(፫) ሟቹ፡ በኑዛዜ፡ ያላደላደላቸው ፡ ሀብቶች ፡ ያለ ፡ ኑዛዜ ፡ ለሚወርሱት፡ ይሰጣሉ።

BACK

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

ወራሽ ፡ ለመሆን ፡ የሚያስፈልግ ፡ ችሎታ ።

ቍ ፡ ፭፻፴፩ ። ወራሽ ፡ ለመሆን ፡ የሚያስፈልጉ ፡ ምክንያቶች ።

ለሟቹ፡ ሀብት፡ ወራሽ፡ መሆን ፡ ለመቻል ፤ በሕይወት ፡ ያለ ፡ መሆንና ፡ ለወራሽነት ፡ የማይገባ ፡ አለመሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፴፩ ፩ የሟቹ ፡ ወራሽ ፡ በሕይወት ፡ ስለመኖር ።

(፩) ሟቹ ፡ በሞተበት፡ ቀን ፡ አንድ፡ ሰው ፡ በሕይወቱ ፡ አለ ፡ የማለት ፡ ግምረጃ ፡ የሚደረገው ፡ ስለ ፡ ሰዎች ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ በተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ነው ።

(፪) የዚሁ፡ አንቀጽ፡ ድንጋጌዎች ፡ ከአገር ፡ መጥፋት ፡ የሚያስከትሉትን ፡ ምክንያቶች ፡ ይወስናሉ ።

(፫) ምትክ ፡ ሆኖ ፡ መውረስን ፡ የሚመለከቱ ፡ ደንቦች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፭፻፴፪ ። ስለ ፡ አብሮ ፡ ሟቾች ፡ ሰዎች ።

ሁለት፡ ወይም፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡ የሞቱ ፡ ሲሆንና ፡ ከነዚሁ ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ በኋላ ፡ የሞተው፡ የትኛው፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ለማወቅ ፡ ያልተቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከአብሮ ፡ ሟቾች ፡ ሰዎች ፡ ሀብት ፡ ወራሽነት ፡ ምንም ፡ ሳያገኝ ፡ የነዚሁ ፡ ሰዎች ፡ የያንዳንዳቸው ፡ ውርስ ፡ በመጨረሻ ፡ እንደ ፡ ሞተ ፡ ዐይነት ፡ ተቈጥሮ ፡ ይወሰናል ።

ቍ ፡ ፭፻፴፫ ። ስለ ፡ ወራሹ ፡ መሞት ።

ለአንድ፡ ውርስ፡ ወራሽ፡ የሆነ፡ አንድ ፡ ሰው፡ ውርሱ ፡ ከተከፈተ፡በኋላ ፡ የሞተ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የወራሽነቱ ፡ መብቶች ፡ ለርሱ ፡ ወራሾች ፡ ይተላለፋሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፴፬ ። ስለ ፡ ተፀነሰ ፡ ልጅ ።

የተፀነሰ፡ ልጅ፡ በዚህ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ሰዎች ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ፡ በተመለከቱት፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ወራሽ ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፴፭ ። በሕግ ፡ የሰውነት ፡ መብት ፡ የተሰጣቸው ፡ ድርጅቶች ።

በሕግ ፡ የሰውነት ፡ መብት ፡ የተሰጣቸው ፡ ድርጅቶችና ፡ በተለይ ፡ ለአንድ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደቡ ፡ ንብረቶች ፡ የኑዛዜን ፡ ስጦታ ፡ ለመቀበል ፡ ያላቸው ፡ ችሎታ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ በሕግ ፡ የሰውነት ፡ መብት ፡ ስለ ፡ ተሰጣቸው ፡ ድርጅቶችና ፡ በተለይ ፡ ለአንድ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደቡ ፡ ንብረቶች ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ ተወስኗል ።

ቍ ፡ ፭፻፴፯ ። ስለ ፡ ሕጋዊ ፡ ልጅ ፡ ወይም ፡ ዲቃላ ፡ ወይም ፡ የጉዲፈቻ ፡ ልጅ ።

(፩) የሚቹ ፡ ወይም ፡ የወራሹ ፡ የሕግ ፡ ልጅ ፡ ወይም ፡ የዲቃላ ፡ ልጅ ፡ መሆን ፡ ወራሾችን ፡ ወይም ፡ የያንዳንዳቸውን ፡ ድርሻ ፡ ልክ ፡ ለመወሰን ፡ በሚመለከተ ተው ፡ ምንም ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

(፪) እንደዚሁ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ሥጋ ፡ ዝምድናና ፡ ስለ፡ጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ በሚ ለው ፡ አንቀጽ ፡ በቍጥር ፡ ፭፻፶፯ ፡ የተጻፉት ፡ ደንቦች ፡ እንደ፡ተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ የጉዲፈቻ ፡ ልጆችም ፡ እንደ ፡ ሌሎች ፡ ልጆች ፡ የሚቈጠሩ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፭፻፴፰ ። ስለ ፡ ወራሹ ፡ ጸታ ፡ ዕድሜና ፡ ዜግነት ።

የወራሹ፡ ጸታ ፡ ዕድሜና ፡ ዜግነት ፡ በወራሽነት ፡ መብቶቹ ፡ ውሳኔ ፡ ውስጥ ፡ ምንም ፡ ልዩነትን ፡ የሚያስከትሉ ፡ አይደሉም ።

ቍ ፡ ፭፻፴፱ ። ያልተገባ ፡ ስለ ፡ መሆን ። (፩) ወንጀሎች ፡ ወይም ፡ ቅጣቶች ።

ሚቹን፡ ለመውረስ፡ የማይገባ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ የወራሽነትን ፡ መብት፡ የሚያጣ፡

(ሀ) ሚቹን፡ ወይም፡ የሚቹን ፡ ወደ፡ታች፡ የሚቈጠሩ ፡ ተወላጅ ፡ ወይም ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ወላጆች ፡ አንዱን ፡ ወይም ፡ የሚቹን ፡ ባል ፡ ወይም፡ሚስት፡ አስቦ ፡ በመግደል ፡ የተፈረደበት ።

(ለ) ከነዚሁ ፡ ሰዎች፡ መካከል፡ አንደኛውን፡ ለመግደል ፡ በመሞከር ፡ የተቀጣ ፤

(ሐ) በሐሰት፡ በመወንጀል፡ ወይም፡ በሐሰት ፡ ምስክርነት ፡ ይህ ፡ በሐሰት፡መወ ንጀል ፡ በሐሰት ፡ መመስከር ፡ ከነዚሁ ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ ክአንደኛው፡ላይ፡ የሞት ፡ ፍርድ ፡ ወይም ፡ ከዐሥር ፡ ዓመት ፡ የበለጠ ፡ የጽኑ ፡ እስራት፡ቅጣትን፡ ለማስከተል ፡ የሚያሠጋ ፡ ሁኖ ፡ የተቀጣ ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፵፬ ። (፪) ስለ ፡ ማጣራት ።

ወራሽ፡ የሆነው፡ ሰው፡ ወንጀሉን ፡ ወይም ፡ የወንጀሉን ፡ ሙከራ ፡ ያደረገው፡ እውራሹ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ ወደ፡ታች ፡ በሚቈጠር ፡ ተወላጅ ፡ ወይም ፡ ወደ፡ላይ፡ በሚቈጠር ፡ ወላጅ ፡ ወይም ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ ላይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተባለው ፡ የወራሽነት ፡ መብት ፡ ማጣት ፡ አይፈጸምበትም ።

ቍ ፡ ፭፻፵ ። (፫) ሌሎች ፡ ምክንያቶች ።

በተለይ ፡ ሚቹን ፡ ለመውረስ ፡ የማይገባ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡—

(ሀ) የሚቹን፡ ሰውነት፡ ሁኔታ ፡ ምክንያት ፡ በማድረግ ፡ አውራሹ ፡ ከመሞቱ ፡ በፊት ፡ በአሉት ፡ በሦስት ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ኑዛዜ ፡ እንዲያደርግ ፡ እንዳይለ ውጥ ፡ ወይም ፡ እንዳይሽር ፡ የከለከለ ፤

(ለ) አስቦ ፡ ያለሚቹ፡ ፈቃድ ፡ የሚቹን ፡ የመጨረሻ ፡ ኑዛዜ ፡ ያበላሸ ፡ እንዳይ ገኝ ፡ ያደረገ ፡ ያጠፋ ፡ ወይም፡ ጉዳዩን ፡ በማወቅ፡ በሐሰት ፡ ኑዛዜ ፡ የተጠቀመ የወራሽነት ፡ መብት ፡ ያጣል ።

BACK

ቍ ፡ ፰፻፯፭ ። (፩) ይቅርታ ።

(፩) ከዚህ፡ በፊት፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች፡ የተመለከተው፡ የመውረስ ፡ መብት ፡ማጣት፡ ሚቹ ፡ ግልጽ ፡ በሆነ ፡ ጽሑፍ ፡ ወራሹን ፡ ይቅርታ ፡ ያደረገለት ፡ መሆኑን ፡ አስታወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተፈጸሚ ፡ አይሆንም ።

(፪) በኑዛዜ ፡ ስለሚደረግ ፡ ስጦታ ፡ ሲሆን ፤ ሚቹ ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታውን ፡ ያደረገው ፡ ወራሽ ፡ መሆን ፡ እንዳይገባው ፡ የሚያደርገው ፡ ነገር ፡ከተፈጸመ ፡ በኋላና፡ ጉዳዩንም ፡ ዐውቆት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እንዲሁ ፡ የመውረስ ፡ መብት ፡ ማጣት ፡ አይኖርም ።

ክፍል ፡ ሁለት ።

ሳይናዘዝ ፡ የሞተ ፡ ሰው ፡ ውርስ ።

ቍ ፡ ፰፻፯፮ ። የመጀመሪያ ፡ ዝምድና ፡ ደረጃ ።

(፩) የሚቹ ፡ ልጆች ፡ በመጀመሪያ ፡ ደረጃ ፡ የሚች ፡ ወራሾች ፡ ናቸው ።

(፪) ከወርሱም ፡ እያንዳንዱ ፡ ትክክል ፡ ድርሻ ፡ ይቀበላሉ ።

(፫) የሚቹ ፡ ልጆች ፡ ወይም ፡ ከልጆቹ ፡ አንዱ ፡ ሞተው ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ወደ ፡ ታች ፡ የሚቈጠሩ ፡ ተወላጆች ፡ ትተው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በነሱ ፡ ምትክ ፡ ሆነው ፡ ይወርሳሉ ።

ቍ ፡ ፰፻፯፯ ። ሁለተኛ ፡ የዝምድና ፡ ደረጃ ። (፩) መሠረቱ ።

ሚቹ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ የሚቈጠሩ ፡ ተወላጆች ፡ ያልተወ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አባትና ፡ እናቱ ፡ ወራሾቹ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፰፻፯፰ ። (፪) አፈጻጸሙ ።

(፩) የሚች ፡ አባትና፡ እናት፡ የወርሱን ፡ ንብረት ፡ እኩል ፡ በእኩል ፡ ይካፈላሉ ።

(፪) ከአባት፡ ከእናት፡ አስቀድሞ ፡ የሞተ ፡ ቢኖር ፡ የሱን ፡ ፈንታ ፡ ልጆቹ፡ወይም፡ ሌሎች ፡ ወደ ፡ ታች ፡ የሚቈጠሩ ፡ ተወላጆቹ ፡ በሱ ፡ ተተክተው ፡ ይወርሳሉ ።

(፫) ከነዚህ፡ መሥመሮች፡ በአንዱ፡ መሥመር ፡ ያለው ፡ ወራሽ ፡ ቢታጣ ፡ ውርሱ፡ በሙሉ ፡ በሌላው ፡ መሥመር ፡ ላለው ፡ ወራሽ ፡ ይሰጣል ።

ቍ ፡ ፰፻፯፱ ። ሦስተኛ ፡ ዝምድና ፡ ደረጃ ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) ሚቹ፡ ወደ፡ ታች ፡ የሚቈጠሩ ፡ ተወላጆች ፡ ወይም ፡ አባት ፡ ወይም ፡ እናት ፤ ወይም ፡ የነርሱ ፡ ወደ፡ ታች ፡ የሚቈጠሩ፡ ተወላጆች ፡ የሌለው ፡ እንደ፡ ሆነ ፤ አያ ፡ ፡ ፡ ፡ ራሾቹ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) የውርሱ፡ እኩሌታው፡ በአባት፡ መሥመር ፡ ላሉ፡ አያቶች፡ ወይም ፡ ወደ፡ ታች፡ ለሚቈጠሩ ፡ ተወላጆቻቸው ፡ ይሆናል ። የቀረው ፡ የውርሱ ፡ እኩሌታ ፡ በእናት፡ መሥመር ፡ ላሉ ፡ አያቶች ፡ ወይም ፡ ወደ፡ ታች ፡ ለሚቈጠሩ ፡ ተወላጆቻቸው ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፭፻፵፯ ። (፪) ለሌላ ፡ የዝምድና ፡ መሥመር ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

(፩) በአባት፡ ወይም፡ በእናት፡ የትውልድ ፡ መሥመር፡ የዘር ፡ ተከታይ፡ ሳይኖረው፡ የሞተ ፡ አያት ፡ ድርሻው ፡ ለዚሁ ፡ መሥመር ፡ ወራሾች ፡ ይተላለፋል ።

(፪) አንድ ፡ የትውልድ ፡ መሥመር ፡ የዘር ፡ ተከታይ ፡ ሳይኖራቸው ፡ የሞቱ፡ አያቶች ፤ ማናቸውም ፡ የውርስ ፡ ሀብት ፡ ሁሉ ፡ ለሌላው ፡ ወገን ፡ የዝምድና፡ መሥመር ፡ ወራሾች ፡ ይተላለፋል ።

ቍ ፡ ፭፻፵፰ ። አራተኛ ፡ የዝምድና ፡ ደረጃ ። (፩) መሠረቱ ።

የሦስተኛ ፡ ደረጃ ፡ ዘመድ ፡ ወራሾች ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የሚቹ፡ ቅድመ ፡ አያቶች ፡ ወራሾቹ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፵፱ ። አፈጻጸም ።

(፩) የውርሱ፡ እኩሌታ፡ የአባት ፡ መሥመር ፡ ለሆኑ ፡ ቅድመ ፡ አያቶች ፡ ወይም ፡ ለተወላጆቻቸው ፡ እኩሌታው ፡ የእናት ፡ መሥመር ፡ ለሆኑ ፡ ቅድመ ፡ አያቶች፡ ወይም ፡ ለተወላጆቻቸው ፡ ይሰጣል ።

(፪) በላይኛው ፡ ኀይለ፡ ቃል ፡ የተነገረው፡ ውሳኔ ፡ እንደ፡ተጠበቀ ፡ ሆኖ ፡ ከሚቹ፡ በኋላ ፡ በሕይወት ፡ የሚገኘው ፡ የዚሁ ፡ ምትክ ፡ ለመሆን ፡ አግባብ ፡ ያለው ፡ ቅድመ ፡ አያት ፡ ወይም ፡ የዚሁ ፡ ተወላጅ ፡ የውርሱን ፡ ሀብት ፡ እኩል ፡ ይካፈላል ።

ቍ ፡ ፭፻፶፬ ። የአባትን ፡ ለአባት ፡ ወገን ፡ የእናትን ፡ ለእናት ፡ ወገን ፡ መስጠት ፡ ደንብ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ፤ (፩) መሠረቱ ።

(፩) ሚቹ ፡ ሳይናዘዝ ፡ በሞተ ፡ ጊዜ ፡ ከዚህ፡በላይ ፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች ፡ በተጻፈው ፡ ደንብ ፡ አፈጻጸም ፡ ለሚቹ፡ በውርስ ፡ ወይም ፡ በስጦታ ፡ ከአባቱ ፡ መሥመር ፡ ወገን ፡ የመጣለትን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የእናት ፡ መሥመር ፡ ወገን ፡ ለሆኑ ፡ ወራሾች ፡ በርስትነት፡ መስጠት ፡ አይቻልም ።

(፪) እንደዚሁም፡ ለሚቹ፡ በውርስ ፡ ወይም ፡ በስጦታ ፡ ከእናቱ ፡ መሥመር፡ ወገን፡ የመጣለትን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የአባት ፡ ወገን ፡ ለሆኑ ፡ ወራሾች ፡ በርስትነት ፡ መስጠት ፡ አይቻልም ።

(፫) ከአባት፡ ወገን ፡ አያት፡ በስጦታ ፡ ወይም ፡ በውርስ ፡ የተገኘው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የእናት ፡ ወገን ፡ ለሆነ ፡ ተወላጅ ፡ እንዳይተላለፍ ፡ እንዲሁም ፡

ከእናት ፡ ወገን ፡ አያት ፡ የተገኘው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ለአባት ፡ ወገን ፡ እንዳይተላለፍ ፡ ለማድረግ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ሁለት ፡ ጎይለ ፡ ቃሎች ፡ የተ ነገረው ፡ ደንብ ፡ ለሁለተኛ ፡ ደረጃ ፡ ትውልድም ፡ ተፈጸሚ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፰፻፺፬ ። (፩) አፈጻጸም ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ ደንብ ፡ ምክንያት ፡ በውርስ ፡ ለአንድ ፡ ወራሽ ፡ ከአንድ ፡ ወርስ ፡ የመጣለትን ፡ ድርሻ ፡ ሊሰጠው ፡ የማይቻል ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ በርስትነት ፡ ሊሰጠው ፡ ከማይቻለው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የሪም ፡ መብት ፡ ብቻ ፡ ይሰጠዋል ።

(፪) በዚህም ፡ የተነሣ ፡ ከመብቶቹ ፡ ለተቀነሱበት ፡ ወራሽ ፡ የሚከፈለው ፡ ምንም ፡ ኪሣራ ፡ የለም ።

ቍ ፡ ፰፻፺፭ ። (፫) ስለ ፡ መወሰን ።

በአባት ፡ መሥመር ፡ ወገን ፡ ወይም ፡ በእናት ፡ መሥመር ፡ ወገን ፡ ወራሾች ፡ ከሌሉ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፉት ፡ በሁለቱ ፡ ቍጥሮች ፡ የተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ አይሆኑም ።

ቍ ፡ ፰፻፺፮ ። ለመንግሥት ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

ዘመዶች ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሚቹ ፡ ሀብት ፡ ወራሽነት ፡ ለመንግሥት ፡ ይተላለፋል ።

ቍ ፡ ፰፻፺፯ ። ምትክነት ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) ምትክ ፡ ባለበት ፡ ጊዜ ፡ ክፍያ ፡ በትውልድ ፡ አወራረድ ፡ ይፈጸማል ።

(፪) ተተኪ ፡ የሆኑት ፡ ልጆች ፡ ምትክ ፡ በሆኑበት ፡ ሰው ፡ እግር ፡ ገብተው ፡ በወራሽነት ፡ መብቱ ፡ ይሰሩበታል ።

(፫) እነዚህም ፡ ሲሞቱ ፡ በዚሁ ፡ ሐሳብ ፡ መሠረት ፡ ልጆቻቸው ፡ ምትክ ፡ ሁነው ፡ ይገባሉ ።

ቍ ፡ ፰፻፺፰ ። (፪) ወራሽነትን ፡ የመተው ፡ ሁኔታ ።

(፩) ወራሽ ፡ ሁኖ ፡ ወራሽነትን ፡ አልፈልግም ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የእርሱ ፡ ተተኪ ፡ ሊገባበት ፡ አይችልም ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ ውርሱን ፡ አልፈልገውም ፡ በተባለው ፡ ሰው ፡ ምትክ ፡ ለመግባት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፰፻፺፱ ። ለመውረስ ፡ የማይገባ ፡ ስለ ፡ መሆን ።

ሟችን ፡ መውረስ ፡ የማይገባው ፡ ሰው ፡ ልጆች ፡ ወይም ፡ ሌሎች ፡ ወደ ፡ ታች ፡ የሚቈጠሩ ፡ ተወላጆች ፡ በእሱ ፡ ተተኪ ፡ ሆነው ፡ የሟች ፡ ወራሽ ፡ መሆን ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፭፻፺፮ ። ሕጋዊ ፡ የሆነ ፡ የዝምድና ፡ መተሰሳር ፡ አስፈላጊነት ።

ምትክ ፡ ለመሆን ፡ የሚፈልገው ፡ ሰው ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ ከሚቹ ፡ ጋራ ፡ የዝምድና ፡ መተሳሰር ፡ የሌለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ምትክ ፡ ለመሆን ፡ አይችልም ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ኑዛዜ ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

የኑዛዜ ፡ ዋጋ ፡ መኖር ፡ ሁኔታዎች ።

(ሀ) የሥረ ፡ ነገር ፡ ሁኔታዎች ።

ቍ ፡ ፭፻፺፯ ። ኑዛዜው ፡ ጥብቅ ፡ የሆነ ፡ የግል ፡ ጠባይ ፡ ያለው ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ኑዛዜው ፡ የሚቹ ፡ ጥብቅ ፡ የሆነ ፡ ራሱ ፡ የሚፈጽመው ፡ ሥራ ፡ ነው ።

(፪) አንድ ፡ ሰው ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ በስሙ ፡ አንድ ፡ ኑዛዜ ፡ እንዲያደርግ ፡ እንዲለወጥ ፡ ወይም ፡ እንዲሻር ፡ ሥልጣን ፡ ሊሰጠው ፡ አይችልም ።

(፫) አንድ ፡ ሰው ፡ ላንድ ፡ ሦስተኛ ፡ ሰው ፡ ወራሹን ፡ እንዲሉት ፡ እንደሚወስን ፡ ወይም ፡ ለማን ፡ እንደሚተላለፍ ፡ እንዲፈጸም ፡ ሊያደርግ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭፻፺፰ ። የጋራ ፡ ኑዛዜ ፡ ስለ ፡ መከልከል ።

ብዙ ፡ ሰዎች ፡ አንድ ፡ ብቻ ፡ በሆነ ፡ ጽሑፍ ፡ የተናዘዙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኑዛዜው ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፺፱ ። ኑዛዜን ፡ ስለሚመለከት ፡ ቃል ፡ መግባት ።

(፩) ኑዛዜን ፡ ለማድረግ ፡ ለመለወጥ ፡ ወይም ፡ ለመሻር ፡ ባንዱ ፡ ሰው ፡ የተደረገ ፡ ቃል ፡ መግባት ፡ በሕግ ፡ በኩል ፡ ውጤት ፡ የለውም ።

(፪) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ማናቸውም ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ ምንጊዜም ፡ ቢሆን ፡ ተናዛዥ ፡ ኑዛዜውን ፡ ሊለውጥ ፡ ወይም ፡ ሊሽር ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፷ ። ችሎታ ። (፩) አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ኑዛዜ ።

አካለመጠን ፡ ስላላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ኑዛዜ ፡ ጕዳይ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ሰዎች ፡ ችሎታ ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ ተመልክቷል ።

ቍ ፡ ፭፻፷፩ ። (፪) በፍርድ ፡ የተከለከለ ፡ ሰው ።

በፍርድ ፡ የተከለከለ ፡ ሰው ፡ ኑዛዜ ፡ ለማድረግ ፡ የሚችልበት ፡ ሁኔታ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ሰዎች ፡ ችሎታ ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ በ . . . . . ቍጥር ፡ ተመል ክቷል ።

BACK

ቍ ፡ ፭፻፷፱ ። (ፎ) የዳኞች ፡ ሥልጣን ።

(ሀ) ስለሆነም ፡ ዳኞች፡ ከእንደዚህ፡ ያለው ፡ ኑዛዜ ፡ ውስጥ ፡ የተመለከቱትን ፡ የኑዛዜ ፡ ቃሎች ፡ ተናዛዡ ፡ በጤናው ፡ ሁኔታ ፡ ምክንያት ፡ ያላደረጋቸው ፡ የመሰላቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ ውጤት ፡ እንዲኖራቸው ፡ ያደርጋሉ ።

(ለ) ነገር፡ ግን፡ ዋጋው ፡ ከአምስት ፡ ሺሕ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ በላይ ፡ የሆነውን ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ሁኔታ ፡ ሊያጸድቁት ፡ አይችሉም ።

(ሐ) እንዲሁም፡ ደግሞ፡ በፍርድ ፡ የተከለከለው ፡ ሰው ፡ ያለ ፡ ኑዛዜ ፡ ወራሽ ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ፡ ከውርሱ ፡ ሀብት ፡ ሦስቱን ፡ ሩብ ፡ ማግኘት ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፭፻፷፫ ። (፩) የአእምሮ ፡ መጐዶል ።

ከዚህ ፡ እንደሚከተሉት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ተናዛዡ ፡ አእምሮ ፡ ጐዶሎ ፡ ነበር ፡ በማለት ፡ ምክንያት ፡ ኑዛዜው ፡ ሊሻር ፡ አይቻልም ። ይኸውም ተናዛዡ፡ ኑዛዜውን ፡ ባደረገበት ፡ ጊዜ ፡ የታወቀ ፡ ዕብድ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፷፬ ። (፩) በሕግ ፡ የተከለከለ ።

በሕግ ፡ የተከለከለው ፡ ሰው ፡ ኑዛዜ ፡ ማድረግን ፡ ስለሚመለከት ፡ ጉዳይ ፡ ሙሉ ፡ ችሎታ ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፭፻፷፭ ። የማይቻል ፡ አፈጻጸም ።

(፩) አንድ፡ የኑዛዜ፡ ቃል ፡ በሚበቃ ፡ አኳኋን ፡ ተጠቃሚውን ፡ ወይም ፡ ጉዳዩን ፡ ካላመለከተ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፪) አፈጻጸሙም ፡ የማይቻል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እንደዚሁ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፷፮ ። ሕገ ፡ ወጥ ፡ የሆኑ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃላት ።

አንድ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ለሕግ ፡ ወይም ፡ ለመልካም ፡ ጠባይ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፷፯ ። ጎይል ።

(፩) በአንድ ፡ ኑዛዜ ፡ ውስጥ ፡ የተጻፈውን ፡ ቃል ፡ ሚቹ ፡ ያደረገው ፡ በተግዳጅ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፪) እንዲህ ፡ ሲሆን ፡ በጎይል ፡ የተደረጉ ፡ ውሎችን ፡ የሚመለከቱ ፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ በተመሳሳይነት ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፭ደ፭፭ ። የመንፈስ፡ መጫን ። (፩) መሠረቱ ።

በአንድ፡ ኑዛዜ፡ ውስጥ፡ ያለ ፡ ቃል ፡ በዚህ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ተጠቃሚ ፡ የሆነው ፡ ወይም ፡ ማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ በተናዛዡ ፡ ላይ ፡ በአለው ፡ ከመጠን ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ የመንፈስ ፡ መጫንን ፡ ምክንያት ፡ በማድረግ ፡ ፈራሽ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፭ደ፭፱ ። (፪) ለአስተዳዳሪ ፡ ወይም ፡ ለሞግዚት ፡ ጥቅም ፡ የሚደረግ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ።

(፩) ስለሆነም፡ ለአስተዳዳሪው፡ ወይም ፡ ለሞግዚቱ ፡ ጥቅም ፡ ሚቹ ፡ ያደረገውን ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ዳኞች ፡ እንዲቀንሱ ፡ ወይም ፡ እንዲሽሩ ፡ ተፈቅዷል ።

(፪) ከዚህ፡ በላይ፡ ያለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ ደንብ ፡ ሚቹ ፡ ከሓያ ፡ ዓመት ፡ ዕድሜ ፡ በፊት ፡ የሞተ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆንም ።

(፫) በኑዛዜው፡ ቃል፡ ተጠቃሚ ፡ የሆነው ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠር ፡ የሚቹ ፡ ወላጅ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፭ደ፮ ። (፫) ሐኪሞች ፡ ወይም ፡ የቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ሰው ።

(፩) ዳኞች፡ ሚቹ፡ ከመሞቱ ፡ አስቀድሞ ፡ ባሉት ፡ ስድስት ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ሕክምና ፡ ወይም ፡ ርዳታ ፡ ላደረጉለት ፡ ሐኪም ፤ ቀዳጅ ፤ አስታማሚ ፤ በሽተኛ ፡ ጠባቂ ፤ ጥቅም ፡ ወይም ፡ በሞያ ፡ ሥራው ፡ የሕክምና ፡ ርዳታና ፡ የመንፈስ ፡ ርዳታ ፡ ላደረገ ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ጥቅም ፡ ያደረገውን ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ለመቀነስ ፡ ወይም ፡ ለመሻር ፡ ይችላሉ ።

(፪) ከዚህ፡ በላይ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ ሐኪም ፡ ማለት ፡ ማናቸውም ፡ ሰው ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ በሆነ ፡ ሁኔታም ፡ ሆነ ፡ ለሚቹ ፡ አንድ ፡ የሕክምና ፡ ርዳታ ፡ ያደረገ ፡ ወይም ፡ ያዘዘ ፡ ማለት ፡ ነው ።

(፫) በኑዛዜው፡ ቃል፡ ተጠቃሚ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ የሚቹ ፡ የሥጋ ፡ ዘመድ ፡ ወይም ፡ የጋብቻ ፡ ዘመድ ፡ ወይም ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የዚህ ፡ ቍጥር ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፭ደ፯፩ ። (፩) ለማዋዋል ፡ ሥልጣን ፡ የተሰጠው ፡ ወይም ፡ የኑዛዜ ፡ ምስክሮች ።

ዳኞች፡ ሚቹ፡ ለኑዛዜው፡ አደራ፡ረግ ፡ ተሳታፊ ፡ ለሆነ ፡ ለአንድ ፡ ለማዋዋል ፡ ሥልጣን ፡ ለተሰጠው ፡ ሰው ፡ ፍርድ ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ ሹም ፡ ለ፩ ፡ ምስክር ፡ ወይም ፡ አስተርጓሚ ፡ ያደረገውን ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ለመቀነስ ፡ ወይም ፡ ለመሻር ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፭ደ፯፪ ። (፩) የተናዛዡ ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ።

ዳኞች ፡ ሚቹ ፡ በፊት፡ ካደረገው ፡ ጋብቻ ፡ የተገኙ ፡ ተወላጆች ፡ ያሉት ፡ እንደሆነ ፤ ለኋለኛው ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ ጥቅም ፡ ያደረገውን ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ለመቀነስ ፡ ወይም ፡ ለመሻር ፡ ይችላሉ ።

BACK

ቍ ፡ ፭፻፫፫ ። (፩) ስለ ፡ ሰዎች ፡ ጣልቃ ፡ ገብነት ።

ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች ፡ ውስጥ ፡ ከተመለከቱት ፡ ሰዎች ፡ ለአንዱ ፡ ተወላጅ ፡ ወይም ፡ ወላጅ ፡ ወይም ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ ጥቅም ፡ የተደረገ ፡ የኑዛዜን ፡ ቃል ፡ ዳኞች ፡ ሊቀንሱት ፡ ወይም ፡ ሊሽሩት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፫፬ ። (፪) ለመቀነስ ፡ ወይም ፡ ለመሻር ፡ ስለሚደረግ ፡ ጥያቄ ።

(፩) የኑዛዜው ፡ ቃል ፡ ሚቹ ፡ ለባል ፡ ወይም ፡ ለሚስት ፡ ጥቅም ፡ ያደረገው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የኑዛዜው ፡ ቃል ፡ እንዲቀነስ ፡ ወይም ፡ እንዲሻር ፡ የማድረጉን ፡ ጥያቄ ፡ የሚቹ ፡ ተወላጆች ፡ ካልሆኑ ፡ በቀር ፡ ለዳኞች ፡ ሌሎች ፡ ሊያቀርቡት ፡ አይቻልም ።

(፪) በሌላው ፡ ጊዜ ፡ ግን ፡ ከሌሎቹ ፡ ማናቸውም ፡ ወራሾች ፡ በቀር ፤ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚ ቈጠሩ ።
የሚቹ ፡ ወላጆች ፡ ወይም ፡ ወደ ፡ ታች ፡ የሚቈጠሩ ፡ ተወላጆች ፡ ወይም ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ ለዳኞች ፡ ሊያቀርቡ ፡ ይችላሉ ።

(፫) በኑዛዜው ፡ ቃል ፡ ተጠቃሚ ፡ የሚሆነው ፡ ሰው ፡ ኑዛዜው ፡ እንዲፈጸምለት ፡ ጥያቄውን ፡ ካቀረበበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በ፫ ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ የኑዛዜው ፡ ቃል ፡ እንዲቀነስ ፡ ወይም ፡ እንዲሻር ፡ የሚለውን ፡ ጥያቄ ፡ ካላቀረበ ፡ ተቀባይነት ፡ አያገኝም ።

ቍ ፡ ፭፻፫፭ ። (፲) ዳኞች ፡ ምክንያቱን ፡ ማስታወቅ ፡ ያለባቸው ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

ሚቹ ፡ የተናዘዘውን ፡ ቃል ፡ ማፍረስ ፡ ወይም ፡ መቀነስ ፡ ከልቡና ፡ ፍርድ ፡ ከር ትዕ ፡ ጋራ ፡ የተስማማ ፡ ነው ፡ የሚሉበትን ፡ ምክንያት ፡ ዳኞች ፡ በፍርዳቸው ፡ ውስጥ ፡ መግለጽ ፡ ይገባቸዋል ።

ቍ ፡ ፭፻፫፮ ፡ ተንኰል ።

በአንድ ፡ ኑዛዜ ፡ ውስጥ ፡ ያሉ ፡ ቃላት ፡ ተናዛዡ ፡ በተንኰል ፡ ምክንያት ፡ ያደ ረጋቸው ፡ ናቸው ፡ በማለት ፡ ሊሻሩ ፡ አይቻሉም ።

ቍ ፡ ፭፻፫፯ ። ስሕተት ።

(፩) ስሕተት ፡ በሚገኝበት ፡ ጊዜ ፡ በስሕተት ፡ ምክንያት ፡ ውሎችን ፡ ስለ ፡ መሻር ፡ የተመለከቱት ፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ በተመሳሳይነት ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ በአንድ ፡ ኑዛዜ ፡ ውስጥ ፡ ያለ ፡ ቃል ፡ በተናዛዡ ፡ ስሕተት ፡ የተደ ረገ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ሊሻር ፡ የሚችለው ፡ ይህ ፡ የተናዛዡ ፡ ፈቃድ ፡ እንዲያዘ ነብል ፡ ያደረገው ፡ ስሕተት ፡ በኑዛዜው ፡ አነጋገር ፡ ወይም ፡ ኑዛዜውን ፡ በሚ መለከት ፡ በአንድ ፡ የተጻፈ ፡ ሰነድ ፡ ግልጽ ፡ ሁኖ ፡ በሚገኝበት ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቁ ፣ ፭ደ፭፭ ። የአንድ ፣ የኑዛዜ ፣ ቃል ፣ መሻር ፣ የሚያስከትለው ፣ ነገር ።

በእርግጠኛ፣ አኳኋን፣ በተናዛዡ፣ መንፈስ፣ ውስጥ ፣ ፈራሽ ፣ በሚሆነው ፣ ቃል፣ አፈጻጸምና ፣ በሌሎቹ ፣ ቃላት ፣ አፈጻጸም ፣ መካከል ፣ አስፈላጊ ፣ የሚያስተሳስር ፣ ነገር ፣ ያለ ፣ መሆኑ ፣ የታወቀ ፣ ካልሆነ ፣ በቀር ፤ በአንድ ፣ ኑዛዜ ፣ ውስጥ ፣ ያለ ፣ ቃል ፣ መሻር ፣ በዚሁ ፣ ያሉትን ፣ ሌሎች ፣ ቃላት ፣ መሻር ፣ አያስከትልም ።

ቁ ፣ ፭ደ፭፱ ። ዋጋ ፣ የሌላቸው ፣ የውለታ ፣ ቃላትና ፣ ግዴታዎች ።

(፩) ተናዛዡ ፣ አንድ ፣ የኑዛዜ ፣ ስጦታን ፣ በአንድ ፣ ውለታ ፣ የሰጠ ፤ ወይም ፣ ከአንድ ፣ ግዴታ ፣ ጋራ ፣ የሰጠ ፣ እንደ ፣ ሆነ፣ይህ ፣ ውለታ ፣ ወይም ፣ ይህ ፣ ግዴታ፣የማይቻል ፣ ወይም ፣ ለሕግ ፣ ወይም ፣ ለመልካም ፣ ጠባይ ፣ ተቃራኒ ፣ የሆነ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ እንዳልተጻፈ ፣ ይቈጠራል ።

(፪) ይህ፣ ሲሆን፣ ምንም ፣ የውለታው ፣ ወይም ፣ የግዴታው ፣ መፈጸም ፣ ተናዛዡ ፣ ኑዛዜውን ፣ ያደረገበት ፣ ዋና ፣ ምክንያት ፣ ቢሆንም ፣ እንኳ ፣ የኑዛዜው ፣ ስጦታ፣ ፈራሽ ፣ አይሆንም ።

ለ/ የኑዛዜዎች ፣ ፎርምና ፣ ማስረጃ ።

ቁ ፣ ፭ደ፹ ። ልዩ ፣ ልዩ ፣ ዐይነት ፣ ኑዛዜዎች ።

ሦስት ፣ ዐይነት ፣ የኑዛዜ ፣ ፎርሞች ፣ አሉ ፤ እነዚሁም ።

(ሀ) በግልጽ ፣ የሚደረግ ፣ ኑዛዜ ፤

(ለ) በተናዛዡ ፣ ጽሑፍ ፣ የሚደረግ ፣ ኑዛዜ ፤

(ሐ) በቃል ፣ የሚደረግ ፣ ኑዛዜ ፣ ናቸው ።

ቁ ፣ ፭ደ፹፩ ። በግልጽ ፣ የሚደረግ ፣ ኑዛዜ ፣ (፩) ፎርም ።

(፩) በግልጽ፣ የሚደረገው፣ ኑዛዜ ፣ ተናዛዡ ፣ እየተናገረ ፣ ማናቸውም ፣ ሌላ ፣ ሰው፣ ወይም ፣ ተናዛዡ ፣ ራሱ ፣ የሚጽፈው ፣ ነው ።

(፪) ኑዛዜው፣ በተናዛዡና ፣ በአራት፣ ምስክሮች ፣ ፊት ፣ ካልተነበበና ፣ ይኸም ፣ ሥርዐት ፣ (ፎርማሊቴ ፣ መፈጸሙንና ፣ የተጻፈበትንም ፣ ቀን ፣ የሚያመለክት ፣ ካልሆነ ፣ በቀር ፣ ፈራሽ ፣ ነው ።

(፫) ተናዛዡና፣ ምስክሮቹ፣ በኑዛዜው ፣ ላይ ፣ ወዲያውኑ ፣ ፊርማቸውን ፣ ወይም ፣ ያውራ ፣ ጣት ፣ ምልክታቸውን ፣ ካላደረጉበት ፣ በቀር ፣ ፈራሽ ፣ ነው ።

ቁ ፣ ፭ደ፹፪ ። (፪) ፣ የምስክሮቹ ፣ ብዛት ።

በግልጽ ፣ ለሚደረገው ፣ ኑዛዜ ፣ ከምስክሮቹ ፣ መካከል ፣ አንዱ ፣ ዳኛ ፣ ወይም፣ ውል ፣ ለማዋዋል ፣ ሥልጣን ፣ የተሰጠው ፣ ሰው ፣ ሆኖ ፣ ኑዛዜውም ፣ የተደረገው ፣ ይህ ፣ ዳኛ ፣ ወይም ፣ ይህ ፣ ለማዋዋል ፣ ሥልጣን ፣ የተሰጠው ፣ ሰው ፣ ሥራ

ቸውን ፡ በሚያካሄዱበት ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ልኑዛዜው ፡ ዋጋ ፡ ለማግኘት ፡ ሁለት ፡ ምስክሮች ፡ ብቻ ፡ በቂ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፶፪፻፫ ። (፫) የምስክሮቹ ፡ ችሎታ ።

(፩) በግልጽ፡ የሚደረገው ፡ ኑዛዜ ፡ ምስክሮች ፡ አካለመጠንን ፡ ያደረሱና ፡ በፍርድ ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ ያልተከለከሉ ፡ መሆን ፡ አለባቸው ።

(፪) ምስክሮቹ፡ ኑዛዜው ፡ የተጻፈበትን ፡ ቋንቋ ፡ ለማወቅና ፡ የተጻፈውን ፡ ለመስማት ፡ ወይም ፡ ለማንበብ ፡ ራሳቸው ፡ ችሎታ ፡ ያላቸው ፡ መሆን ፡ አለባቸው ።

(፫) እነዚህ ፡ ትእዛዞች ፡ ያልተፈጸሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኑዛዜው ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፶፪፻፬ ። በተናዛዡ ፡ ጽሑፍ ፡ የሚደረግ ፡ ኑዛዜ ፤ (፩) ፎርም ።

(፩) በተናዛዡ ፡ ጽሑፍ ፡ የሚደረገው ፡ ኑዛዜ ፡ ተናዛዡ ፡ ራሱ ፡ በሙሉ ፡ ካልጻፈው ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

(፪) ኑዛዜ ፡ መሆኑ፡ በግልጽ፡ ካልተመለከተ ፡ በቀር ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

(፫) ኑዛዜው፡ የተደረገባቸው፡ ወረቀቶች ፡ እያንዳንዳቸው ፡ ተናዛዡ ፡ ካልፈረመባቸውና ፡ ቀን ፡ ካልጻፈባቸው ፡ ፈራሾች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፶፪፻፭ ። (፪) በመኪና ፡ የተጻፈ ፡ ኑዛዜ ።

ተናዛዡ ፡ ያደረገውን ፡ ኑዛዜ ፡ ራሱ ፡ በመኪና ፡ ጽፎት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በያንዳንዱ ፡ ቅጠል ፡ ላይ ፡ ይህን ፡ ሁኔታ ፡ በእጁ ፡ ጽሕፈት ፡ ካላመለከተው ፡ በቀር ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፶፪፻፮ ። (፫) የኑዛዜውን ፡ ጽሑፍ ፡ ለማወቅ ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ ተናዛዥ ።

በተናዛዡ ፡ የእጅ ፡ ጽሑፍ ፡ የሆነውን ፡ ኑዛዜ ፡ ተናዛዡ ፡ ያልተማረ ፡ መሐይምን ፡ በመሆኑ ፡ ወይም ፡ ኑዛዜው ፡ የተጻፈበትን ፡ ቋንቋ ፡ ባለማወቁ ፡ ፍቺውን ፡ በማያውቃቸው ፡ ፊደሎች ፡ የጻፈ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፶፪፻፯ ። ኑዛዜው ፡ የተደረገበት ፡ ቀን ።

(፩) በግልጽ፡ ወይም፡ በተናዛዡ ፡ ጽሑፍ ፡ የሚደረገው ፡ ኑዛዜ ፡ ቀኑን ፡ ወሩንና ፡ ዓመተ ፡ ምሕረቱን ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ የመሳሰሉ ፡ መግለጫዎች ፡ ከሌሉበት ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም፡ በሐሰት ፡ የተጻፈበት፡ ምክንያት ፡ በዝንጋታ ፡ የተደረገ ፡ መሆኑና ፡ ኑዛዜው ፡ የተደረገበት ፡ እውነተኛ ፡ ቀን ፡ በኑዛዜው ፡ ላይ ፡ በተመለከተው ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ ከሚቹ ፡ በሚገኙት ፡ ሌሎች ፡ የጽሑፍ ፡ ሰነዶች ፡ ረዳትነት ፡ በትክክል ፡ ሊረጋገጥ ፡ የተቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በኑዛዜ ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ፡ የተመለከተው ፡ የቀን ፡ መሳሳት ፡ የኑዛዜውን ፡ መፍረስ ፡ አያስከትልም ።

ቍ ፡ ፰ደቨ፰ ። ማስረጃ ፡ በመጥቀስ ፡ የሚደረግ ፡ ኑዛዜ ።

ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ኑዛዜና ፡ በተናዛዡ ፡ ጽሑፍ ፡ የተደረገ ፡ ኑዛዜ ፡ የኑዛዜውን ፡ ቃል ፡ ለመረዳት ፡ ሚቹ ፡ ያልጻፈውንና ፡ ያልፈረመውን ፡ ሌላ ፡ ጽሑፍ ፡ መጥቀስ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፰ደቨቨ ። መፋቅ ፡ መሰረዝና ፡ መደለዝ ።

(፩) ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ኑዛዜና ፡ በተናዛዥ ፡ ጽሑፍ ፡ የተደረገ ፡ ኑዛዜ ፡ የተናዛዡን ፡ ፈቃድ ፡ ለመለወጥ ፡ የሚችል ፡ ፍቀት ፡ ስርዝ ፡ ወይም ፡ ድልዝ ፡ ያለባቸው ፡ ሲሆን ፡ ፈራሾች ፡ ናቸው ።

(፪) ስለ፡ሆነም፡ የተናዛዡን፡ ሐሳብና ፡ ማንኛዎችንም ፡ ሌሎች፡ አካባቢ፡ነገሮችን፡ በመገመት ፡ ከቀረው ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ የተለየ ፡ ቃል ፡ ለመሆን ፡ የቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህን ፡ ፍቀት ፡ ስርዝ ፡ ወይም ፡ ድልዝ ፡ የያዘ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ብቻ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፫) በተናዛዥ ፡ ጽሑፍ ፡ የተደረገ ፡ ኑዛዜ ፡ ሲሆን ፡ ፍቀቱን ፡ ስርዙን ፡ ወይም ፡ ድልዙን ፡ ተናዛዡ ፡ ግልጽ ፡ በሆነ ፡ ዐይነት ፡ በፊርማው ፡ ያጸደቃቸው ፡ መሆናቸው ፡ ከታወቀ ፡ እንዲሁም ፡ የግልጽ ፡ ኑዛዜ ፡ ሲሆን ፡ ምስክሮቹ ፡ በፊርማቸው ፡ ያጸደቁት ፡ ከሆኑ ፡ ኑዛዜው ፡ ፈራሽነትን ፡ አያስከትልም ።

ቍ ፡ ፰ደ፶ ። ተጨማሪ ፡ ነገሮች ።

(፩) አንድ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ኑዛዜ፡ በጽሑፍ ፡ ጎዳግ ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ በመሥመሮቹ፡ መካከል ፡ ወይም ፡ ከምስክሮቹ ፡ ፊርማ ፡ በኋላ ፡ ተጨማሪ ፡ ነገሮች ፡ ያሉበት ፡ ሲሆን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) በተናዛዡ ፡ ጽሑፍ ፡ የሆነ ፡ ኑዛዜ ፡ በእንደዚህ ፡ ያለ ፡ ተጨማሪ ፡ ነገሮች ፡ ፈራሽ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፰ደ፶፩ ። ኑዛዜን ፡ ስለ ፡ ማስቀመጥ ።

(፩) ግልጽ፡ ወይም፡ በተናዛዡ ፡ ጽሑፍ ፡ የተደረገ ፡ ኑዛዜ ፡ በአንድ ፡ ሰው ፡ ዘንድ፡ በተለይም ፡ ለማዋዋል ፡ ሥልጣን ፡ በተሰጠው ፡ ሰው ፡ ዘንድ ፡ ወይም ፡ በአንድ፡ የፍርድ ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ ዘንድ ፡ ሊቀመጥ ፡ ይቻላል ።

(፪) ለማዋዋል፡ ሥልጣን፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ የፍርድ ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ ኑዛዜው ፡ የተቀመጠላቸውን ፡ ሰዎች ፡ በየአንዳንዱ ፡ ሰው ፡ ስም ፡ በፈደል ፡ ተራ ፡ የያዘ ፡ መዝገብ ፡ ይኖራል ።

(፫) ይኸው ፡ መዝገብ፡ ኑዛዜው ፡ የተሰጠበትን ፡ ቀን ፡ የሚያመለክት ፡ ይሆናል ።

BACK

ቍ ፡ ፭፻፸፪ ። የቃል ፡ ኑዛዜ ፡ (፩) ፎርም ።

(፩) የቃል፡ ኑዛዜ፡ ማለት ፤ አንድ ፡ ሰው ፡ የሞቱ ፡ መቃረብ ፡ ተሰምቶት ፡ የመጨረሻ ፡ ፈቃድ ፡ ቃሎቹን ፡ ለሁለት ፡ ምስክሮች ፡ የሰጠበት ፡ ነው ።

(፪) የቃል፡ ኑዛዜ፡ ምስክሮች ፡ አካለመጠንን ፡ ያደረሱና ፡ በፍርድ ፡ ወይም፡በሕግ፡ ያልተከለከሉ ፡ መሆን ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፭፻፸፫ ። (፪) በኑዛዜው ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘው ፡ ቃል ።

ተናዛዡ ፡ በተለይ ፡ በአንድ ፡ የቃል ፡ ኑዛዜ ።

(ሀ) ለቀብሩ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ የሚመለከቱትን ፡ ትእዛዞች ፡ ለመስጠት ፤

(ለ) እያንዳንዱ፡ ዐርስ፡ ከአምስት ፡ መቶ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ ለመብለጥ ፡ የማይችል ፡ ግምት ፡ ያለው ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ለማድረግ ፤

(ሐ) አካለመጠንን፡ ላላደረሱ ፡ ልጆች ፡ አስተዳዳሪን ፡ ወይም ፡ ሞግዚትን ፡ የሚመለከቱ ፡ ውሳኔዎችን ፡ ለመስጠት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፭፻፸፬ ። (፫) ቅጣት ።

(፩) በቃል ፡ ኑዛዜ ፡ ውስጥ ፡ የገባ ፡ ማናቸውም ፡ ሌላ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፪) በአንድ ፡ የቃል ፡ ኑዛዜ ፡ ውስጥ ፡ ከአምስት ፡ መቶ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ በላይ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከ፭፻ ፡ በላይ ፡ ያለው ፡ ስጦታ ፡ ተቀናሽ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፭፻፸፭ ። ብዙ ፡ ኑዛዜዎች ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ ያደረጋቸው ፡ የኑዛዜ ፡ ውሳኔዎች ፡ በአንድ ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ የኑዛዜ ፡ ጽሑፎች ፡ ውስጥ ፡ ሊኖሩ ፡ ይችላሉ ።

(፪) አብሮ፡ ተፈጻሚዎች፡ ለመሆን ፡ በሚችሉበት ፡ መጠን ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ የሆኑ ፡ ኑዛዜዎች ፡ አብረው ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

(፫) የሁለት ፡ ኑዛዜዎችም፡ ቃላት፡ ሁለቱም ፡ ሊፈጸሙ ፡ ያልተቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በኋላ ፡ በተደረገው ፡ ኑዛዜ ፡ ውስጥ ፡ ላለው ፡ ቃል ፡ ምርጫ ፡ ይሰጠዋል ።

ቍ ፡ ፭፻፸፮ ። የኑዛዜው ፡ አስረጂ ። (፩) ማስረዳት ፡ ያለበት ፡ ሰው ።

በኑዛዜው ፡ የሰፈረውን ፡ ቃልና ፡ ኑዛዜው ፡ መኖሩን ፡ ማስረዳት ፡ ያለበት ፡ በዚሁ ፡ ኑዛዜ ፡ ተጠቃሚ ፡ ነኝ ፡ የሚለው ፡ ሰው ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፸፯ ። (፪) የአስረጂው ፡ ዐይነት ።

(፩) በግልጽ፡ ወይም፡ በተናዛዥ ፡ ጽሑፍ ፡ የተደረገ ፡ የኑዛዜ ፡ መኖር ፡ የሚረጋገጠው ፡ የኑዛዜውን ፡ ጽሑፍ ፡ ዋናውን ፡ በማቅረብ ፡ ወይም ፡ ለማዋዋል ፡ ሥል

ጣን ፡ በተሰጠው ፡ ሰው ፡ ዘንድ ፡ ወይም ፡ በፍርድ ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ ሹም ፡ ትክክለኛ ፡ ሆኖ ፡ በተመሰከረ ፡ አንድ ፡ ግልባጭ ፡ በማቅረብ ፡ ነው ።

(ፀ) ኑዛዜዎቹን፡ ለማስፈጸም፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ መንገድ ፡ ለማስረዳት ፡ አይቻልም ።

(ፈ) በጥፋት ፡ ወይም ፡ በቸልተኛነት ፡ ኑዛዜው ፡ እንዲጠፋ ፡ ካደረገው ፡ ሰው ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ ለማግኘት ፡ ሲሆን ፡ በማናቸውም ፡ ዐይነት ፡ መንገድ ፡ ኑዛዜዎቹን ፡ ለማስረዳት ፡ ይቻላል ።

(ሐ) ስለ ፡ ኑዛዜዎች ፡ መሻርና ፡ ውድቅ ፡ መሆን ።

ቊ ፡ ፷፻፺፮ ። ግልጽ ፡ የሆነ ፡ መሻር ።

(፩) ተናዛዡ፡ ኑዛዜዎቹ፡ ዋጋ ፡ ያላቸው ፡ እንዲሆኑ ፡ በሚያስፈልገው ፡ ፎርም ፡ ዐይነት ፡ ግልጽ ፡ አድርጎ ፡ በማስታወቅ ፡ ኑዛዜውን ፡ የሻረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኑዛዜው ፡ በጠቅላላው ፡ አኳኋን ፡ የሚሻር ፡ ይሆናል ።

(፪) ተናዛዡ፡ እንዲሁ፡ በሆነ ፡ ፎርም ፡ ከአንድ ፡ የኑዛዜ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ጋራ ፡ አብሮ ፡ ሊፈጸም ፡ የማይቻል ፡ አንድ ፡ ውሳኔ ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኑዛዜው፡ በከፊል ፡ የሚሻር ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ፷፻፺፯ ። ማጥፋት ፡ ወይም ፡ መሰረዝ ።

(፩) እንደዚሁ፡ ተናዛዡ፡ ኑዛዜውን ፡ ለመሻር ፡ ወይም ፡ ለመለወጥ ፡ ያለውን ፡ ሐሳብ ፡ በቂ ፡ አድርጎ ፡ በመግለጽ ፡ ዐይነት ፡ ኑዛዜውን ፡ ራሱን ፡ በማጥፋት፡ ወይም ፡ በመቅደድ ፡ ወይም ፡ የኑዛዜውን ፡ አነጋገር ፡ በመሰረዝ ፡ ኑዛዜውን ፡ ወይም ፡ በኑዛዜው ፡ ውስጥ ፡ የተመለከተውን ፡ አንድ ፡ ቃል ፡ ለመሻር ፡ ይችላል ።

(፪) ተቃራኒ፡ አስረጂ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ተናዛዡ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ከተመለከቱት ፡ ተግባሮች ፡ አንዱን ፡ የፈጸመ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ኑዛዜውን ፡ ለመሻር ፡ ፍላጎት፡ ያለው፡ መሆኑ ፡ ይገመታል ።

(፫) ተቃራኒ፡ አስረጂ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የኑዛዜው ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መሰረዝ ፡ የተናዛዡ ፡ ተግባር ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ይገመታል ።

ቊ ፡ ፷፻፺፰ ። በኑዛዜ ፡ የተሰጠን ፡ ነገር ፡ ለሌላ ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

(፩) በኑዛዜ፡ የተሰጠን፡ ነገር ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ ከከፊል ፡ ተናዛዡ፡ ፈቅዶ፡ለሌላ፡ ማስተላለፍ ፡ የተደረገውን ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ፈራሽ ፡ ያደርገዋል ።

(፪) ይህ፡ የተላለፈው፡ ነገር ፡ ተመልሶ ፡ ከባለቤቱ ፡ እጅ ፡ ቢገባም ፡ እንኳ ፡ ኑዛዜው ፡ በከፊል ፡ እንደ ፡ ተሻረ ፡ ይቀራል ።

BACK

ቍ ፡ ፬፻፩ ። የመሻር ፡ ውጤት ።

(፩) ተቃራኒ፡ ቃል፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ያንዱ ፡ ኑዛዜ ፡ መሻር ፡ አስቀድሞ ፡ ተደርጎ ፡ የነበረውን ፡ የኑዛዜውን ፡ ቃል ፡ አያጸድቀውም ።

(፪) በተሻሩት፡ የኑዛዜዎች፡ ቃላት ፡ ምትክ ፡ የገቡት ፡ አዳዲስ ፡ ቃላት ፡ ኑዛዜ ፡ በተደረገለት ፡ ሰው ፡ ችሎታ ፡ ማጣት ፡ ወይም ፡ የኑዛዜውን ፡ ስጦታ ፡ አልፈልግም፡ በማለት ፡ ወይም ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ምክንያት ፡ ፍጻሜ ፡ ለማግኘት ፡ ባይ ችሉም ፡ እንኳ ፡ የተሻሩት ፡ የኑዛዜ ፡ ቃላት ፡ ተፈጻሚነት ፡ ለማግኘት ፡ አይገባ ቸውም ።

ቍ ፡ ፬፻፪ ። በቃል ፡ የሚደረግ ፡ ኑዛዜ ፡ ውድቅ ፡ መሆን ።

በቃል ፡ የተደረገ ፡ ኑዛዜ ፡ ከተደረገበት ፡ ከሦስት ፡ ወር ፡ በኋላ ፡ ተናዛዡ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ በሕይወት ፡ ያለ ፡ ከሆነ ፡ ውድቅ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፫ ። በተናዛዡ ፡ የሚደረግ ፡ ኑዛዜ ፡ ውድቅ ፡ መሆን ።

በተናዛዥ ፡ ጽሑፍ ፡ የተደረገ ፡ ኑዛዜ ፡ ፈራሽ ፡ የሚሆነው ፡ ኑዛዜው ፡ በተደረገ ፡ በሰባት ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ለማዋዋል ፡ ሥልጣን ፡ በተሰጠው ፡ ሰው ፡ ወይም፡እፍርድ ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ ዘንድ ፡ ያልተቀመጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፬ ። ስለ ፡ ልጅ ፡ መወለድ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) በአንድ ፡ ኑዛዜ ፡ ውስጥ ፡ የተመለከቱ ፡ ጠቅላላ ፡ ወይም ፡ ልዩ ፡ ስጦታዎች ፡ ምንም ፡ ተቃራኒ ፡ ቃል ፡ ቢኖር ፡ እንኳ ፡ ከኑዛዜው ፡ በኋላ ፡ ተናዛዡ ፡ አንድ ፡ ልጅ ፡ ቢወልድና ፡ ይህ ፡ ልጅ ፡ ውርሱን ፡ ለመቀበል ፡ የፈቀደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስጦታዎቹ ፡ ፈራሾች ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ከኑዛዜው ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ የተናዛዡ ፡ ወደ፡ታች ፡ የሚቈጠር ፡ ተወላጅ ፡ የተወለደ ፡ ሆኖ ፡ በምትክነት ፡ ለወራሽነት ፡ ቀርቦ ፡ ይኸንኑ ፡ ውርስ ፡ የፈቀደ ፡ እንደሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንደ ፡ ተጻፈው ፡ ዐይነት ፡ ይፈጸማል ።

ቍ ፡ ፬፻፭ ። (፪) ልዩ ፡ አስተያየት ።

(፩) ስለሆነም፡ ከዚህ፡ በፊት ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡እንደ፡ ተጠቀሰው ፡ ተናዛዡ ፡ ጉዳዩን ፡ ቢያውቅ ፡ ኑሮ ፡ ስጦታውን ፡ አያስቀርም ፡ ነበር ፡ ተብሎ ፡ የሚገመት ፡ የሆነ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ዳኞች ፡ በኑዛዜ ፡ የተሰጡትን ፡ ኑዛዜ፡ ስጦታዎች ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ እንዳሉ ፡ እንዲጸኑ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንዲሁም፡ ተናዛዡ፡ የወለደው ፡ ልጅ ፡ ወይም ፡ ወደ፡ታች ፡ የሚቈጠር፡ ተወላጅ ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ የውርሱ ፡ ሀብት ፡ ሦስት ፡ እሩብ ፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ግማኝት ፡ አለበት ።

ቁ ፡ ፬፻፯ ። ለባል ፡ ወይም ፡ ለሚስት ፡ ተብሎ ፡ የሚደረግ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ።

ሚች፡ ለባል፡ ወይም፡ ለሚስት ፡ ብሎ ፡ በኑዛዜው ፡ ውስጥ ፡ ያደረገው ፡ ቃል ፡ ሙድቅ ፡ የሚሆነው ፡ ሚቹ ፡ ከባል ፡ ወይም ፡ ከሚስት ፡ ጋር ፡ ያደረገው፡ጋብቻ፡ በመሞት ፡ ሳይሆን ፡ በሌላ ፡ ምክንያት ፡ የፈረሰ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቁ ፡ ፬፻፸ ። የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ሙድቅ ፡ መሆን ፡ (፩) መሠረቱ ።

ለአንድ፡ ሰው ፡ የተደረገ፡ የኑዛዜ፡ ስጦታ ፡ ሙድቅ ፡ የሚሆነው ፡ ኑዛዜ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ ከተናዛዡ ፡ በፊት ፡ የሞተ ፡ ወይም ፡ የተደረገለትን፡የኑዛዜ፡ስጦታ፡ ለመቀበል ፡ ያልቻለ ፡ ወይም ፡ ያልፈቀደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቁ ፡ ፬፻፸፩ ። (፪) ምትክነት ።

የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ ከተናዛዡ ፡ በፊት ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ምትክ ፡ ሊኖረው ፡ የሚችለው ፤

(ሀ) የኑዛዜው ፡ ስጦታ ፡ የሚቹን ፡ ጠቅላላ ፡ ሀብት ፡ የያዘ ፡ ሲሆን ፤

(ለ) ልዩ፡ ስጦታ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ተቀባዩ ፡ ባለመኖሩ ፡ ሀብቱ ፡ ለመንግሥት ፡ የሚተላለፍ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

በኑዛዜዎቹ ፡ የሰፈረ ፡ ቃልና ፡ የኑዛዜ ፡ ትርጓሜ ።

ቁ ፡ ፬፻፸፪ ። ልዩ ፡ ልዩ ፡ ዐይነት ፡ የኑዛዜ ፡ ቃላት ።

ተናዛዡ ፡ በኑዛዜው ፡ ውስጥ ፡—

(ሀ) አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ የጠቅላላ ፡ ሀብት ፡ ወራሾች ፡ ማድረግ ፤

(ለ) ልዩ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ማድረግ ፤

(ሐ) አንድ፡ ወይም፡ ብዙ ፡ የሆኑ ፡ ወራሾቹን ፡ ከወራሽነት ፡ መንቀል ፡ ወይም፡ አንድ ፡ የበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ ወይም ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ ጠባቂ ፡ ድርጅት ፡ ማቆም ።

(መ) የቀብሩን፡ ሥነ፡ ሥርዐት ፡ የሚመለከቱ ፡ ትእዛዞችን ፡ መናገር ፡ መጻፍ ፤

(ሠ) ከሞተ፡ በኋላ፡ ይህ ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ ልዩ ፡ የሆኑ ፡ ሕጎች ፡ ሕጋዊ ፡ ውጤት፡ ይኖራቸዋል ፡ የሚለውን ፡ የሐሳቡን ፡ ማስታወቂያዎች ፡ ሁሉ ፡ ማድረግ ፡ ይችላል ።

ቁ ፡ ፬፻፸፫ ። ትርጓሜ ።

(፩) ጥርጣሬ፡ በሚፈጥርበት፡ ጊዜ ፡ በራሱ ፡ በኑዛዜው ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ በሌሎች፡ አካባቢ ፡ ነገሮች ፡ እንደ ፡ ተመለከተው ፡ የተናዛዡ ፡ ፈቃድ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ በተገመተው ፡ መሠረት ፡ ኑዛዜው ፡ መተርጐም ፡ አለበት ።

BACK

(፪) ስለ፡ሆነም፡ የኑዛዜው ፡ ቃላት ፡ ግልጽ ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተናዛዡ ፡ እውነተኛ ፡ ትክክለኛ ፡ ፈቃድ ፡ የትኛው ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ትርጓሜ ፡ በመስጠት ፡ ከኑዛዜው ፡ ቃል ፡ መራቅ ፡ አይፈቀድም ።

ቊ ፡ ፬፻፲፭ ። የሕሊና ፡ ግምት ።

(፩) ተናዛዡ፡ የኔ፡ ወራሾች ፡ ወይም ፡ የኔ ፡ ሀብቶች ፡ ወይም ፡ የኔ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በሚል ፡ ቃል ፡ ዐይነት ፡ አገላለጽ ፡ ተናዘ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ለነዚህ ፡ ቃላቶች ፡ ተናዛዡ ፡ በሞተበት ፡ ቀን ፡ የነበራቸውን ፡ ፍች ፡ በመመልከት ፡ እንደ ፡ ተናገራቸው ፡ ይገመታል ።

(፪) ስለዚህ ፡ የሕሊና ፡ ግምት ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ማስረጃ ፡ ለማቅረብ ፡ ይቻላል ።

ቊ ፡ ፬፻፲፪ ። ጠቅላላና ፡ ልዩ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ።

(፩) ጠቅላላ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ፡ ማለት ፡ ተናዛዡ ፡ ሀብቱን ፡ በጠቅላላ ፡ ወይም ፡ ከመላ ፡ ንብረቱ ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ በሙሉ፡ ሀብትነት ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ርስትነት፡ ለአንድ ፡ ወይም ፡ ለብዙ ፡ ሰዎች ፡ የሚያወርስበት ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ነው ።

(፪) ማንኛውም፡ ሌላ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ሁሉ ፡ እንደ ፡ ልዩ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ይቁጠራል ።

ቊ ፡ ፬፻፲፫ ። የኑዛዜ ፡ ስጦታና ፡ የክፍያ ፡ ደንብ ።

የኑዛዜው፡ ቃል፡ የተናዛዡን፡ ተቃራኒ ፡ ሐሳብ ፡ የሚገልጽ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ከውርስ ፡ ሀብት ፡ አንድ ፡ ድርሻን ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ንብረትን ፡ ሚቹ ፡ ለወራሾቹ ፡ መስጠቱ ፡ ተራ ፡ የሆነ ፡ የክፍያ ፡ ደንብ ፡ እንጂ ፡ እንደ፡ኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ አይቈጠርም ።

ቊ ፡ ፬፻፲፬ ። ስለ ፡ አንድ ፡ ጠቅላላ ፡ ሀብት ፡ ወራሽ ፡ መመረጥ ። (፩) ፎርም ።

የአንድ ፡ የጠቅላላ ፡ ሀብት ፡ ተቀባይን ፡ አመራረጥ ፡ ማንኛውንም ፡ ዐይነት ፡ ፎርም ፡ መከተል ፡ የለበትም ።

ቊ ፡ ፬፻፲፩ ። (፪) ውጤት ።

(፩) የኑዛዜው፡ ግልጽ፡ የሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ ጠቅላላ ፡ ሀብት ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ያገኘ ፡ ሰው ፡ ያለ ፡ ኑዛዜ ፡ ወራሽ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሰው ፡ ይቁጠራል ።

(፪) በኑዛዜ፡ ስጦታ፡ የተደረገላቸው ፡ ሌሎች ፡ ሰዎችና ፡ ያለ ፡ ኑዛዜ ፡ ወራሾች ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጠቅላላውን ፡ ውርስ ፡ ለመቀበል ፡ መብት ፡ አለው ።

(፫) ስለ፡ሆነም ፡ ተናዛዡ፡ ግልጽ፡ በሆነ ፡ ዐይነት ፡ ጠቅላላ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ ከውርሱ ፡ አንድ ፡ ክፍል ፡ በላይ ፡ አያገኝም ፡ ብሎ ፡ በኑዛዜው ፡ ውስጥ ፡ ለመግለጽ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፬፻፲፯ ፡ ገደብ ፡ ያለበት ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ (፩) መሠረቱ ፡

በጠቅላላው፡ ወይም፡ በተለይ ፡ የሚደረጉ፡ የኑዛዜ፡ ስጦታዎች ፡ አንድ ፡ ሁኔታ፡ ሲደርስ ፡ የሚጸኑ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ሁኔታ ፡ ሲደርስ ፡ የሚቀሩ ፡ ሁነው ፡ ሊደረጉ ፡ ይቻላል ፡

ቍ ፡ ፬፻፲፯ ፡ (፪) የማግባት ፡ ወይም ፡ ያለ ፡ ማግባት ፡ ገደብ ፡

(፩) የኑዛዜ ፡ ስጦታ፡ የተሰጠው ፡ ሰው፡ በተለይ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ያግባ ፡ ወይም ፡ አያግባ ፡ ተብሎ ፡ የሚደረግ ፡ የኑዛዜ ፡ ገደብ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ነው ፡

(፪) በጠቅላላው ፡ ሁኔታ ፡ ወራሹ ፡ እንዳያገባ ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ገና ፡ እንዳያገባ ፡ የሚያስገድደው ፡ የኑዛዜው ፡ ገደብ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ፡

(፫) ስለ፡ሆነም፡ ወራሹ፡ እስከ፡አገባ፡ ወይም፡እንደ፡ገና፡ እስከ፡አገባ፡ ድረስ፡የአንድ፡ የተወሰነ ፡ ሀብትን ፡ ሪም ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ቀለብ ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ፡ የተደረገለት ፡ ያገኛል ፡ ብሎ ፡ ተናዛዡ ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ፡

ቍ ፡ ፬፻፲፰ ፡ (፫) የሕሊና ፡ ግምት ፡

(፩) የተናዛዡ፡ ግልጽ ፡ የሆነ፡ ተቃራኒ ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ የተወሰነውን ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ እንዳያደርግ ፡ በማለት ፡ በውለታ ፡ የተሰጠ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታውን ፡ በሚያስቀር ፡ ገደብ ፡ ዐይነት ፡ እንደ፡ ተደረገ ፡ ይቈጠራል ፡

(፪) ወራሹ፡ የተወሰነውን፡ አንድ ፡ ነገር ፡ እንዲያደርግ ፡ በማለት ፡ በውለታ ፡ የተሰጠ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ እንደ ፡ ተባለው ፡ ዐይነት ፡ ይቈጠራል ፡

ቍ ፡ ፬፻፲፱ ፡ (፩) ማረጋገጫዎች ፡

(፩) ሚቹ፡ ያደረገው ፡ ኑዛዜ፡ ስጦታ ፡ አንድ ፡ ሁኔታ ፡ ሲደርስ ፡ ስጦታው ፡ ይቀራል ፡ በሚል ፡ ገደብ ፡ አድርጎት ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ይህ ፡ ስጦታውን ፡ የሚያስቀረው፡ ሁኔታ ፡ የደረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተሰጠውን ፡ ሀብት ፡ ሊመልስ ፡ ማረጋገጫ ፡ የሚሆን ፡ ዋስ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ዋስትና ፡ እንዲሰጥ ፡ ባለጥቅም ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ በሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ መሠረት ፡ ዳኞች ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለትን ፡ ሰው ፡ ሊያስገድዱት ፡ ይችላሉ ፡

(፪) ሚቹ ፡ ያደረገው ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ አንድ፡ሁኔታ፡ሲደርስ ፡ ስጦታው ፡ የሚጸና፡ ይሆናል፡ በሚል፡ ገደብ ፡ አድርጎት ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ይህ ፡ ስጦታውን፡ የሚያጸናው ፡ ሁኔታ ፡ የደረሰ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ የኑዛዜውን ፡ ስጦታ ፡ ሀብት ፡ በእጁ ፡ የሚያገኘው ፡ ሰው ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ለተደረገለት ፡ ሰውም ፡ ሊያስረክብ ፡ በዚሁ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ በተደረገለት ፡ ሰው ፡ ጥያቄ ፡ ዋስ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ዋስትና፡ እንዲሰጥ ፡ እንዲሁም ፡ ዳኞች ፡ ሊያስገድዱት ፡ ይችላሉ ፡

BACK

ቍ ፡ ፬፻፸፯ ። ግዴታ ። (፩) መሠረቱ ።

ተናዛዡ ፡ ወራሾቹን ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተሰጣቸውን ፡ ሰዎች ፡ ከሚ ደርሳቸው ፡ ሀብት ፡ ላይ፡ በተለየ ፡ ለአንድ፡ ወይም ፡ ለብዙ ፡ ሰዎች ፡ አንድ ፡ ሕገ ልግሎት ፡ እንዲሰጡ፡ ግድ ፡ እንዲሆንባቸው ፡ በኑዛዜው ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፬፻፸፰ ። (፪) የግዴታው ፡ ወሰን ።

አንድ ፡ ግዴታ ፡ የተጣለበት ፡ ወራሽ ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ ስለዚሁ ፡ ግዴታ ፡ አፈጻጸም ፡ በደረሰው ፡ ውርስ ፡ ወይም ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ መጠን ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሊገደድ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፬፻፸፱ ። (፫) ስለ ፡ ግዴታው ፡ አፈጻጸም ።

(፩) በግዴታው፡ ተጠቃሚ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ የታዘዘለት ፡ እንዲፈጸምለት ፡ ለማ ስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም፡ በአካባቢው፡ ነገሮች ፡ ምክንያት ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ ሲታይ ፡ ስል ግዴታው ፡ አፈጻጸም ፡ አንድ ፡ ዋስ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ማረጋገጫ ፡ እንዲሰጠው ፡ ወራሹን ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለትን ፡ ሰው ፡ ተጠቃሚው ፡ ለማ ስገደድ ፡ ይችላል ።

(፫) እንደዚሁም፡ ተናዛዡ ፡ የመረጠው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ የተመረጠ ፡ ሰው ፡ ባይ ኖር ፡ ለያንዳንዱ ፡ የሚቹ ፡ ወራሾች ፡ ወይም ፡ ጠቅላላ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተ ሰጣቸው ፡ ሰዎች ፡ የዚሁ ፡ ዐይነት ፡ መብት ፡ ይኖራቸዋል ።

ቍ ፡ ፬፻፹፫ ። (፩) ስለ ፡ ኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ መፍረስ ።

(፩) ተናዛዡ፡ ይህንኑ ፡ በግልጽ ፡ ካላመለከተ፡ በቀር ፡ በኑዛዜው ፡ የተወሰነውን፡ ግዴታ ፡ አለመፈጸም ፡ የኑዛዜውን ፡ ስጦታ ፡ አያፈርሰውም ።

(፪) በኑዛዜው ፡ የተሰጠውን፡ ንብረት ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ያገኙ ፡ ሰዎች ፡ መብት ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፹፬ ። በኑዛዜው ስጦታ ፡ ተጠቃሚ ፡ የሆነውን ፡ ሰው ፡ ስለ፡ መወሰን ።

(፩) በኑዛዜው ፡ ስጦታ ፡ ተጠቃሚው ፡ በሚቃ ፡ አካኋን ፡ ተወስኗል ፡ የሚለው፡ ለው ፡ አንድ፡ ክፍል ፡ ከሆኑ ፡ ሰዎች ፡ ውስጥ ፡ ይህንኑ ፡ ሰው ፡ ወራሹን ፡ ወይም ፡ የጠቅላላ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተሰጠውን ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ እንዲመረጥ ፡ ኑዛዜው ፡ የሚስገድድ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፪) በጐዳዩ ፡ ጥቅም ፡ ባለው ፡ በማናቸውም ፡ ሰው ፡ ጥያቄ ፡ በኑዛዜው ፡ ስጦታ ፡ ተጠቃሚ ፡ የሆነውን ፡ ለሚያስታቀው ፡ ሰው ፡ ምርጫውን ፡ የሚያከናውን በት ፡ ጊዜ ፡ ሊወሰኑለት ፡ ይችላሉ ።

(፫) ይህን ፡ ማስታወቅ ፡ ሳያደርግ ፡ የቀረ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ወይም ፡ ለማስታወቅ ፡ እንቢ ፡ ያለ፡እንደ፡ሆነ፡ ዳኞች ፡ የተናዛዡ ፡ ፈቃድ፡ በተሻለ ፡ መጠን ፡ የሚፈጸም፡

በት ፡ ነው ፡ ብለው ፡ በሚገምቱበት ፡ መንገድ ፡ ተጠቃሚውን ፡ የሚመርጥ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ያደርጋሉ ።

ቍ ፡ ፱፻፳፩ ። ለድኾች ፡ የሚደረግ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ።

(፩) ሌላ ፡ ዝርዝር ፡ ሳይኖርበት ፡ ለድኾች ፡ ጥቅም ፡ የተሰጠ፡ የኑዛዜ፡ ስጦታ ፡ ዋጋ ያለው ፡ ነው ።

(፪) የኑዛዜውም ፡ ስጦታ፡ ተቃራኒ፡ ማስረጃ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ተናዛዡ ፡ በሞተ ፡ ጊዜ ፡ በነበረበት ፡ ዋና ፡ መኖሪያ ፡ ስፍራ ፡ በሚገኘው ፡ ቦታ ፡ ላሉት ፡ ደኾች ፡ ጥቅም ፡ እንደ ፡ ተደረገ ፡ ይገመታል ።

(፫) በርሱ፡ ጠባቂነት፡ የተናዛዡን ፡ ፈቃድ ፡ ለማስፈጸም ፡ ይህን ፡ የኑዛዜውን ፡ ስጦታ ፡ ለመቀበል ፡ ችሎታ ፡ ያለው ፡ ባለሥልጣን ፡ ያስተዳደር ፡ ደንቦች ፡ ይወስናሉ ።

ቍ ፡ ፱፻፳፪ ። ለብዙ ፡ ሰዎች ፡ የሚደረግ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ።

(፩) ተናዛዡ፡ የያንዳንዱን፡ ድርሻ፡ ምን ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ሳይለይ ፤ ለሁለት ፡ ወይም፡ ለብዙ ፡ ሰዎች ፡ ጠቅላላ ፡ የኑዛዜ፡ ስጦታ ፡ አድርጎላቸው ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ወይም፡ አንዱን ፡ ሀብት ፡ ለሁለት ፡ ወይም ፡ ለብዙ ፡ ሰዎች ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ አድርጎ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ፡ የተደረገላቸው ፡ ሰዎች ፡ በወርሱ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ፡ ስጦታ፡ በተሰጠው ፡ ንብረት ፡ ውስጥ ፡ ትክክል፡ የሆነ፡ መብት ፡ አላቸው ።

(፪) ከነዚህ፡ የኑዛዜ፡ ስጦታ ፡ ከተደረገላቸው ፡ ሰዎች ፡ አንዱ ፡ ለርሱ ፡ የተደረገ ለትን ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ለመቀበል፡ ያልቻለ ፡ ወይም ፡ ያልፈቀደ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ድርሻው ፡ ከርሱ ፡ ጋራ ፡ አብሮ ፡ ለተሰጣቸው ፡ ሰዎች ፡ ይተላለፋል ።

ቍ ፡ ፱፻፳፫ ። በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተመለከተውን ፡ ንብረት ፡ ስለ ፡ መለየት ።

(፩) በኑዛዜ ፡ የተሰጠ ፡ ስጦታ፡ በሚበቃ ፡ ተለይቷል፡ የሚባለው፡ ወራሹ ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ ራሱ ፡ ወይም ፡ ማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ከብዙ ፡ ዕቃዎች ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ዐይነት ፡ ግምት ፡ ዋጋ ፡ ካላቸው ፡ ዕቃዎች ፡ ውስጥ ፡ እንዲመርጥ ፡ ኑዛዜው ፡ የወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፪) የኑዛዜ፡ ውርስ ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ ራሱ ፡ ምርጫ ፡ የሚያደርገው ፡ ሟቹ ፡ የሚመርጠውን ፡ ሰው ፡ ባልለየ ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ ምርጫውን ፡ እንዲያደርግ ፡ የተመረጠው ፡ ሰው ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ በወሰነለት ፡ ተገቢ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ያላደረገ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፳፬ ። ማናቸውንም ፡ ሰው ፡ ስለ፡ መተካት ።

(፩) በጠቅላላ፡ ወይም ፡ በልዩ፡ ሀብት ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ ባይኖር ፡ የኑዛዜውን ፡ ስጦታ ፡ ሌላ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ሊቀበል ፡ ይችላል ፡ ብሎ ፡ ተናዛዡ ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

(፪) ተቃራኒ፡ የኑዛዜ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ለተደረገለት ፡ ሰው ፡ የሚጠቅመው ፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ የተመረጠው ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ቀዳሚ፡ የተደረገለት ፡ የኑዛዜውን ፡ ስጦታ ፡ ለመቀበል ፡ ያልቻለ ፡ ወይም ፡ ያልፈቀደ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፷፬ ። ለሌላ ፡ ሰው ፡ እንደሚተላለፍ ፡ አድርጎ ፡ መተካት ፤ (፩) መሠረቱ ።

(፩) ተናዛዡ ፡ አንድ ፡ የተወሰነ፡ ጊዜ፡ አልፎ ፡ ወይም ፡ በሞተ ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ሁኔታ ፡ የተፈጸመ ፡ ሲሆን ፡ ወራሹ ፡ ወይም ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ የወርሱን ፡ ሀብቶች ፡ ወይም ፡ የተወሰኑትን ፡ ሀብቶች ፡ በርሱ ፡ ምትክ፡ ለሚሆኑት ፡ ለአንዱ ፡ ወይም፡ ለብዙ ፡ ሰዎች ፡ ማስተላለፍ ፡ አለበት ፡ የሚል ፡ ኑዛዜ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

(፪) ሀብቱን ፡ በመጀመሪያ፡ የሚቀበል ፡ ወራሽ፡ ወይም ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ተቀባይ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ባለግዴታ ፡ ይባላል ።

(፫) የምትክነቱ፡ ሥራ፡ በሚፈጸምበት ፡ ጊዜ ፡ ከወራሹ ፡ ወይም ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ከተደረገለት ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ንብረቱን ፡ የሚያገኘው ፡ ሰው ፡ ዋና ፡ ወራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፷፭ ። (፪) የሚተካው ፡ ሰው ።

(፩) ዋናው ፡ ወራሽ ፡ ሚቹ፡ በሚሞትበት፡ ቀን ፡ ለመቀበል ፡ ችሎታ ፡ ያለው ፡ መሆን ፡ አስፈላጊ ፡ አይደለም ።

(፪) ለወርስ ፡ መተካቱ፡ ውጤት፡ በሚያገኝበት ፡ ቀን ፡ ለመለየትና ፡ ለመቀበል ፡ ችሎታ ፡ ያለው ፡ ከሆነ ፡ በቂ ፡ ነው ።

(፫) ስለዚህ፡ ወደ፡ ታች ፡ ለሚቈጠሩ ፡ ተወላጆች ፡ ጥቅም ፡ ወይም ፡ ግዴታ ፡ ለተጣለበት ፡ ሰው ፡ ወራሾች ፡ ለሆኑት ፡ ጥቅም ፡ የተደረገ ፡ የውርስ ፡ መተካት ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፷፮ ። (፫) ውጤት ።

(፩) ከዚህ፡ በላይ ፡ ባለው፡ ቍጥር ፡ የተጠቀሰው ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ በሚመለከተው፡ ሀብት ፡ ንብረቱ ፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይተላለፍ ፡ እንዳይያዝ ፡ ተብሎ ፡ የሚደረገው ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ስምምነት ፡ ዐይነት ፡ ውጤት ፡ ይኖረዋል ።

(፪) ከዚህ፡ የሚቀጥሉት፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ሆነው ፤ የዚህን ፡ የኑዛዜ፡ ቃል፡ ውጤት ፡ ለመወሰን ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ የጋራ ፡ ሀብትነት ፡ ስለ፡ ሪምና ፡ ስለ ፡ ሌሎች ፡ ግዙፍ ፡ መብቶች ፡ በሚመለከተው ፡ አንቀጽ ፡ የተጻፉት ፡ ደንቦች፡ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፬፻፴፪ ። (፩) የዳኞችን ፡ ሥልጣን ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

ግዴታ፡ በተጣለበት፡ ሰው ፡ ወይም፡ ከሱ ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ በሚጠይቁ ፡ ሰዎች ፡ ጥያቄ ፡ በሚገኘውም ፡ አካሄን ፡ ቢሆን ፡ ዳኞች ፡ የማይንቀሳቀሰ ው ፡ ንብረት ፡ እንዲሸጥ ፡ እንዲተላለፍ ፡ ወይም ፡ እንዲያዝ ፡ ለማዘዝ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፬፻፴፫ ። (፩) ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

(፩) ዋናው፡ ተጠቃሚ፡ ወይም ፡ ወኪሉ ፡ ወይም ፡ ተናዛዡ ፡ የመተካቱን ፡ ሥርዐት ፡ ለማስፈጸም ፡ የመረጠው ፡ ሰው ፡ በማይገባ ፡ የተደረገን ፡ መሸጥ፡ መለወጥ፡ ወይም ፡ መያዝ ፡ እንዲፈርስ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) የመተካቱ፡ ሥርዐት፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ በሚከተለው ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ክሳቸውን ፡ ቢያቀርቡ ፡ በቂ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፬፻፴፬ ። (፩) በመተካት ፡ ጕዳይ ፡ በአንድ ፡ ደረጃ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

(፩) ተናዛዡ፡ ዋና፡ ወራሽ ፡ ለሆነው ፡ ሰው ፡ ሀብቶቹ ፡ ወይም ፡ መብቶቹ ፡ ከተላለፉ ፡ በኋላ ፡ የማይሸጡ ፡ የማይተላለፉ ፡ ወይም ፡ የማይያዙ ፡ ናቸው ፡ ብሎ ፡ በኑዛዜው ፡ ውስጥ ፡ የሚያገባው ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም፡ ዋና፡ ወራሽ ፡ ለሆነው ፡ ሰው ፡ ሀብቶቹ ፡ ወይም ፡ መብቶቹ ፡ከተላለፉ ፡ በኋላ ፡ የነዚሁ ፡ ሀብቶች ፡ ወይም ፡ መብቶች ፡ ሁኔታ ፡ የሚወሰንበት ፡ ኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ፬፻ ፡ ። (፲) በኑዛዜ ፡ ግዴታ ፡ የተጣለበት ፡ ሰው ፡ እንቢታ ።

የኑዛዜው፡ ተቃራኒ፡ ቃል፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ሲሰጠው ፡ ግዴታ ፡ የተጣለበት ፡ ሰው ፡ ስጦታውን ፡ ለመቀበል ፡ ያልቻለ፡ወይም፡ያልፈለገ ፡ ሲሆን ፡ በሱ ፡ ምትክ ፡ የኑዛዜው ፡ ስጦታ ፡ የሚደርሰውን ፡ ሰው ፡ ወዲያውኑ ፡ እንዲቀርብ ፡ ይደረጋል ።

ቍ ፡ ፬፻፩ ። (፲፩) በምትክ ፡ እንዲቀርብ ፡ የተጠራው ፡ ሰው ፡ አለመቅረብ ።

(፩) ባለግዴታው ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ እንዲያስተላልፍ ፡ ተደርጎ ፡ ይህ ፡ ግዴታ ፡ የሚጸናባቸውን ፡ ንብረቶችና ፡ መብቶች ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ ከሱ ፡ በምትክ ፡ የሚቀበለው ፡ ሰው ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ በምትክነቱ ፡ ሥርዐት ፡ ሊፈጸም ፡ የማይቻል ፡ መሆኑ ፡ የተረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በነዚሁ ፡ ሀብቶችና ፡ መብቶች ፡ በኑዛዜው ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ እንደ ፡ ፈለገው ፡ ሊያዝባቸው ፡ ይችላል ።

(፪) የሚተካው ፡ ሰው ፡ በእለመቅረብ፡ ወይም ፡ እንቢ ፡ በማለት ፡ ወይም ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ምክንያት ፡ ተናዛዡ ፡ አስቦት ፡ የነበረው ፡ መተካት ፡ ሊፈ

ጸም ፡ ያልተቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ምትክ ፡ ለሆነ ፡ ሰው ፡ እንዲያስተላልፍ ፡ የተ
ሰጡት ፡ ንብረቶች ፡ በዋናው ፡ ወራሽ ፡ ለሆኑው ፡ ሰው ፡ ውራሾች ፡ ይተላለፋሉ ።

(፫) በኑዛዜው ፡ ተቃራኒ ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የተናዛዥ ፡ ወራሾች ፡ በኑዚህ ፡ ንብ
ረቶች ፡ ላይ ፡ እንድም ፡ መብት ፡ አይኖራቸውም ።

ቁ ፡ ፱፻፴፯ ። ከወራሽነት ፡ መንቀል ። (፩) ግልጽ ፡ ኑዛዜ ።

(፩) ተናዛዥ ፡ በኑዛዜው ፡ ወ ስጥ ፡ ጠቅላላ ፡ የወርስ ፡ ስጦታ ፡ የሚያደርግለትን ፡
ሳይጠቅስ ፡ ያለ ፡ ኑዛዜ ፡ የሚወርሱትን ፡ ወይም ፡ ከነዚሁ ፡ አንዱን ፡ ግልጽ ፡
በሆነ ፡ ቃል ፡ ከወራሽነት ፡ ለመንቀል ፡ ይችላል ።

(፪) ይህ ፡ ሲሆን ፡ የተነቀሉት ፡ ወራሽ ፡ ወይም ፡ ወራሾች ፡ ከተናዛዥ ፡ በፊት ፡
እንደ ፡ ሞቱ ፡ ተቈጥረው ፡ የውርሱ ፡ ሥርዐት ፡ ይፈጸማል ።

ቁ ፡ ፱፻፴፰ ። (፪) ወደ ፡ ታች ፡ ለሚቈጠሩ ፡ ተወላጆች ፡ ልዩ ፡ ድንጋጌ ።

(፩) ተናዛዥ ፡ ከርስት ፡ ከውርስ ፡ ለመንቀል ፡ የደረሰበትን ፡ ምክንያት ፡ በኑዛዜው ፡
ውስጥ ፡ ካልገለጸ ፡ በቀር ፡ ልጁን ፡ ወይም ፡ ወደ ፡ ታች ፡ የሚቈጠር ፡ ተወላጁን ፡
ከወርስ ፡ ቢነቅል ፡ አይጸናም ።

(፪) ተናዛዥ ፡ ወራሹን ፡ ከውርስ ፡ ለመንቀል ፡ የሰጠው ፡ ምክንያት ፡ ትክክል ፡
(እውነት) ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተቈጥሮ ፡ ዳኞች ፡ ይህ ፡ ምክንያት ፡ ከውርስ ፡ (ከርስት) ፡
ለመንቀል ፡ የሚያበቃ ፡ መሆን ፡ አለመሆኑን ፡ ይመረምራሉ ።

(፫) ዳኞች ፡ ተናዛዥ ፡ በኑዛዜው ፡ ያስታወቀው ፡ ምክንያት ፡ ትክክል ፡ (እውነት) ፡
መሆን ፡ አለመሆኑን ፡ መመርመር ፡ አይችሉም ።

ቁ ፡ ፱፻፴፱ ። (፫) በዝምታ ፡ ከ ርስ ፡ መንቀል ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ዘመዶቹ ፡ የሁለተኛ ፡ የ፫ኛ ፡ ወይም ፡
የአራተኛ ፡ ደረጃ ፡ ዝምድና ፡ ያላቸው ፡ ሆነው ፡ ተቃራኒ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡
በቀር ፡ የጠቅላላ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ማድረግ ፡ የሚቹን ፡ ዘመዶች ፡ ወራሽነት ፡
መንቀሉን ፡ ያስከትላል ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ የሚቹን ፡ ወደ ፡ ታች ፡ የሚቈጠሩ ፡ የተወላጆች ፡ ከወራሽነት ፡
መንቀልን ፡ አያስከትልም ።

(፫) ሚቹ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ የሚቈጠሩ ፡ ተወላጆች ፡ ኖሮትና ፡ ከወራሽነት ፡ በግልጽ ፡
ያልነቀላቸው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በኑዛዜ ፡ የጠቅላላ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡
ሰው ፡ እንደ ፡ ሚቹ ፡ ልጅ ፡ ተቈጥሮ ፡ ከነዚሁ ፡ ከተባሉት ፡ ወደ ፡ ታች ፡ ከሚ
ቈጠሩ ፡ ተወላጆች ፡ ጋራ ፡ በውርሱ ፡ ተካፋይ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፬፻፵፯ ። (፩) አንዳንድ ፡ የው ል ፡ ቃላትን ፡ ስለ ፡ መከልከል ።

የኑዛዜውን ፡ ወይም ፡ በኑዛዜው ፡ ው ስጥ ፡ ያለውን ፡ የአንድ ፡ ቃል ፡ መጽ ደቅ፡ የተቃወሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወራሾቹን ፡ ወይም ፡ ከነርሱ ፡ መካከል ፡ አንዱን ፡ በሙሉ፡ወይም ፡ በከፊል ፡ ከወራሽነት ፡ ነቅየዋለሁ ፡ ብሎ ፡ ተናዛዡ ፡ የሚያስ ታወ ቅበት ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ሁሉ ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፬፻፵፩ ። የግልግል ፡ ቃል ።

የው ርስ ፡ ሀብት ፡ ስለ ፡ ማጣራት፡ (ማስላት)፡ ወይም ፡ ስለ፡ ማካፈል ፡ በሚመ ለከት ፡ ጕዳይ ፡ ከወራሾቹ ፡ ወይም ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ በተደረገላቸው ፡ ሰዎች ፡ መካከል፡ የሚደረገው ፡ ክርክር ፡ ሁሉ ፡ ኑዛዜው ፡ እንደ ፡ ዘመድ ፡ ዳኞች ፡ አደ ርጎ ፡ በሚመርጣቸው ፡ በአንድ ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ ሰዎች ፡ የሚወሰን ፡ ይሆናል ፡ ብሎ ፡ ሟቹ ፡ በኑዛዜው ፡ ው ስጥ ፡ ቃል ፡ ለማግባት ፡ ይችላል ።

ምዕራፍ ፡ ፱ ።

ወራሽነትን ፡ ስለ ፡ ማጣራት ።

ቍ ፡ ፬፻፵፪ ። መሪ ፡ ሐሳብ ።

ወ ርሱም ፡ እስከ ፡ ተጣራ ፡ ድረስ ፡ እንደ ፡ ተለየ ፡ ንብረት ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፬፻፵፫ ። ለገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ የሚሆን ፡ መያዣ ፡ (ዋስትና) ።

(፩) ከወ ርሱ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ የገንዘብ፡ መጠየቅ ፡ መብት ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፡ ለገ ንዘባቸው ፡ ዋስትና ፡ መያዣ ፡ የሚሆናቸው ፡ በመጣራት ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ በወ ርሱ ፡ ው ስጥ ፡ የሚገኘው ፡ ንብረት ፡ ነው ።

(፪) ገንዘብ ፡ ጠያቂዎቹ ፡ በወራሾቹ ፡ የግል ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ አንዳችም ፡ መብት ፡ የላቸው ም ።

(፫) ከወራሾቹ ፡ ከራሳቸው፡ ላይ ፡ ገንዘብ፡ ጠያቂ ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ የው ርሱ ፡ ሀብት ፡ በሚጣራበት ፡ ጊዜ ፡ በወ ርሱ ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ አንዳችም ፡ መብት ፡ የላ ቸው ም ።

ቍ ፡ ፬፻፵፬ ። በማጣራቱ ፡ ሥራ ፡ ስለሚፈጸመው ።

ወ ርሱን ፡ ማጣራት ፡ ማለት ፡—

(ሀ) የወ ርሱን ፡ ተቀባይ ፡ እነማን ፡ እንደ ፡ ሆኑ ፡ መወሰን ።

(ለ) የው ርሱ ፡ ሀብት ፡ ምን ፡ መሆኑን ፡ መወሰን ፤

(ሐ) ለወ ርሱ፡ የሚከፈለውን ፡ ገንዘብ ፡ መቀበል ፡ ለመክፈል ፡ አስገዳጅ ፡ የሆ ነውን ፡ ዕዳ ፡ መክፈል ፤

(መ) ሟቹ ፡ በኑዛዜው ፡ ስጦታ ፡ ላደረገላቸው ፡ ሰዎች ፡ የሰጣቸውን ፡ መክፈል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፻፲፯፮ ። የግልግል ፡ ቃል ።

ወራሾችና ፡ በኑዛዜ፡ ስጦታ ፡ የተደረገላቸው፡ ሰዎች ፡ ስለ ፡ ውርሱ፡ ግጣራት፡ ወይም ፡ መካፈል ፡ ጉዳይ ፡ በመካከላቸው ፡ በሚደረገው ፡(በሚሆነው)፡ ከርከር ፡ ሁሉ ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ የዘመድ ፡ አስታራቂ ፡ ዳኞች ፡ እንዲያዩት ፡ ስም ምነት ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ስለ ፡ ውርሱ ፡ አጣሪ ።

ቍ ፡ ፻፲፯፯ ። መሠረቱ ።

ያለ ፡ ኑዛዜ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ፡ የሆነ ፡ ወርስ ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ አጣሪ ፡ ተብሎ፡ በተመረጡ ፡ በአንድ ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ ሰዎች ፡ የሚጣራ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፻፲፯፯ ። በሕግ ፡ ስለ ፡ መመረጥ ።

ያለ ፡ ኑዛዜ ፡ ወራሾች ፡ የሆኑ ፡ ሰዎች ፡ ሰውዮው ፡ ከሞተበት ፡ ቀን ፡ እን ሥቶ ፡ ያለ ፡ አንዳች ፡ ፎርማሊቴ ፡ የአጣሪነት ፡ መብት ፡ ይኖራቸዋል ።

ቍ ፡ ፻፲፯፰ ። በኑዛዜ ፡ ስለ ፡ መመረጥ ።

(፩) ሚቹ ፡ አንድ ፡ ኑዛዜ፡ የተወ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሚቹ ፡ በዚሁ ፡ ኑዛዜ ፡ ውስጥ ፡ የኑዛዜው ፡ አስፈጻሚ ፡ እንዲሆን ፡ የመረጠው ፡ ሰው ፡ የአጣሪነት ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ።

(፪) አንድ ፡ ግልጽ፡ የሆነ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በጠቅላላ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተ ደረገለት ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ ሰዎች ፡ ያላንዳች ፡ ፎርማሊቴ ፡ የአጣሪነት ፡ መብት ፡ ይኖራቸዋል ።

(፫) አንድ፡ የኑዛዜ፡ አስፈጻሚን ፡ የሚመርጥ ፡ ወይም ፡ በጠቅላላ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የሚደረግለትን ፡ ሰው ፡ የሚያመለክት ፡ ኑዛዜ ፡ መገኘት ፡ ያለ ፡ ኑዛዜ ፡ ወራሽ፡ የሆኑትን ፡ ሰዎች ፡ የአጣሪነት ፡ ሥራ ፡ የሚያስቀረው ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፻፲፯፱ ። አካለመጠንን ፡ ያላደረሰ ፡ ወይም ፡ የተከለከለ ፡ አጣሪ ።

አንድ ፡ አካለመጠንን ፡ ያላደረሰ፡ ልጅ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ የተከለከለ ፡ ሰው፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች ፡ ቃላት ፡ መሠረት ፡ የውርሱ ፡ አጣሪ፡ የሆነ፡እን ደሆነ ፡ ስለ፡ሥራው ፡ አካሄድ ፡ ሞግዚቱ ፡ ወኪሉ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፻፲፱፬ ። በፍርድ ፡ የሚጣራ ፡ ወርስ ። (፩) ይገባኛል ፡ ባይ ፡ የሌለው ፡ የውርስ ፡ ሀብት ፡ ወይም ፡ ጠያቂ ፡ የሌለው፡ ወርስ ።

(፩) ወራሾቹ፡ የማይታወቁ፡ የሆነ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ያለ ፡ ኑዛዜ ፡ ወራሽ ፡ የሚ ሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ሁሉም ፡ ውርሱን ፡ ለማጣራት ፡ የማይፈቅዱ ፡ መሆናቸውን ፡

ገልጸው ፡ ያስታወቁ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ማናቸውም ፡ ባለጉዳይ ፡ በሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ ዳኞች ፡ አንድ ፡ አጣሪ ፡ ይሾማሉ ።

(፪) እንዲሁም፡ ተናዛዡ፡ ወራሾቹ ፡ ያልተዉና ፡ ውርሱም ፡ መንግሥት ፡ የሚወርሰው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ አንድ ፡ አጣሪ ፡ ይሾማሉ ።

(፫) እንዲህ፡ ሲሆን፡ የአስተዳደር ፡ ሕጎች ፡ ወይም ፡ ደንቦች ፡ በዳኞች ፡ አጣሪ ፡ ሆኖ፡ የሚመረጠውን፡ ሰው ፡ ወይም ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ማን ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ይወስናሉ ።

ቊ ፡ ፱፻፺፭ ። (፪) ሌሎች ፡ ሁኔታዎች ።

ዳኞች ፡ በማናቸውም ፡ ባለጉዳይ ፡ ጥያቄ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባሉት፡ ቊጥሮች ፡ የተመለከተውን ፡ አጣሪ ፡ ለመተካት ፡ አንድ ፡ ሙል ፡ ለመዋዋል ፡ ሥልጣን ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ ማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ለመምረጥ ፡ የሚችሉት ፤

(ሀ) ሒሳብ፡ አጣሪውን፡ የመረጠው፡ ኑዛዜ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ መሆኑ ፡ የሚያከራክር ፡ ሆኖ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ሒሳብ ፡ አጣሪውን፡ በመለየት ፡ ላይ ፡ የሚያጠራጥር ፡ ነገር ፡ ሲኖር ፤

(ለ) ብዙ ፡ ሒሳብ ፡ አጣሪዎች ፡ ኖረው ፡ ውርሱን፡ ለማስተዳደርና ፡ ሒሳቡን ፡ ለማጣራት ፡ ያልተስማሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) በወራሾቹ ፡ መካከል ፡ አንዱ፡ አካለመጠን፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ፡ወይም ፡ የተከለከለ ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ምክንያት ፡ ጥቅሙን ፡ ለመከላከል ፡ የማይችል ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ያለ ፡ ሲሆን ፤

(መ) የወርሱ፡ አስተዳደር፡ ወይም ፡ ማጣራቱ ፡ ልዩ ፡ የሆነ ፡ ችግር ፡ ያስነሣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሠ) አጣሪው፡ ትጉህ ፡ ያልሆነ፡ ወይም ፡ ሐቀኛ ፡ ያልሆነ ፡ ወይም ፡ ሥራውን ፡ በሚገባ፡ ለመፈጸም፡ ችሎታ፡ የሌለው፡ መሆኑ፡ የታወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፻፺፪ ። ዋስ ።

ዳኞች ፡ በማናቸውም ፡ ባለጉዳይ ፡ ጥያቄ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ሥራው፡ መልካም ፡ አፈጻጸም ፡ አንድ ፡ ዋስ ፡ ወይም ፡ ማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ማረጋገጫ ፡ መያዣ ፡ እንዲሰጥ ፡ አጣሪውን ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፱፻፺፫ ። ሥራው ፡ የፈቃድ ፡ ሥራ ፡ ስለ፡መሆኑ ።

ማንም ፡ ሰው ፡ የአጣሪነት ፡ ሥራዎችን ፡ እንዲቀበል ፡ አይገደድም ።

ቊ ፡ ፱፻፺፬ ። ከሥራው ፡ ስንብት ፡ ስለ ፡ መጠየቅ ።

(፩) አጣሪው፡ ሥራውን፡ እፍጻሜ ፡ ለማድረስ ፡ ወይም ፡ ለተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ለመሥ

ራት ፡ በግልጽ ፡ ግዴታ ፡ የገባ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ሥራውን፡ ለመተው ፡ ይችላል ።

(፪) የሥራው ፡ መተው፡ በማይገባ፡ ጊዜ ፡ የተደረገ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ የአጣሪውን፡ አላ ፈነት ፡ ያስከትላል ።

(፫) በማናቸው ም ፡ ፀኔታ ፡ ሌሎች ፡ አጣሪዎች ፡ ካልተነገረ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ አዲስ ፡ አጣሪ ፡ ካልተመረጠ ፡ የአጣሪው ፡ ሥራዬን ፡ ትቻለሁ ፡ ማለት ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ፬፻፶፭ ። የሥራው ፡ መቅረት ።

(፩) የአጣሪው፡ ሥራ፡ የሚቀረው ፡ አጣሪው ፡ በሕጉ ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ ወይም ፡ በዳኞች፡ ውሳኔ ፡ መሠረት ፡ በአንድ ፡ አዲስ ፡ አጣሪ ፡ የተተካ ፡ እንደ፡ሆነ፡ ነው።

(፪) እንዲሁም፡ የአጣሪው፡ ሥራ ፡ የሚቀረው ፡ አጣሪው ፡ ሥራውን ፡ ፈጽሞ ፡ አሠራሩን ፡ የሚያመለክት ፡ ሒሳብ ፡ በሰጠ ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፶፮ ፡ የአጣሪው ፡ ሥራ ።

(ሀ) ሚቹ ፡ አንድ ፡ ኑዛዜ ፡ ትቶ ፡ እንደ ፡ ሆኑ ፡ መፈለግና ፡ በመጨረሻው ፡ ውርሱ ፡ የሚደርሳቸው ፡ ሰዎች ፡ እነማን ፡ እንደሆኑ ፡ ማረጋገጥ ።

(ለ) የውርሱን ፡ ሀብት ፡ ግስተዳደር ፤

(ሐ) መክፈያቸው ፡ የደረሰውን ፡ የውርስ ፡ ፅዳዎች ፡ መክፈል ።

(መ) ማቹ ፡ በኑዛዜ ፡ ያደረጋቹውን ፡ ስጦታዎች ፡ መክፈልና ፡ የኑዛዜውን ፤ ቃል ፡ ለመፈጸም ፡ ማንኛቸውም ፡ ሌሎች ፡ አስፈላጊ ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ማድ ረግ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፬፻፶፯ ። የሥልጣን ፡ ወሰን ።

(፩) ሚቹ፡ ወይም፡ ዳኞች ፡ የአጣሪውን ፡ ሥልጣን ፡ ለመወሰን ፡ ወይም ፡ ሥራ ውን ፡ እንዴት ፡ እንደሚፈጽም ፡ ትእዛዝ ፡ ሊሰጡት ፡ ይችላሉ ።

(፪) ዳኞች፡ ልዩ፡ ምክንያት ፡ ካገኙ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃለ ፡ የተ መለከቱትን ፡ ድንጋጌዎች ፡ ለመለወጥ ፡ ይችላሉ ።

(፫) ማናቸው ም፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ተቃራኒ ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተ ባሉትን ፡ ውሳኔዎች ፡ አለመተላለፍ ፡ የሚያስከትለው ፡ የአጣሪውን ፡ ኃላፊነት ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፶፰ ። ብዙ ፡ አጣሪዎች ።

(፩) ብዙ፡ አጣሪዎች፡ ያሉ ፡ እንደ፡ ሆነ፡ ከሚቹ ፡ ወይም፡ ከዳኞች ፡ የተሰጠ ፡ ተቃ ራኒ ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ ብዙ ፡ አጣሪዎች ፡ ያሉ ፡ እንደ፡ ሆነ፡ እነዚሁ ፡ በመተባበር፡ መሥራት ፡ አለባቸው ።

(ሀ) አጣሪዎቹ፡ በማጣራት፡ ያሉትን ፡ ሥራዎች ፡ መከፋፈል ፡ ወይም ፡ ከነርሱ ፡ መካከል ፡ አንዱ ፡ በመወከል ፡ ይህን ፡ የሒሳብ ፡ ማጣራት ፡ እንዲሠራ ፡ ሊያደርጉ ፡ ይችላሉ ።

(ቮ) የነዚህ፡ ዐይነት፡ ቃላት ፡ ወይም ፡ የዚህ ፡ ዐይነት ፡ ውክልና ፡ የሌለ ፡ ሁኖ ፡ እንደ፡ ሒሳብ ፡ አጣሪ ፡ ብቻውን፡ የማጣራቱን ፡ አንዱን፡ ሥራ ፡ ፈጽሞ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ስለ ፡ ሥራ ፡ አካሄድ ፡ የተሰጡት ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቊ ፡ ፱፻፸፱ ። የአጣሪው ፡ የአገልግሎት ፡ ዋጋ ።

አጣሪው ፡ በሚቹ፡ በተወሰኑት፡ ሁኔታዎች ፡ (ወለታዎች) ፡ መሠረት ፡ ወይም፡ በወራሾቹ ፡ ወይም ፡ በዳኞቹ ፡ መካከል ፡ በተደረገ ፡ ስምምነት ፡ የሚሠራው ፡ ሥራ ፡ የሚያረጋግጥለት ፡ ከሆነ ፡ አንድ ፡ የአገልግሎት ፡ ዋጋ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

ቊ ፡ ፱፻፹ ። የሥራውን ፡ ክንውን ፡ ጉዳይ ፡ የሚያመለክት ፡ ራፖር ።

(ሀ) ሒሳብ፡ አጣሪው፡ ሥራውን ፡ ሲጨርስ ፡ ወራሾች ፡ ለሆኑት ፡ የሥራውን፡ ክንውን ፡ ጉዳይ ፡ የሚያመለክት ፡ ራፖር ፡ ማቅረብ ፡ አለበት ።

(ቮ) እንዲሁም፡ በማናቸውም፡ ዐይነት ፡ ሚቹ ፡ ከሞተ ፡ ከስድስት ፡ ወር ፡ በኋላ ፡ ወይም ፡ ከዚህ ፡ ጊዜ ፡ በፊት ፡ ከወራሾቹ ፡ ጋራ ፡ በስምምነት ፡ በተወሰነው ፡ ቀን ፡ ወይም ፡ ዳኞች ፡ በወሰኑት ፡ ቀን ፡ የሥራውን ፡ ክንውን ፡ በራፖር ፡ ማመልከት ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፱፻፹፩ ። አላፊነት ።

(ሀ) ሒሳብ፡ አጣሪው ፡ በጥፋቱ ፡ ወይም ፡ በቸልተኝነቱ ፡ ለሚያደርጋቸው ፡ ጉዳዮች ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(ቮ) ማናቸውም፡ ለሕጉ፡ ድንጋጌዎች ፡ ወይም ፡ ለኑዛዜው ፡ ወይም ፡ በዳኞች ፡ ለሱ፡ የተሰጡትን ፡ ትእዛዞች ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ተግባር ፡ ሁሉ ፡ እንደ ፡ ጥፋት ፡ ይቈጠራል ።

(ቮ) ዳኞች፡ አጣሪው፡ ከወራሾቹና ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ከተሰጣቸው ፡ ሰዎች ፡ ጋራ፡ ባለው ፡ ግንኙነት ፡ ው ስጥ ፡ በሚደረስበት ፡ አላፊነት ፡ ሥራዎቹን ፡ ለመፈጸም ፡ በማሰብ ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ያደረገ ፡ መሆኑ ፡ የታወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ አላፊነት ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ ነጻ ፡ ሊያደርጉት ፡ ይችላሉ ።

ክፍል ፡ ፪ ።

መብት ፡ አለኝ ፡ ባዮችን ፡ ቊርጥ ፡ በሆነ ፡ አኳኋን ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

የወራሾቹን ፡ ሁኔታ ፡ ለጊዜው ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

ቊ ፡ ፬፻፫፷፪ ። ኑዛዜውን ፡ ስለ ፡ መፈለግ ።

(፩) ሒሳብ፡ አጣሪው፡ ከሁሉ ፡ አስቀድሞ ፡ ሟቹ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ትቶ ፡ እንደ፡ሆነ፡ መፈለግ ፡ አለበት ።

(፪) ሒሳብ፡ አጣሪውም፡ ይህን ፡ እፍጻሜ ፡ ለማድረስ ፡ የሟቹን ፡ ጽሑፎች ፡ ይመረምራል ፡ እንዲሁም ፡ ሟቹ ፡ በኖረበት ፡ ቦታ ፡ በሚገኙት ፡ በሕግ ፡ ለማዋዋል ፡ ሥልጣን ፡ ከተሰጣቸው ፡ ዘንድና ፡ በፍርድ ፡ መዝገብ ፡ ቤቶች ፡ ውስጥ ፡ ተገቢ ፡ የሆኑ ፡ ፍለጋዎችን ፡ ያደርጋል ።

ቊ ፡ ፬፻፫፷፫ ። ኑዛዜውን ፡ የማስታወቅ ፡ ግዴታ ።

(፩) ሟቹ ፡ ያደረገውን ፡ አንድ ፡ ኑዛዜ፡ በእጅ ፡ የያዘ ፡ ያገኘ ፡ ወይም ፡ ምስክር ፡ በመሆን ፡ ያወቀ ፡ ሰው ፡ ወዲያው ፡ የሟቹን ፡ መሞት ፡ እንዳወቀ ፡ ለሒሳብ ፡ አጣሪው ፡ ማስታወቅ ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

(፪) ኑዛዜውን፡ የሚያፈርስ፡ ነገር ፡ ያለበት ፡ መስሎ ፡ ቢታየውም ፡ የማስታወቅ ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፬፻፫፷፬ ። ኑዛዜውን ፡ ስለ ፡ ማስቀመጥ ።

(፩) በግልጽ ፡ወይም፡ በሟቹ፡ ጽሑፍ ፡ የሆነ ፡ ኑዛዜ ፡ ሒሳብ ፡ አጣሪው ፡ ወይም፡ ማናቸው ም ፡ ሌላ ፡ ባለጉዳይ ፡ ጥያቄ ፡ ያደረገ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ኑዛዜው፡ በተገኘበት፡ ወይም ፡ በኖረበት ፡ ቦታ ፡ ባለው ፡ በሕግ ፡ ለማዋዋል ፡ ሥልጣን ፡ በተሰጠው ፡ ዘንድ ፡ ወይም ፡ በፍርድ ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ ወዲያውኑ ፡ መቀመጥ ፡ አለበት ።

(፪) በቃል፡ የሆነ ፡ ኑዛዜ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ሁኔታ ፡ የኑዛዜ ፡ ምስክር ፡ በሆኑ፡ ሰዎች ፡ ወዲያውኑ ፡ በጽሑፍ ፡ ሆኖ ፡ መሰጠት ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፬፻፫፷፭ ። ስለ ፡ ኑዛዜ ፡ መከፈት ፡ (፩) ቀን ።

(፩) ሟቹ፡ ከሞተ፡ በኋላ፡ በአርባው፡ ቀን፡ አጣሪው፡ የሟቹን ፡ ኑዛዜ ፡ ይናገራል ።

(፪) ከዚህ፡ ጊዜ፡ በኋላ፡ ኑዛዜ ፡ የተገኘ ፡ እንደ፡ ሆነ፡ የተገኘበትን ፡ ቀን ፡ በሚከተለው ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ በሒሳብ ፡ አጣሪው ፡ በተወሰነው ፡ ቀን ፡ ይነበባል ።

(፫) እንዲህ፡ ሲሆን፡ ከዚህ፡ በፊት ፡ ባለው ፡ ቊጥር ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ አስቀድሞ ፡ ለማዋዋል ፡ ሥልጣን ፡ በተሰጠው ፡ ወይም ፡ በፍርድ ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ ይቀመጣል ።

ቍ ፡ ፀፀፎኜ ። (፩) አስቀድሞ ፡ የሚደረግ ፡ የኑዛዜ ፡ መከፈት ።

(፩) ሟቹ፡ ካዘዘ፡ ወይም ፡ ለቀብሩ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ዝግጅት ፡ ጉዳይ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ መጀመሪያ ፡ ወራሾች ፡ የሆኑት ፡ ኑዛዜው፡ የሚነገርበትን ፡ ቀን ፡ አስቀድሞ ፡ ለማድረግ ፡ በድምፅ ፡ ብልጫ ፡ የተስማሙበት ፡ እንደሆነ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባለው ፡ ቊጥር ፡ በሯኛው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ ከተመለከተው ፡ ቀን ፡ ቀደም ፡ ሊል ፡ ይችላል ።

(፪) መጀመሪያ፡ ወራሾች፡ ከሆኑት ፡ አንዱ ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡ ለሚነገረው ፡ ኑዛዜ ፡ ለመገኘትና ፡ እንደራሴ፡ ለማድረግ ፡ ያልቻለ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ የኑዛዜው ፡ ጽሑፍ ፡ አስቀድሞ ፡ ከመነገሩ ፡ በፊት ፡ በሚገኝበት ፡ ቦታ ፡ ባለው ፡ ለማዋዋል ፡ ሥልጣን ፡ በተሰጠው ፡ ዘንድ ፡ ወይም ፡ በፍርድ ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ መቀመጥ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፀፀፎ፯ ። (፫) ቦታ ።

(፩) ሟቹ፡ በሕይወት፡ ሳለ ፡ ወይም ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ ኑዛዜው ፡ በተቀመጠበት ፡ ቦታ ፡ ባለው ፡ ለማዋዋል ፡ ሥልጣን ፡ በተሰጠው ፡ ወይም ፡ በፍርድ ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ ኑዛዜው ፡ ይከፈታል ።

(፪) ይህ ፡ ማስቀመጥ፡ አልተደረገ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኑዛዜው ፡ የሚከፈተው ፡ ሟቹ ፡ በሞተ ፡ ጊዜ ፡ በነበረው ፡ ዋና ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፀፀፎ፰ ። (፬) ማስታወቂያ ።

(፩) ስለ፡ ሟቹ ፡ ውርስ፡ ያለ፡ኑዛዜ፡ ወራሽ፡ የሆኑትና ፡ በመጀመሪያ፡ ሕጉ ፡ የሚቹ፡ ወራሾች ፡ የሚያደርጋቸው ፡ ኑዛዜው ፡ ሲነበብ ፡ እንዲገኙ ፡ ወይም ፡ እንደራሴ ፡ እንዲልኩ ፡ ይጠራሉ ።

(፪) በማናቸው ም፡ አካኋን፡ ኑዛዜው ፡ ሲፈስ ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ አራት ፡ አካለመጠንን ፡ ያደረሱና ፡ ያልተከለከሉ ፡ ሰዎች ፡ መገኘት ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፀፀፎ፱ ። (፭) የዕለት ፡ ሥራ ፡ ተግባር ።

(፩) ኑዛዜው፡ በሚፈስበት፡ ጊዜ ፡ ሒሳብ ፡ አጣሪው ፡ና ፡ ቀርበው ፡ የሚገኙ ፡ ሰዎች፡ ሁሉ ፡ የኑዛዜውን ፡ ፎርምና ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ መሆኑን ፡ ይመረምራሉ ።

(፪) የኑዛዜው ፡ ቃል ፡ ይነበባል ።

(፫) ኑዛዜውን ፡ ለማስቀመጥ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑ ፡ ዝግጅቶች ፡ ይደረጋሉ ።

ቍ ፡ ፀፀፏ ። (፮) ብዙ ፡ ኑዛዜዎች ።

ሟቹ ፡ አንድ ፡ ኑዛዜ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ኑዛዜዎች ፡ ቢተውም ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ያሉት ፡ ቊጥሮች ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፬፻፫፭፩ ። የክፍያ ፡ ደንብ ፡ ስለ ፡ ማቋቋም ፤ (፩) የኑዛዜ ፡ ውርስ ።

(፩) ሒሳብ፡ አጣሪው ፡ በስብሰባው ፡ ላይ ፡ ወዲያው ኑ ፡ የሚቹ ፡ ወራሾች ፡ ወይም ፡ በኑዛዜው ፡ ስሙታ ፡ የተሰጣቸው ፡ ሰዎች፡ እነማን ፡ እንደ፡ ሆኑና ፡ የያንዳንዱም፡ የወ ርስ ፡ መብት ፡ ምን ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያስታውቃል ።

(፪) ሒሳብ፡ አጣሪው ም ፡ ወዲያወኑ፡ ወ ርሱ ፡ እንዲት ፡ እንደሚከፋፈል ፡ ለባለ ጕዳዮቹ ፡ ያስታውቃል ።

(፫) ከዚህ ፡ በፊት፡ ባለው፡ ጎይለ፡ ቃል ፡ ባለጕዳዮች ፡ ማለት ፤ የሚቹን ፡ ሀብቶች፡ እንዲቀበሉ ፡ የተጠሩ ፡ ሰዎችና ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ባይኖር ፡ ኑሮ ፡ ሀብቶችን ፡ እን ዲወስዱ ፡ ይጠሩ ፡ የኔብሩት ፡ ሰዎች ፡ ማለት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፫፭፪ ። (፪) ሳይናዘዝ ፡ የሞተው ፡ ሰው ፡ ውርስ ።

(፩) እንዲሁም ፡ ሚቹ ፡ የኑዛዜው ፡ ቃል ፡ አለመተው ፡ የተገለጸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሒሳብ ፡ አጣሪው ፡ የወ ርሱ ፡ አደራረግ ፡ እንደ ፡ ምን ፡ መሆን ፡ እንዳለበት ፡ ያቀደውን ፡ የአከፋፈል ፡ ወይነት ፡ ለባለጕዳዮቹ ፡ ያስታውቃል ።

(፪) ይህም፡ ማስታወቂያ ፡ የሚነገረው፡ የኑዛዜው ፡ አለመኖር ፡ እርግጥ ፡ መስሎ ፡ እንደ፡ ታየ ፡ ወዲያው ኑና ፡ እጅግ ፡ ቢዘገይ፡ ሚቹ ፡ ካረፈ ፡ ከአርባ ፡ ቀን ፡ በኋላ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፫፭፫ ። ኑዛዜው ፡ ፈራሽ ፡ ነው ፡ የሚል ፡ ክስ ፤ (፩) ኑዛዜው ፡ ሲነገር ፡ ያሉ ፡ ሰዎች ።

(፩) ኑዛዜው ፡ ሲነበብ፡ የነበሩ ፡ ወይም ፡ የተወከሉ ፡ ሰዎች ፡ ኑዛዜው ፡ አይጸናም ፡ ወይም ፡ አንዱ ፡ በኑዛዜው ፡ የተነገረ ፡ ቃል ፡ አይጸናም ፡ በማለት ፡ ክስ ፡ ለማቅ ረብ ፡ ያላቸውን ፡ ሒሳብ፡ መግለጫ፡ ወይም ፡ ስለ፡ ክፍያው ፡ ቢሒሳብ ፡ አጣሪው፡ የቀረበወ ን ፡ የድልድልን ፡ አመዳደብ ፡ አሳብ ፡ ለመቃወም ፤ ኑዛዜው ፡ ከተነበ በበት ፡ እንሥቶ ፡ የሚቈጠር ፡ የወሥራ ፡ አምስት ፡ ቀን ፡ ጊዜ ፡ አላቸው ።

(፪) ይህ፡ መግለጫ፡ በጽሑፍ ፡ ካልሆነና ፡ ለአጣሪው ፡ ወይም ፡ ለዳኞች ፡ ወይም ፡ በወ ርሱ ፡ ላይ ፡ የተነሣውን ፡ ነገር ፡ ለመጨረስ ፡ ለተመረጡት ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ እንዲደርስ ፡ ካልተደረገ ፡ በቀር ፡ አይጸናም ።

(፫) ይህ ፡ መግለጫ፡ ከተሰጠበት፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ ሦስት ፡ ወር ፡ ጥያቄውን፡ (ክሱን)፡ ለዳኞች ፡ ወይም ፡ ለሽምግልና፡ ዳኞች ፡ ካላቀረበ ፡ በቀር ፡ የመጠየቅ፡ መብቱን ፡ ያጣል ።

ቍ ፡ ፬፻፫፭፬ ። (፪) ኑዛዜው ፡ ሲነበብ ፡ ያልነበሩ ፡ ሰዎች ።

(፩) በኑዛዜው ፡ ንባብ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ላልነበሩ ፡ ወይም ፡ በኑዛዜው ፡ ንባብ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ በወኪልነት ፡ ላልሰሙ ፡ ሰዎችና ፤ እንዲሁም ፤ ኑዛዜው ፡ በሌ ልብት ፤ ይህ ፡ የተባለው ፡ ጊዜ ፡ የሚቈጠርበት ፡ መነሻ ፡ አጣሪው ፡ ስለ ፡ ከፍ ያው ፡ የድልድል ፡ አመዳደብ ፡ አሳቡን ፡ ከነገራቸው ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ነው ።

(፪) ኑዛዜ፡ ከፈሰሰበት፡ ጊዜ ፡ ከአምስት ፡ ዓመት ፡ በኋላ ፤ ወይም ፡ ኑዛዜ ፡ የሌለ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ሚቹ ፡ ከሞተ ፡ ከአምስት ፡ ዓመት፡ በኋላ ፡ ስለኑዛዜው ፡ መጽናትና ፡ ስለ ፡ ክፍያው ፡ አመዳደብ ፡ አጣሪው ፡ ያቀረበው ፡ የድልድል ፡ አሳብ ፡ በማናቸ ው ም ፡ አስተያየት ፡ ቢሆን ፡ መቃወሚያ ፡ ሊቀርብበት ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፬፻፫፭ ። (፫) ለጊዜው ፡ የሚደረጉ ፡ ጥንቃቄዎች ።

ዳኞቹ ፡ አንድ ፡ ባለጉዳይ ፡ ሲጠይቅና ፤ በተቀዳሚዎቹ ፡ ቊጥሮች ፡ ለተመለ ከቱት ፡ ጥያቄዎች ፡ ፍርድ ፡ እስኪሰጣቸው ፡ ድረስ ፡ የወራሽነቱ ፡ ሥራ ፡ አፈጻ ጸም ፡ እንዳይዘገይ ፤ አስፈላጊዎች ፡ መስለው ፡ የታዩዋቸውን ፡ ለጊዜው ፡ የሚሆኑ ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ሁሉ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ወራሾችና ፡ ጠቅላላ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተሰጣቸው ፡ ሰዎች ፡

ስለ ፡ ሚያደርጉት ፡ ምርጫ ።

ቊ ፡ ፬፻፫፮ ። የአስፈላጊዎቹ ፡ ወራሾች ፡ አለመኖር ።

ማናቸው ም ፡ ወራሽ ፡ እንዲወርስ ፡ የተጠራበትን ፡ ውርስ ፡ ወይም ፡ የኑ ዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለትን ፡ ለመቀበል ፡ አይገደድም ።

ቊ ፡ ፬፻፫፯ ። ምርጫው ፡ የግል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ወራሽነትን፡ የመቀበል፡ ወይም ፡ አልቀበልም ፡ የማለት ፡ ፈቃድ ፡ የወራሹ ፡ የራሱ ፡ መብት ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) በዚህ ፡ በተባለው ፡ መብት፡ ከወራሹ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ የሚጠይቁ ፡ ሰዎች ፡ ሊሠ ሩበት ፡ አይችሉም ።

(፫) ከወ ርሱ፡ ላይ፡ ገንዘብ ፡ የሚጠይቁትን ፡ ሰዎች፡ መብት፡ለማጭበርበር፡ወራሹ፡ ወ ርሱን ፡ አልቀበልም ፡ በሚልበት ፡ ጊዜ ፡ የገንዘብ ፡ ጠያቂዎቹ ፡ መብት ፡ የተጠበቀ ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ፬፻፫፰ ። ወ ርስን ፡ አልቀበልም ፡ ለማለት ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ።

(፩) ወራሹ ፡ ወ ርሱን ፡ አልቀበልም ፡ ብሎ ፡ ለማስታወቅ ፡ የተሰጠው ፡ ጊዜ ፡ ወራሽ ፡ መሆኑን ፡ አጣሪው ፡ ካስታወቀው ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ወር ፡ ነው ።

(፪) ዳኞቹ ፤ ወራሹ፡ ባቀረበው፡ ጥያቄ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ኃይለ ፡ ቃል ፤ የተ መለከተው ፡ ጊዜ ፡ እጅግ ፡ ቢበዛ ፡ እስከ ፡ ሦስት ፡ ወር ፡ ድረስ ፡ ሊያረዝሙት፡ ይችላሉ ።

BACK

ቍ ፡ ፬፻፫፬፬ ። የአልቀበልም ፡ ባይነት ፡ አደራረግ ።

(፩) በኑዛዜው ፡ አልስማማም፡ ባይነት ፡ በጽሑፍ ፡ ወይም ፡ አራት ፡ ምስክሮች ፡ ባሉበት ፡ ካልተደረገ ፡ በቀር ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፪) እንደዚሁም ፤ አልቀበልም፡ ባይነቱ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተወሰ ነው ፡ ጊዜ ፡ ከማለፉ ፡ በፊት ፡ ለአጣሪው ፡ ካልተነገረ ፡ በቀር ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፫፭ ። የመቀበሉ ፡ አደራረግ ።

ወራሽነትን ፡ መቀበል ፡ በግልጽ ፡ ወይም ፡ በዝምታ ፡ ለመሆን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፬፻፫፮ ። በግልጽ ፡ የሚሆን ፡ ተቀባይነት ።

በወራሹ ፡ በኩል ፡ በግልጽ ፡ የሚሆን ፡ የወራሽነት ፡ መቀበል ፡ ወራሹ ፡ ወራሽነቱን ፡ በጽሑፍ ፡ ሰነድ ፡ ሲቀበል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፫፯ ። በዝምታ ፡ የሚሆን ፡ ተቀባይነት ።

(፩) በዝምታ፡ ወራሽነትን፡ ተቀብሏል ፡ የሚባለው ፡ ወራሹ ፡ በማያሻማ ፡ ዐይነት ፡ ወራሽነቱን ፡ የመቀበል ፡ አሳብ ፡ የሚገልጽ፡ ተግባር፡ የፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ነው።

(፪) እንዲሁም፤ ወራሹ፡ በሕግ ፡ በተፈቀደለት ፡ ጊዜ ፡ ው ስጥ ፡ ወራሽነቱን ፡ አል ቀበልም ፡ ያላለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ውርሱን ፡ በዝምታ ፡ ተቀብሏል ፡ ይባላል ።

ቍ ፡ ፬፻፫፰ ። ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ጥቅም ፡ ወራሽነቱን ፡ ስለ ፡ መልቀቅ ።

(፩) ተለይተው ፡ ለተነገሩ ፡ ለአንድ ፡ ወይም ፡ ለብዙ ፡ ሰዎች ፡ ጥቅም ፡ ተብሎ ፡ ወራሽነቱን ፡ መልቀቅ ፡ ማለት ፡ የወራሽነትን ፡ ሙሉት ፡ እንደ፡መተው፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

(፪) በዚህ፡ ዐይነት፡ ወራሽነቱን ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ጥቅም ፡ የለቀቀ ፡ ወራሽ ፡ ወራሽ ነቱን ፡ እንደ ፡ ተቀበለ ፡ ይቈጠራል ።

(፫) ወራሹ፡ ለእገሌ፡ ብሎ ፡ ሳይለይ ፡ ከርሱ ፡ ጋራ ፡ ወራሾች ፡ ለሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ጥቅም ፡ ድርሻውን ፡ የለቀቀ ፡ እንደ፡ሆነና ፡ ለዚሁም ፡ መቻቻያ ፡ ገንዘብ ፡ ያልተ ቀበለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውርሱን ፡ እንደ ፡ ተቀበለ ፡ አይቈጠርም ።

ቍ ፡ ፬፻፫፱ ። የአጠባበቅ ፡ ወይም ፡ የአስተዳደር ፡ ተግባሮች ።

ወራሹ፡ በውርሱ ፡ ውስጥ፡ ስለሚገኙ ፡ ንብረቶች፡ የፈጸማቸው ፡ እንደ፡ ጥበቃ ፡ ወይም ፡ የዕቃ ፡ ዝርዝር ፡ መዝገብ ፡ ማደራጀትን ፡ የመሰሉ ፡ የአጠባበቅ ፡ ተግ ባሮች ፡ እና ፡ አስቸኳዮች ፡ የሆኑ ፡ የአስተዳደር ፡ ተግባሮች ፡ ወራሹን ፡ ውር ሱን ፡ በዝምታ ፡ እንደ ፡ ተቀበለ ፡ አያስቈጥሩትም ።

ቍ ፡ ፬፻፬፫ ። በውርሱ ፡ ስለ ፡ መጠቀም ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ መደበቅ ።

ወራሹ ፡ በውርሱ ፡ ው ስጥ ፡ ባለ ፡ ንብረት ፡ መጠቀም ፡ ወይም ፡ ንብረቱን ፡ መደበቅ ፤ ወራሽነትን ፡ እንደ ፡ ተቀበለ ፡ ያስቈጥረዋል ።

ቊ ፡ ፱፻፹፮ ። ምርጫጥ ን ፡ እያንዳንዱ ፡ ሰጭ ፡ የሚያደርገው ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

ወራሾቹ ፡ ብዙ ፡ በሆኑ ፡ ጊዜ ፡ ወ ርሱን ፤ አንዳንዶቹ ፡ ሲቀበሉ ፡ ሌሎቹ ፡ አን ቀበልም ፡ ሊሉ ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፱፻፹፯ ። ከመምረጡ ፡ በፊት ፡ የወራሽ ፡ መሞት ።

(፩) ወራሽ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ወራሽነቱን ፡ ከመቀበሉ ፡ ወይም ፡ አልቀበልም ፡ ከማ ለቱ ፡ አስቀድሞ ፡ የሞተ ፡ እንደ፡ሆነ ፤ ተቀባይነቱ ፡ ወይም ፡ የአልቀበልም ፡ ባይ ነቱ ፡ መብት ፡ ለርሱ ፡ ወራሾች ፡ ይተላልፋል ።

(፪) ከነዚሁም፡ ወራሾች ፡ አንዳንዶቹ ፡ ወራሽነቱን፡ እንዲቀበሉ ፤ ሌሎቹ ፡ ግን ፡ አንቀበልም ፡ እንዲሉ ፡ ይፈቀድላቸዋል ።

(፫) የወራሹን ፡ ውርስ ፡ አንቀበልም ፡ ያሉት ፡ ሰዎች ፡ በዚህ ፡ አድራጎታቸው ፡ መጀመሪያ ፡ የሞተውን ፡ ሰው ፡ ውርስ ፡ አንቀበልም ፡ እንዳሉ ፡ ይቈጠራሉ ።

ቊ ፡ ፱፻፹፰ ። ምርጫው ፡ ቀኖርጠኛ ፡ ቃል ፡ መሆን ፡ ስለሚገባው።

(፩) የውርሱን፡ የመቀበል፡ ወይም ፡ የአለመቀበል ፡ ቃል ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ወይም፡ ወ ለታ ፡ ሊኖርበት ፡ አይችልም ።

(፪) ወራሹ ፡ ውርሱን፡ መቀበሉን ፡ ወይም፡ የአለመቀበሉን፡ ቃል ፡ ሲሰጥ ፡ በዚሁ፡ ወ ስጥ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ በወ ለታ ፡ ቃል ፡ ጨምሮበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ምርጫ ፡ እንዳላደረገ ፡ ይቈጠራል ።

ቊ ፡ ፱፻፹፱ ። ወራሽነትን ፡ በከፊል ፡ መቀበል ፡ ወይም ፡ አልቀበልም ፡ ማለት ።

(፩) ወ ርሱን፡ በከፊል፡ ለመቀበል፡ ወይም ፡ አልቀበልም ፡ ለማለት ፡ አይቻልም ።

(፪) ስለ፡ሆነም ፡ ውርሱን፡ አልቀበልም፡ ያለ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት፡ሰው ፡ ያለኑዛዜ ፡ የሞተው ፡ ሰው ፡ ወራሽ ፡ በመሆን ፡ ወራሽነቱን ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ለመ ቀበል ፡ ይችላል ።

(፫) እንደዚሁም፡ ልዩ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተሰጠው ፡ ወራሽ ፡ ውርሱን ፡ አልቀ በልም ፡ የኑዛዜውን ፡ ስጦታ ፡ እቀበላለሁ ፡ ወይም ፡ ውርሱን ፡ እቀበላለሁ ፡ የኑዛዜውን ፡ ስጦታ ፡ አልቀበልም ፡ ብሎ ፡ ለማማረጥ ፡ ይፈቀድለታል ።

ቊ ፡ ፱፻፺ ። መቀበል ፡ የማይሻር ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ወራሹ ፡ ወ ርሱን ፡ እቀበላለሁ ፡ ያለው ፡ ቃል ፡ ሊፈርስ ፡ አይችልም ።

(፪) በማናቸው ም ፡ ሁኔታ ፡ ቢሆን ፡ የመቀበሉ ፡ ቃል ፡ ሊፈርስ ፡ አይቻልም ።

ቊ ፡ ፱፻፺፩ ። ውርሱን ፡ ለቅቄአለሁ ፡ የማለት ፡ ቃል ፡ መሻር ፤ (፩) ምክንያት ።

(፩) ውርሱን ፡ አልፈልግም፡ ያለው ፡ ቃል ፡ ወራሹ ፡ ተገድዶ ፡ አድርጎት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሊሽረው ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፤ ይህን፡ ወራሽነቱን፡ ለቅቄአለሁ ፡ የማለቱን ፡ ቃል ፤ ለወራሽነት ፡ የተጠራ ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ የዚህ ፡ ሰው ፡ ወደ፡ታች ፡ የሚቈጠር ፡ ተወላጅ ፡ ወ ደም፡

ወደ፡ላይ ፡ የሚቈጠር ፡ ወላጅ ፡ ወይም ፡ ወንድም ፡ ወይም ፡ እኅት ፡ ወይም፡ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ በግታለል ፡ አድርጎት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሊሽረው ፡ ይችላል ።

(፫) በሌላ፡ ምክንያት፡ ግን ፡ ውርሱን ፡ ለቅቄአለሁ ፡ ያለውን ፡ ቃል ፡ ሊሽር ፡ አይ ቻልም ።

ቍ ፡ ፱፻፸፱ ። (፩) አደራረጉና፡ ውጤቶቹ ።

(፩) ወራሽነቱን፡ ለቅቄአለሁ፡ ያለውን ፡ ቃል ፡ መሻር ፡ የሚፈልግ ፡ ወራሽ ፤ ለቅ ቄአለሁ ፤ የማለት ፡ ቃሉን፡ ለመስጠት ፡ ያስገደደው ፡ ጎይል ፡ ከቀረለት ፤ ወይም ፡ የተታለለበት ፡ ተንኰል ፡ ከተገለጸ ፡ በኋላ ፡ በሁለት ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ለፍ ርድ ፡ ቤት ፡ ክሱን ፡ ካላቀረበ ፡ በቀር ፡ ክሱ ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ይሆናል ።

(፪) በማናቸውም ፡ ምክንያት፡ ቢሆን ፡ ለቅቄአለሁ፡ የማለት ፡ ቃል ፤ ከተነገረ ፡ ከዐሥር ፡ ዓመት ፡ በኋላ ፡ ሊሻር ፡ አይቻልም ።

(፫) ወራሽነቱን፡ ለቀቅሁ፡ የማለትን ፡ ውጤቶች ፤ በዚህ ፡ ሕግ ፤ ስለ ፡ ውሎች ፡ መሰረዝና ፡ መፍረስ ፡ በሚለው ፡ ክፍል ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ፡ በሚ ለው ፡ አንቀጽ ፡ የተጻፉትን ፡ መሠረቶች ፡ በመከተል ፡ ዳኞቹ ፡ ይወስናሉ ።

ቍ ፡ ፱፻፹፫ ። በወራሹ ፡ ምትክ ፡ ሆኖ ፡ ስለ ፡ መክሰስ ።

(፩) ውርሱን፡ አልፈልግም፡ መባሉ ፡ ጉዳት ፡ የሚያደርስባቸው ፡ የሆነ ፡ እንደ፡ሆነ፡ ውርሱን ፡ አልፈልግም ፡ ካለው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ አልፈልግም ፡ የተባለው ፡ ቃል ፡ ከተነገረበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በ፮ ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ዳኞች ፡ አልፈልግም ፡ የተባለውን ፡ ቃል ፡ እንዲያፈርሱት ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላሉ ።

(፪) ለገንዘብ፡ ጠያቂዎች፡ ጥቅም ፡ ሲባልና ፡ በሚጠይቁትም ፡ ገንዘብ ፡ ልክ ፡ ካል ሆነ ፡ በቀር ፡ ዳኞቹ ፡ ውርሱን ፡ አልፈልግም ፡ የተባለውን ፡ ቃል ፡ ሊሽሩት ፡ አይችሉም ።

(፫) ወራሽነቱን፡ ለቀቅሁ፡ ብሎ ፡ ለተወው ፡ ወራሽ ፡ ጥቅም ፡ ሲባል ፡ ውርሱን ፡ አልፈልግም ፡ የተባለው ፡ ቃል ፡ አይሻርም ።

ቍ ፡ ፱፻፹፬ ። የውርስ ፡ መቀበል ፡ ውጤት ።

ውርሱን፡ መቀበል፡ ግቹ ፡ ከሞተበት፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ውጤት ፡ ይኖረዋል።

ቍ ፡ ፱፻፹፭ ። ወራሽነቱን ፡ የመልቀቅ ፡ ውጤት ።

(፩) ወራሽነቱን፡ ትቻለሁ፡ የሚል ፡ ወራሽ ፡ መቼውንም ፡ ወራሽ ፡ እንዳልሆነ ፡ ይገመታል ።

(፪) ወራሹ፡ አልፈልግም፡ ሲል ፡ የተወውን ፡ ድርሻ ፡ ወራሽነቱን ፡ ለተቀበሉት ፡ ለአብሮ ፡ ወራሾች ፡ አስፈላጊም ፡ ሲሆን ፡ ለተከታይ ፡ ወራሾች ፡ የሚተላለፍላ ቸው ፡ ይሆናል ።

BACK

(፫) ከነሱ፡ ጋራ፡ አብሮ ፡ ወራሽ ፡ የሆነው ፡ ውርሱን ፡ አልፈልግም ፡ ብሎ ፡ መል ቀቁን ፡ ከአስታወቃቸው ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ ወራሽነትን ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ የተቀ በሉትን ፡ ወራሾች ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ወር ፤ አብሮ ፡ ወራሽ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ የተወውን ፡ ውርስ ፡ እንቀበላለን ፡ ወይም ፡ አንቀበልም ፡ ለማለት ፡ ይችላሉ ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ።

ለወራሹ ፡ ስለሚሰጡ ፡ የምስክር ፡ ወረቀቶችና ፡ የወራሽነት ፡ ጥያቄ ።

፰ ፡ ፬፻፸፮ ። ለወራሹ ፡ የሚሰጥ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ። (፩) የምስክርነቱ ፡ ወረቀት ፡ መሰጠት ።

(፩) ወራሽ፡ የሆነው ፡ ሰው ፤ ለሟቹ ፡ ወራሽ ፡ መሆኑና ፡ ከውርሱ ፡ ላይ ፡ የሚያገኘውን ፡ ድርሻ ፡ የሚያመለክት ፡ የወራሽነት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ እንዲሰጡት ፡ ዳኞቹን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ዳኞቹም ፤ እንደዚህ፡ ያለውን፡ ጥያቄ ፡ ያቀረበውን ፡ ወራሽ ፤ ማስረጃዎቹን ፡ ሁሉ ፡ እንዲያቀርብና ፡ አስፈላጊ ፡ መስሎ ፡ የታያቸውን ፡ ማናቸውንም ፡ የማረጋገጫ ፡ ዋስትና ፡ እንዲሰጣቸው ፡ ሊያስገድዱት ፡ ይችላሉ ።

፰ ፡ ፬፻፸፯ ። (፪) ውጤቶቹ ።

(፩) የምስክር፡ ወረቀቱ፡ እስከ፡ ተሰረዘ ፡ ድረስ ፤ ወራሹ ፡ በተባለው ፡ የምስክር፡ ወረቀት ፡ እንደ ፡ ተገለጠው ፡ ወራሽ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይገመታል ።

(፪) በወራሽነት ፡ ስም፤ በወራሹ፡ የተፈጸሙ ፡ ተግባሮች ፡ ያሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተግባሮቹ ፡ በተፈጸሙበት ፡ ጊዜ ፤ የተባለው ፡ ወራሽ ፡ የወራሽነት ፡ መብት ፡ እንዳልነበረው ፡ በግልጽ ፡ ማወቁ ፡ ካልተረጋገጠ ፡ በቀር ፡ እነዚህን ፡ ተግባሮች ፡ ለመቃወም ፡ አይቻልም ።

፰ ፡ ፬፻፸፰ ። (፫) ስለ ፡ መሰረዝ ።

(፩) የወራሽነቱ፡ ጥያቄ፡ በቀረበላቸው ፡ ጊዜ ፡ ዳኞቹ ፤ እነርሱ ፡ የሰጡትን ፡ የወራሽ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ለመሰረዝ ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንዲህ፡ ሲሆን ፤ ወራሹ ፡ የተሰጠውን፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

(፫) ወራሹ ፤ የምስክሩ፡ ወረቀት፡ ጠፍቶብኛል ፡ ሲል ፡ ያመካኘ ፡ ወይም ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ምክንያት ፡ ወረቀቱን ፡ ለመመለስ ፡ ያልቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለወደፊቱ ፡ በዚህ ፡ በተባለው ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ እንዳይገለገልበት ፤ የሚያረጋግጥ ፡ ለዚሁ ፡ የሚገባውን ፡ ዋስትና ፡ እንዲሰጥ ፡ ይፈረድበታል ።

BACK

ቍ ፡ ፬፻፸፬ ። የወራሽነት ፡ ጥያቄ ፤ (፩) መሠረቱ ።

አንድ ፡ ሰው ፤ ዋጋ ፡ ያለው ፡ የወራሽነት ፡ ማስረጃ ፡ ሳይኖረው ፤ ውርሱን ፡ ወይም ፡ ከውርሱ ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ በእጁ ፡ ያደረገ፡እንደ፡ሆነ ፤ እውነተኛው፡ ወራሽ ፡ ወራሽነቱ ፡ እንዲታወቅለትና ፤ የተወሰዱበት ፡ የውርስ ፡ ንብረቶች ፡ እንዲመለሱለት ፤ በዚህ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ የወራሽነት ፡ ጥያቄ ፡ ክስ ፡ ሊያቀር ብበት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ ። (፪) ጥያቄውን ፡ ለማቅረብ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

(፩) ከሳሹ፡ መብቱንና ፡ የውርሱ፡ ንብረቶች ፡ በተከሳሹ ፡ መያዛቸውን ፡ ካወቀ ፡ ሦስት ፡ ዓመት ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፤ ስለ፡ወራሽነት ፡ ጥያቄ ፡ የሚቀርበው ፡ ክስ፡ተቀ ባይነት ፡ ለማግኘት ፡ አይችልም ።

(፪) እንደዚሁም፡ ሟቹ፡ ከሞተበት ፡ ወይም ፡ ከሳሹ ፡ በመብቱ ፡ ለመሥራት ፡ ከቻ ለበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ዐሥራ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፤ ከዘር ፡ የወ ረደ ፡ ርስት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የተባለው ፡ የውርስ ፡ ጥያቄ ፡ ክስ ፡ በማናቸውም ፡ አስ ተያየት ፡ ቢሆን ፡ ተቀባይነት ፡ አያገኝም ።

ቍ ፡ ሺ፩ ። (፫) ውጤቶች ።

(፩) ከሳሹ፡ ባቀረበው ፡ የወራሽነት ፡ ጥያቄ፡ ተከሳሹ ፡ ፍተረታ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ እጅ፡ ያደረጋቸውን ፡ የወራሽነትን ፡ ንብረቶች ፡ ሁሉ ፡ ለከሳሹ ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

(፪) በቅን፡ ልቡና ፡ ባለሀብት፡ ሁኖለሁ ፡ በማለት ፡ ምክንያት ፡ ሊከራከር ፡ አይ ችልም ።

(፫) ለቀረው፡ ጕዳይ፡ ሁሉ ፤ በዚህ ፡ ሕግ ፡ የተጻፉት ፡ አላገባብ ፡ መበልጸግን ፡ የሚመለከቱ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ይፈጸማሉ ።

ቍ ፡ ሺ፪ ። (፬) ልዩ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገላቸው ፡ ሰዎች ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች ፡ የተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ልዩ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ለተደረገላቸው ፡ ሰዎችም ፡ ተፈጸሚዎች ፡ ናቸው ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ውርስ ፡ አስተዳደር ።

ቍ ፡ ሺ፫ ። መሠረቱ ።

አጣሪው ፡ ከተመረጠበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ የወራሽነት ፡ ባለመብቶች ፡ ድርሻ ቸውን ፡ ወይም ፡ የሚደርሱዋቸውን ፡ ንብረቶች ፡ እስከ ፡ ተቀበሉ ፡ ድረስ ፡ የሟ ቹን ፡ ንብረት ፡ ማስተዳደር ፡ አለበት ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፬ ፡ እሽግ ፡

(ሀ) በውርስ፡ ንብረት፡ ላይ ፡ ወይም ፡ በአንዳንዱ ፡ የወራሽነት ፡ ንብረቶች ፡ ላይ ፡ በማናቸውም ፡ ባለጕዳይ፡ ጥያቄ ፡ ዳኞች፡ ሚቹ ፡ እንደ፡ሞተ ፡ ወዲያውኑ፡ እሽግ፡ እንዲደረግ ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላሉ ፡

(ለ) የማሸጉና ፡ እሽጉን ፡ የማንሣት፡ ኪሣራ፡ የሚታሰበው ፤ እንዲታሸግልኝ፡ሲል፡ ጥያቄ ፡ ባቀረበው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ነው ፡

ቍ ፡ ሺ፭ ፡ የዕቃው ፡ ዝርዝር ፡ መዝገብ ፡ (ሀ) በውርሱ ፡ ውስጥ ፡ ስለሚገኘው ፡ ንብረት፡

(ሀ) አጣሪው፡ የሚቹን ፡ መሞት፡ ተሚከተሉ ፡ አርባ ፡ ቀኖች ፡ ውስጥ ፡ በውርሱ፡ የሚገኙትን ፡ ንብረቶች ፡ በአንድ ፡ የዕቃ ፡ ዝርዝር ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ መጻፍ ፡ አለበት ፡

(ለ) አስፈላጊም ፡ ከሆነ ፡ አዳዲስ ፡ ንብረቶች ፡ ከተገኙበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በዐ ሥራ ፡ አምስት ፡ ቀን ፡ ውስጥ፡ በተጨማሪ፡ በዝርዝር ፡ መዝገብ ፡ ላይ ፡ ይጻፋሉ፡

ቍ ፡ ሺ፮ ፡ (ሀ) የንብረቶቹ ፡ ግምት ፡

(ሀ) በውርስ ፡ ንብረት ፡ ወይም ፡ ለውርስ ፡ ዕዳ፡ ለሆኑት ፡ እያንዳንዱ ፡ ጕዳዮች ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ጊዜዎች ፡ ውስጥ ፤ አጣሪው ፡ ለጊዜው ፡ የዋጋ ፡ ግምት ፡ ይሰጣቸዋል ፡

(ለ) አስፈላጊም ፡ ሲሆን ፡ ግምቱ ፡ በልዩ ፡ ዐዋቂዎች ፡ ረዳትነት ፡ ይደረጋል ፡

ቍ ፡ ሺ፯ ፡ (ሀ) ወራሾቹ ፡ ያለባቸው ፡ ግዴታዎች ፡

(ሀ) በሚቹ፡ ሞት፡ ምክንያተ ፡ የሚጠፉት ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሁነው ፡ ወራሾቹ ፡ በውርሱ ፡ ባላቸው ፡ ግንኙነት ፡ ውስጥ ፡ በዚህ ፡ በሚቹ ፡ ላይ ፡ የነበራቸውን ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ እንደ ፡ ያዙ ፡ ይቈያሉ ፡

(ለ) እነዚህ፡ ወራሾች ፡ ስለ ፡ ተባሉት፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ በዕቃ ፡ ዝርዝሩ ፡ መዝገብ ፡ እንዲረጋገጥ ፡ ለማድረግ ፡ አስፈላጊዎች ፡ የሆኑትን ፡ አስረጂዎች ፡ ለአጣሪው ፡ ማስታወቅ ፡ አለባቸው ፡

ቍ ፡ ሺ፰ ፡ (ሀ) ለባለጕዳዮቹ ፡ የሚደረግ ፡ ማስታወቂያ ፡

(ሀ) ከውርሱ፡ አንድ፡ ድርሻ ፡ ለማግኘተ ፡ መብት ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፡ ሁሉ ፡ በኪ ሣራቸው ፡ የዕቃው ፡ መዝገብ ፡ ዝርዝር ፡ ግልባጭ ፡ እንዲሰጣቸው ፡ ለመጠየቅ፡ ይችላሉ ፡

(ለ) ይህን ፡ የተባለውን ፡ መብት፡ ከሚቹ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ ከውርሱ ፡ ላይ ፡ ጉንዘብ፡ ጠያቂ ፡ ለሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ዳኞች ፡ ሊሰጧቸው ፡ ይችላሉ ፡

BACK

ቍ ፡ ሺ፱ ፡ (፩) ግምቱን ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ስለ ፡ ማየት ፡

(ሀ) ከዚህ፡ በላይ፡ ባለው፡ ቍጥር ፡ የተመለከቱት ፡ ሰዎች ፡ የወርሱ ፡ ሀብት ፡ የመ ጨረሻ ፡ ክፍያ ፡ እስከሚደረግ ፡ ድረስ ፡ ለጊዜው ፡ አጣሪው ፡ ያደረገው ፡ የን ብረቶቹ ፡ ግምት ፡ እንደ ፡ ገና ፡ እንዲታይ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ፡

(ለ) ይህ፡ ለጊዜው፡ የተደረገው ፡ ግምት ፡ ትክክለኛ ፡ አለመሆኑ ፡ የታወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለልዩ ፡ ወዋቂዎች ፡ የሚደረገው ፡ ወጪ ፡ የሚታሰበው ፡ በውርሱ ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ ነው ፡

(ሐ) እንደ ፡ ገና፡ መታየቱን፡ ወራሾቹ ፡ ያልጠየቁ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግን ፡ ወጪውን ፡ የሚችለው ፡ ግምቱን ፡ እንደገና ፡ ይታይልኝ ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ ነው ፡

ቍ ፡ ሺ፲ ፡ የአጣሪው ፡ ጠቅላላ ፡ ሥልጣን ፡

(፩) አጣሪው ፡ እንደ፡ መልካም፡ የቤተ ፡ ሰብ ፡ አባት ፡ ሆኖ ፡ የውርሱን ፡ ንብረቶች፡ በጥንቃቄ ፡ በትጋት ፡ ያስተዳድራል ፡

(፪) ወራሾቹ፡ በስምምነት፤ ወይም ፡ ዳኞች ፤ ማንኛውም ፡ ባለጉዳይ ፡ በሚያቀር ቡው ፡ ጥያቄ ፡ ስለዚሁ ፡ ስለ ፡ አስተዳደሩ ፡ ጉዳይ ፡ ለአጣሪው ፡ መሪ ፡ ትእዛዝ ፡ ሊሰጡት ፡ ይችላሉ ፡

ቍ ፡ ሺ፲፩ ፡ የጥበቃ ፡ ተግባሮች ፡

አጣሪው ፡ በተለይ ፡ ከዚህ ፡ እንደሚከተለው ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ፡

(ሀ) የውርሱን፡ ንብረቶች፡ ሁሉ ፡ ለመጠበቅ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ማከናወ ንና ፡ ክሶችን ፡ ማቅረብ ፡

(ለ) በውርስ፡ ንብረቶች፡ ላይ ፡ መብት ፡ አለን ፡ ሲሉ ፡ ሥልተኛ ፡ ወገኖች ፡ የሚ ያቀርቡትን ፡ ክስ ፡ መከላከል ፡

ቍ ፡ ሺ፲፪ ፡ የውርሱ ፡ የገንዘብ ፡ መብቶች ፡

(፩) አጣሪው፡ የመከፈያቸው፡ ጊዜ ፡ ደርሶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የውርሱ ፡ የገንዘብ ፡ መብት ፡ የሆኑትን ፡ ገንዘቦች ፡ ሁሉ ፡ እንዲከፈሉ ፡ መጠየቅ ፡ አለበት ፡

(፪) እነዚህንም፡ እየተቀበለ፡ የደረሰኝ ፡ ወረቀት ፡ ለመስጠት ፡ ሥልጣን ፡ አለው ፡

ቍ ፡ ሺ፲፫ ፡ የውርሱን ፡ ንብረቶች ፡ ስለ ፡ መሸጥ ፡

(፩) በቶሎ፡ የሚበላሹ፡ ወይም ፡ በጥበቃቸው ፡ ወይም ፡ ለማስቀመጣቸው ፡ ከፍ ፡ ያለ፡ ወጪ፡ ገንዘብ፡ ወይም ፡ ልዩ ፡ ጥንቃቄ ፡ የሚጠይቁትን ፡ በውርሱ ፡ ውስጥ፡ የሚገኙትን ፡ ፍሬዎች ፡ ሰብሎች ፡ እንዲሁም ፡ የሚንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ ሁሉ ፡ ለመሸጥ ፡ ይችላል ፡

BACK

(፪) አጣሪው ፡ የውርሱን ፡ ዕዳ ፡ ለመክፈል ፡ የግድ ፡ አስፈላጊ ፡ በሚሆንበት ፡ መጠን ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሌሎቹን ፡ ተንቀሳቃሾች ፡ ንብረቶች ፡ ለመሸጥ፡አይችልም ።

(፫) በወራሾቹ፡ ሁሉ፡ ስምምነት ፡ ወይም ፡ በዳኞች ፡ ፈቃድ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የማይ ንቀሳቀሱትን ፡ ንብረቶች ፡ ለመሸጥ ፡ አይችልም ።

ክፍል ፡ ፭ ።

የውርሱን ፡ ዕዳ ፡ ስለ ፡ መክፈል ።

ቍ ፡ ሺ፲፬ ፡ የአከፋፈሉ ፡ ቅደም ፡ ተከተል ።

የውርሱ ፡ ዕዳዎች ፡ እንደሚከተለው ፡ ቅደም ፡ ተከተል ፡ ተራ ፡ ይከፈላሉ ።

(ሀ) በመጀመሪያ ፡ የሚከፈለው ፡ ለሥርዐተ ፡ ቀብሩ ፡ ወጪ ፡ የሆነው ፡ ገንዘብ ፤

(ለ) ቀጥሎ፡ የሚከፈለው፡ ስለ ፡ ውርሱ፡ አስተዳደርና ፡ ውርሱን ፡ ለማጣራት ፡ የተደ ረገው ፡ ወጪ ፤

(ሐ) ሦስተኛ ፡ የሚቹን ፡ ዕዳዎች ፤

(መ) አራተኛ ፡ የጡረታን ፡ ዕዳ ፤

(ሠ) አምስተኛ ፡ ሚቹ ፡ ያደረጋቸውን ፡ ልዩ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታዎች ።

ቍ ፡ ሺ፲፭ ፡ ለሥርዐተ ፡ ቀብር ፡ ወጪ ፡ የሆነ ፡ ገንዘብ ።

(፩) ሚቹ ፡ ይዞት ፡ የነበረው ፡ ማኅበራዊ ፡ ኑሮ ፡ ተገቢ ፡ መስሎ ፡ በሚታየው ፡ መጠን ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የሥርዐተ ፡ ቀብሩ ፡ ወጪ ፡ ከሌሎቹ ፡ ዕዳዎች ፡ ቀደ ምትነት ፡ አይሰጠውም ።

(፪) ለሚቹ ፡ መታሰቢያ፡ የሚደረገው፡ ወጪ ፡ የተስካር ፡ ወጪ፡ለሥርዐተ ፡ ቀብሩ፡ በወጣው ፡ ገንዘብ ፡ ውስጥ ፡ አይታሰብም ።

(፫) ለሚቹ ፡ መታሰቢያ ፡ ማድረግ ፡ ለሚስቱ፡ ወይም፡ ለባል ፡ ወይም ፡ ለዘመዶቹ ፡ ሕጋዊ ፡ ግዴታ ፡ አይሆንባቸውም ።

ቍ ፡ ሺ፲፮ ። ለወራሽነቱ ፡ አስተዳደር ፡ የተደረገው ፡ ወጪ ።

ውርሱን ፡ ለማስተዳደር ፡ ለማጣራት ፡ የሚደረጉት ፡ ወጪ ፡ ገንዘቦች ፡ እነ ዚህ ፡ ናቸው ።

(ሀ) ለማሸግ ፤ የዕቃ፡ ዝርዝር፡ ለመጻፍና ፤ ስለ ፡ ማጣራቱ ፡ ሒሳብ ፡ የወጣው ፡ ገንዘብ ፤

(ለ) ስለ፡ ውርሱ፡ ንብረቶች፡ ደንበኛ፡ ጥበቃ ፡ አጠባበቅ ፤ መልካም ፡ አያያዝና፡ አስተዳደር ፡ አጣሪው ፡ ያደረገው ፡ ጠቃሚ ፡ ፱ሆነ ፡ ወጪ ፡ ገንዘብ ፤

BACK

(ሐ) ለክፍያ ፡ የተደረገው ፡ ወጪና ፡ የውርሱን ፡ ንብረቶች ፡ ለወራሾቹ ፡ ለማ ስተላለፍ ፡ የተደረገው ፡ ወጪ ፤

(መ) ለመንግሥት ፡ የሚከፈለውን ፡ የውርስ ፡ ማዛወሪያ ፡ ገንዘብ ፤

ቍ ፡ ሺ፲፮ ። የሟቹ ፡ ዕዳዎች ፤ (ፅ) ገንዘብ ፡ ጠያቂዎችን ፡ ስለ ፡ መፈለግ ።

(ፅ) በውርሱ ፡ ላይ ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብቶች ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፡ እንዳሉ ፡ ለማወቅ ፡ አጣሪው ፡ የተቻለውን ፡ ሁሉ ፡ ያደርጋል ።

(ፈ) ስለዚህም ፡ ነገር ፤ የሟቹን ፡ መዝገቦችና ፡ ወረቀቶች ፡ ይመረምራል ። እንዲ ሁም ፡ ሟቹ ፡ በኖረባቸው ፡ ስፍራዎች ፡ በሚገኙት ፡ የመንግሥት ፡ መዝገቦ ችና ፡ የሟቹም ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ባለበት ፡ ቦታዎች ፡ በሚገኙት ፡ መዝገቦች ፡ አስፈላጊውን ፡ ፍለጋ ፡ ያደርጋል ።

ቍ ፡ ሺ፲፯ ። (ፈ) ማስታወቂያ ።

(ፅ) እነዚህ ፡ ፍለጋዎች፡ ያልገለጹዋቸው፡ ከሟቹ ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ እን ዳሉ ፡ የሚያስገምት ፡ ነገር ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አጣሪው ፡ ጠቃሚ ፡ መስሎ ፡ በሚታየው ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ለገንዘብ ፡ ጠያቂዎቹ ፡ ባለዕዳቸው ፡ መሞቱን ፡ የሚ ገልጽ ፡ ተገቢ ፡ የሆነ ፡ ማስታወቂያ ፡ ያወጣል ።

(ፈ) እነዚህም፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፤ ለርሱ፡ እንዲያመለክቱ ፡ ያስታወቋቸዋል ። ስለዚህም ፡ ማስታወቂያ ፡ ከወጣበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ የሦስት ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ይወሰንላቸዋል ።

ቍ ፡ ሺ፲፰ ። የመከፈያቸው ፡ ጊዜ ፡ የደረሰ ፡ ዕዳዎች ።

(ፅ) ዕዳው ፡ እንዳይከፈል፡ መቃወሚያ ፡ ካልቀረበ፡ ወይም ፡ የውርሱ ፡ ጠቅላላ ፡ ሀብት ፡ ለባለዕዳዎቹ ፡ ሁሉ ፡ ተከፍሎ ፡ ሊያርስ ፡ ያለመቻሉ ፡ ፀግልጽ ፡ ካልታ ወቀ ፡ በቀር ፡ የውርስ ፡ ሒሳብ ፡ አጣሪው ፡ ከውርሱ ፡ ላይ ፡ የሚጠየቁትን ፡ የመ ከፈያቸው ፡ ጊዜ ፡ የደረሰ ፡ ዕዳዎች ፡ ሁሉ ፡ ይከፍላል ።

(ፈ) እነዚህ፡ ሁለቱ ፡ ሁኔታዎች፡ ባጋጠሙ ፡ ጊዜ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሥነ ፡ ሥር ዐት ፡ ሕግ ፡ ላይ ፡ የተመለከቱትን ፡ የባለዕዳዎች ፡ የመክፈል ፡ ችሎታ ፡ ማጣት ፡ ደንቦች ፡ መጠበቅ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፳ ። ተፈጻሚነት ፡ ያለው ፡ ሰነድ ።

(ፅ) በሟቹ ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚነት ፡ ያላቸው ፡ ሰነዶች ፡ በአጣሪው ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ዎች ፡ ይሆናሉ ።

(ፈ) አጣሪው፡ የውርሱን፡ የንብረት ፡ ዝርዝር ፡ መዝገብ ፡ እስከሚያዘጋጅበት፡ጊዜ ፡ ድረስ ፡ የነዚህን ፡ ዕዳዎች ፡ መክፈል ፡ ለማዘግየት ፡ ይችላል ።

(ሸ) ውርሱ፡ እነዚህን፡ ዕዳዎች ፡ ለመክፈል ፡ የሚችል ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ሆኖ ፡ የታየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግናቸውም ፡ ባለጉዳይ ፡ በሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ ዳኞች ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጠቀሰው ፡ ጊዜ ፡ ከመድረሱ ፡ በፊት ፡ የውርሱን ፡ ዕዳዎች ፡ ወይም ፡ አንዳንዶቹን ፡ ዕዳዎች ፡ እንዲከፍል ፡ አጣሪውን ፡ ለማስገደድ ፡ ይች ላሉ ።

ቍ ፡ ሺኛ፩ ። የመክፈያቸው ፡ ጊዜ ፡ ያልደረሱ ፡ ዕዳዎች ።

(፩) ከውርሱ ፡ ሀብት፡ ላይ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቅ ፡ መብት ፡ ያላቸውና፡የመክፈያው፡ ጊዜ ፡ ያልደረሰ ፡ ገንዘብ ፡ የሚጠይቁ ፡ ሰዎች ፡ የገንዘቡ ፡ መክፈያ ፡ ጊዜ ፡ ሲደርስ ፡ ይህ ፡ ገንዘብ ፡ ሊከፈላቸው ፡ እንዲችል ፡ የማረጋገጫ ፡ ዋስትና ፡ እንዲሰጣቸው ፡ ሊጠይቁ ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንዲሁም፡ ከዚህ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ የተመለከተው ፡ ድንጋጌ ፡ ከውርሱ ፡ ላይ ፡ የውለታ ፡ ቃል ፡ ያለበት ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቅ ፡ መብት ፡ ላላቸው ፡ ሰዎችም ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ሺ፸፪ ። ለዕዳው ፡ መክፈያ ፡ የሆኑ ፡ ንብረቶች ፤ (፩) ጥሬ ፡ ገንዘብ ።

አጣሪው ፤ የውርሱን ፡ ዕዳ ፡ ለመክፈል ፡ አስቀድሞ ፤ በውርሱ ፡ ንብረት ፡ ውስጥ፡ የሚገኘውን ፡ ጥሬ ፡ ገንዘብ ፡ ያወጣል ።

ቍ ፡ ሺ፸፫ ። (፪) በኑዛዜ ፡ ያልተሰጡ ፡ ንብረቶች ።

(፩) ዕዳዎቹን፡ ለመክፈል፡ ንብረቶቹን ፡ ለመሸጥ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እነዚህን ፡ ንብረቶች ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ከመሸጡ ፡ በፊት ፡ አጣሪው ፡ ወራሾቹ ፡ ለመግዛት ፡ የሚፈልጉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መጠየቅ ፡ አለበት ።

(፪) አንዱ ፡ ወራሽ ፡ በገበያው ፡ ዋጋ ፡ ወይም ፡ በበለጠ ፡ ዋጋ ፡ እገዛለሁ ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አጣሪው ፡ ለዚሁ ፡ ወራሽ ፡ ንብረቶቹን ፡ መሸጥ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፸፬ ። (፫) በኑዛዜ ፡ የተሰጡ ፡ ንብረቶች ።

ሌሎችን ፡ ንብረቶች ፡ በመሸጥ ፡ ዕዳዎቹን ፡ ለመክፈል ፡ የሚቻል፡የሆነ፡እንደ፡ ሆነ ፡ ሚቹ ፡ በኑዛዜ ፡ የሰጣቸውን ፡ ንብረቶች ፡ ለመሸጥ ፡ አይቻልም ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ከውርሱ ፡ ላይ ፡ ስለሚጠየቀው ፡ የቀለብ ፡ ገንዘብ ።

ቍ ፡ ሺ፸፭ ። መሠረቱ ።

የውርሱ ፡ አጣሪ ፤ በኑዛዜ ፡ የተሰጡትን ፡ ስጦታዎች ፡ ከመክፈሉ ፡ አስቀድሞ፡ አንዳንድ ፡ ሰዎች ፡ ይገባናል ፡ ሲሉ ፡ ለማረጋገጥ ፡ የሚችሉትን ፡ የቀለብ ፡ ገንዘብ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፺፰፯ ። የቀለብ ፡ ገንዘብ ፡ (ጡረታ) ፡ ጠያቂዎችን ፡ መወሰን ።

(፩) ከዚህ ፡ በታች፡ በሚከተሉት፡ ቍጥሮች ፡ በተወሰኑት ፡ ሁኔታዎች ፡ የቀለብ፡ ገንዘብ፡ የሚጠይቁ ፡ ሰዎች ፤ የሚቹ ፡ ባል፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ ወይም ፡ ወደ፡ ታች፡ የሚቈጠሩ ፡ ተወላጆች ፡ ወይም ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ወላጆች ፡ ወይም ፡ ወንድሞችና ፡ እኅቶች ፡ ናቸው ።

(፪) የሠርሱ፡ ንብረት፡ ለመንግሥት ፡ የሚገባ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ሚቹ ፡ በሞተበት ፡ ጊዜ ፤ ከርሱ ፡ ጋራ ፡ ይኖሩ ፡ የነበሩ ፡ ወይም ፡ እርሱ ፡ ያኖራቸው ፡ የነበሩ ፡ ሰዎች ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ በሚከተሉት ፡ ቍጥሮች ፡ በተወሰኑት ፡ ሁኔታዎች ፡ እንደዚሁ ፡ ቀለብ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ አላቸው ።

ቍ ፡ ፺፰፪ ። ለቀለብ ፡ ገንዘብ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለመኖር ።

እነዚህ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር፡ የተነገሩት ፡ ሰዎች ፤ በችግር ፡ ላይ ፡ ካልተገኙና ፡ ሠርተው ፡ ኑሩዋቸውን ፡ ለማሸነፍ ፡ የማይችሉ ፡ ካልሆኑ ፡ በቀር ፤ የጡረታ ፡ ቀለብ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፺፰፫ ። የጡረታ ፡ ቀለብ ፡ ጠያቂው ፡ ያለ፡ኑዛዜ ፡ ወራሽነት ፡ ያለው ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ለሚቹ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ ለሚቈጠሩ ፡ ተወላጆች፡ ወይም፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ለሚቈጠሩ፡ ወላጆች ፡ ወይም ፡ ለወንድሞችና ፡ ለእኅቶች ፡ የጡረታ ፡ ቀለብ ፡ የሚሰጣቸው ፡ የሚቹን ፡ ውርስ ፡ ወይም ፡ ከውርሱ ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ የሚወርሱ ፡ ሲሆን ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) እነዚህ፡ ሰዎች፡ ሚቹን ፡ ለመውረስ ፡ የማይገባቸው ፡ ናቸው ፡ ተብለው ፡ ከውርሱ ፡ ተከልክለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የጡረታ ፡ ቀለብ ፡ የማግኘት ፡ መብት ፡ አይኖራቸውም ።

(፫) እንደዚሁም፡ በሕግ፡ መሠረት ፡ ከነሱ ፡ ቅድሚያ ፡ በሚያገኙ ፡ ወራሾች ፡ ምክንያት ፡ ወራሽ ፡ መሆናቸው ፡ ቀርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የቀለብ ፡ ማግኘት ፡ መብት ፡ አይኖራቸውም ።

ቍ ፡ ፺፰፬ ። ከፍተኛ ፡ የጡረታ ፡ ቀለብ ።

(፩) ወደታች፡ የሚቈጠሩ፡ ተወላጆች ፡ ወይም ፡ ወደ፡ላይ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ወላጆች፡ ወይም ፡ ወንድሞችና ፡ እኅቶች ፡ ያላቸው ፡ የጡረታ ፡ ቀለብ ፡ የመጠየቅ፡ መብት፡ ሚቹ ፡ እኒሱን ፡ የሚጎዳ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ ባያደርግ ፡ ኑሮ ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ ከውርሱ ፡ ለማግኘት ፡ በሚችሉት ፡ ንብረት ፡ ዋጋ ፡ ልክ ፡ ለማግኘት ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ ነው ።

(፪) ሚቹ፡ ከመሞቱ፡ በፊት ፡ ባለፉት ፡ ፫ ፡ ዓመታት ፡ ውስጥ ፡ ያደረጋቸው ፡ ችሮታዎች ፡ በኑዛዜ ፡ ቃል ፡ እንደ ፡ ተሰጡ ፡ ይቈጠራሉ ።

ቍ ፡ ሺ፴ ። ለባልና ፡ ሚስቱ ፡ የሚከፈል ፡ የጡረታ ፡ ገንዘብ ።

በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ፡ ሥጋ ፡ ዝምድናና ፡ ስለ ፡ ጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ በተጻፈው ፡ አን ቀጽ ፡ ውስጥ ፡ ቀለብ ፡ መኖ ፡ የመስጠት ፡ ግዴታ ፡ በሚለው ፡ ምዕራፍ ፡ በተሠ ራው ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ ከውርሱ ፡ ውስጥ ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ ቀለብ ፡ የማ ግኘት ፡ መብት ፡ አላቸው ።

ቍ ፡ ሺ፴፩ ። የቀለብ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ስለሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ።

(፩) የቀለብ፡ ገንዘብ፡ ለማግኘት ፡ የሚደረገው ፡ ጥያቄ ፤ የውርሱ ፡ ሀብት ፡ ከመከፋ ፈሉ ፡ በፊት ፡ ለአጣሪው ፡ መቅረብ ፡ አለበት ።

(፪) አስቸኳይ፡ በሆነ፡ ጊዜ ፡ አጣሪው ፡ ለባለጕዳዮቹ ፡ ለጊዜው ፡ የቀለብ ፡ ገንዘብ ፡ ሊሰጣቸው ፡ ይችላል ።

(፫) አጣሪው ፡ የቀለብ፡ ገንዘብን፡ ጥያቄ ፡ አልቀበልም ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚህ ፤ ው፡ሳኔው ፡ ወዲያውኑ ፡ ለዳኞች ፡ አቤቱታ ፡ ሊቀርብበት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፴፪ ። የቀለብ ፡ ገንዘብ ፡ አከፋፈል ።

(፩) ቀለብ፡ ተቀባይ፡ የሚቹ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ተቀባዩ ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ የስልሳ ፡ ዓመት ፡ ዕድሜ ፡ ያለው ፡ የሆነ ፡ እንደ፡ ሆነ፡ የቀለቡ ፡ አከፋፈል ፡ እስከ ፡ ዕድሜው ፡ ልክ ፡ ድረስ ፡ ቀለብ ፡ በመስጠት ፡ ነው ።

(፪) በሌሎች፡ ሁኔታዎች፡ ጊዜ ፡ ቀለብ ፡ መክፈሉ ፡ የሚፈጸመው ፡ ለቀለብ ፡ ተቀ ባዩ ፡ የተወሰነ ፡ ገንዘብ ፡ በመስጠት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፴፫ ። ጡረታ ፤ (፩) የጡረታውን ፡ ገንዘብ ፡ መክፈልና ፡ ለዚሁ፡የሚሰጥ፡ዋስትና ።

(፩) ጡረታ፡ የተፈቀደ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ሚቹ ፡ ከሞተበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ፡ የሚከፈል፡ ይሆናል ።

(፪) የጡረታው፡ም ፡ ተከፋይ ፡ የሆነው ፡ ገንዘብ ፡ በተጠዋሪው ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ የሚከፈል ፡ ይሆናል ።

(፫) አስፈላጊ፡ ሲሆን፡ ዳኞች ፡ ስለ ፡ ጡረታው ፡ መክፈል ፡ ከፋዩ ፡ ዋስትና ፡ እንዲ ሰጠው ፡ ያደርጋሉ ።

ቍ ፡ ሺ፴፬ ። (፪) ማሻሻል ።

(፩) የጡረታው ፡ ገንዘብ ፡ ልክ ፡ የመጨረሻ ፡ በሆነ ፡ ው፡ሳኔ ፡ ይቁረጣል ።

(፪) በውርሱ ፡ ውስጥ፡ ያለው፡ ንብረት ፡ በተገመገመ ፡ ጊዜ ፡ በስሕተት ፡ የተደረገ፡ ሆኖ ፡ ካልተገኘ ፡ በቀር ፡ የጡረታው ፡ ገንዘብ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ሊሻሻል ፡ አይቻ ልም ።

(፫) በሕይወት ፡ ላለው ፡ የሚቹ ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፡ የተሰጠው ፡ የጡረታ ፡ ገንዘብ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ያነባ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፭፭ ። (ፎ) ለጡረታ ፡ ተከፋይ ፡ የሆኑ ፡ ገንዘቦች ።

(ሰ) ለጡረታ ፡ ተከፋይ ፡ የሆኑ ፡ ገንዘቦች ፡ የማይተላለፉና ፡ የማይያዙ ፡ ናቸው ።

(ፈ) ይህም ፡ ስለ ፡ተባለ፤ እነዚሁ ፡ ለጡረታ ፡ ተከፋይ ፡ የሆኑ ፡ ገንዘቦች ፡ የመከፈያ ቸው ፡ ጊዜ ፡ ከመድረሱ ፡ አስቀድሞ ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ በጡረታው ፡ ተጠቃሚ ዎች ፡ ለሆኑ ፡ ሰዎች ፡ ችግር ፡ አስፈላጊውን ፡ ለሚሰጡ ፡ የመረዳጃ ፡ ማኅበር ፡ ድርጅቶች ፡ እንዲተላለፉ ፡ ለማድረግ ፡ ይቻላል ።

(ቐ) እንዲሁም ፡ በጡረታው ፡ ተጠቃሚ ፡ ለሆነው ፡ ሰው ፡ ለኑሮው ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ የከፈሉት ፡ ሰዎች ፡ ለጡረታ ፡ ተከፋይ ፡ የሆኑትን ፡ ገንዘቦች ፡ ለመ ያዝ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፭፮ ፡ የቀለብ ፡ ገንዘብ ፡ የሚመለከት ፡ ስምምነት ።

(ሰ) ሚቹ ፡ በሕይወቱ ፡ ሳለ ፡ ከርሱ ፡ ውርስ ፡ ላይ ፡ ይገኛሉ ፡ ተብለው ፡ በታሰ ቡት ፡ የጡረታ ፡ ገንዘቦች ፡ ላይ ፡ የሚደረጉት ፡ ውሎች ፡ ወይም ፡ ጽሑፎች ፡ ፍርስ ፡ ናቸው ።

(ፈ) እንደዚሁም ፡ በዚህ ፡ ክፍል ፡ የተጻፉትን ፡ ደንቦች ፡ ለማስቀረት ፡ ወይም ፡ ለማሻሻል ፡ በማሰብ ፡ የተደረጉ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃሎች ፡ ሁሉ ፡ አይጸኑም ።

ክፍል ፡ ፮ ።

የኑዛዜ ፡ ስጦታዎችን ፡ ስለ ፡ መክፈል ።

ቍ ፡ ሺ፭፯ ፡ መሠረቱ ።

ሚቹ ፡ በኑዛዜ ፡ የሰጣቸውን ፡ ስጦታዎች፡ በኑዛዜው፡ ከወራሾቹ ፡ አንዱ ፡ እን ዲከፍል ፡ ካላደረገ ፡ በቀር ፡ አጣሪው ፡ ሚቹ ፡ በኑዛዜው ፡ የሰጣቸውን ፡ ስጦታ ዎች ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፭፰ ፡ በኑዛዜው ፡ ስጦታ ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ ምርጫ ።

ከዚህ፡ከጥሎ ፡ ያሉት ፡ ሁለት ፡ ቍጥሮች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ፡ ሆነው፡ስለወራሾች፡ ወይም ፡ ጠቅላላ ፡ የኑዛዜው ፡ ስጦታ ፡ ለተሰጣቸው ፡ ሰዎች ፡ ምርጫ ፡ ጉዳይ ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ የተጻፉ ፡ ውሳኔዎች ፡ ልዩ ፡ የኑዛዜውን ፡ ስጦታ ፡ የተደረገላ ቸው ፡ ሰዎች ፡ ይህንኑ ፡ ስጦታ ፡ ለመቀበል ፡ ወይም ፡ አልፈልግም ፡ ለማለ ትም ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፭፱ ፡ ብዙ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታዎች ።

ለአንድ ፡ ሰው ፡ በኑዛዜ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ የሆነ ፡ ብዙ ፡ ስጦታ ፡ እንዲቀበል ፡ የታዘ ዘለት ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ከነዚሁ ፡ ከኑዛዜ ፡ ስጦታዎች ፡ አንዱን ፡ ለመቀበል ፡ ሌላ ውን ፡ አልፈልግም ፡ ለማለት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፻ ። የአልፈልግም ፡ የማለቱ ፡ ውጤቶች ።

የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ ስጦታውን ፡ አልፈልግም፡ ያለ ፡ እንደ፡ ሆነ ፤ በኑዛዜው ፡ የታዘዘውን ፡ ነገር ፡ እንዲያስፈጽም ፡ በአደራ ፡ የተቀበለ ፡ ሰው ፡ ተጥሎበት ፡ ለነበረ ፡ ሰው ፡ ጥቅም ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፻፩ ። የመከፈያው ፡ ጊዜ ።

በኑዛዜው፡ የተሰጡትን፡ ስጦታዎች ፡ ውርሱ፡ ለመክፈል ፡ በቂ ፡ ሆኖ ፡ እንደ፡ ታየ ፡ የሚከፈል ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፻፪ ። በኑዛዜ ፡ የተሰጡትን ፡ ስጦታዎች ፡ መቀነስ ።

(፩) ውርሱ፡ በኑዛዜው፡ የተሰጡትን ፡ ስጦታዎች ፡ ሁሉ ፡ ለመክፈል ፡ በቂ ፡ ያል ሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለአከፋፈሉ ፡ ሚቹ ፡ በኑዛዜው ፡ ውስጥ ፡ የገለጸው ፡ ተራ ፡ ይጠበቃል ።

(፪) በኑዛዜው ፡ ውስጥ፡ በግልጽ ፡ የተነገረ ፡ ቃል ፡ የሌለ ፡ እንደሆነ ፤ በኑዛዜው ፡ ወይም ፡ ሚቹ ፡ በጻፈው ፡ ሌላ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት፡ ሰው ፡ ላደረገው ፡ የአገልግሎት ፡ ዋጋ ፡ የተሰጡ ፡ ናቸው ፡ ትክሎ ፡ የተመለከቱት ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታዎች ፡ በቅድሚያ ፡ ይከፈላሉ ።

(፫) ሌሎቹ፡ በኑዛዜው ፡ የተደረጉ ፡ ስጦታዎች ፡ ባላቸው ፡ ግምት ፡ መጠን ፡ የሚቀነሱ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ሺ፻፫ ። በኑዛዜ ፡ የተሰጠ ፡ የተለየ ፡ ነገር ።

(፩) የኑዛዜ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ የተሰጠውን ፡ ንብረት ፡ በሚገኝበት ፡ ሁኔታ ፡ እንዳለ ፡ የዚሁ ፡ ንብረት ፡ ተጨማሪ ፡ ከሆኑት ፡ ነገሮች ፡ ጋራ ፡ አጣ ሪው ፡ ያስረክባል ።

(፪) የኑዛዜ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ በኑዛዜ ፡ የተሰጠው ፡ ነገር ፡ በመልካም፡ ሁኔታ ፡ ሆኖ ፡ ይሰጠኝ ፡ ብሎ ፡ ለማስገደድ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፻፬ ። በዐይነት ፡ ብቻ ፡ የተነገረ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ።

(፩) ዐይነቱ ፡ ብቻ ፡ የተነገረ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተናዛዡ ፡ ገንዘብ ፡ ከሆኑት ፡ ያንኑ ፡ ዐይነት ፡ ንብረቶች ፡ ውስጥ ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ የመረጠውን ፡ ለመውሰድ ፡ ይችላል ።

(፪) የኑዛዜው ፡ ስጦታ ፡ የተነገረላቸው ፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡ አንድ ፡ ዐይነት ፡ ከሆኑ ፡ ነገሮች ፡ ውስጥ ፡ በኑዛዜ ፡ የታዘዘላቸውን ፡ ለመምረጥ ፡ የተጠሩ ፡ እንደ ፡ ሆነ፡ ስለሚያደርጉት ፡ የምርጫ ፡ ቀዳሚነት ፡ ዕጣ ፡ ይጣላል ።

(፫) በውርሱ፡ ውስጥ ፡ በኑዛዜ ፡ የተሰጠው ፡ ንብረት ፡ ዐይነት ፡ ያልተገኘ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ኑዛዜ ፡ የተነገረለት ፡ ሰው ፡ እንደ ፡ ፈቀደ ፤ የኑዛዜ ፡ ሒሳብ ፡ አጣሪው ፡

BACK

በዐይነት፡ መካከለኛ፡ የሆነውን፡ ንብረት ፡ እንዲሰጠው ፡ ወይም ፡ የእንደዚህ፡ ያለውን ፡ ንብረት ፡ ግምት ፡ እንዲከፍለው ፡ ኑዛዜ ፡ አስፈጻሚውን ፡ ለመጠየቅ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፹፬፮ ። በመያዣ ፡ የተሰጠውን ፡ ነገር ፡ በኑዛዜ ፡ መስጠት ።

(፩) በኑዛዜ ፡ የተሰጠው ፡ ንብረት ፡ ሟቹ ፡ በሚንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በመያዣ ፡ ወይም፡በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የአስያዘው ፡ ንብረት ፡ የሆነ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ የዕዳው ፡ መከፈያ ፡ ጊዜ ፡ ሲደርስ ፡ የተሰጠውን ፡ ስጦታ ፡ እንዲያገኝ ፡ መድን ፡ የሚሆን ፡ ማረጋገጫ ፡ ይሰጠዋል ።

(፪) በመያዣ ፡ ወይም ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ዋስትና ፡ የተሰጠበትን ፡ ዕዳ ፡ የመክፈያው ፡ ጊዜ ፡ ሲደርስ ፡ በኑዛዜ ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ የከፈለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በተከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ተተክቶ ፡ በሟቹ ፡ ወራሾች ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የነበረው ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ።

ቍ ፡ ፹፬፯ ። የሌላ ፡ ሰው ፡ ገንዘብ ፡ በኑዛዜ ፡ ስለ ፡ መስጠት ፤ (፩) የዐይነት ፡ ነገሮች ።

ሟቹ፡ በዐይነት ፡ የሚሰጥ ፡ ዕቃ ፡ ተናዛ ፡ በሞተበት ፡ ጊዜ ፡ የዚሁ ፡ ዕቃ ፡ ዐይነት ፡ በውርሱ ፡ ውስጥ ፡ ያልተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አጣሪው ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ለተደረገለት ፡ ሰው ፤ ግምቱን ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፹፬፰ ። (፪) የተለዩ ፡ ነገሮች ።

(፩) በኑዛዜው ፡ የተደረገው ፡ ስጦታ ፡ በተለየ ፡ ነገር ፡ እንደ፡ ሆነና ፡ ሟቹ ፡ በሞተበት ፡ ቀን ፡ በዚሁ ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ እንዳችም ፡ መብት ፡ የሌለው ፡ እንደ ፡ ሆነ፡ የኑዛዜው ፡ ስጦታ ፡ ፍርስ ፡ ነው ።

(፪) ስለሆነም ፤ ሟቹ ፡ ይህን ፡ ሁኔታ ፡ እያወቀ ፡ በኑዛዜው ፡ ሰጥቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ስጦታው ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ይሆናል ።

(፫) እንደዚህ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፤ አጣሪው ፡ በኑዛዜ ፡ የተሰጠውን ፡ ዕቃ ፡ ዋጋ ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፹፬፱ ። የገንዘብ ፡ መብትን ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ስለ ፡ ግድረግ ።

(፩) የገንዘብ፡ መብት፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሟቹ ፡ በሞተበት፡ ቀን ፡ ባለው ፡ የገንዘብ ፡ መብት ፡ መጠን ፡ ስጦታው ፡ ውጤት ፡ ይኖረዋል ።

(፪) አጣሪው ፡ በኑዛዜ ፡ የተነገረውን ፡ ግዴታ፡ የኑዛዜው ፡ ስጦታ ፡ ለተደረገለት ፡ ሰው ፡ ስጦታው ፡ የሚገኝበትን ፡ የገንዘብ ፡ መብት ፡ ማስረጃ ፡ በመስጠት ፡ ግዴታውን ፡ ይፈጽማል ።

(፫) ውርሱ ፡ የገንዘቡ ፡ መብት ፡ ለመከፈሉ ፡ መድንነት ፡ የለበትም ።

ቊ ። ሺ፻፱ ። በየጊዜው ። የሚከፈል ። በኑዛዜ ። የተደረገ ። ስጦታ (ጡረታ) ።

ሚቹ ። ካንድ ። ነገር ። የሚገኘውን ። ገንዘብ ። በኑዛዜ ። የሰጠ ። እንደ ። ሆነ ። የሚከፈለው ። ገንዘብ ። የሚታሰበው ። ተናዛዡ ። ከሞተበት ። ቀን ። አንሥቶ ። ነው ።

ቊ ። ሺ፻ ። ፍሪዎችና ። ወለዶች ።

(ፊ) አንድ ። የተለየ ። ነገር ። በኑዛዜ ። የተሰጠ ። እንደ ። ሆነ ። የሚያፈራው ። ፍሬ ። የሚታሰበው ። ተናዛዡ ። ከሞተበት ። አንሥቶ ። ነው ።

(ፂ) በኑዛዜ ። የተሰጠው ። ጥሬ ። ገንዘብ ። እንደ ። ሆነ ። የዚህ ። የገንዘብ ። ወለድ ። በሕጋዊው ። ወለድ ። ልክ ። የሚታሰበው ። አጣሪው ። ይህን ። ገንዘብ ። እንዲከፍል ። ማስጠንቀቂያ ። ከደረሰው ። ቀን ። አንሥቶ ። ነው ።

ቊ ። ሺ፻፩ ። የማስረከቢያ ። ወጪ ።

በኑዛዜ ። የተሰጠውን ። ነገር ። ለማስረከብ ። የሚደረገው ። ወጪ ። ገንዘብ ። የሚታሰበው ። በውርሱ ። ላይ ። ነው ።

ክፍል ። ፯ ።

ስለ ውርሱ ። መዘጋት ።

ቊ ። ሺ፻፪ ። የውርሱ ። መዝጊያ ። ጊዜ ።

(ፊ) የውርሱ ። የሒሳብ ። ማጣራት ። ሥራ ። ሚቹ ። ከሞተ ። ከአንድ ። ዓመት ። በኋላ ። ይዘጋል ።

(ፂ) የነገሩ ። አካባቢ ። ሁኔታ ። የሚያስገድድ ። በሆነ ። ጊዜ ። ሒሳብ ። አጣሪው ። ወይም ። ከባለጉዳዮቹ ። አንዱ ። ጥያቄ ። ሲያቀርብ ። ዳኞች ። ይህን ። የጊዜ ። ውሳኔ ። ሊያራዝሙት ። ይችላሉ ።

ቊ ። ሺ፻፫ ። የንብረቶች ። መቀላቀል ።

(ፊ) የውርሱ ። ሒሳብ ። ማጣራት ። በተዘጋ ። ጊዜ ። ከውርሱ ። ውስጥ ። ሆኖ ። የሚገኘው ። ንብረት ። ከሌላው ። ከወራሹ ። ንብረት ። ጋራ ። ይቀላቀላል ።

(ፂ) የጋራ ። ወራሾችም ። እንዳሉ ። የውርሱ ። ሆኖ ። የሚገኘው ። ንብረት ። የጋራ ። ወራሾች ። ንብረት ። ይሆናል ።

ቊ ። ሺ፻፬ ። አዲስ ። ገንዘብ ። ጠያቂዎች ። ስለ ። መቅረባቸው ።

(ፊ) የውርሱ ። ሒሳብ ። ማጣራት ። ከተዘጋ ። በኋላ ። የሚቀርቡ ። ከውርሱ ። ላይ ። ገንዘብ ። የሚጠይቁ ። ሰዎች ። ገንዘባቸውን ። ወራሹ ። እንዲከፍላቸው ። መጠየቅ ። ይችላሉ ።

BACK

(፪) ስለ፡ሆነም፡ ከወ ርሱ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ የሚጠይቁት ፡ ሰዎች ፡ የወራሹ ፡ የራሱ፡ ባለዕዳዎች ፡ ከሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ጋራ ፡ ስላለው ፡ ግንኙነት ፡ ወራሹ ፡ ከውርሱ ፡ ባገኘው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የቀደምትነት ፡ ልዩ ፡ መብት ፡ የላቸውም ።

(፫) ወራሹ፡ በውርስ፡ ካገኘው ፡ ሀብት ፡ የበለጠ ፡ ገንዘብ ፡ ከውርሱ ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ ላላቸው ፡ ሰዎች ፡ እንዲከፍል ፡ አይገደድም ።

ቊ ፡ ሺ፬፮ ። በግምት ፡ ው ስጥ ፡ የሚገባ ፡ የድርሻ ፡ ዋጋ ።

(፩) ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ማስረጃ ፡ ካላቀረቡ ፡ በቀር ፡ በውርሱ ፡ ው ስጥ ፡ የሚገኙት ፡ ሀብቶችና ፡ የነዚህም ፡ ሀብቶች ፡ ዋጋ ፡ በዕቃው ፡ ዝርዝር ፡ መዝገብና ፡ በመከፋፈያው ፡ ጽሑፍ ፡ ው ስጥ ፡ እንደ፡ ተመለከተው ፡ ነው፡ተብሎ፡ ይገመታል ።

(፪) የዕቃ፡ ዝርዝር፡ መዝገብ ፡ አልተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ይህንኑ ፡ ጽሑፎች ፡ ለማቅረብ ፡ ያልተቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የንብረቶቹን ፡ ብዛትና ፡ ግምት ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎቹ ፡ በማናቸውም ፡ ማስረጃ ፡ ለማስረዳት ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ሺ፬፯ ። የመደበቅ ፡ ሁኔታ ።

(፩) የአንድ ፡ ንብረትን፡ ግምት፡ ስለሚመለከት ፡ ጕዳይ ፤ ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ይህ ፡ ንብረት ፡ በውርሱ ፡ ው ስጥ ፡ የነበረ ፡ ለመሆኑ ፡ በወራሾቹ ፡ ለማስረዳት ፡ የቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እርሱ ፡ የሚለው ፡ ግምት ፡ የታመነ ፡ ይሆናል ።

(፪) ይህም፡ በሆነ፡ ጊዜ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ያቀረበው ፡ ግምት ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ለመሆኑ ፡ እንደሚል ፡ ወራሾቹ ፡ የጠየቁ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መማል ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ሺ፬፯ ። የዕቃው ፡ መጥፋት ።

የውርሱ ፡ መጣራት ፡ ከተዘጋ ፡ በኋላ ፡ ደርሷል ፡ በሚለው ፡ ምክንያቶች ፡ የደረሰው ፡ ንብረት ፡ ዋጋ ፡ ተቀንሷል ፡ ወይም ፡ ጠፍቷል ፡ በማለት ፡ ከግዴታው ፡ ነጻ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ሺ፬፰ ። ልዩ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተሰጣቸው ፡ ሰዎች ፡ ግዴታ ።

(፩) የው ርሱ ፡ ሒሳብ ፡ ማጣራት ፡ ሥራ ፡ ከተዘጋ ፡ በኋላ ፡ የሚቀርቡ ፡ ከውርሱ ፡ ላይ ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቅ ፡ መብት ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፤ ልዩ ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተሰጣቸውን ፡ ሰዎች ፤ ከውርሱ ፡ በስጦታ ፡ በደረሳቸው ፡ ንብረት ፡ መጠን ፡ ካልሆነ ፡ ዕዳ ፡ እንዲከፍሉ ፡ ሊጠይቋቸው ፡ አይችሉም ።

(፪) ወራሹ፡ የማይከፍል፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ ከውርሱ ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ ላለው ፡ ሰው ፡ መክፈል ፡ የለበትም ።

BACK

(፫) በዚህ ፡ ሕግ፡ ስለ፡ውሎች ፡ በጠቅላላው፡ በተባለው ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ በተመ ለከተው ፡ መሠረት ፡ ዋስ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ በሚከራከርባቸውም ፡ መብቶች ፡ በኑዛዜ፡ ስጦታ፡የተደረገለት ፡ ሰው ፡ የከሰሰውን ፡ ግንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ሊከራከርባቸው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፱፱ ። በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ ስለሚያቀርበው ፡ ክስ ።

(፩) የውርሱን፡ ዕዳ፡ የከፈለ ፡ ልዩ ፡ ኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ተቀባይ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ ከፈለው ፡ ዕዳ ፡ በገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ መብት ፡ ተተክቶ ፡ ወራሾቹን ፡ ለመጠ የቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ከሌሎቹ፡ ልዩ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ተቀባዮች ፡ ላይ ፡ ግን ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ የለውም ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ውርስ ፡ ክፍያ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ውርሱ ፡ አለመነጣጠልና ፡ ለውርስ ፡ ክፍያ ፡ ስለሚቀርብ ፡ ጥያቄ ።

ቍ ፡ ሺ፰ ። ስለ ፡ ውርሱ ፡ አለመነጣጠል ።

(፩) የውርሱ፡ አከፋፈል፡ እስኪፈጸም ፡ ድረስ ፡ በወራሾቹ ፡ መካከል ፡ ውርሱ ፡ ሳይ ነጣጠል ፡ ይቈያል ።

(፪) የጋራ ፡ ወራሾች፡ የሆኑ፡ ሰዎች ፡ ባልተከፋፈሉት ፡ የውርስ ፡ ንብረቶች ፡ ላይ ፡ ያላቸው ፡ መብት ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብትነት ፡ ስለ፡ሪምና ፡ ስለ ፡ ሌሎች ፡ ግዙፍ ፡ መብቶች ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ በተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ይወሰናል ።

(፫) የውርስ ፡ ሀብት፡ አጣሪነትን፡ የሚመለከቱ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ እና ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ያሉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፱፩ ። የልዩ ፡ ንብረቶች ፡ መሸጥ ፡ ወይም ፡ ክፍያ ።

የማይነጣጠለው፡ የጋራ፡ ወራሾች፡ ንብረት ፡ ክፍል ፡ የሆነውን ፡ ልዩ ፡ ንብ ረት ፡ በሐራጅ ፡ እንዲሸጥ ፡ ወይም ፡ እንዲከፋፈሉት ፡ ለማስገደድ፡አይችሉም ።

ቍ ፡ ሺ፱፪ ። የክፍያው ፡ ጊዜ ።

ውርሱ ፡ በተጣራ ፡ ጊዜ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ቢሆን ፡ እያንዳንዱ ፡ የጋራ ፡ ወራሾች ፡ ውርሱን ፡ እንከፋፈል ፡ ብለው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

BACK

ቍ ፡ ፹፯፪ ፡ ውርሱን ፡ ለመከፋፈል ፡ የታዘዘ ፡ ጊዜ ፡

(፩) ውርሱን ፡ ለመከፋፈል ፡ የቀረበው ፡ ጥያቄ ፡ የተደረገው ፡ በማይስማማ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞች ፡ ከሁለት ፡ ዓመት ፡ ሊበልጥ ፡ እስከማይችል ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ ውርሱ ፡ ሳይነጣጠል ፡ እንዲቈይ ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላሉ ፡

(፪) የውርሱ ፡ መከፋፈል ፡ የተፀነሰው ፡ ልጅ ፡ መወለድን ፡ ሁኔታ ፡ የሚጠብቅ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞቹ ፡ ካልፈቀዱ ፡ በቀር ፡ ውርሱ ፡ ሳይነጣጠል ፡ መቈየት ፡ አለበት ፡

(፫) እንዲህ ፡ ያለው ፡ ነገር ፡ ባጋጠመ ፡ ጊዜ ፤ ዳኞቹ ፡ አስፈላጊ ፡ ሲሆን ፤ የውርሱን ፡ ንብረቶች ፡ ሁሉ ፡ ወይም ፡ አንዳንድ ፡ ንብረቶችን ፡ የሚያስተዳድር ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ይመርጣሉ ፡

ቍ ፡ ፹፯፫ ፡ ውርሱን ፡ ስለ ፡ አለመነጣጠል ፡ የሚደረግ ፡ ስምምነት ፡

(፩) የውርሱ ፡ መከፋፈል ፡ እንዲፈጸም ፡ ለመጠየቅ ፡ የጋራ ፡ ወራሾች ፡ ያላቸው ፡ መብት ፡ ሚቹ ፡ በኑዛዜው ፡ ወይም ፡ የጋራ ፡ ወራሾቹ ፡ በመካከላቸው ፡ በሚያደርጉት ፡ ውል ፡ ሊወገድ ፡ ይቻላል ፡

(፪) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ኀይለ ፡ ቃል ፡ የተመለከተው ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ለአምስት ፡ ዓመት ፡ ወይም ፡ በተባለው ፡ የውል ፡ ቃል ፡ የተመለከተው ፡ አጭር ፡ ጊዜ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ውጤት ፡ የለውም ፡

(፫) የኑዛዜው ፡ ወይም ፡ የውሉ ፡ ቃል ፡ የተወሰነውን ፡ ጊዜ ፡ ያላመለከተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ከአምስት ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ ለሆነ ፡ ጊዜ ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በአምስቱ ፡ ዓመት ፡ መጨረሻ ፡ ወዳቂ ፡ ይሆናል ፡

ክፍል ፡ ፪ ፡

የጋራ ፡ ወራሾች ፡ ስለሚመልሱት ፡ ንብረቶች ፡

ቍ ፡ ፹፯፬ ፡ የተመላሽነቱ ፡ መሠረት ፡

ውርሱን ፡ የሚቀበለው ፡ የሚቹ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ የሚቈጠር ፡ ተወላጅ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ መመለስ ፡ የለብህም ፡ ተብሎ ፡ ከሚቹ ፡ ያንሰው ፡ ችሮታ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ተቀብሎት ፡ የነበረውን ፡ ዋጋውን ፡ ከውርሱ ፡ ውስጥ ፡ መልሶ ፡ ማግባት ፡ አለበት ፡

ቍ ፡ ፹፯፭ ፡ የሚመለሱትን ፡ ስጦታዎች ፡ መለየት ፡

(፩) በውርሱ ፡ ውስጥ ፡ ተመልሶ ፡ መግባት ፡ የሚገባው ፡ ነገር ፡ ከጋራ ፡ ወራሾቹ ፡ የአንዱን ፡ ለትዳሩ ፡ ማቋቋሚያ ፡ ወይም ፡ የዚህኑ ፡ የጋራ ፡ ወራሽ ፡ የሆነውን ፡ ሰው ፡ ዕዳ ፡ መክፈያ ፡ እንዲሆነው ፡ የተሰጠው ፡ ነገር ፡ ነው ፡

(ፀ) ከጋራ፡ ወራሾቹ ፡ ለአንዱ ፡ አስቀድሞ፡ የተሰጠው ፡ የማጫ ፡ ገንዘብ ፡ ዋጋ ፡ መመለስ ፡ አለበት ። (ይቈጠርበታል) ።

(ፐ) ከጋራ፡ ወራሾቹ፡ ለአንዱ፡ ለመማሪያው ፡ ሚቹ ፡ ያደረገው ፡ ወጪ ፡ መመለስ፡ የለበትም ፡ (አይቈጠርበትም) ።

ቊ ፡ ሺ፟ኟ ። ከመመለሱ ፡ ነጻ ፡ ስለ ፡ መሆን ።

(፩) ሚቹ፡ ለወራሽ፡ ያደረገለት ፡ ችሮታዎች ፡ በእልቅናና ፡ ከሚደርሰው ፡ ወ ጭ ፡ በማድረግ ፡ ወይም፡ የተቀበለው ን፡ እንዳይመልስ ፡ (እንዳይቈጠርበት) ፡ ነጻ ፡ በማ ድረግ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተባለው ፡ ወራሽ ፡ አስቀድሞ ፡ የወሰደው ን ፡ ንብረት ፡ መመለስ ፡ የለበትም ።

(፪) የቁም ፡ ስጦታ፡ በሆነ ፡ ጊዜ፡ ይህን ፤ አሳብ፡ለማረጋገጥ፡ እንድ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ፡ የወ ል ፡ ቃል ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

(፫) የኑዛዜ፡ ስጦታ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ሚቹ ፡ ለወራሹ ፡ የሰጠውን ፡ ነገር ፡ እንዳ ይመልስ ፡ ነጻ ፡ በማድረግ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ለማረጋገጥ ፡ በማናቸው ም ፡ ዐይነት ፡ ማስረጃ ፡ ለማስረዳት ፡ ይቻላል ።

ቊ ፡ ሺ፟ኟ ። ከአንድ ፡ ነገር ፡ የሚገኝ ፡ ጥቅም ፡ ወይም ፡ የአሱራንስ ፡ ገንዘብ ።

(፩) ሚቹ ፡ ለወራሹ፡ ካንድ፡ ነገር ፡ ከሚያገኘው ፡ ገቢ ፡ ላይ ፡ ችሮታ ፡ ያደረገለት፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ መመለስ ፡ የለበትም ።

(፪) እንዲሁም፡ ሚቹ፡ ለወራሹ ፡ ጥቅም ፡ የከፈለውን ፡ የአሱራንስ ፡ ዋጋ ፡ መመ ለስ ፡ የለበትም ።

ቊ ፡ ሺ፟ፘ ። ቀጥታ ፡ ያልሆነ ፡ ጥቅም ።

ወራሹ ፡ ከሚቹ ፡ ጋራ ፡ ባደረጋቸው ፡ ስምምነቶች ፡ ወይም ፡ የማኅበረተኛነት ፡ ው ል ፡ ያገኛቸው ን ፡ ትርፎች ፡ ወደ፡ ው ርሱ ፡ መልሶ ፡ ማግባት ፡ የለበትም ።

ቊ ፡ ሺ ። ገንዘቡን ፡ መልሶ ፡ በው ርሱ ፡ ው ስጥ ፡ ማግባት ፡ ያለበት ፡ ሰው ።

(፩) አስቀድሞ፡ የተወሰደውን፡ ንብረት፡ ሊመልስ፡ የሚገባው ፡ ወደ፡ታች ፡ የሚቈ ጠር ፡ የሚች ፡ ተወላጅ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም፡ ሌሎቹ፡ ወራሾች ፡ የወሰዱትን፡ እንዲመልሱ ፡ ሚቹ፡ ግዴታ ፡ ለያ ደርግባቸው ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ሺ፟ፚ ። ወራሽ ፡ የሆነ ፡ ሰው ።

ችሮታው ፡ በተደረገለት ፡ ቀን ፡ የሚቹ ፡ ወራሽ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ የማይገመት ፡ የሆነ ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ ወራሹ ፡ አስቀድሞ ፡ የወሰደውን ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

BACK

ቍ ፣ ሺ፩፪ ። ምትክነት ።

(ሀ) ማንም ፣ ሰው ፣ ለሌላ፣ ሰው ፣ ምትክ፣ በመሆን ፣ ለወራሽነት ፣ የመጣ ፣ እንደ ፣ ሆነ፤ እርሱ ፣ ራሱ ፣ የተቀበላቸውን ፣ ስጦታዎች ፣ በውርሱ ፣ ውስጥ ፣ መመለስ ፣ አለበት ።

(ለ) እንዲሁም ፣ ምትክ ፣ የሆነ ፣ ሰው ፣ የተተካለት ፣ ሰው ፣ አስቀድሞ ፣ ከሚቹ ፣ የተቀበላቸውን ፣ ችሮታዎች ፣ በውርሱ ፣ ውስጥ ፣ መመለስ ፣ አለበት ።

ቍ ፣ ሺ፩፫ ። ወራሽነትን ፣ አልቀበልም ፣ ባይ ።

ወ ርሱን ፣ አልቀበልም፣ ያለ ፣ ወራሽ ፣ ከሚቹ ፣ አስቀድሞ ፣ የወሰደውን ፣ ነገር፣ በውርሱ ፣ ውስጥ ፣ መልሶ ፣ ማግባት ፣ የለበትም ።

ቍ ፣ ሺ፩፬ ። መመለሱ ፣ ያለው ፣ ውጤት ።

(ሀ) የጋራ፣ ወራሾች ፣ የሚከፋፈሉትን፣ ጠቅላላውን ፣ የሚቹን ፣ ንብረት ፣ ለመመ ደብ ፤ ሚቹ ፣ በተዋቸው ፣ ንብረቶች ፣ ላይ ፤ በውርሱ ፣ ውስጥ ፣ መመለስ ፣ ያለ ባቸውን ፣ ሚቹ ፣ በቁም ፣ ወይም ፣ በኑዛዜ ፣ የሰጣቸው ፣ ንብረቶች ፣ ዋጋ ፣ የሚጨመር ፣ ይሆናል ።

(ለ) አንድ፣ የጋራ፣ ወራሽ ፣ አስቀድሞ ፣ የወሰደውን ፣ ንብረት ፣ መመለስ ፣ ያለበት፣ እንደ ፣ ሆነ ፤ ሊመልሰው ፣ እስከሚገባው ፣ ድረስ ፣ ያለውን ፣ ግምት፣ አስቀድሞ፣ ከድርሻው ፣ ላይ ፣ እንደ ፣ ተቀበለ ፣ ይቈጠራል ።

ቍ ፣ ሺ፩፭ ። በጋራ ፣ ወራሾች ፣ መካከል ፣ የገንዘብ ፣ መመለስ ፣ ስላለጉ ፣ ወሰን ።

(ሀ) አስቀድሞ፣ የተወሰደውን፣ ንብረት ፣ መመለስ ፤ የወራሽነቱን ፣ ሀብት ፣ ከፍ ያና ፤ ስለዚህም ፣ ጉዳይ ፣ በጋራ ፣ ወራሾቹ ፣ መካከል ፣ ያሉትን ፣ ግንኙነቶች ፣ በሚመለከት ፣ ነገር ፣ ካልሆነ ፣ በቀር ፣ አንዳችም ፣ ውጤት ፣ የለውም ።

(ለ) ከውርሱ፣ ላይ፣ ገንዘብ ፣ ጠያቂዎች ፣ ወይም ፣ የኑዛዜ ፣ ስጦታ ፣ የተነገረላቸው፣ ሰዎች ፣ ወራሹ ፣ አስቀድሞ ፣ የተቀበለውን ፣ መመለስ ፣ አለበት ፣ ብለው ፣ ሊከ ራከሩ ፣ አይችሉም ።

ቍ ፣ ሺ፩፮ ። የገንዘብ ፣ መመለሱ ፣ አነስተኛ ፣ ገንዘብ ፣ በመውሰድ ፣ ስለሚፈጸም ።

(ሀ) አስቀድሞ፣ የተወሰደው፣ ነገር ፣ በውርሱ ፣ ውስጥ፣ የሚመለሰው ፣ ከድርሻው፣ ላይ ፣ በመቀነስ ፣ ነው ።

(ለ) ወራሽ ፣ የሆነው ፣ ሰው ፤ በወ ርሱ፣ ውስጥ ፣ ከሚደርሰው ፣ ድርሻ ፣ ግምት ፣ በላይ ፣ በማናቸውም ፣ ጊዜ ፣ አስቀድሞ ፣ የወሰደውን ፣ ንብረት ፣ ለመመለስ፣አይ ገደድም ።

(ቮ) አስቀድሞ፣ የተወሰዱት፣ ንብረቶች ፣ በዐይነታቸው ፣ እንዲመለሱ ፣ ተብሎ ፣ ሚቹ ፣ ከመሞቱ ፣ በፊት ፣ የፀ ል ፣ ቃል ፣ ለማግባት ፣ አይፈቀድም ።

ቍ ፡ ሺ፫፯ ። የሚመለሰው ፡ ንብረት ፡ ግምት ።

(፩) ሊመለስ ፡ የሚገባው ፡ አስቀድሞ ፡ የተወሰደው ፡ ንብረት ፡ ግምት ፤ በነድ ፡ ላይ ፡ የተሰጠው ፡ ግምት ፡ ነው ።

(፪) የዚህ ፡ ዐይነት ፡ ግምት ፡ አልተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስጦታው ፡ ፀተደረገ ፡ ጊዜ ፡ በንበረው ፡ ግምት ፡ መሠረት ፡ መመለስ ፡ ያስፈልጋል ።

ቍ ፡ ሺ፫፰ ። አስቀድሞ ፡ የተሰጠው ፡ ንብረት ፡ መጥፋት ።

ወራሹ ፡ አስቀድሞ ፡ የወሰዳቸው ፡ ንብረቶች ፡ ቢጠፉና ፡ በተደረገለትም ፡ ስጦታ ፡ መበልጸጉ ፡ ያጸረጠ ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ ንብረቶቹን ፡ በውርሱ ፡ ውስጥ ፡ መልሶ ፡ ማግባት ፡ አለበት ።

ክፍል ፡ ፫ ።

የመከፋፈሉ ፡ አሠራር ።

ቍ ፡ ሺ፫፱ ። ክፍያው ፡ በማን ፡ እንደሚደረግ ።

(፩) የክፍያው ፡ ሥራ ፡ የሚፈጸመው ፤ በወራሾቹ ፡ መካከል ፡ በሚደረገው ፡ ስም ምንት ፡ ነው ።

(፪) ወራሾቹ፡ ያልተስማሙ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከነርሱ ፡ መካከል ፡ አንዱ ፡ ተግቶ ፡ ያሰናዳው ፡ የክፍያ ፡ ሒሳብ ፡ እንዲጸድቅ ፡ ለዳኞች ፡ ይቀርባል ።

ቍ ፡ ሺ፬፡ ። ዳኞቹ ፡ የሚያደርጉት ፡ ማጽደቅ ። (፩) ለአንድ ፡ ወራሽ ፡ የሚደረገው ፡ ጥበቃ ።

(፩) ከወራሾቹ፡ አንዱ፡ ሳይኖር ፡ የቀረ ፡ ወይም ፡ በሚገባ ፡ ወኪል ፡ ያላደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ክፍያውን ፡ ዳኞች ፡ ካላጸደቁት ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፪) ስለ፡ ሆነም፡ እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የክፍያውን ፡ ፈራሽነት ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚችለው ፡ እርሱ ፡ ሳይኖር ፡ ክፍያው ፡ የተፈጸመበት ፡ ወራሽ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፫) ይኸውም፡ የክፍያው፡ ፈራሽነት ፤ ጠያቂው ፡ ክፍያውን ፡ ካወቀ ፡ በኋላ ፡ በአንድ ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ደግሞ ፡ በማናቸውም ፡ አሳብ ፡ ሲሆን ፡ ሟቹ፡ከሞተበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በሚቈጠር ፡ በዐሥር ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ፡ካልቀረበ፡ በቀር ፡ ጥያቄው ፡ ውድቅ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፬፩ ። (፪) ለገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ የሚደረግ ፡ ጥበቃ ።

(፩) እንዲሁም ፤ በጋራ፡ ወራሾቹ፡ መካከል ፡ የሚደረገው ፡ የውርሱ ፡ ሀብት፡ከፍያ፡ ከመፈጸሙ ፡ በፊት ፡ ከጋራ ፡ ወራሾቹ ፡ ከአንዱ ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ የጠየቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የውርሱን ፡ ክፍያ ፡ ዳኞቹ ፡ እንዲያጸድቁት፡ ያስፈልጋል ።

BACK

(፪) ይህን፡ ጥያቄ፡ የሚያቀርበው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የከፍያው ፡ ሥን ፡ ሥርዐት ፡ ማጽደቅ ፡ በሚከናወንበት ፡ ጊዜ ፡ የሚያመለክተው ፡ ነገር ፡ መሰማት፡ አለበት።

(፫) የጋራ ፡ ወራሾች ፡ ባደረጉት ፡ የማጭበርበር ፡ ሥራ ፡ ምክንያት ፡ ዳኞቹ ፡ ጥያቄውን ፡ አናጸድቅም ፡ ሲሉ ፡ እንቢ ፡ ካላሉ ፡ በቀር ፤ ስለ ፡ ሥርዐት፡ የሚወጣው ፡ ገንዘብ ፡ የሚታሰበው ፡ ጥያቄውን ፡ ባቀረበው ፡ ገንዘብ፡ ጠያቂው ፡ ላይ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፻፱ ። የመከፋፈሉ ፡ አፈጻጸም ፡ ደንብ ።

(፩) ክፍያው፡ የሚፈጸመው ፤ ሚቹ፡ በጻፈው ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ መሠረት፡ ነው ።

(፪) ስለ፡ ክፍያው፡ አፈጻጸም ፡ የተጻፈ ፡ የኑዛዜ ፡ ቃል ፡ የሌለ ፡ እንደ፡ሆነ ፤ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ባሉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ይፈጸማል ።

ቍ ፡ ሺ፲፩ ። የንብረቶቹ ፡ ግምት ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) በወራሾቹ ፡ ድርሻ ፡ የተመደቡት ፡ ንብረቶች ፤ ከፍያው ፡ በሚደረግበት ፡ ቀን ፡ ይገመታሉ ።

(፪) የንብረቶቹን ፡ ግምት ፡ የሚያደርጉት ፡ ራሳቸው ፡ ወራሾቹ፡ ናቸው ።

(፫) ወራሾቹ፡ በግምቱ፡ ያልተስማሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግምቱ፡እነሱ ፡ በመረጧቸው ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ በመምረጥ ፡ ባይስማሙ ፡ ዳኞች ፡ በመረጧቸው ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ግምቱ ፡ ይደረጋል ።

ቍ ፡ ሺ፲፪ ። (፪) ልዩ ፡ ዐዋቂዎች ፡ የሚያደርጉት ፡ ግምት ።

(፩) ስለ ፡ ማይንቀሳቀሱ፡ ንብረቶች፡ ልዩ ፡ ዐዋቂዎች ፡ የሚያቀርቡት ፡ ቃለ፡ጉባኤ፡ (ፕሮሴቬርባል)፡ ግምቱ፡ የተደረገበትን፡ መሠረት፡ የሚያሳይ፡ መሆን ፡ አለበት ።

(፪) ፕሮሴቬርባሉ ፤ የተገመተው፡ ንብረት፡ በሚመች ፡ አኳኋን ፡ ለመከፋፈል ፡ መቻሉንና ፡ የሚከፈልበትንም ፡ አኳኋን ፡ መግለጽ ፡ አለበት ።

(፫) እንዲሁም ፡ ንብረቱ፡ የሚከፋፈል ፡ ሲሆን ፤ የሚደለደለውን ፡ የያንዳንዱን ፡ ድርሻና ፡ የድርሻውን ፡ ግምት ፡ መወሰን ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፲፫ ። ዕጣ ፡ ድልድል ።

(፩) የክፍያዎቹን ፡ ድርሻ፡ የሚያደላድለው ፤ የጋራ ፡ ወራሾች ፡ በስምምነት፡የመረጡት ፡ ሰው ፡ ነው ።

(፪) ወራሾቹ ፡ ያልተስማሙ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ የመረጡት ፡ ልዩ ፡ ዐዋቂ፡ ድልድሉን ፡ ያደረጋል ።

ቍ ፡ ሺ፲፬ ። የውርሱ ፡ ንብረት ፡ በመሠረቱ ፡ በዕይነታው ፡ የሚከፋፈል ፡ ስለ ፡ መሆኑ።

(፩) ክፍያው፡ በመሠረቱ፡ የሚደረገው ፡ እያንዳንዱ ፡ ወራሽ ፡ ከውርሱ ፡ ውስጥ ፡ ንብረት ፡ እየተሰጠው ፡ በዕይነታው ፡ ነው ።

(፪) በዐይነታው ፡ የ ኮመደቡት ፡ ድርሻዎች ፡ ትክክል ፡ ያልሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተጨማሪ ፡ ገንዘብ ፡ በመስጠት ፡ ይስተካከላሉ ።

ቊ ፡ ሺ፻፯ ። የድርሻዎቹ ፡ አመዳደብ ።

(፩) ከዚህ፡ በታች፡ የተጻፉት ፡ ደንቦች ፡ የተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ ወራሾቹ ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፤ አንድ ፡ ዐይነት ፡ አመዳደብ ፡ ያላቸውን ፡ ድርሻ ፡ ይቀበላሉ ።

(፪) በተቻለ፡ መጠን፡ ለያንዳንዱ ፡ ወራሽ ፡ በበለጠ ፡ የሚያገለግሉት ፡ ንብረቶች ፡ ይሰጡታል ።

ቊ ፡ ሺ፻፰ ። የንብረቶቹ ፡ አመጣጥ ።

በክፍያው ፡ ውስጥ ፤ ክፍያው ፡ እንደሚከተለው ፡ ይደለደላል ።

(ሀ) የአባት፡ መሥመር፡ ወራሽ ፡ ለሆኑት ፡ ለሚቹ ፡ የዚሁ ፡ መሥመር ፡ የሆኑ ፡ ሰዎች ፡ ያስተላለፉትን ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፤

(ለ) የእናት ፡ መሥመር ፡ ወራሽ ፡ ለሆኑት ፤ ለሚችቱ ፡ የዚሁ ፡ መሥመር ፡ የሆኑ ፡ ሰዎች ፡ ያስተላለፉትን ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ።

ቊ ፡ ሺ፻፱ ። ኢትዮጵያውያን ፡ ያልሆኑ ፡ ወራሾች ።

ከወራሾቹ፡ መካከል፡ አንዳንዶቹ፡ የኢትዮጵያ ፡ ዜግነት ፡ ደግሞ ፡ አንዳንዶቹ፡ የወ ጭ ፡ አገር ፡ ዜግነት ፡ ያላቸው ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ያሉት ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ የሚቻል ፡ ቢሆን ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ለሆኑት ፡ ወራሾች ፡ በቅድሚያ ፡ ይሰጣሉ ።

ቊ ፡ ሺ፲ ። የወራሾቹ ፡ ዕዳ ።

ከወራሾቹ፡ አንዱ ፡ ለውርሱ፡ የሚከፍለው፡ ዕዳ፡ ያለበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዕዳው ፡ በድርሻው ፡ ውስጥ ፡ ይታሰባል ።

ቊ ፡ ሺ፲፩ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠባቸው ፡ ዕዳዎች ።

ለአንድ፡ ወራሽ፡ ስለ፡ ሚቹ፡ ዕዳ፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ መያዣ፡ ወይም ፡ በመ ያዣ፡ የተሰጡባቸው ፡ ንብረቶች፡ የደረሱት፡ እንደ፡ ሆነ ፤ ለዕዳዎቹ፡ አላፊ፡ ይሆናሉ ።

ቊ ፡ ሺ፲፪ ። በሚያስቸግር ፡ ሁኔታ ፡ የሚከፋፈሉ ፡ ሀብቶች ፡ (፩) መሠረቱ ።

በውርሱ ፡ ሀብት ፡ ውስጥ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ጉዳት ፡ ሳይደርባቸው ፡ ሊከፈሉ ፡ የማይችሉ ፡ ንብረቶች ፡ ያሉ ፡ እንደ፡ሆነና ፡ ከወራሾቹ ፡ መካከል ፡ ይህን ፡ የማ ይከፈል ፡ ሀብት ፡ ሊወስድ ፡ የሚገባው ፡ የትኛው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በስምምነት ፡ ለመወሰን ፡ ያልቻሉ ፡ እንደ ፡ሆነ ፡ ይህ ፡ ንብረት ፡ ተሸጦ ፡ ገንዘቡ ፡ በወራሾቹ፡ መካከል ፡ ይከፋፈላል ።

ቍ ፡ ሺ፯፫ ፡ (፩) በሐራጅ ፡ ስለ ፡ መሸጥ ፡

(፩) ከወራሾቹ፡ መካከል፡ እንደኛው ፡ ጥያቄ ፡ ያቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሽያጩ ፡ የሚ ደረገው ፡ በሐራጅ ፡ ነው ፡

(፪) በወራሾቹ ፡ መካከል ፡ ስምምነት ፡ የታጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ፡ በሐራጅ ፡ ጨረታ ፡ ውስጥ ፡ ባዕድ ፡ ሰዎች ፡ እንዲገቡ ፡ ይደረጋል ፡

ቍ ፡ ሺ፯፬ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ መታሰቢያ ፡ ዕቃዎች ፡

(፩) የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ጽሑፎችና ፡ የመታሰቢያ ፡ እምነት ፡ ያላቸው ፡ ዕቃዎች ፡ እንዳይሸጡ ፡ ከወራሾቹ ፡ አንዱ ፡ ለመቃወም ፡ ይችላል ፡

(፪) በወራሾቹ፡ መካከል፡ ስምምነት ፡ የታጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እነዚህ ፡ ዕቃዎች ፡ እንዲሸጡ ፡ ወይም ፡ ከወራሾቹ ፡ለአንደኛው ፡ እንዲሰጡ ፡ የሚወስኑት፡ዳኞች ፡ ናቸው ፡

(፫) እንደዚህ፡ በሆነ ፡ ጊዜ፡ ይህ ፡ የመታሰቢያ ፡ ዕቃ ፡ ከቤተ ፡ ዘመድ ፡ መካከል፡ እንዳይወጣ ፡ አስፈላጊውን ፡ ጥንቃቄ ፡ ሁሉ ፡ ማድረግ ፡ አለባቸው ፡

ቍ ፡ ሺ፯፭ ፡ በክፍያ ፡ ወ ስጥ ፡ የሚገቡ ፡ መብቶች ፡ ዐይነት ፡

(፩) በውርሱ፡ ወ ስጥ፡ ለተገኙት ፡ ንብረቶች ፡ ሚች ፡ ባለሀብት ፡ ወይም፡ ተከራዩ፡ ወይም ፡ ተጋዥ ፡ ወይም ፡ በእነዚህ ፡ ንብረቶች ፡ ላይ ፡ ሌላ ፡ መብት ፡ ነበረው፡ ሳይባል ፡ ልዩነት ፡ ሳይደረግ ፡ የዚህ ፡ ክፍል ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ፡

(፪) እነዚህን ፡ ድንጋጌዎች፡ ተፈጻሚዎች ፡ ለማድረግ፡ በንብረቱ ፡ አከፋፈል ፡ ዐይ ነትና ፡ ሁኔታ ፡ የክፍያውን ፡ ሥርዐት ፡ ለመፈጸም ፡ የሚቻል ፡ መሆኑ ፡ ብቻ ፡ ይበቃል ፡

ቍ ፡ ሺ፯፮ ፡ በብዙ ፡ የጋራ ፡ ወራሾች ፡ መካከል ፡ ንብረቱ ፡ ሳይከፋፈል ፡ ስለ፡ማቄየት ፡

(፩) ለአንድ ፡ ወራሽ ፡ ብቻ ፡ ብዙ ፡ መብቶች ፡ የሚሰጠውን ፡ የዚህን ፡ ክፍል ፡ ድንጋጌ ፡ ሌሎቹ ፡ ወራሾች ፡ በነዚህ ፡ መብቶች ፡ በአንድነት ፡ እንዲሠሩበት ፡ ተስማምተው በት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚህ ፡ ክፍል ፡ ድንጋጌዎች ፡ እነሱም ፡ ሊጠቀ ሙበት ፡ ይችላሉ ፡

(፪) ብዙዎቹ፡ ወራሾች፡ አንዱን ፡ ሀብት ፡ አብረን ፡ እንወርሳለን ፡ ሲሉ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ካላደረጉ ፡ በቀር ፡ ይህ ፡ ሀብት ፡ ለብዙ ፡ ወራሾች ፡ በአንድ ነት ፡ ሊሰጣቸው ፡ አይችልም ፡

ክፍል ። ፩ ።

መከፋፈሉ ፡ ከተፈጸመ ፡ በኋላ ፡ በወራሾቹ ፡ መካከል ፡ ስላለው ፡ ግንኙነት ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

የጋራ ፡ ተካፋዮች ፡ ሊሰጡ ፡ ስለሚገባቸው ፡ ዋስትና ።

ቍ ፡ ሺ፯፯ ። ሕግን ፡ ስለ ፡ መጥቀስ ።

(፩) በየድርሻቸው፡ ውስጥ፡ የተደለደለውን ፡ ግዙፍ ፡ ሀብት ፡ ስለሚመለከተው ፡ ጉዳይ ፤ ሻጭ ፡ ለገዥ ፡ መድን ፡ በሚሆነው ፡ ዐይነት ፡ ወራሾችም ፡ አንዱ ፡ ለአንዱ ፡ መድን ፡ ናቸው ።

(፪) በየድርሻው፡ ውስጥ፡ የተመደቡትን ፡ መብቶችና ፡ የገንዘብ ፡ ጠያቂነት ፡ መብቶች ፡ በሚመለከተው ፡ ጉዳይም ፡ እንዲሁ ፡ በዋጋ ፡ የገንዘብ ፡ መብት ፡ በሚተላለፍበት ፡ ጊዜ ፡ የሚሰጠውን ፡ መድን ፡ ዐይነት ፡ አንዱ ፡ ለአንዱ ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፯፰ ። የኪሣራው ፡ ልክ ።

ሊከፈል ፡ የሚገባው ፡ የኪሣራ ፡ ልክ ፡ የሚወሰነው ፡ ክፍያው ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ ሀብቱ ፡ በነበረው ፡ ዋጋ ፡ መጠን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፯፱ ። ኪሣራውን ፡ የሚከፍለው ፡ ሰው ።

(፩) እያንዳንዱ፡ ወራሽ፡ ኪሣራውን ፡ የሚከፍለው ፡ ከውርሱ ፡ በደረሰው ፡ ድርሻ፡ ዋጋ ፡ መጠን ፡ ነው ።

(፪) ከወራሾቹ ፡ መካከል ፡ አንደኛው ፡ ዕዳ ፡ ለመክፈል ፡ የማይችል ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ እያንዳንዱ ፡ ወራሽ ፡ ከደረሰው ፡ ዕጣ ፡ ጋራ ፡ ተመዛዛኝ ፡ በሚሆን ፡ መጠን ፡ ዕዳው ፡ መድን ፡ በተሰጠው ፡ ወራሽና ፡ ዕዳ ፡ ሊከፍሉ ፡ በሚችሉት ፡ ወራሾች ፡ መካከል ፡ የሚከፋፈል ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፰ ። የማረጋገጫ ፡ ዋስትና ፡ የማግኘት ፡ መብት ።

ከወራሾቹ ፡ አንደኛው ፤ በብልጫ ፡ ድርሻ ፡ ምክንያት ፡ ሊከፈለው ፡ የሚገባ ፡ ሐሳብ፡ እንዳለው ፡ ወይም ፡ በድርሻው ፡ ውስጥ ፡ የተደለደለው ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ መከፈሉ ፡ የሚያጠራጥር ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መከፋፈሉ ፡ እንደ ፡ ተፈጸመ ፡ ይህ ፡ የጋራ ፡ ወራሽ ፡ መብቱን ፡ የሚያረጋግጡለት ፡ ዋስትና ፡ እንዲሰጠው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፰፩ ። ዋስትና ፡ የማይሰጥበት ፡ ሁኔታ ።

(፩) ውርሱን ፡ በጋራ ፡ ተካፋይ ፡ ከሆኑት ፡ አንደኛው ፡ የሚጠይቀው ፡ ዋስትና ፡ በራሱ ፡ ጥፋት ፡ በደረሰበት ፡ የመብት ፡ ማጣት ፡ ምክንያት ፡ ወይም ፡ በውርስ ፡

የተገኘው ፡ ሀብት ፡ ከተከፋፈለ ፡ በኋላ ፡ ለደረሰ ፡ ነገር ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዋስ ትና ፡ ሊሰጠው ፡ አይገባውም ።

(፪) እንዲሁም ፡ የውርሱ ፡ መከፋፈል ፡ በተደገረበት ፡ ጊዜ ፡ ከተካፋዮቹ ፡ ላንደ ኛው ፡ ስለ ፡ ደረሰው ፡ ዕጣ ፡ ያለ፡መድን ፡ የተሰጠው ፡ መሆኑ ፡ በመከፋፈያው፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ተገልጾ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዋስትና ፡ አይሰጥም ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

ክፍያውን ፡ ስለ ፡ ማፍረስ ።

ቍ ፡ ሺ፻፪ ። ክፍያው ፡ የሚፈርስበት ፡ ምክንያት ።

ከዚህ፡ ቀጥሎ፡ የተመለከቱት፡ ቅጥሮች፡ ድንጋጌ፡ እንደ፡ ተጠበቀ ፡ ሆኖ፡ የክፍ ያው ፡ ጕዳይ ፡ ሌሎች ፡ ውሎች ፡ በሚፈርሱበት ፡ አኳኋን ፡ ሊፈርስ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፻፫ ። የተረሱ ፡ ንብረቶች ።

(፩) ክፍያው፡ ከተደረገ፡ በኋላ ፡ በክፍያ ፡ ውስጥ ፡ ያልገቡ ፡ በውርሱ ፡ ንብረት ፡ ውስጥ ፡ ገብተው ፡ የሚቈጠሩ ፡ አዲስ ፡ ሀብቶች ፡ የተገኙ ፡ እንደ ፡ ሆነ፡ በነዚሁ፡ አዲስ ፡ ንብረቶች ፡ መጠን ፡ አዲስ ፡ የክፍያ ፡ ሥርዐት ፡ መፈጸም ፡ ያስፈልጋል ።

(፪) አስቀድሞ ፡ የተደረገው ፡ መከፋፈል ፡ እንዳለ ፡ ይረጋል ።

ቍ ፡ ሺ፻፬ ። ንብረት ፡ ስለ ፡ መደበቅ ።

ይህ ፡ በክፍያ ፡ ውስጥ ፡ ሳይገባ ፡ ቀርቶ ፡ የተገኘው ፡ አዲስ ፡ ንብረት ፡ ከወራ ሾቹ ፡ በአንዱ ፡ እጅ ፡ እንደ ፡ ነበረና ፡ ይህንኑ ፡ ደብቆት ፡ የነበረው ፡ በመጥፎ፡ ልቡና ፡ ከሆነ ፡ በዚህ ፡ ዐይነት ፡ ከደበቀው ፡ ንብረት ፡ የሚደርሰውን ፡ ድርሻ ፡ ያጣል ።

ቍ ፡ ሺ፻፭ ። ክፍያውን ፡ ስለ ፡ ማቃናት ። (፩) ማቃናት ፡ ስለሚደረግበት ፡ ጊዜ ።

(፩) የአንዳንድ፡ ንብረቶች፡ ዋጋ ፡ በተሳሳተ ፡ ሁኔታ ፡ በመገመቱ ፡ ምክንያት ፡ የክ ፍያው ፡ ተጠቃሚ ፡ ከሆነው፡ ወራሽ ፡ እንዱ ፡ ሊደርሰው ፡ ከሚገባው ፡ ከሦስት፡ ሩብ ፡ በታች ፡ ደርሶት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚሁ ፡ ባለመብት ፡ በሆነው ፡ ወራሽ ፡ ጠያ ቂነት ፡ የክፍያውን ፡ ሥርዐት ፡ እንደ ፡ ገና ፡ እንዲቃና ፡ ያደርጋል ።

(፪) እንዲሁም፡ አስቀድሞ፡ ተቀብሎት ፡ የነበረውን ፡ ስጦታ ፡ መልሶ ፡ በውርሱ ፡ ውስጥ ፡ ማግባት ፡ ያለበት ፡ ሆኖ ፡ ሳለ ፡ ይህንኑ ፡ ሁኔታ ፡ ለሌሎች ፡ ወራሾች ፡ ሳይገልጽ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተደረገው ፡ ክፍያ ፡ እንዲቃና ፡ ይደረጋል ።

ቍ ፡ ሺ፻፮ ። (፩) ጥያቄው ፡ የሚቀርብበት ፡ ጊዜ ።

ክፍያው፡ እንዲቃና፡ የሚቀርበው ፡ ጥያቄ፡ ውርሱ፡ በተከፋፈለ ፡ በ፫ ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ያልቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተቀባይነትን ፡ ያጣል ።

ቍ ፡ ሺ፻፯ ። (፫) የከፍያው ፡ መቃናት ፡ ውጤት ።

(፩) ከፍያው ፡ እንዲቃና፡ የሚለውን ፡ ጥያቄ ፡ ዳኞች ፡ የተቀበሉት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለጠያቂው ፡ ሊከፈል ፡ የሚገባውን ፡ የኪሣራ ፡ ልክና ፡ ይህን ፡ ኪሣራ ፡ የሚከፍለው ፡ ማን ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በምን ፡ ዐይነት ፡ ሁኔታ ፡ እንደሚከፈል ፡ ይወስናሉ ።

(፪) ከፍያው ፡ እንዲቃና ፡ የተደረገው ፡ በውርሱ ፡ ውስጥ ፡ ተመልሶ ፡ የሚገባ ፡ ስጦታ ፡ ባለመነገሩ ፡ ምክንያት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህንኑ ፡ ስጦታ ፡ የተቀበለው ፡ የጋራ ፡ ወራሽ ፡ መልሶ ፡ ማግባት ፡ በነበረበት ፡ ዋጋ ፡ (ግምት) ፡ መጠን ፡ በተቃናው ፡ መከፋፈል ፡ ውስጥ ፡ ድርሻውን ፡ ያጣል ።

(፫) ይህነኑ ፡ ንብረት ፡ በክፍያ ፡ ውስጥ ፡ ሳያገባ ፡ የቀረው ፡ በቅን፡ ልቡና ፡ መሆኑን ፡ ወራሹ ፡ ለማስረዳት ፡ የቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተመለከተው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ ድንጋጌ ፡ ተፈጻሚ ፡ እንዳይሆን ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፻፰ ። (፬) የኪሣራው ፡ አከፋፈል ።

(፩) ሊከፈል፡ የሚገባው፡ ኪሣራ ፡ የሚወሰነው፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ በጥሬ ፡ ገንዘብ ፡ ነው ።

(፪) አከፋፈሉን፡ ለመጠየቅ፡ የሚቻለው ፡ የኪሣራ ፡ ጠያቂው ፡ አብሮ ፡ ወራሽ ፡ ከሆኑት ፡ ወይም ፡ ከወራሾቻቸው ፡ ወይም ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ ከተሰጣቸው ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፻፱ ። የመካፈሉን ፡ ሥርዐት ፡ ስለ ፡ መቃወም ።

ከጋራ ፡ ወራሾቹ ፡ ባንደኛው ፡ ላይ ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፡ ክፍያው ፡ የተደረገው ፡ በመብታችን ፡ ላይ ፡ ማጭበርበር ፡ ተደርጓል ፡ ብለው ፡ ክፍያውን ፡ ለመቃወም ፡ የሚችሉት ፡ ያደረጉት ፡ መቃወሚያ፡ ሳይሰማ፡ እነሱ ፡ በሌሉበት ፡ መከፋፈሉ ፡ ተፈጽሞ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፭ ።

የውርሱ ፡ ሀብት ፡ ከተከፋፈለ ፡ በኋላ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ ያላቸው ፡ መብት ።

ቍ ፡ ሺ፻፲ ። የክሶች ፡ መከፋፈል ።

(፩) ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፤ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብቱ፡ የማይከፋፈል ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በወራሾቹ ፡ ላይ ፡ የሚያቀርበውን ፡ ጥያቄ ፡ እያንዳንዱ ፡ ወራሽ ፡ በደረሰው ፡ የውርስ ፡ ሀብት ፡ ግምት ፡ መጠን ፡ ጥያቄውንም ፡ አከፋፍሎ ፡ ማቅረብ ፡ አለበት ።

BACK

(፪) ስለ፡ ሆነም ፡ ወራሾቹ፡ ውርሱን ፡ ሲከፋፈሉ ፡ ባደረጉት ፡ ስምምነት ፡ ዕዳውን፡ በሞላው፡ ወይም ፡ አብዛኛውን ፡ አንዱ ፡ ወራሽ፡ ወይም ፡ ብዙ፡ ወራሾች ፡ እንዲ ከፍሉ ፡ ተስማምተው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ በዚህ ፡ ስምምነት ፡ ለመጠቀም ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ሺ፻፲፩ ። ከወራሾቹ ፡ አንዱ ፡ ዕዳ ፡ ለመክፈል ፡ ስላለመቻሉ ።

ከወራሾቹ ፡ መካከል ፡ አንደኛው ፡ ዕዳ ፡ ለመክፈል ፡ የማይችል ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ዕዳው ፡ በሌሎቹ ፡ ወራሾች ፡ መካከል ፡ በትክክል ፡ ይከፈላል ።

ቊ ፡ ሺ፻፲፪ ። በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገላቸው ፡ ሰዎች ፡ እንደ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ ተመሳሳይ ፡ ስለ ፡ መሆናቸው ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ቊጥሮች ፡ ውስጥ ፡ የተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚ ዎች፡ በሚሆኑበት ፡ ጉዳይ፤ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተሰጣቸው ፡ ሰዎች ፡ ከወ ርሱ ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ እንደ ፡ ሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ተመሳሳይ ፡ ይሆናሉ ።

ቊ ፡ ሺ፻፲፫ ። በወራሾች ፡ መካከል ፡ ስላለ ፡ ግንኙነት ።

(፩) ወ ርሱ፡ ከተከፋፈለ፡ በኋላ ፤ መክፈል ፡ ከሚገባው ፡ የበለጠ ፡ የዕዳ ፡ ድርሻ ፡ የከፈለው ፡ ወራሽ ፡ በብልጫ ፡ የከፈለውን ፡ ሒሳብ ፡ እንዲያገቡለት ፡ ሌሎ ቹን ፡ የጋራ ፡ ወራሾችን ፡ ሊጠይቃቸው ፡ ይችላል ።

(፪) የዋስትናን፡ አሰጣጥ ፡ በሚመለከተው ፡ ረገድ ፡ ይህ ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ ስለ ሚሆንበት ፡ ጉዳይ ፡ ስለ ፡ ውል ፡ በጠቅላላው ፡ የሚለው፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ድንጋጌ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

ምዕራፍ ፡ ፬ ።

ውርስን ፡ ስለሚመለከቱ ፡ ስምምነቶች ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ወደፊት ፡ በሚገኝ ፡ ውርስ ፡ ላይ ፡ ስለሚደረግ ፡ የውል ፡ ስምምነት ።

ቊ ፡ ሺ፻፲፬ ። ወደፊት ፡ በሚገኝ ፡ የውርስ ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ የው ል ፡ ስምምነት፡ ማድረግ ፡ የተከለከለ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

በሕግ ፡ ተገልጸው ፡ ከተፈቀዱት ፡ ሁኔታዎች ፡ ውጭ ፡ ገና ፡ በሕይወቱ ፡ ባለው ሰው ፡ ወ ርስ ፡ ላይ ፡ በአንድ ፡ በኩል ፡ የሚደረጉ ፡ ወ ሎችና ፡ ግዴታዎች ፡ ሁሉ ፡ ፈራሾች ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ሺ፻፲፭ ። ወደ፡ ፊት ፡ የሚገኝን ፡ ውርስ ፡ ስለ ፡ መቀበል ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ መንቀፍ ።

(፩) ገና ፡ ለወደፊት ፡ ይሰጣል፡ ተብሎ፡ ተስፋ ፡ የሚደረግበትን ፡ የውርስ ፡ ሀብት ፡

መቀበል ፡ ወይም ፡ ያለመቀበል ፡ ወይም ፡ በዚህ ፡ ውርስ ፡ ውስጥ ፡ ያሉትን ፡ መብቶች ፡ ማስተላለፍ ፡ አይቻልም ።

(፪) ባለንብረት ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ የፈቀዳቸው ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ የተመለከቱት ፡ የውል ፡ ስምምነቶች ፡ ፈራሾች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፻፲፯ ። ለማውረስ ፡ ውል ፡ ስለ ፡ መግባት ።

አንድ ፡ ሰው ፡ ውርሴን ፡ አሰጥሃለሁ ፡ ወይም ፡ ብትዛዜ ። ስጦታ ፡ አደርግልሃለሁ ፡ ብሎ ፡ ለተዋዋዩ ፡ ወይም ፡ ለሦስተኛ ፡ ወገን ፡ የውል ፡ ግዴታ ፡ ሲገባ ፡ አይችልም ።

ክፍል ፡ ፪ ።

የተከፋፈሉ ፡ ስጦታዎች ።

ቍ ፡ ሺ፻፲፰ ። መሠረቱ ።

አባትና ፡ እናት ፡ ሌሎች ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ወላጆች ፡ ለልጆቻቸውና ፡ ለሌሎች ፡ ወደ ፡ ታች ፡ የሚቈጠሩ ፡ ተወላጆቻቸው ፡ ሀብታቸውን ፡ ለመስጠትና ፡ ለማከፋፈል ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፻፲፱ ። የአፈጻጸሙ ፡ ፎርም ።

በቁም ፡ ስለሚደረጉ ፡ ስጦታዎች ፡ በሕግ ፡ በተደነገጉት ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ ይህ ፡ የስጦታ ፡ አከፋፈል ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፻፳ ። ግቡ ።

ይህ ፡ የስጦታ ፡ ማከፋፈል ፡ ጉዳይ ፡ በተፈጸመበት ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠረው ፡ ወላጅ ፡ ባሉት ፡ ሀብቶች ፡ ላይ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሊፈጸም ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፻፳፩ ። የተረሳ ፡ ንብረት ።

ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠረው ፡ ወላጅ ፡ ብሞተበት ፡ ቀን ፡ ትቷቸው ፡ የሚሞተው ፡ ንብረቶች ፡ ሁሉ ፡ በስጦታ ፡ መከፋፈሉ ፡ ውስጥ ፡ ሳይገቡ ፡ ቀርተው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስጦታው ፡ መከፋፈል ፡ ውስጥ ፡ ያልገቡት ፡ ንብረቶች ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ ይከፋፈላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፻፳፪ ። የተረሳ ፡ ልጅ ። (፩) ስጦታው ፡ ፈራሽ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

ስጦታ ፡ እድራጊው ፡ የስጦታ ፡ ማከፋፈል ፡ ባደረገ ፡ ጊዜ ፡ ከልጆቹ ፡ አንዱን ፡ የረሳው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ስጦታው ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ ልጅ ፡ የወለደ ፡ እንደሆነ ፡ ሰጪው ፡ በሞት ፡ ጊዜ ፡ የተተወው ፡ ልጅ ፡ ወይም ፡ እንደራሴዎቹ ፡ የስጦታ ፡ አከፋፈሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ ስመጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፻፳፪ ። ልዩ ፡ አስተያየት ።

(፩) ስለ፡ሆነም፡ ሟቹ ፡ ይህን፡ የተዘነጋውን ፡ ልጅ ፡ ከውርስ ፡ መንቀሉን፡ የሚገ ልጽ ፡ የሚጸና ፡ ኑዛዜ ፡ ትቶ ፡ ሞቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የስጦታ ፡ ክፍያው ፡ እንዲፈ ርስ ፡ መጠየቅ ፡ አይቻልም ።

(፪) እንደዚህም፡ በሆነ፡ ጊዜ ፡ ከውርስ ፡ የተነቀለው ፡ ልጅ ፡ ወይም ፡ እንደራሴ ዎቹ ፡ በውርሱ ፡ ላይ ፡ ሊኖራቸው ፡ የሚችለው ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቅ ፡ መብት ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

(፫) እንዲሁም፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ እንደ ፡ ተመለከተው ፡ ሟቹ፡በስ ጦታ ፡ ማከፋፈል ፡ ውስጥ ፡ ከሰጣቸው ፡ ንብረቶች ፡ ለተረሳው ፡ ልጅ ፡ ድርሻ ፡ በቂ ፡ የሚሆኑ ፡ ሌሎች ፡ ንብረቶች ፡ ያሉ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተደረገው ፡ ማከፋፈል ፡ ድልድል ፡ እንዲፈርስ ፡ መጠየቅ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ሺ፻፳፫ ። ጉዳት ።

(፩) በስጦታው፡ አከፋፈል፡ ውስጥ ፡ ተቃራኒ ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ ወደ ፡ ታች ፡ ከሚቈጠሩ ፡ ተወላጆች ፡ አንዱ ፡ ከሚደርሰው ፡ ከሩብ ፡ የበለጠ ፡ ጉዳት ፡ ደር ሶበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የስጦታ ፡ አከፋፈሉ ፡ እንዲቀር ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ጉዳት፡ መኖሩ፡ የሚገመተው ፡ የስጦታው ፡ ክፍያ ፡ በተደረገበት ፡ ቀን ፡ ንብ ረቱ ፡ የነበረውን ፡ ዋጋ ፡ በመመልከት ፡ ነው ።

(፫) ይህ ፡ የስጦታ፡ ክፍያ ፡ እንዲቀር ፡ የሚደረገው ፡ ክስ ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ የሚቈጠ ረው ፡ ስጦታ ፡ አድራጊው ፡ ወላጅ ፡ በሞተ ፡ በሁለት ፡ ዓመት ፡ ውስጥና ፡ የስጦ ታው ፡ መከፋፈል ፡ ከተደረገበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በ፲ ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ካል ቀረበ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ይሆናል ።

ክፍል ፡ ፫ ።

የውርስ ፡ መብቶችን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

ቍ ፡ ሺ፻፳፬ ። የወራሹ ፡ መብት ።

፩) ውርሱ፡ ከተከፈተ፡ በኋላ ፡ አንድ ፡ ወራሽ ፡ በውርስ ፡ የሚያገኘውን ፡ ሥብት ፡ በከፊል ፡ ወይም ፡ በሙሉ ፡ ለሌላ ፡ አሳልፎ ፡ ለመስጠት ፡ ይችላል ።

(፪) ስለ፡ ሆነም፡ በውርሱ ፡ ውስጥ፡ ካለው፡ ንብረት ፡ በተለይ፡ በአንድ ፡ ላይ ፡ ያሉ ትን ፡ መብቶች ፡ ይህ ፡ ንብረት ፡ በእርሱ ፡ ድርሻ ፡ ውስጥ ፡ ከመደረጉ ፡ በፊት ፡ አሳልፎ ፡ ሊሰጥ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፻፳፭ ። አሳልፎ ፡ የተሰጠውን ፡ የውርስ ፡ ሀብት ፡ የማስቀረት ፡ (የማስመለስ) ፡ መብት ።

(፩) መብቱ ፡ የተላለፈው ፡ ከወራሾቹ፡ ላንዱ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የወ ርስ ፡ መብት፡ ከተላለፈለት ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ሌሎቹ ፡ የጋራ ፡ ወራሾች ፡ ግምቱን ፡ ከፍለው ለማስቀረት ፡ በሕግ ፡ የቀደምትነት ፡ መብት ፡ ተሰጥቷቸዋል ።

(፪) ይህን ፡ የማስመለስን ፡ መብት ፡ በሚመለከተው ፡ ጉዳይ ፡ ስለ ፡ ጋራ ፡ ባለሀ ብትነት ፤ ስለ ፡ አላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባይነት ፡ ስለ ፡ ሌሎቹ ፡ ግዙፍ ፡ መብቶች ፡ በሚመለከተው ፡ አንቀጽ ፡ የተጻፉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ሦስተኛ፡መጽሐፍ።

ስለ ፡ ንብረቶች ።

አንቀጽ ፡ ስድስት ።

ስለ ፡ ንብረት ፡ በጠቅላላው ፡ ና ፡ ስለ ፡ ይዞታ ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ንብረቶች ፡ በጠቅላላው ።

ቍ ፡ ሺ፻፴፮ ። ስለ ፡ ንብረቶች ፡ አከፋፈል ።

ግዙፍነት ፡ ያላቸው ፡ ንብረቶች ፡ ሁሉ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ የሆኑና ፡ ወይም ፡ የማይ ንቀሳቀሱ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፻፴፯ ። ግዙፍነት ፡ ስላላቸው ፡ ንብረቶች ፤ (፩) መሠረቱ ።

ግዙፍነት፡ ያላቸው ፡ ንብረቶች ፡ ግዙፋዊ ፡ ሀልዎት ፡ ያላቸው ፡ ነገሮች ፡ ሆነው ፡ የማይለያይ ፡ ሁኔታቸውን ፡ ሳያጡ ፡ በራሳቸውም ፡ ሆነ ፡ በሰው ፡ ካንዱ ፡ ቦታ ፡ ወደ ፡ ሌላ ፡ ቦታ ፡ ሊዘዋወሩ ፡ የሚችሉ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፻፴፰ ። (፪) ላምጪው ፡ የሚሰጡ ፡ ሰነዶች ።

ተቃራኒ ፡ የሚሆን፡ የሕግ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የገንዘብና ፡ ሌሎቹም ፡ ግዙ ፍነት ፡ የሌላቸው ፡ ነገሮች ፡ መብቶች ፡ ላምጪው ፡ በተሰጠው ፡ ሰነድ ፡ ውስጥ ፡ ሲገኙ ፡ እንደ ፡ ተንቀሳቃሾች ፡ ነገሮች ፡ ሆነው ፡ ይቈጠራሉ ።

ቍ ፡ ሺ፻፴፱ ። (፫) ስለ ፡ ተፈጥሮ ፡ ጎይል ።

እንዲሁም ፡ እንደ ፡ ኤሌክትሪሲቴ ፡ ያሉት ፡ የኤኮኖሚ ፡ ዋጋ ፡ ያላቸው ፡ የተፈ ጥሮ፡ ጎይል ፡ ነገሮች ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የሕግ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ በሰው፡

BACK

ገንዘነት ፡ ወ ስጥ ፡ ያሉና ፡ ለሰው ፡ አገልግሎት ፡ ሥራ ፡ የተደረጉ ፡ ከሆኑ ፡ እንደ ፡ ተንቀሳቃሾች ፡ ነገሮች ፡ የሚቈጠሩ ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ሺ፪፴፭ ። የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ።

የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ የመሬት ፡ ርስቶችና ፡ ቤቶች ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ሺ፪፴፮ ። ያንድ ፡ ነገር ፡ ሙሉ ፡ ክፍሎች ፤ (፩) መሠረቱ ።

ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ አንዱን ፡ ነገር ፡ የሚመለከቱት ፡ መብቶች ፡ ወይም ፡ ተግባሮች ፡ የዚህ ፡ የተባለው ፡ ነገር ፡ ሙሉ ፡ ክፍል ፡ የሚሆነውን ፡ ሁሉ ፡ ይጠቀልላሉ ።

ቊ ፡ ሺ፪፴፯ ። (፪) ትርጓሜ ።

(፩) የአንዱ ፡ ነገር ፡ ሙሉ ፡ ክፍል ፡ የሚባለው ፡ በልማድ ፡ እንደሚታየው ፡ ለዚሁ፡ ነገር ፡ አንድ ፡ አቋም ፡ ሆኖ ፡ የሚቈጠረው ፡ ነው ።

(፪) እንደዚሁም ፤ ከተባለው ፡ ነገር ፡ ጋራ ፡ በግዙፍነት ፡ የተያያዘ ፡ ሆኖ ፡ ይህ ፡ የተባለው ፡ ነገር ፡ ሳይጠፋና ፡ አጒል ፡ ሳይሆን ፡ ለመለያየት ፡ የማይችል ፡ ነገር፡ ሲኖር ፡ ይህ ፡ ነገር ፡ የዚያ ፡ ነገር ፡ ሙሉ ፡ ክፍል ፡ ይባላል ።

ቊ ፡ ሺ፪፴፰ ። (፫) ዛፎችና ፡ ሰብሎች ።

(፩) ዛፎችና፡ ሰብሎች ፡ ከመሬት ፡ ሳይለያዩ ፡ በሚቈዩበት፡ ጊዜ ፡ ከመሬቱ ፡ ጋራ ፡ እንደ ፡ አንድ ፡ አካል ፡ ሆነው ፡ ይቈጠራሉ ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ከመሬቱ ፡ ጋራ ፡ መለያየት ፡ ያለባቸው ፡ ወይም ፡ መለያየታቸውን፡ በሚያስከትል ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙ ፡ ከሆነ ፤ ራሱን ፡ የቻለ ፡ ግዙፍነት ፡ ያለው ና ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረት ፡ እንደ ፡ ሆኑ ፡ ይቈጠራሉ ።

ቊ ፡ ሺ፪፴፱ ። (፭) የሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መብት ።

(፩) አንድ ፡ ነገር፡ ያንድ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ወይም ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ አካል፡ ሆኖ ፡ በሚገኝበት ፡ ጊዜ ፡ አንድ ፡ የተለየ ፡ ሀብት ፡ ነው ፡ መባሉ ፡ ይቀራል ።

(፪) ከዚህም ፡ ጊዜ፡ አስቀድሞ፡ በዚሁ ፡ ነገር፡ ላይ ፡ የሌላ ፡ የሦስተኛ ፡ ወገን ፡ መብቶች ፡ ናቸው ፡ ይባሉ ፡ የነበሩት ፡ ቀሪዎች ፡ ይሆናሉ ።

(፫) በዚያን፡ ጊዜ፡ ከአላፊነት ፡ የተነሣ ፡ ወይም ፡ ሌላውን ፡ ሰው ፡ ያለአገባብ፡ እንዲበለጽግ ፡ ከመደረጉ ፡ የተነሣ ፡ የተባሉት ፡ ሦስተኞች ፡ ወገኖች ፡ ያሏቸው ፡ መብቶች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ሺ፪፵፩ ። ደባሎች ፡ ነገሮች ፤ (፩) መሠረቱ ።

የሚያጠራጥር ፡ ጕዳይ ፡ ያለ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ አንድ ፡ ነገርን ፡ የሚመለከቱ ፡ መብቶች ፡ ወይም ፡ ተግባሮች ፡ ከዚሁ ፡ ነገር ፡ ጋራ ፡ ተያይዘው ፡ የሚገኙትን ፡ ተጨማሪዎችን ፡ ነገሮች ፡ የሚጠቀልሉ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፻፴፯ ። (፪) ትርጓሜ ።

የአንድ ፡ ነገር ፡ ተጨማሪ ፡ ነው ፡ የሚባለው ፡ ይህን ፡ ነገር ፡ በባለሀብትነት ፡ ወይም ፡ በባለአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባይነት ፡ ይዞ ፡ በሚጠቀምበት ፡ ባንድ ፡ ሰው ፡ አሳብ ፡ ይህ ፡ ነገር ፡ ለሚያገለግልበት ፡ ጕዳይ ፡ በነዋሪ ፡ ወይነት ፡ ክዚሁ ፡ ጋራ ፡ ተያይዞ ፡ የሚገኘው ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፻፴፯ ። (፫) ደባል ፡ (ተጨማሪ) ፡ የሆነው ፡ ነገር ፡ ለጊዜው ፡ ስለ ፡ መሰያየቱ ።

ተጨማሪዎች ፡ ነገሮች ፡ ለጊዜው ፡ ብቻ ፡ ከዋናው ፡ ነገር ፡ የተለያዩ ፡ ሲሆኑ ፡ ተጨማሪ ፡ መሆናቸውን ፡ አያጡም ።

ቍ ፡ ሺ፻፴፯ ። (፬) የሥስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መብት ።

(፩) አንድ ፡ ተጨሪማ ፡ ነገር ፡ ከአንድ ፡ ከሚንቀሳቀስ ፡ ወይም ፡ ከማይንቀሳቀስ ፡ ሀብት ፡ ጋራ ፡ የመያያዙ ፡ ጕዳይ ፤ ይህ ፡ ተጨማሪ ፡ ነገር ፡ ከመያያዙ ፡ በፊት ፡ በዚሁ ፡ ላይ ፡ የነበራቸውን ፡ የሥስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ባለመብትነት ፡ አያስቀርባቸውም ።

(፪) ቢሆንም ፡ ነገሩ ፡ ካንድ ፡ ንብረት ፡ ጋራ ፡ ከመያያዙ ፡ በፊት ፡ በጽሑፍ ፡ በተደረጉ ፡ ቀናቸው ፡ በተረጋገጠ ፡ ውሎች ፡ ላይ ፡ የተመለከተ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ እነዚህን ፡ መብቶች ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ባገኛቸው ፡ ሥስተኛ ፡ ወገን ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆኑበት ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ሺ፻፴፱ ። (፩) የተጨማሪነት ፡ ሁኔታ ፡ የሚቀርበት ፡ ጊዜ ።

(፩) ያንድ ፡ ነገር ፡ ባለሀብት ፡ ከዚሁ ፡ ጋራ ፡ የተያያዘውን ፡ ተጨማሪ ፡ ነገር ፡ ደባልነቱን ፡ ለማስቀረት ፡ ይችላል ።

(፪) ተጨማሪው ፡ ነገር ፡ እንዲህ ፡ መሆኑን ፡ በማመን ፡ ከባለሀብቱ ፡ ጋራ ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ የተዋዋሉት ፡ የሥስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መብቶች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ይዞታ ።

ቍ ፡ ሺ፻፵ ። ትርጓሜ ።

ይዞታ ፡ ማለት ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ አንድን ፡ ነገር ፡ በእጁ ፡ አድርጎ ፡ በእውነት ፡ የሚያዝበት ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፻፵፩ ። በቀጥታ ፡ ወይም ፡ በጠባቂ ፡ የሆነ ፡ ይዞታ ።

በቀጥታ ፡ ወይም ፡ እንዲያው ፡ ነገሩን ፡ ይዞ ፡ ብቻ ፡ በሚቈይ ፡ በአንድ ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ አማካይነት ፡ ባለይዞታ ፡ ለመሆን ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ሺ፻፵፪ ። የሚያልፍ ፡ መሰናክል ።

በይዞታው ፡ መብት ፡ መገልገሉ ፡ በሚያልፉ ፡ ነገሮች ፡ የተከለከለ ፡ ወይም ፡ የተቋረጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይዞታው ፡ የሚቀር ፡ አይሆንም ።

BACK

ቍ ፡ ፺፪፻፵፫ ። ይዞታን ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

በውል ፡ ምክንያት ፡ ይዞታን ፡ የማስተላለፍ ፡ ነገር ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይዞታው ፡ የሚተላለፈው ፡ ነገሩን ፡ በሚያስረክብበት ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፺፪፻፵፬ ። ነገሩን ፡ የሚያሳዩ ፡ አስረጂዎች ።

(፩) የሚተላለፈውን፡ ነገር፡ አዲስ፡ ባለይዞታ፡ ለሚሆነው፡ ሰው፡ የሚያሳዩና፡ይዞታውን፡ የሚፈቅዱ፡ አስረጂዎችን፡ በማስረከብ፡ ይዞታን፡ ማስተላለፍ ፡ ይቻላል ።

(፪) ሰነዶችን ፡ ባቀረበና ፡ እውነተኛ ፡ ይዞታ ፡ ባለው ፡ ሰው ፡ መካከል ፡ ክርክር ፡ የተነሣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ክፉ ፡ ልቡና ፡ (ተንኰል) ፡ እንዳለበት ፡ ካልተገለጸ ፡ በቀር፡ ለባለይዞታው ፡ ብልጫ ፡ ይሰጠዋል ።

ቍ ፡ ፺፪፻፵፭ ። የይዞታ ፡ ማስታወቂያ ።

(፩) ዕቃዎቹ፡ መኖራቸው፡ የተረጋገጠና ፡ በዐይነት ፡ የሚሰጡ ፤ በመለየት ፡ የታወቁ ፡ በሆኑ ፡ ጊዜ ፡ የዕቃው ፡ ይዞታ ፡ አዲስ ፡ ባለይዞታ ፡ ለሚሆነው ፡ ሰው ፡ እንደ ፡ ተላለፈ ፡ የሚቈጠረው ፡ በዕቃው ፡ የሚያዝበት ፡ ሰው ፡ ዕቃውን ፡ ወደ ፡ ፈት ፡ አዲስ ፡ ይዞታ ፡ ለተሰጠው ፡ ሰው ፡ ነው ፡ የያዝሁት ፡ ብሎ ፡ ዋጋ ፡ ባለው ፡ (በሚጸና ፡) አኳኋን ፡ የገለጸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፪) በዕቃው ፡ በእውነት ፡ የሚያዝበት ፡ ሰው ፡ የከሠረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከእርሱ ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ መብቶች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ፡ናቸው ።

ቍ ፡ ፺፪፻፵፮ ። በስውር ፡ ወይም ፡ በሚያሻማ ፡ አኳኋን ፡ የተደረገ ፡ ይዞታ ።

(፩) በስውር ፡ ወይም፡ በሚያሻማ፡ አኳኋን ፡ የተደረገው ፡ ይዞታ ፡ ማናቸውንም ፡ መብት ፡ አይሰጥም ።

(፪) በስውር ፡ የተደረገ ፡ ይዞታ ፡ የሚባለው ፡ ነገሩን ፡ በእጁ ፡ ይዞ ፡ የሚገኘው ፡ ሰው ፡ በያዘው ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ አንዳች ፡ መብት ፡ እንደ ፡ ሌለው ፡ ለማሳሰብ ፡ በሚችል ፡ አኳኋን ፡ ባለይዞታነቱን ፡ የደበቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፫) በሚያሻማ፡ ዐይነት፡ የተደረገ ፡ ይዞታ ፡ የሚባለው ፡ በነገሩ ፡ የሚጠቀመው ፡ ሰው ፡ የራሱ ፡ ገንዘብ ፡ ለመሆኑ ፡ በአካባቢዎቹ ፡ ነገሮች ፡ ሁኔታ ፡ የሚያጠራጥር ፡ ሲሆን ፤ ወይም ፡ ነገሩን ፡ በእጁ ፡ የያዘው ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ የያዘው ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፺፪፻፵፯ ። የባለይዞታውን ፡ ስም ፡ ስለ ፡ መለወጥ ።

(፩) ስለ፡ ሌላ፡ ሰው ፡ ሆኖ ፡ ባለይዞታ ፡ መሆንን ፡ የጀመረ ፡ ሰው ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ማስረጃ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ምን ፡ ጊዜም ፡ በጠባቂነት ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ ሆኖ ፡ ይገመታል ።

(፪) ለዚህ፡ ተቃራኒ፡ የሚሆን፡ ማስረጃ፡ በማናቸውም፡ መንገድ፡ ሊቀርብ፡ ይችላል።

(፫) ስለ፡ ሆነም፡ በጠባቂነት ፡ የያዘው ፡ ሰው ፡ አሳቡን ፡ በመለወጡ ፡ ብቻ ፡ ለይዞታው ፡ ማስረጃ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፻፫፷ ። የይዞታ ፡ መድን ፤ (፩) በጎይል ፡ መከላከል ።

(፩) ባለይዞታ፡ የሆነ፡ ሰው ፡ እንዲሁም ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ የያዘ ፡ ቢሆንም ፡ ይዞታ ውን ፡ ለመንጠቅ ፡ ወይም ፡ በይዞታው ፡ ላይ ፡ ሁከት ፡ ለማንሣት ፡ የሚያደርገ ውን ፡ ማንኛውንም ፡ ጎይል ፡ በመከላከል ፡ ለመመለስ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) እንዲሁም ፡ እጅ ፡ ያደረገው ፡ ነገር ፡ በንጥቂያ ፡ ወይም ፡ በስውር ፡ የተወሰ ደበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነጣቂውን ፡ በማስወጣት ፡ ወይም ፡ ነገሩን ፡ በግፍ ፡ ሲወ ስድ ፡ ከተገኘው ፡ ወይም ፡ ይዞ ፡ ሲሸሽ ፡ ከተያዘው ፡ ነጣቂ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ወዲያ ውኑ ፡ በጕልበት ፡ በማስለቀቅ ፡ የተወሰደበትን ፡ ነገር ፡ ለመመለስ ፡ ይችላል ።

(፫) ስለ ፡ ሆነም ፡ የጊዜው ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ ካላስገደደ ፡ በቀር ፡ ከእጅ ፡ እል ፈት ፡ መታገሥ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፻፫፸፱ ። (፪) በዳኝነት ፡ የመጠየቅ ፡ ሥራ ።

(፩) ይዞታው ፡ የተወሰደበት ፡ ወይም ፡ በይዞታው ፡ ላይ ፡ ሁከት ፡ የተነሣበት፡ሰው፡ የተወሰደበት ፡ ነገር ፡ እንዲመለስለት ፡ ወይም ፡ የተነሣው ፡ ሁከት ፡ እንዲወገድ ለት ፡ እንዲሁም ፡ ስለ ፡ ደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ እንዲሰጠው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) የያዘው ፡ ነገር ፡ ከተነጠቀበት ፡ ወይም ፡ በይዞታው ፡ ላይ ፡ ሁከት ፡ ከተነሣበት፡ ቀን ፡ እንሥቶ ፡ እስከ ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ በፍርድ ፡ ካልጠየቀ ፡ እጅ ፡ ይዛወርልኝ ፡ የማለት ፡ ክስ ፡ መብቱ ፡ ይቀርበታል ።

(፫) ተከሳሹ ፡ የሥራውን ፡ አደራረግ ፡ የሚፈቅድ ፡ ለርሱ ፡ የሚናገርለት ፡ መብት፡ መኖሩን ፡ በፍጥነትና ፡ በማይታበል ፡ ዐይነት ፡ ካላስረዳ ፡ በቀር ፡ ዳኞቹ ፡ የተወ ሰደው ፡ ነገር ፡ እንዲመለስ ፡ ወይም ፡ የተነሣው ፡ ሁከት ፡ እንዲወገድ ፡ ያዛሉ ።

ቍ ፡ ሺ፻፹ ። የይዞታ ፡ መደረብ ።

(፩) የራሱ ፡ ሀብት ፡ ለማድረግ ፡ የሚገባ ፡ የይዞታ ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ ከራሱ ፡ የይዞታ ፡ ጊዜ ፡ ላይ ፡ ንብረቱን ፡ ያስተላለፈለትን ፡ ሰው ፡ የይዞታ ፡ ጊዜ ፡ ለመ ደረብ ፡ የሚችለው ፤ የንብረቱን ፡ ይዞታ ፡ ያስተላለፈለት ፡ ሰው ፡ በይርጋ ፡ የራሱ ፡ ይዞታ ፡ ለማድረግ ፡ የሚፈቅድ ፡ መብት ፡ ኖሮት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፪ኑ ባለዐፅመርስቱ ፤ የአላባ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ የከፈለውን ፡ ግብር ፡ መከራከሪያ፡ ሊያደርገው ፡ ይችላል ።

BACK

አንቀጽ ፡ ፯ ።

ስለ ፡ ግል ፡ ሀብት ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ።

ሀብት ፡ ስለሚገኝበት ፡ ሁኔታ ፤ ሀብትን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

ሀብት ፡ ስለሚቀርበትና ፡ ስለ ፡ ሀብትነት ፡ ማስረጃ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ሀብት ፡ ስለሚገኝበት ፡ ሁኔታ ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ መያዝ ።

ቊ ፡ ሺ፻፶፩ ። መሠረቱ ።

ባለቤት ፡ የሌለውን ፡ አንድ ፡ ግዙፍነት ፡ ያለውን ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ነገር ፡ ባለ ሀብት ፡ ለመሆን ፡ በማሰብ ፡ የያዘ ፡ ሰው ፡ ሀብትነቱን ፡ ያገኛል ።

ቊ ፡ ሺ፻፶፪ ። እንስሳት ።

(፩) ለማዳ ፡ የሆኑ፡ ወይም፡ የተያዙ ፡ እንስሶች ፡ ከባለሀብቱ ፡ ሰው ፡ ቢያመልጡና፡ ቢጠፉ ፡ እርሱም ፡ በሚከተለው ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ሳይፈልጋቸው ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ወር ፡ ሙሉ ፡ መፈለጉን ፡ ቢተው ፡ ባለቤት ፡ የሌላቸው ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ይህ ፡ ድንጋጌ ፡ ለቀንድ ፡ ከብቶች ፡ ለጋማ ፡ ከብቶች ፡ ለግመ ሎች ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆንም ።

ቊ ፡ ሺ፻፶፫ ። ንቦች ።

(፩) ቀፎዋቸውን ፡ ትተው ፡ የሄዱ ፡ ንቦች ፡ ባለቤት ፡ እንደሌለው ፡ ሀብት ፡ ይቈ ጠራሉ ።

(፪) በሌላ ፡ ቀፎ ፡ ውስጥ ፡ የገቡ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በቀፎው ፡ የገቡለት ፡ ሰው ፡ በአ ግኚ ፡ ባለመብትነት ፡ የንቦቹ ፡ ባለሀብት ፡ ይሆናል ።

(፫) ስለ ፡ ሆነም ፡ የቀድሞው፡ የንቦቹ፡ ባለሀብት ፡ የሄዱበትን ፡ ሲከታተል ፡ ደርሶ ባቸው ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ቀፎ ፡ ውስጥ ፡ በገቡ ፡ ጊዜ ፡ በስፍራው ፡ ላይ ፡ ከተገኘ ፡ መልሶ ፡ ለመውሰድ ፡ ይችላል ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፻፺፬ ። ስለ ፡ ተገኙ ፡ ዕቃዎች ። (፩) የአግኚው ፡ ግዴታዎች ።

(፩) ግዙፍነት፡ ያለው፡ አንድ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ነገር ፡ ያገኘና ፡ እጅ፡ ያደረገ ፡ ሰው፡ ያገኘውን ፡ ነገር ፡ እንዲያስታወቅ ፡ የሚያዝዘውን ፡ የአስተዳደር ፡ ደንብ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፪) እንደዚህ፡ ያለ፡ ደንብ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተገኘው ፡ ነገር ፡ ግልጽ ፡ እንዲወጣ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ መፈጸምና ፡ ያገኘውን ፡ ነገር ፡ ባለ ሀብት ፡ ለሆነው ፡ ሰው ፡ ለማስታወቅ ፡ እንደ ፡ ነገሩ ፡ ሁናቴ ፡ የታዘዘውን ፡ ምርመራ ፡ ሁሉ ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፻፺፭ ። (፪) የተገኘውን ፡ ነገር ፡ እጅ ፡ ስለ ፡ ማድረግ ።

(፩) ከዚህ፡ በላይ ፡ በተጻፈው፡ ቍጥር ፡ የተነገሩትን ፡ ግዴታዎች ፡ ሁሉ ፡ የፈጸመ፡ አግኚ ፡ ያገኛቸውን ፡ ነገሮች ፡ በእጁ ፡ አድርጎ ፡ ለማስቀመጥ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) በዚህ፡ ጊዜ ፡ ለዕቃው፡ አጠባበቅ ፡ በአእምሮ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፻፺፮ ። (፫) የተገኘውን ፡ ነገር ፡ ስለ ፡ መሸጥ ።

(፩) የጠፋ ፡ ዕቃ ፡ ያገኘ ፡ ሰው ፡ ዕቃው ፡ በቶሎ ፡ የሚበላሽ ፡ ሆኖ ፡ ሲታይ ፡ ወይም ፡ ጥበቃው ፡ ብዙ ፡ ወጪ ፡ የሚያስፈልገው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያገኘውን ፡ ዕቃ ፡ በአደባባይ ፡ በሐራጅ ፡ ለመሸጥ ፡ ይችላል ።

(፪) በዚህ ፡ ጊዜ ፡ የሽያጩ ፡ ዋጋ ፡ የዕቃው ፡ ምትክ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፻፺፯ ። (፩) የተገኘውን ፡ ዕቃ ፡ ባለሀብቱ ፡ መልሶ ፡ ስለሚወስድበት ፡ ሁኔታ ።

(፩) የዚህ ፡ ዕቃ ፡ የባለሀብትነቱ ፡ መብት ፡ እስከሚቀርበት ፡ ድረስ ፡ ባለሀብቱ ፡ ዕቃው ፡ እንዲመለስለት ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) በዚህ፡ ጊዜ፡ ዕቃውን ፡ ላገኙና ፡ እንዲጠበቅ ፡ ላደረጉ ፡ ሰዎች ፡ ኪሣራቸውን፡ ሁሉ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፻፺፰ ። (፩) ዕቃውን ፡ ላገኘ ፡ ሰው ፡ የሚሰጠው ፡ ኪሣራ ።

(፩) አስፈላጊ፡ ሲሆን ፡ ዳኞች ፡ የጠፋውን ፡ ዕቃ ፡ ላገኘ ፡ ሰው ፡ ካገኘው ፡ ዕቃ ፡ ግምት ፡ ከአራት ፡ አንድ ፡ ጉርሻ ፡ እንዲሰጠው ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላሉ ።

(፪) ዳኞቹ ፡ ጉርሻ ፡ መስጠት ፡ አስፈላጊ ፡ መሆኑንና ፡ የገንዘቡንም ፡ ልክ ፡ የሥራ ወሰኑት ፡ የሁለቱን ፡ ባለጉዳዮች ፡ ሀብትና ፡ የጠፋበትን ፡ ነገር ፡ ባለሀብቱ ፡ እርሱ ፡ ራሱ ፡ ለማግኘት ፡ የነበረውን ፡ ዕድል ፡ በመገመት ፡ ነው ።

(፫) የጠፋውን፡ ነገር፡ ያገኘው ፡ ሰው ፡ ከመለሰበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ የሚገባውን ፡ ገንዘብ ፡ ያልጠየቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የመጠየቅ ፡ መብቱ ፡ ይቀርበታል ።

ቍ ፡ ፺፪፻፶፱ ። የተቀበረ ፡ ገንዘብ ።

(፩) ተቀብሮ ፡ የተገኘ ፡ ገንዘብ፤ ገንዘቡ ፡ የተገኘበት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ወይም ፡ ተን ቀሳቃሽ ፡ ንብረት ፡ ባለቤት ፡ ለሆነው ፡ ሰው ፡ ይሆናል ።

(፪) የተባለውን ፡ ገንዘብ ፡ ያገኘ ፡ ሰው ፡ የተገኘውን ፡ ገንዘብ ፡ ግምት ፡ አጋማሽ ፡ በጕርሻ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፫) የተቀበሩ ፡ ገንዘቦች ፡ ተብለው ፡ የሚቈጠሩት ፡ ማናቸውም ፡ ሰው ፡ ቢሆን ፡ የእኔ ፡ ናቸው ፡ ሲል ፡ የማይረታባቸው ፡ ና ፡ ሲገኙም ፡ ከአምሳ ፡ ዓመት ፡ ከማያንስ ፡ ዘመን ፡ አንሥቶ ፡ በእርግጥ ፡ ተቀብረው ፡ ወይም ፡ ተደብቀው ፡ የቈዩ ፡ መስለው ፡ የሚታዩ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፺፪፻፷ ። ጥንታዊ ፡ ዕቃ ፡ (አንቲካ) ።

የጥንታዊ ፡ ነገርን ፡ ምርመራ ፡ አርኪዎሎጊንና ፡ ጥንታዊ ፡ ዕቃዎችን ፡ አንቲካ ዎችን ፡ የነዚህም ፡ ዘርፍ ፡ የሆኑትን ፡ ነገሮች ፡ ስለሚመለከቱ ፡ ጕዳዮች ፡ የወ ጡት ፡ የሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ወይም ፡ ልዩ ፡ ደንቦች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

የቅን ፡ ልቡና ፡ ባለይዞታነት ።

ቍ ፡ ፺፪፻፷፩ ። መሠረቱ ።

(፩) ግዙፍነት ፡ ያለው ፡ የተንቀሳቃሽ ፡ ነገር ፡ ባለሀብት ፡ ለመሆን ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ዋጋ ፡ ሰጥቶ ፡ ውል ፡ የተዋዋለ ፡ ሰው ፡ የተባለውን ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ነገር ፡ እጅ ፡ ሲያደርግ ፡ በቅን ፡ ልቡናው ፡ ምክንያት ፡ የዚህ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ ይሆናል ።

(፪) ከርሱ ፡ ጋራ ፡ የተዋዋለው ፡ ሰው ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ መብት ፡ የሌለው ፡ ሰው ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆንበት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፺፪፻፷፪ ። የቅን ፡ ልቡና ፡ ትርጓሜና ፡ ማስረጃ ።

(፩) ግዙፍነት ፡ ያለውን ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ነገር ፡ የሚገዛ ፡ ሰው ፡ ይህን ፡ ንብረት ፡ እንዲያስተላልፍለት ፡ የተዋዋለውን ፡ ሰው ፡ ባለመብት ፡ ነው ፡ በማለት ፡ አምኖ ፡ ከተዋዋለ ፤ በቅን ፡ ልቡና ፡ ተዋዋ ሏል ፡ ተብሎ ፡ ይገመታል ።

(፪) ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ ከሌለ ፤ የገዛው ፡ እጅ ፡ ያደረገው ፡ ሰው ፡ በቅን ፡ ልቡናው ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ይገመታል ።

ቍ ፡ ፺፪፻፷፫ ። ቅን ፡ ልቡና ፡ ምን ፡ ጊዜ ፡ መኖር ፡ እንደሚገባው ።

(፩) ቅን ፡ ልቡና ፡ ንብረቱ ፡ እጅ ፡ በሚደረግበት ፡ ጊዜ ፡ መኖር ፡ አለበት ።

(፪) እጅ ፡ አድራጊው ፡ እጅ ፡ ያደረገውን ፡ ንብረት ፡ የሰጠው ፡ ሰው ፡ የዚህን ፡ ንብ ረት ፡ ባለመብትነት ፡ ለመስጠት ፡ መብት ፡ ያልነበረው ፡ መሆኑን ፡ ንብረቱን ፡ እጅ ፡ ካደረገ ፡ በኋላ ፡ ቢያውቅ ፡ ይህ ፡ ማወቁ ፡ ጕዳት ፡ አያደርስበትም ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፻፷፬ ። ለመጠየቅ ፡ አለመቻል ።

(፩) ግዙፍነት፡ ያለውን፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ነገር ፡ በፈቃዱ ፡ ከእጁ ፡ ያወጣ ፡ ሰው ፡ በቅን ፡ ልቡናው ፡ እጅ ፡ በማድረግ ፡ ባለሀብት ፡ ከሆነው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ መልስ ልኝ ፡ ለማለት ፡ አይችልም ።

(፪) ዕቃውን ፡ ከእጁ፡ ያወጣው፡ ሰው ፡ ይህን ፡ ዕቃ ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ ቢያገኘውም ፡ እንኳ ፡ ቀድሞ ፡ የለቀቅሁለት ፡ ሰው ፡ ይህን ፡ ዕቃ ፡ ያስለቀቀኝ ፡ በማታለል ፡ ነውና ፡ ዕቃዬን ፡ መልስልኝ ፡ ብሎ ፡ ዕቃው ፡ በእጁ ፡ የተገኘውን ፡ ሰው ፡ ሊጠይቅ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፻፷፭ ። የተሰረቀውን ፡ ነገር ፡ ለመጠየቅ ፡ ስለ ፡ መቻል ።

(፩) አንድ ፡ ግዙፍነት፡ ያለው ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ነገር ፡ የተሰረቀበት ፡ ሰው ፡ ይህን ፡ ዕቃ ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ባለሀብት ፡ ከሆነው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ የኔ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ለመጠየቅ ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

(፪) ዕቃው ፡ ከተሰረቀበት፡ አንሥቶ፡ በአምስት ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ክስ ፡ ካላቀረበ፡ የኔ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ለመጠየቅ ፡ ክስ ፡ የማቅረብ ፡ መብቱን ፡ ያጣል ።

ቍ ፡ ሺ፻፷፮ ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ለባለይዞታው ፡ ስለሚከፈለው ፡ ኪሣራ ።

(፩) ፈለግ ፡ የተደረገበትን ፡ ዕቃ ፡ ተጠያቂው፡ የገዛው ፡ ይህንኑ ፡ ዕቃ ፡ የመሳሰሉትን ፡ ነገሮች ፡ በሚሸጥ ፡ ንጋዴ ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ በሕዝብ ፡ ገበያ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ ዕቃ ፡ በሐራጅ ፡ በሚሸጥበት ፡ በአደባባይ ፡ ውስጥ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ፡ የእኔ ፡ ነው ፡ ባዩ ፡ (ተፋላሚው) ፡ ባስያዘው ፡ ነገር፤ ገዢው፤ ለዚህ ፡ ነገር ፡ ያወጣውትን ፡ ገንዘብ ፡ አግባልኝ ፡ ብሎ ፡ ሻጩን ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) በዚህ ፡ ጊዜ ፡ የተባለውን ፡ ነገር ፡ ላገኙና ፡ በደንብ ፡ እንዲጠበቅ ፡ ላደረጉ ፡ ሰዎች ፡ ኪሣራቸው ፡ ሁሉ ፡ መከፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፻፷፯ ። ጥሬ ፡ ገንዘብና ፡ ላምጪው ፡ የሚከፈል ፡ ሰነድ ።

(፩) ጥሬ፡ ገንዘብን፡ ወይም ፡ ለአምጪው ፡ የሚከፈል ፡ ሰነድን ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ካገኘ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ የኔ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ልቀቅልኝ ፡ ለማለት ፡ በማንኛቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ቢሆን ፡ አይችልም ።

(፪) እንዲሁም፡ በቅን፡ ልቡና፡ እነዚሁኑ ፡ ነገሮች ፡ በገዛው ፡ በሌላው ፡ ሰው ፡ ላይ፡ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ መከራከሪያ ፡ ለማቅረብ ፡ አይቻልም ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ሦስት ፡ ስለ ፡ ይዞታ ።

ቍ ፡ ሺ፻፷፰ ። መሠረቱ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ ባለእጅ ፡(ባለይዞታ)፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ የዚሁኑ፡ንብረት ፡ ግብር ፡ ባለማጓደጥ ፡ ፲፭ ፡ ዓመት ፡ በስሙ ፡ ከከፈለ ፡ የዚሁ ፡ ሀብት ፡ ባለቤት ፡ ይሆናል ።

BACK

ስለ ፡ ሆነም ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፤ መሬት፡ ሲሆንና ፡ በአገሩ ፡ ሥርት ፡ መሠረት ፡ የመሬቱ ፡ ርስትነት ፡ የግል ፡ የአንድ ፡ ሰው ፡ ሳይሆን፡ ተወላጆች ፡ የሚካፈሉት ፡ በሆነበት ፡ ስፍራ ፡ ተወላጅ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ የትውልድ ፡ ሐረ ጉን ፡ መዝዘ ፡ ርስቱ ፡ እንዲሰጠው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይህ ፡ የይርጋ ፡ ሕግ ፡ አያ ግደውም ።

(፪) በዚህ፡ ሕግ፡ በአንቀጽ ፡ ስድስት ፡ በምዕራፍ ፡ ሁለት ፡ የተደነገጉት ፡ ውሳኔ ዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፻፷፱ ። ስለ ፡ መምራት ።

(፩) ስለ ፡ ወ ሎች፡ በጠቅላላው፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ ስለ ፡ ይርጋ ፡ መቋ ረጥ ፡ የተነገሩት ፡ ው ሳኔዎች ፡ ስለ ፡ ይዞታም ፡ ነገር ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

(፪) እንዲሁም ፡ በይርጋ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ መከራከርና ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ማዋል ፡ በይርጋ ፡ መከራከርንም ፡ ስለ ፡ መተው ፡ የተነገሩት ፡ የዚሁ ፡ አንቀጽ ፡ ውሳኔ ዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፭ ።

የዋና ፡ ተጨማሪ ፡ ነገር ።

ቍ ፡ ሺ፻፸ ። የንብረቱ ፡ ፍሬ ።

(፩) ያንድ ፡ ነገር ፡ ባለሀብት፡ የሆነ ፡ ሰው፡ እንዲሁም ፡ ይህ ፡ ነገር ፡ የሚሰጠው ፡ የተፈጥሮ ፡ ፍሬ ፡ ባለሀብት ፡ ነው ።

(፪) ፍሬ ፡ ሲባልም ፡ ሀብቱ ፡ በየጊዜው ፡ የሚሰጠው ፡ አበልና ፡ ነገሩም ፡ እንደ ፡ ተመደበበት ፡ ጉዳይ ፡ ከዚሁ ፡ ላይ ፡ ለመውሰድ ፡ ልማድ ፡ በሚፈቅደው ፡ መሠ ረት ፡ የሚገኘው ፡ ሁሉ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፻፸፩ ። የእንስሳት ፡ ውላጆች ።

(፩) የእንስሳትን ፡ ወ ላጅ፡ ባለሀብትነት፡ በሚመለከተው ፡ ረገድ ፡ ባለሀብትነቱ ፡ የሚከተለው ፡ እንስቲቱን ፡ (እናቲቱን) ፡ ነው ።

(፪) ስለዚህም ፡ የእንስቲቱ ፡ ባለሀብት ፡ የወ ላጁ ፡ ባለሀብት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፻፸፪ ። ስለ ፡ ሰብል ፡ (፩) ባለመሬቱ ፡ ሲቃወመው ።

(፩) ባለመሬቱ ፡ ሲቃወመው ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ የዘራ ፡ ሰው ፡ የጀመ ረውን ፡ ሥራ ፡ ለመቀጠል ፡ ወይም ፡ የዘራውን ፡ ሰብል ፡ ለመሰብሰብ ፡ መብት ፡ የለውም ።

(፪) ሰብሉ ፡ ተሰብስቦ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሙሉ ፡ የባለመሬቱ ፡ ይሆናል ።

(፫) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በሁለቱ ፡ ንኡስ ፡ ቍጥሮች ፡ የተጻፉት ፡ ውሳኔዎች ፡ በማንኛ ውም ፡ ምክንያት ፡ ባለመሬቱ ፡ መቃወሙን ፡ ለመግለጽ ፡ ባልቻለበትም ፡ ጊዜ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፻፷፫ ። (፪) ባለመሬቱ ፡ ሳይቃወም ።

(፩) ባለመሬት ፡ ሳይቃወመው ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ ዘር ፡ የዘራ ፡ ሰው ፡ ሰው ፡ የጀመረውን ፡ ሥራ ፡ ወደ ፡ ፍጻሜ ፡ ለማድረስና ፡ የዘራውን ፡ ሰብል ፡ ለመሰብሰብ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ዘሩን ፡ የዘራው ፡ መሬቱ ፡ የራሱ ፡ ሀብት ፡ መስሎት ፡ ወይም ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ ሊዘራ ፡ መብት ፡ ያለው ፡ መስሎት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከሰብሉ ፡ ከአራት ፡ እጅ ፡ ሦስቱን ፡ እጅ ፡ ለባለመሬቱ ፡ ለቆና ፡ አንዱን ፡ እጅ ፡ ሰብል ፡ ወስዶ ፡ መሬቱንም ለቆ ፡ ይሂዳል ።

(፫) ዘሩን ፡ የዘራው ፡ መሬቱ ፡ የራሱ ፡ አለመሆኑን ፡ ወይም ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ ሊዘራ ፡ መብት ፡ የሌለው ፡ መሆኑን ፡ እያወቀ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሰብሉን ፡ በሙሉ ፡ ለባለመሬቱ ፡ ለቆ ፡ ይሂዳል ።

(፬) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ በሦስት ፡ ንኡስ ፡ ቍጥሮች ፡ የተጻፉት ፡ ውሳኔዎች ፡ ባለመሬቱ ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ መዝራቱን ፡ እያወቀ ፡ ባይቃወምም ፡ የጸኑ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ሺ፻፷፬ ። (፩) ይህ ፡ መብት ፡ የሚሠራበት ፡ ሁኔታ ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ ለባለመሬቱ ፡ የታወቀለትን ፡ መብት ፤ መሬቱ ፡ ቀድሞ ፡ የታረሰ ፡ ወይም ፡ ያልታረሰ ፡ ቢሆንም ፡ ባለ ፡ መሬቱ ፡ ማግኘት ፡ ይገባዋል ።

(፪) ሰብሉ ፡ ተሸጠ ፡ ወይም ፡ ተሰጥቶ ፡ ወይም ፡ ተበልቶ ፡ አልቆ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለመሬቱ ፡ ለርሱ ፡ የሚገባውን ፡ ሰብል ፡ በጠየቀበት ፡ ጊዜ ፡ ያለውን ፡ ግምቱን ፡ የማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፫) ባለመሬቱ ፡ ሰብሉ ፡ በተሰበሰበ ፡ በአንድ ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ መብቱን ፡ ለማግኘት ፡ የሚገባውን ፡ ሳያደርግ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የመጠየቅ ፡ መብቱን ፡ ያጣል ።

ቍ ፡ ሺ፻፷፭ ። ስለ ፡ አትክልቶች ፤ (፩) የባለመሬቱን ፡ ፈቃድ ፡ በመጣስ ፡ የተተከለ ።

(፩) ባለመሬቱ ፡ ሳይፈቅድ ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ ዛፍ ፡ የተከለ ፡ ሰው ፡ ከተከላቸው ፡ ዛፎች ፡ ላይ ፡ አንዳችም ፡ መብት ፡ አይኖረውም ።

(፪) አትክልቱ ፡ ለባለርስቱ ፡ ስላስገኘው ፡ የሀብት ፡ ጥቅም ፡ አንዳችም ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ አይኖረውም ።

(፫) ዛፉ ፡ ከመሬቱ ፡ ላይ ፡ ይነሣልኝ ፡ ብሎ ፡ ባለርስቱ ፡ የጠየቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለማንሻው ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ወጪ ፡ የሚችለው ፡ ተካዩ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፻፷፮ ። (፪) በባለመሬቱ ፡ ፈቃድ ፡ የተተከለ ።

(፩) ዛፉን ፡ የተከለው ፡ ሰው ፤ ባለርስቱ ፡ ፈቅዶለት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባላትክልቱን ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ለማስለቀቅ ፡ ቢፈልግ ፤ ሊከፍለው ፡ የሚገባው ፡ ኪሣራ ፡ የሚወሰነው ፡ ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ ባደረጉት ፡ ስምምነት ፡ መሠረት ፡ ነው ።

BACK

(፪) ሁለቱ ፡ ወገኖች፡ ስምምነት ፡ ለማድረግ ፡ ባይችሉ ፡ ግን ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ያለው ፡ ቁጥር ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፻፫፯ ። (፩) ስለ ፡ ኪሣራ ።

(ሀ) በላይኛው፡ ቍጥር ፡ የተመለከተው፡ ኪሣራ ፡ የሚከፈለው ፡ የተተከሉት፡ዛፎች፡ የሚሰጡት ፡ መደበኛ ፡ ጥቅም ፡ በሰብል ፡ አሰጣጥ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዛፎቹ ፡ በዐሥር ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ይሰጣሉ ፡ ተብሎ ፡ ከሚታሰበው ፡ ሰብል ፡ እኩሌ ታው ፡ ነው ።

(ለ) የተተከሉት፡ ዛፎች፡ የሚሰጡት ፡ መደበኛ ፡ ጥቅም ፡ በሰብል ፡ አሰጣጥ ፡ ያል ሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የኪሣራው ፡ አከፋፈል ፡ የሚታሰበው ፤ ዛፎቹ ፡ በ፲ ፡ ዓመት፡ ከሚያወጡት ፡ የዋጋ ፡ ግምት ፡ እኩሌታው ፡ ነው ።

(ሐ) ዐሁለቱም ፡ ሁኔታዎች፡ ቢሆን ፡ የዐሥር፡ ዓመቱ ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ መቁጠር ፡ የሚጀመረው ፡ ባለመሬቱ ፡ የዛፉ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብትነት ፡ ፍጻሜ ፡ እንዲያገኝ ፡ ሲል ፡ አሳቡን ፡ ከገለጸበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፻፫፯ ። በሌላው ፡ ሰው ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ ሕንፃ ፡ ስለመሥራት ፡ ፩/ባለመሬቱ ፡ ሲቃወም ።

(ሀ) ባለመሬቱ ፡ በግልጽ ፡ እየተቃወመው ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ መሬ ራት ፡ ላይ ፡ ሕንፃ፡ የሠራ ፡እንደ ፡ሆነ ፡በዚሁ፡ ሕንፃ ፡ ላይ ፡ አንዳችም ፡ መብት፡ አይኖረውም ።

(ለ) ባለመሬቱ፡ እንደ ፡ መረጠ ፡ ሕንጻ ፡ የሠራውን ፡ ሰው ፡ ያለ ፡ ኪሣራ ፡ ለቆ ፡ እንዲሄድ ፡ ለማድረግ ፡ ወይም ፡ ባለሕንጻው ፡ በራሱ ፡ ኪሣራ ፡ አፍርሶ ፡እንዲ ሄድ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

(ሐ) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ በሁለቱ፡ ንኡስ ፡ ቍጥሮች ፡ የተጻፉት ፡ ውሳኔዎች፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ባለመሬቱ ፡ መቃወሙን ፡ ባልቻለበትም ፡ ጊዜ ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ሺ፻፫፰ ፡ ፪/ ባለመሬቱ ፡ ሳይቃወም ።

(ሀ) ባለመሬቱ ፡ ሳይቃወም ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ መሬት ፡ ሕንፃ ፡ የሠራ ፡ ሰው ፡ የዚሁ ፡ ሕንጻ ፡ ባለሀብት ፡ ነው ።

(ለ) ባለመሬቱ ፡ ከባለ ፡ ሕንጻው ፡ ጋራ ፡ የተስማሙበትን ፡ ግምት ፡ በመክፈል ፡ ወይም ፡ በግምቱ ፡ ያልተስማማ፡እንደ ፡ሆነ ፡ከዚህ ፡ በታች ፡ ባለው ፡ በቍጥር ፡ ሺ፻፫ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ የሕንፃውን ፡ ግምት ፡ በመክፈል ፡ ሕንፃ ውን ፡ ለማስለቀቅ ፡ ይችላል ።

ስለሆነም ፡ የሕንጻው ፡ ባለሀብት ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ በራሱ ፡ ኪሣራ ፡ ሕንጻ ውን ፡ አፍርሶ ፡ ለመሄድ ፡ መብት ፡ አለው ።

(ቮ) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ በሁለቱ ፡ ንኡስ ፡ ቊጥሮች ፡ የተጻፉት ፡ ውሳኔዎች ፡ ባለመሬቱ ፡ የሕንፃውን ፡ መሠራት ፡ እያወቀ ፡ ሳይቃወም ፡ በቀረበትም ፡ ጊዜ ፡ የሚጸኑ ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ሺ፪፻ ። ስለ ፡ ግምት ፡ አወሳሰን ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በቊጥር ፡ ሺ፪፻፱፱ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ ለባለ ፡ ሕንጻው ፡የሚከፍለው ፡ ግምት ፡ ፤ በዚህ ፡ ፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ግልግልና ፡ ስለስምምነት ፡ በሚለው ፡ በሯኛው ፡ አንቀጽ ፡ መሠረት ፡ ይሆናል ።

(፪) ሕንጻውን ፡ የሠራው ፡ ሰው ፡ መሬቱ ፡ የእርሱ ፡ አለመሆኑን ፡ አውቆ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ ሲገባው ፡ወይም ፡ መብት ፡ የሌለው ፡ መሆኑን ፡ እያወቀ ፡የሆነ እንደሆነ ፡ ባለመሬቱም ፡ የሕንፃውን ፡ መሠራት ፡ እያወቀ ፡ ሳይቃወመው ፡ ሠርቶ ፡ እንደሆነ ፡ ሕንጻውን ፡ ባለመሬቱ ፡ በዋጋ ፡ እንዲያስቀረው ፡ የሚስማማ ፡ ሲሆን ፡ ለሕንጻው ፡ ዋጋ ፡ ሊከፈል ፡ ከሚገባው ፡ ግምት ፡ ከአራት ፡ እጅ ፡ አንዱን ፡ እጅ ፡ ብቻ ፡ ባለመሬቱ ፡ ከፍሎ ፡ ሕንፃውን ፡ ያስቀረዋል ።

ቊ ፡ ሺ፪፻፩ ። የሌላ ፡ ሰው ፡ በሆነ ፡ መሥሪያ ፡ (ማቴሪያል) ፡ ሕንፃ ፡ ስለ ፡ መሥራት ።

(፩) የራሱ ፡ ባልሆኑ ፡ መሥሪያዎች ፡ ሕንጻ ፡ የሠራ ፤ የአትክልት ፡ ድርጅቶችን ፡ ያቋቋመና ፡ ሌሎችንም ፡ ሥራዎች ፡ የፈጸመ ፡ ባለመሬት ፡ ለሠራባቸው ፡ መሥሪያዎች ፡ ባለሀብት ፡ ይሆናል ።

(፪) የዕቃዎቹን ፡ ዋጋ ፡ መክፈልና ፡ አስፈላጊም ፡ ሲሆን ፡ ኪሣራና ፡ ካሣ ፡ እንዲከፈል ፡ ሊፈረድበት ፡ ይቻላል ።

(ቮ) የመሥሪያዎቹ ፡ ባለሀብት ፡ ዕቃውን ፡ ነቅሎ ፡ ለመውሰድ ፡ መብት ፡ የለውም ።

ቊ ፡ ሺ፪፻፪ ። ዐይነቱን ፡ መስጠት ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ የራሱ ፡ ገንዘብ ፡ ያልነበረውን ፡ ነገር ፡ ያበጀ ፡ ወይም ፡ የለወጠ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ከታደሰው ፡ ነገር ፡ ይልቅ ፡ የሥራው ፡ ግምት ፡ ብልጫ ፡ ያለው ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ነገር ፡ የሠራተኛው ፡ ሀብት ፡ ይሆናል ።

(፪) በዕቃው ፡ ላይ ፡ ያዋለው ፡ የሥራ ፡ ዋጋ ፡ የበለጠ ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ ሠራተኛው ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ያላደረገው ፡ ሲሆን ፤ ዳኞች ፡ የአዲሱ ፡ ዕቃ ፡ ባለሀብት ነት ፡ ለዕቃው ፡ ባለሀብት ፡ እንዲሰጥ ፡ ለመፍቀድ ፡ ይችላሉ ።

(ቮ) ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርሱ ፡ አላፊነቶችና ፡ ያላገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ፡ የተነገሩት ፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፺፪፻፹፫ ። ቅልቅል ፡ ወይም ፡ ተጨማሪ ፡ ነገር ።

(፩) በጣም፡ ሳይበላሹ፡ ወይም ፡ በከባድ ፡ ሥራ ፡ ወይም፡ በብዙ ፡ ኪሣራ ፡ ካልሆነ፡ ሊለያዩ ፡ ወይም ፡ ሊላቀቁ ፡ የማይችሉ ፡ እስከ ፡ መሆን ፡ የተቀላቀሉ ፡ ወይም ፡ የተጣበቁ ፡ የብዙዎች ፡ ሀብቶች ፡ የሆኑ ፡ የሚንቀሳቀሱ ፡ ነገሮች ፡ ሲያጋጥሙ ፡ ባለጉዳዮቹ ፡ በነገሩ ፡ መቀላቀል ፡ ጊዜ ፡ የየራሳቸው ፡ ገንዘብ ፡ በነበረው ፡ ግምት፡ ምክንያትና ፡ መጠን ፡ በመቀላቀል ፡ አዲስ ፡ ለሆነው ፡ ነገር ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ ሁለት ፡ የሚንቀሳቀሱ ፡ ነገሮች ፡ ሲቀላቀሉ ፡ ወይም ፡ ሲዋሐዱ ፡ አንዱ ፡ የሌላው ፡ ተጨማሪ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ሊገመት ፡ የሚገባው ፡ ሲሆን ፡ በመቀላቀል ፡ አዲስ ፡ የሆነውን ፡ ነገር ፡ የዋናው ፡ ነገር ፡ ባለሀብት ፡ ይወስደዋል ።

(፫) ከውል፡ ውጭ፡ ስለሚደርሱ ፡ አላፊነቶችና ፡ ያላገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ፡ የተነገሩት ፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ባለሀብትነትን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

ቍ ፡ ፺፪፻፹፬ ። የማስተላለፉ ፡ ምክንያቶች ።

ባለሀብትነት፡ የሚተላለፈው፡ በሕግ ፡ ወይም ፡ የግል፡ ባለጉዳዮች ፡ በሚያደርጉዋቸው ፡ ሕጋውያን ፡ ተግባሮች ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፺፪፻፹፭ ። የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ።

የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶችን ፡ ባለሀብትነት ፡ (ባለርስትነት) ፡ በውል ፡ ወይም፡ በኑዛዜ ፡ ለማስተላለፍ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ማስመዝገብ ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፺፪፻፹፮ ። ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረቶች ።

(፩) ግዙፍነት፡ ያላቸው፡ የተንቀሳቃሽ ፡ ንብረቶች ፡ ባለሀብነት ፡ ንብረቱን ፡ በመግዛት ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ አኳኋን ፡ ያገኘው ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ ንብረቱን ፡ እጅ ፡ ባደረገው ፡ ጊዜ ፡ የተላለፈ ፡ ይሆናል ።

(፪) ልዩ ፡ የሆኑ፡ አንዳንድ፡ የሚንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶችን ፡ የሚመለከቱት፡ የሕጎች፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፺፪፻፹፯ ። ሀብትነትን ፡ ስለ ፡ መጠበቅ ።

የአንድ ፡ ንብረት ፡ ሀብትነቱ ፡ የሚተላለፍበት ፡ ለሌላ ፡ ጊዜ ፡ ይሁን ፡ በማለት፡ የተደረጉ ፡ የውል ፡ ቃሎች ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ ባንድ ፡ የመንግሥት ፡ መዝገብ ፡ የተጻፉ ፡ ሆነው ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ በግልጽ ፡ የተቀበሏቸው ፡ ካልሆኑ ፡ በቀር ፡ ወይም ፡ በመንግሥት ፡ መዝገብ ፡ የተጻፉ ፡ ሆነው ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ እንዲያውቋቸው ፡ ካልተደረገ ፡ በቀር ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆኑባቸው ፡ አይቻልም ።

BACK

ክፍል ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ሀብትነት ፡ መቅረት ።

ቍ ፡ ሺ፻፹፰ ፡ ስለ ፡ ዕቃው ፡ መጥፋት ።

ሀብትነቱ ፡ የዋለበት፡ ዕቃ ፡ የተበላሸ ፡ ወይም ፡ ሀልዎቱ ፡ (መኖሩ) ፡ የጠፋ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ሀብትነቱ ፡ ይቀራል ።

ቍ ፡ ሺ፻፹፱ ። ሀብትነቱ ፡ የሌላ ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

እንደዚሁም ፡ ሀብትነቱ ፡ የሚቀረው ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ ሀብትነቱ ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ የሆነ ፡ ወይም ፡ የተላለፈ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፻፺ ። ከርስት ፡ መዝገብ ፡ ስለ ፡ መሰረዝ ።

በርስት ፡ መዝገብ ፡ የተመዘገቡ ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ ሀብትነት ፡ በርስትነት ፡ ከዚሁ ፡ መዝገብ ፡ ሲሰረዝ ፡ ሀብትነቱ ፡ (ርስትነቱ) ፡ ይቀራል ።

ቍ ፡ ሺ፻፺፩ ። የሚንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ መብ፡ን ፡ ስለ ፡ መተው ።

ግዙፍነት ፡ ያላቸው ፡ የሚንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶችን ፡ ባለሀብትነት ፡ ባለሀብቱ ፡ በማ ያጠራጥር ፡ ሁኔታ ፡ መብቱን ፡ የመተውን ፡ ሐሳብ ፡ ካስታወቀ ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፻፺፪ ። ሀብትነትን ፡ የሚያስቀር ፡ የይርጋ ፡ ዘመን ።

ግዙፍነት ፡ ያለው ፡ ያንድ ፡ የሚንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ ሀብቱ ፡ የሚ ገኝበትን ፡ ቦታ ፡ ወይም ፡ ሀብቱ ፡ መሆኑን ፡ ባለማወቅ ፡ ዐሥር ፡ ዓመት ፡ ያልተገለገለበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መብቱን ፡ ያጣ ፡ ሆኖ ፡ ይቀራል ።

ክፍል ፡ ፬ ።

ስለ ፡ ሀብትነት ፡ ማስረጃ ።

ቍ ፡ ሺ፻፺፫ ። የሚንቀሳቀሱ ፡ ግዙፍ ፡ ሀብቶች ።

(፩) የሚንቀሳቀስ ፡ ግዙፍ ፡ ነገር ፡ ባለይዞታ ፡ (ባለእጅ) ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ እንደ ፡ ያዘ፡ና ፡ የዚሁ ፡ ነገር ፡ ባለሀብት ፡ (ባለቤት) ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይገ መታል ።

(፪) ይህ፡ ግምት፡ እንደ ፡ ነገሩ ፡ አካባቢ ፡ ሁኔታ ፡ ልክ ፡ አይደለም ፡ ብሎ ፡ የሚከራ ከረው ፡ ሰው ፡ ትክክል ፡ ግምት ፡ ላለመሆኑ ፡ ማስረጃ ፡ ማቅረብ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፻፺፭ ። የግይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፤ ጠፍ ፡ የሆኑና ፡ ባለቤት ፡ (ጌታ) ፡ የሌላቸው ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ።

በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙ ፡ ጠፍ ፡ የሆኑና ፡ ባለቤት ፡ የሌላቸው ፡ የማይ ንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ የመንግሥት ፡ ንብረቶች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፻፺፮ ። የባለሀብትነት ፡ የርስት ፡ ምስክር ፡ ወረቀት ።

(፩) የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ ባለሀብትነትን ፡ በማወቅ ፡ በአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ለአንድ ፡ ሰው ፡ የተሰጠ ፡ የባለሀብትነት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ይህ ፡ ማስረጃ ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ የዚሁ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያስቈጥረዋል ።

(፪) የዚህ፡ ዐይነት፡ የባለሀብትነት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ የሚሰጥበት ፡ ደንብና ፡ ሥርዐት ፡ እንዲሁም ፡ በምን ፡ ጊዜ ፡ ሊታደስ ፡ እንደሚገባው ፡ በአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ደንብ ፡ ይወሰናል ።

(፫) እንዲሁም ፡ የአስተዳደሩ ፡ ክፍል ፡ ያደረገውን ፡ ወጪ፡ ለመተካትና ፡ በዚህም፡ ምክንያት ፡ በአስተዳደሩ ፡ ክፍል ፡ ላይ ፡ ለሚደርሰው ፡ አላፊነት ፡ ዋስትና ፡ ለማ ግኘት ፡ መጠባበቂያ ፡ እንዲሆን ፡ የባለሀብትነት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ የመሰ ጠቱ ፡ ሥራ ፡ በሚሠራበት ፡ ጊዜ ፡ የሚከፈለው ፡ ታክስ ፡ ልክ ፡ በአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ደንብ ፡ ይወሰናል ።

ቍ ፡ ሺ፻፺፯ ። (፩) ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ።

ከዚህ ፡ በታች ፡ የተመለከቱትን ፡ ነገሮች፡ ለማስረዳት፡ የተቻለ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሀ) የባለርስትነት፡ የምስክር፡ ወረቀት ፡ የተሰጠው ፡ ከደንብ ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ አሠራር ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ ለመስጠት ፡ ሥልጣን ፡ በሌለው ፡ የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) የባለሀብትነት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ የተሰጠው ፡ በማይረጋ ፡ ጽሑፍ ፡ መሠረት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ለከሳሹ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆን ፡ በማ ይችል ፡ ጽሑፍ ፡ መሠረት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) ከሳሹ፡ የማይንቀሳቀሰውን፡ ንብረት ፡ ያገኘው ፤ የገዛው ፡ የእርስት ፡ የም ስክር ፡ ወረቀት ፡ ከተሰጠ ፡ በኋላ ፡ መሆኑን ፡ ማስረዳት ፡ የቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተነገረው ፡ የሕሊና ፡ ግምት ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፻፺፰ ። (፪) የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ግዴታዎች ።

(፩) አንድ፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረትን ፡ ለሚመለከት ፡ ነገር ፡ የባለሀብትነት ፡ የምስ ክር ፡ ወረቀት ፡ ከመሰጠቱ ፡ በፊት ፡ የአስተዳደሩ ፡ ክፍል ፤ ለዚሁ ፡ ለማይንቀ

ሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ካሁን ፡ በፊት ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ሰጥቶ ፡ የነበረው ፡ የባለሀብ ትነት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ እንዲመለስለት ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) ይህ፡ የርስት ፡ የምስክር፡ ወረቀት ፡ ጠፍቷል ፡ የሚያሰኝ ፡ ምክንያት ፡ የቀረበ ለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አንድ ፡ አዲስ ፡ የባለሀብትነት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት፡ይሰጠኝ ፡ ብሎ ፡ የሚጠይቀው ፡ ሰው ፡ ይህ ፡ የቀድሞው ፡ ወረቀት ፡ ያለ ፡ መስረዙ ፡ በሥስ ስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ ሊያስከትል ፡ የሚችለውን ፡ ጉዳት ፡ ለማስወገድ ፡ እንዲ ቻል ፡ አዲስ ፡ የባለሀብትነት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ጠያቂው ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ዋስ ትና ፡ እንዲሰጥ ፡ የአስተዳደሩ ፡ ክፍል ፡ ሊያስገድደው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፻፸፮ ። (፫) የመንግሥት ፡ አላፊነት ።

(፩) አንድ፡ ሰው ፤ ለአንድ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ከደንብ፡ውጭ ፡ የተሰጠ ውን ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ ለመስጠት ፡ ሥልጣን ፡ በሌለው ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የተ ሰጠውን ፡ የባለሀብትነት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ በማመን ፡ በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ ካገኘ ፡ በኋላ ፡ የባለሀብትነት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ትክክለኛ ፡ ባለመሆኑ ፡ ምክንያት ፡ ለሚደርስበት ፡ ጉዳት ፡ መንግ ሥት ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም፡ የአስተዳደሩ ፡ ክፍል ፡ ሳይሰርዘው ፡ የቀረውን ፡ የባለሀብትነት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ በማመን ፡ በአንድ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ፡አንድ ፡ መብት ፡ ያገኘ ፡ ሰው ፡ ለሚደርስበት ፡ ጉዳት ፡ አላፊው ፡ መንግሥት ፡ነው ።

(፫) በአስተዳደር፡ ክፍል፡ ሹማምቶችና ፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ በአላፊነት ፡ በሚጠየቁት ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ መንግሥት ፡ ኪሣራውን ፡ የሚጠይቅበት ፡ መብቱ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ። ሺ፻፸፱ ። የርስት ፡ ወሰን ።

(፩) የመሬቱ፡ ርስት፡ ወሰን ፡ የሚታወቀው ፡ በርስት ፡ ክፍል ፡ ፕላንና ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ በሚደረግ ፡ የወሰን ፡ ምልክት ፡ ነው ።

(፪) በፕላኑ ፡ ላይ፡ ባለው፡ ወሰንና፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ በተደረገው ፡ ወሰን ፡ መካከል፡ ልዩነት ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የፕላኑ ፡ ወሰን ፡ ትክክለኛ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ይገ መታል ።

ቍ ፡ ሺ፹፩ ። ስለ ፡ ግንብ ፡ ሥራዎች ፤ ስለ ፡ ተክሎችና ፡ ስለ ፡ ሌሎች ፡ ሥራዎች ።

(፩) ባንድ፡ ቦታ ፡ ላይ፡ የሚደረጉ ፡ ማንኛዎቹም ፡ ሥራዎች ፡ ተክሎችና ፡ ሌሎች፡ ሥራዎች ፡ ከዚህ፡ የሚከተሉት ፡ ድንጋጌዎች፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ በባለ ሀብቱ ፡ (በባለርስቱ)፡ ኪሣራ ፡ የተሠሩና ፡ የራሱ ፡ እንደ ፡ ሆኑ ፡ ይገመታሉ ።

(፪) ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ የማቅረብ ፡ መብት ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፱፻፭ ። ስለ ፡ አጥር ።

ሁለት ፡ ርስትን ፡ የሚለይ ፡ ማናቸውም ፡ አጥር ፡ የሁለቱ ፡ ርስት ፡ ባለሀብቶች፡ የጋራ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ይገመታል ። ይኸውም ፡ ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ ከሌለና ፡ ከነ ዚሁ ፡ ሁለት ፡ ቦታዎች ፡ አንዱ ፡ ብቻ ፡ አጥር ፡ ያለው ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፱ ። ስለ ፡ ቦይ ።

(፩) ስለ ፡ ቦይ፡ የአፈሩ፡ አወጣጥ ፡ ወይም ፡ አጣጣል ፡ ከቦዩ ፡ በአንደኛው ፡ ወገን ፡ ብቻ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የጋራ ፡ አለመሆኑን ፡ ያመለክታል ።

(፪) ቦዩ ፡ አፈሩ፡ ወደ፡ ተጣለበት ፡ ወገን ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ይገመታል ።

(፫) ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ የማቅረብ ፡ መብት ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፲ ። ስለ ፡ ውሃ ፡ ቧንቧዎች ፡ ስለጋዝና ፡ ኤሌትሪክ ፡ ማደያ ፡ መሥመሮች ።

የውሃ ፡ ቧንቧዎች ፡ የጋዝና ፡ የኤሌክትሪክ ፡ ማደያ ፡ መሥመሮችና ፡ ሌሎችም፡ እንደዚሁ ፡ ከተዘጋጁበት ፡ መሬት ፡ ውጭ ፡ ቢገኙም ፡ እንኳ ፡ የሚነሡበት ፡ የዋናው ፡ ድርጅት ፡ ተጨማሪዎች ፡ ሆነው ፡ የሚገመቱና ፡ የዋናው ፡ ክፍል ፡ ባለቤት ፡ ንብረት ፡ ሆነው ፡ የሚቈጠሩ ፡ ናቸው ።

(፪) ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ የማቅረብ ፡ መብት ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

የባለሀብቱ ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፲፩ ። ትርጓሜ ።

(፩) ሀብትነት፡ ማለት፡ በአንዱ ፡ ግዙፍ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ከሁሉ ፡ የሰፋ ፡ መብትን ፡ የያዘ ፡ ማለት ፡ ነው ።

(፪) ይህ፡ መብት፡ በሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ሥርዐቶች ፡ ካልሆነ ፡ በቀር፡ ሊከፋፈል፡ ወይም ፡ ሊቀነስ ፡ ወይም ፡ ሊወሰን ፡ አይችልም ።

ቍ፡ ሺ፱፻፲፪። በመብቱ ፡ ውስጥ ፡ ስላለው ፡ ነገር፡በንብረቱ፡ስለ፡መግልገልና፡ስለ፡መጠቀም።

(፩) በሕጎችና፡ በደንቦች ፡ ከሚደረገው ፡ የመብት ፡ መቀነስ ፡ በቀር ፡ ባለሀብቱ ፡ በመሰለው ፡ መንገድ ፡ ሀብቱን ፡ ሊገለገልበትና ፡ ሊጠቀምበት ፡ ይችላል ።

(፪) ባለሀብት ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ በሕይወት ፡ ሳለ ፡ ወይም ፡ በሚሞትበት ፡ ጊዜ ፡ ዋጋ ፡ ተቀብሎ ፡ ወይም ፡ ዋጋ ፡ ሳይቀበል ፡ በንብረቱ ፡ ሊያዝዝበት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፲፯ ። የመፋለም ፡ መብት ።

ባለሀብት ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ መብት ፡ ሳይኖረው ፡ እጁ ፡ ካደረገው ፡ ሰው፡ ወይም፡ ከያዘው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ሀብቱ ፡ ይገባኛል ፡ ሲል ፡ ለመፋለምና ፡ ማናቸውንም ፡ የጎይል ፡ ተግባር ፡ ለመቃወም ፡ ይችላል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ የሚመለከቱ ፡ የተለዩ ፡ ደንቦች ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፲፯ ። ቦታውን ፡ ስለ ፡ ማጠር ።

ባለሀብቱ ፡ ቦታውን ፡ ማጠር ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፲፰ ። ወሰን ።

ወሰኖቹ፡ የሚያጠራጥሩ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጎረቤቱ ፡ በጠየቀው ፡ ጊዜ ፡ እያንዳንዱ ፡ ባለሀብት ፡ (ባለርስት) ፡ ወሰኖቹን ፡ ለማረጋገጥ ፡ ርዳታ ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፲፱ ። የመሬት ፡ ውስጥ ፡ ሀብትነት ።

የመሬት ፡ ሀብትነት ፡ (የመሬት፡ ርስትነት)፡ ማለት ፡ መሬቱን ፡ ሥራ ፡ ለማስያዝ ፡ ጠቃሚ ፡ እስከ ፡ ሆነው ፡ ጥልቀት ፡ ድረስ ፡ ያለውን ፡ የውስጥ፡ሀብትነትን፡ ጭምር ፡ የያዘ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፳ ። የመሬት ፡ ውስጥ ፡ ቍፈራ ፡ ወይም ፡ ሥራ ።

በራሱ፡ መሬት ፡ ውስጥ ፡ ሥራዎችን ፡ የሚያደራጅ ፡ ወይም ፡ የሚቈፍር ፡ ባለሀብት ፡ (ባለርስት) ፡ የጎረቤቶቹን ፡ መሬት ፡ ማናጋት ፡ አይገባውም ፤ እንደዚሁም ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ የሚገኙትን ፡ የሥራዎቹን ፡ ጥንካሬ ፡ አደጋ ፡ ወይም ፡ ጉዳት ፡ እንዳያገኛቸው ፡ ማድረግ ፡ ይገባዋል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፳፩ ። የመሬት ፡ በላይ ፡ ሀብትነት ።

የመሬት ፡ ሀብትነት ፡ ማለት ፡ መሬቱን ፡ ሥራ ፡ ለማስያዝ ፡ ጠቃሚ ፡ እስከ ሆነውም ፡ ጥልቀት ፡ ድረስ ፡ ያለውንና ፡ የወደ ፡ ላይ ፡ ሀብትነትን ፡ የያዘ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፳፪ ። ስለ ፡ ቅርንጫፎችና ፡ ስለ ፡ ዛፍ ፡ ሥሮች ።

(፩) ማናቸውም ፡ ሰው ፡ ወደ፡ መሬቱ ፡ ላይ ፡ ተዘርግተው ፡ የገቡትን ፡ የጎረቤቱን ፡ የዛፎች፡ቅርንጫፎች፡በአንድ፡ወር፡ውስጥ፡እንዲቈርጥ፡በዳኛ፡ማስጠንቀቂያ፡ይችላል።

(፪) ያንድ፡ መሬት ፡ባለሀብት ፡ የማብቃቃት ፡ ግዴታ ፡ ሳይኖርበት ፡ ከወሰኑ ፡ መሥመር ፡ አልፎ ፡ በመሬቱ ፡ ውስጥ ፡ ሰውስጥ ፡ የሚሄዱትን ፡ ሥሮች ፡ ሊቈርጣቸው ፡ ይችላል ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፻፻፲፫ ። ስለ ፡ መሥራትና ፡ ተክል ፡ ስለ ፡ ማቋረጥ ።

ባለሀብቱ ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ ለርሱ ፡ መልካም ፡ መስለው ፡ የታዩትን ፡ ሥራ ዎችና ፡ ተክሎች ፡ ለመሥራትና ፡ ለማቋረጥ ፡ ይችላል ።

ቍ፡ ሺ፻፻፲፬ ። በመሬቱ ፡ ላይ ፡ ያለ ፡ መብት ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) ባንድ፡ መሬት፡ ላይ ፡ ወይም ፡ ውስጥ ፡ የተቋቋሙ ፡ ሥራዎችና ፡ ሌሎች ፡ የጥ በብ ፡ ሥራዎች ፡ ወይም ፡ ከመሬቱ ፡ ጋራ ፡ ንዋሪነት ፡ ባለው ፡ ሁኔታ ፡ የተያያዙ፡ ሁሉ ፡ ሌላ ፡ ባለሀብት ፡ ሊኖራቸው ፡ ይችላሉ ።

(፪) የዚህ፡ ባለሀብት፡ መብት ፡ ለሌላ ፡ ንብረት ፡ የአገልግሎት ፡ ግዴታ፡ ባለቤቶች፡ ንብረቶች ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፲፭ ። (፪) የተጠበቁ ፡ ሁኔታዎች ።

(፩) ያንድ፡ ቤት፡ ፎቆችን ፡ ወይም ፡ ክፍሎችን ፡ የጋራ ፡ ሀብትነት፡የሚመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ናቸው ።

(፪) እንዲሁም፡ በሌላ፡ ሰው ፡ መሬት ፡ ስለ ፡ ተሠሩት ፡ ሕንጻዎች ፡ ጉዳይ ፡ የተነገ ረው ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ቍጥሮች ፡ የተመለከተው ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚነት ፡ የተ ጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፲፮ ። በመሬቱ ፡ ላይ ፡ መግባትን ፡ ስለ ፡ መከልከል ።

ባለሀብቱ ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ ማንም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ እንዳይገባ ፡ ለመከልከል ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፲፯ ። አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ መግባት ። (፩) ሊደርስ ፡ የሚችል ፡ ጉዳት ፡ ወይም ፡ አደጋ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው፡ በሌላ፡ ሰው ፡ መሬት፡ ውስጥ ፡ ካልገባ ፡ በቀር ፡ ሊደርስ ፡ ከሚ ችል ፡ ጉዳት ፡ ወይም ፡ ከተቃረበ ፡ አደጋ ፡ ሌላውን ፡ ሰው ፡ ሊጠብቀው ፡ ወይም ፡ ራሱን ፡ ለመጠበቅ ፡ ያልቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዚህ ፡ መሬት ፡ ባለሀብት ፡ እንደ ዚህ ፡ ባለ ፡ ሁኔታ ፡ የሚደረገውን ፡ እቦታው ፡ ላይ ፡ መግባት ፡ መቻል ፡ አለበት፡ (መፍቀድ ፡ አለበት) ።

(፪) ከዚህም፡ የተነሣ፡ ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለሀብቱ ፡ ተገቢ ፡ የሆነ ፡ ካሣ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፲፰ ። (፪) አጥር ፡ ወይም ፡ ቤት ፡ ስለ ፡ ግደስ ።

(፩) በአንድ ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ የተመሠረተውን ፡ አጥር ፡ ወይም ፡ ቤት ፡ ለማደስ ፡ በጎረ ቤት ፡ መፈት ፡ ላይ ፡ ማለፍ ፡ አስፈላጊ ፡ ሲሆን ፡ ጎረቤት ፡ የሆነው ፡ መሬት ፡ ባለሀብት ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ መተላለፍን ፡ መፍቀድ ፡ አለበት ።

(ፀ) በዚህ ፡ የተነሣ ፡ ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለሀብቱ ፡ ኪሣራ ፡ ለመ ጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፲፱ ። (ቮ) የጠፉ ፡ ነገሮች ፡ ወይም ፡ እንስሶች ።

(ሏ) በተፈጥሮ ፡ ጎይል፡ ወይም፡ በድንገተኛ፡ ሁኔታ ፡ ማንኛዎቹም ፡ ዕቃዎች፡በሌላ፡ ሥስተኛ ፡ ሰው ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ የተገኙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ከብ ቶች ፡ እንደ ፡ ንብ ፡ መንጋ ፤ እንደ ፡ ዶሮ ፡ የመሰሉ ፡ እንስሶች ፡ ተላልፈው ፡ እን ዲሁ ፡ የተገኙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለመብት ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ እንዲፈልጓቸውና ፡ እንዲወስዷቸው ፡ የመሬቱ ፡ ባለሀብት ፡ በመሬቱ ፡ ውስጥ ፡ መግባትን ፡ መፍ ቀድ ፡ አለበት ።

(፪) ከዚህም ፡ የተነሣ ፡ ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የመሬቱ ፡ ባለሀብት ፡ ከዚሁ ፡ ባለመብት ፡ ላይ ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅና ፡ ኪሣራው ፡ እስኪከፈለው ፡ ድረስ ፡ ዕቃውን ፡ ወይም ፡ እንስሳውን ፡ የመያዝ ፡ መብት ፡ ሊኖረው ፡ ይችላል ።

(ቮ) ባለመሬቱ ፡ ራሱ ፡ ወዲያውኑ ፡ ፈልጎ ፡ የጠፋውን ፡ ዕቃ ፡ ወይም ፡ እንስሳ ፡ ባለመብት ፡ ለሆነው ፡ ሰው ፡ የሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ እንዳይገባ ፡ ለመቃወም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፳ ። ስለ ፡ መተላለፊያ ፡ ቦዮችና ፡ ቧንቧዎች ።

(ሏ) ባለርስቱ ፡ የሚያርስበትን ፡ ኪሣራ ፡ በሙሉና ፡ አስቀድሞ ፡ ካገኘ ፡ በራሱ ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ ለሌሎች ፡ መሬቶች ፡ ጥቅም ፡ የሚሆኑ ፡ የውሃ ፡ ቧንቧዎች፡የጋዝ፡ መተላለፊያዎች ፡ የኤሌክትሪክ ፡ መሥመሮችና ፡ እነዚህን ፡ የመሳሰሉ ፡ ሌሎች ፡ ሥራዎች ፡ እንዲተላለፉ ፡ መፍቀድ ፡ አለበት ።

(፪) አሠራሩም፡ ሌላ ፡ መሬት፡ የአገልግሎት ፡ ግዴታ ፡ ላለበት ፡ መሬት ፡ የበለጠ፡ በሚመች ፡ አኳኋንና ፡ ከሁሉ ፡ ያነሰ ፡ ኪሣራ ፡ በሚያስከትል ፡ ዐይነት ፡ መፈ ጸም ፡ አለበት ።

(ቮ) የዚህም፡ መሬት፡ ባለቤት ፡ የተቋቋመው ፡ ሥራ ፡ በራሱ ፡ ኪሣራ ፡ ከመሬቱ ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ ሌላ ፡ ስፍራ ፡ እንዲዘዋወርና ፡ እንዲቋቋም ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፳፩ ። የመተላለፍ ፡ መብት ፡ (ሏ) መሠረቱ ።

መሬቱ ፡ የተዘጋበት ፡ ወይም ፡ በመሬቱ ፡ ለመጠቀም ፡ ለሕዝብ ፡ በሚያገለግ ለው ፡ መንገድ ፡ ላይ ፡ በቂ ፡ ያልሆነ ፡ መ[illegible]ጫ ፡ ያለው ፡ ባለሀብት ፡ ሊያደርስ ፡ በሚችለው ፡ ጉዳት ፡ መጠን ፡ ግምቱን ፡ ከከፈለ ፡ አስፈላጊውን ፡ መተላለ ፊያ ፡ እንዲሰጠው ፡ ጎረቤቱን ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፪፻፺፭፪ ። (፪) በእጅ ፡ ያለ ፡ መሬት ።

(፩) የመተላለፊያ ፡ መንገድ ፡ መብት ፤ የመተላለፊያ ፡ መንገድ ፡ እንዲወጣ ፡ በመሬቱ ፡ ተፈጥሮ ፡ ሁኔታ ፡ ምክንያት ፡ በጣም ፡ ሊጠየቅ ፡ በሚችለው ፡ ጎረቤት ፡ ላይ ፡ ይፈጸማል ።

(፪) ለዚህም፡ ነገር ፡ የመሬቶቹና፡ የመተላለፊያዎቹ ፡ ሁኔታ ፡ መተላለፊያ ፡ የታጠረበት ፡ (የተከለለው) ፡ ጠቃሚነትና ፡ መተላለፊያ ፡ እንዲወጣበት ፡ የተጠየቀው ፡ መሬት ፡ በመተላለፊያው፡ መንገድ ፡ ምክንያት ፡ የሚደርስበትን ፡ ጉዳት፡ ማመዛዘን ፡ ያስፈልጋል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፺፮ ። (፫) የመሬት ፡ ክፍያ ፡ ሲሆን ።

መሬቱ ፡ መተላለፊያ ፡ ያጣበት ፡ ምክንያት ፡ መሬቱ ፡ ተከፍሎ ፡ በመሸጡ ፡ በልዋጭ ፡ በክፍያ ፡ ወይም ፡ በማናቸውም ፡ ውል ፡ ምክንያት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የመተላለፊያው ፡ መንገድ ፡ እነዚህ ፡ ውሎች ፡ በተፈጸሙባቸው ፡ መሬቶች ፡ ላይ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ይጠየቅ ፡ ዘንድ ፡ አይቻልም ።

ቍ፡ ሺ፪፻፺፯ ። (፬) አስፈላጊ ፡ የሆኑ ፡ ሥራዎች ።

የመተላለፊያ ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ባለጥቅም ፡ በዚሁ ፡ መብቱ ፡ ቢገለገል ፡ መተላለፊያ ፡ መንገድ ፡ ለወጣበት ፡ መሬት ፡ የሚደርስበት ፡ ጉዳት ፡ እነስተኛ ፡ ይሆን ፡ ዘንድ ፡ አስፈላጊዎች ፡ የሆኑትን ፡ እንዲሠራና ፡ እንዲጠብቅ ፡ ሊገደድ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፺፰ ። በባለሀብትነት ፡ መብት ፡ አለመጠን ፡ ስለ ፡ መገልገል ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) ባለሀብቱ ፡ በመብቱ ፡ በሚገለገልበት ፡ ጊዜ ፡ የጎረቤቱ ፡ ርስት ፡ ጥቅም ፡ የሚቀነስበትን ፡ ወይም ፡ የሚጎዳበትን ፡ ማናቸውንም ፡ ከመጠን ፡ ያለፈ ፡ ነገር ፡ ከመሥራት ፡ መጠበቅ ፡ ይገባዋል ።

(፪) በተለይም፡ ጪስን፡ ወይም ፡ ጠለሸትን ፡ ወይም ፡ በጉርብትና ፡ አኗኗር ፡ ሊታገሡት ፡ ከሚቻለው ፡ በላይ ፡ የሆኑትን ፡ ሽታዎች ፤ ጩኸቶች፡ ወይም ፡ ንውጽ ውጽታዎች ፡ ወደ ፡ ጎረቤት ፡ እንዲሄድ ፡ ማድረግ ፡ የተከለከለ ፡ ነው ።

(፫) እነዚህም፡ የሚወሰኑት፡ የአገሩን ፡ ልማድ ፡ በመከተልና ፡ እንዲሁም ፡ የመሬቱን ፡ አቀማመጥና ፡ የተፈጥሮውን ፡ ዐይነት ፡ በመመልከት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፺፱ ። (፪) ስለ ፡ ቅጣት ።

አንድ ፡ ባለሀብት ፡ በመብቱ ፡ ከመጠን ፡ በላይ ፡ በመገልገሉ ፡ ምክንያት ፡ ማናቸውም ፡ ሰው ፡ ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ ሲሆን ፤ ወይም ፡ ጉዳት ፡ እንደሚደርስበት ፡ የሚያሠጋው ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ በሚደርስበት ፡ ጉዳት ፡ የኪሣራ ፡ መጠየቁ ፡ መብት፡ሳይነካበት ፡ የተባለው ፡ ባለሀብት ፡ ጉዳት ፡ ያደረሰበትን ፡ ነገር ፡ እንደ፡ ነቢረ ፡ እንዲያደርግ ፡ ወይም ፡ ጉዳት ፡ ያደርሳል ፡ ተብሎ ፡ የተሠጋበት ፡ ነገር ፡ እንዳይደርስ ፡ አስፈላጊውን ፡ ጥንቃቄ ፡ እንዲፈጽም ፡ ሊከሰው ፡ ይችላል ።

ቍ፡ ፺፱፻፸፯ ። በባለሀብትነት ፡ መብት ፡ ላይ ፡ የተሰጡት ፡ የመብት ፡ ወሰኖች ፡ የማይ ታለፉ ፡ ስለ ፡ መሆናቸው ።

(፩) የባለሀብቶች፡ ልዩ፡ መብቶችን ፡ የሚቀንሱት ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተመለከቱት፡ ቍጥሮች ፡ የተነገሩት ፡ በርስት ፡ መዝገብ ፡ ባይጻፉም ፡ እንዳሉ ፡ የሚቈጠሩ ፡ ናቸው ።

(፪) በሁሉቱ፡ ወገን ፡ ቍጥጥሮች፡ ስምምነት ፡ ሊሰረዙ ፡ ወይም ፡ ሊለዋወጡ ፡ ሊሻ ሻሉ ፡ አይቻልም ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ውሃዎች ፡ ባለሀብትና ፡ በውሃዎች ፡ ስለ ፡ መገልገል ።

ቍ ፡ ፺፻፸፰ ። ለጎብረት ፡ ኑሮ ፡ ጥቅም ፡ በቀደምትነት ፡ አስፈላጊዎች ፡ ስለ ፡ መሆቸው ።

(፩) ፈሳሾችም ፡ ቢሆኑ ፡ ወይም ፡ ባይሆኑ ፡ ውሃዎች ፡ ለጎብረት ፡ ኑሮ ፡ ጥቅም ፡ ከሁሉ ፡ በፊት ፡ የተመደቡ ፡ ናቸው ።

(፪) ለጎብረት፡ ኑሮ ፡ ጥቅም ፡ አስፈላጊዎች ፡ እንደ ፡ መሆናቸውም ፡ መጠን ፡ የሕ ዝብ ፡ ባለሥልጣኖች ፡ የሚጠባበቋቸውና ፡ የሚጠብቋቸው ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፺፻፸፱ ። የውሃ ፡ ባለሀብት ፡ ስለ ፡ መሆን ።

ውሃ ፡ የግል ፡ ሀብት ፡ ተብሎ ፡ የሚገመተው ፡ በሰው ፡ እጅ ፡ በተሠራው ፡ በውሃ ፡ ማጠራቀሚያ ፡ በኩሬ ፡ ወይም ፡ ለውሃ ፡ በተበጀ ፡ ጕድጓድ ፡ ውስጥ ፡ ሁኖ ፡ ዐወቆ፡ የማይፈስ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፺፻፹ ። የውሃ ፡ ሕጋዊ ፡ ሁኔታ ።

(፩) ውሃው ፡ የወል ፡ የጋርዮሽ ፡ ሀብት ፡ እንዲሆን ፡ ወይም ፡ ለጥቅም ፡ እንዲውል ፡ የሚያደርጉ ፡ ሁኔታዎችና ፡ እንዲሁም ፡ የውሃው ፡ የንብረት ፡ ግዴታና ፡ የመገል ገል ፡ መብቶች ፡ በዚሁ ፡ አንቀጽ ፡ በተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተወሰኑ ፡ ናቸው ።

(፪) የውሃ፡ መገደቢያ፡ ወይም፡ ማድረጊያ፡ የሆኑትን፡ የጎብረት ፡ ሀብቶችን ፡ ባለሀብ ትነት ፡ የሚመለከቱት ፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ናቸው ።

(፫) እንደዚሁም ፡ የልዩ ፡ ሕጎች ፡ ድንጋጌዎችና ፡ በጠቅላላ ፡ ወይም ፡ ለአንድ ፡ ክፍል ፡ በተሰጡት ፡ የአስተዳደር ፡ ደንቦች ፡ የሚገኙት ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፺፻፹፩ ። ስለ ፡ ዳኞች ፡ ሥልጣን ።

(፩) ውሃው፡ ሊጠቅማቸው ፡ በሚችል ፡ ሰዎች ፡ መካከል፡ ክርክር ፡ የተነሣ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ ፍርዳቸውን ፡ ሲሰጡ ፡ ለሀብትነት ፡ የሚገባውን ፡ ክብር ፡ በመስ

ጠት ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ የሆኑት ፡ ጥቅሞች ፡ የሚስማሙበትን ፡ መንገድ ፡ መፈለግ ፡ አለባቸው ።

(፪) ዳኞቹ፡ በሚሰጡት፡ ውሳኔ ፡ ምናልባት ፡ ክባለሀብትነት ፡ ሙብቶች ፡ ላይ፡ የደረሱ ፡ ጉዳቶች ፡ ቢኖሩ ፡ በሕግ ፡ የተደነገገ ፡ ሌላ ፡ ነገር ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ የጉዳት ፡ ኪሣራን ፡ የሚያሰጡ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፸፪ ። ውሃውን ፡ ለቤት ፡ ጉዳይ ፡ ስለ ፡ ማዋል ፤ (፩) የባለሀብቱ ፡ ሙብቶች ።

የእንድ ፡ መሬት፡ ባለሀብት ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ በመሬቱ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘውን ፡ ውሃና ፡ በመሬቱ ፡ አቋርጦ ፡ የሚያልፈውን ፡ ወይም ፡ በመሬቱ ፡ ወሰን ፡ የሚሄደውን ፡ ውሃ ፡ ለግል ፡ ጥቅሙ ፤ ለቤቱ ፡ ሰዎች ፡ ጥቅም ፡ ለማዋልና ፡ መንጋውን ፡ ሊያጠጣበት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፸፫ ። (፪) የጎረቤቶች ፡ መብት ።

ጎረቤቶች ፡ ከውሃው ፡ ዋጋ ፡ እጅግ ፡ የበዛ ፡ የሆነውን ፡ የማይመዛዘን ፡ ገንዘብ ፡ ካልከፈሉ ፡ በቀር ፡ ውሃ ፡ በሌላ ፡ ቦታ ፡ የማያገኙ ፡ በሆኑ ፡ ጊዜና ፡ የውሃው ፡ ባለሀብትም ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ የሚገኘው ፡ የውሃው ፡ ብዛት ፡ ለራሱ ፡ ቤት ፡ አስፈላጊ፡ ከመሆን ፡ አልፎ ፡ የሚተርፍ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ለጎረቤቶቹ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውንና ፡ ክብቶቻቸውን ፡ የሚያጠጡበትን ፡ የግድ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ ውሃ ፡ መስጠት ፡ አለበት፡

ቍ ፡ ሺ፪፻፸፬ ። (፫) በጎረቤቶቹ ፡ መብት ፡ ላይ ፡ ስለሚሰጠው ፡ ደንብ ።

(፩) ጎረቤቶቹ ፡ በዚህ ፡ ባላቸው ፡ መብት ፡ የሚገለገሉበትን ፡ አኳኋን ፡ የሚያመለክት፡ ደንብ፡ ለአእምሮ፡ ተስማሚ፡ በሆነ፡ ወይነት፡ ባለሀብቱ፡ መወሰን፡ ይችላል ።

(፪) ለጎረቤቶቹ ፡ በታወቀላቸው ፡ በዚህ ፡ መብት ፡ በመገልገላቸው ፡ ምክንያት ፡ የመሬት ፡ ባለሀብት ፡ በመሬቱ ፡ የሚገለገልበት ፡ ወይም ፡ የሚጠቀምበት ፡ ነገር፡ ከፍ ፡ ባለው ፡ ወይነት ፡ የተቀነሰ ፡ ወይም ፡ የታወከ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ እነዚህ ፡ ጎረቤቶቹ ፡ የሚገባውን ፡ ኪሣራ ፡ እንዲሰጡት ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፸፭ ። ስለ ፡ ተከለከሉ ፡ ሥራዎች ።

(፩) በጉድጓድ፡ ወሃ፡ በምንጭ ፡ ውሃ ፡ ወይም ፡ በፈሳሽም ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ በማይፈስ ፡ በሌላ ፡ ውሃ ፡ የመገልገል ፡ መብት ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፤ ይህን ፡ የሚገለገሉበትን ፡ ውሃ ፡ ለማበላሸት ፡ የሚችል ፡ በመሬት ፡ ውስጥ ፡ እንደሚደረግ ፡ የእድፍ ፡ ውሃ ፡ መሄጃ ፡ እንደ ፡ ሽንት ፡ ቤት ፡ ያለው ፡ ማናቸውም ፡ ሥራ ፡ እንዳይሠራ ፡ ለመቃወም ፡ ይችላሉ ።

(፪) ይህ፡ የተጠቀሰው፡ ሥራ ፡ የባለጥቅሞቹን ፡ መብት ፡ በመናቅ ፡ ተሠርቶ፡እንደ ፡ ሆነም ፤ የተባሉት፡ ባለጥቅሞች ፡ ሥራው ፡ እንዲፈርስ ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፺፱፻፸፮ ። ስለ ፡ መስኖ ፡ ውሃ ፡ (፩) የባለሀብቱ ፡ መብት ።

(፩) ማንም ፡ ሰው፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ አቋርጦ ፡ የሚያልፈውን ፡ ወይም ፡ በመሬቱ ፡ ወሰን ፡ ላይ ፡ የሚወርደውን ፡ ውሃ ፡ መሬቱን ፡ ለማጠጣት ፡ ሊገለገልበት ፡ ይች ላል ።

(፪) ይህም ፡ ስለ ፡ ተባለ ፡ መብቱ ፡ ለቤት ፡ አገልግሎት ፡ የሚያስፈልጋቸውን ፡ ወይም ፡ መንጋቸውን ፡ ለማጠጣት ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ በሚገኘው ፡ ወይም ፡ መሬቱን ፡ አልፎ ፡ ከመሬቱ ፡ በታች ፡ በሚወርደው ፡ ውሃ ፡ የሚጠቀሙትን ፡ (የሚገለገሉትን ፡) ሰዎች ፡ በሚጎዳ ፡ አኳኋን ፡ ሊሠራበት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፺፱፻፸፯ ። (፪) ለቤት ፡ አገልግሎት ፡ የሚሆን ፡ ውሃ ፡ ቀደምትነት ፡ ያለው ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) መሬትን፡ በመስኖ፡ በማጣጣት ፡ የሚደረገው ፡ የውሃ ፡ መገልገል ፤ ይህንኑ ፡ ውሃ ፡ ለቤት ፡ አገልግሎት ፡ ሳይሆን ፡ በሌላ ፡ አኳኋን ፡ የሚገለገሉበትን፡ ሰዎች፡ የሚጎዳ ፡ ወይም ፡ ይጎዳል ፡ ተብሎ ፡ የሚያሠጋ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ እነዚሁ ፡ ሰዎች፡ በውሃው ፡ ለመገልገል ፡ መብት ፡ አለን ፡ የሚሉበትን ፡ ለማስረዳት ፡ በቻሉ፡ጊዜ፡ የተባለውን ፡ አዲሱን ፡ የውሃ ፡ መገልገል ፡ ለመቃወም ፡ ይችላሉ ።

(፪) በዚሁ፡ መሬት፡ ላይ ፡ በውሃው ፡ ለመጠቀሚያ ፡ የሚሆኑ ፡ ግልጽ ፡ የሆኑ ፡ የታወቁ ፡ ትልልቅ ፡ ሥራዎች ፡ ወይም ፡ የማቋቋም ፡ ሥራዎች ፡ ተፈጽመው ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ባለመብቶቹ ፡ ለቤት ፡ አገልግሎት ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ ውሃውን ፡ ለሌላ ፡ ጥቅም ፡ ለማዋል ፡ በወሃው ፡ ለመጠቀም ፡ ያገኙት ፡ መብት ፡ አላቸው ፡ ይባላል ።

ቍ ፡ ፺፱፻፸፰ ። (፫) ቅቅት ።

ዳኞች፡ ከወደ፡ታች ፡ የሚገኙት፡ ባለመሬቶች፡ በወሃው ፡ለመጠቀም ፡ ያገኙት፡ መብት ፡ መኖሩን ፡ ያወቁ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህን ፡ ያገኙትን ፡ መብታቸውን ፡ በሚጎዳው ፡ መጠን ፡ ከወደ ፡ ላይ ፡ ባለው ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ የተጀመሩት ፡ ወይም ፡ የተፈጸሙት ፡ ሥራዎችና ፡ የተቋቋሙት ፡ ነገሮች ፡ እንዲቋረጡ ፡ ወይም ፡ ከአገልግሎት ፡ ውጭ ፡ እንዲሆኑ ፡ ያዝዛሉ ።

ቍ ፡ ፺፱፻፸፱ ። (፩) ለባለሀብቱ ፡ ስለሚገባው ፡ ኪሣራ ።

ከወደ፡ላይ፡ ያለውን፡ መሬት፡ በላዩ ፡ አቋርጦ ፡ በሚያልፈው ፡ ወይም ፡ በወሰኑ፡ ላይ ፡ በሚሄደው ፡ ውሃ ፡ እንዳይገለገል ፡ በሚወሰነው ፡ ክልከላ ፡ ምክንያት ፡ መሬቱን ፡ ለማልማት ፡ የማይቻል ፡ ወይም ፡ በልማቱ ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ የሚያደርስበት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከወደ ፡ ላይ ፡ ላለው ፡ መሬት ፡ ባለሀብት፡ ኪሣራ፡ ይገባዋል ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፪፻፺፯ ። (፩) የኪሣራው ፡ ልክ ።

(፩) የዚህን ፡ የኪሣራውን ፡ ልክ ፡ ዳኞች ፡ በርትዕ ፡ መሠረት ፡ ይወስናሉ ።

(፪) ዳኞች ፡ ስለ ፡ ኪሣራው ፡ ውሳኔ ፡ የሚሰጡት ፡ የነገሩን ፡ ሁኔታዎች ፡ ሁሉ ፡ በተለይም ፡ በውሃው ፡ እንዳይገለገል ፡ በመከልከሉ ፡ ምክንያት ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ከሚገኘው ፡ መሬት ፡ ዋጋ ፡ የተቀነሰውን ፡ ወደ፡ታች ፡ ያሉት ፡ ሰዎችም ፡ በውሃው ፡ ከመገልገላቸው ፡ የተነሣ ፡ የሚያገኙትን ፡ ጥቅም ፡ በማመዛዘን ፡ ነው ።

(፫) በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ኪሣራው ፤ በቅን ፡ ልቡናና ፡ ከመሬቱ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ ያሉት ፡ በውሃው ፡ የሚገለገሉት ፡ ሳይቃወሙዋቸው ፡ የተሠሩትንና ፡ ዳኞች ፡ ከአገልግሎት ፡ ውጭ ፡ ያደረጉዋቸውን ፡ ሥራዎችና ፡ የተቋቋሙትን ፡ ነገሮች ፡ ዋጋ ፡ የሚጨምር ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፺፰ ። (፩) ባለሥልጣን ፡ ዳኞች ።

ከዚህ፡ በላይ፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች፡ የተመለከቱትን፡ ከርከሮች ፡ ለመወሰን፡ ሥልጣን፡ያላቸው፡ ዳኞች፡ እነዚህ፡ ከዚህ፡ በላይ፡ የተነገሩት፡ ሥራዎች፡ በተደቀኑበት፡ ወይም ፡ በተፈጸሙበት ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ ስፍራ ፡ የሚዳኙት ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፺፱ ። ውሃውን ፡ ለእንዱስትሪ ፡ አገልግሎት ፡ ስለ ፡ ማዋል ። (፩) የባለሀብቱ ፡ መብት ።

(፩) የመሬቱ ፡ ባለሀብት ፡ መሬቱን ፡ አቋርጦ ፡ በሚያልፈው፡ ወይም ፡ በመሬቱ ፡ ወሰን ፡ ላይ ፡ በሚሄደው ፡ ውሃ ፡ ወፍጮን ፡ ለመትከል ፡ የልብስ ፡ ማጠቢያን ፡ ወይም ፡ የሰው ፡ መታጠቢያን ፡ የመሳሰለ ፡ የእንዱስትሪን ፡ ወይም ፡ የንግድን ፡ ድርጅት ፡ በማቋቋም ፡ ሊገለገልበት ፡ ይችላል ።

(፪) እርሱም ፡ ውሃው ፡ ከመሬቱ ፡ ወደ ፡ ውጭ ፡ በሚወጣበት ፡ ጊዜ ፡ ውሃውን ፡ ያልተበላሸና ፡ ወሃው ፡ ለሚሄድላቸው ፡ ሰዎች ፡ አገልግሎት ፡ ለመሆን ፡ እንዲችል ፡ አድርጎ ፡ መልቀቅ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፻ ። (፪) የነዚህ ፡ መብቶች ፡ አወሳሰን ።

(፩) ባለሀብቱ ፡ ውሃው ፡ ከመሬቱ ፡ ወደ ፡ ውጭ፡ በሚወጣበት ፡ ጊዜ ፡ ውሃውን ፡ ያልለቀቀው፡ እንደ፡ ሆነ፡ ወይም ፡ አበላሽቶ፡ ወይም፡ ለአንድ ፡ አገልግሎት ፡ የማይሆን ፡ አድርጎ፡ የለቀቀው ፡ እንደ ፡ ሆነ፡ ስለ ፡ መስኖ ፡ ውሃ ፡ አገልግሎት ፡ በሚናገሩት፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፉት ፡ ቍጥሮች ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚዎች፡ይሆናሉ ።

(፪) ይህም ፡ ስለ ፡ ተባለ ፡ ከወደ ፡ ላይ ፡ ለሚገኘው ፡ መሬት ፡ ባለሀብት ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ከወደ፡ታች ፡ ያሉት ፡ ባለመብቶች ፡ ሳይቃወሙ ፡ ለተፈጸሙትና፡ ዳኞች፡ ከአገልግሎት ፡ ውጭ ፡ ለአደረጓቸው ፡ ሥራዎች ፡ ወይም ፡ ለተቋቋሙት ፡ ድርጅቶች ፡ ዋጋ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አንዳች ፡ ኪሣራ ፡ አይከፈለውም ።

ቍ ፡ ፺፪፻፵፬ ። ከውሃ ፡ ስለሚገኝ ፡ ጎይል ።

የውሃውን ፡ ጎይል ፡ በማከፋፈል ፡ በማመላለስ ፡ ወይም ፡ በመሸጥ ፡ ወራጆች ፡ የሆኑትን ፡ ውሃዎች ፡ ለማከናወን ፡ የሚችሉት ፡ ከመንግሥት ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ኮንሴሲዮን ፡ የተሰጣቸው ፡ ድርጅቶች ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፺፪፻፵፭ ። ስለ ፡ ዝናም ፡ ውሃ ።

(፩) የአንድ ፡ ቤት ፡ ባለሀብት፡ (የቤት ፡ ጌታ)፡ የጣራውን ፡ የዝናም ፡ ውሃ ፡ በራሱ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ እንዲወርድ ፡ ወይነት ፡ እንጂ ፡ በጎረቤት ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ በማይ ወርድበት ፡ ወይነት ፡ አድርጎ ፡ ለመሥራት ፡ ይገደዳል ።

(፪) የሚያስፈልግም፡ ሲሆን፡ የዝናሙ ፡ ውሃ ፡ በመሬት ፡ ውስጥ ፡ ወደ ፡ ተበጀው ፡ የሕዝብ ፡ የወሃ ፡ መሄጃ ፡ በአሸንዳ ፡ ወይም ፡ በቧምቧ ፡ እንዲያመራ ፡ አስፈላጊዎች ፡ የሆኑትን ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፺፪፻፵፮ ። ከወደ ፡ ታች ፡ የሚገኘው ፡ መሬት ፡ ግዴታዎች ።

(፩) ከወደ፡ ታች፡ የሚገኙ ፡ መሬቶች፡ የሰው ፡ እጅ፡ ሳያግዘው ፡ በተፈጥሮው ፡ ከወደላይ ፡ ከሚገኙት፡ መሬቶች፡ የሚወርደውን ፡ ውሃ፡ በግድ ፡ የሚቀበሉ ፡ ናቸው ።

(፪) ከወደ፡ታች፡ የሚገኘው ፡ የመሬት፡ ባለሀብት፡ እንደዚህ፡ ባለ ፡ አኳኋን ፡ የሚፈሰውን ፡ ውሃ ፡ የሚያግድ ፡ ግድብ ፡ ለመሥራት ፡ አይችልም ።

(፫) ከወደ፡ ላይ፡ የሚገኘው፡ የመሬት፡ ባለሀብት ፡ ከወደ፡ ታች ፡ የሚገኘውን ፡ የመሬት ፡ ግዴታ ፡ የሚያከብድ ፡ አንዳች ፡ ነገር ፡ ለማድረግ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፺፪፻፵፯ ። የውሃ ፡ መውረጃውን ፡ የመጥረግ ፡ (የመሠንጠቅ) ፡ ሥራዎች ።

(፩) ከወደ፡ ላይ፡ የሚገኘው ፡ የመሬት፡ ባለሀብት ፡ በመሬቱ፡ ላይ፡ የውሃ፡ መውረጃ፡ የመጥረግ፡ (የመሠንጠቅ) ፡ ሥራዎችን ፡ የፈጸመ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ከወደ፡ ታች ፡ የሚገኙት ፡ የመሬቶች ፡ ባለሀብቶች ፡ ከተባለው ፡ መጥረግ ፡ የተነሣ ፡ በመሬታቸው ፡ ላይ ፡ የሚወርደውን ፡ ውሃ ፡ ኪሣራ ፡ ሳይከፈላቸው ፡ መቀበል ፡ አለባቸው ።

(፪) ከወደ፡ ታች፡ የሚገኙት፡ የመሬቶች ፡ ባለሀብቶች፡ በዚህ፡ ወደ፡ እነርሱ፡ በሚወርደው ፡ ውሃ ፡ ምክንያት ፡ የሚያርስባቸውን ፡ ጉዳት ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ አነስተኛ ፡ እንዲሆን ፡ ከወደ ፡ ላይ፡ የሚገኘው ፡ የመሬት ፡ ባለሀብት፡ አስፈላጊውን ፡ ጥንቃቄ ፡ ሁሉ ፡ ማድረግና ፡ የሚገባውን ፡ ሥራ ፡ ሁሉ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፫) ከወደታች ፡ የሚገኙት፡ የመሬቶች፡ ባለሀብቶች ፡ ወራጁ፡ ውሃ፡ ቤቶች ፡ ባሉበት ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ በቤቶች ፡ አጠገብ ፡ በሚገኝ ፡ ወለል ፡ ወይም ፡ የአትክልት ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ አቋርጦ ፡ የሚያልፍ ፡ ሲሆን ፡ ውሃው ፡ በመሬት ፡ ውስጥ ፡ በሚደረግ ፡ ቦይ ፡ እንዲሄድ ፡ ሲሉ ፡ ከወደ ፡ ላይ ፡ ያሉትን ፡ የመሬቶች፡ ባለሀብቶች ፡ ማስገደድ ፡ ይችላሉ ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፪፻፯፮ ። ስለ ፡ አዳዲስ ፡ ምንጮች ።

መሬትን ፡ በመቈፈር ፡ ወይም ፡ የመሬት ፡ ውስጥ ፡ ሥራዎችን ፡ በመፈጸም ፡ ምክንያት ፡ አንድ ፡ የመሬት ፡ ባለሀብት ፡ ከመሬቱ ፡ ውስጥ ፡ ውሃ ፡ ያመነጨ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተነገረው ፡ ድንጋጌ ፡ ተፈጸሚ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፯፯ ። ውሃን ፡ ስለ ፡ ሙሁሰድ ፤ (፩) የባለሀብቱ ፡ መብት ።

(፩) ባለሀብቱ ፡ መሬቱን ፡ በውሃ ፡ ለማጠጣት ፡ ወይም ፡ ለማናቸውም ፡ ሌላ ፡ አገልግሎት ፡ በመሬቱ ፡ ወሰን ፡ ላይ ፡ በሚሄደው ፡ ውሃ ፡ ለመጠቀም ፡ የፈለገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሃውን ፡ ለሙሁሰድ ፡ አስፈላጊዎች ፡ የሆኑትን ፡ ሥራዎች ፡ ጎረቤት ፡ በሆነው ፡ በሌላው ፡ ሰው ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ ለማስደገፍ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) እነዚህን ፡ ሥራዎች ፡ ለመፈጸምና ፡ በመልካም ፡ ሁኔታ ፡ ለመያዝ ፡ በዚህ ፡ በጎረቤቱ ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ ለማሳለፍ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፱ ። ስለሚገባው ፡ ኪሣራ ።

(፩) ለዚህ ፡ ለወሃ ፡ መክተሪያ ፡ የተሠራው ፡ ግድብ ፡ ከጎረቤቱ ፡ መሬት ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ ነዋሪነት ፡ ባለው ፡ ሁኔታ ፡ የሚያሳጣው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለጎረቤቱ ፡ ኪሣራ ፡ የሚገባው ፡ ይሆናል ።

(፪) እንዲሁም ፡ በግድቡ ፡ ሥራዎች ፡ ወይም ፡ ሥራዎቹን ፡ በመልካም ፡ ሁኔታ ፡ በመጠበቅ ፡ ምክንያት ፡ ወይም ፡ ሥራዎቹ ፡ ተሠርተው ፡ የሚቈዩበት ፡ ጊዜ ፡ በመርዘሙ ፡ ምክንያት ፡ ወይም ፡ በሥራው ፡ ትልቅነት ፡ ምክንያት ፡ ጎረቤቱ ፡ በመሬቱ ፡ በሚያገኘው ፡ አገልግሎት ፡ ላይ ፡ የደረሰው ፡ ሁከት ፡ ከደንበኛው ፡ የጉርብትና ፡ ሁከት ፡ ያለፈ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኪሣራ ፡ የሚገባው ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፲ ። በግድቡ ፡ ስለ ፡ መጠቀም ።

(፩) በመሬቱ ፡ ላይ ፡ ግድብን ፡ ለማስደገፍ ፡ የተጠየቀው ፡ አዋሳኙ ፡ ጎረቤት ፡ ለሥራውና ፡ ሥራውን ፡ በመልካም ፡ ሁኔታ ፡ ለመጠበቅ ፡ የሚወጣውን ፡ ኪሣራ ፡ አጋማሽ ፡ ተካፋይ ፡ ሆኖ ፡ ግድቡ ፡ ለጋርዮሽ ፡ እንዲያገለግል ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ለጋርዮሹ ፡ እንዲያገለግል ፡ የተጠየቀው ፡ ሥራዎቹ ፡ ከተጀመሩ ፡ ወይም ፡ ከተፈጸሙ ፡ በኋላ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከወንዙ ፡ በሁለቱም ፡ ወገን ፡ ያሉትን ፡ መሬቶች ፡ ለማጠጣት ፡ ሲባል ፡ የግድቡ ፡ የመለዋወጥ ፡ ሥራዎች ፡ የሚያስከትሉትን ፡ ትርፍ ፡ ወጪዎች ፡ ሁሉ ፡ ጠያቂው ፡ ብቻውን ፡ መቻል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፲፪ ። ስለ ፡ መስኖ ፡ ቦይ ፡ (፩) የመሬት ፡ ባለሀብቶች ፡ መብት ።

ለቤቱ ፡ አስፈላጊነት ፡ ወይም ፡ መሬቱን ፡ ለማጠጣት ፡ ወይም ፡ ለማናቸውም ፡ ለሌላ ፡ አገልግሎት ፡ በመሬቱ ፡ ወሰን ፡ ላይ ፡ በማይሄድ ፡ ወይም ፡ በመሬቱ ፡

ላይ ፡ አቋርጦ፡ በማያልፍ ፡ ውሃ፡ ለመገልገል ፡ የፈለገ ፡ ባለሀብት ፡ ለባለርስት ፡ አስቀድሞ ፡ የሚከፈል ፡ ትክክለኛ ፡ ኪሣራ ፡ እንዲሰጥ ፡ ተደርጎ ፡ ይህን ፡ የተባለውን ፡ ውሃ ፤ አማካይነት ፡ ባላቸው ፡ መሬቶች ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ መሬቱ ፡ ለማሳለፍ ፡ መብቱን ፡ ከዳኞች ፡ ለመቀበል ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፶፫ ። (፪) የቦዮች ፡ ሥራ ፡ የሚሄድበት ፡ መሥመር ።

(፩) ቦዮቹ ፡ የሚከተሉት ፡ መሥመር ፡ አቋቋማቸውና ፡ ዐይነታቸው ፡ የሚወሰነው ፡ ለጕዳዩ ፡ አካባቢ ፡ የሆኑትን ፡ ሁኔታዎች ፡ በማየት ፡ ነው ።

(፪) የቦዮቹ፡ ሥራ፡ ቦዮቹ ፡ የሚያልፉባቸው ፡ መሬቶች ፡ ባለሀብቶች ፡ በሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ላይ፡ የሚያደርሰው ፡ ጉዳት ፡ ከሁሉ ፡ አነስተኛ ፡ እንዲሆን፡ በማድረግ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፫) የቦዮችም፡ አመራር፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ቤቶች ፡ በቆሙበት ፡ ቦታ ፡ እንዲሁም፡ በቤቶች ፡ አጠገብ ፡ በሚገኘው ፡ ወለል ፡ ወይም ፡ የአትክልት ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ እንዳይሄድ ፡ መሆን ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፶፬ ። (፩) የሚከፈለው ፡ ኪሣራ ።

(፩) ቦዩ ፡ በመሬታቸው፡ ላይ ፡ ለሚያልፍባቸው፡ ባለርስቶች ፡ አንድ ፡ ኪሣራ ፡ ይከፈላቸዋል ።

(፪) የዚህንም ፡ የኪሣራ፡ ልክ ፡ ለመወሰን፡ ባለመሬቶቹ ፡ ለዘወትር ፡ እንዳይጠቀሙበት ፡ የተደረገው ፡ መሬት ፡ ዋጋ ፡ ይገመታል ።

(፫) ከዚህም፡ በቀር፡ ቦዩን ፡ በመሥራት ፡ ሥራውን ፡ በመጠበቅ ፡ ምክንያት ፡ ባለ መሬቶች ፡ ከመሬታቸው ፡ በሚያገኙት ፡ ጥቅም ፡ ላይ ፡ የደረሰው ፡ ውውክት ፡ በግምት ፡ ውስጥ ፡ ይገባል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፶፭ ። በመሬት ፡ ውስጥ ፡ ስለሚገኝ ፡ ውሃ ።

(፩) በመሬት፡ ውስጥ፡ የታፈነና ፡ ወንዝነት ፡ ያለው ፡ የመሬት ፡ ውስጥ ፡ ውሃ ፡ የመንግሥት ፡ (የሕዝብ) ፡ ንብረት ፡ ነው ።

(፪) ማንም ፡ ሰው ፡ ያለ ፡ ፈቃድ ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ ከመቶ ፡ ሜትር ፡ አብልጦ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ ጕድጓድ ፡ ለመቈፈር ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፶፮ ። ስለ ፡ ዓሣ ፡ ማጥመድና ፡ በጀልባ ፡ ስለ ፡ መሄድ ።

(፩) ዓሣን፡ የማጥመድ፡ መብቶች ፡ በልዩ ፡ ሕግ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተወሰኑ ፡ ናቸው።

(፪) በፈሳሽ፡ ውሆችና፡ በሐይቆች ፡ ላይ ፡ በጀልባ ፡ የመሄድ ፡ መብቶችም ፡ እንደዚሁ ፡ የተወሰኑ ፡ ናቸው ።

BACK

አንቀጽ ፡ ፰ ።

የጋራ ፡ ባለሀብትነት ፤ በአላባ ፡ ስለ ፡ መጠቀምና ፡ ስለ፡ሌሎች ፡ ግዙፍ ፡ መብቶች ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

የጋራ ፡ ባለሀብትነት ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ጠቅላላ ፡ ደንቦች ።

ቊ ፡ ሺ፪፻፶፯ ። መሠረቱ ።

(፩) የአንድ፡ ንብረት ፡ ሀብትነት፡ የብዙ ፡ ሰዎች ፡ ለመሆን ፡ ይችላል ፤ እነዚህም ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ ናቸው ።

(፪) የእርሻ ፡ ኅብረቶችንና ፡ በዐዋጅ ፡ የታወቁትን ፡ የባለርስቶች ፡ ማኅበር ፡ ስለ ሚመለከተው ፡ ጕዳይ ፡ በንብረቶች ፡ በኅብረት ፡ ስለ ፡ መጠቀም ፡ በዚህ ፡ አን ቀጽ ፡ የተጻፉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ሺ፪፻፶፰ ። የጋራ ፡ ሀብት ፡ ደንብ ፡ አመራር ።

(፩) የጋራ፡ ባለሀብቶች ፡ መብትና፡ ግዴታዎች ፡ የሚወሰኑት ፡ የጋራ ፡ ሀብቱ ፡ በተ ቋቋመበት ፡ ው·ል ፡ መሠረትና ፤ የሕጉ ፡ ግልጽ ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ በጋራ ፡ ባለሀብቶቹ ፡ መካከል ፡ በተደረገው ፡ የው·ል ፡ ስምምነት ፡ መሠ ረት ፡ ነው ።

(፪) የዚህ ፡ ዐይነት፡ ስምምነት ፡ ያልኖረ ፡ እንደ ፡ ሆነ፡ ወይም ፡ ስምምነቶቹ ፡ ያል ተሟሉና ፡ የማይበቁ ፡ በሆኑ ፡ ጊዜ ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌ ዎች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቊ ፡ ሺ፪፻፶፱ ። የእኩልነት ፡ አገማመት ።

የያንዳንዶቹ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ ድርሻ ፡ ሀብት ፡ እኩል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይገ መታል ።

ቊ ፡ ሺ፪፻፷ ። በድርሻው ፡ ላይ ፡ ስላለው ፡ መብት ።

(፩) እያንዳንዱ ፡ የጋራ፡ ባለሀብት ፡ የራሱን ፡ ድርሻ ፡ ለመሸጥ ፡ ለማስተላለፍ ፡ ለማስያዝ ፡ ይችላል ።

(፪) ከያንዳንዶቹ፡ የጋራ፡ ባለሀብቶች ፡ ላይ ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቅ ፡ መብት ፡ ያላ ቸው ፡ ሰዎች ፡ የባለዕዳውን ፡ ድርሻ ፡ ለመያዝ ፡ ይችላሉ ።

BACK

ቍ ፡ ፺፱፻፷፩ ። ሕጋዊ ፡ የሆነ ፡ የቀዳሚነት ፡ መብት ።

(፩) የጋራ ፡ ባለሀብቶች፡ የሆኑ ፡ ሰዎች፡ ያልተከፈለውን ፡ የጋራ ፡ ንብረት ፡ ከማ ንኛውም ፡ ሥልተኛ ፡ ወገን ፡ በፊት ፡ ቀዳሚ ፡ ሆነው ፡ በግዥ ፡ የማስቀረት ፡ ሕጋዊ ፡ መብት ፡ አላቸው ።

(፪) ይህ፡ በቀዳሚነት፡ የማስቀረት ፡ መብት ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ስለሚውልበት ፡ አኳ ኋን ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ በምዕራፍ ፡ ፬ ፡ በተነገረው ፡ ድንጋጌ ፡ ውስጥ ፡ የተመለ ከተው ፡ ደንብ ፡ ጸንቶ ፡ ይሠራበታል ።

ቍ ፡ ፺፱፻፷፪ ። ድርሻ ፡ ሀብትን ፡ ስለ ፡ መተው ።

(፩) ከጋራ፡ ባለንብረቶቹ፡ አንዱ ፡ የአንድነት ፡ ከሆነው ፡ ሀብት ፡ ውስጥ ፡ ያለውን፡ ድርሻ ፡ በፈቃዱ ፡ የለቀቀ ፡ መሆኑን ፡ የገለጸ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ የተለቀቀው ፡ ድርሻ ፡ የቀሩትን ፡ የጋራ ፡ ባለንብረቶች ፡ ድርሻ ፡ ያሳድጋል ።

(፪) ድርሻውን፡ የለቀቀው፡ የጋራ ፡ ባለሀብት ፡ ሀብቱን ፡ ከመልቀቁ ፡ በፊት ፡ ስለ ፡ ነበረበት ፡ ዕዳ ፡ ጎላፊነት ፡ አይቀርለትም ።

ቍ ፡ ፺፱፻፷፫ ። የአንድነት ፡ በሆነው ፡ ንብረት ፡ ስለ ፡ መገልገል ።

እያንዳንዱ ፡ የጋራ፡ ባለሀብት ፤ ሀብቱ ፡ እንዲያገለግል፡ በተመደበበት ፡ ነገር፡ መሠረትና ፡ ከሌሎቹ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ ጋራ ፡ ተስማሚ ፡ በሚሆንበት ፡ መን ገድ ፡ የአንድነት ፡ በሆነው ፡ ንብረት ፡ ሊገለገል ፡ (ሊጠቀም) ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፺፱፻፷፬ ። የንብረቱ ፡ ፍሬ ።

(፩) ካልተከፈለው ፡ ንብረት፡ ላይ ፡ የሚገኘው ፡ ፍሬ ፡ ጥቅም ፡ እንዲሁም ፡ ያልተ ከፋፈለ ፡ ነው ።

(፪) ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ እያንዳንዱ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብት ፡ ክፍያ ፡ እንዲደረግ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፺፱፻፷፭ ። የንብረቱ ፡ አስተዳደር ። (፩) በድምፅ ፡ ብልጫ ፡ ስለ ፡ መሠራቱ ።

(፩) የጋራ፡ ባለሀብቶቹ፡ የሀብታቸውን ፡ አስተዳደር ፡ ሥራ ፡ አካሄድ ፡ የሚመ ሩት ፡ በአንድነት ፡ ነው ።

(፪) የጋራ፡ የሆነ፡ ንብረትን ፡ ስለ ፡ ማስተዳደር ፡ በሚመለከተው ፡ ጉዳይ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶቹ ፡ ወሳኔ ፡ የሚያደርጉት ፡ በድምፅ ፡ ብልጫ ፡ ነው ፤ ይኸውም ፡ የድ ምፅ ፡ ብልጫ ፡ ከሀብቱ ፡ አጋማሽ ፡ የበለጠ ፡ ቍጥር ፡ ድርሻ ፡ ያላቸው ፡ እንዲ ሆን ፡ ያስፈልጋል ።

ቍ ፡ ፺፱፻፷፮ ። (፪) የሁሉን ፡ ስምምነት ፡ የሚጠይቁ ፡ ጉዳዮች ።

የጋራ፡ የሆነውን ፡ ንብረት፡ ለመሸጥ ፤ ለማስተላለፍ፡ ወይም ፡ በዋስትና ፡ ለማ ስያዝ ፡ ወይም ፡ የተመደበበትን ፡ አገልግሎት ፡ ለመለወጥ ፡ ሲሆን ፡ የጋራ ፡ ባለንብረቶቹ ፡ ሁሉ ፡ ስምምነት ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፪፻፷፯ ። (ፐ) ወጪ ።

ለንብረቱ ፡ ማስተዳደሪያ፤ ለግብርና ፡ ለሌሎችም ፡ ጕዳዮች ፡ የሚደረገውን፡ ወጪ ፡ ወይም ፡ ከአንድነቱ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የሚጠየቀውን ፡ ወጪ ፡ ሁሉ ፡ የሚ ችሉት ፡ እያንዳንዳቸው ፡ የጋራ ፡ ባለንብረቶች ፡ በየድርሻቸው ፡ መጠን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፷፰ ። ለንብረቱ ፡ መጠገኛ ፡ አስፈላጊ ፡ ወጪ ።

(፩) ከጋራ፡ ባለሀብቶቹ፡ አንዱ ፡ ንብረቱ ፡ እንዳይበላሽ ፡ ወይም ፡ እንዳይጠፋ ፡ ያለ ፡ ፈቃድ ፡ ወጪ ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህን ፡ ወጪ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶቹ፡ ሁሉ ፡ እንዲከፍሉት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ስለ፡ ሆነም፡ ወጪው ፡ ለማይጠቅም ፡ ጕዳይ ፡ የወጣ ፡ መሆኑ ፡ ከተረጋገጠ ፡ ወይም ፡ ወጪ ፡ ማድረግ ፡ ያስፈለገው ፡ ግንዘቡን ፡ ያወጣው ፡ ሰው ፡ ወይም፡ራሱ፡ አላፊ ፡ የሚሆንበት ፡ ሰው ፡ ካደረሱት ፡ ጥፋት ፡ የተነሣ ፡ አስፈላጊ ፡ በመሆኑ ፡ ምክንያት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ማንኛውንም ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይቻልም።

(፫) ማንኛውም፡ የጋራ፡ ባለሀብት ፡ ሁሉ ፡ በዚሁ ፡ ቍጥር ፡ በተመለከተው ፡ መሠ ረት ፡ የጋራ ፡ ሀብት ፡ ድርሻውን ፡ ለቀሩት ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ በመልቀቅ፡ ለንብረቱ፡ መጠገኛ፡ ወጪ፡ የሆነውን፡ ግንዘብ፡ አልከፍልም፡ ለማለት ፡ ይችላል።

ቍ ፡ ሺ፪፻፷፱ ። ለንብረቱ ፡ መጠገኛ ፡ አስፈላጊ ፡ ያልሆነ ፡ ወጪ ። (፩) ጠቅላላ ፡ ደንብ።

(፩) ከጋራ፡ ባለሀብቶቹ፡ አንዱ ፡ ሳይፈቀድለት ፡ ለንብረቱ ፡ አስፈላጊ ፡ ያልሆኑ ትንና ፡ የንብረቱን ፡ ዋጋ ፡ ለማሳደግ ፡ ጠቃሚ ፡ ለማድረግ ፡ ወይም ፡ ለማሳመር ፡ ወጪ ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ማንኛውንም ፡ ወጪ ፡ የመጠ የቅ ፡ መብት ፡ የለውም ።

(፪) ከዚህ፡ ንብረት፡ ጋራ ፡ የተያያዘውን ፡ ነገር ፡ ብቻ ፡ ለይቶ ፡ ለመውሰድና ፡ ዋነ ኛውን ፡ ንብረት ፡ ቀድሞ ፡ በነበረበት ፡ ሁኔታ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፸ ። (፪) ፍሬዎችን ፡ ስለ ፡ ማራባት ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተነገረው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከተው ፡ ድንጋጌ ፡ በንብረቱ ፡ ላይ ፡ ፍሬን ፡ ለማራባት ፡ ወይም ፡ የተገኘውን ፡ ፍሬ ፡ ወይም ፡ ሰብልን ፡ ለመ ሰብሰብ ፡ ስለ ፡ ተደረጉ ፡ ወጪዎች ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆንም ።

(፪) ከጋራ ፡ ባለሀብቶቹ፡ አንዱ ፡ ሳይፈቀድለትም፡ ቢሆን ፡ እንኳ ፡ ንብረቱን ፡ ለማ ልማት ፤ ወይም ፡ ፍሬውንና ፡ ሰብሉን ፡ ለመሰብሰብ ፡ ወጪ ፡ አድርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ፍሬው ፡ ወይም ፡ ሰብሉ ፡ ከመከፋፈሉ ፡ አስቀድሞ ፡ ያወጣውን ፡ ግንዘብ ፡ ከዚሁ ፡ ከፍሬውና ፡ ከሰብሉ ፡ ላይ ፡ ለመከፈል ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፸፩ ። ያልተከፈለ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረት ፡ በሐራጅ ፡ የሚሸጥበት ፡ ሁኔታ ።

(፩) ይህን፡ ተቃራኒ፡ የሚሆን ፡ ስምምነትም ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ ሀብቱ ፡ የሚንቀ ሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ከሆነ ፡ እያንዳንዱ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብት ፡ ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ ያልተከፋፈለው ፡ ሀብት ፡ በግልጽ ፡ በሐራጅ ፡ እንዲሸጥ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ይህ፡ ጥያቄ፡ የቀረበው፡ ተስማሚ፡ ባልሆነ፡ ጊዜ፡ የሆነ፡ እንደ፡ ሆነ፡ ዳኞች፡ ንብረቱ፡ ከስድስት፡ ወር፡ ለማያልፍ፡ ጊዜ፡ ሳይከፋፈል፡ እንዲቈይ፡ ለማዘዝ፡ይችላሉ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፫፻፪ ። ያልተከፋፈለ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ክፍያ ። (፩) መሠረቱ።

(፩) ሀብቱ፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እያንዳንዱ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብት ፡ በማንኛውም ፡ ጊዜ ፡ ሀብቱ ፡ እንዲከፋፈል ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ፡

(፪) ክፍያው፡ ለሀብቱ፡ ተፈጥሮ ፡ ጠባይ ፡ ሁኔታ ፡ ወይም ፡ ለተመደበበት ፡ ጉዳይ ፡ ጉዳትን ፡ የሚያስከትል ፡ ተቃዋሚ ፡ ነገር ፡ ያለበት ፡ ሲሆን ፡ ወይም ፡ የሀብቱን ፡ ባለዋጋነት ፡ በግልጽ ፡ የሚቀንሰው ፤ ወይም ፡ የሀብቱን ፡ ፍሬ ፡ አሰጣጥ ፡ ከፍ ተኛ ፡ ግምት ፡ ባለው ፡ ሁኔታ ፡ የሚጎዳው ፡ ሆኖ ፡ ሲታይ ፡ ክፍያውን ፡ ከማድ ረግ ፡ ይልቅ ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ በሐራጅ ፡ እንዲሸጥ ፡ ይታዘዛል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፫፻፫ ። (፪) የዳኞች ፡ ሥልጣን ።

(፩) የሀብቱ፡ ክፍያ፡ ወይም ፡ በሐራጅ ፡ የመሸጡ ፡ ጥያቄ ፡ የቀረበው ፡ ተስማሚ ፡ ባልሆነ ፡ ጊዜ ፡ መሆኑን ፡ ዳኞች ፡ የተረዱት ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ከሁለት ፡ ዓመት ፡ ለማያልፍ ፡ ጊዜ ፡ ንብረቱ ፡ ሳይከፋፈል ፡ እንዲቈይ ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላሉ ።

(፪) በእንደዚህ ፡ ያለው፡ አጋጣሚ፡ ሁኔታ ፡ አስፈላጊ ፡ መሆኑ ፡ የተገመተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚህ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ለሀብቱ ፡ አስተዳዳሪ ፡ የሚሆን ፡ ሰው፡ ዳኞች ፡ ይመርጣሉ ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፫፻፬ ። (፫) ንብረቱ ፡ እንዳይከፋፈል ፡ የማድረግ ፡ ስምምነት ።

(፩) ከጋራ ፡ ባለሀብቶቹ፡ አንዱ ፡ ንብረቱ ፡ ይከፋፈል፡ ብሎ ፡ የሚጠይቅበት ፡ መብቱ ፤ ይህ ፡ ንብረት ፡ አይከፋፈልም ፡ ተብሎ ፡ በተደረገው ፡ ስምምነት ፡ መሠረት፡ ወይም፡ በባለሀብቶቹ፡ ሁሉ፡ ስምምነት፡ መሠረት፡ ሊወገድ፡ ይችላል።

(፪) ቢሆንም፡ ከዚህ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ የተደረገው ፡ ስምምነት ፡ ለአምስት ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ወይም ፡ ከዚህ ፡ ላነሰ ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡— ከአምስት ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ ለሆነ ፡ ጊዜ ፡ አይጸናም ።

(፫) ስምምነቱ ፡ የተደረገው ፡ ላልተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ ከአምስት ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ ለሆነ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በአምስት ፡ ዓመት ፡ መጨረሻ ፡ ላይ ፡ የስም ምነቱ ፡ ጊዜ ፡ ያልቃል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፫፻፭ ። የግልግል ፡ ስምምነት ።

(፩) የጋራ ፡ ንብረቱ ፡ በተቋቋመበት፡ ሥል ፡ ወይም ፡ በጋራ ፡ ባለሀብቶቹ ፡ ስምም ነት ፤ በጋራ ፡ ባለንብረቶቹ ፡ መካከል ፡ የሚነሣው ፡ ክርክር ፡ ሁሉ ፡ በአንድ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ ውሳኔ ፡ ሊቈረጥ ፡ ይችላል ፡ ተብሎ ፡ ለመ ዋዋል ፡ ይቻላል ።

BACK

(፪) በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታም ፡ የሽምግልና ፡ ዳኝነቱ ፡ ሥራ ፡ የሚ ፈጸመው ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ግልግልና ፡ ስለ ፡ ስምምነት ፡ በተመለከተው ፡ አንቀጽ ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፫፮ ። ንብረቱ ፡ ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ የማይከፋፈል ፡ ስለ፡መሆኑ ። (፩) ይህን ፡ ማድረግ ፡ የሚቻልበት ፡ ሁኔታ ።

ለሀብቱ ፡ የተፈጥሮ ፡ ሁኔታ ፡ ወይም፡ ሀብቱ፡ ለተመደበበት ፡ አገልግሎት ፡ አለመከፋፈሉ ፡ ተስማሚ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ የሀብቱ ፡ መሸጥ ፡ ወይም ፡ መክ ፋፈል ፡ የማይቻል ፡ ወይም ፡ ለደኅና ፡ አእምሮ ፡ ተቃራኒ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፤ የሀብቱ፡ ያለ ፡ መከፈል ፡ ጉዳይ ፡ እስከ ፡ ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ ጸንቶ ፡ እንዲኖር ፡ ለማ ድረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፫፯ ። (፪) ንብረቱ ፡ የማይከፋፈልበት ፡ ሥርዐት ።

(፩) ሀብቱ ፡ ለመከፋፈል፡ የማይችል ፡ በሆነ ፡ ጊዜ፡ የያንዳንዱን ፡ የጋራ ፡ ባለን ብረት ፡ መብትና ፡ ግዴታ ፡ የሚወሰንና ፡ የአንድነት ፡ ሀብት ፡ የሆነው ፡ ነባር ፡ የሚተዳደርበትን ፡ ሁኔታ ፡ የሚገልጽ ፡ አንድ ፡ ያለመከፋፈል ፡ ደንብ ፡ ይደ ራጃል ።

(፪) ስለዚህ፡ ጉዳይ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶቹን ፡ ሁሉ ፡ ስምምነት ፡ ለማግኘት ፡ ያልተ ቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህን ፡ ደንብ ፡ ለማቆም ፡ ወይም ፡ ለማሻሻል ፡ ዳኞች ፡ ስም ምነቱን ፡ ተቀብለው ፡ እንዲያጸድቁት ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ልዩ ፡ ሁኔታዎች ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

የአማካይ፡ ወሰን፡ አጥሮች ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፫፰ ። የባለሀብት ፡ ነፃነት ።

ማንም፡ ሰው ፡ ቢሆን ፡ ጎረቤቱን ፡ አንድ ፡ የአማካይ ወሰን ፡ አጥር ፡ እንዲያጥር፡ ወይም ፡ አጥሩን ፡ እንዲያድስ ፡ ሊያስገድድ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፫፱ ። የወሰን ፡ መሐል ፡ ግንብ ፡ አጥርን ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ስለ ፡ መሥራት ።

(፩) አንድ፡በአማካይ፡ ወሰን፡ ላይ፡ ያለ፡አጥር፡ ፈርሶ፡ከባለርስቶቹ፡ አንደኛው፡ እንደ፡ ገና ፡ የመግንባትን ፡ ሥራ ፡ ለመፈጸም ፡ እንቢ ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አንደኛው ፡ ባለርስት ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ሊገነባው ፡ ይችላል ።

(ፀ) ከግንቡ፡ አንደኛው፡ ክፍል ፡ በጎረቤቱ ፡ ርስት ፡ ላይ ፡ የተሠራም ፡ ቢሆን ፡ እንኳ ፡ በዚህ ፡ ዐይነት ፡ የተገነባው ፡ አጥር ፡ የሠሪው ፡ ንብረት ፡ ይሆናል ።

(ፎ) ቢሆንም፡ አጥሩን፡ ያልሠራው ፡ ባለሀብት ፡ አጥሩን ፡ የሠራው ፡ ጎረቤቱ ፡ ያወጣውን ፡ ኪሣራ ፡ አጋማሽ ፡ መልሶ ፡ በመክፈል ፡ አጥሩን ፡ የጋራ ፡ የወሰን ፡ አማካይነት ፡ አጥር ፡ ሊያደርገው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺፀፀፐ ። በአማካይ ፡ ወሰን ፡ አጥር ፡ ላይ ፡ ስላለ ፡ መብት ።

ማንኛውም፡ የጋራ፡ ባለሀብት፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ አዋሳኙ ፡ ሳይፈቅድለት ፡ የወሰን፡ አማካይ ፡ የግንብ ፡ አጥር ፡ ከፍ፡ ለማድረግም ፡ ሆነ ፡ ሌላ ፡ ሕንጻ ፡ አስገድፎ ፡ ለመሥራት ፤ በር ፡ ለመቅደድ ፡ በጠቅላላውም ፡ በአጥሩ ፡ ላይ ፡ የባለሀብትነት ፡ ተግባር ፡ ለመፈጸም ፡ አይችልም ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

የአንድ ፡ ቤት ፡ ፎቅ ፡ ወይም ፡ ለመኖሪያ ፡ የተመደቡ ፡ ክፍሎች ፡ ባለሀብትነት ።

ቍ ፡ ሺፀፀፐ፩ ። የአንድነት ፡ ሀብት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሚቈጠር ፡ ክፍል ።

(፩) ያንድ፡ ቤት፡ ልዩ ፡ ልዩ፡ ፎቆች፡ ወይም፡ ለመኖሪያ፡ የተመደቡ፡ ክፍሎች፡ (አፓርተማን)፡የልዩ፡ ልዩ ፡ ባለሀብቶች፡ ንብረት፡ በሆኑ ፡ ጊዜ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ሰነድ፡ ከሌለ ፡ ከነዚህ ፡ ሀብቶች ፡ አንዱ ፡ ክፍል ፡ ለአንደኛው ፡ ባለንብረት ፡ የግል ፡ አገልግሎት ፡ የሚጠቅም ፡ እንዲሆን ፡ ከተደረገው ፡ በቀር ፤ የመሬቱና ፡ የሌላውም ፡ የቤቱ ፡ ክፍሎች ፡ የጋራ ፡ ንብረት ፡ እንደ ፡ ሆኑ ፡ ይቈጠራሉ ።

(፪) የቤቱን ፡ ለመኖሪያ ፡ የተመደቡትን ፡ ሁለት ፡ ክፍሎች፡ አፓርተማን፡ የሚለያዩ፡ ግድግዳዎች፡ የነዚሁ፡ የቤት፡ ክፍሎች፡ ባለሀብቶች፡ የጋራ፡ ግድግዳዎች፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺፀፀፐ፪ ። የጋራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳደር ፡ ደንብ ።

(፩) የያንዳንዱ፡ የጋራ፡ ባለንብረት ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ እንዲሁም ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ የጋራ ፡ ንብረታቸው ፡ የአስተዳደር ፡ ሥርዐት ፤ ስለማይንቀሳቀስ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብትነት ፡ ጉዳይ ፡ በወጣው ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ ይመራል ።

(፪) ይህም ፡ ደንብ ፡ በማንቀሳቀሰው ፡ የጋራ ፡ ንብረት፡ ላይ ፡ ለያንዳንዱ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ ያላቸውን ፡ ድርሻ ፡ ይወስናል ።

ቍ ፡ ሺፀፀፐፐ ። የደንቡ ፡ ፎርም ።

የጋራ ፡ ንብረት፡ የሚመራበት፡ ደንብ፡ በጽሑፍ፡ ካልሆነ፡ በቀር ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺፀፀፐ፩ ። ደንቡን ፡ ስለ ፡ ማስቀመጥ ።

(፩) የጋራ፡ ንብረት፡ ማስተዳደሪያ ፡ የሆነው ፡ የጽሑፍ ፡ ደንብ ፡ አንዱ ፡ ግልባጭ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ሀብት ፡ በሚገኝበት ፡ አገር ፡ ባለ ፡ ባንድ ፡ ውል ፡ አዋዋይ ፡ ዘንድ ፡ ወይም ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ ይቀመጣል ።

BACK

(፪) ይህንንም ፡ ደንብ ፡ ባለጥቅም ፡ የሆኑት ፡ ወገኖች ፡ ሁሉ ፡ ሊመለከቱትና ፡ አንዳንድ ፡ ግልባጭም ፡ እንዲሰጣቸው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፺፰ ። ደንቡ ፡ የሚቋቋምበት ፡ ሁኔታ ።

(፩) የጋራ፡ ባለሀብቶች፡ ማስተዳደሪያ ፡ የሚሆነውን ፡ ደንብ ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ሕንጻ ፡ ከመሠራቱም ፡ በፊት ፡ ቢሆን ፡ ለወደፊት ፡ ፊት ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶቹ ፡ የሚሆኑት ፡ በሚያደርጉት ፡ ስምምነት ፡ መሠረት ፡ ወይም ፡ የጋራ ፡ ንብረት ፡ የሚሆነውን ፡ ሕንጻ ፡ ሥራ ፡ በወጠነው ፡ ሰው ፡ አማካይነት ፡ ሊዘጋጅ ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲህ፡ ባልሆነ፡ ጊዜ ፤ ከጋራ ፡ ባለሀብቶቹ፡ አንዱ ፡ እንደ፡ ጠየቀ ፡ ወዲያውኑ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶቹ ፡ ሁሉም ፡ ተስማምተው ፡ ያዘጋጁታል ።

(፫) በጋራ ፡ ንብረቱ፡ አስተዳደር፡ ደንብ ፡ ጉዳይ፡ ደንቡን ፡ ስለ፡ማዘጋጀት ፡ ወይም፡ ስለ ፡ ማሻሻል ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶቹ ፡ የሁሉም ፡ ስምምነት ፡ የማይገኝ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ዳኞች ፡ ደንቡን ፡ እንዲያጸድቁት ፡ ወይም ፡ እንዲያሻሽሉት ፡ ማድረግ ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፺፱ ። ደንቡን ፡ መቃወሚያ፡ ስለ ፡ ማድረግ ፤ ደንቡን ፡ ስለ ፡ ማስቀመጥ ።

ለጋራ ፡ ንብረቱ ፡ ማስተዳደሪያ ፡ የሆነው ፡ ደንብ ፤ በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ መብት ፡ አለን ፡ የሚሉትን ፡ ማንኛዎቹንም ፡ ሰዎች ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆንባቸው ፡ የሚችለው ፡ ይህን ፡ መብት ፡ ያገኙት ፤ ደንቡ ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ ሕግ፡ በሚያዝበት ፡ ስፍራ ፡ ተቀማጭ ፡ ከሆነ ፡ በኋላ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፺፯ ። በመዝገብ ፡ ቤት ፡ ያልተቀመጠ ፡ ደንብ።

(፩) የጋራ ፡ ንብረት፡ ማስተዳደሪያ ፡ ደንብ፡ በሚገባ ፡ ተቀማጭ ፡ ያልሆነ ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ የፈረሙትን ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ ወይም ፡ ይህንኑ ፡ ደንብ ፡ በሚመለከት ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ የፈረሙትን ፡ ያስገድዳቸዋል ።

(፪) እንዲሁም፡ በዚሁ ፡ ሥርዐት፡ መሠረት ፡ የነዚህን ፡ የጋራ ፡ ባለንብረቶችና ፡ ወራሾቻቸውን ፡ ከነዚሁ ፡ ላይ ፡ ልዩ ፡ መብትና ፡ መያዣ ፡ የሌላቸውን ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ ያስገድዳል ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፺፰ ። ያልተሟላ ፡ ወይም ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ስምምነት ።

የጋራ ፡ ንብረት ፡ ማስተዳደሪያው ፡ ደንብ ፡ ምንም ፡ የማያመለክት ፡ ወይም ፡ ከመተዳደሪያው ፡ ደንብ ፡ አንዱ ፡ ክፍል ፡ በሕግ ፡ የተከለከለ ፡ ሲሆን ፡ እነዚህ ፡ የጋራ ፡ ንብረት ፡ ማስተዳደሪያ ፡ ደንቦች ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ባሉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ በተመለከተው ፡ ይሟላሉ ፤ ወይም ፡ የዚሁ ፡ ምዕራፍ ፡ ድንጋጌዎች ፡ በምትክ ፡ ይገቡባቸዋል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፹፱ ። የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ የአንድነት ፡ ያልሆኑት ፡ ክፍሎች ።

(ፊ) መሠረቱ ።

(ፊ) እያንዳንዱ፡ የጋራ ፡ ባለንብረት፡ የአንድነት ፡ ሀብት ፡ ባልሆነው ፡ ክፍል ፡ ንብረቱ ፡ ላይ ፡ ሕግ ፡ ለባለሀብት ፡ የሚሰጣቸው ፡ መብቶች ፡ ይኖሩታል ።

(፪) በተለየም፡ የግሉ ፡ የሆነው ፡ ለመኖሪያ ፡ የተመደቡትን ፡ ክፍሎች ፡ (አፓር ተማን) ፡ ወይም ፡ ፎቅ ፡ ለመሸጥ ፡ ለማስተላለፍ ፡ ለማከራየት ፡ ወይም ፡ በዋ ስትና ፡ ለማስያዝ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፺ ። (፪) የተጠበቀ ፡ ሁኔቴ ።

ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን፡ ግን ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ የተመደበበትን ፡ አገልግሎት ፡ አክብሮ ፡ መጠበቅ ፡ ይገባዋል ፤ እንዲሁም ፡ የተከፈለ ፡ ድርሻው ፡ የሆነው ፡ ንብረት ፡ እንዲያገለግል ፡ የተመደበበትን ፡ ጉዳይም ፡ ሆነ፡ የመጠቀሚያወን ፡ ዐይ ነተኛ ፡ ነገር ፡ ሌሎቹን ፡ ባለሀብቶች ፡ በሚጎዳ ፡ ሁኔታ ፡ ለመለወጥ ፡ አይችልም ።

ቍ፡ ሺ፪፻፺፩ ። የአንድነት፡የሆነው ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ክፍሎች ።(ፊ)አገልግሎት ።

እያንዳንዱ፡ የጋራ፡ ባለሀብት፡ ተካፍሎ፡ የራሱ፡ ድርሻ፡ የሆነውን፡ የማይንቀሳቀ ሰው ን፡የአንድነት ፡ ንብረት ፡ በተመደበበት ፡ አገልግሎት ፡ መሠረት ፡ በሌሎች፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ መብት ፡ ላይ ፡ አንዳችም ፡ መሰናክል ፡ በማያመጣ ፡ መን ገድ ፡ በድርሻ ፡ ሀብቱ ፡ ለመጠቀም ፡ ሙሉ ፡ ነፃነት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፺፪ ። (፪) ወጪ ።

(ፊ) እያንዳንዱ፡ የጋራ፡ ባለሀብት ፡ የአንድነት ፡ ለሆነው ፡ ንብረት ፡ አያያዝ ፤ አጠ ባበቅና ፡ አስተዳደር ፡ ወጪ ፡ የሚሆነውን ፡ ገንዘብ ፡ ከሌሎቹ ፡ ባለንብረቶች ፡ ጋራ ፡ እንዲከፍል ፡ ይገደዳል ።

(፪) የአንድነት፡ ለሆነው፡ ንብረት ፡ ወጪ ፡ የሚሆነው ፡ ገንዘብ ፡ የሚደለደለው ፤ ከማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ክፍያ ፡ ድርሻ ፡ ጋራ ፡ ተመዛዛኝ ፡ በሚሆን ፡ ዐይ ነት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፺፫ ። የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ ማኅበር ። (ፊ) ሥራው ።

(ፊ) የጋራ ፡ ባለሀብቶቹ ፤ ሁሉም ፡ የጋራ ፡ ንብረታቸውን ፡ ለመምራት ፡ ሕጋዊ ፡ እንደራሴ ፡ በመሆን ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ በአንድ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ ማኅ በር ፡ ውስጥ ፡ የሚገቡ ፡ ናቸው ።

(፪) የጋራ፡ ባለሀብቶች ፡ ማኅበር ፡ የጋራ፡ የሆነውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ስለ ፡ መጠበቅና ፡ ስለ ፡ ማስተዳደር ፡ ጉዳይ ፡ በጋራው ፡ ንብረት ፡ ማስተዳደሪያ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ ጥንቃቄ ፡ ሁሉ ፡ ያደርጋል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፸፬ ። (፪) የሥራው ፡ አካሄድ ።

(ሀ) እያንዳንዱ፡ የጋራ፡ ባለንብረት ፡ የአንድነት ፡ በሆነው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ካለው፡ ድርሻ ፡ ጋራ ፡ ተመዛዛኝ ፡ በሆነ ፡ መጠን ፡ በሥራ ፡ መሪው ፡ ማኅበር ፡ ውስጥ ፡ ቍጥሩ ፡ ተስተካካይ ፡ የሆነ ፡ ድምፅ ፡ የመስጠት ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ።

(፪) የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ ማኅበር፡ ለሚያደርገው ፡ ስብሰባና ፡ ድምፅ፡ የመስጠት ፡ ጕዳይ ፡ ባለሀብቱ ፡ እንደራሴውን ፡ ለመላክ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፸፭ ። (ቮ) ስብሰባ ።

(ሀ) የጋራ፡ ባለሀብቶች ፡ ማኅበር፡ ስብሰባ ፡ የሚያደርገው ፡ በማኅበሩ ፡ ሥራ ፡ መሪ፡ አሳሳቢነት ፡ የጋራ ፡ የሆነው ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ በሚገኝበት ፡ ቦታ፡ ነው ።

(፪) እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ ከጋራ ፡ ባለሀብቶቹ ፡ አምስቱ ፡ ሥራ ፡ መምሪያ፡ ማኅበሩ ፡ ስብሰባ ፡ እንዲያደርግ ፡ ከጠየቁ ፡ ማኅበሩ ፡ በግድ ፡ መሰብሰብ ፡ ይገባዋል ።

(ቮ) የማኅበሩን፡ ስብሰባ ፡ ሥርዐቱንና ፡ ጊዜውን ፡ የማኅበሩ ፡ ሥራ ፡ መሪ ፡ ለሕሊና፡ በሚስማማ ፡ ዐይነት ፡ ይወስናል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፸፮ ። (፩) ውሳኔ ።

(ሀ) የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ ማኅበር ፡ ውሳኔዎች፡ የሚጸኑት፡ በማኅበረተኞቹ ፡ የድምፅ ፡ ብልጫ ፡ ነው ።

(፪) በስብሰባው፡ ላልተገኙትና፡ ወኪሎቻቸውን ፡ ላልላኩት ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ የማኅበሩ ፡ ውሳኔ ፡ የሚገለጽላቸው ፡ በሥራ ፡ መሪው ፡ አማካይነት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፸፯ ። (፩) ስለ ፡ አቤቱታ ።

(ሀ) ተቃራኒ ፡ የሆነ፡ ስምምነት ፡ ቢኖርም፡ እንኳ ፡ ማንኛውም ፡ የጋራ ፡ ባለሀብት፡ እርሱ ፡ በሌለበት ፡ ማኅበሩ ፡ የሰጠውን ፡ የጋራ ፡ ንብረት ፡ ሥራ ፡ መምሪያ ፡ የሆነውን ፡ ደንብንና ፡ ሕግን ፡ የሚጥሰውን ፡ ውሳኔ ፡ በዳኞች ፡ ፊት ፡ ሊቃወም ፡ ይችላል ።

(፪) ይህም፡ የመቃወም፡ ክስ ፡ የማኅበሩ ፡ ውሳኔ ፡ ለባለጥቅሙ ፡ በተገለጸለት ፡ ባንድ ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ሳይቀርብ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተቀባይነትን፡ አያገኝም ።

(ቮ) የጋራ ፡ ባለሀብቶቹ ፡ የማኅበሩ ፡ ውሳኔ ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ነው ፡ ብሎ፡ የሚወሰን ነው ፡ ፍርድ፡ በሁሉም ፡ ላይ ፡ የሚጸና ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፸፰ ። (፩) ስለ ፡ ሥራ ፡ መሪው ፡ (ሰንዲክ) ። (፩) ሹመት ።

(ሀ) የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ የንብረት ፡ ሥራ ፡ የሚመራው ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶቹ ፡ ከመካከላቸው ፡ ወይም ፡ ከውጭ ፡ በመረጡት ፡ ባንድ ፡ የማኅበር ፡ ንብረትና ሥራ፡ ሹም ፡ (ሰንዲክ) ፡ ነው ።

(ፀ) ሥራ ፡ መሪው ም፡ (ሰንዲኩም) ፡ የሚሾመው ፡ በጋራ ፡ ባለንብረቶች ፡ ማኅበር ፡ መራጭነት ፡ ነው ። ።

(ቮ) አስፈላጊ፡ በሆነ ፡ ጊዜ፡ ከጋራ ፡ ባለሀብቶቹ ፡ ባንደኛው ፡ ጥያቄ ፡ አቅራቢነት፡ ለጊዜው ፡ የሚሆን ፡ አንድ ፡ ሥራ ፡ መሪ ፡ ዳኞች ፡ መርጠው ፡ ሊሾሙ፡ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፯፱ ። (፪) የሥልጣኑ ፡ ማስረጃ ።

(ፊ) የጋራ ፡ ንብረት ፡ ሥራ ፡ መሪው ፡ የሥልጣኑንና ፡ የችሎታውን ፡ ማስረጃ ፡ ሰነድ ፡ ከጋራ ፡ ንብረት ፡ ሥራ ፡ መምሪያ ፡ ማኅበርተኞች ፡ ላይ ፡ ጠይቆ ፡ ለመ ቀበል ፡ ይችላል ።

(፪) አስፈላጊ ፡ ሆኖም፡ ሲገኝ ፡ ይህ ፡ የሥልጣን ፡ ማስረጃ ፡ ሥራው ፡ ለምን ፡ ያህል ፡ ጊዜ ፡ ተወስኖ ፡ እንደ ፡ ተሰጠው ፡ ይገልጻል ።

ቍ ፡ ሺ፫፻ ። (፫) የአገልግሎት ፡ ዋጋ ።

(ፊ) በተለይ፡ የተወሰነ ፡ ካልሆነ፡ በቀር ፡ በመሠረቱ ፡ የንብረት ፡ ሥራ ፡ መሪው ፡ ማንኛውንም ፡ አበል ፡ የማግኘት ፡ መብት ፡ የለውም ።

(፪) ሥራ ፡ መሪው ፡ ለማኅበሩ፡ ሲል ፡ ወጪ፡ ያደረገውን ፡ ሒሳብ ፡ ብቻ ፡ እንዲመ ለስለት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፩ ፡ (፬) የሥራ ፡ መሪው ፡ መሻር ፡ (መለወጥ) ።

(ፊ) የጋራ፡ ባለሀብቶቹ፡ የንብረት ፡ ሥራ ፡ መሪው ፡ ማኅበር ፡ (ሰንዲክ) ፡ በስምም ነታቸው ፡ ላይ ፡ ሊገኝ ፡ የሚችለው ፡ ለሥራ ፡ መሪው ፡ የሚከፈለው ፡ የአበል ፡ አከፋፈል ፡ ጉዳይ ፡ እንደ፡ተጠበቀ ፡ ሆኖ ፡ የንብረት፡ሥራ ፡ መሪውን ፡ (ሰንዲክ) ፡ በማንኛውም ፡ ጊዜ ፡ ሊሽሩት ፡ ይችላሉ ።

(፪) ሥራ፡ መሪው፡ የተጣለበትን፡ አደራ፡ በግልጽ፡ እንደ፡ መጣስ፡ ያለ፡ ወይም፡ የተ ሰጠውን ፡ የሥራ ፡ ተግባር ፡ በሚገባ ፡ ለመፈጸም ፡ ችሎታ ፡ እንደ፡ማጣት ፡ ያለ፡ ከፍተኛ ፡ የሆነ ፡ ምክንያት ፡ ሲገኝበት ፡ ይህን ፡ የሥራ ፡ መሪውን ፡ የመሻር ፡ መብት ፡ የሚወስን ፡ ወይም ፡ የሚያግድ ፡ ተግባር ፡ አይፈቀድም ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፪ ። (፭) የሥራ ፡ መሪው ፡ ሥራዎች ።

(ፊ) ሥራ ፡ መሪው ፡ የአንድነት ፡ የሆነውን፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረትን ፡ አያያዝ ፤ የአጠባበቅና ፡ ንብረቱም ፡ በሚገባ ፡ ሁኔታ ፡ እንዲኖር ፤ የማደስ ፡ ሥራዎችን ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፪) አስፈላጊ፡ በሆነ፡ ጊዜ ፡ ሥራ ፡ መሪው ፤ የማኅበሩ ፡ አባሎች ፡ እንዲሰበሰቡና ፡ የሰጡት ፡ ወ ሳኔ ፡ ፍጻሜ ፡ እንዲያገኝ ፡ ይጠባበቃል ።

(፫) በፍርድ ፡ በኩል ፡ ወይም ፡ ከፍርድ ፡ ውጭ ፡ ባለው ፡ ግንኙነት ፡ ሁሉ ፡ ሥራ ፡ መሪው ፡ የማኅበሩ ፡ ወኪል ፡ ሆኖ ፡ በማኅበሩ ፡ ስም ፡ ይሠራል ።

ቁ ፡ ሺ፫፻፲፫ ። (፮) የሥራ ፡ መሪው ፡ አላፊነት ።

(፩) ሥራ ፡ መሪው ፡ በተሰጠው ፡ የእንደራሴነት ፡ ሥልጣኑ ፡ መሠረት ፡ ለማኅበሩ ፡ (ለሰንዲካው) ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፪) የጋራ ፡ ንብረት ፡ ማኅበር ፡ ሥራ ፡ መሪው ፡ ያቀረበውን ፡ ሒሳብ ፡ በማጽደቅ ፡ ወይም ፡ አላፊነት ፡ የሚያመጣበት ፡ ሥራ ፡ አድርጎል ፡ የሚል ፡ አንድ ፡ ውሳኔ ፡ ቢያደርግ ፡ ይህን ፡ የሚቃወም ፡ ስምምነት ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ ይህን ፡ ተግባር ፡ የፈጸመው ፡ በራሱ ፡ ድምፅ ፡ ብልጫ ፡ ወይም ፡ የእርሱ ፡ እንደራሴ ፡ በሆነው ፡ ሰው ፡ አሳብ ፡ ከሆነ ፡ የሥራ ፡ መሪው ፡ ማኅበር ፡ የሰጠውን ፡ ውሳኔ ፡ በዳኞች ፡ ፊት ፡ ለመቃወም ፡ ይችላል ።

ቁ ፡ ሺ፫፻፲፬ ። የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ መጥፋት ።

የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ በእሳት ፡ ቃጠሎ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ሁኔታ ፡ በሙሉ ፡ የጠፋ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እያንዳንዱ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብት ፤ ቦታውና ፡ ከጠፋው ፡ ንብረት ፡ የተረፈው ፡ ዕቃ ፡ በግልጽ ፡ በሐራጅ ፡ እንዲሸጥ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቁ ፡ ሺ፫፻፲፭ ። የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ በከፊል ፡ መጥፋት ። (፩) የጋራ ፡ ንብረት ፡ ሥራ ፡ መሪ ፡ ማኅበር ፡ ሥልጣን ።

ንብረቱ ፡ በከፊል ፡ የፈረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የጋራ ፡ ንብረቱ ፡ ማኅበር ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ እንደ ፡ ገና ፡ መሥራት ፡ ወይም ፡ አለመሥራት ፡ ወይም ፡ ማደስ ፡ የሚያስፈልገው ፡ ወይም ፡ የማያስፈልገው ፡ ስለ ፡ መሆኑ ፡ ውሳኔ ፡ ይሰጣል ።

ቁ ፡ ሺ፫፻፲፮ ። (፪) እንደ ፡ ገና ፡ የመሥራት ፡ ውሳኔ ።

(፩) የጋራ ፡ የሆነው ፡ ንብረት ፡ ማኅበር ፡ የሰጠው ፡ ውሳኔ ፡ ሕንጻው ፡ እንደ ፡ ገና ፡ እንዲሠራ ፡ ወይም ፡ እንዲታደስ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከሕንጻው ፡ ከፍል ፡ ውስጥ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ መሠራት ፡ ወይም ፡ መታደስ ፡ ለሚያስፈልገው ፡ ክፍል ፡ የሚሆነውን ፡ ወጪ ፡ እያንዳንዱ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብት ፡ በሀብቱ ፡ ላይ ፡ ባለው ፡ ድርሻ ፡ መጠን ፡ ማዋጣት ፡ አለበት ።

(፪) የጋራ ፡ ሀብት ፡ የሆነው ፤ ሕንጻ ፡ የፈረሰው ፡ ወይም ፡ ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ አንዳንዱ ፡ ክፍል ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ሌላው ፡ አንዳንዱ ፡ ክፍል ፡ አልፈረሰም ፡ የሚያሰኘው ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ መኖሩት ፡ አይገባውም ።

(፫) በሕንጻው ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ ከጋራ ፡ ባለሀብቶቹ ፡ አንዱ ፡ በአደረገው ፡ ጥፋት ፡ ነው ፡ ወይም ፡ ከነዚሁ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ ውስጥ ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡

BACK

አላፊው፡ በሆነው ፡ በአንድ ፡ ሰው ፡ ጥፋት ፡ ኪሣራው ፡ በእርሱ ፡ ላይ ፡ ሊጣል፡ ይገባል ፡ የሚባል ፡ ጉዳይ ፡ ቢኖር ፡ ይህ ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፯ ። (ፎ) እንደ ፡ ገና ፡ እንዳይሠራ ፡ የሚደረግ ፡ ውሳኔ ።

(፩) የጋራ፡ ንብረቱ፡ ማኅበር ፡ የሰጠው ፡ ውሳኔ ፡ በከፊል ፡ የፈረሰው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ እንደ ፡ ገና ፡ እንዳይሠራ ፡ ወይም ፡ እንዳይታደስ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ንብረት ፡ ያልፈረሰው ም ፡ ክፍል ፡ ጭምር ፡ በግልጽ ፡ ሐራጅ ፡ ይሸጣል ።

(፪) የኅብረት፡ ንብረቱን፡ የሽያጭ ፡ ዋጋም ፡ የጋራ ፡ ባለንብረቶቹ ፡ እንደየድርሻቸው ፡ ይከፋፈሉታል ።

(ቮ) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በአለው ፡ ቍጥር ፡ የተነገሩት ፡ የሁለተኛው ና ፡ የሦስተኛው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፲ ። የንብረት ፡ ማኅበር ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ መያዣ ።

የጋራ ፡ ባለንብረቶች ፡ ወይም ፡ የንብረት ፡ ሥራ ፡ መሪው ፡ የተበደሩትን ፡ ዕዳ፡ አስፈላጊ ፡ ከሆነ ፡ ከሌላ ፡ ሀብታችን ፡ ጥቅም ፡ ላይ ፡ እንከፍላለን ፡ ብለው ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ካላደረጉ ፡ በቀር ፡ የጋራ ፡ ንብረት ፡ ሥራ ፡ መሪ ፡ ማኅበር ፡ አባሎች ፡ ባደረጉት ፡ ወሳኔ ፡ መሠረት ፡ ለተደረጉት ፡ የብድር ፡ ወሎች ፡ የዋስትና ፡ መያዣ ፡ የሚሆነው ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ የጋራ ፡ ንብረትና ፡ የተከፋፈለው ም ፡ ድርሻ ፡ ጭምር ፡ ነው ።

ምዕራፍ ፡ ፱ ።

በአባ፡ ብቻ ፡ ስለ፡ መጠቀም ፡መብት ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ጠቅላላ ፡ ደንቦች ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፲፩ ። ትርጓሜ ።

(፩) የአላባ ፡ መብት ፡ ማለት ፡ የሚጠቀሙበትን ፡ ነገር ፡ ከመጠበቅ ፡ ግዴታ ፡ ጋራ ፡ ከዚሁ ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ በሚገኙት ፡ ነገሮች ፡(ፍሬዎች)፡ ወይም ፡ መብቶች፡ ለመጠቀምና ፡ ለመገልገል ፡ የሚሰጥ ፡ መብት ፡ ነው ።

(፪) ይህም ፡ መብት ፡ በሚንቀሳቀሱና ፡ በማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ በመብቶች ፡ ወይም ፡ ባንድ ፡ ጠቅላላ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ሊሆን ፡ የሚችል ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፲ ። ስለ ፡ መምራት ፡ (ስለ ፡ መጥቀስ) ።

(ሀ) አላባ፡ ማግኘትን ፡ ማስተላለፍን ፡ ማጣትን ፡ የሚመለከቱ ፡ ደንቦች ፤ የአላባው ፡መብት፡ግዙፍነት፡ባለው ፡ተንቀሳቃሽ ፡ዕቃ ፡ላይ ፡በሆነ ፡ጊዜ ፡ተቃራኒ ፡ድንጋጌ ፡ከሌለ ፡በቀር ፡ስለ ፡ግዙፍ ፡ተንቀሳቃሽ ፡ዕቃዎች ፡ሀብትነት ፡ ማግኘት ፡ማስተላለፍና ፡ማጣት ፡የተደነገጉት ፡ደንቦች ፡ተፈጻሚዎች ፡ይሆናሉ ።

(ለ) የአላባ፡ ጥቅም፡ማግኘትን ፡ማስተላለፍን፡ማጣትን፡የሚመለከቱ፡ደንቦች፡በገንዘብ ፡ወይም ፡ግዙፍነት ፡በሌላቸው ፡ መብቶች ፡ወይም ፡ባንድ ፡ጠቅላላ፡ ንብረት ፡ላይ ፡በሆነ ፡ጊዜ ፡ተቃራኒ ፡ድንጋጌ ፡ከሌለ ፡ በቀር ፡ ስለ ፡ ገንዘብና ፡ ግዙፍነት ፡ስለሌላቸው ፡ ሌሎች ፡መብቶች ፡ማግኘት ፤ ማስተላለፍና፡ ማጣት ፡ የተደነገጉት ፡ ደንቦች ፡ተፈጻሚዎች ፡ይሆናሉ ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፲፩ ። የአላባ ፡ ለጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡መብቶች ።

(ሀ) የአላባ ፡ጥቅም፡ ተቀባዩ ፡ በአላባነት ፡ የተሰጠውን ፡ ነገር ፡ ወይም ፡ መብት ፡ እጅ ፡ ለማድረግ፤በዚሁም፡ ለመገልገልና ፡ ንብረቱ ፡ በሚያስገኘው ፡ ፍሬም ፡ ለመጠቀም ፡ መብት ፡አለው ።

(ለ) የማስተዳደሩም ፡ መብት ፡ የእርሱ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፲፪ ። የንብረቱ ፡ አስተዳደር ።

የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በመብቱ ፡ በሚሠራበት ፡ ጊዜ ፡ የመልካም ፡ አስተዳደርን ፡ ሥርዐቶች ፡ አክብሮ ፡ መጠበቅ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፲፫ ። የንብረቱ ፡ አያያዝ ።

የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ፡ ስለ ፡ ንብረቱ ፡ አያያዝና ፡ከዚሁም ፡ ላይ ፡ ስለሚገኘው፡ ጥቅም፡ የሚደረገውን ፡ የወጪ ፡ ገንዘብ ፡ ኪሣራና ፡ እንዲሁም ፡ ከንብረቱ ፡ ላይ ፡ የማይለየውን ፡ የዕዳ ፡ ወለድ ፡ መቻል ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፲፬ ። ደንበኛ ፡ ወጪ ።

(ሀ) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በአላባነት ፡ በያዘው ፡ ንብረት ፡ ደንበኛ ፡ ከሆኑት ፡ ገቢዎች ፡ ላይ ፡ የሚጠየቁትን ፡ የዓመት ፡ ግብሮችና ፡ ሌሎቹንም ፡ ወጪዎች ፡ ሁሉ ፡ የሚከፈሉበት ፡ ጊዜ ፡ ሲደርስ ፡ በባለርስቱ ፡ ስም ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(ለ) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በአላባነት ፡ በያዘው ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ግብር ፡ በመክፈል ፡ ይረጋልኛል ፡ ወይም ፡ በዚሁ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የመብት ፡ ማስረጃ ፡ ይሆነኛል ፡ ብሎ ፡ ርስቱን ፡ ሊከራከርበት ፡ አይችልም ።

BACK

ቊ ፡ ሺ፫፻፯፲፰ ። የተለዩ ፡ ወጪዎች ።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በዚህ ፡ ሀብት ፡ በሚጠቀምበት ፡ ጊዜ ፡ ከባለ ንብረቱ ፡ ላይ ፡ የሚጠየቁ ፡ አዲስ ፡ ልዩ ፡ ወጪዎች ፡ የተወሰኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህንን ፡ ወጪ ፡ የሚከፍለው ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ ነው ።

(፪) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ ይህን ፡ በተለይ ፡ እንዲከፍል ፡ የተጠየቀውን ፡ ገን ዘብ ፡ የአባላ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ ያለ ፡ ወለድ ፡ እንዲያበድረው ፡ ጠይቆት ፡ ያለ አበደረው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ የተጠየቀው ፡ ልዩ ፡ ወጪ ፡ ከዚያው ፡ በአላባነት ፡ ከተሰጠው ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ አንድ ፡ አንድ ፡ ነገሮች ፡ በመሸጥ ፡ ለመከፈል ፡ ይቻላል ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፯፲፱ ። የዕቃው ፡ መዝገብ ፡ ዝርዝር ።

የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪውና ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ በአላባው ፡ ወስጥ ፡ የሚገኙትን ፡ ንዋዮች ፡ ዝርዝራቸውን ፡ የሚናገር ፡ መዝገብ ፡ በሁለቱም ፡ ኪሣራ ፡ እንዲደረግላቸው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፰፲፮ ። የዕቃው ፡ መመለስ ።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በአላባ ፡ የመጠቀም ፡ ዘመን ፡ በተፈጸመ ፡ ጊዜ ፡ በአላባ ፡ የተሰጠውን ፡ ንብረት ፡ ለአላባ ፡ ሰጪው ፡ መልሶ ፡ ማስረከብ ፡ አለበት ።

(፪) በዕቃው ፡ ላይ ፡ የደረሰው ፡ መጥፋትና ፡ መበላሸት ፡ ከወቅሙና ፡ ከችሎታው ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ምክንያት ፡ መሆኑን ፡ ካላስረዳ ፡ በቀር ፡ ለዕቃው ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ ጎላፊ ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፲፯ ። ግዙፍ ፡ መብቶች ።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በአላባነት ፡ በሚጠቀምበት ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የአ ላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪውን ፡ መብቶች ፡ ለመጉዳት ፡ የሚችል ፡ አንዳች ፡ ግዙፍ ፡ መብት ፡ ሊያቋቁምበት ፡ (ሊያደርግበት) ፡ አይችልም ።

(፪) በተለይም ፡ በአላባ ፡ ጥትም ፡ ሰጪው ፡ መብት ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ በሚያመጣ ፡ ዐይነት ፡ በአላባነት ፡ የተሰጠውን ፡ ንብረት ፡ ለዕዳ ፡ መያዣ ፡ አድርጎ ፡ መስ ጠት ፡ አይችልም ።

(፫) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ ሳይፈቅድለት ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ እነዚ ህን ፡ ደንቦች ፡ ጥሶ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በአላባነት ፡ ስለ ፡ ተሰጠው ፡ መብቱ ፡ መቅረት ፡ አንዳችም ፡ ኪሣራ ፡ ሳይሰጠው ፡ ወዲያውኑ ፡ ከአላባነት ፡ ጥቅሙ ፡ ይወገዳል ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፲፱ ። የዕቃው ፡ መጥፋት ።

(፩) በአላባ ፡ የተሰጠው ፡ ነገር ፡ የጠፋ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የአላባው ፡ መብት ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

(፪) በአላባነት ፡ የተሰጠው፡ ነገር ፡ ለጠቅላላ፡ ጥቅም ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ የተነቀለ፡ ወይም ፡ የተወሰደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በምትክነት ፡ በተሰጠው ፡ ነገር ፡ ጥቅም ፡ ላይ፡ የአላባው ፡ ጥቅም ፡ ይተላለፋል ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፳ ። ኢንሹራንስ ።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም፡ ሰጪው ና፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ እያንዳንዳቸው ፡ መል ካም ፡ መስሎ ፡ የታያቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እየራሳቸው ፡ መብታቸው ን ፡ የሚጠ ብቅ ፡ ኢንሹራንስ ፡ ይባላሉ ።

(፪) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ከሌላቸው ፡ በቀር ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ የገባው ፡ የኢንሹራንስ ፡ ወ ል ፤ ለአላባ ፡ ጥቅ ም ፡ ተቀባዩ ፡ አይጠቅመው ም ።

(፫) እንዲሁም ፡ ተቃራኒ፡ የሆነ ፡ ስምምነት፡ ከሌላቸው ፡ በቀር፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ የገባው ፡የኢንሹራንስ ፡ ወ ል ፡ ለአባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ አይጠቅመ ው ም ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፳፩ ። የሀብቶቹ ፡ ግምት ።

(፩) በዕቃ ፡ ዝርዝር፡ መዝገብ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ሰነድ ፡ ላይ፡ በአላባነት ፡ በተሰጡት፡ ንዋዮች ፡ ላይ ፡ የሚደረግ ፡ ግምት ፡ ሁለቱ ፡ ተዋዋዮች ፡ የተስማሙበት ፡ ተቃ ራኒ ፡ የሚሆን ፡ ነገር ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የንዋዮችን ፡ ሀብትነት ፡ ለአላባ ፡ ጥቅም፡ ተቀባዩ ፡ አያስተላልፍም ።

(፪) ስለዚህ ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በአላባ ፡ የመጠቀሙ ፡ ዘመን ፡ ሲፈጸም፡ ለአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ የሚመልሰው ፡ ሀብቶቹ ፡ የተገመቱበት ን ፡ ዋጋ ፡ ሳይሆን ፡ ያነኑ ፡ በአላባነት ፡ ተሰጥተው ት ፡ የነበሩትን ፡ ሀብቶች ፡ ኔው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፳፪ ። በአላባ ፡ የመጠቀም ፡ መብት ፡ መቅረት ።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ ሲሞት፡ ወይም፡ ስለዚሁ ፡ ማለቂያ ፡ የተወሰነው፡ ቀን ፡ ሲደርስ ፡ የአላባው ፡ መብት ፡ ይቀራል ።

(፪) በሕግ ፡ የሰው ፡ መብት ፡ የተሰጣቸው ፡ ማኅበሮች ፡ በአላባ ፡ ተጠቃሚነት ፡ ከሠላሳ ፡ዓመት ፡ በላይ ፡ መቈየት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፳፫ ። የአላባ ፡ ሰጪው ፡ በአላባነት ፡ በተሰጠው ፡ ነገር ፡ የሚያዝበት ፡ ተግባር ።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ በአላባ ፡ የሰጠው ን ፡ ነገር ፡ ወይም ፡ አላባው ፡ በሚመለከተው ፡ መብት ፡ ላይ ፡ ትእዛዝ ፡ ቢያደርግ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተነገ ረው ፡ በልዩ ፡ ግዴታም ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩን ፡ መብት ፡ ሊለው ጠው ፡ አይችልም ።

(፪) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በአላባ ፡ የተሰጠው ን ፡ ሀብት ፡ ለመተው ፡ መፍቀ ዱን ፡ በግልጽ ፡ ካላረጋገጠ ፡ በቀር ፡ በአላባው ፡ መጠቀሙን ፡ ይቀጥላል ።

ቍ ፡ ፹፫፻፲፭ ፡ ለአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ የሚሰጥ ፡ ዋስትና።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም ፤ ሰጪው ፡ መብቶቹ፡ አደጋ ፡ (ጥፋት)፡ የሚያገኛቸው ፡ መሆኑን ፡ ካስረዳ ፡ ለመብቱ ፡ ማረጋገጫ ፡ ዋስትና ፡ እንዲሰጠው ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩን ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) የአላባ ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ በሚያልቁ፡ ነገሮች ፡ ላይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ ዕቃዎቹን ፡ ከማስረከብ ፡ በፊትና ፡ ማስረጃም ፡ ሳይሰጥ ፡ ዋስትና ፡ እንዲሰጠው ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩን ፡ መጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ በቂ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ በሚታሰብና፡ በወሰነለት፡ ቀን ፡ የአላባ፡ጥቅም፡ተቀባዩ ፡ ማረጋገጫ ፡ ዋስትና ፡ ያልሰጠ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ እየተቃወመ ፡ ሳለ ፤ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በያዘው ፡ ነገር ፡ላይ ፡ ሕግ ፡ ያልፈቀደ ው ን ፡ ሁኔታ ፡ በአላባ ፡ በተሰጠው ፡ ነገር ፡ መገልገሉን ፡ የቀጠለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ ይዞታውን ፡ አስለቅቀው ፡ ለሌላ ፡ ጠባቂ ፡ ለመስጠት ፡ ይችላሉ ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ግዙፍ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ሀብቶች ፡ የሚጸና ፡

(የሚፈጸም) ፡ ልዩ ፡ ደንብ ።

ቍ ፡ ፹፫፻፲፮ ። የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ ግዴታ ፡ የሌለበት ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በአላባ ፡ የሚሰጠውን ፡ ነገር ፡ በአላባ ፡ በሚቀበልበት ፡ ጊዜ ፡ ባለው ፡ ሁኔታ ፡ መወ ሰድ፡አለበት ።

(፪) ዕቃውን ፡ አድስልኝ ፡ በማለት ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪውን ፡ ለማስገደድ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፹፫፻፲፯ ። በአላባ ፡ በተሰጠው ፡ ነገር ፡ ስለ ፡ መገልገል ።

(፩) የግዙፍ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ዕቃ ፡ በአላባ ፡ ተጠቃሚ ፡ የሆነ፡ሰው ፡ የተሰጠው ፡ ነገር፡ ሊያገለግል፡በተመደበበት ፡ ጉዳይ ፡ መሠረት ፡ ሊገለገልበት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) በአላባ ፡ በተሰጠው ፡ ሀብት ፡ በሚገለገልበት ፡ ጊዜ ፡ ዕቃው ፡ በደንበኛ ፡ አገል ግሎቱ ፡ ምክንያት ፡ ዋጋው ፡ ቢቀንስ ፡ አላባ ፡ ተቀባዩ ፡ አንዳችም ፡ ኪሣራ ፡ እንዲከፍል ፡ አይገደድም ።

ቍ ፡ ፹፫፻፳፫ ። የሚያልቁ ፡ ነገሮች ።

(፩) አላባው ፡ በሚያልቁ ፡ ነገሮች፡ ላይ ፡ ሆኖ ፡ እንዲያልቁ ፡ ሳይደረግ ፡ በአላባ ፡ በተሰጠው ፡ ነገር ፡ ለመገልገል ፡ የማይቻል ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ በአላባ ፡ ተጠቃሚው ፡ የነዚህ ፡ የሚያልቁ ፡ ነገሮች ፡ ባለሀብት ፡ ይሆናል ።

(ፎ) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባይነቱ ፡ ሲቀር ፡ አላባው ፡ በተሰጠበት ፡ ጊዜ ፡ የሚያልቁት ፡ ነገሮች ፡ የነበራቸውን ፡ ግምት ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፫፬፳፯ ። በአላባ ፡ የተሰጠው ፡ ነገር ፡ አላባ ።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ በነገሩ ፡ ዓላማና ፡ ነገሩ ፡ በሚሰጠው ፡ አገልግሎት ፡ መሠረት ፡ የተፈጥሮ ፡ ፍሬዎች ፡ ካፈሯቸው ፡ ነገሮች ፡ በተለያየበት ፡ ጊዜ ፡ ከተገኙ ፡ የፍሬዎቹ ፡ ባለሀብት ፡ ይሆናል ።

(፪) ያለ ፡ አገባብ ፡ የተወሰዱ ፡ አላባዎች ፡ አላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ ይመለሳሉ ።

ቍ ፡ ሺ፫፬፳፱ ። የተቀበረ ፡ ገንዘብ ።

የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በአላባ ፡ የተሰጠውን ፡ ነገር ፡ በያዘው ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ለሚገኘው ፡ የተቀበረ ፡ ገንዘብ ፡ አንድም ፡ መብት ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ሺ፫፬፴ ። የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ መብቶች ፡ ወሰን ።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በያዘው ፡ ነገር ፡ መግልገሉ ፡ ከመጠን ፡ በላይ ፡ እንዳይሆን ፡ መጠንቀቅ ፡ አለበት ።

(፪) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በአላባ ፡ ፡የተሰጠውን ፡ ነገር ፡ ዐይነትና ፡ በሆነ ፡ አኳኋን ፡ ለማሻሻል ፡ ወይም ፡ የሚገኝበትን ፡ ቦታ ፡ ለመለወጥ ፡ አይችልም ።

(፫) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ የአላባው ፡ ጊዜ ፡ እስከ ፡ ቈየበት ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ የተባሉት ፡ ግዴታዎቹ ፡ መፈጸማቸውን ፡ በሚገባ ፡ ሁኔታ ፡ ሊመረምር ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፫፬፴፩ ። በአላባነት ፡ የተሰጠው ፡ ነገር ፡ ስለ ፡ ማከራየት ።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በአላባነት ፡ የሚጠቀምበትን ፡ ነገር ፡ ለማከራየት ፡ ይችላል ።

(፪) በአከራየው ፡ ነገር ፡ በየቀኑ ፡ የሚገኘው ፡ ኪራይ ፡ የርሱ ፡ ሀብት ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፫፬፴፪ ። ስለ ፡ ኪራዩ ፡ መቅረት ።

(፩) ያንድ ፡ የሚንቀሳቀስ ፡ ነገር ፡ ኪራይ ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀይባነቱ ፡ ሲቀር ፡ ይቀራል ።

(፪) ላንድ ፡ ገበሬ ፡ ወይም ፡ ተከራይ ፡ ባንድ ፡ ርስት ፡ ወይም ፡ ቤት ፡ ላይ ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ የሰጣቸው ፡ ወሎች ፡ የአላባው ፡ ጊዜ ፡ ካለቀበት ፡ በኋላ ፡ እስከ ፡ ሦስት ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪውንና ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖችን ፡ የሚያስገድዷቸው ፡ ይሆናሉ ።

(፫) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ በአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በገበሬው ፡ ወይም ፡ በተከራዩ ፡ መካከል ፡ የተደረገው ፡ ወል ፡ በመብቶቹ ፡ ላይ ፡ በማይገባና ፡

BACK

በተንኰል፡ የተደረገ ፡ መሆኑን ፡ ያልረዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ በአላባ ፡ የተሰጠው ፡ ነገር ፡ በሚቀርበት ፡ ጊዜ ፡ ወዲያውኑ ፡ ውሉን ፡ ለማቋረጥ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፴፫ ። የሥራ ፡ ድርጅት ፡ ፕላን ፡ (፩) መደራጀት ፡ የሚገባበት ፡ ጊዜ ።

የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ ወይም ፡ የአላባ ፤ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በአላባ ፡ የተሰጠውን ፡ ንብረት ፡ የሚመለከት ፡ አንድ ፡ የሥራ ፡ ጥቅም ፡ ፕላን ፡ እንዲደራጅ ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚችሉት ።

(ሀ) በአላባ ፡ የተሰጠው ፡ ነገር ፡ እንደ ፡ ደን ፡ የመሰለ ፡ ሆኖ ፡ የሥራው ፡ ጥቅም ፡ በያመቱ ፡ ወይም ፡ ካንድ ፡ ዓመት ፡ ባነሰ ፡ ጊዜ ፡ ወስጥ ፡ አላባዎችን ፡ የሚሰጥ ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) በአላባ ፡ የተሰጠው ፡ ነገር ፡ የድንጋይ፡ መፍለጫ፡ ቦታን ፡ የመሰለ፡ ሀብትን፡ የሚመለከት ፡ ሆኖ ፡ የሥራው ፡ ጥቅም ፡ ቀስ ፡ በቀስ ፡ ዋናውን ፡ ነገር ፡ የሚጨርሰው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፴፬ ። (፪) የአቋቋሙ ፡ ዐይነት ።

(፩) የሥራው ፡ ድርጅት፡ ፕላን፡ በባለጉዳዮቹ ፡ ስምምነት ፡ የሚቋቋም ፡ ይሆናል ።

(፪) በባለጉዳዮቹ ፡ መካከል ፡ ስምምነት ፡ ያልተደረገ፡ እንደ፡ ሆነ ፤ ዳኞች ፡ በመረጧቸው ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ዐዋቂዎች ፡ የሥራው ፡ ድርጅት ፡ ፕላን ፡ የሚሰናዳ ፡ ሆኖ ፡ ዳኞቹ ፡ የሚያጸድቁት ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፴፭ ። (፫) መለዋወጥ ።

ልዩ ፡ የሆኑ ፡ ምክንያቶች ፡ የሥራውን ፡ ዐቅድ ፡ እንዳይፈጸም ፡ የከለከሉ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ በኤኮኖሚ ፡ ረገድ ፡ መለዋወጡን ፡ መልካም ፡ አድርገው ፡ ያሳዩ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ ባንዱ ፡ ጥያቄ ፡ ዐቅዱ ፡ ሊለወጥ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፴፮ ። በአላባ ፡ በተሰጠ ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ የተደረገ ፡ መሻሻል ።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በአላባ ፡ በተሰጠው ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ለሚያደርገው ፡ ማሻሻል ፡ አንድም ፡ ኪሣራ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ የለውም ።

(፪) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በአላባ ፡ በተሰጠው ፡ ርስት ፡ ላይ ፡ እንደዚሁ ፡ ለሚሠራቸው ፡ ሥራዎች ፡ ሁሉ ፡ አንድም ፡ ኪሣራ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ የለውም ።

(፫) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ የአላባው ፡ ጥቅም ፡ ጊዜ ፡ ሲያልቅ ፡ የተሠሩትን ፡ ሥራዎች ፡ አፍርሶና ፡ ሀብቱን ፡ በተረከበ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ለመመለስ ፡ ብቻ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፴፯ ። ከፍ ፡ ያለ ፡ ማደስ ፡ (፩) ትርጓሜ ።

ከፍ ፡ ያለ ፡ ማደስ ፡ የሚባለው ፡ በአላባ ፡ የተሰጠው ፡ ነገር ፡ ካንድ ፡ ዓመት ፡ መጠነኛ ፡ ከሆነ ፡ ገቢ ፡ ሀብት ፡ በላይ ፡ ወጪን ፡ የሚያስገድድ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፴፫ ። (፪) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ ግዴታዎች ።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም፡ ተቀባዩ ፡ በማንኛዎቹም ፡ ሁኔታዎች ፡ በአላባ ፡የተሰጠወ ን ፡ ነገር ፡ ለመጠበቅ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ማደስ ፡ የሚያስፈልግ ፡ ሲሆን ፡ በአላባ ፡ ጥቅም፡ ሰጪው ፡ማመልከት ፡ አለበት ።

(፪) የአላባ፡ ጥቅም፡ ተቀባዩ፡ ይህን፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ማደስ ፡ ለማድረግ ፡ የሚገደደው፡ ይህ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ማደስ ፡ በራሱ ፡ ሥራ ፡ ምክንያት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ በተለ ይም ፡ በአላባ፡የተሰጠው ፡ ጊዜ ፡ ከተጀመረ ፡ ወዲህ ፡ ባለማደስና ፡ ባለመጠገን ፡ የደረሰ ፡ ጕድለት ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፴፬ ። (፫) ከፍ ፡ ያለ ፡ ማደስ ፡ አፈጻጸም ።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ በማናቸው ም ፡ ሁኔታ ፡ በአላባ ፡ በተሰጠው ፡ ነገር፡ ላይ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ማደስ ፡ ለማድረግ ፡ አይገደድም ።

(፪) ባለሀብቱ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ማደስ ፡ ለማድረግ ፡ የፈቀደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በዚህ ፡ በመታደሻው ፡ ጊዜ ፡ የተነሣ፡ የሚደርስበትን ፡ በአላባ፡ ያለ ፡ መጠቀምና ፡ አንድ ፤ አንድ ፡ ጉዳትን ፡ መታገሥ ፡ አለበት ።

(፫) የአላባ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ ለዚህ ፡ አስተያየት ፡ በሚያደርጋቸው ፡ ው ሳኔዎች ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩን ፡ ጥቅሞች ፡ መጠበቅ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፴፭ ። በመያዣ ፡ የተሰጡ ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ ፅዳ ።

(፩) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ ባንድ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በልዩ ፡ ስም ፡ በማያዣ ፡ የተሰጠወ ን ፡ ርስት ፡ ዕዳ ፡ ለመክፈል ፡ አይገደድም ።

(፪) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ እንዲከፍል ፡ የተገደደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገንዘቡ ፡ እንዲመለስለት ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪውን ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፴፮ ። የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ ክስ ።

(፩) የአላባ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ በአላባነት፡ በተሰጠው፡ ነገር ፡ ላይ ፡ መብት ፡ አለኝ፡ ለማለት ፡ ይችላል ።

(፪) የአላባ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ ይህን ፡ ነገር ፡ በሚመለከቱ ፡ የይዞታ ፡ (የጅ ፡ ማድ ረግ) ፡ ክሶችን ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፴፯ ። የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ ስለ ፡ ማስታወቅ ።

(፩) አላባው ፡ በሚቈይበት፡ ጊዜ ፡ አንድ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ የሆነ ፡ ከርስቱ ፡ ላይ ፡ አንዳንድ፡ የንጥቂያ ፡ ተግባር፡ ያደረገ፡ ወይም ፡ የአላባ፡ ጥቅም ፡ ሰጪውን፡ መብ ቶች፡ ከጉዳት ፡ ላይ፡ የጣለ ፡ እንደ፡ ሆነ፡ የአላባ ፡ጥቅም፡ ተቀባዩ፡ ለአላባ፡ ጥቅም፡ ሰጪው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) የአላባ፡ጥቅም፡ ተቀባዩ ፡ ይህን ፡ ባያደርግ፡እርሱ ፡ ባደረገው፡ማበላሸት ፡ ጎላፊ፡ እንደሚሆነው ፡ ውሉ ፡ ለሚደርሰው ፡ ጉዳት ፡ ጎላፊ ፡ ይሆናል ።

BACK

ቊ ፡ ሺ፫፻፸፫ ። በአላባ ፡ የተሰጠው ፡ ነገር ፡ መጥፋት ።

የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ ወይም ፡ የአላባ፡ጥትም፡ተቀባዩ ፡ በማርጀት ፡ የወደ ቀዉ ን፡ ወይም ፡ በድንገተኛ ፡ አጋጣሚ ፡ የፈረሰዉ ን ፡ ለማደስ ፡ አይገደድም ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፸፬ ። በከፊል ፡ ስለ ፡ መጥፋት ።

በአላባ፡የተሰጠዉ ፡ነገር፡ በከፊል፡ ብቻ ፡ የጠፋ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ የአላባዉ፡መብት፡ በቀሪው ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ጸና ፡ ይቈያል ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፸፭ ። የከብት ፡ መንጋ ፡ በአላባነት ።

(፩) በአላባ፡ ጥቅም፤ ተቀባዩ፡ ጥፋት፡ ሳይሆን ፡ በአላባ ፡ የተሰጠው ፡ መንጋ ፡ በድን ገተኛ ፡ አደጋ ፡ ወይም ፡ በበሽታ፡ በሙሉ፡ ያለቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የአላባ ፡ ጥቅም፡ ተቀባዩ ፡ለአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ ቆዳዎችን ፡ ለመመለስ ፡ ወይም ፡ የቆዳዎ ቹን ፡ ዋጋቸዉ ን፡ ለመስጠት ፡ ብቻ፡ ይገደዳል ።

(፪) መንጋው ፡ በሙሉ ፡ ያላለቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የአላባ ፡ ጥቅም፡ ተቀባዩ ፡ በተወለ ዱት ፡ ከብቶች ፡መጠን ፡ ያለቁትን ፡ መተካት ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፸፮ ። ይርጋ ።

(፩) በአላባ ፡ የተሰጠዉ ን፡ ነገር ፡ በመለወጥ ፡ ወይም ፡ ዋጋዉ ን ፡ በመቀነስ ፡ ምክ ንያት ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ በአላባ ፡ የተሰጠው ፡ ነገር ፡ ከተመለሰበት ፡ ቀን ፡ አሥንቶ ፡ በአንድ ፡ ዓመት ፡ ይርጋ ፡ ይታገዳል ።

(፪) የአላባ፡ ጥቅም፡ ተቀባዩ፡ ራሱ ፡ የሠራቸውን ፡ ሥራዎች ፡ ለማንሣት ፡ ያለው ፡ መብት ፡ እንደዚሁ ፡ በ፩ ፡ ዓመት ፡ ይርጋ ፡ ይታገዳል ።

ክፍል ፡ ፫ ።

የገንዘብና ፡ ሌሎች ፡ ግዙፎች ፡ ያልሆኑ ፡ ነገሮች ፡ የአላባ ፡ መብት ፡ ልዩ ፡ ደንቦች ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፸፯ ። ገቢ ።

የገንዘብ ፡ ወይም ፡ ግዙፍነት ፡ የሌለው ፡ ነገር ፡ የአላባ፡ ጥቅም፡ ተቀባይ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ መብት ፡ ካገኘበት ፡ ነገር ፡ የሚገኙት ፡ ግዙፍ ፡ ወይም ፡ ድርሻ ፡ ገንዘቦች ፡ የመከፈያ ፡ ቀናቸው ፡ በደረሰ ፡ ጊዜ ፡ እኒሁኑ ፡ ለመውሰድ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፸፰ ። ያልታሰቡ ፡ ልዩ ፡ ትርፎች ።

(፩) የአላባ፡ ጥቅም፡ ተቀባዩ፡ የአላባ፡ ጥቅም፡ ተቀባይ ፡ ከሆነበት፡ መብት ፡ ሊገኙ፡ የሚችሉ ፡ ያልታሰቡ ፡ ልዩ ፡ ትርፎች ፡ ቢገኙ ፡ ለነዚህ ፡ ትርፎች ፡ ባለሀብት ፡ አይሆንም ።

(፪) የአላባ፡ ጥቅም ፡ ተቀባይነት ፡ መብት ፡ በነዚህም ፡ ትርፎች ፡ ላይ ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ሺቦየፃፀ ። በአዲስ ፡ አክሲዮኖች ፡ ስለ ፡ መጻፍ ።

(ፈ) በአላባነት፡ ለተሰጠ ፡አክሲዮን ፡እንደ ፡ ገና ፡ ስለ ፡ ወጡት ፡ አዲስ ፡ አክሲዮ ኖች ፡ በቀደምትነት ፡ የመጻፍ ፡ መብት ፡ የተሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መርጦ ፡ የመ ጻፉ ፡ መብት ፡ አክሲዮኑን ፡ በአላባነት ፡ ለሰጠው ፡ ባለሀብት ፡ ነው ።

(ፉ) የአላባ፡ ጥቅም ፡ ተቃራኒ፡ መብት፡የአላባ፡ ጥቅም ፡ ሰጪው ፡ በገባባቸው ፡ አዲስ፡ አክሲዮኖች ፡ ወይም፡ የቀዳሚነት ፡ ፈራሚነትን ፡ መብት ፡ በመሸጥ ፡ ባገኘው ፡ ዋና ፡ ገንዘብ ፡ ላይ ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ሺቦየፃ ። የገንዘብ ፤ ወይም ፡ የመብቱ ፡ ዋና ፡ ገንዘብ ፡ (ካፒታል) ።

(ፈ) የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ መብት ፡ የተሰጠበት ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ መብት ፡ አላባው ፡ ጸንቶ ፡ በሚቈይበት፡ጊዜ ፡ ተከፍሎ ፡ ወይም ፡ ተተክቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የአላባ ፡ ጥቅም፡ ሰጪው ፡ በአከፋፈሉ ፡ ረገድ ፡ ተስማምቶበት ፡ ካልተገኘ ፡ በቀር፡ ገንዘቡ ፡ ለአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ መሰጠት ፡ የለበትም ።

(ፉ) የአላባ፡ ጥቅም፡ ሰጪው ፡ የሚከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ ለአላባ ፡ጥቅም ፡ ተቀባዩ፡እንዲ ሰጥ ፡ ያልፈቀደ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ ባለዕዳው ፡ ሊከፈል ፡ የሚገባውን ፡ ገንዘብ ፡ ለሚገ ባው ፡ በማስረከብ ፡ ከዕዳው ፡ ነፃ ፡ ይሆናል ።

(ፒ) የአላባ ፡ ጥቅም፡ ሰጪው ፡ ወይም ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ ዕዳው ፡ የሚከፈል በት፡ ጊዜ፡ ሲደርስ፡ ገንዘቡን ፡ መረከብ ፡ በሚገባው ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ እንዲቀመጥ ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ሺቦየፃፀ ። እስከ ፡ ዕድሜ፡ ልክ ፡ የሚሰጠውን፡ጡረታ ፡ በአላባነት ፡ ስለ ፡ መስጠት።

እስከ ፡ ዕድሜ ፡ ልክ ፡ በተሰጠ ፡ ጡረታ ፡ ላይ ፡ የሚሰጥ፡ አላባ፤ አላባው ፡ ጸንቶ ፡ በሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ አንዳችም ፡ ነገር ፡ ለመመለስ ፡ ተገዳጅ ፡ ሳይሆን ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ የተባለውን ፡ ለጡረታ ፡ የሚከፈለውን ፡ ገንዘብ ፡ ለመ ቀበል ፡ መብት ፡ አለው ።

ቊ ፡ ሺቦየፃፀ ። ልዩ ፡ የሆኑ ፡ ሰነዶችን ፡ ስለ ፡ መስጠት ።

(ፈ) የአላባ፡ ጥቅም፡ ሰጪው፡ ወይም፡ የአላባ፡ ጥቅም፡ ተቀባዩ፡ ከባለዕዳው፡ ወይም ፡ አላባው ፡ የተሰጠበትን ፡ ሰነድ ፡ ካወጣው ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በሁለቱም ፡ ባለ ጉዳዮች ፡ ኪሣራ ፡ አንዱ ፡ የአላባ፡ ጥቅም ፡ ሰጭነት ፡ መብት ፡ እንደኛው ፡ የአ ላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባይነት ፡ መብት ፡ የሚያረጋግጡ ፡ ሁለቱ ፡ልዩ ፡ ሰነዶች ፡ይሰ ጡን ፡ ሲሉ ፡ ባለዕዳውን፡ ወይም ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱን ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላሉ ።

(ፉ) ይህ ፡ ድንጋጌ ፡ በባንክኖቶች ፡ (ወረቀቶች) ላይ ፡ አይፈጸምም ።

ክፍል ፩ ።

በቤት ፡ ወ ስጥ ፡ የመኖር ፡ መብት ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፺፫ ። ትርጓሜ ።

በቤት ፡ ፊ ስጥ ፡ የመኖር ፡ መብት ፡ ማለት ፡ ባንድ ፡ ቤት ፡ ወ ስጥ፡የመቀመጥ፡ ወይም ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ የመያዝ ፡ መብት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፺፬ ። የመብቱ ፡ ባለጥቅሞች ።

በቤት ፡ ፊ ስጥ ፡ የመኖር ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ማናቸው ም ፡ ሰወ ፡ተቃራኒ ፡ ድን ጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ በያዘው ፡ ቤት ፡ ከሚስቱ ፤ በቀጥታ ፡ መሥመር፡ዘመዶቹ ፡ ከሆኑና ፡ ከቤተ ፡ ሰዎቹ ፡ ጋራ ፡ ለመኖር ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፺፭ ። ባንድ ፡ ቤት ፡ በከፊል ፡ ላይ ፡ ያለ ፡ መብት ።

ባንድ ፡ ቤት ፡ ከፊል ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ የመኖር ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ ለጋራ ፡ አገልግሎት ፡ በተቋቋሙት ፡ ነገሮች ፡ ለመጠቀም ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፺፮ ። የመጠገኛ ፡ ወጪ ፡ (ኪሣራ) ።

(፩) ባለመብት ፡ የሆነው ፡ ቤቱን ፡ ወይም ፡ ክፍሉን ፡ ብቻውን ፡ የሚገለገልበት ፡ ከሆነ ፡ ለመጠገን ፡ ደንበኛ ፡ ወጪዎችን ፡ (ኪሣራ) መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) በቤቱ፡ ወ ስጥ፡ የመኖሩ ፡ መብት ፡ ከባለሀብቱ ፡ ጋራ ፡ አብሮ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የመጠገኛውን ፡ ወጪዎች ፡ የሚከፍለው ፡ ባለሀብቱ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፺፯ ። የማይተላለፍ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

ባንድ ፡ ቤት ፡ የመኖሩ ፡ መብቱ ፡ ለሌላ ፡ የማይተላለፍ ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ለወራሾች ፡ የማይተላለፍ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፺፰ ። ወደ ፡ አላባ ፡ ደንቦች ፡ ስለ ፡ መምራት ።

ለሌሎቹ ፡ ጕዳዮች ፡ የአላባ ፡ ደንቦች ፡ ባንድ ፡ ቤት ፡ የመኖር ፡ መብት ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ምዕራፍ ፪ ።

ስለ ፡ ንብረት ፡ አገልግሎት ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፺፱ ። ትርጓሜ ።

(፩) የንብረት፡ አገልግሎት፡ ማለት ፡ ስለ፡ሌላው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት፡ጥቅም፡ በአንዱ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የሚደረግ ፡ ግዴታ ፡ ነው ።

(፪) ይህ ፡ ግዴታ፡ አገልጋይ፡ በሆነ ፡ ርስት ፡ ባለቤት ፡ ፈንታ ፡ አገልግሎት ፡ የሚ ቀበለው ፡ ርስት ፡ ባለቤት ፡ አንዳንድ ፡ የልማድ ፡ ተግባሮች ፡ እንዲሠራ፡ወይም ፡ ከሀብቱ ፡ ጋራ ፡ የተያያዙትን ፡ አንዳንድ ፡ መብቶች ፡ ከማከናወን ፡ ራሱ ፡ እን ዲታገድ ፡ ያስገድደዋል ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፷ ። የማድረግ ፡ ግዴታ ።

አንድ ፡ የማድረግ ፡ ግዴታ ፡ ከአንድ ፡ የንብረት ፡ አገልግሎት ፡ ጋራ ፡ በተ ጨማሪ ፡ የተያያዘ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሊኖር ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፷፩ ። የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶችን ፡ ሀብትነት ፡ ስለ ፡ መለወጥ ።

(፩) የንብረት፡ አገልግሎት፡ የተቋቋመላቸው ፡ ወይም ፡ ግዴታ ፡ የነበራቸው ፡ የማ ይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ ሀብትነት ፡ መለወጥ ፡ የንብረቱን ፡ አገልግሎት ፡ የሚ ለዋውጠው ፡ አይደለም ።

(፪) በሕግ፡ የሚጠየቀው ፡ ማስታወቂያ ፡ ከተደረገለት ፡ የንብረቱ ፡ አገልግሎት ፡ እነዚህን ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ ወደ ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ በሚተላለ ፉበት ፡ ጊዜ ፡ የሚከተል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፷፪ ። ስለ ፡ ንብረት ፡ አገልግሎት ፡ መቋቋም ። (፩) ውል ፡ ወይም ፡ ኑዛዜ ።

(፩) የንብረት፡ አገልግሎት፡ አገልጋይ ፡ በሆነ ፡ ርስት ፡ ባለቤትና ፡ አገልግሎት ፡ በሚቀበለው ፡ ርስት ፡ ባለቤት ፡ መካከል ፡ ከሚደረገው ፡ ውል ፡ የመነጨ ፡ ለመ ሆን ፡ ይችላል ።

(፪) እንደዚሁም፡ የንብረት፡ አገልግሎትን ፡ ያንድ ፡ ርስት ፡ ባለቤት ፡ ይህን፡ርስት ፡ በሁለት ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ ወራሾች ፡ መካከል ፡ ከሚያከፋፍልበት ፡ ኑዛዜ ፡ የመ ነጨ ፡ ለመሆን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፷፫ ። (፪) የጽሑፍ ፡ አስፈላጊነት ።

አንድ ፡ የንብረት ፡ አገልግሎትን ፡ ለማቋቋም ፡ ዓላማ ፡ ያለው ፡ ተግባር ፤ በጽ ሑፍ ፡ ካልተደረገ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፷፬ ። (፫) ሦስተኛ ፡ ወገኖችን ፡ ስለ ፡ መቃወም ።

አገልግሎት ፡ ለመስጠት ፡ ግዴታ ፡ ያለበት ፡ መሬት ፡ ይህ ፡ ግዴታ፡ ያለበት ፡ ስለ ፡ መሆኑ ፡ ንብረቱ ፡ በሚገኝበት ፡ አገር ፡ ባለው ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት፡ መዝገብ ፡ ካልተጻፈ ፡ በቀር ፡ ለሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መቃወሚያ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፷፭ ። ለንብረት ፡ አገልግሎት ፡ ተቃዋሚ ፡ የሆነ ፡ ትርጓሜ ፡ መሠረት ።

ባንድ ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘው፡ የውል፡ ቃል፡ የንብረት፡አገልግሎትን፡ ለማ ቋቋም ፡ ወይም ፡ በንብረቱ ፡ ባለሀብት ፡ ላይ ፡ የግል ፡ ግዴታ ፡ ብቻ ፡ ለመወ

ሰን፡ የተደረገ ፡ መሆኑ ፡ የሚያጠራጥር ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ሁለቱ ፡ ተዋዋዮች ፡ ተራ፡ (ሰነፍ) ፡ የሆነ ፡ ግዴታ ፡ ብቻ ፡ ለማቋቋም ፡ እንደ ፡ ተስማሙ ፡ ይገመታል ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፷፮ ። በቀን ፡ ብዛት ፡ ምክንያት ፡ ለመገልገል ፡ መብት ፡ ግግኘት ፤ (ሀ) የሚታይ ፡ የንረብት ፡ አገልግሎት ።

(ሀ) ዐሥር ፡ ዓመት፡ በመያዝ ፤ የሚታይ ፡ (የታወቀ) ፡ የአገልግሎት ፡ መብት ፡ ይገኛል ።

(ለ) የንብረት ፡ አገልግሎት ፡ የሚታይ ፡ ነው ፡ የሚባለው ፡ መኖሩን ፡ የሚገልጽ ፡ አንድ ፡ የውጭ ፡ ምልክት ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፷፯ ። (ለ) የማይታይ ፡ የንብረት ፡ አገልግሎት ።

የማይታይ ፡ (ያልታወቀ) ፡ የንብረት ፡ አገልግሎት ፡ መብት ፡ በቀን ፡ ብዛት ፡ ምክንያት ፡ መብት ፡ ሊያስገኝ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፷፰ ። (ቸ) ሦስተኛ ፡ ወገኖችን፡ ስለ ፡ መቃወም ።

(ሀ) በቀን ፡ ብዛት፡ በንብረት ፡ መገልገል፡ ምክንያት ፡ የሚታይ ፡ የንብረት ፡ አገልግሎትን ፡ መብት ፡ ያገኘና ፡ ይህንንም ፡ አገልግሎት ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት፡ መዝገብ ፡ ያስመዘገበ ፡ ማናቸውም ፡ ሰው ፡ የንብረት ፡ አገልግሎትን ፡ መኖርና ፡ መሠረቱን ፡ የሚገልጽ ፡ ሰነድ ፡ እንዲሰናዳለት ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(ለ) በቀን ፡ ብዛት ፡ መገልገል ፡ ምክንያት ፡ የሚገኘው ፡ የንብረት ፡ አገልግሎት ፡ መብት ፤ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ካልተጻፈ ፡ በቀር ፡ ለሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፷፱ ። የፈቃድ ፡ ተግባር ።

(ሀ) ባንድ፡ መሬት፡ ላይ ፡ ለመገልገል ፡ ወይም ፡ ለመጠቀም ፡ የተሰጠ ፡ ፈቃድ ፡ ለተፈቀደለት ፡ ሰው ፡ የንብረት ፡ አገልግሎትን ፡ ሊሰጠው ፡ አይችልም ።

(ለ) በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ፈቃዱ ፡ ሊሻር ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፻፸ ።የንብረቱ ፡ አገልግሎት ፡ መሠረት ።

(ሀ) ከአገልግሎት ፡ የሚመነጩ ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ በርስት ፡ መዝገብ ፡ በሚደረገው ፡ ጽሑፍ ፡ የሚደነገጉ ፡ ይሆናሉ ።

(ለ) የንብረቱ፡ አገልግሎት፡ ወሰን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ በተደረገው ፡ ወሰን ፡ መሠረት ፡ በአመጣጡ ፡ ወይም ፡ በሰላምና ፡ በቅን ፡ ልቡና፡ብዙ ፡ ጊዜ ፡ የንብረቱ ፡ አገልግሎት ፡ በተደረገበት ፡ ሁኔታ ፡ ሊጠናቀቅ ፡ ይችላል ።

(ቸ) የሚያጠራጥር፡ ሲሆን፡ ከአገልግሎት፡ የሚመነጩ ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች፡ በሚከተሉት ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ የሚወሰኑ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፳፭ ። የገጠር ፡ የመተላለፍ ፡ መብትና ፡ የንብረት ፡ አገልግሎት ።

(፩) የመተላለፍ፡ መብት፡ በእግር ፡ ወይም ፡ ከከብት ፡ ጋራ ፡ ወይም ፡ ሰብል ፡ በሌ ለበት ፡ ወቅት ፡ ወይም ፡ በእርሻ ፡ መካከል ፡ ወይም ፡ ከደን ፡ ለመውጣት ፡ መተ ላለፍን ፡ የመሰሉ ፡ ሁሉ ፤ ልዩ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የመተላለፉ ፡ መብት ፡ መጠን ፡ በቦታው ፡ ወሰን ፡ ላይ ፡ እንዳለው ፡ ያገር ፡ ልማድ ፡ ይሆናል ።

(፪) ስለ፡ ግጦሽ ፡ ወይም፡ ደን ፡ ስለ ፡ መግባት ፡ ውሃ ፡ ስለ ፡ ማጣጣት ፡ ስለ፡መስኖ፡ ስለ ፡ ሌሎች ፡ የገጠር ፡ የንብረት ፡ አገልግሎት ፡ መብት ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንዳ ለው ፡ ይደረጋል ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፳፮። ስለ ፡ ንብረት ፡ አገልግሎት ፡ አከናወን ፡ አስፈላጊ፡ የሆኑ ፡ ዘዴዎች ፡ (ሁኔ ታዎች) ።

(፩) የንብረት፡ አገልግሎት፡ መኖር ፡ ለአከናወኑ ፡ አስፈላጊ ፡ ዘዴዎችን ፡ ያስከት ላል ።

(፪) እንደዚሁ፡ ካንድ ፡ ምንጭ፡ ውሃ ፡ የመቅዳት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ እስከ፡ ምንጩ ፡ ለመድረስ ፡ እንደዚሁ፡ የመተላለፍ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፳፯ ። አስፈላጊ ፡ ሥራዎች ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) የንብረት፡ አገልግሎት፡ መስጠት ፡ (መቀበል) ፡ የሚገባው ፡ መሬት፡ባለሀብት፡ በንብረቱ ፡ አገልግሎት ፡ ለመጠቀምና ፡ አገልግሎቱን ፡ ለመጠበቅ ፡ አስፈላጊ ፡ ጥንቃቄዎችን ፡ ለማድረግና ፡ ሥራዎችን ፡ ሁሉ ፡ ለመሥራት ፡ ይችላል ።

(፪) የንብረቱን፡ አገልግሎት፡ የሚያቋቁመው ፡ ሰነድ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ነገር፡ካል ተናገረ ፡ በቀር ፡ የነዚህ ፡ ሥራዎች ፡ ወጪ ፡ በራሱ ፡ እንጂ ፡ የንብረቱን ፡ አገል ግሎት ፡ ሰጪ ፡ የሚሆነው ፡ ርስት ፡ ባለቤት ፡ ኪሣራ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፳፰ ። (፪) የመተው ፡ መብት ።

የንብረት ፡ አገልግሎት ፡ ሰጪ ፡ የሆነው ፡ ርስት ፡ ባለሀብት ፡ በአገልግሎቱ ፡ ለመጠቀም ፡ ወይም ፡ በደኅና ፡ ለመኖር ፡ በኪሣራው ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑ ፡ ሥራ ዎችን ፡ ለመሥራት ፤ ሰነዱ ፡ የሚያስገድደው ፡ ቢሆንም ፡ በአገልግሎቱ ፡ ለሚ ጠቀመው ፡ ባለሀብት ፡ አገልግሎት ፡ የሚሰጠውን ፡ ርስት ፡ ወይም ፡ ለአገልግ ሎቱ ፡ አከናወን ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ድርሻውን ፡ በመተው ፡ ዘውትር ፡ ከግዴታው ፡ ነፃ ፡ ለመውጣት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፳፱ ። በአገልግሎቱ ፡ የሚጠቀመው ፡ መሬት ፡ ባለሀብት ፡ ግዴታ ።

(፩) በአገልግሎቱ፡ የሚጠቀመው ፡ መሬት፡ ባለሀብት ፤ አገልግሎት ፡ የሚበጠው፡ መሬት ፡ ባለሀብት ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ጉዳት ፡ እንዳያገኘው ፡ አድርጎ፡ በመብቱ፡ ሊሠራበት ፡ ይገባዋል ።

(፪) በአገልግሎቱ፡ የሚጠቀመው፡ መሬት ፡ ባለሀብት ፡ በአገልግሎት ፡ የሚጠቀመው ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ አገልግሎት ፡ በሚሰጠው ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ አገልግሎት ፡ የሚሰጠውን ፡ መሬት ፡ ሁኔታ ፡ የሚያከብር ፡ ሚለዋወጥ ፡ ሳያደርግ ፡ (ለማድረግ ፡ ሳይችል)፡ በሰነዱ ፡ መሠረት ፡ በንብረቱ ፡ አገልግሎት ፡ ሊገለገል በት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፲፯፫፭ ። በአገልግሎቱ ፡ ተጠቃሚ ፡ ለሆነ ፡ መሬት ፡ የሚያስፈልጉ ፡ አዳዲስ ፡ ነገሮች ።

በንብረቱ ፡ አገልግሎት ፡ ተጠቃሚ ፡ ለሆነው ፡ መሬት ፡ የሚያስፈልጉት ፡ አዳዲስ ፡ ነገሮች ፡ ምንም ፡ የአገልግሎትን ፡ ግከበድ ፡ አያስከትሉም ።

ቍ ፡ ሺ፲፯፫፮ ። በንብረቱ ፡ አገልግሎት ፡ ስለሚጠቀመው ፡ መሬት ፡ መከፋፈል ።

(፩) በንብረቱ ፡ አገልግሎት ፡ የሚጠቀመው ፡ መሬት ፡ የተከፋፈለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አገልግሎት ፡ የሚሰጠው ፡ መሬት ፡ ሁኔታ ፡ የከበደ ፡ ሳይሆን ፡ አገልግሎቱ ፡ ለያንዳንዱ ፡ ድርሻ ፡ የተገባ ፡ ሆኖ ፡ ይቈያል ።

(፪) እንዲሁም፡ ለምሳሌ ፡ ስለ፡ ሙተላለፍ ፡ መብት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ማንኛዎ ቹም ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ ሁሉ ፡ በዚያው ፡ በተለመደው ፡ ቦታ ፡ ለመተላለፍ ፡ የተገደዱ ፡ ይሆናሉ ።

(፫) በንብረቱ፡ አገልግሎት ፡ የሚጠቀመው፡ ከድርሻዎች ፡ ው ስጥ ፡ አንዱ ፡ ብቻ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አገልግሎቱን ፡ የሚሰጠው ፡ መሬት ፡ ባለሀብት ፡ የሌሎቹ ፡ የንብረት ፡ አገልግሎት ፡ መብት ፡ እንዲሠረዝ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፲፯፫፯ ። የንብረቱን ፡ አገልግሎት ፡ ስለሚሰጠው ፡ መሬት ፡ መከፋፈል ።

(፩) የንብረቱን፡ አገልግሎት፡ የሚሰጠው ፡ መሬት ፡ የተከፋፈለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አያንዳንዱ ፡ ክፍል ፡ እንደ ፡ ደንቡ ፡ አገልግሎቱን ፡ ይቀጥላል ።

(፪) አገልግሎቱ ፡ ባንዳንድ ፡ ክፍሎች፡ ላይ ፡ በርግጥ ፡ የማይከናወንና ፡ ለመከናወን ፡ ያልቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የነዚሁ ፡ ክፍሎች ፡ ባለሀብት ፡ በክፍሎች ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ የንብረት ፡ አገልግሎት ፡ እንዲሰረዝ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፲፯፫፱ ። የንብረት ፡ አገልግሎትን ፡ የሚሰጠው ፡ መሬት ፡ ባለሀብት ፡ ግዴታ ።

የንብረት ፡ አገልግሎትን ፡ የሚሰጠው ፡ መሬት ፡ ባለሀብት ፡ አገልግሎትን ፡ የሚቀንስ ፡ ወይም ፡ የማይመች ፡ ዘዴ፡ የማድረግ፡ ዝንባሌን ፡ ለመሥራት ፡ አይችልም።

ቍ ፡ ሺ፲፯፬፰ ። የንብረት ፡ አገልግሎትን ፡ ሥራ ፡ ዐይነት ፡ ስለ ፡ መለወጥ ።

የንብረት ፡ አገልግሎትን ፡ በሚሰጠው ፡ መሬት ፡ አንድ ፡ ክፍል ፡ ላይ ፡ ብቻ፡ የሚደረግ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አገልግሎት ፡ ተቀባይ ፡ የሆነው ፡ መሬት ፡ ባለሀብት ፡ ጥቅም ፡ ያለውና ፡ ወጪውን ፡ (ኪሣራውን) ፡ የሚችል ፡ ከሆነ ፤ ሥራው ፡ በአ

ገልግሎት ፡ ለሚጠቀመው ፡ መሬት ፡ ባለሀብት ፡ ምቹነትን ፡ ሳያሳጣ ፡ ሌላ ፡ ቦታ ፡ እንዲዛወር ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፹፩ ። የንብረቱ ፡ አገልግሎት ፡ መቅረት ።

(፩) በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት፡ መዝገብ ፡ ላይ፡ የተጻፈው ፡ የንብረት ፡ አገልግሎት፡ በጽሑፉ ፡ መሠረዝ ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

(፪) በአገልግሎቱ ፡ የሚጠቀመው፡ መሬት ፡ ባለሀብት፡ ለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረቱ፡ የሚገባውን ፡ አገልግሎት ፡ ትቻለሁ ፡ ሲል ፡ በጽሑፍ ፡ በማረጋገጥ ፡ አሳቡን ፡ ፀፃልጽ ፡ የሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስለ ፡ አገልግሎቱ ፡ በመዝገብ ፡ የተጻፈው፡ጽሑፍ፡ እንዲሠረዝ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይቻላል ።

(፫) እንዲሁም፡ የሚታይ፡ አገልግሎት ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ይህ ፡ አገልግሎት፡ መኖሩን፡ የሚገልጹት ፡ ሥራዎች ፡ በጠፉ ፡ ወይም ፡ ከዐሥር ፡ ዓመት ፡ ጀምሮ ፡ የማያገለግሉ ፡ ሆነው ፡ በተገኙ ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ንብረቱ ፡ አገልግሎት ፡ በመዝገብ ፡ የገባው፡ ጽሑፍ ፡ እንዲሠረዝ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፹፪ ። የንብረቱ ፡ አገልግሎት ፡ በከፊል ፡ መቅረት ።

የንብረቱ፡ አገልግሎት፡ ሁኔታ ፡ እንደ ፡ ንብረቱ፡ አገልግሎት ፡ መኖርና፡እሱን ፡ በሚመለከተው ፡ ዐይነት ፡ በይርጋ ፡ ቀሪ ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፹፫ ። የንብረት ፡ አገልግሎትን ፡ መልሶ ፡ ስለ ፡ መግዛት ። (፩) የሚቻልበት ፡ ሁኔታ ።

የንብረት ፡ አገልግሎትን ፡ መልሶ ፡ ለመግዛት ፡ የሚቻለው ።

(ሀ) ለአገር፡ ኤኮኖሚ ፡ ጥቅም፡ ወይም ፡ ለሌላ ፡ እንዳንድ ፡ የሕዝብ ፡ ጥቅም ፡ ቀቃራኒ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) በአገልግሎት፡ ለሚጠቀመው፡ መሬት ፡ አገልግሎት ፡ የሚሰጠው ፡ ጥቅም፡ አገልግሎትን ፡ በሚሰጠው ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ የሚያስከትለው ፡ ማወክና፡የዋጋ፡ መቀነስ ፡ የማይመዛዘን ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፻፻፹፬ ። (፩) አሠራር ።

(፩) በባለጉዳዮቹ፡ መካከል፡ ስምምነት ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አገልግሎትን ፡ በሚሰጠው ፡ መሬት ፡ ባለሀብት ፡ ቁይቁ ፡ የአገልግሎቱን ፡ መልሶ ፡ መግዛት ፡ ዳኞች፡ ያዝዛሉ ።

(፪) የንብረቱን፡ አገልግሎት፡መልሶ ፡ በመግዛት ፡ የሚደርሰውን ፡ ኪሣራ ፡ ዳኞች፡ ይወስናሉ ።

(ሸ) ዳኞች ፡ ይህን ፡ ኪሣራ ፡ ለመወሰን ፡ በአገልግሎት ፡ ለሚጠቀመው ፡ መሬት ፡ ጥቅም ፡ ወይም ፡ አገልግሎትን ፡ ለሚሰጠው ፡ መሬት ፡ ጉዳት ፡ አገልግሎቱ ፡ ሊያስከትል ፡ የሚችለውን ፡ ማናቸውንም ፡ ምክንያትና ፡ በተለይም ፡ አገልግሎቱ ፡ የቈየበትን ፡ ጊዜ ፡ ያመዛዝናሉ ፡ (በግምት ፡ ውስጥ ፡ ያገባሉ) ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፹፭ ። መልሶ ፡ መግዛትን ፡ የሚያስቀር ፡ የዐል ፡ ቃል ።

ባለጉዳዮቹ ፡ አገልግሎትን ፡ በሚያቋቁመው ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ በኋላ ፡ በተጻፈ ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ ከዐሥር ፡ ዓመት ፡ ለመብለጥ ፡ በማይችል ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ አገልግሎትን ፡ መልሶ ፡ ለመግዛት ፡ ዳኞችን ፡ የመጠየቅ ፡ ሥልጣንን ፡ ለማስቀረት ፡ ይችላሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፬ ።

በቀዳሚነት ፡ ግዥ ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብት ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፹፮ ። ትርጓሜ ።

በቀዳሚነት ፡ ግዥ ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብት ፡ ዋጋን ፡ በመክፈል ፡ የአንድ ፡ ንብረት ፡ ሀብትነት ፡ ወይም ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባይነትን ፡ ባንዳንድ ፡ ምክንያቶች ፡ የሚገዛውን ፡ ሥስተኛ ፡ ወገን ፡ ለማስለቀቅ ፡ ላንዱ ፡ ሰው ፡ የተሰጠ ፡ መብት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፹፯ ። በአገልግሎት ፡ ብቻ ፡ ላይ ፡ የተመሠረተ ፡ መብትን ፡ ስለ ፡ ማስቀረት ።

በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ ማናቸውም ፡ መብት ፡ ለብዙ ፡ ዘመን ፡ በቈየ ፡ አገልግሎት ፡ ቢሆንም ፡ በአገልግሎቱ ፡ ብቻ ፡ ሊገኝ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፹፰ ። የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ በቀዳሚነት ፡ ግዥ ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብት ።

(፩) በቀዳሚነት ፡ ግዥ ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብት ፡ ከጋራው ፡ ንብረት ፡ ውስጥ ፡ ለሚሸጠው ፡ አንድ ፡ ክፍል ፡ ለጋራ ፡ ባለሀብቶቹ ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ አላቸው ።

(፪) የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ የሆኑት ፡ ባልተከፋፈለው ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ ባላቸው ፡ ድርሻ ፡ መጠን ፡ ባንድ ፡ ጊዜ ፡ በቀዳሚነት ፡ ግዥ ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብታቸውን ፡ ይሠሩበታል ።

(፫) ከመካከላቸው ፡ አንዱ ፡ ወይም ፡ ብዙዎቹ ፡ የተዉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሌሎቹ ፡ በተተዉ ፡ ንብረቶች ፡ ሁሉ ፡ በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ በማለት ፡ መብታቸው ፡ ይሠሩበታል ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፹፱ ። የዘመዶች ፡ በቅድሚያ ፡ የመግዛት ፡ መብት ፤ (፩) መሠረቱ ።

አንድ ፡ ሰው ፡ ከዘመዶቹ ፡ ከአንደኛው ፡ በውርስ ፡ ያገኘውን ፡ ርስት ፡ የሸጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሻጩ ፡ ዘመዶች ፡ በቅድሚያ ፡ የመግዛት ፡ መብት ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ አላቸው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፸ ። (፩) የዝምድና ፡ ዶረጃ ፡ አገማመት ።

(፩) ሻጩ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ያገኘው ፡ በአባቱ፡ የዝምድና፡ መሥመር፡ ከሆነው ፡ ከአንዱ ፡ ዘመዱ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በቀደምትነት፡ ለመግዛት ፡ በተሰጠው፡ መብት ፡ ሊጠቀሙ፡ የሚችሉት ፡ በሻጩ፡ የአባት ፡ ወገን ፡ የዝምድና፡ መሥመር፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ ዘመዶቹ ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

(፪) እንዲሁም ፡ ሻጩ ፡ የማይንቀሳቀሰውን፡ ንብረት ፡ ያገኘው ፡ በእናቱ ፡ የዝምድና ፡ መሥመር፡ ከሆነ ፡ ከአንዱ ፡ ዘመዱ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በቀደምትነት ፡ ለመግዛት፡ በተሰጠው ፡ መብት ፡ ሊጠቀሙ፡ የሚችሉት ፡ በሻጩ ፡ የእናት ፡ መሥመር፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ ዘመዶቹ ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፸፩ ። (፫) የቅደም ፡ ተከተል ፡ ተራ ።

የቤተ ፡ ዘመድ ፡ የይገባኛል ፡ ቀዳሚነት ፡ ተራ ፡ የሚወሰነው ፡ ኑዛዜ ፡ በሌለ ፡ ጊዜ ፡ የውርስ ፡ ንብረት ፡ የሚከፋፈልበትን ፡ አኳኋን ፡ በሚመለከተው ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ውርስ ፡ በተጻፈው ፡ አንቀጽ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፸፪ ። (፬) ለአንዳንድ ፡ ሰዎች ፡ የሚሰጥ ፡ ምርጫ ።

በእነዚህ ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ በይገባኛል ፡ መብታቸው ፡ ሊጠቀሙ ፡ የሚችሉ ፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡ ያሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የቀዳሚነቱ ፡ ምርጫ ፡ የሚሰጠው ፡ በሚሸጠው ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ ለሚኖሩት ፡ ወይም ፡ ራሳቸው ፡ እየሠሩ ፡ በዚሁ ፡ መሬት፡ ለሚጠቀሙት ፡ ቤተ ፡ ዘመዶች ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፸፫ ። ስለ ፡ ብዙ ፡ ባለመብቶች ።

(፩) በአንድ፡ የተራ ፡ ደረጃ፡ ውስጥ ፡ በቀዳሚነት ፡ ይገባናል ፡ በማለት፡ እኩልነት ፡ ያላቸው ፡ ብዙዎች ፡ ሰዎች ፡ ያሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መብቱን ፡ በጎበረት ፡ ይሠሩበታል ፡ በመሬቱም ፡ ትክክል ፡ በሆነ ፡ ድርሻ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ ይሆናሉ ።

(፪) በቀዳሚነት፡ ይገባኛል፡ በማለት ፡ የማይገለገሉ ፡ ሰዎች ፡ ድርሻ ፡ የዝምድና ፡ ተራ ፡ ውስጥ ፡ ያሉትን ፡ የሌሎቹን ፡ ዘመዶች ፡ ድርሻ ፡ የሚያበዛው ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፸፬ ። በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብት ፡ አመዳደብ ።

በሕግ ፡ የተደነገገው ፡ በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብቶች ፡ በሚከተለው ፡ ተራ ፡ ተመድበዋል ።

(፩) የጋራ፡ ባለሀብት፡ በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብት ፤

(፪) የሥጋ ፡ ዘመዶች ፡ በቀዳሚነት ፡ ይገባናል ፡ የማለት ፡ መብት ፤

ቍ ፡ ሺ፫፻፺፭ ። የአንዳንዶች ፡ ሰዎችን ፡ በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብትን ፡ ስለ ፡ ማስቀረት ።

ዝቅተኛ ፡ ደረጃ፡ ያለው ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ በቀዳሚነት፡ ይገባኛል ፡ የማለት፡ መብት፡ ያለውን፡ ሰው ፡ በዚሁ ፡ መብት፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ሊቃወመው ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፺፮ ። በአንዳንድ ፡ ሁኔታዎች ፡ በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብትን ፡ ስለ ፡ ማስቀረት ።

የተሸጠው ፡ ርስት፡ በከተማ ፡ ቀበሌ፡ ውስጥ፡ ሆኖ ፡ በሚገኝበት ፡ ጊዜ፡ወይም፡ የተሸጠው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ ማናቸውም ፡ ሌላ፡ሕንጻ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ አስቀድሞ ፡ ስለ ፡ ሥጋ ፡ ዘመዶች ፡ የተደነገገው ፡ በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብት ፡ ሊሠራበት ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፺፯ ። በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብት ፤ ለሌላ ፡ ሰው ፡ የማይተላለፍ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) በሕግ ፡ የተደነገገው ፡ በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብት ፡ በሕግ ፤ መብቱ ፡ ከተሰጣቸው ፡ ሰዎች ፡ ጋራ ፡ የተሳሰረ ፡ ነው ።

(፪) መብቱንም ፡ ባለጥቅሞቹ ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ሊያስተላልፉ ፡ አይችሉም ።

(፫) ከባለጥቅሞቹም፡ ግንዘብ ፡ ጠያቂዎች፡ የሆኑ ፡ ሰዎች ፡ በዚሁ ፡ መብት ፡ ተተክተው ፡ ሊሠሩበት ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፺፰ ። በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብትን ፡ እንዲሠሩበት ፡ ስለ ፡ ማድረግ ።

(፩) በቀዳሚነት፡ ይገባኛል፡ የማለት ፡ መብት ፡ ባለጥቅም ፡ የሆነ ፡ ሰው፡ባለሀብቱ ፡ በፈቃዱ ፡ ሀብቱን ፡ ወይም ፡ የሀብቱን ፡ አላባ ፡ በዋጋ ፡ በሚሸጥበት ፡ በመናኛው ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ በማለት ፡ በመብቱ ፡ ሊሠራበት ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም፡ ከባለሀብቱ፡ ላይ ፡ የዕዳ ፡ ግንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ባቀረበው ፡ ጥያቄ ፡ ሀብቱ ፡ በሚያዝበት ፡ ጊዜ ፡ በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ በዚሁ ፡ በመብቱ ፡ ሊሠራበት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፫፻፺፱ ። የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ክለ ፡ ማስለቀቅ ።

የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ በሚያስፈልግ ፡ ምክንያት ፡ እንዲለቀቅ ፡ በሚደረግበት ፡ ጊዜ ፡ በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ባለጥቅም ፡ በዚህ ፡ መብቱ ፡ ሊሠራበት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻ ። በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ በማለት ፡ መብቱ ፡ እንዲገለገልበት ፡ ለመጠ
የቅ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ (፩) የማስተላለፍ ፡ ማስታወቅ ።

ማንም ፡ ሰው ፡ በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ በማለት ፡ መብት ፡ ሊገለገልበት ፡ የፈ
ለገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ንብረቱ ፡ በሀብትነት ፡ ወይም ፡ በአላባነት ፡ ለገዥ ፡ ወይም ፡
በሐራጅ ፡ ለሚገዛው ፡ ሰው ፡ የተላለፈ ፡ መሆኑ ፡ ለይገባኛል ፡ ባዩ ፡ ከተነገረበት ፡
ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በሁለት ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ወስጥ ፡ በመብቱ ፡ ሊገለገልበት ፡ የፈ
ለገ ፡ መሆኑን ፡ ካላስታወቀ ፡ መብቱ ፡ ይቀርበታል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፩ ። (፪) ስላለማስታወቅ ።

(፩) ይህ ፡ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ማስታወቂያ ፡ ሳይነገር ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የጋራ ፡
ባለሀብቶቹ ፡ በማያጠራጥር ፡ አኳኋን ፡ ንብረቱ ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ የተላለፈ ፡ መሆ
ኑን ፡ ካወቁበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በሚቈጠር ፡ በሁለት ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ወስጥ ፡ በቀ
ዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ በማለት ፡ መብታቸው ፡ ሊገለገሉበት ፡ የፈለጉ ፡ መሆናቸ
ውን ፡ ማስታወቅ ፡ አለባቸው ።

(፪) የሥጋ ፡ ዘመዶች ፤ ፡ አዲሱ ፡ ባለሀብት ፡ (ገዢው) ወይም ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀ
ባዩ ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ እጅ ፡ ካደረገበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በሚቈ
ጠር ፡ በስድስት ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ወስጥ ፡ በቀዳሚነት ፡ ይገባናል ፡ በማለት ፡ መብ
ታቸው ፡ ሊገለገሉበት ፡ የፈለጉ ፡ መሆናቸውን ፡ ማስታወቅ ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፪ ። በቀደምትነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብት ፡ ለማን ፡ እንደሚነገር ።

በቀደምትነት ፡ ይገባኛል ፡ በማለት ፡ መብት ፡ ለመጠቀም ፡ የሚፈልግ ፡ ሰው ፡
ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፉት ፡ ቍጥሮች ፡ በተመለከቱት ፡ ጊዜዎች ፡ ወስጥ ፡ ይህ ፡
መብት ፡ ለሚመለከተው ፡ ንብረት ፡ አዲስ ፡ ባለሀብት ፡ ለሆነው ፡ ሰው ፡ መግ
ለጽ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፫ ። ዋስትና ፡ የመስጠት ፡ ግዴታ ።

በቀደምትነት ፡ ይገባኛል ፡ በማለት ፡ መብት ፡ ለመገልገል ፡ እንደሚፈልግ ፡ የሚ
ሰጠው ፡ መግለጫ ፡ የንብረቱን ፡ ሙሉ ፡ ዋጋ ፡ ለመክፈል ፡ የሚያረጋግጡና ፡
ዳኞቹም ፡ በቂ ፡ አድርገው ፡ የሚቀበሏቸው ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡
ወይም ፡ ሌሎች ፡ ማረጋገጫዎች ፡ ካላቀረበ ፡ በቀር ፡ መግለጫው ፡ ዋጋ ፡ የሌ
ለው ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፬ ። በተሰጠው ፡ መግለጫ ፡ የሚጠቀሙት ።

(፩) ከባለመብቶቹ ፡ አንዱ ፡ የሚያደርገው ፡ መግለጫ ፡ የሚጠቅመው ፡ በተለይ ፡
ማስታወቂያውን ፡ ያደረገውን ፡ ሰው ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) ይህም ፡ ስለ ፡ ተባለ፡ ማስታወቂያው ፡ የቀድሞው፡ ባለሀብት ፡ ዘመዶች ፡ ከሆኑት ፡ በዝምድና ፡ ስም ፡ ብቻ ፡ ሥራውን ፡ በሚፈጽም ፡ ባንድ ፡ ዘመድ፡ ተደርጎ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ በዝምድናው ፡ መደብ ፡ እኩል ፡ የሆኑት ፡ ዘመዶች ፡ በማስታቂያው ፡ ለመጠቀም ፡ አሳባቸውን ፡ የገለጹ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሁሉም ፡ ሊጠቀሙበት ፡ ይችላሉ ።

(፫) ይህም፡ አሳብ፡ ማስታወቂያው ፡ ከተሰጠበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በሚቈጠር ፡ በስድስት ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ካልተገለጸና ፡ ለዚህም ፡ በአመልካቹ ፡ ላይ ፡ የሚታሰብ ፡ ከዋጋው ፡ ድርሻውን ፡ ለመክፈል ፡ የሚያረጋግጡ ፡ በቂዎች ፡ የሆኑ ፡ ዋሶችን ፡ በመጥራት ፡ ወይም ፡ ማረጋገጫዎችን ፡ በመስጠት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ው ጤት ፡ የለው ም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፭ ። በቀደምትነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብት ፡ ውጤት ።

(፩) በቀደምትነት፡ ይገባኛል፡ የማለት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች ፡ በተመለከቱት ፡ ሁኔታዎች ፡ መሠረት ፡ በመብቱ ፡ ለመገልገል ፡ መፈለጉን ፡ የገለጸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ የገዛው ፡ ሰው ፡ በዚህ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ መብት ፡ ለይገባኛል ፡ ባዩ ፡ እንዲያስተላልፍለት ፡ ይገደዳል ።

(፪) የሚገባው ፡ ዋጋ፡ እንደ ፡ ተከፈለው ፡ ይህን ፡ ግዴታውን ፡ ወዲያውኑ ፡ ራሱ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፮ ። ንብረቱን ፡ እንዲለቅ ፡ የተደረገው ፡ ሰው ፡ መብቶች ። (፩) ዋጋ ።

(፩) ንብረቱን፡ እንዲለቅ፡ የተደረገው ፡ ሰው ፡ የከፈለው ፡ ዋጋ ፡ እንዲመለስለት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ንብረቱን ፡ ገዝቶ ፡ የነበረው ፡ ሰው ፡ በሽያጩ ፡ ዕ ል ፡ ላይ ፡ የተመለከተው ፡ ዋጋ ፡ በውነት ፡ ከከፈለው ፡ ዋጋ ፡ ዝቅተኛ ፡ መሆኑን ፡ ለማስረዳት ፡ አይፈቀድለትም ።

(፫) በቀደምትነት፡ ይገባኛል፡ በማለት ፡ መብት ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚፈልገው ፡ ሰው፡ ግን ፡ በሽያጩ ፡ ውል ፡ ላይ ፡ የተመለከተው ፡ ዋጋ ፡ በማስመሰል ፡ የተነገረ ፡ ዋጋ ፡ ለመሆኑ ፡ በማናቸውም ፡ መንገድ ፡ ሁሉ ፡ ለማስረዳት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፯ ። (፪) የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ግምት ።

(፩) በቀደምትነት ፡ መግዛት ፡ ይገባኛል ፡ የማለትን ፡ መብት ፡ ያስከተለው ፡ የንብረት ፡ ግግኘት ፡ ያለ፡ዋጋ ፡ የተፈጸመ ፡ ሆኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህንኑ ፡ ንብረት ፡ እንዲለቅ ፡ የተደረገው ፡ ሰው ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ የንብረት ፡ ግምት ፡ የሚተካከል ፡ ዋጋ ፡ የመቀበል ፡ መብት ፡ አለው ።

BACK

(፪) ክርክርም፡ በተነሣበት፡ ጊዜ ፡ ዋጋው ፡ የሚወሰነው ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ያለ ፡ አገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ፡ በተመለከተው ፡ ምዕራፍ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷ ። (፫) ስለ ፡ ተጨማሪ ፡ ገንዘብ ።

(፩) ንብረቱን ፡ እንዲለቅ ፡ የተደረገው ፡ ሰው ፡ ከሚገባው ፡ ዋጋ ፡ በላይ ፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ንብረቱ ፡ ሲተላለፍለት ፡ ያወጣቸውን ፡ የውልና ፡ የማዘዋወር፡ ወጪዎች ፡ እንዲከፈለው ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ከዚህም ፡ ሌላ፡ የዚህን ፡ ንብረት፡ ዋጋ፡ ከከፈለበት፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ እስከ፡ ተመለሰለት ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ ለከፈለው ፡ ዋጋና ፡ ወጪዎች ፡ ሕጋዊ ፡ ወለድ ፡ እንዲከፈለው ፡ መብት ፡ አለው ።

(፫) በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል፡ በማለት ፡ መብት፡ ለመጠቀም ፡ የሚፈልገው ፡ ሰው፡ ንብረቱን ፡ እጅ ፡ ካደረገበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በሚቈጠር ፡ በአንድ ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የተባለው ፡ ንብረት ፡ ያፈራውን ፡ ሀብት ፡ ለባለይዞታው ፡ በመተው ፡ ወለዱን ፡ ከመክፈል ፡ ነፃ ፡ ለመሆን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸ ። (፬) ወጪ ።

ንብረቱን፡ እንዲለቅ፡ የተደረገው ፡ ሰው፡ በለቀቀው ፡ ንብረት ፡ ላይ፡ያወጣውን፡ ገንዘብና ፡ ንብረቱ፡ በእጁ፡ ሆኖ ፡ በቈየበት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ በተባለው ፡ ንብረት፡ ላይ ፡ የደረሰውን ፡ መበላሸት ፡ ስለሚመለከተው ፡ ነገር ፡ በዚህ ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ አለ ፡ አገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ የተመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

ባለሀብቱ ፡ አንዳንዶቹን ፡ ንብረቶች ፡ እንደ ፡ ፈቀደው ፡ እንዳያደርግ ፡ መብቱን ፡ ስለ ፡ ማጥበብ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

የግዢን ፡ ወይም ፡ በቀደምትነት ፡ የመግዛትን ፡ መብት ፡ ስለሚመለከት ፡ የውል ፡ ስምምነት ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፩ ። ትርጓሜ ።

(፩) የሽያጭ ፡ ተስፋ ፡ መስጠት ፡ ማለት ፡ የአንድ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ይህንኑ ፡ ሀብቱን ፡ ለመግዛት ፡ ሌላው ፡ ሰው ፡ ወዲያው ፡ አሳቡን ፡ እንደ፡

ገለጸለት ፡ እሸጥልሃለሁ ፡ ሲል ፡ ለዚያው ፡ ሰው ፡ የሚገባለት ፡ የስምምነት ፡ ቃል ፡ ነው ።

(፪) በቀደምትነት ፡ የመግዛት ፡ መብት ፡ ማለት ፡ የአንድ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ይህንኑ ፡ ሀብቱን ፡ ለመሸጥ ፡ በሚወስንበት ፡ ጊዜ ፡ አንዱን ፡ ሰው ፡ በመምረጥ ፡ ሀብቱን ፡ እሸጥልሃለሁ ፡ ሲል ፡ ለዚህ ፡ ለመረጠው ፡ ሰው ፡ ከሚገባለት ፡ የስምምነት ፡ ቃል ፡ የሚመነጭ ፡ መብት ፡ ማለት ፡ ነው ።

ቍ፡ ሺ፬፻፲፩ ። የዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ዓላማ ፡ ወሰን ።

(፩) ለሽያጭ ፡ የተስፋ ፡ ቃል ፡ መስጠት ፡ ወይም ፡ በቀደምትነት ፡ ለመግዛት ፡ ለአንድ ፡ ሰው ፡ መብት ፡ የሚሰጠው ፡ ስምምነት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ የተለየ ፡ የሚንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ የሚመለከት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ለተስፋ ፡ ሰጪው ፡ የባለሀብትነቱን ፡ መብት ፡ የሚያጠብና ፡ በነዚህም ፡ ንብረቶች ፡ ላይ ፡ ለተስፋ ፡ ተቀባዩ ፡ መብትን ፡ የሚሰጥ ፡ አይደለም ።

(፪) በሁለቱ ፡ ተዋዋዮች ፡ መካከል ፡ ያሉት ፡ የግዴታዎች ፡ ግንኙነቶች ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ በአራተኛውና ፡ በአምስተኛው ፡ አንቀጽ ፡ ተወስኗል ።

(፫) ከዚህ፡ በታች፡ የሚከተሉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ እነዚህ ፡ ስምምነቶች ፡ ከሚያስከትሉት ፡ ከእውነተኛው ፡ ወጪት ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ አያመለክቱም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፲፪ ። ስምምነቱ ፡ የሚጸናበት ፡ ሁኔታ ።

ለሽያጭ ፡ የተስፋ፡ ቃል ፡ መስጠት ፡ ወይም፡ በቀደምትነት ፡ ለመግዛት፡ ለአንድ ፡ ሰው ፡ መብት ፡ የሚሰጠው ፡ ስምምነት ፡ በጽሑፍ ፡ ካልተደረገና ፡ ባለጥቅሙ ፡ የሚጠቀምበት ፡ ጊዜና ፡ ዋጋ ፡ ተለይቶ ፡ ካልታወቀ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ የላቸውም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፲፫ ። ከፍተኛ ፡ ጊዜ ።

(፩) ለሽያጭ ፡ የተስፋ ፡ ቃል ፡ መስጠት ፡ ወይም ፡ በቀደምትነት ፡ ለመግዛት ፡ በውል ፡ የሚሰጠው ፡ መብት ፡ ከዐሥር ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ ለሆነ ፡ ጊዜ ፡ ሊሰጥ ፡ አይቻልም ።

(፪) በውሉ፡ ቃል፡ ጊዜው ፡ ከዐሥር ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ እንዲቈይ ፡ ተነግሮ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዐሥር ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ የሆነው ፡ ጊዜ ፡ ተቀናሽ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፲፬ ። ለሕዝብ ፡ ጥቅም ፡ ርስትን ፡ ስለ ፡ ማስለቀቅ ።

(፩) ለሽያጭ፡ የተስፋ፡ ቃል፡ መስጠትና ፡ ስለ ፡ ግዢ ፡ ቀደምትነት ፡ መብት ፡ መስጠት ፡ የሚደረጉት ፡ ስምምነቶች ፡ የሚመለከቱት ፤ ንብረት ፡ ስለ ፡ ሕዝብ ፡ ጥቅም፡ የተወሰደ፡ ወይም፡ ለጊዜው፡ የተያዘ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ፈራሾች ፡ ይሆናሉ ።

BACK

(፪) በዚሁ፡ ምክንያት፡ የነዚህ ፡ መብቶች ፡ ባለጥቅሞች ፡ ለሆኑት ፡ ሰዎች ፡ እን ዳች ፡ ኪሣራ ፡ አይሰጣቸውም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፲፩። መብቶቹ ፡ የማይተላለፉ ፡ ስለ ፡ መሆናቸው ።

(፩) ለሽያጭ፡ የተስፋ ፡ ቃል ፡ መስጠትና ፡ በቀደምትነት ፡ ለመግዛት ፡ በውል ፡ የሚሰጠው ፡ መብት ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር፡ የነዚህ፡ መብቶች ፡ ባለጥቅም ፡ ለሆነው ፡ ሰው ፡ ብቻ ፡ የተሰጡ ፡ ናቸው ።

(፪) ባለጥቅሞቹ ፡ መብቶቻቸውን ፡ ሊያስተላልፏቸው ፡ አይችሉም ፤ እንዲሁም ፡ ለወራሾቻቸው ፡ አያልፍም ።

(፫) ከባለጥቅሙ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ በባለጥቅሙ ፡ ስም ፡ በሻጭነት ፡ ምርጫ ፡ ወይም ፡ በግዢ ፡ ቀደምትነትም ፡ መብት ፡ ለመሥራት ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፲፪ ። ለሽያጭ ፡ የተስፋ ፡ ቃል ፡ መስጠት ፡ (፩) በንብረቱ ፡ ላይ ፡ ዋስትናን ፡ ስለ ፡ ማቋቋም ።

(፩) ማንም ፡ ሰው ፡ በአንድ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ለመሸጥ ፡ የተስፋ ፡ ቃል ፡ የሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለጥቅሙ ፡ ለመግዛት ፡ መፈለጉን ፡ እንዲያስታውቅ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ እስኪያልፍ ፡ ድረስ ፡ ተስፋ ፡ ሰጪው ፡ ንብረቱን ፡ ለመሸጥ ፡ ለማስተላ ለፍ ፤ ወይም ፡ በዚሁ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ማንኛውንም ፡ ዋስትና ፡ ሊያቋቁም ፡ አይ ችልም ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ለመሸጥ ፡ የተስፋ ፡ ቃል ፡ በተሰጠው ፡ ውስጥ ፡ ከተጠቀሰው ፡ ዋጋ ፡ በላይ ፡ ላልሆነ ፡ ገንዘብ ፡ ዋስትና ፡ እንዲሆን ፡ በንብረቱ ፡ ላይ ፡ መያዣ ፡ ለማቋቋም ፡ ወይም ፡ ንብረቱን ፡ በመያዣ ፡ ለመስጠት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፲፫ ። (፪) ስለ ፡ ንብረቱ ፡ መያዝ ።

(፩) ለሽያጭ ፡ የተስፋ፡ ቃል ፡ የተሰጠበት፡ ንብረት ፡ የተያዘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለዕ ዳው ፡ የንብረቱን ፡ መያዝ ፡ ቃል ፡ ለተገባለት ፡ ባለጥቅም ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) ባለጥቅሙም ፡ ውሉ ፡ እንዳይፈርስበት ፡ (እንዳይቀርበት) ፡ ይህ ፡ የተባለው ፡ ንብረት ፡ በፍርድ ፡ በሐራጅ ፡ ከመሸጡ ፡ በፊት ፡ ስለ ፡ ግዢ ፡ በተሰጠው ፡ የምርጫ ፡ መብቱ ፡ መሥራት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፲፬ ። በቀደምትነት ፡ የመግዛት ፡ መብት ፤ በንብረት ፡ ላይ ፡ ዋስትናን ፡ ስለ ፡ ማቋቋም ።

(፩) ለሌላ ፡ ሰው ፡ የግዥ ፡ ቀደምትነትን፡ መብት፡ የሰጠ ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ተቃ ራኒ ፡ የሚሆን ፡ የው ል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የግዢ ፡ ቀደምትነት ፡ በሚመለ ከተው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ዋስትናን ፡ ሊያቋቁምበት ፡ ይችላል ።

(፪) ይህን ፡ የተባለውን ፡ ንብረት ፡ ለመሸጥ ፡ ለመለወጥ ፡ ያሰበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለዚህ ፡ መብት ፡ ባለጥቅም ፡ ማስታወቅ ፡ ብቻ ፡ አለበት ።

(ፐ) እንደዚሁም፣ የማይንቀሳቀሰው፣ ንብረት ፣ የተያዘ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ለባለጥቅሙ፣ ማስታወቅ ፣ አለበት ።

ቍ ፣ ሺ፩፻፲፱ ። በግዢ ፣ ቀደምትነት ፣ መብት ፣ ለመሥራት ፣ የተወሰነ ጊዜ ።

(፩) የማይንቀሳቀሰውን፣ ንብረት፣ የመሸጥ ፣ የመለወጥ ፣ አሳብ ፣ መኖሩን ፣ የገዥ፣ ቀደምትነት ፣ መብት ፣ ለተሰጠው ፣ ባለጥቅም ፣ ከተነገረበት ፣ ጊዜ ፣ አንሥቶ ፣ በሚቈጠር ፣ በሁለት ፣ ወር ፣ ጊዜ ፣ ውስጥ ፣ እንዲሠራበት ፣ ያስፈልጋል ።

(፪) ከዚህ ፣ በላይ ፣ ባለው ፣ ጎይለ ፣ ቃል ፣ የተመለከተው ፣ ጊዜ ፣ በመ ል ፣ እጅግ ፣ ቢበዛ ፣ ለአንድ ፣ ዓመት ፣ ሊደረግ ፣ ይቻላል ።

(፫) ጊዜው ፣ ከአንድ፣ ዓመት ፣ በላይ ፣ እንዲሆን ፣ ተወስኖ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ያለክር ክር ፣ አንድ ፣ ዓመት ፣ ወደ ፣ መሆን ፣ እንዲወርድ ፣ ይደረጋል ።

ቍ ፣ ሺ፩፻፳ ። በግዥ ፣ ቀደምትነት ፣ መብት ፣ ስላለመሥራት ።

(፩) የግዥ፣ ቀደምትነት፣ መብት ፣ የተሰጠው ፣ ባለጥቅም ፣ በመብቱ ፣ ሳይጠቀም በት ፣ ከዚህ ፣ በላይ ፣ ባለው ፣ ቍጥር ፣ የተመለከተው ን ፣ ጊዜ ፣ ያሳለፈ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ መብቱ ፣ ይቀርበታል ።

(፪) ባለሀብቱም ፣ የማይንቀሳቀሰው ን ፣ ንብረቱን ፣ እንደ ፣ ፈቀደው ፣ በነፃ ፣ ለመ ሸጥ ፣ ለማስተላለፍ ፣ ይችላል ።

(፫) እንደዚሁም ፣ ንብረቱን ፣ እንደ ፣ ያዘ ፣ ለማስቀረት ፣ ይችላል ።

ቍ ፣ ሺ፩፻፳፩ ። የንብረት ፣ መያዝ ።

(፩) ንብረት፣ በሚያዝበት፣ ጊዜ ፣ ንብረቱ ፣ በሐራጅ፣ ከመሸጡ ፣ በፊት ፣ ስለ ፣ ግዢ ፣ ቀደምትነት ፣ የተሰጠው ፣ መብት ፣ ካልተሠራበት ፣ በቀር ፣ ቀሪ ፣ ይሆናል ።

(፪) ማናቸውም ፣ ለዚህ ፣ ተቃራኒ ፣ የሚሆን ፣ የው ል ፣ ቃል ፣ ዋጋ ፣ የለውም ።

ቍ ፣ ሺ፩፻፳፪ ። ሦስተኛ ፣ ወገኖችን ፣ መቃወሚያ ፣ ስለ ፣ መሆኑ ፤ (፩) ሁኔታዎች ።

ለሽያጭ ፣ የተሰጠው ፣ የተስፋ ፣ ቃል ፣ ወይም ፣ በቀደምትነት ፣ ለመግዛት ፣ በው ል ፣ የሚሰጠው ፣ መብት ፣ በማይንቀሳቀስ ፣ ርስት ፣ መዝገብ ፣ በሚገባ ፣ ካል ተጻፈ ፣ በቀር ፣ በሦስተኛ ፣ ወገኖች ፣ መቃወሚያ ፣ ሊሆንባቸው ፣ አይችልም ።

ቍ ፣ ሺ፩፻፳፫ ። (፪) ስለ ፣ ሌሎች ፣ የማይንቀሳቀሱ ፣ ንብረቶች ።

(፩) የማይንቀሳቀሱ፣ ንብረቶች፣ ጉዳይ ፣ በሚያጋጥምበት ፣ ጊዜ ፤ እነዚህ ፣ ከዚህ፣ በላይ ፣ የተባሉት ፣ መብቶች ፣ ይህ ፣ የማይንቀሳቀሰው ፣ ንብረት ፣ ባለበት ፣ ቦታ፣ ላይ ፣ በሚገኘው ፣ ፍርድ ፣ ቤት ፣ መዝገብ ፣ ካልተጻፈ፣ በቀር ፣ በሦስተኛ ፣ ወገ ኖች ፣ ላይ ፣ መቃወሚያ ፣ ሊሆንባቸው ፣ አይችልም ።

(፪) የዚህ ፣ ዐይነት ፣ አመዘጋገብ ፣ የሌለ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ሦስተኞች ፣ ወገኖች ፣ መኖሩን ፣ ያወቁ ፣ ወይም ፣ ማወቅ ፣ የነበረባቸው ፣ ካልሆኑ ፣ በቀር ፣ ስለ ፣ ሽያጭ ፣ የሚሰጠው ፣ የተስፋ ፣ ቃል ፣ ወይም ፣ ስለ፣ ግዥ ፣ ቅድሚያነት ፣ የሚደረገው ፣

የስምምነት ፡ መብት ፡ በነዚህ ፡ በሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መቃወሚያ ፡ አይሆንባ ቸውም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፬ ። (፫) ስለ ፡ ተንቀሳቃሾች ፡ ንብረቶች ።

ለሽያጭ ፡ የተሰጠው ፡ የተስፋ ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ በቀደምትነት ፡ ለመግዛት ፡ በውል ፡ የተሰጠው ፡ መብት ፡ የሚመለከተው ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆንባቸው ፡ የሚችለው ፡ ይኸ ፡ ወገኖች ፡ የመብቶቹን ፡ መኖር ፡ ዐውቀው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ማወቅ ፡ የነበረባቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፭ ። (፩) መቃወሙ ፡ ስለሚያስከትለው ፡ ውጤት ።

(፩) ለሽያጭ ፡ የተሰጠው ፡ የተስፋ ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ በቀደምትነት ፡ ለመግዛት ፡ የተሰጠው ፡ መብት ፡ በሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆንበት ፡ በሚች ልበት ፡ ጊዜ ፡ ይህ ፡ ሦስተኛው ፡ ወገን ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ለራሱ ፡ ገንዘብ ፡ ያደረገው ፤ መብታቸውን ፡ ባለማክበር ፡ በመጣስ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ባለጥቅም ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ መብቱ ፡ በተቋቋመበት ፡ ጽሑፍ ፡ በተመለከቱት ፡ ሁኔታዎች ፡ መሠረት ፡ የተባለውን ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ የንብረቱን ፡ ሀብትነት ፡ እንዲለቅለት ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) ለሽያጭ ፡ የተስፋ ፡ ቃል ፡ የተሰጠው ፡ ወይም ፡ በቀደምትነት ፡ ለመግዛት ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ ባለጥቅም ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ማናቸውም ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ የንብረቱ ፡ ባለይዞታ ፡ የሆነው ፡ የማይንቀሳቀ ሰውን ፡ ንብረት ፡ እጅ ፡ ካደረገበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በስድስት ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ በመብቱ ፡ ካልሠራበት ፡ መብቱ ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

(፫) ሦስተኛው ፡ ወገን ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ በሽጠለት ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ክስ ፡ የማቅረብ ፡ መብቱ ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ንብረት ፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይያዝ ፡ የማድረግ ፡ ስምምነት ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፮ ። ተንቀሳቃሽ ፡ የሆነውን ፡ ንብረት ፡ የሚመለከት ፡ ስምምነት ።

(፩) ግዙፍ ፡ የሆነ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረት ፡ የሠራ ፡ ያወጣ ፡ የሸጠ ፡ ወይም ፡ የዚህ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ ንብረቱ ፡ መሸጥ ፡ ወይም ፡ መያዝ ፡ ወሰን ፡ አደርጋለሁ ፡ ሲል ፡ የሚገባባቸው ፡ የውል ፡ ስምምነቶች ፡ በግልጽ ፡ በተቀበሏቸው ፡ ሰዎች ፡ ዘንድ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ የላቸውም ።

(፪) እነዚህ ፡ የውል ፡ ስምምነቶች ፡ በሕግ ፡ ግልጽ ፡ ሆነው ፡ ካልተፈቀዱ ፡ በቀር ፡ በሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ አይጸኑባቸውም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፳፯ ። የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ።

የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት፡ የሆነ፡ ሰው ፡ በሕግ ፡ በግልጽ ፡ ከተመለከቱት ፡ ሁኔታዎች ፡ ውጭ ፡ የተባለውን ፡ ንብረት ፡ የማይሸጥ ፡ ወይም፡ የማይያዝ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ለማስታወቅ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፳፰ ። ተንቀሳቃሽ ፡ ያልሆነውን ፡ ንብረት ፡ የሚሸጥ ፡ የሚያስተላልፍ ፡ ሰው ፡ መብት ።

(፩) የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ ሀብትነትን፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ የሚያስተላልፍ ፡ ሰው ፡ ንብረቱ ፡ የተላለፈለትን ፡ ሰው ፡ ንብረቱን ፡ እንዳይሸጥ ፡—እንዳያስተላልፍ ፡ ለመከልከል ፡ ወይም ፡ ንብረቱን ፡ ለመሸጥ ፡ ለማስተላለፍ ፡ ያለውን ፡ ሥልጣን፡ ለመቀነስ ፡ ይችላል ።

(፪) እንደዚሁም ፡ የተባለው ፡ ንብረት፡ ከተላለፈለት፡ ሰው ፡ እጅ ፡ ንብረቱ ፡ የማይያዝ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ለመስማማት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፳፱ ፡ የውል ፡ ቃሎችን ፡ ስለ ፡ መተርጐም ።

(፩) ከዚህ፡ በላይ፡ ባለው፡ ቍጥር ፡ እንደ፡ ተመለከተው ፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይያዝ፡ ተብሎ ፡ የሚደረገው ፡ ስምምነት ፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ሁሉ ፡ በግጥበብ ፡ መተርጐም ፡ አለባቸው ።

(፪) እንደዚሁም፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ እንዳይሸጥ፡ እንዳይተላለፍ ፡ የሚነገረው ፡ የውል ፡ ቃል ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ መሬት ፡ የማይያዝ ፡ አያደርገውም ።

(፫) ደግሞ፡ ንብረቱ፡ እንዳይሸጥ፡ እንዳይያዝ ፡ የተነገሩት ፡ ስምምነቶች ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ፡ ያሉት፡ ድንጋጌዎች፡ በሰጪቾው ፡ ሁኔታዎችና፡ በወሰኑዋቸው ፡ ወሰኖች፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ የላቸውም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፴ ። ስለ ፡ ውሉ ፡ ቃል ፡ ፎርም ።

አንድ ፡ ንብረት ፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይለወጥ ፡ ወይም ፡ እንዳይያዝ ፡ የሚነገሩት፡ ስምምነቶች ፡ ፈራሽነትን ፡ እንዳያስከትሉ ፡ በጽሑፍ ፡ መደረግና ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ የማይሸጥ ፡ የማይለወጥ ፡ ሆኖ ፡ የሚቈይበትን ፡ ጊዜ ፡ መለየት ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፴፩ ። ከፍተኛ ፡ ጊዜ ።

(፩) የማይንቀሳቀሰው፡ ንብረት፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይለወጥ ፡ ወይም ፡ እንዳይያዝ ፡ የሚደረገው፡ ስምምነቱ ፡ ከኻያ ፡ ዓመት፡ በላይ ፡ ለሆነ ፡ ጊዜ ፡ ወይም፡ ንብረቱን፡ ሀብቱ ፡ ካደረገው ፡ ሰው ፡ ዕድሜ ፡ በላይ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

(፪) ስምምነት ፡ ከኻያ ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ፡ የውሉ ፡ ስምምነት ፡ ፀጥት ፡ የሚያገኘው ፡ እስከ ፡ ኻያ ፡ ዓመት ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፫) ጊዜው ፡ የሚቈጠርበት፡ መነሻ፡ የማይንቀሳቀሰው ን፡ ንብረት ፡ ሀብትነት፡ ለአ ገኘው ፡ ሰ፡ ፡ ከተላለፈበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፴፪ ። በሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ለመሆን ፡ ስላለመቻሉ ።

(፩) የውሉ ፡ ስምምነት ፡ የሚመለከተው፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ በርስት ፡ መዝገብ ፡ ላይ ፡ ተጽፎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ስምምነት ፡ በመዝገብ ፡ ተጽፎ ፡ ካልተገኘ ፡ በቀር ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖችን ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆንባቸው ፡ አይች ልም ።

(፪) የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ በሆኑ ፡ ጊዜ ፡ ስምምነቱ ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ በሚገኝበት ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ባለው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ መዝገብ ፡ ተጽፎ ፡ ካልተገኘ፡ በቀር ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖችን ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆንባቸው ፡ አይችልም።

ቍ ፡ ሺ፬፻፴፫ ። ስለ፡ ዳኞች ፡ ሥልጣን። (፩) ንብረቱ ፡ እንዳይያዝ ፡ የሚደረግ ፡ ስምምነት።

ማናቸውም፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን፡ ስምምነት ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ የማይንቀሳቀ ሰው ፡ ንብረት ፡ እንዲያዝ ፡ ለመፍቀድ ፡ የሚችሉት ፡—

(ሀ) ንብረቱ ፡ እንዲያዝለት ፡ የሚጠይቀው ፡ ገንዘብ፡ጠያቂ ፡ ለማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፤ ወይም ፡ ይህ ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ የቀለብ ፡ መስጠት ፡ ግዴታ ፡ ላለበት ፡ ሰው ፡ ላቀረበው ፡ ምግብ ፡ ዋጋ ፡ እንዲከፈለው ፡ ሲሆን ፤

(ለ) ዕዳው ፡ የመነጨው ፡ ባለሀብቱ ፡ ከሠራው ፡ ወንጀል ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፴፬ ። (፩) ንብረት ፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይለወጥ ፡ የሚደረግ ፡ ስምምነት ።

(፩) ዳኞች ፡ እንዳይሸጥ፡ እንዳይለወጥ ፡ የተባለው ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ጥቅም ፡ እንዲሸጥ ፡ እንዲለወጥ ፡ ውሳኔ ፡ የሚያሰጥ ፡ መስሎ ፡ የታያቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተባለውን ፡ ንብረት ፡ እንዲሸጥ፡ እንዲለወጥ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ።

(፪) ሁለቱ ፡ ወገን፡ ተዋዋዮች፡ የተለየ ፡ ስምምነት ፡ በግድረግ ፡ የተባለውን ፡ ሥል ጣን ፡ ሊያስቀሩባቸው ፡ ይችላሉ ።

(፫) እንዳይሸጥ ፡ እንዳይለወጥ፡ የተባለውን፡ የውሉን ፡ ቃል ፡ በመጣስ ፡ የማይን ቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ እንዲሸጥ ፡ እንዲለወጥ ፡ ተብሎ ፡ የሚሰጠው ፡ ፈቃድ ፡ የዚህን ፡ የንብረት ፡ ባለሀብትነት ፡ ያስተላለፈው ፡ (ያዛወረው) ፡ ሰው ፡ በሕይ ወት ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እና ፡ እርሱም ፡ ፈቃዱን ፡ ለመግለጽ ፡ በሚችልበት ፡ ሁኔታ ፡ የሚገኝ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሊሰጥ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ሺ፩የ፬፫ ። ንብረት ፡ እንዳይያዝ ፡ የሚደረግ ፡ ስምምነት ፡ የሚሰጠው ፡ ውጤት ።

፩ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብትነት ።

(ሀ) እንዳይያዝ፡ ስምምነት ፡ የተነገረበት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ የተባለው ፡ ንብረት ፡ ተይዞ ፡ በፍርድ ፡ እስከ ፡ ተሸጠ ፡ ድረስ ፡ ንብረቱ ፡ እንዳይያዝ ፡ የተነገረ ፡ ስምምነት ፡ አለኝ ፡ ሲል ፡ ለማመልከት ፡ ይች ላል ።

(ለ) በዚህ ፡ ስምምነት፡ አልጠቀምም፡ በማለት ፡ አስቀድሞ ፡ የተነገረው ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(ቸ) ባለሀብቱ ፡ ለገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ይህ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የሚያዝ ፡ አለመሆኑን ፡ በሚገባው ፡ ጊዜ ፡ ሳያስታውቀው ፡ ቀርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚህ ፡ ንብረት ፡ መያዝ ፡ ምክንያት ፡ ለሚወጣው ፡ ኪሣራ ፡ ጎላፊ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፩የ፬፮ ። (ለ) ሌሎች ፡ ሰዎች ።

(ሀ) ንብረቱ ፡ እንዳይያዝ፡ የተነገረውን፡ ስምምነት ፡ የውሉን ፡ ቃል ፡ የተናገረው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ እንዲያስከብር ፡ እርሱ ፡ የላከው ፡ ሰው ፡ ሊያመለክት ፡ ይችላል ።

(ለ) የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት፡ ባለሀብት ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ንብረቱ ፡ እንዳይያዝ ፡ በተነገረው ፡ ስምምነት ፡ ሊጠቀምበት ፡ ያልፈለገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የንብረቱ ፡ መያዝ ፡ የውሉን ፡ ቃል ፡ እንዲያስከብር ፡ ለተባለው ፡ ሰው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(ቸ) ንብረቱን ፡ ለሚያስይዘው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂም ፡ ይህ ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፩የ፬፯ ። (ቸ) የውሉን ፡ ቃል ፡ የማስታወቂያ ፡ ጊዜ ።

(ሀ) የንብረቱ ፡ መያዝ ፡ ተነግሮት ፡ በውሉ ፡ ቃል ፡ ለመጠቀም ፡ የሚፈልግ ፡ ማን ኛውም ፡ ሰው ፡ ንብረቱ ፡ በሐራጅ ፡ ለሌላ ፡ ከመሸጡ ፡ በፊት ፡ በዚህ ፡ የውል፡ ቃል ፡ ለመጠቀም ፡ መፈለጉን ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(ለ) የዚህ ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ መያዝ ፡ ያልተነገረው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ንብ ረቱ ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ በሐራጅ ፡ ከተሰጠበት ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ በውሉ ፡ ቃል ፡ ለመጠቀም ፡ መፈለጉን ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(ቸ) የተባለው ፡ ንብረት ፡ እንዳይያዝ ፡ የተነገረው፡ ስምምነት፡ እነዚህን ፡ ጊዜዎች ፡ ለማስረዘም ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፩የ፬፰ ። (ሀ) ንብረቱን፡ በሐራጅ፡ ከሚሸጠው ፡ ሰው ፡ ጋራ ፡ ስላሉት፡ ግንኙነቶች ።

(ሀ) በውሉ ፡ ቃል ፡ ለመጠቀም ፡ የሚፈልገው ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ በዚሁ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ የተወሰነውን ፡ ዋጋ ፡ በማስከፈል ፡ ወይም ፡ ዋጋው ፡ ያልተወሰነ ፡ እንደ፡

ሆነ ፡ በሐራጅ ፡ የተላለፈለት ፡ ሰው ፡ የከፈለውን ፡ ዋጋ ፡ በመክፈል ፡ ንብረቱ ፡ የተላለፈለት ፡ ሰው ፡ ንብረቱን ፡ እንዲያስተላልፍለት ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) በንብረቱ ፡ ላይ ፡ ስለ፡ተደረጉት ፡ ወጪዎች ፡ ወይም ፡ በሐራጅ ፡ ንብረቱ ፡ የተ ላለፈለት ፡ ሰው ፡ በንብረቱ ፡ ላይ ፡ ስላደረሰው ፡ ጉዳት ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ያለ ፡ አገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ፡ በተነገረው ፡ ምዕራፍ ፡ የተጻፉት ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚ ዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፴፱ ። (፩) በሐራጅ ፡ ካገኘው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ንብረቱን ፡ የራሱ ፡ ካደረገ ፡ ሰው፡ ጋራ ፡ ስላለ ፡ ግንኙነት ።

(፩) የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ በሐራጅ ፡ ያገኘ ፡ ሰው ፡ ንብረቱን ፡ ለሌላ ፡ የሸጠ ፡ ያስተላለፈ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በአካባቢ ፡ ነገሮች ፡ ይህን ፡ ለማወቁ ፡ ማስረጃ፡ ካልቀረበ ፡ በቀር ፡ ወይም ፡ ንብረቱን ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ ያገኘ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ንብ ረቱን፡ የራሱ፡ ያደረገውን፡ የኋለኛውን፡ (አዲሱን)፡ሰው፡ ለመጉዳት፡ አይቻልም።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ በውሉ ፡ ለመጠቀም ፡ የሚፈልግ ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ንብረቱ ፡ በሐራጅ ፡ በተላለፈበት ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ መብት ፡ ንብረቱን ፡ ገን ዘብ ፡ ባደረገው ፡ በኋለኛው ፡ (በአዲሱ) ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ይኖረዋል ።

(፫) እንዲህ ፡ ባልሆነ ፡ ጊዜ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ውጤት ፡ መስጠቱ ፡ ይቀራል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፴፩ ። ንብረቱ ፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይለወጥ ፡ የሚነገር ፡ የውል ፡ ቃል ፡ የሚሰጣ ቸው ፡ ውጤቶች ። (፩) የውሉን ፡ ቃል ፡ ለመጥቀስ ፡ ማን ፡ እንደሚችል ።

(፩) አንድ፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይለወጥ ፡ የተነገረውን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ በመጣስ ፡ ይህን ፡ የተባለውን ፡ ንብረት ፡ የሸጠ ፡ ባለሀብት ፡ ንብ ረቱን ፡ በገዛው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ በዚህ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ሊጠቀምበት ፡ አይችልም ።

(፪) አንድ፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይለወጥ ፡ የተነገረውን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ለመጥቀስ ፡ የሚችለው ፡ በውሉ ፡ ቃል ፡ የተስማማው ፡ ወይም፡ ይህን ፡ የውሉን ፡ ቃል ፡ ለማስከበር ፡ እርሱ ፡ የላከው ፡ ሰው ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፴፪ ። (፪) ጊዜ ።

አንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይለወጥ ፡ በተነገረው ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ለመጠቀም ፡ ሲባል ፡ የሚቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ ይህ ፡ ንብረት ፡ ከተሸ ጠበት ፡ ከተለወጠበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በሁለት ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥና ፡ የማ ይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይለወጥ ፡ የተወሰነው፡ጊዜ ፡ ከማለቁ ፡ በፊት ፡ ካልቀረበ ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፩፻፯፱ ። ንብረቱን ፡ የራሱ ፡ ካደረገው ፡ ሰው ፡ ጋራ ፡ ስላሉት ፡ ግንኙነቶች ።

(ፊ) የማይንቀሳቀሰው፡ ንብረት፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይለወጥ ፡ የውል ፡ ስምምነት ፡ ያደረገና ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ ውል ፡ ለማድረግ ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ እንዳይሸጥ ፡ እንዳይለወጥ ፡ እንዳይያዝ ፡ በተደረገው ፡ ስምምነት ፡ መሠረት ፡ በስምምነቱ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ በዚሁ ፡ በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ያላቸውን ፡ የመግዛት ፡ ተቀዳሚነት ፡ መብታቸውን ፡ ሊጠቀሙበት ፡ ይችላሉ ።

(ፌ) ንብረቱን፡ እንዲለቅ፡ የተደረገው ፡ ሰው ፡ ንብረቱን ፡ ሽጦለት ፡ በነበረው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ በዋስነቱ ፡ የሚያቀርብበት ፡ አቤቱታ ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፩፻፯፫ ። ስለ ፡ አደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪ ።

የአደራ ፡ ንብረት ፡ አስተዳዳሪን ፡ ስለሚመለከተው፡ ጉዳይ፡በዚህ፡ሕግ ፤ በሕግ ፡ የሰውነት ፡ መብት ፡ ስለ ፡ ተሰጣቸው ፡ ማኅበሮችና ፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ ስለ ፡ ተመደቡ ፡ ሀብቶች ፡ የተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

አንቀጽ ፡ ዘጠኝ ።

በማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ በኅብረት ፡ ስለ ፡ መጠቀም ።

ምዕራፍ ፡ አንድ ።

የመንግሥት ፡ ንብረት ፡ (የሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ንብረት) ፡ እና ፡ ንብረትን ፡ ስለ ፡ ማስለቀቅ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

የሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ንብረት ።

ቍ ፡ ሺ፩፻፯፩ ። የመንግሥት ፡ ንብረት ፡ አስተዳደር ፡ ሁኔታ ።

(ፊ) የመንግሥት፡ ንብረት፡ ወይም ፡ የሰውነት ፡ መብት ፡ የተሰጣቸው ፡ የአድሚኒስትራሲዮን ፡ ክፍል ፡ ንብረቶች ፡ በጠቅላላው ፡ የባለግል ፡ ንብረት ፡ ለሆኑት፡ ሀብቶች ፡ በተደነገጉት ፡ ሕጎች ፡ የሚተዳደሩ ፡ ናቸው ።

(ፌ) ስለ ፡ ሆነም፡ እነዚህ ፡ ንብረቶች ፡ ለጠቅላላ፡ አገልግሎት ፡ ጥቅም፡የተመደቡ ፡ በሆኑ ፡ ጊዜ ፡ በዚህ ፡ ክፍል ፡ ድንጋጌዎች ፡ የሚተዳደሩ ፡ ይሆናሉ ።

BACK

ቍ ፡ ፺፩፻፯፭ ። የሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ንብረት ፡ (፩) መሠረቱ ።

የመንግሥት ፡ ንብረቶች ፡ ወይም ፡ የሰውነት ፡ መብት ፡ የተሰጣቸው፡የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ድርጅት ፡ ንብረቶች ፡ የሆኑ ፡ ሀብቶች ፡ ተብለው ፡ የሚቈጠሩት ፤

(ሀ) ሕዝብ፡ እንዲጠቀምባቸው፡ ወይም ፡ በቀጥታ ፡ እንዲገለገልባቸው ፡ የተመደቡ ፡ ሲሆኑ ፤

(ለ) ለአንድ ፡ የሕዝብ ፡ ጥቅም ፡ ለሚሆን ፡ የሥራ ፡ አገልግሎት ፡ ለተመደቡ ፡ ሲሆኑና ፡ በዐይነታቸው ፡ ወይም ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ አሠራሮች ፡ ለዚሁ ፡ የአገልግሎት ፡ ድርጅት ፡ ብቻ ፡ ወይም ፡ ለዚሁ ፡ ሥራ ፡ ይበልጥ ፡ እንዲያገለግሉ ፡ የተመደቡ ፡ ሲሆኑ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፺፩፻፯፮ ። (፪) የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ።

የመንግሥት ፡ ወይም ፡ የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ድርጅት ፡ ንብረቶች ፡ የሆኑት፡ የሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ንብረቶች ።

(ሀ) ጎዳናዎችና ፡ መንገዶች ፡ የውሃ ፡ ቦዮችና ፡ የምድር ፡ ባቡሮች ፤

(ለ) የባሕር ፡ ዳርቻዎች ፤ በወደብ፡ ላይ፡ የተቋቋሙ ፡ ነገሮችና ፡ የወደብ ፡ መብራቶች ።

(ሐ) በተለይ፡ ለሕዝብ፡ አገልግሎት ፡ የተቋቋሙ ፡ ሕንጻዎች ፡ እንደ ፡ ምሽግና፡ እንደ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ያሉ ፡ ነገሮች ፡ ሁሉ ፤ የሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ንብረቶች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፺፩፻፯፯ ። (፫) ውሃዎች ።

(፩) እንደዚሁም ፡ ወራጅ ፡ ውሃዎች ፡ ሐይቆችና ፡ በመሬት ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙ ፡ የውሃ ፡ ንጣፎች ፡ በተለይ ፡ የሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ንብረት ፡ ተብለው ፡ ይቈጠራሉ ።

(፪) የውሃዎችን፡ ባለሀብትነትና፡ አገልግሎት ፡ በሚመለከተው ፡ ጉዳይ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ የተጻፉት ፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ውሳኔዎች ፡ ይፈጸማሉ ።

ቍ ፡ ፺፩፻፯፰ ። (፬) ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረቶች ።

ከዚህም ፡ በቀር ፡ አቀማመጣቸው ፡ ወይም ፡ የተመደቡት ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ የሆኑና ፡ ለሕዝብ ፡ ትርኢት ፡ የተቀመጡ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረቶች ፡ የሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ንብረቶች ፡ ሆነው ፡ ይቈጠራሉ ።

ቍ ፡ ፺፩፻፯፱ ። ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ንብረት ፡ መሰን ፡ ሰለ ፡ መስጠት ።

(፩) የአስተዳደር፡ ክፍል፡ ባለሥልጣኖች ፡ የወራጅ ፡ ውሃዎችንና ፡ የባሕር ፡ ጠረፎችን ፡ የተረጥሮ ፡ መሰን ፡ ከልል ፡ ይመድባሉ ።

(ፀ) የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ የሰጠው፡ ውሳኔ ፡ ያለ፡ አገባብ ፡ መሆኑን ፡ ዳኞች ፡ የገመቱ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በነዚህ ፡ ውሳኔዎች ፡ የተጎዱት ፡ የግል ፡ ባለሀብቶች ፡ ስለ ፡ ንብረት ፡ ማስለቀቅ ፡ በተደነገጉት ፡ ሕጎች ፡ መሠረት ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ እንዲያገኙ ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ።

(ቮ) በእንደዚህ፡ ያለው፡ ጉዳይ ፡ የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ የሰጠውን ፡ ውሳኔ ፡ ዳኞች፡ ሊሽሩት ፡ አይችሉም ።

ቊ ፡ ሺ፩፻፱ ። ንብረትን ፡ ስለ ፡ ማስለቀቅና ፡ መሥመር ፡ ስለ ፡ ማግባት ።

(፩) የአስተዳደር፡ ክፍል፡ ባለሥልጣኖች ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ንብረትን ፡ ለማስለቀቅ፡ በተሰጠው ፡ ሥርዐት ፡ መሠረት፡ ለአውራ ፡ ጐዳናዎችና ፡ ለመንገዶች፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ መሬቶች ፡ ከባለግሎች ፡ ላይ ፡ ለመውሰድ ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንዲሁም፡ መሥመር፡ ስለ፡ ማግባት፡ በተደነገገው ፡ ሥርዐት ፡ መሠረት ፡ የሕዝብ ፡ ጐዳናዎችንና ፡ መንገዶችን ፡ ለማስፋትና ፡ ለማስተካከል ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ሺ፩፻፱፩ ። መሥመር ፡ ስለ ፡ ማግባት ። (፩) ሕንጻ ፡ ያልተሠራባቸው ፡ መሬቶች ።

በከተማው ፡ ፕላን ፡ አቀያየስ ፡ መሠረት ፡ በሕዝብ ፡ ጎዳናዎች ፡ ክልል፡ውስጥ፡ የሚገኙት ፡ መሬቶች ፡ ሕንጻ ፡ ያልተሠራባቸው ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወዲያውኑ ፡ በዚሁ ፡ በመንገድ ፡ ክልል ፡ ውስጥ ፡ ገብተው ፡ ይመደባሉ ።

ቊ ፡ ሺ፩፻፱፪ ። (፪) ሕንጻ ፡ የተሠራባቸው ፡ መሬቶች ።

(፩) በከተማው፡ ቅያስ፡ መሠረት ፡ ለሕዝብ ፡ ጎዳና ፡ በተከለለ ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ የሚገኙ ፡ ሕንጻዎች ፡ የማፈግፈግ ፡ ግዴታ ፡ ይኖርባቸዋል ።

(፪) የነዚህ ፡ ሕንጻዎች ፡ ባለሀብት ፡ የነዚህን፡ ሕንጻዎች ፡ ጥንካሬ ፡ የሚያሳድግ ፡ ወይም ፡ የሚቈይበትን ፡ ጊዜ ፡ የሚያራዝም ፡ ሥራ ፡ ለመሥራት ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ሺ፩፻፱፫ ። (፫) ስለ ፡ ኪሣራ ።

የንብረቶቹ ፡ ባለቤቶች ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ባለመብቶች ፡ ሀብታቸው ፡ በከተማው ፡ ቅያስ ፡ ፕላን ፡ መሠረት ፡ ስለ ፡ መወሰዱ ፡ ወይም ፡ ለዚህ ፡ ወይነት ፡ አገልግሎት ፡ በመመደቡ ፡ ለሚደርስባቸው ፡ ጉዳት ፡ የሚጠይቁት ፡ ኪሣራ ፡ የሚወሰነው፡በዚሁ ፡ አንቀጽ ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ጥቅም ፡ ስለሚለቀቁ ፡ ሀብቶች ፡ ኪሣራ ፡ አከፋፈል ፡ ጉዳይ ፡ በተደነገገው ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፩፻፱፬ ። ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደቡ ፡ ሀብቶች ፡ የማይሸጡ ፡ የማይተላለፉ ፡ ስለ ፡ መሆናቸው ።

ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደቡ ፡ ሀብቶች ፡ ከዚሁ ፡ አገልግሎት፡ውጭ፡መሆናቸው ፡ ወይም ፡ ለዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ መመደባቸው ፡ መቅረቱ ፡ በሚገባ ፡ ካልተወሰነ፡ በቀር ፡ ሊሸጡ ፡ ሊተላለፉ ፡ አይቻልም ።

ቊ ፡ ሺ፩፻፺፭ ። በቅን ፡ ልቡና ፡ የተደረገ ፡ ይዞታና ፡ በንብረቱ ፡ በመጠቀም ፡ ስለ ሚገኙ ፡ ሀብቶች ።

በቅን ፡ ልቡና፡ በሆነ፡ ይዞታ፡ ወይም ፡ በንብረቱ ፡ በመጠቀም ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ በተመደበው ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ ለመሆን ፡ አይቻልም ።

ቊ ፡ ሺ፩፻፺፮ ። ስለ ፡ ኪራይ ።

ውሎቹ ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደበውን ፡ ንብረት ፡ ለአገልግሎቱ ፡ እንዳይውል ፡ ለማድረግ ፡ ሲባል ፡ ካልተደረጉ ፡ በቀር ፡ ንብረቶቹን ፡ በኮንሴሲዮን ፡ ለግል ፡ ሰዎች ፡ ለመስጠት ፡ ይቻላል ።

ቊ ፡ ሺ፩፻፺፯ ። ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ በተመደበው ፡ ሀብት ፡ የመጠቀም ፡ ፈቃድ ።

(፩) የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ካልፈቀደ ፡ በቀር ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ለራሱ ፡ ጥቅም ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ከተመደበው ፡ ንብረት ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ በባለግልነት ፡ ለመያዝ ፡ አይችልም ።

(፪) ይህም፡ የአስተዳደር፡ ክፍል ፡ የሚሰጠው ፡ ፈቃድ ፡ የተፈቀደለት ፡ ባለጥቅም፡ በዚህ ፡ በቦታ ፡ ላይ ፡ አንድ ፡ ሥራ ፡ ማቋቋም ፡ የሚችል ፡ መሆኑንና ፡ የሚቋቋመውን ፡ ሥራ ፡ ዐይነት ፡ ለይቶ ፡ ይገልጻል ።

(፫) ከዚህም፡ በቀር፡ ይህ ፡ ፈቃድ ፡ ለምን ፡ ያህል ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ተሰጠና ፡ ተጠቃሚውም ፡ ምን ፡ ያህል ፡ ዋጋ ፡ እንደሚከፍል ፡ ለይቶ ፡ ይገልጻል ።

ቊ ፡ ሺ፩፻፺፰ ። ግዴታን ፡ ስላለመፈጸም ።

ፈቃድ ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ የገባባቸውን ፡ ግዴታዎች ፡ ያልፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያስተዳደር ፡ ክፍል ፡ የሰጠውን ፡ ኮንሴሲዮን ፡ ወይም ፡ በሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የሰጠውን ፡ ፈቃድ ፡ ሊሰርዘው ፡ ወይም ፡ ሊሽረው ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ሺ፩፻፺፱ ። የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ስላለው ፡ የመሻር ፡ መብት ።

(፩) ተቃራኒ፡ የሆነ፡ ስምምነት ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደበውን ፡ ንብረት ፡ አጠባበቅን ፡ የሚጎዳ ፡ ወይም ፡ የንብረቱን ፡ አገልግሎት ፡ ግብ ፡ የሚቃወመውን ፡ ማናቸውንም ፡ ሥራ ፡ እንዲፈርስ ፡ ወይም ፡ ማናቸውም፡ አሠራር ፡ እንዲቀር ፡ የአስተዳደሩ ፡ ክፍል ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላል ።

(፪) በዚሁ ፡ አኳኋን፡ የአስተዳደሩ ፡ ክፍል ፡ የተስማማባቸውን ፡ ኮንሴሲዮኖች ፡ ወይም ፡ በሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የሰጣቸውን ፡ ፈቃዶች ፡ ለመሻር ፡ ይችላል ።

(፫) በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ አስተዳደር ፡ ድርጅት ፡ ውሎች ፡ በተባለው ፡ አንቀጽ ፡ ላይ ፡ በተነገረው ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ባለኮንሴሲዮኑ ፡ ወይም ፡ ባለይዞታው ፡ ያላቸው ፡ የኪሣራ ፡ መጠየቅ ፡ መብት ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ የሚጠቅሙትን ፡ ሀብቶች ፡ ስለ ፡ ማስለቀቅ ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷ ። ትርጓሜ ።

ንብረት ፡ ማስለቀቅ ፡ ማለት ፡ የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ለሕዝብ ፡ ጥቅም ፡ አገልግሎት ፡ የሚያስፈልገውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ ይህንኑ ፡ ንብረት፡ እንዲለቅ ፡ የሚያስገድድበት ፡ ሥርዐት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፩ ። ይህ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ የሚውልበት ፡ ሁኔታ ።

(፩) የንብረት፡ ማስለቀቁ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ የንብረት ፡ አገልግሎት ፡ ወይም ፡ የሪም ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ግዙፍ ፡ መብት ፡ ለማግኘት ፡ ወይም ፡ ለማስቀረት ፡ ተብሎ ፡ ሊሠራበት ፡ ይቻላል ።

(፪) እንዲሁም፡ የአስተዳደሩ፡ ክፍል ፡ በወሰደው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ፡ የነበረው ፡ የኪራይ ፡ ውል ፡ ዘመኑ ፡ ከመፈጸሙ ፡ በፊት ፡ እንዲቋረጥ ፡ በማድረግ ፡ የንብረት ፡ ማስለቀቁ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ሊሠራበት ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፪ ። ባለኮንሴሲዮን ።

የሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ሥራ ፡ በኮንሴሲዮን ፡ የተሰጠው ፡ ሰውና ፡ አድሚኒስትራሲዮኑ ፡ ኮንሴሲዮን ፡ የሰጣቸውን ፡ ሌሎች ፡ ሰዎች ፡ በኮንሴሲዮኑ ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ መብት ፡ የተሰጣቸው፡ ካልሆኑ ፡ በቀር ፡ የንብረት ፡ ማስለቀቅ ፡ መብት ፡ ሊኖራቸው ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፫ ። ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ጠቃሚ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ፡ የሚደረግ ፡ መግለጫ ።

አንድ ፡ ሀብት ፡ እንዲለቀቅ ፡ የታቀደ ፡ ሲሆን ፡ ሀብቱ ፡ ከመወሰዱ ፡ በፊት ፡ ተገቢ ፡ የሆኑት ፡ ባለሥልጣኖች ፡ አስቀድሞ ፡ ይህ ፡ ሀብት ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ጠቃሚ ፡ መሆኑን ፡ መወሰንና ፡ በኢትዮጵያ ፡ ሕገ ፡ መንግሥት ፡ በቍጥር፡ ፶፬ ፡ በተደነገገው ፡ መሠረት ፡ ግልጽ ፡ ሁኖ ፡ እንዲወጣ ፡ መደረግ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፬ ። ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ጥቅም ፡ የሚሆን ፡ ሀብት ።

(፩) የንብረት፡ ማስለቀቅ ፡ ግቡ ፡ ገንዘብ ፡ ለማግኘት ፡ ብቻ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ንብረትን ፡ ለማስለቀቅ ፡ አይቻልም ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም፡ ለሕዝብ፡ አገልግሎት ፡ በተሠሩት፡ ሥራዎች ፡ ምክንያት ፡ መሬቶቹ ፡ ያገኙትን ፡ የዋጋ ፡ ብልጫ ፡ ለጎብረት ፡ ጥቅም ፡ እንዲሆን ፡ ለማድረግ ፡ ከሆነ ፡ ንብረቱን ፡ ለማስለቀቅ ፡ የሚቻል ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፭ ። ምርመራ ።

(፩) አንድ፡ ንብረት ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ይጠቅማል ፡ መባሉ ፡ ከመገለጹ ፡ በፊት ፡ ምርመራ ፡ ማድረግ ፡ በቂ ፡ ምክንያት ፡ ያለበት ፡ መስሎ ፡ ሲታይ ፡ ምርመራው ፡ በግልጽ ፡ የሚፈጸም ፡ ይሆናል ።

BACK

(፪) ይህ ፣ የጥናት፣ ምርመራ፣ በሚደረግበት፣ ጊዜ ፣ ባለጉዳዮች ፣ የሆኑት ፣ ሰዎች፣ ሁሉ ፣ በታቀደው፣ ሥራ ፣ ላይ ፣ ያላቸውን ፣ ነቀፌታና ፣ አስተያየት ፣ ለማቅረብ፣ ይችላሉ ።

(፫) ባለጉዳይ፣ የሆነው፣ የአስተዳደር ፣ ክፍል፣ የምርመራውን ፣ አሠራርና ፣ ጊዜ ፣ በደንቦቹ ፣ መሠረት ፣ ይወስናል ።

ቍ ፣ ሺ፬፻፷፮ ። የማስለቀቅ ፣ ትእዛዝ ።

(፩) አንድ ፣ ዐቅድ ፣ ለሕዝብ ፣ አገልግሎት ፣ ጥቅም ፣ አስፈላጊ ፣ ነው ፣ ተብሎ ፣ በተወሰነ ፣ ጊዜ ፣ አግባብ ፣ ያላቸው ፣ ባለሥልጣኖች፣ ይህንኑ ፣ ዐቅድ ፣ ለመፈጸም ፣ እንዲለቀቁ ፣ ያስፈልጋል ፣ የሚባሉትን ፣ የግል ፣ ሰዎች ፣ ሕንጻዎች ፣ ያመለክታሉ ።

(፪) የነዚህ፣ የማይንቀሳቀሱ ፣ ንብረቶች፣ ባለሀብቶች ፣ ሌጣ ፣ ባለርስቶችና ፣ ባለሪሞች ፣ የታቀደውን ፣ የንብረት ፣ መልቀቅ ፣ ለያንዳንዳቸው ፣ በሚላክላቸው ፣ ማስታወቂያ ፣ ይገለጽላቸዋል ።

(፫) እንዲሁም ፣ የአስተዳደሩ፣ ክፍል ፣ በአእምሮ፣ በቂ ፣ ነው ፣ ብሎ ፣ በወሰነው ፣ ጊዜ ፣ ውስጥ ፣ ንብረታቸውን ፣ በሚለቁበት ፣ ጉዳይ ፣ ላይ ፣ ያላቸውን ፣ አስተያየት ፣ እንዲያቀርቡ ፣ ዋያቄ ፣ ይደረግላቸዋል ።

ቍ ፣ ሺ፬፻፷፯ ። የንብረት ፣ ማስለቀቅ ፣ ትእዛዝ ።

(፩) የማይንቀሳቀሱ ፣ ንብረቶች ፣ እንዲለቀቁ ፣ የሚደረገው ፣ በንብረት ፣ ማስለቀቂያ ፣ ትእዛዝ ፣ ነው ።

(፪) ይህም ፣ የንብረት፣ ማስለቀቂያ፣ ትእዛዝ ፣ የሚለቀቀውን ፣ ንብረት ፣ ከማንኛውም ፣ መብት ፣ ነጻ ፣ አድርጎ ፣ ለአስተዳደሩ ፣ ክፍል ፣ እንዲተላለፍ ፣ የሚያደርግ ፣ ነው ።

(፫) ሦስተኛ ፣ ወገን ፣ የሆኑ ፣ ሰዎች፣ ከአስተዳደሩ፣ ክፍል ፣ ጋራ ፣ በቀጥታ ፣ ያሏቸው ፣ መብቶችና ፣ እንዲሁም ፣ የአስተዳደሩ ፣ ክፍል ፣ ንብረቱን ፣ እንዲለቅ ፣ ለተደረገው ፣ ባለሀብት ፣ በሚከፍለው ፣ የኪሣራ ፣ ገንዘብ ፣ ያሏቸው ፣ መብቶች ፣ የተጠበቁ ፣ ናቸው ።

ቍ ፣ ሺ፬፻፷፰ ። ትእዛዙን ፣ ስለ ፣ ማስታወቅ ።

(፩) ንብረት፣ የማስለቀቁ፣ ትእዛዝ ፣ የተለቀቀው ፣ የማይንቀሳቀስ ፣ ንብረት ፣ ባለሀብት ፣ ለሆነው ፣ ሰውና ፣ በዚሁ ፣ በማይንቀሳቀስ ፣ ንብረት ፣ ላይ ፣ ያላቸውን ፣ መብቶች ፣ በማይንቀሳቀሱ ፣ ንብረቶች ፣ መዝገብ ፣ ላስመዘገቡት ፣ ሰዎች፣ ሁሉ ፣ እንዲያውቁት ፣ ይደረጋል ።

(፪) እንዲሁም፡ ባለሀብቱ፡ በዚሁ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ መብት ፡ አላ ቸው ፡ ብሎ ፡ ለአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ላመለከተው ፡ ሰዎች ፡ ሁሉ ፡ ትእዛዙ ፡ ይነ ገራቸዋል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፱ ። አንድ፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረትን፡ በከፊል ፡ እንዲለቀቅ፡ ስለ ፡ ማድረግ።

(፩) አንድ ፡ ሕንጻ፡ በከፊል ፡ እንዲለቀቅ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለሀብቱ፡ይህን፡ ሕንጻ ፡ በሙሉ ፡ አድሚኒስትራሲዮኑ ፡ እንዲወስደው ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም፡ አንድ ፡ መሬት፡ በከፊል ፡ እንዲለቀቅ ፡ ሲደረግ ፡ ቀሪው ፡ የማይ ጠቅም ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የመሬቱ ፡ ባለሀብት ፡ አድሚኒስትራሲዮኑ፡በሙሉ፡ እንዲወሰድ ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፫) ከዚህ፡ በላይ፡የተባሉት፡ መብቶች ፡እንዲለቀቅ፡በተደረገው፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ካላቸው ፡ መብቶች፡ ሌላ ፤ ባለርስቱና ፡ የአላባ ፡ጥቅም ፡ተቀባዩ፡ ከዚህ ፡በላይ ፡ ባሉት ፡ ጎይለ ፡ ቃሎች ፡ የተጻፉት ፡ መብቶች ፡ ይኖራቸዋል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸ ። የኪሣራ ፡ ግምት፡ አወሳሰን ።

ለሕዝብ ፡ ጥቅም ፡ አገልግሎት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የተወሰደባቸው ፡ ባለ ሀብቶች ፡ወይም፡ ሌላ፡ ባለርስቶች፡ ወይም ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዮችና፡ በዚሁ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የንብረት ፡ አገልግሎት ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፡ የንብረ ቱን ፡ ማስለቀቂያ ፡ ትእዛዝ ፡ እንዲያውቁት ፡ ከተነገራቸው ፡ ቀን፡ አንሥቶ ፡ በሚ ከተለው ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ የሚጠይቁትን ፡ ኪሣራ ፡ ልክ ፡ ለአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ማስታወቅ ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፩ ። ግምቱ ፡ እንዳይከፈል ፡ ስለ ፡ መቃወም ።

ባለጉዳዮች ፡ የሆኑ ፡ ሌሎችም ፡ ሰዎች፡በተባለው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ፡ከአስተዳደሩ ፡ ክፍል ፡ የሚከፈለው ፡ የኪሣራ ፡ ዋጋ ፡ ከአንድ ፡ ከተወሰነ ፡ ዋጋ ፡ በታች ፡ እንዳ ይሆን ፡ ወይም ፡ መብታቸውን ፡ በመጉዳት ፡ የኪሣራው ፡ ገንዘብ ፡ እንዳይከ ፈል ፡ ላስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፪ ። በመብቱ ፡ አገማመት ፡ ላይ ፡ ስለሚነሣ ፡ ክርክር ።

ባለጉዳዩ ፡ የጠየቀውን ፡ ዋጋ ፡ የአስተዳደሩ ፡ ክፍል ፡ አልቀበልም፡ ያለ፡እንደ፡ ሆነ ፡ የመብቱን ፡ አገማመት ፡ ክርክር ፡ የሚወስነው ፡ የግምት ፡ የሽምግልና ፡ ኮሚሲዮን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፫ ። የመገመት ፡ የሽምግልና ፡ ኮሚሲዮን ።

(፩) የአገማመቱ፡ የሽምግልና፡ ኮሚሲዮን ፡ በተሰጡት ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ የሚ ቋቋም ፡ የሚሠራና ፡ የሚወሰን ፡ ይሆናል ።

BACK

(፪) የኮሚሲዮኑ ፡ ሥራ ፡ የአስተዳደሩ ፡ ክፍል ፡ መከፈል ፡ ያለበትን ፡ የግምት ፡ ልክ ፡ መገመት ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፫) ክርክር፡ በተነሣባቸው፡ መብቶች ፡ ሥረ ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ውሳኔ ፡ መስጠት ፡ አይ ችልም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፬ ። የንብረቱ ፡ አገማመት ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) ስለ፡ መሬት ፡ ማስለቀቅ፡ የሚከፈለው ፡ ትክክል ፡ የሆነ ፡ ግምት ፡ ወይም ፡ መሰል ፡ ምትኩ ፡ መሬቱን ፡ ከማስለቀቁ ፡ የተነሣ ፡ በደረሰውና ፡ በተረጋገጠው ፡ ጉዳት ፡ ልክ ፡ ይሆናል ።

(፪ ይህ፡ትክክል፡የሆነ ፡ ግምቱ ፡ ወይም፡መሰል፡ምትኩ ፡ የሚገመተው ፡ የአገማመት፡ የሽምግልና ፡ ኮሚሲዮን ፡ በገመተበት ፡ ቀን ፡ ባለው ፡ ዋጋ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፭ ። በግምት ፡ ውስጥ ፡ የሚገቡት ፡ ነገሮች ።

(፩) ኮሚሲዮኑ፡ በሚያደርገው፡ ግምት ፡ ውስጥ ፡ ባለጉዳዮቹን፡በማስለቀቅ ፡ የአስ ተዳደር ፡ ክፍል ፡ ስለሚወስዳቸው ፡ ንብረቶች ፡ ወይም ፡ መብቶች፡በሚመለከት፡ ጉዳይ ፡ ባለጉዳዮች ፡ ከዚያ ፡ በፊት ፡ ለአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ያቀረቡዋቸውን ፡ መግለጫዎች ፡ በግምት ፡ ውስጥ ፡ ያገባል ።

(፪) ከዚህም ፡ በቀር ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ በተሠሩት፡ ሥራዎች ፡ ምክንያት ፡ እንዲለቀቅ ፡ ያልተደረገው ፡ የመሬቱ ፡ ክፍል ፡ ያገኘውን ፡ የዋጋ ፡ ብልጫ ፡ እን ዲሁም ፡ ኮሚሲዮኑ ፡ በግምት ፡ ውስጥ ፡ ያገባል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፮ ። (፩)በግምት ፡ ውስጥ ፡ የማይገቡ ፡ ነገሮች ።

(፩) የበለጠ፡ ግምት ፡ ለማግኘት ፡ ሲባል፡ በሚለቀቀው፡ ንብረት፡ ላይ ፡ የንብረት፡ ማስለቀቂያ ፡ ትእዛዝ፡ ከደረሰው ፡ በኋላ ፡ የተሠሩትን ፡ ሥራዎች ፡ ወይም ፡ ማሻሻ ያዎች ፡ ኮሚሲዮኑ ፡ በግምት ፡ ውስጥ ፡ አያገባቸውም ።

(፪) እንዲሁም ፡ የሕዝብ ፡ አገልግሎት፡ ሥራዎች ፡ ሊፈጸሙ ፡ ነው ፡ በመባሉ ፡ ምክንያት ፡ የሚደርሰውን ፡ የዋጋ ፡ መነሣሣት ፡ በግምት ፡ ውስጥ ፡ አያገባም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፯ ። ለዳኞች ፡ የሚቀርብ ፡ አቤቱታ ።

(፩) የግምት ፡ ክፍል ፡ የሽምግልና፡ የአገማመት፡ ኮሚሲዮን ፡ በሰጣቸው ፡ ውሳኔ ዎች ፡ ላይ ፡ ለዳኞች ፡ አቤቱታ ፡ ለማቅረብ ፡ ይቻላል ።

(፪) ይህም ፡ አቤቱታ ፡ የግምቱ ፡ ኮሚሲዮን ፡ ስለ ፡ ግምቱ ፡ ያደረገውን ፡ የመጨ ረሻ ፡ ውሳኔ ፡ ለባለጥቅሞቹ ፡ ካስታወቀበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ ሦስት ፡ ወር ፡ ድረስ ፡ መቅረብ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ሺ፬፻፫ቷ ። የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡እጅ ፡ ስለማድረግ ።

(፩) የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ የሚያስለቅቀውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ዋጋ ውን ፡ ሳይከፍል ፡ እጅ ፡ ለማድረግ ፡ አይችልም ።

(፪) የግምት ፡ የሽምግልና ፡ ኮሚሲዮን ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ዋጋ ፡ ከወ ወሰነ ፡ በኋላ ፡ ግምት ፡ አነሰኝ ፡ ወደ ፡ ዳኛ ፡ እሄዳለሁ ፡ ብሎ ፡ የሚከራከረው ፡ ባለ ሀብቱ ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ወዲያው ፡ ዋጋውን ፡ ከፍሎ ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ እጅ ፡ ያደርጋል ።
ዳኞችም ፡ ዋጋውን ፡ ቢጨምሩለት ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ይከፍለ ዋል ። ዳኞች ፡ ግን ፡ ዋጋውን ፡ ሊቀንሱበት ፡ አይችሉም ።

(፫) ስለ ፡ ተወሰደው ፡ መሬት ፡ የሚሰጠው ፡ ምትክ ፡ መሬት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኮሚሲዮኑ ፡ እንደ ፡ ወሰነ ፡ ወዲያውኑ ፡ ለተወሰደበት ፡ ሰው ፡ ይሰጠዋል ፡ ዳኞ ችም ፡ የተሰጠው ፡ መሬት ፡ አይበቃም ፡ ብለው ፡ ቢወስኑ ፡ ትርፉን ፡ ገንዘብ ፡ የአ ስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ይከፍለዋል ።

(፬) ለሚወሰደው ፡ መሬት ፡ ዋጋውን ፡ የግምት ፡ የሽምግልና ፡ ኮሚሲዮን ፡ ከወ ሰነ ፡ በኋላ ፡ ግምት ፡ በዛብኝ ፡ ወደ ፡ ዳኛ ፡ እሄዳለሁ ፡ ብሎ ፡ የሚከራከርረው ፡ የአስተዳደሩ ፡ ክፍል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ ፍርዳቸውን ፡ እስኪሰጡ ፡ ባለ መሬቱን ፡ መሬቱን ፡ ማስለቀቅ ፡ አችልም ። ክሱ ፡ ለዳኞች ፡ ከቀረበበት ፡ ቀን አንሥቶ ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ ዳኞቹ ፡ የሚከፍለውን ፡ ግምት ፡ ሳይወስኑ ፡ የቀሩ ፡ እንደሆነ ፡ የንብረት ፡ ማስለቀቂያው ፡ ትእዛዝ ፡ ቀሪ ፡ ሆኖ ፡ የባለርስቱ ፡ መሬት ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ይሆናል ።

(፭) ለማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ በሚከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ ላይ ፡ ክርክር ፡ የተነ ሣበት ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ባለ ፡ ጥቅም ፡ የሆነ ፡ አይከፈል ፡ ብሎ ፡ የተቃወመ ፡ እን ደሆነ ፡ ክር ፡ ክር ፡ የተነሣበትን ፡ ገንዘብ ፡ አስይዞ ፡ የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ የማ ይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ እጅ ፡ ማድረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ ፬፻፸፬ ፡ ዳኞች ፡ የሚያደርጉት ፡ የዋጋ ፡ ተጨማሪ ።

(፩) በቍጥር ፡ ሺ፬፻፫ቷ ። በን ፡ ቍ ፡፪ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ መሬት ፡ ለተወሰደ በት ፡ ሰው ፡ የሚከፍለውን ፡ ገንዘብ ፡ ዳኞች ፡ የጨመሩለት ፡ እንደሆነ ፡ የዳኞቹ ፡ ውሳኔ ፡ መጨረሻ ፡ ከሆነበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ በአንድ ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የአስተዳደሩ ፡ ክፍል ፡ የተጨመረውን ፡ ገንዘብ ፡ ለመክፍል ፡ አለበት ።

(፪) የመሬቱ ፡ ምትክ ፡ ለተሰጠውም ፡ ሰው ፡ ተጨማሪ ፡ ገንዘብ ፡ እንዲከፈለው ፡ ቢወሰን ፡ በዚሁ ፡ ዐይነት ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸ ። በገደብ ፡ የሚደረግ ፡ የንብረት ፡ ማስለቀቅ ።

(፩) የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ያቀዳቸው ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ዐቅዶች ፡ የሚጠይቁትን ፡ የገን ንዘብ ፡ ወጪ ፡ ለማወቅ ፡ ሲል ፡ ለባለጉዳዮቹ ፡ መብታቸውን ፡ በውለታ ፡ ሊያስ ለቅቃቸው ፡ መፈለጉን ፡ ሊያስታውቃቸው ፡ ይችላል ።

(፪) እንደዚህም፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ቊጥሮች ፡ የተመለከተው ፡ የኪሣራ ፡ አገማመት ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ንብረቱ ፡ እንዲለቀቅ ፡ የሚያደርገው ፡ ትእዛዝ ፡ ከመውጣቱ ፡ በፊት ፡ ተጀምሮ ፡ የሚፈጸም ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ሺ፬፻፹፩። ስለ ፡ አላፊነት ። (፩) ንብረት ፡ የማስለቀቅ ፡ ነገር ፡ ይደረጋል ፡ ስለማለት ። ንብረት ፡ የማስለቀቅ ፡ ነገር ፡ ይደረጋል ፡ በመባሉ ፡ ብቻ፡ለሚደርስበት፡ጉዳት፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ከአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ኪሣራ ፡ መጠየቅ ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ሺ፬፻፹፪ ። (፪) የኪሣራው ፡ አገማመት ።

(፩) የአስተዳደሩ ፡ ክፍል፡ የተቃወመው፡ የአገማመቱ ፡ ኪሣራ ፡ ተገቢ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የአገማመቱን ፡ ኪሣራ ፡ የሚችለው ፡ ይህ ፡ የአስተዳደሩ ፡ ክፍል ፡ ነው ።

(፪) ለመቃወሚያ ፡ የቀረበው፡ ጥያቄ፡ ያለ ፡ አግባብ ፡ ሆኖ ፡ በተገኘው ፡ መጠን ፡ ግን ፡ የአገማመቱን ፡ ኪሣራ ፡ የሚችለው ፡ ጥያቄ ፡ የአቀረበው ፡ ሰው ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፬፻፹፫ ። የታሰበውን ፡ ዐቅድ ፡ ስለ ፡ መተው ፡ (፩) መሠረቱ ።

ይሠራሉ ፡ ተብለው ፡ ለንብረት ፡ ማስለቀቂያ ፡ የሆኑት ፡ ሥራዎች ፡ ሳይፈጸሙ ፡ የቀሩ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የቀድሞዎቹ ፡ ባለሀብቶች ፡ የቀድሞ ፡ ሀብታቸውን ፡ መልሶ ፡ ለመግዛት ፡ የቀዳሚነት ፡ መብት ፡ ይኖራቸዋል ።

ቊ ፡ ሺ፬፻፹፬ ። የቀዳሚነት ፡ መብት ።

(፩) ከዚህ፡ በላይ ፡ በተጻፈው፡ ቊጥር ፡ ውስጥ ፡ የተነገረው ፡ የቀዳሚነት፡መብት፡ በመዝገብ ፡ ተራ ፡ ቊጥር ፡ የያዘ ፡ ወይም ፡ የተመዘገበ ፡ ባይሆንም ፡ እንኳ፡ ንብረቱን ፡ የአስተዳደሩ ፡ ክፍል ፡ መልሶ ፡ ከሸጠበት ፡ ወይም ፡ ከሥራው ፡ አፈጻጸም ፡ ጋራ ፡ የማይስማማ ፡ መብት ፡ በዚህ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ለሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ከሰጠበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ አንድ፡ዓመት፡ድረስ፡ በሦስተኛ ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ።

(፪) ከዚህ፡ በቀር፡ የዚህ ፡ የተባለው ፡ መብት ፡ የሚሠራበት ፡ ሁኔታና ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ በአንቀጽ ፡ ፭ ፡ ስለ ፡ ጋራ ፡ ሀብት ፡ ስለ ፡ ስለ ፡ አላባ ፡ ጥቅምና ፡ ስለ ፡ ሌሎች ፡ ግዙፍ ፡ መብቶች ፡ በተጻፈው ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ በተነገረው ፡ መሠረት ፡ ተወስኗል ።

(፫) የቀዳሚነት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ሰው፡ በዚሁ ፡ በመብቱ፡ መሠረት ፡ የቀድሞ ፡ ንብረቱን ፡ የሚገዛው ፡ ቀድሞ ፡ ንብረቱን ፡ በማስለቀቅ ፡ በተወሰደበት ፡ ጊዜ ፡ ከአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ በተቀበለው ፡ ዋጋ ፡ ልክ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፬፻፹፭ ። ቀጥተኛ ፡ ያልሆነ ፡ የንብረት ፡ ማስለቀቅ ። (፩) መሠረቱ ።

የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ በባለግል ፡ ባለቤቶች ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የሚፈጽመው ፡ ሥራ ፡ በሀብቱ ፡ ጥቅም ፡ አሰጣጥ ፡ ላይ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ መሰናክል ፡ የማያደርስበት ፡

BACK

ከሆነና ፡ የንብረቱንም ፡ ጥቅም ፡ ከፍ ፡ ባለ ፡ አኳኋን ፡ የሚቀንስ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የንብረት ፡ ማስለቀቅ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐትን ፡ ሳይከተል ፡ በማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ ላይ ፡ አንዳንድ ፡ ሥራዎች ፡ ለመፈጸም ፡ ወይም ፡ ቀዋሚ ፡ የሆኑ ፡ ድርጅቶች ፡ ለማቋቋም ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ሺ፩፻፹፮ ። (፪) አፈጻጸም ።

ቀጥተኛ ፡ ባልሆነ ፡ የንብረት ፡ ማስለቀቅ ፡ በተለይ ፡ ሊፈጸሙ ፡ የሚችሉም ፡ ሥራዎች ።

(ሀ) ተቋቁመው ፡ የሚቈዩበት ፡ ጊዜ፡ ከአንድ፡ ወር ፡ በታች ፡ የሆነና ፡ የማይን ቀሳቀሰውን፡ ሀብት፡ ደንበኛ፡ ፍሬ፡ አሰጣጥ፡ የማያሰናክሉ፡ ሥራዎች ፡ ሁሉ፡—

(ለ) በመሬት፡ ውስጥ፡ ለውስጥ፡ የሚያልፉ፡ የውሃ ፡ መሥመሮች ፡ በአየር ፡ላይ፡ የሚያልፉ፡ መሥመሮች ፡ የስልክ ፡ ወይም ፡ የኤሌትሪክ ፡ ምሰሶዎች ፡ ናቸው።

ቊ ፡ ሺ፩፻፹፯ ። (፫) የተጠበቀ ፡ መብት ።

ቀጥተኛ ፡ ያልሆነ ፡ የንብረት ፡ ማስለቀቅ ፡ አሠራር ፡ በመኖሪያ ፡ ቤቶች ፡ መብቶች ፡ ላይ ፡ ማናቸውንም ፡ የመብት ፡ መንካት ፡ የሚያደርስ ፡ ሊሆን ፡ አይገባም ።

ቊ ፡ ሺ፩፻፹፰ ። (፩) ኪሣራ ።

(፩) የግል ፡ ባለንብረቶች ፡ ከዚህ፡ በላይ፡ በተነገረው፡ ቊጥር፡ በተሠራው ፡ ሥራ፡ ምክንያት ፡ ጉዳት ፡ የደረሰባቸው፡ ሲሆን፡ በደረሰባቸው ፡ ጉዳት ፡ መጠን ፡ ብቻ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

(፪) በኪሣራ፡ አከፋፈሉ፡ ረገድ፡ ከአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ጋራ ፡ በሰላማዊ፡መንገድ ፡ ለመስማማት ፡ ያልተቻለ ፡ ሲሆን ፤ በንብረታቸው ፡ ላይ ፡ ሥራዎቹ ፡ ከተፈጸሙበት፡ ቀን ፡ አንሥቶ፡ በሚቈጠር ፡ በሦስት ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ስለ ፡ ኪሣራቸው ፡ አከፋፈል ፡ ጕዳይ ፡ አቤቱታቸውን ፡ ካላቀረቡ ፡ ጥያቄያቸው ፡ ተቀባይ ፡ ነት ፡ አያገኝም ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

የጎብረት ፡ ስለ ፡ ሆኑ ፡ የእርሻ ፡ መሬቶች ።

ቊ ፡ ሺ፩፻፹፱ ። መሠረቱ ።

ሀብትነታቸው፡ የጎብረት ፡ የሆኑ፡ (የደሽ)፡ እንደ ፡ የጕሣ ፡ ወይም ፡ የመንደር ፡ የሆኑ ፡ መሬቶች ፡ በጎብረት ፡ መሠራታቸው ፡ የጎብረቱን ፡ ባህልና ፡ ልማድ ፡ የተከተሉ ፡ መስሎ ፡ በታየ ፡ ጊዜ ፡ በጎብረት ፡ የሚሠሩ ፡ ይሆናሉ ።

ቊ ፡ ሺ፩፻፺ ። ልማዶችን ፡ በጽሑፍ ፡ ስለ ፡ ማድረግ ።

ለእነዚህ ፡ ጎብረቶች ፡ ለያንዳንዱ ፡ እንደ ፡ የልማዶቻቸውና ፡ አስፈላጊም ፡ ሲሆን ፡ ልማዶቻቸውን ፡ የሚያሟላ ፡ በጽሑፍ ፡ የሆነ ፡ የመተዳደሪያ ፡ ደንብ ፡ እንዲያገኙ ፡ ለማድረግ ፡ ያገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ያስብበታል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፭ ። በመተዳደሪያው ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ ስለሚጸፈጙ ፡ ቃል ።

የኅብረት ፡ መተዳደሪያው ፡ ደንብ ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የተዘረዘሩትን ፡ ጕዳዮች ፡ በተለይ ፡ መግለጽ ፡ አለበት ።

(ሀ) በኅብረቱ ፡ ውስጥ ፡ ያሉትን ፡ ሰዎች ፡ ወይም ፡ ቤተ ፡ ዘመዶች ፤

(ለ) የኅብረቱ፡ መብት ፡ የሚዘረጋባቸውን ፡ መሬቶች ፤

(ሐ) ኅብረቱ ፡ የሚተዳደርበትን ፡ አኳኋንና ፡ ለኅብረቱም፡ ወኪል ፡ ለመሆን ፡ ሥልጣን ፡ ያላቸውን ፡ ክፍሎች ፤

(መ) የኅብረቱ፡ መሬቶች ፡ ወይም፡ ሌሎች ፡ ሀብቶች ፡ በምን ፡ አኳኋን ፡ እንደ ሚሠሩና ፡ እንደ ፡ ተከፋፈሉ ፤

(ሠ) የኅብረቱ፡ መተዳደሪያ፡ ደንብ ፡ በመሻሻል ፡ የሚለዋወጥበትን ፡ አኳኋን ፡

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፮ ። ልዩነት ፡ ማድረግ ፡ ክልክል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

በኅብረቱ ፡ አባሎች ፡ መካከል ፡ በዘራቸው ፤ በሃይማኖታቸው፡ ወይም ፡ በማኅበራዊ ፡ ኑሮ ፡ ደረጃቸው ፡ ልዩነትን ፡ የሚያቋቁም ፡ ውሳኔ ፡ ወይም ፡ ልማድ ፡ ሁሉ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፯ ። የኅብረቱ ፡ መሬቶች ፡ የማይሸጡ ፡ የማይተላለፉ ፡ ስለ ፡ መሆናቸው ።

(፩) በባለይዞታነት ፡ ምክንያት ፡ የኅብረቱ ፡ የሆኑትን ፡ መሬቶች ፡ ሀብትነት ፡ ለማግኘት ፡ አይቻልም ።

(፪) ማንኛውም ፡ ተቃራኒ ፡ ልማድ፡ ቢኖር፡ እንኳ ፡ የአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴርን ፡ ካላስፈቀደ ፡ በቀር ፡ ኅብረቱ ፡ መሬቶቹን፡ ለመሸጥ ፤ ለማስተላለፍ ፤ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ለማቋቋም ፡ ወይም ፡ በወለድ ፡ አግድ ፡ ለመስጠት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፰ ። የኅብረቱ ፡ ግዴታዎችና ፡ እንደራሴነት ።

(፩) ኅብረቱ ፡ በድርጅቶቹ ፡ አማካይነት ፡ ውሎቹን ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም፡ በዚሁ፡ ዐይነት ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ ለመክሰስ ፡ ወይም ፡ ለመከሰስ ፡ ይችላል ።

(፫) ከውል ፡ ውጭ፡ ስለሚደርሱ፡ አላፊነቶችና ፡ ያላገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ፡ የተመለከቱት ፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ውሳኔዎች ፡ በሌሎቹ ፡ ማኅበሮች ፡ ላይ፡ተፈጻሚዎች እንደሚሆኑ ፡ ሁሉ ፡ በእርሻ ፡ ኅብረቶችም ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፱ ። የገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ መብት ።

(፩) ከእርሻ ፡ ኅብረቱ፡ ላይ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቅ ፡ መብት ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፡ ለኅብረቱ ፡ መሬት ፡ የእርሻ ፡ ሥራ ፡ ወይም ፡ ለኅብረቱ ፡ አባሎች ፡ መተዳደሪያ

ፍጹም ፣ አስፈላጊ ፣ ያልሆኑትን ፣ የጎብረቱን ፣ የሚንቀሳቀሱ ፣ ንብረቶች ፣ ለማ ስያዝ ፣ ይችላሉ ።

(፪) የአገር፣ ግዛት፣ ሚኒስቴር ፣ ካልፈቀደ ፣ በቀር ፣ ሌሎቹን ፣ ንብረቶች ፤ ለማስ ያዝ ፣ አይችሉም ።

(፫) ከጎብረቱ፣ አባሎች ፣ ላይ፣ የገንዘብ ፣ መጠየቅ ፣ መብት ፣ ያላቸው ፣ ሰዎች ፣ በጎ ብረቱ ፣ ንብረት ፣ ላይ ፣ አንዳችም ፣ መብት ፣ የላቸውም ።

ቍ ፣ ሺ፩፻፸፮ ። የመሬቶች ፣ ግልግት ፣ ሥራ ፤ (ሸ) መሠረቱ ።

የእርሻ ፣ ጎብረት ፣ መሬቶች ፣ የሚለሙበት ፣ አሠራር ፣ ሁኔታ፣ በጎብረቱ፣ሙተ ዳደሪያ ፣ ደንብ ፣ (ቻርት) ፣ ይህም ፣ ባይኖር ፣ በልማድ ፣ መሠረት ፣ ይወሰናል ።

ቍ ፣ ሺ፩፻፸፯ ። አፈጻጸም ።

(ሸ) የጎብረት ፣ ሀብት ፣ የሆኑት ፣ መሬቶች ፣ ለአባሎቹ ፣ በድርሻ ፣ የሚደለደሉ ፣ ወይም ፣ በጎብረት ፣ ሥራ ፣ የሚውሉ ፣ መሆናቸው ፣ የሚወሰነው ፣ በልማድ ፣ ነው ።

(፪) በዚህም ፣ ውሳኔ ፣ መሠረት ፣ የጎብረቱና ፣ የጎብረቱ ፣ አባሎች ፣ በእነዚህ ፣ መሬቶች ፣ ላይ ፣ ያሉባቸው ፣ ግዴታዎችና ፣ ያሉዋቸው ፣ መብቶች ፣ ምን ፣ እንደ፣ ሆኑ ፣ በልማድ ፣ ይወሰናሉ ።

(፫) እንዲሁም፣ ቀድሞ፣ የተደረጉትን ፣ የመሬት ፣ ክፍያ ፣ ድልድሎች ፣ እንደገና ፣ የማሻሻል ፣ ጉዳይ ፣ የሚፈጸምባቸው ፣ በምን ፣ ጊዜና ፣ በምን ፣ ሁኔታ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ልማዶች ፣ ይወሰናሉ ።

ቍ ፣ ሺ፩፻፸፰ ። ልማዶችን ፣ ስለ ፣ ማሻሻል ።

(ሸ) የአገር ፣ ግዛት ፣ ሚኒስቴር፣ የጎብረቱን፣ የኤኮኖሚ ፣ እድገት ፣ ለማሻሻል ፤ የኢ ትዮጵያ ፣ ሕገ ፣ መንግሥት ፣ የተመሠረተበትን ፣ የፍትሕንና ፣ የሞራልን ፣ መሠ ረታዊ ፣ አሳቦች ፣ ለመከተል ፣ ከነጉሩ ፣ አካባቢ ፣ ሁኔታ ፣ ጋራ ፣ ተስማሚ ፣ በሚ ሆንበት ፣ መጠን ፣ የጎብረቱ ፣ ልማዶች ፣ በየጊዜው ፣ እንዲሻሻሉ ፣ ለማድረግ ፣ ያስብበታል ።

(፪) ልማዶች ፣ ወይም ፣ ከነዚሁ ፣ አንዳንዶቹ ፣ እንዳይለዋወጡ ፣ ወይም ፣ የእነዚ ህን ፣ አለዋወጥ ፣ ለአእምሮ ፣ ግምት ፣ በማይሰማማ ፣ አኳኋን ፣ እንዲሆን ፣ የሚ ያደርግ ፣ ልማድ ፣ ወይም ፣ ውሳኔ ፣ ሁሉ ፣ ፈራሽ ፣ ነው ።

ቍ ፣ ሺ፩፻፸፱ ። ለዳኞች ፣ አቤቱታ ፣ ስለ ፣ ማቅረብ ።

የጎብረቱ ፣ ድርጅቶች ፣ በሰጡት ፣ ውሳኔ ፣ ላይ ፣ ማናቸውም፣ባለጉዳይ፣ወይም፣ ዐቃቤ ፣ ሕጉ ፣ ለዳኞች ፣ አቤቱታ ፣ ለማቅረብ ፣ የሚችለው ፤

BACK

(፩) ውሳኔዎቹ ፡ ከኢትዮጵያ፡ ሕገ፡ መንግሥት ፡ ወይም ፡ ሊታለፉ ፡ ከማይቻሉት፡ ከዚህ ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ ከሌሎች ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕጎች ፡ ጋራ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(፪) ድርጅቶቹ ፡ ውሳኔውን ፡ የሰጡት ፡ ከሥልጣናቸው ፡ በላይ ፡ ወይም ፡ የሥነ ፡ ሥርዐትንና፡ የፍትሕን፡ መሠረታዊ፡ ነገር፡ በመተላለፍ፡ የሆነ፡ እንደ፡ ሆነ፡ ነው።

ቍ ፡ ሺ፭፻፱ ። ጸጥታን ፡ የሚመለከቱ ፡ ደንቦች ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከተውን ፡ ለዳኞች ፡ አቤቱታ ፡ የማቅረብን ፡ መብት ፡ የሚያስቀሩ ፡ ወይም ፡ ይህ ፡ መብት ፡ የሚሠራበትን ፡ አኳኋን ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ የሚገባ ፡ ባልሆነ ፡ ግዴታ ፡ ውስጥ ፡ የሚያገባ ፡ ማናቸውም፡ ገደብ ፡ ያለበት ፡ ልማድ ፡ ወይም ፡ ውሳኔ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

በመንግሥት ፡ የታወቁ ፡ ኖሬት ፡ ባለሀብቶች ፡ ማኅበር ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ማኅበሮች ፡ መቋቋም ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፲፩ ። የኅብረት ፡ ሥራዎቹ ፡ የሚፈጸሙባቸው ፡ መንደሮች ።

ባንድ ፡ በተለየ ፡ መንደር ፡ ከፍ ፡ ያሉ ፡ ሥራዎች ፡ የሚሠሩ፡ሆነው፡በንዚህም፡ ሥራዎች ፡ ምክንያት ፡ በዚሁ ፡ መንደር ፡ የሚገኙትን ፡ መሬቶች ፡ ዋጋ ፡ እጅግ ፡ የሚለዋውጠው ፡ ሲሆን፡ ይህን ፡ መንደር ፡ በኅብረት ፡ ሥራዎች ፡ የሚፈጸምበት ፡ መንደር ፡ ብሎ ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዐዋጅ ፡ ሊያስታውቅና ፡ በዚሁ ፡ መንደር ፡ በሚገኙት ፡ መሬቶች ፡ ባለሀብቶች ፡ መካከከል ፡ በመንግሥት ፡ የታወቀ ፡ የመሬት ፡ ባለሀብቶች ፡ ማኅበር ፡ እንዲቋቋም ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፲፪ ። የግል ፡ ሙከራ ።

ባንድ፡ መንደር፡ ውስጥ፡ የሚገኙት ፡ መሬቶች ፡ ባለሀብቶች ፡ በኅብረት፡ ይህን፡ መንደር ፡ ለመሥራት ፡ ወይም ፡ ለማሻሻል ፡ ወይም ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ለማድረግ ፡ የጋራ ፡ ሥራዎችን ፡ ለመሥራት ፡ በፈቃዳቸው ፡ በመካከላቸው ፡ የባለሀብቶች ፡ ማኅበር ፡ ለማቋቋም ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፲፫ ። መንግሥት ፡ እንዲያጸድቀው ፡ የሚቀርብ ፡ ጥያቄ ።

አንድ ፡ የባለሀብቶች ፡ ማኅበር ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ ግማሽ ፡ የሚሆኑ ፡ ባለሀብቶች ፡ ያሉበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህ ፡ ማኅበር ፡ ዓላማውን ፡ እንዲፈቅድለትና ፡ በመንግሥት ፡ የታወቀ ፡ ማኅበር ፡ እንዲሆን ፡ ፈቃድ ፡ እንዲሰጠው ፡ የርሻ፡ ሚኒስቴርን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፬ ። ምርመራ ።

የርሻ ፡ ሚኒስቴር ፡ ባለጕዳይ ፡ በሆኑ ፡ ባለሀብቶች ፡ መካከል ፡ በኤኮኖሚና ፡ በማኅበራዊ ፡ ጥቅም ፡ ረገድ ፡ ከማኅበሩ ፡ ይገኛል ፡ የተባለው ፡ ጥቅም ፡ በሀብትነት ፡ መብቶች ፡ ላይ ፡ ሊያስከትል ፡ ከሚችለው ፡ ጉዳት ፡ ይልቅ ፡ የበለጠ ፡ ጥቅም ፡ የሚሰጥ ፡ መሆኑን ፡ ምርመራ ፡ ያደርጋል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፭ ። የመተዳደሪያ ፡ ደንብ ፡ ዐቅድ ፡ (ፕሮግ) ።

(፩) የርሻ ፡ ሚኒስቴር ፡ በሚያደርገው ፡ ምርመራ ፡ መንግሥት ፡ እንዲያውቀው ፡ ለማድረግ ፡ በሚደግፍ ፡ ሐሳብ ፡ ላይ ፡ የደረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለማኅበሩ ፡ የሚሆን ፡ አንድ ፡ የደንብ ፡ ረቂቅ ፡ ያዳራጃል ።

(፪) ባለጕዳዮቹም ፡ በዚሁ ፡ የደንብ ፡ ረቂቅ ፡ ላይ ፡ ሐሳባቸውን ፡ እንዲያስታውቁ ፡ ይጠየቃሉ ።

(፫) የመጀመሪያው ፡ ረቂቅ ፡ ለባለጕዳዮቹ ፡ እንዲገለጽ ፡ ወይም ፡ እንዲላክ ፡ ከተደረገበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እጅግ ፡ ቢበዛ ፡ በ፮ ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ መጨረሻውን ፡ የደንብ ፡ ረቂቅ ፡ የርሻ ፡ ሚኒስቴር ፡ ያዳራጃል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፮ ። የማኅበሩ ፡ መታወቂያ ።

ማኅበሩን ፡ በመንግሥት ፡ የታወቀ ፡ (አፊሲየል) ፡ የሚያደርገው ፡ መብቱ ፡ የሚፈቅድለት ፡ ሚኒስትር ፡ በነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ በሚያወጣው ፡ ማስታወቂያ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፯ ። አንድ ፡ ማኅበር ፡ ለማቋቋም ፡ ወይም ፡ ለመፍቀድ ፡ በነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ በሚወጣው ፡ ማስታወቂያ ፡ የሚጸፈው ።

(፩) በነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ በሚወጣ ፡ ማስታወቂያ ፡ በመንግሥት ፡ የታወቀ ፡ የባለሀብቶች ፡ ማኅበር ፡ ከማቋቋሙ ፡ ወይም ፡ ከዚያም ፡ በፊት ፡ ያለውን ፡ ማኅበር ፡ በመንግሥት ፡ እንዲታወቅ ፡ ከማድረጉም ፡ በላይ ፡ ማኅበሩ ፡ ሥራውን ፡ የሚያከናውንበትን ፡ አጥቢያ ፡ ትክክለኛ ፡ ክልል ፡ ይወስናል ።

(፪) እንዲሁም ፡ የማኅበሩን ፡ ደንብ ፡ ያጸድቃል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፰ ። ማኅበሩን ፡ ስለ ፡ መጠባበቅ ።

በመንግሥት ፡ የታወቀው ፡ የባለሀብቶች ፡ ማኅበር ፡ ሥራውን ፡ በተፈቀደለት ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ መፈጸም ፡ አለመፈጸሙን ፡ መሬቶቹ ፡ ወይም ፡ አብዛኛዎቹ ፡ መሬቶች ፡ በሚገኙበት ፡ መንግሥት ፡ በነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ በሚያመጣው ፡ ማስታወቂያ ፡ በተከለለው ፡ አጥቢያ ፡ የሚገኙት ፡ የጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ይጠባበቁታል ።

BACK

ክፍል ፡ ፪ ፡

ስለ ፡ ማኅበሮች ፡ የሥራ ፡ አካሄድ ፡

ቍ ፡ ሺ፭፻፱፱ ፡ የማኅበሩ ፡ ጉባኤ ፡ (፩) አቋቋሙ ፡

(፩) በነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ የሚወጣ ፡ ማስታወቃያ ፡ በሚወስነው ፡ ክልል ፡ ውስጥ ፡ ላሉት ፡ መሬቶች ፡ ባለሀብት ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ሁሉ ፡ በድንጋጌው ፡ በነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ በሚወጣ ፡ ማስታወቂያ ፡ በተመለከተው ፡ ማኅበር ፡ ውስጥ ፡ አባልነታቸው ፡ በደንብ ፡ የታወቀላቸው ፡ ነው ፡

(፪) እነርሱም ፡ የዚሁ ፡ ማኅበር ፡ የጉባኤው ፡ አባሎች ፡ ይሆናሉ ፡

ቍ ፡ ሺ፭፻፱፲ ፡ ስብሰባዎች ፡

(፩) በመንግሥት ፡ የታወቁ ፡ የመሬት ፡ ባለሀብቶች ፡ ማኅበር ፡ ጉባኤ ፡ በማኅበሩ ፡ አስተዳደር ፡ ደንብ ፡ (በቻርቱ) ፡ ላይ ፡ በተወሰነው ፡ ቀንና ፡ ስፍራ ፡ በየዓመቱ ፡ ይሰበሰባል ፡

(፪) ከዚህ ፡ ከተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውጭ ፡ ደግሞ ፡ አስቸኳይ ፡ የሆኑ ፡ ጕዳዮች ፡ ሲያጋጥሙ ፡ ወይም ፡ ከማኅበሩ ፡ አባሎች ፡ አንድ ፡ አምስተኛው ፡ ሲጠይቅ ፡ ጉባኤው ፡ ይሰበሰባል ፡

ቍ ፡ ሺ፭፻፱፲፩ ፡ የጉባኤው ፡ ሥራ ፡ አካሄድ ፡

(፩) የጉባኤው ፡ ውሳኔ ፡ የሚጸፈው ፡ በስብሰባው ፡ ላይ ፡ የተገኙት ፡ ወይም ፡ እንደራሴዎቻቸውን ፡ የላኩት ፡ አባሎች ፡ በሰጡት ፡ የድምፅ ፡ ብልጫ ፡ ነው ፡

(፪) በመንግሥት ፡ የታወቁ ፡ የመሬት ፡ ባለሀብቶች ፡ ማኅበር ፡ መተዳደሪያ ፡ ደንብ ፡ ይህንን ፡ ሥርዐት ፡ ለመለወጥና ፡ በማኅበሩ ፡ ውስጥ ፡ ባላቸው ፡ ጥቅም ፡ ከፍተኛነት ፡ መጠን ፡ አባሎቹ ፡ ያላቸውን ፡ የድምፅ ፡ መስጠት ፡ መብት ፡ በተለይ ፡ ለመስጠት ፡ ይችላል ፡

(፫) በሌላ ፡ በኩልም ፡ ደግሞ ፡ ለአንዳንድ ፡ ዐይነት ፡ ውሳኔዎች ፡ ድምፅ ፡ ለመስጠት ፡ ስለሚችለው ፡ ጉባኤ ፡ ቍጥር ፡ (ስለ ፡ ኮሩምና) ፡ ስለ ፡ ድምፅ ፡ ብልጫ ፡ ልዩ ፡ ግዴታዎች ፡ እንዲፈጸሙ ፡ ደንቡ ፡ ሊያመለክት ፡ ይችላል ፡

ቍ ፡ ሺ፭፻፱፲፪ ፡ ስለ ፡ ሥራ ፡ መሪዎች ፡

(፩) ጉባኤው ፡ በመንግሥት ፡ የታወቁ ፡ ማኅበሮችን ፡ ሥራ ፡ አስኪያጆች ፡ መሾምና ፡ መሻር ፡ እንዲሁም ፡ ሥራቸውን ፡ መቈጣጠር ፡ ይችላል ፡

(፪) በዚህ ፡ ሕግ ፤ በሕግ ፡ የሰውነት ፡ መብት ፡ ስለ ፡ ተሰጣቸው ፡ ድርጅቶችና ፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ ስለ ፡ ተመደቡ ፡ ሀብቶች ፡ በተጻፈው ፡ አንቀጽ ፡ የማኅበሮችን ፡ ሥራ ፡ መሪዎች ፡ (ዲሬክተሮች) ፡ የሚመለከቱት ፡ በነዚህ ፡ ሕጎች ፡ ላይም ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ናቸው ፡

(ሸ) እንዲሁም፣ በመንግሥት፣ የታወቁ፣ የመሬት ፣ ባለሀብቶችን ፣ ሥራ ፣ መሪዎች፣ ሥልጣንና፣ አላፊነት፣ ለመወሰን፣ ስለ፣ ማኅበሮች፣ ሥራ፣ መሪዎች ፣ ሥልጣንና ፣ አላፊነት ፣ የተነገሩት ፣ የዚሁ ፣ አንቀጽ ፣ ሕጎች ፣ ተፈጻሚዎች ፣ ናቸው ።

ቍ ፣ ሺ፭፻፲፫ ። የመተዳደሪያ ደንብ ፣ ደንብ ፣ (ቻርቱን) ፣ ስለ ፣ ማሻሻል ፣ (ስለ ፣ መለወጥ)።

(ሀ) በመተዳደሪያ ደንብ ፣ (በቻርቱ)፣ ውስጥ፣ ደንቡን ፣ ለማሻሻል ፣ ሥልጣን፣ መሰጠቱ ፣ በግልጽ ፣ ካልተመለከተ ፣ በቀር ፣ የማኅበሩን ፣ መተዳደሪያ ፣ ደንብ፣ በመንግሥት ፣ የታወቀው ፣ ማኅበር ፣ ጉባኤ ፣ ሊያሻሽለው ፣ አይችልም ።

(ለ) ማናቸውንም፣ የደንቡን፣ ሌላ ፣ ድንጋጌ ፣ ሁሉ ፣ ለማሻሻል ፣ የእርሻ ፣ ሚኒስቴር ፣ ፈቃድ ፣ አስፈላጊ ፣ ነው ።

ቍ ፣ ሺ፭፻፲፬ ። ጉባኤው ፣ በሰጠው ፣ አንድ ፣ ውሳኔ ፣ ላይ ፣ አቤቱታ ፣ ስለ ፣ ማቅረብ ።

(ሀ) ማናቸውም፣ በመንግሥት፣ የታወቁ ፣ የመሬት ፣ ባለሀብቶች ፣ ማኅበር ፣ አባል፣ የሆነ ፣ ሁሉ ፤ ይህን ፣ ተቃራኒ ፣ የሆነ ፣ ስምምነት ፣ ቢኖርም ፣ እንኳ ፣ ጉባኤው ፣ የሰጠውን ፣ አባሉ ፣ ያልገባበትንና ፣ ከሕግ ፣ ወይም ፣ ከመተዳደሪያው ፣ ደንብ ፣ ውሳኔዎች ፣ ተቃራኒ ፣ በሆኑ ፣ ውሳኔ ፣ ላይ ፣ መቃወሚያ ፣ ለዳኞች ፣ ለማቅረብ ፣ ይችላል ።

(ለ) ይህም ፣ የመቃወም፣ ክስ ፤ አባሉ፣ ውሳኔውን፣ ካወቀበት፣ ቀን ፣ ጀምሮ ፣ እስከ፣ ስድስት ፣ ወር ፣ በማናቸውም ፣ ሁኔታ ፣ ደግሞ ፣ ውሳኔው ፣ ተፈጻሚነቱን ፣ ካገኘበት ፣ ቀን ፣ አንሥቶ፣ በሁለት ፣ ዓመት ፣ ጊዜ ፣ ውስጥ፣ ካልቀረበ ፣ በቀር ፣ የመክሰስ ፣ መብቱን ፣ ያጣል ።

(ሸ) ፍርድ ፣ ቤቱ ፣ እንዲሰረዝ ፣ ጥያቄ ፣ የቀረበበት ፣ ውሳኔ ፣ እንዳይፈጸም ፣ ሊያግድ ፣ ይችላል ።

ቍ ፣ ሺ፭፻፲፭ ። የማኅበሩ ፣ ግዴታዎችና ፣ የማኅበሩ ፣ እንደራሴነት ።

(ሀ) በመንግሥት ፣ የታወቁ፣ የመሬት፣ ባለሀብቶች ፣ ማኅበር ፣ በሥራ ፣ መሪዎቹ ፣ (በድርጅቶቹ) ፣ አማካይነት ፣ የውል ፣ ስምምነቶችን ፣ ለማድረግ ፣ ይችላል ።

(ለ) በዚሁም ፣ ዐይነት ፣ በፍርድ ፣ ቤት ፣ ለመክሰስ ፣ ለመከሰስም ፣ ይችላል ።

(ሸ) ከውል ፣ ውጭ ፣ ስለሚደርሱ ፣ አላፊነቶችንና ፣ ያለ ፣ አገባብ ፣ ስለ ፣ መበልጸግ ፣ የተሠሩት ፣ የዚህ ፣ ሕግ ፣ ውሳኔዎች ፣ በተራ ፣ ማኅበሮች ፣ ላይ ፣ ተፈጻሚዎች ፣ በሚሆኑበት ፣ ሁኔታ ፣ በመንግሥት ፣ በታወቁ ፣ የመሬት ፣ ባለሀብቶች ፣ ማኅበሮችም ፣ ላይ ፣ ተፈጻሚዎች ፣ ይሆናሉ ።

ቍ ፣ ሺ፭፻፲፮ ። የርስት ፣ ባለሀብትነት ።

በማኅበረተኛነት ፣ የተሰበሰቡት ፣ የርስት ፣ ባለሀብቶች ፣ የርስታቸውን ፣ ባለሀብትነት ፣ እንደ ፣ ያዙ ፣ የሚቈይ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ወይም ፣ በመንግሥት ፣ ለታወቀው ፣ ማኅበር ፣ ሀብትነቱን ፣ የሚለቁ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ የማኅበሩ ፣ ደንብ፣

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

የግል ፡ ርስት ፡ እንዳለ ፡ የሚጠበቅበት ፡ ሁኔታ ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፲፯ ። መሠረቱ ።

(፩) የማኅበሩ ፡ ደንብ፡ ተቃራኒ፡ የሚሆን ፡ ውሳኔ ፡ ያላመለከተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የማኅበሩ ፡ አባሎች ፡ ግንዘባቸው ፡ የነበረውን ፡ የግል ፡ መሬት ፡ ባለሀብትነት ፡ እንደ ፡ ያዙ ፡ ይቈያሉ ።

(፪) ከዚህ፡ በታች፡ የሚከተሉት ፡ ሕጎች ፡ እንደ ፡ ተጠቡቁ ፡ ሆነው ፡ የግል ፡ ርስት ባለሀብቶች ፡ ከርስቱ ፡ ጋራ ፡ ተያይዞ ፡ በሚገኘው ፡ መብታቸው ፡ ይሠሩበታል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፲፰ ። የርስት ፡ ባለሀብትነት ፡ መብት ፡ መቀነስ ።

በመንግሥት ፡ የታወቀው፡ የባለሀብቶች፡ ማኅበር፡ ለሱ ፡ በተመደበው ፡ ክልል፡ ውስጥ ፡ በሚገኙት ፡ መሬቶች ፡ ላይ ፡ ሁሉ ፡ በጎብረት ፡ እነዚሁኑ ፡ መሬቶች ፡ ለመሥራት ፡ ወይም ፡ ማኅበሩን ፡ እንዲታወቅ ፡ ባደረገው ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ የተፈቀዱትን ፡ ሥራዎች ፡ ለመፈጸም ፡ ጠቃሚ ፡ የሆኑትን ፡ የግል ፡ ንብረት ፡ ሀብትነት ፡ መብት ፡ መቀነስ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፲፱ ። የጉዳትን ፡ ኪሣራ ፡ የማግኘት ፡ መብት ።

በርስት ፡ ባለሀብቶች ፡ ላይ ፡ የተደረገው ፡ የመብት ፡ መቀነስና ፡ በአንዳንድ ፡ የርስት ፡ መሬቶች ፡ ላይ ፡ የሚቋቋመው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ አገልግሎት ፡ በዚህ፡ ምክንያት ፡ መብታቸው ፡ ለተቀነሰባቸው ፡ ወይም ፡ በመሬቶቻቸው ፡ ላይ ፡ ግዴታ ፡ ለተጣለባቸው ፡ ሰዎች ፡ ኪሣራ ፡ የሚያሰጡ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፳፩ ። የጉዳት ፡ ኪሣራ ።

(፩) ከዚህ፡ በላይ ፡ ባለው፡ ቍጥር ፡ የተመለከቱት ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራዎች፡በማኅበሩ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ በያንዳንዱ ፡ የማኅበሩ ፡ አባሎች ፡ ላይ ፡ ሊጣሉ ፡ ይችላሉ ።

(፪) አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙዎች ፡ የርስት ፡ ባለሀብቶች ፡ ወይም ፡ ጠቅላላው ፡ ማኅበር ፡ የሚከፍላቸውን ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራዎች ፡ ልክና ፡ የሚከፍሉበትን ፡ የድርሻ፡ መጠን ፡ የሚወስነው ፡ የማኅበሩ ፡ ጉባኤ ፡ ነው ።

(፫) ባለጉዳዮቹ፡ ውሳኔው፡ ከተነገራቸው ፡ ጊዜ ፡ አንሥቶ ፡ በሦስት ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ለዳኞች ፡ አቤቱታ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፳፭ ። የርስትን ፡ ባለሀብትነት ፡ የመልቀቅ ፡ መብት ።

(፩) ማንም፡ የርስት ፡ ባለሀብት ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ የርስቱን ፡ ባለሀብትነት ፡ ለማኅበሩ ፡ ወይም ፡ ማኅበሩ ፡ ለመረጠው ፡ ሰው ፡ በመልቀቅ ፡ ከሚጠየቅበት ፡ የገንዘብ ፡ መዋጮ ፡ ነጻ ፡ ለመውጣት ፡ ይችላል ።

BACK

(፪) በእንደዚህ፡ ያለው፡ ጊዜ ፡ ለለቃቂው ፡ ማኅበሩ ፡ ወዲያው ፡ በፍጥነት ፡ የርስ ቱን ፡ ዋጋ ፡ (ግምት) ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፫) የርስቱ፡ ባለሀብት ፡ ለጉዳቱ፡ ኪሣራ ፡ የሚከፈለውን ፡ እስኪቀበል ፡ ድረስ ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ የሚደረጉትን ፡ ሥራዎች ፡ ሁሉ ፡ ለመቃወም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፸፪ ። የመሬቱ ፡ ዋጋ ፡ ግምት ።

(፩) ከዚህ፡ በላይ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ በተባለው ፡ ጉዳይ ፡ የመሬቱን ፡ ዋጋ ፡ ለመ ገመት ፡ የማኅበሩን ፡ የመተዳደሪያ ፡ ደንብ ፡ መከተል ፡ ያስፈልጋል ።

(፪) እንደዚህ ፡ ያሉት፡ ድንጋጌዎች፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ በም ዕራፍ ፡ ፩ ፡ በተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ዋጋው ፡ አስታራቂ ፡ የዘ መድ ፡ ዳኞች ፡ ይወስናሉ ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

መሬቶቹ ፡ የኅብረት ፡ ሀብት ፡ በሚሆኑበት ፡ ጊዜ ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፸፫ ። የመሬቱ ፡ ሀብትነት ፡ የሚዛወርበት ፡ ጊዜ ።

የማኅበሩ ፡ የመተዳደሪያ፡ ደንብ፡ ማኅበሩ፡ በሚሠራበት፡ ክልል ፡ ውስጥ ፡ የሚ ገኙት ፡ መሬቶች ፡ የማኅበሩ ፡ እንዲሆኑ ፡ ወስኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የነዚህ ፡ ንብረ ቶች ፡ ሀብትነት ፡ የሚዛወረው ፡ ማኅበሩን ፡ እንዲታወቅ ፡ ያደረገው ፡ ማስታወ ቂያ ፡ በነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ ከወጣበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፸፬ ። የመዛወር ፡ ውጤቶች ።

(፩) መሬቶቹ ፡ ከተዛወሩበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ የተዛወሩት ፡ መሬቶች ፡ ባለሀብ ቶች ፡ ወይም ፡ የአላባ ፡ ጥቅም፡ ተቀባዮች ፡ በነዚህ ፡ መሬቶቻቸው ፡ ላይ ፡ በነበ ራቸው ፡ መብት፡ ፈንታ፡ ለማኅበሩ፡ ከተዛወሩት፡ ንብረቶች፡ ላይ፡ በባለሀብትነት ወይም ፡ በአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባይነት ፡ ድርሻ ፡ የማግኘት ፡ መብት፡ አላቸው ።

(፪) ለማኅበሩ ፡ በተዛወሩት፡ መሬቶችና፡ በአጠገባቸው ፡ በሚገኙት ፡ መሬቶች ፡ መካከል ፡ ያሉት ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ አገልግሎቶች ፡ እንዳሉ ፡ ይቈ ያሉ ።

(፫) ለባለጉዳዮቹ፡ መብት፡ መድን ፡ የሚሆኑ ፡ የደንቡ ፡ ውሳኔዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ ለማኅበሩ ፡ በተላለፉት ፡ ንብረቶች ፡ ላይ ፡ የተሰጡት ፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ መያዣ፡ መብቶች ፡ ወይም ፡ ንብረቶችን ፡ መልሶ ፡ የመውሰድ ፡ ወይም፡ የመግዛት ፡ መብቶች ፡ ውድቅ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፸፭ ። የየአንዳንዱ ፡ ድርሻ ።

የማኅበሩ ፡ የመተዳደሪያ ፡ ደንብ ፡ መሬቶቹ ፡ ደንቡ ፡ በተደነገገበት ፡ ጊዜ ፡ ያላ ቸውን ፡ ዋጋ ፡ በመገመት ፡ የያንዳንዱን ፡ ሰው ፡ ድርሻ ፡ ይወስናል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፳፯ ። የመሬቶቹ ፡ ግምት ። (፩) መሠረቱ ።

የመሬቶቹ ፡ ግምት ፡ አንድ ፡ ዐይነት ፡ በሆነ ፡ መሠረት ፡ የሚፈጸመው ፡ በዚሁ ፡ የገጠር፡ ክልል፡ ውስጥ፡ የያንዳንዱን ፡ ሄክታር ፡ መካከለኛ ፡ ግምት ፡ በማሰብ፡ነው።

ቍ ፡ ሺ፭፻፳፯ ። (፪) ማረሚያ ።

(፩) የመሬቶቹን፡ ተፈጥሮና፡ እያንዳንዱ ፡ ሰው ፡ በግል፡ ያለ፡ችግር ፡ የሚያገኝባቸውን ፡ ጥቅም ፡ በማመዛዘንና ፡ እንዲሁም ፡ በጓላ ፡ የማኅበሩ ፡ ገንዘብ ፡ የሚሆኑትን ፡ የመሬቶቹ ፡ ባለሀብቶች ፡ ያደረጓቸውን ፡ የሥራዎችና ፡ የሕንጻዎች ፡ ዋጋ፡ በማመዛዘን ፡ ግምቱ ፡ የሚታረም ፡ ይሆናል ።

(፪) መሬቱ፡ እስከዚያን፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ በተሠራበት ፡ ወይም ፡ ከዚህ ፡ መሬት ፡ የሚገኘውን ፡ ጥቅም ፡ ከፍ ፡ ለማድረግ ፡ ወይም ፡ አሠራሩን ፡ የቀና ፡ ለማድረግ ፡ በተፈጸሙት ፡ ሥራዎች ፡ መጠን ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ከአንድ ፡ መሬት ፡ የሚገኙት ፡ ልዩ ፡ የሆኑት ፡ ጥቅሞች ፡ በግምት ፡ ውስጥ ፡ አይገቡም ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፳፰ ። የማኅበሩ ፡ ደንብ ።

(፩) በመንግሥት፡ የታወቀ ፡ የመሬት፡ ባለሀብቶች ፡ ማኅበር ፡ ሀብቶች ፡ በሆኑት ፡ መሬቶቹና ፡ በሌሎቹ ፡ ሀብቶቹ ፡ ላይ ፡ በሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ዘንድ ፡ አንደ ፡ የግል ፡ ባለሀብት ፡ ያለው ፡ መብቶች ፡ አሉት ።

(፪) እንዲሁም ፡ የዚሁ ፡ ዐይነት ፡ ግዴታዎች ፡ አሉበት ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፳፱ ። የመሬቱ ፡ አሠራር ፡ ደንብ ፤ ሥርዐት ።

(፩) የማኅበሩ፡ ጉባኤ፡ የማኅበሩ ፡ ሀብቶች ፡ የሆኑትን ፡ መሬቶች ፡ የአሠራር ፡ ዐይነት ፡ ይወስናል ።

(፪) እንዲሁም፡ ከመተዳደሪያው፡ ደንብ ፡ (ከቻርቱ) ፡ ጋራ ፡ በሚስማማ ፡ ዐይነት ፡ በመንግሥት ፡ የታወቀውን፡ ማኅበር ፡ አባሎች ፡ መብታቸውንና ፡ ግዴታቸውን፡ ለይቶ ፡ ያመለክታል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፴ ። ድርሻን ፡ ለሌላ ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ማስያዝ ።

(፩) የማኅበሩ ፡ አባሎች፡ በማኅበሩ፡ ንብረቶች፡ ውስጥ ፡ ያላቸውን ፡ ድርሻ ፡ በዋጋ፡ ወይም ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ ለማስተላለፍ ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንዲሁም ፡ ሲሞቱ ፡ ድርሻቸውን፡ ለወራሾቻቸው፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ፡ ለሚያደርጉላቸው ፡ ሰዎች ፡ ያስተላልፋሉ ።

(፫) ከነሱ ፡ ላይ፡ ገንዘብ፡ ጠያቂዎቻቸው ፡ የነዚህን ፡ አባሎች ፡ ድርሻ ፡ ለማስያዝ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፴፩ ። የድርሻ ፡ መከፋፈል ።

የማኅበሩ ፡ የመተዳደሪያ ፡ ደንብ ፡ የማኅበሩ ፡ አባሎች ፡ ድርሻ ፡ የማይከፋፈል ፡ እንዲሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ለማግባት ፡ ወይም ፡ ለድርሻው ፡ መከፋፈል ፡ ወሰን ፡ እንዲኖረው ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ሺ፭፻፴፪ ። የማኅበሩ ፡ ፈቃድ ።

(፩) ድርሻው፡ የተላለፈለት፡ ወይም ፡ ወራሽ፡ የሆነ ፡ ወይም ፡ ድርሻውን ፡ በሐራጅ፡ የገዛ ፡ ሰው ፡ ድሮውንም ፡ የማኅበሩ ፡ አባል ፡ ካልሆነ ፡ ወይም ፡ እርሱ ፡ ወራሽ ፡ ለሆነው ፡ ሰው፡ ባል ፡ ወይም፡ ሚስት ፡ ወይም ፡ ወደ፡ ታች፡ የሚቈጠር ፡ ተወላጅ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የማኅበሩን ፡ ፈቃድ ፡ መጠየቅ ፡ አለበት ።

(፪) ባለጕዳዩ፡ ጥያቄውን፡ ካላቀረበ፡ ወይም ፡ በአባልነቱ፡ ስም ፡ በማኅበሩ ፡ ጉባኤ ፡ ተካፋይ ፡ ሁኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ማኅበሩ፡ ያልተቀበለው ፡ መሆኑን ፡ እስከ ፡ ፫ ፡ ወር፡ ካላስታወቀው ፡ ማናቸውም ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ አስረጂ ፡ እንኳ ፡ ቢኖር ፡ የማኅበሩን ፡ ፈቃድ ፡ እንደ ፡ ተቀበለ ፡ ይቈጠራል ።

ቊ ፡ ሺ፭፻፴፫ ። ፈቃድን ፡ ስለ ፡ መከልከል ።

(፩) ማኅበሩ ፡ ፈቃድ ፡ ሳይሰጥ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥያቄ ፡ ከተደረገለት ፡ ለባለ መብቱ ፡ ድርሻውን ፡ ማኅበሩ ፡ ራሱ ፡ ለመግዛት ፡ ያሰበ ፡ መሆኑን ፡ መግለጽ ፡ ወይም ፡ ማኅበሩ ፡ የሚፈቅድለትን ፡ ይህንኑ ፡ ድርሻ ፡ ገዝቶ ፡ ለመክፈል ፡ የሚችል ፡ ሌላ ፡ ገዥ ፡ ለባለመብቱ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) በሦስት ፡ ወር ፡ ጊዜ፡ ውስጥ ፡ ማኅበሩ፡ ለባለመብቱ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንደ ፡ ተጻፈው ፡ ያላስታወቀ ፡ ወይም ፡ ያልተናገረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለመብቱ ፡ የገዛውን፡ ድርሻ ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ ይቀራል ።

ቊ ፡ ሺ፭፻፴፬ ። የማስተላለፍ ፡ ሁኔታዎች ።

(፩) ማኅበሩ፡ ከዚህ፡ በላይ፡ ባለው ፡ ቊጥር፡ የተመለከቱትን ፡ ማስታወቂያ፡ ወይም፡ ማመልከቻ ፡ ያደረጉለት ፡ ባለመብት ፡ ይህን ፡ ድርሻውን ፡ እንዲያስተላልፍ ፡ ይገደዳል ።

(፪) የማስተላለፉ፡ ዋጋ፡ በማኅበሩ ፡ የመተዳደሪያ ፡ ደንብ ፡ በተነገሩት ፡ ውሳኔዎች ፡ መሠረት ፡ ይወሰናል ።

(፫) እነዚህ ፡ የደንቡ ፡ ውሳኔዎች ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ በምዕራፍ ፡ ፩ ፡ በተመለከቱት ፡ ውሳኔዎች ፡ መሠረት ፡ ዋጋውን ፡ አስታራቂ ፡ የዘመድ ፡ ዳኞች ፡ ይወስኑታል ።

ምዕራፍ ፡ ፱ ።

የከተማ ፡ ክልል ፡ የሆኑ ፡ ስፍራዎች ።

ቊ ፡ ሺ፭፻፴፭ ። የክልሉ ፡ አቋቋም ።

(፩) በበለጠ፡ ቁጠባና፡ ጤናማ ፡ በሆነ ፡ አኳኋን ፡ ከተማዎች ፡ እንዲስፋፉ፡ ከተማድረግ ፡ ንጉሥ ፡ ነገሥቱ ፡ በሚያወጡት ፡ ድንጋጌ ፡ የከተማ ፡ ክልል፡ የሚሆኑ ፡ ስፍራዎች ፡ ሊወሰን ፡ ይቻላል ።

(፪) ድንጋጌው ፡ ይህን ፡ ለከተማ ፡ የተከለለውን፡ ክልል ፡ የሚመለከት ፡ ይመስናል ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፭፻፴፮ ፡ የከተማ ፡ ቅያስ ፡ (ፕላን) ፡

(፩) የከተማ ፡ ቅያስ ፡ በያንዳንዱ ፡ የከተማ፡ ክልል ፡ ለሆነው ፡ ስፍራ ፡ ማዘጋጃ ፡ ቤቱ ፡ የከተማ ፡ ቅያስ ፡ ያደራጃል ፡

(፪) የከተማውን ፡ ቅያስና ፡ በዚህም ፡ ላይ፡ የሚደረጉትን ፡ ማሻሻያዎች ፡ የአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ካላጸደቃቸው ፡ አይጸኑም ፡

ቍ ፡ ሺ፭፻፴፯ ፡ የቅያሱ ፡ ሁኔታዎች ፡

(፩) አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የከተማው ፡ ቅያስ ፡ በከተማው ፡ ክልል ፡ ውስጥ ፡ ምክትል ፡ ክልሎች ፡ እንዲኖሩበት ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ፡

(፪) ቅያሱ፡ በእንደዚህ ፡ ያለ፡ አኳኋን፡ በተቋቋሙት ፡ ምክትል ፡ ክልሎች ፡ ውስጥ፡ ባሉት ፡ የቦታ ፡ ባለሀብቶች ፡ መብት ፡ ላይ ፡ ሊጣሉ ፡ የሚችሉ ፡ የመብት ፡ መቀነስና ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ መሬት ፡ አገልግሎትን ፡ ሁሉ ፡ በጠቅላላው ፡ ይወሰናል ፡

ቍ ፡ ሺ፭፻፴፰ ፡ የቅያስ ፡ መፈጸም ፡

(፩) የከተማውን፡ ቅያስ፡ ለማስፈጸም ፡ ማዘጋጃ ፡ ቤት ፡ በቦታዎቹ ፡ ባለሀብቶች ፡ ላይ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ የቦታ ፡ ባለሀብትነት ፡ መብት ፡ መቀነስ ፡ ሊያደርግ ባቸው ፡ ይችላል ፡

(፪) በተለየም፡ ቤትን፡ ለመሥራት ፡ ግዴታዎች ፡ መተላለፊያ ፡ መንገድ ፡ የመስ ጠትን ፡ ግዴታዎች ፡ ወይም ፡ በከተማው ፡ ለሚሄደው ፡ ውሃ ፡ መውረጃዎችና ፡ ቦዮች ፡ የሚመለከቱት ፡ ግዴታዎች ፡ ሊጣልባቸው ፡ ይችላል ፡

(፫) እንዲሁም፡ አስፈላጊ፡ ሲሆን ፡ አንዳንድ ፡ የቦታ ፡ ክፍል ፡ እንዲለቁ ፡ ሊጠይ ቃቸው ፡ ይችላል ፡

ቍ ፡ ሺ፭፻፴፱ ፡ ግምት ፡ የመቀበል ፡ መብት ፡

(፩) በቦታዎቹ ፡ ባለሀብቶች ፡ ላይ ፡ የሚጣለው ፡ የመብት ፡ መቀነስና ፡ ቦታዎ ቹን ፡ የመልቀቅ ፡ ግዴታዎች ፡ መብታቸው ፡ ለተቀነሰባቸው ፡ ወይም ፡ ቦታዎቻ ቸው ፡ ለተወሰደባቸው ፡ ሰዎች ፡ ግምት ፡ የሚያሰጣቸው ፡ ይሆናል ፡

(፪) ለተወሰደባቸው ፡ ሰዎች ፡ የሚከፈለው ፡ ግምት ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ በመጀ መሪያው ፡ ምዕራፍ ፡ በተነገረው ፤ ደንብ ፡ መሠረት ፡ ይወሰናል ፡

ቍ ፡ ሺ፭፻፵ ፡ ቤትን ፡ የመሥራት ፡ ፈቃድ ፡

ማንም ፡ ሰው ፡ አስቀድሞ ፡ አሳቡን ፡ ሳይገልጽና ፡ በደንቡቹም ፡ መሠረት፡ቤትን ፡ የመሥራት ፡ ፈቃድ ፡ ሳይቀበል ፡ በከተማው ፡ ክልል ፡ ውስጥ ፡ ቤት ፡ ለመሥራት፡ አይችልም ፡

ቊ ፡ ሺ፭፻፵፭ ። የፈቃድ ፡ ጥያቄ ።

ፈቃድን ፡ ለማግኘት ፡ የሚቀርበው ፡ ጥያቄ፡ የታሰበውን ፡ የሕንጻ ፡ ወይም ፡ የቤቶችን ፡ ዐይነት ፡ መዘርዘር ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ሺ፭፻፵፮ ። ስለ ፡ ሕንጻ ።

(፩) የሚሠራው ፡ ሕንጻ ፡ ቤት፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህም፡ ቤት ፡ ለመኖሪያ ፡ እንደ ፡ ሆነ፡ ወይም ፡ ለሌላ ፡ አገልግሎት ፡ ማለት ፡ ለንግድ ፡ ወይም ፡ ለኢንዱስትሪ ፡ የሚያገለግል ፡ መሆኑን ፡ በጥያቄው ፡ መዘርዘር ፡ አለበት ።

(፪) ሕንጻው ፡ ፋብሪካ፡ ወይም፡ ማጋዘን ፡ ወይም ፡ የኢንዱስትሪና ፡ የንግድ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለመሥራት፡ የተፈለገውን ፡ የኢንዱስትሪውን ፡ ወይም፡ የንግዱን ፡ ዐይነት ፡ መዘርዘር ፡ ያስፈልጋል ።

ቊ ፡ ሺ፭፻፵፯ ። ሌሎች ፡ ማስታወቂያዎች ።

ከዚህም ፡ በቀር ፡ ፈቃድን ፡ ለማግኘት ፡ የሚቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ የሕንጻው ፡ የቤቶች ፡ ሥራዎች ፡ የሚጀመሩበትን ፡ ጊዜና ፡ የታሰበው፡ ሕንጻ፡ ወይም ፡ የቤቶቹ፡ ሥራ ፡ የሚፈጀውን ፡ ግንዘብ ፡ መለየት ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ሺ፭፻፵፰ ። የፈቃዱ ፡ መሰጠት ።

ማዘጋጃ ፡ ቤት ፡ የቀረበውን ፡ ጥያቄ ፡ አለመቀበሉን ፡ የሚያመለክት ፡ ወይም ፡ ጥያቄው ፡ ተቀባይነት ፡ እንዲያገኝ ፡ የተወሰኑትን ፡ ውለታዎች ፡ ጥያቄው ፡ ከቀረበበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በ፫ ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ለባለጉዳዩ ፡ ካላስታወቀው ፤ ፈቃዱ ፡ እንደ ፡ ተሰጠው ፡ ይቈጠራል ።

ቊ ፡ ሺ፭፻፵፱ ። የሚፈቀዱ ፡ ውለታዎች ።

(፩ ሕንጻውን ፡ ለመሥራት ፡ የሚሰጠው ፡ ፈቃድ ፡ ለታሰበው ፡ ሕንጻ ፡ አገልግሎት ፡ ጠቃሚ፡ የሚሆኑትን ፡ የመንገድ ፡ ሥራዎች ፡ ወይም ፡ አንዳንድ ፡ ቦዮች፡ ጠያቂው ፡ እንዲሠራቸው ፡ የሚያደርግ ፡ ውለታ ፡ ሊኖርበት ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም፡ ሊሠራ፡ የታሰበውን ፡ ሕንጻ ፡ ስፋት ፡ ሕንጻው ፡ የሚሠራባቸውን፡ መሥሪያ ፡ ነገሮችን ፡ ወይም ፡ ዐይነትን ፡ (ሞዴል) ፡ ከሚመለከቱ ፡ ውለታዎች፡ ጋራ ፡ የተሰጠ ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ሺ፭፻፶፩ ። የማይፈቀዱ ፡ ውለታዎች ።

ሕንጻን ፡ ወይም ፡ ቤቶችን ፡ ለመሥራት ፡ የሚሰጠው ፡ ፈቃድ ፡ ሥራውን ፡ የሚሠራውን ፡ ተቋራጭ ፡ ለይቶ ፡ የሚያስታውቅ ፡ ወይም ፡ የቦታው ፡ ባለሀብት ፡ የአንድ ፡ ወይም ፡ የብዙ ፡ ሰዎች ፡ አገልግሎት ፡ በሥራው ፡ ላይ ፡ እንዲያውል ፡ የሚል ፡ ውለታ ፡ ሊቀርብበት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፩፻፯፺፯ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ አገልግሎትን ፡ ስለ፡ ማግኘት ።

(፩) ሕንጻን፡ ወይም፡ቤቶችን፡ለመሥራት፡ የሚሰጠው፡ ፈቃድ፤ የጠየቀው፡ሰው፡ ሕንጻው ፡ ወይም፡ ቤቱ፡በሚሠራበት ፡ አጠገብ፡ ከሚገኙት ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ቦታዎች ፡ ላይ ፡ ቤት ፡ ሕንጻ ፡ እንዲሠሩ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ አገልግሎት፡መብት ፡ ያገኘ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ፡ የሚል፡ ሙለታ ፡ ሊኖርበት ፡ ይችላል።

(፪) በዚህ፡ ጊዜ ፡ ሕንጻን፡ ወይም፡ቤቶችን፡ ለመሥራት፡ ፈቃድ ፡ የተሰጠው ፡ ሰው፡ በመዴታ ፡ ያልተስማሙ ፡ ሲሆን ፡ የነዚህን ፡ ባለሀብቶች ፡ ሕንጻ ፡ቤት፡ ወይም፡ እንዳይሠሩ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረቶቻቸው ፡ ላይ ፡ የአገልግሎት ፡ መብት ፡ እንዲሰጡት ፡ ሊያስገድዳቸው ፡ ይችላል ።

(፫) በማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ ላይ ፡ በግድ ፡ የሚሰጠውን ፡ የአገልግሎት ፡ መብት፡ የሚወስኑትና ፡ እንዲሁም ፡ ከማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የአገልግሎት ፡ መብት ፡ ለተደረገበት ፡ ቦታ ፡ ባለሀብት ፡ የሚገባውን ፡ ኪሣራ ፡ የሚወስኑት ፡ ዳኞች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፩፻፯፺፰ ። የፈቃድ ፡ አለመኖር ።

ሕንጻን፡ ወይም፡ቤቶችን፡ ለመሥራት፡ ፈቃድ፡ ሳይሰጥ፡ ሕንጻ ፡ ወይም፡ ቤት ፡ መሠራት ፡ የተጀመረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ማዘጋጃ ፡ ቤት ፡ የሕንጻው ፡ ወይም ፡ የቤቶቹ ፡ ሥራዎች ፡ ወዲያውኑ ፡ እንዲታገዱ ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፩፻፯፺፱ ። ለያንዳንዱ ፡ ሰው ፡ ቦታ ፡ ባለሀብትነት ፡ የተነገሩትን ፡ ደንቦች ፡ ስለ ፡ መጥቀስ ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተመለከቱት ፡ ሕጎች ፡ የተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ በአንድ ፡ የከተማ ፡ ክልል ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ የቦታዎች ፡ ባለሀብቶች ፡ በቦታዎቻቸው ፡ ላይ፡ በዚህ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ግል ፡ ሀብት ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ የተመለከቱት ፡ መብቶች ፡ ሁሉ ፡ አሏቸው ።

ቍ ፡ ሺ፩፻፰፺ ። በመንግሥት ፡ የታወቁ ፡ የቦታ ፡ ባለሀብቶች ፡ ማኅበር ፡ (፩) አቋቋሙ ።

በየአንዳንዱ ፡ ምክትል ፡ ክልል ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ የቦታዎች ፡ ባለሀብቶች ፡ ያለ ፡ አንዳች ፡ ሌላ ፡ ፎርማሊቴ፡ በመንግሥት ፡ ከታወቀው ፡ ማኅበር ፡ ጋራ ፡ አብረው ፡ ይቀላቀላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፩፻፰፺፩ (፪) ። የድርጅቱ ፡ አባሎች ፡ ሥራ ።

(፩) በመንግሥት፡ ለታወቁት፡ የቦታ ፡ ባለሀብት ፡ ማኅበሮች ፡ የወጡት ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ምዕራፍ ፡ ስለ፡ ድርጅቱ ፡ አባሎችና ፡ ስለ ፡ ሥራቸው ፡ የተጻፉት፡ ሕጎች ፡ በከተማ ፡ ክልል ፡ ውስጥ ፡ በሚገኙት ፡ የቦታ ፡ ባለሀብቶች፡ መካከል ፡ ለተቋቋሙት ፡ ማኅበሮች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

(፪) የአንዳንድ፡ ማኅበር ፡ ጽሕፈት፡ ቤት፡ በማዘጋጃ፡ ቤት ፡ የተረጋገጠ ፡ ይሆናል።

ቍ ፡ ሺ፭፻፺፪ ። ማኅበሩ ፡ የምክር ፡ ድርጅት ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) በመንግሥት ፡ የታወቀ ፡ የባለቦታ ፡ ባለሀብቶች ፡ ማኅበር ፡ ሥራው ፡ ምክር ፡ መስጠት ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) ማኅበሩ ፤ ማዘጋጃ ፡ ቤት ፡ ያቀረበለትን ፡ የከተማ ፡ ቅያሶች ፡ መርምሮ ፡ ስለ ፡ ቅያሶቹ ፡ ጠቃሚዎች ፡ መስለው ፡ የታዩትን ፡ አስተያየቶችና ፡ ነቀፌታዎች ፡ ያስታወቃል ።

አንቀጽ ፡ ፲ ።

ስለ ፡ ማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ።

ስለ ፡ መዝገቦቹ ፡ አያያዝና ፡ ግልጽ ፡ ስለ ፡ መሆናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፺፫ ። መሠረቱ ።

በኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ መንግሥት ፡ ግዛት ፡ በያንዳንዱ ፡ አውራጃ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ተቋቁሞ ፤ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ዐቃብያነ ፡ መዝገብ ፡ በተባሉት ፡ እጅ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፺፬ ። የመዛግብቱ ፡ ሥራ ፡ ድርጅት ፡ ጥበቃ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ዐቃቤ ፡ መዝገብ ፡ ሹሞችና ፡ ረዳቶቻቸው ፡ የሚሾሙበትንና ፡ የመተዳደሪያ ፡ ደንብ ፡ የሚሆናቸውን ፡ የእርሻ ፡ ሚኒስቴር ፡ ይወስናል ።

(፪) ይህም ፡ ሚኒስቴር ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ዐቃቤ ፡ መዝገብ ፡ ሠራተኞችን ፡ የሥራ ፡ ድልድልና ፡ ሥራቸውንም ፡ በትክክል ፡ መካሄዱን ፡ ይጠብቃል ።

(፫) ስለ ፡ ማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ አጠባበቅ ፡ አያያዝ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ያደርጋል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፺፭ ። የርስት ፡ ክልል ፡ አገር ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ የሚቋቋመው ፡ በያንዳንዱ ፡ የርስት ፡ ክልል ፡ አገር ፡ ነው ።

(፪) የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ የአገር ፡ ክልል ፡ የሚወሰነው ፡ በአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፺፮ ። ዋና ፡ ዋና ፡ መዝገቦች ።

በያንዳንዱ፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ ቤተ ፡ መዛግብትና፡ ለያንዳንዱም ፡ የማ ይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ክልል ፡ አገር ፡ ወሰን ፡ አንድ ፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ ሀብትነትን ፡ የሚመለከት ፡ መዝገብና ፡ አንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣን ፡ የሚመለከት ፡ መዝገብን ፡ የሚያቋቁም ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፺፯ ። የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ መዝገብ ።

የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ መዝገብ፡ ክፍል ፡ የሥራ ፡ ሁኔታ ፡ የዚህን፡ ዐይነት፡ ሥራ ፡ ለማቋቋም ፡ የሚያስችል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከላይ ፡ ከተመለከቱት ፡ መዝገቦችም ፡ በቀር ፡ አንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መጻፊያ ፡ መዝገብ ፡ ለያንዳንዱ ፡ የርስት ፡ ክልል ፡ አገር ፡ ይቋቋማል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፺፰ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብቶች ፡ መዝገብ ።

የርስት፡ መዝገብ፡ ክፍል ፡ ሥራ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብን፡ ለማቋ ቋም ፡ የማይፈቅድ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚሁ ፡ መዝገብ ፡ ፈንታ፡ በያንዳንዱ፡ ቀበሌ ፡ የርስት ፡ ባለሀብቶችን ፡ የሚመለከት ፡ መዝገብ ፡ ይቋቋማል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፺፱ ። ሌሎች ፡ መዝገቦች ።

የእርሻ ፡ ሚኒስቴር ፡ በሚሰጠው ፡ በጠቅላላ ፡ ደንብ ፡ ወይም ፡ በልዩ ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ በአንድ ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ቤተ ፡ መዛ ግብት ፡ ተጨማሪ ፡ የሚሆኑ ፡ ሌሎች ፡ መዝገቦች ፡ እንዲቋቋሙ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፻ ። መዝገቦችን ፡ ከስፍራቸው ፡ ማዘዋወር ፡ ክልክል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

በማናቸውም፡ ምክንያት ፡ ቢሆን፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ መዝገቦችን ፡ ከተ ቋቋሙበት ፡ ስፍራ ፡ ወደ ፡ ሌላ ፡ ለማዛወር ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፻፩ ። መዛግብቱ ፡ ግልጽ ፡ ስለ ፡ መሆናቸው ፤ (፩) መሠረቱ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገቦች ፡ ለሕዝብ ፡ ግልጽ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፻፪ ። (፩) የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶችና ፡ የባለርስቶች ፡ መዛግብት ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ዐቃብያነ ፡ መዛግብት ፡ ጥያቄ ፡ በቀረበላቸው ፡ ጊዜ ፡ በዚሁ ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ ስለሚገኘው ፡ ስለ ፡ አንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የተጻፈውን ፡ ቃል ፡ ትክክል ፡ ግልባጭ ፡ መስጠት ፡ ይገባቸዋል ።

(፪) እንዲሁም ፡ በባለርስቶች ፡ መዝገብ፡ ውስጥ ፡ የተጻፈውን ፡ የመዝገብ ፡ ግል ባጭ ፡ እንዲሰጡ ፡ በተጠየቁ ፡ ጊዜ ፡ የመዝገቡን ፡ ገጽ ፡ ወይም ፡ የገጾቹን ፡ ትክ ክለኛ ፡ ግልባጭ ፡ ለጠያቂው ፡ መስጠት ፡ አለባቸው ።

(ቦ) አስፈላጊም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ አንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ወይም ፤ ስለ ፡ አንዱ ፡ ባለርስት ፡ ጉዳይ ፡ በሚመለከተው ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ የተጻፈ ፡ ነገር ፡ አለመኖሩን ፡ የሚያረጋግጥ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ መስጠት፡ አለባቸው ።

ቊ ፡ ሺ፭ደ፯ቦ ። (ቦ) ዋና ፡ ዋና ፡ መዝገቦች ፡ ወይም ፡ የማስረጃ ፡ ጽሑፎች።

(፩) የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ ዐቃብያነ፡ ሥዝገቦች ፡ ጥያቄ ፡ በቀረበላቸው ፡ ጊዜ፡ በርስቶች ፡ ወይም ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መጻፊያ ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ ተጽፎ ፡ የሚገኘውን ፡ ጽሑፍ ፡ ቅጂ፡ ስለ ፡ ትክክል ፡ ግልባጭነቱ ፡ በፊርማቸው ፡ አረጋግጠው ፡ ለጠያቂው ፡ መስጠት ፡ አለባቸው ።

(፪) እንዲሁም፡ ጥያቄ ፡ በቀረበላቸው ፡ ጊዜ ፡ እነሱ ፡ ዘንድ ፡ ተቀምጦ ፡ የሚገኘውን ፡ የማስረጃ ፡ ጽሑፍ ፡ ትክክል ፡ ግልባጭ ፤ ስለ፡ ትክክለኛነቱ ፡ ፈርመውና፡ አረጋግጠው ፡ ለጠያቂው ፡ ይሰጣሉ ።

ቊ ፡ ሺ፭ደ፮፬ ። የግልባጮቹና ፡ የምስክር ፡ ወረቀቶቹ ፡ ፎርም ።

ዐቃብያነ ፡ መዝገብ ፡ የሚሰጡት ፡ ግልባጮችና ፡ የምስክር ፡ ወረቀቶች ፡ ሁሉ ፡ የመዝገብ ፡ ቤቱ ፡ ማኅተም ፡ የዐቃቤ ፡ መዝገብ ፡ ወይም ፡ ግልባጮቹንና ፡ የምስክር ፡ ወረቀቶችን ፡ ለመስጠት ፡ በሚገባ፡ የተፈቀደለት ፡ ሰው ፡ ፊርማ ፤ የመዝገቡ፡ ግልባጭ ፡ ወይም ፡ የምስክር ፡ ወረቀቱ ፡ የተሰጠበት ፡ ቀንና ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ካልተደረገባቸው ፡ በቀር ፡ ፍርስ ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ሺ፮ደ፮፭ ። የሚከፈል ፡ ገንዘብ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ለማስገባት ፡ የሚከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ በሕግ ፡ ይወሰናል ።

(፪) እንዲሁም ፡ የመዝገብ ፡ ወይም ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ግልባጭ ፡ ዐቃብያነ ፡ መዛግብት ፡ ፈርመው ፡ ሲሰጡ ፡ የሚከፈለውን ፡ ገንዘብ ፡ ልክ ፡ ይወሰናል ።

ቊ ፡ ሺ፭ደ፮፮ ። ስለ ፡ አላፊነት ፤ (፩) ዐቃቤ ፡ መዝገብ ።

(፩) የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ ዐቃብያነ ፡ መዛግብት ፡ (መዝገብ ፡) ያገኟቸው ፡ ያለባቸውን ፡ ግዴታ ፡ ባለመፈጸማቸው ፤ ወይም ፡ በመጥፎ ፡ ሁኔታ ፡ በመፈጸማቸው ፤ ወይም ፡ ዘግይቶ ፡ በመፈጸማቸው ፡ ምክንያት ፡ በሌሎቹ ፡ ሰዎች ፡ ላይ፡ ጉዳት ፡ ቢያደርሱ ፡ አላፊዎች ፡ ናቸው ።

(፪) እንዲሁም ፡ በዚሁ ፡ ሕግ፡ ላይ ፡ ከተመለ ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርሱ ፡ አላፊነቶች ። በተጻፈው ፡ ምዕራፍ ፡ መሰረት ፡ በተመለከተው ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ ለዚህ ፡ ጉዳት ፡ መንግሥትም ፡ በአላፊነት ፡ ይጠየቃል ።

(፫) የዐቃብያነ ፡ መዛግብት ፡ የወንጀል ፡ ወይም ፡ የሥነ ፡ ሥርዐት ፡ አላፊነት ፡ ጉዳይ ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የተጠቀሱት ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

በልዩ ፡ ልዩ ፡ መዛግብት ፡ ውስጥ ፡ ስለሚጻፉ ፡ ነገሮች ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፷፯ ። የሀብትነት ፡ መዝገብ ፡ (የርስት ፡ መዝገብ) ። (፩) መሠረቱ ።

የአንድ ፡ ወይም ፡ የብዙ ፡ ሰዎችን ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የባለሀብትነት ፡ መብት ፡ ለማወቅ ፡ ወይም ፡ ለማስተላለፍ ፡ ወይም ፡ ለመለወጥ ፡ ወይም ፡ ለማስቀረት ፡ በሕይወት ፡ ሳለ ፡ ወይም ፡ በሞት ፡ ምክንያት ፡ በግልጽ ፡ ወይም ፡ በግል ፡ የተደረጉት ፡ ማንኛዎቹም ፡ ጽሑፎች ፡ ሁሉ ፡ በባለሀብቶች ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ ይጻፋሉ ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፷፰ ። (፪) ሀብትነትን ፡ (ርስትን) ፡ የሚመለከቱ ፡ ልዩ ፡ ጽሑፎች ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ መሠረት ፡ በባለሀብትነት ፡ (በባለርስትነት) ፡ ውስጥ ፡ የሚጻፉ ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የተመለከቱት ፡ ናቸው ።

(ሀ) የሽያጭ ፡ ወይም ፡ የስጦታ ፡ ወይም ፡ በማኅበር ፡ ውስጥ ፡ መዋጮ ፡ በማድረግ ፡ ወይም ፡ የመካፈል ፡ ወይም ፡ የግልግል ፡ ጽሑፎች ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ ጉዳይ ፡ ሲሆን ፡ ሀብትነትን ፡ የሚያቋቁሙ ፡ ውሎች ።

(ለ) አንድ ፡ ወራሽ ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ ውርሱን ፡ ወይም ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታ ፡ የተደረገለትን ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ሲሆን ፡ ውርሱን ፡ ወይም ፡ የኑዛዜ ፡ ስጦታውን ፡ የተቀበሉባቸው ፡ ጽሑፎች ፤

(ሐ) ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተመለከቱትን ፡ ጽሑፎች ፡ የሚሰርዙ ፡ ወይም ፡ የሚሽሩ ፡ ወይም ፡ የሚያስቀሩ ፡ ፍርዶች ፤

(መ) የመፋለም ፡ ክስ ፡ ቀርቦ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በሀብትነቱ ፡ ላይ ፡ የተፈረዱት ፡ ፍርዶች ፤

(ሠ) ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ ባስያዙት ፡ በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ የሐራጅ ፡ ሽያጭ ፡ ላይ ፡ የተሰጡት ፡ ፍርዶች ፤

ቍ ፡ ሺ፭፻፷፱ ። (፫) ሌላ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መብትን ፡ የሚመለከቱ ፡ ሥራዎች ።

እንዲሁም ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የተዘረዘሩት ፡ በባለሀብትነት ፡ (በርስት) ፡ መዝገብ ፡ የሚጻፉ ፡ ናቸው ።

(ሀ) በአንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የሌላ ፡ ሀብትነትን ፡ ወይም ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባይነትን ፡ ወይም ፡ የመኖርያነትን ፡ መብት ፡ ለማቋቋም ፡ ወይም ፡ ለማሳወቅ ፡ ለማስተላለፍ ፤ ለመለዋወጥ ፡ ወይም ፡ ለማስቀረት ፡ የተደረጉት ፡ ጽሑፎች ፤

(ለ) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የአገልግሎት ፡ መብት ፡ ለማቋቋም ፤ ለማሳወቅ ፡ ለመለዋወጥ ፡ ወይም ፡ ለማስቀረት ፡ የተደረጉት ፡ ጽሑፎች ፤

(ሐ) ባንድ፡ በማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ የባለሀብትነትን፡ወይም ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባይነትን ፡ መብት፡ የሚቀንስ ፡ ውል ፡ ለማቋቋም ፡ ለማ ስለተላለፍ ፡ ለመለዋወጥ ፡ ወይም ፡ ለማስቀረት ፡ የተደረጉ ፡ ጽሑፎች ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፫ ። (፬) ለፍርድ ፡ ቤት ፡ የ ፈቀርቡ ፡ ክሶች ።

እንዲሁም ፡ በአንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የባለሀብትነትን ፡ ወይም፡ ግዙፍ ፡ የሆነ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ሌላ ፡ መብትን ፡ እንዲታወቁለት፡ የሚያስተላልፍለት፡ የሚሸርለት፡የ ፒያስቀርለት፡ ፍርድ፡ ለማግኘት፡ እፍርድ፡ ቤት ፡ የሚቀርቡ ፡ ክሶች ፡ በባለሀብትነት ፡ (በርስት) ፡ መዝገብ ፡ ይጻፋሉ ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፫፩ ። (፭) የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ ኪራይ ።

ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የተመለከቱት ፡ ውሎች ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ሀብት ፡ መዝገብ ፡ የሚጻፉ ፡ ናቸው ።

(ሀ) ከአምስት፡ ዓመት፡ ለበለጠ ፡ ጊዜ ፡ የሚጸና ፡ ውል ፡ የተደረገባቸው ፡ የማ ይንቀሳቀሱ ፡ ሀብቶች ፡ ኪራይ ፡

(ለ) ከሦስት፡ ዓመት፡ ለበለጠ ፡ ጊዜ ፡ የሚጸና ፡ ውል ፡ የተደረገባቸውና ፡ ገና ፡ ያላለፈ ፡ የኪራይ ፡ ሒሳብ ፡ የሚከፈልባቸው ፡ የቤት ፡ ኪራይ ፡ ወይም ፡ የእርሻ ኮንሴሲዮኖች ፡

(ሐ) ከሦስት ፡ ዓመት ፡ ለበለጠ ፡ ጊዜ ፡ የሚጸና ፡ ውል ፡ የተደረገባቸው ፡ ገና ፡ ያላለፈ ፡ የኪራይ ፡ ሒሳብ ፡ የሚከፈልባቸው ፡ አስቀድሞ ፡ የተከፈለባቸው ፡ የኪራዩ ፡ ደረሰኝ ፡ ለአንድ ፡ ተከራይ ፡ ወይም ፡ ለአንድ ፡ ገበሬ ፡ የተሰጡ ፡ የቤት ፡ ኪራዮች ፡ ወይም ፡ የእርሻ ፡ ኮንሴሲዮኖች ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፫፪ ። (፮) ኮንሴሲዮን ።

እንዲሁም ፡ ወረዳ ፤ አውራጃ ፡ ወይም ፡ ጠቅላይ ፡ ግዛቶች ፡ የሰጡአቸው ፡ የው ሆች ፡ ወይም ፡ የማዕድኖች ፡ ኮንሴሲዮን ፡ ውል ፡ በባለሀብትነት ፡ (በርስት) ፡ መዝገብ ፡ መመዝገብ ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፫፫ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መዝገብ፤ (፩) መሠረቱ ።

በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በመያዣ ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ የሚጻፉ ፡ ከዚህ፡ ቀጥሎ፡ የተመለከቱት ፡ ናቸው ።

(ሀ) የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ መያዣን ፡ ወይም ፡ የመለድ ፡ አግድን ፡ መብት ፡ ለማቋቋም ፡ ወይም ፡ ለመለወጥ ፡ ወይም ፡ ለማስቀረት ፡ የተደረጉ ፡ ጽሑፎች፡ ሁሉ ።

(ለ) በማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ መያዣ ፡ ወይም ፡ በወለድ ፡ አግድ ፡ ዋስትና ፡ የተረጋገጠውን ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ ወይም ፡ በዚህ ፡ ሙብት ፡

በሕግ ፡ የታወቀውንና ፡ የቅደም ፡ ተከተል ፡ መብት ፡ ለማስተላለፍ ፡ የተደረጉት ፡ ጽሑፎች ፡ ሁሉ ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፫፬ ። (፩) ስለ ፡ ማስያዝ ።

እንዲሁም ፡ በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ ባለው ፡ ወይም ፡ በሌለው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ክስ ፡ አቅራቢነት ፡ ይህ ፡ ንብረት ፡ እንዲያዝና ፡ እንዲሸጥ ፡ ለማድረግ ፡ ለፍርድ ፡ ቤት ፡ የሚቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ በመያዣ ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ የሚጻፍ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፫፭ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ (የርስት) ፡ ክልል ፡ አገር ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘው ፡ እያንዳንዱ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ለዚሁ ፡ በተቋቋመው ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ ተራ ፡ ቍጥር ፡ ተሰጥቶት ፡ በመዝገቡ ፡ ውስጥ ፡ አንድ ፡ የተለየ ፡ ገጽ ፡ ይሰጠዋል ።

(፪) መዝገቡም ፡ በያንዳንዱ ፡ ገጾች ፡ ላይ ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ተለይቶ ፡ በሚታወቅበት ፡ ሁኔታ ፡ የልዩ ፡ ልዩ ፡ ዐይነቱን ፡ አጭር ፡ ዝርዝር ፡ ጽፎ ፡ ያመለክታል ።

(፫) የማይንቀሳቀሰውን ፡ ሀብት ፡ የሚመለከቱት ፡ ከመዝገብ ፡ ውስጥ ፡ ይግቡ ፡ የተባሉት ፡ ጽሑፎች ፡ ሁሉ ፡ ከሌሎቹ ፡ መዝገቦች ፡ ጋራ ፡ የሚጠቀሱበትን ፡ ቍጥሮችና ፡ የተመዘገቡበትን ፡ ቀንና ፡ ዓ. ም. በማመልከት ፡ በመዝገቡ ፡ ውስጥ ፡ ይጠቀሳሉ ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፫፯ ። (፩) ከከተማ ፡ ቅያስ ፡ ጋራ ፡ የሚኖራቸው ፡ ግንኙነት ።

(፩) በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ የሚጻፈው ፡ የያንዳንዱ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በመዝገቡ ፡ ውስጥ ፡ አመዘጋገብና ፡ ዝርዝር ፡ በከተማ ፡ ቅያስ ፡ በተመለከተው ፡ መለካትና ፡ አሠራር ፡ መሠረት ፡ ነው ።

(፪) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ የሚጻፈው ፡ ከዚሁ ፡ ፕላን ፡ ጋራ ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ የተስማማ ፡ በመሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፫፰ ። (፫) በብዙ ፡ ክልል ፡ ውስጥ ፡ ያሉ ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ።

(፩) በብዙ ፡ ክልል ፡ ውስጥ ፡ ያለ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የሚመዘገበው ፡ በእያንዳንዱ ፡ ክልል ፡ መዝገቦች ፡ ውስጥ ፡ ሆኖ ፡ አንዱ ፡ ካንዱ ፡ መዝገብ ፡ ጋራ ፡ እየተጣቀሰ ፡ ነው ።

(፪) የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ የሚመለከቱት ፡ ጥያቄዎችና ፡ ጽሑፎች ፡ የሚመዘገቡት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የሚበልጠው ፡ ክፍል ፡ በሚገኝበት ፡ ክልል ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፫፯ ። (፬) የሕዝብ ፡ የሆኑ ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ።

የግል ፡ ሀብት ፡ ያልሆኑና ፡ ለሕዝብ ፡ የሚያገለግሉ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረ ቶች ፡ መመዝገብ ፡ ያለባቸው ፡ እነሱን ፡ የሚመለከቱ፡ ግዙፍ ፡ መብቶች ፡ ከሌ ሉባቸው ፡ በቀር ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ መመዝገብ ፡ የለባቸውም ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፫፱ ። (፭) የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ ስለ ፡ መለየት ።

(፩) አንድ፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ የተከፋፈለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዐቃቤ ፡ መዝገቡ ፡ የዱሮውን ፡ ቍጥር ፡ እየጠቀሰ ፡ እያንዳንዱን ፡ አዲስ ፡ ክፍል ፡ በመዝገቡ ፡ ይመ ዘግባል ።

(፪) በአዲሶቹም ፡ ገጾች ፡ ላይ ፡ ንብረቱ፡ ከመከፋፈሉ፡ በፊት ፡ ተመዝግቦበት ፡ የነ በረውን ፡ የቀድሞውን ፡ ገጽ ፡ ይጠቅስበታል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፬፫ ። (፮) ከመሬቱ ፡ አንዱን ፡ ቍራጭ ፡ ስለ ፡ መለየት ።

(፩) ከአንድ፡ ከማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ አንድ ፡ ቍራጭ ፡ ለተይቶ፡ ከሌላ ፡ ንብረት ፡ ጋራ ፡ እንዲያያዝ ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መጀመሪያ ፡ የተመዘገበበት ፡ የመዝ ገብ ፡ ገጽ ፡ እንዳለ ፡ ይቈያል ።

(፪) በመዝገቡ፡ ውስጥ ፡ የማይንቀሳቀሰው፡ ንብረት ፡ ስፋት ፡ በሚለው ፡ ማውጫ፡ ውስጥ ፡ ከሀብቱ ፡ ላይ ፡ የተለወጠውን ፡ ነገር ፡ ማመልከት ፡ በቂ ፡ ነው ።

(፫) ይህን ፡ መለዋወጥ፡ ያስከተለው፡ ጽሑፍና ፡ የተደረገበትም ፡ ቀን ፡ በመዝገብ ፡ ይጸፋል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፬፮ ። (፯) የማይንቀሳቀሱ ፡ የብዙ ፡ ንብረቶች ፡ መቀላቀል ።

(፩) ያንድ ፡ ሰው፡ ሀብት፡ የሆኑ ፡ ብዙ ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ በአንድነት ፡ ተጠቃለው ፡ በአንድ ፡ ቍጥር ፡ እንደ ፡ አንድ ፡ ንብረት ፡ እንዲሆኑ ፡ በነዚህ ፡ በብዙዎቹ ፡ ንብረቶች ፡ መዝገብ ፡ ገጽ ፡ ላይ ፡ የተጻፈ ፡ የመያዣ ፡ ወይም ፡ የወ ለድ ፡ አግድ ፡ መብት ፡ ካለ ፡ ወይም ፡ ከነዚህ ፡ ሀብቶች ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ዎች ፡ የሆኑት ፡ ባለመያዣዎች ፡ እንዲቀላቀል ፡ ካልፈቀዱ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ላይ ፡ መጻፍ ፡ ሊፈጸም ፡ አይቻልም ።

(፪) እነዚህ፡ የማይንቀሳቀሱ፡ ንብረቶች ፡ ለሌላ ፡ ንብረት ፡ አገልግሎት ፡ ግዴታ ፡ ያለባቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለመብቶቹ ፡ ሳይፈቅዱ ፡ በአንድነት ፡ ተጠቃለለው፡ ሊመዘገቡ ፡ አይቻልም ።

(፫) ለእነዚህ፡ ንብረቶች፡ ጥቅም ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ አገልግሎት ፡ ተሰ ጥቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የአገልግሎት ፡ ግዴታ ፡ ያለባቸው ፡ ርስቶች ፡ ባለሀብቶች ፡ ካልፈቀዱ ፡ በቀር ፡ ተጠቃልለው ፡ ለመመዝገብ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፹፪ ፡ (፮) የተዘጉ ፡ የመዝገብ ፡ ገጾች ፡

(፩) አንድ ፡ ሀብት ፡ በመከፋፈሉ ፡ ወይም ፡ በአንድነት ፡ በመደረቡ ፡ ምክንያት ፡ ተጽፎበት ፡ የነበረው ፡ ገጽ ፡ የማያገለግል ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፤ ይህ ፡ የተደረገበትን ፡ ምክንያት ፡ የተፈጸመበትን ፡ ቀንና ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ እንዲሁም ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ መግለጫ ፡ በመዘርዘር ፡ ገጹ ፡ ከላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ በቀይ ፡ (በአግዳሚ) ፡ መሥመር ፡ በቀይ ፡ ቀለም ፡ ተሰርዞ ፡ ይዘጋል ፡

(፪) እንዲሁም ፡ መዝገብ ፡ ገብቶ ፡ ተራ ፡ ቍጥር ፡ የተሰጠው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በመዝገብ ፡ ወደማይጸፍ ፡ ንብረት ፡ መደብ ፡ ውስጥ ፡ የተዛወረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዚሁ ፡ ዐይነት ፡ ሥርዐት ፡ ይፈጸማል ፡

(፫) የተዘጉት ፡ የመዝገብ ፡ ገጾች ፡ በማንኛቸውም ፡ ምክንያት ፡ ቢሆን ፡ እንዲጠፉ ፡ አይደረግም ፡

ቍ ፡ ሺ፭፻፹፫ ፡ የባለሀብቶች ፡ መዝገብ ፡ (የባለርስቶች ፡ መዝገብ) ፡ (፩) መሠረቱ ፡

በፊደል ፡ ተራ ፡ ቅደም ፡ ተከተል ፡ ሆነው ፡ ከዋናዎቹ ፡ መዝገቦች ፡ በአንዱ ፡ ውስጥ ፡ በተመዘገበ ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ በክልሉ ፡ ውስጥ ፡ ላለው ፡ ለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብቶች ፡ ናቸው ፡ ተብለው ፡ የተገለጹት ፡ ሰዎች ፡ ስም ፡ በባለሀብቶች ፡ መዝገብ ፡ የሚጸፍ ፡ ይሆናል ፡

ቍ ፡ ሺ፭፻፹፬ ፡ (፪) የጋራ ፡ የሆነ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡

(፩) አንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የብዙ ፡ ሰዎች ፡ የጋራ ፡ ሀብት ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ በመዝገቡ ፡ ውስጥ ፡ እያንዳንዱ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብት ፡ በስሙ ፡ አንዳንድ ፡ ገጽ ፡ ይኖረዋል ፡

(፪) የያንዳንዱ ፡ የድርሻ ፡ ልክ ፡ ባለሀብቱን ፡ በሚመለከተው ፡ የመዝገብ ፡ ገጽ ፡ ውስጥ ፡ ይጸፋል ፡

ቍ ፡ ሺ፭፻፹፭ ፡ (፫) የብዙ ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ ባለሀብትነት ፡

አንድ ፡ ሰው ፡ በአንድ ፡ የርስት ፡ ክልል ፡ ውስጥ ፡ የብዙ ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ ባለሀብት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ንብረቶቹ ፡ ቍጥር ፡ በመዝገቡ ፡ ውስጥ ፡ በስሙ ፡ አንዳንድ ፡ ገጽ ፡ ይኖረዋል ፡

ቍ ፡ ሺ፭፻፹፮ ፡ በየገጹ ፡ ላይ ፡ የሚጸፉ ፡ ጽሑፎች ፡

በመዝገብ ፡ መመዝገብ ፡ ያለባቸው ፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ሀብትን ፡ የሚመለከቱ ፡ ጽሑፎች ፡ ሁሉ ፡ በሌላ ፡ መዝገብ ፡ ያለውን ፡ ቍጥራቸውንና ፡ የተጻፈበትን ፡ ቀን ፡ ከሚያመለክት ፡ መግለጫ ፡ ጋራ ፡ ይህንኑ ፡ ንብረት ፡ በሚመለከተው ፡ የመዝገብ ፡ ገጽ ፡ ላይ ፡ ይጸፋሉ ፡

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

በመዝገቦቹ ፡ ላይ ፡

ስለ ፡ ጽሑፎች ፡ አመዘጋገብ ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ስለ ፡ አመዘጋገቡ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ።

ቊ ፡ ሺ፭፻፹፯ ። የመዝገቦቹ ፡ አቀራረብ ፡ ዐይነት ።

የባለሀብትነትና ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣን ፡ የሚመለከቱ ፡ መዝገቦች፡የታተሙ ፡ ቃሎች ፡ የሚገኙባቸው ፡ ገጾች ፡ የያዙ ፡ ሆነው ፡ ባለጉዳዮቹ፡የማ ያስፈልጓቸውን ፡ ቃሎች ፡ እየሰረዙ ፡ ባዶ ፡ የሆኑትን ፡ ቦታዎች ፡ እንዲሞሉ ፡ ለማድረግ ፡ እንዲችሉ ፡ ለነሱ ፡ የተዘጋጁ ፡ ይሆናሉ ።

ቊ ፡ ሺ፭፻፹፰ ። የታተሙት ፡ ቃሎች ፡ ዐይነት ።

የእርሻ ፡ ሚኒስቴር ፡ በማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ መዝገቦች ፡ ላይ ፡ የሚታተሙትን ፡ ቃሎች ፡ ዐይነትና ፡ የመዝገቡንም ፡ መጠን ፡ ይወስናል ።

ቊ ፡ ሺ፭፻፹፱ ። ስለ ፡ ታተሙት ፡ ቃሎች ፡ አሰጣጥ ።

(፩) ስለ ፡ መዝገቦቹ ፡ አያያዝ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ የታተሙ ፡ ቃሎች ፡ ያሉባቸውን ፡ ጽሑፎች ፡ ከርሻ ፡ ሚኒስቴር ፡ ተቀብሎ ፡ የጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ አገረ ፡ ገዥ፡ ለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ዐቃብያነ ፡ መዝገብ ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ ይሰጣቸዋል ።

(፪) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገቦችን ፡ ዐቃብያነ ፡ መዝገብ፡ የሆኑ፡ ሰዎች ፡ በእጃቸው ፡ ያሉትን ፡ የታተሙ ፡ ጽሑፎች ፡ በየስድስት ፡ ወር ፡ እያወጡ ፡ አስፈላጊ ፡ ከሆነ ፡ ለአገልግሎታቸው ፡ የሚያስፈልጉትን ፡ ተጨማሪ ፡ መጠባበቂያ ፡ ጽሑፎች ፡ እንዲሰጧቸው ፡ ይጠይቃሉ ።

ቊ ፡ ሺ፭፻፺ ። የአመዘጋገቡ ፡ ዐይነት ።

(፩) በደንቦቹ፡ በግልጽ ፡ ከታዘዙት ፡ አጫጭር፡ ቃላት ፡ በቀር ፤ አንድም ፡ ማሳጠር፡ ሳይደረግ ፡ አመዘጋገቡ ፡ ከመዝገቦቹ ፡ ውስጥ ፡ በጣም ፡ እንደሚነበብ ፡ ዐይነት ፡ መጻፍ ፡ አለበት ።

(፪) በማቾውም፡ ሁኔታዎች፡ ሁሉ ፡ አመዘጋገቡ ፡ የተፈጸሙበትን ፡ ቀንና፡ (ጊዜና) ፡ በተጻፉበት ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ ለአመዘጋገቡ ፡ የተሰጠውን ፡ ቊጥር ፡ ያመለክታል ።

ቊ ፡ ሺ፭፻፺፩ ። ገንዘቦችን ፡ ወይም ፡ መያዣ ፡ የሆኑትን ፡ ነገሮች ፡ ስለ ፡ ማመልከት ።

አንድ ፡ አመዘጋገብ ፡ ገንዘብን ፡ ወይም ፡ መያዣ ፡ የሆነ ፡ ነገርን፡ የሚያመለክት፡

የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ መያዣ ፡ የሆነው ፡ ነገር ፡ በአጎዝና ፡ በፈደል ፡ መመልከት ፡ አለባቸው ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፺፪ ። ቀንን ፡ ስለ ፡ ማመልከት ።

(፩) ቀንን ፡ ስለ ፡ መመዝገብ፡ በአጎዝ፡ የሚጻፈው ፡ በጣም ፡ በሚነበብ ፡ አኳኋን ፡ ሆኖ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) ወርንና ፡ የወሩን፡ ክፍል ፡ ቀኖች ፡ ግን ፡ በፈደል ፡ ብቻ ፡ መጻፍ ፡ አለባቸው ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፺፫ ። ስለ ፡ አመዘጋገብ ፡ ጥያቄ ፡ ማድረግ ፡ አስፈላጊነት ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ዐቃቤ ፡ መዝገብ ፡ በሥልጣኑ ፡ ብቻ ፡ (ጠያቂ ፡ ሳይኖር) ፡ ምንም ፡ ነገር ፡ አይመዘግብም ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፺፬ ። በመዝገብ ፡ ለማጻፍ ፡ መጠየቅ ፡ የሚችል ።

(፩) ማነኛውም፡ ባለጉዳይ፡ ሁሉ ፡ በመዝገብ ፡ ለማጻፍ ፡ ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፡ ይች ላል ።

(፪) ጠያቂው፡ ጥያቄውን፡ በሚያደርግበት ፡ ጊዜ ፡ ይኸንኑ ፡ ጥያቄ ፡ ለማግባት ፡ በግ ልጽ ፡ በተወሰነው ፡ ታሪፍ ፡ የተመለከተውን ፡ ቊርጠኛ ፡ ዋጋ ፡ ይከፍላል ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፺፭ ። የተጠበቁ ፡ ነገሮች ፡ ስለ ፡ አለመኖር ።

በመዝገብ ፡ ለማጻፍ ፡ በሚቀርቡ ፡ ጥያቄዎች ፡ ውስጥ፡ አንዳችም፡የመጠበቂያ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ ውለታ ፡ ሊኖርበት ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፺፮ ። የጥያቄው ፡ አደራረግ ።

(፩) በመዝገቦች ፡ ውስጥ ፡ እንዲመዘገብ ፡ ለማድረግ ፡ የሚጠይቅ ፡ ሰው ፡ መሥ ራያ ፡ ቤቱ ፡ የሚሰጠውን ፡ የታተመ ፡ ጽሑፍ ፡ ሁለት ፡ ቅጂዎች ፡ ይሞላል ።

(፪) ጠያቂው ፡ በሥራት ፡ እንዲነበብ ፡ በመኪና ፡ ወይም ፡ በጥቊር ፡ ቀለም ፡ በታ ተሙ ፡ ጽሑፎች ፡ ውስጥ ፡ ያሉትን ፡ ባዶ ፡ ቦታዎች ፡ እየሞላ ፡ ይጽፋል ።

(፫) ጠያቂው፡ ክታተሙት ፡ ጽሑፎች፡ ውስጥ ፡ ጠቃሚ ፡ ያልሆኑትን ፡ ጽሑፎች፡ ይሰርዛል ፤ ወይም ፡ እነዚህን ፡ ጽሑፎች ፡ በሚመሳሰለው ፡ ባዶ ፡ ቦታ ፡ ውስጥ ፡ አግድም ፡ የሆነ ፡ መሥመር ፡ ያደርጋል ።

ቊ ፡ ሺ፫፻፺፯ ። የተከለከሉ ፡ ጽሑፎች ።

(፩) ለሕዝብ፡ አገልግሎት፡ በተሰጡ ፡ የታተሙ ፡ ጽሑፎች ፡ ውስጥ ፡ ከተመለከ ቱት ፡ በቀር ፡ ማነኛውንም ፡ ተጨማሪ ፡ ጽሑፍ ፡ ለማድረግ ፡ አይቻልም ።

(፪) አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለጉዳዮቹ ፡ በታተመው ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ወደ ፡ ተመለከቱት ፡ ተጨማሪ ፡ ወይም ፡ አስረጂ ፡ ጽሑፎች ፡ በመምራት ፡ የተጓደሉትን ፡ ቃሎች ፡ ለማሟላት ፡ ይችላሉ ።

ቁ ፡ ሺ፯፻፯፮ ። የዐቃቤ ፡ መዝገብ ፡ ተግባር ።

(፩) ዐቃቤ ፡ መዝገቡ ፡ ለሚቀርብለት ፡ እያንዳንዱ ፡ ጥያቄ ፤ ለዚህ ፡ ጥያቄ ፡ የሚሆን ፡ ተራ ፡ ቁጥር ፡ ከመዝገቡ ፡ ውስጥ ፡ ይሰጠዋል ።

(፪) መዝገብ፡ ያዢው ፡ በተሰጡት፡ የታተሙ ፡ ጽሑፎች ፡ ፊርማውን ፡ እያደረገ ፡ የመዝገብ ፡ ቤቱን ፡ ማኅተም ፡ በያንዳንዱ ፡ ጽሑፎች ፡ ላይ ፡ ያትምባቸዋል ።

ቁ ፡ ሺ፯፻፯፱ ። ለጠያቂው ፡ አንዱን ፡ ጽሑፍ ፡ ስለ ፡ መመለስ ።

ዐቃቤ ፡ መዝገቡ ፡ ጥያቄ ፡ ለአቀረበው ፡ ሰው ፡ እርሱ ፡ በሚገባ ፡ የፈረመበት ንና ፡ የመዝገብ ፡ ቤቱ ፡ ማኅተም ፡ ያለበትን ፡ አንዱን ፡ ጽሑፍ ፡ ጥያቄ ፡ ለአቀረበው ፡ ሰው ፡ ይሰጠዋል ።

ቁ ፡ ሺ፯፻ ። ሌላው ፡ የታተመው ፡ ጽሑፍ ፡ ሁኔታ ።

(፩) ሌላው ፡ የታተመ ፡ ጽሑፍ ፡ ወዲያውኑ ፡ እርሱን ፡ በሚመለከተው ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ የሚገባ ፡ ይሆናል ።

(፪) የታተመው ፡ ጽሑፍ፡ አመዘጋገብ፡ ጠያቂዎቹ ፡ ባቀረቡበት ፡ ቅደም ፡ ተከተል፡ ተራ ፡ መሠረት ፡ ይሆናል ።

ቁ ፡ ሺ፯፻፩ ። የተጨማሪ ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፍ ።

አዲስ ፡ የተመዘገበው ፡ ሰነድ ፡ በመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ክፍል ፡ በክልሉ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ባልሆኑ ፡ ንብረቶች ፡ መዝገብ ፡ ወይም ፡ በባለሀብቶች ፡ መዝገብ ፡ ወዲያውኑ ፡ ይጻፋል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ለአመዘጋገብ ፡ የሚያገለግሉ ፡ ፎርሙሎች ።

ቁ ፡ ሺ፯፻፪ ። ለታተሙ ፡ ጽሑፎች ፡ ሁሉ ፡ የሚሆኑ ፡ ጽሑፎች ።

ለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገቦች ፡ የተሰናዱት ፡ የታተሙ ፡ ጽሑፎች ፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ቀጥሎ ፡ ያሉትን ፡ ያመለክታሉ ።

(ሀ) ለማስመዝገብ ፡ ጥያቄ ፡ የቀረበበትን ፡ ቀን ፤

(ለ) የሚመዘገበውን፡ የማይንቀሳቀስ፡ ንብረትና ፡ ይህንኑ ፡ ንብረት ፡ ለመለየት፡ የሚያገለግሉትን ፡ ሁሉ ፡ መግለጫዎች ፡ የሚለዩ ፡ ጽሑፎችን ፡ ጭምር ፤

(ሐ) አመዘጋገቡ ፡ የሚያመለክተውን ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ባለሀ ብት ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ የራሱን ፡ ስምና ፡ ያባቱን ፡ ስም ፤

(መ) እንዲሁም ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገቦች ፡ ባሉበት ፡ ከተማ ፤ ውስጥ ፡ ጠያቂው ፡ የመረጠውን ፡ ሕጋዊ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታና ፡ የጠያቂውን ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፤ የራሱንና ፡ የአባቱን ፡ ስም ፤

(ሠ) ከጥያቄው ፡ ጋራ ፡ የተያያዙ ፡ ተጨማሪ ፡ ወይም ፡ አስረጂ ፡ ሰነዶችን ፡ ብዛት ፡ ዐይነት ፡ የመጠቀሻ ፡ ቁጥራቸውን ፤

(ረ) ሊጠቀሱ ፡ የሚቻሉትን ፡ አስቀድሞ ፡ የተመዘገቡትን ፡ ጽሑፎች ፡ ከነመጠ ቀሻ ፡ ቁጥራቸው ፤

ቍ ፡ ሺ፯፻፫ ። ለባለሀብትነት ፡ (ለርስት) ፡ የሚያገለግል ፡ የታተመ ፡ ጽሑፍ ፡ መዝገብ ፡ (ፍርሙል) ። (፩) ጠቅላላ ፡ ጥቅሶች ።

ለባለሀብትነት ፡ መዝገብ ፡ የሚያገለግሉ ፡ የታተሙ ፡ ጽሑፎች ፡ በውስጣቸው ፤

(ሀ) ለመመዝገቢያው ፡ ምክንያት ፡ የሆነውን ፡ የጽሑፍ ፡ ዐይነት ፤

(ለ) ይህ ፡ አካኋን ፡ ወይም ፡ ጽሑፍ ፡ የሚመለከተውን ፡ የመብት ፡ ዐይነት ፤

(ሐ) በጽሑፉ ፡ ጊዜ ፡ ተከራይ ፡ መብት ፡ የተላለፈለትን ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ተጠ ቃሚ ፡ የሆነውን ፡ ሰው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፤ የራሱን ፡ ስም ፤ ያባቱን ፡ ስምና ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታውን ፡ ወይም ፡ የመረጠውን ፡ ሕጋዊ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ውን ፤

(መ) መመዝገብ ፡ ስለሚያስፈልጋቸው ፡ ሌሎች ፡ ጽሑፎች ፡ ወይም ፡ ሁኔታ ዎች ፡ የተደረጉት ፡ ልዩ ፡ ስምምነቶች ፡ መጻፍ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፬ ። (፩) ልዩ ፡ የጡል ፡ ቃሎች ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተጠቀሱት ፡ ልዩ ፡ የውሂ ፡ ቃሎች ፡ የሚመ ለከቱት ፤

(ሀ) የሽያጭ ፤ የማኅበር ፤ መዋጮ ፡ የሐራጅ ፡ ሽያጭ ፤ የመሸጥ ፡ ተስፋ ፡ ቃል ፤ የስጦታና ፡ ሌሎች ፡ ይህን ፡ የመሰሉ ፡ ነገሮች ፡ በሆኑ ፡ ጊዜ ፡ የተላለፈውን ፡ መብት ፡ ዋጋ ፡ ወይም ፡ ግምት ፤

(ለ) መከፋፈል ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፤ ከድርሻው ፡ በላይ ፡ የደረሰው ፡ ሊሰጥ ፡ የሚገባ ውን ፤

(ሐ) ኪራይ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ኪራዩ ፡ የሚቈይበትን ፡ ጊዜ ፡ ልዝና ፡ የዓመት ፡ ኪራይ ፡ ዋጋ ፡ ልክ ፤

(መ) የመከፈያቸው ፡ ጊዜ ፡ ያልደረሰውን ፡ የኪራይ ፡ ዋጋ ፡ ማስተላለፍ ፡ ወይም ፡

ደረሰኝ ፡ በመስጠት ፡ ሲሆን ፡ ከራዮቹ ፡ ለምን ፡ ያህል ፡ ጊዜ ፡ እንደ፡ ተላለፉ፡ ወይም ፡ ደረሰኝ ፡ እንደ ፡ ተሰጠባቸው ፡ ዩሚያመለክተውን ፡ ጊዜ ፤

(ሠ) የሽያጭ ፡ ተስፋ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ሽያጩ ፡ ቢፈጸም ፡ የሚከፈለውን ፡ ዋጋ ፡ ልከና ፡ የተስፋ ፡ ሽያጩ ፡ ቃል ፡ የሚጸናበትን ፡ የመጨረሻ ፡ ቀን ፤

(ረ) የባለሀብትን፡ መብት፡ በሌላ ፡ አኳኋን ፡ ለመቀነስ ፡ ሲሆን ፡ እነዚሁ ፡ የመ ብት ፡ መቀነስ ፡ የሚቀሩበትን ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፭ ። ለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የሚያገለግሉ ፡ የታተሙ ፡ ጽሑፎች ።

ለማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ መያዣዎች፡ መዝገብ፡ እንዲያገለግል፡ የታተመው፡ ጽሑፍ ፡ የሚያመለክተው ፡—

(ሀ) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ፡ የተሰጠውን፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፤ የራሱን ፡ ስም ፤ ያባቱን ፡ ስም ፤ የመኖሪያ ፡ ቦታውን ፤

(ለ) የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠበትን ፡ የገንዘብ ፡ ልክ ፤

(ሐ) ፅዳው ፡ የሚከፈልበትን ፡ ቀን ፤

(መ) ገንዘቡ ፡ በዓመት ፡ የሚሰጠውን ፡ ወለድ ፡ ልክ ፤

(ሠ) በጀርባው ፡ ላይ ፡ በመጻፍ ፡ መብቱ፡ ለሌላ፡ የሚተላለፍ ፡ መሆኑን ፡ ወይም ፡ ለአምጪው ፡ የሚከፈል ፡ መሆኑን ፤

(ረ) መብቱ፡ የተመዘገበው፡ ከዚያ ፡ በፊት ፡ የተመዘገበውን ፡ መብት ፡ ለማደስ፡ መሆኑን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፮ ። ተንቀሳቃሽ ፡ ያልሆነውን ፡ ንብረት ፡ ስለ ፡ መለየት ፤ (፩) መሠረቱ ።

(፩) በጽሑፉ ፡ ውስጥ ፡ የተመለከተውን ፡ ያሚይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ለመለየት ፡ ዐይነቱን፡የሚገኝበትን፡ቀበሌና፡በመዝገብ፡ው ስጥ፡የተሰጠውን፡ የቅያስ ፡ ቍጥር ፤

(፪) ንብረቱ ፡ ቅያስ ፡ ባልተጣለበት ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በተቻለ፡ መጠን ፡ ዐይነቱን ፡ ሁኔታውን ፡ በበላዩ ፡ ያለውን ፡ እና ፡ በዙሪያው ፡ ያሉትን ፡ የአዋሳኞቹን ፡ ስም ፡ በማመልከት ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፯ ። (፪) ዝርዝር ፡ የሆነ ፡ ፕላን ።

(፩) በጽሑፉ ፡ ውስጥ፡ ለተመለከተው፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ምልክት ፡ የሆ ኑትን ፡ ነገሮች ፡ አስረጂ ፡ ከሆኑት ፡ ሰነዶች ፡ ጋራ ፡ ዝርዝር ፡ የሆነ ፡ ፕላን ፡ በማ ቅረብ ፡ የበለጠ ፡ ለመግለጽ ፡ ይቻላል ።

(፪) በተለይ፡ እንደዚህ ፡ የሚደረገው ፡ ለመመዝገብ ፡ የሚገባው፡ ጽሑፍ ፡ የሚ መለከተው ፡ የቅያስ ፡ ቍጥር ፡ ከተሰጠው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት፡ አንዱን፡ ክፍል ፡ ብቻ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

(፫) ይህ ፡ ሲሆን፡ የተደረገው፡ አመዘጋገብ ፡ ከአመዘጋገብ ፡ ጥያቄ ፡ ጋራ ፡ ተያይዞ ፡ ብሚገኘው ፡ ፕላን ፡ ላይ ፡ የተጻፉትን ፡ ልዩ ፡ ክፍሎች ፡ ቍጥር ፡ ይጠቅሳል ።

ቍ ፡ ሺኔደኟ ። በሕግ ፡ የሰውነት ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ ድርጅት ፡ አመዘጋገብ ።

(ፈ) የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ያንድ ፡ የንግድ ፡ ማኅበር ፡ ወይም ፡ ያንድ ፡ ማኅበር ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ ሰጠያቂው ፡ ስምና ፡ በአባቱ ፡ ስም ፡ ፈንታ ፡ የሰውነት ፡ መብት ፡ የተሰጠውን ፡ ድርጅት ፡ ስም ፡ ወይም ፡ የድርጅቱን ፡ የመጠሪያ ፡ ስም ፡ የሚገልጽ ፡ ይሆናል ።

(ፉ) እንዲሁም ፡ በተመዘገበው ፡ ጽሑፍ ፡ የሚወቀመው ፡ እንድ ፡ የንግድ ፡ ማኅበር ፡ አንድ ፡ ማኅበር ፡ ወይም ፡ ማናቸውም ፡ የሰውኔት ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ ድርጅት ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ የተጻፈው ፡ ቃል ፡ ይፈጸማል ።

ቍ ፡ ሺኔደዿ ። የሞተ ፡ ሰው ፡ ሀብት ።

በአንድ ፡ በሞተ ፡ ሰው ፡ ሀብቶች ፡ ላይ ፡ የሚደረገው ፡ አመዘጋገብ ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ እየተባለ ፡ አመዘጋገቡ ፡ በሟቹ ፡ ስም ፡ ሊፈጸም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺኔደየፐ ። የጋራ ፡ የሆነ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ።

(ፈ) የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ የጋራ ፡ ባላሀብቶች ፡ የሆኑ ፡ የብዙ ፡ ሰዎች ፡ ሆኖ ፡ ባለጉዳይ ፡ አንዱ ፡ ባለሀብት ፡ ብቻ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዚህኑ ፡ ባልጉዳይ ፡ ድርሻ ፡ ብቻ ፡ በመጥቀስ ፡ በታተመው ፡ ጽሑፍ ፡ የዚህ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብት ፡ ስም ፡ ብቻ ፡ ይጠቀሳል ።

(ፉ) ጽሑፉ ፡ የሚመለከተው ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶችን ፡ ሁሉ ፡ ወይም ፡ ከነሱ ፡ አብዛኞቹን ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በታተመው ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ የጋራ ፡ ሀብት ፡ የሆነ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ተብሎ ፡ ተጨማሪ ፡ አስረጂ ፡ በሆኑት ፡ ጽሑፎች ፡ ውስጥ ፡ የማያንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ሀብትነት ፡ ወደሚመለከተው ፡ ሴላ ፡ ሰነድ ፡ መምሪያ ፡ ይደረግባቸዋል ።

(ፎ) በጽሑፉ ፡ ውስጥ ፡ ለተመለከቱት ፡ ለያንዳንዱ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ በተመደበው ፡ ገጽ ፡ ላይ ፡ በባለሀብቶች ፡ መዝገብ ፡ ጽሑፉ ፡ የሚጠቀስ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺኔደየፐኔ ። በሰነዱ ፡ የሚጠቀሙት ፡ ላዙ ፡ ሰዎች ።

መመዝገብ ፡ ባለበት ፡ ጽሑፍ ፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡ ዘአንድነት ፡ ተጠቃሚ ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተጻፉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ሺኔደየፐፀ ። የጠያቂው ፡ ሕጋዊ ፡ መኖሪያ ፡ ቦ ፡ ምርጫ ።

(ፈ) ጠያቂው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገቡች ፡ ባሉበት ፡ ክተማ ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ የሌለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚህ ፡ ቦታ ፡ ሕጋዊ ፡ መኖሪያ ፡ መሥረጥ ፡ አለበት ።

(፪) መመዝገብን፡ የሚመለከቱ፡ ማስታወቂያዎች ፡ ሁሉ ፡ እዚህ ፡ መኖሪያ ፡ ቤቱ ፡ ከተላኩ ፡ የሚጸኑ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፲፫ ። አስረጂ ፡ ሰነዶች ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) ጠያቂው፡ የሚጠቅሙ፡ መስለው ፡ የታዩትን ፡ ሰነዶች ፡ ሁሉ ፡ ከጥያቄው ፡ ጋራ ፡ ማያያዝ ፡ ይችላል ።

(፪) ዐቃቤ ፡ መዝገቡ፡ አስፈላጊ፡ የሆኑት፡ ሰነዶች፡ ከዚህ ፡ ጥያቄ ፡ ጋራ ፡ አልተያያዙም ፡ በማለት ፡ ምክንያት ፡ ጥያቄውን ፡ አልቀበልም ፡ ለማለት ፡ አይችልም ።

(፫) ዐቃቤ፡ መዝገቡ ፡ እንደዚህ፡ ያለው ፡ ሰነድ ፡ አስፈላጊ ፡ መሆኑንና ፡ የዚህም፡ ሰነድ ፡ መቅረት ፡ ለማስከተል ፡ የሚችለውን ፡ ምክንያት ፡ ለጠያቂው ፡ ሊያስጠነቅቀው ፡ ብቻ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፲፬ ። (፪) የተለመዱ ፡ ሰነዶች ።

ከጥያቄው፡ ጋራ፡ የተያያዙ ፡ ተጨማሪ፡ ወይም ፡ አስረጂ ፡ ሰነዶች ፡ በተለይ ፡ የሚከተሉት ፡ ሊኖርባቸው ፡ ይችላል ።

(፱) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ፕላን ፤

(፲) የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ ባለዕብት ፡ ወይም ፡ በሰነዱ ፡ በሚጠቀመው ፡ ሰው ፡ ስም ፡ እንዲሠራ ፡ ጠያቂውን ፡ የሚፈቅድለት ፡ ውክልና ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ሰነድ ፤

(፲፩) የሚመዘገበውን ፡ ውል ፡ ወይም ፡ ፍርድ ፡ ወይም ፡ ጽሑፍ ፡ ግልባጭ ፤

(፲፪) የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ መሞቱን ፡ ወይም ፡ ከአገር ፡ የጠፋ ፡ መሆኑን ፡ የሚመሰክር ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ግልባጭ ፤

(፲፫) ጠያቂው፡ ስለማይንቀሳቀሰው፡ ንብረት ፡ ለፍርድ ፡ ቤት ፡ አንድ ፡ ጥያቄ ፡ ማቅረቡን ፡ የሚያረጋግጥ ፡ ጽሑፍ ።

(፲፬) በማይንቀሳቀሰው፡ ንብረት፡ ላይ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ የጋራ ፡ ባለሀብቶች ፡ ያላቸውን ፡ መብት ፡ የሚያመለክት ፡ ዝርዝር ፤

ቍ ፡ ሺ፯፻፲፭ ። (፫) አስረጂ ፡ የሆኑ ፡ ሰነዶች ፡ አቀማመጥ ።

(፩) የመመዝገብን ፡ ጥያቄዎች፡ ለመደገፍ፡ ወይም ፡ መመዝገብን ፡ ለማቃናት ፡ ወይም ፡ ለመለወጥ ፡ ወይም ፡ ለመሰረዝ ፡ የሚሰጡ ፡ ተጨማሪ ፡ ወይም ፡ አስረጂ ፡ ሰነዶች ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ምዝገቦች ፡ አያያዝ ፡ ውስጥ ፡ እንዲኖሩ ፡ የሚቀመጡ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) እያንዳንዱ ፡ ሰነድ ፡ የመጣቀሻ ፡ ልዩ ፡ ቍጥር ፡ ይሰጠዋል ።

(፫) ለያንዳንዱ፡ ሰነድ፡ እያያዝና ፡ እቀመጠ ፡ በታሪፉ ፡ የተመለከተው ፡ ልዩ ፡ ቀረጥ ፡ ይከፈላል ።

ቍ ፡ ሺ፲፻፲፯ ። የሰነዱ ፡ ዐይነት ።

(፩) «የሰነዱ፡ ዐይነት» በሚለው ፡ አርእስት ፡ ሥር ፡ የታተመው ፡ ጽሑፍ ፡ ቀጥሎ፡ ያሉት ፡ ምርጫዎች ፡ ጕዳዩች ፡ የተዘረዘሩበት ፡ ይሆናል ። ሽያጭ ፤ የማኅበር ፡ መዋጮ ፤ ስጦታ ፤ መከፋፈል ፤ ግልግል ፤ የኪራይ ፡ ውል ፤ የሐራጅ ፡ ሽያጭ ፡ ፍርድ ፤ የመብት፡ ሙተው ፤ ለፍርድ ፡ ቤት ፡ ጥያቄ ፡ ማቅረብ ፡ ሰነድ ፡ መሰረዝ ፤ መብት ፡ ማስታወቅ ፤ ሙብት ፡ ማቋቋም ፤ መብት ፡ መለወጥ ፤ መብት ፡ ማስቀ ቀረት ፤ የሽያጭ ፡ ተስፋ ፡ ቃል ፤ የኮንሴሲዮን ፡ ውል ፤ የማስቀረት ፡ መብት ፡ መከፈያቸው ፡ ጊዜ ፡ ያልደረሱትን ፡ ኪራዮች ፡ የማስተላለፍ ፡ ወይም ፡ አስቀ ድሞ ፤ የሚሰጥ ፡ ደረሰኝ ፤ የውርስ ፡ መብቶችን ፡ መቀበል ፤ የማይሸጥ ፡ የማይ ተላለፍ ፡ የማይያዝ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቍ . . . . የሆነውን ፡ ዮተያያዘውን ፡ ሰነድ፡ ተመልከት ።

(፪) ጠያቂው ፡ ከነዚሁ፡ ጕዳዮች፡ ውስጥ ፡ ለሥራው ፡ ዐይነት ፡ ይበልጥ ፡ የተሻ ሉትን ፡ ነገሮች ፡ ይመርጣል ።

(፫) ጠያቂው ፡ እንዳስፈላጊው፡ ቍ . . . . የሆነውን ፡ ሰነድ ፡ ተመልከት ፡ የሚለ ውን ፡ ቃል ፡ ይሰርዛል ፡ ወይም ፡ ይሞላል ።

ቍ ፡ ሺ፲፻፲፰ ። የሚሰጠው ፡ መብት ፡ ዐይነት ።

"የመብት ፡ ዐይነት፡" በሚለው ፡ አርእስት፡ ሥር ፡ ጥያቄ፡ አቅራቢው ፡ ሰው ፡ ይህ ፡ መብት ፡ የባለሀብትነት ፡ ሙብት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የጋራ ፡ ባለሀ ብትነት፡ ድርሻ፡ ወይም፡ የሌላ፡ ርስት ፡ መብት ፡ ወይም፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ መብት ፡ ወይም ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ አገልግሎት ፡ መብት ፡ ወይም ፡ የባለሀብት ነትን ፡ መብት ፡ መቀነስ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያመለክታል ።

ቍ ፡ ሺ፲፻፲፱ ። የገንዘብ ፡ መጠየቂያው ፡ መብት ፡ ልክ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ መያዣ ፡ ወይም ፡ የወለድ ፡ አግድ ፡ ሙብትን ፡ ማረ ጋገጫ ፡ የተሰጠ ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ የሚጸፈው ፡ በኢትዮጵያ ፡ ገንዘብ ፡ ነው ።

(፪) የገንዘብ ፡ መጠየቂያው፡ ሙብት፡ ልክ ፡ ያልተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የማይን ቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ መድን ፡ ሊሆን ፡ ለሚችለው ፡ ለከፍተኛው ፡ ገንዘብ ፡ የሚ መዘገብ ፡ ይሆናል ።

(፫) የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ መያዣ፡ ከተሰጠበት ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ ጋራ ፡ ለመስማማት ፡ ያልተቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞች ፡ የገንዘቡን ፡ ልክ ፡ ይወስናሉ ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፮፻፲፱ ። በትእዛዝ ፡ የሚከፈል ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ።

(፩) የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ መያዣው ፡ የሚያረጋግጠው ፡ በሰነዱ ፡ ጀርባ ፡ ላይ፡ በመጻፍ ፡ ብቻ ፡ የሚተላለፍ፡የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብትን ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አመዘጋገቡ ፡ በሰነዱ ፡ ያዥ ፡ ስም ፡ ይፈጸማል ።

(፪) የዚህ ፡ የመዝገቡ፡ ጥቅም፡ ሌላ ፡ ፎርማሊቴ ፡ ላያስፈልግ ፡ በሰነዱ ፡ ጀርባ ፡ ላይ ፡ በኋላ ፡ ለሚፈርሙትም ፡ ሰዎች ፡ የሚጠቅም ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፳ ። ለአምጪው ፡ የሚከፈል ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ።

(፩) የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ መያዣው ፡ የሚያረጋግጠው ፡ ለአምጪው ፡ የሚከፈል ፡ ቡትባለ ፡ ሰነድ ፡ ላይ ፡ የተጻፈ ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሰነዱን ፡ ያወጣውን ፡ ሰው ፡ ስም ፤ ሰነዱ ፡ የወጣበትን ፡ ጊዜ ፤ ሴሪ ውን ፤ ቍጥሩንና ፡ የወጡትን ፡ ሰነዶች ፡ ዋጋ ፡ ልክ ፡ የሚያመለክት ፡ አንድ ፡ ተጨማሪ ፡ ሰነድ ፡ ይኖራል ።

(፪) አስፈላጊም፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ተጨማሪው ፡ ሰነድ ፡ ለሰነዶቹ ፡ አምጪዎች ፡ ሊወ ከል ፡ የሚችለውን ፡ ሰው ፡ ስም ፡ ጨምሮ ፡ ያመለክታል ።

ክፍል ፡ ፫ኛ ።

የተመዘገቡትን ፡ ጽሑፎች ፡ ስለ ፡ ግቃናትና ፡ ስለ ፡ መሰረዝ ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፳፩ ። ግቃናት ፤ (፩) መሠረቱ ።

(፩) ለማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ ዐቃቤ ፡ መዝገብ ፡ ተሰጥቶ ፡ ከመዝገብ ፡ ጋራ ፡ በተ ያያዘው ፡ የታተመው ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ የጐደለ ፡ ወይም ፡ ያልተተካከለ ፡ ነገር ፡ ያለ በት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አመዘጋገቡን ፡ ግቃናት ፡ ያስፈልጋል ።

(፪) አመዘጋገቡ፡ ፈራሽ፡ የሚሆነው ፡ በሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ምክንያቶች ፡ ብቻ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፳፪ ። (፪) ግቃናትን ፡ የሚመስል ፡ መለዋወጥ ።

እንዲሁም ፡ ግቃናት ፡ የሚያስፈልገው ፡ ፡—

(ሀ) በታተመው ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ከተመለከቱት ፡ ሰዎች ፡ አንዱ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታውን ፡ ወይም ፡ በጽሑፉ ፡ ውስጥ ፡ የታወቀውን ፡ የመረጠውን ፡ የመኖ ሪያ ፡ ቤት ፡ ለመለወጥ ፡ ሲፈለግ ፤

(ለ) በማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ መያዣ፡ ወይም ፡ በወለድ ፡ አግድ ፡ መብት ፡ የተ ረጋገጠው ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ ሩቡ ፡ የተከ ፈለ ፡ ሲሆን ፤

BACK

(ሐ) የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ የተሰጠበትን ፡ የገንዘብ ፡ ጠመየቂያ ፡ መብት ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ የተላለፈ ፡ ወይም ፡ በመያዣ ፡ የተሰጠ ፡ ሲሆን ፤

(መ) የተመዘገበው፡ ጽሑፍ፡ እንዲለዋወጥ ፡ በባለጉዳዮቹ ፡ መካከል ፡ ስምም ነት ፡ የተደረገ ፡ ሲሆን ፡ ወይም ፡ ዳኞች ፡ የፈረዱ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፷፫ ። (፫) የፍርድ ፡ ቤት ፡ ትእዛዝ ፡ አስፈላጊ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(ሀ) ዳኞቹ ፡ ለዐቃቤ፡ መዝገብ ፡ በሚሰጡት፡ ትዛዝ ፡ መሠረት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የተመዘገበውን ፡ ቃል ፡ ለማቃናት ፡ አይቻልም ።

(ለ) ማናቸውም፡ ባለጉዳይ፡ የተመዘገበው ፡ ቃል ፡ እንዲቃና ፡ ትእዛዝ ፡ እንዲሰጡ፡ ለዳኞች ፡ ጥያቄ ፡ ማቅረብ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፷፬ ። (፩) ስለ ፡ ማቃናት ፡ ሥራ ፡ አደራረግ ።

(ሀ) የቃሉ፡ ማቃናት፡ የሚፈጸመው ፡ በታተመው ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ የሚያቃኑ ትን ፡ ቃሎች ፡ ልዩ ፡ ቀለም ፡ በመሰረዝ ፡ ነው ።

(ለ) ዐቃቤ፡ መዝገቡ፡ በታተመው ፡ ጽሑፍ ፡ ፊት ፡ ላይ ፡ የተቃናበትን ፡ ቀንና ፡ እንዲቃናም ፡ ዳኞች ፡ የሰጡትን ፡ ፍርድ ፡ ከሚጠቅስ ፡ ቃል ፡ ጋራ ፡ “ ተቃን ቷል ፡ ” የሚል ፡ ቃል ፡ ይጽፍበታል ።

(ሐ) ስለዚህ፡ ጉዳይ ፡ የተሰጠውም፡ ፍርድ ፡ ከአስረጂ ፡ ሰነዶች ፡ ጋራ ፡ በቤተ ፡ መዛግብት ፡ ይቀመጣል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፷፭ ። (፭) በተጨማሪ ፡ መዝገቦች ፡ ውስጥ ፡ ስለ ፡ መጥቀስ ።

እንዲሁም ፡ “ተቃንቷል ፡” የተባለው ፡ ቃል ፡ ከተመዘገበ፡ በኋላ ፡ በማይን ቀሳቀሱ፡ ንብረቶች ፡ ወይም ፡ በባለሀብቶቹ ፡ መዝገብ ፡ ላይ ፡ ከተቃናበት ፡ ቀን ፡ ጋራ ፡ ይጻፋል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፷፮ ። (፮) የተቃናጡ ፡ ጽሑፍ ፡ ግልባጭ ።

(ሀ) ለባለጉዳዮቹ፡ የሚሰጡት፡ የታተሙት ፡ ጽሑፎች ፡ ግልባጮች ፡ ከዋናው ፡ ጋራ፡ በሙሉ ፡ ትክክለኛ ፡ የሆኑ ፡ ናቸው ።

(ለ) ግልባጮቹ ፡ መጀመሪያ፡ በታተሙ፡ ጽሑፎች ፡ ላይ ፡ የተጻፈውንና ፡ በኋላም ፡ የተደረገውን ፡ ማቃናት ፡ ያመለክታሉ ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፷፯ ። (፯) የመቃናቱ ፡ ውጤቶች ።

የተመዘገበውን፡ ጽሑፍ ፡ የማቃናት፡ ሥራ፡ ውጤት ፡ የሚኖረው ፡ የመቃናቱ፡ ሥራ ፡ ከተፈጸመበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮የ፳፭ ። የጽሑፉ ፡ መመዝገብ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ አለመሆን ።

በማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ መዝገብ፡ ውስጥ፡ አንድ ፡ ሰነድ ፡ መመዝገብ ፡ ዋጋ ፡ የሌለውና ፡ ውጤት ፡ የሌለው ፡ የሚሆነው ፡—

(ሀ) የተመዘገበበትን ፡ ቀን ፡ የማያመለክት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) መመዝገቡ፡ የሚመለከተውን፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ለመለየት ፡ የማ ያስችል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት፡ ባለሀብት ፡ ወይም ፡ የሚመዘገበውን ፡ መብት ፡ ያስተላለፈውን ፡ ሰው ፡ ለመለየት ፡ የማያስችል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(መ) የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ የገዛውን ፡ ወይም ፡ ያገኘውን ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠውን ፡ ጊንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ወይም ፡ በተመዘገበው ፡ መብት ፡ ተጠቃሚ ፡ የሆነውን ፡ ሰው ፡ ለመለየት ፡ የማያስችል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሠ) የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት፡ መያዣ ፡ የተሰጠበትን ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ ልክ ፡ የማያመለክት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ረ) ዋጋ፡ በሌለው፡ ሰነድ ፡ ላይ ፡ በመመሠረት ፡ ተመዝግቦ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሰ) ጊዜው ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ ዘግይቶ ፡ ተመዝግቦ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮የ፳፮ ። ጊዜው ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ ስለሚመዘገብ ፡ ሰነድ ።

ጊዜው ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ የተመዘገበ ፡ ጽሑፍ ፡ ነው ፡ የሚባለው ፡ ከእርሱ፡ በፊት ፡ በሚገባ ፡ አኳኋን ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ ከተደረገ ፡ ሌላ ፡ አመዘጋገብ ፡ ጋራ ፡ የማይስማማ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮የ፸ ። ስለ ፡ መሰረዝ ። (ሀ) የዳኛ ፡ ትእዛዝ ፡ አስፈላጊነት ።

ሕጉ፤ የተመዘገበው፡ ጽሑፍ፡ ዋጋ፡ የሌለው፡(ፈራሽ)ነው፡ በሚልበት፡ምክንያቶች ፡ ሁሉ ፡ ማናቸውም ፡ ባለጉዳይ ፡ አመዘጋገቡ ፡ እንዲሰረዝ ፡ በማለት ፡ ለዳኞች ፡ ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፮የ፸፩ ። (ይ) የባለጉዳዮቹ ፡ ስምምነት ።

(ሀ) አመዘጋገቡ፡ የሚመለከተው፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ በተመዘገበው ፡ መብት ፡ የሚጠቀመው ፡ ሰው ፡ አመዘጋገቡ ፡ እንዲሰ ረዝ ፡ የፈቀደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አመዘጋገቡ ፡ እንዲሰረዝ ፡ የሚል ፡ ትእዛዝ ፡ እን ዲሰጡ ፡ በማለት ፡ ለዳኞች ፡ ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

(ይ) የተመዘገበው ፡ ጽሑፍ ፡ የሚሰጠው ፡ ውጤት ፡ አልቆ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ምክንያት ፡ የተመዘገበው ፡ ጽሑፍ ፡ መኖሩ ፡ ጥቅም ፡ የሌ ለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በመብቱ ፡ ተጠቃሚ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ፈቃድ ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፮፻፸፱ ፡ (፫) በሥልጣን ፡ የሚደረግ ፡ መሰረዝ ፡

(፩) በመዝገብ፡ በጊባው፡ ጽሑፍ ፡ ቃል ፡ የተመዘገበው ፡ መብት ፡ የቀደረገው ፡ ለተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ የሆነና ፡ የተወሰነውም ፡ ጊዜ ፡ ያለፈ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አመዘጋገቡን ፡ ዐቃቤ ፡ መዝገቡ ፡ በሥልጣኑ ፡ (ጠያቂ ፡ ባይኖርም) ፡ ይሰርዘዋል ፡

(፪) በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የቴደረገ ፡ መያዣ ፡ ከተመዘገበ ፡ ዐሥር ፡ ዓመት ፡ ሆኖት ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ እንዲታደስ ፡ አልተጠየቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተመዘገበውን ፡ ዐቃቤ ፡ መዝገቡ ፡ በሥልጣኑ ፡ ይሰርዘዋል ፡

ቍ ፡ ሺ፮፻፹ ፡ (፬) የመሰረዙ ፡ ሥራ ፡ አፈራረግ ፡

(፩) የተመዘገበው ፡ ጽሑፍ ፡ የሚሰረዘው፡ በታተመው ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ የተመሳቀሉ ፡ ሁለት ፡ መሥመሮች ፡ በማድረግ ፡ ነው ፡

(፪) ዐቃቤ ፡ መዝገቡ፡ በታተመው ፡ ጽሑፍ ፡ ፊት ፡ ላይ ፤ የተሰረዘበትን ፡ ቀን ፡ በመጥቀስ ፡ “ ተሰርዟል ፡ ” የሚል ፡ ቃል ፡ ይጽፍበታል ፡ ያለም ፡ እንደሆነም ፡ እንዲሰረዝ ፡ ያዘዘውን ፡ ፍርዱን ፡ የሚጠቅስ ፡ ቃል ፡ ያደርግበታል ፡

(፫) ስለዚህ፡ ጉዳይ፡ የተሰጠው ፡ ፍርድ ፡ ከአስረጂ ፡ ሰነዶች ፡ ጋራ ፡ ሆኖ ፡ በቤተ፡ መዛግብት ፡ ውስጥ ፡ ይቀመጣል ፡

ቍ ፡ ሺ፮፻፹፩ ፡ (፭) የተሰረዘው ፡ ጽሑፍ ፡ ግልባጭ ፡

(፩) የተሰረዘው ፡ ጽሑፍ ፡ እንደሚነበብ፡ ሆኖ ፡ በመዝገብ ፡ ውስጥ ፡ መኖር ፡ አለበት ፡

(፪) ባለጉዳዮቹ ፡ ከተሰረዘም ፡ በኋላ ፡ ግልባጭ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ፡

ቍ ፡ ሺ፮፻፹፪ ፡ (፮) ጽሑፉን ፡ በተጨማሪ ፡ መዝገቦች ፡ ስለ፡ ማግባት ፡

(፩) እንደዚሁም ፡ “ ተሰርዟል ፡” የሚለው ፡ ቃል ፡ ከተመዘገበ ፡ በኋላ ፤ የተሰረዘበትንም ፡ ቀን ፡ ጭምር ፤ በማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ በባለሀብቶች ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ ይገባል ፡

(፪) ለባለጉዳዮቹ ፡ የሚሰጡት ፡ የነዚህ ፡ መዝገቦች፡ ወረቀቶች ፡ የተሰረዘውን ፡ ጽሑፎች ፡ መጥቀስ ፡ የለባቸውም ፡

ቍ ፡ ሺ፮፻፹፫ ፡ ጽሑፍ ፡ በሚቃናበት ፡ ወይም ፡ በሚሰረዝበት ፡ ጊዜ ፡ ስለሚከፈለው፡ ታክስ ፡

(፩) ማንም፡ ሰው ፡ የተመዘገበ ፡ ጽሑፍ ፡ እንዲቃና ፡ ወይም ፡ እንዲሰረዝ ፡ የጠየቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥያቄውን ፡ በሚያቀርብበት ፡ ጊዜ ፡ በሕግ ፡ የተወሰነ ፡ ቀረጥ ፡ ይከፍላል ፡

(፪) ጽሑፉን፡ ለማቃናት ፡ የሚወጣውን፡ ኪሣራ ፡ በመጨረሻ ፡ የሚከፍል ፡ የሚቃናውን ፡ ስሕተት ፡ ያደረገው ፡ ወይም ፡ አንዳችም ፡ የተደረገ ፡ ስሕተት ፡ ባይኖር ፡ ጽሑፉ ፡ እንዲቃና ፡ ጥያቄ ፡ ያቀረበው ፡ ሰው ፡ ነው ፡

(፫) ስለ፡ ጽሑፉ ፡ መሰረዝ፡ የሚወጣውን ፡ ኪሣራ ፡ በመጨረሻ ፡ የሚከፍለው ፡ ጽሑፉ ፡ እንዲሰረዝ ፡ ጥያቄ ፡ ያቀረበው ፡ ሰው ፡ ነው ።

ምዕራፍ ፡ ፮ ።

በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ማስመዝገብ ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፴፮ ። ሰነዶችን ፡ የማስመዝገብ ፡ ግዴታ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ ዐቃብያነ፡ መዛግብት ፡ እንዲመዘገቡ ፡ የቀረበላቸውን ፡ ሰነዶች ፡ ባለዋጋነት ፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ፈራጆች ፡ አይደሉም ።

(፪) ሕጉ፡ ያዘዛቸውን፡ ፎርማሊቴዎች ፡ ባለጉዳዮች ፡ ፈጽመዋቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዐቃብያነ ፡ መዛግብት ፡ ሰነዶቹን ፡ ሳይዘገዩ ፡ መመዝገብ ፡ አለባቸው ።

(፫) በማይንቀሳቀስ፡ ንብረት ፡ መዝገብ፡ ውስጥ ፡ አንድ ፡ ሰነድ ፡ መመዝገብ ፤ ስለ ሰነዱ ፡ ዋጋ ፡ መኖር ፡ ጉዳይ ፤ የሚያስከትለው ፡ ጉዳይ ፡ የለም ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፴፯ ። እርግጠኛ ፡ ጊዜ ።

በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገቦች ፡ ማስመዝገብ ፡ በነዚሁ፡ መዝገቦች፡ሊተ መዘገቡት ፡ ጽሑፎች ፡ ወይም ፡ በቤተ ፡ መዛግብቱ ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ እንደ ፡ ተጨማሪ ፡ ወይም ፡ እንዳስረጂ ፡ ሰነዶች ፡ ሆነው ፡ ለተቀመጡት ፡ ጽሑፎች ፡ እርግጠኛ ፡ ቀን ፡ ይሰጣቸዋል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፴፰ ። ስለ ፡ ይርጋ ፡ ዘመን ፤ ወይም ፡ በዘመን ፡ ብዛት ፡ ስለሚረጋ ፡ መብት ።

በአንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የአንድ ፡ ጽሑፍ ፡ መመዝገብ ፡ በመመዝገቡ ፡ ብቻ ፡ መብት ፡ ስለሚያሳጣ ፡ ወይም ፡ መብት ፡ ስለሚያስጎኝ ፡ የይርጋ ፡ መብት ፡ ጉዳይ ፡ አንድም ፡ ውጤት ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፴፱ ። የተመዘገበውን ፡ ጽሑፍ ፡ ስላለማወቅ ።

(፩) ማናቸውም ፡ ሰው፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት፡ መዝገብ ፡ የገባውን ፡ ጽሑፍ ፡ መኖሩን ፡ አላውቅም ፡ ነበር ፡ ብሎ ፡ መክራከር ፡ አይችልም ።

(፪) ይህ ፡ የተባለው፡ አለማወቅ፡ የደረሰው ፡ ከሠራተኞች ፡ ጕድለት ፡ የተነሣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዐቃቤ ፡ መዝገቡና ፡ የመንግሥት ፡ ጎላፊነት ፡ ጉዳይ ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፵፩ ። በተመዘገቡት ፡ ሁለት ፡ ጽሑፎች ፡ መካከል ፡ ስለሚነሣው ፡ ክርክር ።

(፩) ካንድ፡ ሰው፡ ተላልፎ ፡ ለመዘገብ ፡ የሚገባውን ፡ መብት ፡ ሁለት ፡ ሰዎች ፡ ከዚሁ ፡ ባለመብት ፡ አግኝተው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ መብቱን ፡ መጀመሪያ ፡ ላስመዘገበው ፡ ሰው ፡ ቅድሚያ ፡ ይሰጠዋል ።

BACK

(፪) በመጀመሪያ ፡ ያጻፈውን ፡ ሰው ፡ መብት ፡ ተቃዋሚ ፡ በሚሆንበት ፡ መጠን ፡ የሁለተኛው ፡ ሰው ፡ መብት ፡ ውድቅ ፡ ይሆናል ።

(፫) መብቱን ፡ በሰጠው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ሁለተኛው ፡ ሰው ፡ ያሉት ፡ መብቶች ፡ የጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ ፯፻፶፪ ። በአንድ ፡ ቀን ፡ ስለ ፡ ተመዘገቡ ፡ መብቶች ።

(፩) ሁለት ፡ መብቶች ፡ በአንዱ ፡ ቀን ፡ ውስጥ ፡ የተመዘገቡ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከሁለቱ ፡ በፊት ፡ የተጻፈው ፡ ሰነድ ፡ ቅድሚያ ፡ ይሰጠዋል ።

(፪) ሁለቱ ፡ ሰነዶች ፡ የተጻፉበት ፡ ጊዜ ፡ አንድ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ አንዱ ካንደኛው ፡ በፊት ፡ ለማጻፉ ፡ ማስረጃ ፡ የታጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በመዝገቡ ፡ ውስጥ ፡ የቅድሚያ ፡ መመዝገቢያ ፡ ቍጥር ፡ የተሰጠው ፡ ቅድሚያ ፡ አለው ።

ቍ ፡ ሺ ፯፻፶፫ ። በፍርድ ፡ ቤት ፡ የሚቀርብ ፡ ጥያቄ ።

፡ የሀብትነትን ፤ ወይም ፡ ሌላ ፤ የማይንቀሳቀስ ፤ ግዙፍ ፡ መብትን ፡ የሚያረጋግጡ ፤ ወይም ፤ የሚያስተላልፉ ፡ ወይም ፡ የሚለውጡ ፤ ወይም ፡ የሚያስቀሩ ፡ ፍርዶች፡ በሥልጣኝ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ለመሆን ፡ የሚችሉት ፡ ይህንኑ ፡ ፍርድ ፡ ለማግኘት ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ በሚገኝበት ፡ ስፍራ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ከተጻፈበት ፡ ጊዜ ፡ አንሥቶ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፶፬ ። መጥፎ ፡ ልቡና ።

(፩) መመዝገቡ ፡ የሚመለከተውን ፡ መብት ፡ ጥያቄውን ፡ ያቀረበው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ መብቱን ፡ ያገኘው ፡ ሰው ፡ መጥፎ ፡ ልቡና ፡ መሆኑ ፡ የመመዝገቡን ፡ ዋጋ ፡ የሚያስቀር ፡ አይሆንም ።

(፪) እንደዚሁ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ በመመዝገቡ ፡ ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ ሰው ፡ እርግጠኛ፡ በሆነ ፡ አኳኋን ፡ የተከሳሹን ፡ መጥፎ ፡ ልቡና ፡ አረጋግጠ ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ እንዲሰጠው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፶፭ ። መዝገብ፡ስላልገባ ፡ መብት ።

(፩) የአንድ ፡ ሰው ፡ መብት ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ባለመግባቱ ፡ ምክንያት ፡ ሥልጣኝ ፡ ወገኖችን ፡ መቃወሚያ ፡ ለመሆን ፡ ያልቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግናቸውም ፡ ሰው ፡ ለሶስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መቃወሚያ ፡ የሚሆን ፡ መብት ፡ መብቱን ፡ ካላስመዘገበው ፡ ሰው ፡ ሊያገኝ ፡ አይችልም ።

(፪) በእንደዚህ ፡ ያሉት ፡ ሁኔታዎች ፡ አንድ ፡ መብት ፡ ያገኘ ፡ ሰው ፡ ይህን፡ መብት፡ ያገኘበትን ፡ ሰነድ ፡ ከማስመዝገቡ ፡ በፊት ፡ መብቱን ፡ የሰጠው ፡ ሰው ፡ ይህንኑ ፡ መብት ፡ ያገኘበትን ፡ ጽሑፍ ፡ ማስመዝገብ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺኔያግኜ ፡ መዝገቡን ፡ ለባለሀብቱ ፡ ስለ ፡ ማስታወቅ ፡

(ሀ) ማንም ፡ ሰው ፡ በማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ መዝገብ ፡ አንድ ፡ መብት ፡ ያስ መዘገበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መብቱ ፡ ለሚመለከተው ፡ ለማይንቀሳቀስው ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ የገባውን ፡ ጽሑፍ ፡ ዐቃቤ ፡ መዝገብ ፡ የመሰከረበት ፡ ትክክል ፡ ግል ባጭ ፡ በስምንት ፡ ቀን ፡ ውስጥ ፡ ለባለሀብቱ ፡ መላክ ፡ አለበት ፡

(ለ) ይህንን ፡ አሠራር ፡ ባለመፈጸሙ ፡ በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ ወይም ፡ በርኖ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ ለሚደርስ ፡ ጕዳይ ፡ አላፊ ፡ ይሆናል ፡

አንቀጽ ፡ ዐሥራ ፡ አንድ ፡

ስለ ፡ ድርሰትና ፡ ስለ ፡ ኪነ ፡ ጥበብ ፡ ባለሀብትነት ፡

ቍ ፡ ሺኔያግኜ ፡ የመብቱ ፡ አሰጣጥ ፡

(ሀ) አንድ ፡ ሰው ፡ በአእምሮው ፡ አስቦ ፡ አንድ ፡ ቀዋሚ ፡ ነገር ፡ ፈጥሮ ፡ ያወጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ፈጥሮ ፡ በማውጣቱ ፡ ምክንያት ፡ ብቻ ፡ ለዚያ ፡ ፈጥሮ ፡ ላወጣው ፡ ግዙፍነት ፡ የሌለውን ፡ የባለሀብትነትን ፡ መብት ፡ ያገኛል ፡

(ለ) ሥራው ፡ ማናቸውም ፡ የአገላለጽ ፡ ዐይነት ፡ መልክ ፡ ፎርም ፡ ግንኛውም ፡ ምስ ጋና ፡ ወይም ፡ ግብ ፡ ቢኖረው ፡ ይህ ፡ መብት ፡ ይኖራል ፡

(ቮ) ሠሪው ፡ የሠራው ፡ ነገር ፡ በሥራ ፡ ወይም ፡ በሥራ ፡ ማከናወን ፡ ውል ፡ (በአን ትሪፕሪዝ) ፡ ምክንያት ፡ እንኳን ፡ ቢሆን ፡ ለሠራው ፡ ሥራ ፡ ዐይነት ፡ ይህ ፡ መብት ፡ አለው ፡

ቍ ፡ ሺኔያግኟ ፡ በአእምሮ ፡ ታስቦ ፡ የሚወጣ ፡ ሥራ ፡

የአእምሮ ፡ ሥራዎች ፡ ናቸው ፡ የሚባሉት ፡ ቀጥለው ፡ ያሉት ፡ ናቸው ፡

(ሀ) እንደ ፡ መጻሕፍት ፡ በጥራዝ ፡ እየሆኑ ፡ እንደሚወጡት ፡ ጽሑፎች ፡ እንደ ፡ መጽሔት ፡ ጽሑፎች ፡ (ረቪዮ) ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ጋዜጦች ፡ በጉባኤ ፡ እንደ ሚሰጡት ፡ ንግግሮች ፡ እንደ ፡ አጭር ፡ ንግግሮች ፡ እንደ ፡ ስብከቶች ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ቲያትሮችና ፡ ቲያትርን ፡ እንደ ፡ መሳሰሉ ፡ ሌሎች ፡ ሥራዎች ፡ ያሉት ፡ የዕውቀት ፡ ድርሰቶች ፤

(ለ) በቃል ፡ ወይም ፡ ያለ ፡ ቃል ፡ በሙዚቃ ፡ እንዲሰሙ ፡ የተዘጋጁ ፡ ሥራዎች ፡ በሙዚቃ ፡ እንዲሰሙ ፡ የተዘጋጁ ፡ የቲያትር ፡ ሥራዎች ፡ በራዲዮ ፡ ድምፅ ፡ እንዲሰሙ ፡ ወይም ፡ በራዲዮቢዙየል ፡ እንዲታዩ ፡ የተዘጋጁ ፡ ሥራዎች ፡ ለቲያትር ፡ የተዘጋጁ ፡ የዳንስ ፡ ወይም ፡ የዜማ ፡ ስልቶች ፡ ሆነው ፡ አፈጻጸ ማቸውም ፡ በጽሑፍ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ አደራረግ ፡ የተወሰነ ፡ ሲሆን ፤

(ሐ) እንደ ፡ ሥዕል ፤ እንደ ፡ ንድፍ ፡ ሥዕል ፤ እንደ ፡ ቅርጽ ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ድንጋይ ፡ ማነጥ ፡ ያሉ ፡ ሥራዎች ፤ እንዲሁም ፡ እንደ ፡ ፎቶግራፍ ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ሲኒማ ፡ ያሉት ፡ የሚታዩ ፡ ሥራዎች ፤

(መ) የሥዕል ፡ መጽሔቶች፡ የጂኦግራፊ ፡ ካርታዎች፡ ጥላፍች ፡ የመጀመሪያ ፡ ንድፍ ፡ ሥራዎች ፡ ጂኦግራፊን ፡ የአገር ፡ መልክን ፡ (ቶፖግራፊ) ፡ የሕንጻ ፡ አሠራርን ፡ አርቪቴክቱር ፡ ኪነ ፡ ጥበብን ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ፅውቃትን ፡ ሁሉ ፡ የሚመለከቱ ፡ እንደ ፡ እጅ ፡ ጥበብ ፡ ማንሻ ፡ ያሉ ፡ የሥዕል ፡ ሥራዎች ፤

(ሠ) ብሠሪያቸው፡ አእምሮ፡ ፍጥረጉና ፡ የዚሁኑ ፡ አሠራር ፡ ልዩነት ፡ የሚ ያሳዩ ፡ ሌሎችም ፡ ሥራዎች ፡ ሁሉ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፸፱ ። ትርጉምና ፡ ማስማማት ።

የመጀመሪያው ፡ አዲስ ፡ ሥራ ፡ አውጪ ፡ መብት ፡ ሳይነካ ፡ የመጽሐፉን ፡ ትር ጕም ፡ የሥራውን ፡ ማስማማት ፡ (ማሻሻል) ፡ የሙዚቃ ፡ ማስማማቱን ፡ እና ፡ የድርሰትን ፡ ወይም ፡ የኪነ ፡ ጥበብን ፡ ዐይነት ፡ መለወጥ ፡ እንደ ፡ መጀመሪያ ፡ ሥራ ፡ ሆነው ፡ ይጠበቃሉ ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፸፱ ። አንሲክሎፒዲና ፡ የቅኔ ፡ ጥርቅም ።

ነገሮቹን ፡ በማሰረጥ ፡ ወይም ፡ በሚዘጋጀት ፡ ከድርሰቶችና ፡ ከኪነ ፡ ጥበብ ፡ ሥራዎች ፡ ተለቅመው ፡ የአእምሮ ፡ ሥራ ፡ ፈጠራ ፡ እንደሚወጣቸው ፡ እንደ ፡ አንሲክሎፒዲና ፡ እንደ ፡ ቅኔ ፡ ያሉት ፡ የጥርቅም ፡ አሰተዋጽኦችም ፡ በነ ዚህ ፡ በተዋጽኦ ፡ ወስጥ ፡ የሚገኙ ፡ በያንዳንድ ፡ ሥራዎች ፡ ላይ ፡ ያላቸው ፡ የመ ጀመሪያ ፡ አውጪዎች ፡ መብት ፡ ሳይነካ ፡ እንደ ፡ መጀመሪያ ፡ ሥራ ፡ ሆነው ፡ የሚጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፹፩ ። ግልጽ ፡ የሆኑ ፡ የመንግሥት ፡ ጽሑፎች ።

(፩) የሕግ፡ የአስተዳደር፡ ወይም ፡ የዳኝነት ፡ ጠባይ ፡ ያላቸው ፡ ከመንግሥት ፡ ባለ ሥልጣኖች ፡ የሚነገሩት ፡ ጽሑፎች ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ የተነገረውን ፡ ጥበቃ ፡ አያገኙም ።

(፪) እንድ ፡ ተቋሰጎ ፡ በነጻ ፡ ሊባዙ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፹፪ ። የወጣውን ፡ ሥራ ፡ የማስታወቅ ፡ መብት ።

(፩) ያወጣውን፡ ሥራ፡ የማስታወቅ ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ሥራ ፡ አውጪው ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) እርሱ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ በተባለው ፡ መብት ፡ የሚሠራ ፡ እርሱ ፡ የመረጠው ፡ ሰው ፡ ነው ፡ እርሱ ፡ የመረጠው ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሥራው ፡ አውጪ ፡ ወራ ሾች ፡ ናቸው ።

(፫) የሥራ ፡ አውጪው ፡ ወራሾች ፡ ስለ ፡ ሥራው ፡ አወጣጥ ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ማስታወቂ ፡ ሁኔታዎች ፡ ያልተስማሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞቹ ፡ ወራሾቹ ፡ እያንዳንዳቸው ፡ ያቀረቡትን ፡ የጥያቄ ፡ ቃል ፡ ያመዛዝናሉ ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፺፫ ፬ የወጣውን ፡ ሥራ ፡ ስለ ፡ ማሳየትና ፡ ማባዛት ፬

(፩) ያወጣውን ፡ ሥራ ፡ በሕይወቱ ፡ ሳለ ፡ ለማሳየት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ሥራ ፡ አውጪው ፡ ብቻ ፡ ነው ፬

(፪) እንደዚሁም ፡ ያወጣውን ፡ ሥራ ፡ በሕይወቱ ፡ ሳለ ፡ ለባማዛት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ያው ፡ ሥራ ፡ አውጪው ፡ ብቻ ፡ ነው ፬

ቍ ፡ ሺ፮፻፺፬ ፬ ሥራውን ፡ ስለ ፡ ማስማማት ፬

(፩) ለቲያትር ፡ ለሲኒማ ፡ ለራዲዮ ፡ ቢዚዮን ፡ ወይም ፡ ለማንኛውም ፡ ዐይነት ፡ ሥራ ፡ የሠራው ፡ ሥራ ፡ እንዲስማማ ፡ ለመፍቀድ ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ሥራ ፡ አውጪው ፡ ብቻ ፡ ነው ፬

(፪) የሌላ ፡ ሰው ፡ ሥራ ፡ ሆኖ ፡ አሠራሩን ፡ በማስማማት ፡ ወጣ ፡ የሚባለው ፡ አዲስ ፡ ሥራ ፡ የአሠራሩን ፡ ሁኔታዎች ፡ በማየት ፡ በፊት ፡ ከወጣው ፡ ሥራ ፡ ጋራ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ መሰልነት ፡ ሲኖረው ፡ ወይም ፡ በጥብቅ ፡ በመያያዝ ፡ ከተገለው ፡ ሥራ ፡ የመነጨ ፡ ሽመሆኑ ፡ በግልጽ ፡ ሲታይ ፡ ነው ፡፡

(፫) በሌላው ፡ ሰው ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ ሐተታ ፡ መግለጽ ፡ ወይም ፡ በግጥም ፡ ላይ ፡ ሙገጠም ፡ ወይም ፡ በሚያምቅ ፡ ዐይነት ፡ ሥዕሎችን ፡ ነድፎ ፡ የማውጣት ፡ የመጀመሪያውን ፡ ሥራ ፡ አስማምቶ ፡ እንደ ፡ ማውጣት ፡ አይቈጠርም ፬

ቍ ፡ ሺ፮፻፺፭ ፬ ትርጉም ፬

(፩) ያውጣው ፡ ሥራ ፡ (መጽሐፍ) ፡ እንዳይተረጉም ፡ ደራሲው ፡ ለመታወም ፡ አይችልም ፬

(፪) ያስደራሲው ፡ ፈቃድ ፡ የተደረገው ፡ ትርጉም ፫የዚህን ፡ ሁኔታ ፡ በተተረጉመው ፡ መጽሐፍ ፡ መጀመሪያ ፡ ላይ ፡ በግልጽ ፡ ማመልከት ፡ አለበት ፬

(፫) ይህን ፡ ሳይገልጽ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የደራሲውን ፡ መብት ፡ እንደ ፡ ነካ ፡ ይቈጠራል ፬

ቍ ፡ ሺ፮፻፺፮ ፬ በግልና ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ የሚደረግ ፡ ማሳየት ፬

በተለይ ፡ በቤተ ፡ ዘመድ ፡ ከበብ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ ለብቻና ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ የሚፈጽመውን ፡ የሥራውን ፡ ማሳየት ፡ ተግባር ፡ ሥራ ፡ አውጪው ፡ ለመከልከል ፡ አይችልም ፬

ቍ ፡ ሺ፮፻፺፯ ፬ የዘመኑ ፡ ሁኔታ ፡ ጽሑፎችና ፡ ወሬዎች ፬

(፩) የዘመኑን ፡ ጠባይ ፡ የሚገልጹ ፡ ጋዜጣዎች ፡ ወይም ፡ በማኅተም ፡ መሳዛታቸው ፡ በግልጽ ፡ ያልተከለከለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በማኅተም ፡ ወጥተው ፡ ወይም ፡ በራዲዮ ፡ ተገልጸው ፡ ለመታየት ፡ ይችላሉ ፬

(፪) ቢሆንም ፡ የተገኙበት ፡ ምንጭ ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ በግልጽ ፡ መነገር ፡ አለበት ።
(፫) የተራ ፡ ነገር ፡ ጠባይ፡ ያላቸው ፡ የለፅት፡ ወሬዎችና ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ሥራዎች ፡ በነጻ ፡ ታትመው ፡ ሊመውጣት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፺፮ ። በአደባባይ ፡ የተደረጉ ፡ ንግግሮች ።

በፖሊቲካ ፡ ጉባኤ ፡ በሕዝብ ፡ ስብሰባ ፡ ወይም ፡ በመንግሥት ፡ ሥነ ፡ በዓል ፡ ምክንያት ፡ በተሰበሰበው ፡ ሕዝብ ፡ ውስጥ ፡ የተደረጉትን ፡ ንግግሮች ፡ ክትነገሩበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ ዐሥራ ፡ አምስት ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ እየታተሙ ፡ ሊወጡና ፡ በራዲዮ ፡ ሊነገሩ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፺፯ ። የንግግሮቹ ፡ ወይም ፡ የኃዜጠኞቹ ፡ መድበል ።

የራሱን ፡ ንግግሮችና ፡ ጽሑፎች ፡ በመጽሐፍ ፡ ዐይነት ፡ አድርጎ ፡ ለማውጣትና ፡ በአንድ ፡ ለማጠቃለል ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ራሱ ፡ ደራሲው ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፺፰ ። ሥራውን ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ እንዳያባዛ ፡ የመከልከል ፡ መብት ፡ ወሰን ።

(፩) ጸሐፊው ፡ እርሱ፡ ስለ ፡ ጻፈው፡ ጉዳይ ፡ የሚደረገውን ፡ ማፍታታትና ፡ በኃዜጣ ፡ የሚወጡትን ፡ የመገለጫ ፡ (ጽሑፎች) ፡ ለመከልከል ፡ አይችልም ።
(፪) እንደዚሁም ፡ ለግል ፡ አገልግሎት ፡ ብቻ ፡ የሚሆን ፡ ከመጽሐፉ ፡ አንድ ፡ ቅጂ ፡ ወይም ፡ ግልባጭ ፡ ብቻ ፡ ለመውሰድ ፡ ይፈቀዳል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፺፱ ። ጥቅሶች ።

የሚጠቀሱ ፡ ነገሮች ፡ ከአንድ ፡ የቅጂ ፡ መጽሐፍ ፡ ሲሆን ፡ ከአርባ ፡ መሥመሮች ፡ ከሌላ ፡ ዐይነት ፡ መጽሐፍ ፡ ሲሆን ፡ ከዐሥር ፡ ሺሕ ፡ ፊደላት ፡ የማያልፉ (ማይበልጡ) ፡ ከሆኑ ፡ ከወጣው ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ እንዳይጠቀሱ ፡ ደራሲው ፡ ለመከልከል ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፩ ። የፎቶግራፍ ፡ ሥራዎች ።

(፩) የፎቶግራፍ፡ ሥራዎች፡ የሚጠቡቁት ፡ በአንድ ፡ የፎቶግራፍ ፡ ማጠራቀሚያ፡ ውስጥ ፡ ተያይዘው ፡ የሚገኙ ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ ታትመው፡ የወጡ ፡ ሲሆኑ ፡ ነው ።
(፪) በሌላ ፡ ሁኔታዎች፡ የፎቶግራፍ ፡ አንሺውን ፡ ወይም ፡ የወኪሉን ፡ ስምና ፡ አድራሻ ፡ የያዙ ፡ ካልሆኑ ፡ በቀር ፡ እንዳይባዙ ፡ የተጠበቁ ፡ አይሆኑም ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፪ ። የወጣውን ፡ ሥራ ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

(፩) አንድ፡ ሰው፡ አስቦ፡ ያወጣውን ፡ (ግዙፍነት) ፡ የሌለው ፡ ሥራ፡ ባለሀብትነት፡ መጠበቅ ፡ ከሚገባው ፡ ከግዙፍ ፡ ዕቃ ፡ ባለሀብትነት ፡ የተለየ ፡ ነው ።

(፪) ይህን፡ ዕቃ ፡ በመግዛት፡ እጅ ፡ ያደረገ ፡ ሰው ፡ ይህን ፡ ዕቃ ፡ እጅ ፡ በማድረጉ ፡ ምክንያት ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ከቀንጭጭት ፡ መብቶች ፡ እንዱም ፡ አይሰጠውም ፡

(፫) ስለ፡ ሆነም፡ ሥራውን ፡ አስቦ ፡ ያወጣው ፡ ሰው ፡ በለቀቀው ፡ ዕቃ ፡ ላይ ፡ በመ ብቱ ፡ እንድሠራበት ፡ አድርግልኝ ፡ ሲል ፡ የተባለው ፡ ግዙፍ ፡ ዕቃ ፡ ባለቤት ፡ የሆነውን ፡ ሰው ፡ ለማስገደድ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፷፮ ። አሳትሞ ፡ ለማስወጣት ፡ ጫጾ ፡ ተጻፈው ፡ የውል ፡ ይንብ ፡ ስለ ፡ መምራት ።

ድርሰትን፡ ወይም ፡ ኪነ ፡ ጥበብን ፡ ያወጣው ፡ ሰው ፡ የዚህን ፡ ያወጣውን ፡ ሥራ፡ መብት ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ የሚለቅባቸው ፡ ሁኔታዎች ፡ የአሳትሞ ፡ ማስወጣት ፡ ውል፡ በሚል ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ተወስነዋል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፷፯ ። የወጣውን ፡ ሥራ ፡ ስለ ፡ መለዋወጥ ።

ማንኛቸውም ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ ያወጣውን ፡ ሥራ ፡ ዐይነቱን ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ የለወጠበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተባለው ፡ ሥራ ፡ የዚያ ፡ የለወጠው ፡ ሰው ፡ ነው ፡ በመባል ፡ እንዳይቀጥል ፡ ሥራ ፡ አውጪው ፡ ለመቃወም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፷፰ ። ሥራ ፡ አውጪው ፡ ግን ፡ መሆኑን ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

(፩) ተቃራኒ፡ የሚሆን፡ አስረጂ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የሥራው ፡ አውጪ ፡ ነው ፡ የሚ ባለው ፡ ሥራው ፡ በስሙ ፡ መውጣቱ ፡ የታወቀለት ፡ ሰው ፡ ነው ።

(፪) ሥራ ፡ አውጪው ፡ ያወጣው ፡ ሥራ ፡ የፈጠራ ፡ ስም ፡ በመስጠት ፡ እንኳ ፡ ቢሆን ፡ ስለ ፡ ስሙ ፡ ትክክለኛነት ፡ አንዳች ፡ ጥርጥር ፡ ከሌለ ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ በተወሰኑት ፡ መብቶች ፡ ሊጠቀምባቸው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፷፱ ። የአውጪው ፡ ስም ፡ የሌለባቸው ፡ ሥራዎች ።

የአውጪው ፡ (የደራሲው) ፡ ስም ፡ የሌለባቸው ፡ ሥራዎችና ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ ቍጥር ፡ ከተጠቀሱት፡ በቀር ፡ በፈጠራ ፡ ስም ፡ የተጻፉ ፡ ሌሎች ፡ ሥራ ዎች ፡ ሲገኙ ፡ በወጣው ፡ ሥራ ፡ ላይ ፡ ስሙ ፡ የተመለከተው ፡ አሳትሞ ፡ ጽሑፍ ፡ አውጪው ፡ ሌላ ፡ ማስረጃ ፡ ሳያስፈልግ ፡ የሥራ ፡ አውጪው ፡ ወኪል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይገመታል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፸ ። በብዙ ፡ ሰዎች ፡ የወጣው ፡ ሥራ ፤ (፩) የጋራ ፡ ሥራዎች ፡ መብት ።

(፩) በብዙ ፡ ሰዎች ፡ ሠሪነት ፡ ታስቦ ፡ የወጣው ፡ ሥራ ፡ የአውጪዎቹ ፡ የጋራ ፡ ሀብት ፡ ይሆናል ።

(፪) የሥራው፡ አውጪነት፡ መብት ፡ ለመካከላቸው ፡ በሚደረግ ፡ ስምም ነት ፡ ሊሠራበት ፡ ይገባል ።

(፫) የጋራ፡ ሠሪዎቹ፡ የያንዳንዱ ፡ ድርሻ ፡ መሳተፍም ፡ የወጣበት ፡ ከልዩ፡ልዩ፡ ዐይነት ፡ ነገር ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የጋራው ፡ ሥራ ፡ የሚሰጠው ፡ ጥቅም ፡ ሳይነካ ፡ እያንዳንዱ ፡ ለዚሁ ፡ ሥራ ፡ ባደረገው ፡ በራሱ ፡ ድርሻ ፡ ወጪ ፡ ገንዘብ ፡ ለብቻው ፡ መጠቀም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፷፱ ። (፪) ሌሎች ፡ ሥስተኛ ፡ ወገኖችን ፡ ስለ ፡ መቃወም ።

(፩) አንድ፡ የወጣ፡ ሥራ ፡ በአንዱ ፡ አውጪ ፡ ስም ፡ ብቻ ፡ የወጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሌሎቹ ፡ ሥስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ይህ ፡ በሥራው ፡ አውጪነት ፡ ስሙ ፡ የተጠራው ፡ ሰው ፡ እርሱ ፡ ብቻ ፡ የሥራው ፡ አውጪ ፡ ነው ፡ ለማለት ፡ በቂ ፡ ምክንያት ፡ ይሆናቸዋል ።

(፪) የጋራ ፡ ሥራ፡ አውጪዎቹ፡ መብት ፡ እነዚህን ፡ ሥስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፸ ። የሥራ ፡ አውጪው ፡ ወራሾች ፤ (፩) የገንዘብ ፡ መብት ።

(፩) አስቦ ፡ ሥራ ፡ ያወጣው ፡ ሰው ፡ ያወጣውን ፡ ሥራ ፡ የማሳየት ፡ የማባዛት ፡ ወይም ፡ የሥራውን ፡ ግስግሣት ፡ የመፍቀድ ፡ መብቱ ፡ እርሱ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ ወራሾቹ ፡ ሥራው ፡ በአደባባይ ፡ ወጥቶ ፡ ከታወቀበት ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ አምሳ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ ሊሠሩበት ፡ ይችላሉ ።

(፪) ወራሾቹ፡ በነገሩ ፡ ሳይስማሙ፡ በሚቀሩበት ፡ ጊዜ ፡ ዳኞቹ ፡ እያንዳንዱ፡ወራሽ ፡ ስለዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ ያቀረበውን ፡ ጥያቄ ፡ ለማመዛዘን ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፸፩ ። (፪) የሕሊና ፡ መብት ።

የወጣውን ፡ ሥራ ፡ አንድ ፡ ሌላ ፡ ፫ኛ ፡ ወገን ፡ ዐይነቱን ፡ ሲለውጥ ፡ ይህ ፡ ዐይነቱ ፡ የተለወጠው ፡ ሥራ ፡ የአውጪው ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ እንዲቀጥል ፡ የማስደረጉ፡ መብት ፡ በሕይወት ፡ ሳሉ ፡ ከባልና ፡ ከሚስት ፡ አንዳቸው ፡ የሥራ ፡ አውጪው ፡ ወላጆች ፡ ልጆቹና ፡ የልጅ ፡ ልጆቹ ፡ በየራሳቸው ፡ ሊሠሩበት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፸፪ ። ከሞት ፡ በኋላ ፡ የሚታወቅ ፡ ሥራ ።

ሥራውን ፡ ያወጣ ፡ ሰው ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ በግልጽ ፡ የታወቀ ፡ ሥራ ፡ ከታወቀበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ አምሳ ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ የተጠበቀ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፸፫ ። የሕዝብ ፡ ባለሥልጣኖች ፡ መብት ።

(፩) የወጣው፡ ሥራ፡ አውጪው ፡ ባለቤቱ ፡ ወይም ፡ ወራሾቹ ፡ በግልጽ ፡ አስታውቀውት ፡ ከታየ ፡ በኋላ ፡ ሠሪው ፡ ቢቃወምም ፡ ቅሉ ፡ ለጠቅላላ ፡ ጥቅም ፡ ከሆነ ፡ ይህ ፡ አስቦ ፡ ያወጣው ፡ ሥራ ፡ እንዲታይ ፡ ወይም ፡ መሰሉ ፡ እንዲባዛ ፡ ወይም ፡ ዐይነቱ ፡ የተስማማ ፡ በመሆን ፡ እንዲሻሻል ፡ የሕዝብ ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ለመፍቀድ ፡ ይችላሉ ።

(፪) የዚህ፡ የአፈጻቀድ፡ ምክንያቶችና ፡ ፎርሞች ፡ ለሥራ ፡ አውጪው ፡ የሚገባ ፡ ትክክለኛ ፡ ኪሣራ ፡ እንዲሰጠው ፡ በሚናገረው ፡ ልዩ ፡ ሕግ ፡ ይወሰናሉ ።

(፫) የሕዝብ፡ ባለሥልጣኖች፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ቢሆን ፡ የሥራው ፡ ዐይነት ፡ እንዲለዋወጥ ፡ ለመፍቀድ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፫፬ ። የድርሰት ፡ ወይም ፡ የኪነ ፡ ጥበብ ፡ ባለሀብትነት ።

(፩) የድርሰት፡ ወይም፡ የኪነ ፡ ጥበብ ፡ ባለ ፡ ሀብትነት ፡ መብቱ ፡ የተነካበት፡ሥራ ፡ አውጪ ፡ የተባለው ፡ መነካት ፡ እንዲቆም ፡ እና ፡ ሕግን ፡ በመተላለፍ ፡ (በመ ጣስ) ፡ የተደረጉት ፡ የሥራው ፡ ቅጂዎች ፡ ወይም ፡ የሥራው ፡ ማሻሻያዎች ፡ እንዲጠፉ ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) ከዚህም፡ በላይ ፡ በሕሊናም፡ ሆነ ፡ በግዙፉ ፡ ረገድ ፡ ስለ ፡ ደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ የገንዘብ ፡ ኪሣራ ፡ እንዲሰጠው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) ይህን ፡ ለማድረግ ፡ የሚችልባቸው ፡ ሁኔታዎች ፡ ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለሚደ ርስ ፡ ኀላፊነት ፡ በሚል ፡ አንቀጽ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ተወስነዋል ።

አራተኛ ፡ መጽሐፍ ።።

ስለ ፡ ግዴታዎች ።

አንቀጽ ፡ ፲፪ ።

ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፭፭ ። የውል ፡ ትርጓሜ ።

ውል ፡ ማለት ፡ ንብረታቸውን ፡ የሚመለከቱ ፡ ግዴታዎችን ፡ ለማቋቋም ፡ ወይም ፡ ለመለወጥ ፡ ወይም ፡ ለማስቀረት ፤ ባላቸው ፡ ተወዳዳሪ ፡ ግንኙነት ፡ በሁ ለት ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ የሚደረግ ፡ ስምምነት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፭፮ ። ውሎች ፡ የሚመሩባቸው ፡ ደንቦች ።

(፩) ውሎች ፡ ዐይነታቸው ፡ ምክንያታቸውም ፡ ግንኛውም ፡ ቢሆን ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ በተጻፉት ፡ ጠቅላላ ፡ ደንቦች ፡ ይመራሉ ።

(፪) እነዚህን ፡ ጠቅላላ ፡ ደንቦች ፡ የሚለውጡ ፡ ወይም ፡ የሚያሟሉ ፡ ስለ ፡ አን ዳንድ ፡ ውሎች ፡ የተጻፉ ፡ ልዩ ፡ የሆኑ ፡ ደንቦች ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ በፊኛው ፡ መጽሐፍና ፡ በንግድ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ተመልክተዋል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፭፯ ። የዚህ ፡ አንቀጽ ፡ አፈጻጸም ።

(፩) ግዴታዎቹ ፡ ከውል ፡ የተገኙ ፡ ባይሆኑም ፡ የዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ደንቦች ፡ ይፈ ጸሙባቸዋል ።

(፪) የአንዳንድ ፡ ግዴታዎችን ፡ ከስር ፡ አመጣጣቸውን ፡ ወይም ፡ ዐይነታቸውን ፡ በመመልከት ፡ ከዚህ ፡ ደንብ ፡ የተለዩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ውል ፡ አመሠራረት ።

ቍ ፡ ፲፯፻፫፰ ። የውል ፡ አቋሞች ።

የሚጸና ፡ ውል ፡ ነው ፡ ለማለት ፡ ምስት ፡ ሁኔታዎች ፡ ያስፈልጉታል ።

(ሀ) ውል ፡ ለመዋዋል ፡ ችሎታ ፡ ባላቸው ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ ጉድለት ፡ የሌለው ፡ ስምምነት ፡ መኖር ፤

(ለ) በቂ ፡ የሆነ ፡ እርግጠኛነት ፡ ያለው ፡ የሚቻልና ፡ ሕጋዊ ፡ የሆነ ፡ ጉዳይ ፤

(ሐ) ይኸውም ፡ የውሉ ፡ አጻጻፍ ፡ ፎርም ፡ (ፀይነት) ፡ በሕግ ፡ የታዘዘ ፡ ሆኖ ፤ እንደ ፡ ትእዛዙ ፡ ባይፈጸም ፡ ፈራሽነትን ፡ የሚያስከትል ፡ ሲሆን ፡ አንድ ፡ ልዩ ፡ ፎርም ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ፈቅዶ ፡ ስለ ፡ መዋዋል ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

ውለታን ፡ የመቀበል ፡ አቋሞች ።

ቍ ፡ ፲፯፻፫፱ ። ውልን ፡ ፈቅዶ ፡ መዋዋል ፡ መሠረት ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

ውል ፡ ተዋዋዮቹ ፡ በገቡባቸው ፡ ግዴታዎችና ፡ እነዚሁም ፡ አስገዳች ፡ እንዲ ሆኑ ፡ የተስማሙበትን ፡ በሚገልጸው ፡ የፈቃድ ፡ መስጠት ፡ ላይ ፡ የተመሠረተ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፲፯፻፵ ። የተዋዋዮቹ ፡ ስምምነት ።

(፩) ውሉ ፡ ፍጹም ፡ ነው ፡ ለማለት ፡ የሚቻለው ፡ ተዋዋዮቹ ፡ በተስማማ ፡ አካኋን ፡ መፍቀዳቸውን ፡ ገልጸው ፡ ሲገኙ ፡ ነው ።

(፪) ከተዋዋዮቹ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ሳያውቀው ፡ ከውሉ ፡ ውስጥ ፡ የማስቀረትና፡ የማገድ፡ ቃላት፡ ተጨምረውበት፡ ቢገኙ ፤ በአጻጸፉ፡ በግልጽ ፡ ተነግሮ ፡ የሚገኘው ፡ የመፍቀድን ፡ ዋናውን ፡ ሁኔታ ፡ ሊያቃውሱትና ፡ ሊቀንሱት ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፲፯፻፵፩ ። የውል ፡ አቀራረብና ፡ አቀባበል ።

(፩) ፈቃድን ፡ በቃል ፡ ወይም ፡ በጽሑፍ ፡ ወይም ፡ በተለመዱ ፡ ጠቅላላ ፡ ምልክቶች ፡ ወይም ፡ ለውሉ ፡ መነሻ ፡ ከሆነው ፡ ምክንያት ፡ የተነሣ ፡ ግዴታ ፡ ለመ ግባት ፡ መፍቀዱን ፡ በማያጠራጥር ፡ አሠራር ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ቢሆንም ፡ ለውሉ ፡ አቀባበል ፡ አቅራቢው ፡ የተለየ ፡ አሠራር ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺኂየ፱፱ ። ዝምታ ። (፩) መሠረቱ ።

የውል ፡ አቀራረብ ፡ ሲቀርብለት ፡ ዝም ፡ ማለት ፡ ብቻ ፡ የቀረበለትን ፡ የውል ፡ አሳብ ፡ እንደ ፡ ተቀበለ ፡ አያስቈጥርም ።

ቍ ፡ ሺኂየ፱፫ ። (፪) የመቀበል ፡ ግዴታ ።

(፩) በሕጉ ፡ መሠረት ፡ የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በሰጠው ፡ ውል ፡ (ኰንሰሲዮን) ፡ ምክንያት ፡ የተወሰነ ፡ የውል ፡ አፈጻጸም ፡ ሲኖርና ፡ አስቀድሞ ፡ በተሠራው ፡ የውል ፡ ቃል ፡ የተለዩ ፡ ሰዎች ፡ የሚገደዱበት ፡ ሲሆን ፤ የተባሉት ፡ ሰዎች ፡ ውሉን ፡ ስለ ፡ መቀበላቸው ፡ ማረጋገጥ ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ አይገኝም ።

(፪) እንዲሁም ፡ ሲሆን ፡ ውል ፡ ተቋቋመ ፡ (ተፈጸመ) ፡ የሚባለው ፡ የውሉን ፡ ድርድር ፡ አቀራረብ ፡ በተቀበለበት ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺኂየ፱፬ ። (፫) አስቀድመው ፡ ስላሉ ፡ የውለታ ፡ ግንኙነቶች ።

(፩) ቀድሞ ፡ የነበረውን ፡ የውል ፡ ዘመን ፡ ለማስረዘም ፡ ወይም ፡ ለማሻሻል ፡ ወይም ፡ ተጨማሪ ፡ ውል ፡ ለማድረግ ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ያቀረበውን ፡ ማስታወቂያ ፡ በዝምታ ፡ ብቻ ፡ ለመቀበል ፡ ይቻላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ በተለይ ፡ የሚሆነው ፡ ጽሑፍ ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ በተሰናዳ ፡ አቀራረብ ፡ ድርድሩ ፡ ቀርቦ ፤ በዚሁ ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ በቂ ፡ ጊዜ ፡ ተቈርጦለት ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ መልስ ፡ ሳይሰጥ ፡ ቢቀር ፡ የቀረበለትን ፡ ድርድር ፡ እንደ ፡ ተቀበለ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ሺኂየ፱፭ ። (፬) ፋክቱር ።

ከተዋዋዮቹ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ብቻ ፡ በፋክቱር ፡ ላይ ፡ ሌላ ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ የግዴታ ፡ ማስታወሻ ፡ ጽፎበት ፡ ቢገኝ ፡ በዚሁ ፡ ጽሑፍ ፡ ለመስማማቱ ፡ ሌላው ፡ ወገን ፡ አስቀድሞ ፡ ከሰጠው ፡ ስምምነት ፡ ጋራ ፡ የሚገጣጠም ፡ ስምምነት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ወይም ፡ በተለይ ፡ ይህንኑ ፡ ግዴታ ፡ በግልጽ ፡ ካልተቀበለ ፡ አያስገድደውም ።

ቍ ፡ ሺኂየ፱፮ ። (፭) ጠቅላላ ፡ የሆኑ ፡ የሥራ ፡ አፈጻጸም ፡ ሁኔታዎች ።

ባለውል ፡ የፈጸማቸው ፡ ጠቅላላ ፡ የኑዳይ ፡ ሁኔታዎች ፡ ሌላውን ፡ ተዋዋይ ፡ ወገን ፡ ሊያስገድዱት ፡ የሚችሉት ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ እነዚህን ፡ ጕዳዮች ፡ አስቀድሞ ፡ ዐውቋቸውና ፡ ወዶ ፡ ተቀብሏቸው ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ የሕዝብ ፡ ባለሥልጣኖች ፡ የደነገጓቸው ፡ ወይም ፡ ያጸናቸው ፡ ሲሆኑ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺኂየ፱፯ ። አሳብን ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ መግለጽ ።

(ሀ) ለተጠቃሚው ፡ ሳያስታውቅ ፡ አንድ ፡ ሰው ፤ አንድ ፡ ነገር ፡ ለመስጠት ፡ ፈቃደኛ ፡ መሆኑን ፤ አንድ ፡ ጕዳይ ፡ የማድረግ ፡ ወይም ፡ ያለ ፡ ማድረግ ፡ አሳቡን ፡ የገለጸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

BACK

(ለ) እንዲሁም ፡ የንግድ ፡ ዕቃ ፡ ዋጋ ፡ ተመን ፡ (ታሪፍ) ፡ ወይም ፡ የዕለት ፡ ገበያ፡ ዋጋ ፡ መግለጫ ፤ ወይም ፡ የዕቃ ፡ ዝርዝር ፡ የሚያሳይ ፡ ጽሑፍ ፡ ለሌላ ፡ ሰው፡ የላከ ፤ ወይም ፡ በአደባባይ ፡ በሚለጠፍ ፡ ማስታወቂያ ፡ የገለጸ ፡ ወይም ፡ የን ግድ ፡ ዕቃዎችን ፡ ለሕዝብ ፡ ስለ ፡ መሸጥ ፡ ያሳየ ፡ የደረደረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህ ፡ ሁሉ ፡ አድራጎት ፡ የውል ፡ ግዴታ ፡ እንደ ፡ ገባ ፡ አያስቈጥረውም ።

ቍ ፡ ፺፮፻፹፰ ። ለሕዝብ ፡ ስለሚደረግ ፡ ሐራጅ ።

(፩) ማንም ፡ ሰው ፡ ሀብቱን ፡ በሐራጅ ፡ የሚሸጥ ፡ መሆኑን ፡ ሲያስታውቅ ፤ አሳ ቡን ፡ መግለጹ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ ውል ፡ እንዳቀረበ ፡ አይቈጠርም ።

(፪) እንዲሁ፡በሆነ፡ጊዜ፡ውል፡ተፈጸመ፡ለማለት፡ የሚቻለው፡በመጨረሻው፡ሐራጅ፡ ለጨረታ ፤ የቀረበው ፡ ሀብት ፡ ለዋጋ ፡ አቅራቢው ፡ በተሰጠ ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፺፮፻፹፱ ። ሽልማት ፡ ስለ ፡ መስጠት ፡ በግልጽ ፡ የተሰጠ ፡ የተስፋ ፡ ቃል ።

(፩) የጠፋ ፡ ዕቃ ፡ ላገኘ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ነገር ፡ ለፈጸመ ፡ ሰው ፡ ሽልማት ፡ ይሰ ጠዋል ፡ ተብሎ ፡ በተለጠፈ ፡ ማስታወቂያ ፡ ወይም ፡ በአደባባይ ፡ ሊታወቅ ፡ በሚቻል ፡ ሌላ ፡ ዐይነት ፡ ማስታወቂያ ፡ ወጥቶ ፡ ቃል ፡ ከተሰጠ ፡ በኋላ ፡ የጠፋ ውን ፡ ዕቃ ፡ አግኝቶ ፡ ቢያመጣ ፡ ወይም ፡ እንዲፈጸም ፡ የተባለውን ፡ ሥራ ፡ ፈጽሞ፡ ቢገኝ፡ ይህን ፡ ያደረገው፡ ሰው ፡ የወጣውን ፡ ማስታወቂያ ፡ ሳያውቅ፡ ቢቀርም ፡ የተሰጠውን ፡ የተስፋ ፡ ቃል ፡ እንደ ፡ ተቀበለ ፡ ይቈጠራል ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ቃል ፡ ሰጪውም ፡ በበኩሉ ፡ የሰጠውን ፡ የተስፋ ፡ ቃል ፡ የመፈጸም ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፺፯፻፺፯ ። ጊዜ ፡ ተወሰኖ ፡ ስለሚቀርብ ፡ ውል ።

(፩) የመቀበያውን ፡ ጊዜ ፡ ወስኖ ፡ አንድ፡ ውል ፡ እንዲደረግ ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ የሚ ያቀርብ ፡ ሁሉ ፡ ለዚሁ ፡ የወሰነው ፡ ጊዜ ፡ እስኪያልፍ ፡ ድረስ ፡ በዚሁ ፡ አቀ ራረብ ፡ የሰጠው ፡ ቃል ፡ ይጸናበታል ።

(፪) ከዚህ ፡ የውል ፡ ግዴታ ፡ ሊድን ፡ የሚችለው ፡ ጊዜው ፡ ከማለፉ ፡ በፊት ፡ ያቀ ረበውን ፡ ውል ፤ የቀረበለት ፡ ሰው ፡ ያልተቀበለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፺፯፻፺፰ ። ጊዜ ፡ ሳይወሰን ፡ የሚቀርብ ፡ ውል ።

(፩) ለቀረበው ፡ ውል ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ ሳይደረግለት ፡ ቢቀር ፡ ውሉን ፡ ያቀረበው፡ ሰው ፡ በውሉ ፡ ቃል ፡ ተገዳጅ ፡ ሆኖ ፡ የሚገኘው ፡ የቀረበለት ፡ ሰው ፡ መቀ በል ፡ ያለ ፡ መቀበሉን ፡ መልስ ፡ ሊሰጥ ፡ ይችል ፡ የነበረበት ፡ ጊዜ ፡ በአእምሮ፡ ግምት ፡ በቂ ፡ ይሆናል ፡ እስከሚባልበት ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ ነው ።

(፪) መቀበሉን ፡ ዘግይቶ ፡ ቢያስታውቅና ፡ ውል ፡ አቅራቢው ፡ በዚህ ፡ ባቀረበው፡ የውል፡ ቃል፡ መገደድ፡ ባይፈልግ፡ ወዲያውኑ፡ ለተቀባዩ፡ ማስታወቅ፡ አለበት።

ቍ ፡ ፺፯፻፺፱ ። ተዋዋዮቹ ፡ ሳይገናኙ ፡ ስለሚደረግ ፡ ውለታ ።

(፩) ተዋዋዮቹ ፡ ሳይገናኙ፡ የተደረገ ፡ ውለታ ፡ ተዋውለውበታል ፡ ተብሎ ፡ የሚታወ ቀው ፡ ውል ፡ ተቀባዩ ፡ መቀበሉን ፡ ያስታወቀበት ፡ ስፍራና ፡ የላከበት ፡ ጊዜ፡ነው።

(፪) በቴሌፎን ፡ የሚደረግ ፡ ውል ፡ ተዋዋዩ ፡ በቴሌፎን ፡ በተጠራበት ፡ ስፍራ ፡ የተፈጸመ ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

(፫) ይህን፡ተቃራኒ፡ የሆኑት፡ የተዋዋዮቹ፡ ወገኖች፡ ስምምነቶች፡ የተጠበቁ፡ናቸው።

ቊ ፡ ሺ፮፻፲፫ ። የውል ፡ ማቅረብን ፡ ወይም ፡ መቀበልን ፡ ስለ ፡ ማስቀረት ።

(፩) ውል ፡ ተቀባዩ ፡ የውል ፡ ድርድር ፡ መኖሩን ፡ ከማወቁ ፡ በፊት ፡ ወይም ፡ ይህ፡ መኖሩን ፡ እንዳወቀ ፡ ወዲያውኑ ፡ ድርድሩ ፡ መሻሩን ፡ ያወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የውሉ ፡ ድርድር ፡ እንዳልተደረገ ፡ ይቈጠራል ።

(፪) ይኸው ፡ ደንብ ፡ የውሉን ፡ ድርድር ፡ ከተቀበለ ፡ በኋላ ፡ ትቻለሁ ፡ ለሚለውም ፡ ወገን ፡ ተፈጻሚ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፲፬ ። ፍጹም ፡ ያልሆነ ፡ የውል ፡ አቀባበል ።

የተጠበቀ ፡ ሁኔታ ፡ ያለበት ፡ ወይም ፡ ከቀረበው ፡ የውል ፡ ድርድር ፡ ቃል ፡ ጋራ ፡ በትክክል ፡ የማይስማማ ፡ የውል ፡ አቀባበል ፡ ድርድሩን ፡ እንደ ፡ አለመቀበልና ፡ አዲስ ፡ ድርድር ፡ እንደ ፡ ማቅረብ ፡ ይቈጠራል ።

ቊ፡ ሺ፮፻፲፭ ። የውል ፡ ፍጹምነት ።

(፩) ከውሉ ፡ ባንዱ ፡ ሁኔታ ፡ ላይ ፡ ጥቃቅን ፡ ነገሮች ፡ ቢሆኑም ፡ እንኳ ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ አለመስማማቱን ፡ የሚገልጽ ፡ ነገር ፡ ካለ ፡ ውሉ ፡ ተፈጸመ ፡ ለማለት ፡ አይቻልም ።

(፪) ተዋዋዮቹ ፡ በውላቸው ፡ የተስማሙ ፡ መሆናቸውን ፡ ከገለጹና ፡ ካመኑ ፡ ስምምነቱ ፡ ያልተሟላ ፡ ሆኖ ፡ ቢገኝም ፡ ውሉ ፡ እንዳለ ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

(፫) በዚህ ፡ ጊዜ ፡ በተዋዋዮቹ ፡ መካከል ፡ የጐደለው ፡ ስምምነት ፡ የሚሟላው፡ በሕግ ፡ ተደንግጎ ፡ በሚገኘው ፡ ነው ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

የተዋዋዮቹ ፡ ፈቃድ ፡ ጕድለት ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፲፮ ። ውልን ፡ የሚያፈርሱ ፡ ምክንያቶች ።

(፩) ውል ፡ የሚፈርሰው ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ የአንደኛው ፡ መፍቀድ ፤ በስሕተት ፡ በድንገተኛ ፡ ተንኰል ፤ ወይም ፡ በጎይል ፡ የተገኘ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፲፯ ። ውልን፡ ከመቀበል፡ ስለሚያደርስ፡ ስሕተት ።

መሳሳቱ ፡ ይታወቅልኝ ፡ ሲል ፡ የሚከራከረው ፡ ወገን ፡ ስሕተቱ ፡ ለመዋዋል ፡ ያደረሰው ፡ መሆኑን ፡ ማስረዳት ፡ አለበት ፤ እንዲህ ፡ መባሉ ፤ እውነቱን ፡ ዐውቆ ፡ ቢሆን ፡ ኖሮ ፡ ፈቅዶ ፡ የማይሠራው ፡ መሆኑ ፡ ሲታወቅ ፡ ነው ።

ቊ ሺ፮፻፲፰ ። ለውል ፡ አስፈላጊ ፡ በሆነ፡ አቋም ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ መሳሳት ።

ለመዋዋል ፡ ያደረሰው ፡ ስሕተት ፡ ውል ፡ ማፍረሻ ፡ የሚሆነው ፤ ተዋዋዮቹ ፡ አስፈላጊ ፡ አቋም ፡ ነው ፡ ሲሉ ፡ በሚቀበሉት ፡ አኳኋን ፡ ላይ ፡ የተደረገ ፡ ስሕተት ፡ ሲሆንና ፡ ወይም ፤ ውሉ ፡ ሲፈጸም ፡ በአኳኋኑና ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ አስፈላጊ ፡ አቋም ፡ ሊሆነው ፡ ላይ ፡ መሆኑ ፡ ሲገመት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፺፱ ። በውሉ ፡ ዐይነት፡ ወይም፡ ጕዳይ ፡ ላይ ፡ ስለሚሆን ፡ ስሕተት ።
ለመዋዋል ፡ ያደረሰው ፡ ስሕተት ፡ በተለይ ፡ ውሉን ፡ የሚያፈርሰው ፤
(ሀ) በውሉ ፡ ዐይነት ፡ ላይ ፡ ስሕተቱ ፡ የደረሰ ፡ ሲሆን ፤
(ለ) እንደኛው ፡ ተዋዋይ ፡ በሰጠው ፡ ቃል ፡ ስለ ፡ መሳሳቱ ፡ የሚያቀርበው ፡ መከራከሪያ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ አስረጅነት ፡ የሚያገኝ ፡ ሲሆን ፤ ወይም ፡ ውል ፡ ተቀባይ፡ የሰጠው፡ መልስ፡ በእውነት፡ ከፈቀደው፡ እጅግ፡ ያነሰ፡ ሆኖ፡ ሲገኝ ፡ ነው።

ቍ ፡ ሺ፯፻ ። በተዋዋዩ ፡ ስለ ፡ ማሳሳት ።
ተዋዋዩ ፡ ማን ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ሥራው ፡ ሞያው ፡ ምን ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በማሳሳት ፡ የሆነ ፡ ውል ፡ የሚቀረው ፡ በተለመደው ፡ የነገር ፡ አግባብ ፡ ወይም ፡ በነገሩ ፡ ልዩ ፡ ሁኔታ ፡ ተዋዋዩን ፡ ወይም ፡ ሞያውን ፡ ማወቅ ፡ ለውሉ ፡ ዋና ፡ አስፈላጊ ፡ ጕዳይ ፡ መሆኑ ፡ የተገለጸ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፩ ። በቂ ፡ ምክንያት ፡ የማይሆን ፡ ስሕተት ።
(፩) ለመዋዋል ፡ ባደረሱት ፡ ምክንያቶች ፡ ላይ ፡ የተደረገ ፡ ስሕተት ፡ ውሉን ፡ አያስቀረውም ።
(፪) በውሉ ፡ ላይ ፡ የተደረገ ፡ የሒሳብ ፡ ስሕተት ፡ ብቻ ፡ የተሳሳተው ፡ ሒሳብ ፡ እንዲተካከል ፡ ያደርገዋል ፡ እንጂ ፤ ውሉን ፡ በሙሉ ፡ አያፈርሰውም ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፪ ። ለቅን ፡ ልቡና፡ ደንብ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ አሠራር ።
(፩) በስሕተቱ ፡ ተንጂ ፡ የሆነው ፡ ወገን ፡ የቅን ፡ ልቡና ፡ አሠራርን ፡ ተቃዋሚ ፡ በሆነ ፡ አኳኋን ፡ ይታይልኝ ፡ ሊል ፡ አይችልም ።
(፪) ሌላው ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ እንዲፈጸምለት ፡ የሚፈቅድ ፡ መሆኑን ፡ ካረጋገጠ ፡ ተዋውሎበት ፡ በነበረው ፡ ውል ፡ መገደድ ፡ አለበት።

ቍ ፡ ሺ፯፻፫ ። ኪሣራ፡ የመክፈል ፡ ግዴታ።
ውሉ ፡ ከሚያደርስበት ፡ ግዴታ፡ ለመዳን ፡ ሲል ፡ በስሕተቱ ፡ የሚያመካኘው ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፤ ሁለተኛው ፡ ወገን ፡ ይህን ፡ ስሕተቱን ፡ ካላወቀለት ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ እንደ ፡ ነበረበት ፡ ካልገለጸ ፡ በቀር ፡ በውሉ ፡ መፍረስ ፡ ምክንያት ፡ ለደረሰው ፡ ጕዳት ፡ ኪሣራ ፡ ይከፍላል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፬ ። ተንኰል።
(፩) በተንኰል ፡ የተደረገ ፡ ውል ፡ ፈራሽ ፡ የሚሆነው ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ አንደኛው፡ ወገን ፡ ውሉ ፡ እንዲደረግ ፡ ያደረገው ፡ በሁለተኛው ፡ ተዋዋይ ፡ ላይ ፡ ተንኰል ፡ ባይደርስበት ፡ ኖሮ ፡ ውል ፡ የማያደርግ ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ሲገለጽ ፡ ነው ።
(፪) ከተዋዋዮቹ ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ በሌላ ፡ ወገን ፡ ተንኰል ፡ ያለ ፡ ውዴታ ፡ ባደረገው ፡ ውል ፡ ጕዳት ፡ የደረሰበት ፡ ወገን ፤ ሁለተኛው ፡ ተዋዋይ ፡ ይህ ፡ ተንኰል ፡ የደረሰበት ፡ መሆኑን ፡ ካላወቀለት ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ እንደ ፡ ነበረበት፡ ካልተገለጸ ፡ ወይም ፡ ከውሉም ፡ ጥቅም፡ ካገኘ፡ በውሉ ፡ ተገዳጅ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፳፩ ። እርግጠኛ ፡ ባልሆነ ፡ ጕዳይ ፡ ስለ ፡ መዋዋል ።

(፩) በክፉ ፡ ልቡና ፡ ወይም ፡ በቸልተኛነት ፡ የተደረገ ፡ ሲሆን ፡ ይልቁንም ፡ በተዋዋዮቹ ፡ መካከል ፡ የተለየ ፡ የታወቀ ፡ መተማመን ፡ ያለ ፡ በመሆኑ ፡ በግንኙነታቸውም ፡ አንዱ ፡ ላንዱ ፡ የተለየ ፡ ታማኝነት ፡ እንዲኖረው ፡ ሲገደድ ፤ እርግጠኛ ፡ ባልሆነ ፡ ጕዳይ ፡ የሰጠው ፡ ውል ፡ ለማፍረስ ፡ የሚፈቅድ ፡ ምክንያት ፡ ይሆናል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ዝም ፡ በማለት ፤ የተዋዋለው ፡ ሌላውን ፡ ወገን ፡ ያልተካከለውን ፡ ነገር ፡ አሳምኖት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይኸው ፡ ሥርዐት ፡ ተፈጻሚ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፳፪ ። በመገደድ ፡ የተደረገ ፡ ውለታ ።

(፩) የጎይል ፡ ሥራ ፡ ለውሉ ፡ ማፍረሻ ፡ ምክንያት ፡ የሚሆነው ፡ አንደኛውን ፡ ወገን ፡ እሱን ፡ ራሱን ፡ ወይም ፡ ወላጆቹን ፡ ወይም ፡ ተወላጆቹን ፡ ወይም ፡ ባልን ፡ ወይም ፡ ሚስትን ፡ ከባድና ፡ የማይቀር ፡ አደጋ ፡ በሕይወቱ ፡ በአካሉ ፤ በክብሩ ፡ ወይም ፡ በንብረቱ ፡ እንደሚመጣበት ፡ ያሳመነው ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

(፪) ይኸውም ፡ የጎይል ፡ ሥራ ፡ አእምሮው ፡ የተደላደለውን ፡ ሰው ፡ ለማሥጋት ፡ የሚችል ፡ መሆን ፡ አለበት ።

(፫) እንዲህም ፡ ሲሆን ፡ የማስገደድ ፡ ሥራ ፡ የደረሰበትን ፡ ሰው ፤ ዕድሜውን ፡ ጸታውን ፡ አኳኋኑን ፡ ማመዛዘን ፡ ያስፈልጋል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፳፫ ። ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ስለሚያደርገው ፡ የጎይል ፡ ሥራ ።

(፩) በተዋዋለው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ የጎይል ፡ ሥራ ፡ ሲፈጸም ፡ የጎይል ፡ ሥራ ፡ ሠሪው ፡ በስምምነቱ ፡ ተጠቃሚ ፡ ያልሆነ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ የውል ፡ ማፍረሻ ፡ ምክንያት ፡ ይሆናል ።

(፪) የጎይል ፡ ሥራውን ፡ የፈጸመው ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ሆኖ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ያላወቀውና ፡ ሊያውቀውም ፡ የማይገባው ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከተዋዋዮቹ ፡ አንዱ ፡ በመገደዱ ፡ ምክንያት ፡ ከውሉ ፡ አፈጻጸም ፡ እድናለሁ ፡ ባዩ ፤ ውሉ ፡ ባለመፈጸሙ ፡ ሌላውን ፡ ወገን ፡ ላገኘው ፡ ጕዳት ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፳፬ ። በመብት ፡ ስለ ፡ ማስፈራራት ።

በመብት ፡ ማስፈራራት ፡ ውሉን ፡ ማፍረሻ ፡ የሚሆነው ፡ ከልክ ፡ ያለፈ ፡ ጥቅም ፡ ለማግኘት ፡ አገልግሎ ፡ ሲገኝ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፳፭ ። በአክብሮት ፡ ስለሚደረግ ፡ ውለታ ።

(፩) ላይገደድ ፡ ወላጅን ፡ ወይም ፡ የበላይን ፡ በማክበር ፡ ብቻ ፡ በሆነ ፡ ሥጋት ፡ የተፈጸመ ፡ ጕዳይ ፡ ውልን ፡ ለማፍረስ ፡ በቂ ፡ አይደለም ።

(፪) ቢሆንም ፤ ውሉን ፡ ያደረገው ፡ ከሚፈራውና ፡ ከሚያከብረው ፡ ሰው ፡ ጋራ ፡ ሆኖ ፡ ይኸውም ፡ ሰው ፡ በዚሁ ፡ ውል ፡ ከልክ ፡ ያለፈ ፡ ጥቅም ፡ አግኝቶበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ የሚፈርስ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፳፮ ። ስለ ፡ መጉዳት ።

(፩) ላንደኛው ፡ ተዋዋይ ፡ ወገን ፡ የበለጠ ፡ ጥቅም ፡ የሚሰጥ ፡ ነው ፡ በማለት ፡ ብቻ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ አይቻልም ።

BACK

(፪) ቢሆንም ፡ የተጎጂው ፡ ፈቃድ ፡ የተገኘው ፤ ችግሩን ፡ የመንፈሰ ፡ ቀላልነቱን ፡ መጀጀቱን ፡ በዕድሜ ፡ መግፋቱን ፡ ወይም ፡ በንግድ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ የልማድ ፡ ዕውቀት ፡ የሌለው ፡ መሆኑን ፡ በመደገፍ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ በሕሊናም ፡ ግፍ ፡ መስሎ ፡ ሲታይ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ይቻላል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ውለታው ፡ ጉዳይ ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፲፩ ። የውል ፡ ጉዳይ ፡ አወሳሰን ።

ሕግ ፡ ከወሰናቸውና ፡ ከከለከላቸው ፡ ነገሮች ፡ በቀር ፡ ተዋዋዮች ፡ ሁሉ ፡ የሚዋዋሉበትን ፡ ጉዳይ ፡ እንደ ፡ መሰላቸው ፡ የመወሰን ፡ መብት ፡ አላቸው ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፲፪ ። የመስጠት ፡ የማድረግ ፡ ወይም ፡ ያለ ፡ ማድረግ ፡ ግዴታዎች ።

(፩) ተዋዋዮቹ ፡ ለሚዋዋሉት ፡ ሰው ፤ በአንድ ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ያላቸውን ፡ መብት ፡ ለመስጠት ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ለማድረግ ፡ ወይም ፡ ስላለማድረግ ፡ ሊዋዋሉ ፡ ይችላሉ ።

(፪) እናደርግላሃለን ፡ በማለት ፡ በተዋዋሉ ፡ ጊዜ ፡ ተዋዋዮቹ ፡ የተወሰነ ፡ አድራጎት ፡ ለመፈጸም ፡ ሊዋዋሉና ፡ ወይም ፡ የሚዋዋሉት ፡ ሰው ፡ ጥቅም ፡ እንዲያገኝ ፡ የተቻላቸውን ፡ የሚያደርጉ ፡ መሆናቸውን ፡ ብቻ ፡ ሊዋዋሉ ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፲፫ ። ለውለታው ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑ ፡ ነገሮች ።

ውሎች ፡ አስገዳጅነታቸው ፡ በውሉ ፡ በተነገረው ፡ ጉዳይ ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ ልማድ ፤ ፍትሕ ፤ ቅን ፡ ልቡና ፡ የውለታው ፡ ዐይነት ፡ የሚያስከትሉዋቸውን ፡ ነገሮች ፡ ጭምር ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፲፬ ። በማይበቃ ፡ አወሳሰን ፡ የተመለከተ ፡ የውል ፡ ጉዳይ ።

(፩) ተዋዋዮቹ ፡ ወይም ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ የገቡት ፡ ግዴታዎች ፡ በትክክልና ፡ በሚበቃ ፡ ሁኔታ ፡ ካልተገለጹ ፡ በቀር ፡ ውሉ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፪) ውል ፡ መተርጉምን ፡ ሰበብ ፡ በማድረግ ፡ ለተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ አንድ ፡ ውል ፡ ዳኞች ፡ ሊፈጥሩ ፡ አይችሉም ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፲፭ ። የሚዋዋሉበት ፡ ጉዳይ ፡ ለመፈጸም ፡ የሚቻል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) የውል ፡ ጉዳይ ፡ ለመፈጸም ፡ የሚቻል ፡ መሆን ፡ ይገባዋል ።

(፪) ተዋዋዮቹ ፡ ወይም ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ ሊፈጸም ፡ በማይቻል ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ የተዋዋለ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ የተዋዋሉበትም ፡ ነገር ፡ በፍጹም ፡ የማይቻልና ፡ የማይሞከር ፡ ጠባይ ፡ ያለው ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፲፮ ። ሕገ ፡ ወጥ ፡ ወይም ፡ ለሕሊና ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ጉዳይ ።

(፩) ተዋዋዮቹ ፡ ወይም ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ የገቡበት ፡ ግዴታ ፡ ሕግን ፡ ወይም ፡ መልካም ፡ ጠባይን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(ፈ) እንዲሁም ፡ ሌላው ፡ ወገን ፡ ለገባለት ፡ ግዴታ ፡ ሲል ፤ አንዱ ፡ ወገን ፡ የገባበት፡ ግዴታ ፡ ለሕግ ፡ ወይም ፡ ለመልካም ፡ ጠባይ ፡ ተቃራኒ ፡ መስሎ ፡ ፀታየ ፡ ጊዜ ፡ ውሉ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፲፯።(ሀ) ምክንያት ። (ፈ) መሠረቱ ።

ከተዋዋዮቹ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ የውል ፡ ግዴታ ፡ የገባበት ፡ ምክንያት ፤ ውሉ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ወይም ፡ ለመልካም ፡ ጠባይ ፡ ተቃራኒ ፡ መሆኑን ፡ ለማመዛዘን ፡ ከግምት ፡ ውስጥ ፡ አይገባም ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፲፰።(ለ)(ፈ) የተጠበቀ ፡ ሁኔታ።

ስለ ፡ ሆነም ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ያሉት ፡ ሁለት ፡ ምክንያቶች ፡ ግጋጠሙ ፡ ጊዜ ፡ ዳኞች፡ ውሉ፡ እንዲፈጸም፡ የቀረበላቸውን፡ ጥያቄ፡ አንቀበልም፡ ለማለት፡ ይችላሉ ።

(ሀ) ተዋዋዮቹ ፡ ወይም ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ አንዱ፡ የሚፈልጉት ፡ የውል ፡ ዓላማ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ የሆነ ፡ ወይም ፡ ግብረ ፡ ገብ ፡ ያልሆነ ፡ መሆኑ ፡ ክውሉ ፡ ቃል ፡ የታ ወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ይህ ፡ ዓላማ ፡ ውሉ ፡ እንዲፈጸም ፡ ከሚጠይቀው ፡ ተዋዋይ ፡ ጽሑፍ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

ክፍል ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ውል ፡ አጻጻፍ ፡ (ፎርም) ።

ቊ፡ ሺ፯፻፲፱።ስለ ፡ ውል ፡ አጻጻፍ ፡ ነጻነት።

(ፈ) በጠቅላላው ፡ ሥርዐት ፡ በሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ፡ የተደረገ ፡ ስምምነት ፡ ውል ፡ ለማድረግ ፡ በቂ ፡ ነው ።

(ፈ) ሕጉ ፡ በግልጽ ፡ የሚያስገድድ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ግን ፡ አንድ ፡ ልዩ ፡ የሆነ ፡ የሚጠበቅ ፡ አጻጻፍ ፡ (ፎርም) ፡ እንዲኖር ፡ ያስፈልጋል ።

(ቮ) እንዲሁም ፡ ተዋዋዮቹ ፡ የውላቸውን ፡ አፈጻጸም ፡ ልዩ ፡ በሆነ ፡ አጻጻፍ ፡ ሥር ዐት ፡ ሊመስኑት ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ሺ፯፻፳።ስለ፡ ውል ፡ አጻጻፍ ፡(ፎርም)፡የተሰጠ ፡ ድንብ ፡ አለመፈጸም ፡ የሚያስከትለው።

(ፈ) ሕግ ፡ የተለየ ፡ ጽሑፍ ፡(ፎርም)፡ እንዲኖር ፡ ባዘዘ ፡ ጊዜ ፡ ይህ ፡ እኳኋን ፡ እስ ኪፈጸም ፡ ድረስ ፡ ውሉ ፡ እንደ ፡ ረቂቅ ፡ ብቻ ፡ ሆኖ ፡ ይታያል ።

(ፈ) እንደ ፡ ቴምብር ፡ መክፈል ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ መመዝገብ ፡ ግዴታ ፡ ያሉት ፡ ስለ ፡ ውል ፡ ጉዳይ ፡ የተወሰኑት ፡ የቀረጥና ፡የግብር ፡ ድንጋጌዎች ፡ አለመፈ ጸም ፡ ውሉን ፡ ፈራሽ ፡ አያደርገውም ።

(ቮ) እንዲሁም ፡ ተቃራኒ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ስለ ፡ ውል ፡ ጉዳይ ፡ የተወሰኑ ፡ የማስታወቂያ ፡ ድንጋጌዎች ፡ አለመፈጸም ፡ ውሉን ፡ ፈራሽ ፡ አያደርገውም ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፳፩። ተቀዳሚ ፡ ውሎች ።

ተቀዳሚ ፡ ውሎች ፡ ለመጨረሻ ፡ ውል ፡ በተወሰነው ፡ አጻጻፍ ፡ (ፎርም) ፡ ዐይ ነት ፡ መሠራት ፡ አለባቸው ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፷፮ ፡ ውልን ፡ ስለ ፡ መለዋወጥ ፡

ዋናውን ፡ ውል ፡ የመለወጥ ፡ ጉዳይ ፡ ለዚሁ ፡ ውል ፡ በተደነገገው ፡ አጻጻፍ ፡ (ፎርም) ፡ መሠራት ፡ አለበት ፡

ቊ ፡ ሺ፯፻፷፯ ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶችን ፡ ስለሚመለከቱ ፡ ውሎች ፡

(፩) የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶችን ፡ ባለቤትነት ፡ ወይም ፡ ባንድ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ መብት ፡ ወይም ፡ የመያዣ ፡ ወይም ፡ የሌላ ፡ አገልግሎት ፡ መብት ፡ ለማቋቋም ፤ ወይም ፡ ለማስተላለፍ ፡ የሚደረጉት ፡ ውሎች ፡ ሁሉ ፡ በጽሑፍና ፡ በሚገባ ፡ አኳኋን ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ መዝገብ ፡ ወይም ፡ ውል ፡ ለማዋዋል ፡ ሥልጣን ፡ በተሰጠው ፡ ፊት ፡ መሆን ፡ አለባቸው ፡

(፪) እንዲሁም ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ የሚመለከቱ ፡ የክፍያ ፡ ወይም ፡ የማዛወር ፡ ስምምነቶች ፡ ሁሉ ፡ በጽሑፍና ፡ በሚገባ ፡ አኳኋን ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ መዝገብ ፡ ወይም ፡ ውል ፡ ለማዋዋል ፡ ሥልጣን ፡ በተሰጠው ፡ ፊት ፡ መሆን ፡ አለባቸው ፡

ቊ ፡ ሺ፯፻፷፰ ፡ ካስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጋራ ፡ የሚደረጉ ፡ ውሎች ፡

መንግሥት ፡ ወይም ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ የቆሙ ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ ግዴታ ፡ የሚዋዋሉባቸው ፡ ውሎች ፡ ሁሉ ፡ በጽሑፍና ፡ በሚገባ ፡ አኳኋን ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ መዝገብ ፡ ወይም ፡ ባንድ ፡ ባስተዳደር ፡ ክፍል ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ መዝገብ ፡ ወይም ፡ ውል ፡ ለማዋዋል ፡ ሥልጣን ፡ በተሰጠው ፡ ሰው ፡ ፊት ፡ መሠራት ፡ አለባቸው ፡

ቊ ፡ ሺ፯፻፷፱ ፡ ለብዙ ፡ ዘመን ፡ የሚቈዩ ፡ ውሎች ፡

እንዲሁም ፡—

(ሀ) የዋስትና ፡ ውሎች ፡

(ለ) የኢንሹራንስ ፡ ውሎች ፡—

(ሐ) ይህ ፡ አጻጻፍ ፡ (ፎርም) ፡ በሕግ ፡ ያስፈልጋቸዋል ፡ የተባሉት ፡ ሌሎች ፡ ውሎች ፡ ሁሉ ፤ በጽሑፍ ፡ መሠራት ፡ አለባቸው ፡

ቊ ፡ ሺ፯፻፸ ፡ በስምምነት ፡ ስለሚሆን ፡ ያጻጻፍ ፡ ዐይነት ፡ (ፎርም) ፡

ተዋዋዮቹ ፡ ለሚዋዋሉት ፡ ውል ፡ ሕግ ፡ የማያስገድደውን ፡ ልዩ ፡ አኳኋን ፡ (ፎርም) ፡ ለመፈጸም ፡ የተስማሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለምሳሌ ፤ ሕግ ፡ ሳያስገድድ ፡ በጽሑፍ ፡ ለመዋዋል ፡ የተስማሙ ፡ ሲሆኑ ፡ ውሉ ፡ ፍጹም ፡ የሚሆነው ፡ የተስማሙበትን ፡ የውላቸውን ፡ አፈጻጸም ፡ ሞልተው ፡ በተዋዋሉ ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ነው ፡

ቊ ፡ ሺ፯፻፸፩ ፡ የውል ፡ ጽሑፍ ፡ አኳኋን ፡ (ፎርም) ፡

(፩) ውል ፡ በጽሑፍ ፡ እንዲደረግ ፡ ግዴታ ፡ ሲኖር ፡ ልዩ ፡ በሆነ ፡ አሠራር ፡ ተግልጾ ፡ በውሉ ፡ ግዴታ ፡ ያለባቸው ፡ ሰዎች ፡ ሁሉ ፡ መፈረም ፡ አለባቸው ፡

(፪) በሁለት ፡ምስክሮች ፡ፊት ፡ካልተረጋገጠ ፡አይጸናም ።

ቊ ፡ሺ፯፻፷፰። ፈርማ ።

(፩) ፈርማ ፡በውሉ ፡ተገዳጅ ፡በሆነው ፡ሰው ፡እጅ ፡መጻፍ ፡ይገባዋል ።

(፪) ለመፈረም ፡የማይችል ፡ሰው ፡በጽሕፈት ፡ፈርማው ፡ፋንታ ፡የጣት ፡ምል ክት ፡መተካት ፡ይችላል ።

(፫) የዕውራን፡ ወይም ፡የመሐይምናን፡ ፈርማ ፡የጣት ፡ምልክት ፡ፈርማ ፡የነሱ፡ ፈርማ ፡መሆኑን ፡ውል ፡አዋዋይ ፡ሹም ፡ወይም ፡አንድ ፡ፍርድ ፡ጸሓፊ ፡ ወይም ፡አንድ ፡ዳኛ ፡በሥራቸው ፡ላይ ፡ሆነው ፡ያረጋገጧቸው ፡ካልሆነ ፡ አያስገድዳቸውም ።

ቊ ፡ሺ፯፻፷፱ ። ምስክሮች ፡(፩) ችሎታ ።

(፩) በዚህ ፡ሕግ ፡ወይም ፡ተዋዋዮች ፡በተዋዋሉት ፡ውል ፡ምስክሮች ፡እንዲ ኖሩ ፡የተባለ ፡ሲሆን ፡ግልጽ ፡የሆነ ፡ተቃራኒ ፡ድንጋጌ ፡ከሌለ ፡በቀር ፡ምስክ ሮቹ ፡አካለ ፡መጠን ፡ያደረሱና ፡ያልተከለከሉ ፡እንዲሆኑ ፡አስፈላጊ ፡ነው ።

(፪) የሰዎቹ ፡ጾታ ፡ወይም ፡ዜግነት ፡ምስክር ፡የመሆንን ፡ችሎታ ፡አያስቀርም ።

ቊ ፡ሺ፯፸፬ ። (፪) የምስክሮቹ ፡አግባብ ።

(፩) የአንድ ፡ውል ፡ምስክሮች ፡አስፈላጊ ፡በሆነ ፡ጊዜ ፡እንዲመሰክሩ ፡የሚፈ ለጉት ፡ተዋዋዮቹ ፡ውሉን ፡ተስማምተው ፡የፈጸሙ ፡መሆናቸውንና ፡የውሉ ፡ ቃል ፡ምን ፡እንደ ፡ሆነ ፡ለማረጋገጥ ፡ብቻ ፡ነው ።

(፪) ከተዋዋዮቹ ፡ለአንዱ ፡ዋስ ፡ነን ፡ብለው ፡ገልጸው ፡ውል ፡የገቡ ፡ካልሆነ ፡ በቀር ፡ምስክሮቹ ፡ተዋዋዮቹ ፡ግዴታቸውን ፡እንዲፈጽሙ ፡የዋስትና ፡አላ ፈነት ፡የለባቸውም ።

ምዕራፍ ፪ ።

የውሎች ፡ውጤት ።

ቊ ፡ሺ፯፸፭ ። መሠረቱ ።

(፩) በሕጉ ፡አግባብ ፡የተቋቋሙ ፡ውሎች ፡ባቋቋማቸው ፡ሰዎች ፡ላይ ፡ሕግ ፡ ናቸው ።

(፪) በውል ፡የማይለወጡና ፡አዛዥ ፡የሆኑ ፡የሕግ ፡ቃሎች ፡እንደ ፡ተጠበቁ ፡ ሆነው ፡በውሉ ፡ውስጥ ፡የሚገባው ፡ቀል ፡ተዋዋዮቹ ፡የተስማሙበት ፡ ነው ።

(፫) ተዋዋዮቹ ፡እንዳይፈጸምባቸው ፡በማድረግ ፡ያስቀሯቸው ፡ባልሆነበት ፡ መጠን ፡ወይም ፡በውል ፡እንዳይለወጥ ፡የሚያዝ ፡ሕግ ፡ባለ ፡ጊዜ ፡የዚህ ፡ አንቀጽ ፡ድንጋጌዎች ፡ይፈጸሙባቸዋል ።

BACK

ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ውል ፡ ትርጉም ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፴፪ ። በቅን ፡ ልቡና ፡ ውሎችን ፡ ስለ ፡ መተርጐም ።

በተዋዋዮቹ ፡ መካከል ፡ ሊኖር ፡ የሚገባውን ፡ የቅንነትንና ፡ የመተማመንን ፡ ግንኙነት ፡ መሠረት ፡ በማድረግና ፡ በጉዳዮቹ ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ ልማዳዊ ፡ ሥር ዐት ፡ በመከተል ፡ ውሎች ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ሊተረጐሙ ፡ ይገባል ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፴፫ ። የትርጉሙ ፡ ወሰን ።

ውለታዎች ፡ ግልጽ ፡ በሆኑ ፡ ጊዜ ፡ ግልጽ ፡ ሆኖ ፡ ከሚሰማው ፡ በመራቅ ፡ የተ ዋዋዮቹ ፡ ፈቃድ ፡ ምን ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ዳኞች ፡ ለመተርጐም ፡ አይችሉም ።

ቊ. ሺ፯፻፴፬ ። የተዋዋዮቹ ፡ ሐሳብ ፡ አንድነት ።

(፩) የውሉ ፡ ቃል ፡ የሚያሻማ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የተዋ ፡ ዮቹ ፡ ሐሳብ ፡ ምን ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ለማወቅ ፡ መፈለግ ፡ ይገባል ።

(፪) ስለዚህም ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ውላቸውን ፡ ከመዋዋላቸው ፡ አስቀድሞ ፡ ወይም ፡ ከተዋዋሉ ፡ በኋላ ፡ የነበሩበትን ፡ ሁኔታ ፡ ማመዛዘን ፡ ያስፈልጋል ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፴፭ ። ጠቅላላ ፡ አነጋገር ።

በውሉ ፡ የተገለጠው ፡ አነጋገር ፡ ምንም ፡ ጠቅላላ ፡ አነጋገር ፡ ቢሆን ፡ ውሉ ፡ የሚጸናው ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ሊዋዋሉበት ፡ የፈለጉ ፡ መስሎ ፡ በሚታየው ፡ ነገር ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፴፮ ። የውል ፡ ቃሎችን ፡ እርስ ፡ በርሳቸው ፡ ስለ ፡ መተርጐም ።

(፩) በውሉ ፡ መሠረት ፡ ለያንዳንዱ ፡ ክፍል ፡ የሚገባውን ፡ ትርጉም ፡ በመስጠት ፡ የውል ፡ ቃሎች ፡ ሁሉ ፡ አንደኛው ፡ ክፍል ፡ በአንደኛው ፡ አነጋገር ፡ ይተረ ጐማሉ ።

(፪) ሁለት ፡ ፍቺ ፡ ለሚያሳዩት ፡ ውለታዎች ፡ ትር ፡ ጉም ፡ የሚሰጠው ፤ ለውሉ ፡ ጉዳይ ፡ ይበልጥ ፡ በሚስማማው ፡ አኳኋን ፡ ነ ። ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፴፯ ። ውጤት ፡ ያለው ፡ ትርጉም ።

አንድ ፡ ስምምነት ፡ ሁለት ፡ ፍቺ ፡ የሚያመጣ ፡ ነ ፡ ሆን ፡ መቀበል ፡ የሚገባው ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ ሊሰጥ ፡ ከማይችለው ፡ አኳኋን ፡ ይልቅ ፡ ተጨባጭ ፡ ውጤት ፡ ሊሰጥ ፡ በሚችለው ፡ አኳኋን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፴፰ ። ለባለዕዳው ፡ ምቹ ፡ የሆነ ፡ ትርጉም ።

(፩) የውሉ ፡ አኳኋን ፡ የሚያጠራጥር ፡ ሲሆን ፡ የሚተረጐመው ፡ በውሉ ፡ አስገ ዳጅ ፡ የሆነው ፡ በሚጠቀምበት ፡ ሁኔታ ፡ ሳይሆን ፡ በውሉ ፡ ተገዳጅ ፡ ለሆ ነው ፡ ሰው ፡ ምቹ ፡ በሚሆንበት ፡ አኳኋን ፡ ነው ።

(፱) ቢሆንም ፡ በጠቅላላው ፡ ስምምነት ፤ በውል ፡ ዐይነት ፤ ወይም ፡ ለውል ፡ ፎርም፡ ተመልክተው ፡ የሚገኙት ፡ ውለታዎች ፡ በአንደኛው ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ ብቻ ፡ የተሠሩ ፡ ሲሆኑ ፡ የሚተረጐሙት ፡ እንዲቀበልና ፡ እንዲፈቅድ ፡ ለተ ጠየቀው ፡ ለውል ፡ ተቀባዩ ፡ ጥቅም ፡ ምቹ ፡ በሚሆንበት ፡ አኳኋን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺኀየ፴፱ ። ያለ ፡ ዋጋ ፡ ስለሚደረግ ፡ ውል ።

ተዋዋይ ፡ የተቀበለው ፡ ግዴታ ፡ በቀላል ፡ አኳኋን ፡ የሚተረጐምለት ፡ የተቀበ ለው ፡ ውል ፡ ጥቅም ፡ ለማግኘት ፡ ያልተደረገ ፡ መሆኑ ፡ ሲታወቅ ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ውሎች ፡ አፈጻጸም ።

ቊ ፡ ሺኀየ፴ ። የውሉን ፡ ግዴታ ፡ መፈጸም ፡ የሚገባው ፡ ማን፡እንደ ፡ ሆነ ፡ስለ ፡ ማወቅ ።

(፩) ከውሉ ፡ ዐይነት ፡ የተነሣ ፡ ለባለገንዘቡ ፡ ጥቅም ፤ ግዴታውን ፡ ባለ ዕዳው ፡ እንዲፈጽመው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ በዚህ ፡ ዐይነት ፡ እን ዲደረግ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ እንዳለ ፤ ባለዕዳው ፡ የዚህን ፡ ግዴታ ፡ እርሱ ፡ ራሱ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፪) በሌላው ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ግዴታውን ፡ እንዲፈጽምለት፡ ከባለዕዳው ፡ ሥልጣን ፡ የተቀበለ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ባለዕዳው ፡ ሆኖ ፡ ግዴታዎችን ፡ እንዲፈጽም ፡ በፍ ርድ ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ የተፈቀደለት ፡ ሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ የተባለውን ፡ ግዴታ ፡ ሊፈጽም ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ሺኀየ፴፩ ። የገንዘቡ ፡ መከፈል ፡ ለማን ፡ እንደሚገባው ።

የሚከፈለው ፡ ለባለገንዘቡ ፡ ወይም ፡ ከባለገንዘቡ ፡ ሥልጣን ፡ ለተቀበለ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ርሱ ፡ ሆኖ ፡ እንዲቀበልለት ፡ በፍርድ ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ ለተፈቀደ ለት ፡ ሰው ፡ መከፈል ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ሺኀየ፴፪ ። ስለ ፡ ባለገንዘቡ ፡ ችሎታ ፡ ማጣት ።

ባለገንዘቡ ፡ ገንዘቡን ፡ ለመቀበል ፡ ችሎታ ፡ ያልነበረው ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ባለዕ ዳው ፡ የከፈለው ፡ ገንዘብ ፤ ለባለገንዘቡ ፡ ጥቅም ፡ መዋሉን ፡ ካላስረዳ ፡ የባለዕዳው ፡ መከፈል ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ሺኀየ፴፫ ። የመቀበል ፡ መብት ፤ ለሌለው ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ መከፈል ።

(፩) ስለ ፡ ባለገንዘቡ ፡ ሆኖ ፡ ለመቀበል ፡ ሥልጣን ፡ ለሌለው ፡ ሰው ፡ የተደረገ ፡ አከፋፈል ፡ የሚጸናው ፡ ባለገንዘቡ ፡ አከፋፈሉን ፡ ሲያጸድቀው ፡ ወይም ፡ የመ ከፈሉ ፡ ጥቅም ፡ ለባለገንዘቡ ፡ የዋለ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

(፪) እንደዚሁም ፡ በማያጠራጥር ፡ አኳኋን ፡ ባለገንዘቡን ፡ መስሎ ፡ ለተገኘ ፡ ሰው ፡ በቅን ፡ ፍ ቡና ፡ መክፈል ፡ የሚጸና ፡ አከፋፈል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፸፬ ። ባለገንዘቡ ፡ መሆኑ ፡ አጠራጣሪ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ።

(፩) ሊከፈለው ፡ የሚገባው ፡ ሰው ፡ ማን ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባጠራጠረ ፡ ጊዜ ፡ ባለ ዕዳው ፡ ለጠያቂው ፡ አልከፍልም ፡ በማለት ፡ የሚከፈለውን ፡ ሀብት ፡ ለፍ ርድ ፡ ቤት ፡ በማስረከብ ፡ ከዕዳው ፡ ነጻ ፡ ለመውጣት ፡ ይችላል ።

(፪) ያለውን ፡ ክርክር ፡ እያወቀ ፡ ባለገንዘቦች ፡ እኛ ፡ ነን ፡ ከሚሉት ፡ እርግጠኞች ፡ ካልሆኑ ፡ ላንደኛው ፡ ቢከፍል ፡ ግን ፡ አላፊነቱ ፡ የራሱ ፡ ነው ።

(፫) የተጀመረ ፡ ሙግት ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ገንዘቡም ፡ ሊጠየቅ ፡ የሚገባው ፡ ከሆነ ፤ ባለገንዘቦች ፡ ነን ፡ ከሚሉት ፡ አንደኛው ፡ ሊከፈል ፡ የሚገባውን ፡ ልክ ፡ ባለዕዳው ፡ እንዲያስረክብ ፡ ሊያስገድደው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፸፭ ። የዕቃው ፡ ዐይነት ፡ አንድ ፡ ስለ ፡ መሆን ።

ባለገንዘቡ ፡ ሊሰጠው ፡ ከሚገባው ፡ ዕቃ ፡ በቀር ፡ የቀረበለትን ፡ ነገር ፡ ዋጋ ፡ ከሚቀበለው ፡ ዕቃ ፡ ዋጋ ፡ ጋራ ፡ እኩል ፡ ወይም ፡ የበለጠ ፡ ቢሆን ፡ እንኳ ፡ ያንኑ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ እንዲቀበል ፡ አይገደድም ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፸፮ ። በከፊል ፡ ስለ ፡ መክፈል ።

(፩) ዕዳው ፡ በሙሉና ፡ ባንድ ፡ ጊዜ ፡ የሚከፈል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለገንዘቡ ፡ በከ ፊል ፡ መከፈልን ፡ እንቢ ፡ ለማለት ፡ ይችላል ።

(፪) አንድ ፡ ዕዳ ፡ በከፊል ፡ ክርክር ፡ በተነሣበት ፡ ጊዜ ፡ ባለገንዘቡ ፡ ባለዕዳው ፡ ያመነለትን ፡ ከዕዳው ፡ በከፊል ፡ መቀበልን ፡ የፈቀደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለዕዳው ፡ ይህንኑ ፡ ያመነውን ፡ ሊከፍለው ፡ ይገባል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፸፯ ። በዕዳው ፡ ዐይነት ፡ መገደድ ፡ (፩) ተገቢውን ፡ ዐይነት ፡ መክፈል ።

(፩) ዕዳው ፡ ከራሱ ፡ ተፈጥሮ ፡ ዐይነት ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ መጠሪያ ፡ የሌለው ፡ ሲሆን ፡ ተቃራኒ ፡ ውል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የመመለሱ ፡ ምርጫ ፡ የሚሰጠው ፡ ለባለዕ ዳው ፡ ነው ።

(፪) ቢሆንም ፡ ባለዕዳው ፡ ተመሳሳይ ፡ ከሆነው ፡ ከመጠነኛው ፡ ዐይነት ፡ ዝቅ ተኛ ፡ የሆነውን ፡ ለማቅረብ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፸፰ ። (፪) በቂ ፡ ያልሆነ ፡ ዐይነት ፡ ወይም ፡ ብዛት ።

(፩) ግዴታው ፡ የሚመለከተው ፡ የዕቃውን ፡ ዐይነት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ጥቅም ፡ ከሌ ለው ፡ ወይም ፡ ይኸው ፡ መብት ፡ እንዲጠበቅለት ፡ ካልተዋዋለ ፡ በቀር ፡ ባለ ገንዘቡ ፡ የዕቃው ፡ ብዛት ፡ ወይም ፡ ዐይነቱ ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ተመለከ ተው ፡ በፍጹም ፡ ትክክለኛ ፡ ተመሳሳይ ፡ ዐይነት ፡ አይደለም ፡ በማለት ፡ ሊከ ፈለው ፡ የቀረበለትን ፡ አልቀበልም ፡ ብሎ ፡ እንቢ ፡ ለማለት ፡ አይችልም ።

(፪) የተሰጠው ፡ ነገር ፡ በትክክል ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ቃል ፡ ተመሳሳይ ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የራሱን ፡ ፋንታ ፡ እንደ ፡ መጠኑ ፡ (በሒሳቡ ፡) ለመቀነስ ፡ ወይም ፡ አስቀድሞ ፡ ይህንኑ ፡ ግዴታውን ፡ ፈጽሞ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቁ፡ሺ፯፻፺፱ ። የገንዘብ ፡ ዕዳ ።

(፩) ገንዘብን ፡ የሚመለከት ፡ ዕዳ ፡ ሲሆን ፡ ዕዳው ፡ የሚከፈለው ፡ በአገሩ ፡ መገበያያ ፡ ገንዘብ ፡ ነው ።

(፪) ከተዋዋዮቹ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ሊከፍል ፡ የሚገባው ፡ የገንዘብ ፡ ሒሳብ ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ሊወሰን ፡ የሚችለው ፡ የዋነኛ ፡ ጠባያቱን ፡ ዋጋዎች ፡ የንግድ፡ ዕቃዎች ፡ ያገልግሎት ፡ ዋጋ ፤ ወይም ፡ ዋጋው ፡ ሊወሰን ፡ የሚችል ፡ የማንኛውንም ፡ ሌላ ፡ ዐይነት ፡ ዕቃ ፡ ዋጋ ፡ በመመልከት ፡ ነው ።

ቁ፡ሺ፯፻፺፩ ። ሕጋዊ ፡ መገበያያ ፡ ያልሆነ ፡ ገንዘብ ።

ዕዳው ፡ በሚከፈልበት ፡ ቦታ ፤ ውሉ ፡ ሕጋዊ ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ገንዘብ ፡ ጠቅሶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ እውነተኛ ፡ ዋጋ ፡ ወይም ፡ ይህንኑ ፡ የመሰለ ፡ ቃል ፡ ከሌለበት ፡ በቀር ፡ ዕዳው ፡ በሚከፈልበት ፡ ቀን ፡ ዋጋ ፡ ልክ ፡ በአገሩ ፡ ገንዘብ ፡ ሊከፈል ፡ ይቻላል ።

ቁ፡ሺ፯፻፺፪ ። ሕጋዊ ፡ ወለድ ።

በውል ፡ ያልተወሰነ ፡ ወለድ ፡ (ጥቅም) ፡ ከፋይ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ በዓመት ፡ በመቶ ፡ ዘጠኝ ፡ ሒሳብ ፡ ይከፍላል ።

ቁ፡ሺ፯፻፺፫ ። ስለ፡ ተከፈለ፡ ገንዘብ፡ አቀናነስ ። (፩) ወጪ ። ገንዘብ ፤ ወለድ ፤ ዋና ፡ ገንዘብ ።

አንድ ፡ ተበዳሪ ፡ ከዋናው ፡ ዕዳ ፡ በቀር ፡ ወጪና ፡ ወለድ ፡ እንዲከፍል ፡ የሚገባው ፡ ሲሆን ፡ በከፊል ፡ የሚከፍለው ፡ ገንዘብ ፡ የሚቀነሰው ፡ መጀመሪያ ፡ ከወጪ ፡ ገንዘቡ ፤ ቀጥሎ ፡ ከወለዱ ፤ በመጨረሻ ፡ ከዋናው ፡ ገንዘብ ፡ ነው ።

ቁ፡ሺ፯፻፺፬ ። (፩) በሁለቱ፡ ወገኖች ፡ የሚደረግ ፡ ምርጫ ።

(፩) ለአንዱ ፡ ባለሀብት ፡ ብዙ ፡ ዐይነት ፡ ነገር ፡ የሚከፍል ፡ ባለዕዳ ፡ ዕዳውን ፡ በሚከፍልበት ፡ ጊዜ ፡ ከዕዳዎቹ ፡ ውስጥ ፡ የትኛውን ፡ አስቀድሞ ፡ ለመክፈል ፡ እንደሚፈልግ ፡ የመግለጽ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) የትኛውን ፡ አስቀድሞ ፡ ለመክፈል ፡ መግለጫ ፡ ሳይሰጥ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ባለዕዳው ፡ ወዲያውኑ ፡ ያልተቃወመ ፡ ሲሆን ፡ ባለገንዘቡ ፡ ለየትኛው ፡ ዕዳ ፡ ደረሰኝ ፡ ለመስጠት ፡ እንደሚፈቅድ ፡ ለማመልከት ፡ ይችላል ።

ቁ፡ሺ፯፻፺፭ ። (፫) ሕጋዊ፡ የሆነ፡ አቀናነስ ።

(፩) በደረሰኙ ፡ ላይ ፡ ምንም ፡ ያልተመለከተበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ ከዕዳው ፡ የሚቀነሰው ፡ የመክፈያው ፡ ጊዜ ፡ ከደረሰው ፡ ዕዳ ፡ ላይ ፡ ነው ። ወይም ፡ የመክፈያው ፡ ቀን ፡ ያልደረሰ ፡ ዕዳ ፡ እንዳለ ፡ የመክፈያው ፡ ጊዜ ፡ ይበልጥ ፡ የተቃረበ ፡ ከሆነው ፡ ዕዳ ፡ ላይ ፡ ነው ።

(፪) የመክፈያው ፡ ጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ ባለፈበት ፡ ዕዳ ፡ መካከል ፡ ወይም ፡ ጊዜው ፡ ለማ ለፍ ፡ በተቃረበ ፡ ዕዳ ፡ መካከል ፡ ክፍያው ፡ የሚታሰበው ፡ ባለዕዳው ፡ አስቀ ድሞ ፡ ለመክፈል ፡ ይበልጥ ፡ ከሚጠቅመው ፡ ዕዳ ፡ ሒሳብ ፡ ላይ ፡ ነው ።

(፫) ዕዳዎቹ ፡ አንድ ፡ ዐይነት ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሚከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ እንደ የመጠናቸው ፡ ይቀነሳል ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፺፭ ። የመክፈያ ፡ ስፍራ ።

(፩) ክፍያው ፡ ሊደረግ ፡ የሚገባው ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ በተመለከተው ፡ ስፍራ ፡ ነው ።

(፪) የመክፈያው ፡ ስፍራ ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ያልተመለከተ ፡ ሲሆን ፤ ክፍያው ፡ የሚ ፈጸመው ፡ ውሉ ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ ባለዕዳው ፡ ይገኝበት ፡ በነበረው ፡ በመ ደበኛ ፡ መኖሪያ ፡ ቤቱ ፡ ነው ።

(፫) ቢሆንም ፡ የሚከፈለው ፡ ነገር ፡ የተረጋገጠ ፡ ግዙፍነት ፡ ወይም ፡ የተወሰነ ፡ አካል ፡ ያለው ፡ ሲሆን ፤ በውሉ ፡ ላይ ፡ ተቃራኒ ፡ ነገር ፡ ካልተመለከተበት ፡ በቀር ፡ ክፍያው ፡ የሚፈጸመው ፡ ውሉ ፡ በተፈጸመ ፡ ጊዜ ፡ ይህ ፡ በጕዳዩ ፡ የተመለከተው ፡ ዕቃ ፡ ይገኝ ፡ በነበረበት ፡ ስፍራ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፺፮ ፡ የመክፈያ ፡ ዘመን ።

(፩) ክፍያው ፡ ሊደረግ ፡ የሚገባው ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ በተመለከተው ፡ ዘመን ፡ ነው ።

(፪) የመክፈያው ፡ ዘመን ፡ ያልተመለከተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ክፍያው ፡ ወዲያውኑ ፡ መፈጸም ፡ ይችላል ።

(፫) ከተዋዋዮቹ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ የውሉን ፡ ግዴታ ፡ እንዲፈጽም ፡ እንዳስገ ደደው ፡ ክፍያው ፡ ወዲያውኑ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፺፯ ። ተዋዋዮቹ ፡ ባንድነት ፡ ስለሚፈጽሙት ፡ ግዴታ ።

ተዋዋዩ ፡ የተዋዋለበትን ፡ ግዴታ ፡ በውሉ ፡ እንደ ፡ ተመለከተው ፡ እንዲፈጽ ምለት ፡ የሚጠይቀው ፡ ወገን ፡ ከውሉ ፡ ስምምነት ፡ የተነሣ ፡ ወይም ፡ በውሉ ፡ ትርፍ ፡ ጊዜ ፡ ካልተሰጠው ፡ በቀር ፡ እሱም ፡ በበኩሉ ፡ ያለውን ፡ ግዴታ ፡ ወዲያውኑ ፡ መፈጸም ፡ ወይም ፡ ለመፈጸም ፡ የተዘጋጀ ፡ መሆኑን ፡ ማረጋገጥ ፡ ይገባዋል ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፺፰ ። የጕዳት ፡ አላፊነትን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

(፩) አንድ ፡ ዕቃ ፡ የማስረከብ ፡ ግዴታ ፡ ያለበት ፡ ባለዕዳ ፡ በውላቸው ፡ መሠረት ፡ ለተዋዋለው ፡ ሰው ፡ ከአስረከበበት ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ በዚህ ፡ ዕቃ ፡ ላይ ፡ የሚደ ሰርውን ፡ የመበላሸትን ፡ ወይም ፡ የመጥፋትን ፡ ጕዳት ፡ የሚችለው ፡ እሱ ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ዕቃውን ፡ እንዲረከብ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ከተደረገለት ፡ ጊዜ ፡ አንሥቶ ፡ የሚደርሰውን ፡ ጕዳት ፡ የሚችለው ፡ ተዋዋዩ ፡ ነው ።

(፫) አንድ ፡ ተዋዋይ ፡ በአንድ ፡ ውል ፡ ያለበትን ፡ ግዴታውን ፡ ሌላው ፡ ወገን ፡ ተዋ ዋይ ፡ በማያሻማ ፡ አኳኋን ፡ ውሉን ፡ አልፈጽምም ፡ ብሎ ፡ ያስታወቀው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ይኸው ፡ ሌላው ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ ዕዳ ፡ ለመክፈል ፡ የማይችል ፡

BACK

ሁኗል ፣ ብሎ ፣ ፍርድ ፣ ቤቱ ፣ የወሰነ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ተዋዋዩም ፣ በበኩሉ ፣ ግዴታውን ፣ አልፈጽምም ፣ ለማለት ፣ ይችላል ።

ቊ ፣ ሺኟደዓፀ ። የዚህ ፣ መብት ፣ ወሰን ።

አንደኛው ፣ ወገን ፣ ተዋዋይ ፣ በውሉ ፣ መሠረት ፣ ግዴታውን ፣ ለመፈጸም ፣ የተዘጋጀ ፣ መሆኑን ፣ በማረጋገጥ ፣ በቂ ፣ የሆነ ፣ ዋስትና ፣ እንደ ፣ ሰጠ ፣ ወዲያውኑ ፣ ከዚህ ፣ በላይ ፣ ባለው ፣ ቊጥር ፣ እንደተመለከተው ፣ አሳብ ፣ ውሉ ፣ መፈጸም ፣ አለበት ።

ቊ ፣ ሺኟደኟ ። ስለ ፣ አከፋፈሉ ፣ የሚሆን ፣ ወጪ ።

ስለ ፣ ዕዳው ፣ አከፋፈል ፣ የሚደረገው ፣ ሌላ ፣ ወጪ ፣ የሚታሰበው ፣ በውሉ ፣ ላይ ፣ ተቃራኒ ፣ የሆነ ፣ ስምምነት ፣ ከሌለ ፣ በቀር ፣ በባለዕዳው ፣ ላይ ፣ ነው ።

ቊ ፣ ሺኟደኟኟ ። ደረሰኝ ።

(ሀ) ዕዳውን ፣ የሚከፍል ፣ ባለዕዳ ፣ ስለ ፣ መክፈሉ ፣ የደረሰኝ ፣ እንዲሰጠው ፣ ዕዳውም ፣ በሙሉ ፣ ተከፍሎ ፣ እንደሆን ፣ የውሉ ፣ ሰነድ ፣ እንዲመለስለት ፣ ወይም ፣ እንዲሰረዝለት ፣ የመጠየቅ ፣ መብት ፣ አለው ።

(ለ) ክፍያው ፣ በሙሉ ፣ ያልሆነ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ወይም ፣ የውሉ ፣ ሰነድ ፣ ለባለ ሀብቱ ፣ ሌላ ፣ መብት ፣ የሚያስገኝለት ፣ ሲሆን ፣ ባለዕዳው ፣ አንድ ፣ ደረሰኝ ፣ እንዲሰጠው ፣ ወይም ፣ የከፈለው ፣ ገንዘብ ፣ ልክ ፣ በሰነዱ ፣ ላይ ፣ እንዲጻፍለት ፣ የማስገደድ ፣ መብት ፣ አለው ።

ቊ ፣ ሺኟደኟኟ ። ስለ ፣ ሰነድ ፣ ማጥፋት ።

ባለገንዘቡ ፣ ሰነዱ ፣ ጠፍቶብኛል ፣ ያለ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ሰነዱ ፣ ዋጋ ፣ የሌለው ፣ ስለ ፣ መሆኑና ፣ ዕዳውም ፣ ያለቀለት ፣ ስለ ፣ መሆኑ ፣ ማስረጃ ፣ እንዲሰጠው ፣ ዕዳ ፣ ከፋዩ ፣ የመጠየቅ ፣ መብት ፣ አለው ።

ክፍል ፣ ፫ ።

ስለ ፣ ውል ፣ መሻሻል ።

ቊ ፣ ሺኟደኟ፫ ። ውሎች ፣ በዳኞች ፣ የማይሻሻሉ ፣ ስለ ፣ መሆናቸው ።

በሕጉ ፣ ላይ ፣ ተገልጾ ፣ የተመለከተ ፣ ካልሆነ ፣ በቀር ፣ ዳኞች ፣ ርትዕን ፣ ምክንያት ፣ በማድረግ ፣ ውሉን ፣ ለማሻሻልም ፣ ሆነ ፣ ለመለወጥ ፣ አይችሉም ።

ቊ ፣ ሺኟደኟ፬ ። የውሉ ፣ ሚዛናዊነት ፣ ስለ ፣ መቅረቱ ።

(ሀ) የአፈጻጸሙ ፣ ሁኔታ ፣ ቢለወጥና ፣ ከተዋዋዮቹ ፣ አንደኛው ፣ ወገን ፣ የገባበት ፣ ግዴታ ፣ አስቦት ፣ ከነበረው ፣ የበለጠ ፣ ከባድ ፣ ቢሆንበትም ፣ እንኳ ፣ ውሉ ፣ እንዳለ ፣ ጸንቶ ፣ ይቈያል ።

(ለ) በመሠረታዊው ፣ ስምምነታቸው ፣ ወይም ፣ በአዲስ ፣ ስምምነት ፣ የዚህ ፣ ዐይነት ፣ አጋጣሚ ፣ ነገር ፣ የሚያስከትለውን ፣ ሁኔታ ፣ የማሻሻሉ ፣ ጉዳይ ፣ የተዋዋዮቹ ፣ ወገኖች ፣ ነው ፣ እንጂ ፣ የዳኞች ፣ ሥልጣን ፣ አይደለም ።

ቍ፡፸፯፻፫፭።የዘመድ፡ ዳኛ፡ ስለ ፡ መምረጥ ።

የውሉ ፡ ስምምነት ፡ በሚደረግበት ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ በኋላ ፡ የውሉን ፡ የዋጋ ፡ ሆኔታ ፡ የለወጠውን ፡ ነገር ፡ በስምምነት ፡ ለማሻሻል ፡ የሚቻልበትን ፡ መንገድ ፡ ለመፈለግ ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ ነገራቸውን ፡ ወደ ፡ ዘመድ ፡ ዳኛ ፡ እንዲቀርብ፡ ሊስማሙ ፡ ይችላሉ ።

ቍ፡፸፯፻፫፮።በተዋዋዮቹ፡ ወገኖች፡ መካከል ፡ ያለ ፡ ልዩ ፡ የመተማመን ፡ ግንኙነት ።

በተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ መካከል ፡ ስምምነት ፡ የታጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ በሥጋ ፡ ዝምድና ፡ ወይም ፡ በጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ የተሳሰረ ፡ ግንኙነት ፡ ወይም ፡ በመካከላቸው ፡ አንድ ፡ የመተማመን ፡ ልዩ ፡ ግንኙነት ፡ ያላቸው፡ ከመሆኑ ፡ የተነሣ ፡ ለተዋዋያቸው ፡ በተለይ ፡ በርትዕ ፡ አስተያየት ፡ እንዲያደርጉ ለት ፡ በሚገደዱበት ፡ ጊዜ ፡ ዳኞች ፡ ውሉን ፡ ለማሻሻል ፡ ይችላሉ ።

ቍ፡፸፯፻፫፯። ከመንግሥት፡ መሥሪያ፡ ቤት፡ ጋራ፡ ስለሚደረግ ፡ ውል ።

(፩) ከመንግሥት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጋራ ፡ የተደረጉ ፡ ውሎች ፡ ሊሻሻሉ ፡ የሚችሉት ፤ የውሉ ፡ ስምምነቶች ፡ የተፈጸሙበት ፡ የዋነኛው ፡ ስምምነት ፡ ሁኔታ ፡ በሕዝባዊ ፡ ባለሥልጣን ፡ የተለወጠ ፡ሲሆንና ፡ ከመንግሥት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጋራ ፡ የተዋዋለው ፡ ሰው ፡ የውሉን ፡ ግዴታ ፡ ለመፈጸም ፡ የከበደ ፡ የገንዘብ ፡ ጉዳት ፡ የሚያመጣበት ፡ ወይም ፡ ለመፈጸም ፡ የማይቻል ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጉዳይ ፡ በአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ ስለ ፡ ተፈጸሙ ፡ ውሎች ፡ ሁሉ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ አስተዳደር ፡ ክፍል ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውሎች ፡ የተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ፡፸፯፻፫፰። እንደ፡ ውሉ፡ ለመፈጸም፡ በከፊል ፡ የሚያጋጥም ፡ ችግር ።

ከተዋዋዮቹ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ የገባውን ፡ ግዴታ ፡ ለመፈጸም ፡ በከፊሉ ፡ የማይቻል ፡ ሲሆንበትና ፡ ቢሆንም ፡ የውሉ ፡ ስምምነት ፡ ውሳኔ ፡ እንዲቀር ፡ ለመፍረድ ፡ በቂ ፡ ምክንያት ፡ ሆኖ ፡ ሳይታይ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ የሚፈጸመውን ፡ ግዴታ ፡ ለመቀነስ ፡ ይችላሉ ።

ቍ፡፸፯፻፫፱። የውሉ፡ ሚዛናዊነት።

ከላይ ፡ የተመለከቱት ፡ የሁለቱ ፡ ቍጥሮች ፡ ሁኔታ ፡ ባጋጠመ ፡ ጊዜ ፡ ዳኞች ፡ ውሳኔ ፡ ሲሰጡ ፡ የውሉ ፡ ሚዛናዊነት ፡ አፈጻጸም ፡ እንዳይጓደል ፡ ጥንቃቄ ፡ ማድረግ ፡ አለባቸው ።

ቍ፡፸፯፻፬፰። ስለ ፡ ችሮታ ፡ የሚሰጥ ፡ ጊዜ ።

(፩) ዳኞች ፡ የባለዕዳውን ፡ ሁኔታና ፡ የነገሩን ፡ አግባብ ፡ በመረዳት ፡ (በመመልከት) ፡ ይህንንም ፡ ሥልጣናቸውን ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ሲያውሉ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ጥንቃቄ ፡ በማድረግ ፡ ለባለዕዳው ፡ ግዴታውን ፡ ለመፈጸሚያ ፡ አስፈላጊ ፡ ጊዜ ፡ የሚያሻው ፡ ሲሆን ፡ አንድ ፡ የችሮታ ፡ ጊዜ ፡ ሊሰጡት ፡ ይችላሉ ።

(፱) ይህም ፡ ጊዜ ፡ በማንኛቸውም ፡ ምክንያት ፡ ቢሆን ፡ ከስድስት ፡ ወር፡ የበለጠ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

(፲) ተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ ዳኞች ፡ የምሕረት ፡ ጊዜ ፡ ሊሰጡ ፡ አይችሉም፡ የሚል፡ ቃል ፡ በውላቸው ፡ ውስጥ ፡ ሊያገቡ ፡ ይችላሉ ።

ክፍል ፡ ፬ ።

ውልን ፡ ስላለመፈጸም ።

ቊ፡ሺ፯፻፫፩።የውል ፡ አለመፈጸም ፡ ስለሚያስከትለው ፡ ነገር ።

(፩) ከተዋዋዮቹ ፡ አንዱ ፡ የውሉን ፡ ግዴታ ፡ ያልፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሌላው ፡ ወገን ፡ እንደ ፡ ነገሩ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ ውሉን ፡ እንዲፈጽምለት ፡ ሊጠይቅ፡ ይችላል ፤ ይህም ፡ ባይሆን ፡ የውሉን ፡ መፍረስ ፡ ራሱ ፡ ሊጠይቅ ፡ ወይም ፡ ሊገልጽ ፡ ይችላል ።

(፪) በሌላ ፡ በኩል ፡ ደግሞ ፡ የውሉ ፡ አለመፈጸም ፡ ጉዳይ ፤ ጉዳት ፡ ስላደረሰበት ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ እንዲከፈለው ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፫፪።የማስጠንቀቅ ፡ አስፈላጊነት ።

እንደ ፡ ውሉ ፡ ሳይፈጸምልኝ ፡ ቀርታል ፡ በማለት ፡ ክርክር ፡ ለማቅረብ ፡ የሚፈልገው ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፤ የተዋዋለው ፡ ሰው ፡ ግዴታውን ፡ እንዲፈጽምለት፡ ለማድረግ፡ አስቀድሞ፡ ማስጠንቀቂያ፡ ሊሰጠው ፡ ያስፈልጋል ።

ቊ፡ሺ፯፻፫፫።ማስጠንቀቂያ ፡ የሚደረግበት ፡ ሥርዐትና ፡ (ፎርም) ፡ ዘመን ።

(፩) የማስጠንቀቂያ ፡ መስጠት ፡ ጉዳይ ፡ የሚደረገው ፡ ይህን ፡ እንድትፈጽም ፡ የሚል፡ እንደ፡ መጨረሻ፡ ትእዛዝ፡ በሆነ ፡ ማስታወቂያ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ አድራጎት ፡ የባለገንዘቡን ፡ አሳብ ፡ መግለጫ ፡ በሆነ ፡ ዐይነት ፡ የሚቀርብ ፡ የውሉን ፡ ፍጻሜ ፡ ለማግኘት ፡ የሚደረግ ፡ ተግባር ፡ ነው ።

(፪) ይህን ፡ ለማድረግ ፡ የሚቻለው ፡ ግዴታው ፡ ተጠያቂ ፡ ከሆነበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ ነው ።

ቊ፡ሺ፯፻፫፬። ጊዜ ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

(፩) ባለ ፡ ገንዘቡ ፡ ለባዕዳው ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ሲሰጥ ፡ ለግዴታው ፡ መፈጸሚያ ፡ የሚሆን ፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ፡ ሊወስንለት፡ ይችላል ፤ ይህ ፡ የተወሰነው፡ ጊዜ ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ ግን ፡ ውሉ ፡ በዐይነታው ፡ እንዲፈጸም ፡ የማይቀበለው፡ መሆኑን ፡ ያስታውቃል ።

(፪) ይህ ፡ ጊዜ ፡ ሊወሰን ፡ የሚገባው ፡ በጉዳዩ ፡ ዐይነትና ፡ በአካባቢው ፡ ሁኔታ ፡ በአእምሮ ፡ ግምት፡ በቂ ፡ በሆነ ፡ መጠን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፫፭ ። ማስጠንቀቂያ፡መስጠት ፡ ጠቃሚ ፡ የማይሆንበት ፡ ጉዳይ ።

ማስጠንቀቂያ ፡ መስጠት ፡ ጠቃሚ ፡ የማይሆነው ፤

(ሀ) ያለ ፡ ማድረግ ፡ ግዴታ ፡ በሚያጋጥምበት ፡ ጊዜ ፤

(ለ) ባለዕዳው ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ የውሉን ፡ ግዴታ ፡ የሚፈጽምበት ፡ ጊዜ ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ተመልክቶ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ይህ ፡ የተወሰነው ፡ የግዴታ ፡ መፈጸሚያ ፡ ዘመን ፡ ያለፈ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) ባለዕዳው ፡ ግዴታውን ፡ የማይፈጽም ፡ ስለ ፡ መሆኑ ፡ በጽሑፍ ፡ ያስታወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(መ) ማንኛውም ፡ ሌላ ፡ ተግባር ፡ ሳያስፈልግ ፡ በውሉ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ እንዳለፈ ፡ ወዲያውኑ ፡ ለባለዕዳው ፡ የመጨራሻ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ እንደ ፡ ተሰጠው ፡ ይቁጠራል ፡ የሚል ፡ ቃል ፡ በስምምነቱ ፡ ላይ ፡ ተመልክቶበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፫፮ ። ውልን፡በግድ ፡ ስለ ፡ ማስፈጸም ።

(ሀ) ውሉ ፡ በግዴታ ፡ እንዲፈጸም ፡ ሊታዘዝ ፡ የሚቻለው ፤ እንደ ፡ ውሉ ፡ ይፈጸም ልኝ ፡ ብሎ ፡ ለሚጠይቀው ፡ ተዋዋይ ፡ ወገን ፡ የተለየ ፡ ጥቅም ፡ የሚሰጠው ፡ በሆነ ፡ ጊዜና ፡ አፈጻጸሙም ፡ በባለዕዳው ፡ ነጻነት ፡ ላይ ፡ ምንም ፡ መስናከል ፡ ሳያደርስበት ፡ ሊፈጸም ፡ የሚቻል ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፫፯ ። የማድረግና ፡ ያለ ፡ ማድረግ ፡ ግዴታ ።

(ሀ) ባለዕዳው ፡ ሊፈጽመው ፡ የሚገባውን ፡ የማድረግ ፡ ግዴታ ፤ ባለገንዘቡ ፡ በባለዕዳው ፡ ኪሣራ ፡ እንዲፈጽም ፡ ወይም ፡ እንዲያስፈጽም ፡ ሊፈቅድለት ፡ ይችላል ።

(ለ) እንዲሁም ፡ ባለዕዳው ፡ በውል ፡ ተገድዶበት ፡ የነበረውን ፡ ያለማድረግ ፡ ግዴታ ፡ ተላልፎ ፡ የሠራውን ፡ ሁሉ ፡ ባለገንዘቡ ፡ በባለዕዳው ፡ ኪሣራ ፡ ሊያፈርስ ፡ ወይም ፡ ራሱ ፡ ሊያስፈርስ ፡ ሊፈቅድለት ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፫፰ ። ዐይነቱ ፡ በታወቀ ፡ ነገር ፡ ስለ ፡ መዋዋል ።

በውሉ ፡ የተገባው ፡ ግዴታ ፡ ዐይነቱ ፡ በታወቀ ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህን ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ወገን ፡ ባለዕዳው ፡ እንዲያስረክበው ፡ የተገደደበትን ፡ ዐይነቱ ፡ የታወቀውን ፡ ነገር ፡ ያለ ፡ አንዳች ፡ ችግርና ፡ ከፍተኛ ፡ ግምት ፡ ያለው ፡ ወጪ ፡ ለማድረግ ፡ ሳይገደድ ፡ በሌላ ፡ ዐይነት ፡ ዘዴ ፡ ለማግኘት ፡ የሚችል ፡ ከሆነ ፡ ውሉ ፡ በግዴታ ፡ እንዲፈጸም ፡ ለማስገደድ ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፫፱ ። የተሰጠውን ፡ ነገር ፡ አልቀበልም ፡ ስለ ፡ ማለት ።

ባለገንዘቡ ፡ ሊመለስለት ፡ የቀረበለትን ፡ ነገር ፡ ሕጋዊ ፡ ባልሆነ ፡ ምክንያት ፡ አልቀበልም ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ባለዕዳው ፡ ይህን ፡ ነገር ፡ በባለገንዘቡ ፡ ኪሣራ ፡ ሕዝባዊ ፡ በሆነ ፡ የዕቃ ፡ ማስቀመጫ ፡ ቦታ ፡ ወይም ፡ በመንግሥት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ሣጥን ፡ ወይም ፡ ዕቃው ፡ ሊከፈልበት ፡ ይገባው ፡ በነበረበትና ፡ ዳኞች ፡ ባዘዙበት ፡ በማንኛውም ፡ ስፍራ ፡ ለማስረከብ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፹ ። ተገቢውን ፡ ነገር ፡ ለማድረግ ፡ ስላለመቻል ።

ባለገንዘቡ ፡ ማን ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለማወቅ ፡ ያልተቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ራሱ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ፡ የሚያጠራጥር ፡ ሲሆን ፤ ወይም ፡ በባለገንዘቡ ፡ የግል ፡ ጕዳይ፡ ምክንያት ፡ ለባለገንዘቡ ፡ ተገቢ ፡ የሆነው ፡ ነገር ፡ ሊቀርብ ፡ (ሊሰጥ) ፡ የማይ ቻል ፡ ሲሆንም ፡ እንደዚሁ ፤ ለባለዕዳው ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተመለከተው ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፹፩ ። ዕቃውን ፡ ስለ ፡ መሸጥ ።

(፩) የተዋዋሉበት ፡ ነገር ፡ ዕቃ ፡ ለመበላሸት ፡ የሚችል ፡ ይበላሻል ፡ ተብሎ ፡ የሚያሠጋ ፡ ሲሆን ፡ ወይም ፡ ከራሱ ፡ ዋጋ ፡ ያልተመዛዘነ ፡ የጥበቃ ፡ ወይም፡ የማስቀመጫ ፡ ዋጋ ፡ የሚጠይቅ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለዕዳው ፡ ፍርድ ፡ ቤትን ፡ አስፈቅዶ ፡ ይህን ፡ ዕቃ ፡ በሐራጅ ፡ ሊሸጠው ፡ ይችላል ።

(፪) እንደዚሁም ፡ ዕቃው ፡ በዕለት ፡ ገበያ ፡ ተወስኖ ፡ የታወቀ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ሲሆን፡ ወይም ፡ በነዋሪ ፡ ዋጋ ፡ ተወስኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ደግሞ ፡ በሐ ራጅ፡ ለመሸጥ፡ ከሚጠየቀው፡ ዋጋ ፡ የሚበልጥ ፡ ተመዛዛኝ ፡ ያልሆነ ፡ ወጪ፡ የሚያስፈልገው ፡ ዝቅተኛ ፡ ዋጋ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለዕዳው ፡ የፍርድ ፡ ቤትን፡ፈቃድ ፡ ጠይቆ ፡ ዕቃውን ፡ አስማምቶ ፡ ለመሸጥ ፡ ይችላል ።

(፫) እንዲህም፡ ሲሆን ፡ የዕቃውን ፡ ሽያጭ ፡ ዋጋ ፡ ለመንግሥት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት፡ ሣጥን ፡ ማስረከብ ፡ ይገባዋል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፹፪ ። ማስረከብ ፡ የሚጸናበት ።

ያስረከበው ፡ ዕቃ ፡ ወይም ፡ ዋጋ ፡ ትክክለኛ ፡ መሆኑ ፡ በዳኞች ፡ ከተረጋገጠለ ትና ፡ ባለዕዳውም ፡ ይህንኑ ፡ በደንብ ፡ ካስረከበ ፡ ከግዴታ ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፹፫ ። ያስረከበውን ፡ ዕቃ ፡ መልሶ ፡ ስለ ፡ መውሰድ ።

(፩) ያስረከበውን፡ ነገር፡ ተገቢ፡ ባለዋጋ ፡ መሆኑ ፡ ከታወቀለት ፡ በኋላም ፡ ቢሆን፡ ይህን ፡ ያስረከበውን ፡ ነገር ፡ ባለገንዘቡ ፡ የሚቀበለው ፡ መሆኑን ፡ ካላስታ ወቀ ፡ ባለዕዳው፡ አስረክቦት፡ የነበረውን ፡ ነገር ፡ ወይም ፡ ዋጋውን ፡ መልሶ፡ ሊወስድ ፡ ይችላል ።

(፪) ይህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ዕዳው ፡ እንደ ፡ ገና ፡ በባለዕዳው ፡ ላይ ፡ ይመለስበታል ።

(፫) ባለዕዳው ፡ አስረክቦት ፡ የነበረው ፡ ነገር ፡ ወይም ፡ ዋጋው ፡ ትክክል ፡ መሆኑ፡ በዳኞች ፡ ከታወቀ ፡ በኋላ ፤ ቀድሞ ፡ በዋስትና ፡ አላፊነት ፡ ውስጥ ፡ ገብ ተው ፡ የነበሩትን ፡ ዋሶች ፡ አላፊነት ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ሊያገኛቸውም ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፹፬ ። ውልን ፡ በፍርድ ፡ ስለ ፡ መሰረዝ ።

በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ግዴታዎቹን ፡ ያልፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ወይም ፡ የፈጸ ማቸው ፡ ሙሉ ፡ ወይመ ፡ ፍጹም ፡ ባልሆነ ፡ አኳኋን ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞቹ ፡ በእን ደኛው ፡ መንገ ፡ ጠያቂነት ፡ ውሉን ፡ ሊያስቀሩት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፹፩ ። ቅን ፡ ልቡና ።

(፩) ዳኞቹ ፡ ውሳኔ ፡ ለመስጠት ፡ የተዋዋዮችን ፡ ጥቅምና ፡ ለቅን ፡ ልቡና ፡ የሚያስ ፈልገውን ፡ ነገር ፡ መሠረት ፡ ማድረግ ፡ ይገባቸዋል ።

(፪) በውሉ ፡ ላይ ፡ ዐይነተኛ ፡ የሆነ ፡ ውል ፡ መጣስ ፡ ካልተደረገ ፡ በቀር ፡ ዳኞች ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ አይበይኑም ።

(፫) እንዲሁም ፡ የውሉ ፡ መሠረታዊ ፡ ነገሮች ፡ ካልተነኩና ፡ በዚሁም ፡ ምክንያት ፡ ጠያቂው ፡ ይህን ፡ የመሰለው ፡ ነገር ፡ ይሆናል ፡ ቢል ፡ ኖሮ ፡ ተዋዋዩ ፡ ካለመ ፈጸሙ ፡ የተነሣ ፡ ውሉ ፡ በሚገኝበት ፡ ሁኔታ ፡ ውሉን ፡ የማይዋዋል ፡ መሆኑ ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ ሊገለጽ ፡ የሚቻል ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ አፈጻጸሙ ፡ በዚሁ ፡ ዐይነት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፹፪ ። በአንድ ፡ ወገን ፡ ብቻ ፡ የሚደረግ ፡ የውል ፡ ማፍረስ ። (፩)የውል ፡ ማፍረሻ ፡ የሚሆኑ ፡ የውል ፡ ቃሎች ።

በአንድ ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ ውልን ፡ የሚያፈርሱ ፡ የስምምነቶች ፡ ቃል ፡ ተገ ልጾ ፡ ከተጻፈበትና ፡ የዚሁም ፡ ስምምነት ፡ አፈጻጸም ፡ ጉዳይ ፡ ተሟልቶ ፡ ከተገኘ ፡ አንደኛው ፡ ተዋዋይ ፡ ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ሲል ፡ ለመግለጽ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፹፫ ። (፪) ቀርጠኛ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ መፈጸሚያ ፡ ጊዜ ።

በውሉ ፡ ላይ ፡ አንድ ፡ ግዴታ ፡ መፈጸሚያ ፡ ሆኖ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ በተሰጠበት ፡ ጊዜ ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ ይበቃል ፡ ተብሎ ፡ በተሰጠው ፡ ቀን ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ በዳኛ ፡ በተሰጠው ፡ የችሮታ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ከተዋዋዩ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ የገባውን ፡ ግዴታ ፡ ሳይፈጽም ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ውሉ ፡ ይፍረስልኝ ፡ የሚለው ፡ ወገን ፡ ይህ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተነገረው ፡ የማ ፍረስ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፹፬ ። (፫) መፈጸም ፡ ስላለመቻል ።

ከተዋዋዮቹ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ የገባበትን ፡ ግዴታ ፡ ለመፈጸም ፡ የማይቻ ለው ፡ ሆኖ ፡ ከተገኘ ፡ ወይም ፡ የመፈጸሚያውን ፡ ጊዜ ፡ ካዘገየ ፡ በዚህም ፡ ምክን ያት ፡ የውሉ ፡ መሠረታዊ ፡ ስምምነት ፡ የተነካ ፡ ሆኖ ፡ ከተገኘ ፡ ያንደኛው ፡ ወገን ፡ የውል ፡ አፈጻጸም ፡ ግዴታ ፡ ጊዜ ፡ ከመድረሱም ፡ በፊት ፡ ቢሆን ፡ እንኳ ፡ ውሉ ፡ ይፈጸምልኝ ፡ የሚለው ፡ ወገን ፡ ውሉ ፡ እንደ ፡ ፈረሰ ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፹፭ ። (፬) መፈጸምን ፡ እንቢ ፡ ስለ ፡ ማለት ።

(፩) እንዲሁም ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ውሉን ፡ የማይፈጽም ፡ ስለ ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ በሆነ ፡ መንገድ ፡ ያስታወቀው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከላይ ፡ የተ መለከተው ፡ የማፍረስ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ይህ ፡ ሲሆን ፡ አስቀድሞ ፡ አንደኛውን ፡ ወገን ፡ ከማስጠንቀቅ ፡ በፊት ፡ የው

ሉን ፡ መሻር ፡ መብት ፡ ሊሠራበት ፡ አይችልም ፤ ይህ ፡ መብት ፡ ተሠርቶ በት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በውሉ ፡ ተገዳጅ ፡ የሆነው ፡ ወገን ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ከደ ረሰለት ፡ በኋላ ፡ በ፲፩ ፡ ቀን ፡ ውስጥ ፡ በውሉ ፡ መሠረት ፡ ለመፈጸም ፡ ስለ ፡ መቻሉ ፡ በቂ ፡ ዋስትና ፡ ያቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ የውል ፡ ማፍረስ ፡ መብት ፡ ይቀራል ።

(ቮ) አንደኛው ፡ ወገን ፡ ግዴታውን ፡ የማይፈጽም ፡ መሆኑን ፡ በጽሑፍ ፡ ካስታወቀ ፤ የማስጠንቀቂያ ፡ መስጠቱ ፡ ጉዳይ ፡ አስፈላጊ ፡ መሆኑ ፡ ይቀራል ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፸ ። ውልን ፡ ባለመፈጸም ፡ የተደረገ ፡ ጉዳት ።

(ፊ) ተዋዋዩ ፡ ግዴታውን ፡ ባለመፈጸሙ ፡ ውሉን ፡ በግዴታ ፡ እንዲፈጽም ፡ ወይም ፡ እንዲፈርስ ፡ ከማስደረጉም ፡ በቀር ፡ ከነዚሁ ፡ ማሻሻያዎች ፡ ጋራ ፡ አጣምሮ ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ መጠየቅ ፡ ይችላል ።

(ፋ) ቀጥሎ ፡ የተጻፉት ፡ ቊጥሮች ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ ኪሣ ራውና ፡ ልኩ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርስ ፡ አላፊነት ፡ በሚ ለው ፡ ምዕራፍ ፡ በተጻፉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ይወሰናል ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፸፩ ። ኪሣራ ፡ የሚከፈልበት ፡ ጊዜ ።

(ፊ) ከተዋዋዮቹ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ምንም ፡ ጥፋት ፡ ባያደርግ ፡ እንኳ ፡ ያለ በትን ፡ ግዴታ ፡ ሳይፈጽም ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህን ፡ ግዴታውን ፡ ባለ መፈጸሙ ፡ ምክንያት ፡ ብቻ ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(ፋ) ተዋዋይ ፡ የውል ፡ ግዴታውን ፡ ያልፈጸመበትን ፡ በቂ ፡ ምክንያት ፡ ካላስረዳና ፤ ይህም ፡ ምክንያት ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ መሆኑ ፡ ካልተረጋገጠለት ፤ የውሉ ፡ አለመፈጸም ፡ ከሚያመጣው ፡ አላፊነት ፡ ሊድን ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፸፪ ። ከዐቅም ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ኀይል ።

(ፊ) ከዐቅም ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ሊመልሱት ፡ የማይቻል ፡ ኀይል ፡ ደርሷል ፡ የሚባ ለው ፡ አንድ ፡ ባለዕዳ ፡ ባላሰበው ፡ ነገር ፡ ድንገት ፡ ደራሽ ፡ ሆኖበት ፡ ግዴታ ውን ፡ እንዳይፈጽም ፡ ፍጹም ፡ መሰናክል ፡ በሆነ ፡ ዐይነት ፡ የሚያግደው ፡ ነገር ፡ ባጋጠመው ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

(ፋ) በአእምሮ ፡ ግምት ፡ ባለዕዳው ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡ ሊያስብበት ፡ የሚቻል ፡ መሆኑ ፡ የታወቀ ፡ አንድ ፡ ድንገተኛ ፡ ደራሽ ፡ ነገር ፡ ወይም ፡ ለውሉ ፡ አፈጻጸም ፡ ከባድ ፡ የሆነ ፡ ወጪ ፡ በባለዕዳው ፡ ላይ ፡ የሚደርስበት ፡ ቢሆን ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ኀይል ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ አይገመትም ።

ቊ ፡ ሺ፯፻፸፫ ። ከዐቅም ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ኀይል ፡ ነው ፡ የሚያሰኙ ፡ ምክንያቶች ።

እንደ ፡ ነገሩ ፡ ሁኔታ ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ኀይል ፡ ነው ፡ ሊያሰኙ ፡ የሚ ችሉ ፡ ምክንያቶች ፤

(ሀ) ባለዕዳው ፡ አላፊ ፡ የማይሆንበት ፤ ያልታሰቡና ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ የሚመጡ ፡ ድንገት ፡ ደራሽ ፡ ነገሮች ፤

(ለ) ውሉ ፡ እንዳይፈጸም ፡ በመንግሥት ፡ የሚደረግ ፡ ክልከላ ፤

(ሐ) እንደ ፡ መሬት ፡ መናወጽ ፡ መብረቅ ፤ ማዕበል ፡ ይህን ፡ የመሳሰለ ፡ ፍጥረታዊ ፡ መቅሠፍት ፤

(መ) የጠላት ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ጦርነትና ፡ የአገር ፡ ውስጥ ፡ ጦርነት ፤

(ሠ) የባለዕዳው ፡ መሞት ፡ ወይም ፡ ባልታሰበ ፡ ሁኔታ ፡ የሚደርስበት ፡ ከባድ ፡ አደጋ ፡ ወይም ፡ ጽኑ ፡ ሕመም ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፶፬ ። ከዐቅም ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ኀይል ፡ አለመኖር ።

ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር፤

(ሀ) በተዋዋዩ ፡ ፋብሪካ ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ ሥራውን ፡ ከሚያከናውንበት ፡ ባንደኛው ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ቅርንጫፍ ፡ ውስጥ ፡ የተደረገ ፡ የሠራተኞች ፡ አድማ ፡ ወይም ፡ የመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ መዘጋት ፡ ጉዳት ፤

(ለ) ለውሉ ፡ አፈጻጸም ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነው ፡ ዋነኛ ፡ ጠባይ ፡ ያለው ፡ ዕቃ ፡ ዋጋ ፡ መወደድ ፡ ወይም ፡ መርከስ ፤

(ሐ) ባለዕዳው ፡ ያለበትን ፡ የግዴታ ፡ አፈጻጸም ፡ ወጪ ፡ የሚያከብድበት ፡ የአዲስ ፡ ሕግ ፡ መውጣት ፤

ከዐቅም ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ኀይል ፡ ነው ፡ አያሰኝም ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፶፭ ። ጥፋት ፡ መደረጉን ፡ ስለ ፡ ማስረዳት ።

እንደኛው ፡ ወገን ፡ ሁለተኛውን ፡ ወገን ፡ ግዴታውን ፡ አልፈጸመልኝም ፡ ብሎ ፡ ኪሣራ ፡ ለማግኘት ፡ የሚችለውና ፡ የተዋዋዩን ፡ ጥፋት ፡ ለማረጋገጥ ፡ የሚያስፈልገው ፤

(ሀ) ባለዕዳው ፡ ለተዋዋዩ ፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ፍጻሜ ፡ ሊያስገኝለት ፡ ለዚህም ፡ እርግጠኛ ፡ ነኝ ፡ ሳይል ፡ የሚችለውን ፡ ያህል ፡ ብቻ ፡ ለማድረግ ፡ ውል ፡ የገባ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ሕግ ፡ በአንድ ፡ በተወሰነ ፡ የውል ፡ ልዩነት ፡ ለይቶ ፡ ይህን ፡ ደንብ ፡ የጠቀሰ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፶፮ ። ከባድ ፡ ጥፋት ።

ውሉ ፡ ለአንደኛው ፡ ተዋዋይ ፡ ጥቅም ፡ ብቻ ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ ባልተፈጸመ ፡ ጊዜ ፡ ሁለተኛው ፡ ወገን ፡ ኪሣራ ፡ ለመክፈል ፡ የሚገባው ፡ ከባድ ፡ የሆነ ፡ ጥፋት ፡ አድርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፶፯ ። ለተዋዋዩ ፡ ስለ ፡ ማስታወቅ ።

(፩) ባለዕዳው ፡ ግዴታውን ፡ ለመፈጸም ፡ የሚከለክለውን ፡ ምክንያት ፡ ለተዋዋዩ ፡ ወዲያውኑ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) ተዋዋዩ ፡ በጊዜው ፡ ማስታወቂያ ፡ ደርሶት ፡ ኖሮ ፡ ቢሆን ፡ ጉዳት ፡ እንዳይደር ስበት ፡ አስፈላጊውን ፡ ለማድረግ ፡ ይችል ፡ ስለ ፡ ነበረ ፤ ግዴታውን ፡ ባለመፈ ጸሙ ፡ በተዋዋዩ ፡ ላይ ፡ ለደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ባለዕዳው ፡ ጎላፊ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፺፮ ። የማስጠንቀቂያ ፡ ውጤት ።

ለባለዕዳው ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ከደረሰው ፤ ውሉ ፡ ያልተፈጸመበት ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ጎይል ፡ ምክንያት ፡ ቢሆንም ፡ ኪሣራ ፡ መታሰቡ ፡ አይቀርም ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፺፯ ። ደንበኛው ፡ የኪሣራ ፡ አቈራረጥ ።

(፩) የሚከፈለው ፡ ኪሣራ ፡ የሚታሰበው ፡ አእምሮ ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ ውሉ ፡ ባለመ ፈጸሙ ፡ ይደርሳል ፡ ብሎ ፡ በሚገምተው ፡ አስተያየት ፡ ልክ ፡ ነው ።

(፪) በዚህ ፡ አኳኋን ፡ የውሉ ፡ መሠረቶች ፡ ናቸው ፡ ተብለው ፡ የሚያዙት ፡ የው ሉን ፡ ዐይነት ፡ መመልከት ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ የተዋዋዮቹን ፡ የሞያ ፡ ሥራ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ የነበራቸውን ፡ ግንኙነት ፤ ባለዕዳው ፡ የሚያውቃቸውን ፡ ሁኔ ታዎችና ፡ ማንኛዎቹንም ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታዎች ፡ ሁሉ ፡ በመመልከት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻ ። ዝቅተኛ ፡ ጉዳት ።

ባለገንዘቡ ፡ ከጠየቀው ፡ ዝቅ ፡ ያለ ፡ ጉዳት ፡ ያገኘው ፡ መሆኑን ፡ ባለዕዳው ፡ ያስረዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጎላፊነቱ ፡ በዚሁ ፡ ጉዳት ፡ ልክ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፩ ። ከፍተኛ ፡ ጉዳት ።

(፩) ባለገንዘቡ ፡ ውል ፡ ሲያደርግ ፡ ጉዳቱን ፡ ይበልጥ ፡ የሚያከብዱትን ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ምክንያቶች ፡ ለባለዕዳው ፡ አስቀድሞ ፡ ያስታወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኪሣ ራው ፡ ባለገንዘቡ ፡ በደረሰበት ፡ እርግጠኛ ፡ ጉዳት ፡ ልክ ፡ ይሆናል ።

(፪) የአፈጻጸሙ ፡ ጕድለት ፡ ባለዕዳው ፡ ለመጉዳት ፡ ሲል ፡ ባደረገው ፡ ነገር ፡ ወይም ፡ ጕልህ ፡ በሆነ ፡ ቸልተኛነት ፡ ወይም ፡ ከባድ ፡ በሆነ ፡ ጥፋት ፡ ምክ ንያቶች ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለባለገንዘቡ ፡ የሚገባው ፡ ኪሣራ ፡ በደረሰበት ፡ እርግጠኛ ፡ ጉዳት ፡ ልክ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፯፻፪ ። የጉዳት ፡ ኪሣራን ፡ የመቀነስ ፡ ግዴታ ።

(፩) ውል ፡ አልተፈጸመልኝም ፡ የሚለው ፡ ወገን ፡ ውሉ ፡ ባለመፈጸሙ ፡ ምክን ያት ፡ የሚደርሰው ፡ ኪሣራ ፡ ያነሰ ፡ እንዲሆን ፡ ተገቢ ፡ የሆነውን ፡ ጥንቃቄ ፡ ሁሉ ፡ ማድረግ ፡ አለበት ፤ ይኸውም ፡ ይህ ፡ የሚያደርገው ፡ ጥንቃቄ ፡ አስቸጋ ሪና ፡ ብዙ ፡ ወጪ ፡ እንዲያደርግ ፡ የማያስገድደው ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

(፪) ይህ ፡ ጥንቃቄ ፡ በቸልተኛነት ፡ ሳይደረግ ፡ ቢቀር ፡ ውሉን ፡ ያልፈጸመው ፡ ሰው ፡ የሌላውን ፡ ወገን ፡ ቸልታ ፡ መከራከሪያ ፡ አድርጎ ፡ ኪሣራው ፡ እንዲ ቀነስለት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

BACK

ቍ ፡ ሺ፭፻፫ ። የገንዘብ ፡ ዕዳ ። (፩) ጊዜ ፡ በማሳለፍ ፡ ስለሚከፈል ፡ ወለድ ።

(፩) የገንዘብ ፡ ዕዳ ፤ እንዲከፍል ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ የደረሰው ፡ ባለዕዳ ፡ አንስተኛ ፡ ወለድ ፡ እንዲከፍል ፡ በስምምነቱ ፡ ቢወሰንም ፡ እንኳ ፡ በሕግ ፡ የተወሰነ ውን ፡ ወለድ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) በውለታው ፡ ውስጥ ፡ የበለጠ ፡ ወለድ ፡ የታሰበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ፀዚሁ ፡ በከ ፍተኛው ፡ ወለድ ፡ መታሰቡ ፡ ይቀጥላል ።

(፫) ባለገንዘቡ ፡ ምንም ፡ ኪሣራ ፡ ባይደርስበትም ፡ መሸድ ፡ ይገባዋል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፬ ። (፪) የወለድ ፡ ወለድ ።

(፩) ከባልፅዳው ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ ገንዘብ ፡ በየጊዜው ፡ የሚከፈል ፡ ሆኖ ፡ ለባለገ ንዘቡ ፡ በጊጊዜው ፡ የሚገኘው ፡ ገቢ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለምሳሌ ፡ ኪራይ፤ የርስት ፡ አሳብ ፤ የዘመትር ፡ ጡረታ ፡ ወይም ፡ ለሕይወቱ ፡ የተወሰነ ፡ ጡረታ ፡ የአንድ ፡ ካፒታል ፡ ወለድ ፤ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ከሆነ ፡ ደንበኛው ፡ ወለድ ፡ የሚ ታሰበው ፡ ክስ ፡ ለአንድ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ከቀረበበ ት ፡ ቀን ፡ ጀምሮና ፡ ይኸውም ፡ ባለዕዳው ፡ የአንድ ፡ ዓመት ፡ ሙሉ ፡ ሒሳብ ፡ ያለበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፪) ተመላላሽ ፡ ሒሳብን ፡ የሚመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፭ ። የጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ ማቻቻያ ።

ባለገንዘቡን ፡ ያገኘው ፡ ጉዳት ፡ ጊዜ ፡ በማሳለፍ ፡ ምክንያት ፡ ከሚከፈለው ፡ ወለድ ፡ የበለጠ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉን ፡ በተዋዋሉ ፡ ጊዜ ፡ ባለዕዳው ፡ ማስ ጠንቀቂያ ፡ ተደርጎለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ውለታው ፡ ያልተፈጸመበት ፤ ባለ ገንዘቡን ፡ ለመጉዳት ፡ በመፈለጉና ፡ በከባድ ፡ ቸልታና ፡ ወይም ፡ በከባድ ፡ ጥፋት ፡ ሲሆን ፡ ኪሣራውን ፡ ባለዕዳው ፡ በሙሉ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

የግዴታዎች ፡ መቅረት ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፮ ። (ሀ) ግዴታን ፡ የሚያስቀሩ ፡ መደበኛ ፡ ምክንያቶች ።

ውለታው ፤ በተደረገው ፡ ስምምነት ፡ መሠረት ፡ የተፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግዴ ታው ፡ ይቀራል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፯ ። (ለ) ልዩ ፡ ምክንያቶች ።

እንደዚሁም ፡ ግዴታው ፡ የሚቀረው ።

(ሀ) ግዴታው ፡ ዮተፈጸመበት ፡ ውል ፡ ዮትሰረዘ ፡ ወይም ፡ የፈረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ተዋዋዮቹ ፡ ወይም ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ ውለታው ፡ እንደሚፈቀድለት ፡ እንዲ ያልቅ ፡ ያደረጉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) ተዋዋዮቹ ፡ ያለውን ፡ ግዴታ ፡ በሌላ ፡ ግዴታ ፡ በመተካት ፡ ለማደስ ፡(ናባሲ ዮን)፡ ዮተስማሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(መ) ባለገንዘቡ ፡ ለባለዕዳው ፡ ያለበት ፡ ሌላ ፡ ግዴታና ፡ ዋናው ፡ ግዴታ ፡ የተ ቻቻሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሠ) የባለገንዘቡና ፡ የባለዕዳው ፡ መብት ፡ የተቀላቀለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ረ) የግዴታውን ፡ አፈጻጸም ፡ ሳይጠይቅ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ያለፈ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ውሎችን ፡ ስለ ፡ መሰረዝና ፡ ስለ ፡ ማፍረስ ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፮ ። የውልን ፡ ማፍረስ ፡ ማን፡ስለሚጠየቅ ።

(፩) ከውል ፡ ፈቃድ ፡ መስጠት ፡ ጕድለት ፡ ወይም ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ በአ ንደኛው ፡ ችሎታ ፡ ማጣት ፡ የተነሣ ፡ ውሉ ፡ እንዲሰረዝ ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚ ችለው ፡ በስምምነት ፡ ጕድለት ፡ ምክንያት ፡ ውሉን ፡ ለመሰረዝ ፡ እንዲጠ ይቅ ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ ወገን ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) ውሉ ፡ የተደረገበት ፡ ጕዳይ ፡ ወይም ፡ ምክንያት ፡ ከሕግ ፡ ውጭ ፡ የሆነ ፡ ነው ፡ ወይም ፡ ለሕሊና ፡ ተቃራኒ ፡ ነው ፡ ወይም ፡ ለውሉ ፡ አጸያፍ ፡ የተደነገገው ፡ ፎርም ፡ አልተጠበቀም ፡ ብሎ ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ አንዱ ፡ ወይም ፡ ማንኛውም ፡ ጥቅም ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ ውሉ ፡ እንዲሰረዝ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፱ ። ውልን ፡ ለመፈጸም፡እንቢ ፡ ማለት ።

ውሉን ፡ ለመፈጸም ፡ እንቢ ፡ ለማለት ፡ የሚፈልገው ፡ ወገን ፤ ውሉ ፡ የማይ ረጋ ፡ መሆኑን ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊያደርገው ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፲ ። የውል፡መሰረዝ ፡ ክስ ።

(፩) ውል፡ የማይረጋበት፡ ምክንያት ፡ ከቀረበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ከሁለት ፡ ዓመት፡ በኋላ ፡ የማሰረዝ ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ አይቻልም ።

ጕዳቱ ፡ የደረሰበት ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያደረሰ ፡ ሰው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉን ፡ የማሰረዝ ፡ ክስ ፡ መቅረብ ፡ የሚገባው ፡ ውሉ ፡ በተደረገ ፡ በሁለት ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፲፩ ። ውልን ፡ ለማጽናት፡መቻል ።

(፩) ስምምነቱ ፡ የጐደለበት ፡ ተዋዋይ ፤ ፈቃዱ ፡ ሳይሆን ፡ የተዋዋለባቸው ፡ ሁኔታዎች ፡ ከቀሩ ፡ በኋላ ፡ ውሉን ፡ ለማሰረዝ ፡ እንዲጠይቅ ፡ የተሰጠውን ፡ መብት ፡ ለመተው ፡ ይችላል ።

(፪) የማጽናቱም፡ አሠራር ፡ መፍረስ ፡ እንዲቀርለት፡ የተባለው ፡ ውል ፡ ስለዚሁ፡ ውል ፡ አሠራር ፡ ፎርም ፡ በተደነገገው ፡ አኳኋን ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፲፪ ። ጥያቄን ፡ ስላለመቀበል ።

በጕዳት ፡ ምክንያት ፡ ውሉ ፡ እንዲሰረዝ ፡ የተጠየቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በውሉ ፡ የሚጠቀመው ፡ ተዋዋይ ፡ ጕድለቱን ፡ ለመሙያ ፡ በሚበቃ ፡ ያኽል ፡ ተጨ

ግሪውን ፡ ከፍሎ ፡ ውሉ ፡ እንዲሰረዝ ፡ የቀረበውን ፡ ጥያቄ ፡ ለማቆም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፰፻፲፫ ። (ሀ) ውለታን፡በከፊል ፡ ስለ ፡ ማፍረስ ።

ውሉ፡ በመሠረቱ ፡ የማይረጋ ፡ ነው ፡ የሚያሰኝ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ውሉ ፡ የተሳሳተው ፡ በአንዳንድ ፡ ክፍል ፡ ቃላት ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ የሚሰረዙት ፡ እነዚህ ፡ የተሳሳቱት ፡ ቃላት ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፰፻፲፬።(ለ)የማስታወቅ፡ግዴታ ።

(፩) ውሉ ፡ እንዲቀር ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ወይም ፡ ፈርሷል ፡ ብሎ ፡ ለማስታወቅ ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ወይም ፡ አልፈረሰም ፡ የሚል፡ መሆኑን፡ ሌላው፡ ወገን ፡ በጠየቀው ፡ ጊዜ ፡ በአጭር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ፡ ገልጾ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) ይህኛውም፡ ተዋዋይ ፡ በበኩሉ፡ በአጭር ፡ ጊዜ፡ ውስጥ፡ መልስ ፡ ሳይሰጠው ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ ቢኖርም ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ መርጧል ፡ ያሰኘዋል ።

ቍ ፡ ሺ፰፻፲፭ ። የመሰረዙ፡ወይም፡የመፍረሱ ፡ ውጤት ።

(፩) አንድ ፡ ውለታ ፡ ሲሰረዝ ፡ ወይም ፡ ሲፈርስ ፡ ተዋዋዮቹ ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ውለታ ፡ ከመደረጉ ፡ በፊት ፡ እንደ ፡ ነበሩት ፡ ሁኔታ ፡ እንዲመለሱ ፡ ማድረግ ፡ ይገባቸዋል ።

(፪) ውለታውን ፡ ለመፈጸም ፡ የተሠራ ፡ ሁሉ ፡ ቀሪ ፡ ሆኖ ፡ በማናቸውም ፡ አካኋን ፡ ውጤት ፡ የሌለው ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፰፻፲፮ ። የይኖውን ፡ ወገን፡መብት፡ስለ ፡ መጠበቅ ።

በቅን ፡ ልቡና ፡ ለሆነ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ የተሠራው ፡ ሥራ ፡ ውጤት ፡ ጠቃሚ ፡ ከሆነ ፡ እንደ ፡ ረጋ ፡ እንዲቀር ፡ ይደረጋል ።

ቍ ፡ ሺ፰፻፲፯ ። እንደ ፡ ነበር፡ለማድረግ፡ስለ ፡ አለመቻል ።

(፩) ውለታውን ፡ ለመፈጸም ፡ የተሠራውን ፡ ሥራ ፡ ለማፍረስ ፡ የማይቻል ፡ ሲሆን ፡ ወይም ፡ አስቸጋሪ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ወይም ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ መሰናክል ፡ የሚያመጣ ፡ ሲሆን ፡ እነዚህ ፡ የተሠሩት ፡ ሥራዎች ፡ እንደ ፡ ረጉ ፡ እንዲቀሩ ፡ ይደረጋል ።

(፪) እንዲሁም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ዳኞች ፡ ተገቢ ፡ መስሎ ፡ እንደ ፡ ታያቸው ፡ ኪሣራ ፡ በማስከፈል ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ውሳኔ ፡ በማድረግ ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ተዋዋዮቹን ፡ ውሉ ፡ ከመደረጉ ፡ በፊት ፡ እንደ ፡ ነበሩት ፡ ሁኔታ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፰፻፲፰ ። ስለ፡ወጪ ።

ውሉ ፡ ከመፍረሱ ፡ ወይም ፡ ከመሰረዙ ፡ የተነሣ ፡ ንብረትን ፡ የመመለስ ፡ ግዴታ ፡ ያለበት ፡ ሰው ፤ ንብረቱን ፡ ለውጦ ፡ ወይም ፡ በዚሁ ፡ ላይ ፡ ወጪ ፡ አድርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ መለዋወጥ ፡ ወይም ፡ ወጪ ፡ የተነሣ ፡ ያሉት ፡

BACK

መብቶች ፡ ወይም ፡ ግዴታዎች ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ያላገባብ ፡ መበልጸግን ፡ በሚመለከተው ፡ ምዕራፍ ፡ ውስጥ ፡ በተወሰኑት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ይመራሉ ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ውሴታን ፡ ስለ ፡ ማስቀረትና ፡ ዕዳን ፡ ስለ ፡ መተው ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፲፱ ። የሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ መስማማት ።

(፩) ውልን ፡ የተዋዋሉት ፡ ወገኖች ፡ ተስማምተው ፡ ሊያስቀሩት ፡ (ሊያፈርሱት) ፡ ይችላሉ ።

(፪) ውሉ ፡ ቀሪ ፡ ሲሆን ፡ ወደፊት ፡ የውልን ፡ መፈጸም ፡ ግዴታ ፡ ያስቀራል ።

(፫) የውሉ ፡ መፍረስ ፡ ያለፈውን ፡ ሁኔታ ፡ አይነካም ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፳ ። በአንድ ፡ ወገን ፡ በኩል ፡ ውልን ፡ ስለ ፡ ማስቀረት ።

(፩) ሁለቱም ፡ ወገኖች ፡ ወይም ፡ አንደኛው ፡ በማስታወቅ ፡ ብቻ ፡ ውሉ ፡ እንዲቀር ፡ ለማድረግ ፡ ይፈቀዳል ፡ ብለው ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላሉ ።

(፪) ውሉ ፡ ከሁለት ፡ በበለጡ ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ የተደረገ ፡ ሲሆን ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ አንዱ ፡ ቢወጣ ፡ ውሉ ፡ እንደ ፡ ፊቱ ፡ በቀሩት ፡ ተዋዋዮች ፡ መካከል ፡ እንደ ፡ ረጋ ፡ ይቀራል ፡ ብለው ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፳፩ ። ጊዜ ፡ ያልተወሰነላቸው ፡ ውሎች ።

ውሉ ፡ የተደረገው ፡ ላልተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በአንዱ ፡ ወገን ፡ ብቻ ፡ ማስታወቅ ፡ ውሉን ፡ የማስቀረት ፡ መብት ፡ ለሁለቱም ፡ ወገኖች ፡ ይኖራቸዋል ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፳፪ ፡ የሚከበር ፡ ጊዜ ።

(፩) በማስታወቅ ፡ ብቻ ፡ ውሉን ፡ ለማስቀረት ፡ የሚፈልገው ፡ ወገን ፡ በሕግ ፡ ወይም ፡ በልማድ ፡ የተወሰነውን ፡ ጊዜ ፡ ማክበር ፡ አለበት ።

(፪) ይህ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ባይኖር ፡ እንደ ፡ ሁኔታው ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ የሚበቃው ፡ ጊዜ ፡ መከበር ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፳፫ ። ልዩ ፡ የእምነት ፡ ግንኙነት ።

በተዋዋዮቹ ፡ መካከል ፡ ለውሉ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነው ፡ እምነት ፡ መረጻዳት ፡ አንድ ፡ ዐይነት ፡ አስተያየት ፡ ሲቀርና ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ማገናኘት ፡ የማይቻል ፡ ሆኖ ፡ ሲታይ ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ ጥያቄ ፡ ያቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ ውሴታውን ፡ ለማፍረስ ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፳፬ ። ያለ ፡ ጥቅም ፡ የተደረገ ፡ ውል ።

አንድ ፡ ውል ፡ ለአንድ ፡ ተዋዋይ ፡ ጥቅም ፡ ብቻ ፡ ተደርጎ ፡ ሌላው ፡ ተዋዋይ ፡ በቂ ፡ መሠረት ፡ ያለው ፡ ምክንያት ፡ አቅርቦ ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ ጥያቄ ፡ ያቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ እንደዚሁ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፳፭ ። ዕዳን ፡ ስለ ፡ መተው ።

ባለገንዘብ ፡ ለባለዕዳው ፡ የምፈልግብህ ፡ ነገር ፡ የለም ፡ ብሎ ፡ ባስታወቁው ፡

ጊዜ ፡ ባለዕዳ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ለሚለየንዘቡ ፡ ወዲያውኑ ፡ ዕዳ ፡ እንዲቀርልኝ ፡ ሕልፈቅድም ፡ ብሎ ፡ ካሳሰታወቀ ፡ በቀር ፡ ዕዳው ፡ ይቀራል ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ስለ ፡ መተካት ፡ (ኖቫሲዮን) ።

ቍ ፡ ፺፮፻፳፯ ። መሠረቱ ።

ግዴታው ፡ ቀሪ ፡ የሚሆነው ፡ ሁለቱ ፡ ወገኖቹ ፡ ሌላ ፡ አዲስ ፡ ግዴታ ፡ በጉዳዩ ፡ ወይም ፡ በምክንያቱ ፡ በተለይ ፡ አዲስ ፡ ግዴታ ፡ ሊተኩበት ፡ የተስማሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፺፮፻፳፯ ። የመተካቱ ፡ ውጤት ።

(ሀ) ከመጀመሪያው ፡ ግዴታ ፡ ጋራ ፡ የሚገኙት ፡ ዋስትናዎች ፤ ቅድሚያዎች ፡ መያዣዎች ፡ እንዳሉ ፡ እንዲኖሩ ፡ ይሆን ፡ ዘንድ ፡ በግልጽ ፡ የተጠበቀ ፡ ካል ሆነ ፡ በቀር ፡ ምትክ ፡ ወደሚሆነው ፡ የነንዘብ ፡ መብት ፡ አይተላለፉም ።

(ለ) እንዲሁም ፡ በግልጽ ፡ እንዲጠበቁ ፡ የተደረገ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ግዴታን ፡ ከመተካቱ ፡ አስቀድመው ፡ የነበሩ ፡ ወለዶች ፡ ሊጠየቁ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፺፮፻፳፰ ። ግዴታውን ፡ የማስቀረት ፡ ፍላጎት ።

አዲሱን ፡ ግዴታ ፡ ለመተካት ፡ እንዲቻል ፡ የመጀመሪያውን ፡ ግዴታ ፡ በማ ያጠራጥር ፡ አኳኋን ፡ የሚያስቀር ፡ ፈቃድ ፡ እንዲኖር ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፺፮፻፳፱ ። የምትክ ፡ አለመኖር ።

ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ምትክ ፡ ሊደረግ ፡ የማይቻለው ።

(ሀ) ዕዳውን ፡ ሞሚያረጋግጥ ፡ አዲስ ፡ ስነድ ፡ የተደራጀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ባለዕዳው ፡ ላለበት ፡ ዕዳ ፡ አንድ ፡ የሐዋላ ፡ ወረቀት ፡ ወይም ፡ ለመክፈል ፡ ቃል ፡ የተሰጠበት ፡ ወረቀት ፡ (ፕሮሚሶሪ ፡ ኖት) ፡ የፈረመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) ግዴታውን ፡ ለመክፈል ፡ አዲስ ፡ ዋስትናዎች ፡ የተደረጉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፺፮፻፴ ። ተመላላሽ ፡ ሒሳብ ።

(ሀ) በያይነቱ ፡ የሆኑትን ፡ ጉዳዮች ፡ በተመለከተው ፡ ሒሳብ ፡ በማጽፍ ፡ ምትክ ፡ አይሆኑም ።

(ለ) ሆኖም ፡ ሒሳቡ ፡ ከቆመና ፡ ክታመቀ ፡ ምትክ ፡ ተደረገ ፡ ይባላል ።

(ሐ) ከጉዳዮቹ ፡ አንዱ ፡ ልዩ ፡ ዋስትና ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ባለገንዘቡ ፡ ሒሳቡ ፡ ከቆመና ፡ ክታመቀ ፡ በኋላም ፡ ሌላ ፡ ስምምነት ፡ ክልተደረገ ፡ በቀር ፡ እነዚህን ፡ ዋስትናዎች ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ ይቀራል ።

ክፍል ፡ ፬ ።

ስለ ፡ ማቻቻል ።

ቍ ፡ ፺፮፻፴፩ ፡ የማቻቻሉ ፡ መሠረት ።

ሁለት ፡ ሰዎች ፡ እንዱ ፡ ለሌንዱ ፡ ባለዕዳ ፡ ሆኖ ፡ ሲካኝ ፤ ከዚህ ፡ እንደሚቀጥ ለው ፡ ደንብ ፡ የሁለቱን ፡ ዕዳዎች ፡ የሚያስቀር ፡ ማቻቻል ፡ ይደረጋል ።

BACK

ቁ፡ሺ፷፪፱፱።መቻቻያ ፡ የሚያስደርጉ ፡ ሁኔታዎች ።

ማቻቻል ፡ የሚደረገው ፡ ለገንዘብ ፡ ዕዳዎች ፡ ወይም ፡ ተመሳሳይ ፡ በሆኑትና ፡ የመከፈያቸው ፡ ጊዜ ፡ በደረሰ ፡ ዕዳዎች ፡ መካከል ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቁ፡ሺ፷፪፱፫። መቻቻያን ፡ የማያስደርጉ ፡ ሁኔታዎች ።

ቀጥሎ ፡ ከተዘረዘረው ፡ በቀር ፡ የዕዳው ፡ ምክንያት ፡ ማናቸውም ፡ ዐይነት ፡ ቢሆን ፡ ማቻቻያ ፡ ይደረጋል ።

(ሀ) የዕዳው ፡ ዐይነት ፡ ልዩ ፡ በመሆኑ ፡ ለባለገንዘቡ ፡ በእጁ ፡ የሚከፈል ፡ ሲሆን ፡ ይኸውም ፡ ለባለዕዳውና ፡ ለቤተ ፡ ሰቡ ፡ ከደመወዙና ፡ አስፈላጊውን ፡ ወይም ፡ ለቀለቡ ፡ የሚሆነውን ፡ ዐይነት ፡ የመሳሰለ ፡ ሲሆን ፤

(ለ) ለመንግሥትና ፡ ለመሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ የሚከፈል ፡ ገንዘብ ፡ ሲሆን ፤

(ሐ) ባለቤቱ ፡ በማይገባ ፡ የተወሰደበት ፡ እንዲመለስለት ፡ ጥያቄ ፡ ሲያቀርብ ፤

(መ) በአደራ ፡ የሰጠውን ፡ ዕቃ ፡ እንዲመለስለት ፡ ሲጠይቅ ፡ መቻቻያ ፡ ሊደረግ ፡ አይቻልም ።

ቁ፡ሺ፷፪፱፬።በችሮታ፡ የሚሰጥ፡ ጊዜ ።

በችሮታ ፡ የተሰጠ ፡ ተጨማሪ ፡ ጊዜ ፡ ለማቻቻያ ፡ ዕንቅፋት ፡ አይሆንም ።

ቁ፡ሺ፷፪፱፭። የአከፋፈል ፡ አቀናነስ ።

በአንድ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ብዙ ፡ የሚቻቻሉ ፡ ዕዳዎች ፡ ሲኖሩበት ፡ ስለ ፡ ማቻቻሉ ፡ አሠራር ፡ የአከፋፈል ፡ አቀናነስ ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ በምዕራፍ ፡ ፪ ፡ የተመለከተው ፡ ደንብ ፡ ይጸናበታል ።

ቁ፡ሺ፷፪፱፮።የማቻቻያው ፡ ውጤት ።

ሁለት ፡ ዕዳዎች ፡ በአንድ ፡ ጊዜ ፡ ሲኖሩ ፤ በአንድነት ፡ የሚቻቻሉት ፡ ባነስተኛው ፡ ዕዳ ፡ ልክ ፡ ነው ።

ቁ፡ሺ፷፪፱፯።የሦስተኛ ፡ ወገን ፡ መብት ።

ከዕዳዎች ፡ መካከል ፡ በአንዱ ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ የሦስተኛውን ፡ ወገን ፡ መብት ፡ በሚጎዳ ፡ አኳኋን ፡ ማቻቻል ፡ አይደረግም ።

ቁ፡ሺ፷፪፱፰።መቻቻያ፡ እንዲደረግ ፡ ጥያቄ ፡ ማቅረብ ፡ አስፈላጊ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ማቻቻያ፡ የሚደረገው፡ ባለዕዳው፡ እንዲቻቻልለት ፡ መፈለጉን ፡ ለባለገንዘቡ፡ ሲያስታውቅ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) ዳኛው ፡ የማቻቻሉን ፡ ጉዳይ ፡ በራሱ ፡ ሥልጣን ፡ ብቻ ፡ ሊያዝ ፡ አይችልም።

ቁ፡ሺ፷፪፱፱።መቻቻያን ፡ አልፈልግም ፡ ስለ ፡ ማለት ።

ባለዕዳ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ አስቀድሞ ፡ መቻቻልን ፡ አልፈልግም ፡ ለማለት ፡ ይችላል ።

BACK

ቁ ፤ ሺ፰፻፸፯ ። በውል ፡ የሚደረግ ፡ መቻቻል ።

(፩) በሕግ ፡ ከተወሰነውም ፡ በቀር ፡ መቻቻል ፡ በሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ ፈቃድ ፡ ሊደ ረግ ፡ ይቻላል ።

(፪) ተዋዋዮቹ ፡ አስቀድመው ፡ መቻቻል ፡ በምን ፡ አኳኋን ፡ እንደሚፈጸም ፡ መወሰን ፡ ይችላሉ ።

ቁ ፡ ሺ፰፻፸፰ ። በፍርድ ፡ ቤት ፡ ስለሚደረግ ፡ ማቻቻል ።

(፩) እንጀኛው ፡ ዕዳ ፡ የበሰለ ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞቹ ፡ ለጊዜው ፡ ክርክር ፡ በሌለበት ፡ ገንዘብ ፡ መጠን ፡ ዕዳው ፡ እምን ፡ ድረስ ፡ እንዲቻቻል ፡ ሊገ ልጹ ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንደኛው ፡ ዕዳ ፡ የበሰለ ፡ ባይሆንም ፡ ነገር ፡ ግን ፡ በቅርብ ፡ ጊዜ ፡ ሊከፈል ፡ የማያስችግር ፡ ከሆነ ፤ ዳኞች ፡ የበሰለውን ፡ ገንዘብ ፡ ባለዕዳው ፡ እንዳይከ ፍል ፡ አድርገው ፡ የአንደኛው ፡ ዕዳ ፡ የሚከፈልበት ፡ ቀን ፡ እስኪደርስ ፡ ከማ ስገደድ ፡ ሊያቈዩ ፡ ይችላሉ ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ስለ ፡ መብት ፡ መቀላቀል ።

ቁ ፡ ሺ፰፻፸፱ ። የመቀላቀል ፡ መሠረት ።

የባለዕዳውና ፡ የባለገንገቡ ፡ መብት ፡ በአንድ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ሲጠቀለሉ ፤ በሕግ ፡ ሁለቱን ፡ ዕዳዎች ፡ የሚያስቀር ፡ መቀላቀል ፡ ይሆናል ።

ቁ ፡ ሺ፰፻፹ ። የሦስተኛ ፡ ወገን ፡ መብት ።

ሦስተኛው ፡ ወገን ፡ ገንዘብ ፡ የሚጠይቅበትን ፡ መብቱን ፡ በመጉዳት ፤ የዕዳ ፡ ማቀላቀል ፡ ሊደረግ ፡ አይቻልም ።

ቁ ፡ ሺ፰፻፹፩ ። የዕዳ ፡ መቀላቀል ፡ መቅረት ።

የዕዳው ፡ መቀላቀል ፡ ሲቀር ፡ ግዴታው ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ይጀመራል ።

ክፍል ፡ ፮ ።

ስለ ፡ ይርጋ ።

ቁ ፡ ሺ፰፻፹፪ ። የይርጋ ፡ ጊዜ ።

ሕግ ፡ በሌላ ፡ አኳኋን ፡ ካልወሰነ ፡ በቀር ፡ ውሉ ፡ እንዲፈጸም ፡ ወይም ፡ ካለመፈ ጸሙ ፡ የተነሣ ፡ ስለሚደርስ ፡ ጉዳት ፡ ወይም ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ በዐሥር ፡ ዓመት ፡ ይርጋ ፡ ይቀራል ።

ቁ ፡ ሺ፰፻፹፫ ። የይርጋው ፡ መነሻ ፡ ጊዜ ።

የይርጋ ፡ ቀን ፡ መቈጠር ፡ የሚጀምረው ፡ ግዴታውን ፡ ለመጠየቅ ፡ ተገቢ ፡ ከሆ ነው ፤ ወይም ፡ ውሉ ፡ የሚሰጠው ፡ መብት ፡ ከተሠራበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፵፯ ። በየጊዜው ፡ የሚሰጥ ፡ ገንዘብ ።

በየጊዜው ፡ የሚሰጥ ፡ ገንዘብን ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ ይርጋ ፡ መቈጠር ፡ የሚጀመረው ፤ መከፈሉ ፡ ከተቋረጠበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፵፰ ። የጊዜው ፡ አቈጣጠር ።

(፩) የይርጋው ፡ መጀመሪያ ፡ ቀን ፡ ከይርጋው ፡ ዘመን ፡ ሒሳብ ፡ ውስጥ ፡ ገብቶ ፡ አይታሰብም ።

(፪) የይርጋው ፡ ቀን ፡ ሞሚሞላው ፡ ዕይርጋው ፡ የተወሰነ ፡ መጨረሻ ፡ ቀን ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ ነው ።

(፫) ምናልባት ፡ ይህ ፡ ቀን ፡ ገንዘቡ ፡ በሚከፈልበት ፡ ቦታ ፡ በሕግ ፡ የታወቀ ፡ የበዓል ፡ ቀን ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይርጋው ፡ የሚሞላው ፡ ከበዓሉ ፡ ተከታይ ፡ በሆነው ፡ በዓል ፡ ባልሆነው ፡ ቀን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፵፱ ። ተጨማሪ ፡ ገንዘብ ።

የዋነኛው ፡ ገንዘብ ፡ ይርጋ ፡ በወለዱና ፡ በሌሎቹም ፡ ተጨማሪ ፡ ገንዘቦች ፡ ይጸናል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፶ ። መያዣ ።

ባለገንዘቡ ፡ ለገንዘቡ ፡ መያዣ ፡ በእጁ ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በይርጋ ፡ ገንዘቡ ፡ ቀርቷል ፡ ተብሎ ፡ መቃወሚያ ፡ ሳይሆንበት ፡ በመያዣው ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ መብት ፡ እንዲፈጸምለት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፶፩ ። ይርጋ ፡ የሚቋረጥባቸው ፡ ምክንያቶች ።

ይርጋ ፡ የሚቋረጠው ፡ —

(ሀ) ባለዕዳ ፡ ዕዳውን ፡ ሲያምን ፤ ይልቁንም ፡ ወለድ ፡ ወይም ፡ ክዕዳው ፡ ላይ ፡ በከፊል ፡ ሰጥቶ ፡ ሲገኝ ፡ ወይም ፡ መያዣ ፡ ወይም ፡ ዋስ ፡ የሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ፤

(ለ) ባለገንዘቡ ፡ መብቱ ፡ እንዲታወቅለት ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ ክስ ፡ አቅርቦ ፡ ለባለዕዳው ፡ አስታውቆ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፶፪ ፡ የይርጋው ፡ ማቋረጥ ፡ ውጤት ።

(፩) ይርጋው ፡ ከተቋረጠበት ፡ ጀምሮ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ አዲስ ፡ የይርጋ ፡ ዘመን ፡ መቈጠር ፡ ይጀምራል ።

(፪) ዕዳው ፡ በአንድ ፡ ማስረጃ ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ ፍርድ ፡ የተረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አዲሱ ፡ የይርጋ ፡ አቈጣጠር ፡ ዘመን ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ ዐሥር ፡ ዓመት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፶፫ ። የመታዘዝ ፡ ወይም ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ግንኙነት ።

(፩) ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ይርጋን ፡ አልቀበልም ፡ ለማለት ፡ የሚችለው ፡ ባለገንዘቡ ፡ የሚፈልገውን ፡ ያልጠየቀበት ፡ ምክንያት ፡ ባለዕዳውን ፡ የመፍራትና ፡ የማክበር ፡ ስሜት ፡ ኑሮት ፡ ለሱም ፡ የተቀራረበ ፡ ዝምድና ፡ ወይም ፡ ታዛዥነት ፡ ያለው ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ነው ።

(፪) እንዲህ ፡ ሲሆንም ፡ ዕዳውን ፡ ለመክፈል ፡ ዋስ ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ከጎላፊነ ታቸው ፡ ነጻ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ፡፸፰፻፱፬።ክፉ ፡ ልቡና ።

ይርጋ ፡ እንዳይቈጠርበት ፡ ክፉ ፡ ልቡናን ፡ መቃወሚያ ፡ አድርጎ ፡ ለመከራከር ፡ አይቻልም ።

ቍ፡፸፰፻፱፭። ተቃራኒ ፡ ስምምነቶች ።

ሕግ ፡ የወሰነው ፡ የይርጋ ፡ ዘመን ፡ እንዲቀር ፡ ወይም ፡ እንዲለወጥ ፡ አስቀ ድሞ ፡ ለመስማማት ፡ ወይም ፡ ለመዋዋል ፡ አይቻልም ።

ቍ፡፸፰፻፱፮።የሞላውን ፡ ይርጋ ፡ ስለ ፡ መተው ።

(፩) በይርጋ ፡ ተጠቃሚ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ የሞላውን ፡ ይርጋ ፡ ለመተው ፡ ይችላል ።

(፪) ዳኞች ፡ በገዛ ፡ ሥልጣናቸው ፡ የይርጋውን ፡ ደንብ ፡ መከላከያ ፡ ለመጥቀስ ፡ አይችሉም ።

ምዕራፍ ፡ ፬ ።

የአንዳንድ ፡ ግዴታዎች ፡ ወይም ፡ የአንዳንድ ፡ ውሎች ፡ አካሄን ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ጊ ዜ ።

ቍ፡፸፰፻፱፯።የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

ውል ፡ ከተደረገ ፡ ጀምሮ ፡ ወይም ፡ ከሌላ ፡ ማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ አንድ ፡ ግዴታ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ በሕግ ፡ ፌት ፡ የሚረጋ ፡ ነገር ፡ መፈጸም ፡ ሲያስፈልግ ፡ የጊዜው ፡ አወሳሰን ፡ ቀጥለው ፡ በተጻፉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ይወሰናል ።

ቍ፡፸፰፻፱፰። በቀኖች፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

ጊዜው ፡ በቀኖች ፡ የተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውል ፡ የተደረገበት ፡ ቀን ፡ ሳይታ ሰብ ፡ ዕዳ ፡ ለመፈክል ፡ የሚገባው ፡ በተወሰነው፡ ጊዜ ፡ መጨረሻ ፡ ቀን ፡ ነው ።

ቍ፡፸፰፻፱፱።በሳምንቶች ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

ጊዜው ፡ በሳምንቶች ፡ የተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዕዳውን ፡ መክፈል ፡ የሚገባው ፡ ውል ፡ በተደረገበት ፡ ቀን ፡ ስም ፡ በመጨረሻ ፡ ሳምንት ፡ ውስጥ ፡ በዋለው ፡ ቀን ፡ ነው ።

ቍ፡ ፸፰፻፲፰። በወሮች ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

(፩) ጊዜው ፡ በወር ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ ወሮች ፡ የተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዕዳውን ፡ ለመክፈል ፡ የሚገባው ፡ ውሉ ፡ በተደረገበት ፡ ቀን ፡ በመጨረሻው ፡ ወር ፡ መጨረሻ ፡ ቀን ፡ ነው ።

(፪) ጊዜውም ፡ የተወሰነው ፡ እንደ ፡ ኤሮፓ ፡ አቄጣጠር ፡ ከሆነና ፡ በመጨረሻው ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ይህ ፡ ቀን ፡ ሳይኖር ፡ ዕዳ ፡ ለመክፈል ፡ የሚገባው ፡ በተባለው ፡ ወር ፡ መጨረሻ ፡ ቀን ፡ ነው ።

(፫) ጳጉሜ ፡ እንደ ፡ ዐሥራ ፡ ሦስተኛ ፡ ወር ፡ አይቈጠርም ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፷፭ ። ለወሮች ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

(፩) ለመፈጸሚያ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ በወሩ ፡ መጀመሪያ ፡ ወይም ፡ የወሩ ፡ መጨረሻ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በወሩ ፡ መጀመሪያ ፡ ወይም ፡ በወሩ ፡ መጨረሻ ፡ ቀን ፡ ማለት ፡ ነው ።

(፪) ጊዜው ፡ በወር ፡ መካከል ፡ ከሆነ ፡ የወሩ ፡ ፲፭ኛ ፡ ቀን ፡ ማለት ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፷፮ ። የበዓላት ፡ ቀኖች ።

በሚከፈልበት ፡ ቦታ ፡ የመክፈያው ፡ ቀን ፡ ከእንድ ፡ የበዓል ፡ ቀን ፡ ጋራ ፡ የገጠመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዓል ፡ ባልሆነበት ፡ በማግሥቱ ፡ በዋለው ፡ ቀን ፡ በደንብ ፡ ይተላለፋል ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፷፰ ። የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

(፩) አንድ ፡ ግዴታ ፡ በተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ እንዲፈጸም ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለዕዳው ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ሳያልቅ ፡ አስቀድሞ ፡ ግዴታውን ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፪) ግዴታው ፡ የሚፈጸምበትን ፡ ቀን ፡ ለመወሰን ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ ለሌላው ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ ለመሆኑ ፡ ሁኔታው ፡ የሚያስረዳ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የግዴታውን ፡ መፈጸሚያ ፡ ቀን ፡ በዚሁ ፡ ጊዜ ፡ መካከል ፡ ባለዕዳው ፡ ይወስናል ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፷፱ ። የተወሰነን ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ማርዘም ።

ላፈጸጸሙ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ እንዲረዝም ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሌላ ፡ ተቃራኒ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ አዲሱ ፡ ጊዜ ፡ የሚቈጠረው ፡ በመጀመሪያ ፡ የተሰጠው ፡ ጊዜ ፡ ካለቀበት ፡ ከመጨረሻው ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፸፩ ። የጊዜው ፡ ጠቃሚነት ።

በስምምነቱ ፡ ወይም ፡ በልዩ ፡ ሁኔታው ፡ ለባለገንዘቡም ፡ እንዲጠቅም ፡ ተብሎ ፡ ካልተደረገ ፡ በቀር ፤ የጊዜው ፡ መሰጠት ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ ለባለዕዳው ፡ ጥቅም ፡ እንደ ፡ ተደረገ ፡ ይቈጠራል ።

ቊ ፡ ሺ፮፻፸፪ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜን ፡ መጠበቅ ፡ ስለ ፡ መተው ።

(፩) በውሉ ፡ ውሳኔ ፡ ወይም ፡ በውሉ ፡ ዐይነት ፡ ወይም ፡ በነገሩ ፡ አኳኋን ፡ የተዋዋዮቹ ፡ ሐሳብ ፡ ተቃራኒ ፡ ሆኖ ፡ ካልተገኘ ፤ ባለዕዳው ፡ የተዋዋለበት ፡ ቀን ፡ ከመድረሱ ፡ በፊት ፡ ግዴታውን ፡ ለመፈጸም ፡ ይችላል ።

(፪) ለዕዳ ፡ መክፈያ ፡ ከተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ በፊት ፡ የተከፈለ ፡ ገንዘብ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ አይመለስም ።

ቍ ፡ ሺ፰፻፺፯ ። የባለገንዘቡ ፡ መብት ።

(፩) ፍጻሜው ፡ ለራሱ ፡ ጥቅም ፡ ብቻ ፡ ካልተደረገ ፡ በቀር ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ሳይደርስ ፡ ባለገንዘቡ ፡ ግዴታው ፡ እንዲፈጸም ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ የለውም ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ለባለዕዳው ፡ ግዴታውን ፡ እንዲፈጽም ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ የሚበቃ ፡ ጊዜ ፡ ይሰጠዋል ።

ቍ ፡ ሺ፰፻፺፰ ። የተወሰነውን ፡ ጊዜ ፡ የሚያስቀር ፡ ምክንያት ።

ባለዕዳ ፡ ለመክፈል ፡ ችሎታ ፡ ማጣቱ ፡ በፍርድ ፡ የተረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ለባለገንዘቡ ፡ የሰጣቸውን ፡ ዋስትናዎች ፡ በእሱ ፡ ምክንያት ፡ ያጐደላቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተወሰነው ፡ የጊዜው ፡ ጥቅም ፡ ይቀርበታል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ሁኔታ ።

ቍ ፡ ሺ፰፻፺፱ ። የሁኔታ ፡ መሠረት ።

ለውሉ ፡ ጉዳይ ፡ የሆነው ፡ ግዴታ ፡ መኖር ፡ ካጠራጣሪ ፡ ሁኔታ ፡ ጋራ ፡ የተያያዘ ፡ ሲሆን ፡ ውሉ ፡ በሁኔታ ፡ የተሠራ ፡ ነው ፡ ይባላል ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፩ ። ቅን ፡ ልቡና ።

አንደኛው ፡ ወገን ፡ የቅን ፡ ልቡናን ፡ አሠራር ፡ በመጣስ ፡ ውሉ ፡ እንዳይፈጸም ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሁለተኛው ፡ ወገን ፡ ሁኔታው ፡ እንደ ፡ ተፈጸመ ፡ ለመቈጠር ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፪ ። ውሉን ፡ የማቈያ ፡ ሁኔታ ።

ተዋዋዮቹ ፡ ሌላ ፡ ተቃራኒ ፡ ሒሳብ ፡ ካልገለጹ ፡ ውሉ ፡ ውጤት ፡ ማግኘት ፡ የሚጀምረው ፡ ሁኔታው ፡ ከሚፈጸምበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፫ ። የሚያስቀር ፡ ሁኔታ ።

(፩) ውሉ ፡ የሚቀረው ፤ ያልተረጋገጠ ፡ ነገር ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ሲፈጸም ፡ ብቻ ፡ ከሆነ ፡ የውሉ ፡ ውጤት ፡ ወዲያውኑ ፡ ይጀመራል ።

(፪) ሁኔታው ፡ ሲፈጸም ፡ ግን ፡ ውሉ ፡ ውጤት ፡ መስጠቱ ፡ ይቀራል ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፬ ። ተዋዋዮች ፡ ስለሚከለከሉት ፡ ነገር ።

ውሉ ፡ በሚፈጸምበት ፡ ጊዜ ፡ ተዋዋዮቹ ፡ የውሉን ፡ ደንበኛ ፡ አፈጻጸም ፡ የሚከለክለውን ፡ ተግባር ፡ ሁሉ ፡ አለማድረግ ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፭ ። የማስተዳደር ፡ ሥራዎች ።

ሁኔታው ፡ ከመፈጸሙ ፡ በፊት ፡ ያስተዳደር ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ የሠራውን ፡ ሁሉ ፡ በክፉ ፡ ልቡና ፡ ሠርቶት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሁኔታው ፡ ከተፈጸመ ፡

በኋላ ፡ ኪሣራ ፡ ይከፍላል ፡ እንጂ ፤ በአስተዳዳሪነት ፡ መብት ፡ ያሠራቸው ፡ ተግባሮች ፡ ጸንተው ፡ ይኖራሉ ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፫፭ ። የማዘዝ ፡ ሥራዎች ።

(፩) ሁኔታ ፡ ያለበት ፡ ውል ፡ ሲኖር ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ በማዘዝ ፡ ያስፈጸማቸው ፡ ሥራዎች ፡ በሁለተኛው ፡ ወጭ ፡ ጥያቄ ፡ ይሰረዛሉ ።

(፪) ባለጥቅሞቹ ፡ በሚበቃ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የተሠራው ፡ ሥራ ፡ እንዲሰረዝ ፡ የሚፈልግ ፡ መሆኑን ፡ እንዲገልጽ ፡ ይህን ፡ ሁለተኛውን ፡ ወገን ፡ ሊጠይቁት ይችላሉ ።

(፫) የመሰረዙም ፡ ጉዳይ ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ፡ የሚወሰነው ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ የውሎችን ፡ መሰረዝ ፡ ወይም ፡ መፍረስ ፡ በሚመለከተው ፡ ድንጋጌ ፡ ላይ ፡ በተነገረው ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፫፮ ። ፍሬና ፡ ትርፍ ።

ሁኔታው ፡ ከመፈጸሙ ፡ በፊት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ እስከዚያ ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ያገኘው ፡ ፍሬና ፡ ትርፍ ፡ ሁኔታው ፡ ከተፈጸመ ፡ በኋላም ፡ ይረጋለታል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፫፯ ። የመጠበቂያ ፡ እርምጃ ።

በሁኔታ ፡ የተሰጡት ፡ መብቶች ፡ አደጋ ፡ የሚደርስባቸው ፡ ሆኖ ፡ ለተዋዋዩ ፡ ሲታየው ፡ ለሴላ ፡ ያለሁኔታ ፡ ለተሰጡ ፡ መብቶች ፡ የሚደረገውን ፡ መጠበቂያ ፡ ለእነዚህም ፡ ሊያደርግላቸው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፫፰ ። ሊፈጸም ፡ የማይቻል ፡ ከሕግ ፡ ውጭ ፡ የሆነ ፡ ወይም ፡ ለሕሊና ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ሁኔታ ።

የውሉን ፡ መኖር ፡ የሚያረጋግጠው ፡ ሁኔታ ፡ የማይቻል ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ወይም ፡ ለሕሊና ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለውል ፡ ጉዳይ ፡ አለመቻል ፡ ለውል ፡ ጉዳይ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ስለ ፡ ውል ፡ ጉዳይ ፡ የሕሊና ፡ ተቃራኒነት ፡ ስለሚሆነው ፡ ጉዳይ ፡ የሚጸኑት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ለዚህም ፡ በተመሳሳይነት ፡ ይፈጸማሉ ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፫፱ ። ብችል ፡ እሠራለሁ ፡ ስለ ፡ ማለት ፡ ሁኔታ ።

(፩) የሚሠራው ፡ ግዴታ ፡ በባለዕዳው ፡ ፈቃድ ፡ ሁኔታ ፡ ብቻ ፡ እንዲፈጸም ፡ ተዋውለው ፡ ሲገኝ ፡ ግዴታው ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፪) ውሉ ፡ የተደረገው ፡ ተገዳጁን ፡ ውሉ ፡ ባይፈጸምም ፡ ማናቸውም ፡ ጎላፊነት ፡ እንዳያገኘው ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፤ ብችል ፡ እሠራለሁ ፡ ለማለት ፡ ሁኔታ ፡ እንደ ፡ ተሠራ ፡ ውል ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ማማረጫ ፡ ያለው ፡ ግዴታ ።

ቍ ፡ ሺ፮፻፵ ። ማማረጫ ፡ ያለው ፡ ግዴታ ፡ መሠራት ።

ባለዕዳው ፡ በውለታው ፡ ከተመለከቱት ፡ ሁለት ፡ ዐይነቶች ፡ ግዴታዎች ፡ አንዱን ፡ የፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግዴታውን ፡ ፈጸመ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ቍ፡፸፮፻፹፭።ጉዳዩን፡መምረጥ ።

(፩) የመምረጥ ፡ መብት ፡ ተገልጾ ፡ ለባለገንዘቡ ፡ ወይም ፡ ለአንድ ፡ ሌላ ፡ ሦስ ፡ ወገን ፡ ክልተሰጠ ፡ በቀር ፤ መርጠ ፡ መፈጸም ፡ የባለዕዳው ፡ ነው ።

(፪) እንደኛው ፡ ወገን ፡ ግዴታውን ፡ ልመምረጥ ፡ ውሉ ፡ ሲፈቅድለት ፡ ያልመረጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ እንዲመርጥ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ደርሶት ፡ ሳይመርጥ ፡ ቢቀር ፡ ወዲያውኑ ፡ የመምረጡ ፡ መብት ፡ ለዩኛው ፡ ወገን ፡ ይሰጣል ።

ቍ፡፸፮፻፹፮።መፈጸም፡ስላሌመቻሉ ።

(፩) በውሉታ ፡ ከተመለከቱት ፡ ግዴታዎች ፡ አንዱን ፡ ለመፈጸም ፡ የማይቻል ፡ ሲሆን ፤ ባለዕዳው ፡ ቀሪውን ፡ ግዴታ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፪) የግዴታው ፡ አፈጻጸም ፡ ያልተቻለው ፡ ምርጫ ፡ ባልተሰጠው ፡ ወገን ፡ ጥፋት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኪሣራ ፡ ይከፍላል ።

ክፍል ፡ ፬ ።

ቃ ብ ድ ።

ቍ፡፸፮፻፹፯።የቃብድ ፡ ትርጉም ።

አንዱ ፡ ወገን ፡ ለአንዱ ፡ ወገን ፡ ቃብድ ፡ መስጠቱ ፡ በሚያከራክር ፡ ሁኔታ ፡ ውል ፡ መደረጉን ፡ ያረጋግጣል ።

ቍ፡፸፮፻፹፰።የውሉ፡ አፈጻጸም ።

ቃብድ ፡ የተቀበለው ፡ ወገን ፡ ሌላ ፡ ተቃራኒ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ መመለስ ፡ ወይም ፡ ውሉ ፡ ሲፈጸም ፡ ከሚገባው ፡ ገንዘብ ፡ ላይ ፡ መታሰብ ፡ አለበት ።

ቍ፡፸፮፻፹፱።የውል ፡ አለመፈጸም ።

(፩) ሌላ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ቃብድ ፡ የሰጠው ፡ ወገን ፡ የሰጠውን ፡ ቃብድ ፡ በመልቀቅ ፡ ውለታውን ፡ በራሱ ፡ ፈቃድ ፡ ለማፍረስ ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ሌላ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ቃብድ ፡ የተቀበለው ፡ ወገን ፡ የተቀበለውን ፡ ቃብድ ፡ አጠፈታ ፡ በመክፈል ፡ ውለታውን ፡ ለማፍረስ ፡ ይችላል ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ስለ ፡ ጎላፊነት ፡ የተጻፈ ፡ የውል ፡ ቃል ።

ቍ፡፸፮፻፺።ጎላፊነትን ፡ ስለ፡ ማስፋፋት ።

ተዋዋዮቹ ፡ በውላቸው ፡ ውስጥ ፡ ሁሉ ፡ ከወቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ጎይል ፡ ሳይፈጽም ፡ ቢቀርም ፡ የውሉ ፡ አለመፈጸም ፡ ለሚያመጣው ፡ ጉዳት ፡ ጎላፊ ፡ እንሆና ለን ፡ ብለው ፡ አላፊነታቸውን ፡ አስፋፍተው ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላሉ ።

ቍ፡፸፮፻፺፩።አላፊነትን፡ በጥፋት ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

ተዋዋዮቹ ፡ በውሉ ፡ የሚደርስባቸውን ፡ አላፊነት ፡ ለመቀነስና ፡ አላፊነታቸውም ፡ ጥፋት ፡ ባደረጉ ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ እንዲሆን ፡ አድርገው ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላሉ ።

BACK

ቊ ፡ሺ፻የ፹፰ ። ስለ ፡ ሠራተኞች ፡ አድራጎት ።

(፩) ውሉ ፡ በሠራተኞቻቸው ፡ ወይም ፡ በረዳቶቻቸው ፡ ጥፋት ፡ ያልተፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተዋዋዮቹ ፡ አላፊ ፡ አንሆንም ፡ ብለው ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላሉ ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ይህ ፡ ስምምነት ፡ የተደረገው ፤ በአንደኛው ፡ ወገን ፡ ሥልጣን ፡ ሥራ ፡ ውስጥ ፡ የሚሠራው ፡ ሰው ፡ እንዲጎዳ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፸የ፹፱ ። ስለ፡ መቀጫ ፡ ስምምነት ፡ (ስለ ፡ ገደብ) ።

አንደኛው ፡ ወገን ፡ ግዴታውን ፡ ያልፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ አጓድሎ ፡ ወይም ፡ አዘግይቶ ፡ የፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የሚከፈለውን ፡ መቀጮ ፡ ተዋዋዮቹ ፡ አስቀድመው ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ሺ፹የ፺ ። የባለገንዘቡ ፡ መብት ።

(፩) (የገደብ) ፡ የመቀጫ ፡ ስምምነት ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ ባለገንዘቡ ፡ ተቃራኒ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ የውሉ ፡ አፈጻጸም ፡ እንዲቀጥል ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

(፪) ኪሣራው ፡ የተወሰነው ፡ ለሥራው ፡ አፈጻጸም ፡ መዘግየት ፡ ብቻ ፡ ወይም ፡ ለተጨማሪ ፡ ግዴታዎች ፡ አለመፈጸም ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ባለገንዘቡ ፡ ውሉ ፡ እንዲፈጸምና ፡ (ገደቡን) ፡ መቀጫውንም ፡ እንዲቀበል ፡ ሁለቱንም ፡ በአንድ ፡ ጊዜ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ሺ፺የ፺፩ ። የሚፈጸምበት ፡ ሁኔታ ።

ባለገንዘቡ ፡ መቀጫ ፡ (ገደብ) ፡ ሊቀበል ፡ የሚገባው ፡ ውሉ ፡ ባለመፈጸሙ ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ በሚችልበት ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፻የ፺፪ ። የተረጋገጠ ፡ ጉዳት ።

(፩) ባለገንዘቡ ፡ ኪሣራ ፡ ባይደርስበትም ፡ የተዋዋለው ፡ መቀጫ ፡ (ገደብ) ፡ ሊከፈለው ፡ ይገባዋል ።

(፪) ባለገንዘቡ ፡ ከተወሰነው ፡ መቀጫ ፡ (ገደብ) ፡ የበለጠ ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚችለው ፡ ውሉ ፡ ያልተፈጸመው ፡ ባለዕዳው ፡ ባለገንዘቡን ፡ ለመጉዳት ፡ አስቦ ፤ ጉልህ ፡ በሆነ ፡ ቸልተኛነት ፡ ወይም ፡ በከባድ ፡ ጥፋት ፡ እንዳይፈጸም ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፻የ፺፫ ። የተወሰነውን ፡ ስምምነት ፡ ስለ ፡ ማሻሻል ።

ግዴታው ፡ ባለመፈጸሙ ፡ እንዲከፈል ፡ የተወሰነውን ፡ መቀጫ ፡ (ገደብ) ፡ ዳኞች ፡ ለርቀነስ ፡ የሚችሉት ፡ ግዴታው ፡ በከፊል ፡ የተፈጸመ ፡ ሁኖ ፡ ሲገኝ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፯የ፺፬ ። የማፍረስ ፡ ውጤት ።

(፩) የውለታ ፡ መፍረስ ፡ የመቀጫውን ፡ (የገደቡን) ፡ ስምምነት ፡ ያስቀረዋል ።

(፪) የመቀጫው ፡ (የገደቡ) ፡ ስምምነት ፡ መፍረስ ፤ ውሉን ፡ አያፈርሰውም ።

ቍ ፡ ሺ፮የግ፭ ። በውሉ ፡ የሚወሰን ፡ ቅጣት ።

አንድ ፡ ተዋዋይ ፡ የገባበትን ፡ ግዴታ ፡ ባጓደለ ፡ ጊዜ ፡ ፪ኛው ፡ ወገን ፡ የተለዩ ፡ ቅጣቶችን ፡ ያስፈጽምበታል ፡ ተብሎ ፡ በውሉ ፡ ስምምነት ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ማናቸውም ፡ ተቃራኒ ፡ ስምምነት ፡ ቢኖር ፡ እንኳ ፡ የተባሉትን ፡ ቅጣቶች ፡ የሚያስከትሉ ፡ ነገሮች ፡ ተደርገው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለማረጋገጥ ፡ የሚችሉት ፡ ዳኞች ፡ ናቸው ።

ክፍል ፡ ፩ ።

በባለዕዳዎች ፡ መካከል ፡ ስላለው ፡ የማይከፋፈል ፡ አንድነት ።

ቍ ፡ ሺ፮የግ፮ ። አንድነት ፡ ስለሚገኝበት ፡ጊዜ ።

ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ስምምነት ፡ ከሌለና ፡ በሕግም ፡ ላይ ፡ የተገለጹ ፡ ልዩ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ከሌሉ ፡ በቀር ፡ የጋራ ፡ ባለዕዳዎች ፡ በማይከፋፈል ፡ አላፊነት ፡ ዕዳውን ፡ እንዲከፍሉ ፡ ይገደዳሉ ።

ቍ ፡ ሺ፮የግ፯ ። ስለማይከፋፈል፡አላፊነት ።

(፩) ባለገንዘቡ ፡ ስለ ፡ ግዴታው ፡ አፈጻጸም ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊሉ ፡ እንደ ፡ ፈቀደው ፡ አላፊዎች ፡ የሆኑትን ፡ ሁሉ ፡ ወይም ፡ ከነዚህ ፡ አንዱን ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) ዕዳው ፡ በሙሉ ፡ ተከፍሎ ፡ እስካለቀ ፡ ድረስ ፡ ባለዕዳዎች ፡ እያንዳንዳቸው ፡ ይገደዳሉ ።

ቍ ፡ ሺ፮የግ፰ ። ፍርድ ፡ ስለ፡ ተሰጠው፡ነገር ።

ከባለዕዳዎቹ ፡ መካከል ፡ በአንዱ ፡ ላይ ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ ያቀረበው ፡ የገንዘብ ፡ ክስ ፡ ነገር ፡ ጠያቂውን ፡ በቀሩት ፡ ላይ ፡ ክስን ፡ እንዳያቀርብ ፡ አያግደውም ።

ቍ ፡ ሺ፮የግ፱ ። ዕዳዎቹ ፡ እንዲከፈሉ ፡ ስለሚደረገው፡ማስጠንቀቂያ ።

ለአንዱ ፡ ባለዕዳ ፡ የተደረገው ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ (ማስታወቂያ) ፡ በሌሎቹ ፡ ባለዕዳዎች ፡ ላይ ፡ ሁሉ ፡ ውጤት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ሺ፱የ ። ስለማይረጋ ፡ ግዴታ ።

(፩) ግዴታው ፡ በሕግ ፡ የተከለከለ ፡ ዓላማ ፡ ከመሆኑ ፡ የተነሣ ፡እንዲሁም ፡ ግዴታውን ፡ የሚያፈርሱትን ፡ ልዩ ፡ ምክንያቶች ፡ በመጥቀስ ፡ ባለዕዳዎች ፡ ሁሉ ፡ ባለገንዘቡን ፡ ለመቃወም ፡ ይችላሉ ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ የመስማማት ፡ ጕድለት ፡ ያለበት ፡ ነው ፤ ወይም ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ ባለዕዳ ፡ የተዋዋለው ፡ ነው ፡ በማለት ፡ ግዴታን ፡ ለማፍረስ ፡ በሚደረ

ገው ፡ ክርክር ፡ ምክንያት ፡ ለመክራከር ፡ የሚችለው ፡ አንድነት ፡ ኩተበጹ ሩት ፡ ባለዕዳዎች ፡ በስምምነቱ ፡ ጉድለት ፡ ተደርጎበኛል ፡ የሚሰው ፡ ወይም ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ ባለዕዳ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፭ ። ስለ ፡ መክፈልና ፡ ስለ ፡ ይርጋ ።

ባለዕዳ ፡ የሆኑት ፡ ሁሉ ፡ ዕዳው ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በክፈል ፡ ተከፍሏል ፡ ወይም ፡ በይርጋ ፡ ታግዶዋል ፡ በማለት ፡ ባለገንዘቡን ፡ ለመክራከር ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፮ ። ዕዳን ፡ ስለ ፡ መማር ።

(፩) ባለገንዘቡ ፡ የጋራ ፡ ባለዕዳዎች ፡ ከሆኑት ፡ መካከል ፡ አንዱን ፡ ዕዳውን ፡ የማረው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የጋራ ፡ ባለዕዳዎች ፡ ለሆኑት ፡ ሁሉ ፡ ልአንዱ ፡ የተደረገ ፡ ምሕረት ፡ ጠቃሚ ፡ ይሆናቸዋል ።

(፪) ቢሆንም ፡ ባለገንዘቡ ፡ ዕዳውን ፡ የማረው ፡ ከጋራ ፡ ባለዕዳዎቹ ፡ መካከል ። ዐተለይ ፡ አንዱን ፡ ብቻ ፡ መሆኑን ፡ ለመግለጽ ፡ ይችላል ።

(፫) እንዲህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ለሌሎች ፡ የጋራ ፡ ባለዕዳዎች ፡ የዕዳው ፡ መማር ፡ ጠቃሚ ፡ የሚሆናቸው ፡ ዕዳውን ፡ የተማረው ፡ ባለዕዳ ፡ በመጨረሻው ፡ ይከ ፍለው ፡ በነበረው ፡ ገንዘብ ፡ ልክ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፯ ። ስለ ፡ መተካት ።

(፩) እንደዚሁም ፡ ባለገንዘቡ ፡ ከጋራ ፡ ባለዕዳዎቹ ፡ ከአንዱ ፡ ጋራ ፡ በፊትኛው ፡ ዕዳው ፡ ምትክ ፡ ሌላ ፡ አዲስ ፡ ዕዳ ፡ ለውጦ ፡ እንዲተካ ፡ የተስማማ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተደነገጉት ፡ ለዚህም ፡ ይጸናሉ ።

(፪) ባለገንዘቡ ፡ በተለይ ፡ ከአንዱ ፡ ጋራ ፡ መዋዋሉን ፡ የገለጸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዕ ዳው ፡ መተካት ፡ የሚጸናው ፡ በዚሁ ፡ የጋራ ፡ ባለዕዳ ፡ ድርሻ ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፰ ። ስለ ፡ ማቻቻል ።

ከባለዕዳዎቹ ፡ አንዱ ፡ ከዋናው ፡ ባለገንዘብ ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ የጋራ ፡ ባለዕዳዎች ፡ ዕዳው ፡ ይቻቻልልናል ፡ ለማለት ፡ የሚችሉት ፡ ዕዳው ፡ የሚቻቻልለት ፡ የጋራ ፡ ባለዕዳቸው ፡ በመጨረሻው ፡ ይከፍለው ፡ በነበ ረው ፡ ዕዳ ፡ ልክ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፱ ። መቀላቀል ።

ከጋራ ፡ ባለዕዳዎቹ ፡ መካከል ፡ አንዱ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ጎላፊ ፡ ለሆኑት ፡ ለሌሎች ፡ ባለዕዳዎች ፡ ዕዳው ፡ የሚቀርላቸው ፤ ይህ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የሆነው ፡ የጋራ ፡ ባለዕዳ ፡ በመጨረሻው ፡ ዕዳውን ፡ የሚከፍል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሚከፍለው ፡ ልክ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፲ ። ስለ ፡ አላፊነት ።

(፩) የአንድነት ፡ ባለዕዳ ፡ ከሆኑት ፡ መካከል ፡ አንዱ ፡ በራሱ ፡ አድራጎት ፡ የሌሎ ችን ፡ ሁኔታ ፡ ለማከበድ ፡ አይችልም ።

(፪) የአንድነት ፡ ባለዕዳ ፡ ለሆኑት ፡ ሁሉ ፡ መከራከሪያ ፡ የሚሆናቸውን ፡ ነገር ፡ ያል ሠራበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለጋራ ፡ ተገዳጆቹ ፡ አላፊ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፸። የመጨረሻ ፡ አከፋፈል ።

በውሉ ፡ ወይም ፡ በሕጉ ፡ ተቃራኒ ፡ ውሳኔ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በአንድነት ፡ ባለዕዳ ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ የሚከፍሉትን ፡ ዕዳ ፡ እያንዳንዳቸው ፡ ትክክል ፡ ድር ሻቸውን ፡ መክፈል ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፸፩ ። ስለ ፡ ጥያቄ ።

(፩) ሊከፍለው ፡ ከሚገባው ፡ በላይ ፡ አብልጦ ፡ የከፈለ ፡ የአንድነት ፡ ባለዕዳ ፤ አብልጦ ፡ ስለ ፡ ከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ ሌሎችን ፡ የያንዳንዳቸውን ፡ ድርሻ ፡ እን ዲከፍሉት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ከአንድነት ፡ ባለዕዳዎች ፡ መካከል ፡ አንዱ ፡ ዕዳውን ፡ መክፈል ፡ ያልቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዕዳው ፡ በየአንዳንዳቸው ፡ ላይ ፡ ሊደርስባቸው ፡ በሚገባው ፡ ድርሻ ፡ መጠን ፡ ይከፋፈላል ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፸፪ ። ስለ ፡ መዳረግ ፡ (ድርጎ) ።

(፩) ጥያቄ ፡ ማቅረብ ፡ የሚችለው ፡ የአንድነት ፡ ባለዕዳ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ለባለ ገንዘቡ ፡ በከፈለው ፡ ልክ ፡ በባለገንዘቡ ፡ መብት ፡ ተዳራጊ ፡ ይሆናል ።

(፪) ገንዘቡን ፡ ለከፈለው ፡ የጋራ ፡ ባለዕዳ ፡ ማስረጃዎቹንና ፡ ወደፊትም ፡ ለሚ ያደርገው ፡ ጥያቄ ፡ የሚጠቅሙትን ፡ አሠራር ፡ ለመፈጸም ፡ እንዲችል ፡ ባለ ገንዘቡ ፡ አስፈላጊውን ፡ ሁሉ ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

(፫) ከባለገንዘቡ ፡ ተግባር ፡ ኖተነግ ፤ በባለገንዘቡ ፡ ስም ፡ የአንድነት ፡ ባለዕዳው ፡ ለመዳረግ ፡ ያልቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለገንዘቡ ፡ በዚሁ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ አላፊ ፡ ይሆናል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

በባለገንዘቦቹ ፡ መካከል ፡ ስላለው ፡ አንድነት ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፸፫። አንድነት ፡ ስለሚገኝበት ፡ ጊዜ ።

ለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ በተለይ ፡ በግልጽ ፡ የተነገረ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለና ፡ እንደዚሁም ፡ በሕጉ ፡ የተወሰነ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፤ በባለገንዘቦቹ ፡ መካከል ፡ አንድነት ፡ የለም ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፸፬ ። የአንድነት ፡ መሠረታዊ ፡ ሒሳብ ።

(፩) አንድነት ፡ ካላቸው ፡ ባለገንዘቦች ፡ የአንዳንዱ ፡ ባለዕዳው ፡ ዕዳውን ፡ በሙሉ ፡ እንዲከፍለው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) አንድነት ፡ ካላቸው ፡ ባለገንዘቦች ፡ ለአንዱ ፡ የተከፈለ ፡ ዕዳ ፡ ባለዕዳውን ፡ ነጻ ፡ ያደርገዋል ።

(፫) አንድነት ፡ ካላቸው ፡ ባለገንዘቦች ፡ መካከል ፡ ከአንዱ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ካልደረ ሰው ፡ ባለዕዳው ፡ እንደ ፡ ፈቀደ ፡ ለአንዱ ፡ ወይም ፡ ለሌላው ፡ ለመክፈል ፡ ምርጫ ፡ አለው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፲፪ ። ስለ ፡ ይርጋ።

አንድነት ፡ ካላቸው ፡ ባለገንዘቦች ፡ መካከል ፡ ለአንዱ ፡ የይርጋ ፡ ዘመን ፡ መቈጠሩን ፡ የሚያቋርጥ ፡ ተግባር ፤ ለሌሎችም ፡ ባለገንዘቦች ፡ የይርጋውን ፡ ዘመን ፡ ያቋርጥላቸዋል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፲፫ ። ዕዳን ፡ ስለ ፡ መማር ።

አንድነት ፡ ካላቸው ፡ ባለገንዘቦች ፡ መካከል ፡ አንዱ ፡ ባለዕዳውን ፡ የማረው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህ ፡ የተደረገው ፡ ምሕረት ፡ ባለዕዳውን ፡ ለዚሁ ፡ ባለገንዘብ ፡ ከሚደርሰው ፡ ድርሻ ፡ እንጂ ፤ ከሌሎቹ ፡ ዕዳ ፡ ነጻ ፡ አያወጣውም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፲፬ ። ስለ ፡ መተካት ።

እንዲሁም ፡ በአንድ ፡ ባለገንዘብና ፡ በባለዕዳው ፡ መካከል ፡ ስለሚደረገው ፡ የመተካት ፡ ስምምነት ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተደነገገው ፡ ይጸናል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፲፭ ። ስለ ፡ ማቻቻል ።

ባለዕዳው ፡ አንድነት ፡ ካላቸው ፡ ባለገንዘቦች ፡ መካከል ፡ ከአንዱ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለሌሎች ፡ አንድነት ፡ ለአላቸው ፡ ባለገንዘቦች ፡ የተቻቻለውን ፡ ገንዘብ ፡ መከራከሪያ ፡ ማድረግ ፡ የሚችለው ፡ የተቻቻለው ፡ ገንዘብ ፡ በመጨረሻው ፡ ላቻቻለው ፡ ባለገንዘብ ፡ የሚጠቅም ፡ ሲሆንና ፤ በዚያውም ፡ ልክ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፲፮ ። የመጨረሻ ፡ አከፋፈል ።

(ሀ) በውሉ ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ ውስጥ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ውሳኔ ፡ ከሌለ ፡ አንድነት ፡ ያላቸው ፡ ባለገንዘቦች ፡ ባለዕዳው ፡ ከከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ እያንዳንዳቸው ፡ ትክክል ፡ ድርሻ ፡ መቀበል ፡ አለባቸው ።

(ለ) ከድርሻው ፡ በላይ ፡ የወሰደ ፡ ባለገንዘብ ፡ በብልጫ ፡ ስለ ፡ ወሰደው ፡ ነገር ፡ ለሌሎቹ ፡ ባለገንዘቦች ፡ አላፊ ፡ ይሆናል ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ስለማይከፋፈሉ ፡ ግዴታዎች ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፲፯ ። (ሀ)አለመከፋፈል ።

አንድነት ፡ ለአላቸው ፡ ግዴታዎች ፡ የተወሰኑት ፡ ደንቦች ፡ ከጉዳዩ ፡ የተነሣ ፡ የማይከፋፈል ፡ በሆነው ፡ ግዴታ ፡ ላይም ፡ በተመሳሳይነት ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፲፰ ። (ለ) የባለዕዳዎች ፡ ብዙ ፡ መሆን ።

(ሀ) ግዴታዎቹ ፡ በሙሉ ፡ የአንድነት ፡ አላፊነት ፡ ያለባቸው ፡ ያልሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ የማይከፋፈሉ ፡ ያልሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግዴታው ፡ በዕዳው ፡ ተጠያቂ ፡ በሆኑ ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ ይከፋፈላል ።

BACK

(፪) እያንዳንድ ፡ ባለዕዳዎች ፡ በሚደርስባቸው ፡ ልክና ፡ በውሉ ፡ ወይም ፡ በሕግ ፤ ለተወሰነባቸው ፡ ሌላ ፡ የዕዳ ፡ ድርሻ ፡ ይጠየቃሉ ፡ (ይያዛሉ) ።

(፫) ከባለዕዳዎቹ ፡ አንደኛው ፡ ለዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ አላፊ ፡ ሆኖ ፡ ለመክፈል ፡ ዋስ ፡ ሆኖ ፡ በሚገኝበት ፡ ጊዜ ፡ በዋስትናው ፡ የሚገደድበት ፡ ደንብ ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፬፻፲፬ ። (ሐ) የገንዘብ ፡ ጠያቂዎቹ ፡ ብዙ ፡ መሆን ።

(፩) ግዴታው ፡ የአንድነት ፡ አላፊነት ፡ ያለበት ፡ ያልሆነና ፡ በፀይነቱም ፡ ሁኔታ ፡ የማይከፋፈል ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ መካከል ፡ ይከፋፈላል ።

(፪) እያንዳንዱ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የሚደርሰውን ፡ ገንዘብ ፡ ብቻና ፡ በውል ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ የተወሰነለትን ፡ ድርሻ ፡ ብቻ ፡ እንዲከፈለው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ክፍል ፡ ፬ ። ዋስትና ።

ቊ ፡ ሺ፬፻፳ ። የዋስትና ፡ መሠረት ።

ለግዴታው ፡ አፈጻጸም ፡ ዋስ ፡ የሚሆን ፡ ሰው ፡ ባለዕዳው ፡ ግዴታውን ፡ ያልፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለባለገንዘቡ ፡ ይህን ፡ ግዴታ ፡ ሊፈጽም ፡ ይገደዳል ።

ቊ ፡ ሺ፬፻፳፩ ። ስለ ፡ ባለዕዳው ፡ ፈቃድ ።

ባለዕዳው ፡ ሳይጠይቅ ፤ ወይም ፡ ሳያውቅም ፡ እንኳ ፡ ቢሆን ፡ ለሱ ፡ ዋስ ፡ ለመሆን ፡ ይቻላል ።

ቊ ፡ ፬ሺ፬፻፳፪ ። ስለ ፡ ዋስትና ፡ ፎርም ።

(፩) በሕሊና ፡ ግምት ፡ ብቻ ፡ ዋስትና ፡ እንዳለ ፡ አይቈጠርም ።

(፪) ዋስትና ፡ ግልጽ ፡ መሆን ፡ አለበት ፤ እንደዚሁም ፡ ከተደረገው ፡ ውል ፡ ወሰን ፡ ለማለፍ ፡ አይችልም ።

(፫) ለግዴታው ፡ ዋስ ፡ የሆነበት ፡ የገንዘቡ ፡ ልክ ፡ በዋስትናው ፡ ውል ፡ ካልተገለጸ ፡ ዋስትናው ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፬፻፳፫ ። የዋናው ፡ ግዴታ ፡ ፈራሽ ፡ መሆን ።

(፩) ዋስትና ፡ በማይጸና ፡ ግዴታ ፡ ላይ ፡ ሊኖር ፡ አይችልም ።

(፪) በተዋዋዩ ፡ የፈቃድ ፡ ጒድለት ፡ ወይም ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ በመሆኑ ፡ ምክንያት ፡ በውሉ ፡ የመጣው ፡ ዕዳ ፡ ባለዕዳውን ፡ የማያስገድደው ፡ ቢሆንም ፡ ዋሱ ፡ ባለዕዳው ፡ ውል ፡ ለመግባት ፡ የማይችልበትን ፡ ጒድለት ፡ እያወቀ ፡ ዋስ ፡ ሆኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዋስትናው ፡ ሊጸናበት ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ሺ፬፻፳፬ ። የዋስትና ፡ ወሰን ።

(፩) ዋስነት ፡ ባለዕዳው ፡ ሊከፍለው ፡ ከሚገባው ፡ ነገር ፡ በላይ ፡ ወይም ፡ የበለጠ ፡ ከባድ ፡ ወጪ ፡ በሚያመጣ ፡ ሁኔታ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

(፪) ዋስነት ፡ ከዕዳው ፡ በከፊል ፡ ብቻና ፡ ያነሰ ፡ ወጪ ፡ በሚያመጣ ፡ ሁኔታ ፡ ለመ ስማማት ፡ ይቻላል ።

(፫) ከዕዳው ፡ በላይ ፡ ወይም ፡ በበለጠ ፡ ከባድ ፡ ወጪ ፡ ሁኔታ ፡ የተደረገ ፡ ዋስ ነት ፤ በዋናው ፡ ግዴታ ፡ መጠን ፡ ይቀነሳል ፡ እንጂ ፤ ፈራሽ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፰። ለወደፊት ፡ ስለሚሆን ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ ዐይነት ፡ ሁኔታ ፡ ስለሚመጣ፡ ግዴታ ።

(፩) ወደፊት ፡ ለሚሆን ፡ ግዴታ ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ ዐይነት ፡ ሁኔታ ፡ ለሚመጣ ፡ ግዴታ ፡ ዋስ ፡ ለመሆን ፡ ይቻላል ።

(፪) ዋስነቱ ፡ ለስንት ፡ ጊዜ ፡ እንደሚረጋ ፡ በስምምነቱ ፡ ያልተወሰነ ፡ ሲሆን ፡ የዋናው ፡ ዕዳ ፡ ተጠያቂነት ፡ ካልደረሰ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ዋሱ ፡ ዋስትናውን ፡ ሊያስቀር ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፱። ስለ ፡ ዕዳ ፡ መቅረት ።

(፩) ዋናው ፡ ዕዳ ፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ቀሪ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዋሱ ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

(፪) ዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ መቃወሚያ ፡ አያደርጋቸውም ፡ ነበር ፡ ለማለት ፡ ሳይቻል ፡ ባለዕዳው ፡ ባለገንዘቡን ፡ በሚቃወምባቸው ፡ ነገሮች ፡ ሁሉ ፡ ዋሱ ፡ ሊከራከርባቸው ፡ ይችላል ።

(፫) ነገሩን ፡ እያወቀ ፡ ውል ፡ የገባ ፡ ዋስ ፡ ዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ግዴታ ፡ የገባው ፡ የፈቃድ ፡ ጉድለት ፡ ወይም ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ በመሆኑ ፡ ምክንያት ፡ ነው ፡ በማለት ፡ ውሉ ፡ ፍርስ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ መከራከር ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፩። ዕዳን ፡ በተለዋጭ ፡ ስጦታ ፡ ስለ ፡ መክፈል ።

ባለገንዘቡ ፡ አንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ወይም ፡ ማናቸውንም ፡ ዕቃ ፡ ስለ ፡ ገንዘቡ ፡ ወዶ ፡ የተቀበለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተቀበለው ፡ ዕቃ ፡ በክርክር ፡ ቢወሰድበትም ፡ ዋሱ ፡ ነጻ ፡ እንደ ፡ ወጣ ፡ ይቀራል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፪። በዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ግዴታ ፡ ላይ ፡ ስለሚደረግ ፡ መለዋወጥ ።

(፩) ውሉ ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ በባለገንዘቡና ፡ በባለዕዳው ፡ መካከል ፡ የሚደረግ ፡ ሌላ ፡ ውል ፡ የዋሱን ፡ ግዴታ ፡ ሊያብስበት ፡ አይችልም ።

(፪) ለዕዳ ፡ መክፈያ ፡ ጊዜ ፡ አራዝሞ ፡ የመስጠትን ፡ ጉዳይ ፡ በተለይ ፡ ዋሱን ፡ ሳያስፈቅድ ፡ ባለገንዘቡ ፡ ለባለዕዳው ፡ የመክፈያ ፡ ጊዜ ፡ አራዝሞ ፡ የሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዋሱ ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፫ ፡ ስለ ፡ ይርጋ ።

በዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ላይ ፡ የተጀመሩ፡ክሶች ፡ ለዋሱ ፡ መቄጠር ፡ የተጀመረለትን ፡ የይርጋ ፡ ዘመን ፡ ያቋርጡበታል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፭ ። ስለ ፡ ወለድ ።

ዕዳን ፡ ለመክፈል ፡ ዋስ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ዕዳው ፡ ወለድ ፡ የሚያስከፍል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተቃራኒ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ በዋስትናው ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ በተወሰ ነው ፡ ገንዘብ ፡ ልክ ፡ ለወለዱም ፡ እንደ ፡ ተዋሰ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፮ ። ስለ ፡ ዳኝነት ፡ ወጪ ።

በሚገባ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ደርሶት ፡ ለባለገንዘቡ ፡ ዕዳውን ፡ ካልከፈለ ፤ ዋሱ ፡ በዋስትናው ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ ከተወሰነው ፡ ገንዘብ ፡ በላይ ፡ በዋ ሱም ፡ ላይ ፡ ለቀረበው ፡ ክስ ፡ የዳኝነት ፡ ወጪ ፡ ተገዳጅ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፯ ። ዕዳ ፡ ስለሚከፈልበት ፡ ጊዜ ።

(፩) ከባለዕዳው ፡ መከሠር ፡ የተነሣ ፤ ዕዳው ፡ በቶሎ ፡ እንዲከፈል ፡ ቢጠየቅም ፡ እንኳ ፡ ዋናው ፡ ዕዳ ፡ እንዲከፈል ፡ ከተወሰነበት ፡ ጊዜ ፡ አስቀድሞ ፡ ዋሱን ፡ ዕዳውን ፡ እንዲከፍል ፡ ማስገደድ ፡ አይቻልም ።

(፪) የዋናው ፡ ዕዳ ፡ አከፋፈል ፡ በአንዱ ፡ በተቀዳሚ ፡ ማስታወቂያ ፡ መሠረት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ የተባለው ፡ ተቀዳሚ ፡ ማስታወቂያ ፡ ለዋሱም ሊሰጠው ፡ ይገባዋል ።

(፫) ዕዳው ፡ በሚከፈልበት ፡ ጊዜ ፡ የሚደረገው ፡ ማስታወቂያ ፡ በዋሱ ፡ ላይ ፡ መቈ ጠር ፡ የሚጀምረው ፡ ማስታወቂያው ፡ ከደረሰው ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፰ ። አንድነት ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ዋስትና ።

(፩) ዋሱ ፤ አንድነት ፡ በሆነ ፡ ዋስትና ፡ የጋራ ፡ ባለዕዳ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ በማና ቸውም ፡ ተመሳሳይነት ፡ ስም ፡ በመሆን ፤ ከዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ጋራ ፡ የሚገ ደድ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ባለገንዘቡ ፡ ለዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ከመናገሩ ፡ በፊት ፡ በዋሱ ፡ ላይ ፡ ክስ ፡ ማቅረብና ፡ በእጁ ፡ ያለውንም ፡ መያዣ ፡ ለመሸጥ ፡ ይችላል ።

(፪) ከዚህም ፡ በቀር ፤ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ የተመለከቱ ፡ ድንጋጌዎች ፡ አንድነት ፡ በሆነ ፡ ዋስትና ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፸፱ ። ስለ ፡ ተራ ፡ ዋስትና ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ከተመለከተው ፡ ቍጥር ፡ ውጭ ፡ ዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ግዴታውን ፡ የማይፈጽም ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ዋሱ ፡ ለባለገንዘቡ ፡ እንዲከፍለው ፡ አይገ ደድም ።

(፪) ዋሱ ፤ በዋስትና ፡ የገባበትን ፡ ግዴታ ፡ እንዲከፍል ፡ በባለገንዘቡ ፡ ከመገደዱ ፡ በፊት ፡ ባለገንዘቡ ፡ በዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ሀብቶች ፡ ላይ ፡ እንዲከራከርና ፡ በተ ለይም ፡ ከባለዕዳው ፡ ሀብቶች ፡ በመያዣ ፡ የተቀበለውን ፡ ሽጥ ፡ ለማለት ፡ ይችላል ።

ቍ፡ሺ፬ደ፬ኟ።ከዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ተከራከር ፡ የማለት ፡ መብት ።

(ፈ) ዋሱ ፡ እንደ ፡ ተከሰሰ ፡ ወዲያውኑ ፡ ባለገንዘቡን ፡ ከባለዕዳው ፡ ጋራ ፡ ተከራከር ፡ ካላለ ፡ በቀር ፡ ባለገንዘቡ ፡ ከዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ጋራ ፡ ለመከራከር ፡ ግዴታ ፡ የለበትም ።

(፪) የባለዕዳው ፡ የመክፈል ፡ ችሎታ ፡ ማጣት ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ የተረጋገጠ ፡ ሲሆን ፡ ባለገንዘቡ ፡ ከባለዕዳው ፡ ጋራ ፡ እንዲከራከር ፡ ዋሱ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

ቍ፡ሺ፬ደ፭። መከራከር ፡ የሚቻልባቸው ፡ ንብረቶች ።

(ፈ) ክርክሩን ፡ የሚጠይቀው ፡ ዋስ ፡ ለባለገንዘቡ ፡ የዋናውን ፡ ባለዕዳ ፡ ንብረቶች ፡ መምራትና ፡ ለዚሁም ፡ ክርክር ፡ የሚያስፈልገውን ፡ በቂ ፡ ወጪ ፡ አስቀድሞ ፡ ለባለገንዘቡ ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

(፪) እንዲህም ፡ ሲሆን ፡ ዋሱ ፡ ዕዳው ፡ ከሚከፈልበት ፡ አገር ፡ ውጭ ፡ ያሉትን ፤ ወይም ፡ በክርክር ፡ ላይ ፡ የሚገኙትን ፡ ወይም ፡ በመያዣ ፡ ተሰጥተው ፡ በእጁ ፤ የማይገኙትን ፡ የዋናውን ፡ ባለዕዳ ፡ ንብረቶች ፡ መምራት ፡ አይገባውም።

ቍ፡ሺ፬ደ፮፤ ክስን ፡ ስላለማቅረብ ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጠቀሰው ፡ ቍጥር ፡ እንደተባለው ፡ የተፈቀዱትን ፡ ንብረቶች ፡ ዋሱ ፡ ካሳየና ፡ ለክርክሩም ፡ አስፈላጊውን ፡ ወጪ ፡ ከከፈለ ፡ ዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ሳይከሰስ ፡ በመቄየቱ ፡ የመክፈል ፡ ችሎታ ፡ ያጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ባለገንዘቡ ፡ በተመለከቱት ፡ ንብረቶች ፡ ዋጋ ፡ ልክ ፡ ለዋሱ ፡ አላፊ ፡ ነው ።

ቍ፡ሺ፬ደ፯።በባለዕዳው ፡ ላይ ፡ ስለሚቀርበው ፡ ክስ ።

(ፈ) ዋናው ፡ ግዴታ ፡ ተጠያቂ ፡ ሲሆን ፤ ባለገንዘቡ ፡ በስድስት ፡ ሳምንቶች ፡ ውስጥ ፡ ከባለዕዳው ፡ ላይ ፡ የመብቶቹን ፡ አፈጻጸም ፡ ይጠይቅ ፡ ዘንድ ፡ ክስ ፡ እንዲያቀርብ ፡ ዋሱ ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) ዋሱ ፡ የነገረውን ፡ ባለገንዘቡ ፡ ያልፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፤ ወይም ፡ ክሱን ፡ በሚገባ ፡ ትጋት ፡ ያልቀጠለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዋሱ ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

ቍ፡ሺ፬ደ፰። ዕዳን ፡ ልክፈል ፡ ስለ ፡ ማለት ።

(ፈ) ዋናው ፡ ግዴታ ፡ ተጠያቂ ፡ ሲሆን ፤ ዋሱ ፡ የሚከፍለውን ፡ ዕዳ ፡ እንዲቀበለው ፡ ባለገንዘቡን ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) ባለገንዘቡ ፡ የሚከፍለውን ፡ አልቀበልም ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ በዋስትና ፡ የተሰጡትን ፡ መያዣዎች ፡ አልመልስም ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዋሱ ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

ቍ፡ ሺ፬ደ፱። ዋሱ ፡ ስለሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ።

(ፈ) ባለዕዳው ፡ ዐውቆት ፡ ወይም ፡ ሳያውቀው ፡ በተደረገው ፡ ዋስትና ፤ ዕዳን ፡ የከፈለ ፡ ዋስ ፡ በዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ላይ ፡ ክስን ፡ ለማቅረብ ፡ መብት ፡ አለው ።

BACK

(፪) ይህ ፡ ክስ ፡ ስለ ፡ ዋናው ፡ ገንዘብ ፤ ስለ ፡ ወለዱና ፡ ስለ ፡ ወጪውም ፡ ጭምር ፡ ሊቀርብ ፡ ይችላል ።

(፫) ስለ፡ሆነም ፡ ዋሱ ፡ የቀረበበትን ፡ ክስ ፡ ለዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ካስታወቀበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ባለው ፡ ኪሣራ ፡ ብቻ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በሌላ ፡ ወጪ ፡ በባለዕዳው ፡ ላይ ፡ አቤቱታ ፡ ለማቅረብ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፯፭ ። ስለ ፡ ኪሣራ ።

(፩) ዋሱ ፡ ዕዳውን ፡ ለባለገንዘቡ ፡ የከፈለው ፡ በባለዕዳው ፡ ጥፋት ፡ ወይም ፤ ቸልተኛነት ። የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከባለዕዳው ፡ ላይ ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) የኪሣራውም ፡ ልክ ፡ የሚወሰነው ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ በምዕራፍ ፡ ፮ ፡ በተነገረው ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፯፮ ። የጥያቄ ፡ መብት ፡ ስለ ፡ ማጣት ።

(፩) ከግዴታው ፡ ዐይነት ፡ የተነሣ ፡ እንዲቀሩ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ባለገንዘቡን ፡ መከራከሪያ ፡ እንዲሆኑት ፡ ለባለዕዳው ፡ የተሰጡት ፡ ሁሉ ፡ ዋሱ ፡ እንዲሠራባቸው ፡ መብትና ፡ ግዴታ ፡ አለው ።

(፪) እነዚህን ፡ መከራከሪያዎች ፡ ሳይሠራባቸው ፡ የቀረ ፡ ዋስ ፡ እንዳይከፍል ፡ ለማድረግ ፡ የሚችሉትን ፡ የተሰጡትን ፡ የጥያቄ ፡ መብቶች ፡ ያጣል ።

(፫) ስለ ፡ ሆነም ፡ በርሱ ፡ በኩል ፡ ጥፋት ፡ ሳይኖር ፡ መከራከሪያዎች ፡ መኖራቸውን ፡ ላለማወቁ ፡ ማስረጃ ፡ ያቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ መብት ፡ የማጣቱ ፡ ደንብ ፡ አይጸናበትም ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፯፯ ። ሁለተኛ ፡ ስለ ፡ መክፈል ።

(፩) ዋሱ ፡ መክፈሉን ፡ ሳይነግረው ፡ ቀርቶ ፡ ባለዕዳው ፡ ሁለተኛ ፡ የከፈለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዋሱ ፡ የከፈለውን ፡ ከባለዕዳው ፡ መጠየቅ ፡ አይችልም ።

(፪) ባለገንዘቡን ፡ በማይገባ ፡ የተቀበለውን ፡ መልስ ፡ ብሎ ፡ ሊጠይቀው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፯፰ ። ስለ ፡ መዳረግ ፡ (ዳረጎት) ።

(፩) ዋሱ ፡ በከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ ልክ ፡ በባለገንዘቡ ፡ መብት ፡ ተዳራጊ ፡ ሆኖ ፡ ይገባል ።

(፪) የዚህን ፡ ጥቅም ፡ መብት ፡ ለመተው ፡ አስቀድሞ ፡ መዋዋል ፡ አይፈቀድም ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፯፱ ። የባለገንዘቡ ፡ ግዴታዎች ።

ባለገንዘቡ ፡ የማስረጃ ፡ ሰነዶችን ፡ እንዲያስረክብ ፤ እንደዚሁም ፡ አቤቱታን ፡ ለማቅረብ ፡ ሊረዱት ፡ የሚችሉትን ፡ ለፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ሥርዐት ፡ አበረላኒ ፡ የሆኑትን ፡ ደንቦች ፡ እንዲሞላና ፡ ስለ ፡ ገንዘቡም ፡ የተያዙት ፡ መያዣዎች ፡ እንዲሸጡ ፡ ዕዳውን ፡ ለከፈለው ፡ ዋስ ፡ አስፈላጊውን ፡ እንዲያደረግለት ፡ ይገደዳል ።

ቍ፡ሺ፪፻፯፯ ። የማይቻል ፡ ዳረጎት ።

ከባለገንዘቡ ፡ ምክንያት ፡ የተነሣ ፡ ዋሱ ፡ በባለገንዘቡ ፡ መብቶች ፤ መያዣዎች ፤ ልዩ ፡ መብቶች ፡ በተዳራጊነት ፡ ሊገባ ፡ ያልቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በባለገንዘቡ ፡ ዘንድ ፡ ካለበት ፡ ግዴታ ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

ቍ፡ሺ፪፻፯፯ ። የባለዕዳው ፡ መክሠር ።

(ሀ) ባለዕዳው ፡ የከሠረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለገንዘቡ ፡ የኪሣራውን ፡ ሥራ ፡ ለተቀበለው ፡ ሰው ፡ የገንዘቡን ፡ ማስረጃ ፡ ማቅረብ ፡ አለበት ።

(ለ) እንዲሁም ፡ ባለገንዘቡ ፡ የባለዕዳውን ፡ መክሠር ፡ እንዳወቀ ፤ ይህንኑ ፡ ሁኔታ ፡ ለዋሱ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(ሐ) እነዚህ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ሳይከበሩ ፡ ቢቀሩ ፡ ባለገንዘቡ ፡ የዚሁኑ ፡ አሠራር ፡ ካለመፈጸሙ ፡ የተነሣ ፡ ስለሚደርስበት ፡ ጉዳት ፡ በዋሱ ፡ ላይ ፡ ያሉትን ፡ መብቶች ፡ በደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ልክ ፡ ያጣል ።

ቍ፡ሺ፪፻፯፰ ። ለዋሱ ፡ ስለሚሰጥ ፡ ማረጋገጫ ።

ዋሱ ፡ ከመክፈሉ ፡ በፊት ፡ ቢሆንም ፤ በባለዕዳው ፡ ላይ ፡ ክስን ፡ ለማቅረብና ፡ ከባለዕዳውም ፡ የማረጋገጫ ፡ ዋስትናዎችን ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚችለው ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ያሉት ፡ ሦስት ፡ ነገሮች ፡ ባጋጠሙት ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

(ሀ) ባለዕዳው ፡ ዕዳውን ፡ እንዲከፍል ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ደርሶት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) የባለዕዳው ፡ መክሠር ፡ የተገለጸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) ባለዕዳው ፡ በደረሰበት ፡ ኪሣራ ፡ ወይም ፡ ከኪሣራው ፡ ጥፋት ፡ የተነሣ ፡ ዋሱ ፡ በዋስትና ፡ ከገባበት ፡ ጊዜ ፡ ይልቅ ፡ በጣም ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ጉዳት ፡ የሚደርስበት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ፡ሺ፪፻፯፱ ። የጠለፋ ፡ ዋስ ።

ስለ ፡ ዋናው ፡ ዋስ ፡ የሚደረገው ፡ የጠለፋ ፡ ዋስ ፤ በዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ላይ ፡ ስለሚቀርቡት ፡ አቤቱታዎች ፡ መልካም ፡ ውጤት ፡ አላፊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፪፻፹ ። የዋስ ፡ አረጋጋጭ ።

(ሀ) ለዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ ለዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ዋስም ፡ ዋስ ፡ ለመሆን ፡ ይቻላል ።

(ለ) ለዋስ ፡ አረጋጋጩ ፡ ከዋሱ ፡ ጋራ ፡ ያለውን ፡ ግንኙነት ፤ የተራው ፡ ዋስ ፡ ግንኙነት ፡ ከባለዕዳው ፡ ጋራ ፡ እንዳለው ፡ ግንኙነት ፡ ነው ።

(ሐ) በዋናው ፡ ባለዕዳና ፡ በዋሱ ፡ መካከል ፡ የሚሆነው ፡ የመብት ፡ መቀላቀል ፡ ባለገንዘቡን ፡ ባረጋጋጭ ፡ ዋስ ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ የክስ ፡ መብት ፡ አያስቀር በትም ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፺፭ ። ብዙ ፡ ሰዎች ፡ ዋስ ፡ ስለ ፡ መሆናቸው ።

(፩) ለአንድ ፡ ባለዕዳ ፡ ለአንድ ፡ ዕዳ ፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡ በአንድ ፡ ጊዜ ፡ ዋስ ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለየድርሻቸው ፡ እንደ ፡ ተራ ፡ ዋሶች ፤ ለሌሎቹ ፡ ዋሶች ፡ እንደ ፡ አረጋጋጭ ፡ ዋስ ፡ ሆነው ፡ ይገደዳሉ ።

(፪) ዋሶቹ ፡ ተከታታይ ፡ በሆኑ ፡ ስምምነቶች ፡ ዋስ ፡ ሆነው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በሁለተኛው ፡ ጊዜ ፡ ዋስ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ከሱ ፡ አስቀድሞ ፡ ዋስ ፡ ለሆነው ፡ ሰው ፡ እንደ ፡ አረጋጋጭ ፡ ዋስ ፡ ተቈጥሮ ፡ ይገደዳል ።

(፫) ከዋና ፡ ባለዕዳ ፡ ጋራ ፡ በመሆንም ፡ ሆነ ፤ እርስ ፡ በርሳቸው ፡ በመሆንም ፡ ሆነ ፤ ዋሶቹ ፡ በአንድነት ፡ ዋስ ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ስለ ፡ ሌሎቹ ፡ ድርሻ ፡ የመጠየቁ ፡ መብት ፡ ሳይነካ ፡ እያንዳንዳቸው ፡ ስለ ፡ መላው ፡ ዕዳ ፡ ተገዳጆች ፡ ይሆናሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፮ ።

ከውሉ ፡ ጋራ ፡ ግንኙነት ፡ ስላላቸው ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፺፮ ። ውሎችን ፡ የሚመለከት ፡ ጉዳይ ፡ ስለሚያስከትለው ፡ ውጤት ።

(፩) በዚህ ፡ ሕግ ፡ ተለይቶ ፡ የተመለከተ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ውሎች ፡ ውጤት ፡ ያላቸው ፡ በተዋዋሏቸው ፡ ወገኖች ፡ መካከል ፡ ነው ።

(፪) ከውሉ ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርስ ፡ አላፊነት ፡ የተነገሩት ፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

(፫) እንደዚሁም ፡ ስለ ፡ እንደራሴነት ፡ የተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ሆኖ ፡ የሚሰጥ ፡ ተስፋና ፡ የሚደረግ ፡ ውል ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፺፯ ። የትእዛዝ ፡ ቃል ፡ አሰጣጥ ።

አንድ ፡ ውል ፡ በሚፈጸምበት ፡ ጊዜ ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፤ በራሱ ፡ ምትክ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ተተክቶ ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ የተመለከተውን ፡ መብት ፡ እንዲ ሠራበት ፡ ከውሉም ፡ የሚመጣውን ፡ ግዴታ ፡ እንዲፈጽም ፡ የማድረግ ፡ ችሎታ ፡ እንዲኖረው ፡ ሊስማማ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፺፰ ። ውጤት ።

(፩) በዚህ ፡ ዐይነት ፡ የታሰበው ፡ የሌላ ፡ ሰው ፡ በውሉ ፡ የመጠቀስ ፡ ጉዳይ ፡ በሦስት ፡ ቀን ፡ ውስጥ ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የውሉ ፡ ውጤት ፡ በእንደራሴነት ፡ ሥልጣን ፡ እንደ ፡ ተፈጸመ ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

(፪) ሰውዬውን ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ የመጥቀሱ ፡ ጉዳይ ፡ በተወሰነው ፡ ሦስት ፡ ቀን ፡ ውስጥ ፡ ሳይፈጸም ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ ውጤቱን ፡ የሚያገኘው ፡ በሁለቱ ፡ ወገን ፡ ዋና ፡ ተዋዋዮች ፡ መካከል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፺፱ ። መጪውን ፡ እመልሳለሁ ፡(አጠናለሁ)፡ ስለ ፡ ማለት ።

ሦስተኛው ፡ ሰው ፡ ተግባሩን ፡ የሚፈጽም ፡ ለመሆኑ ፤ መጪውን ፡ እመልሳለሁ ፡ ብሎ ፡ ግዴታ ፡ ለመግባት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፺፮ ። እመልሳለሁ ፡ ማለት ፡ የሚያስከትለው ፡ ነገር ።

(፩) እመልሰዋለሁ ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ እርሱ ፡ የገባለትን ፡ ግዴታ ፡ ያጸደቀው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ እመልሳለሁ ፡ ባዩ ፡ ነጻ ፡ ይወጣል ።

(፪) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ እመልሳለሁ ፡ ባዩ ፡ ስለ ፡ ውሉ ፡ መልካም ፡ አፈጻጸም ፡ ዋስ ፡ አይደለም ።

(፫) እመልሰዋለሁ ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ ውሉን ፡ ያላጸደቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የዚህ ፡ ውል ፡ አለመፈጸም ፡ ጉዳይ ፡ በአንደኛው ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ ላይ ፡ ስለሚያ ደርሰው ፡ ጉዳት ፡ ተጠያቂ ፡ የሚሆነው ፡ እመልሳለሁ ፡ ባዩ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፺፯ ። ለሌላ ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ መዋዋል ።

በአንድ ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ አንደኛው ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ጥቅም ፡ ሲል ፡ አንድ ፡ የውል ፡ ግዴታ ፡ ልፈጽም ፡ እችላለሁ ፡ ብሎ ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፺፰ ፡ የተዋዋዩ ፡ መብት ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ካልኖረ ፡ በቀር ፤ ስለ ፡ ሌላ ፡ ሆኖ ፡ የተዋዋለው ፡ ሰው ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ለተመለከቱት ፡ ውል ፡ ሦስተኛው ፡ ወገን ፡ የመምረጥ ፡ መብት ፡ ያልተሰጠው ፡ ከሆነ ፡ ወይም ፡ ይኸው ፡ ሦስተኛው ፡ ወገን ፡ ከውሉ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘውን ፡ ጥቅም ፡ የማይፈልግ ፡ መሆኑን ፡ ካረጋገጠ ፤ ከውሉ ፡ የሚገኘውን ፡ ጥቅም ፡ ለራሱ ፡ ለማስቀረት ፡ ወይም ፡ የዚሁ ፡ ውል ፡ ስም ምነት ፡ በሚያስገኘው ፡ ትርፍ ፡ የሚጠቀም ፡ ሌላ ፡ አዲስ ፡ ሰው ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

(፪) በውሉ ፡ ስምምነት ፡ ተጠቃሚ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ይህንን ፡ ጥቅም ፡ ፈቅዶ ፡ የተቀበለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተስፋ ፡ ሰጪው ፡ የውሉን ፡ ግዴታ ፡ የማይፈጽም ፡ ሲሆን ፡ ተዋዋዩ ፡ በውሉ ፡ አለመፈጸም ፡ ምክንያት ፡ ሊያገኝ ፡ የሚገባው ፡ ጥቅም ፡ እንዲከፈለው ፡ ክርክር ፡ የማቅረብ ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፺፱ ። የባለጥቅሙ ፡ ምርጫ ።

ለራሱ ፡ ጥቅም ፡ በውል ፡ ስምምነት ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፤ በውሉ ፡ ስምምነት ፡ መሠረት ፡ የመራጭነት ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የዚህን ፡ ስምምነት ፡ ጥቅም ፡ እንደ ፡ ፈለገው ፡ የመቀበል ፡ ወይም ፡ ያለመቀበል ፡ ምርጫ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፭፻፩ ። የተዋዋዩ ፡ ወራሾች ።

(፩) ተስፋ ፡ ሰጪው ፤ በውሉ ፡ የገባውን ፡ ግዴታ ፡ ሊፈጽም ፡ የሚገባው ፤ ተዋዋዩ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተዋዋይ ፡ በውሉ ፡ እንዲጠቀም ፡ ያመለከተው ፡ ሰው ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ለመጠቀም ፡ መፍቀዱን ፡ ከገለጸ ፡ ተዋዋዩ ፡ በሞተበት ፡ ጊዜ ፡ የተሰጡት ፡ መብቶች ፡ በተስፋ ፡ ሰጪው ፡ ላይ ፡ ይኖሩታል ።

(፪) የተዋዋይ ፡ ወራሾች ፡ ተዋዋዩ ፡ በውሉ ፡ ትርፍ ፡ ሊጠቀም ፡ ይችላል ፡ ሲል፡ ሟቹ ፡ ተጠቃሚውን ፡ በማመልከት ፡ ቃል ፡ የሰጠለትን ፡ ሰው ፡ ለመለወጥ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፩ ። የተጠቃሚው ፡ መብቶች ።

(፩) ተጠቃሚው ፡ የውሉን ፡ ስምምነት ፡ የተቀበለው ፡ ሲሆን ፤ በተስፋ ፡ ሰጪው ፡ ላይ ፡ ውሉ ፡ የሚያስገኛቸውን ፡ መብቶች ፡ በማይመለስ ፡ አኳኋን ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ ይቀራል ።

(፪) ተስፋ ፡ ሰጪው ፡ በተዋዋዩ ፡ ላይ ፡ የሚያገኛቸውን ፡ በተለይ ፡ የራሱ ፡ የሆኑትን ፡ መከራከሪያዎች ፡ ሰበብ ፡ በማድረግ ፡ በተጠቃሚው ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊያደርግበት ፡ አይችልም ።

ክፍል ፡ ፪ ።

የገንዘብ ፡ መብትን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍና ፡ስለ ፡ መዳረግ ፡ (ዳረጎት) ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፪ ። የገንዘብን ፡ መብት ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

የገንዘብ ፡ መብትን ፡ ማስተላለፍ ፡ በሕግ ፡ ወይም ፡ በውል ፡ ካልተከለከለ ፡ ወይም ፡ የጉዳዩ ፡ ተፈጥሮ ፡ ካላገደው ፡ በቀር ፤ የባለዕዳው ፡ ፈቃጅነት ፡ አስፈላጊ ፡ ሳይሆን ፡ ባለገንዘቡ ፡ መብቱን ፡ ለሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ አሳልፎ ፡ መስጠት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፫ ። የማስተላለፉ ፡ መጠን ።

ወደ ፡ ኋላ ፡ የቀሩ ፡ የወለድ ፡ ገንዘቦችም ፡ ከዋናው ፡ ገንዘብ ፡ ጋራ ፡ እንደ ፡ ተላለፉ ፡ ይቈጠራሉ ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፬ ። ዋቢነት ።

(፩) የገንዘቡ ፡ መብት ፡ መተላለፍ ፡ የተደረገው ፡ በዋጋ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አስተላላፊው ፡ በሚያስተላልፍበት ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ገንዘቡ ፡ መኖር ፡ ዋቢ ፡ ይሆናል ።

(፪) በግልጽ ፡ ግዴታ ፡ ካልገባ ፡ በቀር ፡ አስተላላፊው ፡ ለባለዕዳው ፡ መክፈል ፡ አላፊ ፡ አይሆንም ።

(፫) የገንዘቡ ፡ መብት ፡ መተላለፍ ፡ ያለዋጋ ፡ ሲሆን ፡ አስተላላፊው ፡ ለገንዘቡ ፡ መኖር ፡ እንኳ ፡ ዋቢ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፷፭ ። የዋቢነት ፡ ወሰን ።

(፩) መብቱን ፡ አስተላላፊው ፡ በዋቢነት ፡ ተገዳጅ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ በመብት ፡ ተቀባዩ ፡ በኩል ፡ የሚገደደው ፡ በተቀበለው ፡ በዋናው ፡ ገንዘብና ፡ በወለዱ ፡ ልክ ፡ ነው ።

(ሠ) ከዚህ ፡ በቀር ፡ የመብት ፡ ማስተላለፊያውን ፡ ወጪና ፡ በባለዕዳው ፡ ላይ ፡ክስ ፡ ቀርቦ ፡ ምንም ፡ ፍሬ ፡ ሳያገኝ ፡ የቀረውን ፡ ለክሱ ፡ ኪሣራም ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፷፯ ። መቃወሚያ ፡ የሚሆኑ ፡ ልዩ ፡ ነገሮች ።

(ሀ) ባለዕዳው ፤ የገንዘቡ ፡ ማስከፈል ፡ መብት ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ተላልፎ ፡ መሰጠቱን ፡ ባወቀበት ፡ ጊዜ ፡ በነበረውና ፡ ሊያቀርባቸው ፡ በሚችለው ፡ የመቃወሚያ ፡ ነገሮች ፡ መብት ፡ አስተላላፊውን ፡ ሊቃወም ፡ ይችል ፡ እንደ ፡ ነበረው ፡ ሁሉ ፡ መብት ፡ ተቀባዩን ፡ ሊቃወምባቸው ፡ ይችላል ።

(ለ) መብቱን ፡ ከሚያስተላልፈው ፡ ባለገንዘብ ፡ ላይ ፡ ባለዕዳው ፡ የመክፈያው ፡ ጊዜ ፡ ያልደረሰ ፡ ገንዘብ ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ መብቱ ፡ ከተላለፈለት ፡ ሰው ፡ እንዲቻቻልለት ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚችለው ፡ የገንዘቡ ፡ መክፈያ ፡ ጊዜ ፡ መብቱ ፡ ከተላለፈ ፡ ወዲህ ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፷፰ ። ባለዕዳው ፡ የሚያቀርበው ፡ መቃወሚያ ።

(ሀ) የዕዳ ፡ ማስከፈሉን ፡ መብት ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ የመተላለፉ ፡ ጉዳይ ፡ በመብት ፡ አስተላላፊው ፡ ወይም ፡ በመብት ፡ ተቀባዩ ፡ በኩል ፡ ለባለዕዳው ፡ ከመገለጹ ፡ በፊት ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ዕዳውን ፡ ለመብት ፡ ሰጪው ፡ አስቀድሞ ፡ ከፍሎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለዕዳው ፡ በሚገባ ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

(ለ) የዚያው ፡ የአንዱ ፡ ዐይነት ፡ ዕዳ ፡ ማስከፈል ፡ መብት ፡ ተከታትሎ ፡ ለብዙ ፡ መብት ፡ ተቀባዮች ፡ ተላልፎ ፡ የተሰጣቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መብቱ ፡ ተላልፎ ፡ መሰጠቱን ፡ ለባለዕዳው ፡ መጀመሪያ ፡ ላስታወቁት ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ የተረጋገጠ ፡ ቀን ፡ ባለበት ፡ ጽሑፍ ፡ እከፍላለሁ ፡ ብሎ ፡ ባለዕዳው ፡ ለተቀበለው ፡ ሰው ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(ሐ) ባለዕዳው ፡ መክፈል ፡ የሚገባው ፡ መብቱ ፡ የተላለፈለት ፡ ሰው ፡ መብቱ ፡ የተላለፈልኝ ፡ ከሁሉ ፡ ቀደምትነት ፡ ባለው ፡ ቀን ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ለሚከራከረው ፡ ወገን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፷፱ ። ባለገንዘቡ ፡ ስለሚሰጠው ፡ ዳረጎት ፡ (ድርጎ) ።

(ሀ) ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ የከፈለውን ፡ ገንዘብ ፡ ባለገንዘቡ ፡ የተቀበለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በራሱ ፡ መብቶች ፡ ተዳራጊ ፡ ሊያደርገው ፡ ይችላል ።

(ለ) የዳረጎቱ ፡ ጉዳይ ፡ ግልጽ ፡ መሆንና ፡ የገንዘቡ ፡ መከፈል ፡ እንደ ፡ ተደረገ ፡ ወዲያውኑ ፡ መፈጸም ፡ ይገባዋል ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፸፩ ። ባለዕዳው ፡ የሚሰጠው ፡ ዳረጎት ፡ (ድርጎ) ።

ባለዕዳው ፤ የተበደረውን ፡ ነገር ፡ ለመክፈል ፡ ሲል ፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ጥሬ ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ሌላ ፡ አላቂ ፡ ነገር ፡ ተበድሮ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በመጀመሪያ ፡ አበዳሪ ፡ የነበረው ፡ ባይፈቅድም ፡ እንኳ ፡ ለዚሁ ፡ ለመጀመሪያው ፡ አበ

ዳሪ ፡ ሰጥቶት ፡ በነበረው ፡ መብት ፡ ይህን ፡ በመጨረሻ ፡ የተመለከተውን ፡ አበዳሪ ፡ ለመዳረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሸ፱፻፫ ። የዳረጎት ፡ ሁኔታ ።

(ሀ) በባለዕዳው ፡ ፈቃጅነት ፡ የሚደረገው ፡ የዳረጎት ፡ ጉዳይ ፡ የሚጸናው ፡ የብድሩ ፡ ውል ፡ የተደረገበት ፡ ዘመን ፡ የተረጋገጠ ፡ ቀን ፡ ያለው ፡ ሲሆንና ፡ በብድር ፡ የተወሰደው ፡ ገንዘብ ፡ ለምን ፡ እንደ ፡ ተመደበ ፡ የተመለከተ ፡ መሆኑ ፡ የታወቀ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

(ለ) እንዲሁም ፡ የገንዘቡ ፡ ደረሰኝ ፡ የተረጋገጠ ፡ ቀን ፡ እንዲኖረውና ፡ የተከፈለውም ፡ በመጨረሻ ፡ ከተበደረው ፡ ገንዘብ ፡ ለመሆኑ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ቃል ፡ ሊመለከትበት ፡ ይገባል ።

(ሐ) ባለዕዳው ፡ ይህን ፡ ነገር ፡ እንዲጠቅስለት ፡ የመጀመሪያውን ፡ ባለገንዘብ ፡ ከጠየቀው ፤ በሚሰጠው ፡ ደረሰኝ ፡ ላይ ፡ ይህን ፡ ጠቅሶ ፡ ለመጻፍ ፡ እንቢተኛ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሸ፱፻፫፩ ። ሕጋዊ ፡ መዳረግ ፡ (ዳረጎት) ።

በባለገንዘቡ ፡ መብቶች ፡ በተከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ ልክ ፡ በሕግ ፡ የሚተላለፈው ፡ ድርጎ ።

(ሀ) ከሌሎች ፡ ጋራ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ሌሎች ፡ ሆኖ ፡ አንድ ፡ ዕዳ ፡ እንዲከፍል ፡ በመገደድ ፡ ይህን ፡ ዕዳ ፡ ከፍሎ ፡ የጋራ ፡ ባለዕዳዎችን ፡ ድርሻ ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ ላለው ፡ ሰው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) የአንድ ፡ ንብረት ፡ ባለቤት ፡ በመሆኑ ፡ ወይም ፡ በዚህ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ልዩ ፡ መብት ፡ ወይም ፡ ቀዳሚነት ፡ ባለው ፡ መያዣ ፡ ወይም ፡ በመያዣ ፡ መብት ፡ ያለው ፡ በመሆኑ ፡ ምክንያት ፡ በዚሁ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ በልዩ ፡ መብት ፤ ወይም ፡ በመያዣ ፡ መብት ፡ (ሞርጌጅ) ፡ ወይም ፡ መያዣ ፡ ላለው ፡ ባለገንዘብ ፡ የከፈለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) በሌላዎችም ፡ በሕግ ፡ በተወሰኑ ፡ ጉዳዮች ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሸ፱፻፫፪ ። በከፊል ፡ የሚደረግ ፡ ክፍያ ።

(ሀ) ድርጎ ፡ መዳረግ ፡ ገንዘቡ ፡ በከፊል ፡ ብቻ ፡ የተመለሰለትን ፡ ባለገንዘብ ፡ ሊጎዳው ፡ አይችልም ።

(ለ) ባለገንዘቡ ፡ ከተዳራጊው ፡ የተቀበለው ፡ ገንዘብ ፡ በከፊል ፡ ከሆነ ፡ ላልተከፈለው ፡ ለቀሪው ፡ ገንዘብ ፡ ባለገንዘቡ ፡ በመብቶቹ ፡ ከተዳራጊው ፡ በቀዳሚነት ፡ ሊሠራባቸው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሸ፱፻፫፫ ። የማስተላለፍ ፡ ወይም ፡ የዳረጎት ፡ ውጤት ።

(ሀ) የተዳረገው ፡ ባለገንዘብ ፡ ወይም ፡ የባለገንዘብነት ፡ መብት ፡ የተላለፈለት ፡

ሰው ፡ በዕዳው ፡ ላይ ፡ በተሰጡት ፡ ልዩ ፡ መብቶች ፡ በዋስትናዎች ፡ በሌሎ ችም ፡ ተጨማሪ ፡ መብቶች ፡ ሊሠራባቸው ፡ ይችላል ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ መያዣውን ፡ ሰጭ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ካልፈቀደ ፡ በቀር ፡ ባለገ ንዘቡ ፡ በመያዣ ፡ ስም ፡ ተቀብሎት ፡ የነበረውን ፡ ሀብት ፡ የተዳረገ ፡ ሰው ፡ ከእጁ ፡ ሊያገባው ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ሺ፱፻፫፬ ። የዋነኛው፡ባለገንዘብ፡ግዴታዎች ።

(፩) የዕዳ ፡ ማስከፈሉን ፡ መብት ፡ ለሌላ ፡ አሳልፎ ፡ የሰጠው ፡ ወይም ፡ የገንዘ ቡን ፡ ክፍያ ፡ ከሌላ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ የተቀበለ ፡ ባለገንዘብ ፡ የብድሩን ፡ ሰነድ ፡ ለተላለፈለት ፡ ወይም ፡ ለተዳራጊው ፡ ሊያስረክበውና ፡ ያሉትንም ፡ የማስ ረጃ ፡ ሰነዶች ፡ ሊያቀርብለት ፡ እንዲሁም ፡ ደግሞ ፡ የሚጠይቃቸው ፡ መብ ቶቹ ፡ በሕግ ፡ ፊት ፡ ዋጋ ፡ እንዲኖራቸው ፡ አስፈላጊ ፡ የሚሆኑትን ፡ መረጃ ዎች ፡ ሁሉ ፡ እንዲሰጠው ፡ ይገደዳል ።

(፪) የዕዳው ፡ ማስከፈል ፡ መብት ፡ የተላለፈው ፡ ወይም ፡ ገንዘቡ ፡ የተመለሰለት፡ በከፊል ፡ ብቻ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ዕዳ ፡ መኖሩን ፡ የሚያረጋግጡትን ፡ በሁለት ፡ ምስክሮች ፡ የተፈረሙ ፡ ሰነዶች ፡ ትክክለኛ ፡ ግልባጭ ፡ ሊሰጥ ፡ ይገባዋል ።

ቊ ፡ ሺ፱፻፫፭ ። የማይነኩ ፡ ጉዳዮች ።

(፩) አንቀንድ ፡ መብቶችን ፡ የማስተላለፍ ፡ ጉዳይ ፡ በሕግ ፡ በታዘዘው ፡ ዐይነት ፡ እንዲፈጸም ፡ ያስፈልጋል ፡ ተብሎ ፡ የተመለከተው ፡ ድንጋጌ ፡ እንደ ፡ ተጠ በቀ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ ተጠያቂው ፡ ሀብት ፡ በስሙ ፡ በትእዛዝ ፡ ወይም ፡ ላምጪው ፡ የሚከፈል ፡ ተብሎ ፡ በሚጠራ ፡ ሰነድ ፡ ውስጥ ፡ የገባ ፡ ሲሆን ፡ እንደዚህ ፡ ላለው ፡ ጉዳይ ፡ የተሰጠው ፡ ድንጋጌም ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፫ ።

የምትክ ፡ ውክልናና ፡ የዕዳ ፡ ማስተላለፍ ።

ቊ ፡ ሺ፱፻፫፮ ። የምትክ ፡ ውክልና ፤ መሠረቱ ።

በሕጉ ፡ ወይም ፡ በልማዳዊ ፡ ሕግ ፡ እንደ ፡ ተመለከተው ፡ ሁኔታ ፡ በባለገንዘቡ ፡ ፈቃድ ፡ ወይም ፡ ያለ ፡ ፈቃዱ ፡ ባለዕዳው ፡ ራሱ ፡ ሊፈጽመው ፡ የሚገባውን ፡ ግዴታ ፡ እንዲፈጽምለት ፡ ሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ሊወክል ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ሺ፱፻፫፯ ። የባለገንዘቡ ፡ መፍቀድ ፡ እቀበላለሁ ፡ ማለት ።

(፩) በምትክ ፡ የተወከለውን ፡ ፈቅዶ ፡ የተቀበለ ፡ ባለገንዘብ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ስምምነት ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ካልተገለጸ ፡ በቀር ፡ በዋነኛው ፡ ባለዕዳ ፡ ላይ ፡ ያለ ውን ፡ መብት ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ ይቈያል ።

(ፀ) ስለ፡ሆነም ፡ የምትከ ፡ ውክልና ፡ ሥልጣን ፡ የተቀበለውን ፡ ሰው ፡ አስቀድሞ ፡ ከመጠየቁ ፡ በፊት ፡ ዋነኛውን ፡ ባለዕዳ ፡ ገንዘቡን ፡ እንዲከፍለው ፡ ሊጠይቀው ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፫፷፮ ። የተወካዩ ፡ መፍቀድ ፡ (እቀበላለሁ ፡ ማለት) ።

ለሚወክለው ፡ ሰው ፡ ባለዕዳም ፡ ቢሆን ፡ እንኳ ፡ የልማድ ፡ አሠራር ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ሆኖ ፡ ተወካዩ ፡ የወኪልነቱን ፡ ሥልጣን ፡ እንዲቀበል ፡ አይገደድም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፫፸፬ ። የውክልናውን ፡ ሥልጣን ፡ ስለ ፡ መሻር ።

(፩) በምትክ ፡ የተወከለው ፡ ሰው ፡ ለባለገንዘቡ ፡ የሚከፈለውን ፡ ገንዘብ ፡ ለመ ከፈል ፡ የምትክነቱን ፡ ሥልጣን ፡ ፈቅዶ ፡ ከተቀበለ ፡ ወይም ፡ ይህንኑ ፡ ዕዳ ፡ ከከፈለ ፡ በኋላ ፡ ምትክ ፡ አድራጊው ፡ ከምትክነት ፡ ሥልጣኑ ፡ ሊሽረው ፡ አይችልም ።

(፪) ምትክ ፡ አድራጊው ፡ ከሞተ ፡ ወይም ፡ ችሎታ ፡ ማጣቱ ፡ ከተረጋገጠ ፡ በኋ ላም ፡ ቢሆን ፡ ተተኪው ፡ የምትክ ፡ አድራጊውን ፡ ግዴታ ፡ ለመቀበል ፡ ወይም ፡ የመከፈሉን ፡ ጉዳይ ፡ ለመፈጸም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፫፸ ። የተተኪው ፡ መብቶች ።

(፩) ተተኪው ፡ ከምትክ ፡ አድራጊው ፡ ጋራ ፡ ባለው ፡ የግል ፡ ግንኙነት ፡ ምክ ንያት ፡ ወይም ፡ በባለገንዘቡንና ፡ በምትክ ፡ አድራጊው ፡ መካከል ፡ ባለው ፡ የግል ፡ ግንኙነት ፡ ምክንያት ፡ የሚኖራቸውን ፡ ልዩነት ፡ ያላቸውን ፡ መከራ ከሪያዎች ፡ በመጥቀስ ፡ ባለገንዘቡን ፡ ሊከራከረው ፡ አይችልም ።

(፪) ተተኪው ፡ በባለገንዘቡና ፡ በሱ ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ የግል ፡ ግንኙነት ፡ በሚመለከተው ፡ ጉዳይ ፡ ውስጥ ፡ ሊኖር ፡ በሚችለው ፡ መቃወሚያ ፡ ሊከራ ከር ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፫፸፩ ። የተተኪው ፡ የመክፈል ፡ ችሎታ ፡ ማጣት ።

(፩) ባለዕዳው ፡ የዕዳውን ፡ መክፈል ፡ ሥልጣን ፡ ለተተኪው ፡ በማሳለፉ ፡ የተተ ኪውን ፡ መተካት ፡ ፈቅዶ ፡ ባለዕዳውን ፡ ነጻ ፡ ያወጣ ፡ ባለገንዘብ ፡ በስምምነ ታቸው ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ልዩ ፡ መብት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ተተኪው ፡ የመክፈል፡ ችሎታ ፡ ያጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዋነኛውን ፡ ባለዕዳ ፡ ሊጠይቀው ፡ አይችልም ።

(፪) ተተኪው ፡ የምትክነቱን ፡ ሥልጣን ፡ በተቀበለበት ፡ ጊዜ ፡ የመክፈል ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ መሆኑ ፡ በፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ ተረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግን፡ ባለገንዘቡ ፡ ዋነኛውን ፡ ባለዕዳ ፡ ሊጠይቅ ፡ የሚችልበት ፡ መብት ፡ እንደ ፡ ተጠበቀለት ፡ ይቈያል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፫፸፪ ። ማረጋገጫዎች ።

ዋስ ፡ የሆኑና ፡ ለዕዳው ፡ ዋስትና ፡ እንዲሆን ፡ ንብረታቸውን ፡ አላፊ ፡ ያደረጉ ፡

ሥስተኛ ፡ ወገኖች ፡ የምትክነቱን ፡ ጕዳይ ፡ ፈቅደው ፡ የተቀበሉ ፡ ክልሆኑ ፡ በቀር ፡ ለባለገንዘቡ ፡ ተገዳጆች ፡ አይሆኑም ።

ቊ ፡ ሺ፬ደ፹፫ ። ንብረትንና፡ መብትን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

(፩) አንድ ፡ ንብረት ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ የሥራ ፡ ማከናወኛ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ካለው ፡ መብትና ፡ ከሚጠየቅበት ፡ ዕዳ ፡ ጋራ ፡ የገዛ ፡ ሰው ፡ ግዢውን ፡ ለገንዘብ ፡ ጠያቂዎቹ ፡ እንዳስታወቀ ፡ ወይም ፡ በጋዜጣ ፡ እንደ ፡ ገለጸ ፡ ወዲያውኑ ፡ ለባለገንዘቦቹ ፡ አላፊ ፡ ይሆናል ።

(፪) የቀድሞው ፡ ባለዕዳ ፡ ከአዲሱ ፡ ባለዕዳ ፡ ጋራ ፡ በአንድነት ፡ አላፊ ፡ ሆኖ ፡ እስከ ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ ይቈያል ።

(፫) ይህም ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ መታሰቡን ፡ የሚጀምረው ፡ የመክፈያቸው ፡ ጊዜ ፡ ለደረሰ ፡ ዕዳዎች ፡ የግዢው ፡ መግለጫ ፡ ወይም ፡ ማስታወቂያ ፡ ከወጣበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፤ ለሌሎች ፡ ዕዳዎች ፡ ደግሞ ፡ የመክፈያው ፡ ጊዜ ፡ ከደረሰበት ፡ አንሥቶ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፬ደ፹፬ ። የሥራ ፡ ማከናወኛ ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ መቀላቀል ።

ሁለት ፡ የሥራ ፡ ማከናወኛ ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ (እንትረፕሪዞች) ፡ ያላቸውን ፡ መብትና ፡ የሚጠየቅባቸውን ፡ ዕዳ ፡ አንዱ ፡ ለአንደኛው ፡ በማስተላለፍ ፡ ተደራርበው ፡ በአንድነት ፡ በተቀላቀሉ ፡ ጊዜ ፡ ቢያንዳንዳቸው ፡ ላይ ፡ ለሚጠየቀው ፡ ዕዳ፡ አለፊ ፡ የሚሆነው ፡ አዲሱ ፡ የሥራ ፡ ማከናወኛ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ (እንትረፕራዝ) ፡ ነው ።

ቊ ፡ ሺ፬ደ፹፭ ።የአንድ ፡ ማኅበር ፡ መቋቋም ።

(፩) እንዲሁም ፡ አንድ ፡ የግል ፡ የነበረ ፡ የሥራ ፡ ማከናወኛ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ (እንትረፕራዝ) ፡ ወደ ፡ አንድነት ፡ ማኅበር ፡ ወይም ፡ ኅላፊነቱ ፡ ወደ ፡ ተለየ ፡ ማኅበር ፡ ስም ፡ በተለወጠ ፡ ጊዜ ፡ አፈጻጸሙ ፡ በላይኛው ፡ ዐይነት ፡ ነው ።

(፪) አዲሱ ፡ ማኅበር ፤ ወደ ፡ ራሱ ፡ አጠቃሎ ፡ ለደረበው ፡ ማኅበር ፡ ዕዳ ፡ ተጠያቂ ፡ ይሆናል ።

ክፍል ፡ ፬ ።

ስለ ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ ወራሾች ፤ (የወገኖቹ ፡ ወራሾች) ።

ቊ ፡ ሺ፬ደ፹፮ ። መሠረቱ ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ካልተደረገና ፡ ወይም ፡ የውሉ ፡ ተፈጥሮ ፡ ዐይነት ፡ የሚከለክል ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የተዋዋዩ ፡ ወራሾች ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ በአውራሾቻቸው ፡ ስፍራ ፡ ከውሉ ፡ ውስጥ ፡ ይገባሉ ።

ቊ ፡ ሺ፬ደ፹፯ ። ስለ ፡ ሌላ ፡ ሆኖ ፡ መዋዋል ።

ስለ፡ሌላ ፡ ሰው ፡ የተደረገ ፡ ስምምነት ፡ በስምምነቱ ፡ ተጠቃሚው ፡ ሰው ፡ ውሉን ፡

ከተቀበለ ፡ በኋላና ፡ ከመፈጸሙ ፡ በፊት ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወራሾቹ ፡ ተተክ ተው ፡ ይህ ፡ ውል ፡ በሚሰጠው ፡ ትርፍ ፡ ይጠቀማሉ ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ከተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ ግንዘብ ፡ ጠያቂዎች ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፹፮ ። *መያዝ* ።

(፩) ለባለዕዳው ፡ ግዴታ ፡ አፈጻጸም ፡ ማረጋገጫ ፡ የሚሆነው ፤ ሊያዝበት ፡ አይገባም ፡ ተብሎ ፡ በሕግ ፡ ከተደነገገው ፡ በቀር ፡ የሚገኘው ፡ ንብረቱ ፡ ሁሉ ፡ ነው ።

(፪) የመያዝን ፡ ጉዳይ ፡ የሚመለከቱ ፡ ይልቁንም ፡ የባለዕዳው ፡ ሀብት ፡ በዕዳ ፡ ማስከፈል ፡ ስም ፡ የመያዝን ፡ ጉዳይ ፡ የሚመለከተው ፡ ደንብ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ውስጥ ፡ ይገለጻል ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፹፯ ። ባለዕዳው ፡ ያደረገው ፡ የውል ፡ ስምምነት ። (፩) *መሠረቱ* ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ የፈጸማቸው ፡ ውሎች ፡ ከርሱ ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ ያላቸውን ፡ ሰዎች ፡ *መመለሻ* ፡ ይሆናል ።

(፪) አንድ ፡ ሰው ፡ በተወሰነ ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ የስምምነት ፡ ውል ፡ የፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ የተረጋገጠ ፡ ቀን ፡ ካገኘበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ወይም ፡ ይህ ፡ ጽሑፍ ፡ ለሕዝብ ፡ እንዲገለጽ ፡ ማድረግ ፡ የታዘዘ ፡ ሲሆን ፤ ይህ ፡ ሥርዐት ፡ ከተፈጸ መበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ከዚህ ፡ ሰው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ልዩ ፡ መብት ፡ የሚያገኙ ትን ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ *መቃወሚያ* ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፹፰ ። (፪) ልዩ ፡ መብት ፡ ስላለው ፡ ባለገንዘብ ።

በሕጉ ፡ ላይ ፡ ተለይቶ ፡ በተገለጸው ፡ *መሠረትና* ፡ በተለይም ፡ ለገንዘብ ፡ ጠያ ቂው ፡ ሕጉ ፡ ወይም ፡ የውሉ ፡ ስምምነት ፡ ልዩ ፡ መብት ፡ የሚሰጠው ፡ ሲሆን ፤ ወይም ፡ ባለዕዳው ፡ የሀብቱን ፡ ሥራ ፡ የማካሄዱን ፡ ጉዳይ ፡ ራሱ ፡ እንዳያከናውን ፡ በፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ የታገደ ፡ ሲሆን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ የአፈ ጻጸም ፡ ልዩነት ፡ አላቸው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፹፱ ። (፫) *መሰል* ።

(፩) እንዲሁም ፡ ውሉ ፡ የተደረገው ፡ ለይምሰል ፡ ሲሆን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ለተደነ ገጉት ፡ ደንቦች ፡ ልዩ ፡ አፈጻጸም ፡ ይሰጣቸዋል ።

(፪) ድብቅ ፡ የሆነ ፡ የስምምነት ፡ ጽሑፍ ፡ ዋጋ ፡ የሚያገኘው ፡ በተዋዋዮቹ ፡ መካ ከል ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፫) ከተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ ከአንደኛው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፤ ይህ ንኑ ፡ በማመን ፡ በተዋዋለበት ፡ ለይምሰል ፡ በተደረገው ፡ ውል ፡ ላይ ፡ መብ ቱን ፡ ለማዋል ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፯፪ ። የመጠበቅ ፡ ተግባሮች ።

አንድ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የባለዕዳው ፡ መብቶች ፡ እንዳይጠፉ ፡ ሲል ፡ ማናቸውንም ፡ የመጠበቂያ ፡ ተግባሮች ፡ በባለዕዳው ፡ ስም ፡ ሆኖ ፡ ለማከናወን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፯፫ ። በባለዕዳው ፡ መብቶች ፡ ስለ ፡ መሥራት ።

(ፊ) አንድ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የባለዕዳው ፡ መደኸየት ፡ ገንዘቡን ፡ የማያስከፍል ፡ ምክንያት ፡ እንዳይሆንበት ፡ ሲል ፤ ዳኞችን ፡ አስፈቅዶ ፡ እንደ ፡ ባለዕዳው ፡ እንደራሴ ፡ ሆኖ ፡ የባለዕዳውን ፡ መብቶች ፡ ሊሠራባቸው ፡ ይችላል ።

(ፋ) ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ የሚጠይቅበት ፡ መብት ፡ በመብቱ ፡ ዐይነት ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ ለባለዕዳው ፡ ብቻ ፡ የሚሆን ፡ መብት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነገሩን ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ ለመከታተል ፡ እንዲፈቀድለት ፡ የሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ ሊከለከል ፡ ይገባል ።

(ፍ) እንዲሁም ፡ ዕዳ ፡ ለመክፈል ፡ የማይችል ፡ ሁኗል ፡ ተብሎ ፡ የሚያሠጋ ፡ ባለ ዕዳ ፡ ክስ ፡ ባለማቅረቡ ፡ የገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ መብቶቹ ፡ ጉዳት ፡ የሚደርስባቸው ፡ ካልሆነ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ለመክሰስ ፡ እንዲፈቅድለት ፡ የሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ ሊከለከል ፡ ይገባል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፯፬ ። ስለ ፡ ማስመሰል ።

አንድ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ባለዕዳው ፡ ያደረገው ፡ ውል ፡ የማስመሰል ፡ እንጂ ፤ ተፈጻሚ ፡ እንዲሆን ፡ የተደረገ ፡ ያለመሆኑን ፡ በፍርድ ፡ እንዲታወቅለት ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፯፭ ። የባለዕዳው ፡ አጭበርባሪነት ።

ባለዕዳው ፡ በአጭበርባሪነት ፡ ተግባሩ ፡ መብቱን ፡ አሳልፎ ፡ የሰጠ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ግዴታ ፡ የመፈጸም ፡ ስምምነት ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለገንዘቡ ፡ እነዚህን ፡ ተግባሮች ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ ሆኖ ፡ ለመቃወም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፯፮ ። ስለ ፡ አጭበርባሪነት ፡ ሥራ ።

(ፊ) አንድ ፡ ሥራ ፡ በገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ መብቶች ፡ ላይ ፡ በአጭበርባሪነት ፡ የተፈጸመ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ የሚገመተው ፤ ባለዕዳው ፡ የሚጠየቀውን ፡ ዕዳ ፡ ለመክፈል ፡ እንዳይችል ፡ ወይም ፡ የመክፈል ፡ ችሎታው ፡ ይበልጥ ፡ እንዲቀንስ ፡ ሲል ፤ እያወቀ ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(ፋ) የመክፈያ ፡ ጊዜያቸው ፡ ደርሶ ፡ የተከፈሉትን ፡ ዕዳዎች ፡ ሌሎች ፡ ባለገንዘቦች ፡ ሊቃወሙዋቸው ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ሺ፬፻፯፯ ። ቅን ፡ ልቡና ፡ ስላላቸው ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ።

ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ የሚያቀርበው ፡ ክስ ፡ ጉዳት ፡ የሚያመጣበት ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ሦስተኛው ፡ ወገን ፡ የተቃወመው ፡ ሥራ ፡ ወይም ፡ መብቶቹን ፡ ያገኘባቸው ፡ ሥራ

ዎች ፡ በዋጋ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ መሠረት ፡ ክሱን ፡ አልቀበልም ፡ ሲል ፡ ሦስተኛው ፡ ወገን ፡ ለመቃወም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፶፮ ። የጊዜ ፡ ልክ ።

ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ የሚችሉት ፤ የተነቀፈው ፡ ሥራ ፡ ከተደረገበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ሺ፱፻፶፱ ። ውጤቱ ።

(ሀ) ባለዕዳው ፡ የፈጸመው ፡ ሥራ ፡ በማጭበርበር ፡ መሆኑ ፡ ከተገለጸ ፡ ክስ ፡ ያቀረበውን ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

(ለ) በተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ መካከል ፡ ባለው ፡ ግንኙነትና ፡ በሌሎቹ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ ዘንድ ፡ በሚኖረው ፡ ጉዳይ ፡ ግን ፡ ሥራው ፡ ይጸናል ።

ቍ ፡ ፪ሺ ። መከሠር ።

ባለዕዳው ፡ በከሠረ ፡ ጊዜ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎቹ ፡ የባለዕዳውን ፡ የሥራ ፡ መብት ፡ ግከናወን ፡ ወይም ፡ ባለዕዳው ፡ ባደረገው ፡ የማጭበርበር ፡ ተግባር ፡ የገንዘብ ፡ ጠያቂዎቹ ፡ የክስ ፡ ማቅረብን ፡ መብት ፡ የሚመለከቱ ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ይኖራሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፯ ።

የውልን ፡ ጉዳይ ፡ ስለሚመለከት ፡ ማስረጃ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

የማስረጃ ፡ ማቅረብ ፡ ግዴታና ፡ አቀባበሉ ።

ቍ ፡ ፪ሺ፩ ። ማስረጃ ፡ የማቅረብ ፡ ግዴታ ።

(ሀ) አንድ ፡ ግዴታ ፡ እንዲፈጸምለት ፡ የሚጠይቅ ፡ ሰው ፡ ለግዴታው ፡ መኖር ፡ ማስረጃ ፡ ማቅረብ ፡ አለበት ።

(ለ) እንዲህም ፡ ግዴታው ፡ ፍርስ ፡ ነው ፡ ወይም ፡ ተለውጧል ፡ ወይም ፡ ቀር ቷል ፡ የሚለው ፡ ወገን ፤ ይኸንኑ ፡ ግዴታ ፡ ያፈረሰውን ፡ የለወጠውን ፡ ወይም ፡ ያስቀረውን ፡ ተግባር ፡ ማስረዳት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪ሺ፪ ። የማስረጃ ፡ ዐይነቶች ።

በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ላይ ፡ በተመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ መሠረትና ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ደንብ ፡ ላይ ፡ በተገለጸው ፡ ድንጋጌ ፡ ዐይነት ፤ በጽሑፍ ፡ በምስክር ፤ በሕሊና ፡ ግምት ፡ በተከራካሪው ፡ ወገን ፡ እምነት ፤ ወይም ፡ በመሐላ ፡ ማስረጃ ፡ ማቅረብ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፫ ። ጽሑፍ ፡ በሆነ ፡ ሥርዐት ፡ (ፎርም) ፡ ይደረጉ ፡ የተባሉ ፡ ውሎች ።

ውሉ ፡ በጽሑፍ ፡ እንዲሆን ፡ ሕግ ፡ ባዘዘ ፡ ጊዜ ፡ ይህ ፡ ጽሑፍ ፡ የተቀደደ ፡ የተ

ልረቀ ፡ የጠፋ ፡ መሆኑ ፡ ካልተረጋገጠ ፡ በቀር ፡ ውሉን ፡ በምስክሮች ፡ ወይም ፡ በሕሊና ፡ ግምት ፡ ለማስረዳት ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፱፺፬ ። በማስረጃ ፡ አቀራረብ ፡ ጉዳይ ፡ ስለ ፡ መዋዋል ።

አንዳንድ ፡ ማስረጃዎችን ፡ የሚያስቀሩትን ፡ ወይም ፡ አቀራረቡን ፡ የሚቀንሱትን ፡ ደንቦች ፡ ጥሰው ፡ ተዋዋዮቹ ፡ እንዲዋዋሉ ፡ አይፈቀድላቸውም ።

ክፍል ፡ ፪ ።

የጽሑፍ ፡ ማስረጃ ።

ቍ ፡ ፱፺፭ ። የጽሑፍ ፡ ማስረጃ ፡ በቂነት ።

(፩) የጽሑፍ ፡ ሰነድ ፤ በላዩ ፡ ስለሚገኘው ፡ የስምምነት ፡ ቃል ፡ እንዲሁም ፡ በላዩ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ተጻፈው ፡ ቀን ፡ በተፈራራሚዎቹ ፡ መካከል ፡ ሙሉ ፡ እምነት ፡ የሚጣልበት ፡ በቂ ፡ ማስረጃ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ በእንደራሴ ፡ በተፈጸመላቸው ፡ ሰዎች ፡ በኩልና ፡ የተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ ወራሾች ፡ በሆኑት ፡ ዘንድም ፡ ሙሉ ፡ እምነት ፡ የሚጣልበት ፡ በቂ ፡ ማስረጃነት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፱፺፮ ። መቃወሚያ ፡ ማስረጃ ።

(፩) በጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ያሉትን ፡ ቃሎች ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ለመቃወም ፡ የሚችሉት ፤ ቃሉ ፡ ይኸው ፡ ነው ፡ የሚለውን ፡ ወገን ፡ በማስማል ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ስለ ፡ ተጻፉት ፡ ቃላቶች ፤ የሰው ፡ ምስክር ፡ ወይም ፡ የሕሊና ፡ ግምት ፡ ማስረጃ ፡ ማቅረብ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፱፺፯ ። ጽሕፈትን ፡ ለመካድ ።

(፩) የግል ፡ በሆነ ፡ ጽሑፍ ፡ የተጻፈ ፡ ሰነድ ፡ የቀረበለት ፡ ሰው ፡ የኔ ፡ አይደለም ፡ ለማለት ፡ የፈለገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ጽሕፈቱን ፡ ወይም ፡ ፊርማውን ፡ ግልጥ ፡ አድርጎ ፡ መካድ ፡ አለበት ።

(፪) ወራሽ ፡ የሆኑ ፡ ሰዎች ፡ የአውራሾችን ፡ ፊርማ ፡ ወይም ፡ ጽሕፈት ፡ መሆኑን ፡ አናውቅም ፡ ማለት ፡ ብቻ ፡ ይበቃቸዋል ።

ቍ ፡ ፱፺፰ ። የጽሕፈት ፡ ምርመራ ።

አንዱ ፡ ወገን ፡ ተከራካሪ ፡ ፊርማውን ፡ ወይም ፡ ጽሕፈቱን ፡ በካደ ፡ ጊዜ ፡ ወራሾቹም ፡ ማን ፡ እንደ ፡ ፈረመውና ፡ እንደ ፡ ጻፈው ፡ አናውቅም ፡ ያሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ፊርማው ፡ ወይም ፡ ጽሕፈቱ ፡ እንዲመረመር ፡ ዳኞች ፡ ሊያዙ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፱፺፱ ። ሦስተኛ ፡ ወገኖች ።

(፩) ሰነዱን ፡ የጻፈው ፡ ወይም ፡ የተቀበለው ፡ የመንግሥት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡

ባለሥልጣን ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በሰነዱ ፡ ውስጥ ፡ የተጻፉትን ፡ ቃሎች ፡ ሐሰ ተኛነት ፡ በማነኛውም ፡ ዐይነት ፡ ሥልተኛ ፡ ወገኖች ፡ ለማስረዳት ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንዲሁም ፡ በቀረበው ፡ ሰነድ ፡ ላይ ፡ የተጻፈው ፡ ቀን ፡ የተረጋገጠ ፡ ካል ሆነ ፡ በቀር ፡ በተለይ ፡ ይህ ፡ የተጻፈው ፡ ቀን ፡ ሐሰተኛ ፡ መሆኑን ፡ በማንኛውም ፡ ዐይነት ፡ ለማስረዳት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፸፲፤ ። በባለሥልጣን ፡ የተረጋገጠ ፡ ሰነድ ።

(፩) ሰነዱን ፡ ያዘጋጀው ፡ ወይም ፡ የተቀበለው ፡ ይህንኑ ፡ ለማድረግ ፡ የሚችል ፡ የመንግሥት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ባለሥልጣን ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለሥል ጣኑ ፡ ራሱ ፡ ለመመርመር ፡ ያልቻላቸውን ፡ የውሉን ፡ ቃላት ፡ ሁሉ ፡ ሥልተኛ ፡ ወገኖች ፡ እንደ ፡ ፈቀዱ ፡ ሊቃወሟቸው ፡ ይችላሉ ።

(፪) የመንግሥት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ባለሥልጣን ፡ ራሱ ፡ የመረመራቸውን ፡ የውል ፡ ቃላት ፡ ለመቃወም ፡ የሚቻለው ፡ ዳኞች ፡ ይህ ፡ እንዲፈጸም ፡ በተ ለይ ፡ የፈቀዱ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፸፲፭ ። በባለሥልጣን ፡ የተረጋገጠ ፡ የሰነድ ፡ ግልባጭ ።

(፩) በባለሥልጣን ፡ ከተረጋገጠ ፡ ዋነኛ ፡ ሰነድ ፡ ላይ ፡ የተቀዱ ፡ ግልባጮች ፡ ወይም ፡ ከዋናው ፡ ሰነድ ፡ ላይ ፡ የተነሡ ፡ ፎቶግራፍ ፡ ኮፒዎች ፡ ይህንኑ ፡ ጕዳይ ፡ ለመሥራት ፡ በተመደበ ፡ የመንግሥት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ባለሥል ጣን ፡ በሆነ ፡ ሹም ፡ ትክክለኛ ፡ ግልባጭ ፡ መሆናቸው ፡ ከተመሰከረ ፡ የዚሁ ፡ ዐይነት ፡ ዋጋ ፡ ያላቸው ፡ ሆነው ፡ ይቈጠራሉ ።

(፪) ይኸውም ፡ ደንብ ፡ ከዋናው ፡ ሰነድ ፡ ላይ ፡ ለተነሡ ፡ ፎቶግራፍ ፡ ኮፒዎችም ፡ ይጸናል ።

ቍ ፡ ፪፸፲፮ ። የመንግሥት ፡ ቤተ ፡ መዛግብት ።

በመንግሥት ፡ ቤተ ፡ መዛግብት ፡ የሚቀመጡ ፡ የመንግሥት ፡ ወይም ፡ የግል ፡ ሰነዶች ፡ ከዋናው ፡ ሰነድ ፡ ላይ ፡ የተገለበጡት ፡ እንደ ፡ ደንቡ ፡ የመዝገብ ፡ ቤቱ ፡ ባለሥልጣን ፡ በሆነው ፡ ሰነድ ፡ አስቀማጭ ፡ ሠራተኛ ፡ ከሆነ ፡ እንደ ፡ ዋናዎቹ ፡ ሰነዶች ፡ ተቈጥረው ፡ ይታመናሉ ።

ቍ ፡ ፪፸፲፯ ። ማስተያያ ፡ ሰነዶች ፡ ወይም ፡ ፎቶግራፎች ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጠቀሱት ፡ ቍጥሮች ፡ የተመለከተው ፡ ነገር ፡ በሚያጋጥ ምበት ፡ ጊዜ ፡ ተከራካሪዎቹ ፡ ወገኖች ፡ ዋናው ፡ ሰነድ ፡ ይቅረብልን ፡ ብለው ፡ ዳኞችን ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችሉም ፤ ነገር ፡ ግን ፡ የያዙት ፡ ግልባጭ ፡ ከዋናው ፡ ሰነድ ፡ ጋራ ፡ ይህም ፡ ባይኖር ፡ ከቤተ ፡ መዛግብቱ ፡ ከተቀመጠው ፡ ግልባጭ ፡ ጋራ ፡ በራሳቸው ፡ ኪሣራ ፡ እንዲመሳከርላቸው ፡ ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ አላቸው ።

(፪) እንዲሁም ፡ ደግሞ ፡ ዋናው ፡ ሰነድ ፡ በራሳቸው ፡ ኪሣራ ፡ በፎቶግራፍ ፡ እን ዲገለበጥላቸው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፲፤፬ ፡ የዋናው ፡ ሰነድ ፡ መጥፋት ።

ዋናው ፡ ሰነድ ፤ ወይም ፡ በቤተ ፡ መዛግብቱ ፡ የተቀመጠው ፡ ትክክል ፡ ግል ባጭ ፡ በጠፋ ፡ (በሌለ) ፡ ጊዜ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጠቀሱት ፡ ቍጥሮች ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ በሚገባ ፡ የተገለበጡት ፡ የሰነድ ፡ ቅጂዎች ፡ ስርዝም ፡ ሆነ ፡ የቃል ፡ መለወጥ ፡ ድልዝ ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ማናቸውም ፡ የሚያጠራጥር ፡ ነገር ፡ የሌለባቸው ፡ ከሆነ ፡ የሚታመኑ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፲፭ ። የተረጋገጠ ፡ ቅን ።

ሰነዱ ፡ የተጻፈበት ፡ እርግጠኛ ፡ ቅን ፡ ነው ፡ የሚባለው ።

(ሀ) ሰነዱን ፡ የጻፈው ፡ ወይም ፡ የተቀበለው ፡ የመንግሥት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ባለሥልጣን ፡ ሲሆን ፡ የጻፈበት ፡ ወይም ፡ የተቀበለበት ፡ ቀን ፤

(ለ) ሰነዱ ፡ የመንግሥት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ባለሥልጣን ፡ በጻፈው ፡ ወይም ፡ በተቀበለው ፡ ሌላ ፡ ሰነድ ፡ ውስጥ ፡ ተጠቅሶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ሌላው ፡ ሰነድ ፡ የተጻፈበት ፡ ወይም ፡ ባለሥልጣኑ ፡ የተቀበለበት ፡ ቀን ፤

(ሐ) ይህን ፡ ሰነድ ፡ ከፈረሙት ፡ ወገኖች ፡ አንደኛው ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ለመፈረም ፡ የአካል ፡ ችሎታ ፡ ያጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሰውዬው ፡ የሞተ በት ፡ ወይም ፡ የመፈረም ፡ ዐቅም ፡ ያጣበት ፡ ቀን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፲፮ ። የነጋዴዎች ፡ መዝገብ ።

(፩) የነጋዴዎች ፡ መዛግብት ፤ ለጻፋቸው ፡ ሰው ፡ አስረጅ ፡ ሊሆኑት ፡ አይችሉም።

(፪) እነዚህ ፡ መዛግብት ፡ በጻፋቸው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ማስረጃ ፡ ይሆኑበታል ። ነገር ፡ ግን ፡ በነዚህ ፡ ለመጠቀም ፡ የሚፈልገው ፡ ወገን ፡ የሚጠቅመውን ፡ ቃል ፡ ከሚቃወመው ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ለይቶ ፡ ጠቃሚውን ፡ ብቻ ፡ ያስረዳልኝ ፡ ለማለት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፲፯ ። የቤት ፡ መዛግብትና ፡ የቤት ፡ ደብዳቤዎች ።

የቤት ፡ መዛግብት ፡ የቤት ፡ ደብዳቤዎች ፡ ለጻፋቸው ፡ ሰው ፡ አስረጅ ፡ ሰነድ ፡ ሊሆኑት ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፪፻፲፰ ። በጻፉዋቸው ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ አስረጅ ፡ ስለ ፡ መሆናቸው ።

የቤት ፡ መዛግብትና ፡ የቤት ፡ ደብዳቤዎች ፡ በጻፋቸው ፡ ላይ ፡ ተቃዋሚ ፡ ማስ ረጃ ፡ መሆናቸው ፡ የሚታመነው ።

(ሀ) አንድ ፡ ገንዘብ ፡ የተከፈለ ፡ መሆኑ ፡ በግልጽ ፡ ተመልክቶባቸው ፡ በተገኘ ፡ ጊዜ ፤

(ለ) ግዴታው ፡ ለሚጠቅመው ፡ ሰው ፡ የሚያስረዳው ፡ ሰነድ ፡ የጠፋ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ለዚሁ ፡ ሰነድ ፡ ምትኩ ፡ እንዲሆን ፡ ተብሎ ፡ በግልጽ ፡ የተጻፈባቸው፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፯፻፲፱ ። የምክንያቱ ፡ ማስረጃ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ አንድ ፡ ገንዘብ ፡ ለመክፈል ፡ ቃል ፡ የሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ባለዕዳ ፡ መሆኑን ፡ ያመነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ እከፍልሃለሁ ፡ የተባለው ፡ ወይም ፡ ዕዳው ፡ የታመነለት ፡ ሰው ፡ የነዚህን ፡ ምክንያት ፡ ማረጋገጥ ፡ የለበትም ።

(፪) ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ በሚገባ ፡ የተሰጠ ፡ ቃል ፡ እንዳለ ፡ ይቈጠራል ።

(፫) የግዴታው ፡ ምክንያት ፡ ስለ ፡ መደበቁ ፡ ማስረጃ ፡ በሚቀርብበት ፡ ጊዜ ፡ ይህንኑ ፡ ማስረዳት ፡ ያለበት ፡ ለግዴታው ፡ ሌላ ፡ ሕጋዊ ፡ ምክንያት ፡ አለ ፡ የሚለው ፡ ሰው ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ገንዘቡ ፡ እንደ ፡ ተከፈለ ፡ የሚያስቈጥሩ ፡ የሕሊና ፡ ግምቶች ።

ቍ ፡ ፪፯፻፳ ። ዕዳው ፡ የተከፈለ ፡ ያህል ፡ የሚያስቈጥሩ ፡ የሕሊና ፡ ግምቶች ።

ሰነድ ፡ ለባለዕዳው ፡ መመለሱ ፡ ዕዳውን ፡ እንደ ፡ ተከፈለ ፡ ያስቈጥራል ።

ቍ ፡ ፪፯፻፳፩ ። የባለገንዘቡ ፡ ጽሕፈት ።

በእጁ ፡ ቄይቶ ፡ በሚገኘው ፡ በዕዳው ፡ ሰነድ ፡ ላይ ፡ ባለገንዘቡ ፡ በግርጌው ፤ በጒኑ ፡ ወይም ፡ በጀርባው ፡ ጽፎበት ፡ የተገኘው ፡ ቃል ፡ የባለዕዳውን ፡ ነጻነት ፡ ወደ፡ማረጋገጥ፡ የሚያዘነብል ፡ ጽሑፍ ፡ ከሆነ ፤ ሳይፈረምበት ፡ ወይም ፡ ቀን ፡ ሳይ ሞላበት ፡ ቢቀርም ፡ እንኳ ፡ እምነት ፡ ሊጣልበት ፡ የሚችል ፡ አስረጅ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፪፯፻፳፪ ። ስለ ፡ ውዝፍ ፡ ዕዳ ፡ ወይም ፡ ባንድ ፡ ጊዜ ፡ ስለሚከፈል ፡ ገንዘብ ።

(፩) የተከፈለው ፡ ዕዳ ፤ ወለዶችን ፡ ወይም ፡ በየተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ የሚከፈሉትን ፡ ሌሎች ፡ የክፍያ ፡ ድርሻዎች ፡ የሚመለከት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተከፋዩን ፡ ዐይነት፡ ለይቶ ፡ ሳይገልጽ ፡ ለአንዱ ፡ የክፍያ ፡ ደረሰኝ ፡ የሰጠ ፡ ባለገንዘብ ፡ ያለፈውንም ፡ ድርሻ ፡ እንደ ፡ ተቀበለ ፡ ይቈጠራል ።

(፪) ባለገንዘቡ ፡ ለዋናው ፡ ገንዘብ ፡ ደረሰኝ ፡ ከሰጠ ፡ ባለዕዳው ፡ ወለዱንም ፡ ጭምር ፡ እንደ ፡ ከፈለ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፪፯፻፳፫ ። በስድስት ፡ ወር ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

ዕዳው ፡ እንዲከፈል ፡ መጠየቅ ፡ ከሚገባው ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ ስድስት ፡ ወር ፡ ድረስ ፡ ሳይከፈል ፡ የቈየ ፡ ገንዘብ ፡ እንደ ፡ ተከፈለ ፡ የሚቈጠረው ፤

(ሀ) ለንግድ ፡ ቤት ፡ ወኪሎች ፡ ለቢሮ ፡ ሠራተኞች ፡ በቀን ፡ ሒሳብ ፡ ለተቀጠሩ ፡ አሽከሮችና ፡ የቀን ፡ ሒሳብ ፡ ለሚከፈሉ ፡ የዕለት ፡ ኩሊዎች ፤ የሚከፈል ፡ የደመወዝ ፡ ዕዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ለአስተማሪዎችና ፡ ለአሠልጣኞች ፡ ለሚሰጡት ፡ ትምህርት ፡ በየወሩ ፡ የሚከፈል ፡ ዕዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) ለባለሆቴሎች ፤ ለመጋቢዎችና ፡ ለማደሪያ ፡ ሆቴል ፡ ቤት ፡ ሥራ ፡ አስኪያጆች ፡ ለሚሰጡት ፡ ምግብና ፡ ለመኝታ ፡ ቤቱ ፡ ኪራይ ፡ የሚከፈል ፡ ዕዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(መ) ለዕለት ፡ ምግብ ፡ ወይም ፡ ለዘወትር ፡ አገልግሎት ፡ ነጋዴዎች ፡ ለባለግል ፡ ሰዎች ፡ ለሸጡት ፡ ሀብት ፡ ወይም ፡ ለምግብ ፡ ዕቃ ፡ ዋጋ ፡ የሚከፈል ፡ ዕዳ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፳፬ ። በሁለት ፡ ዓመት ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

ዕዳው ፡ እንዲከፈል ፡ መጠየቅ ፡ ከሚገባበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ እስከ ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ሳይከፈል ፡ የቀረ ፡ ገንዘብ ፡ እንደ ፡ ተከፈለ ፡ የሚቈጠረው ፤

(ሀ) ለሐኪሞች ፤ ለቀዳጅ ፡ ሐኪሞች ፤ ለጥርስ ፡ ሐኪሞች ፤ ለአዋላጅ ፡ ሴቶች ፤ ለመድኀኒት ፡ ቀማሚዎችና ፡ ሻጮች ፤ ለከብት ፡ ሐኪሞች ፤ በልዩ ፡ ሞያቸው ፡ ስላደረጉት ፡ አገልግሎት ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ሰጡት ፡ ሕክምና ፡ ዋጋ ፡ የሚከፈል ፡ ዕዳ ፤

(ለ) ለጠበቆች ፤ ለውል ፡ አዋዋዮች ፡ ለሌሎችም ፡ የሕግ ፡ አማካሪዎች ፡ በሞያ ፡ ሥራቸው ፡ ወይም ፡ በሹመት ፡ ሥራቸው ፡ ላደረጉት ፡ አገልግሎት ፡ የሚከፈል ፡ ዕዳ ፤

(ሐ) ለጥበበኞች ፡ ለአንጥረኞች ፡ በልዩ ፡ ሞያቸው ፡ ስለ ፡ ሠሩት ፡ ሥራ ፡ የሚከፈል ፡ ዕዳ ፤

(መ) ለቤቶች ፡ ኪራይና ፡ ለእርሻ ፡ ሀብት ፡ ለሆነ ፡ የሚከፈል ፡ ዕዳ ፤

(ሠ) ለመጦሪያ ፡ የሚከፈል ፡ ገንዘብ ፤

(ረ) በብድር ፡ ለተሰጠ ፡ የገንዘብ ፡ ወለድና ፡ በጠቅላላውም ፡ የዓመት ፡ ጊዜ ፡ ተወስኖለት ፡ በየዓመቱ ፡ ወይም ፡ ከዚህ ፡ ባነሰ ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ ውስጥ ፡ ሊከፈል ፡ የሚገባው ፡ ዕዳ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፳፭ ። ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ።

(ሀ) ባለዕዳው ፡ በጽሑፍ ፡ ዕዳውን ፡ ያመነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) በሕግ ፡ የተደነገገው ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ ሳይደርስ ፡ ባለገንዘቡ ፡ ገንዘቡን ፡ እንዲከፍለው ፡ ባለዕዳውን ፡ ከፍርድ ፡ ቤት ፡ አስጠርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዕዳው ፡ እንደ ፡ ተከፈለ ፡ መቈጠሩ ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ፪፻፷፯ ፡ መሐላ ፡

(ሀ) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ቊጥሮች ፡ ላይ ፡ ለተገለጠው ፡ የሕሊና ፡ ግምት ፡ መቃ ወሚያ ፡ የሚሆን ፡ ማንኛውንም ፡ ዐይነት ፡ ማስረጃ ፡ ለመቀበል ፡ አይቻልም ፡

(ለ) ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ ግን ፤ ዕዳው ፡ በእርግጠኛ ፡ መከፈሉን ፡ ወይም ፡ ያለ መከፈሉን ፡ ለማስረዳት ፡ ባለገንዘቡ ፡ ለባለዕዳው ፡ ወይም ፡ ባለዕዳው ፡ ለባለገንዘቡ ፡ የመሐላ ፡ ቃሉን ፡ ሊያወርድለት ፡ ይችላል ፡

(ሐ) የባለገንዘቡ ፡ ወይም ፡ የባለዕዳው ፡ ወራሾች ፡ ገንዘቡ ፡ የተከፈለ ፡ ወይም ፡ ያልተከፈለ ፡ መሆኑን ፡ ለማስረዳት ፡ የመሐላ ፡ ቃላቸውን ፡ ለመስጠት ፡ ይችላሉ ፡

አንቀጽ ፡ ፲፫ ፡

ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርስ ፡ አላፊነትና ፡ ያላገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ፡

ምዕራፍ ፡ ፩ ፡

ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርስ ፡ አላፊነት ፡

ቊ ፡ ፪፻፷፯ ፡ ከውል ፡ ውጭ ፡ የሆኑ ፡ የአላፊነት ፡ ምንጮች ፡

(ሀ) አንድ ፡ ሰው ፡ በራሱ ፡ በኩል ፡ ምንም ፡ የገባው ፡ ግዴታ ፡ ባይኖር ፡ በራሱ ፡ ጥፋት ፡ በሌላው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ጉዳትን ፡ ካደረሰ ፡ አላፊ ፡ ነው ፡

(ለ) እንዲሁም ፡ ደግሞ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ በሕጉ ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ተመለከተው ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ሊያደርስ ፡ የሚችል ፡ ሥራ ፡ ከሠራ ፡ ወይም ፡ በእጁ ፡ የያዘው ፡ ነገር ፡ በሌላው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ካደረሰ ፡ አላፊ ፡ ይሆናል ፡

(ሐ) በመጨረሻውም ፡ በጥፋት ፡ ምክንያት ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ አላፊነት ፡ ሲኖር ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ለፈጸመው ፡ አድራጎት ፡ በሕጉ ፡ አላፊነት ፡ አለበት ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ አላፊ ፡ ነው ፡

ክፍል ፡ ፩ ፡

በጥፋት ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ተመሠረተ ፡ አላፊነት ፡

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ፡

ጠቅላላ ፡ ደንቦች ፡

ቊ ፡ ፪፻፸፰ ፡ ጠቅላላ ፡ መሠረት ፡

ማንም ፡ ሰው ፡ ከራሱ ፡ ጥፋት ፡ የተነሣ ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ካደረሰ ፡ ላደረገው ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ፡

ቊ ፡ ፪፻፸፱ ፡ የጥፋት ፡ ልዩ ፡ ልዩነት ፡

(ሀ) አስቦ ፡ ወይም ፡ በቸልተኛነት ፡ በሚሠራ ፡ ተግባር ፡ ጥፋት ፡ ሊደረግ ፡ ይችላል ፡

(ለ) እንዲሁም ፡ አንድ ፡ ተግባርን ፡ መፈጸም ፡ ወይም ፡ ተግባርን ፡ አለመፈጸም ፤ ጥፋት ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ፡

ቊ ፡ ፱፻፴፩ ። መልካም ፡ ጠባይ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ ሕሊናን ፡ ወይም ፡ መልካም ፡ ጠባይን ፡ ተቃዋሚ ፡ በሆነ ፡ ዐይነት ፡ የማይገባውን ፡ ሥራ ፡ የሠራ ፡ ወይም ፡ የሚገባውን ፡ ሳይሠራ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ጥፋት ፡ ማድረጉ ፡ ነው ።

(፪) እንደዚህ ፡ ስላለውም ፡ ጉዳይ ፡ ትክክለኛ ፡ አእምሮ ፡ ባለው ፡ ሰው ፡ አሠራር ፡ ዐይነት ፡ አስተያየት ፡ ማድረግ ፡ ተገቢ ፡ ነው ።

(፫) በሕግ ፡ የተነገረ ፡ ተቃራኒ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ጥፋት ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ የሚገመተው ፡ የጥፋት ፡ አድራጊውን ፡ ዕድሜም ፡ ሆነ ፡ የአእምሮውን ፡ ትክክለኛነት ፡ መሠረት ፡ አድርጎ ፡ ባለመያዝ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፻፴፪ ። በሞያ ፡ ሥራ ፡ ስለሚደረግ ፡ ጥፋት ።

(፩) በልዩ ፡ ሞያው ፡ አንድ ፡ ሥራ ፡ የሚፈጽም ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ በዚህ ፡ በሞያው ፡ የሥራ ፡ ተግባሩን ፡ የሚያካሂድ ፡ ሰው ፡ የዚሁ ፡ የሞያ ፡ ሥራው ፡ የሚመራበትን ፡ ደንብ ፡ መጠበቅ ፡ ይገባዋል ።

(፪) በሥነ ፡ ጥበብ ፡ ወይም ፡ ራሱ ፡ በሚሠራው ፡ ኪነ ፡ ጥበብ ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ ያሉበትን ፡ ግዴታዎች ፡ አለመከተሉ ፡ ሲገለጽ ፡ ባለመጠንቀቅ ፡ ወይም ፡ በቸልተኛነት ፡ ጥፋተኛ ፡ ሆኖ ፡ በተገኘ ፡ ጊዜ ፡ አላፊ ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ፱፻፴፫ ። የመጉዳት ፡ አሳብ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ የግል ፡ ጥቅሙን ፡ ለመፈለግ ፡ ሳይሆን ፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ሌላውን ፡ ሰው ፡ ለመጉዳት ፡ በማሰብ ፡ በሠራው ፡ ሥራ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ ከተደረገው ፡ ጉዳት ፡ ጋራ ፡ ግንኙነት ፡ የሌለውን ፡ የራሱን ፡ ጥቅም ፡ ሲፈልግ ፡ እያወቀ ፡ በሌላው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ጉዳትን ፡ ያደረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፻፴፬ ። በሥልጣን ፡ ያላገባብ ፡ ስለ ፡ መጠቀም ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ጥቅም ፡ የተሰጠውን ፡ ሥልጣን ፡ ለግል ፡ ጥቅሙ ፡ የሠራበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አጥፊ ፡ ነው ።

(፪) የመንግሥት ፡ ሠራተኛ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ለጠቅላላው ፡ ጥቅም ፡ እንዲያገለግል በት ፡ በሥራው ፡ (በሹመቱ) ፡ ያገኘውን ፡ ሥልጣን ፡ ለግል ፡ ጥቅሙ ፡ ወይም ፡ ለተለየ ፡ ሰው ፡ ጥቅም ፡ ያዋለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፻፴፭ ። ስለ ፡ መብቶች ፡ ግብ ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ቊጥሮች ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ሳይነኩ ፤ አንድ ፡ ሰው ፡ የተሰጠውን ፡ መብቱን ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ያዋለበት ፡ ሁኔታ ፡ ከኤኮኖሚክና ፡ (የቁጠባ ፡ ዘዴ) ፡ ከማኅበራዊ ፡ አስተዳደር ፡ ጋራ ፡ ተስማሚ ፡ አይደለም ፡ በማለት ፡ መንቀፍ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፪፫፬ ። ሕግን ፡ ስለ ፡ መጣስ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ በሕግ ፡ ላይ ፡ በትክክል ፡ ተግልጾ ፡ የተመለከተውን ፡ ልዩ ፡ ድንጋጌ ፤ ልዩ ፡ ደንብና ፡ ሥርዐት ፡ የጣሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

(፪) ሕግን ፡ አለማወቅ ፡ ይቅርታ ፡ ሊያስገኝ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፫፮ ። የበላይ ፡ ትእዛዝ ።

(፩) በበላይ ፡ ባለሥልጣን ፡ ትእዛዝ ፡ የተፈጸመ ፡ ተግባር ፤ ትእዛዙ ፡ ምክንያት ፡ ሆኖ ፡ የሥራውን ፡ ጥፋትነት ፡ ግድ ፡ አያስቀረውም ።

(፪) የተባለውን ፡ ሥራ ፡ ሠርቶ ፡ የተገኘ ፡ ሰው ፤ የዚህን ፡ ሥራ ፡ ሕገ ፡ ወጥነት ፡ እያወቀ ፤ በተለይም ፡ ትእዛዝ ፡ ሰጪው ፡ ሥልጣን ፡ (ችሎታ) ፡ እንደ ፡ ሌለውና ፡ የሥራውን ፡ የዐመፅ ፡ ጠባይ ፤ ወይም ፡ አስወቃሽነቱን ፡ እያወቀ ፡ ሠርቶት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

(፫) በነገሩ ፡ ሁኔታ ፡ ዐይነት ፤ በተለይም ፡ አጥፊው ፡ ጥብቅ ፡ በሆነ ፡ በመንግሥታዊ ፡ ወይም ፡ በወታደራዊ ፡ ዲሲፕሊን ፡ ምክንያት ፤ በተሰጠው ፡ ትእዛዝ ፡ ለመከራከር ፡ ወይም ፡ ያንን ፡ የታዘዘውን ፡ እንጂ ፡ ሌላ ፡ ነገር ፡ ለማድረግ ፡ በማይችልበት ፡ ሁኔታ ፡ ውስጥ ፡ ከመገኘት ፡ የተነሣ ፡ የቀሰለውን ፡ ሠርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ጥፋት ፡ የለበትም ።

ቍ ፡ ፪፫፯ ። የውል ፡ አለመፈጸም ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ በአንድ ፡ ውል ፡ ምክንያት ፡ የመጣበትን ፡ ግዴታ ፡ ሳይፈጽም ፡ በቀረ ፡ ጊዜ ፡ ከውሉ ፡ ውጭ ፡ ለሆነ ፡ ነገር ፡ አላፊነትን ፡ የሚያስከትልበትን ፡ ጥፋት ፡ እንደ ፡ ሠራ ፡ አያስቈጥረውም ።

(፪) እንዲህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የውል ፡ አለመፈጸም ፡ ደንብ ፡ ብቻ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

ልዩ ፡ ሁኔታዎች ።

ቍ ፡ ፪፫፰ ። ሰውነትን ፡ ስለ ፡ መጉዳት ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ሌላው ፡ ሰው ፡ ሳይፈቅድ ፡ በሚያደርገው ፡ መንካት ፡ በዚህ ፡ በመንካቱ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ሰውዬውን ፡ በቀጥታም ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ሕይወት ፡ ባለው ፡ ወይም ፡ በሌለው ፡ ነገር ፡ አማካይነት ፡ ቢነካውም ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

(፫) በሌላ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ለማድረግ ፡ የተደረገ ፡ የመዛት ፡ ሁኔታ ፡ ብቻ ፡ በጠቅላላው ፡ ጥፋት ፡ አይባልም ።

ቍ ፡ ፪፫፱ ። (፪) በቂ ፡ ምክንያት ።

ተከሳሹ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ፡ የማይባለው ፤

(ሀ) ከሳሹ ፡ ሥራውን ፡ የሚቃወም ፡ መሆኑን ፡ ተከሳሹ ፡ በአእምሮው ፡ ግምት ፡ ሊያስበው ፡ የማይችል ፡ መሆኑ ፡ የታወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

BACK

(ለ) ሥራው ፡ የተፈጸመው ፤ በሚገባ ፡ አኳኋን ፡ ለራሱ ፡ ወይም ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ለመከላከል ፡ ወይም ፡ በደንብ ፡ በእጁ ፡ ያለውን ፡ ወይም ፡ የያዘውን ፡ ንብረት ፡ ለመጠበቅ ፡ ሲል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) ሥራው ፡ የተፈጸመው ፡ ተከሳሹ ፡ ልጁን ፡ የአደራ ፡ ልጁን ፡ ተማሪውን ፡ ወይም ፡ አሽከሩን ፡ በሚገባ ፡ ለመቅጣት ፡ ሲል ፡ በሰውነቱ ፡ ላይ ፡ ተገቢ ፡ የሆነውን ፡ አቀጣጥ ፡ ፈጽሞበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(መ) ከሳሹ ፡ አደገኛ ፡ እብድ ፡ በመሆኑ ፤ ጉዳት ፡ እንዳያደርስ ፡ በሌላ ፡ አኳኋን ፡ ለመከልከል ፡ ስላልተቻለውና ፡ ተከሳሹ ፡ ሥራውን ፡ የፈጸመው ፡ በሚገባ ፡ አኳኋን ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሠ) የተከሳሹ ፡ ሥራ ፡ አእምሮ ፡ ባለው ፡ ሰው ፡ ግምት ፡ የሚገባ ፡ ነው ፡ የሚያሰኝ ፡ ሌላ ፡ ማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ በተገኘ ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፸፯ ። የሌላውን ፡ ሰው ፡ ነፃነት ፡ ስለ ፡ መንካት ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ ሕግ ፡ ሳይፈቅድለት ፡ ለተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ቢሆንም ፡ የሌላውን ፡ ሰው ፡ ነፃነት ፡ የነካና ፡ እንደ፡ተፈቀደለት ፡ መጠን ፡ ካንዱ ፡ ቦታ ፡ ወደ ፡ ሌላው ፡ ቦታ ፡ እንዳይዘዋወር ፡ ሰውዬውን ፡ የከለከለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ በከሳሹ ፡ ሰውነት ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ያላደረሰም ፡ ቢሆን ፡ እንኳ ፡ ጥፋቱ ፡ እንደ ፡ ተሠራ ፡ መቁጠሩ ፡ አይቀርም ።

(፫) ከሳሹ ፡ አንድ ፡ ዐይነት ፡ የግዴታ ፡ ሥራ ፡ እንዲፈጽም ፡ በተከሳሹ ፡ ዛቻ ፡ ተገድዶ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ይህም ፡ ዛቻ ፡ ሊያስከትልበት ፡ የሚችለውን ፡ አደጋ ፡ ለመገመት ፡ የሚችል ፡ መሆኑ ፡ ከታወቀ ፡ እንደ ፡ ጥፋት ፡ ለመቁጠር ፡ በቂ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፸፰፩ ። (፪) ሕጋዊ ፡ ሥልጣን ።

ቢሆንም ፡ ተከሳሹ ፡ ይህን ፡ የማስገደድ ፡ ሥራ ፡ የፈጸመው ፡ በሚገባ ፡ አኳኋን ፤ ሕግ ፡ በሚፈቅድለት ፡ ሥልጣኑ ፡ ምክንያት ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ በሥልጣኑ ፡ ሥር ፡ በሚገኝ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እንደ ፡ ጥፋት ፡ አይቈጠርበትም ።

ቍ ፡ ፪፸፱፪ ። (፫) ወንጀል ፡ መሰል ፡ እልፊት ።

(፩) የሌላውን ፡ ሰው ፡ ነጻነት ፡ የነካ ፡ ሰው ፤ ይህን ፡ ነጻነቱ ፡ የተነካበትን ፡ ሰው ፡ አንድ ፡ ወንጀል ፡ ሠርቶዋል ፡ ብሎ ፡ ለማሰብ ፡ የሚያስችለው ፡ በቂ ፡ ምክንያት ፡ ካገኘ ፡ ጥፋተኛ ፡ አያሰኘውም ።

(፪) ቢሆንም ፡ አስገድዶ ፡ ነጻነቱን ፡ የነካበትን ፡ ሰው ፡ ወዲያውኑ ፡ ለክፍሉ ፡ ባለሥልጣን ፡ ወስዶ ፡ ካላስረከበው ፡ በቀር ፡ በዚሁ ፡ ምክንያት ፡ ብቻ ፡ የሰውን ፡ ነጻነት ፡ በመንካት ፡ አላፊነት ፡ ያገኘዋል ።

ቍ ፡ ፪፸፱፫ ። (፬) ዋስ ።

አንድ ፡ ሰው ፡ ባንድ ፡ በተወሰነ ፡ ቦታ ፡ እንዲኖር ፡ ለመንግሥት ፡ ባለሥልጣኖች ፡ በዋስትና ፡ አላፊነትን ፡ የተቀበለ ፡ ሰው ፡ ይህ ፡ በአንድ፡ስፍራ ፡ ታግዶ ፡ እንዲቀመጥ፡

የተደረገው ፡ ሰው ፡ ከዚህ ፡ ለማምለጥ ፡ መሰናዳቱን ፡ የሚያሳምን ፡ በቂ ፡ ምክን ያት ፡ ካለው ፡ የዚህን ፡ ሰው ፡ ነጻነት ፡ ቢነካበት ፡ ጥፋተኛ ፡ አይደለም ።

ቍ ፡ ፪፲፯፬ ። ስምን ፡ ስለ ፡ ማጥፋት ፤ (፩) *መሠረቱ* ።

አንድ ፡ ሰው ፡ በንግግሮቹ ፡ በጽሑፎቹ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ዐይነት ፡ አድራጎቶቹ ፡ በሕይወት ፡ ያለውን ፡ የአንደኛውን ፡ ሰው ፡ ስም ፡ በማጥፋት ፡ ይህ ፡ ስሙ ፡ የጠ ፋው ፡ ሰው ፡ አንዲጠላ ፤ ወይም ፡ እንዲዋረድ ፡ ወይም ፡ እንዲሣቅበትና ፡ በእሱ ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ እምነትና ፡ መልካም ፡ ዝናው ፡ ወይም ፡ የወደፊት ፡ ዕድሉ ፡ እንዲ በላሽ ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፲፯፭ ። (፪) *የመጉዳት ፡ አሳብ ፡ የሌለው ፡ አድራጎት* ።

(፩) ስም ፡ አጥፊ ፡ ለመባል ፡ የመጉዳት ፡ አሳብ ፡ መኖር ፡ አስፈላጊ ፡ አይደለም ።

(፪) በስም ፡ ማጥፋት ፡ ነገር ፡ ስም ፡ ያጠፋል ፡ የተባለውን ፡ ነገር ፡ በንግግርና ፡ በጽ ሑፍ ፡ የሠራው ፡ ሰው ፡ በዚሁ ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ በንግግሩ ፡ የማንንም ፡ ሰው ፡ ስም ፡ በተለይ ፡ ካልገለጸ ፡ በቀር ፡ ስም ፡ እንደ ፡ ጠፋ ፡ አያስቈጥረውም ።

(፫) በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ሁኔታ ፡ የስም ፡ ማጥፋትን ፡ አድራጎት ፡ በንግግር ፡ ወይም ፡ በጽሑፍ ፡ የገለጸው ፡ ሰው ፡ ይህ ፡ አድራጎቱ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ እንደሚጎዳ፡ አስቀድሞ ፡ ለመረዳት ፡ መቻሉ ፡ ካተልገለጸ ፡ በቀር ፡ በዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ አላፊ ነት ፡ አይኖርበትም ።

ቍ ፡ ፪፲፯፮ ። (፫) *የሕዝብን ፡ ጥቅም ፡ የሚነኩ ፡ ጉዳዮች* ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ ለሕዝብ ፡ ጥቅም ፡ በሚሆን ፡ ጉዳይ ፡ ላይ ፡ አሳቡን ፡ በመግለጽ፡ ብቻ ፡ ከተወሰነ ፤ ምንም ፡ እንኳ ፡ ይህ ፡ አሳቡ ፡ በሕዝብ ፡ ድምፅ ፡ ሌላውን ፡ ሰው ፡ የሚያስወቅሰው ፡ ሆኖ ፡ ቢገኝ ፡ ጥፋተኛ ፡ አይደለም ።

(፪) ተከሳሹ ፡ በከሳሹ ፡ ላይ ፡ የገለጸው ፡ አሳብ ፡ ሐሰት ፡ መሆኑን ፡ በእርግጥ ፡ ያወቀው ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ስም ፡ እንዳጠፋ ፡ አያስቈጥረውም ።

ቍ ፡ ፪፲፯፯ ። (፬) *የተነገረው ፡ ጉዳይ ፡ እውነትነት* ።

(፩) ተከሳሹ ፡ ያወራው ፡ የስም ፡ ማጥፋት ፡ ጉዳይ ፡ እርግጠኛ ፡ ለመሆኑ ፡ ማስረጃ፡ ካገኘ ፡ ስም ፡ አጠፋ ፡ አያሰኘውም ።

(፪) በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ሁኔታ ፤ ያደረገው ፡ የስም ፡ ማጥፋት ፡ ጉዳይ ፡ በተለይ፡ ሰውዬውን ፡ ለመጉዳት ፡ ብቻ ፡ ያደረገው ፡ መሆኑ ፡ ካልተረጋገጠ ፡ በቀር ፡ በአላፊነት ፡ አይጠየቅም ።

ቍ ፡ ፪፲፯፰ ። (፭) *የማይደፈር ፡ መብት* ።

(፩) በምክር ፡ ቤት ፡ (በፓርላማ) ፡ ክርክር ፡ ወይም ፡ በፍርድ፡ ቤት ፡ ክርክር ፡ ላይ፡ በተደረገው ፡ ንግግር ፡ ተናጋሪው ፡ በአላፊነት ፡ አይጠየቅም ።

(፪) የዚህን ፡ ዐይነት ፡ ንግግር ፡ በትክክለኛ ፡ እርግጥነቱን ፡ የገለጠው ፡ ሰው ፡ በአላፊነት ፡ የሚጠየቀው ፤ ይህን ፡ ተግባር ፡ የፈጸመው ፡ ሰውዬውን ፡ ለመጉ ዳት ፡ ብቻ ፡ አስቦ ፡ ያደረገው ፡ መሆኑ ፡ በታወቀ ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፱ ። ፩) በቂ ፡ ምክንያት ።

(፩) በጋዜጣ ፡ ታትሞ ፡ የተወራ ፡ የስም ፡ ማጥፋት ፡ ነገር ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነና ተከሳሹም ፡ በጋዜጣ ፡ አማካይነት ፡ የሰውን ፡ ስም ፡ ያጠፋው ፡ በተለይ ፡ አንዱን ፡ ሰው ፡ ለመጉዳት ፡ አስቦ ፡ ሳይሆንና ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ቸልተኛነትም ፡ ያላደረገ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ በከሳሹም ፡ ጠያቂነት ፡ የስም ፡ ማጥፋቱን ፡ ጕዳይ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ቃሉን ፡ መልሶ ፡ ይቅርታ ፡ ከጠየቀ ፡ አላፊነቱ ፡ ይወገድለታል ።

(፪) የስም ፡ ማጥፋቱ ፡ ነገር ፡ የተደረገው ፡ ከአንድ ፡ ሳምንት ፡ በበለጠ ፡ ጊዜ ፡ በሚወጣ ፡ (በሚታተም) ፡ ጋዜጣ ፡ ላይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የስም ፡ ማጥፋቱ፡ ነገር ፡ የሚለውጥበትን ፡ የይቅርታ ፡ መጠየቂያው ፡ ጽሑፍ ፡ ጠያቂው ፡ ራሱ፡ በመረጠው ፡ ጋዜጣ ፡ ላይ ፡ በፍጥነት ፡ እንዲታተምለት ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለለው ።

(፫) የስም ፡ ማጥፋቱ ፡ ነገር ፡ የሚለወጥበትን ፡ ጋዜጣ ፤ ጠያቂው ፡ ባልመረጠ ፡ ጊዜ ፤ የስም ፡ ማጥፋቱ ፡ ነገርና ፡ የይቅርታ ፡ መጠየቁ ፡ ነገር ፡ የሚታተመው ፡ በዚያው ፡ ቀድሞ ፡ በወጣው ፡ ጋዜጣ ፡ ዐይነት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፯ ። የባልና ፡ የሚስትን ፡ መብት ፡ ስለ ፡ መንካት ፤ (፩) መሠረቱ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፤ ሴትዮዋ ፡ ባለባል ፡ መሆኑዋን ፡ እያወቀ ፡ ያለባልዋ ፡ ፈቃድ ፡ ባልዋን ፡ ትታው ፡ እንድትሄድ ፡ ቍርጥ ፡ አሳብ ፡ እንዲኖራት ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

(፪) አንድ ፡ ሰው ፡ ባለሚስት ፡ የሆነውን ፡ ሰው ፤ ሚስት ፡ እንዳለችው ፡ እያወቀ ፤ ሚስቲቱ ፡ ሳትፈቅድ ፡ ትታት ፡ እንዲሄድ ፡ ያደረገው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

(፫) እንደዚሁም ፡ ባሉዋ ፡ ነገሩን ፡ እንደሚቃወም ፡ ሲያውቀው ፡ የሰው ፡ ሚስት ፡ ተቀብሎ ፡ እቤቱ ፡ ያስቀመጠ ፡ ወይም ፡ ያስተናገደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፩ ። (፪) የሚበቃ ፡ ምክንያት ።

በላይኛው ፡ ቍጥር ፡ በ፫ኛው ፡ ንኡስ ፡ ቍጥር ፡ እንደ ፡ ተመለከተው ፡ ሁሉ ፡ እንደ ፡ ጥፋት ፡ የማይቈጥሩት ፤

(ሀ) ባልና ፡ ሚስቱ ፡ ተለያይተው ፡ ለመኖር ፡ ተስማምተው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ባልዮው ፡ በሚስቱ ፡ ላይ ፡ የማሠቅየት ፡ ተግባር ፡ በመፈጸሙ ፡ ጥፋተኛ ፡ ሆኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም፡ ባልዮው ፡ በሚስቱ፡ ላይ፡ግፍ ፡ መሥራቱን ፡ ተከሳሹ ፡ በሕሊና ፡ መንገድ ፡ በእርግጥ ፡ በመገመቱ ፡ ሴትዮዋን ፡ ተቀብሎ ፡ ያኖራት ፡ ሰብአዊ ፡ ርኅራኄን ፡ በሚመለከት ፡ አድራጎት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፪ ። የማስተማርና ፡ የመጠበቅ ፡ ግዴታ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ በሕግ ፡ አገባብ ፡ ወይም ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ በራሱ ፡ አሳዳሪ ነት ፡ ወይም ፡ በራሱ ፡ ጠባቂነት ፡ ሥር ፡ እንዲተዳደር ፡ በአደራ ፡ የተሰጠውን ፡

ሌላውን ፡ ሰው ፡ በአስተዳዳሪነቱ ፡ ምክንያት ፡ ሊፈጽምለት ፡ የሚገባውን ፡ በሕሊና ፡ አገማመት ፡ ከእርሱ ፡ ዘንድ ፡ የሚጠበቀውን ፡ ተግባር ፡ በጊዜው ፡ አጋጣሚና ፡ በልማድ ፡ አሠራር ፡ ሁኔታ ፡ ባለው ፡ ምቾት ፡ መጠን ፡ በትምህርት ፡ የማሳደግንና ፡ በሚገባ ፡ የመጠበቅን ፡ ጉዳይ ፡ ሳይፈጽምለት ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

በዚሁ ፡ ባደረገው ፡ ጉድለት ፡ ምክንያት፡ በሥልጣኑ ፡ ሥር ፡ የሚተዳደረው ፡ ሰው ፡ አንድ ፡ ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አላፊ ፡ ነው ።

እንዲሁም ፡ ከዚሁ ፡ ጉድለት ፡ የተነሣ ፡ በሥልጣኑ ፡ ውስጥ ፡ ሆኖ ፡ የሚጠብቀው ፡ ሰው ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ባደረሰው ፡ጉዳት ፡ ምክንያት ፡ አላፊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፮፫ ። በሌላው ፡ ሰው ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ መሬት ፡ ስለ ፡ መግባት ።

አንድ ፡ ሰው ፤ በሕግ ፡ ሳይፈቀድለትና ፡ ቤቱን ፡ ወይም፡መሬቱን ፡ በደንብ ፡ ባለ እጅ ፡ የሆነው ፡ ወይም ፡ የያዘው ፡ ሳይፈቀድለትና ፡ የማይፈቅድ ፡ መሆኑንም ፡ በግልጽ ፡ እየተናገረ ፤ የሌላ ፡ ሰው ፡ ርስት ፡ በሆነ ፡ መሬት ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ሰው፡ ቤት ፡ የገባ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፬፬ ። ንብረትን ፡ ስለ ፡ መድፈር ።

አንድ ፡ ሰው ፡ በሕግ ፡ ሳይፈቀድለት ፡ ባለንብረቱ ፡ ሳይፈቅድለትና ፡ አለመፍቀዱንም ፡ በመግለጽ ፡ ሲናገር ፡ በደንብ ፡ በእጁ ፡ የሆነውን ፡ የሌላውን ፡ ሰው ፡ ንብረት ፡ የወሰደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፭፭ ። ውል ፡ ከማድረግ ፡ በፊት ፡ የተደረገ ፡ ድርድር ።

አንድ ፡ ሰው ፤ ሌሎች ፡ ሰዎች ፡ ከሱ ፡ ጋራ ፡ ውል ፡ እንዲያደርጉ ፡ አሳቡን ፡ ከገለጸላቸው ፡ በኋላና ፡ እነዚሁንም ፡ ሰዎች ፡ ወጪ ፡ እንዲያደርጉ ፡ አግባብታቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፮፮ ። በውል ፡ የገባውን ፡ የግዴታ ፡ ቃል ፡ ስላለማክበር ፡ (ስለ ፡ መጣስ) ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ በሁለት ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ ውል ፡ መኖሩን ፡ እያወቀ ፡ ውል፡ ካደረጉት ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ ካንደኛው ፡ ወገን ፡ ጋራ ፡ ሌላ ፡ ውል ፡ አድርጎ ፡ ቀድሞ ፡ የነበረውን ፡ ውል ፡ ለመፈጸም ፡ እንደማይቻል ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

(፪) ቢሆንም ፡ የመጀመሪያው ፡ ውል ፡ ተጣሰብኝ ፡ ብሎ ፡ የክስ ፡ አቤቱታ ፡ የሚያቀርበው ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፤ ውሉ ፡ እንዲፈጸም ፡ አስፈላጊውን ፡ ጥንቃቄ ፡ በችልተኛነት ፡ ሳያደርግ ፡ ቀርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህ ፡ የኋለኛው ፡ ተዋዋይ ፡ በአላፊነት ፡ አይጠየቅም ።

ቍ ፡ ፪፻፮፯ ። የማይገባ ፡ ውድድር ።

አንድ ፡ ሰው ፤ ሐሰተኛ ፡ በሆነ ፡ ማስታወቂያ ፡ ወይም ፡ ቅን ፡ ልቡናን ፡ ተቃራኒ፡ በሆነ ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ዐይነት ፡ አድራጎት ፡ የአንዱን ፡ ፋብሪካ ፡ የሥራ ፡ ፍሬ ፡

(ዕቃ) ፡ ወይም ፡ የአንድ ፡ የንግድ ፡ ቤት ፡ መልካም ፡ ስም ፡ የሚያጠፋ ፡ ስብከት ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፺፰ ። የሌለውን ፡ አስመስሎ ፡ ማሳየት ።

አንድ ፡ ሰው ፤ በሚሰጠው ፡ የማረጋገጫ ፡ ቃል ፤ በጠባዩ ፤ በአካሄዱ ፡ ወይም ፡ ባለ ሟድረጉ ፡ የአንድ ፡ ያልተወሰነ ፡ ነገር ፡ ሁኔታ ፡ መኖሩን ፡ ሌሎች ፡ ሰዎች ፡ ወይም ፡ አንዳንድ ፡ ባዕዶች ፡ ሰዎች ፡ እንዲያምኑ ፡ ያግባባቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዚሁንም ፡ ነገር ፡ እርግጠኛውን ፡ ሀልዎት ፡ በተቃራኒ ፡ ሁኔታ ፡ እንዲያምኑ ፡ ቅን ፡ ሕሊናን ፡ ተቃዋሚ ፡ በሆነ ፡ ዐይነት ፡ ሌሎቹን ፡ ሰዎች ፡ ያግባባ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፺፱ ። ያልተካከለ ፡ ወሬ ። (፩) መሠረቱ ።

ማንም ፡ ሰው ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ወይም ፡ በቸልተኝነት ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ያልተካከለ ፡ ወሬ ፡ የማስተላለፍ ፡ ጥፋት ፡ እንዳደረገ ፡ የሚቈጠረው ፡—

(ሀ) ከእርሱ ፡ ወሬውን ፡ የሰማው ፤ ወይም ፡ ሌላው ፡ ሰው ፡ ይህን ፡ ወሬ ፡ በማመን ፡ በሚሠራው ፡ ሥራ ፡ ጉዳት ፡ የሚያገኘው ፡ መሆኑን ፡ ያወቀ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ የሚገባው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) በልዩ ፡ ሞያ ፡ ሥራው ፡ ምክንያት ፡ ትክክለኛ ፡ ወሬ ፡ (መረጃ) ፡ እንዲሰጥ ፡ የሚገባው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፻፩ ። (፪) ልዩነት ።

(፩) ይህን ፡ ያልተካከለ ፡ ወሬ ፡ የሰጠ ፡ ሰው ፤ በሰጠው ፡ ወሬ ፡ ላይ ፡ ያስረዳው ፡ የአንዱን ፡ ሰው ፡ ሁኔታዎቹን ፤ ዐመሉን ፡ ለመከፈል ፡ የሚችል ፡ መሆኑን ፤ ችሎታውን ፡ በመናገር ፡ ለዚሁ ፡ ሰው ፡ አንድ ፡ ሥራ ፡ ወይም ፡ እምነት ፡ ወይም ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ የንግድ ፡ ዕቃ ፡ እንዲያገኝ ፡ በማሰብ ፡ አድርጎት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አላፊነት ፡ የለበትም ።

(፪) ይህንንም ፡ የመግለጫ ፡ ቃሉን ፡ በጽሑፍ ፡ አድርጎ ፡ ራሱ ፡ ካልፈረመ ፡ በቀር ፡ አላፊነት ፡ ሊመለከተው ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፫፻፪ ። (፫) ምስክሮች ።

(፩) አንድ ፡ ነገር ፡ መፈጸሙን ፡ ወይም ፡ ያለ ፡ መፈጸሙን ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ አድራጎት ፡ መኖሩን ፡ ወይም ፡ ያለመኖሩን ፡ የሚያረጋግጡ ፡ ምስክሮች ፡ የሰጡት ፡ የምስክርነት ፡ ቃል ፡ እርግጠኛ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ፡ አላፊዎች ፡ ናቸው ።

(፪) አላፊነታቸውም ፡ የአረጋገጡትን ፡ እውነት ፡ ያልሆነ ፡ ቃል ፡ እንደ ፡ እውነተኛ ፡ በማመን ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ለሠሩ ፡ ሰዎች ፡ ነው ።

(፫) ምስክሮቹ ፡ ይህን ፡ ያደረጉት ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ስሕተት ፡ እንዲገቡ ፡ ባደረጓቸው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ክስ ፡ የማቅረብ ፡ መብታቸው ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

BACK

ቍ ፡ ፪፻፷፰፪ ። ምክር ፡ ወይም ፡ የአደራ ፡ ቃል ፡ ስለ ፡ መስጠት ።

አንድ ፡ ሰው ፡ ለሌላው ፡ ሰው ፡ ምክር ፡ ቢሰጥ ፡ ወይም ፡ አደራ ፡ ቢለው ፡ ጥፋ ተኛ ፡ አይደለም ።

ቍ ፡ ፪፻፷፱ ። ስለ ፡ መያዝ ።

አንድ ፡ አበዳሪ ፡ ባለዕዳው ፡ ሊክፍለው ፡ የሚገባውን ፡ ዕዳ ፡ ለማስከፈል ፡ ሲል ፡ ሊቀበል ፡ ከሚገባው ፡ ገንዘብ ፡ ጋራ ፡ ተመዛዛኝ ፡ ያልሆነ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ነገር ፡ አስ ፈላጊ ፡ ሳይሆን ፡ የያዘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፸፬ ። የፍርድን ፡ ትእዛዝ ፡ ስለ ፡ መፈጸም ።

(፩) አንድ ፡ ፍርድ ፡ አስፈጻሚ ፤ ዳኛው ፡ የሰጠው ፡ የፍድር ፡ ውሳኔ ፡ ትክክለኛ ፡ አሠራሩን ፡ የያዘ ፡ (ፎርም) ፡ ከሆነ ፡ የተሰጠውን ፡ ትእዛዝ ፡ ቢፈጽም ፡ ጥፋ ተኛ ፡ አይደለም ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ ትእዛዙ ፡ ከደንበኛው ፡ አሠራር ፡ ፎርም ፡ ውጭ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ፍርድ ፡ አስፈጻሚው ፡ ከተሰጠው ፡ ትእዛዝ ፡ ያለፈ ፤ ወይም ፡ ትእዛዙን ፡ ሕግን ፡ ባለማክበር ፡ የፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ጥፋተኛ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፸፭ ። ስለ ፡ ይርጋ ።

አንድ ፡ ሰው ፡ በባለይዞታነቱ ፡ ወይም ፡ በይርጋ ፡ ደንብ ፡ መከሰስ ፡ ቀርቶልኛል ፡ ብሎ ፡ ቢከራከር ፡ ጥፋተኛ ፡ አይደለም ።

ክፍል ፡ ፪ ።

አጥፊ ፡ ሳይሆን ፡ አላፊ ፡ ስለ ፡ መሆን ።

ቍ ፡ ፪፻፸፮ ። አስፈላጊ ፡ ሁኔታ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ ራሱን ፡ ወይም ፡ ሌላውን ፡ ሀብቱን ፡ ወይም ፡ የሌላውን ፡ ሰው ፡ ሀብት ፡ በርግጥ ፡ ሊደርስበት ፡ ከሚችል ፡ አደጋ ፡ ለማዳን ፡ ሲከላከል ፡ በሌላው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ጉዳት ፡ ያደረሰበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አላፊ ፡ ይሆናል ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ የደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ጉዳቱ ፡ በደረሰበት ፡ ሰው ፡ ጥፋትና ፡ ምክን ያት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አላፊነት ፡ አያመጣም ።

ቍ ፡ ፪፻፸፯ ። በሰው ፡ አካል ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ስለ ፡ ማድረስ ።(፩)መሠረቱ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ በሠራው ፡ ሥራ ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ አካል ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ያደረሰ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፪) ቢሆንም ፤ ይህን ፡ ጉዳት ፡ ያደረሰው ፡ ሥራ ፡ በሕግ ፡ የተፈቀደ ፡ የታዘዘ ፡

እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ሥራው ፡ የተፈጸመው ፡ ራስን ፡ ለማዳን ፡ በሚገባ ፡ ሲከ ላከል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ አደጋው ፡ ሊደርስ ፡ የቻለው ፡ በተበ ዳዩ ፡ ጥፋት ፡ ምክንያት ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በአድራጊው ፡ ላይ ፡ ማናቸውም ፡ አላፊነት ፡ አይደርስበትም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፰ ። (፪) የስፖርት ፡ ሥራ ። (ጨዋታ) ።

አንድ ፡ ሰው ፡ የስፖርት ፡ ሥራ ፡ በመሥራት ፡ ላይ ፡ ሳለ ፡ በዚሁ ፡ እስፖርት ፡ ተካ ፋይ ፡ የሆነውን ፡ ወይም ፡ ተመልካቹን ፡ ቢያቄስለው ፤ በስፖርት ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ የሚመለከተውን ፡ ደንብ ፡ በግልጽ ፡ ካልጣሰ ፡ ወይም ፡ የተንኰል ፡ ሥራ ፡ ካልፈ ጸመ ፡ በቀር ፡ በአላፊነት ፡ አይጠየቅም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፱ ። አደገኛ ፡ ሥራ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ የሚፈነዱ ፡ ወይም ፡ መርዝ ፡ የሚሆኑ ፡ ቅመማት ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ በማዋል ፡ ወይም ፡ በማከማቸት ፤ ወይም ፡ ከፍተኛ ፡ ጉልበት ፡ ያለው ፡ የኤሌክትሪክ ፡ መሥመር ፡ በመዘርጋት ፤ ወይም ፡ የመሬትን ፡ የተፈጥሮ ፡ መልክ ፡ በመለወጥ ፡ ወይም ፡ በተለይ ፡ አደገኛ ፡ የሆነ ፡ የእንዱስትሪ ፡ ሥራ ፡ በማካሄድ ፡ ይህ ፡ ሥራው ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ አደጋ ፡ ያደረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለደረሰው ፡ ጉዳት ፡ አላፊ ፡ ይሆናል ።

(፪) ይህን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተመለከተውን ፡ ጉዳት ፡ ያደረሰው ፡ መንግሥትም ፡ ቢሆን ፡ ወይም ፡ ይህ ፡ ሥራ ፡ በባለሥልጣን ፡ የተፈቀደለት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ቢሆንም ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከተው ፡ ደንብ ፡ ይጸናል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፲ ። (፪) ለመድረስ ፡ የሚችል ፡ አደጋ ።

ጥፋት ፡ ያለበት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ጎረቤት ፡ በሆኑት ፡ ንብረቶች ፡ ላይ ፡ በአደጋ ፡ ምክንያት ፡ የደረሰ ፡ መበላሸት ፡ አላፊነትን ፡ አያመጣም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፲፩ ። እንስሳዎች ፡ ባደረጉት ፡ ጉዳት ፡ የሚመጣ ፡ አላፊነት ፡ (፩) የእንሳሰው ፡ ባለቤት ።

የአንድ ፡ እንስሳ ፡ ባለሀብት ፡ ከብቱ ፡ ጉዳቱን ፡ ያደረሰው ፡ በድንገት ፡ በማም ለጥም ፡ ቢሆን ፡ ያደርጋል ፡ ተብሎ ፡ ያልታሰበውንም ፡ ጉዳት ፡ አድርሶ ፡ ቢገኝ ፤ ይህ ፡ እንስሳው ፡ ባደረሰው ፡ ጉዳት ፡ አላፊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፲፪ ። (፪) የእንስሳው ፡ ጠባቂ ።

(፩) እንዲሁም ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ለግል ፡ ጥቅሙ ፡ እንዲያውለው ፡ በራሱ ፡ ጠባቂ ነት ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘው ፡ የሌላ ፡ ሰው ፡ ከብት ፡ በእርሱ ፡ እጅ ፡ ባለበት ፡ ጊዜ ፡ ላደረሰው ፡ ጉዳት ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ ደግሞ ፡ እንስሳውን ፡ በኪራይ ፡ ወይም ፡ በተውሶ ፡ ወይም ፡ ለመ ጠበቅ ፡ ወይም ፡ ለመቀለብ ፤ ወይም ፡ ደግሞ ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ዐይነት ፡ ሁኔታ ፡ የተረከበ ፤ በራሱ ፡ ጠባቂነት ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ እንስሳ ፡ ጉዳት ፡ ባደ

BACK

ረሰ ፡ ጊዜ ፡ አላፊ ፡ የሚሆነው ፡ ይኸው ፡ እንስሳ ፡ በእጁ ፡ የሚገኘው ፡ ሰው ፡ ነው ።

(ቮ) አንድ ፡ እንስሳ ፡ በታዛዥነት ፡ የተረከበ ፤ ወይም ፡ ለባለከብቱ ፡ ወይም ፡ ለሌላው ፡ ሰው ፡ የሚሠራበት ፡ ሰው ፤ እንስሳው ፡ ያደረሰው ፡ ጉዳት ፡ በርሱ ፡ ጥፋት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አላፊ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፱ ። (ቮ) የአላፊነቶች ፡ ግንኙነት ።

(፩) የእንስሳው ፡ ባለመብት ፡ እንስሳው ፡ ጉዳት ፡ ያደረሰበትን ፡ ተበዳይ ፡ ከካሰ ፡ በኋላ ፤ የእንስሳው ፡ ጠባቂ ፡ የነበረውን ፡ ሰው ፡ ሊጠይቀው ፡ ይችላል ።

(፪) እንስሳው ፡ ጉዳት ፡ ያደረሰው ፡ በባለሀብቱ ፡ ጥፋት ፡ ወይም ፡ በራሱ ፡ አላፊነት ፡ ውስጥ ፡ በሚተዳደረው ፡ በሌላው ፡ ሰው ፡ ጥፋት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፤ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ያደረሰበትን ፡ ኪሣራ ፡ በሙሉ ፡ እንዲመልስለት ፡ ጠባቂ ፡ የነበረውን ፡ ሰው ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፪ ። (፩) ጌታው ፡ የለቀቀው ፡ እንስሳ ።

(፩) የሰው ፡ አገልጋይ ፡ የሆነ ፡ የቤት ፡ እንስሳ ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ያደረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የዚህ ፡ እንስሳ ፡ ባለቤት ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ እንስሳውን ፡ ጉዳት ፡ ላደረሰበት ፡ ሰው ፡ የለቀቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከአላፊነቱ ፡ ለመዳን ፡ ይችላል ።

(፪) ቢሆንም ፤ እንስሳው ፡ ጉዳት ፡ ያደረሰው ፡ በራሱ ፡ ጥፋት ፡ ወይም ፡ በሱ ፡ ሥልጣን ፡ ሥር ፡ በሚተዳደረው ፡ ሰው ፡ ጥፋት ፡ ከሆነ ፡ ግን ፡ ይህ ፡ መብት ፡ አይኖረውም ።

(ቮ) የቤት ፡ እንስሶችና ፡ የቤት ፡ አራዊት ፡ ተብለው ፡ የሚቈጠሩት ፡ ለመደሰት ፡ ወይም ፡ ከነሱ ፡ ጥቅምን ፡ ለማግኘት ፡ እንደ ፡ ተለመደው ፡ ሰው ፡ የሚያኖራቸው ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፫ ። (፫) ጠባቂው ፡ የለቀቀው ፡ እንስሳ ።

(፩) የእንስሳው ፡ ጠባቂ ፡ (እረኛ) ፡ የሚገደደው ፡ ጉዳቱ ፡ በደረሰበት ፡ ጊዜ ፤ እንስሳው ፡ በነበረው ፡ ግምት ፡ ልክ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) ሆኖም ፡ የደረሰው ፡ ጉዳት ፡ በቤት ፡ እንስሳና ፡ በቤት ፡ አራዊት ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ጉዳቱ ፡ በራሱ ፡ ወይም ፡ በርሱ ፡ አላፊነት ፡ ሥር ፡ በሚገኘው ፡ ሰው ፡ ጥፋት ፡ የተፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለእንስሳው ፡ ጠባቂ ፡ ተገዳጅነት ፡ ወሰን ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፬ ። ለተበዳዩ ፡ ለስሚከፈለው ፡ ኪሣራ ፡ የሚሆን ፡ መያዣ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ባለቤት ፡ የሌላ ፡ ሰው ፡ እንስሶች ፡ በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ገብተው ፡ ጉዳት ፡ ያደረሱበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስለ ፡ ደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ሊከፈለው ፡ የሚገባውን ፡ ኪሣራ ፡ ከባለከብቱ ፡ ላይ ፡ እስኪቀበል ፡ ድረስ ፡ እንስሶችን ፡ መያዣ ፡ አድርጎ ፡ በእጁ ፡ ሊያቈይ ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ከእንስሳው ፡ ግምት ፡ መጠን ፡ በላይ ፡ የሆነውን ፡ ጉዳት ፡ ለማስ

ቀረት ፡ እንስሳውን ፡ ለመግደል ፡ አስፈላጊ ፡ ሲሆን ፤ እንስሶቹን ፡ ለመግደል ፡ መብት ፡ አለው ።

(፫) በሁለቱ ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታዎች ፡ ሳይዘገይ ፡ ለእንስሶቹ ፡ ባለቤት ፡ ማስታወቅ ፡ ይገባዋል ። ባለቤቱንም ፡ ባያውቀው ፡ ለማግኘት ፡ የሚችልበትን ፡ አስፈላጊውን ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

ቍ፡፪፻፫፯ ። ሕንጻ ፡ (ቤት) ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) ያንድ ፡ ሕንጻ ፡ ባለሀብት ፡ ወይም ፡ ባለይዞታ ፡ ሕንጻው ፡ ሊያደርስ ፡ ይችላል ፡ ተብሎ ፡ ያልታሰበ ፡ ድንገተኛ ፡ ነገር ፡ ቢያደርስም ፡ ይህ ፡ ሕንጻ ፡ በሚያደርሰው ፡ ጉዳት ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፪) ሕንጻውን ፡ የሠራውን ፤ ወይም ፡ በዚህ ፡ ሕንጻ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘውን ፤ ወይም ፡ ይህ ፡ ሕንጻ ፡ ባደረሰው ፡ ጉዳት ፡ አጥፊ ፡ የሆነውን ፡ ሰው ፤ ለባለቤቱ ፡ ያለው ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ፡፪፻፫፰ ። (፪) ሕንጻን ፡ ስለ ፡ መልቀቅ ።

(፩) የሕንጻው ፡ ባለቤት ፡ ይህን ፡ ቤቱን ፡ ጉዳት ፡ ለደረሰበት ፡ ሰው ፡ የለቀቀለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከአላፊነቱ ፡ ውጭ ፡ ለመሆን ፡ ይችላል ።

(፪) ቢሆንም ፤ ጉዳቱ ፡ የደረሰው ፡ እሱ ፡ ራሱ ፡ ባደረገው ፡ ጥፋት ፡ ወይም ፡ እርሱ ፡ በሥልጣኑ ፡ ሥር ፡ በማያሳድረው ፡ ሰው ፡ ጥፋት ፡ ከሆነ ፡ ይህ ፡ መብት ፡ አይኖረውም ።

ቍ፡፪፻፫፱ ። (፫) የሚያሠጋ ፡ ጉዳት ።

ከሌላ ፡ ሰው ፡ ቤት ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ይደርስብኛል ፡ ብሎ ፡ የሚሠጋ ፡ ሰው ፤ የዚህ ፡ አሥጊ ፡ የሆነው ፡ ሕንጻ ፡ ባለቤት ፡ ይህ ፡ ጉዳት ፡ ከመድረሱ ፡ በፊት ፡ እስቀድሞ ፡ አሥጊው ፡ ነገር ፡ እንዲወገድለት ፡ አስፈላጊውን ፡ ጥንቃቄ ፡ እንዲያደርግ ፡ ሊጠይቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ፡፪፻፵ ። (፩) ከሕንጻ ፡ ላይ ፡ የሚወድቁ ፡ ነገሮች ።

በአንድ ፡ ሕንጻ ፡ ውስጥ ፡ የሚኖር ፡ ሰው ፤ ከዚህ ፡ ሕንጻ ፡ እየወደቁ ፡ በሌላው ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ በሚያደርሱት ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ነገሮች ፡ አላፊ ፡ ነው ።

ቍ፡፪፻፵፩ ። መኪናዎችና ፡ ባለሞተር ፡ ተሽከርካሪዎች ፤ (፩) ባለቤቱ ።

(፩) የአንድ ፡ መኪና ፡ ወይም ፡ የአንድ ፡ ባለሞተር ፡ ተሽከርካሪ ፡ ባለቤት ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ አደጋውን ፡ ያደረሰው ፡ ይህን ፡ መኪና ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ ባለሞተር ፡ ተሽከርካሪ ፡ ለማንቀሳቀስ ፡ ወይም ፡ ለመንዳት ፡ ባልተፈቀደለትም ፡ ሰው ፡ ቢሆን ፡ እንኳ ፡ መኪናው ፡ ወይም ፡ ባለሞተር ፡ ተሽከርካሪው ፡ ባደረሰው ፡ ጉዳት ፡ አላፊ ፡ የሚሆነው ፡ ባለሀብቱ ፡ ነው ።

(፪) ቢሆንም ፡ አደጋው ፡ በደረሰ ፡ ጊዜ ፡ መኪናው ፡ ወይም ፡ ተሽከርካሪው ፡ የተሰረቀበት ፡ ለመሆኑ ፡ ማስረዳት ፡ የቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለሀብቱ ፡ አላፊነት ፡ የለበትም ።

BACK

ቍ ፡ ፱፺፹፱ ። (፱) ጠባቂ ፡ ወይም ፡ ሠራተኛ ።

(፩) እንዲሁም ፡ መኪናውን ፡ ወይም ፡ ባለሞተር ፡ ተሽከርካሪውን ፡ ለግል ፡ ጥቅሙ ፡ ሊገለገልበትና ፡ ሊጠቀምበት ፡ የወሰደው ፡ ሰው ፤ ይህ ፡ መኪና ፡ ወይም ፡ ባለሞተር ፡ ተሽከርካሪው ፡ በእጁ ፡ በሚገኙበት ፡ ጊዜ ፡ ላደረሰው ፡ ጉዳት ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፪) ከመኪናው ፡ ወይም ፡ ከባለሞተር ፡ ተሽከርካሪው ፡ ጋራ ፡ ግንኙነት ፡ ያለው ፡ ታዛዥ ፡ ስለ ፡ ባለቤቱ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ሆኖ ፡ በመኪናው ፡ ወይም ፡ በባለሞተር ፡ ተሽከርካሪው ፡ በሚሠራበት ፡ ጊዜ ፡ ይህ ፡ መኪና ፡ ወይም ፡ ባለ ሞተር ፡ ተሽከርካሪው ፡ ጉዳት ፡ ያደረሰው ፡ በራሱ ፡ ጥፋት ፡ ምክንያት ፡ ካል ሆነ ፡ በቀር ፡ ለደረሰው ፡ ጉዳት ፡ አላፊ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፱፺፹፲ ። (፫) የአላፊነቶች ፡ ግንኙነት ።

(፩) የመኪናው ፡ የባለሞተር ፡ ተሽከርካሪው ፡ ባለቤት ፡ ተበዳዩን ፡ ተገድዶ ፡ ከካሣ ፡ በኋላ ፡ ጠባቂ ፡ የነበረውን ፡ ሰው ፡ በኪሣራው ፡ አከፋፈል ፡ ሊጠይቀው ፡ ይችላል ።

(፪) እሱ ፡ ራሱ ፡ ባደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ጥፋት ፡ ካልሠራ ፡ ወይም ፡ ጉዳቱ ፡ የደረሰው ፡ በርሱ ፡ ሥልጣን ፡ ሥር ፡ በሚተዳደረው ፡ ሰው ፡ በተደረገ ፡ ጉድለት ፡ ካል ሆነ ፡ በቀር ፡ የከፈለው ፡ ኪሣራ ፡ በሙሉ ፡ እንዲመለስለት ፡ ጠባቂውን ፡ ለመ ጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፱፺፹፳ ። የተሽከርካሪዎች ፡ መጋጨት ።

(፩) ሁለት ፡ ባለሞተር ፡ ተሽከርካሪዎች ፡ ሲጋጩ ፡ እያንዳንዱ ፡ ተሽከርካሪ ፡ በየ ራሱ ፡ አንዱ ፡ በአንዱ ፡ ላይ ፡ አደጋ ፡ እንዳደረሰ ፡ ይቈጠራል ።

(፪) ለየአንዳንዱ ፡ ተሽከርካሪ ፡ ባለሀብት ፡ ወይም ፡ ለአደጋው ፡ አላፊ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ በአደጋው ፡ ምክንያት ፡ ከደረሰው ፡ ጠቅላላ ፡ ጉዳት ፡ ገሚሱን ፡ መክ ፈል ፡ አለበት ።

(፫) ይህ ፡ አደጋ ፡ የደረሰው ፡ በተለይ ፡ ወይም ፡ በጠቅላላው ፡ በአንደኛው ፡ መኪና ፡ ነጂ ፡ ስሕተት ፡ መሆኑ ፡ በማስረጃ ፡ የተገለጸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ያለው ፡ ደንብ ፡ አይጸናም ።

ቍ ፡ ፱፺፹፭ ። የተሠሩ ፡ ዕቃዎች ።

(፩) ትርፍ ፡ ለማግኘት ፡ ሲል ፡ ዕቃዎችን ፡ የሚሠራና ፡ እነዚህኑ ፡ ዕቃዎች ፡ ለሕ ዝብ ፡ የሚያቀርብ ፡ ሰው ፡ በዕቃዎቹ ፡ በሚገባ ፡ ሲጠቀምባቸው ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ያደረጉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፪) ቢሆንም ፤ ይህ ፡ ዕቃ ፡ በልማድ ፡ እንደሚደረገው ፡ ተመርምሮ ፡ ቢሆን ፡ኖሮ ፤ ጉዳቱን ፡ ያመጣው ፡ ጉድለት ፡ ተገልጾ ፡ ሊታወቅ ፡ የሚችል ፡ ከሆነ ፤ ምንም ፡ አላፊነት ፡ የለበትም ።

ቊ፡፪፺፱፮። ከአላፊነት ፡ ውጭ ፡ ስለ ፡ መሆን ።

(፩) በእንስሳት ፤ በሕንጻዎች ፤ (በቤቶች) ፡ በመኪናዎች ፡ ወይም ፡ በባለሞተር ፡ ተሽከርካሪዎች ፡ ወይም ፡ በፋብሪካ ፡ ተሠርተው ፡ በወጡት ፡ ነገሮች ፡ ምክን ያት ፤ አደጋ ፡ በሚፈጠርበት ፡ ወይም ፡ በሚደርስበት ፡ ጊዜ ፡ ሕጉ ፡ አላፊ ዎች ፡ የሚያደርጋቸው ፡ ሰዎች ፡ አንዳች ፡ ጥፋት ፡ ያላደረጉ ፡ መሆናቸውን ፡ በማስረዳት ፡ ወይም ፡ የጉዳቱ ፡ ምክንያት ፡ ሳይታወቅ ፡ በመቅረት ፤ ወይም ፡ ጉዳቱን ፡ ለመከልከል ፡ አንችልም ፡ ነበር ። ወይም ፡ ጉዳቱ ፡ የደረሰው ፡ በሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ጥፋት ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ በማስረዳት ፡ ጉዳቱ ፡ በደረሰበት ፡ ሰው ፡ በኩል ፡ ከአላፊነት ፡ ለማምለጥ ፡ አይችሉም ።

(፪) ጉዳቱ ፡ የደረሰው ፡ በከፊል ፡ ወይም ፡ በሙሉ ፡ ከተበዳዩ ፡ ጥፋት ፡ የተነሣ ፡ መሆኑ ፡ ካልተረጋገጠ ፡ በቀር ፤ በከፊልም ፡ ሆነ ፡ በሙሉ ፡ ከአላፊነቱ ፡ ለመ ዳን ፡ አይችሉም ።

ቊ፡፪፺፱፯። ሌሎች ፡ ነገሮች ።

የአንድ ፡ ነገር ፡ ባለቤት ፡ ወይም ፡ ጠባቂ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ራሱ ፡ ጥፋት ፡ ካላደረገ ፡ ወይም ፡ በራሱ ፡ አላፊነት ፡ ውስጥ ፡ የሚተዳደር ፡ ሰው ፡ ካላጠፋ ፡ በቀር ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ቊጥሮች ፡ ከተመለከተው ፡ አስተያየት ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ ጉዳይ ፡ በአላፊነት ፡ አይጠየቅም ።

ቊ፡፪፺፱፰። የውል ፡ ግንኙነቶች ።

(፩) ጉዳቱን ፡ ካደረሰው ፡ አደገኛ ፡ እንዱስትሪ ፤ ወይም ፡ እንስሳ ፤ ወይም ፡ ሕንጻ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ነገር ፡ ግንኙነት ፡ ያለውና ፡ በሕግ ፡ በኩልም ፡ ለነዚሁም ፡ አላፊ ፡ ነው ፡ ከተባለው ፡ ሰው ፡ ጋራ ፡ ተዋውያለሁ ፡ የሚለው ፡ ሰው ፡ አሥጊ ፡ የሆኑ ፡ ነገሮችን ፡ በመፍጠር ፡ ወይም ፡ በእንስሳዎች ፡ ወይም ፡ በሕ ንጻዎች ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ነገሮች ፡ ለሚደርሱ ፡ ጉዳቶች ፡ የአላፊነትን ፡ ደንቦች ፡ በመጥቀስ ፡ ከአላፊነት ፡ ለመዳን ፡ አይችልም ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ጉዳቱ ፡ የሚያደርሰው ፡ ነገር ፡ የሚመራው ፡ በተደረ ገው ፡ የውል ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቊ፡፪፺፱፱። ጥቅም ፡ የሌለው ፡ ግንኙነት ።

(፩) እንዲሁም ፡ ውል ፡ ባይኖርም ፡ እንኳ ፡ ጉዳቱ ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ ባለሀብቱ ፡ ወይም ፡ ጠባቂው ፡ አንድ ፡ ጥቅም ፡ ሳያገኝ ፡ በእንስሳው ፡ በሕንጻው ፤ ወይም ፡ በሌላ ፡ ነገር ፡ ይገለገል ፡ የነበረው ፡ ሰው ፡ እንስሳው ፡ ሕንጻው ፤ ወይም ፡ ሌላ ፡ ነገር ፡ ለሚያደርሰው ፡ ጉዳት ፡ የአላፊነትን ፡ ደንቦች ፡ ጠቅሶ ፡ ለመከራ ከር ፡ አይችልም ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ጥፋት ፡ ካላደረጉ ፤ ባለሀብቱ ፡ ወይም ፡ ጠባቂው ፡ አላፊነት ፡ የለባቸውም ።

ክፍል ፡ ፫ ።

የካሣ ፡ አከፋፈልና ፡ ልክ ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ።

(ሀ) ግልጽ ፡ የሆኑ ፡ ጉዳቶች ።

ቍ ፡ ፪፻፯፣ ። የኪሣራ ፡ አከፋፈል ።

(፩) በመደቡ ፡ በጉዳቱ ፡ ምክንያት ፡ ተበዳዩ ፡ የሚካሠው ፡ ለጉዳቱ ፡ ተመዛዛኝ ፡ የሆነ ፡ ኪሣራ ፡ በመክፈል ፡ ነው ።

(፪) የሰዎች ፡ ነጻነትና ፡ የሥነተኛ ፡ ወገን ፡ መብቶች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ በጉዳቱ ፡ ኪሣራ ፡ ፋንታ ፡ ወይም ፡ ከኪሣራው ፡ በላይ ፡ ለጉዳቱ ፡ ኪሣራ ፡ እንዲሆን ፡ ወይም ፡ ለጉዳቱ ፡ ወሰን ፡ ለማድረግ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑ ፡ ነገሮችን ፡ ሁሉ ፡ ዳኞች ፡ ለመበየን ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፯፩ ። የኪሣራው ፡ ልክ ።

ለደረሰው ፡ ጉዳት ፡ አላፊ ፡ መሆኑ ፡ በሕግ ፡ የታወቀው ፡ ሰው ፡ የሚከፍለው ፡ የጉዳት ፡ ካሣ ፤ አላፊነቱን ፡ ያመጣው ፡ ጉዳይ ፡ በተበዳዩ ፡ ላይ ፡ ከደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ጋራ ፡ እኩል ፡ ሆኖ ፡ መመዛዘን ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፯፪ ። ለወደፊት ፡ ሊደርስ ፡ ስለሚችል ፡ ጉዳት ።

ለወደፊት ፡ ሊደርስ ፡ ይችላል ፡ ተብሎ ፡ የሚገመተው ፡ ጉዳት ፡ የተረጋገጠ ፡ ሲሆን ፤ እስኪፈጸም ፡ ድረስ ፡ ሳይጠበቅ ፡ ካሣ ፡ ሊከፈለው ፡ ይገባል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፫ ። አሹራንስ ፡ የገባ ፡ ተበዳይ ።

(፩) ተበዳዩ ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ እንዲከፈለው ፡ አሹራንስ ፡ ቢገባም ፡ አሹራንስ ፡ እንዳልገባ ፡ ሰው ፡ ሁሉ ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ካሣ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) አሹራንስ ፡ አድራጊው ፡ እከፍላለሁ ፡ ብሎ ፡ በገባው ፡ የአሹራንሱ ፡ ውል ፡ መሠረት ፡ የከፈለውን ፡ የአሹራንስ ፡ ኪሣራ ፡ ይህን ፡ ጉዳት ፡ ካደረሰው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ ሆኖ ፡ ማናቸውንም ፡ ኪሣራ ፡ ሊጠይቅ ፡ አይችልም ።

(፫) ነገር ፡ ግን ፡ የአሹራንስ ፡ ውል ፡ አድራጊው ፡ ለደረሰው ፡ ጉዳት ፡ አላፊ ፡ ከሚሆነው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ በተበዳዩ ፡ ስም ፡ ተዳራጊ ፡ ሆኖ ፡ የተበዳዩን ፡ መብቶች ፡ የመጠየቅ ፡ ሥልጣን ፡ እንዲኖረው ፡ አስቀድሞ ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፬ ። ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ ጠረተኛ ።

(፩) ተበዳዩ ፡ በደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ምክንያት ፡ መጦሪያ ፡ የሚቀበል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መጦሪያ ፡ እንደማይቀበል ፡ ሰው ፡ ሁሉ ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ጡረታ ፡ የሚከፍል ፡ ሰው ፡ በተጠዋሪ ፡ ላይ ፡ በደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ምክንያት ፡ ለተጎጂው ፡ ጡረታ ፡ በመክፈሉ ፤ ጡረታውን ፡ ለመክፈል ፡ ያደረሰውን ፡ የጉዳት ፡ ሥራ ፡ የፈጸመውን ፡ ሰው ፡ ማናቸውንም ፡ ኪሣራ ፡ ይክፈለኝ ፡ ብሎ ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ ሊጠይቀው ፡ አይችልም ።

(፫) ከተበዳዩ ፡ ጋራ ፡ በሚያስተሳስረው ፡ ግንኙነት ፡ ምክንያት ፡ በተበዳዩ ፡ ስም ፡ ተዳራጊ ፡ ሆኖ ፡ የተበዳዩን ፡ መብት ፡ ሊጠይቅ ፡ ይችላል ፡ ተብሎ ፡ አስቀድሞ ፡ ለመስማማት ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፩ ። ስለ ፡ ሞት ፡ አደጋ ፡ (፩) አንዳንድ ፡ የቅርብ ፡ ዘመዶች ፡ ስለ ፡ አላቸው ፡ መብቶች ።

(፩) የተጎጂው ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፤ ወይም ፡ ወላዶቹና ፡ ልጆቹ ፡ በተጎጂው ፡ ላይ ፡ ከደረሰው ፡ የሞት ፡ አደጋ ፡ የተነሣ ፡ በራሳቸው ፡ ስም ፡ ሆነው ፡ በመተዳደሪያ ፡ ረገድ ፡ ለሚደርስባቸው ፡ ጉዳት ፡ ካሣ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

(፪) ስለዚህ ፡ ጉዳት ፡ የሚከፈለው ፡ ካሣ ፡ ምግብን ፡ (መተዳደሪያን) ፡ በመስጠት ፡ እንደሚደረገው ፡ ጡረታ ፤ መልክና ፡ ዐይነት ፡ ይሆናል ።

(፫) ከሳሾቹ ፡ ቀለብ ፡ እንዲሰጧቸው ፡ የሚጠይቋቸው ፡ ዘመዶች ፡ ቢኖሯቸው ፡ እንኳ ፤ ይህ ፡ በምግብ ፡ ረገድ ፡ ለመጠሪያ ፡ የሚሰጣቸው ፡ ካሣ ፡ ይገባቸዋል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፪ ። ሌሎች ፡ ሰዎች ።

ሌሎች ፡ ሰዎች ፡ አደጋ ፡ የደረሰበት ፡ ሰው ፡ ይረዳቸው ፡ ወይም ፡ ያስተዳድራቸው ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ቢያረጋግጡ ፡ እንኳ ፤ በተበዳይ ፡ ላይ ፡ በደረሰው ፡ የሞት ፡ አደጋ ፡ ምክንያት ፡ በገዛ ፡ ራሳቸው ፡ ስም ፡ ሆነው ፡ ማናቸውንም ፡ ኪሣራ ፡ ሊጠይቁ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፪፻፯፫ ። ቅን ፡ ልቡና ።

(፩) ለደረሰው ፡ ጉዳት ፡ የሚከፈለው ፡ ካሣ ፡ ለቅን ፡ ልቡና ፡ ተቃራኒ ፡ በሆነው ፡ አካኋን ፡ ሊጠየቅ ፡ አይችልም ።

(፪) ተበዳዩ ፡ በማስተዋል ፡ ቢሠራ ፡ ኖሮ ፡ የደረሰበትን ፡ ጉዳት ፡ ሊያግደው ፡ ወይም ፡ ሊያቀለው ፡ የሚችል ፡ ሲሆን ፤ በደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ መጠን ፡ በሙሉ ፡ ካሣ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፯፬ ። ስለ ፡ ተበዳዩ ፡ ጥፋት ።

(፩) በተበዳዩ ፡ ላይ ፡ የደረሰው ፡ ጉዳት ፡ በከፊሉ ፡ በገዛ ፡ ራሱ ፡ ጥፋት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለተበዳዩ ፡ የሚከፈለው ፡ የጉዳት ፡ ካሣ ፡ ቀከፊሉ ፡ ብቻ ፡ ኑው ።

(፪) የጉዳቱ ፡ ካሣ ፡ በእንዴት ፡ ያለ ፡ ሁኔታ ፡ መክሥሥ ፡ የሚገባው ፡ መሆኑ ፡ መጠኑን ፡ ለመወሰን ፡ የአካባቢዎችን ፡ ሁኔታዎች ፡ ሁሉ ፤ ብተለይም ፡ ጉዳት ፡ እንዲደርስ ፡ ጥፋቶቹ ፡ የተባበሩበት ፡ መጠን ፡ እንደዚሁም ፡ የኔዚህን ፡ ጥፋቶች ፡ የየአንዳንዳቸውን ፡ ከባድነት ፡ በመገመት ፡ ኑው ።

ቍ ። ፪፹፯፱ ። በርትዕ ። የመወሰን ። ችሎታ ። (፩) ጥፋት ። መሆኑን ። ስላለማወቅ ።

(፩) የሥራውን ። ጥፋት ። ለመገመት ። የማይችል ። ሰው ፤ አላፊነትን ። የሚያስከትል ። ሥራ ። ፈጽሞ ። የተገኘ ። እንደ ። ሆነ ። በዚሁ ። ጕዳይ ። ላይ ። አስተያየት ። እንዲደረግበት ። ርትዕ ። ሲያስገድድ ። ዳኞች ። ሊከፈል ። የሚገባውን ። የካሣውን ። ልክ ። መወሰን ። ይችላሉ ።

(፪) ስለዚህ ። ዳኞች ። የነገረተኞችን ። ንብረት ። ሁኔታንም ፤ እንደዚሁም ። በዳዩን ። ካሣ ። በመክፈሉ ። የሚደርስበትን ። ጉዳት ። ማመዛዘን ። አለባቸው ።

ቍ ። ፪፹፯፪ ። (፪) የበላይ ። ትእዛዝ ።

(፩) ፀዲሲፕሊን ። ወይም ። በታዛዥነት ። የተግባር ። ተገቢነት ። ስሜት ። ምክንያት ። ጥፋተኛው ። ጥፋቱን ። እንዲፈጽም ። አድርጎት ። በሚገኝበት ። ጊዜ ። በርትዕ ። (በአገባብ) ። በኩል ። አስገዳጅ ። ሆኖ ። ሲገኝ ። ዳኞቹ ። የካሣውን ። ልክ ፤ ለመወሰን ። ይችላሉ ።

(፪) ለዚሁም ። ነገር ። ዳኞች ። የመታዘዙን ። ተገቢነት ። ማነስ ። ማደጉን ። መገመት ። አለባቸው ።

ቍ ። ፪፹፯፫ ። (፫) ይደርሳል ። ተብሎ ። ሊታሰብ ። የማይችል ። ጉዳት ።

(፩) ሊታሰቡ ። በማይቻሉ ። አጋጣሚ ። ሁኔታዎች ። ምክንያት ። የደረሰው ። ጕዳት ። እስከዚህ ። ክፍ ። ያለ ። ነገር ። ያስከትላል ። ተብሎ ። በአእምሮ ። ግምት ። ሊታሰብ ። የማይችል ። እንደ ። ነበረ ። የታወቀ ። ሲሆን ፤ የርትዕ ። ሁኔታ ። የሚያስገድድ ። በሆነ ። ጊዜ ፤ ዳኞች ። ለዚህ ። ጉዳት ። አላፊ ። የሆነው ። ሰው ። ሊከፍል ። የሚገባውን ። የካሣ ። ልክ ። አሻሽለው ። ለመወሰን ። ይችላሉ ።

(፪) አላፊነቱ ። የደረሰው ። ሆነ ። ብሎ ። ከተደረገ ። ጥፋት ። የመነጨ ። የሆነ ። እንደሆነ ። ግን ። በማናቸውም ። ምክንያት ። ቢሆን ። በዚህ ። ሥልጣናቸው ። ሊሠሩበት ። አይችሉም ።

ቍ ። ፪፹፯፬ ። (፬) ስለ ። ግምት ። አስቸጋሪነት ።

(፩) ስለ ። ጉዳቱ ። ምን ። ያህል ። ኪሣራ ። እንደሚከፍል ። በትክክል ። ለመወሰን ። ያልተቻለ ። እንደ ። ሆነ ፤ ዳኞቹ ። የነገሮቹን ። ተራ ። ሁኔታዎችንና ። ተጕጂውም ። ያደረገውን ። ጥንቃቄ ። አመዛዝነው ። በመገመት ። የኪሣራውን ። ልክ ። በርትዕ ። ይወስናሉ ።

(፪) ስለ ። ሆነም ፤ የሚከፈለው ። ካሣ ። መጠን ። ብቻ ። ሳይሆን ። የጉዳቱም ። መፈጸም ። የሚያጠራጥር ። ከሆነ ። ጊዜ ። ግንኛቸውንም ። የጉዳት ። ካሣ ። እንዲከፈል ። ለማድረግ ። አይቻልም ።

ቍ ። ፪፹፯፭ ። (፭) አስፈላጊ ። ሁኔታ ።

ግንም ። ሰው ። ጥፋት ። ሳያደርግ ። ራሱን ። ለማዳን ። ወይም ። ሌሎችን ። ከጉዳት ። ወይም ። ከድንገተኛ ። አደጋ ። ለማዳን ። ሲል ። በሌላ ። ሰው ። ንብረቶች ። ላይ ። ጉዳ

ትን ፡ ያደረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞች ፡ አድራጊው ፡ የሚከፍለውን ፡ የካሣ ፡ ገንዘብ ፡ ልክ ፡ በርትዕ ፡ ይወስናሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፯፬ ። ለደንቡ ፡ ብቻ ፡ ስለሚወሰኑት ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራዎች ።

የከሳሹ ፡ መብት ፡ በመደፈሩ ፡ ምክንያት ፡ ወይም ፡ የመጣው ፡ አላፊነት ፡ በተከሳሹ ፡ ምክንያት ፡ መሆኑን ፡ ለማስረዳት ፡ ብቻ ፡ የክስ ፡ ተግባር ፡ ባሚቀርብበት ፡ ጊዜ ፡ ለደንቡ ፡ ብቻ ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራዎች ፡ ሊወሰኑ ፡ ይችላሉ ።

(ለ) የሕሊና ፡ ጉዳት ።

ቍ ፡ ፪፻፯፭ ፡ መሠረቱ ።

(፩) ለደረሰው ፡ ጉዳት ፤ ካሣ ፡ ለመክፈል ፡ ተመዛዛኝ ፡ በሆነ ፡ አድራጎት ፡ ሊፈጸም ፡ በሚቻልበት ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ጥፋተኛው ፡ በዶሉ ፡ ለሚያስከትለው ፡ የሕሊና ፡ ጉዳት ፡ ካሣን ፡ መክፈል ፡ ይገባዋል ።

(፪) የሕሊና ፡ ጉዳት ፡ በሕጉ ፡ በግልጽ ፡ ካልተመለከተ ፡ በቀር ፡ ስለ ፡ ጉዳት ፡ ካሣ ፡ የገንዘብ ፡ ኪሣራ ፡ አያስከፍልም ።

ቍ ፡ ፪፻፯፮ ። ታስቦ ፡ ስለ ፡ ተደረገ ፡ ጥፋት ።

በከሳሹ ፡ ላይ ፡ ታስቦ ፡ የሕሊና ፡ ጉዳት ፡ በሚደረግበት ፡ ጊዜ ፡ ዳኞቹ ፡ በዚሁ ፡ በዶል ፡ ካሣ ፡ ስም ፡ ተከሳሹ ፡ ለከሳሹ ፡ በርትዕ ፡ አንድ ፡ የሚገባ ፡ ካሣ ፡ እንዲከፍል ፡ ወይም ፡ ከሳሹ ፡ ላመለከተው ፡ ለበጎ ፡ አድራጎት ፡ ድርጅት ፡ እንዲከፈል ፡ ለመፍረድ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፯፯ ። በተበዳዩ ፡ ሰውነት ፡ ላይ ፡ ስለሚደርሰው ፡ ጉዳት ።

ተከሳሹ ፡ በከሳሹ ፡ ላይ ፡ አስቀያሚ ፡ ወይም ፡ የሚያስጠላ ፡ መጥፎ ፡ መንካት ፡ አድርጎ ፡ በተገኘ ፡ ጊዜ ፤ ለከሳሹ ፡ ወይም ፡ ከሳሹ ፡ ላመለከተው ፡ በጎ ፡ ድርጅት ፡ ለዚሁ ፡ በዶል ፡ በካሣ ፡ ስም ፡ በርትዕ ፡ የሚገባ ፡ ካሣ ፡ እንዲከፍል ፡ ዳኞች ፡ ሊወስኑ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፯፰ ። ያለ ፡ አገባብ ፡ ሰውን ፡ ስለ ፡ መያዝና ፡ ስለ ፡ ማገድ ።

እንዲሁም ፡ ተከሳሹ ፡ ሕግን ፡ ተቃራኒ ፡ በሆነ ፡ አኳኋን ፡ የከሳሹን ፡ ነፃነት ፡ አግዶ ፤ በተገኘ ፡ ጊዜ ፤ ለከሳሹ ፡ ወይም ፡ ከሳሹ ፡ ላመለከተው ፡ በጎ ፡ ድርጅት ፡ ለዚሁ ፡ በዶል ፡ ካሣ ፡ ስም ፡ በርትዕ ፡ የሚገባ ፡ ካሣ ፡ ሊቈረጥለት ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፱ ። ስምን ፡ ስለ ፡ ማጥፋት ።

ከሳሹ ፡ ተሰድቦ ፡ ወይም ፡ ስሙ ፡ ጠፍቶ ፡ በሚገኝበት ፡ ጊዜ ፡ ለከሳሹ ፡ ወይም ፡ ከሳሹ ፡ ላመለከተው ፡ በጎ ፡ ድርጅት ፡ ለዚሁ ፡ በዶል ፡ በካሣ ፡ ስም ፡ በርትዕ ፡ የሚገባ ፡ ካሣ ፡ እንዲከፍል ፡ ሊደረግ ፡ የሚችለው ፡—

(ሀ) ከሳሹ ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የሚያስቀጣ ፡ ወንጀል ፡ ሠርቷል ፡ በማለት ፡ ስሙን ፡ በማጥፋት ፡ የበደለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) የስም ፡ ማጥፋት ፡ ሥራዎች ፡ ከሳሹን ፡ በሞያ ፡ ሥራው ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ ወይም ፡ እውነተኛነት ፡ የሌለው ፡ መሆኑን ፡ ለማሳመን ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) ነጋዴ ፡ ሆኖ ፡ ዕዳውን ፡ ለመክፈል ፡ አይችልም ፡ በማለት ፡ አስመስሎ ፡ ለማሳመን ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(መ) ተላላፊ ፡ በሽታ ፡ አድሮበታል ፡ በማለት ፡ አስመስሎ ፡ ለማሳመን ፡ የሚጥር ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ረ) አስነዋሪ ፡ የሆነ ፡ ጠባይ ፡ አለው ፡ በማለት ፡ አስመስሎ ፡ ለማሳመን ፡ የሚጥር ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፸፬፻ ። የባልና ፡ ሚስትን ፡ መብት ፡ ስለ ፡ መድፈር ።

ተከሳሹ ፡ የባልነትን ፡ ወይም ፡ የሚስትነትን ፡ መብቶች ፡ ነክቶ ፡ በተገኘ ፡ ጊዜ ፡ ለከሳሹ ፡ ወይም ፡ ከሳሹ ፡ ላመለከተው ፡ በጎ ፡ ድርጅት ፡ ለዚሁ ፡ በደል ፡ በካሣ ፡ ስም ፡ በርትዕ ፡ የሚገባ ፡ ካሣ ፡ ሊቈረጥ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፪፸፬፻፩ ። ልጅን ፡ ነጥቆ ፡ ስለ ፡ መውሰድ ።

የልጁ ፡ ጠባቂነት ፤ የከሳሹ ፡ ሆኖ ፡ ተከሳሹ ፡ ልጁን ፡ ነጥቆ ፡ በመውሰዱ ፡ ጥፋተኛ ፡ ሆኖ ፡ በወንጀል ፡ በሚቀጣበት ፡ ጊዜ ፡ ለከሳሹ ፡ ወይም ፡ እሱ ፡ ላመለከተው ፡ በጎ ፡ ድርጅት ፡ ለዚሁ ፡ በደል ፡ በካሣ ፡ ስም ፡ በርትዕ ፡ የሚገባ ፡ ካሣ ፡ ሊቈረጥ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፪፸፬፻፪ ። ንብረቶችን ፡ ስለ ፡ መድፈር ።

ከሳሹ ፡ እንዳይደርስበት ፡ በግልጽ ፡ ያስታወቀውን ፡ በመቃወም ፡ ተከሳሹ ፡ በደንብ ፡ በእጁ ፡ ወይም ፡ በይዞታው ፡ የሚገኘውን ፡ ንብረት ፡ የወሰደበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ በርስቱና ፡ በቤቱ ፡ የገባበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በከሳሹ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ለዚሁ ፡ በደል ፡ ካሣ ፡ ሊወሰን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፸፬፻፫ ። የአካል ፡ ጉዳት ፡ ወይም ፡ የሰው ፡ ሞት ።

አካሉ ፡ በመጉደል ፡ ለተበደለው ፡ ሰው ፤ ወይም ፡ ሰውዬው ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለዘመዱ ፡ የጉዳት ፡ ካሣ ፡ ዳኞች ፡ በአስተያየት ፡ ተገቢ ፡ ኪሣራ ፡ ሊቈርጡ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፸፬፻፬ ። የንጽሕናን ፡ ክብር ፡ ስለ ፡ መድፈር ።

(፩) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ በመድፈር ፡ ሥራ ፡ ወይም ፡ ለክብረ ፡ ንጽሕና ፡ ተቃራኒ ፡ በሆነ ፡ ተግባር ፡ በወንጀል ፡ የተቀጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞቹ ፡ ለተደፈረችው ፡ ሴት ፡ በሕሊና ፡ በደል ፡ ካሣ ፡ ስም ፡ ተከሳሹ ፡ የሚሰጠውን ፡ በርትዕ ፡ የሚገባ ፡ ካሣ ፡ ለመቍረጥ ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንደዚሁም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ለሴቲቱ ፡ ባል ፡ ወይም ፡ በጎይል ፡ ለተገሠጠችው ፡ ልጃ ፡ ገረድ ፡ ቤተ ፡ ዘመዶች ፡ ካሣ ፡ ሊቈረጥ ፡ ይቻላል ።

ቊ ፡ ፪፻፻፻፭ ። በሚስት ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ደረሰ ፡ ጉዳት ።

(፩) ማንም ፡ ሰው ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ሚስት ፡ ላይ ፡ የአካል ፡ ጉዳት ፡ በማድረሱ ፡ በት ዳር ፡ በኩል ፡ ለባሏ ፡ የምትሰጠው ፡ ጥቅም ፡ ወይም ፡ ደስታ ፡ እንዲቀነስ ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ስለ ፡ በደል ፡ ካሣ ፡ ዳኞች ፡ በበዳዩ ፡ ላይ ፡ ለባለቤቷ ፡ በርትዕ ፡ ተገቢ ፡ የሆነ ፡ ኪሣራ ፡ ሊቈርጡለት ፡ ይችላሉ ።

(፪) በዚህ ፡ ምክንያት ፡ በሚስቱ ፡ ላይ ፡ ለደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ባል ፡ የሚያቀርበው ፡ ክስ ፡ ሚስቱ ፡ ለደረሰባት ፡ ጉዳት ፡ ስለ ፡ ካሣ ፡ ጥቅም ፡ ከምታቀርበው ፡ ክስ ፡ የተለየ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፻፻፮ ። ስለ ፡ አገር ፡ ልማድ ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተመለከቱት ፡ ቊጥሮች ፡ መሠረት ፡ የካሣውን ፡ ልክ ፡ ምን ፡ ያህል ፡ መሆኑን ፡ በርትዕ ፡ በአስተያየት ፡ ለመወሰንና ፡ እንዲሁም ፡ የቤተ ፡ ዘመዱ ፡ እንደራሴ ፡ ሆኖ ፡ ለመነጋገር ፡ የሚችል ፡ ማን ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለማ ወቅ ፡ ዳኞች ፡ የአገር ፡ ልማድን ፡ መሠረት ፡ አድርገው ፡ ይይዛሉ ።

(፪) ዳኞች ፡ እነዚህን ፡ የአገር ፡ ልማዶች ፡ ጊዜያቸው ፡ ያለፈና ፡ ከሕሊና ፤ ከሰብ አዊ ፡ አእምሮ ፡ ተቃራንያን ፡ መሆናቸውን ፡ መዘንጋት ፡ አይገባቸውም ።

(፫) የጉዳት ፡ ካሣውም ፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ከአንድ ፡ ሺሕ ፡ የኢት/ብር ፡ የበለጠ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፪፻፻፻፯ ። የቤተ ፡ ዘመድ ፡ እንዶራሴ ።

(፩) በሥራ ፡ ላይ ፡ የሚውሉ ፡ የአገር ፡ ልማዶች ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ እንደ ፡ ራሴነት ፡ ሥልጣን ፡ እንዳላቸው ፡ የሚቈጠሩት ፡—

(ሀ) የተበደለው ፡ ሰው ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት ፤

(ለ) እነዚህ ፡ በሌሉበት ፡ ወይም ፡ ችሎታ ፡ የሌላቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በዕድሜ ፡ ታላቅ ፡ የሆነና ፡ ለመሥራት ፡ ችሎታ ፡ ያለው ፡ ልጅ ፤

(ሐ) ልጆቹ ፡ ባይኖሩ ፡ ወይም ፡ ችሎታ ፡ የሌላቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አባት ፤

(መ) አባት ፡ ባይኖር ፡ ወይም ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እናት ፤

(ሠ) እናት ፡ ባትኖር ፤ ወይም ፡ ችሎታ ፡ የሌላት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከወንድሞቹ ፡ ወይም ፡ ከእኅቶቹ ፡ ታላቅ ፡ የሆነና ፡ ለመሥራት ፡ ችሎታ ፡ ያለው ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

በሌላ ፡ አኳኋን ፡ ስለ ፡ መካሥ ።

ቊ ፡ ፪፻፻፻፰ ። ዕቃዎችን ፡ ስለ ፡ መመለስ ።

(፩) ዳኞች ፡ ከከሳሹ ፡ ያለ ፡ አገባብ ፡ የተወሰዱበት ፡ ዕቃዎችና ፡ እነዚሁም ፡ ዕቃ ዎች ፡ ከተወሰዱበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ያፈሯቸውን ፡ ጥቅሞች ፡ ለከሳሹ ፡ እን ዲመለስለት ፡ ያዛሉ ።

BACK

(፪) ዕቃዎቹ ፡ ጠፍተው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከወቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ጎይል ፡ ቢሆን ፡ እንኳ ፡ ተከሳሹ ፡ ግምታቸውን ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፫) ተከሳሹ ፡ ሊመልሳቸው ፡ ለሚገባው ፡ ዕቃዎች ፡ ወጪ ፡ እድርት ፡ እንደ፡ሆነ፡ እንደዚህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ያለ ፡ ምክንያት ፡ ስለ ፡ መከበር ፡ የተደነገጉት ፡ ውሳኔዎች ፡ ይጸናሉ ።

ቍ፡ ፪፸፮፻፲፱ ። በዐይነቱ ፡ ስለ ፡ መተካት ። ።

(፩) የተበላሹ ፡ ወይም ፡ የተጎዱ ፡ ዕቃዎችን ፡ የማበላሸቱ ፡ ወይም ፡ የጉዳቱ ፡ አላፊ ፡ ከሆነው ፡ ሰው ፡ እንዲተኩ ፡ ወይም ፡ በዚሁ ፡ ሰው ፡ ኪሣራ ፡ እንዲሠሩ ፡(እንዲታደሱ) ፡ የሚስማማ ፡ ውጤት ፡ የሚሰጥ ፡ መስሎ ፡ የታያቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ ተከሳሹ ፡ ዐይነቱን ፡ እንዲተካ ፡ ወይም ፡ በራሱ ፡ ኪሣራ ፡ እንዲሠራ ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንደዚህም ፡ በሆነ፡ ጊዜ ፡ ዳኞች ፡ ያተካኩን ፡ ወይም ፡ ያሠራሩን ፡ ዐይነት ፡ ይወስናሉ ።

(፫) ስለ ፡ ሆነም ፡ እንዲከፍል ፡ የተወሰነው ፡ በመንግሥት ፡ ላይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግምቱን ፡ ይከፍላል ፡ እንጂ ፡ ዐይነቱን ፡ ይተካ ፡ ተብሎ ፡ ሊወሰንበት ፡ አይቻልም ።

ቍ፡ ፪፸፮፻፳፩ ። ስለ ፡ ክብርና ፡ ስሌ ፡ መልካም ፡ ዝና ።

በሰዎች ፡ ኩበር ፡ ወይም ፡ በመልካም ፡ ዝና ፡ ላይ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆኑ ፡ ሥራዎች ፡ የተፈጸሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞች ፡ እነዚህ ፡ የንቀፌታ ፡ ተግባሮች ፡ ያደረሱትን ፡ ውጤት ፡ ለመሻር ፡ በተከሳሹ ፡ ኪሣራ ፡ ተገቢ ፡ የሆነ ፡ የሰም ፡ ማደሻ ፡ ማስታወቂያ ፡ እንዲገልጽና ፡ እንዲጸፍ ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላሉ ።

ቍ፡ ፪፸፮፻፳፪ ። ማስጠንቀቂያዎች ።

(፩) ዳኞች ፡ ተከሳሹ ፡ በከሳሹ ፡ ላይ ፡ ጉዳትን ፡ የሚያመጣ ፡ ነገር ፡ እንዳይሠራ ፡ በመሥራትም ፡ ላይ ፡ ቢገኝ ፡ እንዳይቀጥል ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ገና ፡ እንዳይጀምር ፡ የሚያግድ ፡ ትእዛዝ ፡ ለመስጠት ፡ ይችላሉ ።

(፪) የጉዳት ፡ ተግባር ፡ በከሳሹ ፡ ላይ ፡ ጉዳቱን ፡ የሚያመጣ ፡ መሆኑን ፡ ለማመን ፡ በቂ ፡ ምክንያቶች ፡ የሌለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ እንደዚሁም ፡ ከሳሹን ፡ የሚያስፈራው ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራውን ፡ በመክፈል ፡ የማይካሥ ፡ ጠባይ ፡ ያለው ፡ ካል ሆነ ፡ በቀር ፡ የማገጃ ፡ ትእዛዝ ፡ አይሰጥም ።

ቍ፡ ፪፸፮፻፳፫ ። ተገቢ ፡ ያልሆነ ፡ ውድድር ።

ተከሳሹ ፡ ለቅን ፡ ልቡና ፡ ተቃራኒ ፡ በሆነ ፡ አኳኋን ፡ የሚያደርገውን ፡ የተንኰል ፡ ውድድር ፡ እንዲተው ፡ ዳኞች ፡ ትእዛዝ ፡ ለመስጠት ፡ ይችላሉ ።

BACK

ቍ፡፪ሺ፪ሯ ። በይመስላል ፡ ስለሚፈጸም ፡ ተግባር ።

ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ በይመስላል ፡ እምነት ፡ አድርገው ፡ የፈጸሙት ፡ ተግባር ፡ በአድራጎቱ ፡ ወይም ፡ ባለመናገሩ ፡ ለዚሁ ፡ ሁኔታ ፡ አላፊ ፡ የሆነውን ፡ ሰው ፡ መቃ ወሚያ ፡ ሊሆናቸው ፡ ይችላል ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ለሌላ ፡ ሰው ፡ ተግባር ፡ አላፊ ፡ ስለ ፡ መሆን ።

ቍ፡፪ሺ፪ሯ፩።ስለ ፡ አባት ፡ አላፊነት ።

አካለ ፡ መጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ አላፊነትን ፡ የሚያስከትል ፡ ሥራ ፡ የሠራ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ በኩል ፡ ለተሠራው ፡ ሥራ ፡ አላፊ ፡ የሚሆን ፡ አባት ፡ ነው ።

ቍ፡፪ሺ፪ሯ፪።የልጁ ፡ ሌሎች ፡ ጠባቂዎች ።

በአባት ፡ አላፊነት ፡ ምትክ ፡ ሆነው ፡ የሚጠየቁት ።

(ሀ) በልጅዋ ፡ ላይ ፡ ባባትነት ፡ ሥልጣን ፡ በምትሠራበት ፡ ጊዜ ፡ እናት ።

(ለ) አካለመጠን ፡ ያላደረሰ ፡ ልጅ ፡ ከአባቱ ፡ ቤት ፡ ውጭ ፡ ሲኖር ፡ በእምነት ፡ የተሰጠው ፡ የልጁ ፡ ጠባቂ ።

(ሐ) ልጅ ፡ እተማሪ ፡ ቤት ፡ ሳለ ፤ ወይም ፡ የሞያ ፡ ሥራ ፡ በሚማርበት ፡ ጊዜ ፡ የቀለም ፡ ወይም ፡ የሞያ ፡ ሥራ ፡ አስተማሪው ፤

(መ) ከዚህ ፡ በሚከተሉት ፡ ቍጥሮች ፡ መሠረት ፡ ለልጁ ፡ አላፊ ፡ ነው ፡ በሚባልበት ፡ ጊዜ ፡ አሠሪው ፡ ናቸው ።

ቍ፡፪ሺ፪ሯ፫።ስለ ፡ መንግሥት ፡ አላፊነት ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) የመንግሥት ፡ ሹም ፡ ወይም ፡ ሠራተኛ ፡ በራሱ ፡ ጥፋት ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ያደረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ቢሆን ፡ ኪሣራ ውን ፡ ለመክፈል ፡ ይገደዳል ።

(፪) የተደረገው ፡ ጥፋት ፡ የመንግሥቱን ፡ ሥራ ፡ ሲሠራ ፡ የደረሰ ፡ የሥራ ፡ ጥፋት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተጎዳው ፡ ሰው ፡ ኪሣራ ፡ ከመንግሥት ፡ ላይ ፡ ለመጠ የቅ ፡ ይችላል ፤ ሆኖም ፡ ስለ ፡ ከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ መንግሥት ፡ የተባለውን ፡ ሠራ ተኛ ፡ ወይም ፡ ሹም ፡ መልሶ ፡ እንዲከፍለው ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፫) ሠራተኛው ፡ ያደረገው ፡ ጥፋት ፡ የግል ፡ ጥፋቱ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መንግ ሥት ፡ አላፊነት ፡ አይኖርበትም ።

ቍ ፡ ፪ሺ፪ሯ፯ ። (፪) የሥራ ፡ ጥፋት ።

(፩) ጥፋቱ ፡ እንደ ፡ ሥራ ፡ ጥፋት ፡ ሆኖ ፡ የሚቈጠረው ፡ ጥፋት ፡ አድራጊው ፡ በዚህ ፡ ጥፋት ፡ ላይ ፡ የወደቀው ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ በሥልጣኑና ፡ ለሥራው ፡ ክፍል ፡ መልካም ፡ ያደረገ ፡ መስሎት ፡ የፈጸመው ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

BACK

(፪) ከዚህ ፡ ውጭ ፡ በሆነው ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ጕዳይ ፡ ግን ፡እንደ ፡ ግል ፡ ጥፋት ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

(፫) በቅን ፡ልቡና ፡ ያልተሠራ ፡ለመሆኑ ፡ ተቃዋሚ ፡ ማስረጃ ፡ ያልቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የሹሙ ፡ ወይም ፡ የሠራተኛው ፡ አሠራር ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ እንደ ፡ ተሠራ ፡ ይገመታል ።

ቍ ፡ ፪፻፵፯ ። (፫) ተመሳሳይነት ፡ ያላቸው ፡ ነገሮች ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ሁለት ፡ ቍጥሮች ፡ የተጻፈው ፡ ድንጋጌ ፡ ብንጠሠ ፡ ነገ ሥቱ ፡ መንግሥት ፡ ከፍለ ፡ አገሮችና ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ብተቋቋሙ ፡ በሕግ ፡ የሰውነት ፡ መብት ፡ በተሰጣቸው ፡ ድርጅቶች ፡ ሠራተኞችም ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ፡ ፪፻፵፱ ። የሰውነት ፡ መብት ፡ የተሰጣቸው ፡ ድርጅቶች ፡ አላፊነት ።

የማኅበሩ ፡ እንደራሴዎች ፡ ወኪሎች ፡ ወይም ፡ ደመወዝተኞች ፡ የተሰጣቸውን ፡ ሥራ ፡ በሚያከናውኑበት ፡ ጊዜ ፡ አላፊነትን ፡ የሚያስከትል ፡ ሥራ ፡ የፈጸሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ በኩል ፡ በአላፊነት ፡ የሚጠየቁ ፡ በሕግ ፡ የሰው ፡ መብት ፡ የተሰጣቸው ፡ ማኅበሮች ፡ ወይም ፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ የተመደቡ ፡ ንብረት ፡ ድርጅቶች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፶ ። ስለ ፡ አሠሪ ፡ አላፊነት ።

አንድ ፡ ሠራተኛ ፡ ሥራውን ፡ በሚሠራበት ፡ ጊዜ ፡ አላፊነትን ፡ የሚያስከትል ፡ ጥፋት ፡ የሠራ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ በአላፊነት ፡ የሚጠየቀው ፡ አሠሪው ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፶፩ ። ሥራዎችን ፡ ስለ ፡ ማካሄድ ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ሁለት ፡ ቍጥሮች ፡ ለተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ አፈጻጸም ፡ አላፊነት ፡ የደረሰው ፡ ሥራውን ፡ በማከናወን ፡ ላይ ፡ ነው ፡ የሚባለው ፡ በመሥራት ፡ ወይም ፡ ባለመሥራት ፡ የደረሰውን ፡ ጥፋት ፡ ሥራን ፡ በማከናወን ፡ ሐሳብ ፡ ተፈጽሞ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፪) በመሥራት ፡ ወይም ፡ ባለመሥራት ፡ የደረሰው ፡ ጥፋት ፡ ሥልጣንን ፡ በመተላለፍ ፡ ሆኖ ፡ ሠሪው ፡ እንዳይሠራ ፡ በግልጽ ፡ ተከልክሎ ፡ ቢገኝ ፡ እንኳ ፤ ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ ሰው ፡ ምክንያቱን ፡ ካላወቀ ፡ ወይም ፡ ሊያውቀው ፡ ይገባው ፡ ነበር ፡ የሚል ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ጎላፊነት ፡ የሚጠየቀውን ፡ ከልከላው ፡ ምክንያት ፡ ሆኖ ፡ ከጎላፊነት ፡ አያድነውም ።

ቍ ፡ ፪፻፻፴፪ ። የሕሊና ፡ ግምት ።

(፩) የሰውነት ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ የማኅበር ፡ እንደራሴ ፡ ወይም ፡ ወኪል ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ደመወዘኛ ፡ እንደ ፡ ደንቡ ፡ በሚሠራበት ፡ ቦታና ፡ ጊዜ ፡ የስ ሕተት ፡ ተግባር ፡ የፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጉዳቱን ፡ ሥራውን ፡ በማከናወን ፡ ላይ ፡ ሳለ ፡ እንደ ፡ ሠራው ፡ ይቈጠራል ።

(፪) በዚህ ፡ ግምት ፡ ላይ ፡ ተቃዋሚ ፡ የሆነ ፡ ማስረጃ ፡ ለማቅረብ ፡ ይፈቀዳል ።

ቍ ፡ ፪፻፻፴፫ ። በሥልጣኑ ፡ ስላለመሥራት ።

የጥፋቱን ፡ ተግባር ፡ ለመፈጸም ፡ ወይም ፡ የሚገባውን ፡ ሳለመፈጸም ፡ የተሰ ጠው ፡ ሥልጣን ፡ ምክንያት ፡ ብቻ ፡ ሆኖት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ቢሥልጣኑ ፡ ያከናወ ነው ፡ ነው ፡ ሊባል ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፪፻፻፴፬ ። በራሱ ፡ ሥልጣን ፡ ስለሚሠራ ፡ ሠራተኛ ።

አንድ ፡ ሰው ፡ የተጠየቀውን ፡ ሥራ ፡ በሚሠራበት ፡ ጊዜ ፡ ለሠራው ፡ ጥፋት ፡ ጥፋተኛው ፡ በሥራ ፡ ሰጪው ፡ ሥልጣን ፡ ሥር ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነፃነቱንም ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ መሆኑ ፡ ከታወቀ ፡ አሠሪው ፡ በአላፊነት ፡ አይጠየቅም ።

ቍ ፡ ፪፻፻፴፭ ። ስምን ፡ ስለ ፡ ማጥፋት ።

የጋዜጣ ፡ መሪ ፤ የአንድ ፡ ተባራሪ ፡ ማስታወቂያ ፡ ወይም ፡ (ፖንፍሌት) ፡ አሳ ታሚ ፡ መጽሐፍ ፡ አውጪ ፡ ደራሲው ፡ ለጻፈው ፡ የስም ፡ ማጥፋት ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ በኩል ፡ አላፊዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፻፴፮ ። የአላፊነቶች ፡ መደራረብ ።

(፩) አንድ፡ሰው ፡ ለአንድ፡ ጉዳት ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ በኩል ፡ አላፊ ፡ ነው ፡ ተብሎ፡ በሕግ ፡ የተረጋገጠ ፡ መሆኑ ፤ ጉዳት ፡ አድራጊው ፡ ላደረገው ፡ ጉዳት ፡ ካሣ ፡ መክፈልን ፡ አያስቀርለትም ።

(፪) ጉዳትን ፡ ያደረሰውና ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ በኩል ፡ አላፊ ፡ የሆነው ፡ ለካሣው ፡ አከፋፈል ፡ የአንድነት ፡ ግዴታ ፡ አለባቸው ።

(፫) በሕጉ ፡ አስተያየት ፡ ረገድ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ በኩል ፡ አላፊ ፡ ነው ፡ የተባ ለው ፡ ሰው ፡ በበኩሉ ፤ ጉዳት ፡ ያደረሰውን ፡ ዋነኛውን ፡ አላፊ ፡ በቀረበበት ፡ ክስ ፡ ውስጥ ፡ እንዲገባ ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ካሣ ፡ ስለሚጠየቅበት ፡ ክስ ።

ቍ ፡ ፪፻፻፴፯ ። የማይደፈሩ ፡ ሕጋዊ ፡ መብቶች ፡ (፩) ነጋሢ ።

ጥፋትን ፡ ምክንያት ፡ በማድረግ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ምንም ፡ የጎላፊነት ፡ ክስ ፡ አይቀርብም ።

ቍ ፡ ፪፻፻፴፰ ። (፪) ስለ ፡ ሚኒስትሮች ፡ ስለ ፡ ፓርለማ ፡ አባሎችና ፡ ስለ ፡ ዳኞች ።

(ሀ) በኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ መንግሥት ፡ አባሎች ፡ ላይ ፤

(ለ) በኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ መንግሥት ፡ በፓርለማ ፡ አባሎች ፡ ላይ ፤

(ሐ) በኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዳኞች ፡ ላይ ፤

የሥራቸው ፡ ነክ ፡ በሆነው ፡ ተግባር ፡ የጎላፊነት ፡ ክስ ፡ ሊቀርብባቸው ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፪፻፻፴፱ ። ልዩነት ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተነገረው ፡ ቍጥር ፡ ደንብ ፡ የተከበሩት ፡ ሰዎች ፡ በሥራቸው ፡ ምክንያት ፡ ባደረጉት ፡ ተግባር ፤ በወንጀል ፡ ተቀጥተዋል ፡ ብሎ ፡ ከሳሹ ፡ ጠቅሶ ባቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ደንብ ፡ አይጸናላቸውም ።

ቍ ፡ ፪፻፵ ። የአስተዳደር ፡ ሕግ ፡ ስለሚወስናቸው ፡ ተግባሮች ።

መንግሥት ፡ በአላፊነት ፡ በሚጠየቅበት ፡ ጊዜ ፡ ክስ ፡ በማን ፡ ላይ ፡ መቅረብ ፡ የሚገባው ፡ ለመሆኑና ፡ እንደዚሁም ፡ የትኛው ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ ክፍል ፡ በመጨረሻው ፡ ዐይነት ፡ አከፋፈል ፡ ወይም ፡ በእንዴት ፡ አኳኋን ፡ ዕዳውን ፡ መክፈል ፡ የሚገባው ፡ ለመሆኑ ፡ ያስተዳደር ፡ ደንቦች ፡ ይወስናሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፵፩ ። አስረጅ ፡ ለማቅረብ ፡ ግዴታ ፡ ያለበት ።

የደረሰበትን ፡ ጉዳት ፡ ልክና ፡ እንዲሁም ፡ የአካባቢ ፡ ሁኔታዎች ፡ መሠረት ፡ በማድረግ ፡ ተከሳሹን ፡ ካሣ ፡ እንዲከፍለው ፡ ያለበትን ፡ ግዴታ ፡ ማስረዳት ፡ ያለበት ፡ ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ ሰው ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፵፪ ። ጉዳት ፡ አድራጊውን ፡ ለይቶ ፡ ስለ ፡ ማወቅ ።

(፩) ከብዙ ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ ጉዳቱን ፡ የፈጸመው ፡ ማን ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በርግጥ ፡ ለማወቅ ፡ ባልተቻለ ፡ ጊዜ ፡ በርትዕ ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ ሲታይ ፡ አድርጓል ፡ ለማለት ፡ የሚቻለውን ፡ ስብሰባና ፡ በዚሁ ፡ መካከል ፡ አጥፊው ፡ በርግጥ ፡ እንደሚገኝ ፡ የታወቀውን ፡ ዳኞች ፡ ለጉዳቱ ፡ እንዲክስ ፡ ሊፈርዱበት ፡ ይችላሉ ።

(፪) ይህን ፡ የመሰለ ፡ ነገር ፡ ባጋጠመ ፡ ጊዜ ፡ ዳኞቹ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ በኩል ፡ ለአድራጊው ፡ አላፊ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ለጉዳት ፡ እንዲክስ ፡ ለመፍረድ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፵፫ ። ክስ ፡ ስለሚቀርብበት ፡ ጊዜ ።

(፩) ተበዳዩ ፡ ክስ ፡ ማቅረብ ፡ የሚችለው ፡ ካሣ ፡ የሚጠይቅበት ፡ ጉዳት ፡ ከደረሰበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ እስከ ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ጉዳቱ ፡ በወንጀል ፡ የሚያስቀጣ ፡ ሆኖ ፡ የይርጋ ፡ ዘመኑ ፡ ርዝመት ፡ የበለጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የካሣው ፡ ጉዳይ ፡ ክስ ፡ የይርጋ ፡ ዘመን ፡ ልክ ፡ በዚሁ ፡ መሠረት ፡ ይሆናል ።

(፫) ተበዳዩ ፡ የራሱ ፡ የሆኑትን ፡ ነገሮች ፡ የሚጠይቅበትና ፡ ያለ ፡ አገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ፡ በተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ የሚከራከርበት ፡ መብቱ ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፻፶፬ ። ስለ ፡ ተበዳዩ ፡ ወራሾች ።

(፩) በተበዳዩ ፡ ላይ ፡ ለደረሰው ፡ የገንዘብ ፡ ጉዳት ፡ ወራሾች ፡ ካሣን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ። ስለ ፡ ሆነም ፡ በሕጉ ፡ ላይ ፡ ተቃራኒ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤

(፪) የተበዳዩ ፡ ወራሾች ፡ በተበዳዩ ፡ ላይ ፡ ለደረሰው ፡ ለሕሊና ፡ ጉዳት ፡ ካሣ ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚችሉት ፡ ተበዳዩ ፡ በሕይወቱ ፡ ሳለ ፡ ክስ ፡ ጀምሮ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፫) የጉዳቱ ፡ አላፊ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ወራሾች ፡ ልክ ፡ እንደ ፡ ጎላፊው ፡ ተቈጥረው ፡ ለደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ካሣ ፡ እንዲከፍሉ ፡ ይገደዳሉ ።

ቊ ፡ ፪፻፻፶፭ ። ከተበዳዩ ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ የሚጠይቁ ፡ ሰዎች ።

(፩) ገንዘብ ፡ የሚጠይቁ ፡ ሰዎች ፡ ይህ ፡ ባለዕዳቸው ፡ ጉዳት ፡ ደርሶበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጉዳቱም ፡ ሰውነቱን ፡ ሙሉ ፡ አካሉን ፡ ወይም ፡ ክብሩን ፡ የሚነካ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሱ ፡ ስም ፡ ሆነው ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ካሣ ፡ ሊጠይቁ ፡ አይችሉም ።

(፪) ባለገንዘቦቹ ፡ ካበደሩበት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ በባለዕዳው ፡ ላይ ፡ የገንዘብ ፡ ጥቅምን ፡ ብቻ ፡ የሚነካ ፡ ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተባሉት ፡ ባለገንዘቦች ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ የተወሰኑትን ፡ ሁኔታዎች ፡ በመከተል ፡ የባለዕዳውን ፡ የክስ ፡ መብት ፡ ሊሠሩበት ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፪፻፻፶፮ ። የገንዘብ ፡ መብት ፡ የማይተላለፍ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ለተበዳዩ ፡ የሚከፈለው ፡ ካሣ ፡ መኖሩና ፤ ልኩም ፡ በፍርድ ፡ እስኪታወቅና ፡ እስኪወሰን ፡ ድረስ ፡ ተበዳዩ ፡ ለጉዳቱ ፡ አላፊ ፡ በሚሆነው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቅ ፡ መብት ፡ ሊያስተላልፍ ፡ አይችልም ።

(፪) በፍርድ ፡ ከታወቀለትና ፡ ልኩም ፡ ከተወሰነለት ፡ በኋላ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ መሠረት ፡ ሊያስተላልፍ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፻፻፶፯ ። አላፊ ፡ ስለ ፡ መሆን ፡ የሚደረግ ፡ የውል ፡ ስምምነት ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ ራሱ ፡ የሠራው ፡ ጥፋት ፡ የሚያስከትለውን ፡ አላፊነት ፡ ለማስወረድ ፡ ለማስወገድ ፡ መዋዋል ፡ አይፈቀድለትም ።

(፪) ሌላው ፡ ለሚሠራው ፡ ጥፋት ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ በኩል ፡ በአላፊነት ፡ ሊጠየቅ ፡ የሚገባው ፡ ሰው ፡ ለሚሠራው ፡ ጥፋት ፡ አላፊ ፡ እንዳይሆን ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላል ።

(፫) በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ መሠረት ፡ ጥፋትም ፡ ባይኖር ፡ በሚደርሰው ፡ አደጋ ፡ ሁሉ ፡ ካሣ ፡ መክፈል ፡ የሚገባም ፡ ሆኖ ፡ ቢገኝ ፡ ጥፋት ፡ ካልተደረገ ፡ በቀር ፡ ካሣ ፡ አይከፈልም ፡ የሚል ፡ ስምምነት ፡ ለመዋዋል ፡ ይቻላል ።

ቊ ፡ ፪፻፻፵፰ ። ግልግል ።

አንድ ፡ አደጋ ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ ለዚሁ ፡ አደጋ ፡ መሻሻያ ፡ ካሣ ፡ የማይከፈልበት ፡ መሆኑን ፡ ሊስማሙበት ፡ ወይም ፡ ይህ ፡ አደጋ ፡ በምን ፡ ዐይነት ፡ እንደሚካሥ ፡ በስምምነት ፡ ሊገላገሉ ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፪፻፻፵፱ ። የወንጀል ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ስላለው ፡ ሥልጣን ።

በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ በኩል ፡ ጥፋት ፡ ተደርጓል ፡ ብሎ ፡ ለመወሰን ፡ በወንጀል ፡ ፍርድ ፡ ተከሳሹ ፡ ነፃ ፡ መለቀቁ ፡ ወይም ፡ በወንጀል ፡ አያስከስሰውም ፡ ተብሎ ፡ መበየኑ ፤ ዳኞቹን ፡ አያግዳቸውም ።

ቊ ፡ ፪፻፭፬ ። የኪሣራው ፡ መገመቻ ፡ ጊዜ ።

(፩) ዳኞች ፡ በተበዳዩ ፡ ላይ ፡ የደረሰበትን ፡ ጉዳት ፡ ለማመዛዘን ፡ የፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ የሚሰጡበትን ፡ ቀን ፡ መሠረት ፡ አድርገው ፡ መያዝ ፡ አለባቸው ።

(፪) ሊደርስ ፡ የሚችለውን ፡ ጉዳት ፡ ፍርድ ፡ በሚወሰንበት ፡ ጊዜ ፡ ለመገመት ፡ የማይቻል ፡ መስሎ ፡ የታያቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለጊዜው ፡ ብቻ ፡ የሚጸና ፡ ትእዛዝ ፡ ፍርድ ፡ ሰጥተው ፡ ይህ ፡ ፍርድ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ እንዲታይ ፡ ጥያቄ ፡ ማቅረብ ፡ ይችላል ፡ የሚል ፡ ፈቃድ ፡ መስጠት ፡ ይችላሉ ።

(፫) ይህ ፡ ፍርድ ፡ እንደገና ፡ ይታይልን ፡ የማለት ፡ ጥያቄ ፡ ለጊዜው ፡ የተሰጠው ፡ ትእዛዝ ፡ ፍርድ ፡ ከተወሰነበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ እስከ ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ከዘ ገየ ፡ ለመቅረብ ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፪፻፭፬ ። በፍርድ ፡ ያለቀ ፡ ነገር ፡ መጽናት ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ ቊጥር ፡ የተመለከተው ፡ ነገር ፡ ከሌለ ፡ በዳኞች ፡ የተደረገ ፡ የጉዳት ፡ ግምት ፡ የመጨረሻ ፡ ነው ።

(፪) ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ ሰው ፡ የተባለው ፡ ጉዳት ፡ በአመጣጡ ፡ ምክንያት ፡ እስ ቀድሞ ፡ ካሣ ፡ ከጠየቀበት ፡ ጉዳት ፡ ጋራ ፡ ግንኙነት ፡ የሌለው ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ለዚሁ ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ በአዲስ ፡ ክስ ፡ ካሣ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፪፻፭፭ ። የይግባኝ ፡ አለመኖር ።

ስለ ፡ ኪሣራ ፡ ጥቅም ፡ አከፋፈል ፡ በመጀመሪያ ፡ ደረጃ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ዳኞች ፡ የተወሰነ ፡ ፍርድ ፡ ለበላይ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ለይግባኝ ፡ ለመቅረብ ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፪፻፭፮ ። የተጠበቁ ፡ ሁኔታዎች ።

ቢሆንም ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቊጥር ፡ የተመለከተው ፡ ደንብ ፡ ልዩ ፡ አስታ ያየት ፡ የሚሰጠው ፤

(ሀ) ዳኞች ፡ ሊገምቱት ፡ የሚገባቸውን ፡ የነገሩን ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ ያላገባብ ፡ በመያዝ ፡ ውሳኔ ፡ ሰጥተው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ሊገምቱ ፡ የሚገባቸውን ፡

ትክክለኛውን ፡ መንገድ ፡ ትተው ፡ ያላገባብ ፡ የሆነውን ፡ ያገማመት ፡ መን ገድ ፡ ይዘው ፡ የተገኙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) በዳኞች ፡ የተወሰነው ፡ የኪሣራ ፡ ገንዘብ ፡ ልክ ፡ በግልጽ ፡ ከአእምሮ ፡ ግምት ፡ ውጭ ፡ የሆነና ፡ የተወሰነውም ፡ በማድላት ፡ ወይም ፡ በዝንባሌ ፡ መሆኑ ፡ እርግጥ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) በዳኞቹ ፡ የተወሰነው ፡ የጉዳቱ ፡ ካሣ ፡ በሒሳብ ፡ ማሳሳት ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ፡፪፺፯፬ ። በየጊዜው ፡ ስለሚከፈል ፡ ገንዘብ ።

(፩) የዚህ ፡ ዐይነት ፡ የኪሣራ ፡ ሒሳብ ፡ አከፋፈል ፡ እንደ ፡ ጊዜው ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ ተስማሚ ፡ መሆኑን ፡ የሚያሳስብ ፡ በቂ ፡ ምክንያት ፡ በተገኘ ፡ ጊዜ ፡ ዳኞች ፡ የካሣው ፡ ሒሳብ ፡ በየጊዜው ፡ እንዲከፈል ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ።

(፪) ይህ ፡ ሲሆን ፡ ባለዕዳው ፡ ኪሣራውን ፡ በየጊዜው ፡ ሊከፍል ፡ የሚችል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ፡ የሚያረጋግጥ ፡ በቂ ፡ ዋስትና ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

ቍ፡፪፺፯፭ ። ያንድነት ፡ ጎላፊነት ።

(፩) ብዙዎች ፡ ሰዎች ፡ አንድ ፡ በሆነው ፡ ጕዳይ ፡ ለደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ካሣን ፡ እንዲ ከፍሉ ፡ የተገደዱ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በአንድነት ፡ እያንዳንዳቸው ፡ ጎላፊ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ለበደሉ ፡ ተግባር ፡ አነሣሽ ፡ በሆነውና ፡ በዋናው ፡ አድራጊ ፤ በበደሉ ፡ ተግባር ፡ ተባባሪዎች ፤ መካከል ፡ ልዩነት ፡ አይደረግም ።

(፫) እንዲሁም ፡ የግዴታው ፡ መነሻ ፡ ለየአንዳንዶቹ ፡ ከውል ፡ ውስጥ ፡ ለየአንዳ ንዳቸው ፡ ከውል ፡ ውጭ ፡ የሆነ ፡ አላፊነት ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ልዩነት ፡ ሳይደ ረግ ፡ አንድ ፡ ለሆነ ፡ ጉዳት ፡ እንዲከሡ ፡ ግዴታ ፡ ባለባቸው ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ አላፊነት ፡ የአንድነት ፡ አላፊነት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፺፯፮ ። የማይከፋፈል ፡ ጥፋት ። (፩) መሠረቱ ።

አላፊዎች ፡ ከሆኑ ፡ ሰዎች ፡ ውስጥ ፡ አንዱ ፡ ብቻ ፡ ጥፋት ፡ የሠራ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በመጨረሻው ፡ የተወሰነውን ፡ ዕዳ ፡ እርሱ ፡ ራሱ ፡ ብቻ ፡ መቻል ፡ አለ በት ።

ቍ፡፪፺፯፯ ። (፪) በርትዕ ፡ ልዩነት ፡ ስለ ፡ ማድረግ ።

(፩) የመንግሥት ፡ ሠራተኛ ፤ የሰውነት ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ የአንድ ፡ ማኅበር ፡ እንደራሴ ፡ ወይም ፡ ወኪል ፡ ወይም ፡ ደመወዘኛ ፡ ጥፋቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሥራውን ፡ በሚሠራበት ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በመጨረሻው ፡ ጊዜ ፡ ዕዳውን ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ መንግሥት ፡ ወይም ፡ ማኅበር ፡ ወይም ፡ አሠሪው ፡ ይከፍላሉ ፡ ብለው ፡ ዳኞች ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ።

(፪) ዳኞቹ ፡ ውሳኔያቸውን ፡ በሚሰጡበት ፡ ጊዜ ፤ የተሠራውን ፡ ጥፋት ፡ ከባድ ነትና ፡ አድራጊው ፡ ጥፋቱን ፡ ሲሠራ ፡ የተሰጡትን ፡ ሥራዎች ፡ አብልጦ ፡ ለመፈጸም ፡ ሲል ፡ የነበረውን ፡ ፈቃድ ፡ መግመት ፡ አለባቸው ።

BACK

ቍ፡፪፻፺፪ ። ማመዛዘንን ፡ የሚያስፈልጉ ፡ ነገሮች ።

(፩) ዳኞች ፡ ጥፋት ፡ አድራጊው ፡ ጥፋት ፡ በአደረገበት ፡ ጊዜ ፡ ፈቃዱ ፡ ሥራውን ፡ በመልካም ፡ ለማከናወን ፡ መሆኑንና ፡ ያደረገውንም ፡ ጥፋት ፡ ከባድነት ፡ ያመዛዝናሉ ።

(፪) ዳኞቹ ፡ ጎላፊ ፡ ናቸው ፡ የተባሉት ፡ ሰዎች ፡ ያላቸውን ፡ የየአንዳንዳቸውን ፡ ሀብት ፡ መሠረት ፡ አድርጎ ፡ መያዝ ፡ የለባቸውም ።

ቍ፡፪፻፺፫ ። የዚህ ፡ ልዩነት ፡ ወሰን ።

በዳኞቹ ፡ በኩል ፡ አንዳች ፡ የጎላፊነት ፡ ክፍያ ፡ የማይፈቀደው ፤

(ሀ) ጎላፊነቱን ፡ ያመጣው ፡ ሥራ ፡ ታስቦ ፡ ለመጉዳት ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ወይም ፡ ይህ ፡ ተግባር ፡ ወንጀል ፡ ሆኖ ፡ አድራጊው ፡ ቅጣት ፡ ተፈርዶበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ፡፪፻፺፬ ። የሚከፋፈል ፡ ጥፋት ።

(፩) ብዙዎች ፡ ሰዎች ፡ አንድ ፡ በሆነ ፡ ጉዳይ ፡ የጥፋት ፡ ተግባርን ፡ በመፈጸም ፡ ላይ ፡ የተባበሩ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞች ፡ በመጨረሻ ፡ በየአንዳንዳቸው ፡ መካከል ፡ ሊከፈል ፡ የሚገባውን ፡ ዕዳ ፡ በርትዕ ፡ ይወስኑባቸዋል ።

(፪) ዳኞች ፡ በሚሰጡት ፡ ውሳኔ ፡ የነበሩትን ፡ ምክንያቶች ፡ ሁሉ ፡ በተለይም ፡ የየአንዳንዱን ፡ በደለኛ ፡ ጥፋት ፡ ያደረሰውን ፡ የጉዳት ፡ ተግባር ፡ መጠንና ፡ የጥፋቱንም ፡ ከባድነት ፡ መገመት ፡ አለባቸው ።

ቍ፡፪፻፺፭ ። ስለ ፡ መዳረግ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ ከሚወሰነው ፡ ዕዳ ፡ የክፍያውን ፡ ድርሻውን ፡ መክፈል ፡ የሚገባው ፡ ሲሆን ፤ ዕዳውን ፡ በሙሉ ፡ የከፈለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከእርሱ ፡ ጋራ ፡ ዕዳውን ፡ እንዲከፍሉ ፡ ግዴታ ፡ ባለባቸው ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ጥያቄውን ፡ ለማቅረብ ፡ በተበደለው ፡ ሰው ፡ መብቶች ፡ እንደ ፡ ገባ ፡ ይቁጠራል ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

ያላገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ።

ኍ ፡ ፪፻፺፮ ። ጠቅላላ ፡ መሠረት ።

በሌላ ፡ ሰው ፡ የሥራ ፡ ድካም ፡ ወይም ፡ የሌላ ፡ ሰው ፡ ሀብት ፡ በሆነ ፡ ነገር ፡ በመገልገል ፡ በቂ ፡ ባልሆነ ፡ ምክንያት ፡ ጥቅም ፡ ያገኘ ፡ ሰው ፤ አላገባብ ፡ ጥቅም፡ ባገኘበት ፡ መጠንና ፡ ለባለሀብቱ ፡ ወይም ፡ ጉልበቱ ፡ ለደከመው ፡ ሰው ፡ ይህ ፡

አድራጎት ፡ በደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ መጠን ፡ ለባለሀብቱ ፡ ወይም ፡ ጉልበቱ ፡ ለደ ከመው ፡ ሰው ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፺፰፫ ። ያላገባብ ፡ የተገኘ ፡ መበልጸግ ፡ ስለ ፡ መቅረቱ ።

(፩) መልስ ፡ በሚባልበት፡ ጊዜ ፡ ተከሳሹ ፡ ላለመበልጸጉ ፡ ማስረጃ ፡ ባቀረበበት፡ መጠን ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ የለበትም ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ተከሳሹ ፡ በክፉ ፡ ልቡና ፡ ዕቃውን ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ አስተላልፎ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ መመለስ ፡ እንዳለበት ፡ ማወቅ ፡ ሲገባው ፡ አስተላ ልፎ ፡እንደ ፡ ሆነ ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፫) ያለ ፡ አገባብ ፡ የበለጸገበትን ፡ ሀብት ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ ለሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ሰጥቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ የወሰደውን ፡ እንዲመልስ ፡ ሊጠየቅ ፡ ይቻላል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

የማይገባውን ፡ ስለ ፡ መክፈል ።

ቍ ፡ ፪፻፺፬፩ ። የማይገባውን ፡ ስለ ፡ መክፈል ።

(፩) ሊከፍል ፡ የማይገባውን ፡ ነገር ፡ የከፈለ ፡ ሰው ፡ እንዲመለስለት ፡ የመጠ የቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) የሚከፈለው ፡ ነገር ፡ የተቀበለው ፡ እምነትን ፡ በሚያጐድል ፡ ሁኔታ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ የማይገባውን ፡ ነገር ፡ የከፈለው ፡ ሰው ፡ ከከፈለበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ይህ ፡ የከፈለው ፡ ነገር ፡ የሰጠውን ፡ ፍሬ ፡ ወይም ፡ ሕጋዊውን ፡ ወለድ ፡ ጭምር ፡ እንዲመልስለት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፺፬፪ ፡ ስሕተት ፡ ስላለመኖሩ ።

ሊከፍለው ፡ የማይገባው ፡ ዕዳ ፡ መሆኑን ፡ እያወቀና ፡ የሚያስከፍለውም ፡ ምክ ንያት ፡ ያለመኖሩን ፡ እየተረዳው ፡ በራሱ ፡ ፈቃድ ፡ የከፈለ ፡ ሰው ፡ ይመለስልኝ፡ ብሎ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፺፬፫ ። በቂ ፡ ምክንያት ።

(፩) የመክፈሉ ፡ ጉዳይ፡ የተፈጸመው ፡ በይርጋ ፡ ለታገደ ፡ ዕዳ ፡ (ወይም) ፡ የሕሊና ፡ ግዴታ ፡ የበጎ ፡ አድራጎትን ፡ መጎፈስ ፡ በመከተል ፡ ሁኔታ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለከፋዩ ፡ አይመለስለትም ።

(፪) እንዲሁም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የከፈለው ፡ ሰው ፡ የሚከፍለውን ፡ ነገር ፡ ያለ ዋጋ ፡ የመስጠት ፡ ችሎታ ፡ ያልነበረው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያላገባብ ፡ የከፈለው ፡ ሊመለስለት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፺፬፬ ። የማይመለስ ፡ ዕዳ ።

(፩) የማይገባውን ፡ ገንዘብ ፡ ያላገባብ ፡ የተቀበለ ፡ ሰው ፡ የተቀበለውን ፡ ገን

ዘብ ፡ ያላገባብ ፡ ለከፈለው ፡ ሰው ፡ የማይመልስለት ፡ ይህ ፡ ባለገንዘብ ፡ የብድሩ ፡ ሒሳብ ፡ ስለ፡ተከፈለው ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ያበደረበትን ፡ ሰነድ ፡ ቀዶ ፡ ወይም ፡ ሰርዞ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ዋሶቹን ፡ ከዕዳው ፡ ነፃ ፡ አውጥቶዋቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ ከእውነተኛው ፡ ባለዕዳው ፡ ላይ ፡ ሊቀበል ፡ የሚገባውን ፡ ገንዘብ ፡ በይርጋ ፡ አሳልፎ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፪) ይህ ፡ በሆነበት ፡ ጊዜ ፡ ያላግባብ ፡ የከፈለው ፡ ሰው ፡ ሒሳቡን ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚችለው ፡ ከዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ወጪ ፡ ገንዘብ ።

ቊ፡፪፯፮፮። የዚህ ፡ ክፍሉ ፡ ተፈጻሚነት።

አንድ ፡ ሰው ፡ ለተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ በእጁ ፡ የቈየውን ፡ ዕቃ ፡ እንዲመልስ ፡ የተገደደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሕግ ፡ ወይም ፡ የውል ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ይህ ፡ ሰው ፡ የተባለውን ፡ ዕቃ ፡ ከመለዋወጥ ፡ የተነሣ ፡ ያሉት ፡ መብቶችና፡ ግዴታዎች ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ በሚከተሉት ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ ይወሰናሉ ።

ቊ፡፪፯፮፯። የግድ ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ ስለ ፡ ተደረገው ፡ ወጪ ።

የያዘውን ፡ ዕቃ ፡ እንዲመልስ ፡ የተገደደ ፡ ሰው ፡ ዕቃው ፡ እንዳይጠፋ ፡ ወይም ፡ እንዳይበላሽ ፡ ያደረገው ፡ ወጪ ፡ ገንዘብ ፡ ለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ጠቃሚ ፡ ሳይሆን ፡ ከቀረ ፡ ወይም ፡ የወጪው ፡ ግዴታ ፡ ዕቃውን ፡ ሊመልስ ፡ በተገደደው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ ተገዳጁ ፡ ጎላፊ ፡ በሚሆንበት ፡ ሰው ፡ ጥፋት ፡ ምክንያት ፡ ሆኖ ፡ ካልተገኘ ፡ በቀር ፡ ተገዳጁ ፡ ለተባለው ፡ ጉዳይ ፡ ያወጣው ፡ ገንዘብ ፡ ሊመለስለት ፡ ይገባል ።

ቊ፡፪፯፮፰። ስለ፡ዕቃው ፡ አጠባበቅ ፡ የተደረገ ፡ ወጪ ።

የያዘውን ፡ ዕቃ ፡ ለመመለስ ፡ የተገደደ ፡ ሰው ፡ ለዕቃው ፡ አጠባበቅ ፡ ስለ ፡ ተደረገው ፡ ወጪ ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ በይዞታው ፡ ምክንያት ፡ ስለ ፡ ከፈለው ፡ ግብር ፡ አንዳች ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ የለውም ።

ቊ፡፪፯፮፱። የዕቃውን ፡ ዋጋ ፡ ከፍ ፡ ስላደረገው ፡ ወጪ ።

(፩) እንደዚሁም ፡ ለዕቃው ፡ የተደረገው ፡ ወጪ ፡ የዕቃውን ፡ ዋጋ ፡ ግምት ፡ ከፍ ፡ አድርጎት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዕቃውን ፡ ለመመለስ ፡ የተገደደው ፡ ሰው ፡ ስለዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ ያወጣው ፡ ገንዘብ ፡ ሊመለስለት ፡ ይገባል ።

(፪) ቢሆንም ፡ ለዕቃው ፡ መጀመሪያ ፡ ከነበረው ፡ ዋጋ ፡ በላይ ፡ ብልጫ ፡ እንጂ ፡ ዕቃውን ፡ በሚመልስበት ፡ ጊዜ ፡ ከሚገኘው ፡ የዕቃ ፡ ዋጋ ፡ ግምት ፡ በላይ ፡ ባደረገው ፡ ወጪ ፡ ልክ ፡ ሊጠይቅ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፲፮፫፪ ፡ ክፉ ፡ ልቡና ፡

(፩) ወጪ፡ ገንዘብ ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ ተከሳሹ ፡ ዕቃውን ፡ ለመመለስ ፡ ግዴታ፡ ያለበት ፡ መሆኑን ፡ ያውቅ፡እንደ፡ነበረ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ ይገባው ፡ እንደ ፡ ነበረ፡ ርትዕም ፡ ሲያስገድድ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከተውን፡ ኪሣራ ፡ ዳኞች ፡ ለመቀነስ ፡ ወይም ፡ በጭራሽ ፡ ለማስቀረት ፡ ይችላሉ ፡፡

(፪) ደግሞ ፡ ርትዕ ፡ ሲያስገድድ ፡ ለከሳሹ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከተውን ፡ ኪሣራ ፡ የሚከፍልበት ፡ ቢበዛ ፡ የሁለት ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ ለመስጠት ፡ ይችላሉ ፡፡

ቍ ፡ ፪፻፲፮፫፫ ፡ የማለያየት ፡ መብት ፡፡

የያዘውን ፡ ዕቃ ፡ ለመመለስ ፡ የተገደደው ፡ ሰው ፡ ዕቃውን ፡ ከመመለሱ ፡ በፊት ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ አገጣጥሞት ፡ የቈየውን ፡ ነገር ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ጉዳት ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ሳይደርስ ፡ ለማላቀቅ ፡ የቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለይቶ ፡ ለመውሰድ ፡ መብት ፡ አለው ፡፡

ቍ ፡ ፪፻፲፮፫፬ ፡ የመያዝ ፡ መብት ፡፡

(፩) የያዘውን ፡ ዕቃ ፡ እንዲመልስ ፡ የተገደደ ፡ ሰው ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፉት፡ ቍጥሮች ፡ እንደ ፡ ተመለከተው ፡ ሊመለስለት ፡ የሚገባውን ፡ የኪሣራ ፡ ወጪ፡ ገንዘብ ፡ ካልተቀበለ ፡ እስኪቀበል ፡ ድረስ ፡ ወይም ፡ ኪሣራው ፡ በሚከፈልበት፡ ቀን ፡ መከፈሉን ፡ የሚያረጋግጥለት ፡ በቂ ፡ ዋስትና ፡ ካልተቀበለ ፡ አልመልስም ፡ ለማለት ፡ ይችላል ፡፡

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ዕቃውን ፡ የመያዝ ፡ መብት ፡ ለሌባ ፡ ወይም ፡ ዕቃውን ፡ እጅ፡ ሲያደርግ ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ሕግም ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የሚጸና ፡ ውል ፡ የሚሰጠው፡ አንዳች ፡ መብት ፡ እንደሌለው ፡ እያወቀ ፡ እጅ ፡ ባደረገ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ይህ ፡ መብት ፡ አይጸናለትም ፡፡

ቍ ፡ ፪፻፲፮፫፭ ፡ ስለ ፡ ዕቃው ፡ መበላሸት ፡፡

(፩) የያዘውን ፡ ዕቃ ፡ እንዲመልስ ፡ የተገደደ ፡ ሰው ፡ ዕቃውን ፡ አበላሽቶ ፡ እንደ፡ ሆነ ፤ ለባለመብቱ ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ፡፡

(፪) የዕቃው ፡ መበላሸት ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ኀይል ፡ የደረሰ ፡ እንኳን ፡ ቢሆን ፤ ዕቃው ፡ በተበላሸበት ፡ ጊዜ ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ሕግም ፡ ሆነ ፡ ወይም፡ የሚጸና ፡ ውል ፡ የሚሰጠው ፡ አንዳች ፡ መብት ፡ እንደ ፡ ሌለው ፡ ያውቅ ፡ ኖሮ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ለደረሰው ፡ መበላሸት ፡ ኀላፊ ፡ ነው ፡፡

ቍ ፡ ፡ ፪፻፲፮፫፮ ስለ ፡ ዕቃው ፡ መጥፋት ፡፡

(፩) ዕቃው ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ በሚጠፋበት ፡ ጊዜ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጸሚዎች ፡ ይሆናሉ ፡፡

(፪) በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ቢሆን ፡ ለባለመብቱ ፡ ዕቃው ፡ በዐይነቱ ፡ ሊከ ፈለው ፡ በማይቻልበት ፡ ጊዜ ፡ እነዚህ ፡ ድንጋጌዎቹ ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆ ናሉ ።

ቍ ፡ ፪፹፮፻፷፯ ። የኪሣራው ፡ ልክ ።

(፩) የሚከፈለው ፡ ኪሣራ ፡ ዕቃውን ፡ ለመመለስ ፡ ባልተቻለበት ፡ ቀን ፡ ከነበ ረው ፡ ዋጋ ፡ እኩል ፡ መሆን ፡ አለበት ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ የያዘውን ፡ ዕቃ ፡ እንዲመልስ ፡ የተገደደ ፡ ሰው ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ የሚጸና ፡ ውል ፡ የሚሰጠው ፡ አንዳች ፡ መብት ፡ እንደሌለው ፡ ያውቅ ፡ ኖሮ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተጨማሪ ፡ ሁኖ ፡ ስለ ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ እንዲከፍል ፡ ሊጠየቅ ፡ ይቻላል ።

(፫) እንዲህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ዕቃው ፡ እንዲመለስለት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ በእጁ ፡ ይዞት ፡ እንደ ፡ ኖረ ፡ ሆኖ ፡ ኪሣራው ፡ ይታሰብለታል ።

ቍ ፡ ፪፹፮፻፸፡ ዕቃው ፡ ያስገኘው ፡ ፍሬ ።

(፩) የያዘውን ፡ ዕቃ ፡ እንዲመልስ ፡ የተገደደ ፡ ሰው ፡ የተቀበለው ፡ ዕቃ ፡ ያፈራውን ፡ ነገር ፡ ያስቀራል ።

(፪) ዕቃውን ፡ እጅ ፡ ባደረገ ፡ ጊዜ ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ የሚጸና ፡ ውል ፡ የሚሰጠው ፡ አንዳች ፡ መብት ፡ እንደሌለው ፡ እያወቀ ፡ እጅ ፡ አድርጎት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለከሳሹ ፡ ዕቃው ፡ ያፈራውን ፡ ግምት ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

አንቀጽ ፡ ፲፬ ።
ስለ ፡ እንደራሴነት ።
ምዕራፍ ፡ ፭ ።
ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ።

ቍ ፡ ፪፹፮፻፸፩ ። የእንደራሴነት ፡ ምንጭ ።

የሌላ ፡ ሰው ፡ እንደራሴ ፡ በመሆን ፡ ሥራዎችን ፡ የመፈጸም ፡ ሥልጣን ፡ የሚገኘው ፡ ከሕግ ፡ ወይም ፡ ከውል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፹፮፻፸፪ ። ስለ ፡ ሥልጣን ፡ ፎርም ።

ስለ ፡ ውሉ ፡ አፈጻጸም ፤ ሕጉ ፡ አንድ ፡ ዐይነት ፡ ፎርም ፡ እንዲደረግ ፡ ያስገደደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወሉን ፡ የሚፈጽምበት ፡ ሥልጣን ፡ በዚሁ ፡ ዐይነት ፡ ፎርም ፡ ለወኪሉ ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፹፮፻፸፫ ። ስለ ፡ ሥልጣን ፡ ወሰን ።

(፩) የእንደራሴነት ፡ ሥልጣን ፡ የተገኘው ፡ በውል ፡ መሠረት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሥልጣኑ ፡ የሚወሰነው ፡ በተዋዋዮቹ ፡ ስምምነት ፡ ነው ።

BACK

(፪) እንደራሴው ፡ የተሰጠውን ፡ ሥልጣን ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ለሆነ ፡ ሰው ፡ አስታውቆ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በሦስተኛው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ሥልጣኑ ፡ የሚጸናው ፤ ባስታወቀው ፡ ማስታወቂያ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

(፫) የእንዳራሴነት ፡ ሥልጣን ፡ የሚተረጐመው ፡ ሳይሰፋፋ ፡ በጠባቡ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፺፱ ። ስለ ፡ ሥልጣኑ ፡ መቅረት ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ውል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ እንደራሴው ፡ ወይም ፡ ሿሚው ፡ መሞቱ ፡ ወይም ፡ የሌለ ፡ መሆኑ ፡ ወይም ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ መሆኑ ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ መክሠሩ ፡ የተገለጸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከአንድ ፡ ጽሑፍ ፡ የተገኘው ፡ ሥልጣን ፡ ይቀራል ።

(፪) እንዲሁም ፡ የሰውነት ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ ድርጅት ፡ መኖሩ ፡ ሲቀር ፡ ይህ ፡ ሥልጣን ፡ ይቀራል ።

ቊ ፡ ፪፻፻ ። ሥልጣንን ፡ ስለ ፡ መውሰድ ።

(፩) እንደራሴ ፡ ሿሚው ፡ በማንኛውም ፡ ጊዜ ፡ በእሱ ፡ ስም ፡ ሆኖ ፡ እንዲሠራ ፡ በሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ሰዎች ፡ ፊት ፡ ለእንደራሴው ፡ የሰጠውን ፡ ሥልጣን ፡ ሊቀንስበት ፡ ወይም ፡ ጨርሶ ፡ ሊያስቀርበት ፡ ይችላል ።

(፪) ይህን ፡ መብት ፡ የሚያስቀር ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኝ ፡ ማንኛውም ፡ ጽሑፍ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፻፩ ። እንደራሴነትን ፡ ስለ ፡ መመለስ ።

(፩) ሥልጣኑን ፡ የሚያረጋግጥ ፡ ጽሑፍ ፡ የተሰጠው ፡ እንደራሴ ፡ በተሰጠው ፡ ሥልጣን ፡ የሚሠራበት ፡ ጊዜ ፡ ሲፈጸም ፤ ይህን ፡ የተሰጠውን ፡ የሥልጣን ፡ ጽሑፍ ፡ ለሿሚው ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

(፪) እንደራሴው ፡ ሒሳቡ ፡ ሳይጣራና ፡ የሚገባኝን ፡ ሿሚው ፡ ሳይሰጠኝ ፡ የተሰጠኝን ፡ ሥልጣን ፡ ይዤ ፡ እቈያለሁ ፡ ለማለት ፡ አይፈቀድለትም ።

ቊ ፡ ፪፻፻፪ ። የእንደራሴነቱ ፡ ጽሑፍ ፡ ስለ ፡ መጥፋት ።

እንደራሴው ፡ የሹመቱ ፡ ወረቀት ፡ መጥፋቱን ፡ ያስታውቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሿሚው ፡ በእንደራሴው ፡ ኪሣራ ፡ ከፍርድ ፡ ቤቱ ፡ የእንደራሴነቱን ፡ መሰረዝ ፡ የሚገልጽ ፡ ውሳኔ ፡ ለማግኘት ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፻፻፫ ። ሥልጣንን ፡ ስለ ፡ ማረጋገጥ ።

ከአንድ ፡ እንደራሴ ፡ ጋራ ፡ ሕጋዊ ፡ ተግባር ፡ የፈጸመ ፡ የሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ሁል ጊዜ ፡ እንደራሴው ፡ ሥልጣኑን ፡ እንዲያረጋግጥለት ፡ ሊያስገድድና ፡ እንደዚሁም ፡ የእንደራሴነቱ ፡ ተግባር ፡ በጽሑፍ ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ እንደራሴው ፡ ስለዚሁ ፡ ተግባር ፡ በሚገባ ፡ የፈረመበትን ፡ ግልባጭ ፡ እንዲሰጠው ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

BACK

ቍ፡፪፻፻፸፮።ተቃዋሚ ፡ ጥቅሞች ።

(፩) እንደራሴው ፡ በፈጸመው ፡ ውል ፡ ምክንያት ፡ የ፲ሚውና ፡ የእንደራሴው ፡ ጥቅሞች ፡ የሚቃወሙ ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህን ፡ ውል ፡ የፈረመው ፡ ፫ኛ ፡ ወገን ፡ ይህን ፡ ሁኔታ ፡ ያወቀና ፡ ሊያውቀውም ፡ የሚገባ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በ፲ሚው ፡ ጥያቄ ፡ መሠረት ፡ ይህ ፡ የተፈጸመው ፡ ውል ፡ ሊፈርስ፡ ይችላል ።

(፪) ፲ሚው ፡ የዚሁኑ ፡ አካባቢ ፡ ሁኔታ ፡ ካወቀበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ እስከ ፡ ሁለት፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ አሳቡን ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፫) አንደኛው ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ ይህን ፡ ማስታወቂያ ፡ ከተቀበለ ፡ ወዲህ ፡ በሁለት ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ውሉን ፡ የመቀጠል ፡ አሳቡን ፡ ያልገለጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ ይፈርሳል ።

ቍ፡፪፻፻፸፯።ከገዛ ፡ ራስ ፡ ጋራ ፡ ስለሚደረግ ፡ ውል ።

(፩) እንደራሴው ፡ ለራሱ ፡ ጉዳይ ፡ በመሥራትም ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ስም ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ጉዳይ ፡ በመሥራት ፡ ውሉን ፡ ከራሱ ፡ ጋራ ፡ ባደረገ ፡ ጊዜ ፡ ፲ሚው ፡ ይህ ፡ ውል ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ ቍጥር ፡ በ፪ና ፡ በ፫ ፡ ንኡስ ፡ ቍጥሮች ፡ የተሰጡ ፡ ውሳኔዎች ፡ ለዚህም ፡ ተፈጻሚነት ፡ አላቸው ።

(፫) ስለ ፡ ኮሚሲዮኔሮች ፡ የተሠሩት ፡ ልዩ ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ። (ቍ) ፡

ቍ፡፪፻፻፸፰። ፍጹም ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ እንደራሴነት ።

(፩) እንደራሴው ፡ ከወኪልነቱ ፡ ሥልጣን ፡ ወሰን ፡ ሳያልፍ ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ስም ፡ የመዋዋል ፡ ተግባሮችን ፡ የፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ እነዚህ ፡ በርሱ ፡ የተፈጸሙት ፡ ተግባሮች ፡ በቀጥታ ፡ በ፲ሚው ፡ እንደ ፡ ተፈጸሙ ፡ ሆነው ፡ ይቈጠራሉ ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ ውሉ ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ በእንደራሴው ፡ ፈቃድ ፡ ላይ ፡ የተፈጸሙትን ፡ ጉድለቶች ፡ ፲ሚው ፡ ለራሱ ፡ ጥቅም ፡ ጠቅሶ ፡ ሊከራከርባቸው፡ ይችላል ።

(፫) ከእንደራሴው ፡ ጋራ ፡ የውል ፡ ስምምነት ፡ ያደረገ ፡ ሰው ፡ እንደራሴው ፡ ባደረሰበት ፡ የማሳሳት ፡ ጉዳት ፡ ፲ሚውን ፡ ሊከራከረው ፡ ይችላል ።

ቍ፡፪፻፻፸፱ ። የሥልጣን ፡ ወሰን ፡ ስለ ፡ ግለፍ ፤ ወይም ፡ ቀሪ ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ሥልጣን ።

(፩) እንደራሴው ፡ የሥልጣኑን ፡ ወሰን ፡ በመተላለፍ ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ስም ፡ የሠራ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በስሙ ፡ የተሠራለት ፡ ሰው ፡ ራሱ ፡ እንደ ፡ ፈቀደ ፡ እንደራሴው ፡ የፈጸመውን ፡ ተግባር ፡ ለማጽደቅ ፡ ወይም ፡ ለማፍረስ ፡ ይችላል ።

(፪) እንደዚሁም ፡ እንደራሴው ፡ ቀሪ ፡ በሆነው ፡ ሥልጣን ፡ መሠረት ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ስም ፡ በሠራ ፡ ጊዜ ፡ በስሙ ፡ የተሠራለት ፡ ሰው ፡ እንደ ፡ ፈቀደ ፡ በስሙ ፡ የተሠራውን ፡ ሥራ ፡ ለማጽደቅ ፡ ወይም ፡ ለመሻር ፡ ይችላል ።

BACK

ቍ፡፪፻፯፻፭ ። ለ፱ሚ ፡ ስለ ፡ ተሰጠው ፡ ምርጫ ።

(፩) ከእንደራሴው ፡ ጋራ ፡ የተዋዋሉ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ፱ሚው ፡ በስሙ ፡ የተሠራለትን ፡ ሥራ ፡ ለማጽደቅ ፡ ወይም ፡ ለማፍረስ ፡ የቈረጠውን ፡ ውሳኔ ፡ በፍጥነት ፡እንዲያስታውቃቸው ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላሉ ።

(፪) ፱ሚው ፡ የመቀበሉን ፡ ውሳኔ ፡ በፍጥነት ፡ ሳያስታውቃቸው ፡ የቀረ ፡እንደ፡ ሆነ ፤ እንደራሴው ፡ የሠራውን ፡ ሥራ ፡ እንዳልተቀበለው ፡ ይቈጠራል ።

ቍ፡፪፻፯፻፮ ። የመቀበሉ ፡ ውጤት ።

፱ሚው ፡ እንደራሴው ፡ የፈጸመውን ፡ ተግባር ፡ ያጸደቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ እንደ ራሴው ፡ የፈጸመውን ፡ ተግባር ፡ ከውክልናው ፡ ሥልጣን ፡ ሳያልፍ ፡ እንደ ፡ ፈጸ መው ፡ ይቈጠራል ።

ቍ፡፪፻፯፻፯ ። ያለመቀበል ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ።

(፩) እንደራሴው ፡ የሠራውን ፡ ሥራ ፡ ፱ሚው ፡ ባልተቀበለው ፡ ጊዜ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ በተመለከተው ፡ መሠ ረት ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ መሰረዝና ፡ መፍረስ ፡ የተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻ ሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ከእንደራሴው ፡ ጋራ ፡ የስምምነቱን ፡ ተግባር ፡ የፈጸመው ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን፡ የእንደራሴነትን ፡ ሥልጣን ፡ መኖሩን ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ በማመኑ ፡ ስለ ፡ ደረ ሰበት ፡ ጉዳት ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ ካሣ፡ እንዲከፈለው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ፡፪፻፯፻፰ ። ስለሚደርሱት ፡ አላፊነቶች ።

(፩) ስለ ፡ ደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ እንዲከፍል ፡ መጠየቅ ፡ የሚገባው ፡ እንደራ ሴው ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፤ የእንደራሴነቱን ፡ ሥልጣን ፡ የሚያስቀረውን ፡ ምክንያት ፡ ባለ ማወቅ ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ሠርቶት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በአላፊነት ፡ አይጠየቅም ።

(፫) እንደዚህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ እንዲከፍል ፡ የሚ ጠየቀው ፡ ፱ሚው ፡ ነው ።

ቍ፡፪፻፯፻፱ ። (፩) ስለ ፡ ፱ሚው ፡ አላፊነት ።

በሌላም ፡ በኩል ፡ በሚደርሰው ፡ ጉዳት ፡ ሁሉ ፡ ፱ሚው ፡ ከእንደራሴው ፡ ጋራ ፡ በሙሉ ፡ አላፊ ፡ የሚሆነው ፤

(ሀ) ፱ሚው ፡ ለሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ የእንደራሴነቱን ፡ ሥልጣን ፡ አስታውቆ፡ ሳለ ፤ የሰጠውን ፡ የእንደራሴነት ፡ ሥልጣን ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊሉ ፡ መሰ ረዙን ፡ ለዚያው ፡ ለሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ያላስታወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ፱ሚው ፡ ለእንደራሴው ፡ የሰጠውን ፡ የእንደራሴነት፡ ሥልጣን ፡ ጽሑፍ ፡ እን ዲመልስለት ፡ እንደራሴውን ፡ ከማስገደድ ፡ ችላ ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ እንዲ

ሁም ፡ ይህ ፡ ፱ሚው ፡ የሰጠው ፡ የእንደራሴነት ፡ ሥልጣን ፡ ጽሑፍ ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ ውሳኔ ፡ እንዲሰረዝ ፡ ያላደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ አኳኋን ፡ ፱ሚው ፡ በሚሰጣቸው ፡ መግለጫዎች ፡ ወይም ፡ በሥራው ፡ ወይም ፡ በአመራሩ ፡ ወይም ፡ ሊያደርግ ፡ የሚገባውን ፡ ባለማድረጉ ፡ ከእንደራሴው ፡ ጋራ ፡ ስምምነት ፡ የሚያደርጉት ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ እንደራሴው ፡ ይህ ፡ ሥልጣን ፡ ያለው ፡ መስሎዋቸው ፡ ስሕተት ፡ ያደረሰባቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፻፻፯፮ ። ከአላፊነት ፡ ውጭ ፡ ስለ ፡ መሆን ።

(፩) ከእንደራሴው ፡ ጋራ ፡ የተዋዋለው ፡ ሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ከመዋዋሉ ፡ በፊት ፡ የእንደራሴነቱን ፡ ሥልጣን ፡ ጽሑፍ ፡ ዐውቆ ፡ የተዋዋለ ፡ ከሆነ ፤ በነገሩ ፡ የማታለል ፡ ሥራ ፡ ከሌለበት ፡ በቀር ፡ ከሥልጣኑ ፡ አልፎ ፡ የሠራውን ፡ እንደራሴ ፡ ማንኛውንም ፡ ኪሣራ ፡ ሊጠይቀው ፡ አይችልም ።

(፪) እንዲሁም ፡ ሦስተኛው ፡ ወገን ፡ የሚዋዋለው ፡ ማንም ፡ ቢሆን ፡ ግድ ፡ የሌለው ፡ ከሆነና ፡ እንደራሴውም ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ የተፈጸመውን ፡ ውል ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ ለማድረግ ፡ የተቀበለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሦስተኛው ፡ ወገን ፡ ማንኛውንም ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፱፻፻፯፯ ። እንደራሴው ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ ስለሚፈጽመው ፡ ተግባር ።

(፩) እንደራሴው ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ የተዋዋለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሌሎች ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ከእንደራሴው ፡ ጋራ ፡ መዋዋላቸውን ፡ ቢያውቁትም ፡ እንኳ ፤ ከነዚህ ፡ ጋራ ፡ የፈጸማቸው ፡ ተግባሮች ፡ ለሚያስከትሉዋቸው ፡ ግዴታዎችና ፡ መብቶች ፡ እሱ ፡ ራሱ ፡ ባለቤት ፡ ይሆናል ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የተባሉ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ከ፱ሚው ፡ ጋራ ፡ አንዳችም ፡ ቀጥታ ፡ ግንኙነት ፡ የላቸውም ፤ ነገር ፡ ግን ፡ በእንደራሴው ፡ ስም ፡ ሆነው ፡ የእንደራሴውን ፡ መብት ፡ ከ፱ሚው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፱፻፻፯፰ ። ስለ ፡ ፱ሚው ፡ መብቶች ።

(፩) ሌሎች ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ያገኙዋቸው ፡ መብቶች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ እንደራሴው ፡ ለ፱ሚው ፡ ሲል ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ ያፈራቸውን ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረቶች ፤ ፱ሚው ፡ ገንዘቦቼ ፡ ናቸው ፡ ብሎ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) እንደዚሁም ፡ እንደራሴው ፡ ለ፱ሚው ፡ ሲል ፡ ያገኛቸውን ፡ የገንዘብ ፡ መብቶች ፡ ፱ሚው ፡ በእንደራሴው ፡ ተተክቶ ፡ ሊጠይቅ ፡ ይችላል ።

(፫) ስለሆነም ፤ ፱ሚው ፡ በበኩሉ ፡ በእንደራሴው ፡ ዘንድ ፡ ያሉበትን ፡ ግዴታዎች ፡ ፈጽሞ ፡ ካልተገኘ ፡ በቀር ፡ እነዚህን ፡ መብቶች ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ወኪልነት ።

ቊ ፡ ፪፻፯፸፬ ፡ ትርጓሜ ።

ውክልና ፡ ማለት ፡ ተወካይ ፡ የተባለ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ወኪይ ፡ ለተባለው ፡ ሰው ፡ እንደራሴ ፡ ሆኖ ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ሕጋዊ ፡ ሥራዎች ፡ በወካዩ ፡ ስም ፡ ለማከናወን ፡ ግዴታ ፡ የሚገባበት ፡ ውል ፡ ማለት ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፩ ።

የወኪልነት ፡ ሥልጣን ፡ አቋቋምና ፡ የሥራው ፡ ግብ ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፭ ። የውክልና ፡ ፎርም ።

(፩) ውክልና ፡ በግልጽ ፡ ወይም ፡ በዝምታ ፡ ሊሰጥ ፡ ይችላል ።

(፪) ቢሆንም ፡ ተወካዩ ፡ ሊፈጽመው ፡ የሚገባው ፡ የሥራ ፡ ተግባር ፤ ስለ ፡ አፈጻጸሙ ፡ በአንዳንድ ፡ ሕጋዊ ፡ ፎርም ፡ ውስጥ ፡ እንዲገባ ፡ የሚያስፈልገው ፡ ሲሆን ፡ ውክልናው ፡ ለተወካዩ ፡ ሊሰጠው ፡ የሚገባው ፡ ይኸው ፡ ሕግ ፡ በሚያዝዘው ፡ ፎርም ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፮ ። ውክልናን ፡ ስለ ፡ መቀበል ።

(፩) ውክልናን ፡ የመቀበል ፡ ጉዳይ ፡ በግልጽ ፡ ወይም ፡ በዝምታ ፡ ሊፈጸም ፡ ይችላል ።

(፪) ተወካዩ ፡ ወኪል ፡ የሚሆንበት ፡ ነገር ፡ ከሚያካሂደው ፡ ሥራ ፡ ጋራ ፡ ግንኙነት ፡ ያለው ፡ ጉዳይ ፡ መሆኑ ፡ በግልጽ ፡ የታወቀ ፡ ከሆነ ፤ ወይም ፡ ከሞያ ፡ ሥራው ፡ አመራር ፡ ጋራ ፡ የሚመሳሰል ፡ ጉዳይ ፡ ከሆነ ፤ ወይም ፡ ይህንን ፡ የመሰለውን ፡ ጉዳይ ፡ ለመሥራት ፡ ፈቃደኛ ፡ ለመሆኑ ፡ በአደባባይ ፡ ገልጾ ፡ አሳብ ፡ በማቅረብ ፡ አስታውቆ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ውክልናውን ፡ የማይቀበል ፡ ለመሆኑ ፡ ወዲያውኑ ፡ ካልገለጸ ፡ በቀር ፡ እንደ ፡ ተቀበለ ፡ ይቈጠራል ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፯ ። የውክልናው ፡ ወሰን ።

(፩) የውክልናው ፡ ወሰን ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ በግልጽ ፡ ተጠቅሶ ፡ ካልተመለከተ ፡ በቀር ፡ ለውክልናው ፡ የሚሰጠው ፡ ወሰን ፡ እንደ ፡ ጉዳዩ ፡ ዐይነት ፡ ነው ።

(፪) ውክልናው ፡ ለአንድ ፡ ልዩ ፡ ጉዳይ ፡ ወይም ፡ ለየአንዳንዱ ፡ ጉዳዮች ፡ ወይም ፡ ለወካዩ ፡ ጉዳዮች ፡ ሁሉ ፡ ጠቅላላ ፡ ውክልና ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፰ ። ጠቅላላ ፡ ውክልና ።

በጠቅላላ ፡ አነጋገር ፡ የተደረገ ፡ ውክልና ፡ ለተወካዩ ፡ የአስተዳደርን ፡ ሥራ ፡ እንዲፈጽም ፡ ከሚያደርገው ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ሥልጣን ፡ አይሰጠውም ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፱ ። የአስተዳደር ፡ ሥራ ።

(፩) የወካዩን ፡ ሀብት ፡ የማስቀመጥ ፡ የመጠበቅ ፡ ከሦስት ፡ ዓመት ፡ ለማያልፍ ፡ ዘመን ፡ የማከራየት ፤ በብድር ፡ የተሰጠውን ፡ ሀብት ፡ የመሰብሰብ ፤ ከሀብቱ ፡

BACK

የሚመጣውን ፣ ገቢ ፣ ተቀብሎ ፣ የማስቀመጥና ፣ ለተከፈሉ ፣ ዕዳዎች ፣ ደረሰኝ ፣ የመስጠት ፣ ሥራዎች ፣ ሁሉ ፣ እንደ ፣ አስተዳደር ፣ ሥራ ፣ ይቈጠራሉ ።

(፪) እንዲሁም ፣ የሰብልን ፣ መሸጥ ፤ ለሽያጭ ፣ የተመደቡ ፣ የንግድ ፣ ዕቃዎችን ፣ ወይም ፣ ይበላሻሉ ፣ ተብለው ፣ የሚታሰቡ ፣ ነገሮችን ፣ የመሸጥ ፣ ሥራ ፣ እንደ ፣ አስተዳደር ፣ የሥራ ፣ አፈጻጸም ፣ የሚቈጠር ፣ ነው ።

ቍ ፣ ፪፻፫፻፭ ። ልዩ ፣ ውክልና ።

(፩) ተወካዩ ፣ ከአስተዳደር ፣ ሥራ ፣ በቀር ፣ ሌላ ፣ ሥራ ፣ ለመሥራት ፣ የሚያስፈልግ ፣ ሲሆን ፣ ልዩ ፣ ውክልና ፣ እንዲኖረው ፣ አስፈላጊ ፣ ነው ።

(፪) ተወካዩ ፣ ልዩ ፣ የውክልና ፣ ሥልጣን ፣ ከሌለው ፣ በቀር ፤ ይልቁንም ፣ የማይ ንቀሳቀሱ ፣ ንብረቶችን ፣ መሸጥ ፣ ወይም ፣ አሲዞ ፣ መበደር ፣ ካፒታሎችን ፣ በአንድ ፣ ግኑበር ፣ ዘንድ ፣ ለማግባት ፣ የለውጥ ፣ ግዴታን ፣ ውል ፣ መፈራረም ፣ መታረቅ ፣ ለመታረቅ ፣ ውል ፣ መግባት ፣ ስጦታ ፣ ማድረግና ፣ በአንድ ፣ ጉዳይ ፣ በፍርድ ፣ ቤት ፣ ቀርቦ ፣ መከራከር ፣ አይችልም ።

ቍ ፣ ፪፻፫፻፮ ። ልዩ ፣ ውክልና ፣ የተሰጠው ፣ ሰው ፣ ሥልጣን ።

(፩) ልዩ ፣ ውክልናው ፣ በላዩ ፣ ተዘርዝረው ፣ የተመለከቱትን ፣ ጉዳዮችና ፣ የነዚሁ ፣ ተከታታይና ፣ ተመሳሳይ ፣ የሆነውን ፣ እንደ ፣ ጉዳዩ ፣ ዐይነትና ፣ እንደ ፣ ልማድ ፣ አሠራር ፣ አስፈላጊ ፣ የሆነውን ፣ ከማከናወን ፣ በቀር ፣ ለተወካዩ ፣ ሌላ ፣ ሥልጣን ፣ አይሰጠውም ።

(፪) ተወካዩ ፣ ከተሰጠው ፣ የውክልና ፣ ሥልጣን ፣ ውጭ ፣ አልፎ ፣ የፈጸመውን ፣ የሥራ ፣ ተግባር ፣ ወካዩ ፣ ካላጸደቀው ፣ ወይም ፣ በሥራ ፣ አመራር ፣ መሠረ ታዊ ፣ ደንብ ፣ ካልሆነ ፣ በቀር ፣ ወካዩን ፣ አያስገድደውም ።

ቍ ፣ ፪፻፫፻፯ ። የማጽደቅ ፣ ግዴታ ።

(፩) ተወካዩ ፣ በውክልናው ፣ ከተሰጠው ፣ ሥልጣንና ፣ ወካዩ ፣ ከሰጠው ፣ ትእዛዝ ፣ ውጭ ፣ በግለፍ ፣ ሠርቶ ፣ የተገኘ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ተወካዩ ፣ የሠራው ፣ በቅን ፣ ልቡና ፣ ሆኖ ፣ ሲገኝ ፣ ሥራውን ፣ ወካዩ ፣ እንዲያጸድቅለት ፣ ይገደዳል ።

(፪) ወካዩ ፣ የሥራውን ፣ አረማመድና ፣ መልካም ፣ አካሄድ ፣ ሁኔታ ፣ ቢረዳው ፣ ኖሮ ፣ ለተወካዩ ፣ የሥራውን ፣ የሥልጣን ፣ ወሰን ፣ ማስፋት ፣ የሚያስፈልግ ፣ መሆኑን ፣ መገመት ፣ ይችል ፣ ነበር ፣ ተብሎ ፣ በአእምሮ ፣ ግምት ፣ የሚታመን ፣ ሆኖ ፣ ሲገኝም ፣ አፈጻጸሙ ፣ በዚሁ ፣ ዐይነት ፣ ነው ።

(፫) ተወካዩ ፣ ያልተፈቀደለትን ፣ ሥራ ፣ በገዛ ፣ አሳቡ ፣ ከመፈጸሙ ፣ አስቀድሞ ፣ የሥልጣኑን ፣ ወሰን ፣ እንዲያሰፋለት ፣ ወካዩን ፣ ለመጠየቅ ፣ የሚያስችልው ፣ ምቹ ፣ መንገድ ፣ እያለው ፣ ፈቃድ ፣ ሳይጠይቅ ፣ ቸል ፣ ብሎ ፣ በራሱ ፣ አሳብ ፣ ሠርቶ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፤ ወይም ፣ አስፈላጊ ፣ ተግባሩን ፣ ከፈጸመ ፣ በኋላ ፣ ለወ ካዩ ፣ ሳያስታውቀው ፣ ቀርቶ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ያለ ፣ ፈቃድ ፣ የፈጸምኩትን ፣ አጽ ናልኝ ፣ ብሎ ፣ ወካዩን ፣ የመጠየቅ ፣ መብት ፣ አይኖረውም ።

ክፍል ፡ ፪ ።

የተወካዩ ፡ ግዴታዎች ።

ቊ ፡ ፪፻፪፻፷ ። ጥብቅ ፡ የሆነ ፡ ቅን ፡ ልቡና ።

(፩) ተወካዩ ፡ ከወካዩ ፡ ጋራ ፡ በሚያስተሳስረው ፡ ግንኙነት ፡ ውስጥ ፡ ጥብቅ ፡ የሆነ ፡ ቅን ፡ ልቡና ፡ ሊኖረው ፡ ይገባል ።

(፪) የውክልናውን ፡ ሥልጣን ፡ የሚያስቀሩትን ፡ ምክንያቶችና ፡ ወይም ፡ የቃላቸውን ፡ አነጋገር ፡ ማሻሻል ፡ አስፈላጊ ፡ የሚሆንበትን ፡ ምክንያት ፡ ለወካዩ ፡ አሳብ ፡ ማቅረብና ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፻፪፻፸ ። አፈጻጸሙ ።

(፩) ተወካዩ ፡ ሥራውን ፡ የሚፈጽመው ፡ በተለይ ፡ ለወካዩ ፡ ጥቅም ፡ ሊሰጥ ፡ በሚችልበት ፡ መንገድ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ ስለዚህም ፡ በወኪልነቱ ፡ ምክንያት ፡ በሚሠራው ፡ ሥራ ፡ ወካዩ ፡ ሳያውቅ ፡ አንዳችም ፡ ጥቅም ፡ ለግሉ ፡ መውሰድ ፡ አይችልም ።

(፪) ተወካዩ ፡ በውክልናው ፡ ምክንያት ፡ ያገኛቸውን ፡ መረጃዎች ፤ የወካዩን ፡ ጥቅም ፡ በሚጎዳ ፡ ሁኔታ ፡ ሊሠራባቸው ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፪፻፪፻፩ ። የውክልናው ፡ ሒሳብ ፡ አያያዝ ።

(፩) ተወካዩ ፡ በውክልና ፡ ሥራው ፡ ምክንያት ፡ ገቢ ፡ ላደረገው ፡ ገንዘብና ፡ በሥራውም ፡ ላገኘው ፡ ትርፍ ፡ ሁሉ ፡ ያገኘው ፡ ገንዘብ ፡ ሁሉ ፡ ለወካዩ ፡ የማይገባው ፡ እንኳ ፡ ቢሆን ፡ ስለ ፡ ሒሳብ ፡ አያያዝ ፡ ሥራ ፡ ለወካዩ ፡ አላፊ ፡ ይሆናል ።

(፪) ተወካዩ ፡ ለወካዩ ፡ ሊከፍል ፡ የሚገባውን ፡ ገንዘብ ፡ ለራሱ ፡ ጥቅም ፡ አውሎት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገንዘቡን ፡ ከወሰደበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ አንድም ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ሳያስፈልግ ፡ እስከ ፡ ወለዱ ፡ ለወካዩ ፡ ሊከፍለው ፡ ይገባል ።

ቊ ፡ ፪፻፪፻፪ ። አስፈላጊ ፡ ትጋት ።

(፩) ተወካዩ ፡ በውክልና ፡ ሥራው ፡ ላይ ፡ በሚገኝባቸው ፡ ጊዜዎች ፡ ሁሉ ፡ በውክልናው ፡ የተሰጠውን ፡ አደራ ፤ አንድ ፡ መልካም ፡ የቤተ ፡ ሰብ ፡ አባት ፡ ቤተ ፡ ሰቡን ፡ ለመጠበቅ ፡ እንደሚያደርገው ፡ ሁሉ ፡ በትጋትና ፡ በጥንቃቄ ፡ መጠበቅ ፡ አለበት ።

(፪) በአላፊነት ፡ የሚጠየቀው ፡ በማታለል ፡ በሠራው ፡ ሥራ ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ በሥራው ፡ አመራር ፡ በሚያደርጋቸው ፡ ጥፋቶችም ፡ ጭምር ፡ ነው ።

(፫) የውክልናው ፡ ሥልጣን ፡ የተሰጠው ፡ በነፃ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የወካዩን ፡ ጉዳዮች ፡ እንደራሱ ፡ ጉዳይ ፡ አድርጎ ፡ ተጠንቅቆ ፡ ከሠራ ፡ በአላፊነት ፡ ሊያስጠይቀው ፡ አይችልም ።

ቍ፡፪፻፫፻፲፪ ። ዋቢነት ፡ የሌለው ፡ ጕዳይ ።

(፩) በውላቸው ፡ ውስጥ ፡ ተቃዋሚ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ የሚገኝበት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፤ ተወካዩ ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ ሆኖ ፡ ቢሠራም ፡ ከሌላው ፡ ጋራ ፡ ላደረገው ፡ ውል ፡ አፈጻጸም ፡ ጕዳይ ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ አላፊነት ፡ ሊጠየቅ ፡ አይገባውም ።

(፪) ውሉን ፡ በፈጸመበት ፡ ጊዜ ፡ የተዋዋለው ፡ ሰው ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ቃል ፡ ለመፈጸም ፡ የማይችልና ፡ በገባበት ፡ ግዴታ ፡ መሠረት ፡ ገንዘቡን ፡ የማይከፍል ፡ መሆኑን ፡ የሚያውቅ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ የሚገባው ፡ የሆነ ፡ እን ፡ ደሆነ ፡ አፈጻጸሙ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ከተጻፈው ፡ የተለየ ፡ ይሆናል ።

ቍ፡፪፻፫፻፲፫ ። የሒሳብ ፡ ማቅረብ ፡ ግዴታ ።

(፩) ተወካዩ ፡ ወካዩ ፡ በጠየቀው ፡ ጊዜ ፡ የሥራውን ፡ አካሄድ ፡ መግለጫና ፡ ሒሳብ ፡ በየጊዜው ፡ የማቅረብ ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

(፪) የተሰጠውን ፡ የውክልና ፡ ሥራ ፡ መፈጸሙን ፡ ያለመዘግየት ፡ ለወካዩ ፡ ማስታወቅ ፡ ይገባል ።

ቍ፡፪፻፫፻፲፬ ። የሥራውን ፡ አመራር ፡ ተግባር ፡ ስለ ፡ ማጽደቅ ።

(፩) ተወካዩ ፡ ያቀረበው ፡ የሥራ ፡ አካሄድ ፡ መግለጫ ፡ ለወካዩ ፡ ደርሶት ፡ የጕዳዩ ዐይነትና ፡ ልማዳዊው ፡ ደንብ ፡ ለመልስ ፡ መስጫ ፡ የሚበቃ ፡ ጊዜ ፡ እስከ ሚፈቅድለት ፡ ቀን ፡ ድረስ ፤ (በቀረበለት ፡ መግለጫ ፡ መሠረት ፡ የሚፈቅድ ፡ ወይም ፡ የማይፈቅድ ፡ መሆኑን) ፡ መልስ ፡ ሳይሰጠው ፡ ከተወሰነው ፡ የበለጠ ፡ ጊዜ ፡ በዝምታ ፡ ያሳለፈው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተወካዩ ፡ የያዘውን ፡ የሥራ ፡ አካሄድ ፡ ዘዴ ፡ ወካዩ ፡ ፈቅዶ ፡ እንደ ፡ ተቀበለው ፡ ያስቈጥረዋል ።

(፪) ተወካዩ ፡ ወካይ ፡ ከሰጠው ፡ ትእዛዝ ፡ አልፎ ፡ ሠርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ በውክልናው ፡ ከተሰጠው ፡ ሥልጣን ፡ በላይም ፡ ሠርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለወካዩ ፡ ላቀረበው ፡ መግለጫ ፡ ተቃዋሚ ፡ ወይም ፡ አጽዳቂ ፡ መልስ ፡ ካልተሰጠው ፡ አፈጻጸሙ ፡ ከላይ ፡ በተመለከተው ፡ ዐይነት ፡ ይሆናል ።

ቍ፡፪፻፫፻፲፭ ። በተወካይ ፡ ስለ ፡ መተካት ። (፩) የሚቻልበት ፡ ሁኔታ ።

(፩) ከውክልናው ፡ ሥልጣን ፡ ውጭ ፡ የሆነውን ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ በራሱ ፡ ምትክ ፡ አድርጎ ፡ እንዲያሠራ ፡ ወካዩ ፡ ካልፈቀደለት ፡ በቀር ፤ ተወካዩ ፡ የተወከለበትን ፡ ሥራ ፡ እሱ ፡ ራሱ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፪) የተወካዩ ፡ በሥራው ፡ ላይ ፡ መገኘት ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ መተካቱ ፡ እንደ ፡ ልማዳዊው ፡ ሕግ ፡ ለወካዩ ፡ እኩል ፡ ሆኖ ፡ የሚታየው ፡ ከሆነ ፡ ተወካዩ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ተተክቶ ፡ ሥራውን ፡ እንዲያሠራ ፡ እንደ ፡ ተፈቀደለት ፡ ያህል ፡ ይቈጠራል ።

(፫) ተወካዩ ፡ በውክልናው ፡ የተሰጠውን ፡ የሥራ ፡ ጕዳይ ፡ ራሱ ፡ እንዳያካሂደው ፡ ድንገተኛ ፡ መሰናክል ፡ የገጠመው ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ የወካዩም ፡ ሥራ ፡

BACK

መልካም ፡ አመራር ፡ ጉዳይ ፡ የሚያስገድደው ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህን ንም ፡ ከማድረጉ ፡ በፊት ፡ ለወካዩ ፡ ለማስታወቅና ፡ ለማስፈቀድ ፡ ጊዜ ፡ የሚያጥ ረው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ተክቶ ፡ ሥራውን ፡ ማሠራት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፹፱፻፲፯ ። (፪) የተወካዩ ፡ አላፊነት ።

(፩) ተወካዩ ፡ በማይገባ ፡ በሥራው ፡ ላይ ፡ ተክቶ ፡ ያሠራው ፡ ሰው ፡ በሚያደር ገው ፡ ሥራ ፡ ሁሉ ፤ እሱ ፡ ራሱ ፡ እንደ ፡ ሠራው ፡ ያህል ፡ ተቈጥሮ ፡ በአላፊ ነት ፡ ይጠየቃል ።

(፪) በሥራው ፡ ላይ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ እንዲተካና ፡ እንዲያሠራ ፡ በሚገባ ፡ ተፈቅዶ ለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግን ፤ በአላፊነት ፡ የሚጠየቀው ፡ ተተኪውን ፡ በመምረጥ ፡ ላይ ፡ ጥንቃቄ ፡ ባላደረገበት ፡ ጉዳይና ፡ ለተተኪውም ፡ የሰጠው ፡ የሥራ ፡ መሪ ፡ ትእዛዝ ፡ የሚያስከትለውን ፡ ጕድለት ፡ በሚመለከተው ፡ ነገር ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፹፱፻፲፰ ። (፫) በወካዩና ፡ በተተኪው ፡ ተወካይ ፡ መካከል ፡ ያሉ ፡ ግንኙነቶች ።

(፩) በወካዩና ፡ በተተኪው ፡ ተወካይ ፡ መካከል ፡ ያሉት ፡ ግንኙነቶች ፡ የመወሰ ኑት ፡ ተተኪው ፡ ወኪል ፡ ዋናው ፡ ወኪል ፡ በሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ ሰው ፡ ለመተካት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያህል ፡ በሚገባ ፡ ያመነ ፡ ሲሆን ፡ ተተኪው ፡ ወኪል ፡ ይህን ፡ ሥልጣን ፡ ያገኘው ፡ በቀጥታ ፡ ከወካዩ ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያህል ፡ በመቍጠር ፡ ነው ።

(፪) እንዲህ ፡ ባልሆነ ፡ ጊዜ ፡ ግን ፡ ጉዳዩ ፡ የሚወሰነው ፡ ስለ ፡ ሥራ ፡ አመራር ፡ በተነገረው ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ ነው ፡

ቍ ፡ ፱፹፱፻፲፱ ። ስለ ፡ ብዙ ፡ ወኪሎች ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ በእንድ ፡ ዐይነት ፡ ውል ፡ ላይ ፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡ ተወክለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህን ፡ የውክልና ፡ ሥልጣን ፡ ሁሉም ፡ በአንድነት ፡ መቀበላቸው ፡ ካልተረጋገጠ ፡ በቀር ፡ ውክልናው ፡ እንደ ፡ ጸና ፡ አይቈጠርም ።

(፪) እንዲሁም ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ በአንድ ፡ ውል ፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡ ተወክለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የሠሩዋቸው ፡ ሥራዎች ፡ ወካዩን ፡ ሊያስገ ድዱት ፡ የሚችሉት ፡ ተወካዮቹ ፡ ሁሉ ፡ አብረው ፡ ሠርተው ፡ ሲገኙ ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ወካዩ ፡ ግዴታዎች ።

ቍ ፡ ፱፹፱፻፳፬ ። በውል ፡ ስምምነት ፡ መሠረት ፡ ስለሚከፈል ፡ የድካም ፡ ዋጋ ።

(፩) ተወካዩ ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ታስቦ ፡ የተመለከተውን ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ የመቀበል ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) በውሉ ፡ ላይ ፡ የተመለከተው ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ ከመጠን ፡ ያለፈ ፡ ሆኖ ፡ ያገኙት ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ተወካዩም ፡ ከሰጠው ፡ የአገልግሎት ፡ ፍሬ ፡ የበለጠ ፡ ሆኖ ፡ የገመቱት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞች ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ከተመለከተው ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ ላይ ፡ በመጠኑ ፡ ሊቀንሱ ፡ ይችላሉ ።

ቍ፡፪፸፱፻፳፭ ። በውል ፡ ያልተወሰነ ፡ የድካም ፡ ዋጋ ።

(፩) ስለ ፡ ድካሙ ፡ ዋጋ ፡ ሊከፈለው ፡ የሚገባው ፡ ነገር ፡ በውል ፡ ላይ ፡ ያልተመለከተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የሥራውን ፡ ተግባር ፡ በውክልናው ፡ የፈጸመው ፡ በሞያ ፡ ሥራው ፡ ውስጥ ፡ በተመለከተ ፡ በግል ፡ ሥራው ፡ ካልሆነና ፡ እንደ ፡ ልማዳዊው ፡ ሕግ ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ ግግኝት ፡ የሚገባው ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ወኪሉ ፡ ዋጋ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ አይኖረውም ።

(፪) በተዋዋዮቹ ፡ መካከል ፡ ስምምነት ፡ የሌለ ፡ ሲሆንና ፡ በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ ለሞያ ፡ ሥራ ፡ ሊከፈል ፡ በሚገባው ፡ በታወቀው ፡ የሥራ ፡ ዋጋ ፡ ልክ ፡ ማስታወቂያ ፡ ታሪፍና ፡ በልማዳዊው ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ለወኪሉ ፡ የሚከፈለውን ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ ዳኞች ፡ ይወስናሉ ።

ቍ፡፪፸፱፻፳፮። ተቀዳሚ ፡ ተከፋይና ፡ ወጪ ።

(፩) ለተወካዩ ፡ ስለ ፡ ውክልናው ፡ ሥራ ፡ ማስኬጃና ፡ ማከናወኛ ፡ የሚሆን ፡ ተቀዳሚ ፡ ተከፋይ ፡ ወጪ ፡ ሊሰጠው ፡ ይገባል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ተወካዩ ፡ ስለ ፡ ውክልና ፡ ሥራው ፡ መልካም ፡ አካሄድ ፡ ያደረገውን ፡ ወጪ ፡ ሁሉ ፡ ወካዩ ፡ ሊከፍለው ፡ ይገባል ።

(፫) የዚህም ፡ የተቀዳሚ ፡ ተከፋይና ፡ የወጪ ፡ ገንዘብ ፡ ወለድ ፡ ወጪ ፡ ከሆነበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ አንዳችም ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ሳያስፈልግ ፡ መታሰብ ፡ አለበት ።

ቍ፡፪፸፱፻፳፯። ግዴታና ፡ ኪሣራ ።

(፩) ተወካዩ ፡ ለወካዩ ፡ ጥቅምና ፡ ለውክልናው ፡ ሥራ ፡ መልካም ፡ አካሄድ ፡ ሲል ፡ በወኪልነቱ ፡ ከገባው ፡ የውል ፡ ግዴታ ፡ ወካይ ፡ ነፃ ፡ ሊያወጣው ፡ ይገባል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ተወካዩ ፡ በራሱ ፡ ጥፋት ፡ ያመጣው ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የውክልና ፡ ሥራውን ፡ በሚያከናውንበት ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ደረሰበት ፡ አደጋ ፡ ወካዩ ፡ ኪሣራ ፡ ሊከፍለው ፡ ይገባዋል ።

ቍ፡፪፸፱፻፳፰። ለመቃወም ፡ የሚቻልበት ፡ ነገር ።

(፩) ወካዩ ፡ የሥራው ፡ ጉዳይ ፡ መልካም ፡ ውጤት ፡ አላገኘም ፡ በማለት ፡ ምክንያት ፤ ለወኪሉ ፡ ሊከፍለው ፡ የሚገባውን ፡ ገንዘብ ፡ አልከፍልም ፡ ለማለት ፡ አይችልም ።

(፪) ተወካዩ ፡ ሊከፍለው ፡ ከሚገባው ፡ በተለይም ፡ የውክልና ፡ ሥራውን ፡ ሲፈጽም ፡ ስላደረገው ፡ ጥፋት ፡ ከሚከፍለው ፡ ገንዘብ ፡ ጋራ ፡ ወካዩ ፡ ለተወካዩ ፡ የሚከፍለውን ፡ ገንዘብ ፡ ለማቻቻል ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፺፪፻፷፭ ። የመያዝ፡መብት ።

ወካዩ ፡ ሊከፍለው ፡ የሚገባውን ፡ ገንዘብ ፡ ጨርሶ ፡ እስኪከፍለው ፡ ድረስ ፡ ተወካዩ ፡ በውክልናው ፡ ሥልጣን ፡ መሠረት ፡ እንዲሠራበትና ፡ እንዲገለገልበት ፡ ከተረከበው ፡ ዕቃ ፡ ውሰጥ ፡ ሊከፈለው ፡ በሚገባው ፡ ገንዘብ ፡ መጠን ፡ በእጁ ፡ ለማቈየት ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፺፪፻፷፮ ። ስለ፡ብዙ፡ወካዮች ።

ብዙ ፡ ወካዮች ፡ ሆነው ፡ ለአንድ ፡ ዐይነት ፡ የጋራ ፡ ጉዳይ ፡ የወከሉት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወካዮቹ ፡ ሁሉ ፡ ስለ ፡ ውክልናው ፡ ውል ፡ መልካም ፡ አፈጻጸም ፡ ጉዳይ ፡ እየአንዳንዳቸው ፡ ለተወካዩ ፡ በሙሉ ፡ አላፊዎች ፡ ይሆናሉ ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ውክልና ፡ መቅረት ።

ቊ ፡ ፪፺፪፻፷፯ ። ውክልናውን፡ስለ ፡ መሻር ።

(፩) ወካዩ ፡ አስፈላጊ ፡ መስሎ ፡ በታየው ፡ ጊዜ ፡ የውክልናውን ፡ ሥልጣን ፡ ለመሻርና ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖም ፡ ቢገኝ ፡ ተወካዩ ፡ የውክልና ፡ ሥልጣኑን ፡ የተቀበለበትን ፡ የሙል ፡ ጽሑፍ ፡ በፈቀደ ፡ ጊዜ ፡ እንዲመልስለት ፡ ሊያስገድደው ፡ ይችላል ።

(፪) ይህንንም ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፺፪፻፷፰ ። የውክልናው፡ሥልጣን ፡ መሻር ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ።

(፩) በውክልናው ፡ የተሰጠው ፡ የሥልጣን ፡ ጊዜ ፡ ከማለቁ ፡ በፊት ፡ ወካዩ ፡ ወኪሉን ፡ ከሥልጣኑ ፡ ሽሮት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ የሽረቱ ፡ ጉዳይ ፡ በተወካዩ ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ የሚያደርስበት ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወካዩ ፡ ተወካዩን ፡ ከሥልጣኑ ፡ በሻረው ፡ ጊዜ ፡ በሚደርስበት ፡ ጉዳት ፡ ሁሉ ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል፡ አለበት ።

(፪) የውሉ ፡ መጽኛ ፡ ዘመን ፡ የተወሰነው ፡ ለራሱ ፡ ልዩ ፡ ጥቅም ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ወይም ፡ ተወካዩን ፡ ለመሻር ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ምክንያት ፡ ካለው ፡ ወካዩ ፡ ማናቸውም ፡ አላፊነት ፡ የለበትም ።

ቊ ፡ ፪፺፪፻፷፱ ። ስለ፡ብዙ፡ ወካዮች ።

(፩) ብዙ ፡ ወካዮች ፡ ሁነው ፡ ለጋራ ፡ ጉዳያቸው ፡ የወከሉትን ፡ ተወካይ ፡ አንዱ ፡ ብቻ ፡ ሊሽረው ፡ አይችልም ።

(፪) ስለ ፡ ተወካዩ ፡ መሻር ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ትክክለኛ ፡ ምክንያት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ወካዮቹ ፡ በመላው ፡ ሳይስማሙበት ፡ አንዱ ፡ ወካይ ፡ ብቻውን ፡ ተወካዩን ፡ ሊሽረው ፡ አይችልም ።

BACK

ቊ ፡ ፸፻፻፻፸፱ ። ወኪሉ ፡ የውክልና ፡ ሥልጣኑን ፡ ስለ ፡ መተው ።

(ሀ) ተወካዩ ፡ የውክልናውን ፡ ሥራ ፡ የሚተው ፡ መሆኑን ፡ ለወካዩ ፡ አስታውቆ፡ ውክልናውን ፡ ለመተው ፡ ይችላል ።

(ለ) ይህ ፡ የተወካዩ ፡ ሥራ ፡ መተው ፡ በወካዩ ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ የሚያደርስበት ፡ ከሆነ፡ ተወካዩ ፡ በወካዩ ፡ ላይ ፡ የደረሰውን ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ። ሆኖም ፡ ተወካዩ ፡ የውክልናውን ፡ ሥራ ፡ መቀጠሉ ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ ከፍ ፡ ያለ፡ ግምት፡ ያለው ፡ ጉዳት ፡ የሚያደርስበት ፡ መሆኑ ፡ ከታወቀና ፡ ሥራውንም ፡ ለመቀጠል ፡ በፍጹም ፡ የማያስችለው ፡ ምክንያት ፡ መኖሩ ፡ ከተረጋገጠለት ፡ ግንኛውንም ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ ለመክፈል ፡ አይገደድም ።

ቊ ፡ ፸፻፻፻፸፩ ። የተወካዩ ፡ መሞት ፡ ወይም ፡ ሥራ ፡ ያለ ፡ መቻል ።

(ሀ) ተወካዩ ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በስፍራው ፡ ያለመኖሩ ፡ የተረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለመሥራት ፡ ችሎታ ፡ ያጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ኪሣራ ፡ ደርሶበት ፡ በንግድ ፡ ኪሣራ ፡ ላይ ፡ መውደቁ ፡ የተረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ታስቦ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ውል ፡ ተመልክቶ ፡ ካልተገኘ ፡ በቀር ፡ የውክልናው ፡ ሥልጣን ፡ ወዲያውኑ ፡ ይቀራል ።

(ለ) የተወካዩ ፡ ወራሾች ፡ ወይም ፡ ሕጋዊ ፡ እንደራሴ ፡ የውክልና ፡ ሥልጣን ፡ መኖሩን ፡ ካወቁ ፤ በተወካዩ ፡ ላይ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ነገር ፡ እንደ ፡ ደረሰበት ፡ ወዲያውኑ ፡ ለወካዩ ፡ ማስታወቅ ፡ አለባቸው ።

(ሐ) እንዲሁም ፡ ዋናው ፡ ተወካይ ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ነገር ፡ ከደረሰበት ፡ በኋላ ፡ ወካዩ ፡ ነገሩን ፡ ዐውቆ ፡ አስፈላጊውን ፡ ድርጅት ፡ እስኪያደርግ ፡ ድረስ ፡ ለወካዩ ፡ ጥቅም ፡ የሚሆነውን ፡ አስፈላጊ ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ መፈጸም ፡ አለባቸው ።

ቊ ፡ ፸፻፻፻፸፪ ። ስለ ፡ ብዙ ፡ ተወካዮች ።

(ሀ) ብዙዎች ፡ ተወካዮች ፡ አንድ ፡ ዐይነት ፡ ጉዳይ ፡ ለማከናወን ፡ ተወክለው ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ከመካከላቸው ፡ አንደኛው ፡ በአንድ ፡ ምክንያት ፡ ሥራውን ፡ ለመቀጠል ፡ የማያስችለው ፡ ነገር ፡ ገጥሞት ፡ የውክልናውን ፡ ሥራ ፡ ለማቋረጥ ፡ የተገደደ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ስለ ፡ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጉዳይ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ፡ ቃል ፡ በውላቸው ፡ ውስጥ ፡ ተመልክቶ ፡ ካልተገኘ ፡ በቀር ፡ የአንዱ ፡ ሥራ ፡ ማቆም ፡ የሁሉንም ፡ ተወካዮች ፡ ሥራ ፡ ለማቆም ፡ ይችላል ።

(ለ) ሌሎቹ ፡ ተወካዮች ፡ የውክልና ፡ ሥልጣናቸው ፡ የቆመበትን ፡ ምክንያት ፡ እንዳወቁ ፡ ወዲያውኑ ፡ ለወካዩ ፡ ማስታወቅ ፡ አለባቸው ። ወካዩም ፡ አስፈላጊውን ፡ ነገር ፡ እስኪያዘጋጅ ፡ ድረስ ፡ የሥራው ፡ ሁኔታና ፡ የጊዜው ፡ አጋጣሚ፡ የሚያስገድደውን ፡ ዋና ፡ ዋና ፡ ጉዳይ ፡ እያከናወኑ ፡ መቈየት ፡ ይገባቸዋል ።

ቊ ፡ ፸፻፻፻፸፫ ። የወካዩ ፡ መሞት ፡ ወይም ፡ ሥራ ፡ ያለ ፡ መቻል ።

(ሀ) ወካዩ ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በስፍራው ፡ አለመኖሩ ፡ የተረጋገጠ ፡ እንደ፡ሆነ፡ ለመሥራት ፡ ችሎታ ፡ ያጣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ በንግድ ፡ የመውደቅ ፡

ኪሣራ ፡ የደረሰበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለጉዳዩ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ውል ፡ ካልተ ገኘ ፡ በቀር ፡ የውክልናው ፡ ሥልጣን ፡ ወዲያውኑ ፡ ይቀራል ።

(፪) በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ ተወካዩ ፡ ሥራውን ፡ ቢያቋርጥ ፡ በጉ ዳዩ ፡ ላይ ፡ አደጋ ፡ የሚደርስበት ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ በውክልናው ፡ ሥልጣ ንም ፡ መሠረት ፡ ሥራውን ፡ ጀምሮ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዋናው ፡ ወኪል ፡ ወራሾች ፡ ወይም ፡ ሕጋዊ ፡ እንደራሴዎች ፡ አስፈላጊውን ፡ ጉዳይ ፡ እስኪያደርጉና ፡ ራሳ ቸውም ፡ ሊያስቡበት ፡ እስኪችሉ ፡ ድረስ ፡ ሥራውን ፡ መቀጠል ፡ አለበት ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ለሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ የውክልናው ፡ ሥልጣን ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ።

ቊ ፡ ፱፸፱፻፴፫ ። ወደ ፡ እንደራሴነት ፡ ደንብ፡ስለ፡መምራት ።

በወካዩ ፡ በተወካዩና ፡ የሦስተኛ ፡ ወገን ፡ በሆኑ ፡ በሌሎች ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ የሚደገረው ፡ የግንኙነት ፡ ጉዳይ ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ በምዕራፍ ፡ ፭ ፡ በተደነገገው ፡ ደንብ ፡ ላይ ፡ በተመለከተው ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ይከናወናል ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ኮሚሲዮን ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ግዥ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ሽያጭ ፡ ኮሚሲዮን ።

ቊ ፡ ፱፸፱፻፴፬።ትርጓሜ።

(፩) የግዥ ፡ ወይም ፡ የሽያጭ ፡ ኮሚሲዮን ፡ ሲባል ፡ ኮሚሲዮኔር ፡ ተብሎ ፡ የሚ ጠራው ፤ ተወካይ ፡ ኮሚሲዮን ፡ ሰጭ ፡ ተብሎ ፡ ለሚጠራው ፡ ወኪል ፡ ተወ ካዩ ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ ሆኖ ፡ ነገር ፡ ግን ፡ ለወካዩ፡ጥቅም ፡ የንግድ ፡ ዕቃዎችን ፡ ዋጋ ፡ ያላቸው ፡ ወረቀቶችን ፤ ወይም ፡ ይህን ፡ የመሳሰሉትን ፡ ሌላ ፡ ነገሮች ፤ ለመግዛት ፡ ወይም ፡ ለመሸጥ ፡ ግዴታ ፡ የሚገባበት ፡ ውክልና ፡ ማለት ፡ ነው ።

(፪) በዚህ ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ ከተመለከተው ፡ ግልጽ ፡ ድንጋጌና ፡ የማሻሻል፡ደንብ ፡ በመሠረቱ ፡ ልዩነት ፡ ከሚኖረው ፡ በቀር ፡ የውክልና ፡ ደንብ ፡ ለእንደ ዚህ ፡ ያለው ፡ ውል ፡ ጉዳይ ፡ ይጸናል ።

ቊ ፡ ፱፸፱፻፴፭ ። የአጠባበቅ፡ጥንቃቄዎች ።

(፩) ኮሚሲዮኔሩ ፤ በኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ስም ፡ የተላኩለትን ፡ ዕቃዎች ፡ ለመ ጠበቅ ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ጉዳይ፡ ሁሉ ፡ መፈጸምና ፡ ዕቃዎችም ፡ የተበላሹ ፡ መስለው ፡ የታዩ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ከተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ በመዘግየት ፡ ደርሰው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዕቃ ፡ ጫኚው ፡ ዘንድ ፡ እንደ ፡ ባለንብረት ፡ ሆኖ ፡ የኮሚሲዮን ፡ ሰጪውን ፡ መብት ፡ ይዞ ፡ መሥራት ፡ አለበት ።

(፪) ስለ ፡ እንደዚህ ፡ ያለውም ፡ ጕዳይ ፡ ዕቃዎቹ ፡ እንዳልደረሱ ፡ ያህል ፡ በሚያስ ቈጥር ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፤ ኮሚሲዮኔሩ ፡ ለኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ወዲያውኑ ፡ አሳቡን ፡ ማቅረብ ፡ ይገባዋል ።

(፫) አንድ ፡ ሰው ፡ የኮሚሲዮኑን ፡ አደራ ፡ ያልተቀበለም ፡ ቢሆን ፡ እንኳ ፡ የኮሚ ሲዮኑ ፡ ሥራ ፡ ጕዳይ ፡ የዚህን ፡ ሰው ፡ የሞያና ፡ የግል ፡ ሥራውን ፡ የሚመለ ከት ፡ ከሆነ ፡ ይህን ፡ የመሰሉ ፡ ግዴታዎችን ፡ መፈጸም ፡ ይገባዋል ።

ቊ ፡ ፱፸፱፻፴፮ ። የንግድ፡ዕቃዎች፡መሸጥ ።

በኮሚሲዮን ፡ የተላኩትን ፡ የንግድ ፡ ዕቃዎች ፡ በቶሎ ፡ ይበላሻሉ ፡ ተብሎ ፡ የሚ ያሠጋ ፡ ነገር ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ኮሚሲዮኔሩ ፡ የንግድ ፡ ዕቃዎች ፡ በሚገኙበት ፡ አገር ፡ ባሉት ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ፊት ፡ እንዲሸጣቸው ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ፤ እን ዲያውም ፡ የኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ጥቅም ፡ የሚያስገድደው ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ይህንኑ፡ የመፈጸም ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፱፸፱፻፴፯ ። አስቀድሞ ፡ ዋጋ፡ስለ፡መክፈል ።

ሻጭ ፡ ዕቃውን ፡ ከማስረከቡ ፡ በፊት ፡ ኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ሳይፈቅድለት ፡ ኮሚሲዮኔሩ ፡ ላልተረከበው ፡ ዕቃ ፡ አስቀድሞ ፡ ዋጋ ፡ የከፈለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለሚ መጣው ፡ ኪሣራና ፡ ጥፋት ፡ አላፊ ፡ የሚሆነው ፡ ራሱ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፸፱፻፴፰ ። በዱቤ፡የመሸጥ፡ጕዳይ ።

(፩) የሸያጩ ፡ ጕዳይ ፡ በሚፈጸምበት ፡ ስፍራ ፡ ያለው ፡ የንግድ ፡ ልማድ ፡ የዚሁ ፡ ዐይነት ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ኮሚሲዮን ፡ ሰጪውም ፡ ተቃዋሚ ፡ የሆነ ፡ ትእዛዝ ፡ ካልሰጠው ፡ በቀር ፡ ኮሚሲዮኔሩ ፡ ለዕቃ ፡ ገዢው ፡ ዕቃውን ፡ በዱቤ ፡ ሸጦ ፡ የዋጋውን ፡ መክፈያ ፡ ጊዜ ፡ ሊወስንለት ፡ ይችላል ።

(፪) ለዕቃ ፡ ገዢው ፡ የመክፈያ ፡ ቀን ፡ የፈቀደለት ፡ ኮሚሲዮኔር ፡ ገዢው ፡ ማን ፡ መሆኑንና ፡ ለዋጋ ፡ መክፈያ ፡ የፈቀደለት ፡ ለምን ፡ ያህል ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፫) ኮሚሲዮኔሩ ፡ በራሱ ፡ ጥፋት ፡ ይህን ፡ ጕዳይ ፡ ለኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ሳያስ ታውቅ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የዕቃው ፡ ዋጋ ፡ እጅ ፡ በእጅ ፡ እንደ ፡ ተከፈለ ፡ ከመቈጠሩም ፡ ይልቅ ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ባለው ፡ ቊጥር ፡ ውስጥ ፡ የተመለከ ተው ፡ ድንጋጌ ፡ የጸና ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ፱፸፱፻፴፱ ። ያለ ፡ ፈቃድ፡የተደረገ፡ዱቤ ።

(፩) ኮሚሲዮኔሩ ፡ ኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ የሰጠውን ፡ ትእዛዝ ፡ በመቃወምና፡የአ ገሩንም ፡ ልማድ ፡ ተቃራኒ ፡ በሆነ ፡ ዐይነት ፡ የንግድ ፡ ዕቃውን ፡ በዱቤ ፡ ሸጦ ፡ ለዋጋው ፡ መክፈያ ፡ ጊዜ ፡ ሰጥቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ባለንብረቱ ፡ የዕቃውን ፡ ዋጋ ፡ ወዲያውኑ ፡ እንዲከፍለው ፡ ኮሚሲዮኔሩን ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጊዜ ፡ ኮሚሲዮኔሩ ፡ ለዕቃው ፡ ዋጋ ፡ አከፋፈል ፡ ጊዜ ፡ በመስጠት ፡ ያገኘውን ፡ ትርፍ ፡ ለግል ፡ ጥቅሙ ፡ ለማስቀረት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፸፬ ። ኮሚሲዮኔሩ፡መስጠት ፡ ስለሚገባው ፡ ዋቢነት ።

(ፈ) ኮሚሲዮኔሩ ፤ በኮሚሲዮን ፡ ሥራው ፡ የተሰጠው ፡ ሥልጣን ፡ ራሱ ፡ በሚያምነው ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ እንዲሠራ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በዚሁ ፡ ሥራው ፡ ከሌሎች ፡ ጋራ ፡ ለተዋዋለው ፡ ግዴታ ፡ መልካም ፡ አፈጻጸምና ፡ ስለ ፡ ዕቃውም ፡ ዋጋ ፡ አከፋፈል ፡ ጉዳይ ፡ ሁሉ ፡ ለኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(ፉ) ዋጋ ፡ ያላቸው ፡ ወረቀቶችን ፡ የመግዛትና፡ የመሸጥ ፡ ኮሚሲዮን ፡ ሥልጣን ፡ የተሰጠው ፡ ኮሚሲዮኔር ፤ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ በራሱ ፡ እምነት ፡ ሊሠራ ፡ የሚችል ፡ ኮሚሲዮኔር ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራ ፡ ነው ።

(ፊ) የንግድ ፡ ዕቃዎችን ፡ ለመግዛት ፡ ወይም ፡ ለመሸጥ ፡ ሥልጣን ፡ የተሰጠው ፡ ኮሚሲዮኔር ፤ የኮሚሲዮኑ ፡ ውል ፡ በተደረገበት ፡ አገር ፡ ያለው ፡ የንግድ ፡ ልማዳዊ ፡ ሕግ ፡ የዚሁ ፡ ዐይነት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ንግድ ፡ ለተዋዋላቸው ፡ ሰዎች ፡ አላፊ ፡ ዋስ ፡ ሆኖቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በራሱ ፡ እምነት ፡ ሥልጣን ፡ የሚሠራ ፡ ኮሚሲዮኔር ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፸፭ ። በራሱ፡እምነት ፡ ስለሚሠራ ፡ ኮሚሲዮኔር ።

(ፈ) በራሱ ፡ እምነት ፡ የሚሠራ ፡ ኮሚሲዮኔር ፡ በኮሚሲዮኑ ፡ ጉዳይ ፡ ለሚዋዋለው ፡ ሰው ፡ ሙሉ ፡ አላፊ ፡ የሆነ ፡ ዋስ ፡ ነው ።

(ፉ) የውሉን ፡ ስምምነት ፡ ያለመፈጸም ፡ ጉዳይ ፡ ያስከተለው ፡ በኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ጉድለት ፡ በተነሣ ፡ ምክንያት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ኮሚሲዮኔሩ ፡ ላደረገው ፡ ውል ፡ አፈጻጸምና ፡ ለማናቸውም ፡ አጋጣሚ ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ ለኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡አላፊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፸፮ ። የአደጋ ፡ መጠባበቂያ ፡ ውል ፡ (ኢንሹራንስ) ።

ኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ትእዛዝ ፡ ካልሰጠው ፡ በቀር ፡ ኮሚሲዮኔሩ ፡ የአደጋ ፡ መጠባበቂያ ፡ ውል ፡ (ኢንሹራንስ) ፡ እንዲያደርግ ፡ አይገደድም ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፸፫ ። ለኮሚሲዮኔሩ ፡ የሚከፈል ፡ የድካም ፡ዋጋ ።

(ፈ) ለኮሚሲዮኔሩ ፡ ሊከፈለው ፡ የሚገባው ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ያልተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ኮሚሲዮኔሩ ፡ የኮሚሲዮኑን ፡ ውል ፡ በተዋዋለበት ፡ አገር ፡ ባለው ፡ ልማድ ፡ መሠረት ፡ እንዲከፈለው ፡ ይደረጋል ።

(ፉ) ልማድ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ኮሚሲዮኔሩ ፡ የፈጸመውን ፡ የሥራ ፡ ፍሬ ፡ መሠረት ፡ አድርጎ ፡ በመያዝና ፡ ሥራውንም ፡ ለማከናወን ፡ ያደረገውን ፡ ወጪና፡ የደረሰበትን ፡ ኪሣራና ፡ ድካም ፡ በመገመት ፡ ዳኞች ፡ በትክክለኛ ፡ ፍትሐዊ ፡ መንገድ ፡ ሊወስኑ ፡ ይችላሉ ።

(ፊ) ኮሚሲዮኔሩ ፡ በራሱ ፡ እምነት ፡ የሚሠራ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በኮሚሲዮኑ ፡ ውል፡ መሠረት ፡ የተወሰነለትን ፤ በልማድ ፡ ወይም ፡ በትክክለኛ ፡ ሥርዐት ፡ መሠረት ፡ ልዩ ፡ የሆነ ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ የማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

BACK

ቍ፡፪፸፫፻፸፬።የድካሙ፡ ዋጋ ፡ የሚከፈልበት ፡ ጊዜ ።

(፩) ኮሚሲዮኔሩ ፡ እንዲፈጽም ፡ ለታዘዘው ፡ ሥራ ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ የግግኘት ፡ መብት ፡ የሚኖረው ፡ የታዘዘውን ፡ ጉዳይ ፡ እግቡ ፡ በማድረስ ፤ በሚገባ ፡ በፈጸመ ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ ይህ ፡ ሥራ ፡ ሳይፈጸም ፡ የቀረው ፡ በኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ጕድለት ፡ የተነሣ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አፈጻጸሙ ፡ እግቡ ፡ ሊደርስ ፡ ሲችል ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ተሰናክሎ ፡ በቀረ ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

(፪) ሥራውን ፡ በሚያካሂድበት ፡ ስፍራ ፡ ላይ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ልማድ ፡ ካልኖረ ፡ በቀር ፡ እንዲፈጽም ፡ የተሰጠው ፡ የሥራ ፡ ጉዳይ ፡ እግቡ ፡ ደርሶ ፡ ሳይፈጸም ፡ የቀረው ፡ በሌላ ፡ ምክንያት ፡ ከሆነ ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ አይኖረውም ።

ቍ፡፪፸፫፻፸፭።የድካም ፡ ዋጋ ፡ የግግኘት ፡ መብት ፡ ስለ ፡ ማጣት ።

(፩) ኮሚሲዮኔሩ ፡ በኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ፊት ፡ እምነቱን ፡ በማጕደል ፡ ጥፋተኛ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ማንኛውንም ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ ይቀርበታል ።

(፪) እንዲሁም ፡ የገዛውን ፡ ዕቃ ፡ በእርግጥ ፡ ከገዛበት ፡ ዋጋ ፡ አብልጦ ፡ የገዛው ፡ ያስመሰለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የሚሸጠውን ፡ ከሸጠበት ፡ ከእውነተኛው ፡ ዋጋ ፡ በታች ፡ አሳንሶ ፡ የሸጠ ፡ ያስመሰለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ መብት ፡ የማጣቱ ፡ ጉዳይ ፡ በዚሁ ፡ ዐይነት ፡ ይፈጸማል ።

ቍ፡፪፸፫፻፸፮። ልዩ ፡ ልዩ ፡ ወጪና ፡ ተቀዳሚ ፡ ተከፋይ ።

(፩) ኮሚሲዮኔሩ ፤ ኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ያዘዘውን ፡ የሥራ ፡ ጉዳይ ፡ ለማከናወን ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ያደረገውን ፡ ወጪና ፡ በተቀዳሚነት ፡ የከፈለውን ፡ ሒሳብ ፡ ሁሉ ፡ ከነወለዱ ፡ እንዲከፍለው ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ተቃራኒ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ወጪ ፡ ያደረገበት ፡ ጉዳይ ፡ ፍጻሜ ፡ ያላገኘም ፡ ቢሆን ፡ እንኳ ፡ ሥራውን ፡ ለማከናወኛ ፡ የከፈለው ፡ ወጪ ፡ ሊመለስለት ፡ ይገባል ።

ቍ፡፪፸፫፻፸፯።የመያዝ ፡ መብት ።

(፩) ኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ለኮሚሲዮኔሩ ፡ ሊከፍል ፡ የሚገባውን ፡ ገንዘብ ፡ እስኪከፍለው ፡ ድረስ ፡ ኮሚሲዮኔሩ ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ በመያዣ ፡ ስም ፡ የማስቀረት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ይህንንም ፡ መብት ፡ ለኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ሊገዛ ፡ ወይም ፡ ሊሸጥ ፡ ከመደባቸው ፡ ዕቃዎች ፡ ውስጥ ፡ በማናቸውም ፡ ዐይነት ፡ ዕቃ ፡ ላይ ፡ ሊፈጽም ፡ ይችላል ።

(፫) እንዲሁም ፡ በኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ስም ፡ ከተቀበለው ፡ ከአንድ ፡ ዕቃ ፡ ዋጋ ፡ ላይ ፡ ይዞ ፡ ለማቈየት ፡ ይችላል ።

ቍ፡፪፻፱፻፵፰።የኮሚሲዮኔሩ ፡ የመግዛት ፡ መብት ።

(፩) እንዲገዛ ፡ ወይም ፡እንዲሸጥ ፡ትእዛዝ ፡ የተቀበለበት ፡ዕቃ ፡ የንግድ ፡ ታሪፍ፡ ተወስኖለት ፡ ወይም ፡ በገበያ ፡ ተወስኖ ፡ የታወቀ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ሲሆን ፡ ኮሚሲዮኔሩ ፡እንደ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ሆኖ ፡ ከራሱ ፡ ጋራ ፡ የውል ፡ ስምምነት ፡ ለመፈጸም ፡ ይችላል ።

(፪) በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጊዜ ፤ በስምምነቱ ፡ መሠረት ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ልማድ፡ ሊከፈለው ፡ የሚገባውን ፡ መብት ፡ አይከለክልበትም ።

(፫) ከራሱ ፡ ጋራ ፡ የሚስማማበት ፡ ዋጋ ፤ ኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ከወሰነው ፡ ዋጋ ፡ በንግድ ፡ ታሪፍ ፡ ወይም ፡ በዕለት ፡ የገበያ ፡ ዋጋ ፡ ከተወሰነው ፡ በታች ፡ ሊሆን ፡ አይገባውም ።

ቍ፡፪፻፱፻፵፱። የይመስላል ፡ ግምት ።

ኮሚሲዮኔሩ ፡ ራሱ ፡ ገዥ ፡ ወይም ፡ ሻጭ ፡ ሆኖ ፡ በግዥው ፡ ወይም ፡ በሽያጩ፡ ጕዳይ ፡ ከማን ፡ ጋራ ፡ እንደ ፡ ተዋዋለ ፡ለኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ሳይገልጽለት ፡ በውክልናው ፡ ሥልጣን ፡ የተሰጠው ፡ አደራ ፡ የተፈጸመ ፡ መሆኑን ፡ ብቻ ፡ ለኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ያስታወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የገዥነቱን ፡ ወይም ፡ የሻጭነቱን ፡ አላፊነት ፡ እሱ ፡ ራሱ ፡ እንደ ፡ ወሰደ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፶። ስለ ፡ ኮሚሲዮን ፡ መቅረት ።

ኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፤ ወይም ፡ ኮሚሲዮኔሩ ፡ ቢሞቱ ፡ የመሥራት ፡ ችሎታ ፡ ቢያጡ ፤ ወይም ፡ በአገር ፡ አለመኖራቸው ፡ ቢረጋገጥም ፡እንኳ ፤ የኮሚሲዮን ፡ ሰጪው ፡ወይም ፡ የኮሚሲዮኔሩ ፡ ወራሾች ፡ ወይም ፡ እንደራሴዎቻቸው ፡ የነዚሁ፡ ምትክ ፡ ሆነው ፡ የንግድ ፡ ሥራውን ፡ በማካሄድ ፡ ከቀጠሉ ፡ የኮሚሲዮኑ ፡ ሥራ ፡ እንደ ፡ ቀረ ፡ አይቈጠርም ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ማመላለሻ ፡ ኮሚሲዮን ።

ቍ፡፪፻፱፻፶፩። የማመላለሻ ፡ ኮሚሲዮን ።

(፩) የማመላለሻ ፡ ኮሚሲዮን ፡ ሲባል ፡ ላኪ ፡ ኮሚሲዮኔር ፡ ወይም ፡ የትራንስፖርት ፡ መልክተኛ ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራ ፡ ተወካይ ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ ሆኖ ፡ ነገር ፡ ግን ፡ ኮሚሲዮን ፡ ሰጪ ፡ ተብሎ ፡ ለተጠራው ፡ ወኪይ ፡ ጥቅም ፡ ሲል ፡ የንግድ ፡ ዕቃዎች ፡ የማመላለሻ ፡ ስምምነት ፡ ከትራንስፖርት ፡ ኮሚሲዮኔሮች ፡ ጋራ ፡ የመዋዋል ፡ ውክልና ፡ ማለት ፡ ነው ።

(፪) የግዥው ፡ ወይም ፡ የሽያጭ ፡ ኮሚሲዮን ፡ ደንቦች ፡ ለእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ውልም ፡ የሚጸኑ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፪፻፶፪ ፡ የአደጋ ፡ መጠባበቂያ፡ ውልና፡ኢንሹራንስ ፡ የዚሁ ፡ ለውጥ ፡ መብት ፡

(፩) ዕቃ ፡ ላኪው ፡ ከሚሲዮኔር ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ለሚል ካቸው ፡ የንግድ ፡ ዕቃዎች ፡ መጠባበቂያ ፡ ኢንሹራንስ ፡ እንዲያደርግ ፡ አይገ ደድም ፡

(፪) የማመላለሱን ፡(የትራንስፖርን)፡ ጉዳይ ፡ እርሱ ፡ ራሱ ፡ ሊጠባበቀው ፡ ይችላል፡

(፫) በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጊዜ ፡ ዕቃ ፡ ጫኙ ፡ የሚገባውን ፡ መብት ፡ ያገኛል ፡ የሚደርስበትንም ፡ ግዴታ ፡ ይፈጽማል ፡

ምዕራፍ ፡ ፭ ፡

ዳኞች ፡ ስለሚሰጡት ፡ ውክልና ፡

ቍ ፡ ፪፻፪፻፶፫ ፡ መሠረቱ ፡

አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ሥራን ፡ ወይም ፡ የተመደቡ ፡ ሥራዎችን ፡ በሌላው ፡ ስም ፡ ሆኖ ፡ እንዲያከናውን ፡ ዳኞች ፡ ጠባቂ ፡ ባላደራ ፡ ለተባለው ፡ ለአንድ ፡ ሰው ፡ ውክ ልና ፡ ለመስጠት ፡ ይችላሉ ፡

ቍ ፡ ፪፻፪፻፶፬ ፡ እንዲሾም ፡ ስለ ፡ መጠየቅ ፡

(፩) እንደራሴ ፡ እንዲደረግበት ፡ ለሚያስፈልገው ፡ ሰው ፡ ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት፡ የሆኑ ፡ ወይም ፡ ዘመዶች ፡ የሆኑ ፡ ወኪል ፡ እንዲሾሙለት ፡ ለዳኞች ፡ ጥያቄ ፡ ማቅረብ ፡ ይችላሉ ፡

(፪) ሌላ ፡ ሰው ፡ ግን ፡ ይህን ፡ ጥያቄ ፡ ማቅረብ ፡ አይችልም ፡

ቍ ፡ ፪፻፪፻፶፭ ፡ የዳኞች ፡ ውሳኔ ፡

(፩) እንደራሴ ፡ ይደረግለት ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ በመራቅ ፡ ወይም ፡ በሕመም ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ምክንያት ፡ ወኪል ፡ ከማጣት፡ ሁኔታ ፡ ውጭ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ዳኞች ፡ ወኪል ፡ እንዲሾሙለት ፡ የቀረበላቸውን ፡ ጥያቄ ፡ አይቀበሉትም ፡

(፪) እነርሱም ፡ የሚሾሙት ፡ ጠባቂ ፡ ባላደራ ፡ አስቸኳይ ፡ የሆኑትን ፡ ጉዳዮች ፡ ብቻ ፡ እንዲያከናውን ፡ ይፈቅዱለታል ፡

(፫) እንደራሴ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ መብቶች ፡ በሙሉ ፡ የሚጠበቁበትንና ፡ እን ደራሴ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ ንብረት ፡ ጠባቂ ፡ ባላደራ ፡ በጥበቃ ፡ ሥራው ፡ ምክንያት ፡ በአላፊነት ፡ የሚፈረድበት ፡ ፍርድ ፡ እንዲፈጸም ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ትእዛዞች ፡ ሁሉ ፡ ያደርጋሉ ፡

ቍ ፡ ፪፻፪፻፶፮ ፡ ውጤቶች ፡

(፩) ዳኞች ፡ የመረጡት ፡ ጠባቂ ፡ ባለአደራ ፡ እንደራሴው ፡ እንዲሆን ፡ ለተሾ መለት ፡ ሰው ፡ የርሱ፡ወኪል ፡ ሆኖ ፡ መሾሙን ፡እንደ ፡ ተቻለ ፡ ወዲያው ፡ ያስታውቀዋል ፡

(፪) ወኪልነቱን ፡ የሰጡት ፡ ዳኞች ፡ በሆኑ ፡ ጊዜ ፡ እንደራሴ ፡ የተደረገለት ፡ ሰውና ፡ የጠባቂው ፡ (ባለአደራው) ፡ የየራሳቸው ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ በሁለተኛው ፡ ምዕራፍ ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ይወሰናሉ ፡

ምዕራፍ ፲፭ ።

ስለ ሥራ አመራር ።

ቍ ፱፻፻፸፮ ። የአፈጻጸሙ ሥልጣን ።

አንድ ሰው የንብረቱን ሁኔታ እየተንከባበ ይሆን እንዲፈጽም ሳይገ ደድ የወኪልነትም ሥልጣን ሳይሰጠው የሌላውን ሰው ጉዳይ በመም ራት ሥራ ውስጥ ገብቶ ጉዳዩን ያካሄደ እንደ ሆነ የሥራ ጉዳይ አመራር እንዳለ ይቈጠራል ።

ቍ ፱፻፻፸፯ ። ባለቤቱ ያልፈቀደውን ሥራ ስለ መምራት ።

(፩) አንድ ሰው የባለቤቱን ፈቃድ ተቃራኒ በሆነ መንገድ የሥራውን ጉዳይ መምራት ያከናወነ እንደ ሆነ ያላገባብ ስለ መበልጸግ የተወ ሰነው ድንጋጌ ተፈጻሚ ይሆናል ፤ እንዲሁም አስፈላጊ ሆኖ የተ ገኘ እንደ ሆነ ከውል ውጭ የሚመጣ አላፊነትን ስለሚመለከተው ጉዳይ የተወሰነውን ድንጋጌ መፈጸም ይቻላል ።

(፪) ባለንብረቱ የሥራ አስኪያጅን ተግባር ያጸደቀለት እንደ ሆነ ግን በዚሁ ምዕራፍ ላይ የተመለከቱት ድንጋጌዎች ተፈጻሚነት አይኖ ራቸውም ።

ቍ ፱፻፻፸፱ ። ለባለንብረቱ ጥቅም በማይሰጥ ሁኔታ የተፈጸሙ የሥራ ጉዳይ አመራሮች ።

(፩) የሥራው አመራር ጉዳይ የተወሰነው ለባለንብረቱ ጥቅም ሳይሆን ሥራ መሪው ለራሱ ጥቅም ሲል በሌላው ሰው ጉዳይ ውስጥ ገብቶ ሥራውን ለመምራት ወጥኖ እንደ ሆነ ፤ ያለአገባብ ስለ መበ ልጸግ ጉዳይ የተወሰነው ድንጋጌ ሊጸና ይችላል ።
እንዲሁም አስፈላጊ ሆኖ የተገመተ እንደ ሆነ ከውል ውጭ የሚመ ጣን አላፊነት ስለሚመለከተው ጉዳይ የተወሰነው ድንጋጌ የሚጸና ይሆናል ።

(፪) ይህ ሥራ መሪ ያካሄደው የሌላው ሰው ጉዳይ ከራሱ ሥራ ጋራ የተያያዘ ግንኙነት ያለው ሆኖ አንዱ ሥራ ካንደኛው ተለይቶ ብቻ ውን ሊካሄድ የማይችል በመሆኑ ምክንያት የሌላውን ሰው ሥራ ከራሱ ሥራ ጋራ ደርቦ መርቶት እንደ ሆነም ምን ጊዜም ቢሆን በዚህ ምዕራፍ ላይ የተመለከቱት ድንጋጌዎች መጽናታቸው አይ ቀርም ።

ቍ ፱፻፻፹ ። የሥራ መሪው ግዴታዎች ።

(፩) የሌላውን ሰው የሥራ ጉዳይ ለመምራት የወጠነው የሥራ መሪ ፤

የወጠነውን ፡ የሥራ ፡ ጉዳይ ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ለባለንብረቱ ፡ የማስታወቅ ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

(፪) የጉዳዩ ፡ ባለቤት ፡ የሥራውን ፡ ጉዳይ ፡ ራሱ ፡ ለማካሄድ ፡ እስኪችል ፡ ድረስ ፤ ሥራ ፡ መሪው ፡ የወጠነውን ፡ የሌላውን ፡ ሰው ፡ ሥራ ፡ መቀጠል ፡ አለበት ።

(፫) የሥራውን ፡ ሁኔታ ፡ መግለጫ ፡ ስለ ፡ መስጠት ፡ ጉዳይ ፡ አንድ ፡ ተወካይ ፡ ሊፈጽመው ፡ የሚገባውን ፡ ጉዳይ ፡ የመፈጸም ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፻፸፪፻፷፭ ። ትጋትና፡አላፊነት ።

(፩) ሥራ ፡ መሪው ፡ ለማከናወን ፡ የወጠነውን ፡ ሥራ ፤ እንደ ፡ መልካም ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ አባት ፡ ለቤተ ፡ ዘመዱ፡እንደሚያስብና ፡ እንደሚጠነቀቅ ፡ ያህል ፡ በጥን ቃቄና ፡ በትጋት ፡ ማከናወን ፡ ይገባዋል ።

(፪) ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፤ ዳኞች ፡ ከሥራ ፡ መሪው ፡ ጥፋት ፡ የተነሣ ፡ ለሚደር ሰው ፡ ካሣና ፡ ኪሣራ ፡ አከፋፈል ፡ ጉዳይ ፡ ውሳኔ ፡ ለመስጠት ፡ ሲያስቡ ፡ ሥራ ፡ መሪው ፡ የሌላውን ፡ ሰው ፡ ሥራ ፡ ለማካሄድ ፡ ያነሣሡትን ፡ አጋጣሚ ፡ ምክንያቶች ፡ ገምቶ ፡ መሠረት ፡ በማድረግ ፡ የኪሣራውን ፡ ውሳኔ ፡ ከዚሁ ፡ ጋራ ፡ ማመዛዘን ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፪፻፸፪፻፷፮ ። የመሪው፡ችሎታ ፡ ማጣት ።

ሥራ ፡ መሪው ፡ ይህን ፡ ሥራ ፡ ለመምራት ፡ በውል ፡ ግዴታ ፡ ለመግባት ፡ የማይችል ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ በመራው ፡ ሥራ ፡ አላፊ ፡ የሚሆነው ፡ በጥቅሙ ፡ በከበረበት ፡ መጠን ፡ ተመዛዛኝ ፡ ሊሆን ፡ በሚቻል ፡ ግምት ፡ ወይም ፡ በክፉ ፡ ልቡና ፡ በሥራው ፡ ካገኘው ፡ ትርፍ ፡ ባስቀረው ፡ ጥቅም ፡ ልክ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፸፪፻፷፫ ። ቅን፡ልቡና ።

(፩) የሥራ ፡ መሪው ፤ ከባለንብረቱ ፡ ጋራ ፡ በሚያደርገው ፡ የሥራ ፡ ግንኙነት ፡ ጉዳይ ፡ ሁሉ ፡ የቅን ፡ ልቡናን ፡ ደንብ ፡ መከተል ፡ አለበት ።

(፪) እንደዚህ ፡ ላለው ፡ ነገር ፡ የውክልናን ፡ ሥልጣን ፡ ስለሚመለከቱት ፡ ጉዳ ዮች ፡ የተሰጠው ፡ ድንጋጌ ፡ ይጸናል ።

ቊ ፡ ፪፻፸፪፻፷፬ ። የባለንብረቱ ፡ ግዴታዎች ።

(፩) የሥራው ፡ አመራር ፡ እንዲወጠንና ፡ በሥራ ፡ መሪው ፡ እንዲካሄድ ፡ የባለቤቱ ፡ ጥቅም ፡ የሚያስገድድ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሥራ ፡ መሪው ፡ በስሙ ፡ የወጠነውን ፡ የሥራ ፡ ተግባር ፡ ባለንብረቱ ፡ ሊያጸድቅለት ፡ ይገባዋል ።

(፪) ሥራ ፡ መሪውም ፡ ይህን ፡ ሥራ ፡ ስለ ፡ መራለት ፡ ሥራውን ፡ ለማካሄድ ፡ ያወ ጣውን ፡ ወጪ ፡ መክፈል ፡ ለድካሙም ፡ የሚገባውን ፡ ዋጋ ፡ መስጠትና ፡ ለሥራውም ፡ መምራት ፡ ጉዳይ ፡ ያወጣውን ፡ ወጪ ፡ መተካት ፤ በራሱ ፡ ጥፋት ፡ ሳይሆን ፡ በሥራው ፡ ጉዳይ ፡ ለደረሰበት ፡ አደጋ ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(ቨ) ለሥራው ፡ ማካሄጃ ፡ በሥራ ፡ አስኪያጁ ፡ ሒሳብ ፡ ወጪ ፡ የሆነውን ፡ ገን ዘብ ፡ አንዳችም ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ አስፈላጊ ፡ ሳይሆን ፡ ወጪ ፡ ከሆነበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ወለድ ፡ ይታሰብለታል ።

ቊ፡፪፻፫፻፫፰።የሥራውን ፡ ማጽደቅ ፡ ጕዳይ ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ።

በሕጉ ፡ መሠረት ፡ ወይም ፡ በሥራው ፡ የጕዳዩ ፡ ባለቤት ፡ የሥራውን ፡ አመራር ፡ ተግባር ፡ ለሥራ ፡ መሪው ፡ የሚያጸድቅለት ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ውክልና ፡ ጕዳይ ፡ የወጣው ፡ ደንብ ፡ ይጸናበታል ።

አምስተኛ ፡ መጽሐፍ

ስለ ፡ ልዩ ፡ ውሎች ።

አንቀጽ ፡ ፲፭ ።

መብቶች ፡ ማስተላለፍን ፡ ስለሚመለከቱ ፡ ውሎች ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

ስለ ፡ ሽያጭ ።

ቊ፡፪፻፫፻፮። ትርጓሜ ።

ሽያጭ ፡ ማለት ፡ ሻጭ ፡ የሆነው ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ ገዥ ፡ ለሆነው ፡ ሌላ ፡ ወገን ዋጋው ፡ በገንዘብ ፡ የተወሰነውን ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ገዢው ፡ ሊከፍለው ፡ ግዴታ ፡ በገባበት ፡ መሠረት ፡ ሊያስረክብና ፡ ሀብትነቱን ፡ ሊያስተላልፍ ፡ የሚገደድበት ፡ ውል ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፯። የዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ተፈጻሚነት ። (፩) ግዙፍነት ፡ ያለው ፡ ተንቀሳቃሽ ።

(፩) በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ የተወሰኑት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ግዙፍነት ፡ ባላቸው ፡ ተንቀሳቃሾች ፡ ነገሮች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ግዙፍነት ፡ ያላቸውን ፡ አንዳንድ ፡ ዐይነት ፡ ተንቀሳቃሾች ፡ የሆኑትን ፡ ነገሮች ፡ ስለሚመለከት ፡ የመሸጥ ፡ ውል ፤ የተወሰኑ ፡ ልዩ ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፰ ። (፪) ከማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የማይለይ ፡ አካል ፡ የሆነ ፡ ክፍል ።

(፩) ከማይንቀሳቀሱ ፡ ነገሮች ፡ ጋራ ፡ የተያያዙ ፡ ክፍሎች ፡ መሸጥ ፡ እነዚህ ፡ ክፍሎች ፡ በተደረገው ፡ ውል ፡ ምክንያት ፡ ከማይንቀሳቀሰው ፡ ነገር ፡ ተለይተው ፡ ግዙፍነት ፡ እንዳላቸው ፡ ተንቀሳቃሾች ፡ በመሆን ፡ ለገዢው ፡ መተላለፍ ፡ የሚገባቸው ፡ ሲሆን ፡ የተንቀሳቃሽ ፡ ንብረት ፡ መሸጥ ፡ ይባላል ።

(፪) ይልቁንም ፡ እንደዚህ ፡ የሚሆንበት ፤ ሰብልን ፡ ወይም ፡ የሚፈርስ ፡ ሕንጻ ፡ የተሠራባቸው ፡ ነገሮችን ፡ ወይም ፡ ድንጋይን ፡ እብነ ፡ በረድን ፤ እነዚህን ፡ የመ

ሳሰሉትን ፡ ከመሬት ፡ የሚወጡትን ፡ ነገሮች ፡ የመሸጥ ፡ ነገር ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፸፱፻፷፱ ። የማስረከብ ፡ ስምምነት ።

ስለዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ተፈጻሚነት ፤ የሚሠሩትን ፡ ወይም ፡ የሚወጡትን ፡ ግዙፍነት ፡ ያላቸውን ፡ ተንቀሳቃሾች ፡ ነገሮች ፡ ስለ ፡ ማስረከብ ፡ የሚደረገው ፡ ውል ፡ እነዚህን ፡ የተባሉትን ፡ ነገሮች ፡ ለማስረከብ ፡ ግዴታ ፡ የገባው ፡ ሰው ፡ ለሚሠራው ፡ ወይም ፡ ለሚወጣው ፡ ነገር ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ዐይነተኞች ፡ ነገሮች ፡ መስጠት ፡ ያለበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ እንደ ፡ ሽያጭ ፡ ውል ፡ ይቈጠራል ።

ክፍል ፡ ፩ ።
የውሉ ፡ አደራረግ ።

ቍ ፡ ፬፻፸፱፻፸ ። የሚሸጠው ፡ ነገር ።

(፩) የሚሸጠው ፡ ነገር ፤ የሻጩ ፡ ገንዘብ ፡ ሆኖ ፡ ሀልዎት ፡ ያለው ፡ ነገር ፡ ለመ ሆን ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ የሽያጩ ፡ ጕዳይ ፡ ሻጩ ፡ ወደፊት ፡ ለገዢው ፡ የሚያስረክበውና ፡ ሠርቶ ፡ ለማውጣት ፡ ግዴታ ፡ የሚገባበት ፡ ነገር ፡ ለመሆን ፡ ይችላል ።

(፫) እንዲሁም ፡ ደግሞ ፤ የሌላ ፡ ገንዘብ ፡ በሆነ ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፬፻፸፱፻፹፩ ። ዋጋውን ፡ ሌላ ፡ ሽማግሌ ፡ እንዲገምተው ፡ ስለ ፡ መተው ።

(፩) ዋጋውን ፡ ሌላ ፡ ሽማግሌ ፡ እንዲገምተው ፡ ለመተው ፡ ይቻላል ።

(፪) የተባለው ፡ ሌላ ፡ ሽማግሌ ፡ ዋጋውን ፡ ለመገመት ፡ ያልፈለገ ፡ ወይም ፡ ያል ቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሽያጩ ፡ ይቀራል ።

ቍ ፡ ፬፻፸፱፻፹፪ ። የውሉ ፡ ዐይነት ።

(፩) የሽያጩ ፡ ውል ፡ ያለአንዳች ፡ ሁኔታ ፡ ወይም ፡ ሁኔታ ፡ ያለበት ፡ መሆን ፡ ይች ላል ።

(፪) ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ ሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ የገቡባቸው ፡ ግዴታዎች ፡ የውሉን ፡ መኖር ፡ የሚነኩ ፡ ምክንያቶች ፡ ለመሆን ፡ አይችሉም ።

ክፍል ፡ ፪ ።
ስለ ፡ ውሉ ፡ መፈጸም ።

ቍ ፡ ፬፻፸፱፻፹፫ ። ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ።

(፩) ሻጩ ፤ በውሉና ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ እንደ ፡ ተመለከቱት ፡ ሁኔታዎች ፡ የሸጠውን ፡ ነገር ፡ ማስረከብ ፡ ግዴታው ፡ ነው ።

(፪) ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ ነገር ፡ ባለሀብትነት ፡ ለገዢው ፡ ለማዛወርና ፡ ለዚህም ፡ ለሸጠው ፡ አንዳንድ ፡ ጕድለቶች ፡ ዋቢ ፡ መሆን ፡ ግዴታው ፡ ነው ።

(ይ) ከዚህም ፡ በቀር ፤ በሽያጭ ፡ ውል ፡ የተጣሉበትን ፡ ሌሎች ፡ ግዴታዎች ፡ ለመ ፈጸም ፡ ይገደዳል ።

(ሀ) የማስረከብ ፡ ግዴታ ።

ቊ ፡ ፪፻፱፻፫፩ ። በግዴታው ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ ነገር ።

ማስረከብ ፡ ማለት ፡ በውሉና ፡ በተጨማሪው ፡ ውስጥ ፡ የተመለከተውን ፡ ነገር ፡ ለገዢው ፡ በውሉ ፡ ልክ ፡ መስጠት ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፱፻፫፪ ። በግምት ፡ የሚወሰን ፡ ብዛት ።

(፩) ሻጩ ፤ ብዛቱ ፡ በግልጽ ፡ የተወሰነ ፡ ነገር ፡ ለማስረከብ ፡ ግዴታ ፡ ገብቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለገዢው ፡ ጥቅም ፡ ሲባል ፡ ብቻ ፡ የተደረገ ፡ መሆኑን ፡ የሚገልጹ ፡ ምክ ንያቶች ፡ ካልተገኙበት ፡ በቀር ፡ የሚሰጠውን ፡ ነገር ፡ የብዛት ፡ ልክ ፡ መወ ሰን ፡ የሻጩ ፡ ነው ።

(፪) በተደረገው ፡ ውል ፡ ይህን ፡ ያህል ፡ ይሁን ፡ በተባለው ፡ የግምት ፡ ብዛትና ፡ በውነተኛው ፡ ባስረከበው ፡ ብዛት ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ ልዩነት ፡ የተገዛው ፡ ነገር ፡ የአንድ ፡ መርከብ ፡ ሙሉ ፡ ጭነት ፡ የንግድ ፡ ዕቃ ፡ ሲሆን ፡ ከመቶ ፡ ዐሥር ፡ በሌላ ፡ ጊዜ ፡ ግን ፡ ከመቶ ፡ አምስት ፡ በላይ ፡ መሆን ፡ የለበትም ።

ቊ ፡ ፪፻፱፻፫፫ ። የማስረከቢያው ፡ ጊዜ ።

የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ የማስረከቢያው ፡ ጊዜ ፡ በሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ቃል ፡ ያልተገለጸ ፡ ሲሆን ፤ ገዢው ፡ አስረክበኝ ፡ ብሎ ፡ ሲጠይቅ ፤ ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ ነገር ፡ ወዲያውኑ ፡ ማስረከብ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፻፱፻፫፬ ። በተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የሚደረግ ፡ ማስረከብ ።

የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ ማስረከብ ፡ የሚፈጸምበት ፡ በእንደዚህ ፡ ያለ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ይሁን ፡ በመባባል ፡ ሁለት ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ የተስማሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገዥው ፡ የሚረከብበትን ፡ ቀን ፡ የሚወስንበት ፡ ምክንያት ፡ ካልተገኘ ፡ በቀር ፤ የሸጠውን ፡ ነገር ፡ የማስረከቢያውን ፡ ቀን ፡ መወሰን ፡ የሻጩ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፱፻፫፭ ። የማስረከቢያውና ፡ የዋጋው ፡ መክፈል ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ መሆን ።

(፩) በውሉ ፡ የተነገረ ፡ ተቃራኒ ፡ ነገር ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የተሸጠውን ፡ ማስረከብ ፡ ከዋጋው ፡ መክፈል ፡ ጋራ ፡ በአንድ ፡ ጊዜ ፡ መሆን ፡ አለበት ።

(፪) በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ሻጩ ፡ ዋጋው ፡ እስኪከፈልለት ፡ ድረስ ፡ የሸጠውን ፡ ነገር ፡ ብጂ ፡ ይዞ ፡ ለመቈየት ፡ መብት ፡ አለው ።

ቊ ፡ ፪፻፱፻፫፮ ። የማስረከቢያው ፡ ቦታ ። (፩) መሠረት ።

የተሸጠው ፡ ነገር ፡ መረከቢያ ፡ ቦታ ፡ በሁለት ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ያልተገለጸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ ነገር ፡ ማስረከብ ፡ ያለበት ፡ ውሉ ፡ በተዋዋለበት

ጊዜ ፡ በነበረው ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ባይኖረው ፡ ዘወትር፡ በሚቀመጥበት ፡ መኖሪያ ፡ ቤቱ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፹፪።(፪)ልዩነት ።

(፩) የተሸጠው ፡ አንድ ፡ የተረጋገጠ ፡ ነገር ፡ ሲሆንና ፡ ሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች፡ ውሉ ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ የተባለው ፡ ነገር ፡ ያለበትን ፡ ቦታ ፡ ያወቁ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ ነገር ፡ ማስረከብ ፡ ያለበት ፡ በዚሁ ፡ በተባለው ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ የተሸጡት ፡ ነገሮች ፡ አንድ ፡ ዐይነት ፡ ሆነው ፡ ከአንድ፡የንግድ፡ ዕቃ ፡ ማከማቻ ፡ ውስጥ ፡ የሚወሰዱ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ጠቅላላ ፡ ነገር ፡ ሲሆኑ ፤ ወይም ፡ ውሉ ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ በሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋ ዮች ፡ በታወቀ ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ የሚሠሩ ፡ ወይም ፡ የሚወጡ ፡ ሲሆኑም ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንደ ፡ ተነገረው ፡ ይሆናል ።

(ለ) ባለሀብትነቱን ፡ ለገዢው ፡ የማስተላለፍ ፡ ግዴታ ።

ቍ ፡፱፻፹፪።(፩)ባለሀብትነቱን፡ለገዢው፡ለማስተላለፍ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑ ፡ ግዴታዎች ።

ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ ነገር ፡ የማያስነካ ፡ መብት ፡ ለገዢው ፡ ለማስተላለፍ ፡ አስ ፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ተግባሮች ፡ ለመፈጸም ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፻፹፪።(፪) ። የኔ፡ነው ፡ ባይ ፡ ሲመጣ ፡ መድን ፡ ስለ፡መሆን ።(፩)መሠረቱ ።

በተሸጠው ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ በውሉ ፡ ጊዜ ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ በነበረው ፡ መብት ፡ ምክ ንያት ፡ ሻጩ ፡ የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ ይለቀቅልኝ ፡ የሚ ለውን ፡ መጪ ፡ ለመመለስ ፡ ለገዢው ፡ መድን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፹፪።(፫) ። (፪) ስለ፡መድኑ ፡ የተሰጠ፡ሕጋዊ ፡ ወሰን ።

(፩) ገዢው ፡ በገዛው ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ይለቀቅልኝ ፡ ባይ ፡ መኖሩን ፡ በውሉ ፡ ጊዜ ፡ ዐውቆ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሻጩ ፡ መጪውን ፡ ለመመለስ ፡ ቃሉን ፡ ሰጥቶ ፡ ካል ተገኘ ፡ በቀር ፡ መድንነት ፡ የለበትም ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ በእንደዚህ ፡ ያለ ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ ይለቀቅልኝ ፡ ባይነቱ ፡ ሻጩ፡ በሰጠው ፡ የዋስትና ፡ መያዣ፡ምክንያት ፡ የተፈጠረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለሸጠው ፡ ነገር ፡ መድንነቱ ፡ የርሱ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፱፻፹፪።(፬)።መድን፡ላለመሆን፡የሚደረግ፡ውለታ ።

(፩) ይለቀቅልኝ ፡ ባይ ፡ (መጪን) ፡ ለመመለስ ፡ የሻጩን ፡ መድንነት ፡ የሚያስ ቀሩ ፡ ወይም ፡ የሚቀንሱ ፡ ውለታዎች ፡ በጠባቡ ፡ መተርጐም ፡ አለባቸው ።

(፪) የተሸጠው ፡ ነገር ፡ ለይለቀቅልኝ ፡ ባይ ፡ በሚለቀቅበት ፡ ጊዜ ፡ በግልጽ ፡ የገባ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ እንዚህ ፡ ውለታ

ዎች ፡ በሽያጩ ፡ ላይ ፡ የተቀበለውን ፡ ዋጋ ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ ለገ ዢው ፡ የመመለስ ፡ ግዴታ ፡ እንዲኖር ፡ ያደርጋሉ ።

(ቮ) ሻጩ ፤ በሸጠው ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ያለውን ፡ የይለቀቅልኝ ፡ ባይ ነት ፡ መብት ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ሰውሮት ፡ ቢገኝ ፡ ወይም ፡ ይህ ፡ ይለቀቅልኝ ፡ ባይነት ፡ ሻጩ ፡ በሠራው ፡ ሥራ ፡ ምክንያት ፡ የተፈጠረ ፡ ሲሆን ፤ አላፊነትን ፡ የሚያስቀር ፡ ወይም ፡ የሚቀንስ ፡ ማንኛቸውም ፡ ውለታ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፸፱፱፱፮ ። ሻጩን፡በዋቢነት፡ስለ፡ማሳለፍ ።

(ፈ) የኔ ፡ ነው ፡ ባይ ፡ የተነሣበት ፡ ገዥ ፡ በርሱ ፡ ላይ፡ ለተነሣው ፡ ሙግት ፡ ሻጩን ፡ በዋቢነት ፡ ማሳለፍ ፡ አለበት ።

(ፉ) ሻጩ ፡ በሚገባ ፡ ጊዜ ፡ ለነገሩ ፡ እንዲያልፍ ፡ ሲጠየቅ ፤ ይለቀቅልኝ ፡ ባይ ፡ የመጣው ፡ በገዢው ፡ በሚመካኝ ፡ ምክንያት ፡ መሆኑን ፡ ካላስረዳ ፡ በቀር ፤ ዋቢ ፡ የመሆን ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

(ፑ) ሻጩ ፡ ለነገሩ ፡ እንዲያልፍ ፡ ያልተጠየቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በአስፈላጊው ፡ ጊዜ ፡ ለነገሩ ፡ ቢያልፍ ፡ ኖሮ ፡ ሙግቱ ፡ ለርሱ ፡ ይቀናው ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ በሚያስ ረዳበት ፡ መጠን ፡ ለነገሩ ፡ ያለ ፡ ማለፉ ፡ ምክንያት ፡ ሳይነካው ፡ ከአላፊነት ፡ ግዴታ ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ፱፸፱፱፱፮።ግልግል።

ግዥው ፡ በዳኛ ፡ ፊት ፡ ከሚደረገው ፡ ክርክር ፡ ውጭ ፡ ለሌላ ው፡ ሦስተኛ ፡ ሰው ፡ መብቱን ፡ ዐውቆለት ፡እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ከተባለው ፡ ሦስተኛ ፡ ሰው ፡ ጋራ ፡ ወዶ ፡ ተገላግሎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሻጩ ፡ የኔ ፡ ነውና ፡ ይለቀቅልኝ ፡ ባይ ፡ መጪን ፡ ለመመ ለስ ፡ የማይችል ፡ መሆኑን ፡ ካላስረዳ ፡ በቀር ፡ ገዢው ፡ ሻጩ ፡ እንዲያልፍለት ፡ መድ ንነቱን ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

(ሐ) በተሸጠው ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ለሚገኝ ፡ ጉድለት ፡ ዋቢ ፡ መሆን ።

ቊ፡፱፸፱፱፱፯።መሠረቱ።

ሻጩ ፡ ያስረከበው ፡ ነገር ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ትክክል ፡ ለመሆኑና ፡ ጉድለትም ፡ የሌ ለበት ፡ ለመሆኑ ፡ ለገዢው ፡ መድን ፡ (አላፊ) ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፸፱፱፱፰ ። እንደ ፡ ውሉ፡ትክክል፡ስለ፡መሆኑ ።

ዕቃው ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ትክክል ፡ ሆኖ ፡ አልተገኘም ፡ የሚባለው ፡—

(ሀ) ሻጩ ፡ ከተሸጠው ፡ ነገር ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ ብቻ ፡ የሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወዮም ፡ ሻጩ ፡ ሊሰጥ ፡ በውል ፡ ቃል ፡ ከገባበት ፡ ልክ ፡ አብልጦ ፡ ወይም ፡ *አሳንሶ የሰጠ እንደሆነ፤*

(ለ) በውሉ የተመለከተው ሳይሆን ሌላ ነገር ወይም ዐይነቱ ሌላ የሆነውን ነገር የሰጠ እንደሆነ ነው።

ቍ ፡ ፬፺፪፻፹፬ ። ዋቢ ፡ ያላቸው ፡ ጉድለቶች ።

ዋቢ ፡ ሊሰጥበት ፡ የሚገባው ፡—

(ሀ) የሸጠው ፡ ነገር ፡ ለደንበኛው ፡ አገልግሎት ፡ ወይም ፡ በንግድ ፡ ረገድ ፡ ለመ ጠቀሚያ ፡ ጥሩነት ፡ የሌላቸው ፡ ሲሆን ፤

(ለ) የሸጠው ፡ ነገር ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ በግልጽ ፡ ወይም ፡ በውስጣዊ ፡ አሳብ ፡ ለተነገረው ፡ ልዩ ፡ አገልግሎት ፡ የሚሆኑ ፡ አስፈላጊ ፡ የሚሆኑት ፡ ጥሩነት ፡ የሌሉት ፡ ሲሆን ፤

(ሐ) ዕቃዎቹ ፡ በውሉ ፡ ቃል ፡ ውስጥ ፡ በግልጽ ፡ ወይም፡ በዝምታ ፡ የተመለከ ተው ፡ ዐይነታቸው ፡ ወይም ፡ ልዩነታቸው ፡ የሌለ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፺፪፻፹፭ ። የማመዛዘን ፡ ግምት ፡ ስለሚደረግበት ፡ ጊዜ ።

(፩) ዕቃው ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ትክክል ፡ መሆኑ ፡ እንዲሁም ፡ ጉድለቶች ፡ የሌሉበት ፡ መሆኑ ፡ የሚወሰነው ፤ የአደጋ ፡ አላፊነት ፡ በሚዛወርበት ፡ ጊዜ ፡ ዕቃው ፡ በነ በረው ፡ ሁኔታ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

(፪) ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ወይም ፡ ለጉዶለው ፡ ነገር ፡ ምትክ ፡ ይሰጥ ፡ ብሎ ፡ መግለጫ ፡ በመስጠት ፡ ምክንያት ፡ የአደጋ ፡ ኪሣራ ፡ አላፊነት ፡ አልተዛወረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዕቃው ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ትክክል ፡ ኑሮ ፡ ቢሆን ፡ የአደጋ ፡ ኪሣራ ፡ ይዛ ወር ፡ ነበር ፡ የሚባልበትን ፡ ጊዜ ፡ መሠረት ፡ በማድረግ ፡ ነው ።

(፫) በዕቃው ፡ ላይ ፡ የተገኘ ፡ ጉድለት ፡ ወይም ፡ የዕቃው ፡ ትክክል ፡ ያለመሆን ፡ የደረሰው ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ከተመለከተው ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ ቢሆንም ፡ ዕቃው ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ትክክል ፡ ያልሆነው ፡ ወይም ፡ ጉድለት ፡ የደረሰበት ፡ በሻጩ ፡ አድራጎት ፡ ወይም ፡ እሱ ፡ አላፊ ፡ በሆነው ፡ ሰው ፡ አድራጎት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዕቃው ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ትክክል ፡ ሳይሆን ፡ ለመቅረቱ ፡ ወይም ፡ ጉድ ለት ፡ ያለበት ፡ ሆኖ ፡ ለመገኘቱ ፡ ሻጩ ፡ መድን ፡ መሆን ፡ ይገባዋል ።

ቍ ፡ ፬፺፪፻፹፮ ። ገዢው ፡ የሚያደርገው ፡ ምርመራ ።

(፩) ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ ለመመርመር ፡ እንደ፡ተቻለው ፡ ወዲያው ፡ ባጭር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ነገሩን ፡ መመርመር ፡ አለበት ።

(፪) ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የዚህ ፡ ምርመራ ፡ አሠ ራር ፡ ፎርም ፡ ምርመራው ፡ በሚፈጸምበት ፡ ስፍራ ፡ ባሉት ፡ ልማዶች ፡ መሠ ረት ፡ ይፈጸማል ።

(፫) ገዢው ፡ በምርመራው ፡ ውጤት ፡ እጠቀማለሁ ፡ የሚል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዕቃ ውን ፡ የጥፋት ፡ አደጋ ፡ የሚያገኘው ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፤ ሻጩን ፡ ወይም ፡ ወኪሉን ፡ በምርመራው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ መጥራት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፬፺፪፻፹፯ ። ገዢው ፡ የሚያደርገው ፡ ማስታወቅ ።

(፩) የተደረገው ፡ ምርመራ ፡ ዕቃው ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ትክክል ፡ አለመሆኑን ፡ ወይም ፡ ጉድለት ፡ ያለው ፡ መሆኑን ፡ የገለጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገዢው ፡ ይህንኑ ፡ ባጭር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ለሻጩ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

BACK

(፪) ጕድለቱን ፡ ሲያስታውቅ ፡ ገዢው ፡ እንደ ፡ ልማድ ፡ አሠራርና ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ የጕድለቱን ፡ ዐይነት ፡ መለየት ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፻፹፪፻፯፫ ። አለማስታወቅ ።

(፩) ገዢው ፡ የነገሩን ፡ ጕድለት ፡ ሳያስታውቅ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሻጩ ፡ ጕድለት ፡ መኖሩን ፡ ካላመነ ፡ በቀር ፤ ገዢው ፡ ዕቃው ፡ ከውሉ ፡ ስምምነት ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ዐይነት ፡ አይደለም ፡ ወይም ፡—

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ እንደ ፡ አሠራሩ ፡ ልማድ ፡ በተደረገው ፡ ምርመራ ፡ ሊገለጽ ፡ ያልቻለው ፡ ጕድለት ፡ በኋላ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተባለው ፡ ጕድለት ፡ እንደ ፡ ተገለጸ ፡ ገዢው ፡ ወዲያው ፡ በፍጥነት ፡ የተገለጸውን ፡ ጕድለት ፡ ለሻጩ ፡ ካስታወቀ ፡ ስለ ፡ ጕድለቱ ፡ ሻጩን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) አስቦ ፡ ገዢውን ፡ እንዲታለል ፡ ያግባባ ፡ ሻጭ ፡ ጕድለቱ ፡ እንደሚገባ ፡ በቂ ፡ ሆኖ ፡ አልተለየልኝም ፡ ወይም ፡ በአስፈላጊ ፡ ጊዜ ፡ አላስታወቅኁኝም ፡ በማለት ፡ ከአላፊነት ፡ ሊያመልጥ ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፪፻፹፪፻፯፬ ። የስምምነት ፡ አላፊነት ።

ሻጩ ፡ የገባበት ፡ አላፊነት ፤ ለነገሩ ፡ አንዳንድ ፡ ዐይነት ፡ ወይም ፡ ለነገሩ ፡ መልካም ፡ አገልግሎት ፤ እስከዚህ ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ ነው ፡ ሲል ፡ ጊዜ ፡ በመወሰን ፡ ዋቢ ፡ ሆኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገዢው ፡ የነገሩን ፡ ጕድለት ፡ በዚያው ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ለሻጩ ፡ ማስታወቅ ፡ በቂው ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፹፪፻፯፭ ። የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ ጕድለቶች ፡ ገዢው ፡ ስለ ፡ ማወቁ ።

(፩) ሻጩ ፡ የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ ጕድለቶች ፡ ውሉ ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ ገዢው ፡ ዐውቆዋቸው ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ያስረዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዋቢነት ፡ አይያዝም ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ሻጩ ፡ የገባበት ፡ አላፊነት ፡ ግልጽ ፡ ቢሆንም ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፹፪፻፯፮ ። የገዢው ፡ ከባድ ፡ ቸልተኛነት ።

(፩) የተሸጠው ፡ ነገር ፡ ጕድለቶች ፡ ግልጽ ፡ ሆነው ፡ የሚታዩ ፡ እንደ ፡ ሆኑና ፡ ገዢው ፡ ያላወቃቸውም ፡ ከራሱ ፡ ከባድ ፡ ቸልተኛነት ፡ ብቻ ፡ የተነሣ ፡ ሲሆን ፡ ሻጩ ፡ ለነዚሁ ፡ ጕድለቶች ፡ ዋቢ ፡ አይሆንም ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ በዚህም ፡ ጊዜ ፡ ቢሆን ፤ ሻጩ ፡ ለተሸጠው ፡ ነገር ፡ ጕድለት ፡ የለበትም ፡ ሲል ፡ በግልጽ ፡ አስታውቆ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ለዕቃው ፡ አንዳንድ ፡ ዐይነት ፡ ዋቢ ፡ በመሆን ፡ ተዋውሎ ፡ ሲገኝ ፡ አላፊነት ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፻፹፪፻፯፯ ። ከዋቢነት ፡ የሚያድን ፡ የውል ፡ ቃል ።

የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ ጕድለቶች ፡ ገዢው ፡ እንዳያውቃቸው ፡ ሻጩ ፡ በተንኰል ፡ ደብቋቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አላፊነትን ፡ የሚሰርዙ ፡ ወይም ፡ የሚቀንሱ ፡ ውለታዎች ፡ ፈራሾች ፡ ናቸው ።

BACK

ቍ ፡ ፪፻፹፪፻፯፷፰ ። የዋቢነት፡ክስ፡የሚቀርብበት ፡ጊዜ ።

(፩) ክስ ፡ ማቅረቡን ፡ የከለከለው ፡ የሻጩ ፡ አጭበርባሪነት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ገዢው ፡ ዕቃው ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ትክክል ፡ አለመሆኑን ፡ ወይም ፡ ጒድለት ፡ ያለበት ፡ መሆኑን ፡ ካስታወቀበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ ክስ ፡ ያላቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዕቃው ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ትክክል ፡ አይደለም ፡ ወይም ፡ ጒድለት ፡ ያለበት ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ የመክሰስ ፡ መብቱን ፡ ያጣል ።

(፪) ሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ይህን ፡ የተባለውን ፡ ጊዜ ፡ ለማሳጠር ፡ አይችሉም ።

(፫) ስለ ፡ ተባለው ፡ ዐይነት ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ነገሩ ፡ መልካም ፡ አገልግሎት ፡ ሻጩ፡ የሰጠው ፡ ዋቢነት ፡ ለተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገዢው ፡ ክሱን ፡ ለማቅረብ ፡ መነሻ ፡ የሚያደርገው ፡ የቱባለው ፡ ጊዜ ፡ የተፈጸመበትን ፡ ቀን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፹፪፻፯፱ ። የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ሲያልፍ፡የገዢው፡ሁኔታ ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተመለከተው ፡ ቍጥር ፡ የተነገረው ፡ ጊዜ ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ ከውሉ ፡ ጋራ ፡ ትክክል ፡ ያለመሆኑን ፡ ወይም ፡ ጒድለቱን ፡ ለማንሣት ፡ አይችልም ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ ዋጋውን ፡ ያልከፈለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የነገሩን ፡ ከውሉ ፡ ጋራ ፡ ያለ መስማማት ፡ ወይም ፡ ጒድለት ፡ በቂ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ አስታውቆ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገዢው ፡ ስለ ፡ አከፋፈል ፡ ለሚደረግለት ፡ ጥያቄ ፡ የዋጋውን ፡ መቀነስ ፡ ወይም ፡ በተገኘው ፡ ጒድለት ፡ ምክንያት ፡ ስለ ፡ ደረሰበት ፡ ጒዳት ፡ ኪሣራ ፡ መክፈልን ፡ መቃወሚያ ፡ ሊያደርጋቸው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፹፪፻፲ ። ጒድለትን ፡ ለማደስ ፡ የሚችል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ሽያጩ ፡ እንድ ፡ ዐይነት ፡ ባላቸው ፡ ነገሮች ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሻጩ ፤ በውሉ ፡ የተወሰኑት ፡ ጊዜዎች ፡ እስኪያልፉ ፡ ድረስ ፡ ጒድለት ፡ በተገኘባቸው ፡ ነገሮች ፡ ፋንታ ፤ አዲስ ፡ የሆኑትን ፡ ነገሮች ፡ ለማቅረብ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ሽያጩ ፡ በገዢው ፡ ልዩ ፡ ትእዛዝ ፡ መሠረት ፡ ሻጩ ፡ በሚሠራቸው ፡ ወይም ፡ በሚያወጣቸው ፡ ነገሮች ፡ ሲሆን ፤ የነዚህ ፡ ነገሮች ፡ የመረከባቸው፡ መዘግየት፡ ለገዢው ፡ ችግር ፡ ወይም ፡ ኪሣራ ፡ የሚያመጣበት ፡ አይሁን ፡ እንጂ ፤ ነገሮቹን፡ ለማስረከብ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ካለፈ ፡ በኋላም ፡ ቢሆን ፤ በነገሮቹ ፡ የተገኙትን ፡ ጒድለቶች ፡ በቂ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ለማደስ ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ይሆናል ።

(፫) ስለ ፡ ጒዳት ፡ የተወሰነው ፡ ኪሣራ ፡ መቀበል ፡ መብት ፡ ለገዢው ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ነው ።

(መ) የሻጩ ፡ ሌሎች ፡ ግዴታዎች ።

ቍ ፡ ፪፻፹፪፻፲፩ ። አስረጅ ፡ ጽሑፎችን ፡ስለ፡ማስተላለፍ ።

(፩) ሻጭ ፤ የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ የሚመለከቱ ፡ አስረጅ ፡ ጽሑፎችን ፡ ለገዢው ፡ እንዲያስተላልፍ ፡ ልማድ ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሻጭ ፡ የሸጠውን ፡ ነገር ፡ ከማ

ስረከብ ፡ ሌላ ፡ የተባሉትን ፡ አስረጅ ፡ ጽሑፎችን ፡ ለገዢው ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

(፪) ይኸውም ፡ አስረጅ ፡ ጽሑፎቹ ፡ የመስጠት ፡ ሥራ ፡ በውሉ ፡ በተወሰነው ፡ ወይም ፡ ለልማድ ፡ ትክክል ፡ በሆነው ፡ ስፍራ ፡ በሙሉ ፡ ትጋትና ፡ በተቻለ ፡ ፍጥነት ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፫) አስረጅ ፡ ጽሑፎቹ ፡ ክውሉ ፡ ጋራ ፡ የተስማሙ ፡ ካልሆኑ ፡ በቀር ፡ ገዢው ፡ ሊቀበላቸው ፡ አይገደድም ።

ቊ፡፪፯፫፪ ። ኢንሹራንስ ።

አካባቢ፡ ሁኔታዎችን፡ በመመልከት፡ የማመላለስ ፡ኢንሹራንስ ፡ ማድረግ ፡ ልማድ፡ እንደ ፡ ሆነና፡ ሻጩም፡ ራሱ፡ ኢንሹራንስ ፡ ለማድረግና ፡ ለመፈረም ፡ ግዴታ ፡ የሌ ለበት ፡ እንደ፡ ሆነ ፤ ወይም፡ ኢንሹራንስ ፡ እንዲያደርግ ፡ ገዢው ፡ ለሻጩ ፡ አላስታ ወቀው፡ እንደ፡ ሆነ ፤ ወይም፡ እንደዚህ ፡ ያለውን ፡ ኢንሹራንስ ፡ ለመዋዋል ፡ ገዢው ፡ የጠየቀው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሻጭ ፡ አስፈላጊዎች ፡ የሆኑትን ፡ መግለጫዎች ፡ ሁሉ ፡ ለገዢው ፡ ማስታወቅ ፡ ግዴታው ፡ ነው ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

የገዢው ፡ ግዴታዎች ።

ቊ፡፪፯፫፫ ። ጠቅላላ ፡ ድንጋጌ ።

(፩) ገዢው ፡ ዋጋ ፡ ለመክፈልና ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ ለመረከብ ፡ ይገደዳል ።

(፪) ከዚህም ፡ በቀር ፡ ገዢው ፡ በሽያጩ ፡ ውል ፡ የገባባቸውን ፡ ሌሎች ፡ ግዴታ ዎች ፡ ሁሉ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

ቊ፡፪፯፫፬ ። ዋጋውን ፡ የመክፈል ፡ ግዴታ ።

(፩) ዋጋን ፡ የመክፈል ፡ ግዴታ ፡ ዋጋውን ፡ ለመክፈል ፡ ስለ ፡ ማዘጋጀት ፡ ወይም፡ በአላፊነት ፡ ስለ ፡ ማረጋገጥ ፡ በተደረገው ፡ ውል ፡ ወይም ፡ ስለዚህ ፡ ጕዳይ ፡ ባለው ፡ ልማድ ፡ መሠረት ፡ አስፈላጊ ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ሁሉ ፡ የመፈጸምን ፡ ግዴታ ፡ ይጠቀልላል ።

(፪) ገዢው ፡ እንደ ፡ ነገሩ ፡ ሁኔታዎች ፡ የሐዋላ ፡ ደብዳቤ ፡ እንዲሰጥ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ገንዘብ ፡ የሚያሰጥ ፡ ሰነድ ፡ (ክሬዲ ፡ ደኩማንቴር) ፡ እንዲከፍት ፡ ወይም ፡ የባንክ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ዋስ ፡ እንዲሰጥ ፡ ሊገደድ ፡ ይቻላል ።

ቊ፡፪፯፫፭ ። በክብደት ፡ የተወሰነ ፡ ዋጋ ።

ዋጋው ፡ የተወሰነው ፡ በዕቃው ፡ ክብደት ፡ መሠረት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ጥር ጣሬ ፡ ባለ ፡ ጊዜ ፡ መገመት ፡ ያለበት ፡ የዕቃው ፡ የራሱ ፡ ብቻ ፡ ጥሩ ፡ ክብደቱ ፡ ነው ።

ቍ ፪፻፹፫፻፮ ። የታወቀ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ዕቃ ።

የተሸጠው ፡ ዕቃ ፡ በገቢያ ፡ የተወሰነ ፡ ወይም ፡ የታወቀ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ሲሆን ፤ ሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ስለ ፡ ተሸጠው ፡ ነገር ፡ ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ በሚያስረክብበት ፡ ቀንና ፡ ቦታ ፡ በሚገበይበት ፡ ዋጋ ፡ እንደ ፡ ተዋዋሉ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፪፻፹፬ ። ሻጭ ፡ ዘወትር ፡ የሚሸጣቸው ፡ ነገሮች።

(፩) ሽያጩ ፡ ዘወትር ፡ ሻጩ ፡ በሚሸጠው ፡ ነገር ፡ ሲሆን ፡ ሁለት ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ሽያጩ ፡ ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ በሚያስረክብበት ፡ ቀንና ፡ ቦታ ፡ ዘወትር ፡ በሚሸጥበት ፡ ዋጋ ፡ እንደ ፡ ተዋዋሉ ፡ ይቈጠራል ።

(፪) ሻጩ ፡ ባቀረበው ፡ ፋክቱር ፡ ላይ ፡ የተጻፈው ፡ ዋጋ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ከተጻፈው ፡ ዋጋ ፡ ጋራ ፡ ትክክለኛ ፡ ዋጋ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ይገመታል ።

ቍ ፪፻፹፭ ። የዕቃው ፡ ብዛት ፡ በውሉ ፡ ከተመለከተው ፡ ብዛት፡በላይ ፡ ስለ ፡ መሆኑ።

(፩) ሻጩ ፡ በውሉ ፡ ከተመለከተው ፡ ብዛት ፡ በላይ ፡ ዕቃ ፡ ለገዢው ፡ ያቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገዢው ፡ በውሉ ፡ ከተመለከተው ፡ ብዛት ፡ በላይ ፡ የሆነውን ፡ ላለመቀበል ፡ ወይም ፡ ለመቀበል ፡ ይችላል ።

(፪) ገዢው ፡ የቀረበለትን ፡ በሙሉ ፡ የተቀበለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በተጨመረው ፡ ዕቃ ፡ ብዛት ፡ መጠን ፡ ዋጋውን ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፪፻፹፮ ። ዋጋው ፡ የሚከፈልበት ፡ ቦታ።

(፩) ገዢው ፡ በውሉ ፡ በተወሰነው ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ዋጋውን ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) የተወሰነ ፡ ቦታ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገዢው ፡ ዋጋውን ፡ መክፈል ፡ ያለበት፡ በሻጩ ፡ ቤት ፡ ነው ።

(፫) ውሉ ፡ የዋጋው ፡ መከፈል ፡ የተሸጠው ፡ ነገር ፡ ወይም ፡ ሰነዶቹ ፡ በገዢው ፡ እጅ ፡ ሲገቡ ፡ መሆን ፡ አለበት ፡ የሚል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ እንደ ፡ ውሉ ፡ ቃል ፡ ዋጋው ፡ እነዚህ ፡ በሚሰጡበት ፡ ቦታ ፡ ዋጋው ፡ መከፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፪፻፹፯ ። ዋጋው ፡ የሚከፈልበት፡ጊዜ ። ፩ ፡ የጅ ፡ በጅ ፡ ሽያጭ ።

የዋጋው ፡ መከፈል ፡ ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ በሚረከብበት ፡ ጊዜ ፡ ሲሆን ፡ ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ ሳይመረምር ፡ ዋጋውን ፡ ለመክፈል ፡ አይገደድም ።

ቍ ፪፻፹፯፩ ። (፪) የዱቤ፡ሽያጭ ።

በዱቤ ፡ በተደረገው ፡ ሽያጭ ፡ ዋጋው ፡ የሚከፈልበት ፡ ጊዜ ፡ በውሉ ፡ ያልተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ ከተረከበ ፡ በኋላ ፡ ሻጩ ፡ እንደ ፡ ጠየቀው ፡ ወዲያውኑ ፡ ዋጋውን ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፪፻፹፯፪ ። ከማስረከብ ፡ ጋራ፡የሚደረጉ ፡ ተግባሮች።

ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ ነገር ፡ የማስረከብ ፡ ግዴታውን ፡ ለመፈጸም ፡ እንዲችል ፡

BACK

አስፈላጊ ፡ ሲሆን ፡ ገዢው ፡ በበኩሉ ፡ የሚደረጉትን ፡ አስፈላጊ ፡ ተግባሮች ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፲፫ ። ዕቃውን ፡ መረከብ ።

ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ ከተረከበ ፡ በኋላ ፡ ዕቃውን ፡ እጅ ፡ ስለ ፡ ማድረግ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ተግባሮች ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ።

በሻጩና ፡ በገዢው ፡ ላይ ፡ ያሉ ፡ አጠቃላይ ፡ ድንጋጌዎች ።

(ሀ) ወጪ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፲፬ ። የውሉ ፡ ወጪ ።

ለሽያጩ ፡ ስለ ፡ ተደረገው ፡ ውል ፡ የሚደረገውን ፡ ወጪ ፡ የሚችል ፡ ገዢው ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፲፭ ። ስለ ፡ መከፈል ፡ የሚደረገው ፡ ወጪ ።

(፩) ለገዛው ፡ ነገር ፡ ዋጋውን ፡ ስለ ፡ መክፈል ፡ የሚደረገውን ፡ ወጪ ፡ የሚችለው ፡ ገዢው ፡ ነው ።

(፪) ውሉ ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ ሻጩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱን ፡ ወይም ፡ መኖሪያውን ፡ በመለወጡ ፡ ምክንያት ፡ ወጪው ፡ በዝቶ ፡ ያተኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሻጩ ፡ ተጨማሪ ፡ የሆነውን ፡ ወጪ ፡ መቻል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፲፮ ። ስለ ፡ ማስረከብ ፡ የሚደረገው ፡ ወጪ ።

(፩) የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ ስለ ፡ ማስረከብ ፡ የሚደረገውን ፡ ወጪ ፡ የሚችል ፡ ሻጩ ፡ ነው ።

(፪) ይኸውም ፡ ወጪ ፡ በተለይ ፡ የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ ለመቍጠር ፡ ለመለካትና ፡ ለመመዘን ፡ የሚደረገውን ፡ ወጪ ፡ ያጠቃልላል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፲፯ ። ከመረከብ ፡ በኋላ ፡ የሚደረገው ፡ ወጪ ።

የገዛውን ፡ ነገር ፡ ከተረከበ ፡ በኋላ ፡ የሚወጣውን ፡ ወጪ ፡ የሚችል ፡ ገዢው ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፲፰ ። የማመላለስ ፡ (የትራንስፖር) ፡ ወጪ ።

(፩) የተሸጠው ፡ ነገር ፡ ወደ ፡ መረከቢያው ፡ ቦታ ፡ መላኩ ፡ ቀርቶ ፤ ወደ ፡ ሌላ ፡ ቦታ ፡ የሚላክ ፡ ሲሆን ፤ (የትራንስፖሩን) ፡ የማመላለሱን ፡ ወጪ ፡ የሚችለው ፡ ገዢው ፡ ነው ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ መረከብ ፡ ያለ ፡ ኪሣራ ፡ ይሆናል ፡ የሚል ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የማመላለሱን ፡ (የትራንስፖርን) ፡ ወጪ ፡ የሚችል ፡ ሻጩ ፡ ነው ።

(፫) ከሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ማንኛቸውም ፡ አላፊ ፡ በማይሆኑበት ፡ ነገር ፡ ምክንያት ፡ (ትራንስፖር) ፡ ማመላለሻው ፡ የተቋረጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ልዩ ፡ የሆ

ነውን ፡ የማመላለሻ ፡ (የትራንስፖርን) ፡ ወጪ ፡ የሚችል ፡ ድንገተኛውን ፡ የሚችለው ፡ ወገን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፲፱ ። የጉምሩክ ፡ ቀረጥ ።

(፩) ስለ ፡ ዕቃው ፡ ማምጣት ፡ የሚከፈለውን ፡ የጉምሩክ ፡ ቀረጥ ፡ ወይም ፡ የመጣውን ፡ ዕቃ ፡ ስለሚመለከት ፡ ጉዳይ ፡ የሚከፈለውን ፡ ሌላ ፡ ተከፋይ ፡ ገንዘብ ፡ የሚችለው ፡ ሻጩ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ውሉ ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ በዚህ ፡ በሚከፈለው ፡ ቀረጥ ፡ ላይ ፡ ሌላ ፡ ተጨማሪ ፡ ተከፋይ ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህ፡ ተጨማሪ ፡ ሒሳብ ፡ ከዋጋው ፡ ጋራ ፡ ይደመራል ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ይህን ፡ ቀረጥ ፡ የደረሰበትን ፡ ዕቃ ፡ ተቀባዩ ፡ ሳይረከብ ፡ የቈየው ፡ በሻጩ ፡ ወይም ፡ ሻጩ ፡ በአላፊነት ፡ በሚጠየቅበት ፡ ሰው ፡ አድራጎት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህን ፡ ዕቃ ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ገዢው ፡ ተረክቦ ፡ ቢሆን ፡ ኖሮ ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ሌላ ፡ ተጨማሪ ፡ ቀረጥ ፡ ወይም ፡ ሒሳብ ፡ መክፈል ፡ ሊደርስ ፡ አይችልም ፡ ነበረ ፡ ብሎ ፡ ሻጩ፡ካላስረዳ ፡ በቀር ፡ ይህን ፡ በተጨማሪነት ፡ የሚጠየቀውን ፡ ሒሳብ ፡ የሚከፍል ፡ ሻጩ ፡ ነው ።

(፫) በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ቢሆን ፡ የጉምሩክ ፡ ቀረጥ ፡ በሚቀነስበት ፡ መጠን ፡ ዋጋም ፡ ይቀነሳል ።

(ለ) የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ መጠበቅ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፳ ። የሻጩ ፡ ግዴታ ።

(፩) ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ ሳይረከብ ፡ ወይም ፡ ዋጋውን ፡ ሳይከፍል ፡ የዘገየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሻጩ ፡ የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ በገዢው ፡ ኪሣራ ፡ ማስጠበቅ ፡ አለበት ።

(፪) ሻጩ ፡ የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ በመጠበቅ ፡ ያወጣው ፡ ወጪ ፡ እስኪከፈለው ፡ ድረስ ፡ የተባለውን ፡ ነገር ፡ በጁ ፡ ለማቈየት ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፳፩ ። የገዢው ፡ ግዴታ ።

(፩) ገዢው ፡ የተሸጠውን ፡ ገንዘብ ፡ የተቀበለ ፡ ሲሆን ፤ የማይፈልገው ፡ መሆኑን ፡ በሚያስብበት ፡ ጊዜ ፡ የተቀበለውን ፡ ነገር ፡ በሻጩ ፡ ኪሣራ ፡ ማስጠበቅ ፡ አለበት ።

(፪) የተቀበለውን ፡ ነገር ፡ አንዳች ፡ ምክንያት ፡ ሳይሰጥ ፡ እንዲያው ፡ ዝም ፡ ብሎ፡ ወደ ፡ ሻጩ ፡ ለመመለስ ፡ መብት ፡ የለውም ።

(፫) የተቀበለውን ፡ ነገር ፡ በመጠበቅ ፡ ያወጣው ፡ ወጪ ፡ እስኪከፈለው ፡ ድረስ፡ ይህን ፡ የተቀበለውን ፡ ነገር ፡ በጁ ፡ ይዞ ፡ ለማቈየት ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፺፪ ። የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ ማስረከብ ፡ ወይም፡መሸጥ ።

ሻጩ ፡ ወይም ፡ ገዢው ፡ ጠቅላላው ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በሚል ፡ አንቀጽ ፡ ቡ ፡ሰጡት ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ውሳኔዎች ፡ መሠረት ፤ ዕቃውን ፡ በማስረከብ ፡ ወይም፡ በመ ሸጥ ፡ ዕቃ ውን ፡ ከመጠበቅ ፡ ግዴታ ፡ ነፃ ፡ ለመውጣት ፡ ይችላል ።

(ሐ) ሊደርሱ ፡ የሚችሉትን ፡ አደጋዎች ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፺፫ ። መሠረቱ ።

የአደጋ ፡ አላፊነት ፡ ለገዢው ፡ ተዛውሮ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ጥፋት ፡ ቢደርስ ፡ ወይም ፡ ዋጋው ፡ ቢለዋወጥ ፡ እንኳ ፡ ገዢው ፡ ዋጋውን ፡ መክፈል ፡ ይገ ባዋል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፺፬ ። የተሸጠውን ፡ ዕቃ፡ስለ፡ማስረከብ ።

(ፊ) በውሉና ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ በተመለከቱት ፡ ሁኔታዎች ፡ መሠረት ፡ዕ ቃው ፡ ለገ ዢው ፡ ከተሰጠበት ፡ ጊዜ፡ጀምሮ ፡ የአደጋ ፡ አላፊነትም ፡ ለገዢው ፡ ይዛ ወራል ።

(ፀ) ለገዢው ፡ የተሰጠው ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ትክክል ፡ ያልሆነ ፡ ዕቃ ፡ ቢሆንም ፤ ገዢው ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ ያላስታወቀ ፡ ወይም ፡ ያልጠየቀ ፤ ወይም ፡ ዕቃው ፡ እንዲለወጥና ፡ እንዲተካለት ፡ ያልጠየቀ ፡ ሲሆን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ የተጻፈው ፡ ደንብ ፡ ይፈጸማል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፺፭ ።የገዢው፡መዘግየት ።

(ፊ) እንዲሁም ፡ ሊደርሱ ፡ የሚችሉ ፡ የአደጋ ፡ አላፊነቶች ፡ ገዢው ፡ የዕቃ ፡ ማስ ረከቢያ ፡ ዋጋውን ፡ ለመክፈል ፡ ከሚዘገይበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ለገዢው ፡ ይዛ ወራሉ ።

(ፀ) ሽያጩ ፡ የተደረገው ፡ የተወሰነ ፡ ዐይነት ፡ በአላቸው ፡ ነገሮች ፡ ላይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሻጩ ፡ ስለ ፡ ውሉ ፡ አፈጻጸም ፡ በግልጽ ፡ የተጠበቁ ትን ፡ ነገ ሮች ፡ ለብቻ ፡ አስቀድሞ ፡ ለይቶ ፡ ማኖሩን ፡ ለገዢው ፡ ካላስታወቀው ፡ ገዢው ፡ ሳይቀበል ፡ በመዘግየቱ ፡ በነዚህ ፡ ነገሮች ፡ ሊደርሱ ፡ የሚችሉት ፡ የአደጋ ፡ አላፊነቶች ፡ ወደርሱ ፡ አይዛወሩበትም ።

(ቨ) ዐይነታቸው ፡ ተለይቶ ፡ የታወቁት ፡ ነገሮች ፡ ከዐይነታቸው ፡ የተነሣ ፡ የማ ይለያዩ ፡ በመሆናቸው ፡ ምክንያት ፡ ገዢው ፡ እስኪረከባቸው ፡ ድረስ ፡ ሻጩ ፡ ለይቶ ፡ ለማስቀመጥ ፡ የማይችል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገዢው ፡ እነዚህን ፡ ዕቃ ዎች ፡ ሊረከብ ፡ የሚችልበትን ፡ ማናቸውንም ፡ የተቻለውን ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ ቢያደርግ ፡ በቂ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፺፮ ፡ በጉዞ ፡ ላይ፡ስላለ፡ነገር ።

(ፊ) ሽያጩ ፡ የተፈጸመው ፡ በጉዞ ፡ ላይ ፡ ባለው ፡ ነገር ፡ ሲሆን ፤ የተሸጠው፡ነገር፡ ለሚጭ ፡ በመሰጠቱ ፡ የማስረከቡ ፡ ነገር ፡ ስለ ፡ ተፈጸመ ፡ ሊደርሱ ፡ የሚች ሉት ፡ የአደጋዎች ፡ አላፊነቶች ፡ በገዢው ፡ ላይ ፡ ይሆናሉ ።

BACK

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ውሉ ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ፡ የተሸጠው ፡ ዕቃ ፡ ጠፍቶ ፡ ወይም፡ ተበላሽቶ ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ሻጩም ፡ የሚያውቅ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ የሚገባው፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህ ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፯ ፡ ወጪዎችን ፡ የሚመለከት ፡ የውል ፡ ቃል ።

(፩) ስለ ፡ ወጪ ፡ የተደረገው ፡ የውል ፡ ስምምነት ፡ ይልቁንም ፡ ወጪውን ፡ የሚ ችለው ፡ ሻጩ ፡ እንዲሆን ፡ የተደረገ ፡ ቢሆንም ፡ ይህ ፡ ሁኔታ ፡ ሊደርሱ ፡ የሚ ችሉትን ፡ የአደጋ ፡ አላፊነቶች ፡ ለማዛወር ፡ በቂ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፰። በክፍል ፡ በክፍል ፡ ተደርገው ፡ በአንድነት ፡ የሚሜኑ ፡ ሽቀጦች ።

ሽቀጦቹ ፡ በክፍል ፡ በክፍል ፡ ተደርገው ፡ በአንድነት ፡ በተሜኑ ፡ ጊዜ ፡ ሻጩ ፡ለገ ዢው ፡ ዕቃው ፡ የተሜነበትን ፡ ማስረጃ ፡ ወረቀት ፡ ወይም ፡ ዕቃው ፡ መሜኑን ፡ የሚያስረዳ ፡ ሌላ ፡ ማስታወቂያ ፡ ከላከለት ፤ ሻጩ ፡ ዕቃውን ፡ ለሜኙ ፡ በመስ ጠት ፡ የማስረከቡን ፡ ነገር ፡ ስለ ፡ ፈጸመ ፡ ሊደርስ ፡ የሚችለው ፡ አላፊነት ፡ ለገ ዢዎች ፡ ለየአንዳንዱ ፡ በየድርሻቸው ፡ መጠን ፡ ይዛወራል ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ውልን ፡ ስላለመፈጸም ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

ውልን ፡ በግድ ፡ ስለ ፡ ማስፈጸም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፱ ። የመረካከብን ፡ ግዴታ ፡ ስላለመፈጸም ። (፩) መሠረቱ ።

ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ ነገር ፡ በደንብ ፡ ያላስረከበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተዋዋለበት ፡ ውል ፡ በግድ ፡ ሲፈጸም ፡ ልዩ ፡ የሆነ ፡ ጥቅም ፡ የሚያስገኝለት ፡ ሆኖ ፡ ሲታየው ፡ ገዢው ፡ ውሉ ፡ በግድ ፡ እንዲፈጸምለት ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፹ ። (፪) ምትክ ፡ ለመስጠት ፡ ስለ ፡ መቻሉ ።

የሽያጭ ፡ ስምምነት ፡ የተደረገበት ፡ ዕቃ ፡ በልግድ ፡ ምትክ ፡ ሊገዛበት ፡ የሚ ቻል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ የተባለው ፡ ምትክ ፡ በገዢው ፡ በኩል ፡ ያለ ፡ ችግርና ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ወጪ ፡ ሳይደረግበት ፡ ሊፈጸም ፡ የሚቻል ፡ እንደ ፡ሆነ ፤ ገዢው ፡ ውሉ፡ በግድ ፡ እንዲፈጸምለት ፡ ለማስገደድ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፹፩ ። (፫) የማስገደጃ ፡ ጊዜ ።

(፩) ገዢው ፡ ውሉ ፡ ሳይፈጸም ፡ መዘግየቱን ፡ ከተመለከተ ፡ በኋላ ፡ በግዴታ፡ እን ዲፈጸምለት ፡ የማስገደድ ፡ አሳቡን ፡ ባጭር ፡ ጊዜ ፡ ለሻጩ ፡ ያልገለጸለት ፡ እን ደሆነ ፤ ውሉ ፡ በግድ ፡ እንዲፈጸም ፡ ለማስገደድ ፡ የሚፈቀድለት ፡ መብቱን ፡ ያጣል ።

(፪) የውሉ ፡ መፈጸሚያ ፡ ጊዜ ፡ በጥብቅ ፡ ተወስኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተነገረው ፡ የማስታወቂያው ፡ ጊዜ ፡ ልዩ ፡ በሆነ ፡ ጥብቅ ፡ አኳኋን ፡ የተገመተ ፡ መሆን ፡ አለበት ።

ቍ፡ፀሺ፫፻፱፪ ። ዕቃው ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ቃል ፡ ትክክል ፡ ስለ ፡ አለመሆኑ ፡ ወይም ፡ ጉድለት ፡ ያለበት ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ገዢው ፡ የተሸጠውን ፡ ዕቃ ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ትክክል ፡ ያለመሆኑን ፡ ወይም ፡ ጉድለት ፡ ያለበት ፡ መሆኑን ፡ በሚገባ ፡ ያስታወቀው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ውሉን ፡ በግዴታ ፡ ለማስፈጸም ፡ በሚቻልበት ፡ ጊዜ ፡ ሻጩ ፡ አዲስ ፡ ዕቃዎች ፡ ወይም ፡ ከዕቃው ፡ የጐደለውን ፡ እንዲያስረክበው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) የሽያጩ ፡ ስምምነት ፡ በገዢው ፡ ልዩ ፡ ትእዛዝ ፡ መሠረት ፡ ሻጩ ፡ በሚሠራው ፡ ወይም ፡ ከአንድ ፡ ሥራ ፡ በሚያወጣው ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ሲሆንና ፡ የተሠራው ፡ ወይም ፡ የወጣው ፡ ነገር ፡ ጉድለት ፡ ሲገኝበት ፡ ሻጩ ፡ ጉድለቱን ፡ በማጥፋት ፡ ሊያድሰው ፡ የሚችል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በሚገባ ፡ ጊዜ ፡ እንዲያድስለት ፡ ገዢው ፡ ሻጩን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ፡ፀሺ፫፻፱፫ ። ዋጋን ፡ አለመክፈል ።

ገዢው ፡ ዋጋውን ፡ ያልከፈለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለዕቃው ፡ የተደረገው ፡ የሽያጩ ፡ ስምምነት ፡ በንግድ ፡ ልማድ ፡ መሠረት ፡ ሁለቱን ፡ ባለጉዳዮች ፡ በሚያቻችል ፡ ሽያጭ ፡ ለመሆን ፡ የሚችል ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሻጩ ፡ ዋጋው ፡ እንዲከፈለው ፡ ለማስገደድ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ፡ፀሺ፫፻፱፬ ። ዐይነቱ ፡ ወደፊት ፡ የሚገለጽ ፡ ሽያጭ ።

(፩) ፡ የሻጩ ፡ መብት ።

በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ገዢው ፡ ከስምምነቱ ፡ በኋላ ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ ፎርም ፤ መለካትን ፡ ወይም ፡ ለነገሩ ፡ ሌላውን ፡ ዐይነት ፡ ሁሉ ፡ ስለ ፡ መስጠት ፡ የመወሰን ፡ መብት ፡ የርሱ ፡ እንዲሆን ፡ አድርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ የሚለየውን ፡ ዐይነት ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ ለርሱ ፡ በሚበቃ ፡ በተወሰነለት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ሳይለይ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሻጩ ፡ ራሱ ፡ ለገዢው ፡ አስፈላጊ ፡ የሚሆነውን ፡ በሚያውቀው ፡ መሠረት ፡ ዐይነቱን ፡ ሊለይለት ፡ ይችላል ።

ቍ፡ፀሺ፫፻፱፭ ።(፪) ለነገሩ፡አሠራር ፡ የተሰጠው ፡ ዐይነትና ፡ ውሳኔ ።

(፩) ሻጩ ፡ ለነገሩ ፡ የሰጠውን ፡ ዐይነት ፡ ሁኔታ ፡ ለይቶ ፡ እንደዚያው ፡ እንደ ፡ ተለየው ፡ ለገዢው ፡ ያስታውቃል ። ደግሞ ፡ የተለየ ፡ አሠራር ፡ ዐይነት ፡ የሚፈልግ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የሚበቃ ፡ ጊዜ ፡ ይወሰንለታል ።

(፪) ገዢው ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የሚፈልገውን ፡ የአሠራር ፡ ልዩነት ፡ ዐይነት ፡ ሳይለይ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሻጩ ፡ የፈጸመው ፡ ዐይነት ፡ አስገዳጅ ፡ ይሆናል ። (ገዢውን ፡ እንዲቀበል ፡ ያስገድደዋል) ።

ንኡስ ክፍል ፪ ።

የውል መፍረስ ።

(ሀ) ገዢው ውሉን የሚያፈርስበት ምክንያት ።

ቁ ፪፻፫፻፵፮ ። መሠረቱ ።

(፩) በዚህ ሕግ ስለ ውሎች በጠቅላላው በሚለው አንቀጽ በተመለከቱት ሁኔታዎች መሠረት ገዢው ውሉ ፈርሷል ብለው እንዲበይኑ ለዳኞች ማመልከቻ ማቅረብ ወይም ውሉ ፈርሷል ብሎ ማስታወቅ ይችላል ።

(፪) በዚህ ምዕራፍ የተጻፉት ከዚህ ቀጥለው ያሉት ድንጋጌዎች የተጠበቁ ናቸው ።

ቁ ፪፻፫፻፵፯ ። ጥብቅ የሆነ የውሳኔ ጊዜ ።

(፩) ዕቃዎች በገበያ ላይ ዋጋቸው የተወሰነ ሲሆንና ገዢውም እነዚህኑ በገበያ ላይ ሊያገኛቸው የሚችል ሲሆን ስለ ማስረከብ የሚወሰነው ጊዜ ዘወትርም የጠበቀ ነው ።

(፪) እንደዚህም በውሉ በተወሰነ ጊዜ ውስጥ ሻጩ ወይም ገዢው ቀኑን ለመወሰን የሚችሉ ሲሆን ይህ የተወሰነው ቀን በጥብቅ እንደ ተወሰነ ይቈጠራል ።

ቁ ፪፻፫፻፵፰ ። ተጨማሪ ጊዜ ። (፩) ስለ መቻሉ ።

(፩) የተሸጠውን ነገር ስለ ማስረከብ የተሰጠው ጊዜ በጥብቅ ያልተወሰነ ጊዜ ሲሆን ዳኞቹ ለሻጩ ግዴታውን የሚፈጽሙበት የችሮታ ጊዜ ሊሰጡት ይችላሉ ።

(፪) እንዲሁም ገዢው ለሻጩ በቂ የሆነ ተጨማሪ ጊዜ ወስኖ ይህ ጊዜ ካለፈ ዕቃውን የማይቀበል መሆኑን ለሻጩ ሊያስታውቅ ይችላል ።

(፫) ሻጩ የተወሰነው ተጨማሪ ጊዜ ሲደርስ የተሸጠውን ነገር ያላስረከበ እንደ ሆነ ውሉ ያለ ክርክር ፈራሽ ይሆናል ።

ቁ ፪፻፫፻፵፱ ። የማይበቃ ጊዜ ስለ መስጠት ።

(፩) ገዢው የወሰነው የመረከብ ጊዜ በአእምሮ ግምት በቂ ያልሆነ ሲሆን ሻጩ በአእምሮ ግምት በቂ ጊዜ ካለፈ በኋላ ካልሆነ የግ

ረካከቡን ፡ ተግባር ፡ እንደማይፈጽም ፡ በአጭር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ለገዢው ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ሳያስታውቅ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግን ፤ ገዢው ፡ የወሰነውን ፡ ጊዜ ፡ ሻጩ ፡ እንደ ፡ ተቀበለ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፫፻፵፭ ። የመረከቢያ ፡ ስፍራ ።

(፩) ሻጩ ፡ ሊያስረክብ ፡ ይገባው ፡ የነበረበትን ፡ ስፍራ ፡ ትቶ ፡ ዕቃውን ፡ በሌላ ፡ ስፍራ ፡ ያስረከበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ውሉ ፡ የተፈጸመበት ፡ መንገድ ፡ የውሉን ፡ ስምምነት ፡ የመጣስ ፡ ወይነተኛ ፡ ነገር ፡ ሆኖ ፡ ካልተገኘ ፡ በቀር ፡ ገዢው ፡ ዘሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ ዳኞች ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ አይበይኑም ።

(፪) እንዲሁም ፡ ከውሉ ፡ ግዴታ ፡ የጐደለውን ፡ ነገር ፡ ውሉ ፡ ወይም ፡ በሚፈቅደው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ሻጩ ፡ ሊያሻሽል ፡ የማይችል ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ዳኞች ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ አይፈርዱም ።

ቍ ፡ ፪ሺ፫፻፵፮ ። በሙሉ ፡ ለገዢው ፡ ያልተላለፈ ፡ ሀብትነት ።

(፩) መብቱን ፡ በሚነካ ፡ ጉድለት ፡ ምክንያት ፡ ሻጩ ፡ የኔ ፡ ነው ፡ ከሚሉ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መብት ፡ ሁሉ ፡ ነፃ ፡ የሆነ ፡ ነገር ፡ ለገዢው ፡ ሳያስረክብ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ይቻላል ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ ገዢው ፡ ዕቃውን ፡ ሲገዛ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተነገረው ፡ የሌላ ፡ ሰው ፡ መብት ፡ ያለበት ፡ መሆኑን ፡ እያወቀ ፡ ገዝቶት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ውሉ ፡ ፍርስ ፡ ለመሆን ፡ አይችልም ።

(፫) እንደዚሁም ፡ የሌላ ፡ ሰው ፡ መብት ፡ ያለበት ፡ ሆኖ ፡ የተገኘው ፡ የተሸጠው ፡ ዕቃ ፡ እጅግም ፡ የማያሳዳ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ገዢው ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ የተባለው ፡ የሌላ ፡ ሰው ፡ መብት ፡ መኖሩን ፡ ቢያውቅም ፡ ኖሮ ፡ ሳይገዛው ፡ የማይቀር ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ መስሎ ፡ ሲታይ ፡ ውሉ ፡ ፍርስ ፡ ለመሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪ሺ፫፻፵፯ ። እንዲለቅ ፡ ስለ ፡ መደረጉ ።

(፩) ሻጩ ፡ የኔ ፡ ነው ፡ ባይ ፡ ተፋላሚ ፡ ሲመጣ ፡ ለገዢው ፡ መድን ፡ መሆን ፡ የሚገባው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገዢ ፡ የገዛውን ፡ ዕቃ ፡ በሙሉ ፡ ሲለቅ ፡ ውሉ ፡ ያለ ፡ ክርክር ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

(፪) ገዢው ፡ ከገዛው ፡ ነገር ፡ በከፊል ፡ እንዲለቅ ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ ሊፈርስ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፫፻፵፰ ። በከፊል ፡ ስለ ፡ ማስረከብ ።

(፩) ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ ዕቃ ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ ብቻ ፡ ያስረከበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ካስረከበው ፡ ዕቃ ፡ አንዱ ፡ ክፍል ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ቃል ፡ ትክ

ከል ፡ ሆኖ ፡ ያልተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገዢው ፡ ውሉ ፡ በዚህ ፡ አካኋን ፡ የሚ ፈጸም ፡ መሆኑን ፡ ተገንዝቦት ፡ ቢሆን ፡ ኖሮ ፡ ውሉን ፡ አያደርግም ፡ ነበር ፡ ተብሎ ፡ ካልተገመተ ፡ በቀር ፡ ገዥ ፡ በሞላው ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠ የቅ ፡ አይችልም ።

(፪) ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ በከፊል ፡ እንዲለቅ ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ይችላል ።

(፫) እንዲህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ገዢው ፡ እንዲለቅ ፡ የተደረገው ፡ ዕቃ ፡ እጅግም ፡ የማያጎዳ ፡ የነገሩ ፡ ክፍል ፡ ሲሆንና ፤ ገዢው ፡ የዚህን ፡ በጣም ፡ የማያጎዳ ፡ ያልሆነውን ፡ ነገር ፡ መልቀቅ ፡ የሚደርስበት ፡ መሆኑን ፡ ዐውቆ ፡ ቢሆን ፡ ኖሮም ፡ ሳይገዛው ፡ የማይቀር ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ መስሎ ፡ ሲታይ ፡ ውሉን ፡ ለማ ፍረስ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፪፸፫፻፸፬ ። የተሸጠው ፡ ነገር ፡ ጉድለት ።

(፩) የተሸጠው ፡ ነገር ፡ ሻጩ ፡ ለገዢው ፡ ዋቢ ፡ ሊሆንበት ፡ የሚገባው ፡ ጉድ ለት ፡ የተገኘበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ይቻላል ።

(፪) እንዲህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ጉድለቱ ፡ እጅግም ፡ የማያጎዳ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ገዢው ፡ ጉድለቱን ፡ ዐውቆ ፡ ኖሮም ፡ ቢሆን ፡ ጉድለት ፡ የተገኘበትን ፡ ነገር ፡ ሳይ ገዛው ፡ የማይቀር ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ሲታይ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፪፸፬፻፸፭ ። ከተሸጡት ፡ ነገሮች ፡ በአንዱ ፡ ክፍል ፡ ብቻ ፡ የሚገኝ ፡ ጉድለት ።

(፩) መሠረቱ ።

(፩) የተሸጡት ፡ ነገሮች ፡ ብዙዎች ፡ ሲሆኑ ፡ ወይም ፡ የአንድ ፡ ጠቅላላ ፡ ነገር ፡ ዕቃዎች ፡ ሲሆንና ፡ የተገኘው ፡ ጉድለት ፡ ከነገሮቹ ፡ መካከል ፡ በአንዳንዶቹ ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ ሲሆን ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ የሚቻለው ፡ ጉድለት ፡ በተገኘባ ቸው ፡ ነገሮች ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) እንዲህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ገዢው ፡ ለሻጩ ፡ ጉድለት ፡ የሌለባቸው ፡ ሆነው ፡ ስለ ፡ ተረከባቸው ፡ ነገሮች ፡ እንደ ፡ ግምታቸው ፡ መጠን ፡ ዋጋቸውን ፡ ይከፍላል ።

ቍ ፡ ፪፸፭፻፸፮ ። (፪) ልዩነት ።

(፩) ጉድለት ፡ የተገኘበት ፡ ነገር ፡ ወይም ፡ ዕቃው ፤ በገዢው ፡ ወይም ፡ በሻጩ ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ሳያደርስ ፡ ጉድለት ፡ ከሌለባቸው ፡ ነገሮች ፡ ሊነጠል ፡ የማይ ቻል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉን ፡ በሙሉ ፡ ለማፍረስ ፡ ይቻላል ።

(፪) ተጨማሪ ፡ የሆኑት ፡ ነገሮች ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ዋጋ ፡ የተሸጡ ፡ እንኳ ፡ ቢሆን ፡ በዋ ናው ፡ ነገር ፡ የተደረገው ፡ የውል ፡ መፍረስ ፡ በተጨማሪዎቹም ፡ ላይ ፡ ይደርሳል ።

(ለ) ሻጩ ፡ ውሉን ፡ የሚያፈርስበት ፡ ምክንያት ።

ቍ ፡ ፪፸፮፻፸፯ ። መሠረቱ ።

(፩) በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ በተመለከ

ቱት ፡ ሁኔታዎች ፡ መሠረት ፤ ሻጩ ፡ ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ብለው ፡ እንዲፈርዱ ለት ፡ ዳኞቹን ፡ ለመጠየቅ ፡ ወይም ፡ ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ብሎ ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ከዚህ፡ ቀጥሎ ፡ የተጻፉት ፡ የዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፬፸፫፻፺፯ ። የዋጋ ፡ አለመክፈል ።

(፩) ዋጋውን ፡ የመክፈል ፡ መብት ፡ በውሉ ፡ ግልጽ ፡ ሆኖ ፡ ለሻጩ ፡ የተሰጠው ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ዋጋው ፡ ያልተከፈለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሻጩ ፡ ወዲያውኑ ፡ ውሉ፡ ፈርሷል ፡ ብሎ ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ሽያጩ ፡ የተደረገው ፡ ዋጋቸው ፡ በተወሰነ ፡ ወይም ፡ የዕለት ፡ ዋጋቸው ፡ በታ ወቀ ፡ ዕቃዎች ፡ ላይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ መብት፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ለሻጩ ፡ በግልጽ ፡ ተሰጥቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሻጩ ፡ የሚበቃ ፡ ቀን ፡ ሰጥቶ ፡ በማስጠንቀቂያ ፡ ቃል ፡ ለገዢው ፡ የወሰነለት ፡ ጊዜ ፡ ሲያልፍ ፡ ሻጩ ፡ ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ብሎ ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላል ።

(፫) እንደዚሁም ፡ ዳኞች ፡ ለገዢው ፡ የችሮታ ፡ ጊዜ ፡ ሰጥተውት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህ ፡ የተባለው ፡ ጊዜ ፡ ሲያልፍ ፡ ሻጩ ፡ ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ብሎ ፡ ለማስታ ወቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፬፸፬፻፺፱ ። ዕቃውን ፡ ስላለመረከብ ።

ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ በውሉ ፡ በተነገሩት ፡ ውለታዎች ፡ አደራረግ ፡ ያልተረ ከበ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ይህ ፡ ገዥ ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ አለመረከብ ፡ ዋጋውን ፡ ሳይከ ፍል ፡ ይቀራል ፡ ተብሎ ፡ የሚያሠጋ ፡ ሲሆን ፤ ወይም ፡ የነገሩ ፡ ሁኔታዎች፡ ሲታዩ፡ ከውሉ ፡ ዋነኛው ፡ አንዱ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ መረከብ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሻጩ ፡ ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ብሎ ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፬፸፭፻፺ ። ለይቶ ፡ የማስታወቅ ፡ ጉድለት ።

በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ገዢው ፡ ከስምምነቱ ፡ በኋላም ፡ ቢሆን ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ ፎርም ፡ (ቅጡን) ፡ ለመለካት ፡ ወይም ፡ ለነገሩ ፡ ሌላውን ፡ ዐይነት ፡ ሁሉ ፡ ስለ ፡ መስጠት፡ የመወሰን ፡ መብት ፡ ለርሱ ፡ እንዲሆን ፡ አድርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ የሚለየውን ፡ ዐይ ነት ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ ለርሱ ፡ በሚበቃ ፡ ሻጩ ፡ በወሰነለት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ሳይለይ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሻጩ ፡ ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ብሎ ፡ ለማስታ ወቅ ፡ ይችላል ።

(ሐ)ሁለቱም ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ውሉን ፡ የሚያፈርሱባቸው ፡ ምክንያቶች ።

ቍ ፡ ፬፸፮፻፺፩ ። የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ በማከታተል ፡ ስለ ፡ ማስረከብ ፡ የተደረገ ፡ ውል ።

(፩) በማከታተል ፡ ስለ ፡ ማስረከብ ፡ በተደረገው ፡ ውል ፡ ከሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋ ዋዮች ፡ አንዱ ፡ ግዴታ ፡ የገባበትን ፡ ነገር ፡ ሳይፈጽም ፡ በመቅረቱ ፡ ወይም ፡

የሚሰጠው ፡ ነገር ፡ የተበላሸ ፡ በመሆኑ ፡ ምክንያት ፡ ሌላው ፡ ወገን ፡ ወደፊት ፡ ሊፈጸሙ ፡ የሚገባቸውም ፡ የመስጠት ፡ ተግባሮች ፡ ሳይፈጸሙ ፡ ይቀራሉ ፡ ወይም ፡ የተበላሹ ፡ ይሆናሉ ፡ ተብሎ ፡ የሚያሠጋ ፡ ምክንያት ፡ ያለው ፡ ሲሆን ፡ ይህ ፡ ሥጋት ፡ ያደረበት ፡ ወገን ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ከዚህም፡ በቀር፤ ገዢው ፡ የሚረከባቸው ፡ ነገሮች ፡ ሳይፈጸሙለት ፡ ከቀሩት ፡ ወይም፡ ከተበላሹ፡ ነገሮች ፡ ጋራ ፡ የተያያዙ ፡ በመሆናቸው ፡ ምክንያት ፡ ለርሱ፡ ጠቃሚነት ፡ የሌላቸው ፡ መሆኑን ፡ ያስረዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወደፊት ፡ ለሚረከባቸው ፡ ወይም ፡ አስቀድሞ ፡ ለተረከባቸው ፡ ወይም ፡ ለሁለቱም ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፺፪ ። ውልን ፡ ለመፈጸም ፡ የማይቻል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

ለውሉ ፡ መፈጸም ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ከመድረሱ ፡ በፊትም ፡ ቢሆን ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ የተዋዋለውን ፡ ቃል ፡ ለመፈጸም ፡ የማይቻል ፡ ሲሆን ፡ ወይም ፡ የውሉ፡ መሠረት፡ የሚነካ፡ እስከ ፡ መሆን ፡ መፈጸሙ ፡ የሚዘገይ ፡ ሲሆን ፤ ሌላው፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ብሎ ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፹፫ ። አስቀድሞ ፡ የሚደረግ ፡ የውል ፡ ማፍረስ ።

ለውሉ ፡ መፈጸም ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ከመድረሱ ፡ በፊት ፡ ከሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ አንዱ ፡ ውሉን ፡ የማይፈጽም ፡ መሆኑን ፡ ለሌላው ፡ ወገን ፡ ያስታወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሌላው ፡ ወገን ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ፡ በሚል ፡ አንቀጽ ፡ በተጻፈው ፡ መሠረት ፡ ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ብሎ ፡ ለማስታወቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

(መ) የውሉ ፡ መፍረስ ፡ ሁኔታዎችና ፡ የሚያስከትላቸው ፡ ውጤቶች ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፹፬ ። በመዘግየት ፡ ምክንያት ፡ የሚደረግ ፡ የሚገባ ፡ የውል ፡ መፍረስ ።

አንዱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ ከውሉ ፡ አንዱን ፡ ዋነኛ ፡ የሆነውን ፡ ግዴታ ፡ ሳይፈጽም ፡ የዘገየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሌላውን ፡ ወገን ፡ ውሉን ፡ እንዲፈጽምለት ፡ መፈለጉን፡ ከጠየቀ ፡ በኋላ ፡ ባጭር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ምላሽ ፡ ሳይሰጠው ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ በሚገባ ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፹፭ ። የውሉ ፡ መፍረስ ፡ የሚያስከትላቸው ፡ ውጤቶች ።

(፩) ውሉ ፡ በፈረሰ ፡ ጊዜ ፡ ተገቢ ፡ ለመሆን ፡ የሚችሉት ፡ ኪሣራዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ ሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ባደረጉት ፡ ውል ፡ ከገቡባቸው ፡ ግዴታዎች ፡ ነጻ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) አንዱ ፡ ወገን ፡ የውሉን ፡ ቃል ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ ፈጽሞ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስለ ፡ ጉዳዩ ፡ ያወጣውን ፡ ኪሣራ ፡ ጭምር ፡ የሰጠው ፡ ነገር ፡ እንዲመለስለት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) ሁለቱም ፡ ወገኖች ፡ በየበኩላቸው ፡ የፈጸሙት ፡ ግዴታ ፡ እንዳለ ፡ የተቀበሉትን ፡ ነገር ፡ ስለ ፡ መመለስ ፡ በያንዳንዳቸው ፡ ላይ ፡ ስለሚወድቀው ፡ ግዴታ ፡

አንዱ ፡ ወገን ፡ ለሌላው ፡ ያለበትን ፡ የመመለስ ፡ ግዴታ ፡ እስኪፈጽምለት ፡ ድረስ ፡ ሌላውም ፡ አልመልስም ፡ ለማለት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፫፻፺፮ ። የዋጋው ፡ ወለድና ፡ ሌላ ፡ ጥቅም ።

(፩) ሻጩ ፡ የተቀበለውን ፡ ዋጋ ፡ በሚመለስበት ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ዋጋውን ፡ ከተቀ ለበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ከነወለዱ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) ገዢውም ፤ የገዛውን ፡ ነገር ፡ ሲመልስ ፤ ከዚያው ፡ ነገር ፡ ያገኘውን ፡ ጥቅም ፡ ጭምር ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፻፫፻፺፯ ። የተገዛውን ፡ ነገር ፡ እንዳለ ፡ ለመመለስ ፡ አለመቻል ።

(፩) በርሱ ፡ ወይም ፡ እርሱ ፡ አላፊ ፡ በሚሆንለት ፡ ሰው ፡ ምክንያት ፡ ሳይሆን ፡ የገዛው ፡ ነገር ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ አንዱ ፡ ክፍል ፡ ብቻ ፡ ጠፍቶ ፡ ወይም ፡ ተበላሽቶ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገዢው ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ የመጠየቅ ፡ ወይም ፡ የማስታወቅ ፡ ወይም ፡ ፈርሷል ፡ የተባለውን ፡ ውል ፡ የመጥቀስ ፡ መብቱን ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ ይቈያል ።

(፪) እንዲሁም ፡ በልግድ ፡ እንደሚደረገው ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ ለምርመራ ፡ ሰጥቶት ፡ በምርመራው ፡ ምክንያት ፡ የተበላሸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህን ፡ የተባለ ውን ፡ መብት ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ ይቈያል ።

(፫) ነገር ፡ ግን ፡ ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ ስለ ፡ ሸጠው ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ለዋወ ጠው ፡ ወይም ፡ የተባለው ፡ ነገር ፡ በርሱ ፡ ምክንያት ፡ ስለ ፡ ጠፋ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ተበላሸ ፡ ለመመለስ ፡ የማይቻለው ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ውሉ ፡ ሊፈርስ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፱፻፫፻፺፰ ። በተሸጠው ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ስለሚደርስ ፡ መለዋወጥ ።

የተሸጠው ፡ ነገር ፡ ዐይነት ፡ ተለዋውጦ ፡ በሚገኝበት ፡ ጊዜ ፡ ገዢው ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ወይም ፡ ለማስታወቅ ፡ ያለውን ፡ መብቱን ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ የሚቈየው ፡—

(ሀ) ውሉ ፡ እንዲፈርስለት ፡ የሚጠይቅበትን ፡ ወይም ፡ የሚያስታውቅበትን ፡ ጕድለት ፡ ለማግኘት ፡ ከመቻሉ ፡ በፊት ፡ ገዢው ፡ የገዛው ፡ ነገር ፡ ወይም ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ ከለዋወጠው ፡ በኋላም ፡ ቢሆን ፡ ጕድለቱ ፡ የተገለጸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) በነገሩ ፡ ላይ ፡ የደረሰው ፡ መለዋወጥ ፡ ግን ፡ የማይጎዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፫፻፺፱ ። ወጪ ፡ ገንዘብ ።

(፩) ገዢው ፡ ስለ ፡ ገዛው ፡ ነገር ፡ ያደረገውን ፡ ወጪ ፡ ገንዘብ ፡ ስለሚመለከተው ፡ ጕዳይ ፡ ያለአገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ፡ በሚል ፡ ምዕራፍ ፡ በተነገረው ፡ ሕግ ፡ የተጻፉት ፡ ውሳኔዎች ፡ ተፈጸሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

BACK

(፪) ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ እንዲለቅ ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ ከዚያው ፡ ከሚያ ስለቅቀው ፡ ሥስተኛ ፡ ወገን ፡ ኪሣራውን ፡ ለመቀበል ፡ የማይችል ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ለገዛው ፡ ነገር ፡ ያደረገውን ፡ ወጪ ፡ ከሻጩ ፡ ለመጠየት ፡ አይችልም ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ።

የጉዳት ፡ ኪሣራ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፷፭ ። ጠቅላላ ፡ ውሳኔ ።

(፩) አንዱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ ለአንደኛው ፡ ወገን ፡ ከገባበት ፡ ግዴታዎች ፡ አን ዱን ፡ ሳይፈጽምለት ፡ በመቅረቱ ፡ ምክንያት ፡ ጉዳት ፡ አድርሶበት ፡ ሲገኝ ፤ ሻጩ ፡ ወይም ፡ ገዢው ፡ ስለ ፡ ደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራውን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ውሉ ፡ በትክክልና ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ሳይፈጸም ፡ በቀረ ፡ ጊዜ ፡ ውሉ ፡ ቢፈርስም ፡ ጸንቶ ፡ ቢቀርም ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይቻላል ።

(ሀ) ውሉ ፡ ባልፈረሰ ፡ ጊዜ ፡ ስለሚሰጥ ፡ ኪሣራ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፷፮ ። የኪሣራው ፡ ልክ ።

(፩) ውሉ ፡ ያልፈረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራው ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ መሠረት ፡ ይወሰናል ።

(፪) ገዢው ፡ ዋጋውን ፡ ሳይከፍል ፡ በሚዘገይበት ፡ ጊዜ ፤ በሕግ ፡ በተወሰነው ፡ ወለድ ፡ መሠረት ፡ የመዘግየት ፡ ወለድ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፫) በገዢውና ፡ በሻጩ ፡ መካከል ፡ ሁለቱን ፡ የሚያገናኝ ፡ ተመላላሽ ፡ ሒሳብ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ በየዓመቱ ፡ በዋናው ፡ ገንዘብ ፡ ላይ ፡ የወለድ ፡ ወለድ ፡ አይ ከፈልም ።

(ለ) ውሉ ፡ በፈረሰ ፡ ጊዜ ፡ ስለሚሰጥ ፡ ኪሣራ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፷፯ ። ነገሩ ፡ የታወቀ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ስለ ፡ መሆኑ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) ውሉ ፡ በፈረሰ ፡ ጊዜ ፡ የተሸጠው ፡ ነገር ፡ የታወቀ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ሲሆን ፤ የጉዳቱ ፡ ኪሣራ ፡ የውሉን ፡ ፈራሽነት ፡ የማስታወቅ ፡ መብት ፡ ሊሠራበት ፡ በተቻለበት ፡ ቀን ፡ ወይም ፡ ውሉ ፡ በዳኞች ፡ ፍርድ ፡ ወይም ፡ በሙሉ ፡ መብት ፡ ፈራሽ ፡ በሆነበት ፡ ቀን ፡ ግማሥት ፡ በነበረው ፡ ዋጋ ፡ መካከል ፡ ካለው ፡ የዋጋ ፡ ልዩነት ፡ ጋራ ፡ እኩል ፡ ይሆናል ።

(፪) ከዚህም ፡ ሌላ ፡ በምትክ ፡ በሚሆን ፡ ግዥ ፤ ወይም ፡ በግቻቻያ ፡ በሚደረግ ፡ የሽያጭ ፡ ውል ፡ ምክንያት ፡ የሚደርሰውም ፡ ደንበኛ ፡ ወጪ ፡ አብሮ ፡ ይታ ሰባል ።

(፫) ለኪሣራው ፡ ግመዛዘኛ ፡ የሚሆነው ፡ ዋጋ ፤ ገዢው ፡ ወድም ፡ ሻጩ ፡ የንግድ ፡ ሥራዎቻቸው ፡ በሚያከናውኑበት ፡ ደንበኛ ፡ ጊዜ ፡ በውሉ ፡ የተነገሩትን ፡ ሸቀጦች ፡ ለመግዛት ፡ ወይም ፡ ለመሸጥ ፡ የሚሄዱበት ፡ ገበያ ፡ ዋጋ ፡ ነው ።

ቍ፡፪፻፫፻፷፫ ። (፪) በምትክ ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ግዥ ፡ ወይም ፡ በመቻቻያ ፡ ስለ ፡ ተደረገ ፡ ሽያጭ ።

(፩) ገዢው ፡ በምትክ ፡ የተደረገውን ፡ ግዥ ፡ ወይም ፡ ሻጩ ፡ የማቻቻያውን ፡ ሽያጭ ፡ በውነት ፡ ፈጽመው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የጉዳትን ፡ ኪሣራ ፡ ለማሰብ ፡ መሠረት ፡ የሚደረገው ፤ ስለ ፡ ግዥው ፡ የተከፈለው ፡ ዋጋ ፡ ወይም ፡ በሽያጩ ፡ የተገኘው ፡ ዋጋ ፡ ነው ።

(፪) አንዱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ በምትክ ፡ የሆነው ፡ ግዥ ፡ ወይም ፡ በመቻቻያ ፡ የተረገው ፡ ሽያጭ ፡ በክፉ ፡ ልቡና ፡ ወይም ፡ ለንግድ ፡ አሠራር ፡ ደንበኛ ፡ ባልሆነ ፡ አኳኋን ፡ መፈጸሙን ፡ ያስረዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ኪሣራው ፡ ሊቀነስ ፡ ይችላል ።

ቍ፡፪፻፫፻፸፬ ። የበለጠ ፡ ጉዳት ።

(፩) ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ ውሉ ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ ከልዩ ፡ አካባቢዎች ፡ ምክንያቶች ፡ የተነሣ ፤ የጉዳቱ ፡ ልክ ፡ የበለጠ ፡ ለመሆን ፡ እንደ ሚችል ፡ ለሁለተኛው ፡ ወገን ፡ ማስጠንቀቁን ፡ ያስረዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሚከፈለው ፡ ኪሣራ ፡ በውነት ፡ በደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ልክ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ ግዴታው ፡ ሳይፈጸም ፡ የቀረበት ፡ ተዋዋዩን ፡ በመጉዳት ፡ ፍላጎት ፡ በከባድ ፡ ቸልተኛነት ፡ ወይም ፡ ከባድ ፡ በሆነ ፡ ጥፋት ፡ ምክንያት ፡ መሆኑን ፡ ያስረዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጻፈው ፡ ይፈጸማል ።

ቍ፡፪፻፫፻፸፭ ። ነገሩ ፡ የታወቀ ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ዕቃው ፡ የታወቀ ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ሲሆን ፡ የሚከፈለው ፡ የጉዳቱ ፡ ኪሣራ ፡ ዕውቀት ፡ ባለው ፡ ሰው ፡ ግምት ፡ የውሉ ፡ አለመፈጸም ፡ ቸባለገንዘቡ ፡ ይደርስበታል ፡ ተብሎ ፡ በሚገመተው ፡ ጉዳት ፡ ልክ ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ባለፈው ፡ ቍጥር ፡ እንደ ፡ ተመለከተው ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ ሲሆን ፡ ስለ ፡ ኪሣራው ፡ የሚከፈለው ፡ የካሣ ፡ ልክ ፡ በእውነት ፡ ከደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ጋራ ፡ እኩልነት ፡ ያለው ፡ በሚሆን ፡ መጠን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፮ ። ከተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ በፊት ፡ የውሉ ፡ መፍረስ ።

(፩) ከተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ በፊት ፡ ውሉ ፡ በሚፈርስበት ፡ ጊዜ ፡ ዕቃው ፡ የታወቀ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ሲሆን ፡ ኪሣራ ፡ የሚገመተው ፤ ስለ ፡ ግዴታው ፡ መፈጸም ፡ በውሉ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ማለቂያ ፡ መጨረሻ ፡ ቀን ፡ ዕቃው ፡ ባለው ፡ ዋጋ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

(፪) በውሉ ፡ ማንኛውም ፡ ጊዜ ፡ ያልተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኪሣራው ፡ የሚገመ

BACK

ተው ፡ የውሉን ፡ መፍረስ ፡ የማስታወቅ ፡ መብት ፡ ሊሠራበት ፡ በቻለ ፡ ቀን ፡ የነበረውን ፡ የዕቃውን ፡ ዋጋ ፡ መሠረት ፡ በማድረግ ፡ ነው ።

(፫) ስለ ፡ ሆነም ፡ የጉዳቱ ፡ ኪሣራ ፡ አስቀድሞ ፡ ለተሸጠው ፡ ዕቃ ፡ ምትክ ፡ በተገ ዛበት ፡ ጊዜ ፡ እርግጥ ፡ ከተከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ በላይ ፤ ወይም ፡ አስቀድሞ ፡ ለተሸጠው ፡ ዕቃ ፡ የማቻቻያ ፡ ሽያጭ ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ እጅ ፡ በእጅ ፡ ከተከፈለው ፡ ዋጋ ፡ በላይ ፡ ለመሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፷፯ ። የገዛውን፡ዕቃ ፡እንዲለቅ ፡ ስለ፡መደረጉ ።

ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ነገር ፡ እንዲለቅ ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፤ ሻጩ ፡ ሌላውን ፡ ኪሣራ ፡ መክፈሉ ፡ ሳይቀር ፡ ክስ ፡ የሚያቀርብ ፡ መሆኑን ፡ ለሻጭ ፡ ገዥ ፡ ነግ ሮት ፡ ቢሆን ፡ ሊያስቀረው ፡ ይችል ፡ የነበረ ፡ ወጪ ፤ ቀሪ ፡ ሆኖ ፡ ለዳኝነ ትና ፡ ከዳኝነት ፡ ውጭ ፡ ያወጣውን ፡ ገንዘብ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ክፍል ፡ ፬ ።

ልዩ ፡ ልዩ ፡ የሽያጭ ፡ አሠራር ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ከብቶችና ፡ ስለ ፡ ሌሎች ፡ በሕይወት ፡ ስላሉ ፡ እንስሶች ፡ ሽያጭ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፷፰(፩)፡መሠረቱ።

ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች ፡ የተመለከተው ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ሆኖ ፡ ስለ ፡ ከብቶችና ፡ ስለ ፡ ሌሎች ፡ በሕይወት ፡ ስላሉ ፡ እንስሶች ፡ ሽያጭ ፡ የተመለከ ተው ፡ ደንብ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ተወስኖዋል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፷፱ ። ተላላፊ ፡ በሽታዎች፡መድን፡የመሆን፡ሕጋዊ ፡ ግዴታ ።

ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ እንስሳ ፡ በሚያስረክብበት ፡ ጊዜ ፡ እንስሳው ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ካሉት ፡ በሽታዎች ፡ በአንዱ ፡ ያልተያዘ ፡ ለመሆኑ ፡ መድን ፡ ነው ። በሽታዎች፡የተ ባሉትም ፤ ከአበደ ፡ ውሻ ፡ በሽታ ፡ ከማናቸውም ፡ ዐይነት ፡ እንስሶች ፡ ሁሉ ፤

ከደስታ ፡ በሽታ ፡ በቀንድ ፡ ከብቶችና ፡ እነሱንም ፡ ለመሳሰሉት ፡ ሁሉ ፤

ከሳምባ ፡ በሽታ ፡ በቀንድ ፡ ከብቶች ፤

ከዕባጭና ፡ ከንድፍት ፡ በጋማ ፡ ከብቶችና ፡ እነሱንም ፡ በመሳሰሉት ፡ ሁሉ ፤

ከአባ ፡ ሠንጋና ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ዐይነት ፡ መዥገር ፡ አመጣሽ ፡ በሽታዎች ፡ በጋማ፡ ከብት ፤ በቀንድ ፡ ከብቶች ፤ በፍየልና ፡ በበጎች ፡ ላይ ፤

ከአፍታ ፡ (አፈግዝ) ፡ በቀንድ ፡ ከብቶች ፤ በበግ ፤ በፍየሎችና ፡ በላሞች ፡ እንዲ ሁም ፡ በአሳማና ፡ በግመል ፡ ላይ ፤

ከአባ ፡ ጕርባና ፡ ነቀርሳ ፡ በሽታ ፡ በቀንድ ፡ ከብቶች ፡ ላይ ፤

ከበጎች ፡ ፈንጣጣ ፡ በበጎችና ፡ በአሳሞች ፡ ላይ ፤
ከልዩ ፡ ዐይነቶች ፡ የአሳሞች ፡ በሽታና ፡ ፈንጣጣ ፤
ከእከክ ፡ (የቆዳ ፡ በሽታ) ፡ ቢጋግ ፡ ከብትና ፡ እነሱን ፡ በመሳሰሉት ፡ ሁሉ ፤
ከአሳግ ፡ ነቀርሳ ።
ከንድፍት ፡ (ቲሪፓኖ ፡ ኦግዚስ) ፡ ከዝንብ ፡ የሚተላለፍ ፡ በሽታ ፡ በጋግ ፡ ከብ
ቶችና ፡ በግመል ፡ ላይ ፤
ከኤፕ ፡ ቶስፖይሮሲስ ፡ (የጉበት ፡ በሽታ) ፡ በጋግ ፡ ከብቶች ፡ ላይ ፤
ከኩልኩልት ፡ አስፋ ፡ (ጉስቶ ፡ ማቶሲስ) ፡ (ትል ፡ በሽታ) ፡ በበጎች ፡ ላይ ፤
ከውርጃ ፡ በሽታ ፡ በቀንድ ፡ ከብቶች ፡ በበግና ፡ በፍየሎች ፡ ላይ ፤
ከመሸገር ፡ አመጣሽ ፡ በሽታ ፤
ከተላላፊ ፡ የጋግ ፡ ከብት ፡ የመስክ ፡ በሽታ ፤
ከልዩ ፡ ዐይነት ፡ የአዕዋፍ ፡ በሽታ ፤
ተላላፊ ፡ ከሆነና ፡ የተጋብእ ፡ ጠባይ ፡ ያለው ፡ ልዩ ፡ ዐይነት ፡ የቆዳ ፡ በሽታና ፡ ማናቸውም ፡ ዐይነት ፡ የንብ ፡ በሽታ ፡ ሁሉ ፤

ቍ ፡ ፱፻፫፻፫ ። (፪) ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ ቍጥር ፡ ለተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተቃራኒ ፡ የሚ ሆን ፡ ማናቸውም ፡ ውል ፡ ፍርስ ፡ ነው ። (አይረጋም) ፡

ቍ ፡ ፱፻፫፻፫፩ ። ስለ ፡ ጉድለቶች ፡ (፩) መድን ፡ የመሆን ፡ሕጋዊ ፡ግዴታ ።

የተሸጠው ፡ እንስሳ ፡ ለተፈጥሮው ፡ ወይም ፡ በውሉ ፡ ለተነገረው ፡ አገልግሎት ፡ እንዳይሆን ፡ የሚያደርገው ፡ ጉድለት ፡ ያደረበት ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሻጩ ፡ መድን ፡ መሆን ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፻፫፻፫፪ ። (፪) በስምምነት ፡የሚያረግ ፡የውል ፡ ቃል ።

(፩) ሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ለእንስሳው ፡ አለበት ፡ የተባለውን ፡ ጉድለት ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ ቍጥር ፡ መሠረት ፤ ግልጽ ፡ በሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፤ ለማስወገድ ፡ ይችላሉ ።

(፪) ደግሞ ፡ በሻጩ ፡ በኩል ፡ እንስሳው ፡ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ስጦታ ፡ አለው ፡ ስለ ሚባለው ፡ ነገር ፡ የመድንነቱን ፡ መሰን ፡ ለማስፋትና ፡ ስለ ፡ ዋቢነቱም ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፱፻፫፻፫፫ ። የውሉ ፡መፍረስ ።

እንደ ፡ ሕጉ ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ስለ ፡ እንስሳው ፡ መድን ፡ መሆን ፡ የሚ ገባ ፡ ሲሆን ፡ ተላላፊ ፡ በሽታ ፡ የያዘው ፡ ወይም ፡ ጉድለት ፡ ያለበት ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገዢው ፤ የሻያጩ ፡ ውል ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፱ ። የእንስሳው ፡ መሞት ።

መድን ፡ መሆን ፡ ባለበት ፡ በሽታ ፡ ወይም ፡ ጕድለት ፡ ምክንያት ፡ ወይም ፡ በዚህ ፡ ጕድለት ፡ በደረሰው ፡ ድንገተኛ ፡ ነገር ፡ ምክንያት ፡ እንስሳው ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የእንስሳው ፡ መሞት ፡ የሻጩ ፡ ኪሣራ ፡ ሆኖ ፡ ዋጋውን ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፲ ። የጉዳት ፡ ኪሣራ ።

ከዚህም ፡ በቀር ፡ ሻጩ ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ በተመለከቱት ፡ ሁለት ፡ ምክንያቶች ፡ በገዢው ፡ ላይ ፡ ለደረሰው ፡ ጕዳት ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(ሀ) ለሽያጩ ፡ ውል ፡ መፍረስ ፡ ምክንያት ፡ የሆነው ፡ እንስሳ ፡ በሽታ ፡ ያልያዘው ፡ ወይም ፡ ጕድለት ፡ የሌለበት ፡ መሆኑን ፡ በግልጽ ፡ አረጋግጦ ፡ መድን ፡ ሆኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ለሽያጩ ፡ ውል ፡ መፍረስ ፡ ምክንያት ፡ የሆነውን ፡ እንስሳ ፡ ሻጩ ፡ ባስረከበበት ፡ ጊዜ ፡ እንስሳው ፡ በሽታ ፡ ወይም ፡ ጕድለት ፡ ያለበት ፡ መሆኑን ፡ ሻጩ ፡ ማወቁን ፡ ለማስረዳት ፡ የተቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፪ ። የውሉ ፡ አለመፍረስ ።

(፩) ገዢው ፡ የእንስሳውን ፡ በሽታ ፡ ወይም ፡ ጕድለት ፤ በሁለቱ ፡ ተዋዋዮች ፡ መካከል ፡ በጽሑፍ ፡ በተነገረው ፡ የውል ፡ ቃል ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፤ በልዩ ፡ ዐዋቂዎች ፡ አሳይቶ ፡ እንስሳው ፡ በሽታ ፡ ወይም ፡ ጕድለት ፡ ያለበት ፡ መሆኑን ፡ ለሻጩ ፡ ካላስታወቀው ፡ ገዢው ፡ በሻጩ ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ መብቱን ፡ ያጣል ።

(፪) በውል ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሻጩ ፡ እንስሳውን ፡ ካስረከበበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ በሠላሳ ፡ ቀን ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የእንስሳውን ፡ በሽታ ፡ ወይም ፡ ያለበትን ፡ ጕድለት ፡ በልዩ ፡ ዐዋቂዎች ፡ አሳይቶ ፡ ለሻጩ ፡ ካላስታወቀው ፡ እንደዚሁ ፡ ገዢው ፡ በሻጩ ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ መብቱን ፡ ያጣል ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

በዐይነት ፡ ስለሚደረግ ፡ ሽያጭ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፫ ። ሻጩ ፡ ጎላፊ ፡ መድን ፡ የሚሆንባቸው ፡ ዐይነቶች ።

(፩) ዐይነትን ፡ ወይም ፡ ሞዴልን ፡ (ናሙናን) ፡ በማሳየት ፡ የሚደረግ ፡ ሽያጭ ፡ የተባለው ፡ ነገር ፡ ዐይነት ፡ ልክ ፡ እንደ ፡ ታየው ፡ ዐይነት ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ታየው ፡ ሞዴል ፡ መሆን ፡ አለበት ።

(፪) በተሰጠው ፡ ዐይነትና ፡ (በናሙናው) ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ የዚሁ ፡ ዐይነት ፡ አጻጸፍ ፡ መካከል ፡ የሚያጣላ ፡ ነገር ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተሰጠው ፡ ዐይነት ፡ ብልጫ ፡ ይኖረዋል ።

(፫) የሚያጣላ ፡ ነገር ፡ ሳይኖር ፤ ልዩነት ፡ ብቻ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተባለው ፡ ዕቃ ፡ የዐይነቱንና ፡ (ናሙናውን) ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ የተጻፉትን ፡ ዐይነቶች ፡ ሁሉቱም ፡ እንዲኖረው ፡ ያስፈልጋል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፫ ። የዕቃውን ፡ ዐይነት ፡ ስለ ፡ ማቅረብ ።

ዐይነቱ ፡ የተሰጠው ፡ ወገን ፡ ለማሳየት ፡ የሚያቀርበው ፡ ዐይነቱ ፡ አስቀድሞ ፡ ከተቀበለው ፡ ጋራ ፡ እንድ ፡ መሆኑን ፡ ማስረዳት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፬ ። የነዚህ ፡ ውሳኔዎች ፡ ተፈጻሚነት ።

(፩) ሽያጩ ፤ (ናሙናውን) ፡ ዐይነቱን ፡ (ኤሻንቲዮውን) ፡ ወይም ፡ ሞዴሉን ፡ ለገዢው ፡ ለማሳየት ፡ ያህል ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፤ የዕቃውን ፡ ዐይነት ፡ ለመስጠት ፡ ያለ ፡ አንዳች ፡ መገደድ ፡ መሆኑን ፡ ያስረዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዐይነትን ፡ (ኤሻንቲዮን) ፡ ወይም ፡ ሞዴልን ፡ በማሳየት ፡ የተደረገ ፡ ሽያጭ ፡ አለ ፡ አይባልም ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ።

በፈተና ፡ የሚደረግ ፡ ሽያጭ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፭ ። ወዶ ፡ ለመቀበል ፡ የሚሰጥ ፡ ጊዜ ።

(፩) የሽያጩ ፡ ውል ፡ በፈተና ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገዢው ፡ በውሉ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የተባለውን ፡ ነገር ፡ ወዶ ፡ መቀበሉን ፡ ወይም ፡ አለመቀበሉን ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) በውሉ ፡ ማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ያልተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገዢው ፡ ለመፈተን ፡ የወሰደውን ፡ ነገር ፡ ወዶ ፡ መቀበሉን ፡ አለመቀበሉን ፡ የሚያስታውቅበት ፡ በቂ ፡ ጊዜ ፡ ሻጩ ፡ ሊወስንለት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፮ ። የገዢው ፡ ዝምታ ።

(፩) ገዢው ፡ የወሰደውን ፡ ነገር ፡ ወዶ ፡ መቀበሉን ፡ ወይም ፡ አለመቀበሉን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ ቍጥር ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ያላስታወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተባለውንም ፡ ነገር ፡ እንዲፈትን ፡ ተሰጥቶት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የሽያጩ ፡ ውል ፡ ደንበኛ ፡ ይሆናል ።

(፪) ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንደ ፡ ተነገረው ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገዢው ፡ ዕቃውን ፡ እንዳልፈለገው ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፯ ። የዝምታ ፡ መቀበል ።

እንደዚሁም ፡ ገዢው ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ሳይለይ ፡ ለወሰደው ፡ ነገር ፡ ዋጋውን ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ የሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ለመፈተን ፡ አስፈላጊ ፡

BACK

ከነበረው ፡ ሥራ ፡ አልፎ ፡ በወሰደው ፡ ነገር ፡ በሌላ ፡ ዐይነት ፡ አደራረግ ፡ የሠራ በት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሽያጩ ፡ ደንበኛ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፱፻፫፻፹፫ ። በነገሩ ፡ ሊደርስ ፡ የሚችል ፡ መበላሸት ።

የሚፈተነውን ፡ ነገር ፡ ገዢው ፡ የተረከበውም ፡ እንኳ ፡ ቢሆን ፤ ገዢው ፡ ለመ ፈተን ፡ የወሰደውን ፡ ነገር ፡ መውደዱን ፡ ሳያስታውቅ ፡ በሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ በተ ባለው ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ሊደርስ ፡ የሚችለው ፡ መበላሸት ፡ በሻጩ ፡ ላይ ፡ ይሆናል ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፬ ።

ዋጋው ፡ በየጊዜው ፡ ስለሚከፈልለት ፡ ሽያጭ ።

ቍ ፡ ፱፻፫፻፹፬ ። ለሻጩ ፡ ያለው ፡ የመምረጥ ፡ መብት ።

በየጊዜው ፡ ዋጋው ፡ እንዲከፈል ፡ ውለታ ፡ በማድረግ ፤ አንድ ፡ ነገር ፡ ተሸጠ ፤ ለገዢው ፡ የተሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፤ ገዢው ፡ በየጊዜው ፡ እንዲከፍለው ፡ ከተመ ደበው ፡ ገንዘብ ፡ አንዱን ፡ መደብ ፡ እንዲከፍለው ፡ ሻጩ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ሰጥ ቶት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ያልተከፈለውን ፡ ገንዘብ ፡ እንዲያገባለት ፡ ገዢውን ፡ ለመክ ሰስ ፡ ይችላል ፤ ወይም ፡ የውሉን ፡ ፈራሽነት ፡ የማስታወቅ ፡ መብት ፡ የራሱ ፡ እን ዲሆን ፡ አድርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ብሎ ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፫፻፹፭ ። የውሉ ፡ መፍረስ ።

(፩) ውሉ ፡ በፈረሰ ፡ ጊዜ ፤ ሻጩና ፡ ገዢው ፡ አንዱ ፡ ለአንዱ ፡ የተሰጣጡትን ፡ ነገር ፡ መመለስ ፡ አለባቸው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፤ ሻጩ ፡ በገዢው ፡ እጅ ፡ ስለ ፡ ቈየው ፡ ነገር ፡ አገልግሎት ፡ የሚ ገባ ፡ ኪራይና ፡ በማገልገሉ ፤ ስለ ፡ ተበላሸበትም ፡ ኪሣራ ፡ እንዲከፈለው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) በገዢው ፡ ላይ ፡ በጣም ፡ ከባድ ፡ የሆኑትን ፡ ግዴታዎች ፡ ለመጣል ፡ የሚና ገረው ፡ ማንኛውም ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፫፻፹፮ ። ቀሪው ፡ ዕዳ ፡ ስለሚከፈል ፡ የአስገዳጅነት ፡ ውል ።

(፩) ዋጋው ፡ በየጊዜው ፡ እንዲሰጥ ፡ የተደረገው ፡ አከፋፈል ፡ በሚቀርበት ፡ ጊዜ፡ ቀሪውን ፡ ዕዳ ፡ የማስከፈል ፡ አስገዳጅነት ፡ በውሉ ፡ ተነግሮ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ባለዕዳው ፡ በማከታተል ፡ ሁለት ፡ ጊዜ ፡ ያልከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ እጅግ ፡ ቢያ ንስ ፡ ከሽያጩ ፡ ዋጋ ፡ ዐሥረኛው ፡ እጅ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሻጩ ፡ በተደ ረገው ፡ ስምምነት ፡ ሊጠቀምበት ፡ አይችልም ።

(፪) በገዢው ፡ ላይ ፡ የበለጠና ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ወጪን ፡ የሚያስከትል ፡ ተቃራኒ ፡ ስምምነት ፡ ሁሉ ፡ አይጸናም ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ።

ባለሀብትነቱን ፡ ለራሱ ፡ በማስጠበቅ ፡ የሚደረግ ፡ ሽያጭ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፹፯ ። በሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን፡ላይ፡መቃወሚያ፡ስለሚሆን ፡ ውል ።

(፩) ይዞታው ፡ ለገዥው ፡ ተላልፎ ፡ ባለሀብትነቱ ፡ ግን ፡ ዋጋው ፡ እስኪከፈልለት፡ ድረስ ፡ የሻጩ ፡ ሆኖ ፡ እንዲቈይ ፡ የተደረገ ፡ የውል ፡ ቃል ፤ ስለዚሁ ፡ ጕዳይ ፡ በተዘጋጀ ፡ የሕዝብ ፡ መዝገብ ፡ ላይ ፡ በገዢው ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ ካልተጻፈ ፡ በቀር ፡ የተባለው ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ነገሩን ፡ በገዙት ፡ በሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆንባቸው ፡ አይችልም ።

(፪) በንግድ ፡ ሕግ ፡ በተወሰኑት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ነገሩን ፡ የገዛው ፡ ሰው ፡ በከሠረ ፡ ጊዜ ፡ ይህ ፡ የውል ፡ ስምምነት ፡ ከገዢው ፡ ገንዘብ ፡ በሚፈልጉት ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፺ ። በዕቃው ፡ ላይ፡ሊደርሱ፡የሚችሉ፡አደጋዎች ።

የማስረከቡ ፡ ተግባር ፡ ከተፈጸመበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ሊደርሱ፡ የሚችሉ ፡ አደጋዎች ፡ የገዢው ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፺፩ ። የሽያጭ፡መፍረስ ።

(፩) ሽያጩ ፡ በሚፈርስበት ፡ ጊዜ ፡ ሻጩ ፡ በየጊዜው ፡ በተደረገው ፡ አከፋፈል ፡ የተቀበለውን ፡ ገንዘብ ፡ ለገዢው ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

(፪) ደግሞም ፡ በገዢው ፡ እጅ ፡ ስለ ፡ ቆየው ፡ ነገር ፡ አገልግሎት ፡ የሚገባ ፡ ኪራይና ፡ በማገልገሉ ፡ ስለ ፡ ተበላሹትም ፡ ኪሣራን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) በገዢው ፡ ላይ ፡ በጣም ፡ ከባድ ፡ የሆኑትን ፡ ግዴታዎች ፡ ለመጣል ፡ የሚናገረው ፡ ማንኛውም ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፮ ።

የተሸጠውን ፡ መልሶ ፡ ስለ ፡ መግዛት ፡ የሚደረግ ፡ ውል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፺፪ ። መልሶ ፡ የመግዛት፡ችሎታ ።

ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ ነገር ፡ በተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ መልሶ ፡ ከገዥው ፡ ለመግዛት ፡ የሚፈቅድለትን ፡ መብት ፡ አስጠብቆ ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፺፫ ። የሚወሰነው፡ጊዜ።

(፩) ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ ነገር ፡ መልሶ ፡ ስለ ፡ መግዛት ፡ ባለው ፡ ችሎታ ፡የሚሠራበት ፡ ጊዜ ፤ ከሁለት ፡ ዓመት ፡ የበለጠ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

(፪) ከዚህ ፡ ያነሰ ፡ ጊዜ ፡ በመወሰን ፡ ስምምነት ፡ አልተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሁለት ፡ ዓመት ፡ የተወሰነ ፡ ይሆናል ።

BACK

ቍ ፡ ፪፻፫፻፯፪ ። ቅጣት ፡ (ኪሣራ) ።

(፩) መልሶ ፡ በመግዛት ፡ ውል ፡ የተሸጠውን ፡ ነገር ፤ ገዢው ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ሊሸጠው ፡ አይችልም ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ ነገር ፡ መልሶ ፡ እንዲገዛ ፡ የሚፈቅደው ፡ ውል ፡ ስለዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ በተዘጋጀው ፡ የሕዝብ ፡ መገዝብ ፡ ላይ ፡ በገዢው ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ፡ ካልተጻፈ ፡ በቀር ፤ ይህ ፡ የተባለው ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ለመሸጥ ፡ አለመቻል ፡ ለሌሎች ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መቃወሚያ ፡ ለመሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫ ። (ሀ) የሻጩ ፡ ግዴታ ።

(፩) የሸጠውን ፡ መልሶ ፡ ለመግዛት ፡ ችሎታ ፡ ያለው ፡ ሻጭ ፡ የተቀበለውን ፡ ዋጋ ፡ ለባለውሉ ፡ መመለስና ፡ ተዋዋዩ ፡ ስለ ፡ ሽያጩ ፡ ውል ፡ ያደረገውን ፡ ወጪ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) ገዢው ፡ ለገዛው ፡ ነገር ፡ ያደረገው ፡ ወጪ ፡ እንዳለም ፤ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ያላገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ ፡ በሚለው ፡ ምዕራፍ ፡ የተወሰኑት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የሚፈጸሙ ፡ ይሆናሉ ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ።

ዕቃውን ፡ ከመላክ ፡ ግዴታ ፡ ጋራ ፡ የሚደረግ ፡ ሽያጭ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፬ ። ዕቃውን ፡ የማመላለስ ፡ ጥንቃቄ ።

ውሉ ፡ የተሸጠውን ፡ ነገር ፡ ሻጩ ፡ እንዲልክ ፡ የሚያስገድደው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተሸጠው ፡ ዕቃ ፡ በሽያጩ ፡ ውል ፡ እስከ ፡ ተመለከተው ፡ ስፍራ ፡ ድረስ ፡ እንዲደርስ ፡ ሻጩ ፡ በተለመዱት ፡ ዘዴዎች ፡ ለመላክ ፡ አስፈላጊዎችን ፡ የማመላለስ ፡ ውሎች ፡ ከዕቃ ፡ ጫኙ ፡ ጋራ ፡ መዋዋል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፭ ። ማስረከብ ፤ (፩) መሠረቱ ።

(፩) የሽያጩ ፡ ውል ፡ የዕቃውን ፡ ማጓጓዝ ፡ ግዴታ ፡ የሚጨምር ፡ ሲሆን ፡ ተቃራኒ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የዕቃው ፡ ማስረከብ ፡ ጉዳይ ፡ የሚፈጸመው ፡ ዕቃውን ፡ ለዕቃ ፡ አመላላሹ ፡ በመስጠት ፡ ነው ።

(፪) ይህን ፡ የዕቃ ፡ ማመላስ ፡ ሥራ ፡ የሚያከናውነው ፡ ሻጩ ፡ በራሱ ፡ የማመላለሻ ፡ ዘዴዎች ፡ ወይም ፡ በሻጩ ፡ ስም ፡ በሚሠሩና ፡ እሱ ፡ በቀጠራቸው ፡ ዕቃ ፡ አመላለሾች ፡ አማካይነት ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የዕቃው ፡ ማስረከብ ፡ ሥራ ፡ የሚፈጸመው ፡ በገዢው ፡ ስም ፡ የተደረገ ፡ የዕቃ ፡ ማመላለስ ፡ ውል ፡ ተሠርቶ ፡ ለዕቃ ፡ አመላላሹ ፡ ዕቃው ፡ በተሰጠ ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

(፫) የዕቃው ፡ ማጓጓዝ ፡ ሥራ ፡ በብዙ ፡ ዕቃ ፡ አመላላሾችና ፡ በተከታታይ ፡ ሁኔታ ፡ የሚፈጸም ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ የሽያጩም ፡ ውል ፡ ሻጩ ፡ ስለ ፡ ዕቃው ፡ ማጓጓዝ ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ውል ፡ በማድረግ ፡ ጠቅላላውን ፡ የዕቃ ፡

መጫን ፡ ውል ፡ ራሱ ፡ እንዲፈጽም ፡ የሚያስገድደው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዕቃው ፡ ማስረከብ ፡ ጕዳይ ፡ የሚፈጸመው ፡ ዕቃውን ፡ ለመጀመሪያው ፡ ዕቃ ፡ አመላላሽ ፡ በመስጠት ፡ (በማስረከብ) ፡ ነው ።

ቍ፡፪፻፫፻፯፮። (፪) ውልን ፡ ለመፈጸም ፡ የተላከ ፡ መሆኑ ፡ ያልተገለጸበት ፡ ዕቃ ።

አድራሻ ፡ በማድረግ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ አኳኋን ፡ ለጫኙ ፡ የተሰጠው ፡ ዕቃ ፡ የተላከው ፡ ውልን ፡ ለመፈጸም ፡ መሆኑን ፡ የሚገልጽ ፡ ነገር ፡ ያልተደረገበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሻጩ ፡ ለገዢው ፡ ዕቃው ፡ መላኩን ፡ ማስታወቂያ ፡ አስፈላጊ ፡ በሆነ ፡ ጊዜም ፡ የዕቃውን ፡ ዝርዝር ፡ የሚያስታውቅ ፡ ወረቀት ፡ ካላከለት ፡ በቀር ፡ የማስረከቡ ፡ ነገር ፡ እንደ ፡ ተፈጸመ ፡ ሆኖ ፡ አይቈጠርም ።

ቍ፡፪፻፫፻፯፯።በውሃ ፡ ላይ ፡ የሚደረግ ፡ ማጓጓዝ ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንደ፡ተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ዕቃውን ፡ እንዲጭን ፡ የሚሰጠው ፡ ዕቃ ፡ ጫኝነቱ ፡ በውሃ ፡ ላይ ፡ የማመላለስ ፡ ሥራ ፡ ለሚሠራ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የማስረከቡ ፡ ሥራ ፡ የሚፈጸመው ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ አኳኋን ፡ ዕቃውን ፡ በመርከቡ ፡ላይ ፡ ወይም ፡ በመርከቡ ፡ አጠገብ ፡ በመስጠት ፡ ነው ።

(፪) ሻጩ ፡ ለገዢው ፡ ዕቃው ፡ በመርከብ ፡ የተሳፈረበትን ፡ ደረሰኝ ፡ ወይም ፡ ማናቸውንም ፡ ይህን ፡ የመሰለ ፡ ሌላ ፡ ሰነድ ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ቃል ፡ የማቅረብ ፡ መብቱ ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ፡፪፻፫፻፯፰።ሻጩ ፡ ዕቃውን ፡ ለመያዝ ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ዕቃው ፡ የሚጫንበት ፡ ውል ፡ ሻጩ ፡ ዕቃው ፡ በጕዞ ፡ ላይ ፡ ባለበት ፡ ጊዜ ፡ ሊያዝበት ፡ መብት ፡ የሚሰጠው ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሻጩ ፡ ዋጋው ፡ እስኪ ከፈለው ፡ ድረስ ፡ ዕቃ ፡ መላኩን ፡ ለማዘግየት ፡ ይችላል ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ውላቸው ፡ ዕቃውን ፡ ሻጩ ፡ ለገዢው ፡ የሚያስረክበው ፡ በተላከበት ፡ ስፍራ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ዋጋው ፡ የሚከፈለው ፡ ዕቃውን ፡ ካስረከበ ፡ በኋላ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ። ሻጩ ፡ ዕቃውን ፡ መያዝና ፡ ማቈየት ፡ አይችልም ።

(፫) ሻጩ ፡ ዕቃው ፡ በጕዞ ፡ ላይ ፡ ሳለ ፡ የሚያዝበት ፡ በመሆኑ ፡ ዕቃውን ፡ ልኮ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዕቃው ፡ በተላከበት ፡ ስፍራ ፡ ዋጋው ፡ ሳይከፈለው ፡ ለገዢው ፡ እንዳይሰጥ ፡ መቃወም ፡ ይችላል ።

ቍ፡፪፻፫፻፱፱።ጽሑፍ ፡ ከተቀበለ ፡ በኋላ ፡ ስለሚደረግ ፡ የዋጋ ፡ አከፋፈል ።

(፩) ዕቃውን ፡ ለመቀበል ፡ የሚያስችል ፡ ዕቃው ፡ የተጫነበት ፡ ማስረጃ ፡ ወረቀት፡ (ኮኔስማ) ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ጽሑፍ ፡ ተደርጎለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚሁም ፡ ዕቃ ፡ ለማዘዝ ፡ ይህንኑ ፡ ጽሑፍ ፡ መያዝ ፡ የሚያስፈልግ ፡ ሲሆን ፡ በውሉ ፡ የተመለከቱት ፡ ወይም ፡ በልማድ ፡ የታወቁት ፡ ጽሑፎች ፡ ሳይሰጡ ፡ የዕቃውን ፡ ዋጋ ፡ መጠየቅ ፡ አይቻልም ።

(፪) ዕቃውን ፡ ለመቀበል ፡ የሚያስችለው ፡ ጽሑፍ ፡ ለገዢው ፡ ከተሰጠው ፡ ዕቃ ውን ፡ ለመመርመር ፡ አልቻልሁም ፡ በማለት ፡ ዋጋውን ፡ አልከፍልም ፡ ለማለት ፡ መብት ፡ የለውም ።

(፫) ጽሑፉ ፡ ዕቃው ፡ የተጫነበት ፡ ማስረጃ ፡ ወረቀት ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ጽሑፍ ፡ ሲሆንና ፡ ዕቃውን ፡ ለመቀበል ፡ የሚያስችለው ፡ ይኸው ፡ ጽሑፍ ፡ ሲሆን ፡ ወይም ፡ በዕቃው ፡ ለማዘዝ ፡ ይህኑ ፡ ጽሑፍ ፡ መያዝ ፡ አስፈላጊ ፡ ሲሆን ፡ ጽሑፎቹን ፡ የመስጠት ፡ ግዴታ ፡ የውሉ ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፪፸፬፻፪ ። ዕቃውን ፡ በመንገድ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ማቆም ።

(፩) ሻጩ ፡ ዕቃውን ፡ ከላከ ፡ በኋላ ፡ ገዢው ፡ መክፈል ፡ አለመቻሉን ፡ በፍርድ ፡ እንደ ፡ ተነገረ ፡ የሰማ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተባለው ፡ ዕቃ ፡ የተጫነበትን ፡ የደረ ሰኝ ፡ ማስታወቂያ ፡ ወይም ፡ የገዛውን ፡ እንዲረከብ ፡ የሚፈቅድለት ፡ ማንኛ ቸውም ፡ ሌላ ፡ ሰነድ ፡ በጁ ፡ ቢገኝም ፡ ለገዢው ፡ ዕቃው ፡ እንዳይሰጠው ፡ ሲል ፡ ሻጩ ፡ ለመቃወም ፡ ይችላል ።

(፪) ሻጩ ፡ ዕቃው ፡ የተጫነበት ፡ የማስታወቂያ ፡ ደረሰኝ ፡ ወይም ፡ ከዚህ ፡ በላይ፡ የተመለከተውን ፡ ሰነድ ፡ በደንብ ፡ ይዞ ፡ የሚጠይቅ ፡ ሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ አምጪ ፡ ዕቃውን ፡ እንዳይረከብ ፡ ለመቃወም ፡ አይችልም ።

(፫) በዚህ ፡ ጊዜ ፤ ዕቃው ፡ የተጫነበትን ፡ የማስታወቂያ ፡ ደረሰኝ ፡ ወይም ፡ ሰነዱ፡ ዕቃዎቹን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ፡ በሚመለከተው ፡ ጉዳይ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ድንጋጌ ዎች ፡ ያሉበት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፤ ወይም ፡ የደረሰኙ ፡ ወይም ፡ የሰነዱ ፡ አምጪ፡ ያመጣውን ፡ ደረሰኝ ፡ ወይም ፡ ሰነድ ፡ ለማግኘት ፡ ዐውቆ ፡ ሻጩን ፡ ለመጉ ዳት ፡ ሲል ፡ ያደረገው ፡ መሆኑን ፡ ሻጩ ፡ ካላስረዳ ፡ በቀር ፡ ዕቃው ፡ እንዳይ ሰጥ ፡ የመቃወም ፡ መብት ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ፪፸፬፻፫ ። የተገዛውን ፡ ነገር፡የመረከብ ፡ ግዴታ ።

(፩) የተሸጠው ፡ ነገር ፡ ለገዢው ፡ ተልኮለት ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ በመረከቢያው ፡ ቦታ ፡ ዝግጁ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝለት ፡ ገዢው ፡ ዕቃውን ፡ ለመቀበል ፤ የማይፈቅድ ፡ ሲሆን ፡ ዋጋውን ፡ ሳይከፍልና ፡ ያለ፡ችግርም ፡ ሌላ ፡ ወጪ ፡ ሳያደርግ ፡ ለመቀ በል ፡ ከቻለ ፡ የተላከውን ፡ ነገር ፡ በሻጩ ፡ ስም ፡ ሆኖ ፡ መቀበል ፡ አለበት ።

(፪) ሻጩ ፡ በሸጠው ፡ ነገር ፡ መድረሻ ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ሲገኝ ፡ ወይም ፡ በዚሁ ፡ ቦታ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ርሱ ፡ ሆኖ ፡ የተላከውን ፡ ነገር ፡ አላፊ ፡ ሆኖ ፡ እንዲቀበልለት ፡ የተደረገ ፡ ሰው ፡ ሲኖር ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ መሥመር ፡ የተሰጠው ፡ ውሳኔ ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፪፸፬፻፬ ። በነገሩ ፡ ላይ፡የተገኘው ፡ ጉድለት ፡ መታየት ።

(፩) የተሸጠው ፡ ነገር ፡ በሚላክበት ፡ ጊዜ ፤ ገዢው ፡ በተባለው ፡ ነገር ፡ መድረሻ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ የተላከለትን ፡ ነገር ፡ መመርመር ፡ አለበት ።

BACK

(፪) ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ዕቃ ፡ መልሶ ፡ የላከው ፡ ከጭነቱ ፡ ሳይራገፍ ፡ የሆነ ፡ እንደ፡ ሆነና ፡ ሻጩም ፡ ውሉ ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ ዕቃው ፡ ተመልሶ ፡ መላክ ፡ የሚችል ፡ መሆኑን ፡ የሚያውቅ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ የሚገባው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተሸጠው ፡ ዕቃ ፡ ምርመራ ፡ የሚደረገው ፡ ይህ ፡ ዕቃ ፡ ተመልሶ ፡ ወደ ፡ አዲሱ ፡ መድረሻ ፡ ቦታው ፡ በደረሰ ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፮ ።

በሐራጅ ፡ ስለሚደረግ ፡ ሽያጭ ።

ቍ ፡ ፪ሺ፬፻፫ ። የውሉ ፡ አደራረግ ።

(፩) በሐራጅ ፡ የሚደረግ ፡ ሽያጭ ፡ ተፈጸመ ፡ የሚባለው ፡ ሻጩ ፡ ወይም ፡ ለሐራጁ ፡ አሻሽጥ ፡ የተመረጠው ፡ ሰው ፡ ዕቃውን ፡ ለገዢው ፡ ያንተ ፡ ነው ፡ ባሉበት ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

(፪) ሻጩ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ አሳቡን ፡ ካልገለጸ ፡ በተቀር ፡ ሐራጁን ፡ የሚያ ካሂደው ፡ ዋጋ ፡ ላበለጠ ፡ ለመሸጥ ፡ መብት ፡ እንዳለው ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፬፻፬ ። በሐራጅ ፡ ገዥ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ግዴታ ።

(፩) በሐራጅ ፡ ላይ ፡ እገዛለሁ ፡ ያለ ፡ ሰው ፡ ለሽያጩ ፡ ሁኔታ ፡ በተመለከቱት ፡ ቃሎች ፡ መሠረት ፡ በሚያደርገው ፡ የዋጋ ፡ አቀራረብ ፡ ይገደዳል ።

(፪) ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከቀረበው ፡ ዋጋ ፡ በላይ ፡ ሌላ ፡ ዋጋ ፡ ካልተነገረ ፡ ወይም ፡ ያቀረበውን ፡ ዋጋ ፡ ከተለመደው ፡ ከሐራጅ ፡ ድምፅ ፡ በኋላ ፡ ወዲያውኑ ፡ ካልተቀበሉት ፡ ከግዴታው ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፬፻፭ ። እጅ ፡ በጅ ፡ ስለ ፡ መክፈል ።

(፩) በሽያጩ ፡ ስምምነት ፡ ሁኔታ ፡ ውስጥ ፡ የተነገረ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ነገር ፡ ከሌለ ፡ በሐራጅ ፡ ገዢው ፡ እጅ ፡ በጅ ፡ ዋጋውን ፡ ለመክፈል ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

(፪) ሻጩ ፡ ገንዘቡ ፡ እጅ ፡ በጅ ፡ ወይም ፡ በሽያጩ ፡ ስምምነት ፡ እንደ ፡ ተነገሩት ፡ ሁኔታዎች ፤ ያልተከፈለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሻጩ ፡ ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ብሎ ፡ ወዲያው ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፬፻፮ ። ሻጩ ፡ ዋቢ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ሻጩ ፡ በተለመደው ፡ የሽያጭ ፡ ስምምነት ፡ ለሚሸጠው ፡ ነገር ፡ ዋቢ ፡ በመ ሆን ፡ እንደሚገደድ ፡ ሁሉ ፡ በእደባባይና ፡ በፈቃድ ፡ ለሚደረገው ፡ የሐራጅ ፡ ስምምነት ፡ ዋቢ ፡ ነው ።

(፪) እርሱ ፡ የተንኰል ፡ ሥራ ፡ የሠራ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሻጩ ፡ በግድ ፡ ለሚደ ረግ ፡ ሐራጅ ፡ ዋቢ ፡ መሆን ፡ የለበትም ።

BACK

ቍ ፡ ፪፻፸፬፻፯ ። በሐራጅ ፡ ይሸጥልኝ ፡ ባዩ ፡ ዋቢ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ ባቀረበው ፡ ጥያቄ ፡ ምክንያት ፡ ሐራጅ ፡ ሲባል ፡ ጥያቄ ፡ አቅራቢው ፡ በሐራጅ ፡ ስለሚሸጠው ፡ ነገር ፡ ለሰጠው ፡ ዝርዝር ፡ ዋቢ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ በዚሁ ፡ ነገር ፡ ለሠራው ፡ አታላይነትም ፡ ተጠያቂ ፡ ይሆናል ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

የመሸጥ ፡ ውል ፡ መሰልነት ፡ ያላቸው ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ውሎች ።

ክፍል ፡ ፩ ።

የለውጥ ፡ ውል ።

ቍ ፡ ፪፻፸፬፻፰ ። ከሽያጭ ፡ ውል ፡ ያለው ፡ ልዩነት ።

(፩) እያንዳንዱ ፡ ለዋጭ ፡ ለመለዋወጥ ፡ የተነገሩትን ፡ ነገሮች ፡ ስለሚመለከት ፡ ጉዳይ ፤ የአንድ ፡ ሻጭ ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ አሉት ።

(፪) በለውጡ ፡ ውል ፡ መሠረት ፡ ተጨማሪ ፡ ገንዘብ ፡ እንዲከፍል ፡ ግዴታ ፡ ያለበት ፡ ለዋጭ ፡ ተጨማሪውን ፡ ገንዘብ ፡ ስለሚነካው ፡ ጉዳይ ፡ ነኝ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ በሚገደድበት ፡ ግዴታ ፡ ይገደዳል ።

(፫) ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ስለ ፡ ለውጥ ፡ ውል ፡ የሚደረገውን ፡ ወጪ ፡ ሁለቱ ፡ የለውጥ ፡ ተዋዋዮች ፡ እኩል ፡ በኩል ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፸፬፻፱ ። ስለ ፡ ሽያጭ ፡ ውል ፡ ወደ ፡ ተሰጡት ፡ ደንቦች ፡ መምራት ።

የሽያጩን ፡ ስምምነት ፡ ውል ፡ የሚመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ ስለ ፡ ለውጥ ፡ ውል ፡ ለቀረበውም ፡ ጉዳይ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

የባለሀብትነትን ፡ መብት ፡ ሳይሆን ፡ ሌሎችን ፡ መብቶች ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

ቍ ፡ ፪፻፸፬፻፲ ። ሪምን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ በአንድ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ የሪም ፡ መብት ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ በዋጋ ፡ ባስተላለፈ ፡ ጊዜ ፡ የሸያጭን ፡ ውል ፡ የሚመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) የዕቃውን ፡ ሀብትነት ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ፡ ሻጩ ፡ ግዴታ ፡ እንዳለበት ፡ እንዲሁም ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ሪም ፡ ሰጪው ፡ ሪሙን ፡ የማስተላለፍ ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፸፬፻፲፩ ። ግዙፍነት ፡ የሌላቸውን ፡ መብቶች ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፤ ግዙፍነት ፡ የሌላቸውን ፡ መብቶች ፡ በዋጋ ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ የሚያስተላልፍ ፡ ሲሆን ፡ ልዩ ፡ የሆኑት ፡ ሕጎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ የሽያጭ ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ስለ ፡ ገንዘብ ፡ መብት ፡ ማስተላለፍ ፡ የተደነገጉት ፡ ደንቦች ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ፡ በሚል ፡ አንቀጽ ፡ ተገልጸው ፡ ይገኛሉ ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ኪራይ ፡ ሽያጭ ።

ቍ ፡ ፪፻፩፬፻፪ ። ሽያጭን ፡ ስለ፡መምሰሉ ።

ተዋዋዮቹ ፡ የሚያደርጉት ፡ ውል ፡ የዕቃ ፡ ኪራይ ፡ ውል ፡ ነው ። በየጊዜውም ፡ የተወሰነው ፡ ገንዘብ ፡ ከተከፈለ ፡ በኋላ ፡ ተከራዩ ፡ ለተከራዩ ፡ የዕቃው ፡ ባለ ሀብት ፡ ይሆናል ፡ ብለው ፡ የተዋዋሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ የሚከተሉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ ስለ ፡ ሽያጭ ፡ የተወሰኑት ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፩፬፻፫ ። ሊደርሱ ፡ የሚችሉ፡አደጋዎች ።

የተከራየው ፡ ነገር ፡ ከተሰጠው ፡ ጊዜ ፡ አንሥቶ ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ሊደርስ ፡ የሚችል ፡ አደጋ ፡ በተከራዩ ፡ ላይ ፡ የሚታሰብ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፩፬፻፬ ። ውልን ፡ ስላለመቀጠል፡የሚደረግ፡ማስታወቅ ።

ተከራይ ፡ የተከራየውን ፡ ነገር ፡ ለአከራዩ ፡ በመመለስ ፤ በማንኛቸውም ፡ ጊዜ ፡ ቢሆን ፡ ውሉ ፡ እንዲቀር ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፩፬፻፭ ። የውል ፡መፍረስ ።

(፩) ውሉ ፡ በፈረሰ ፡ ጊዜ ፤ አከራዩ ፡ በከራይ ፡ የተቀበለውን ፡ ገንዘብ ፡ ለተከራዩ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ አከራዩ ፡ የሚገባውን ፡ ኪራይና ፡ ተከራዩ ፡ የተከራየውን ፡ ነገር፡ በመገልገል ፡ ስለ ፡ ጐዳበት ፡ ኪሣራን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) በተከራዩ ፡ ላይ ፡ ይበልጥ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ወጪን ፡ የሚያስከትል ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ማንኛውም ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፬ ።

የዕቃ ፡ ግቅረብ ፡ ውል ።

ቍ ፡ ፪፻፩፬፻፮ ።ትርጓሜ ።

የዕቃዎች ፡ ግቅረብ ፡ ውል ፡ ማለት ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ አንዱ ፡ ለሌላው ፡ ተዋዋይ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ዕቃዎች ፡ በየጊዜው ፡ ወይም ፡ ባለማቋረጥ ፡ በዋጋ ፡ ለመስጠት ፡ ውለታ ፡ የሚገባበት ፡ ውል ፡ ነው ።

BACK

ቍ፡፪፺፩፻፲፯።የውሉ ዓላማ ።

(፩) የሚቀርበው ዕቃ ልክ ያልተወሰነ ሲሆን አቅራቢው ውሉ የተደረገበትን ጊዜ በማመዛዘን ለተዋዋዩ ደንበኛ አስፈላጊ ሆኖ የሚገኘውን ያህል ለመስጠት ይገደዳል ።

(፪) ተዋዋዮቹ የሚቀርበውን ዕቃ በጠቅላላው ወይም በየአንዳንድ ጊዜ የሚቀርበውን ከፍ ያለውን ወይም ያነሰውን ወሰን ብቻ ቁርጠው የተዋዋሉ ሲሆኑ የአቅራቢው ተዋዋይ ሊቀበለው የሚገባውን ልክ በነዚህ በተሰጡት ወሰኖች ውስጥ ለመወሰን መብት አለው ።

(፫) ሊቀርብ የሚገባው ዕቃ ልክ ለተዋዋዩ አስፈላጊነት እንደሚበቃ ሆኖ እንዲሰጥ የተወሰነ ሲሆን የቀረበው ልክ አነስተኛ ተብሎ ከተወሰነው ልክ በላይ ሆኖ ቢገኝ እንኳን ተቀባዩ አስፈላጊውን በሙሉ ለመውሰድ ይገደዳል ።

ቍ፡፪፺፩፻፲፰።ዋጋ ።

የሚቀርቡት ዕቃዎች በየተወሰነው ጊዜ የሚቀርቡ ሲሆኑ በሙሉ የተነገረ የውለታ ቃል ከሌለ የነዚህ ዕቃዎች የየአንዳንዱ ጊዜ ዋጋ በዚህ አንቀጽ በምዕራፍ ፭ በተጻፉት ድንጋጌዎች መሠረት ይወሰናል ።

ቍ፡፪፺፩፻፲፱ ።የዋጋው መከፈያ ጊዜ ።

(፩) ዕቃዎቹ በየጊዜው የሚቀርቡ ሲሆኑ ዋጋቸው በየቀረቡበት ጊዜ ተካፋይ ነው ።

(፪) ባለማቋረጥ ሊቀርቡ የሚገባቸው ሲሆኑ ዋጋው በልማድ በሚወሰነው ጊዜ ይከፈላል ።

ቍ፡፪፺፩፻፳ ። የጊዜው ወሰን ።

(፩) ለሚቀርቡት ዕቃዎች የተወሰነ ጊዜ ሲኖር የተባለው ጊዜ ስለ ሁለቱ ተዋዋዮች ጥቅም እንደ ተወሰነ ሆኖ ይገመታል ።

(፪) በሚቀርቡት ዕቃዎች ላይ መብት ያለው ሰው ልዩ ልዩ ሆነው ስለሚቀርቡት ዕቃዎች ጊዜ ለመወሰን ሥልጣን ያለው እንደ ሆነ በአእምሮ ግምት በቂ በሆነ ማስታወቂያ ለዕቃ አቅራቢው ጊዜውን ማስታወቅ አለበት ።

ቍ ፪፺፩፻፳፩ ። ውልን አለመፈጸም ።

(፩) ከተዋዋዮቹ አንዱ ስለ ተነገረው የዕቃ ማቅረብ የገባባቸውን ግዴታዎች ያልፈጸመ እንደ ሆነና አለመፈጸሙም ከፍ ያለ ነገር ያሳየ እንደ ሆነ ይኸውም ነገር ለወደፊት በሚፈጸሙ ግዴታዎች የደንብ አፈጻጸም ውስጥ እምነት የሚያጠፋ ጠባይ ያለበት ሲሆን ውሉ ለመፍረስ ይችላል ።

(፪) ዕቃ ፡ አቅራቢው ፡ ለተዋዋለው ፡ ሰው ፡ አስቀድሞ ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ በቂ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ማስታወቂያ ፡ ካልሰጠ ፡ በቀር ፤ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ወይም ፡ አፈጻጸሙን ፡ ግቶም ፡ አይችልም ።

(፫) ግንኙነቱም ፡ እስዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ የተነገረው ፡ ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፫፬፱፭፱ ። የምርጫ ፡ ስምምነት ፡ (፩) የሚቈይበት ፡ ጊዜ ።

(፩) አንድ ፡ ሰው ፡ የተለየ ፡ ዐይነት ፡ ያላቸው ፡ ዕቃዎች ፡ ባስፈለጉት ፡ ጊዜ ፡ በምርጫ ፡ ከአንድ ፡ ዕቃ ፡ አቅራቢ ፡ ብቻ ፡ ለመውሰድ ፡ ግዴታ ፡ የሚገባበት ፡ ውል ፡ ከሦስት ፡ ዓመት ፡ የበለጠ ፡ ጊዜ ፡ ሊጸና ፡ አይችልም ።

(፪) ይበልጥ ፡ እንዲቈይ ፡ ተደርጎም ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከሦስት ፡ ዓመት ፡ የበለጠ ፡ ሊጸና ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፱፫፬፲፫ ። (፪) ተፈጻሚነት ።

(፩) እንደዚህ ፡ ባለ ፡ ቃል ፡ ውል ፡ የሚገባ ፡ ተዋዋይ ፡ ሌሎች ፡ ምስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ያቀረቡለትን ፡ ውለታዎች ፡ ለዕቃ ፡ አቅራቢው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) ለምርጫ ፡ ባለው ፡ መብት ፡ እጠቀማለሁ ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዕቃ ፡ አቅራቢው ፡ በውሉ ፡ በተወሰነው ፡ ወይም ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ በቂ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፤ ማስታወቅ ፡ አለበት ።
ካላስታወቀ ፡ መብቱ ፡ ይቀርበታል ።

ቍ ፡ ፱፫፬፲፬ ። ከተመረጠው ፡ አቅራቢ ፡ ብቻ ፡ በደንበኛው ፡ ያለበት ፡ የመቀበል ፡ ግዴታ ።

(፩) በውሉ ፡ ውስጥ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ አንዳንድ ፡ የዕቃ ፡ ዐይነት ፡ ከአንድ ፡ የታወቀ ፡ ዕቃ ፡ አቅራቢ ፡ ብቻ ፡ ለመውሰድ ፡ የተዋዋለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተባለው ፡ ሰው ፡ በውሉ ፡ የተነገረውን ፡ የዕቃ ፡ ዐይነት ፡ ከሌላ ፡ ምስተኛ ፡ ወገን ፡ ለመውሰድ ፡ አይችልም ።

(፪) እንዲሁም ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ ይህ ፡ ሰው ፡ በውሉ ፡ የተነገሩትን ፡ ዕቃዎች ፡ ለመሥራት ፡ ወይም ፡ ለማውጣት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፱፫፬፲፭ ። ለተመረጠው ፡ ደንበኛ ፡ ብቻ ፡ ለማቅረብ ፤ በዕቃ ፡ አቅራቢው ፡ ያለበት ፡ ግዴታ ።

(፩) ዕቃ ፡ አቅራቢው ፡ ለአንድ ፡ የታወቀ ፡ ሰው ፡ ብቻ ፡ ለማቅረብ ፡ የተዋዋለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዕቃ ፡ አቅራቢው ፡ በውሉ ፡ በተነገረው ፡ ቀበሌ ፡ ውስጥና ፡ ውሉ ፡ በሚቈይበት ፡ ጊዜ ፤ በውሉ ፡ የተነገሩትን ፡ የዕቃ ፡ ዐይነቶች ፡ በቀጥታም ፡ ሆነ ፡ በጅ ፡ አዙር ፡ ለሌላ ፡ ምስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ጥቅም ፡ ለማቅረብ ፡ አይችልም ።

(፪) ተዋዋዩ ፡ የግል ፡ ሆነው ፡ የተጠበቁለትን ፡ ነገሮች ፡ በመሸጥ ፡ በተወሰነለት ፡ ቀበሌ ፡ ውስጥ ፡ ለማስፋፋት ፡ ተዋውሎ ፡ ሳለ ፤ ይህን ፡ ግዴታ ፡ ያልፈ

ጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በውሉ ፡ የተነገረውን ፡ አነስተውኖን ፡ መጠን ፡ ሽጦ ፡ ቢገኝ ፡ እንኳን ፡ ጎላፊ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፪፻፲፬፻፭ ። ውሉን ፡ ስለ ፡ ማስቀረት ።

የዕቃው ፡ አቀራረብ ፡ የተወሰነ ፡ የውል ፡ ጊዜ ፤ በውሉ ፡ አልተጻፈ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አስቀድሞ ፡ ማስታወቂያ ፡ ስለ ፡ መስጠት ፡ በውሉ ፡ የተጻፈውን ፡ ጊዜ ፡ አስቀድሞ፡ በመስጠት ፤ ወይም ፡ አስቀድሞ ፡ ስለ ፡ ማስታወቅ ፡ የተጻፈ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ የሌለ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ በቂ ፡ ጊዜ ፡ በመስጠት ፡ ተዋዋዮቹ ፡ እየአንዳንዳቸው ፡ ውሉ ፡ እንዲቀር ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ስጦታ ።

ቍ ፡ ፪፻፲፬፻፮ ። ትርጓሜ ።

ስጦታ ፡ ማለት ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ ማለት ፡ ሰጪው ፡ ተቀባይ ፡ ተብሎ ፡ ለሚጠራው ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ችሮታ ፡ በማድረግ ፡ አሳብ ፡ ከንብረቶቹ ፡ አንዱን ፡ የሚለቅበት ፡ ወይም ፡ ግዴታ ፡ የሚገባበት ፡ ውል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፲፬፻፯ ። በሞት ፡ ምክንያት ፡ የሚደረጉ ፡ ስጦታዎች ።

ሰጪው ፡ ሲሞት ፡ ይፈጸማሉ ፡ ተብለው ፡ በተወሰኑት ፡ ስጦታዎች ፤ ላይ ፡ ስለ ፡ ኑዛዜ ፡ የተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጸሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፲፬፻፰ ። ስለ ፡ ጋብቻ ፡ ርዳታ ፡ የሚደረጉ ፡ ስጦታዎች ።

(፩) በጋብቻ ፡ ምክንያት ፡ በሚደረጉት ፡ ስጦታዎች ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ሌሎቹ ፡ ስጦታዎች ፡ የተወሰኑት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጸሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

(፪) እነዚህ ፡ ስጦታዎች ፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ቢሆን ፡ በዋጋ ፡ እንደ ፡ ተደረጉ ፡ ሆነው ፡ አይቈጠሩም ።

(፫) ስለዚህ ፡ ስጦታዎች ፡ በተለይ ፡ የተነገሩት ፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፲፬፻፱ ። ያለዋጋ ፡ የሚሆን ፡ አገልግሎት ።

ያለዋጋ ፡ የሚደረግ ፡ የአገልግሎት ፡ ሥራ ፤ ወይም ፡ የራሱን ፡ ዕቃ ፡ ያለዋጋ ፡ ለሌላው ፡ ሰው ፡ ዝግጁ ፡ ማድረግ ፡ ስጦታ ፡ አይባልም ።

ቍ ፡ ፪፻፲፬፻፲ ። አለመቀበል ።

እንደዚሁም ፤ ወራሽነትን ፡ አልፈልግም ፡ ብሎ ፡ መተው ፡ ወይም ፡ በኑዛዜ ፡ የተደረገለትን ፡ ስጦታ ፡ አልቀበልም ፡ ማለት ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ መብትን ፡ የሚ

ያስገኘውን ፣ ወይም ፣ መብትን ፣ እንደ ፣ ያዙ ፣ ለመቅረት ፣ የሚያስፈልገውን ፣ ግዴታ ፣ ሳይፈጽሙ ፣ መቅረት ፣ ስጦታ ፣ ነው ፣ ተብሎ ፣ አይቈጠርም ።

ቍ ፣ ፪፯፩፬፪ ። የተፈጥሮ ፣ ግዴታ ።

መንፈሳዊ ፣ ተግባርን ፣ ለመፈጸም ፣ የሚደረገው ፣ የገንዘብ ፣ መክፈል ፣ ሥራ ፣ ስጦታ ፣ አይባልም ።

ቍ ፣ ፪፯፩፬፫ ። ስለ ፣ ሥራ ፣ ዋጋ ፣ የሚደረግ ፣ ስጦታ ።

እንደዚሁም ፤ አንድ ፣ ሰው ፣ ለሰጪው ፣ ወይም ፣ ለቤተ ፣ ሰቡ ፣ ስላደረገው ፣ እገልግሎት ፣ በልማድ ፣ መሠረት ፣ ያደረገው ፣ የሥራ ፣ ዋጋ ፣ መክፈል ፣ ስጦታ ፣ አይባልም ።

ቍ ፣ ፪፯፩፬፬ ። ስጦታ ፣ ማድረግ ፣ የሰጭ ፣ የራሱ ፣ ተግባር ፣ ስለ ፣ መሆኑ ።

(፩) ስጦታ ፣ የሰጭ ፣ የራሱ ፣ የተለየ ፣ ተግባር ፣ ነው ።

(፪) ስጦታ ፣ የሚደረገው ፣ በወኪሉ ፣ ሲሆን ፣ የሚሰጡት ፣ ንብረቶች ፣ እንዴት ፣ ያሉ ፣ እንደ ፣ ሆኑና ፣ ለማን ፣ እንደሚሰጡ ፣ ገልጾ ፣ ካላስታወቀ ፣ በቀር ፣ ፈራሽ ፣ ነው ።

ቍ ፣ ፪፯፩፬፭ ። ስለ ፣ ስጦታ ፣ የተስፋ ፣ ቃል ፣ መስጠት ።

(፩) ስጦታ ፣ አደርጋለሁ ፣ ብሎ ፣ የተስፋ ፣ ቃል ፣ መስጠት ፣ አንዳች ፣ ግዴታ ፣ አያስከትልም ።

(፪) እንደዚህ ፣ ያለውን ፣ ቃል ፣ አለመፈጸም ፤ ቃል ፣ የተሰጠው ፣ ወገን ፣ በዚህ ፣ በተሰጠው ፣ ቃል ፣ ምክንያት ፣ በቅን ፣ ልቡና ፣ ያወጣው ፣ ገንዘብ ፣ እንዲመለስ ፣ ብቻ ፣ ያስገድዳል ።

ቍ ፣ ፪፯፩፬፮ ። ስጦታን ፣ ተቀባዩ ፣ እቀበላለሁ ፣ ማለት ፣ አስፈላጊ ፣ ስለ ፣ መሆኑ ።

(፩) የስጦታ ፣ ውል ፣ ፍጹም ፣ የሚሆነው ፤ ስጦታ ፣ ተቀባዩ ፣ ለእርሱ ፣ የተደረገውን ፣ ልግስና ፣ እቀበላለሁ ፣ ብሎ ፣ አሳቡን ፣ የገለጸ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ነው ።

(፪) ሰጪው ፣ ከሞተ ፣ ወይም ፣ ችሎታ ፣ ከአጣ ፣ በኋላ ፣ ስጦታውን ፣ እቀበላለሁ ፣ የማለት ፣ ቃል ፣ ዋጋ ፣ የለውም ።

(፫) ስጦታን ፣ የስጦታ ፣ ተቀባዩ ፣ ሕጋዊ ፣ እንደራሴ ፣ ስለሉ ፣ ሆኖ ፣ ሊቀበል ፣ ይችላል ። የስጦታ ፣ ተቀባዩ ፣ ወራሾች ፣ ግን ፣ ስለሉ ፣ ሆነው ፣ መቀበል ፣ አይችሉም ።

ቍ ፣ ፪፯፩፬፯ ። የሰጪው ፣ አእምሮ ፣ ትክክል ፣ አለመሆን ።

(፩) ከዚህ ፣ ቀጥሎ ፣ ባሉት ፣ ሁኔታዎች ፣ ካልሆነ ፣ በቀር ፤ የሰጪው ፣ አእምሮው ፣ ትክክል ፣ አልነበረም ፣ የማለት ፣ ምክንያት ፣ ስጦታን ፣ አያፈርስም ፤ ስጦታው ፤ ፈራሽ ፣ የሚሆነው ፤

BACK

(ሀ) ሰጪው ፡ ስጦታውን ፡ ባደረገበት ፡ ጊዜ ፡ ተከልክሎ ፡ የነበረ ፡ ሰው ፡ እንደ ፤ ሆነና ፡ ስጦታው ፡ በሞግዚቱ ፡ በኩል ፡ በደንብ ፡ ያልተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ሰጪው ፡ በፍርድ ፡ እንዲከለከል ፡ ጥያቄ ፡ የቀረበው ፡ በሕይወቱ ፡ ሳለ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ዳኞች ፡ ለቀረበላቸው ፡ ጥያቄ ፡ ውሳኔ ፡ ለመስጠት ፡ ከመቻላቸው ፡ በፊት ፡ ሰጪው ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) የሰጪው ፡ አእምሮ ፡ ትክክል ፡ አለመሆን ፡ ስለ ፡ ስጦታው ፡ በተደረገው ፡ የውል ፡ አጻጻፍ ፡ የሚታወቅ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፲፬፻፴፭ ። ሕግ ፡ ወጥ ፡ የሆነ ፡ ምክንያት ።

(፩) ስጦታው ፤ የተደረገበት ፡ ምክንያት ፡ ግብረ ፡ ገብ ፡ ካልሆነ ፡ ወይም ፡ ሕግ ፡ ወጥ ፡ ከሆነ ፡ መንፈስ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ግብረ ፡ ገብነት ፡ የሌለው ፡ ወይም ፡ ሕግ ፡ ወጥ ፡ ምክንያት ፡ ያለበት ፡ ስጦታ ፡ ከዚያው ፡ ከስጦታው ፡ አደራረግ ፡ ወይም ፡ ከሰጪው ፡ የጽሑፍ ፡ አስረጅ ፡ ካልተገኘ ፡ በቀር ፤ ስጦታው ፡ ፍርስ ፡ መሆኑን ፡ ለማስረዳት ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፪፻፲፬፻፴፮ ። የመንፈስ ፡ መጫን ። (፩) በውርስ ፡ አንቀጽ ፡ በተመለከተው ፡ ሁኔታ ።

(፩) ዳኞች ፤ የኑዛዜን ፡ ቃል ፡ ለመቀነስ ፡ ወይም ፡ ለመሻር ፡ ሕግ ፡ በሚፈቅላቸው ፡ ሁኔታ ፤ ስጦታን ፡ ለመቀነስ ፡ ወይም ፡ ለመሻር ፡ ይችላሉ ።

(፪) ስጦታ ፡ ተቀባዩ ፡ የሰጪው ፡ ዘመድ ፡ ወይም ፡ የጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ ከተጋቢዎቹ ፡ አንዱ ፡ (ባል ፡ ወይም ፡ ሚስት) ፡ ቢሆንም ፡ ስጦታው ፡ እንዲቀነስ ፡ ወይም ፡ እንዲሻር ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) ለአስተዳዳሪ ፡ (ላሳዳጊ) ፡ ወይም ፡ ለሞግዚት ፡ የተደረገ ፡ ስጦታ ፡ ሲሆን ፡ የሰጪውን ፡ ዕድሜ ፡ መገመት ፡ አያስፈልግም ።

ቍ ፡ ፪፻፲፬፻፴፯ ። (፪) ክርክር ፡ ያለበት ፡ በመሆኑ ፡ ምክንያት ፡ ስለ ፡ ተደረገ ፡ ስጦታ ።

ስጦታው ፡ የተደረገው ፡ የሰጪውን ፡ ወይም ፡ ከባልና ፡ ሚስት ፡ ያንደኛውን ፡ ወይም ፡ የዘመዱን ፡ ጥቅም ፡ የሚነዳ ፡ ክርክር ፡ በተነሣበት ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ ሆኖ ፡ ስጦታ ፡ ተቀባዩ ፡ ወይም ፡ ግናቸውም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ በዚሁ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የተነሣው ፡ ክርክር ፡ እንዲወገድ ፡ የመንፈስ ፡ መጫን ፡ መብቱን ፡ (የሥልጣን ፡ መብቱን) ፡ በዚህ ፡ ላይ ፡ እንዲያውል ፡ ወይም ፡ እንዲረዳው ፡ ለግድረግ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚህ ፡ ዐይነት ፡ የተደረገው ፡ ስጦታ ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፲፬፻፴፰ ። (፫) ስጦታን ፡ ለመቀነስ ፡ ወይም ፡ ለመሻር ፡ የሚቀርብ ፡ ጥያቄ ።

(፩) ስጦታ ፡ እንዲቀነስ ፡ ወይም ፡ እንዲሻር ፡ የሚቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ ስጦታው ፡ ከተደረገበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ለዳኞች ፡ ካልቀረበ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ነው ።

(፪) ሚች ፡ ያደረገውን ፡ ጉዛዜ ፡ በመጫን ፡ ምክንያት ፡ ነው ፡ በማለት ፡ ጉዛዜው ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ሕግ ፡ የሚፈቅድላቸው ፡ ሰዎች ፡ ካልሆኑ ፡ በቀር ፡ ሰጭ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ በቁም ፡ ያደረገው ፡ ስጦታ ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፪፲፭፻፸፪ ። ስሕተት ፡ ወይም ፡ ተንኰል ።

(፩) በመሳሳት ፡ የተደረገ ፡ የጉዛዜ ፡ ቃል ፡ እንዲሻር ፡ ሕግ ፡ በሚፈቅደው ፡ ምክንያት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የሰጭ ፡ ወራሾች ፡ በሰጭ ፡ ስሕተት ፡ ምክንያት ፡ ስጦታው ፡ እንዲሻር ፡ ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፡ አይችሉም ።

(፪) የሰጪው ፡ ወራሾች ፡ በተደረገው ፡ ስጦታ ፡ ተንኰል ፡ አለበት ፡ በማለት ፡ ስጦታው ፡ እንዲሻር ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችሉም ።

(፫) ስጦታው ፡ ስሕተት ፡ ወይም ፡ ተንኰል ፡ ያለበት ፡ ነው ፡ በማለት ፡ ሰጪው ፡ በሕይወቱ ፡ ሳለ ፡ ስጦታው ፡ እንዲሻር ፡ ክስ ፡ አቅርቦ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግን ፡ ወራሾቹ ፡ ክሱን ፡ ለመቀጠል ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፲፭፻፸፫ ። የስጦታው ፡ ሥርዐት ፡ ፎርም ፡ (፩) የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ።

በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ወይም ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ መብትን ፡ የሚሰጥ ፡ ስጦታ ፡ በግልጽ ፡ በሚደረግ ፡ ጉዛዜ ፡ አሠራር ፡ ወይነት ፡ ካልተደረገ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፲፭፻፸፬ ። (፪) የሚንቀሳቀሱ ፡ ግዙፎች ፡ ንብረቶችና ፡ ለአምጪው ፡ የሚከፈሉ ፡ ሰነዶች ።

(፩) ግዙፎች ፡ የሆኑ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረቶችና ፡ ለአምጪው ፡ የሚከፈሉ ፡ ሰነዶች ፡ እጅ ፡ ብጅ ፡ ፪ሚደረግ ፡ ማስተላለፍ ፡ ብቻ ፡ ሊሰጡ ፡ ይቻላል ።

(፪) ወይም ፡ ለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ስጦታ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ ሥርዐት ፡ ሞልቶ ፡ ሊሰጡ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፪፲፭፻፸፭ ። (፫) ሌሎች ፡ መብቶችና ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብቶች ።

(፩) ሌሎች ፡ መብቶችን ፡ ወይም ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብቶችን ፡ በዋጋ ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ፡ በታዘዘው ፡ ሥርዐት ፡ ፎርም ፡ መሠረት ፡ ሊሰጡ ፡ ይቻላል ።

(፪) ተቀባዩ ፡ ያለበትን ፡ ዕዳ ፡ በመተው ፡ ስጦታ ፡ ሊደረግ ፡ ይቻላል ።

(፫) ሰጭ ፡ ከሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ጋራ ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ጥቅም ፡ እንዲሰጥ ፡ የተዋዋለበትን ፡ የውል ፡ ስምምነት ፡ ለስጦታ ፡ ተቀባይ ፡ በመስጠት ፡ ስጦታ ፡ ለማድረግ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፪፲፭፻፸፮ ። የተሰወረ ፡ ስጦታ ።

(፩) ስጦታን ፡ ዋጋ ፡ የተቀበሉበት ፡ ወይነት ፡ አድርጎ ፡ ለመስጠት ፡ ይቻላል ።

(፪) ስለ ፡ ስጦታዎች ፡ የተወሰኑት ፡ ሥርዐታውያን ፡ ደንቦች ፡ በስውር ፡ በተደረጉ ፡ ስጦታዎች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

BACK

ቍ ፡ ፪፻፩፻፸፯ ። ማስረጃ ።

(፩) ስጦታ ፡ አለ ፡ የሚለው ፡ ሰው ፡ ስጦታ ፡ መኖሩን ፡ ማስረዳት ፡ አለበት ።

(፪) ግዙፍ ፡ የሆኑ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረቶችን ፡ ወይም ፡ ለአምጪው ፡ የሚሰጡ ፡ ሰነዶችን ፡ ይዞ ፡ መገኘት ፡ የነዚህ ፡ ነገሮች ፡ ይዞታ ፡ የሚያሻማ ፡ ምክን ያት ፡ የሌለበት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ይዞታው ፡ ስጦታ ፡ መኖሩን ፡ አያረጋግጥም ።

ቍ ፡ ፪፻፩፻፸፰ ። በውለታ ፡ ቢስነት ፡ ምክንያት ፡ ስጦታን ፡ ስለ ፡ መሻር ።

፩ ፡ ሰጪው ፡ የሚያቀርበው ፡ ክስ ።

(፩) ስጦታ ፡ ተቀባዩ ፡ ሟችን ፡ ለመውረስ ፡ የማይገባ ፡ የሚያደርግ ፡ ወንጀል ፡ በሰጭ ፡ ላይ ፡ በመሥራት ፡ ውለታ ፡ ቢስ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ማናቸ ውም ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ ስጦታው ፡ ሊሻር ፡ ይቻላል ።

(፪) ተቀባዩ ፡ ያደረገውን ፡ ውለታ ፡ ቢስነት ፡ ሰጪው ፡ ምሕረት ፡ አድርጎለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስጦታውን ፡ ለመሻር ፡ አይቻልም ።

(፫) ሰጪው ፡ ያደረገውን ፡ ስጦታ ፡ ለመሻር ፤ የሚችልበትን ፡ ምክንያት ፡ ካወቀ ፡ በኋላ ፤ ያደረገለትን ፡ ስጦታ ፡ የመሻር ፡ አሳቡን ፡ በአንድ ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ለተቀባዩ ፡ ያላስታወቀው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ማናቸውም ፡ ተቃራኒ ፡ የሚ ሆን ፡ አስረጅ ፡ ቢኖር ፡ እንኳ ፡ ይቅርታ ፡ እንደ ፡ አደረገለት ፡ ይገመታል ።

ቍ ፡ ፪፻፩፻፸፱ ። የስጦታ ፡ አድራጊው ፡ ወራሾች ፡ ስለሚያቀርቡት ፡ ክስ ።

የሰጪው ፡ ወራሾች ፤ አውራሻቸው ፡ ያደረገውን ፡ ስጦታ ፡ እንዲሻር ፡ ለመ ጠየቅ ፡ የሚችሉት ፤

(ሀ) ሰጪው ፡ በሕይወቱ ፡ ሳለ ፡ ለተቀባዩ ፡ ያደረገለትን ፡ ስጦታ ፡ የመሻር ፡ አሳቡን ፡ በማያሻማ ፡ አነጋገር ፡ አስታውቆት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ተቀባዩ ፡ ሰጪውን ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ እንዲሞት ፡ አድርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ሐ) የውለታ ፡ ቢስነት ፡ ሥራ ፤ ሰጪው ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ ተሠርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(መ) ሰጪው ፡ በስጦታ ፡ መሻር ፡ መብቱ ፡ እንዳይሠራበት ፡ ስጦታ ፡ ተቀባዩ ፡ ከልክሎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፩፻፹ ። የልጅ ፡ መወለድ ።

በተደረገው ፡ የስጦታ ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ ስጦታ ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ ልጅ ፡ በመወለዱ ፡ ምክንያት ፡ ስጦታውን ፡ ለመሻር ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፪፻፩፻፹፩ ። የሚሰጠው ፡ ነገር ።

(፩) ስጦታ ፡ የሚደረገው ፤ ስጦታው ፡ በተደረገበት ፡ ቀን ፡ የሰጪው ፡ ገንዘብ ፡ ከሆነ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) ስጦታው ፡ ገና ፡ ወደፊት ፡ የሚገኙትን ፡ ንብረቶች ፡ የሚመለከት ፡ በሚሆን በት ፡ መጠን ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ፱፯፬፱፪ ። ክርክር፡ ያለበት ፡ ሀብት ።

ስጦታው ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ የተሰጠው ፡ ንብረት ፡ ክርክር ፡ ያለበት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ የተደረገው ፡ ስጦታ ፡ ፍርስ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፯፬፱፫ ። አላባን ፡ ለራስ፡ጠብቆ፡ ስለሚደረግ ፡ ስጦታ ።

ሰጪው ፡ የሰጣቸውን ፡ ንብረቶች ፡ አላባውን ፡ ለራሱ ፡ የተጠበቀ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፯፬፱፬ ። በየጊዜው፡ስለሚደረጉ፡ስጦታዎች ።

በግልጽ ፡ የተነገረ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ ስጦታ ፡ በየጊዜው ፡ የሚሰጥ ፡ ነገር ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሰጪው ፡ ሲሞት ፡ ይቋረጣል ።

ቍ ፡ ፱፯፬፱፭ ። ገደብ ፡ ወይም፡ግዴታ ።

(፩) ስጦታው ፡ ገደብ ፡ ያለበት ፡ ወይም ፡ ግዴታ ፡ የተጣለበት ፡ ሊሆን ፡ ይችላል።

(፪) በኑዛዜ ፡ ለሚሰጡ ፡ ነገሮች ፡ ስለ ፡ ገደብ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ግዴታ ፡ በውርስ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ የተሠራው ፡ ደንብ ፡ በቁም ፡ ስጦታዎችም ፡ ላይ ፡ ለተደ ረገ ፡ ገደብ ፡ ወይም ፡ ግዴታ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፱፯፬፱፮ ። የማይቻል ፡ ወይም ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ የሆነ፡ገደብ፡ወይም ፡ ግዴታ ።

(፩) ሰጪው ፡ ስጦታውን ፡ ገደብ ፡ ወይም ፡ ግዴታ ፡ ያለበት ፡ አድርጎት ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ገደቡ ፡ ወይም ፡ ግዴታው ፡ የማይቻል ፡ ወይም ፡ ለሕግ ፡ ወይም ፡ ለመ ልካም ፡ ጠባይ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እንዳልተጻፈ ፡ ይቈጠራል ።

(፪) ገደቡ ፡ ወይም ፡ ግዴታው ፡ እንዳልተጻፈ ፡ ሆኖ ፡ የሚቈጠር ፡ ሲሆን ፡ ስጦ ታውን ፡ ያደረገበት ፡ ዋና ፡ ምክንያት ፡ ገደቡ ፡ ወይም ፡ ግዴታው ፡ ቢሆንም፡ እንኳ ፡ ስጦታው ፡ አይፈርስም ።

ቍ ፡ ፱፯፬፱፯ ። በጋብቻ ፡ ምክንያት ፡ የሚደረጉ፡ስጦታዎች ።

(፩) በጋብቻ ፡ ምክንያት ፡ ወደፊት ፡ ለሚጋቡ ፡ ዕጮኞች ፡ የሚደረጉ ፡ ስጦታዎች፡ ጋብቻው ፡ እስቲፈጸም ፡ ድረስ ፡ ታግዶ ፡ የሚቈይ ፡ ውለታ ፡ ያሉባቸው ፡ ስጦታዎች ፡ ሆነው ፡ ይቈያሉ ።

(፪) በጋብቻ ፡ ምክንያት ፡ ልዕጮኞቹ ፡ አባት ፡ ወይም ፡ እናት ፡ ወይም ፡ ልሌሎቹ ፡ ዘመዶቻቸው ፡ የተደረጉትም ፡ ስጦታዎች ፡ ጋብቻው ፡ እስቲፈጸም ፡ ድረስ ፡ ታግዶ ፡ የሚቈይ ፡ ውለታ ፡ ያለባቸው ፡ ስጦታዎች ፡ ሆነው ፡ ይቈያሉ ።

(፫) የጋብቻው ፡ መሰረዝ ፡ ወይም ፡ መፍረስ ፡ ውጤት ፡ ስጦታዎችን ፡ ስለሚመለከ ተው ፡ ጉዳይ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ሥጋ ፡ ዝምድና ፡ ስለ ፡ ጋብቻ ፡ ስጦታዎችን፡

ስለሚመለከተው ፡ ጕዳይ ፡(ዝምድና)፡ በተነገረው ፡ አንቀጽ ፡ መሠረት ፡ ይወሰናል ።

ቊ፡፪፺፬፻፻፯ ። ለሰጭ ፡ ቀለብ ፡ የመስጠት ፡ ግዴታ ።

(፩) በግልጽ ፡ የተነገረ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ባይኖርም ፡ ሰጪው ፡ በድኅነት ፡ ላይ ፡ ወድቆ ፡ ሲገኝ ፡ ስጦታ ፡ ተቀባዩ ፡ ለሰጭ ፡ የቀለብ ፡ መስጠት ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

(፪) ሰጭ ፡ እንደ ፡ መረጠ ፡ ቀለቡን ፤ እርሱ ፡ ስጦታ ፡ ካደረገለት ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ ሕግ ፡ ለርሱ ፡ ቀለብ ፡ ለመስጠት ፡ ግዴታ ፡ አለባቸው ፡ ከሚላቸው ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) ለሰጭ ፡ ቀለቡን ፡ የሰጡ ፡ ሰዎች ፡ የሰጡትን ፡ ቀለብ ፤ ስጦታ ፡ የተደረገለት፡ ሰው ፡ እንዲሰጣቸው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

ቊ፡፪፺፬፻፼ ፡ ዕዳ ፡ የመክፈል ፡ ግዴታ ።

ስጦታ ፡ ተቀባይ ፡ የሰጪውን ፡ ዕዳ ፡ እንዲከፍል ፡ ውል ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስጦታ ፡ ተቀባዩ ፡ ስለ ፡ ሰጭው ፡ መክፈል ፡ ያለበት ፡ የዕዳው ፡ ልክ ፡ ተወስኖ፡ የታወቀ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

ቊ፡፪፺፬፻፽ ። ስጦታው ፡ ለሰጭ ፡ እንዲመለስ ፡ ስለሚደረግ ፡ ውል ።

(፩) ከሰጭ ፡ አስቀድሞ ፡ ስጦታ ፡ ተቀባይ ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሰጭ ፡ የሰጣቸው ፡ ነገሮች ፡ እንዲመለሱለት ፡ በስጦታው ፡ ውስጥ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ለማግባት ፡ ይችላል ።

(፪) በግልጽ ፡ የተነገረ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ተቀባዩ ፡ ወደታች ፡ የሚቈጠሩ ፡ ተወላጆች ፡ ትቶ ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስጦታዎቹ ፡ እንዲመለሱ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ ሊሠራበት ፡ አይቻልም ።

(፫) ስጦታ ፡ የተደረገው ፡ ስጦታዎቹ ፡ ለሰጭ ፡ እንዲመለሱ ፡ ውል ፡ ከማድረግ ፡ ጋራ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተሰጡት ፡ ንብረቶች ፡ እንዳይሸጡ ፡ እንዳይለወጡ ፡ የሚያደርግ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ውጤት ፡ አለው ፤ የዚህም ፡ ዐይነት ፡ ውል ፡ የሚፈጸምበትን ፡ ደንብ ፡ የሚከተል ፡ ይሆናል ።

ቊ፡፪፺፬፻፾፩ ። ምትክነት ።

(፩) ተቀባይ ፡ የተሰጡትን ፡ ንብረቶች ፡ ጠብቆ ፡ አቈይቶ ፡ እሱ ፡ ሲሞት ፡ ወይም፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ሲያልፍ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ሁኔታ ፡ ሲፈጸም ፡ በስጦታ ፡ የተቀበላቸውን ፡ ንብረቶች ፡ ለሚተኩ ፡ ለአንድ ፡ ወይም ፡ ለብዙ ፡ ሰዎች፡ ማስተላለፍ ፡ አለበት ፡ የሚል ፡ ቃል ፡ ሰጭ ፡ በስጦታው ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ ማግባትና ፡ በስጦታ ፡ ተቀባይ ፡ የሚተኩ ፡ ሰዎች ፡ እንዲቀሩ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

(፱) እንደዚህ ፡ ያለው ፡ የውል ፡ ቃል ፡ በኑዛዜ ፡ የተነገረውን ፡ ምትክነት ፡ ስለ ሚመለከት ፡ ነገር ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ በተጻፉት ፡ ሥርዐቶች ፡ ፎርማሊቴዎች ፡ መንገድና ፡ ግዴታዎች ፡ መሠረት ፡ ውጤት ፡ ይኖረዋል ።

ቍ ፡ ፱፻፬፻፷፱ ። ግዴታ ፡ ስለ ፡ መፈጸም ።

(፩) ሰጭ ፡ በስጦታ ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ ግዴታ ፡ ያለበት ፡ ውል ፡ እንዲፈጸም ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) ውል ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ ግዴታውን ፡ እንዲያስፈጽምለት ፡ ሰጭ ፡ የመረጠው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ የሰጪው ፡ ወራሾች ፡ ይህ ፡ የማስገደድ ፡ መብት ፡ አላቸው ።

(፫) ተቀባዩ ፡ ግዴታውን ፡ መፈጸም ፡ ያለበት ፡ ስጦታው ፡ በተደረገለት ፡ ቀን ፡ በነበረው ፡ ግምት ፡ መጠን ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፬፻፸፫ ። ለበጎ ፡ አድራጎት ፡ ወይም ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ድርጅት ፡ ስለሚ ደረግ ፡ ስጦታና ፡ ስለ ፡ አደራ ፡ ንብረት ፡ ጠባቂ ፡ (ፊዱዩኪሚ) ።

በሕግ ፡ የሰው ፡ መብት ፡ ስለ ፡ ተሰጣቸው ፡ ድርጅቶችና ፡ ለልዩ ፡ አገልግሎት ፡ ስለ ፡ ተመደቡ ፡ ንብረቶች ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ በተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠ ረት ፡ ሰጪው ፡ ለበጎ ፡ አድራጎት ፡ ወይም ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ድርጅት ፡ የሚያደረጉ ፡ ስጦታዎችንና ፡ የአደራ ፡ ንብረት ፡ ጥበቃን ፡ ለማቋቋም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፬፻፸፬ ። ግዴታን ፡ ባለመፈጸም ፡ ምክንያት ፡ የስጦታው ፡ መሻር ።

(፩) ተቀባይ ፤ ግዴታዎቹን ፡ ባለመፈጸሙ ፡ ምክንያት ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው፡ ቍጥር ፡ በተመለከቱት ፡ ሰዎች ፡ ጥያቄ ፤ ስጦታው ፡ ሊሻር ፡ ይችላል ።

(፪) ተቀባይ ፡ ግዴታውን ፡ ያልፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስጦታው ፡ ይሻራል ፡ ብሎ፡ ሰጭ ፡ በስጦታው ፡ ውል ፡ በግልጽ ፡ ያላመለከተና ፡ የስጦታውም ፡ መሻር፡ የሚያመጣውን ፡ ነገር ፡ የወሰነ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በሰጪው ፡ ወራሾች ፡ ጠያ ቂነት ፡ ስጦታው ፡ ሊፈርስ ፡ አይችልም ።

(፫) የተደረገውን ፡ ስጦታ ፡ ለመሻር ፡ ይቻላል ፡ ተብሎ ፡ ፍርድን ፡ ስለ ፡ መስጠት፡ የሚነገሩ ፡ ምክንያቶችና ፡ የስጦታው ፡ መሻር ፡ ውጤቶች ፤ ውሎችን ፡ ስለ መሻርና ፡ ስለ ፡ መሰረዝ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ፡ በሚ ለው ፡ አንቀጽ ፡ በተነገሩት ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ ይፈጸማል ።

ቍ ፡ ፱፻፬፻፸፭ ። መድን ፡ ስለ ፡ መሆን ።

(፩) ሰጭ ፡ ያደረገውን ፡ ስጦታ ፡ የኔ ፡ ነው ፡ ባይ ፡ ሲመጣ ፡ መድን ፡ ለመሆን ፡ በግ ልጽ ፡ ውል ፡ ገብቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ የተሰጠው ፡ ነገር ፡ የኔ ፡ ነው ፡ ባይ፡ የመጣው ፡ በሰጭ ፡ ተንኰል ፡ ወይም ፡ በሰጭ ፡ የግል ፡ ሥራ ፡ ምክንያት ፡ የሆነ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስጦታ ፡ ላደረጉለት ፡ ሰው ፡ መድን ፡ ይሆናል ።

(፪) ስጦታውን ፡ አስለቃቂ ፡ ሲመጣ ፡ የሰጭ ፡ መድንነት ፡ ነገር ፡ በሺያጭ ፡ ጊዜ፡ ስለ ፡ መድን ፡ በተሠራው ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ ይፈጸማል ።

(፫) ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ የተደረገለትን ፡ ስጦታ ፡ የኔ ፡ ነው ፡ ባይ ፡ ያስ ለቀቀው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከተሰጠው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ አላባ ፡ አግኝቶ ፡ በአላ ባው ፡ የተቻቻለ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በስጦታው ፡ ምክንያት ፡ ያደረገው ፡ ወጪ፡ በነዚህ ፡ ደንቦች ፡ እንዲመለስለት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፱፻፬፻፷፯ ። ስለ ፡ ጕድለት፡ የሚሰጥ፡የመድንነት፡ቃል ።

(፩) ሰጭ ፡ በተሰጠው ፡ ነገር ፡ ጕድለት ፡ አላፊ ፡ መድን ፡ ሊሆን ፡ በግልጽ ፡ ቃል፡ ካልገባ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ የተንኰል ፡ ሥራ ፡ ካልሠራ ፡ በቀር ፡ ስለ ፡ ተባለው ፡ ጕድለት ፡ አላፊ ፡ መድን ፡ አይሆንም ።

(፪) እንደዚህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የጕድለቱ ፡ መድንነት ፡ ነገር ፡ ስለ ፡ ሽያጭ ፡ ውል፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ የተነገረው ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ። (ከቊ. ፱፻፱፻፯፮ ፡ እስከ ፡ ፱፻፫፻፱) ።

(፫) በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ቢሆን ፡ ስጦታ ፡ ተቀባዩ ፡ በስጦታ ፡ የወሰደው ፡ ሀብት ፡ ጕድለት ፡ ያለበት ፡ በመሆኑ ፡ ምክንያት ፡ ያደረሰበትን ፡ ጉዳት ፡ ከዚሁ፡ሀብት ፡ላይ ፡ ያገኘው ፡ አበል ፡ ያልተካለት ፡ ሲሆን ፡ በነዚሁ ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ በስጦታ ፡ የወሰደው ፡ ነገር ፡ ያደረሰበት ፡ ኪሣራ ፡ እንዲከፈ ለው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፱፻፭፻፶፯ ። ገንዘብ ፡ ጠያቂ፡ስለሚያቀርበው፡ክስ ።

(፩) ከሰጪው ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የሆኑ ፡ ሰዎች ፡ መብታቸውን ፡ ለመጉ ዳት ፡ ሰጪው ፡ በተንኰል ፡ ያደረገውን ፡ ስጦታ ፡ ለመቃወም ፡ ይችላሉ ።

(፪) ይህን ፡ ስለሚመለከተው ፡ ነገር ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ የተጻፉት ፡ ደንቦች ፡ ይፈጸማሉ ።

ቊ፡ ፱፻፭፻፷፰ ። የመጦሪያ ፡ መብት ፡ ስላላቸው፡ሰዎች ፡ (፩) መሠረቱ ።

ከሰጪው ፡ ውርስ ፡ ላይ ፡ የመጦሪያ ፡ መብት ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፡ ይህ ፡ የው ርስ ፡ ሀብት ፡ የማይበቃ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ሰጪው ፡ ከመሞቱ ፡ ከሦስት ፡ ዓመት ፡ በፊት ፡ የሚቹን ፡ ስጦታ ፡ ከተቀበሉ ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ የመጦሪያ ፡ መብታቸውን ፡ ለመ ጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፱፻፭፻፷፱ ፡ (፪) የሚገመተው፡ዋጋ ።

(፩) ስጦታ ፡ የተደረገለት ፡ ሰው ፡ የሚገደደው ፡ በተቀበላቸው ፡ ንብረቶች ፡ ዋጋ ፡ መጠን ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) ግምቱም ፡ የሚደረገው ፡ ስጦታ ፡ በተደረገበት ፡ ቀን ፡ በነበረው ፡ ዋጋ ፡ ነው ።

(፫) አስፈላጊ ፡ ሲሆንም ፡ በስጦታ ፡ ተቀባዩ ፡ ላይ ፡ የተጣሉት ፡ ግዴታዎች ፡ ዋጋ ፡ ተቀናሽ ፡ ይሆናል ።

BACK

ቊ ፡ ፪ሺ፬፻፫ ። ለብዙ ፡ ሰዎች ፡ የተደረጉ ፡ ስጦታዎች ።

(፩) ሚቹ ፡ ከመሞቱ ፡ አስቀድሞ ፡ ባለፉት ፡ ሦስት ፡ ዓመቶች ፡ ውስጥ ፤ ለብዙ ፡ ሰዎች ፡ ስጦታዎች ፡ አድርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ስጦታ ፡ የተደረገላቸው ፡ ሰዎች ፡ እየአንዳንዱ ፤ በየተሰጧቸው ፡ ንብረቶች ፡ መጠን ፤ የጡረታ ፡ መብት ፡ ላላ ቸው ፡ ሰዎች ፡ የሚከፈለውን ፡ ገንዘብ ፡ ማውጣት ፡ አለባቸው ።

(፪) በልዩ ፡ ልዩ ፡ የተደረጉት ፡ ስጦታዎች ፡ እየአንዳንዳቸው ፡ የተሰጡበት ፡ ጊዜ፡ በግምት ፡ ውስጥ ፡ አይገባም ።

ምዕራፍ ፡ ፬ ።

የሚያልቅ ፡ ነገር ፡ ብድር ።

ቊ ፡ ፪ሺ፬፻፷፭ ። (፩) ፡ ትርጓሜ ።

የሚያልቅ ፡ ነገር ፡ ብድር ፡ ማለት ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ አበዳሪው ፤ ሌላ ውን ፡ ተበዳሪ ፡ ሰው ፡ የተበደረውን ፡ ነገር ፡ በዐይነቱ ፡ ለመመለስ ፡ ተገዳጅ ፡ በማድ ረግ ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ በማገልገል ፡ የሚያልቅ ፡ ሌላ ፡ ነገር ፡ ለተበዳሪው ፡ ለመስ ጠትና ፡ ሀብትነቱን ፡ ለማስተላለፍ ፡ የሚገደድበት ፡ ውል ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪ሺ፬፻፷፪ ። (፪) የብድር ፡ ማስረጃ ።

(፩) በብድር ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ $500 የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ በላይ ፡ ሲሆን ፡ የብድሩን ፡ ውል ፡ በጽሑፍ ፡ ወይም ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ በተደረገ ፡ የእምነት ቃል ፡ ወይም ፡ መሐላ ፡ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ለማስረዳት ፡ አይቻልም ።

(፪) ለብድር ፡ ውል ፡ ማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ዐይነት ፡ ማስረጃ ፡ ለማቅረብ ፡ አይ ቻልም ።

(፫) እንደዚሁም ፡ ከ$500 የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ የበለጠ ፡ ገንዘብ ፡ የመከፈል ፡ ነገር ፡ በዚህ ፡ ዐይነት ፡ ይፈጸማል ።

ቊ ፡ ፪ሺ፬፻፷፫ ። (፫) በባለባንኮችና ፡ በደንበኞቻቸው ፡ መካከል ፡ ስላሉ ፡ ግንኙነቶች ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ቊጥሮች ፡ የተነገረው ፡ ድንጋጌ ፡ ዋነኛው ፡ ሥራ ቸው ፡ የባንክ ፡ ሥራ ፡ በሆነ ፡ ሰዎች ፡ ወይም ፡ ማኅበሮችና ፡ በደንበኞቻ ቸው ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ ግንኙነት ፡ በሚመለከት ፡ ጉዳይ ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆንም ።

(፪) በነዚህ ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ ባለው ፡ ግንኙነት ፡ የብድርን ፡ ውል ፡ ወይም ፡ የተበደረውን ፡ ገንዘብ ፡ መልሶ ፡ መክፈልን ፡ በምስክሮች ፡ ወይም ፡ በአእ ምሮ ፡ ግምት ፡ ማስረጃ ፡ ለማስረዳት ፡ ይቻላል ።

ቊ ፡ ፪ሺ፬፻፷፬ ። የአበዳሪው ፡ ግዴታ ።

(፩) በሽያጭ ፡ ውል ፡ ምዕራፍ ፡ የተነገሩት ፤ የሻጭን ፡ ግዴታዎች ፡ የሚመለ ከቱ ፡ ደንቦች ፡ በአበዳሪ ፡ ላይ ፡ የሚፈጸሙ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ ብድሩ ፡ እንዲያው ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የአበዳ ሪው ፡ ግዴታዎች ፡ በቀላሉ ፡ የሚገመቱ ፡ ይሆናሉ ።

(፫) በዚህ ፡ ጊዜ ፤ ባበደረው ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ለሚገኘው ፡ እርሱ ፡ ለሚያውቀው ፡ ጕድለት ፡ ብቻ ፡ ካልሆነ ፡ ዋቢ ፡ መሆን ፡ የለበትም ።

ቍ፡፪፻፬፮፤ተበዳሪው ፡ ፅዳውን ፡ ለመክፈል ፡ ስላለመቻሉ ።

(፩) ውሉ ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ ተበዳሪው ፡ የመክፈል ፡ ችሎታ ፡ ማጣት ፡ የደረሰ በት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አበዳሪው ፡ በብድር ፡ ሊሰጠው ፡ ቃል ፡ የገባለትን ፡ ነገር ፡ ለመከልከል ፡ ይችላል ።

(፪) ይህ ፡ ለመክፈል ፡ አለመቻሉ ፡ ውሉ ፡ ከመደረጉ ፡ በፊት ፡ ደርሶ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ አበዳሪው ፡ ውሉ ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ ነገሩን ፡ ቢያውቀውም ፡ እንኳን ፡ አል ሰጥም ፡ የማለት ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ፡፪፻፬፯፤ስለ፡ወጪና፡የዕቃው ፡ ጥበቃ ።

(፩) ስለ ፡ ወጪና ፡ ስለ ፡ ዕቃው ፡ አጠባበቅ ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ያሉባቸውን ፡ ግዴታ ዎች ፡ የሚመለከቱት ፤ በሽያጭ ፡ ውል ፡ ምዕራፍ ፡ የተጻፉት ፡ ደንቦች ፡ በሚ ያልቅ ፡ ነገር ፡ ብድርም ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) በዚህ ፡ ነገር ፡ ባበዳሪው ፡ ላይ ፡ የሻጭ ፡ ግዴታዎች ፡ በተበዳሪው ፡ ላይ ፡ የገ ዢው ፡ ግዴታዎች ፡ ይፈጸማሉ ።

ቍ፡፪፻፬፰፤ሊደርስ፡የሚችል ፡ አደጋ ።

(፩) ተበዳሪው ፡ ለተበደረው ፡ ነገር ፡ ባለሀብት ፡ ይሆናል ።

(፪) የተበደረው ፡ ነገር ፡ የጠፋ ፡ ወይም ፡ የተበላሸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከተቀበለበት ፡ ጊዜ ፡ አንሥቶ ፡ በነገሩ ፡ የሚደርሰውን ፡ የጥፋት ፡ ወይም ፡ የመበላሸት ፡ አደጋ ፡ የሚችል ፡ እርሱ ፡ ይሆናል ።

ቍ፡፪፻፬፱፤ወለድ።(፩) የሚከፈልበት፡ ጊዜ ።

ተበዳሪው ፡ ወለድ ፡ እንዲከፍል ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ላበዳሪው ፡ ወለድ ፡ መክፈል ፡ የለበትም ።

ቍ፡፪፻፯፤፤(፪) የወለዱ ፡ ልክ ።

(፩) ተዋዋዮቹ ፡ በወለድ ፡ የሚከፈለውን ፡ ገንዘብ ፡ በዓመት ፡ በመቶ ፡ ከዐሥራ ፡ ሁለት ፡ በላይ ፡ እንዲሆን ፡ ለመዋዋል ፡ አይችሉም ።

(፪) ብድሩ ፡ በወለድ ፡ እንዲሆን ፡ ውል ፡ ቢኖር ፡ በወለድ ፡ የሚከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ ግን ፡ ከፍተኛ ፡ እንዲሆን ፡ በጽሑፍ ፡ የተደረገ ፡ ውል ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተበዳሪው ፡ ዘጠኝ ፡ በመቶ ፡ በዓመት ፡ ወለድ ፡ መክፈል ፡ ይገባዋል ።

(፫) በወለድ ፡ የሚከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ በመቶ ፡ ከአሥራ ፡ ሁለት ፡ በላይ ፡ በዓመት ፡ እንዲሆን ፡ በጽሑፍ ፡ የተደረገ ፡ ውል ፡ ቢኖር ፡ እንኳ ፡ ተበዳሪው ፤ በመቶ ፡ ዘጠኝ ፡ ብቻ ፡ በዓመት ፡ ወለድ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ፡፪፻፯፩፤(፫) የመክፈል ፡ አስገዳጅነት ።

ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ ወለዱ ፡ ውሉ ፡ ከተደረገ በት ፡ አንሥቶ ፡ በሚቈጠር ፡ በየዓመቱ ፡ መጨረሻ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፭፬፻፹፩ ። የወለድ ፡ ወለድ ።

(፩) ተዋዋዮቹ ፡ ወለዱ ፡ ከዋናው ፡ ገንዘብ ፡ ጋራ ፡ ተጨማሪ ፡ ሆኖ ፡ ወለድ ፡ ይወ ልዳል ፡ ብለው ፡ አስቀድመው ፡ ለመዋዋል ፡ አይችሉም ።

(፪) ስለ ፡ ተመላላሽ ፡ ሒሳብ ፡ የወለድ ፡ ወለድ ፡ አስተሳሰብ ፡ ደንቦች ፡ እንደ ፡ ተጠ በቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፭፬፻፹፪ ። የብድር ፡ መመለሻ ፡ ጊዜ ። (፩) በውል ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

(፩) ተበዳሪው ፤ የተበደረውን ፡ ነገር ፡ በብዛቱና ፡ በዐይነቱ ፡ ልክ ፤ በውሉ ፡ በተወ ሰነው ፡ ጊዜ ፡ ለመመለስ ፡ ይገደዳል ።

(፪) ብድሩ ፡ በወለድ ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተበዳሪው ፡ የተበደረውን ፡ ለመመ ለስ ፡ ማሰቡን ፡ ከአንድ ፡ ወር ፡ በፊት ፡ ላበዳሪው ፡ አስታውቆ ፡ ከተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ በፊት ፡ ሊመልስለት ፡ ይችላል ።

(፫) ከዘጠኝ ፡ በመቶ ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ወለድ ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ምንም ፡እንኳ፡ ማናቸውም ፡ የውል፡ ቃል ፡ ቢኖር ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንደ ፡ ተባለው ፡ ይፈጸማል።

ቍ ፡ ፪፻፭፬፻፹፫ ። (፪) የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ አለመኖር ።

(፩) ብድሩ ፡ የሚመለስበት ፡ አንዳችም ፡ ጊዜ ፡ ያልተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አበዳ ሪው ፡ መልስልኝ ፡ ሲል ፡ ከጠየቀበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በአንድ ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ተበዳሪው ፡ የተበደረውን ፡ ነገር ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

(፪) እንዲሁም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ተበዳሪው ፡ የተበደረውን ፡ ነገር ፡ ላበዳሪው ፡ ለመመ ለስ ፡ አሳቡን ፡ ከአንድ ፡ ወር ፡ በፊት ፡ ካስታወቀ ፡ በኋላ ፡ ሊመልስለት ፡ ይችላል።

ቍ ፡ ፪፻፭፬፻፹፬ ። ልዩ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ።

ተበዳሪው ፡ እንደ ፡ ተቻለው ፤ ወይም ፡ ገንዘብ ፡ እንዳገኘ ፡ ሊመልስ ፡ ውል ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞቹ ፡ የነገሩን ፡ ሁኔታ ፡ በማመዛዘን ፡ ከስድስት ፡ ወር ፡ በላይ ፡ የማያልፍ ፡ የሚከፍልበትን ፡ ጊዜ ፡ ሊወስኑለት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፭፬፻፹፭ ። የሚመለሰው ፡ ነገር ፤(፩)በኢትዮጵያ ፡ ብር ።

(፩) በብድር ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ በኢትዮጵያ፡ብር ፡ የሚታሰብ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተበዳሪው ፡ የተበደረውን ፡ ገንዘብ ፡ በሚከፍልበት ፡ ቀን ፡ የሕግ ፡ መገባያያ ፡ ሆኖ ፡ የሚገኘውን ፡ ኖትም ፡ ሆነ ፡ ዝርዝር ፡ በተበደረው ፡ መጠን ፡ በመክ ፈል ፡ ነፃ ፡ ይሆናል ።

(፪) ተበዳሪው ፡ ገንዘቡ ፡ በብድር ፡ ከተሰጠበት ፡ ጊዜ ፡ ወዲህ ፡ በዚህ ፡ ገንዘብ ፡ ግሽ ፡ ላይ ፡ የደረሰውን ፡ የዋጋ ፡ መለዋወጥ ፡ ማሰብ ፡ የለበትም ።

(፫) እንዲሁም ፡ ገንዘቡ ፡ በብድር ፡ ከተሰጠበት ፡ ጊዜ ፡ ወዲህ ፡ ስለ ፡ ኢትዮጵያ፡ ብር ፡ የተሰጠውን ፡ ትርጓሜ ፡ መለወጥ ፡ ማሰብ ፡ የለበትም ።

ቍ ፡ ፪፻፭፬፻፹፮ ። (፪) ብድሩ ፡ በውጭ ፡ አገር ፡ ገንዘብ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) በብድር ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ በውጭ ፡ አገር ፡ ገንዘብ ፡ የተጻፈ ፡ ሲሆን ፤ ተበዳሪው ፡ የተበደረውን ፡ ገንዘብ ፡ በሚከፍልበት ፡ ቀን ፤ በተባለው ፡ ገንዘብ ፡

አገር፡ ውስጥ ፡ የሕግ ፡ መገበያያ ፡ ሆኖ ፡ የሚገኘውን ፡ ያንኑ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ገን ዘብ ፡ በተበደረው ፡ ቊጥር ፡ ልክ ፡ ኖት ፡ ዝርዝር ፡ በመስጠት ፡ ነፃ ፡ ይሆናል ።

(፪) የሚፈቅድም ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሚከፍልበት ፡ ቀን ፡ ከዚህ ፡ ከተበደረው ፡ ገን ዘብ ፡ ጋራ ፡ እኩል ፡ የሚቈጠር ፡ የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ በመክፈል ፡ ነፃ ፡ ይሆናል።

ቍ ፡ ፪፻፬፻፲፯ ። (፫) የንግድ፡ዕቃዎች፡ወይም ፡ እንክብል፡ገንዘቦች ።

(፩) በብድር ፡ የተሰጡ ፡ ነገሮች ፡ ወይም ፡ እንክብሎች ፡ ወይም ፡ ለምግብ ፡ የሚ ሆኑ ፡ ነገሮች ፡ ወይም ፡ ሸቀጦች ፡ ሲሆኑ ፡ ተበዳሪው ፡ በተበደረው ፡ ልክ ፡ ብዛቱንና ፡ ዐይነቱን ፡ በመክፈል ፡ ነፃ ፡ ይሆናል ።

(፪) ከብድሩ ፡ ጊዜ ፡ ወዲህ ፡ የሆነው ፡ የነዚህ ፡ የእንክብሎች ፡ ለምግብ ፡ የሚ ሆኑ ፡ ነገሮችና ፡ የሸቀጦች ፡ ዋጋ ፡ መለዋወጥ ፡ ከግምት ፡ አይገባም ።

(፫) ተበዳሪው ፤ የተበደረውን ፡ ነገር ፡ ለመመለስ ፡ የግዴቻለው ፡ ሲሆን ፤ ወይም ፡ በርሱ ፡ ጥፋት ፡ ምክንያት ፡ መመለሱ ፡ እጅግ ፡ አስቸጋሪ ፡ ሲሆንበት ፤ ዕዳው ፡ በሚከፈልበት ፡ ቀንና ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ (የተገመተ) ፡ የብድሩን ፡ ግምት ፡ ላበዳ ሪው ፡ በመስጠት ፡ ከዕዳው ፡ ነፃ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፪፻፬፻፲፰ ። የተበዳሪው ፡ መዘግየት ፡ (፩)ውሉን፡ማፍረስ።

(፩) ተበዳሪው ፡ አንድ ፡ ላይ ፡ ሲታሰብ ፡ ሁለት ፡ ጊዜ ፡ በማከታተል ፡ የተዘለለው፡ ወለድ ፡ የዋና ፡ ገንዘብ ፡ ዐሥረኛ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አበዳሪው ፡ ወለድ ፡ ሳይከ ፈልኝ ፡ ቀረ ፡ በማለት ፡ በብድር ፡ የሰጠው ፡ ነገር ፡ እንዲመለስለት ፡ ለማስገ ደድ ፡ አይችልም ።

(፪) እንዲሁም ፡ በብድር ፡ የተሰጠው ፡ ዋናው ፡ ገንዘብ ፡ በየጊዜው ፡ በከፊል ፡ እን ዲመለስ ፡ ስምምነት ፡ ሲኖር ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተነገረው ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

(፫) ለዚህ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ማንኛቸውም ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ፡፪፻፬፻፲፱።ኪሣራ።

(፩) ተበዳሪው ፡ የተበደረውን ፡ ነገር ፡ ከመመለስ ፡ ወይም ፡ የሚገባውን ፡ ወለድ ፡ ከመክፈል ፡ የዘገየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ስለ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ፡ በሚል ፡ አንቀጽ፡ በተሰጡት ፡ ውሳኔዎች ፡ መሠረት ፡ ጊዜ ፡ በማስተላለፍ ፡ የሚከፈለውን ፡ ወለድ ፡ እንዲከፍል ፡ ይገደዳል ።

(፪) ይህን ፡ ግዴታ ፡ የሚያከብድ ፡ ማንኛቸውም ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

መጠሪያን ፡ ስለ ፡ ማቋቋም ።

ቍ ፡ ፪፻፬፻፳፩ ። ትርጓሚ ።

(፩) መጠሪያን ፡ የማቋቋም ፡ ውል ፡ ማለት ፡ አንድ ፡ ንብረትን ፡ በለውጥ ፡ በማስተ ላለፍ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ዋና ፡ ገንዘብ ፡ በመተው ፡ ይህን ፡ ያህል ፡ የሚባል ፡ ገንዘብን ፡ ወይም ፡ ብዛታቸው ፡ ይህን ፡ ያህል ፡ የሚሆኑ ፡ የሚያልቁ ፡ ዕቃዎ

BACK

ችን ፡ በየጊዜው ፡ ለማስከፈል ፤ የማስገደድ ፡ መብትን ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ ለአንዱ ፡ የሚሰጥበት ፡ ውል ፡ ነው ።

(፪) የመጦሪያ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ በስጦታ ፡ ላይ ፡ እንደሚደረግ ፡ ግዴታ ፡ ሆኖ ፡ ስም ምነት ፡ ሊደረግበት ፡ ይቻላል ።

ቊ ፡ ፪፸፬፻፸፭ ። ዕዳውን ፡ ስለሚያመለክት ፡ ሰነድ ።

(፩) ሰነዱን ፡ በእጁ ፡ ከያዘ ፡ ዘጠኝ ፡ ዓመት ፡ ያለፈ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዕዳ ፡ አስከፋዩ ፡ አዲስ ፡ ሰነድ ፡ እንዲሰጠው ፡ ዕዳ ፡ ከፋዩን ፡ ሊያስገድድ ፡ ይችላል ።

(፪) አዲሱ ፡ ሰነድ ፡ የሚዘጋጀው ፡ በዕዳ ፡ አስከፋይ ፡ ኪሣራ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፸፬፻፸፮ ። ዘለዓለም ፡ ስለሚኖር ፡ መጦሪያና ፡ አስከ ፡ ዕድሜ ፡ ልክ ፡ ስለሚቈይ ፡ መጦሪያ ። መጦሪያ ፡ ለዘለዓለም ፡ ወይም ፡ እስከ ፡ ዕድሜ ፡ ልክ ፡ ሆኖ ፡ መቋቋም ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፸፬፻፸፯ ። መከፈል ፡ ያለበትን ፡ ገንዘብ ፡ ስለ ፡ መክፈል ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ የመጦሪያ ፡ ገንዘብ ፡ ውሉ ፡ ከተፈጸመበት ፡ አንሥቶ ፡ በየዓመቱ ፡ መጨረሻ ፡ ይከፈላል ።

(፪) ተዋዋዮቹ ፡ ያልተከፈለ ፡ የመጦሪያ ፡ ገንዘብ ፡ ወለድ ፡ ይሰጣል ፡ ብለው ፡ አስቀድመው ፡ መስማማት ፡ አይችሉም ።

ቊ ፡ ፪፸፬፻፸፰ ። ወደ ፡ ብድር ፡ ደንቦች ፡ ስለ ፡ መምራት ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ምዕራፍ ፡ የተደነገጉት ፡ ውሳኔዎች ፡ በመጦሪያ ፡ ማቋቋም ፡ ውል ፡ ላይም ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቊ ፡ ፪፸፬፻፸፱ ። የተጠበቁ ፡ ደንቦች ።

በመንግሥት ፡ ወይም ፡ በሌሎች ፡ በሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፤ ስለ ፡ መጦሪያዎች ፡ የተመለከቱ ፡ ደንቦች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ለዘለዓለም ፡ ስለሚኖር ፡ መጦሪያ ።

ቊ ፡ ፪፸፬፻፹ ። መልሶ ፡ ስለ ፡ መግዛት ፡ ችሎታ (፩) መሠረቱ ።

ምንም ፡ እንኳ ፡ ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖር ፡ ለዘለዓለም ፡ የተቋቋመውን ፡ መጦሪያ ፡ ዕዳ ፡ ከፋይ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ሊገዛው ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፸፬፻፹፩ ። (፪) የሚቻሉ ፡ ውሳኔዎች ።

(፩) ሆኖም ፡ ዕዳ ፡ ጠያቂው ፡ ከመሞቱ ፡ በፊት ፡ ወይም ፡ ዐሥር ፡ ዓመት ፡ ከማይበልጥ ፡ ጊዜ ፡ በፊት ፡ መልሶ ፡ መግዛት ፡ አይቻልም ፡ ብለው ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ስምምነት ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንዲሁም ፡ የአንድ ፡ ዓመት ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ለዕዳ ፡ ጠያቂው ፡ ካልተሰጠው ፡ በቀር ፡ መልሶ ፡ መግዛት ፡ የማይቻል ፡ መሆኑን ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላሉ ።

(ፐ) ከዚህ ፡ የበለጡ ፡ ጊዜዎች ፡ በውሉ ፡ ተጽፈው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ (ጎይለ ፡ ቃሎች) ፡ የተመለከቱት ፡ ከፍተኞች ፡ የሆኑ ፡ ጊዜዎች ፡ ይተኩባቸዋል ።

ቍ ፡ ፪፻፭፬፻፯ ። መልሶ ፡ የመግዛት፡ግዴታ ።

ለዘለዓለም፡የተቋቋመን ፡ መጦሪያ ፡ ዕዳ ፡ ከፋይ ፡ መልሶ ፡ እንዲገዛ ፡ የሚገደደው፤

(ሀ) ሁለት ፡ ዓመት ፡ ግዴታዎቹን ፡ ሳይፈጽም ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ለዕዳ ፡ ጠያቂው ፡ በውሉ ፡ ተስፋ ፡ የተሰጡትን ፡ ማረጋገጫዎች ፡ ወይም ፡ እነዚህ ፡ ከሌሉ ፡ የሚገዳደሩ ፡ አዲስ ፡ ማረጋገጫዎች ፡ ያልሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ፤

(ሐ) ባለዕዳው ፡ የመክፈል ፡ ችሎታ ፡ ማጣቱ ፡ በፍርድ ፡ የተረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፭፬፻፰ ። መልሶ፡ሲገዛ፡የሚሰጠው ፡ ዋና ፡ ገንዘብ ።

(፩) መጦሪያውን ፡ መልሶ ፡ በገዛ ፡ ጊዜ ፡ ዕዳ ፡ ከፋዩ ፡ (ስለ፡ወለድ) ፡ በሕግ ፡ በተወሰነው ፡ ወለድ ፡ መሠረት ፡ የመጦሪያውን ፡ ዋና ፡ ገንዘብ ፡ የሚገዳደር ፡ ገንዘብ ፡ ለዕዳ ፡ ጠያቂው ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) ስለዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ የዕዳ ፡ ከፋዩን ፡ ሁኔታ ፡ የሚያከብድ ፡ የውል ፡ ቃል፡ ሁሉ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

እስከ ፡ ዕድሜ ፡ ልክ ፡ ስለሚቈይ ፡ መጦሪያ ።

ቍ ፡ ፪፻፭፬ ። መጦሪያው ፡ የሚቈይበት ፡ ጊዜ ። (፩) የአንድ ፡ ሰው ፡ ዕድሜ ።

(፩) እስከ ፡ ዕድሜ ፡ ልክ ፡ የሚቈይ ፡ መጦሪያ ፡ በዕዳ ፡ ጠያቂው ፡ ዕድሜ ፡ በዕዳ፡ ከፋዩ ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ ስሦተኛ ፡ ወገን ፡ ዕድሜ፡ ልክ ፡ መቋቋም፡ይችላል።

(፪) ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በዕዳ ፡ ጠያቂው ፡ ዕድሜ ፡ ልክ ፡ እንደ፡ተቋቋመ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፪፻፭፬፩ ፡ (፪) የብዙ ፡ ሰዎች፡ዕድሜ ።

(፩) ዕድሜ ፡ ልክ ፡ የሚቈይ ፡ መጦሪያ ፡ በብዙ ፡ ሰዎች ፡ ዕድሜ ፡ ልክ ፡ ለመቋቋም ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ዕዳ ፡ ጠያቂው ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ይተላለፋል ፡ የሚል ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ግግባት ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፪፻፭፬፪ ፡ የሚፈርስበት፡ሁኔታ ።

(፩) ጡረታው ፡ የተቋቋመባቸው ፡ ሰዎች ፡ የመጦሪያ ፡ ውል ፡ በተቋቋመበት ፡ ቀን፡ አንዳቸውም ፡ በሕይወት ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መጦሪያውን ፡ የሚያቋቋመው ፡ ውል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

BACK

(፪) መጠሪያው ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ይተላለፋል ፡ የሚል ፡ ቃል ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የመጠሪያው ፡ ውል ፡ በሚቋቋምበት ፡ ቀን ፡ ይተላለፍለታል ፡ የተባለው ፡ ሰው ዬው ፡ በሕይወት ፡ ከሌለ ፡ መጠሪያውን ፡ የሚያስተላልፈው ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።]

ቍ፡፪፻፫፫ ። ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በዕዳ ፡ ከፋዩ ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ላይ ፡ የተቋቋመ ፡ መጠሪያ ፡ ለዕዳ ፡ ጠያቂዎች ፡ ወራሾች ፡ ይተላለፋል ።

ቍ፡፪፻፫፬ ። ለመጠሪያ ፡ ለሚከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ በሕግ ፡ ከተወሰነው ፡ ወለድ ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ አራጣ ።

(፩) እስከ ፡ ዕድሜ ፡ ልክ ፡ የሚቈይ ፡ መጠሪያ ፡ አንድ ፡ ዋና ፡ ገንዘብን ፡ በመክፈል ፡ ለውጥ ፡ የተቋቋመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዕዳ ፡ ከፋዩ ፡ የሚሰጣቸው ፡ ገንዘቦች ፡ ከዚህ ፡ ዋና ፡ ገንዘብ ፡ ከመቶ ፡ ሓያ ፡ የሚበልጡ ፡ ለመሆን ፡ አይችሉም ።

(፪) አንድ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ወለድ ፡ በጽሑፍ ፡ ውል ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ከመቶ ፡ ኻያ ፡ የሚበልጥ ፡ ወለድ ፡ በስምምነት ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወለዶቹ ፡ የሚከፈሉት ፡ በመቶ ፡ ዐሥራ ፡ ሁለት ፡ ነው ።

ቍ፡፪፻፫፭ ። ስለ ፡ ውሉ ፡ መፍረስ ።

አቋቋሚው ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ ውሉ ፡ አፈጻጸም ፡ በውል ፡ ቃል ፡ የተነገሩትን ፡ ማረጋገጫዎች ፡ ያልሰጠው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እስከ ፡ ዕድሜ ፡ ልክ ፡ የሚቈየው ፡ መጠሪያ ፡ የተቋቋመለት ፡ ሰው ፤ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ፡፪፻፫፮ ። ገንዘቦችን ፡ ስለአለመከፈል ።

(፩) የመጠሪያ ፡ ገንዘቦችን ፡ ያለመክፈል ፤ መጠሪያው ፡ የተቋቋመለት ፡ ሰው ፡ ዋናው ፡ ገንዘብ ፡ እንዲመለስለት ፡ ወይም ፡ ያስተላለፋቸው ፡ ሀብቶች ፡ በእጁ ፡ እንዲገቡ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይፈቅድለትም ።

(፪) የዕዳ ፡ ከፋዩን ፡ ሀብቶች ፡ ማስያዝና ፡ ማሸጥ ፡ ከሽያጩም ፡ ዋጋ ፡ ላይ ፡ እንዲታዘዝለት ፡ ወይም ፡ እንዲፈቀድለት ፡ ማድረግ ፤ ለገንዘቦች ፡ ሥራም ፡ በቂ ፡ የሚሆን ፡ ገንዘብ ፡ የመውሰድ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ፡፪፻፫፯ ። መልሶ ፡ የመግዛት ፡ ችሎታ ፡ አለመኖር ።

፫) ዋናውን ፡ ገንዘብ ፡ እመልሳለሁ ፡ በማለትና ፡ የከፈላቸውንም ፡ ገንዘቦች ፡ በመተው ፡ ዕዳ ፡ ከፋዩ ፡ መጠሪያውን ፡ ከመክፈሉ ፡ ነፃ ፡ ለመውጣት ፡ አይችልም ።

(፪) የተጠዋሪ ፡ ወይም ፡ መጠሪያው ፡ የተቋቋመባቸው ፡ ሰዎች ፡ ዕድሜ ፡ በሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ የመጠሪያው ፡ አከፋፈል ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ወጪ ፡ የሚያስፈልገው ፡ ቢሆን ፡ ዕዳ ፡ ከፋዩ ፡ መጠሪያውን ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

ቍ ፣ ፪፻፫፻፷ ። ለመድረስ ፣ የሚችል ፣ ጉዳት ።

(፩) እስከ ፣ ዕድሜ ፣ ልክ ፣ የሚሆነው ፣ መጦሪያ ፣ ለዕዳ ፣ ጠያቂው ፣ የሚከፈለው ፣ መጦሪያ ፣ በተቋቋመበት ፣ ሰው ፣ ዕድሜ ፣ ልክ ፣ ነው ።

(፪) ሆኖም ፣ አስቀድሞ ፣ የሚከፈል ፣ ለመሆኑ ፣ ስምምነት ፣ ያለ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ አከፋፈሉ ፣ በሚደረግበት ፣ ቀን ፣ ገንዘቦች ፣ ተከፋይ ፣ ይሆናሉ ።

ቍ ፣ ፪፻፫፻፸ ። መብትን ፣ ስለ ፣ ማስተላለፍና ፣ ስለ ፣ መያዝ ።

(፩) ተቃራኒ ፣ የውል ፣ ቃል ፣ ከሌለ ፣ ዕዳ ፣ ጠያቂው ፣ መብቶቹን ፣ ለማስተላለፍ ፣ ይችላል ።

(፪) ለአንድ ፣ ሦስተኛ ፣ ወገን ፣ ጥቅም ፣ መጦሪያው ፣ ያለ ፣ ዋጋ ፣ የሚያቋቁም ፣ ሰው ፣ መጦሪያውን ፣ በሚአቋቁምበት ፣ ጊዜ ፣ ከዚሁ ፣ ሦስተኛ ፣ ሰው ፣ ላይ ፣ ዕዳ ፣ የሚጠይቁ ፣ ሰዎች ፣ የመጦሪያውን ፣ ገንዘብ ፣ ለመያዝ ፣ አይችሉም ፣ ሲል ፣ በውል ፣ ቃል ፣ ውስጥ ፣ ለመጻፍ ፣ መብት ፣ አለው ።

ቍ ፣ ፪፻፫፻፸፩ ። ስለ ፣ ገንዘብ ፣ ጠያቂነት ፣ መብት ፣ ማስረጃ ።

እስከ ፣ ዕድሜ ፣ ልክ ፣ የሚቈይ ፣ የመጦሪያ ፣ ዕዳ ፣ ጠያቂው ፣ በሕይወቱ ፣ መኖሩን ፣ ወይም ፣ መጦሪያ ፣ የተቋቋመበት ፣ ሰው ፣ መኖሩን ፣ ማስረጃ ፣ ካላቀረበ ፣ ገንዘቦችን ፣ ለመጠየቅ ፣ አይችልም ።

ቍ ፣ ፪፻፫፻፸፪ ። በአሹራንስ ፣ መሠረት ፣ የሚከፈል ፣ መጦሪያ ።

እስከ ፣ ዕድሜ ፣ ልክ ፣ የሚቈይ ፣ መጦሪያ ፣ በአሹራንስ ፣ መሠረት ፣ የሚከፈል ፣ የሆነ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ የአሹራንስን ፣ ውል ፣ የሚመለከቱ ፣ ደንቦች ፣ እንደ ፣ ተጠበቁ ፣ ናቸው ።

አንቀጽ ፣ ፲፯ ።

የሥራዎች ፣ አገልግሎት ፣ መስጠትን ፣ የሚመለከቱ ፣ ውሎች ።

ምዕራፍ ፣ ፩ ።

ስለ ፣ ሥራ ፣ ውል ፣ በጠቅላላው ።

ቍ ፣ ፪፻፫፻፸፫ ። (፩) ትርጓሜ ።

የሥራ ፣ ውል ፣ ማለት ፣ ከተዋዋዮቹ ፣ ወገን ፣ አንዱ ፣ ሠራተኛው ፣ ለሌላው ፣ ወገን ፣ ለአሠሪው ፣ አንድ ፣ ግዙፍነት ፣ ያለው ፣ ወይም ፣ የአእምሮ ፣ ሥራ ፣ በተወሰነ ፣ ወይም ፣ ባልተወሰነ ፣ ጊዜ ፣ ውስጥ ፣ አሠሪው ፣ ሊከፍለው ፣ በተገደደበት ፣ አንድ ፣ ደመወዝ ፣ በርሱ ፣ አገልግሎትና ፣ በርሱ ፣ መሪነት ፣ ሥራውን ፣ ለማከናወን ፣ ግዴታ ፣ የገባበት ፣ ውል ፣ ነው ።

ቍ ፣ ፪፻፫፻፸፬ ። (፪) የመንግሥት ፣ ሹማምቶችና ፣ ሠራተኞች ።

(፩) የሕዝብ ፣ ባለሥልጣኖች ፣ ከሹማምቶች ፣ ጋራ ፣ ባሏቸው ፣ ግንኙነቶች ፣ ላይ ፣ የዚህ ፣ ምዕራፍ ፣ ድንጋጌዎች ፣ አይፈጸሙባቸውም ።

BACK

(፪) በልዩ ፡ ሕጎች ፡ ተቃራኒ ፡ ውሳኔዎች ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ከኢንዱስትሪሌል ፡ ወይም ፡ ከንግድ ፡ ሥራ ፡ ማካሄጃዎች ፡ ጋራ ፡ በመንግሥት ፡ ወይም ፡ በአስተዳደር ፡ (በአድሚኒስትራቲብ) ፡ ወይም ፡ በቴክኒክ ፡ ክፍሎቹ ፡ መሪነት ፡ በሚደረጉ ፡ የሥራ ፡ ውሎች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፱፯፻፲፩ ። (፫) የማይነኩ ፡ ልዩ ፡ ሠራተኞች ።

የሠራተኞችን ፡ አንዳንድ ፡ ልዩ ፡ ሁኔታ ፡ የሚመለከቱ ፡ ልዩ ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ስለ ፡ ውሉ ፡ አፈጻጸም ።

ቍ ፡ ፱፯፻፲፪ ። የውል ፡ አፈጻጸም ።

ለሥራ ፡ ውል ፡ አፈጻጸም ፡ ማናቸውም ፡ የተለየ ፡ ፎርም ፡ አያስፈልገውም ።

ቍ ፡ ፱፯፻፲፫ ። የጎብረት ፡ ስምምነቶች(፭)መሠረቱ ።

አሠሪዎች ፡ ወይም ፡ የአሠሪዎች ፡ ስብሰባ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፤ የሠራተኞች ፡ ስብሰባ ፡ በሌላው ፡ ወገን ፤ ከጎብረት ፡ ስምምነቶች ፡ ውስጥ ፡ እነዚሁኑ ፡ የሚመሩ ፡ የእያንዳንዳቸው ፡ የሥራ ፡ ውል ፡ የሚደረጉበትን ፡ ሁኔታዎች ፡ መወሰን ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፱፯፻፲፬ ። (፪) ውሉ ፡ የሚጸናበትና ፡ የሚቈይባቸው ፡ ሁኔታዎች ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከቱት ፡ የጋራ ፡ ስምምነቶች ፡ በጽሑፍ ፡ ካልሆኑና ፡ ደንበኛ ፡ በሆኑ ፡ የሕዝብ ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ካልጸደቁ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ የላቸውም ።

(፪) ቢሆንም ፡ ማንኛውም ፡ ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖር ፡ እንኳ ፤ ውሉ ፡ ከተደረገ ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ የኼ ፡ ወር ፡ ማስታወቂያ ፡ ተሰጥቶ ፡ የጎብረቱ ፡ ስምምነት ፡ ቀርቷል ፡ ብሎ ፡ ለማስታወቅ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፱፯፻፲፭ ። (፫) ውጤቶች ።

(፩) ለሠራተኛው ፡ የበለጠ ፡ የሚጠቅሙ ፡ ካልሆኑ ፡ በቀር ፡ የእያንዳንዳቸው ፡ የሥራ ፡ ውሎች ፡ ቃል ፡ ከጎብረት ፡ ስምምነት ፡ ጋራ ፡ የማይስማሙ ፡ ሲሆን ፡ ፈራሾች ፡ ናቸው ።

(፪) ፈራሾች ፡ የሆኑት ፡ የየአንዳንድ ፡ የሥራ ፡ ውል ፡ ቃል ፡ በጎብረት ፡ ስምምነት ፡ በተመለከቱት ፡ ቃል ፡ የሚተኩ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፱፯፻፲፮ ። ለዐይነት ፡ የሚሆኑ ፡ ውሎች ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) የሕዝብ ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ለሆኑ ፡ የሥራ ፡ ውሎች ፡ ዐይነት ፡ የሚሆኑ ፡ ውሎች ፡ ማዘጋጀት ፡ ይችላሉ ።

(፪) የተዘጋጁትም ፡ የውል ፡ ዐይነቶች ፡ ውሎች ፡ ዋጋ ፡ ያላቸው ፡ የሚሆኑት፡ በሚገባ ፡ ታትመው ፡ በግልጽ ፡ በወጡ ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸ ። (፩) ውጤቶች ።

(ሀ) የእያንዳንዳቸው ፡ የሥራ ፡ ውል ፡ ብዐይነት ፡ ውሎች ፡ ሁኔታዎች፡ እንደ ፡ ተደረጉ ፡ ይገመታሉ ።

(፪) ተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ በዐይነት ፡ ውሎች ፡ ውስጥ ፡ የተመለከቱትን ፡ ሁኔታዎች ፡ በጽሑፍ ፡ መለወጥ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፩ ። የሥራ፡ማካሄጃው፡የውስጥ ፡ ደንብ ።

(ሀ) በሥራ ፡ ማካሄጃ ፡ ውስጥ ፡ አሠሪው ፡ ያዘጋጀው ፡ የውስጥ ፡ ትእዛዝ ፡ ደንብ ፡ በጽሑፍ ፡ የተደረገ ፡ ሆኖ ፡ ከመቀጠሩ ፡ በፊት ፡ ካልተሰጠው ፡ በቀር ፡ ሠራተኛውን ፡ አያስገድደውም ።

(፪) በዚህ ፡ ደንብ ፡ አፈጻጸም ፡ አሠሪው ፡ በሠራተኛው ፡ ላይ ፡ ያደረጋቸው፡ቅጣቶች ፡ ለሕግ ፡ ወይም ፡ ለሚገባ ፡ ፍርድ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እንደ ፡ ነና ፡ በዳኞች ፡ ለመሻሻል ፡ (መታየት) ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፪ ። ሠራተኛውን ፡ የሚጎዳ፡የውል፡ቃል ።

(ሀ) በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ከተጻፈው፡ በአነሰ ፡ አኳኋን ፡ ለሠራተኛው፡ የሚጠቅም ፡ የሥራ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ በሕግ ፡ ግልጽ ፡ ሆኖ ፡ ካልተፈቀደ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

(፪) ይህም ፡ የውል ፡ ቃል ፡ በጽሑፍ ፡ ካልተደረገ ፡ በቀር ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ሠራተኛው ፡ ሥራ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፫ ። ግዴታው ፡ የራሱ፡ስለ፡መሆኑ ።

በውሉ ፡ ወይም ፡ በሁኔታዎቹ ፡ ተቃራኒ ፡ ነገር ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ሠራተኛው ፡ ሊሠራው ፡ ቃል ፡ የሰጠበትን ፡ ሥራ ፡ ራሱ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፬ ። የትጉህነት፡አሠራር፡ግዴታ ።

(ሀ) ሠራተኛው ፡ ሥራውን ፡ በጥንቃቄ ፡ መሥራት ፡ አለበት ።

(፪) አስቦ ፡ ወይም ፡ በቸልተኛነት ፡ ወይም ፡ ባለመጠንቀቅ ፡ በአሠሪው ፡ ላይ ፡ ለሚያደርሰው ፡ ጉዳት ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፫) አላፊነት ፡ አለበት ፡ ወይም ፡ የለበትም ፡ ብሎ ፡ ለመገመት ፡ የሚቻለው፡ አሠሪው ፡ ለሠራተኛው ፡ ቃል ፡ የሰጠበትን ፡ ሥራ ፡ ዐይነት ፡ እንዲሁም ፡ የሠራተ

ኛውን ፡ የትምህርት ፡ ደረጃ ፡ ችሎታዎችና ፡የሥራ ፡ ደረጃውን ፡አሠሪው ፡የሚ ያውቀው ፡ ወይም ፡ ይገባው ፡ የነበረውን ፡ ማወቅ ፡ መሠረት ፡ በማድረግ ፡ ነው ።

ቊ፡ፀሺፍየሽፍ።የሥራው ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ (ዲሲፕሊን) ።

የሥራውን ፡ አፈጻጸም ፡ የሚመለከቱ ፡ የአሠሪው ፡ ትእዛዞች ፤ ለውሉ ፡ ለሕጉና ፡ ለመልካም ፡ ጠባይ ፡ አንዳችም ፡ ተቃራኒነት ፡ ከሌላቸውና ፡እነዚህንም ፡ መፈጸም ፡ አደጋ ፡ የማያመጣ ፡ ከሆነ ፡ ሠራተኛው ፡ መታዘዝ ፡ አለበት ።

ቊ፡ፀሺፍየሽፊ።መሠራት ፡ የሚገባው ፡ ሥራ ።(፩) መሠረቱ ።

ሠራተኛው ፡ ሊሠራው ፡ ግዴታ ፡ የገባበትን ፡ ሥራ ፡ ብቻ ፡ መሥራት ፡ አለበት ።

ቊ፡ፀሺፍየሽፊ።(፪) ስለ ፡ ሥራ ፡ መለወጥ ።

(፩) ቢሆንም ፡ ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ አሠሪው ፡ ስለ ፡ ሥራው ፡ ማካሄጃ ፡ ጥቅም ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ የሠራተኛውን ፡ ደመወዝ ፡ የሚቀንስ ፡ ወይም ፡ ከሁኔታው ፡ ዋና ፡ ነገር ፡ የሚለዋወጥ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ልዩ ፡ ሥራ ፡ መስጠት ፡ ይችላል ።

(፪) አዲሱ ፡ ሥራ ፡ ሠራተኛው ፡ ከተቀጠረበት ፡ ሥራ ፡ ይበልጥ ፡ ከፍ ፡ ያለ፡ደመ ወዝ ፡ ያለው ፡ እንደ፡ ሆነ ፤ ሠራተኛው ፡ ይህን ፡ ደመወዝ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

ቊ ፡ ፀሺፍየሽፎ ።(፫) ስለ ፡ ተጨማሪ ፡ ሥራ ።

(፩) አሠሪው ፡ በውሉ ፡ ከተመለከተው ፡ በላይ ፡የሥራ ፡ ፍሬ ፡እንዲሰጥ ፡ ሠራተ ኛውን ፡ መጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ሠራተኛው ፡ ይህን ፡ ተጨማሪ ፡ ሥራ ፡ መሥራት ፡ ከቻለና ፡ አልሠራም ፡ ማለ ቱም ፡ ለቅን ፡ ልቡና ፡ አሠራር ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሠራተኛው ፡ ይህን ፡ ተጨማሪ ፡ ሥራ ፡ መሥራት ፡ አለበት ።

(፫) ሠራተኛውም ፡ አስቀድሞ ፡ በተሰማሙበት ፡ ደመወዝ ፡ አንጻር ፡ በተወሰነ ውና ፡ በሁኔታዎቹ ፡ ዐይነት ፡ ለዚህ ፡ ተጨማሪ ፡ ሥራ ፡ ተጨማሪ ፡ የሥራ ፡ ዋጋ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

ቊ፡ፀሺፍየሽፐ ።(፬) በቊጥር ፡ ወይም ፡ በሙሉ ፡ ሥራን ፡ ስለ ፡ መሥራት ።

(፩) በቊጥር ፡ ወይም ፡ በሙሉ ፡ ሥራው ፡ ደመወዝ ፡ የሚከፈለው ፡ ሠራተኛ ፡ አሠ ሪው ፡ ከሆነው ፡ ሰው ፡ ውሉ ፡ በሚጸናበት ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ብዛት ፡ ያለው ፡ ሥራ ፡ እንዲሰጠው ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) በቊጥር ፡ ወይም ፡ በሙሉ ፡ የሚሠራ ፡ ሥራ ፤ ለመስጠት ፡ ካልቻለ ፡ አሠሪው ፡ በሰዓት ፡ ወይም ፡ በቀን ፡ ሠራተኛውን ፡ ሊያሠራው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፭፻፴ ። መሣሪያዎችን፡መሥሪያዎችን ፤ (፩) ስለ፡ማቅረብ ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ ልማድ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ለሥራው ፡ አስፈላጊ ፡ የሚሆኑትን ፡ መሥሪያዎችና ፡ መሣሪያዎች ፡ ለሠራተኛው ፡ የሚያቀርበው ፡ አሠሪው ፡ ነው ።

(፪) ሠራተኛው ፡ ግዴታ ፡ ሳይኖርበት ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ ያቀረባቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አሠሪው ፡ ኪሣራውን ፡ ይከፍለዋል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፭፻፴፩ ። (፪) በጥበቃ ፡ ስለ ፡ ማኖር ።

ሠራተኛው ፡ ለሥራው ፡ አፈጻጸም ፡ የተሰጡትን ፡ ነገሮች ፡ በጥንቃቄ ፡ መያዝ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪ሺ፭፻፴፪ ። ሠራተኛው፡ስለሚፈጥረው፡ነገር ።

(፩) ለአሠሪው ፡ ሥራ ፡ ሲል ፡ ሥራውን ፡ በሚሠራበት ፡ ጊዜ ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ሠራተኛው ፡ ፈጥሮ ፡ ያወጣው ፡ ነገር ፡ የራሱ ፡ ነው ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ ሠራተኛው ፡ ፈጥሮ ፡ ወይም ፡ ፈልጎ ፡ እንዲያወጣ ፡ በተለይ ፡ ተቀጥሮ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለአሠሪው ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፭፻፴፫ ። የሥራ ፡ ማካሄጃን፡ስለሚመለከቱ፡መግለጫዎች ።

(፩) ሠራተኛው ፡ የሥራው ፡ ውል ፡ ካለቀ ፡ በኋላም ፡ ቢሆን ፡ በሥራው ፡ ጊዜ ፡ ያወቃቸውን ፡ የአሠሪውን ፡ ምስጢሮች ፡ መጠበቅ ፡ አለበት ።

(፪) በአሠሪው ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ በማድረግ ፡ ዐይነት ፡ በሥራው ፡ ጊዜ ፡ ያገኛቸውን ፡ መግለጫዎች ፡ ሊሠራባቸው ፡ አይገባውም ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ለሠራተኛው ፡ ስለሚገባው ፡ ደመወዝ ።

ቍ ፡ ፪ሺ፭፻፴፬ ። ስለ ፡ ደመወዝ፡መብት።

ይህ ፡ ሥራ ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ እንዲሠራ ፡ ልምድ ፡ ካልሆነ ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ ሥራ ፡ በሚሠራ ፡ ሰው ፡ ሞያ ፡ ውስጥ ፡ የሚገባ ፡ ከሆነ ፤ ሥራ ፡ ሁሉ ፡ በደመወዝ ፡ እንደ ፡ ተሠራ ፡ ይገመታል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፭፻፴፭ ።የደመወዙ፡ልክ።

(፩) በተስማሙበት ፡ ወይም ፡ በጎብረት ፡ ስምምነቶች ፡ ያለውን ፡ ወይም ፡ ለአሠሪው ፡ አስገዳጅ ፡ በሆኑ ፡ ዐይነት ፡ ውሎች ፡ መሠረት ፡ ሠራተኛው ፡ ደመወዝ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) እነዚህ ፡ የውል ፡ ቃሎች ፡ ከሌሉ ፡ የደመወዝ ፡ ውል ፡ በልማድ ፡ ሞያዎች ፡ ወይም ፡ ሥራው ፡ በሚሠራበት ፡ ቦታ ፡ ልምዶች ፡ የተወሰነ ፡ ይሆናል ።

(፫) ልምዶች ፡ ከሌሉ ፡ ግን ፡ በርትዕ ፡ መሠረት ፡ ዳኞች ፡ ይወስኑታል ።

BACK

ቍ፡፪፻፫፻፴፮።ስለ ፡ ደመወዝ ፡ አወሳሰን ።

(፩) ደመወዝ ፡ ላንድ ፡ ለተወሰነ ፡ ጊዜ ፤ በሰዓት ፤ በቀን ፤ በሳምንት ፤ በዐሥራ ፡ አምስት ፡ ቀን ፤ በወር ፡ ወይም ፡ በዓመት ፡ ሊወሰን ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ባንድ ፡ በተወሰነ ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ በቍጥር ፡ ሥራ ፡ ወይም ፡ በሙሉ ፡ ሥራ ፡ ሠራተኛው ፡ ለአሠሪው ፡ በሚሰጠው ፡ ሥራ ፡ መጠን ፡ ለመ ሆን ፡ ይችላል ።

ቍ፡፪፻፫፻፴፯።ከትርፍ ፡ ተከፋይ ፡ ስለ ፡ መሆን ።

(፩) ደመወዙ ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፤ አሠሪው ፡ ካገኛቸው ፡ ትርፎች ፡ ካንድ ፡ ድርሻ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ ከሥራ ፡ ማካሄጃ ፡ የንግድ ፡ ከንውን ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ በሥራ ፡ ማካሄጃው ፡ ውስጥ ፡ ከተገኘው ፡ የቁጠባ ፡ ገንዘብ ፡ ካንድ ፡ ድርሻ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ ይህንኑ ፡ ከመሰለ ፡ ከሌላ ፡ ከሥራ ፡ ዋጋ ፡ ውስጥ ፡ በመቶ ፡ ይህን ፡ ያህል ፡ ተብሎ ፡ ለመወሰን ፡ ይቻላል ።

(፪) እንዲህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ እያንዳንዱ ፡ የዕቃ ፡ ዝርዝር ፡ መዝገብ ፡ (ኢንቫን ቴር) ፡ ካደረገ ፡ በኋላ ፡ አሠሪው ፡ ለሠራተኛው ፡ ሊከፍለው ፡ የሚገባውን ፡ ሒሳብ ፡ ያስረክበዋል ።

(፫) ሠራተኛውም ፡ በተዋዋሉት ፡ ስምምነት ፡ መሠረት ፡ የተመረጠው ፡ አንድ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ወይም ፡ ይህ ፡ ስምምነት ፡ ባይኖር ፡ ዳኞች ፡ የመረጡት ፡ ሰው ፡ የተሠራውን ፡ ሒሳብ ፡ እንዲመረመርለት ፡ ለማስደረግ ፡ ይችላል ።

ቍ፡፪፻፫፻፴፰። ጕርሻዎች ።

ደመወዝም ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ ደንበኞች ፡ ለሠራተኛው ፡ ከከፈሉት ፡ ጕርሻዎች ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ሠራተኞቹ ፡ አሠሪው ፡ ከተቀበላቸው ፡ ውስጥ ፡ መሆን ፡ ይችላል ።

ቍ፡፪፻፫፻፴፱።የመከፈያው ፡ ጊዜ ።

(፩) ግዙፍነት ፡ ያለውን ፡ ሥራ ፡ ለመሥራት ፡ የተገደዱ ፡ ሠራተኞች ፡ ደመወዝ ፡ የሚከፈለው ፤ በቀን ፡ መቍጠሪያው ፡ በየዐሥራ ፡ አምስት ፡ ቀን ፡ መጨ ረሻ ፡ ወይም ፡ በሙሉ ፡ አጭር ፡ ሆኖ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ መጨረሻ ፡ ነው ።

(፪) ለጸሐፊዎችና ፡ ለቢሮ ፡ ወይም ፡ ለማጋዘን ፡ ሠራተኞች ፡ የሚከፈለው ፡ በየ ወሩ ፡ መጨረሻ ፡ ወይም ፡ በሙሉ ፡ አጭር ፡ ሆኖ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ መጨ ረሻ ፡ ነው ።

(፫) የሥራው ፡ ውል ፡ ሲያልቅ ፡ ብማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ደመወዝ ፡ ተከፋይ ፡ ይሆ ናል ።

ቍ፡፪፻፫፻፵። ሥራ ፡ ስለ ፡ ማቋም ።

የሚከተሉት ፡ ሁለቱ ፡ ቅጥሮች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ ሥራውን ፡ ላልሠ ራባቸው ፡ ቀኖች ፡ ሠራተኛው ፡ ደመወዝ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ የለውም ።

BACK

ቊ ፡ ፱፻፭፻፺፭። የሥራ፡አለመኖር።

(፩) ሠራተኛው ፡ አንድም ፡ የሥራ ፡ አገልግሎት ፡ ባይሰጥም ፡ እንኳ ፡ ይኸውም፡ ሁኔታ ፡ አሠሪው ፡ ሥራ ፡ ሳይሰጠው ፡ በመቅረቱ ፡ ወይም ፡ አሠሪው ፡ እንዳ ይሠራ ፡ ከመከልከሉ ፡ የተነሣም ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ደመወዙን ፡ ለማግ ኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ሠራተኛው ፡ የሥራ ፡ አገልግሎት ፡ ሳይሰጥ ፡ በመቆጠብና ፡ ሌላ ፡ ሥራ ፡ በመ ፈጸም ፡ ያገኛቸውን ፡ ጥቅሞች ፡ አሠሪው ፡ ከደመወዙ ፡ ለመቀነስ፡ይችላል።

(፫) የሥራው ፡ አለመኖር ፡ በአሠሪው ፡ ጥፋት ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሠራተ ኛው ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ሌላ ፡ ሥራ ፡ በመፈጸም ፡ ሊያገኝ ፡ ይችል፡ የነበረውን፡ ጥቅሞች ፡ አሠሪው ፡ እንደዚሁ ፡ ከደመወዙ ፡ ለመቀነስ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፱፻፭፻፺፮ ። ስለ፡ሠራተኛው ፡ መታመም ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) ሠራተኛው ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ የሦስት ፡ ወር ፡ የሥራ ፡ አገልግሎት ፡ ሰጥቶ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ሳይሆን ፡ በበሽታ ፡ ምክንያት ፡ አገልግሎት ፡ እንዳይሰጥ ፡ የታ ወከ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የደመወዙን ፡ ግማሽ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ሠራተኛው ፡ ለአሠሪው ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ ወይም ፡ ይበልጥ ፡ ሥራውን፡ ከመ ተዉ ፡ በፊት ፡ ሠርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የደመወዙ ፡ መብት ፡ ካንድ ፡ ወር ፡ በኋላ፡ ይቀራል ። እንዲህ ፡ ካልሆነ ፡ ግን ፡ ካሥራ ፡ አምስት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

(፫) አሠሪው ፡ አስገዳጅ ፡ በሆነው ፡ ሕጋዊ ፡ አሠራንስ ፡ መሠረት ፡ ለሠራተኛው፡ ሥራውን ፡ በመተው ፡ ምክንያት ፡ የተከፈሉትን ፡ ገንዘቦች ፡ ከዕዳው ፡ ለመ ቀነስ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቊ ፡ ፱፻፭፻፺፯ ።(፪)ለያንዳንድ ፡ ሥራ ፡ በቀኖጥር፡የሚከፈል ፡ ደመወዝ ፡ ወይም ፡ ጉርሻ ።

(፩) ደመወዝ ፡ በያንዳንዱ ፡ ሥራ ፡ በቀኖጥር ፡ ወይም ፡ በመላው ፡ ሥራ ፡ የሚከ ፈል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ያለውን ፡ ቀኖጥር ፡ እንዲሠራበት ፡ ለማድ ረግ ፡ በበሽታ ፡ ምክንያት ፡ የታወከው ፡ ሠራተኛ ፡ ይሠራው ፡ የነበረውን ፡ ሥራ ፡ ዐይነት ፡ የሚፈጽሙ ፡ ብሥራው ፡ ማካሄጃ ፡ ውስጥ ፡ ብሎት ፡ ሠራተ ኞች ፡ በሚከፈለው ፡ መካከለኛ ፡ ደመወዝ ፡ ግምት ፡ ይወሰናል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ደግሞ ፡ ሥራውን ፡ ከመተው ፡ አስቀድሞ ፡ ፀነበረው ፡ ወር ፡ ውስጥ፡ ታሞ ፡ የነበረው ፡ ሠራተኛ ፡ ይቀበለው ፡ የነበረው ፡ ደመወዝ ፡ በግምት ፡ ውስጥ ፡ ይገባል ።

(፫) የሚከፈለውም ፡ ደመወዝ ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በክፈል ፡ በጉርሻዎች ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ስለ ፡ ሠራተኞቹ ፡ ወይም ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ዐይነት ፡ ለመ ቈጣጠር ፡ በሚቻል ፡ አኳኋን ፡ አሠሪው ፡ የሚቀበላቸው ፡ ጉርሻዎች ፡ ብቻ፡ በግምት ፡ ውስጥ ፡ ይገባሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፻፯፻፬ ። ደመወዝን ፡ ስለ ፡ መያዝ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

(፩) በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ በተወሰነው ፡ አደራረግ ፡ ካልሆነ፡ በቀር ፡ የሠራተኛ ፡ ደመወዝ ፡ በገንዘብ ፡ ጠያቂዎቹ ፡ በኩል ፡ ለመያዝ ፡ አይ ችልም ።

(፪) እንደዚህ ፡ ባለ ፡ አኳኋን ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ላንድ ፡ ሥስተኛ ፡ ሰው ፡ ሠራተ ኛው ፡ ለማስተላለፍ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፯፯ ። ከደመወዝ ፡ ላይ ፡ አስቀድሞ ፡ ስለ ፡ መውሰድ ።

(፩) ከሠራተኛው ፡ ችግር ፡ የተነሣና ፡ ለአሠሪውም ፡ ምንም ፡ ጉዳት ፡ የሚያመ ጣበት ፡ ካልሆነ ፡ በሠራው ፡ ሥራ ፡ ለሠራተኛው ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ ገን ዘብ ፡ አሠሪው ፡ አስቀድሞ ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

(፪) ሠራተኛው ፡ ደመወዙን ፡ ለሌላ ፡ ለማስተላለፍ ፡ በሚችልበት ፡ መጠን ፡ ካል ሆነ ፡ በቀር ፡ ገና ፡ ባልተፈጸመ ፡ ሥራ ፡ ምክንያት ፡ ለሠራተኛው ፡ አስቀ ድሞ ፡ ገንዘብ ፡ መክፈል ፡ ሊፈቀድ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፪፻፮፻፯፪ ። ስለ ፡ ማቻቻል ።

(፩) ሠራተኛው ፡ ደመወዙን ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ማስተላለፍ ፡ በሚችልበት ፡ መጠን ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አሠሪው ፡ በሠራተኛው ፡ ስም ፡ ለሌላ ፡ የከፈለውን ፡ ገን ዘብ ፡ ማቻቻያ ፡ አድርጎ ፡ ሠራተኛውን ፡ ለመቃወም ፡ አይችልም ።

(፪) ስለ፡ነሆም ፡ ሠራተኛው ፡ አስቦ ፡ በአሠሪው ፡ ላይ ፡ ላደረገው ፡ ጉዳት ፡ ምክን ያት ፡ ሊከፍለው ፡ የሚገባውን ፡ ኪሣራ ፡ መቻቻያ ፡ አድርጎ ፡ ያላንዳች ፡ ወሰን ፡ ሠራተኛውን ፡ ሊቃወመው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፯፯ ። ከደመወዝ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ መያዝ ።

(፩) ከደመወዝ ፡ ላይ ፡ ይያዛል ፡ ተብሎ ፡ ስምምነት ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተቃ ራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ሠራተኛው ፡ በአጋጣሚ ፡ አሠሪውን ፡ ሊያደርስበት ፡ የሚችለውን ፡ ጉዳት ፡ ለመካስ ፡ እንደ ፡ ተያዘ ፡ ሆኖ ፡ ይገ መታል ።

(፪) ደመወዙን ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ለማስተላለፍ ፡ በሚቻልበት ፡ መጠን ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ይህ ፡ የደመወዝ ፡ መያዝ ፡ አይፈቀድም ።

(፫) ደመወዙም ፡ ከተያዘበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ወለድ ፡ መከፈል ፡ አለበት ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ስለ ፡ አሠሪው ፡ የጸጥታ ፡ አጠባበቅ ፡ ግዴታ ።

ቍ ፡ ፪፻፸፻፯፰ ። መሠረቱ ።

(፩) የሠራተኛውን ፡ ሕይወት ፤ ሙሉ ፡ ሰውነቱን ፡ ጤንነቱንና ፡ የሕሊና ፡ (የሞ

ራል) ፡ ክብሩን ፡ በመጠበቅ ፡ ረገድ ፡ አሠሪው ፡ ለሥራው ፡ ልዩ ፡ ሁኔታ ዎች ፡ ተገቢ ፡ የሆኑትን ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ሁሉ ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

(፪) በልማድና ፡ በቴክኒክ ፡ ሥራዎች ፡ መሠረት ፡ በዚሁ ፡ ግብ ፡ ለሥራው ፡ ማካ ሄጃ ፡ ቦታዎችን ፡ ማቋቋምና ፡ አስፈላጊ ፡ መሣሪያን ፡ በተለይ ፡ ማደራጀት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፯ ። በሥራ ፡ ምክንያት ፡ የሚደርሱ ፡ አደጋዎች ።

በሥራው ፡ ምክንያት ፡ በሠራተኛው ፡ ላይ ፡ ለሚደርሱ ፡ አደጋዎች ፡ አሠሪው ፡ አላፊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፰ ። ለሥራው ፡ ተመሳሳይ ፡ ስለሚሆን ፡ ሌላ ፡ ሥራ ።

ይህ ፡ ሥራ ፡ በአሠሪው ፡ የታዘዘም ፡ ባይሆን ፡ ለሥራ ፡ ማካሄጃው ፡ ጥቅም ፡ ሠራተኛው ፡ በሚሠራው ፡ ሥራ ፡ ማካሄድ ፡ ምክንያት ፡ ለሚደርሱበት ፡ አደጋዎች ፡ አሠሪው ፡ አላፊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፱ ። በሥራው ፡ ጊዜና ፡ ቦታ ፡ ስለሚሆኑ ፡ አደጋዎች ።

(፩) ሠራተኛው ፡ ፡ ባንድ ፡ በተወሰነለት ፡ መሬት ፡ ወይም ፡ ቦታ ፡ ውስጥ ፡ የሥራውን ፡ አገልግሎት ፡ ሲፈጽም ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሥራው ፡ ጊዜና ፡ ቦታ ፡ በሠራተኛው ፡ ለሚደርሱበት ፡ አደጋዎች ፡ አሠሪው ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፪) በሥራው ፡ ሰዓት ፡ የሚፈቀደው ፡ የዕረፍት ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ሥራ ፡ ጊዜ ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

(፫) በነዚሁ ፡ ዕረፍት ፡ ጊዜ ፡ ለሠራተኞች ፡ ማረፊያ ፡ የተዘጋጁት ፡ ቦታዎች ፡ እንደ ፡ ሥራ ፡ ቦታ ፡ ክፍል ፡ ሆነው ፡ ይቈጠራሉ ።

ቍ ፡ ፪፻ ። በሞያ ፡ ሥራዎች ፡ ላይ ፡ ስለሚደርሱ ፡ በሽታዎች ።

(፩) በሠራተኛው ፡ ላይ ፡ በሥራው ፡ ምክንያት ፡ ለሚደርሱበት ፡ በሽታዎች ፡ አሠሪው ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፪) ምንም ፡ ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ ቢኖር ፡ እንኳ ፡ ያስተዳደር ፡ ደንቦች ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ኢንዱስትሪዎች ፡ የሚደርሱትን ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ደረሱ ፡ የሚ ቈጠሩትን ፡ በሽታዎች ፡ ይወስናሉ ።

(፫) ከነዚህ ፡ በሽታዎች ፡ ዝርዝር ፡ ውጭ ፡ ለሆነው ፡ ወይም ፡ የእነዚህ ፡ ዝርዝር ፡ በሌለ ፡ ጊዜ ፡ ሠራተኛው ፡ በሥራው ፡ ምክንያት ፡ በሽታው ፡ የደረሰበት ፡ ለመሆኑ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ለማስረዳት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፩ ። ስለ ፡ አሠሪው ፡ ከአላፊነት ፡ መዳን ።

(፩) ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ ሰው ፡ ጥፋት ።

(፩) አደጋው ፡ ወይም ፡ በሽታው ፡ የደረሰበት ፡ ሰው ፡ አስቦ ፡ ባደረገው ፡ ጥፋት ፡ መሆኑን ፡ አሠሪው ፡ ካስረዳ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች ፡ ከተወሰነው ፡ አላፊነት ፡ አሠሪው ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

(፪) እንዲሁም ፡ አደጋው ፡ ወይም ፡ በሽታው ፡ የደረሰበት ፡ ሠራተኛው ፡ በግልጽ ፡ በጽሑፍ ፡ የተሰጠውን ፡ ትእዛዝ ፡ በመተላለፍ ፡ መሆኑን ፡ ካስረዳ ፡ አሠሪው ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፬ ። (፪) ከሥራው ፡ ጋራ ፡ ግንኙነት ፡ ስለ ፡ አለመኖር ።

አደጋው ፡ ከሠራተኛው ፡ ሥራ ፡ ጋራ ፡ ወይም ፡ ሠራተኛው ፡ ግንኙነት ፡ ካለው ፡ ከሥራው ፡ ውል ፡ ጋራ ፡ ምንም ፡ ግንኙነት ፡ የሌለው ፡ መሆኑን ፡ ካስረዳ ፡ አሠሪው ፡ አላፊነት ፡ የለበትም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፭ ። (፫) ሌሎች ፡ ምክንቶያች ።

አሠሪው ፡ በሌላ ፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ከአላፊነት ፡ አይድንም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፮ ።የአላፊነት ፡ መጠን ።

፭ ፡ የሕክምናና ፡ የሌሎች ፡ ወጪዎች ።

(፩) አሠሪው ፡ ስለ ፡ ሕክምና ፡ መድኀኒቶች ፡ ሆስፒታልና ፡ ሌሎችም ፡ አደጋው ፡ ወይም ፡ በሽታው ፡ ሠራተኛውን ፡ የሚያስገድዱትና ፡ በሚገባ ፡ አኳኋን ፡ የተደረጉትን ፡ ወጪዎች ፡ ሁሉ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) በአደጋው ፡ ወይም ፡ በበሽታው ፡ ጠንቅ ፡ ሠራተኛው ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚሁ ፡ አኳኋን ፡ ለመቃብር ፡ ሥርዐቶች ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ወጪዎች ፡ አሠሪው ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፯ ። (፪) የደመወዝ ፡ ክፍል ።

(፩) በአደጋው ፡ ወይም ፡ በበሽታው ፡ ምክንያት ፡ ሠራተኛው ፡ ለመሥራት ፡ የታመከ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሠራተኛው ፡ ሥራውን ፡ ከተወበት ፡ ጊዜ ፡ እንሥቶ ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ ከደመወዙ ፡ ከመቶ ፡ ሰባ ፡ አምስት ፡ አሠሪው ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) ከሠራተኛው ፡ ደመወዝ ፡ የበለጠ ፡ ሳይሆን ፡ አሠሪው ፡ የሚሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ሠራተኛው ፡ በአሠሪው ፡ ሥራ ፡ ላይ ፡ ለቈየበት ፡ ለያንዳንድ ፡ ዓመት ፡ በመቶ ፡ አምስት ፡ ይጨመራል ።

(፫) ሆኖም ፡ በወር ፡ ከአምስት ፡ መቶ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ የሚበልጥ ፡ ገንዘብ ፡ ለመሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፰ ። (፫) ስለ ፡ ቀለብ ፡ ግዴታ ።

(፩) ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከተው ፡ ጊዜ ፡ ካለቀ ፡ በኋላና ፡ ሠራተኛው ፡ ከአደጋው ፡ ወይም ፡ ከበሽታው ፡ የተነሣ ፡ ማማሹን ፡ ወይም ፡ በሚበልጥ ፡ የሥራ ፡ ችሎታውን ፡ በጭራሽ ፡ ያጣ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ አሠሪው ፡ ለሠራተኛውና ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ላላደረሱ ፡ ልጆቹ ፡ የቀለብ ፡ መክፈል ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

(፪) አሠሪው ፡ ይህ ፡ ግዴታ ፡ የሚደርስበት ፡ በምትክነት ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ሠራተኛው ፡ ከቤተ ፡ ዘመዱ ፡ አባሎች ፡ ይህን ፡ የቀለብ ፡ ርዳታ ፡ ለማግኘት ፡ ያል ቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፫) ይህ ፡ ግዴታ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ በተነገረው ፡ መጽሐፍ ፡ በተመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ ይወሰናል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፶፬ ። (፩) ስለ ፡ አሠሪው ፡ ከባድ ፡ ጥፋት ፡ ወይም ፡ አታላይነት ።

(፩) በሠራተኛው ፡ ላይ ፡ የደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ወይም ፡ በሽታ ፡ በአሠሪው ፡ አታላይነት ፡ ወይም ፡ ከባድ ፡ ጥፋት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ያሉት ፡ የሁለቱ ፡ ቍጥሮች ፡ ውሳኔዎች ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆኑም ።

(፪) በዚህ ፡ ሕግ ፡ ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርስ ፡ አላፊነት ፡ በሚለው ፡ ምዕራፍ ፡ ውሳኔዎች ፡ መሠረት ፡ ሠራተኛው ፡ ቤተ ፡ ዘመዱና ፡ ወራሾቹ ፡ የደረሰባቸ ውን ፡ የጉዳት ፡ ካሣ ፡ አሠሪውን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

(፫) አሠሪው ፡ ስሕተት ፤ አለመጠንቀቅ ፤ ወይም ፡ ችላ ፡ ባይነት ፤ ሲያደርግና ፡ ይኸውም ፡ በነዝኅላልነት ፡ በድፍረት ፡ ወይም ፡ ለሠራተኞቹ ፡ ሕይወት ፡ ወይም ፡ ጤንነት ፡ ገድ ፡ የሌለው ፡ ሆኖ ፡ ሲተረጉም ፡ ከባድ ፡ ጥፋት ፡ ይሆናል ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ለሠራተኞች ፡ የሚገባ ፡ የዕረፍት ፡ ጊዜ ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፷። የተለመዱ ፡ ሰዓቶችና ፡ ቀኖች ።

አሠሪው ፡ ለሠራተኛው ፡ የተለመዱትን ፡ የዕረፍት ፡ ሰዓቶችና ፡ ቀኖች ፡ መፍ ቀድ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፩ ። የዓመት ፡ የዕረፍት ፡ ፈቃድ ።

ሥራ ፡ አሠሪው ፡ የሠራተኛውን ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ ከጊዜው ፡ ዋነኛውን ፡ ክፍል ፡ የተገለገለበት ፡ ሲሆን ፡ ለሠራተኛው ፡ የዓመት ፡ የዕረፍት ፡ ፈቃድ ፡ መስጠትና ፡ ለዕረፍት ፡ በሚሰጠውም ፡ ጊዜ ፡ ደመወዙን ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፪ ። ዕረፍቱ ፡ የሚቈይበት ፡ ጊዜ ።

(፩) ሠራተኛው ፡ በአሠሪው ፡ ሥራ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ የሥራ ፡ ማከናወኛ ፡ ክፍል ፡ ከአንድ ፡ ዓመት ፡ እስከ ፡ ፭ ፡ ዓመት ፡ ሠርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዕረፍቱ ፡ ጊዜ ፡ የሚሰጠው ፡ መደዳውን ፡ ዐሥር ፡ ቀን ፡ ይሆናል ።

(፪) ሠራተኛው ፡ በአሠሪው ፡ ሥራ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ በአንድ ፡ የሥራ ፡ ማከናወኛ ፡ ክፍል ፡ ሲሠራ ፡ ከአምስት ፡ እስከ ፡ ፲ ፡ ዓመት ፡ ቈይቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዕረፍቱ ፡ ጊዜ ፡ መደዳውን ፡ ዐሥራ ፡ አምስት ፡ ቀን ፡ ይሆናል ።

(፫) ሠራተኛው ፡ በአሠሪው ፡ ሥራ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ ባንድ ፡ የሥራ ፡ ማከናወኛ ፡

ክፍል ፡ ሲሠራ ፡ ዐሥራ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ወይም ፡ ከዚህ ፡ ይበልጥ ፡ ሆኖት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዕረፍቱ ፡ ጊዜ ፡ የሚቈየው ፡ መደዳውን ፡ ኻያ ፡ ቀን ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፫ ። ስለ ፡ ውሉ ፡ ማለቅ ።

የሥራው ፡ ውል ፡ ባለቀ ፡ ጊዜ ፡ ሠራተኛው ፡ ለአሠሪው ፡ በዓመቱ ፡ ውስጥ ፡ የሠራበት ፡ ጊዜ ፡ ተገምቶ ፡ የሚገባውን ፡ የዕረፍት ፡ ጊዜ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፬ ። ስለሚቀነሱ ፡ ቀኖች ።

(፩) በሠራተኛው ፡ ጥያቄ ፡ ወይም ፡ አስቀድሞ ፡ ከዕረፍቱ ፡ ላይ ፡ የተሰጡትን ፡ የዕረፍት ፡ ቀኖች ፡ አሠሪው ፡ ለሠራተኛው ፡ ከሚገባው ፡ ከዓመት ፡ የዕረፍት ፡ ቀኖች ፡ ላይ ፡ ይቀንሳል ።

(፪) ሠራተኛው ፡ በሌላ ፡ ምክንያት ፡ ያልሠራባቸውን ፡ ቀኖች ፡ አሠሪው ፡ ለመ ቀነስ ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፭ ። የዕረፍት ፡ ጊዜ ።

(፩) የዕረፍቱም ፡ ጊዜ ፡ ከዓመቱ ፡ ውስጥ ፡ ምቹ ፡ በሆነ ፡ ወራት ፡ ይፈቀዳል ።

(፪) ይኸውም ፡ የሥራውን ፡ ዐይነት ፡ ፣ አሠሪውንና ፡ የሠራተኛውን ፡ ጥቅሞች ፡ እንደ ፡ ተቻለ ፡ በማስማማት ፡ ነው ።

(፫) ዕረፍቱን ፡ የሚያገኝበት ፡ ጊዜ ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ ለሠራተኛው ፡ ካንድ ፡ ወር ፡ በፊት ፡ ይነገረዋል ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፮ ። ለመውለድ ፡ ስለሚሰጥ ፡ ዕረፍት ።

(፩) ልጅ ፡ ለመውለድ ፡ የምትጠባበቅ ፡ ሠራተኛ ፡ በመውለጃዋ ፡ ጊዜ ፡ ያንድ ፡ ወር ፡ ዕረፍት ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አላት ።

(፪) በዚሁ ፡ የዕረፍት ፡ ጊዜ ፡ አሠሪው ፡ ግማሽ ፡ ደመወዝዋን ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ክፍል ፡ ፮ ።

ውልን ፡ ስለ ፡ ማቋረጥ ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፯ ። ጊዜው ፡ የተወሰነ ፡ ውል ።

(፩) የሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ የተወሰነ ፡ የሥራ ፡ ውል ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ሲፈጸም ፡ ያለቀ ፡ ይሆናል ።

(፪) የተወሰነ ፡ ሥራን ፡ ለመፈጸም ፡ የተደረገ ፡ ውል ፡ በስምምነት ፡ የሆነው ፡ ሥራ ፡ ሲፈጸም ፡ ያለቀ ፡ ይሆናል ።

(፫) የተፈጸመውን ፡ ውል ፡ አልቋል ፡ ለማለት ፡ ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ማናቸውም ፡ ማስታወቂያ ፡ አስፈላጊ ፡ አይደለም ።

ቍ ፱፻፷፮ ውሉ የሚቈይበት ከፍተኛ ጊዜ

(፩) ከአምስት ዓመት ለሚበልጥ ጊዜ የአገልግሎትን ሥራ ለመዋዋል አይቻልም

(፪) ከተዋዋዮቹ ባንዱ ወገን ዕድሜ ልክ ወይም ከ፭ ዓመት ለበለጠ ጊዜ የሚደረግ የሥራ ውል ተዋዋዮቹን ሊያስገድዳቸው አይችልም

(፫) ይህ ጊዜ ካለፈ የስድስት ወር የማስጠንቀቂያ ጊዜ በመስጠት ተዋዋዮቹ ውሉን ቀሪ ለማድረግ ይችላሉ

ቍ ፱፻፷፯ ስለ ውል ማደስ

ለተወሰነ ጊዜ የተደረገ የሥራ ውል የተወሰነው ጊዜ ካለቀ በኋላ አሠሪው ሳይቃወመው ሠራተኛው ሥራውን የቀጠለ እንደ ሆነ ላልተ ወሰነ ጊዜ ውሉ እንደ ታደሰ ይቈጠራል

ቍ ፱፻፷፰ የሚቈይበት ጊዜ ያልተወሰነ ውል

(፩) ውሉ የሚቈይበት ጊዜ ያልተወሰነ እንደ ሆነና የተጠየቀው የሥራው ዐይነት ወይም ማናቸውም ሌላ ሁኔታ ውሉ የሚቈይበትን ጊዜ የሚያመለክቱ ያልሆኑ እንደ ሆነ እያንዳንዳቸው ተዋዋዮች በማናቸውም ጊዜ ውሉን ቀሪ ለማድረግ ይችላሉ

(፪) ስለ ሆነም ውሉን ቀሪ ለማድረግ አሠሪው ወይም ሠራተኛው ማስጠንቀቂያ አስቀድሞ መስጠት አለበት

ቍ ፱፻፷፱ ማስጠንቀቂያ ለመስጠት አስፈላጊ የሆነው ጊዜ

(፩) ማስጠንቀቂያው እጅግ ቢያንስ ከሰባት ቀን በፊት መሰጠት አለበት ውጤትም የሚያገኘው ከሚከተለው የደመወዝ መክፈያ ቀን አንሥቶ ነው

(፪) የሥራው ውል ካንድ ዓመት በላይ ቈይቶ እንደ ሆነ ለወሩ መጨረሻ ሆኖ ማስጠንቀቂያው እጅግ ቢያንስ ከሁለት ወር አስቀድሞ መሰጠት አለበት

(፫) ከዚህ በፊት ባሉት ጎይለ ቃሎች ለተወሰነው ጊዜ ለሠራተኛው ደመወዙን ወዲያውኑ የሰጠው እንደ ሆነ አሠሪው ማስጠንቀቂያ መሰጠቱ ይቀርለታል

ቍ ፲፻፸ ውሉ የሚቀርበት ምክንያት

የሚቈይበት ጊዜ ያልተወሰነውን የሥራ ውል ቀሪ ያደረገበትን ወይም የሚቈይበት ጊዜ የተወሰነለትን የሥራ ውል የሚያድስበትን ምክንያት ሠራተኛው የጠየቀ እንደ ሆነ አሠሪው በጽሑፍ ማስታወቅ አለበት

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፫ ። ከሥራ፡በማሰናበት፡ስለሚሰጥ፡ኪሣራ ።

አሠሪው ፡ ውሉን ፡ ቀሪ ፡ በማድረግ ፡ ወይም ፡ አላድስም ፡ በማለት ፡ ይህን ፡ ውሳኔ ፡ በግልጽ ፡ የሚያረጋግጥ ፡ በቂ ፡ ምክንያት ፡ የሌለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሠራተኛው ፡ ተገቢ ፡ የሆነ ፡ ኪሣራ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፬ ።የኪሣራው፡ልክ።

(፩) የዚህን ፡ ተገቢ ፡ የሆነውን ፡ የኪሣራ ፡ ገንዘብ ፡ ለመወሰን ፡ የሠራተኛውን ፡ የአገልግሎት ፡ ጊዜና ፡ የሥራውን ፡ ዐይነት ፡ የሚያስወቅሱትንም ፡ ጥፋቶች፡ ከባድነት ፤ የሥራ ፡ ማካሄጃውን ፡ ገንዘብ ፡ ሁኔታና ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ማናቸውንም ፡ ግልጽ ፡ ሁኔታዎች ፡ ሁሉ ፡ ዳኞች ፡ ይመረምራሉ ።

(፪) ኪሣራውም ፡ ሠራተኛው ፡ ባለፈው ፡ ሦስት ፡ ወር ፡ ከተቀበለው ፡ ደመወዝ ፡ ሊበልጥ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፭ ።በቂ፡ምክንያቶች ።

(፩) ከውሉ ፡ ዐይነት ፡ የተነሣ ፡ ውሉ ፡ እንዲታደስ ፡ ወይም ፡ እንዲራዘም ፡ ባሉት፡ ሁኔታዎች ፡ መሠረት ፡ ለአእምሮ ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ምክንያት ፡ ባልተገኘ ፡ ጊዜ፡ አሠሪው ፡ የወሰነው ፡ ውሳኔ ፤ በቂ ፡ ምክንያት ፡ እንዳለው ፡ ሆኖ ፡ ይገመታል።

(፪) እንዲሁም ፡ በሥራው ፡ አፈጻጸም ፡ ላይ ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ የሚፈለገውን ፡ የቴክኒክ ፡ ዕውቀቶቹን ፡ ቅን ፡ ሕሊና ፡ ያለው ፡ መሆኑን ፤ ትክክለኛነቱን ፤ ወይም ፡ ፈጣንነቱን ፤ በሥራው ፡ ያላሳየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አሠሪው ፡ የወሰነው ፡ ውሳኔ ፤ በቂ ፡ ምክንያት ፡ እንዳለው ፡ ይገመታል ።

(፫) ሠራተኛው ፡ የሚሠራው ፡ ሥራ ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ቀሪ ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አሠሪው ፡ የወሰነው ፡ ውሳኔ ፤ በቂ ፡ ምክንያት ፡ እንዳለው ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፮ ። ውሉን፡ያስቀረው፡ሠራተኛው፡ስለ፡መሆኑ ።

(፩) ውሉን ፡ ያስቀረው ፡ አሠሪው ፡ ባይሆንም ፡ እንኳ ፡ ሠራተኛው ፡ ውሉን ፡ እንዲያፈርስ ፡ አሠሪው ፡ በአድራጎት ፡ ገፋፍቶት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከሥራ ፡ በማሰናበቱ ፡ የሚወሰንለትን ፡ ኪሣራ ፡ እንዲሰጠው ፡ ለማድረግ ፡ ይቻላል ።

(፪) በተለይም ፡ አሠሪው ፡ ሠራተኛውን ፡ በማይገባ ፡ ሁኔታ ፡ ያጉላላው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የውሉን ፡ ዋና ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ በመንካት ፡ ወይም ፡ የውሉን ፡ ቃል ፡ በመደጋገም ፡ የጣሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተነገረው ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፯።ስለ፡እምነት፡ሥራዎች።

(፩) የሥራው ፡ ውል ፡ ልዩ ፡ የሆኑ ፡ ችሎታዎችን ፡ የሚጠይቁ ፡ የእምነት ፡ ሥራዎች ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አሠሪው ፡ ውሉን ፡ ቀሪ ፡ የሚያደርግበትን ፡ ወይም ፡ የማያድስበትን ፡ ምክንያት ፡ ለማስታወቅ ፡ አይገደድም ።

BACK

(ፀ) እንዲህም ፡ ሲሆን ፡ ውሉ ፡ እንዲቀር ፡ የተደረገው ፡ በማይገባ ፡ ጊዜና ፡ አን ደኛውን ፡ ወገን ፡ ለመጉዳት ፡ ወይም ፡ ሊደርስበት ፡ የሚችለውን ፡ ጉዳት ፡ ባለማሰብ ፡ መሆኑ ፡ ካልተረጋገጠ ፡ በቀር ፡ የውሉ ፡ መቅረት ፡ ኪሣራ ፡ መክ ፈልን ፡ አያስከትልም ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፸፰ ። ስለ ፡ ውሉ ፡ ፈራሽነት ። (፩) መሠረቱ ።

ለመፍረስ ፡ ትክክለኛ ፡ የሆነ ፡ ምክንያት ፡ የኖረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አሠሪው ፡ ወይም ፡ ሠራተኛው ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ሳይሰጥ ፡ የሥራውን ፡ ውል ፡ ወዲያውኑ ፡ ቀሪ ፡ ለማ ድረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፸፱ ። (፪) ግዴታዎችን ፡ ስላለመፈጸም ።

ባንድ ፡ ወገን ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ያሉ ፡ የግዴታዎች ፡ አለመፈጸም ፡ በሁኔታዎ ችና ፡ በልምዶች ፡ አንጻር ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ከባድ ፡ ጠባይ ፡ ካላሳየ ፡ በቀር ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ትክክለኛ ፡ ምክንያት ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፹ ። (፫) ያለ ፡ፈቃድ ፡ ሥራን ፡ ስለ ፡ መተው ።

ሁኔታው ፡ በሠራተኛው ፡ ጥፋት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በበሽታ ፡ ምክንያት ፡ ወይም፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ምክንያት ፡ ሠራተኛው ፡ እንዳይሠራ ፡ የተከለከለበት ፡ ሁኔታ፡ ለአሠሪው ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ትክክለኛ ፡ ምክንያት ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፹፩ ። (፬) የሥራ ፡ አድማ ።

(፩) ላንድ ፡ የሥራ ፡ ማቆም ፡ አድማ ፡ የሠራተኛው ፡ ተካፋይ ፡ መሆን ፡ የሥራ ፡ ማቆም ፡ አድማ ፡ የተደረገው ፡ አሠሪውን ፡ ለመጉዳት ፡ ብቻ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ በሕግ ፡ ወይም ፡ በሕዝብ ፡ ባለሥልጣኖች ፡ የተከለከለ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ለአሠሪው ፡ ትክክለኛ ፡ ምክንያት ፡ ይሆናል ።

(፪) ከነዚህ ፡ ሁኔታዎች ፡ ውጭ ፡ የሥራ ፡ ማቆም ፡ አድማ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ትክክለኛ ፡ ምክንያት ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፹፪ ። (፭) የአሠሪው ፡ መክሠር ፡ ወይም ፡ የመክፈል ፡ ችሎታ ፡ ማጣት ።

አሠሪው ፡ የከሠረ ፡ ወይም ፡ ለመክፈል ፡ ያልቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሠራተኛው ፡ ስለ ፡ ደመወዙ ፡ ዋስትና ፡ የጠየቃቸው ፡ ማረጋገጫዎች ፡ ዋሶች ፡ በቂ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ያልተሰጡት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፹፫ ፡ ስለ ፡ ኪሣራ ፡ ግዴታ ። (፩) አላግባብ ፡ ውልን ፡ ስለ ፡ ማፍረስ ።

ከተዋዋዮቹ ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ በማይገባ ፡ ሁኔታ፡ ውሉን ፡ ያፈረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በማይገባ ፡ ውሉን ፡ ስላቋረጠ ፡ ውል ፡ አፍራሹ ፡ በተዋዋዩ ፡ ላይ ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፹፬ ። (፪) በሚገባ ፡ ውልን ፡ ስለ ፡ ማፍረስ ።

አንዱ ፡ ወገን ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ የሚያደርሰው ፡ ትክክለኛ ፡ ምክንያት ፡ ውልን ፡ በመጣስ ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ ከመሰለ ፡ መጣስ ፡ ጋራ ፡ ግንኙነት ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግዴታዎቹን ፡ ያልፈጸመው ፡ ወገን ፡ ውሉን ፡ በመተው ፡ በተዋዋዩ ፡ ላደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፹፭ ። ስለ ፡ ሠራተኛው ፡ መሞት ።

(፩) የሠራተኛው ፡ መሞት ፡ የሥራውን ፡ ውል ፡ ቀሪ ፡ ያደርገዋል ።

(፪) የሠራተኛው ፡ ወራሾች ፡ በውሉ ፡ ምክንያት ፡ ምንም ፡ የግል ፡ ግዴታ ፡ አያ ደርስባቸውም ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፹፮ ፡ ስለ ፡ አሠሪው ፡ መሞት ።

(፩) ስምምነቱ ፡ የተደረገው ፡ አሠሪውን ፡ በመመልከት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በአሠ ሪው ፡ መሞት ፡ የሥራው ፡ ውል ፡ ቀሪ ፡ አይሆንም ።

(፪) በአሠሪው ፡ መሞት ፡ የሥራው ፡ ውል ፡ ቀሪ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚሁ ፡ ቀን ፡ ጊዜው ፡ ላልተወሰነ ፡ የሥራ ፡ ውል ፡ ማስታወቂያ ፡ እንደ ፡ ተቀበለ ፡ ያህል ፡ ተቈጥሮ ፡ አሠሪው ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ ሠራተኛው ፡ ደመወዙን ፡ ለማ ግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፹፯ ። የሥራ ፡ ማካሄጃን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

(፩) አሠሪው ፡ የሥራ ፡ ማካሄጃውን ፡ ለሌላ ፡ ያስተላለፈ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እሱ ፡ ያደ ረጋቸው ፡ የሥራ ፡ ውሎች ፡ በሠራተኞቹና ፡ የሥራ ፡ ማካሄጃውን ፡ በገዛው ፡ ሰው ፡ መካከል ፡ ይቀጥላሉ ።

(፪) ሠራተኞቹ ፡ የሥራው ፡ ማካሄጃ ፡ ከመተላለፉ ፡ በፊት ፡ ያገኙዋቸውን ፡ የነባርነት ፡ መብቶች ፡ እንደ ፡ ያዙ ፡ ይሆናሉ ።

(፫) የሥራው ፡ ማካሄጃ ፡ በተላለፈለት ፡ ጊዜ ፡ አንድ ፡ ሠራተኛ ፡ ለሠራው ፡ ሥራ ፡ ሊከፈል ፡ ለሚገባው ፡ ገንዘብና ፡ እንዲሁም ፡ አስተላላፊው ፡ ውሉን ፡ በማፍረሱ ፡ ሊከፍል ፡ ለሚገባው ፡ ገንዘብ ፡ ጭምር ፡ እነዚህ ፡ ገንዘቦች ፡ ሊከፈሉ ፡ የሚገባ ፡ መሆኑን ፡ የሚያውቅ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ለሠራተ ኛው ፡ ሊከፈለው ፡ የሚገባው ፡ ገንዘብ ፡ በተላለፈው ፡ የሥራ ፡ ማካሄጃ ፡ መዝ ገብ ፡ ወይም ፡ በሠራተኛው ፡ የሥራ ፡ ደብተር ፡ ተጽፎ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገዢው ፡ ክስተላለፈው ፡ ጋራ ፡ ባንድነት ፡ ይገደዳል ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፹፰ ። ስለ ፡ ተሠራው ፡ ሥራ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ።

(፩) ሠራተኛው ፡ የውሉ ፡ ጊዜ ፡ ሲያልቅ ፡ የሥራውን ፡ ዐይነትና ፡ ሥራዎቹ ፡ የቈዩበትን ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ እንዲሁም ፡ የአሠሪው ፡ ስምና ፡ አድራሻ ፡ ያለበት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ እንዲሰጠው ፡ አሠሪውን ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) ለጠባዩና ለፈጸመው ሥራ ዐይነት ያስተያየት ግምት በምስክር ወረቀት ላይ እንዲሰጠው ሠራተኛው አሠሪውን በግልጽ ካልጠየቀው በቀር የምስክሩ ወረቀት የዚህ ዐይነት አስተያየት አይገኝበትም ።

ኡ ፡ ይሸፍፍ ። መወዳደር ፡ እንዳይደረግ ፡ የሚደረግ ፡ የውል ፡ ቃል ።

፩ ፡ መሠረቱ ።

(፩) ለሠራተኛው ፡ የተሰጠው ፡ ሥራ ፡ የአሠሪውን ፡ ደንበኞች ፡ ለማወቅ ፡ ወይም ፡ በጉዳዮቹ ፡ ምስጢር ፡ ውስጥ ፡ ለመግባት ፡ የፈቀደለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሠራተኛው ፡ ውሉ ፡ ቀሪ ፡ ከሆነ ፡ በኋላ ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ አሠሪውን ፡ ለመወዳደር ፡ እንዳይችል ፡ በማናቸውም ፡ ዐይነት ፡ ሁኔታ ፡ አሠሪውን ፡ በሚወዳደር ፡ የሥራ ፡ ማካሄጃው ፡ ውስጥ ፡ ተካፋይ ፡ እንዳይሆን ፡ ሁለቱም ፡ ወገኖች ፡ መዋዋል ፡ ይችላሉ ።

(፪) ይህ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ በግልጽና ፡ በጽሑፍ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

ኡ ፡ ይሸፍፃ ። (፪) ስለ ፡ ስምምነቱ ፡ ወሰን ።

(፩) መወዳደርን ፡ የሚከለክለው ፡ ስምምነት ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ የሚሆነው ፡ ለአሠሪው ፡ ተገቢ ፡ የሆኑትን ፡ ጥቅሞች ፡ ለመጠበቅ ፡ አስፈላጊ ፡ በሆነው ፡ መጠንና ፡ ለሠራተኛው ፡ የወደፊት ፡ አኗኗር ፡ ዕድል ፡ በርትዕ ፡ መሠረት ፡ ተቃራኒ ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፪) በተለይም ፡ ይህ ፡ ስምምነት ፡ የሚጸናው ፡ ለሠራተኛው ፡ የተከለከለው ፡ ሥራ ፡ ዐይነት ፡ ስፍራውና ፡ ጊዜው ፡ የተወሰነ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ይሸፍፃ፭ ። (፫) ፡ ስለ ፡ ቅጣት ።

(፩) የተከለከለውን ፡ የመወዳደር ፡ ስምምነት ፡ የጣሰ ፡ ሰው ፡ ስምምነቱን ፡ በመጣሱ ፡ ለሚደርሰው ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፪) ክልከላውን ፡ የጣሰ ፡ ይቀጣል ፡ ብለው ፡ ተዋውለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ሠራተኛው ፡ ለአሠሪው ፡ የተመሰነውን ፡ መቀጫ ፡ በመክፈል ፡ ነጻ ፡ ለመውጣት ፡ ይችላል ።

(፫) ይህ ፡ መብት ፡ ለራሱ ፡ እንዲጠበቅ ፡ በጽሑፍ ፡ በግልጽ ፡ ተወስኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ በቀር ፡ አደጋ ፡ በደረሰባቸው ፡ ወይም ፡ ያደርስባቸዋል ፡ ተብለው ፡ በሚያሠጉት ፡ ጥቅሞች ፡ ትልቅነት ፡ መጠንና ፡ ከሠራተኛው ፡ አሠራር ፡ የተነሣ ፡ ውሳኔው ፡ ተገቢ ፡ ሆኖ ፡ ሲታይ ፡ ይህ ፡ ሠራተኛው ፡ ያደረገው ፡ የውል ፡ መተላለፍ ፡ ሥራ ፡ እንዲቀር ፡ አሠሪው ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ይሸፍፃ፮ ። (፬) ስለ ፡ ውሉ ፡ ቃል ፡ ፈራሽነት ።

(፩) የመወዳደር ፡ ክልከላ ፡ እንዲጠበቅ ፡ ለማድረግ ፡ አሠሪው ፡ እርግጠኛ ፡ ጥቅም ፡ የሌለው ፡ መሆኑ ፡ ሲታወቅ ፡ የመወዳደሩ ፡ ክልከላ ፡ ስምምነት ፡ ቀሪ ፡ ሆይናል ።

(ፀ) በሠራተኛው ላይ ትክክለኛ ምክንያት ሳያገኝበት አሠሪው የሥራውን ውል ያፈረሰ ወይም ለማደስ እንቢ ያለ እንደሆነ አሠሪው ውድድርን በሚከለክለው ውለታ ለመጠቀም አይችልም ።

(፮) እንዲሁም ሠራተኛው ውሉን እንዲያፈርስ ትክክለኛ ምክንያት የሰጠው አሠሪው የሆነ እንደ ሆነ ውድድሩን በሚከለክለው ውለታ አሠሪው ሊጠቀምበት አይችልም ።

ቍ ፱ ፲ የቀሪ ሒሳብ የመጨረሻ ደረሰኝ ።

(፩) ሠራተኛው የፈረመበት የቀሪ ሒሳብ የመጨረሻ ደረሰኝ አሠሪው ለሚሰጠው ደመወዝ ብቻ እንደ ተጻፈ ይቈጠራል ።

(፪) ሠራተኛው ከአሠሪው ላይ ሊያገኛቸው የሚችለው ሌሎች ገንዘቦች የተከፈሉ ሆነው የሚገመቱት አሠሪውን ነጻ የሚያደርጉት ልዩ ልዩ ደረሰኞች ሆነው አከፋፈላቸውን የሚያመለክቱ ወይም የሠራተኛውን አልፈልግም ማለትን የሚያስረዱ ሰነዶች በተገኙ ጊዜ ነው ።

ምዕራፍ ፪ ።

ስለ አንዳንድ ልዩ ልዩ የሥራ ውሎች ።

ክፍል ፩ ።

ስለ ሞያ ሥራ መልመጃ ውል ።

ቍ ፲፪ ። አሠሪው ለሥራ ለማጁ የሚሰጠው ትምህርት ።

(፩) በሥራ መልመጃ ውል መሠረት አሠሪው ለሥራ ለማጁ የሞያ ሥራ ትምህርትን በሚያስፈልገው ጥንቃቄ ሁሉ መስጠት ይገባዋል ።

(፪) በውሉ ላይ ከተመለከተው የሞያ ሥራ ጋራ ግንኙነት ባላቸው ሥራዎች ላይ ብቻ አሠሪው ሥራ ለማጁን ያውለዋል ።

ቍ ፲፫ ። ትምህርት ቤቶችን ስለ ማዘውተር ።

(፩) ሥራ ለማጁ የግዴታ ትምህርት ቤቶችን እንዲያዘወትር አሠሪው ይጠባበቃል ።

(፪) አሠሪውም ትምህርት ቤቶችንና የሞያ ሥራዎችን ትምህርት እንዲሁም በሥራ ለማጆች ፈተና ተካፋይ ለመሆን እንዲችል ለሥራ ለማጁ አስፈላጊውን ጊዜ ይፈቅድለታል ።

ቍ ፲፬ ። የተከለከሉ ሥራዎች ።

ከሁኔታዎች የተነሣ የሚገባ ልዩ ምክንያት ካልተገኘ በቀር አሠሪው ሥራ ለማጁ በሌሊት ወይም በእሑድ እንዲሠራ ለማድረግ አይችልም ።

BACK

ቊ ፡ ፪፻፯፻፯፯ ። ወደ፡ሥራ ፡ ውል ፡ ደንቦች፡ስለ፡መመራት ።

እንዲሁም ፡ ደግሞ ፡ የሥራ ፡ ውል ፡ ደንቦች ፡ በሥራ ፡ መልመጃ ፡ ውል ፡ ላይ ፡ ይጸናሉ ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ሥራ ፡ ሙከራ ፡ ውል ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፯፻፰ ። በሙከራ፡ስለ፡መቅጠር ።

(፩) ሠራተኛውን ፡ በሙከራ ፡ ለመቅጠር ፡ ይቻላል ።

(፪) ይህንን ፡ ሁኔታ ፡ የሚያረጋግጥ ፡ ጽሑፍ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሙከራ ፡ የተቀጠረው ፡ ሠራተኛ ፡ ላልተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ተቀጠረ ፡ ይቈጠራል ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፱፻፱ ። የሕሊና፡ግምት ።

ከአሽከሮች ፡ ጋራ ፡ የተደረገ ፡ የሥራ ፡ ውል ፡ ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ የመጀመሪያዎቹ ፡ ሁለት ፡ ሳምንቶች ፡ እንደ ፡ ሙከራ ፡ ጊዜ ፡ ሆነው ፡ ይቈጠራሉ ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፪ ። ለሙከራ ፡ የተደረገን ፡ ውል ፡ ስለ ፡ ማፍረስ ።

(፩) በሙከራው ፡ ጊዜ ፡ እያንዳንዱ ፡ ወገን ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ለመስጠት ፡ ሳይገደድ ፡ ወይም ፡ ኪሣራ ፡ ሳይከፍል ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ይችላል ።

(፪) የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ሙከራው ፡ አስፈላጊ ፡ ለሆነ ፡ አነስተኛ ፡ ጊዜ ፡ የተመለከተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ አነስተኛ ፡ ጊዜ ፡ ከመፈጸሙ ፡ በፊት ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ አይቻልም ።

ክፍል ፡ ፫ ።

በቤተ ፡ ሰብ ፡ አስተዳደር ፡ ውስጥ ፡ ስለሚኖር ፡ አሽከር ፡ የሥራ ፡ ውል ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፪፻፩ ። ስለ ፡ ሠራተኛው ፡ ጤናና ፡ ግብረ ፡ ገብነቱ ።

ሠራተኛው ፡ ከአሠሪው ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፡ ጋራ ፡ የሚኖር ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አሠሪው ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታዎችን ፡ የምግብን ፡ የሥራና ፡ የዕረፍት ፡ ጊዜዎችን ፡ የሚመለከቱትን ፡ የሠራተኛውን ፡ ጤና ፡ ግብረ ፡ ገብነቱን ፡ የሚጠብቁትን ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ዝግጅቶች ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፪፻፪ ። ሠራተኛውን ፡ የማስታመም ፡ ግዴታ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) በአሠሪው ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፡ ውስጥ ፡ የሚኖረውና ፡ እርሱም ፡ የሚጠቀው ፡ አሽከር ፡ የታመመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ በሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ ለታመመው ፡ ሠራተኛ ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ሕክምናዎች ፡ በቤቱም ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ባንድ ፡ ሆስፒታል ፡ ለማስታመም ፡ አሠሪው ፡ አስፈላጊውን ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

(፪) ውሉ ፡ ከተጀመረ ፡ ቢያንስ ፡ ከአንድ ፡ ዓመት ፡ በኋላ ፡ በሽታው ፡ የደረሰበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለአንድ ፡ ወር ፡ በሚቈይ ፡ ጊዜ ፡ እንዲሁም ፡ ውሉ ፡ ከተጀመረ ፡

ከሦስት ፡ ወር ፡ በኋላ ፡ የደረሰበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለዐሥራ ፡ አምስት ፡ ቀን ፡ በሚቈይ ፡ ጊዜ ፤ ይህ ፡ የማስታመም ፡ ግዴታ ፡ የተወሰነ ፡ ነው ።

(፫) በበሽታው ፡ ጊዜ ፡ ያደረጋቸውን ፡ ወጪዎች ፡ አሠሪው ፡ ከሠራተኛው ፡ ደመወዝ ፡ ላይ ፡ ለመቀነስ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፸፮፻፫ ። (፪) ነጻ ፡ ስለሚያደርጉ ፡ ምክንያቶች ።

(፩) ሠራተኛው ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ አስቦ ፡ በሽታው ፡ እንዲይዘው ፡ አድርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አሠሪው ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ ከተመለከቱት ፡ ግዴታዎች ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

(፪) በሽታውን ፡ ተቃዋሚ ፡ ከሚሆን ፡ ካንድ ፡ አስገዳጅ ፡ አሥራንስ ፡ የመነጨን ፡ አንድ ፡ መብት ፡ በመፈጸም ፡ ባንድ ፡ ሆስፒታል ፡ ውስጥ ፡ ሠራተኛው ፡ የገባ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የአሠሪው ፡ ግዴታ ፡ እንዲሁ ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

(፫) በሠራተኛው ፡ በሽታ ፡ ምክንያት ፡ ውሉን ፡ በማፍረስ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ ከተመለከቱት ፡ ግዴታዎች ፡ አሠሪው ፡ ነጻ ፡ ለመሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፱፸፮፻፬ ። ስለ ፡ ደመወዝ ፡ አከፋፈል ።

(፩) የሥራው ፡ ውል ፡ ያነሰ ፡ ጊዜ ፡ ካልወሰነ ፡ በቀር ፡ ከአሠሪው ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፡ ጋራ ፡ በአሽከርነት ፡ የሚኖሩ ፡ ሠራተኞች ፡ ደመወዝ ፡ የሚከፈላቸው ፡ በየሦስት ፡ ወር ፡ መጨረሻ ፡ ነው ።

(፪) በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ውሉ ፡ ቀሪ ፡ ሲሆን ፡ ደመወዝ ፡ ተከፋይ ፡ ይሆናል ።

ክፍል ፡ ፬ ።

ስለ ፡ እርሻ ፡ ሥራ ፡ ውል ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ እርሻ ፡ ውል ።

ቍ ፡ ፱፸፮፻፭ ። መሠረቱ።

(፩) የእርሻ ፡ ሥራ ፡ ውል ፡ በጠቅላላው ፡ የሚመራው ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ምዕራፍ ፡ ድንጋጌዎችና ፡ በተለይም ፡ አስፈላጊ ፡ ሲሆን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ንኡስ ፡ ክፍሎች ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፤ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የሚፈጸሙበት ፡ ሁኔታ ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፸፮፻፮ ። ጊዜው ፡ ያልተወሰነ ፡ ውል ።

(፩) ጸንቶ ፡ የሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ ባልተወሰነ ፡ ውል ፡ መሬቱን ፡ ያከራየ ፡ ባለመሬት ፡ ውሉን ፡ የሚያፈርስ ፡ መሆኑን ፡ ከሦስት ፡ ወር ፡ በፊት ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ኃይለ ፡ ቃል ፡ የተሰጠው ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ ገበሬው ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ በኖረበት ፡ ለየአንዳንዱ ፡ ዓመት ፡ የአንድ ፡ ወር ፡ ተጨማሪ ፡ ጊዜ ፡ ይኖረዋል ።

(፫) ስለ ፡ ገበሬው ፡ መሰናበት ፡ የተሰጠው ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ ግን ፡ ከመጋቢት ፡ ፩ ፡ ቀን ፡ ካለው ፡ ቀን ፡ በፊት ፡ ማናቸውንም ፡ ውጤት ፡ አያስከትልም ።

ቍ ፡ ፪፺፯፻፯ ። ባለመሬቱ ፡ ገበሬውን ፡ ለመመገብ ፡ ስላለበት ፡ ግዴታ ።

(፩) የእርሻ ፡ ሥራ ፡ ገበሬ ፡ በተወሰነ ፡ የእርሻ ፡ ስፍራ ፡ ዐሥር ፡ ዓመት ፡ ሙሉ ፡ የሠራ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለመሬቱ ፡ ለዚህ ፡ ገበሬ ፡ ምግብ ፡ የመስጠት ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

(፪) ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፤ በዚህ ፡ ግዴታ ፡ ላይ ፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ሥጋ ፡ ዝምድናና ፡ ስለ ፡ ጋብቻ ፡ ዝምድና ፡ በተመለከተው ፡ አንቀጽ ፡ የተባሉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ይጸኑበታል ።

ቍ ፡ ፪፺፯፻፰ ። ይህ ፡ ግዴታ ፡ ሁለተኛ ፡ ደረጃ ፡ ግዴታ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ባለመሬቱ ፡ ሊመግባቸው ፡ የሚገደድበት ፡ ሌሎች ፡ የሥጋ ፡ ዘመዶችና ፡ ወይም ፡ የጋብቻ ፡ ዘመዶች ፡ ያሉት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እነሱን ፡ በመጉዳት ፡ ገበሬው ፡ አሠሪውን ፡ ባለመሬት ፡ ቀለብ ፡ እንዲሰጠው ፡ ለማስገደድ ፡ አይችልም ።

(፪) እንዲሁም ፡ ገበሬው ፡ ምግብ ፡ ሊሰጡት ፡ የሚችሉ ፡ የሥጋ ፡ ወይም ፡ የጋብቻ ፡ ዘመዶች ፡ ያሉት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለመሬቱን ፡ ምግብ ፡ እንዲሰጠው ፡ ለማስገደድ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፺፯፻፱ ። የጊዜው ፡ ወሰን ።

ባለመሬቱ ፡ ገበሬውን ፡ ለመመገብ ፡ ያለበት ፡ ግዴታ ፡ የእርሻ ፡ ሥራው ፡ ውል ፡ ከተፈጸመ ፡ ከሁለት ፡ ዓመት ፡ በኋላ ፡ የሚቀር ፡ ይሆናል ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ሥራ ፡ ውል ።

ቍ ፡ ፪፺፯፻፲ ። ትርጓሜ ።

የሥራ ፡ ማከናወኛ ፡ ውል ፡ ማለት ፡ አሠሪው ፡ በገባው ፡ ውለታ ፡ ለሌኛው ፡ ወገን ፡ የሥራውን ፡ ዋጋ ፡ ሊከፍለው ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩም ፡ በጎላፊነት ፡ የተሰጠውን ፡ አንድ ፡ ሥራ ፡ በገባበት ፡ ውለታ ፡ ሊፈጽም ፡ በሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ መካከል ፡ የተደረገ ፡ ውል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፺፯፻፲፩ ። የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ ሥራ ፡ ማከናወኛዎች ።

(፩) የሥራ ፡ ማከናወኛው ፡ ዓላማ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የማከናወኛውን ፡ ውል ፡ የሚመለከቱ ፡ ድንጋጌዎች ፡ የማይንቀሳቀሱትን ፡ ንብረቶች ፡ በሚመለከተው ፡ በዚሁ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ ተመልክተዋል ።

(፪) የሚሠራው ፡ ሥራ ፡ ጠቅላላ ፡ ዋጋ ፡ ከአምስት ፡ መቶ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ የማይበልጥ ፡ ከሆነ ፡ ግን ፡ የዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፪፺፯፻፲፪ ። በዝምታ ፡ መቀበል ።

(፩) አንድ ፡ ሥራ ፡ ለመፈጸም ፡ በግልጽ ፡ ያስታወቀ ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ የዚሁ ፡ ሥራ ፡ አፈጻጸም ፡ በሙያ ፡ ሥራው ፡ ከንውን ፡ ውስጥ ፡ የገባ ፡ ሲቸን ፡ ይህ ፡ ሰው ፡ የሥ

ራውን ፡ ማቅረብ ፡ ተቀብሎ ፡ የታዘዘለትን ፡ ሥራ ፡ ለመፈጸም ፡ ወዲያውኑ ፡ እንቢታውን ፡ ካላስታወቀ ፡ የማከናወኛው ፡ ውል ፡ የተፈጸመ ፡ ይሆናል ።

(፪) አንድ ፡ ሰው ፡ አንድ ፡ ሥራ ፡ ለመፈጸም ፡ በባለሥልጣኖች ፡ የተመረጠ ፡ ሲሆንና ፡ ለመፈጸም ፡ አለመፈለጉን ፡ ወዲያውኑ ፡ ካላስታወቀ ፡ እንደዚሁ ፡ ውሉ ፡ ተፈጸሚ ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ፪፲፯፻፲፫ ። መሣሪያዎችና፡መሥሪያዎች ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ሥራን ፡ ለመፈጸም ፡ አስፈላጊ ፡ መሣሪያዎችንና ፡ መሥሪያዎችን ፡ የሚያቀርበው ፡ በራሱ ፡ ኪሣራ ፡ ነው ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ መሣሪያዎችንና ፡ መሥሪያዎችን ፡ አሠሪው ፡ እንዲሰጥ ፡ ሆኖ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ሥራውን ፡ ብቻ ፡ እንዲሠራ ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፲፯፻፲፬ ። ሥራ፡ተቋራጩ፡የሚያቀርባቸው ፡ መሥሪያዎች ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ለሚያቀርባቸው ፡ መሥሪያዎች ፡ መልካምነት ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ መሥሪያዎቹ ፡ መልካምነት ፡ ሻጩ ፡ አላፊ ፡ እንደ ፡ መሆኑ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩም ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፫) አንድ ፡ ተዋዋይ ፡ የገባበት ፡ የዕውቀት ፡ የሥራ ፡ ውለታ ፡ ተዋዋይ ፡ የተዋዋለበት ፡ ነገር ፡ በሚሰጣቸው ፡ ዕቃዎች ፡ ግምት ፡ መጠን ፡ ሥራው ፡ ተጨማሪ ፡ ሆኖ ፡ የሚታይ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የሽያጭ ፡ ውል ፡ እንጂ ፡ የሥራ ፡ ማከናወኛ ፡ ውል ፡ አይሆንም ።

ቊ ፡ ፪፲፯፻፲፭ ። አሠሪው ፡ ያቀረባቸው፡መሥሪያዎች ።

(፩) መሥሪያዎቹን ፡ ያቀረባቸው ፡ አሠሪው ፡ ሲሆን ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ በጥንቃቄ ፡ ሊሠራባቸው ፡ ይገባል ።

(፪) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የሠራባቸውን ፡ መሥሪያዎች ፡ ለአሠሪው ፡ ገልጾ ፡ ሥራው ፡ ከተፈጸመ ፡ በኋላ ፡ የተረፈውን ፡ ይመልስለታል ።

(፫) አሠሪው ፡ ያቀረባቸው ፡ መሥሪያዎች ፡ የተበላሹ ፡ ሰ ሆኑ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ወዲያውኑ ፡ ለአሠሪው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፲፯፻፲፮ ። የሥራ ፡ ተቋራጭ፡ነጻነት ።

(፩) የኪነ ፡ ጥበብን ፡ ደንቦች ፡ በማክበር ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ እንደሚመስለው ፡ ሥራውን ፡ ይፈጽማል ።

(፪) ውሉን ፡ ባደረገ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ተስማማበት ፡ መጠን ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በአሠሪው ፡ ትእዛዞች ፡ ለመሄድ ፡ አይገደድም ።

ቊ ፡ ፪፲፯፻፲፯ ። ራሱ፡ባለቤቱ ፡ስለሚፈጽመው፡ሥራ ።

ከታዘዘው ፡ ሥራ ፡ ዐይነት ፡ የተነሣ ፡ የሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ችሎታ ፡ ለአሠሪው ፡ ቁም ፡ ነገር ፡ የሌላቸው ፡ ካልሆኑ ፡ በቀር ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ራሱ ፡ ሥራውን፡መፈጸም ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፺፯፣፲፮ ። ስለ ፡ ሥራ ፡ አፈጻጸም ፡ መዘግየት ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ሥራውን ፡ ሳይጀምር ፡ በመቈየቱ ፡ በውሉ ፡ በተወሰነው፡ የቀጠሮ ፡ ጊዜ ፡ ለመፈጸም ፡ የማይችል ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ሲሆን ፡ ሥራውን ፡ የሚጀምርበትን ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ጊዜ ፡ አሠሪው ፡ ሊወስንለት ፡ ይችላል ።

(፪) ይህ ፡ የቀጠሮ ፡ ጊዜ ፡ አልፎ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ሥራውን ፡ ያልጀመረ ፡ ሲሆን ፡ ወይም ፡ ለቅን ፡ ልቡና ፡ ተቃራኒ ፡ በሆነ ፡ አኳኋን ፡ ያቋረጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ስለ ፡ ሥራው ፡ አፈጻጸም ፡ የተወሰነውን ፡ ጊዜ ፡ ሳይጠብቅ ፡ አሠሪው ፡ ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ብሎ ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላል ።

(፫) እንዲህም ፡ ሲሆን ፡ ከዚህ ፡ በቀር ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አሠሪው ፡ ከሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ላይ ፡ ኪሣራ ፡ መጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፺፯፣፲፱ ። ጊዜ ፡ ስላልተወሰነበት ፡ ጉዳይ ።

(፩) በውሉ ፡ ማንኛውም ፡ ጊዜ ፡ ያልተመለከተበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ወዲያውኑ ፡ ሥራውን ፡ ጀምሮ ፡ በአሠራር፡ ልምድ ፡ መሠረት ፡ በቂ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ይህንኑ ፡ ሥራ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፪) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ሥራውን ፡ ወዲያውኑ ፡ ያልጀመረ ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ አፈጻጸም ፡ ያቋረጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቊጥር ፡ የተደነገጉት ፡ ውሳኔዎች ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቊ ፡ ፪፺፯፣፳ ። ሥራን ፡ ደኅና ፡ አድርጎ ፡ ስላለመሥራት ።

(፩) ውሉ ፡ ጸንቶ ፡ በሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ሥራው ፡ በመጥፎ ፡ አኳኋን ፡ ወይም ፡ ለውሉ ፡ ተቃራኒ ፡ በመሆን ፡ የሚፈጸም ፡ ሆኖ ፡ ሲታይ ፡ አሠሪው ፡ ለተመለከተው ፡ ጉድለት ፡ ማሻሻል ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ጊዜ ፡ ለሥራ ፡ ተቋራጩ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

(፪) በውሉና ፡ በኪነ ፡ ጥበብ ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ በዚሁ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ሥራ፡ ተቋራጩ ፡ ሥራውን ፡ ያላደሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አሠሪው ፡ መብቶቹን ፡ ለማስከበር ፡ ስለ ፡ ሥራው ፡ መጨረሻ ፡ ጊዜ ፡ የተመለከተውን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ሳይጠብቅ ፡ ውሉ ፡ ፈርሷል ፡ ብሎ ፡ ማስታወቅ ፡ ይችላል ።

(፫) ከዚህም ፡ በቀር ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አሠሪው ፡ ከሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ላይ ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ መጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፺፯፣፳፩ ። ሥራን ፡ ለአሠሪው ፡ ስለ ፡ ማስረከብ ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ሥራውን ፡ በጨረሰ ፡ ጊዜ ፡ በውሉ ፡ በተመለከተው ፡ ቦታ፡ ወይም ፡ ይህ ፡ ቦታ ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ባይገኝ ፡ የሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የሥራ ፡ ማከናወኛ ፡ ቦታ ፡ ወይም ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ በአለበት ፡ ቦታ ፡ ለአሠሪው ፡ ያስረክባል ።

(፪) ለጕዳዮቹ ፡ እንደ ፡ ተለመደው ፡ የሥራ ፡ አካሄድ ፡ አሠሪው ፡ ሥራውን ፡ በፍጥነት ፡ ይቀበላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፸፪ ። የጕድለት፡ዋስትና ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ሥራው ፡ የተከናወነው ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ በትክክል ፡ ስለ ፡ መሆኑና ፡ ጕድለትም ፡ የሌለበት ፡ ስለ ፡ መሆኑ ፡ ለአሠሪው ፡ አላፊ ፡ መድን ፡ የመሆን ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

(፪) በእንደ ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ የሚደርስ ፡ ጕድለትን ፡ አላፊ ፡ መድንነት ፡ የሚመለከተው ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ሽያጭ ፡ በተነገረው ፡ ምዕራፍ ፡ የተመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ በሥራ ፡ ተቋራጩና ፡ በአሠሪው ፡ መካከል ፡ ስላሉት ፡ ግንኙነቶች፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፸፫ ። የመክፈያ፡ጊዜ ።

(፩) ሥራው ፡ የተፈጸመ ፡ ሆኖ ፡ አሠሪው ፡ ከተረከበ ፡ (ከተቀበለ) ፤ ለሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ዋጋው ፡ ተከፋይ ፡ ይሆናል ።

(፪) ሥራዎቹን ፡ በከፊል ፡ ለማስረከብና ፡ ክፍያዎቹም ፡ በከፊል ፡ እንዲሆኑ ፡ ስምምነቶች ፡ ተደርገው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህንኑ ፡ ሥራ ፡ አሠሪው ፡ ሲረከብ ፡ (ሲቀበል) ፡ ለዚሁ ፡ ሥራ ፡ የተመደበው ፡ ዋጋ ፡ ተከፋይ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፸፬ ። በቍርጥ ፡ የተወሰነ፡ዋጋ ።

(፩) ዋጋው ፡ በቍርጥ ፡ የተወሰነ ፡ ሲሆን ፡ አሠሪው ፡ ይህን ፡ ዋጋ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የበለጠ ፡ ሥራ ፡ አስፈልገው ፡ በማለት ፡ ወይም ፡ ከተመለከተው ፡ በላይ ፡ ውድ ፡ ዋጋ ፡ አወጣ ፡ በማለት ፤ ከተወሰነው ፡ ዋጋ ፡ በላይ ፡ ለሥራው ፡ ተጨማሪ ፡ ገንዘብ ፡ መጠየቅ ፡ አይችልም ።

(፫) አሠሪው ፡ ያነሰ ፡ ሥራ ፡ አስፈለገው ፡ በማለት ፡ ወይም ፡ ከተመለከተው ፡ በታች ፡ ያነሰ ፡ ዋጋ ፡ አወጣ ፡ በማለት ፡ ከተወሰነው ፡ ዋጋ ፡ ይቀንስልኝ ፡ ብሎ ፡ መጠየቅ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፸፭ ። ስምምነት ፡ የተደረገበትን ፡ ሥራ፡ስለ፡መለወጥ ።

(፩) ስለ ፡ ሥራው ፡ አፈጻጸም ፡ ሁኔታ ፡ በፊት ፡ የተስማሙትን ፡ ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ በአዲስ ፡ ስምምነት ፡ ቢለውጡት ፡ እንኳ ፡ ለሥራው ፡ የተወሰነ ፡ ቍርጥ ፡ ዋጋ ፡ ያው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይቀራል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ስምምነት ፡ ካልተደረገ ፡ በቀር ፡ በዚሁ ፡ መለወጥ ፤ ዋጋ ፡ ለመጨመር ፡ ወይም ፡ ለመቀነስ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፳፯ ። አስቀድሞ ፡ ያልተወሰነ ፡ ዋጋ ።

(፩) ዋጋው ፡ በውሉ ፡ ያልተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሙያ ፡ ሥራዎች ፡ ታሪፍና ፡ (የዋጋ ፡ ልክ) ፡ በልማድ ፡ መሠረት ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ይወስናል ።

(፪) የሙያ ፡ ሥራዎች ፡ ታሪፍና ፡ ልማድ ፡ በሌለ ፡ ጊዜ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ለሥራ ፡ ያዋለውን ፡ መሥሪያዎች ፡ ዋጋ ፤ ሥራውን ፡ ለመፈጸም ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ ደንበኛ ፡ ሥራና ፡ የተቋራጩን ፡ ወጪዎች ፡ በመገመት ፡ ይወስናል ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፳፰ ። በተቃረበ ፡ ግምት ፡ ዋጋን ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

ውሉ ፡ በሚወሰንበት ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ዋጋው ፡ በተቃረበ ፡ ግምት ፡ ስምምነት ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከተደረገው ፡ ግምት ፡ ዋጋው ፡ ከመቶ ፡ ሓያ ፡ ሊበልጥ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፳፱ ። የመያዝ ፡ መብት ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የሠራቸው ፡ ወይም ፡ ያደላቸውና ፡ በጭ ፡ የሚገኙትን ፡ የአሠሪው ፡ የሆኑትን ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ዕቃዎች ፡ በውሉ ፡ መሠረት ፡ በአሠሪው ፡ ላይ ፡ ስላለው ፡ ገንዘብ ፡ ዋስትና ፡ ለመያዝ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) አሠሪው ፡ ለሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የሰጣቸው ፡ ዕቃዎች ፡ የሦስተኛ ፡ ወገን ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የተሰጡት ፡ ዕቃዎች ፡ ሦስተኛው ፡ ወገን ፡ ሳያውቀው ፡ ወይም ፡ ከፈቃዱ ፡ ውጭ ፡ መሆኑን ፡ ያወቀ ፡ ወይም ፡ ሊያውቅ ፡ የሚገባው ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ስለ ፡ መያዝ ፡ መብቱ ፡ ይህንን ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ለመቃወም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፴፪ ። ሊደርስ ፡ ስለሚችል ፡ አደጋ ።

(፩) ሥራው ፡ በሚፈጸምበት ፡ ጊዜ ፡ አስፈላጊዎች ፡ መሥሪያዎች ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ኀይል ፡ የጠፉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኪሣራው ፡ መሥሪያዎቹን ፡ ባቀረበው ፡ ወገን ፡ ላይ ፡ ነው ።

(፪) ከዚህም ፡ በቀር ፡ የአደጋን ፡ አላፊነት ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ሽያጭ ፡ በተነገረው ፡ ምዕራፍ ፡ የተመለከቱትን ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ አድርጎ ፡ መያዝ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፴፫ ። ስለ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ መሞት ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ኀይል ፡ ሥራውን ፡ ለመፈጸም ፡ የማይችል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ውሉ ፡ የተደረገው ፡ የሥራ ፡ ተቋራጩን ፡ የግል ፡ ችሎታዎች ፡ በመገመት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

(፪) ሊሠራባቸው ፡ ከቻለ ፡ አሠሪው ፡ በከፊል ፡ የተፈጸሙትን ፡ ሥራዎች ፡ እንዲረከብና ፡ (እንዲቀበልና) ፡ የነዚህንም ፡ ዋጋ ፡ እንዲከፍል ፡ ይገደዳል ።

(ቮ) ትክክል ፡ የሆነ ፡ ግምት ፡ ከፍሎ ፡ ለዚሁ ፡ ሥራ ፡ አፈጻጸም ፡ የተሰናዱት ፡ መሥሪያዎችና ፡ ጥላን ፡ እንዲሰጡት ፡ አሠሪው ፡ ማስገደድ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፴፩ ። አንዱ ፡ ወገን ፡ ብቻ ፡ ውልን ፡ ስለ ፡ ማፍረሱ ።

(፩) አሠሪው ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ይችላል ።

(፪) በዚህም ፡ ጊዜ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ በስምምነት ፡ የተደረገውን ፡ ዋጋ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

(ቮ) ቢሆንም ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ውሉ ፡ ከመፍረሱ ፡ የተነሣ ፡ የቀረለትን ፡ ወጪና ፡ በሌላ ፡ ሥራ ፡ ያገኘውን ፡ ወይም ፡ ለማግኘት ፡ ይችል ፡ የነበረውን ፡ በክፉ ፡ ልቡናና ፡ በቸልተኛነት ፡ ሳያገኝ ፡ የቀረው ፡ ሁሉ ፡ ተቀናሽ ፡ ይሆናል ።

ምዕራፍ ፡ ፬ ።

ስለ ፡ ዕውቀት ፡ ሥራ ፡ ማከራየት ፡ ውል ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፵፪ ። የሚፈጸሙ ፡ ድንጋጌዎች ።

(፩) የዕውቀት ፡ ጠባይ ፡ ሥራዎች ፡ አገልግሎት ፡ ዓላማ ፡ ያለው ፡ ውል ፡ በሚከተሉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተወስኗል ።

(፪) ከነዚሁ ፡ ውሳኔዎች ፡ ጋራና ፡ ከተመለከተው ፡ ግንኙነት ፡ ዐይነት ፡ ጋራ ፡ ለመስማማት ፡ በሚችሉበት ፡ መጠን ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባለው ፡ ምዕራፍ ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደዚሁ ፡ ይፈጸማሉ ።

(ቮ) የልዩ ፡ ልዩ ፡ ሞያዎችን ፡ ተግባር ፡ የሚመለከቱ ፡ የልዩ ፡ ሕጎች ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፵፫ ። ግዴታው ፡ የግል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) የዕውቀት ፡ ሥራውን ፡ የተዋዋለ ፡ ሰው ፡ ግዴታዎቹን ፡ ራሱ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፪) ተባብሮ ፡ መሥራት ፡ በውሉ ፡ ወይም ፡ በልማድ ፡ የተፈቀደ ፡ ሲሆንና ፡ ከሥራ ፡ አገልግሎት ፡ መስጠት ፡ ዓላማ ፡ ጋራ ፡ የሚስማማ ፡ ከሆነ ፡ በሱ ፡ መሪነትና ፡ አላፊነት ፡ ረዳቶችን ፡ ማሠራት ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፵፬ ። አሠሪው ፡ አስቀድሞ ፡ ስለሚከፍለው ፡ ገንዘብ ።

(፩) ስለ ፡ ሥራ ፡ አፈጻጸም ፡ አስፈላጊ ፡ ወጪዎችን ፡ አሠሪው ፡ ለተዋዋዩ ፡ አስቀድሞ ፡ ይከፍላል ።

(፪) እንደዚሁ ፡ በልማድ ፡ መሠረት ፡ ከሥራ ፡ ዋጋ ፡ በከፊል ፡ አስቀድሞ ፡ ሊሰጠው ፡ ይገባዋል ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፵፭ ። ከመጠን ፡ በላይ ፡ ስለሚደረገው ፡ የሥራ ፡ ዋጋ ።

በሁለት ፡ ወገኖች ፡ መካከል ፡ ስምምነት ፡ የተደረገበት ፡ የሥራ ፡ ዋጋ ፡ ከመጠን ፡ በላይ ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ የዕውቀት ፡ ሥራውን ፡ ለሚያዋውለው ፡ ሰው ፡

የሞያ ፡ ሥራ ፡ ተግባር ፡ ክብር ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ ሊቀንሱት፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፬፡ስለሚጠየቅበት፡ጥንቃቄና፡አላፊነት።

(፩) በውቀት ፡ ሥራው ፡ የሚዋዋል ፡ ሰው ፡ በልማድና ፡ በሙያ ፡ ሥራ ፡ ድንጋጌ ዎች ፡ መሠረት ፡ ከልብ ፡ በመሥራት ፡ ለአሠሪው ፡ ጥቅሞች ፡ በሚሻል ፡ አኳኋን ፡ ሥራን ፡ ለመፈጸም ፡ ግዴታ ፡ እንደ ፡ ገባ ፡ ይቈጠራል ።

(፪) የኪነ ፡ ጥበብን ፡ ደንቦች ፡ በማፍረስ ፡ ጥፋት ፡ ካላደረገ ፡ በቀር ፡ በአሠሪው ፡ በኩል ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩን ፡ አላፊነት ፡ አይነካውም ።

(፫) ሳይሠራ ፡ ከመቅረቱ ፡ የተነሣ ፡ እንዲሁም ፡ በአሠሪው ፡ ላይ ፡ ጉዳትን ፡ የሚ ያመጣ ፡ ሥራ ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አጥፊ ፡ ነው ፡ ለመባል ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፭ ። ስለ ፡ ውል፡መፍረስ ። (፩) የአሠሪው ፡ ውል ፡ ማፍረስ ።

(፩) አሠሪው ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ውሉን ፡ ማፍረስ ፡ ይችላል ።

(፪) በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ለተዋዋዩ ፡ ስለ ፡ ወጪዎቹ ፡ ኪሣራን ፡ እንዲሰጥና ፡ ለፈጸመው ፡ ሥራ ፡ በርትዕ ፡ የሚገባውን ፡ ዋጋ ፡ እንዲከፍል ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፮ ። (፪)የ ሠሪው፡ውል ፡ ማፍረስ ።

(፩) የዕውቀት ፡ ሥራውን ፡ ያዋዋለ ፡ ሰው ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ውሉን ፡ ማፍ ረስ ፡ ይችላል ።

(፪) በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ከሥራው ፡ ዋጋና ፡ ወጪዎች ፡ ላይ ፡ አስቀድሞ ፡ የተቀበላቸ ውን ፡ ለአሠሪው ፡ ይመልሳል ።

(፫) ውሉ ፡ ሲፈርስ ፡ አሠሪውን ፡ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ የሚያገኘው ፡ ጉዳት ፡ ከሁሉ ፡ ያነሰ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ኪሣራ ፡ ሊከፍለው ፡ ይገባል ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

ስለ ፡ ሕክምና ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ሆስፒታል ፡ ውል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፯ ። የሕክምና ፡ ውል፡ትርጓሜ ።

የሕክምና ፡ ውል ፡ ማለት ፡ አንድ ፡ ሐኪም ፡ ውለታ ፡ ገብቶ ፡ የሚገባውን ፡ ገን ዘብ ፡ በመቀበል ፡ ላንድ ፡ ሰው ፡ የሕክምና ፡ ሥራዎችን ፡ እንዲያደርግለትና ፡ በተ ቻለውም ፡ በመልካም ፡ ጤና ፡ እንዲቈይ ፡ ወይም ፡ ሊያድነው ፡ የሚደረግ ፡ ውል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፰ ። የሕክምና፡ሞያ ።

የሕክምና ፡ ውልን ፡ የሚመለከቱ ፡ ደንቦች ፡ ለቀዳጆች ፤ ለጥርስ ፡ ሐኪሞች ፤ ለአእምሮ ፡ በሽታ ፡ ሐኪሞች ፤(ለራዲአሎን)፤ ለአዋላጅ ፡ ሴቶች ፡ ለአስታማሚዎ

ችና ፡ ሰዎችን ፡ ከማከም ፡ ኪነ ፡ ጥበብ ፡ ጋራ ፡ ተያይዘው ፡ የሞያዎች ፡ ተግባርን ፡ የመሳሰሉን ፡ በሚሠሩ ፡ ሌሎች ፡ ሰዎችም ፡ ላይ ፡ ይፈጸምባቸዋል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፵፩ ። የሆስፒታል ፡ ውል ፡ ትርጓሜ ።

የሆስፒታል ፡ ውል ፡ ማለት ፡ አንድ ፡ የሆስፒታሉ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ስለ ፡ አንድ ፡ የታወቀ ፡ በሽታ ፡ ብዙ ፡ ሐኪሞች ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ሆኖ ፡ ላንድ ፡ ሰው ፡ የሕክምና ፡ ሥራዎች ፡ ለያደርግለት ፡ የሚደረግ ፡ ውል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፵፪ ። ስለ ፡ ውሉ ፡ መፈጸም ።

(፩) ውሉ ፡ በቀጥታ ፡ በሚታከመው ፡ ሰውና ፡ በሐኪሙ ፡ ወይም ፡ በሆስፒታሉ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ መካከል ፡ ሊደረግ ፡ ይቻላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ በሚታከመው ፡ ሰው ፡ ፋንታ ፡ ከሐኪሙ ፡ ወይም ፡ ከሆስፒታሉ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጋራ ፡ ሦስተኛ ፡ ሰው ፡ ውሉን ፡ ሊያደርግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፵፫ ። ስለ ፡ ታከመው ፡ ሰው ፡ ግዴታ ።

በርሱ ፡ ፈንታ ፡ ሦስተኛ ፡ ሰው ፡ ውሉን ፡ ያደረገለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የታከመው ፡ ሰው ፡ ለሐኪሙ ፡ የሚገባውን ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ ለሆስፒታሉ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ዋጋውን ፡ የሚከፍለው ፡

(ሀ) በርሱ ፡ ፈንታ ፡ ውሉን ፡ ያደረገው ፡ ሰው ፡ አባቱ ፡ እናቱ ፡ ወይም ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ ወይም ፡ በውል ፡ ስለ ፡ ጤናው ፡ አጠባበቅ ፡ ግዴታ ፡ ያለበት ፡ ሰው ፡ ሲሆን ፡

(ለ) ውሉም ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ ፈቃደኛነቱን ፡ ለማስታወቅ ፡ ያልቻለ ፡ ወይም ፡ በዚሁ ፡ ጊዜ ፡ ሕክምና ፡ ለደረግለት ፡ አስቸኳይ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፵፬ ። ሐኪሙን ፡ ስለ ፡ ጠራው ፡ ሰው ፡ ግዴታ ።

ለሌላው ፡ ሰው ፡ ብሎ ፡ ከሐኪሙ ፡ ወይም ፡ ከሆስፒታሉ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጋራ ፡ ውል ፡ ያደረገ ፡ ሰው ፡ ለሐኪሙ ፡ ስለሚገባው ፡ ገንዘብና ፡ ስለ ፡ ሆስፒታሉ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ዋጋ ፡ አከፋፈል ፡ የሚገደደው ፡

(ሀ) ሕክምና ፡ ለተደረገለት ፡ ሰው ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ጤናው ፡ አጠባበቅ ፡ ውል ፡ ያደረገ ፡ ሲሆን ፡

(ለ) ለሐኪሙ ፡ ወይም ፡ ለሆስፒታሉ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ራሱ ፡ አላፊ ፡ መሆኑን ፡ በግልጽ ፡ የተስማማ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፪ሺ፯፻፵፭ ። ክስ ፡ ስለ ፡ ማቅረብ ።

ለሐኪሙ ፡ ወይም ፡ ለሆስፒታሉ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ከከፈለ ፡ በኋላ ፡ ሕክምና ፡ በተደረገለት ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ክስ ፡ የማቅረብ ፡ መብት ፡ አለው ።

BACK

ቍ ፡ ፭፻፮፻፺፮ ። የሚከፈል ፡ ዋጋ ።

(፩) ለሐኪሙ ፡ የሚገባው ፡ ገንዘብና ፡ ለሆስፒታሉ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የሚከፈለው ፡ ዋጋ ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ይወሰናል ።

(፪) በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ያልተመለከተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በልማድ ፡ መሠረት ፡ ይወሰናል ።

(፫) ይህ ፡ የሚከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ ዋጋ ፡ ከመጠን ፡ በላይ ፡ በመሆኑ ፡ የሕክምናን ፡ ሞያ ፡ ክብር ፡ ተቃራኒ ፡ ሲሆን ፡ ዳኞች ፡ ሊያሻሽሉት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፭፻፮፻፺፯ ። ስለ ፡ ሐኪም ፡ አላፊነት ።

(፩) በኪነ ፡ ጥበብ ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ ጥፋት ፡ ካላደረገ ፡ በቀር ፡ ሐኪሙ ፡ ለመታከም ፡ ለተዋዋለው ፡ ሰው ፡ አላፊነት ፡ የለበትም ።

(፪) ሳይሠራ ፡ ከመቅረቱ ፡ ወይም ፡ ከመሥራቱ ፡ የተነሣ ፡ በአከመው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ የሚያመጣ ፡ ሥራ ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አጥፊ ፡ ነው ፡ ለመባል ፡ ይቻላል ።

(፫) እንዲሁም ፡ ሕክምና ፡ ሊያደርግለት ፡ የተቀበለውን ፡ ሰው ፡ በቂ ፡ ባልሆነ ፡ ምክንያት ፡ የተወ ፤ በልማድ ፡ መሠረትም ፡ በርሱ ፡ ፋንታ ፡ የሚተካውን ፡ ሰው ፡ ያልሰጠ ፡ ሐኪም ፡ አላፊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፭፻፮፻፺፰ ። የማዳን ፡ ዋስትና ።

ሐኪሙ ፡ ላደረጋቸው ፡ ሕክምና ፡ መልካም ፡ ውጤት ፡ ለመስጠት ፡ በግልጽ ፡ በጽሑፍ ፡ ያላፊነትን ፡ ግዴታ ፡ ካልሰጠ ፡ በቀር ፡ አይጠየቅም ።

ቍ ፡ ፭፻፮፻፺፱ ። ግዴታው ፡ የግል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ለአንድ ፡ ሰው ፡ ሕክምናን ፡ ለማድረግ ፡ ግዴታ ፡ የገባ ፡ ሐኪም ፡ ራሱ ፡ ግዴታውን ፡ መፈጸም ፡ ይገባዋል ።

(፪) ይሁን ፡ እንጂ ፤ በሱ ፡ መሪነትና ፡ ሙሉ ፡ አላፊነት ፡ በረዳቶች ፡ ማሠራት ፡ ይችላል ።

(፫) ከረዳቶቹ ፡ በአንዱ ፡ ጥፋት ፡ ሕክምና ፡ በተደረገለት ፡ ሰው ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርስ ፡ አላፊነት ፡ በሚለው ፡ ምዕራፍ ፡ በተጻፉት ፡ ቍጥሮች ፡ መሠረት ፡ አላፊ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፭፻፯፻፩ ። በሥስተኛ ፡ ሰው ፡ ዘንድ ፡ ጎላፊ ፡ ስለ ፡ መሆን ።

(፩) የበሽተኛዋ ፡ ባል ፡ ወይም ፡ የበሽተኛው ፡ ሚስት ፡ ወላጆቻቸውና ፡ ተወላጆቻቸው ፡ ብቻ ፡ በታመመው ፡ ሰው ፡ ሞት ፡ ምክንያት ፡ ለሚደርስባቸው ፡ ጉዳት ፡ ሐኪሙን ፡ ካሣ ፡ መጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

(፪) የበሽተኛው ፡ ሞት ፡ የደረሰው ፡ በሐኪሙ ፡ አስቦ ፡ ጥፋት ፡ ማድረግ ፡ ካል ሆነ ፡ በቀር ፡ በነዚሁ ፡ ሰዎች ፡ በደረሰው ፡ የሕሊና ፡ ጉዳት ፡ ምክንያት ፡ ካሣ ፡ አይሰጥም ።

(፫) ምንም ፡ ሚቹ ፡ ለሕይወታቸው ፡ አስፈላጊ ፡ ነገርን ፡ ይሰጣቸው ፡ እንደ ፡ ነበረና ፡ ወይም ፡ በርሱ ፡ ጥበቃ ፡ ውስጥ ፡ እንደ ፡ ነበሩ ፡ ቢያስረዱም ፡ ሌሎች ፡ ሰዎች ፡ በበሽተኛው ፡ መሞት ፡ ምክንያት ፡ በራሳቸው ፡ ስም ፡ ምንም ፡ የጉዳት ፡ ካሣ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፱፯፮፱፭ ። ስለ ፡ ሆስፒታሉ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ አላፊነት ። (፩) ስለ ፡ ሕክምናው ፡ አፈጻጸም ።

በሐኪሞች ፡ ወይም ፡ እሱ ፡ ባሠራቸው ፡ ረዳት ፡ ሠራተኞች ፡ ጥፋት ፡ በበሽተኛው ፡ ላይ ፡ ለደረሰው ፡ ጉዳት ፡ የሆስፒታሉ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ረገድ ፡ አላፊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፯፮፱፮ ። (፪) ስለ ፡ ሆቴሉ ፡ ሥራ ፡ አፈጻጸም ፡ ጥንቃቄ ።

በሽተኛው ፡ ስለ ፡ ሕክምናው ፡ ጥቅም ፡ በማለት ፡ በሆስፒታሉ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የተመገበና ፡ የተቀመጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስለዚሁ ፡ መቀመጥና ፡ ስለዚሁ ፡ መመገብ ፡ አላፊነቱንና ፡ ግዴታዎቹን ፡ የሚመለከት ፡ የሆቴል ፡ ሥራን ፡ ውል ፡ በሚመሩት ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ደንቦች ፡ ጽሑፎች ፡ መሠረት ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፮ ።

ስለ ፡ ሆቴል ፡ ሥራ ፡ ውል ።

ቍ ፡ ፱፯፮፱፰ ። ትርጓሜ ።

(፩) የሆቴል ፡ ሥራ ፡ ውል ፡ ማለት ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ የሆቴልን ፡ ሥራ ፡ የሞያ ፡ ተግባሩ ፡ በማድረግ ፡ ሰውን ፡ ለአንድ ፡ ሌሊት ፡ ወይም ፡ ለብዙ ፡ ሌሊት ፡ ለማኖር ፡ የሚደረግ ፡ ውል ፡ ማለት ፡ ነው ።

(፪) ቤቱ ፡ ላንድ ፡ ወር ፡ ወይም ፡ ካንድ ፡ ወር ፡ ለሚበልጥ ፡ ጊዜ ፡ በውል ፡ የተሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የኪራይ ፡ ውል ፡ እንጂ ፤ የሆቴል ፡ ሥራ ፡ ውል ፡ አይባልም ።

ቍ ፡ ፱፯፮፱፱ ። ውሉ ፡ የሚቈይበት ፡ ጊዜ ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ውል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የሆቴሎች ፡ ክፍል ፡ ቤቶች ፡ የሚከራዩት ፡ ከእኩለ ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ እኩለ ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ ነው ።

(፪) ሰውዬው ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ያልተከራየውን ፡ ክፍል ፡ ቤት ፡ ባለሆቴሉ ፡ በእኩለ ፡ ቀን ፡ እንዲለቅለት ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

BACK

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፺፭ ፡ ስለ፡ውል፡ማደስ ።

ተከራዩ ፡ ወይም ፡ ባለሆቴሉ ፡ ውሉን ፡ ላለመቀጠል ፡ (ላለማርዘም) ፡ ሐሳባቸ ውን ፡ ከእኩለ ፡ ቀን ፡ በፊት ፡ ያላስታወቁ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባንድ ፡ ደንበኛ ፡ የተያዘ ፡ ክፍል ፡ ቤት ፡ ላንድ ፡ ተጨማሪ ፡ ቀን ፡ እንደ ፡ ተከራየ ፡ ያህል ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፺፮ ። ተጨማሪ ፡ አገልግሎቶችን፡ስለ፡መስጠት ።

ቤትን ፡ ከማከራየት ፡ በላይ ፡ ለቤቱ ፡ ተጨማሪ፡ ነገሮችን ፡ በመስጠትና ፡ የቤት፡ ዕቃን፡ በሆቴሉ ፡ ደረጃና ፡ በልማድ ፡ መሠረት ፡ መብራትን ፡ የመሳሰለ ፡ ባለሆቴሉ፡ ለተከራየው ፡ ሰው ፡ መስጠት ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፺፯ ። ስለ ፡ መንገደኛው ፡ ዕቃዎች፡ አጠባበቅ ።

ተጨማሪ ፡ ዋጋ ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ ሳይኖረው ፡ ክፍለ ፡ ቤቱ ፡ ከተከራየበት ፡ ቀን ፡ ጧት ፡ ጀምሮ ፡ የኪራዩ ፡ ጊዜ ፡ እስካለቀበት ፡ ቀን ፡ ማታ ፡ ድረስ ፡ ባለሆ ቴሉ ፡ ተከራዩን ፡ ተቀብሎና ፡ ዕቃዎቹንም ፡ ሊጠብቅ ፡ ግዴታው ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፺፰ ። ባለሆቴሉ ፡ስለሚሰጠው፡ዋስትና ።

(፩) ባለሆቴሉ ፡ ያከራያቸውን ፡ ቤቶችና ፡ ለሁሉ ፡ የሚያገለግሉ ፡ ክፍሎችን ፡ ለመቀመጫ ፡ ተገቢ ፡ ጤናማና ፡ ጉዳት ፡ የማያመጡ ፡ ለመሆናቸው ፡ ለተከ ራዩ ፡ ዋስትናውን ፡ ያረጋግጣል ።

(፪) ለተከራዩ ፡ መብል ፡ ወይም ፡ መጠጥ ፡ የሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስለ ፡ ጤናማ ፡ ጠባያቸውና ፡ መርዛም ፡ ላለመሆናቸውም ፡ እንዲሁ ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፫) አደጋው ፡ የደረሰው ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ በማይታለፍ ፡ ኀይል ፡ ወይም፡ በተጎጂው ፡ ስሕተት ፡ ምክንያት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ከዚህ ፡ አላፊነቱ ፡ ለመ ዳን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፺፱ ። ስለ ፡ ባለመብል ፡ ቤቶችና ፡ ስለ ፡ቡና፡ቤቶች ።

ባለመብል ፡ ቤቶችና ፡ ባለቡና ፡ ቤቶች ፡ ለሚሰጡት ፡ መብልና ፡ መጠጥ፡ ጤናማ ፡ ለመሆናቸውና ፡ መርዛም ፡ ላለመሆናቸው ፡ ለደንበኞቻቸው ፡ አላፊዎች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪ሺ፰፻፩ ። ክፍለ ፡ ቤቶችን ፡ ስለ ፡ መያዝ ።

(፩) ለታወቀ ፡ ቀን ፡ አንድ ፡ ክፍለ ፡ ቤት ፡ የያዘ ፡ ተከራይ ፡ በባለሆቴሉ ፡ ክፍለ ፡ ቤቱ ፡ የተያዘለት ፡ ለመሆኑ ፡ማስታወቂያ ፡ከደረሰው ፡ በኋላ ፡ከዐቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ኀይል ፡ ምክንያት ፡ ባይገባበት ፡ እንኳ ፡ ለዚሁ ፡ ክፍለ ፡ ቤት ፡ ያንድ ፡ ቀን ፡ ዋጋ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) ከዚህ ፡ ግዴታ ፡ ነጻ ፡ የሚሆነው ፡ በቂ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የመኝታ ፡ ክፍሉን ፡ መልቀቁን ፡ ለባለሆቴሉ ፡ አስታውቆና ፡ ባለሆቴሉም ፡ ይህን ፡ ማስታወቂያ ፡ ተቀብሎ ፡ የተያዘውን ፡ ክፍለ ፡ ቤት ፡ ላንድ ፡ ሦስተኛ ፡ ሰው ፡ ማከራየት ፡ የቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

BACK

(ቮ) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ውል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ክፍለ ፡ ቤቱ ፡ የተያዘው ፡ ለብዙ ፡ ቀን ፡ ቢሆንና ፡ የገንዘቡም ፡ አከፋፈል ፡ በሳምንት ፡ ወይም ፡ በወር ፡ ሆኖ ፡ ቢመ ለከትም ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ የሚከፈለው ፡ ላንድ ፡ ቀን ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፷፭ ። የውል ፡ መፍረስ ።

(ፊ) ክፍለ ፡ ቤቱን ፡ ለብዙ ፡ ቀን ፡ የተከራየ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ተከራዩ ፡ እሱ ፡ ባለው ፡ ቀን ፡ ያልያዘው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ ይፈርሳል ።

(ፋ) ከተከራዩ ፡ ወይም ፡ በርሱ ፡ ምትክ ፡ ከሆነው ፡ ሰው ፡ ተከራዩ ፡ መከራየ ቱን ፡ አልተውም ፡ የሚል ፡ ማስታወቂያ ፡ ካልደረሰው ፡ በቀር ፡ ባለሆቴሉ ፡ በዚሁ ፡ ጊዜ ፡ ክፍለ ፡ ቤቱን ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ቢያከራይ ፡ አንድም ፡ አላፊ ነት ፡ አይነካውም ።

(ፐ) ባለሆቴሉ ፡ እስቀድሞ ፡ ገንዘብ ፡ ተቀብሎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተቀበለው ፡ ገን ዘብ ፡ ለኪራዩ ፡ ዋጋ ፡ በቂ ፡ እስከሚሆንበት ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ ለተከራዩ ፡ ክፍለ ፡ ቤቱን ፡ ጠብቆ ፡ ማስቀመጥ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፷፱ ፡ የመያዝ ፡ መብት ።

(ፈ) ተከራዩ ፡ በሆቴል ፡ ውስጥ ፡ የቈየበትን ፡ ጊዜ ፡ በመገመት ፡ የሚከፈለውን ፡ ገንዘብ ፡ በሙሉ ፡ እስከ ፡ ከፈለ ፡ ድረስ ፡ ያመጣቸውን ፡ ዕቃዎች ፡ ባለሆቴሉ ፡ መያዝ ፡ ይችላል ።

(ፉ) ለነዚሁ ፡ ዕቃዎቹ ፡ ባለሆቴሉ ፡ ዕቃ ፡ ይዞ ፡ የሚያበድር ፡ ሰው ፡ መብትና ፡ ቀደምትነት ፡ አለው ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፸፫ ። የአላፊነት ፡ መሠረት ።

(ፈ) ደንበኞቹ ፡ በሆቴሉ ፡ ውስጥ ፡ ላስቀመጧቸው ፡ ዕቃዎች ፡ ባለሆቴሉ ፡ እንደ ፡ አንድ ፡ ደመወዘኛ ፡ አደራ ፡ አስቀማጭ ፡ ይገደዳል ።

(ፉ) አንድ ፡ ደንበኛ ፤ ዕቃዎቹን ፡ ወደ ፡ ሆቴሉ ፡ ውስጥ ፡ ለማምጣቱ ፡ ማናቸውንም ፡ ዐይነት ፡ ማስረጃ ፡ ሊያቀርብ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፸፬ ። ቊርጥ ፡ ዋጋ ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

የባለሆቴሉ ፡ ጎላፊነት ፡ ፭፱ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ በሆነ ፡ ገንዘብ ፡ የተወ ሰነ ፡ ሆኗል ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፸፭ ። ስላልተወሰነ ፡ አላፊነት ። (ፈ) በአደራ ፡ ዕቃ ፡ ሲቀመጥ ፡ ወይም ፡ ጥፋት ፡ ሲገኝ ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ የባለሆቴሉ ፡ ጎላፊነት ፡ ያልተወሰነ ፡ የሚሆነው ፤

(ሀ) የተደረገው ፡ ጉዳት ፡ በባለሆቴሉ ፡ ወይም ፡ ከቤተ ፡ ሰቡ ፡ ወይም ፡ ከሥ ራተኞቹ ፡ በአንዱ ፡ ጥፋት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤

(ለ) ጉዳቱ ፡ የደረሰው ፡ ደንበኛው ፡ ለባለሆቴሉ ፡ በተለይ ፡ በአደራ ፡ በሰጣቸው ፡ ዕቃዎች ፡ ላይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቊ፡ ፱፻፯፻፻፷፯። (፩) አደራ ፡ ማስቀመጥን ፡ እንቢ ፡ ስለ ፡ ማለት ።

(፩) ባለሆቴሉ ፡ ትክክል ፡ ባልሆነ ፡ ምክንያት ፡ በአደራ ፡ ለማስቀመጥ ፡ አልቀበልም ፡ ያላቸውን ፡ ዕቃዎች ፡ ጉዳት ፡ ያገኛቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እንዲሁ ፡ የባለሆቴሉ ፡ ጎላፊነት ፡ ያልተወሰነ ፡ ነው ።

(፪) እንደ ፡ ሆቴሉ ፡ ማዕርግና ፡ እንዳሉት ፡ ክፍሎች ፡ መጠን ፡ ዕቃው ፡ ያለ ፡ መጠን ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ወይም ፡ ለማኖር ፡ የማይመች ፡ ሁኔታ ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለእንቢታው ፡ ትክክል ፡ ምክንያት ፡ ይሆነዋል ።

ቊ፡ ፱፻፯፻፻፸፪ ። ጎላፊነት ፡ የሚቀርበት ።

(፩) ጎላፊነቱ ፡ የሚቀረው ፡ ዕቃው ፡ የተሠረቀው ፡ የጠፋው ፡ ወይም ፡ የተበላሸው ፡ በደንበኛው ፡ በራሱ ፡ ጥፋት ፡ ወይም ፡ ደንበኛውን ፡ በሚጠይቁት ፡ በሚከተሉት ፡ ወይም ፡ እሱን ፡ በሚያገለግሉ ፡ ሰዎች ፡ ጥፋት ፡ መሆኑን ፡ ባለሆቴሉ ፡ ያስረዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ የዕቃው ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ፡ በዕቃው ፡ ዐይነት ፡ ወይም ፡ ጕድለት ፡ ወይም ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ጎይል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከጎላፊነት ፡ ነጻ ፡ ነው ።

ቊ፡ ፱፻፯፻፻፸፫ ። ስለ ፡ ማስታወቅ ፡ ግዴታ ።

ደንበኛው ፤ ጉዳቱን ፡ እንዳወቀ ፡ ወዲያውኑ ፡ ካላስታወቀ ፡ በቀር ፡ ባለሆቴሉ ፡ ከጎላፊነት ፡ ነጻ ፡ ነው ።

ቊ ፡፱፻፯፻፻፸፬ ። ጎላፊነትን ፡ የሚያስቀር ፡ ስምምነት ።

የባለሆቴሉን ፡ ጎላፊነት ፡ ለማስቀረት ፡ ወይም ፡ ለመቀነስ ፡ የሚደረግ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ሁሉ ፡ አይጸናም ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፻፸፡ ሕጉ ፡ የሚፈጸምበት ፡ ወሰን ።

(፩) ደንበኛው ፡ ዕቃዎቹን ፡ አስቀድሞ ፡ ልኮ ፡ እርሱ ፡ ካልቀረ ፡ በቀር ፡ ዕቃዎቹ ፡ በሆቴሉ ፡ ውስጥ ፡ ከገቡ ፡ ወዲህ ፡ የዚሁ ፡ ምዕራፍ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) እንዲሁም ፡ በሆቴሉ ፡ ክፍሎች ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ በሆቴሉ ፡ ለደንበኞች ፡ በሆኑ ፡ ቦታዎች ፡ ውስጥ ፡ ያሉ ፡ እንደ ፡ ተሽከርካሪዎች ፡ አቶሞቢሎች ፡ በሕይወት ፡ ያሉ ፡ እንስሳዎች ፡ ዕቃዎችም ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፻፸፭። እንደ ፡ ሆቴሎች ፡ የሚቈጠሩ ፡ ቤቶች ።

የዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ደንቦች ፡ በሆስፒታል ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ በዕረፍት ፡ ቤቶች ፡ በሕዝብ ፡ መደሰቻዎች ፡ በመታጠቢያ ፡ ቤቶች ፡ በኪራይ ፡ በሚመገቡ ፡ ሰዎች ፡ መኖሪያ ፡ ቤቶች ፡ በምግብ ፡ ቤቶች ፡ አልጋ ፡ ባለባቸው ፡ የማደሪያ ፡ (የባር) ፡ ክፍል ፡ ቤቶች ፡ ለሕዝብ ፡ በተሠሩ ፡ በረቶችና ፡ ሌሎች ፡ እነዚሁን ፡ በመሳሰሉ ፡ ሥራዎች ፡ በሚካሄዱ ፡ ቦታዎች ፡ ላይ ፡ ሁሉ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፯ ።

አትሞ ፡ የማውጣት ፡ (ፐብሊሺንግ) ፡ ውል ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፫ዮ፪ ። ትርጓሜ ።

አትሞ ፡ የማውጣት ፡ ውል ፡ ማለት ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ ደራሲ ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራው ፡ ባንድ ፡ የድርሰት ፡ ሥራ ፡ ወይም ፡ ኪነ ፡ ጥበብ ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ ግዙፍነት፡ የሌለውን ፡ የባለሀብትነት ፡ መብቶች ፡ ወይም ፡ ከነዚሁ ፡ መብቶች ፡ በከፊል ፡ አትሞ ፡ አውጪ ፡ (ፐብሊሸር) ፡ ተብሎ ፡ ለሚጠራው ፡ ለሌላው ፡ ወገን ፡ የሚሰጥ በት ፡ አትሞ ፡ አውጪውም ፡ ድርሰቱን ፡ ለማተም ፡ ለማሳየት ፡ ወይም ፡ ለማባዛት ፡ ወይም ፡ ለሕዝብ ፡ ለመንዛት ፡ ግዴታ ፡ የሚገባበት ፡ ውል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፫ዮ፫ ። የማስታወቅ ፡ ግዴታ ።

ሥራው ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ ላንድ ፡ ሌላ ፡ አትሞ ፡ አውጪ ፡ ተሰጥቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ድርሰቱን ፡ ደራሲው ፡ ዐውቆት ፡ ለሕዝብ ፡ ታትሞ ፡ ተገልጾ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ደራሲ ፡ ውሉን ፡ ከማድረጉ ፡ በፊት ፡ አትሞ ፡ ለሚያወጣው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፫ዮ ። የውሉ ፡ ዐይነት ፡ (ፎርም)።

ሥራውን ፡ ለማባዛት ፡ ወይም ፡ ለማሳየት ፡ ደራሲው ፡ አትሞ ፡ ለሚያወጣው ፡ የሰጠው ፡ ፈቃድ ፡ ግልጽ ፡ መሆን ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፫ዮ ። ወደፊት ፡ በሚወጡት ፡ ሥራዎች ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ መብት ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

፩ ፡ ወሰን ።

(፩) አእምሮ ፡ ባለው ፡ ሰው ፡ አስቀድሞ ፡ በመመልከት ፡ ተግባር ፡ ከሁለት ፡ ዓመት፡ በማይበልጥ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ በደራሲው ፡ ለመፈጸም ፡ የሚችሉ ፡ መሆናቸው፡ ከታወቁ ፡ ደራሲው ፡ ገና ፡ ያላለቀ ፡ በቂ ፡ በሆነ ፡ አኳኋን ፡ የተለየ ፡ በአንድ ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ ሥራዎች ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ መብት ፡ ለማስተላለፍ ፡ የሚዋዋለው ፡ ውል ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ነው ።

(፪) ከዚህ ፡ ወሰን ፡ አልፎ ፡ ወደፊት ፡ በሚወጡት ፡ ሥራዎች ፡ ላይ ፡ ደራሲው፡ መብቶቹን ፡ ለማስተላለፍ ፡ የተዋዋለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ምንም ፡ ተቃራኒ ፡ የውል፡ ቃል ፡ ቢኖር ፡ እንኳ ፡ አትሞ ፡ ከሚያወጣው ፡ የተቀበለውን ፡ ገንዘብ ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ አስቀርቶ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ውሉን ፡ ማፍረስ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፭፻፫ዮ ። (፪) አትሞ ፡ አውጪው ፡ ያለው ፡ የቀደምትነት ፡ መብት ።

(፩) ይፍረስ ፡ ያለው ፡ ደራሲ ፡ ውሉ ፡ ከፈረሰበት ፡ ጊዜ ፡ አንሥቶ ፡ ቢበዛ ፡ እስከ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ አትሞ ፡ ማውጣትን ፡ ተዋውሎት ፡ ለነበ

BACK

ረው ፡ ሰው ፡ ከሴሎች ፡ ሰዎች ፡ በፊት ፡ የቀደምትነት ፡ መብቱን ፡ ሊሰጠው ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

(፪) እነዚህንም ፡ መብቶች ፡ ለማግኘት ፡ ሦስተኞች ፡ ወገኖች ፡ ያቀረቡለትን ፡ የውለታ ፡ ሁኔታዎች ፡ ለአታሚው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፫) በቀደምትነት ፤ መብቱን ፡ ሊሠራበት ፡ መፈለጉን ፡ አትሞ ፡ አውጪው ፡ በሚገባ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ካላስታወቀ ፡ ይህ ፡ መብት ፡ ይቀርበታል ።

ቍ ፡ ፱፯፮፱፫።የውሉ፡ውጤት።

(፩) በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ በተደነገጉት ፡ ውሳኔዎች ፡ መሠረት ፡ የውሉ ፡ አፈጻጸም ፡ እንደሚያስገድደው ፡ መጠን ፡ ደራሲው ፡ በሥራው ፡ ላይ ፡ ያሉትን ፡ መብቶች ፡ ለአትሞ ፡ አውጪው ፡ ያስተላልፍለታል ።

(፪) እነዚህን ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃልን ፡ በግልጽ ፡ ለመጻፍ። ሕጉ ፡ ያልከለከለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተዋዋዮቹ ፡ እነዚህን ፡ ውሳኔዎች ፡ ለመለወጥ ፡ ይችላሉ ።

(፫) የሚያጠራጥር ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የማተም ፡ የውል ፡ ቃሎች ፡ ለደራሲው ፡ ጥቅም ፡ እንደሚሆኑ ፡ የሚተረጐሙ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፱፯፮፱፬ ። በጠባቡ፡ስለ፡መተርጐም ።

(፩) ባንድ ፡ ዐይነት ፡ ሁኔታ ፡ ሥራውን ፡ እንዲሠራ ፡ ለአትሞ ፡ አውጪው ፡ የተሰጠው ፡ ፈቃድ ፡ በጠባቡ ፡ መተርጐም ፡ አለበት ።

(፪) አትሞ ፡ አውጪው ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ከተመለከተው ፡ አሠራር ፡ ዐይነት ፡ ውጭ ፡ በሌላ ፡ አሠራር ፡ ዐይነት ፡ ሊጠቀምበት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፱፯፮፱፭ ። በሥራው፡ለመጠቀም፡የተፈቀደ፡የአሠራር፡ዐይነት ።

(፩) የውሉ ፡ ቃሎች ፡ ምንም ፡ በጠቅላላ ፡ አነጋገር ፡ ቢነገሩም ፡ እንኳ ፡ ውሉ ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ ተዋዋዮቹ ፡ አስበውት ፡ በነበረ ፡ ወይም ፡ ሊያስቡት ፡ ይገባቸው ፡ በነበረ ፡ አሠራር ፡ ዐይነት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አትሞ ፡ አውጪው ፡ በሌላ ፡ ዐይነት ፡ አሠራር ፡ ለመጠቀም ፡ መብት ፡ የለውም ።

(፪) እንዲህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ አእምሮ ፡ ያለው ፡ ሰው ፡ በሚገምተው ፡ ዐይነት ፡ ማመዛዘን ፡ ይገባል ።

ቍ ፡ ፱፯፮፱፮።መለዋወጥና፡መተርጐም።

አንድ ፡ ሥራን ፡ ለማባዛት ፡ ወይም ፡ ለማሳየት ፡ የተሰጠ ፡ ፈቃድ ፡ መለዋወጥን፡ ወይም ፡ እንዲተረጐም ፡ መፍቀድን ፡ በሌላ ፡ ዐይነት ፡ ሥራ ፡ ማስማማትን ፡ አይ ፈቅድም ።

ቍ ፡ ፱፯፮፱ ። በራዲዮ፡የተነገሩትን፡ሥራዎች፡ስለ፡መመዝገብ ።

አንድ ፡ ሥራ ፡ በራዲዮ ፡ እንዲነገር ፡ የተሰጠ ፡ ፈቃድ ፤ በራዲዮ ፡ የተነገረውን ፡ ሥራ ፡ ድምፅን ፡ ወይም ፡ ሥዕልን ፡ ተቀብለው ፡ ለማስቀረት ፡ በሚችሉ ፡ መሣሪያ ዎች ፡ እንዲመዘገብ ፡ መፍቀድን ፡ አይጨምርም ።

ቍ ፡ ፱፯፮፲፱ ። የተለያዩ፡ሥራዎችና፡ሙሉ፡የሆኑ፡ሥራዎች ።

(፩) ያንድ ፡ ደራሲ ፡ ሥራዎችን ፡ ለየብቻ ፡ አትሞ ፡ የማውጣት ፡ መብት ፡ ሁሉ ንም ፡ አንድ ፡ ላይ ፡ የማውጣትን ፡ መብት ፡ አይጨምርም ።

(፪) ያንድ ፡ ደራሲን ፡ ሙሉ ፡ ሥራዎች ፡ ወይም ፡ ከሥራዎች ፡ አንዱን ፡ ዐይነት፡ ክፍል ፡ አትሞ ፡ የማውጣት ፡ መብት ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ሥራዎች ፡ የያዙትን ፡ ለየ ብቻ ፡ የማውጣትን ፡ መብት ፡ አትሞ ፡ ለሚያወጣው ፡ አይሰጠውም ።

ቍ፡፱፯፮፲፩፡የደራሲው፡መድንነት።

አትሞ ፡ ከማውጣት ፡ ውል ፡ የተነሣ ፡ ደራሲው ፡ አትሞ ፡ ለሚያወጣው ፡ ሰው፡ የሚያስተላልፋቸው ፡ የድርሰት ፡ የኪነ ፡ ጥበብ ፡ መብቶች ፡ እንዳሉትና ፡ እነዚህ ንም ፡ ለማስተላለፍ ፡ ባለመብት ፡ ለመሆኑ ፡ አትሞ ፡ ለሚያወጣው ፡ ሰው ፡ መድን፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፯፮፲፪ ። አትሞ ፡ ለሚያወጣው፡ሰው፡የተላለፈ፡መብት ።

(፩) አትሞ ፡ የሚያወጣው ፡ ሰው ፡ አትሞ ፡ ያወጣቸው ፡ ድርሰቶች ፡ እስካለቁ ፡ ድረስ ፡ ደራሲው ፡ ሥራውን ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ ከነዚሁ ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ አትሞ ፡ የሚያወጣውን ፡ ሰው ፡ በሚጎዳ ፡ አኳኋን ፡ ሊያዝበት ፡ አይችልም ።

(፪) በጎብረት ፡ ከተደረሰ ፡ ድርሰት ፡ ወይም ፡ ከተጻፈ ፡ ቃል ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ የማውጣቱ ፡ ተግባር ፡ ከተፈጸመ ፡ ሦስት ፡ ዓመት ፡ ካላለፈ ፡ በቀር ፡ ደራሲው ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ለማውጣት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፱፯፮፲፫ ። በሁለት ፡ አትሞ፡አውጪዎች፡መካከል፡ስለሚነሣ ፡ ክርክር ።

(፩) አንድ ፡ ደራሲ ፡ መብቶቹን ፡ ላንድ ፡ አትሞ ፡ አውጪ ፡ ካስተላለፈ ፡ በኋላ ፡ እነዚሁኑ ፡ መብቶች ፡ ለሌላ ፡ አትሞ ፡ አውጪ ፡ ያስተላለፈ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሁለ ተኛው ፡ ባለውል ፡ የመጀመሪያውን ፡ ውል ፡ ካላወቀ ፡ በቀር ፡ የሚያደርገው ፡ ውል ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ይሆናል ።

(፪) ደራሲው ፡ በያንዳንዳቸው ፡ ተዋዋዮች ፡ ላይ ፡ ለሚደርሰው ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፯፮፲፮።ድርሰቱን፡አትሞ፡ስለ፡ማውጣት።

(፩) አትሞ ፡ አውጪው ፡ ድርሰቱን ፡ ሳያሳጥር ፡ ሳይጨምር ፡ እንዲሁም ፡ ሳይለዋ ውጥ ፡ ተገቢ ፡ በሆነ ፡ ፎርም ፡ ማውጣት ፡ አለበት ።

(፪) ድርሰቱንም ፡ ሕዝብ ፡ እንዲያውቀውና ፡ የተለመዱትንም ፡ የማስታወቂያ ፡ አሠራር ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

(፫) የመሸጫውንም ፡ ዋጋ ፡ ይወስናል ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፹፯ ። ደራሲው ፡ ስለሚያደርገው ፡ እርማት ፡ (ማረም) ።

(፩) ያትሞ ፡ አውጪውን ፡ ጥቅሞች ፡ ካላበላሹ ፡ ወይም ፡ ጎላፊነትን ፡ የሚጨምርበት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ደራሲው ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ድረስቱን ፡ ለማረምና ፡ ለማሻሻል ፡ ይችላል ።

(፪) በዚሁም ፡ ምክንያት ፡ አትሞ ፡ አውጪው ፡ ያደረጋቸውን ፡ ወጪዎች ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፹፰ ። እንደ ፡ ገና ፡ አትሞ ፡ ስለ ፡ ማውጣት ።

አትሞ ፡ አውጪው ፡ እንደ ፡ ገና ፡ አትሞ ፡ ከማውጣቱ ፡ በፊት ፡ ደራሲው ፡ ድርሰቱን ፡ ለማሻሻል ፡ እንዲችል ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፹፱ ። እንዲታተሙና ፡ እንዲወጡ ፡ የተፈቀደላቸው ፡ ድርሰቶች ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ አትሞ ፡ አውጪው ፡ ለማውጣት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ በመጀመሪያው ፡ አትሞ ፡ ያወጣቸውን ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) አትሞ ፡ ለማውጣት ፡ ምን ፡ ያህል ፡ ቅጂዎች ፡ መሆናቸውን ፡ ውሉ ፡ ለይቶ ፡ ያላመለከተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ብዛቱን ፡ የሚወስነው ፡ አትሞ ፡ አውጪው ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻ ። ታትሞ ፡ የወጣው ፡ ስለ ፡ ማለቁ ።

(፩) በብዙ ፡ ጊዜ ፡ እያተመ ፡ ወይም ፡ የሚታተመውን ፡ ሁሉ ፡ ድርሰት ፡ ለማውጣት ፡ ላትሞ ፡ አውጪው ፡ ውሉ ፡ የፈቀደለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ደራሲው ፡ ስለ ፡ ድርሰቱ ፡ በመጨረሻው ፡ ታትሞ ፡ የወጣው ፡ ካለቀ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ አትሞ ፡ እንዲያወጣ ፡ ያንድ ፡ ዓመት ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ሊወሰንበት ፡ ይችላል ።

(፪) በዚሁ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ሥራውን ፡ ካልፈጸመ ፡ አትሞ ፡ አውጪው ፡ መብቶቹን ፡ ያጣል ።

(፫) ይህን ፡ ውሳኔ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ሁሉ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፩ ። ተከታትለው ፡ ታትመው ፡ ስለሚወጡ ፡ ድርሰቶች ፡ የሚደረግ ፡ የውል ፡ ስምምነት ።

(፩) አትሞ ፡ አውጪው ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ አትሞ ፡ ለማውጣት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሚከተሉት ፡ አንዳንድ ፡ ታትመው ፡ በሚወጡት ፡ ላይ ፡ የመጀመሪያው ፡ አትሞ ፡ ማውጣት ፡ ስምምነቶች ፡ ቃል ፡ እንዲሠራባቸው ፡ እንደ ፡ ተወሰነ ፡ ይቈጠራል ።

(፪) በተለይም ፡ የደራሲውን ፡ የሥራ ፡ ዋጋ ፡ የሚመለከቱ ፡ የውል ፡ ቃሎች ፡ በዚሁ ፡ ይፈጸማሉ ።

ቍ ፡ ፱፻፭፻፻፱ ። የደራሲው ፡ የሥራ ፡ ዋጋ ።

(፩) መሠረቱ ።

(፩) የሥራውን ፡ ዋጋ ፡ ሁሉ ፡ ለመተው ፡ ስምምነት ፡ አድርጓል ፡ ለማለት ፡ አካ ባቢው ፡ ሁኔታዎቹ ፡ በሚፈቅዱበት ፡ ጊዜ ፡ ታትሞ ፡ የሚወጣን ፡ ድርሰት ፡ የሰጠ ፡ ደራሲ ፡ ለሥራ ፡ ዋጋ ፡ መብት ፡ እንዳለው ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

(፪) ተዋዋዮቹ ፡ ያልተስማሙበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለደራሲው ፡ ተገቢ ፡ የሆነውን ፡ የሥራ ፡ ዋጋ ፡ በርትዕ ፡ ዳኞች ፡ ይወስናሉ ።

ቍ ፡ ፱፻፭፻፻፪ ። (፪) ያለ ፡ ዋጋ ፡ የሆኑ ፡ ቅጂዎች ።

(፩) ደራሲው ፡ የተወሰነ ፡ ብዛት ፡ ያለውን ፡ የድርሰቱን ፡ ቅጂዎች ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ የነዚሁኑ ፡ ቅጂዎች ፡ ብዛት ፡ ዳኞች ፡ በርትዕ ፡ ይወ ስናሉ ።

ቍ ፡ ፱፻፭፻፻፫ ። (፫) ስለ ፡ መክፈል ።

(፩) ድርሰቱ ፡ ለመሸጥ ፡ ዝግጁ ፡ ሲሆን ፡ የደራሲው ፡ የሥራ ፡ ዋጋ ፡ ወዲያውኑ ፡ ተከፋይ ፡ ይሆናል ።

(፪) ከሽያጩ ፡ ውጤት ፡ በሙሉው ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ የደራሲውን ፡ የሥራ ፡ ዋጋ ፡ ለመክፈል ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ስምምነት ፡ አድርገው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አትሞ ፡ አውጪው ፡ በተስማሙባቸው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የሽያጩን ፡ ውጤቶች ፡ ለደራ ሲው ፡ ማስረዳት ፡ አለበት ።

(፫) ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ ያትሞ ፡ አውጪው ፡ ሒሳብ ፡ በያመቱ ፡ መጀመሪያ ፡ ወር ፡ ለደራሲው ፡ መሰጠት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፻፭፻፻፬ ። ስለ ፡ ድርሰቱ ፡ መጥፋት ፤ (፩) ታትሞ ፡ ከመውጣቱ ፡ በፊት ።

(፩) ድርሰቱ ፡ ለአሳትሞ ፡ አውጪው ፡ ከተሰጠ ፡ በኋላ ፡ ታትሞ ፡ ከመውጣቱ ፡ በፊት ፡ በድንገተኛ ፡ ነገር ፡ የጠፋ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አትሞ ፡ አውጪው ፡ ለደ ራሲው ፡ የሥራ ፡ ዋጋውን ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) ደራሲው ፡ የጠፋው ፡ ድርሰት ፡ ቅጂው ፡ በጁ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለአትሞ ፡ አውጪው ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

(፫) እንዲህ ፡ ካልሆነም ፡ ድርሰቱ ፡ የማያስቸግር ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ አትሞ ፡ አውጪውም ፡ ሲጠይቀው ፡ ደራሲው ፡ የሚገባ ፡ ገንዘብ ፡ ተቀብሎ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ድርሰቱን ፡ አዘጋጅቶ ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፻፭፻፻፭ ። (፪) ታትሞ ፡ ከውጣ ፡ በኋላ ።

(፩) አትሞ ፡ አውጪው ፡ ያሰናዳው ፡ ከታተመ ፡ በኋላ ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከ ፊል ፡ በድንገተኛ ፡ ነገር ፡ የጠፋ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አትሞ ፡ አውጪው ፡ የጠፉ ትን ፡ ቅጂዎች ፡ በኪሣራው ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ለማሠራት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ኪሣራው ፡ ከመጠን ፡ በላይ ፡ ሳይሆን ፡ ለማድረግ ፡ የቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አትሞ ፡ አውጪው ፡ እነዚሁኑ ፡ ቅጂዎች ፡ መተካት ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፯ ። ስለ፡ውሉ፡ቀሪነት ።

(፩) ሥራው ፡ ከመፈጸሙ ፡ በፊት ፡ ደራሲው ፡ የሞተ ፡ ችሎታ ፡ ያጣ ፡ ወይም ፡ ጥፋት ፡ ሳይኖርበት ፡ ለመጨረስ ፡ ያልተቻለው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የማ ተሙ ፡ ውል ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

(፪) ያትሞ ፡ አውጪው ፡ መሞት ፡ ወይም፡ የደረሰበት ፡ የችሎታ ፡ ማጣት ፡ ውሉን ፡ ቀሪ ፡ አያደርገውም ።

(፫) አትሞ ፡ አውጪው ፡ የከሠረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መክሠሩ ፡ በሚገለጽበት ፡ ጊዜ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ገና ፡ ያልደረሰባቸውን ፡ ግዴታዎች ፡ ለመፈጸም ፡ ዋስትና ፡ ካልተሰጠው ፡ በቀር ፡ ደራሲው ፡ ሥራውን ፡ ለሌላ ፡ አትሞ ፡ አውጪ ፡ መስ ጠት ፡ ይችላል ።

አንቀጽ ፡ ፀሥራ ፡ ሰባት ።

የዕቃ ፡ ጥበቃን ፡ በዕቃ ፡ መገልገልን ፡ ወይም ፡ በዕቃ ፡ መጠቀመን ፡ የሚመለከቱ ፡ ውሎች ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ።

ቊ ፡ ፪፻፭፻፯፭ ። የዚህ ፡ አንቀጽ፡ደንብ፡አፈጻጸም ።

(፩) አንድ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ዕቃ ፡ እንዲጠብቅ ፡ ወይም ፡ በዚሁ ፡ እንዲጠቀምበት፡ ከተዋዋዩ ፡ ወገን ፡ በውል ፡ ተስማምቶ ፡ በመረከቡ ፡ ይህ ፡ ዕቃ ፡ በእጁ ፡ የሚ ገኝ ፡ ሰው ፡ ከተዋዋዩ ፡ ጋራ ፡ በሚኖረው ፡ ግንኙነት ፡ ጉዳይ ፡ በዚህ ፡ አን ቀጽ ፡ የተመለከቱት ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ አሉት ።

(፪) በተንቀሳቃሹ ፡ ዕቃ ፡ ባለቤትና ፡ ዕቃው ፡ በእጁ ፡ በሚገኘው ፡ ሰው ፡ መካ ከል ፡ ያለውን ፡ ግንኙነት ፡ ስለሚመለከተው ፡ ጉዳይ ፤ በሕጉ ፡ ላይ ፡ በተገለ ጸው ፡ መሠረት ፤ ከማነኛውም ፡ ውል ፡ በሆነውም ፡ ነገር ፡ እንዲሁ ፡ እነዚሁ ፡ ድንጋጌዎች ፡ የሚጸኑ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፺፱ ። የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ።

(፩) የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶችን ፡ ኪራይ ፡ የሚመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶችን ፡ ስለሚመለከቱ ፡ ውሎች ፡ በተጻፈው ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ ተገልጸዋል ።

(፪) በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መገልገልና ፡ መጠቀም ፡ ለሌላ፡ሰው ፡ የተሰጠው ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ያገልግሎት ፡ ትውስትን ፡ የሚመለከቱት ፡ የዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፻ ። ባለቤት ።

(፩) ባለሀብት ፡ (ባለቤት) ፡ የሚል ፡ ቃል ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ላይ ፡ የተጻፈው ፡ ዕቃውን ፡ አሳልፎ ፡ በባለይዞታው ፡ እጅ ፡ እንዲገኝ ፡ አድራጊውን ፡ ሰው ፡ ለማመልከት ፡ ነው ።

(፪) ባለይዞታው ፡ በዚህ ፡ ዕቃ ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ ወይም ፡ አለኝ ፡ የሚለው ፡ መብት ፡ ከባለሀብትነት ፡ መብት ፡ ውጭ ፡ የሆነ ፡ ሌላ ፡ ዐይነት ፡ መብት ፡ ሲሆን ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ላይ ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌች ፡ በተመሳሳይነት ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፩ ። የማስረከብ ፡ ግዴታ ።

ባለሀብቱ ፡ ዕቃውን ፡ ለባለይዞታው ፡ በሚሰጥበት ፡ ጊዜ ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ለተመለከተው ፡ ጉዳይ፡ ወይም ፡ የዕቃው ፡ ተፈጥሮ ፡ ጠቃሚ ፡ አገልግሎት ፡ ሊሰጥ ፡ በሚችልበት ፡ ዐይነት ፡ እንዲያገለግል ፡ ከተጨማሪው ፡ ጋራ ፡ አድርጎ ፡ በመል ካም ፡ ሁኔታ ፡ ማስረከብ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፪ ። ወደ ፡ ሽያጭ ፡ ደንብ ፡ ስለ ፡ መምራት ።

የዕቃው ፡ ማስረከቢያ ፡ ስፍራና ፡ ዘመን ፡ እንዲሁም ፡ የዕቃው ፡ መለዋወጫ ፡ የሆኑትን ፡ ተጨማሪ ፡ ነገሮች ፡ የመጥቀስ ፡ ጉዳዮች ፡ የሚከናወኑት ፡ ስለ ፡ ሽያጭ ፡ ደንብ ፡ በወጣው ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፫ ። በዕቃው ፡ ላይ ፡ የሚገኝ ፡ ጉድለት ። (፩) ስለ ፡ ውል ፡ መፍረስ ።

(፩) ዕቃው ፡ ተላልፎ ፡ በሚሰጥበት ፡ ጊዜ ፤ ለባለይዞታው ፡ ሊያገለግል ፡ የነበረ ውን ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ግምት ፡ ሊያሳጣው ፡ የሚችል ፡ ጉድለት ፡ ያለበት ፡ ሆኖ ፡ የተ ገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ይህን ፡ ዕቃ ፡ ለማኖር ፡ ወይም ፡ ለመጠበቅ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ችግር ፡ የሚያመጣበት ፤ ወይም ፡ እጅግ ፡ ከፍተኛ ፡ ወጪ ፡ የሚያደርስ በት ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ባለይዞታው ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ዕቃው ፡ ጉድለት ፡ የተገኘበት ፡ ወይም ፡ ጉድለት ፡ የተገለጸበት ፡ ተላልፎ ፡ ከተሰጠው ፡ በኋላም ፡ ቢሆን ፡ ለባለይዞታው ፡ የዚሁ ፡ ዐይነት ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ።

(ቮ) የውሉ ፡ ስምምነት ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ ባለሀብቱ ፡ ይህ ፡ ጉድለት ፡ መኖሩን ፡ የሚያውቅ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ ይገባው ፡ የነበረ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ባለይዞታው ፡ በዕቃው ፡ አገልግሎት ፡ ማግኘት ፡ ይገባው ፡ የነበረው ፡ ልዩ ፡ ጥቅም ፡ በግምት ፤ ውስጥ ፡ አይገባም ።

ቊ ፡ ፱፸፯፻፬ ። (፪) ኪሣራ ።

(፩) ባለሀብቱ ፡ ዕቃውን ፡ ባስረከበበት ፡ ጊዜ ፡ ጉድለት ፡ ያለበት ፡ መሆኑን ፡ የሚያውቅ ፡ ወይም ፡ ሊያውቅ ፡ የሚገባው ፡ እንደ ፡ ነበረና ፡ ይህ ፡ ጉድለት ፡ መኖሩንም ፡ ለባለይዞታው ፡ ሳያስታውቅ ፡ ችላ ፡ ብሎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጉድለቱ ፡ በባለይዞታው ፡ ላይ ፡ ላደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) ጉድለቱ ፡ የደረሰው ፡ ውሉ ፡ በመፈጸም ፡ ላይ ፡ በሚገኝበት ፡ ጊዜ ፡ ሆኖ ፡ የደረሰውም ፡ ከባለሀብቱ ፡ ጥፋት ፡ የተነሣ ፡ እንደ ፡ ሆነም ፡ አፈጻጸሙ ፡ በዚሁ ፡ ዐይነት ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፸፯፻፭ ። (፫) የውሉ ፡ ስምምነት ፡ መድን ።

ባለሀብቱ ፡ ይህ ፡ ዕቃ ፡ የዚህ ፡ ዐይነት ፡ ጠባይ ፡ አለው ፡ ብሎ ፡ እንዳረጋገጠው ፡ ሳይሆን ፤ አለው ፡ የተባለው ፡ ጠባያዊ ፡ ዐይነት ፡ ያልነበረው ፡ ወይም ፡ የሌለው ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ የዕቃው ፡ ጉድለትም ፡ ላደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ባለይዞታው ፡ ኪሣራ ፡ ሊጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፱፸፯፻፮ ። (፬) ባለይዞታው ፡ ያወቃቸው ፡ ጉድለቶች ።

(፩) የውሉ ፡ ስምምነት ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፤ ባለይዞታው ፤ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ጉድለት ፡ እንደ ፡ ነበረበት ፡ የሚያውቅ ፡ መሆኑን ፡ ባለሀብቱ ፡ ካስረዳ ፤ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ተገኘው ፡ ጉድለት ፡ አላፊ ፡ መድን ፡ አይሆንም ።

(፪) በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ነገር ፡ ባለሀብቱ ፡ የሰጠው ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ዋስትና ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

ቊ ፡ ፱፸፯፻፯ ። (፭) አደገኛ ፡ ጉድለት ።

(፩) ዕቃው ፡ በባለይዞታው ፡ ሕይወት ፡ ወይም ፡ በጤንነቱ ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ ከሱ ፡ ጋራ ፡ በሚኖሩ ፡ ሰዎች ፡ ወይም ፡ በሠራተኞቹ ፡ ሕይወት ፡ ወይም ፡ በጤንነታቸው ፡ ላይ ፡ አደጋ ፡ ለማድረስ ፡ የሚችል ፡ ጉድለት ፡ የተገኘበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዕቃው ፡ የዚህ ፡ ዐይነት ፡ ጉድለት ፡ ያለበት ፡ መሆኑን ፡ ያወቀው ፡ የውሉን ፡ ስምምነት ፡ ባደረገበት ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ እንኳ ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ይህን ፡ ደንብ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ሁሉ ፡ ቀሪ ፡ ነው ፡ (ዋጋ ፡ የለውም) ።

ቊ ፡ ፱፸፯፻፰ ። (፮) አላፊነት ፡ የለብኝም ፡ ተብሎ ፡ ስለሚደረግ ፡ የውል ፡ ቃል ።

ባለሀብቱ ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ ጉድለት ፡ ሳይገልጽ ፡ የደበቀው ፡ በማታለል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የዕቃው ፡ ጉድለቶች ፡ ለባለይዞታው ፡ የሚሰጡትን ፡

ጠቃሚ ፡ አገልግሎት ፡ ፈጽሞ ፡ የሚያጠፉበት ፡ (የሚያፈርሱበት) ፡ ሆነው ፡ የተገኙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለሀብቱ ፡ በዕቃው ፡ ጉድለቶች ፡ ምክንያት ፡ ከሚደርስበት ፡ አላፊነት ፡ ለመዳን ፡ አላፊነቱን ፡ የተወሰነ ፡ ለማድረግ ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ የጠቀሰው ፡ የስምምነት ፡ ቃል ፡ (ዋጋ ፡ የለውም) ፡ ቀሪ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፯፱፱ ። ሰላማዊ ፡ መጠቀም ።

ውሉ ፡ ጸንቶ ፡ በሚቈይበት ፡ ዘመን ፤ ባለይዞታው ፡ በዕቃው ፡ ሰላማዊ ፡ ጥቅም ፡ ለማግኘት ፡ እንዲችል ፡ ባለሀብቱ ፡ አላፊ ፡ መድን ፡ መሆን ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፲ ። በዕቃው ፡ ላይ፡ሰለሚደርሰው ፡ መለወጥ ።

ባለሀብቱ ፡ የዕቃውን ፡ የአገልግሎት ፡ ጥቅም ፡ ለመቀነስ ፡ ወይም ፡ በባለይዞታው ፡ ላይ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ወጪ ፡ ሊያመጣ ፡ የሚችል ፡ ማንኛውም ፡ የመለወጥ ፡ ጠባይ ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ እንዲደርስ ፡ ማድረግ ፡ አይገባውም ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፲፩ ። ድንገተኛ፡ሁከት ።

(፩) በዕቃው ፡ ላይ ፡ መብት ፡ አለን ፡ የማይሉ ፡ ሌሎች ፡ ሰዎች ፡ በዚሁ ፡ ዕቃ ፡ ምክንያት ፡ ስለሚያደርሱት ፡ ሁከት ፡ ባለሀብቱ ፡ አላፊ ፡ መድን ፡ እንዲሆን ፡ አይገደድም ።

(፪) ባለይዞታው ፡ በእነዚህ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ላይ ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ መቃወሚያ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፲፪ ። ግዴታና፡ግብር ።

በዕቃው ፡ ላይ ፡ የሚጠየቀውን ፡ ግዴታና ፡ የሚከፈለውን ፡ ግብር ፡ የሚችል ፡ ባለሀብቱ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፲፫ ። ዕቃውን ፡ ስለ ፡ መጠበቅና ፡ ስለ፡ማኖር ።

(፩) ባለይዞታው ፡ ስለ ፡ ዕቃው ፡ ጥበቃና ፡ ስለ ፡ ማኖሩ ፡ ጉዳይ ፡ ጥንቃቄ ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

(፪) ባለሀብቱ ፡ ካልፈቀደለት ፡ በቀር ፡ የዕቃውን ፡ አገልግሎት ፡ ለሌላ ፡ ጉዳይ ፡ ሊያውለው ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፲፬ ። ለባለሀብቱ ፡የማስታወቅ ፡ ግዴታ ።

ለዕቃው ፡ መልካም ፡ አያያዝና ፡ ጥበቃ ፡ ባለሀብቱ ፡ እንዲደርስ ፡ አስፈላጊ ፡ የሚሆኑበትን ፡ ጉዳዮች ፡ እንደ ፡ አስቸኳይ ፡ የሆኑ ፡ የማደስ ፡ ሥራዎች ፡ ያሉትን ፡ ነገሮችና ፡ ድንገት ፡ የሚገኙበትን ፡ ጉድለቶች ፡ በሌሎች ፡ ሦስተኞ ፡ ወገኖች ፡ በኩል ፡ የሚደርስበትን ፡ የመውሰድ ፡ የሁከት ፡ ወይም ፡ ጉዳት ፡ ይህን ፡ የመሳሰለ ፡ ነገር ፡ እንደ ፡ ደረሰ ፡ ወዲያውኑ ፡ የዕቃው ፡ ባለይዞታ ፡ ለባለሀብቱ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፻፯ ። ዕቃውን ፡ ለማኖርና ፡ በመልካም ፡ አያያዝ ፡ ለመጠበቅ ፡ የሚያስ ፈለግ ፡ ወጪ ።

(፩) ዕቃውን ፡ ለማኖርና ፡ ለመጠበቅ ፡ ላያያዙ ፡ ወጪ ፡ ማድረግ ፡ የሚያስፈ ልግ ፡ ሆኖ ፡ የዚህን ፡ ዐይነት ፡ ወጪ ፡ መቻል ፡ ያለበት ፡ ባለይዞታው ፡ ባል ሆነ ፡ ጊዜ ፡ ይህ ፡ ወጪ ፡ ማስፈለጉን ፡ ለባለሀብቱ ፡ ማስታወቅ ፡ ይገባዋል ።

(፪) ለዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ አስቸኳይ ፡ የሆነ ፡ ወጪ ፡ አስፈልጎ ፡ ባለይዞታው ፡ ይህን ፡ አስፈላጊ ፡ ወጪ ፡ እንዳደረገ ፡ ወዲያውኑ ፡ ለባለሀብቱ ፡ አስታውቆ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያወጣው ፡ ገንዘብ ፡ እንዲመለስለት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፻፯ ።የባለሀብቱ፡ተቈጣጣሪነት ።

(፩) ባለይዞታው ፡ እሱን ፡ የሚመለከቱትን ፡ ግዴታዎች ፡ በሚገባ ፡ የሚፈጽምና ፡ የማይፈጽም ፡ መሆኑን ፡ ለማረጋገጥ ፡ ባለሀብቱ ፡ በማንኛውም ፡ ጊዜ ፡ ምር መራ ፡ ለማድረግ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ይህ ፡ ምርመራ ፡ ግን ፡ በባለይዞታው ፡ ላይ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ሁከትና ፡ የማበሳ ጨት ፡ ስሜት ፡ በማያደርስበት ፡ ሁኔታ ፡ ትክክለኛነት ፡ ያለው ፡ ሆኖ ፡ እን ዲፈጸም ፡ ያስፈልጋል ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፻፯ ። በዕቃው ፡ ላይ ፡ መብት ፡ አለኝ ፡ ስለሚል ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ።

(፩) ሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ዕቃው ፡ የኔ ፡ ነው ፡ ወይም ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ መብት ፡ አለኝ ፡ ብሎ ፡ የተነሣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለይዞታው ፡ ይህን ፡ ጉዳይ ፡ ወዲያውኑ ፡ ለባለሀብቱ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ፤ ላያስታውቅ ፡ ቢቀር ፡ ግን ፡ ኪሣራ ፡ ይከፍላል ።

(፪) ይህም ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ክስ ፡ አቅርቦ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከርክሩ ፡ በከሳሹና ፡ በባለሀብቱ ፡ መካከል ፡ እንዲፈጸምና ፡ ባለይዞታው ፡ ከነገሩ ፡ ውጭ ፡ እንዲ ሆን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ አጋጣሚ ፡ ጊዜ ፡ ዕቃውን ፡ ዳኞች ፡ ባዘዙት ፡ ሁኔታ ፡ ባመለከቱት ፡ ስፍራ ፡ በባለሀብቱ ፡ ኪሣራ ፡ መልሶ ፡ በማስረከብና ፡ በማስ ቀመጥ ፡ በውሉ ፡ ከገባበት ፡ ግዴታ ፡ ነጻ ፡ ለመውጣት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፻፰ ። መልሶ፡የመስጠት፡ግዴታ ።

(፩) ባለይዞታው ፡ ዕቃውን ፡ መልሶ ፡ መስጠት ፡ የሚገባው ፡ በተረከበበት ፡ ጊዜ፡ በነበረበት ፡ ሁኔታና ፡ በተረከበበት ፡ ስፍራ ፡ ነው ።

(፪) በተረከበበት ፡ ጊዜ ፡ ዕቃው ፡ በምን ፡ ሁኔታ ፡ ይገኝ ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ የሚታ ወቀው ፡ ተዋዋዮች ፡ ወገኖች ፡ ስምምነቱን ፡ ሲያደርጉ ፡ በሰጡት ፡ ዝርዝር፡ መግለጫ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

(፫) የዚህ ፡ ዐይነት ፡ ዝርዝር ፡ መግለጫ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለይዞታው ፡ ዕቃ ውን ፡ በተረከበ ፡ ጊዜ ፡ በመልካም ፡ ሁኔታ ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ ሆኖ ፡ ይታሰባል ።

BACK

ቊ ፡ ፪፻፯፻፲፱ ። ከባለይዞታው ፡ የተወሰደበት ፡ ዕቃ ።

(፩) ራሱን ፡ ተጠያቂ ፡ በማያደርገው ፡ አጋጣሚ ፡ ምክንያት ፡ ዕቃው ፡ ከባለይዞታው ፡ ላይ ፡ ተወስዶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከመመለስ ፡ ግዴታ ፡ ነጻ ፡ ይወጣል ።

(፪) ይህ ፡ ዕቃ ፡ ከእጁ ፡ የወጣበትን ፡ ምክንያትና ፡ ባለይዞታ ፡ መሆኑ ፡ የቀረበትን ፡ አጋጣሚ ፡ ነገር ፡ ወዲያውኑ ፡ በፍጥነት ፡ ለባለሀብቱ ፡ ማስታወቅ ፡ ይገባዋል ።
ሳያስታውቅ ፡ ቢቀር ፡ ግን ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፫) ይህ ፡ ዕቃ ፡ ከባለይዞታው ፡ ስለ ፡ ተወሰደበት ፡ በምትኩ ፡ የሚሰጠውን ፡ ልዋጭ ፡ ዕቃ ፡ የመቀበል ፡ መብትና ፡ በባለይዞታው ፡ መብት ፡ ተተክቶ ፡ ባለ ገንዘቡ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፳፩ ። የዕቃው ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ። (፩) ጥቅም ፡ ያለው ፡ ጥበቃ ።

(፩) ባለይዞታው ፡ ዕቃውን ፡ ለመጠበቅ ፡ ዋጋ ፡ ይከፈለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ እንዲገለገልበት ፡ ተፈቅዶለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ በዚህ ፡ ዕቃ ፡ በመገልገል ፡ እርግጠኛ ፡ ጥቅም ፡ የሚያገኝበት ፡ ሲሆን ፡ ዕቃውን ፡ ከተረከበ ፡ በኋላ ፡ ቢጠፋ ፡ ወይም ፡ ቢበላሽ ፡ ባለይዞታው ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፪) ዕቃው ፡ የጠፋው ፡ ወይም ፡ የተበላሸው ፡ በዕቃው ፡ እንዲገለገልበት ፡ አሳልፎ ፡ በሰጠው ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ምክንያት ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ለጊዜው ፡ ብቻ ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ በተለይ ፡ በዚህ ፡ ሁኔታ ፡ ለጠፋው ፡ ወይም ፡ ለተበላሸው ፡ ዕቃ ፡ አላፊ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፳፪ ። (፪) የአላፊነቱ ፡ ወሰን ።

(፩) ባለይዞታው ፡ አላፊነቱ ፡ የሚቀርለት ፡ የዕቃው ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ፡ የደረሰው ፡ ከወቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ኀይል ፡ ምክንያት ፡ ለመሆኑ ፡ ማስረጃ ፡ በቀረበ ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ ለዕቃው ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ ለመበላሸቱ ፡ ምክንያት ፡ የሆነው ፡ ከእርጅና ፡ ወይም ፡ ከዕቃው ፡ ጉድለት ፡ የተነሣ ፡ መሆኑን ፡ ባስረዳ ፡ ጊዜ ፡ ከአላፊነት ፡ ለመዳን ፡ ይችላል ።

(፫) ዕቃው ፡ በሚሰጠው ፡ መጠነኛ ፡ አገልግሎት ፡ በመጠቀም ፡ ወይም ፡ ለዕቃው ፡ መገልገያ ፡ በተፈቀደው ፡ ተገቢ ፡ ሁኔታ ፡ ሲገለገልበት ፡ ቢበላሽ ፡ ባለይዞታው ፡ አላፊነት ፡ አያገኘውም ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፳፪ ። (፫) ጥቅም ፡ የሌለው ፡ ጥበቃ ።

(፩) ባለይዞታው ፡ በዕቃው ፡ ምንም ፡ የማይጠቀምበት ፡ ሲሆንና ፡ ጥበቃውንም ፡ የሚያከናውነው ፡ በፍጹም ፡ ለባለሀብቱ ፡ ጥቅም ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዕቃው ፡ የጠፋው ፡ ወይም ፡ የተበላሸው ፡ ራሱ ፡ ባደረሰው ፡ ጥፋት ፡ ካልሆነና ፡ ወይም ፡ ለባለሀብቱ ፡ እንዲመለስ ፡ የማስጠንቀቂያ ፡ ማስታወቂያ ፡ ከተሰጠው ፡ በኋላ ፡

ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የዕቃው ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ፡ በአላፊነት ፡ አያስጠይቀውም ።

(፪) የዕቃውን ፡ አጠባበቅና ፡ አያያዝ ፡ እንደ ፡ ራሱ ፡ ዕቃ ፡ አጠባበቅና ፡ አያያዝ ፡ አድርጎ ፡ ከመጠበቅ ፡ የተቀነሰ ፡ ጥንቃቄ ፡ ካላደረገ ፡ በቀር ፡ ባለይዞታው ፡ ማንኛውም ፡ አላፊነት ፡ አይደርስበትም ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፲፫ ። ማስጠንቀቂያ ፡ የደረሰው ፡ ባለይዞታ ።

(፩) ባለይዞታው ፡ ዕቃውን ፡ እንዲመልስ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ቢደርሰውም ፡ እንኳ ፡ ዕቃውን ፡ ቢመልስም ፡ ባይመልስም ፡ ከመጥፋት ፡ ወይም ፡ ከመበላሸት ፡ ለማዳን ፡ የማይችል ፡ መሆኑን ፡ ካስረዳ ፤ እንዲያውም ፡ ተገቢ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ለባለሀብቱ ፡ እንደ ፡ መለሰ ፡ ያህል ፡ የሚገመት ፡ ከሆነ ፡ በአላፊነት ፡ መጠየቁ ፡ ይቀርለታል ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፲፬ ። ለዕቃው ፡ የተደረገለት ፡ ማሻሻል ፡(፩)ኪሣራ ፡ የመቀበል ፡ መብት ።

(፩) ባለይዞታው ፡ ለዕቃው ፡ ስላደረገው ፡ የማሻሻል ፡ ሥራ ፡ ማንኛውንም ፡ ኪሣራ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ የለውም ።

(፪) ቢሆንም ፡ ለዕቃው ፡ መሻሻል ፡ የተደረገው ፡ ሥራ ፡ የተፈጸመው ፡ በባለሀብቱ ፡ ፈቃድ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለይዞታው ፤ ባንድ ፡ በኩል ፡ ለዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ ወጪ ፡ ያደረገውን ፡ በሌላ ፡ በኩል ፡ ደግሞ ፡ ይህን ፡ ዕቃ ፡ ለባለሀብቱ ፡ በሚያስረክብበት ፡ ጊዜ ፡ የዕቃውን ፡ ዋጋ ፡ ግምት ፡ ከፍተኛ ፡ ለማድረግ ፡ የቻለው ፡ በመታደሱ ፡ ምክንያት ፡ ሲሆን ፡ የዚህኑ ፡ ግምት ፡ እስከ ፡ መጨረሻው ፡ ዝቅተኛ ፡ ሒሳብ ፡ ድረስ ፡ መልሶ ፡ ገቢ ፡ እንዲያደርግለት ፡ ባለሀብቱን ፡ በሕግ ፡ አግባብ ፡ ሊያስገድደው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፲፭ ። (፪) መቻቻልና ፡ አንሥቶ ፡ የመውሰድ ፡ መብት ።

(፩) ባለይዞታው ፡ ማንኛውም ፡ ኪሣራ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ ባይኖረውም ፡ እንኳ ፡ የራሱን ፡ አላፊነት ፡ በሚመለከተው ፡ ጉዳይ ፡ ሆኖ ፡ በሱ ፡ ጥፋት ፡ በሆነ ፡ ምክንያት ፡ ያጐደለውን ፡ የዕቃ ፡ ዋጋና ፡ በራሱ ፡ ኪሣራ ፡ ሊያድስ ፡ ከሚገደድበት ፡ ወጪ ፡ በቀር ፡ ያለውን ፡ የሒሳብ ፡ ግምት ፡ ሊያቻችል ፡ ይችላል ።

(፪) በሌላ ፡ በኩል ፤ ባለይዞታው ፡ ለዕቃው ፡ ማሻሻያ ፡ ያደረገው ፡ ተጨማሪ ፡ ነገር ፡ ከላዩ ፡ ተለይቶ ፡ ቢወሰድ ፡ ቢዋናው ፡ ዕቃ ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ የማያደርስበት ፡ ከሆነ ፡ የጨመረውን ፡ አንሥቶ ፡ ለመውሰድ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፲፮ ። በመያዣ ፡ የማቈየት ፡ መብት ።

(፩) ባለይዞታው ፡ በዚሁ ፡ ምዕራፍ ፡ ውስጥ ፡ በተመለከተው ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፤ ለመጠየቅ ፡ የተሰጠውንና ፡ ሊከፈለው ፡ የሚገባውን ፡ ሒሳብ ፡ ባለሀብቱ ፡ አጠናቆ ፡ እስኪከፍለው ፡ ድረስ ፡ ዕቃውን ፡ ሳይመልስ ፡ ለዚሁ ፡ መብቱ ፡ መያዣ ፡ አድርጎ ፡ ለማቈየት ፡ ይችላል ።

(፪) ከዚህ ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ በሌላ ፡ ምክንያት ፡ ለሱ ፡ የሚሰጠውን ፡ ገንዘብ ፡ በመ ጠየቅ ፡ እስኪከፈለኝ ፡ ድረስ ፡ ዕቃውን ፡ አልመልስም ፡ ለማለት ፡ አይችልም ።

(፫) ለባለይዞታው ፡ የምከፍለው ፡ ገንዘብ ፡ የለብኝም ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሊከ ፍል ፡ የሚገባው ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ግዴታውን ፡ ለመፈጸም ፡ የሚበቃ ፡ ዋስ ፡ ሰጥቶ ፡ ዕቃው ፡ ወዲያውኑ ፡ እንዲመለስለት ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ዕቃ ፡ ማከራየት ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ጠቅላላ ፡ ድንጋጌ ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፳፯ ። ትርጓሜ ።

ያንድ ፡ ዕቃ ፡ ኪራይ ፡ ሲባል ፡ አከራይ ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራው ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ተከራይ ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራው ፡ ሁለተኛ ፡ ወገን ፡ ላንድ ፡ ለተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ባንድ ፡ ነገር ፡ እየተጠቀመ ፡ ለዚሁ ፡ ልውጫ ፡ ኪራይ ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራ ፡ ገን ዘብ ፡ እንዲከፍል ፡ የሚስማሙበት ፡ ውል ፡ ማለት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፳፰ ። ኪራይና ፡ ሽያጭ ።

(፩) የተከራየው ፡ ነገር ፡ ባለሀብትነት ፡ የአከራዩ ፡ ሆኖ ፡ ቄይቶ ፡ የውሉ ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ ሲፈጸም ፡ ላከራዩ ፡ ይመለስለታል ።

(፪) ተከራዩ ፡ ለተከራየው ፡ ዕቃ ፡ ለተወሰኑ ፡ የመከፈያ ፡ ጊዜያቶች ፡ ኪራዩን ፡ ሲከፍል ፡ ቄይቶ ፡ የዕቃው ፡ ባለቤት ፡ ይሆናል ፡ የሚል ፡ ስምምነት ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ተጠቅሶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተዋዋዮቹ ፡ ውሉን ፡ የኪራይ ፡ ውል ፡ ነው ፡ ቢሉትም ፡ እንኳ ፡ የሽያጭ ፡ ውል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፳፱ ። ከራይና ፡ ትውስት ።

በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ማንኛውም ፡ የኪራይ ፡ ገንዘብ ፡ አልተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተውሶ ፡ ዕቃ ፡ ጉዳይን ፡ የሚመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፴ ። ከመጠን ፡ አሳልፎ ፡ ስለ ፡ መጠቀም ።

(፩) ተከራዩ ፡ በውሉ ፡ ስምምነት ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ልማዳዊው ፡ ሕግ ፡ ሳይሆን ፡ በተከራየው ፡ ዕቃ ፡ ያላገባብ ፡ በመገልገሉ ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ሊታደስ ፡ የማይችል ፡ ጉዳት ፡ ይደርስበታል ፡ ተብሎ ፡ የሚ

ያሠጋ ፡ ሆኖ ፡ የታየ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አከራዩ ፡ ፡ ውሉ ፡ ወዲያውኑ ፡ እንዲ ፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ከመጠየቁም ፡ በፊት ፡ ጉዳት ፡ ደርሶበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የውሉ ፡ መፍ ረስ ፡ የሚያጎዳው ፡ ሲሆን ፡ አከራዩ ፡ ኪሣራም ፡ ጭምር ፡ የመጠየቅ ፡ መብት፡ አለው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፴፩ ። የዕቃው ፡ ጠበቃ ።

(፩) ተከራዩ ፡ ዕቃውን ፡ በመልካም ፡ አያያዝ ፡ መጠበቅ ፡ አለበት ።

(፪) የዚህንም ፡ የጠበቃ ፡ ወጪ ፡ የሚችል ፡ ራሱ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፴፪ ። የኪራይ ፡ አከፋፈል ።

(፩) ተከራዩ ፡ ለኪራይ ፡ መክፈያ ፡ በየተወሰነለት ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ ከልማዳዊው ፡ ሕግ ፡ ጋራ ፡ ተመሳሳይ ፡ በሆነው ፡ ዐይነት ፡ ኪራዩን ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) ስለ፡ ኪራዩ ፡ አከፋፈል ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ ስምምነት ፡ የሌለ፡ ሲሆን ፡ ወይም ፡ ተቃራኒ ፡ ልማድ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የኪራዩ ፡ ሒሳብ ፡ የሚከፈለው ፡ በየተ ወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ልክ ፡ በሦስት ፡ በሦስት ፡ ወር ፡ መጨረሻ ፡ ላይ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፴፫ ። ክፍያውን ፡ ስለ ፡ ማዘግየት ።

(፩) ተከራዩ ፡ ሊከራይ ፡ መክፈያ ፡ የተወሰነለት ፡ ጊዜ ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ ክፍያ ውን ፡ ያዘገየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አከራዩ ፡ ያሥር ቀን ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ሰጥቶት፡ በዚሁ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ያልተከፈለ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ አከራዩ ፡ ውሉ ፡ ቀሪ ፡ ይሆ ናል ፡ ብሎ ፡ ለተከራዩ ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ቀኑም ፡ የሚቈጠረው ፡ ለተከራዩ ፡ ማስጠንቀቂያው ፡ ከደረሰለት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፴፬ ። ተከራይቶ ፡ ማከራየት ።

ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ተከራዩ ፡ አከራዩን ፡ ሳያስፈ ቅድ ፡ የተከራየውን ፡ ዕቃ ፡ አሳልፎ ፡ ለማከራየት ፡ ወይም ፡ ውሉን ፡ አሳልፎ፡ ለመስጠት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፴፭ ። የውሉ ፡ ማለቂያ ፡ ጊዜ ።

(፩) ላንድ ፡ ለተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ የተደረገ ፡ የኪራይ ፡ ውል ፡ ጊዜው ፡ የሚያልቀው ። ተዋዋዮች ፡ ወገኖች ፡ የተስማሙበት የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ ሲደርስ ፡ ነው ።

(፪) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ተዋዋዮች ፡ ቢሞቱ ፡ ወይም ፡ ችሎታ ፡ ቢያጡም፡ እንኳ ፡ የተወሰነው ፡ ዘመን ፡ ከማለቁ ፡ በፊት ፡ አያልቅም።

(፫) ቢሆንም፡ ተከራዩ፡ የከሠረ ፡ እንደ፡ ሆነ ፡ ላለፈውም፡ ሒሳብ ፡ ሆነ ፡ ወደ ፡ ፊት፡ ለሚመጣው ፡ የኪራይ ፡ መክፈያ ፡ ዘመን ፡ ሒሳቡን በሚስማማ ፡ ጊዜ ፡

ውስጥ ፡ የሚከፍል ፡ ለመሆኑ ፡ ማረጋገጫ ፡ የሚሆን ፡ በቂ ፡ ዋስትና ፡ ካል ሰጠው ፡ በቀር ፡ አከራዩ ፤ ውሉ ፡ እንዲሰረዝ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፫፮ ። ጊዜ ፡ ያልተወሰነላቸው ፡ ውሎች ።

(፩) የኪራዩ ፡ ዘመን ፡ ጸንቶ ፡ የሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ በስምምነቱ ፡ ላይ ፡ ሳይመለ ከት ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ አንዱ ፤ በማንኛ ውም ፡ ጊዜ ፡ ቢሆን ፡ ውሉ ፡ እንዲያልቅ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

(፪) እንደዚህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ፩ኛው ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ የተከራየውን ፡ ዕቃ ፡ ስለ፡መመለስ ፡ ያለበትን ፡ ግዴታ ፡ ለመፈጸም ፡ ወይም ፡ የቀረበውን ፡ ለማስረ ከብ ፡ (ለመረከብ) ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ በቂ ፡ ነው ፡ የሚባል ፡ ጊዜ ፡ የማግ ኘት ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ።

ቊ ፡ ፪፫፯ ። መልሶ ፡ በማስረከብ ፡ ላይ ፡ የሚደረ ግ፡ መዘግየት ።

(፩) ተከራዩ ፡ዕቃውን ፡ እንዲመልስ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ከደረሰው ፡ በኋላ ፡ ሳይመ ልስ ፡ የዘገየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዕቃውን ፡ እስከ ፡ መለሰበት ፡ ጊዜ ፡ ያለውን ፡ የኪ ራይ ፡ ሒሳብ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) እንዲሁም ፡ የመዘግየቱ ፡ ጉዳይ ፡ በአከራዩ ፡ ላይ ፡ ላደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፫፰ ። የውሉ ፡ ዘመን ፡ መቀጠል ፡ (መርዘም) ።

(፩) ላንድ ፡ ለተወሰነ ፡ ዘመን ፡ እንዲጸና ፡ በተደረገ ፡ የኪራይ ፡ ውል ፡ ስምምነት ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ የተከራየውን ፡ ዕቃ ፡ እንዲመልስለት ፡ ሳይጠ ይቀው ፡ የጊዜው ፡ ውሳኔ ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ ዕቃው ፡ በተከራዩ ፡ ባለይዞታነት ፡ የቈየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ በመጀመሪያው ፡ (በዋነኛው) ፡ ውል ፡ በተስማሙበት ፡ ሁኔታና ፡ መሠረት ፡ ላልተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ጸንቶ ፡ እንዲቈይ ፡ ሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ እንደ ፡ ተስማሙበት ፡ ያህል ፡ ይቈጠራል ።

(፪) ቢሆንም ፡ በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ ስለ ፡ መጀመሪያው ፡ (ስለ ፡ ዋነኛው) ፡ ውል ፡ መልካም ፡ አፈጻጸም ፡ ዋሶች ፡ የነበሩት ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ከግዴታው ፡ ነጻ ፡ ይሆናሉ ።

ክፍል ፡ ፪ ።

እንስሳን ፡ ስለ ፡ መከራየት ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

ባንድ ፡ የርሻ ፡ መሬት ፡ ሥራ ፡ ኪራይ ፡ ውስጥ ፡ ከብትን ፡ ጭምር ፡ ስለ ፡ መከራየት ።

ቊ ፡ ፪፫፱ ። የነዚህ ፡ ደንቦች ፡ አፈጻጸም ።

ገበሬው ፡ የተጋዛው ፡ (የተከራየው) ፡ የርሻ ፡ መሬት ፡ ሥራ ፡ ከብቶች ፡ ያሉበት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በሁለቱም ፡ ወገኖች ፡ ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ከዚህ ፡ በሚከተሉት ፡ ቊጥሮች ፡ የተመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፺፫ ። የከብት ፡ ሽያጭ ። (፩) የገበሬው ፡ መብት ።

(፩) ተጋዥ ፡ ገበሬ ፡ የርሻ ፡ መሬት ፡ ክፍል ፡ የሆኑትን ፡ ከብቶች ፡ ለመሸጥ ፡ ይችላል ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ገበሬው ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ ተቀብሎ ፡ እንደ ፡ ነበረው ፡ በብዛትና ፡ በዐይነት ፡ የሚተካከል ፡ ዘር ፡ ያለው ፡ የርቢ ፡ ከብት ፡ ማኖር ፡ አለበት ።

(፫) አከራዩ ፡ የርቢው ፡ ከብት ፡ የበረከተ ፡ (የበዛ) ፡ ቢሆንም ፤ ከብቶቹን ፡ እንዲሸጥ ፡ ተጋዥን ፡ ገበሬ ፡ ለማስገደድ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፺፬ ። (፪) ያከራዩ ፡ መብት ።

(፩) አከራዩ ፡ የርሻው ፡ መሬት ፡ ክፍል ፡ የሆኑትን ፡ ከብቶች ፡ ለመሸጥ ፡ አይችልም ።

(፪) አከራዩ ፡ በየዓመቱ ፡ ከመሬቱ ፡ ላይ ፡ የሚገኘውን ፡ የርቢ ፡ ከብት ፡ ዝርዝር ፡ እንዲሰጠው ፡ ገበሬውን ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፫) አከራዩ ፡ በገበሬው ፡ አሠራር ፡ ምክንያት ፡ የርቢው ፡ ከብት ፡ ካንድ ፡ እሩብ ፡ በሚበልጥ ፡ የተቀነሰ ፡ መሆኑን ፡ የተመለከተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የኪራዩን ፡ ውል ፡ ለመሻር ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፺፭ ። የከብቶች ፡ ጥቅም ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) ከዚህ ፡ (የሚቀጥሉት) ፡ ቍጥሮች ፡ የተጠበቁ ፡ ሆነው ፤ ገበሬው ፡ ከከብቶቹ ፡ በሚገኙት ፡ ነገሮች ፡ (በቁርበቶቻቸው) ፡ በቆዳዎቻቸውና ፡ በብዛታቸው ፡ በመርባታቸው ፡ በነጻ ፡ ሊገለገልባቸው ፡ ይችላል ።

(፪) ገበሬው ፡ የሚከፍለው ፡ የኪራይ ፡ ዋጋ ፡ ከነዚሁ ፡ ጥቅሞች ፡ ድርሻ ፡ ውስጥ ፡ የሆነ ፡ ወይም ፡ እነዚሁኑ ፡ ጥቅሞች ፡ በመገመት ፡ የተወሰነ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሥራውን ፡ አካሄድ ፡ ለአከራዩ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፺፮ ። (፪) የበግ ፡ ጠጕር ።

(፩) ገበሬው ፡ የሥራውን ፡ ክንውን ፡ መሪነት ፡ የያዘ ፡ ወይም ፡ መንጋው ፡ ከአምሳ ፡ ያነሰ ፡ ከሆነ ፡ የበጎቹን ፡ ጠጕር ፡ ብቻ ፡ ለመሸጥ ፡ ይችላል ።

(፪) ሥራውን ፡ የሚመራ ፡ አከራዩ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የበጎቹም ፡ መንጋ ፡ ከአምሳ ፡ በላይ ፡ ሲሆን ፡ የበጎቹን ፡ ጠጕር ፡ ለመሸጥ ፡ የሚችለው ፡ አከራዩ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፺፯ ። (፫) ፍግ ።

የከብቶቹ ፡ ፍግ ፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ በተለይ ፡ ስለ ፡ መሬቱ ፡ ሥራ ፡ ብቻ ፡ መዋል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፺፰ ። (፩) ርቢ ።

በሚሞቱ ፡ ወይም ፡ በታረዱ ፡ ከብቶች ፡ ልክ ፡ የርቢ ፡ ከብቶች ፡ መተካት ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፷፮ ። መልሶ ፡ የመስጠት፡ግዴታ ።

(፩) የኪራዩ ፡ ውል ፡ ሲያልቅ ፡ ገበሬው ፡ እመሬቱ ፡ ላይ ፡ ተቀብሎ ፡ እንደ ፡ ነበረው ፡ በዘር ፡ በብዛትና ፡ በዐይነት ፡ የሚተካከል ፡ የርቢ ፡ ከብት ፡ መተው ፡ አለበት ።

(፪) የርቢው ፡ ከብት ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ በኪራዩ ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ በግምት ፡ የገባ ፡ ቢሆንም ፡ ይህ ፡ ግዴታ ፡ ይኖርበታል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፯፯ ። ጉድለት ።(፩)የአከራዩ ፡ ኪሣራ ።

(፩) ጉድለት ፡ ያለው ፡ ሆኖ ፡ የሚከፈለውም ፡ የኪራይ ፡ ዋጋ ፡ ካንድ ፡ ከተወሰነ ፡ ጥቅም ፡ ድርሻ፡ ወይም ፡ ከተወሰነ ፡ ከከብቶች ፡ ጥቅም ፡ ውስጥ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኪሣራው ፡ የአከራዩ ፡ ነው ።

(፪) የከብቶቹ ፡ ኪሣራ ፡ በገበሬው ፡ ጥፋት ፡ ወይም ፡ ራሱ ፡ አላፊ ፡ በሆነለት ፡ ሰው ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በዚህ ፡ ጉድለት ፡ ገበሬው ፡ አላፊ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፯፰ ።(፪)የገበሬው ፡ ኪሣራ ።

ለኪራዩ ፡ የሚከፈለው ፡ ዋጋ ፡ በተለይ ፡ ከከብቶቹ ፡ ጥቅም ፡ ጋራ ፡ ግንኙነት ፡ በሌለው ፡ አኳኋን ፡ የተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገበሬው ፡ ላላቀረባቸው ፡ ከብቶች ፡ ዋጋ ፡ (ግምት) ፡ አላፊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፯፱ ። (፫) የአላፊነቱ ፡ መጠን ።

(፩) ገበሬው ፡ ያላቀረባቸው ፡ ከብቶች ፡ ዋጋ ፡ በሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ በሚደረገው ፡ ግምት ፡ መሠረት ፡ ይሆናል ።

(፪) ይህን ፡ የመሰለ ፡ ግምት ፡ ያልተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የኪራዩን ፡ ውል ፡ የሚቀርቡት ፡ ከብቶቹ ፡ በሚያወጡት ፡ ግምት ፡ ልክ ፡ ገበሬው ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።
የከብቶቹ ፡ ኪራይ ፡ ዋና ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፰፩ ። የነዚህ ፡ ደንቦች፡አፈጻጸም ።

(፩) የኪራዩ ፡ ውል ፡ ዋና ፡ ዓላማ ፡ ለእርሻ ፡ ወይም ፡ ለንግድ ፡ ጥቅም ፡ ለመስጠት ፡ በሚችሉ ፡ ከብቶች ፡ ወይም ፡ ሌሎች ፡ እንስሳዎች ፡ የተቋቋመ ፡ ሲሆን ፡ ከዚህ ፡ የሚከተሉት ፡ ቍጥሮች ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ልማደ ፡ ሀገር ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፰፪ ። ለዐይነት ፡ የሆኑ ፡ ውሎች ።

(፩) ለዐይነት ፡ የሆኑ ፡ ውሎች ፡ አንዳንድ ፡ ዐይነት ፡ (ዘር) ፡ ከብቶችን ፡ በሚመለከት ፡ ወይም ፡ ባንዳንድ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ግዛት ፡ አውራጃዎች ፡ ውስጥ ፡

መፈጸም ፡ ያለባቸው ፡ ለዐይነት ፡ የሚሆኑ ፡ ውሎችን ፡ የርሻ ፡ ሚኒስቴር ፡ ሊያደራጃቸው ፡ ይችላል ።

(፪) የከብት ፡ ዐይነቶችን ፡ ወይም ፡ ለዐይነት ፡ የተደራጁት ፡ ውሎች ፡ ከሚመለከታቸው ፡ መሬቶች ፡ ከአንዱ ፡ ላይ ፡ የሚደረጉ ፡ ውሎች ፡ ለዐይነት ፡ በተሠሩት ፡ ውሎች ፡ ሁኔታዎች ፡ መሠረት ፡ እንደ ፡ ተደረጉ ፡ ይቈጠራሉ ።

(፫) ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ በሚያደርጉት ፡ ግልጽ ፡ ስምምነት ፡ ለዐይነት ፡ የተሠሩትን ፡ ውሎች ፡ ሁኔታ ፡ ሊለውጡት ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፱ ። ውሉ ፡ የሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ (ዘመን) ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ነገር ፡ ቃል ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ በግልጽ ፡ ካልተጻፈ ፡ በቀር፡ ውሉ ፡ ለአራት ፡ ዓመት ፡ እንደ ፡ ተደረገ ፡ ይገመታል ።

(፪) የአራቱ ፡ ዓመት ፡ መቈጠር ፡ የሚጀመረው ፡ ውሉ ፡ ከተደረገበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ነው ።

ቊ፡፪፻፯፻፲ ። ለመሬቱ ፡ ባለቤት ፡ ስለ ፡ ማስታወቅ ።

(፩) የርቢው ፡ ከብት ፡ በኪራይ ፡ የተሰጠው ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ገበሬ ፡የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገበሬው ፡ ለሚሠራበት ፡ መሬት ፡ ባለሀብት ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) ይህ ፡ ማስታወቂያ ፡ ያልደረሰው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተቃራኒ ፡ ልማድ ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ አከራዩ ፡ ከተጋገዮ ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ ገንዘብ ፡ እንዲከፈለው ፡ የርቢውን ፡ ከብት ፡ በማስያዝ ፡ ወይም ፡ በማቈየት ፡ መብቱ ፡ ሊሠራበት ፡ ይችላል ።

(፫) ከብቶቹ ፡ የገበሬው ፡ ሀብት ፡ አለመሆናቸውን ፡ ያውቅ ፡ ነበር ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ ነበረበት ፡ ብሎ ፡ ማመካኘት ፡ አይቻልም ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፳ ። የርቢው ፡ ከብት ፡ ግምት ።

(፩) በኪራዩ ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ ለርቢው ፡ ከብት ፡ የተደረገው ፡ ግምት ፡ ለተከራዩ ፡ ሀብትነቱን ፡ አያስተላልፍም ።

(፪) የግምቱ ፡ መገለጽ ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ በሚቀርበት ፡ ጊዜ ፡ ኪሣራውን ፡ ወይም ፡ ጥቅሙን ፡ የመውሰድ ፡ ዓላማ ፡ ከመሆኑ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ የለውም ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፴ ። ስለ ፡ ርቢው ፡ ከብት ፡ አጠባበቅ ።

(፩) ተከራዩ ፡ ስለ ፡ ርቢው ፡ ከብት ፡ አያያዝና ፡ አጠባበቅ ፡ የተለመደውን ፡ ጥንቃቄ ፡ ሁሉ ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

(፪) ተከራዩም ፡ ለዚህ ፡ አጠባበቅ ፡ ራሱ ፡ ወጪውን ፡ መቻል ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፵ ። የርቢ ፡ ከብቶች ፡ ውላጆች ።

በርቢ ፡ የተሰጡ ፡ ከብቶች ፡ ልጆች ፡ የአከራዩና ፡ የተከራዩ ፡ የጋራ ፡ ሀብት ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፯ ። የከብቶቹ ፡ ጥቅም ።

ተከራዩ ፡ ለርቢ ፡ በተሰጡት ፡ ከብቶች ፡ ወተት ፡ ፍግና ፡ ሥራ ፡ ብቻውን ፡ ይጠ ቀማል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፻፷ ። የበግ ፡ ጠጕር ።

(፩) ለርቢ ፡ የተሰጡ ፡ በጎች ፡ ጠጕር ፡ በአከራዩና ፡ በተከራዩ ፡ መካከል ፡ እኩል ፡ ይከፋፈላል ።

(፪) ተከራዩ ፡ የሚሸልትበትን ፡ ቀን ፡ ለአከራዩ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፻፸ ። ስለ ፡ ከብቶች ፡ መሸጥ ።

(፩) ተከራዩ ፡ ያለ ፡ አከራዩ ፡ ፈቃድ ፡ በተሰጡት ፡ ከብቶች ፡ ሆነ ፡ በርቢ ፡ ከተገ ኙት ፡ ልጆች ፡ ሆነ ፤ ከመንጋው ፡ ውስጥ ፡ አንድም ፡ ከብት ፡ ለመሸጥ ፡ አይችልም ።

(፪) አከራዩም ፡ ያለ ፡ ተከራዩ ፡ ፈቃድ ፡ ለመሸጥ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፸፩ ። ስለ ፡ ከብቶች ፡ መጥፋት ።

(፩) ተከራዩ ፡ ስለ ፡ ከብቶቹ ፡ መሞት ፡ መጥፋት ፡ አላፊ ፡ የሚሆነው ፡ በራሱ ፡ ጥፋት ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

(፪) ይህን ፡ ጥፋት ፡ ማስረዳት ፡ ያለበት ፡ አከራዩ ፡ ነው ።

(፫) ተከራዩ ፡ የሞቱትን ፡ ከብቶች ፡ ቆዳ ፡ ዘወትር ፡ ለአከራዩ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፸፪ ። ሒሳብ ፡ ስለ ፡ መተሳሰብ ።

(፩) አከራዩ ፤ ገበሬው ፡ የርቢ ፡ ከብቶቹን ፡ ዝርዝር ፡ ቍጥር ፡ በያመቱ ፡ እንዲሰ ጠው ፡ ለመጠየቅ ፡ የዓመቱንም ፡ ሒሳብ ፡ እንተሳሰብ ፡ ሊለው ፡ ይችላል ።

(፪) የገበሬው ፡ ነው ፡ በሚባል ፡ ምክንያት ፡ የርቢዎቹ ፡ ከብቶች ፡ ከሩብ ፡ በላይ ፡ የቀነሱ ፡ የመሰለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አከራዩ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፸፫ ። ስለ ፡ ውሉ ፡ ማለቅ ።

(፩) ውሉ ፡ በሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ መካከል ፡ በስምምነት ፡ እንዲያልቅ ፡ በተደረገ በት ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ በሕጉ ፡ በተወሰነው ፡ ቀን ፡ የሚቀር ፡ ይሆናል ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ውሉ ፡ እንዲቀር ፡ የሚፈልገው ፡ ወገን ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ ከስ ድስት ፡ ወር ፡ አስቀድሞ ፡ የማስቀረት ፡ ሐሳቡን ፡ ለሌላው ፡ ወገን ፡ ማስታ ወቅ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፸፬ ። ስለ ፡ ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ መሞት ።

(፩) ውሉ ፡ በአከራዩ ፡ ወይም ፡ በተከራዩ ፡ መሞት ፡ የሚቀር ፡ አይሆንም ።

(፪) ተከራዩ ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እርሱ ፡ በሞተ ፡ በ፮ ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ሐሳባቸውን ፡ ለአከራዩ ፡ በመግለጽ ፡ ውሉ ፡ እንዲቀር ፡ ማድረግ ፡ ይችላል ።

(፫) በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጊዜ ፡ ውሉ ፡ የሚያልቀው ፡ አከራዩ ፡ የተከራዩ ፡ ወራ ሾች ፡ ሐሳብ ፡ በደረሰው ፡ ቢያንስ ፡ ከስድስት ፡ ወር ፡ በኋላ ፡ ካለው ፡ መጋ ቢት ፡ ፭ ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ ነው ።

BACK

ቍ ፡ ፪፻፸፱ ። ስለ ፡ ውሉ ፡ ሒሳብ ፡ መጣራት ።

(፩) የኪራዩ ፡ ውል ፡ ሲያልቅ ፡ ወይም ፡ በሚፈርስበት ፡ ጊዜ ፡ አዲስ ፡ የርቢው ፡ ከብት ፡ ግምት ፡ ይደፈጋል ።

(፪) አከራዩ ፡ የመጀመሪያው ፡ ግምት ፡ እስከሚስተካከል ፡ ድረስ ፡ ከያንዳንዱ ፡ ዐይነት ፡ ከብቶች ፡ መውሰድ ፡ ይችላል ።

(፫) ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ትርፍ ፡ የሆነው ፡ በአከራዩና ፡ በተከራዩ ፡ መካከል ፡ እኩል ፡ በእኩል ፡ ይከፋፈላል ።

ቍ ፡ ፪፻፹፩ ። የማይበቃ ፡ የርቢ ፡ ከብት ።

(፩) የመጀመሪያውን ፡ ግምት ፡ ለመሙላት ፡ በቂ ፡ ከብቶች ፡ የሌሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አከራዩ ፡ የተረፉትን ፡ ወስዶ ፡ በጠፋው ፡ ሁለቱም ፡ ወገኖች ፡ ውሳኔ ፡ ያደርጋሉ ።

(፪) የከብቶቹ ፡ መጕደል ፡ በተጋዡ ፡ ወይም ፡ እሱ ፡ አላፊ ፡ በሚሆነው ፡ ሰው ፡ ጥፋት ፡ ካልሆነ ፡ በተጋዡ ፡ አይታሰቡበትም ።

ቍ ፡ ፪፻፹፪ ። ፈራሽ ፡ የሆኑ ፡ የውል ፡ ቃሎች ።

(፩) ተከራዩ ፡ ባልታሰበ ፡ ድንገተኛ ፡ ምክንያት ፡ ያለ ፡ ጥፋቱ ፡ የደረሰበትን ፡ የርቢ ፡ ከብት ፡ መጥፋት ፡ በሙሉ ፡ ይከፍላል ፡ የሚል ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ሁሉ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ ተከራዩ ፡ ከሚያገኘው ፡ ትርፍ ፡ የበለጠ ፡ ኪራይ ፡ ይከፍላል ፡ የሚል ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፫) እንዲሁም ፡ አከራዩ ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ ሲቀር ፡ ከሰጠው ፡ የርቢ ፡ ከብት ፡ በላይ ፡ ይወስዳል ፡ የሚል ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

ስለ ፡ መገልገያ ፡ ብድር ፡ ወይም ፡ ትውስት ።

ቍ ፡ ፪፻፹፫ ። ትርጓሜ ።

ለመገልገያ ፡ መዋስ ፡ ሲባል ፡ አዋሽ ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራው ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ተዋሹ ፡ የሚባለው ፡ ሁለተኛው ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ ወስዶ ፡ በነጻ ፡ እንዲገለገልበት ፡ የውል ፡ ግዴታ ፡ የሚገባበት ፡ ውል ፡ ማለት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፹፬ ። ውሉ ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ የሚሰጥ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ውሰት ፡ በፍጹም ፡ ዋጋ ፡ የማይከፈልበት ፡ በነጻ ፡ የሚሰጥ ፡ ነው ።

(፪) አዋሹ ፡ ላዋሰው ፡ ዕቃ ፡ አበል ፡ ይከፈለዋል ፡ የሚል ፡ ቃል ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ በተመለከተ ፡ ጊዜ ፡ ግን ፡ ስለ ፡ ዕቃ ፡ ኪራይ ፡ የተሰጠው ፡ ድንጋጌ ፡ ተፈጻሚ ፡ መሆን ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፹፱ ። የዕቃው ፡ ባለሀብትነት ።

(፩) አዋሹ ፡ ላዋሰው ፡ ዕቃ ፡ ባለሀብት ፡ ሆኖ ፡ ይቈያል ።

(፪) የውሉ ፡ ዘመን ፡ ሲፈጸም ፡ ተዋሹ ፡ ዕቃውን ፡ ሊመልስለት ፡ ይገባዋል ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፺ ። የዕቃው ፡ አያያዝ ።

(፩) ተዋሹ ፡ ዕቃውን ፡ በሚገባ ፡ ጥበቃ ፡ መያዝ ፡ አለበት ።

(፪) የዚህንም ፡ የአያያዝ ፡ ወጪ ፡ የሚችል ፡ ራሱ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፺፩ ። የዕቃው ፡ አገልግሎት ።

(፩) ተዋሹ ፡ በዕቃው ፡ እንዲገለገልበት ፡ በውሉ ፡ ስምምነት ፡ ላይ ፡ ከተመለከተው ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ በሌላ ፡ ዐይነት ፡ ሊገለገል ፡ ወይም ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ የተለየ ፡ ስምምነትም ፡ ባይኖር ፡ የዕቃው ፡ ተፈጥሮ ፡ ዐይነት ፡ ከሚፈቅድለት ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ ሁኔታ ፡ ሊገለገልበት ፡ አይችልም ።

(፪) አዋሹ ፡ ካልፈቀደለት ፡ በቀር ፡ በተዋሰው ፡ ዕቃ ፡ ሌሎች ፡ እንዲገለገሉበት ፡ አሳልፎ ፡ ለመስጠት ፡ አይፈቀድለትም ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፺፪ ። ዕቃውን ፡ ስለ ፡ መመለስ ።

(፩) ተዋሹ ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ዕቃውን ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

(፪) ለዕቃው ፡ መመለሻ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ተዋሹ ፡ ዕቃውን ፡ መመለስ ፡ ስለሚገባው ፡ ጉዳይ ፡ ልማዳዊ ፡ አሠራር ፡ የሌለ ፡ ሲሆን ፣ አዋሹ ፡ እንዲመልስለት ፡ ሲጠይቀው ፡ ወዲያውኑ ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፺፫ ። ከተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ በፊት ፡ ስለ ፡ መመለስ ። (፩) የተዋሹ ፡ መብት ።

በውሉ ፡ ላይ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ከግለቁ ፡ በፊት ፡ ዕቃው ፡ ቢመለስለት ፡ ባዋሹ ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ የማያደርስበት ፡ ከሆነ ፡ ተዋሹ ፡ የውሉ ፡ ዘመን ፡ ከመድረሱ ፡ በፊትም ፡ ቢሆን ፡ ዕቃውን ፡ ለመመለስ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፱፻፯፻፺፬ ። (፪) ያዋሹ ፡ መብት ።

ተዋሹ ፡ በውሉ ፡ ከተፈቀደለት ፡ አገልግሎት ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ ዐይነት ፡ በዕቃው ፡ የተገለገለበት ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ዕቃውን ፡ ያበላሸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ እንዲገለገልበት ፡ አሳልፎ ፡ የሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፣ ወይም ፡ ደግሞ ፡ አዋሹ ፡ በቃው ፡ ራሱ ፡ እንዲገለገል ፡ የሚያስፈልግ ፡ አስቸኳይና ፡ ድንገተኛ ፡ ያልታሰበ ፡ ጉዳይ ፡ የደረሰበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፣ በውሉ ፡ ላይ ፡ የተወሰነው ፡ ዘመን ፡ ከመድረሱ ፡ በፊትም ፡ ቢሆን ፡ አዋሹ ፡ ዕቃው ፡ እንዲመለስለት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፱፻፯፱፫ ። የተዋሹ ፡ መሞት ።

ተዋሹ ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለተዋሹ ፡ ረጅም ፡ ጊዜ ፡ የፈቀደለትም ፡ ሆኖ ፡ ይህ ፡ ጊዜ ፡ ከመድረሱ ፡ በፊትም ፡ ቢሆን ፡ የተዋሹ ፡ ወራሾች ፡ ዕቃውን ፡ ወዲያውኑ ፡ እንዲመልሱለት ፡ አዋሹ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፱፻፯፱፬ ። ያለመጠን ፡ ስለ ፡ መገልገል ።

(፩) ተዋሹ ፡ በዕቃው ፡ ያለመጠን ፡ በመገልገሉ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ያላገባብ ፡ እንዲገለገልበት ፡ አሳልፎ ፡ በማይገባ ፡ በመስጠቱ ፡ ዕቃው ፡ የተበላሸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የዕቃው ፡ መበላሸት ፡ ያስከተለው ፡ ሊታለፍ ፡ በማይቻል ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ምክንያት ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ ተዋሹ ፡ ስለ ፡ ዕቃው ፡ መበላሸት ፡ አላፊ ፡ ይሆናል ።

(፪) ያለበትን ፡ ግዴታ ፡ ቢያፈርስም ፡ እንኳ ፡ ዕቃው ፡ ከመጥፋት ፡ ወይም ፡ ከመበላሸት ፡ የማይድን ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ በቂ ፡ ማስረጃ ፡ ካላቀረበ ፡ በቀር ፡ ከዚህ ፡ አላፊነት ፡ ለመዳን ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፱፻፯፱፭ ። ሊቀር ፡ የሚቻል ፡ ጥፋት ።

ሊታለፍ ፡ በማይችል ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ምክንያትም ፡ ቢጠፋ ፡ እንኳ ፤ ከተዋሰው ፡ ዕቃ ፡ ይልቅ ፡ የራሱ ፡ ዕቃ ፡ እንደሚሻል ፡ ገምቶ ፡ የራሱን ፡ ዕቃ ፡ አሳልፎ ፡ ለጥፋት ፡ ባለመስጠት ፤ ከሁለቱ ፡ አንደኛውን ፡ ብቻ ፡ ከጥፋት ፡ ለማዳን ፡ ሲችል ፡ የራሱን ፡ ዕቃ ፡ ለማዳን ፡ መርጦ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ለጠፋው ፡ ዕቃ ፡ ተዋሹ ፡ አላፊ ፡ መሆኑ ፡ አይቀርለትም ።

ቊ ፡ ፱፻፯፱፮ ። በውሉ ፡ ላይ ፡ የተገመተ ፡ ዕቃ ።

የውሉ ፡ ጽሑፍ ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ የዕቃውን ፡ ግምት ፡ አመልክቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ዕቃ ፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ቢጠፋ ፡ ተዋሹ ፡ በአላፊነት ፡ መጠየቅ ፡ አለበት ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

አ ደ ራ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ አደራ ፡ በጠቅላላው ።

ቊ ፡ ፱፻፯፱፯ ። ትርጓሜ ።

አደራ ፡ ማለት ፡ አደራ ፡ ተቀባይ ፡ የተባለው ፡ አደራ ፡ እስቀማጭ ፡ የተባለውን ፡ የሌላ ፡ ሰው ፡ ዕቃ ፡ ተቀብሎ ፡ በአደራ ፡ ጠባቂነት ፡ እንዲያስቀምጥለት ፡ የሚገባበት ፡ የውል ፡ ግዴታ ፡ ማለት ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፻፯፱፰ ። አደራ ፤ በሁኔታ ፡ ስለሚደረግ ፡ ሽያጭ ፡ ስለ ፡ ሥራ ።

(፩) አደራ ፡ ተቀባዩ ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ስምምነት ፡ ለዕቃው ፡ ማስቀመጥ ፡ ዋጋ ፡ እንዲከፈልበት ፡ ተፈቅዶለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተፈጸሚ ፡ የሚሆነው ፡ የአደራ ፡ ማስቀመጥ ፡ ደንብ ፡ ሳይሆን ፡ ስለ ፡ ሁኔታ ፡ ሽያጭ ፡ በተወሰነው ፡ ድጋጌ ፡ ነው ።

(፪) አደራ ፡ ተቀባዩ ፡ ዕቃውን ፡ እንዲያድስ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ዐይነት ፡ እንዲለውጠው ፡ የሚገደድ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተፈጻሚ ፡ የሚሆነው ፡ ድንጋጌ ፡ ያደራ ፡ ማስቀመጥ ፡ ደንብ ፡ ሳይሆን ፡ የውልና ፡ የሥራ ፡ ደንብ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፯፮፱ ። የዕቃው፡ባለቤትነት ።

(፩) አደራ ፡ ሰጪው ፡ የዕቃው ፡ ባለቤት ፡ ሆኖ ፡ ይቈያል ።

(፪) አደራ ፡ ተቀባዩ ፡ ለአደራ ፡ ማስቀመጥ ፡ የተወሰነው ፡ የውሉ ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ ሲደርስ ፡ ዕቃውን ፡ ለአደራ ፡ ሰጪው ፡ ሊመልስለት ፡ ይገባዋል ።

ቍ ፡ ፱፯፯፱ ። በአደራ፡የተቀመጠ፡አላቂ፡ዕቃ ።

(፩) ለአደራ ፡ ተቀባዩ ፡ የተሰጠው ፡ ዕቃ ፡ ጥሬ ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ በማገልገል ፡ የሚያልቅ ፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ብዛት ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ አደራ ፡ ተቀባዩም ፡ እንዲገለገልበት ፡ ተፈቅዶለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ስለ ፡ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጉዳይ ፡ የአላቂ ፡ ነገርን ፡ ብድር ፡ የሚመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ለአደራ ፡ ተቀባዩ ፡ የተሰጠው ፡ ዕቃ ፡ ጥሬ ፡ ገንዘብ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ የተረከበውም ፡ ሳይታሸግና ፡ ሳይዘጋበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ እንዲጠቀምበት ፡ ፈቃድ ፡ እንደ ፡ ተሰጠው ፡ ሆኖ ፡ ይገመታል ።

ቍ ፡ ፱፯፯፲ ። አደራ ፡ በተቀመጠው፡ዕቃ፡ስለ፡መገልገል ።

(፩) አደራ ፡ የተቀመጠው ፡ ዕቃ ፡ ሌላ ፡ ነገር ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ አደራ ፡ ሰጪ ፡ ካልፈቀደለት ፡ በቀር ፡ አደራ ፡ ተቀባዩ ፡ ሊገለገልበት ፡ አይችልም ።

(፪) ይህን ፡ ደንብ ፡ የጣሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ስለ ፡ ዕቃ ፡ ኪራይ ፡ የተሰጠው ፡ ደንብ ፡ በራሱ ፡ ኪሣራ ፡ ይጸናበታል ።

(፫) አደራ ፡ ሰጪ ፡ የዕቃው ፡ ኪራይ ፡ እንዲከፈለው ፡ አደራ ፡ ተቀባዩን ፡ ሊጠይቅ ፡ ይችላል ። ኪራዩም ፡ የሚወሰንለት ፡ በትክክለኛ ፡ ግምት ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፯፯፲፩ ። ያለ ፡ ዋጋ፡ወይም ፡ በደመወዝ፡የሚሰጥ፡አደራ ።

(፩) ተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ ለአደራ ፡ ተቀባዩ ፡ አንድ ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ እንዲከፈለው ፡ በውላቸው ፡ ላይ ፡ ማናቸውንም ፡ ስምምነት ፡ ካላደረጉ ፡ በቀር ፡ በአደራ ፡ የሚቀመጥ ፡ ዕቃ ፡ ዋጋ ፡ የማይከፈልበት ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጉዳይ ፡ የአደራ ፡ ተቀባዩን ፡ ልዩ ፡ የሞያ ፡ ሥራ ፡ ዐይነተኛ ፡ ነገርና ፡ ሌሎቹንም ፡ አጋጣሚ ፡ ምክንያቶች ፡ ሁሉ ፡ መሠረት ፡ አድርጎ ፡ መገመት ፡ ይገባል ።

ቍ ፡ ፱፯፯፲፪ ። የአደራ ፡ ማስቀመጥን ፡ አጋጣሚ፡ጉዳይ ፡ ስለ፡መለወጥ ።

(፩) አስቸኳይ ፡ የሆነ ፡ ድንገተኛ ፡ አጋጣሚ ፡ ነገር ፡ የሚያስገድደው ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ አደራ ፡ ተቀባዩ ፡ ስለ ፡ ዕቃው ፡ አቀማመጥ ፡ በስምምነቱ ፡ ላይ ፡ ከተመለከ

ተው ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ ዐይነት ፡ ሊጠብቅ ፡ ወይም ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ እርግ ጠኛ ፡ የሆነ ፡ የማይቀር ፡ ጥፋት ፡ ወይም ፡ የመበላሸት ፡ አደጋ ፡ የሚደርስ በት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በተለይ ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ አሳልፎ ፡ በአደራ ፡ ለመስጠት ፡ ወይም ፡ ለመሸጥ ፡ ይችላል ። (ይገባዋልም) ።

(፪) ይህንንም ፡ እንዳደረገ ፡ ወዲያውኑ ፡ ለአደራ ፡ ሰጪው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፹፮ ። የአደራ ፡ ማስቀመጡ ፡ ጊዜ፡ማለቅ ።(፩)የአደራ ፡ ሰጪው ፡ መብት ።

(፩) ለአደራ ፡ ተቀባዩ ፡ ጥቅም ፡ ሲባል ፡ አደራ ፡ የተቀመጠውን ፡ ዕቃ ፡ ስለ ፡ መመለስ ፡ በውሉ ፡ ስምምነት ፡ ላይ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ አደራ ፡ ሰጪው ፡ እንደ ፡ ጠየቀ ፡ ወዲያውኑ ፡ ዕቃው ፡ ሊመለስለት ፡ ይገባል ።

(፪) በተስማሙበት ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ መሠረት ፡ አደራ ፡ ተቀባዩ ፡ ዕቃውን ፡ ለመ ጠበቅና ፡ ላያያዙ ፡ ያደረገውን ፡ ወጪ ፡ አደራ ፡ ሰጪው ፡ እንዲከፍል ፡ ይገደ ዳል ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፺፯ ። (፪)የአደራ ፡ ተቀባዩ ፡ መብት ።

(፩) ለአደራ ፡ ሰጪው ፡ ጥቅም ፡ ሲባል ፡ አደራ ፡ የተቀመጠውን ፡ ዕቃ ፡ መልሶ ፡ ስለ ፡ መውሰድ ፡ በውሉ ፡ ስምምነት ፡ ላይ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ አደራ ፡ ተቀባዩ ፡ አደራ ፡ ሰጪው ፡ ዕቃውን ፡ መልሶ ፡ እንዲወስድ ፡ በማንኛ ውም ፡ ጊዜ ፡ ሊጠይቀው ፡ ይችላል ።

(፪) ማንኛውም ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ በስምምነታቸው ፡ ላይ ፡ ያልተመለከተ ፡ ቢሆ ንም ፡ እንኳ ፡ አደራ ፡ ሰጪው ፡ ዕቃውን ፡ መልሶ ፡ ለመውሰጃ ፡ በቂ ፡ ጊዜ ፡ እን ዲኖረው ፡ ዳኞች ፡ በአስተያየት ፡ ጊዜውን ፡ ሊወስኑለት ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፹፰ ። ስለ፡ብዙ ፡ አደራ፡ሰጪዎች ።

(፩) ዕቃውን ፡ ለአደራ ፡ ተቀባዩ ፡ የሰጡት ፡ ብዙ ፡ አደራ ፡ ሰጪዎች ፡ እንደ ፡ ሆኑና ፡ ይህ ፡ ዕቃ ፡ በምን ፡ ዐይነት ፡ ተመልሶ ፡ ሊወሰድ ፡ እንደሚገባ ፡ ያል ተስማሙበት ፡ ሲሆን ፤ ይህን ፡ ውሳኔ ፡ የመስጠቱ ፡ መብት ፡ የዳኞች ፡ ነው ።

(፪) አደራ ፡ ተቀባዩ ፡ ብዙ ፡ ወራሾች ፡ ትቶ ፡ በሞተ ፡ ጊዜና ፡ ዕቃውም ፡ የማይከ ፋፈል ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ መልሶ ፡ የመውሰዱን ፡ ደንብ ፡ የሚወስኑት ፡ ዳኞች ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ፱፻፯፻፹፱ ። ለሦስተኛ ፡ ወገን፡ጥቅም፡የተቀመጠ፡አደራ ።

(፩) በአደራ ፡ የተቀመጠው ፡ ዕቃ ፡ ለሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ጥቅም ፡ ሆኖ ፡ ይህም ፡ ሦስ ተኛ ፡ ወገን ፡ ላደራ ፡ ሰጪውና ፡ ለተቀባዩ ፡ ስምምነቱን ፡ አስታውቋቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ሳይፈቅድ ፡ አደራ ፡ ተቀባዩ ፡ ዕቃውን ፡ ለአደራ ፡ ሰጪው ፡ መልሶ ፡ ሊሰጥ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፺፻ ። ስለ ፡ ዕቃው ፡ መመለስ ።

(፩) አደራ ፡ ተቀባዩ ፡ ይህን ፡ ዕቃ ፡ ባንድ ፡ በተወሰነ ፡ ቦታ ፡ እንዲያስቀምጥና ፡ እንዲጠብቅ ፡ በስምምነቱ ፡ ላይ ፡ የተመለከተ ፡ ነገር ፡ እንዳለ ፤ ዕቃው ፡ ተመ ልሶ ፡ ሊሰጥ ፡ የሚገባው ፡ በዚሁ ፡ በተወሰነው ፡ ስፍራ ፡ ነው ።

(፪) በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ስለ ፡ ዕቃው ፡ መመለስ ፡ የሚደርሰው ፡ ወጪና ፡ ጉዳት ፡ የአደራ ፡ ሰጪው ፡ ነው ።

ቍ፡፪ሺ፯፻፺፻፩ ። ፍሬውን ፡ ስለ ፡ መመለስ ።

አደራ ፡ ተቀባዩ ፡ በአደራ ፡ ካስቀመጠው ፡ ዕቃ ፡ ላይ ፡ ያገኘው ፡ ፍሬ ፡ ሁሉ ፡ ለባለቤቱ ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

ቍ፡፪ሺ፯፻፺፻፪ ። ዕቃው ፡ ለማን ፡ መመለስ ፡ እንደሚገባው ።

(፩) አደራ ፡ ተቀባዩ ፡ በአደራ ፡ ያስቀመጠውን ፡ ዕቃ ፡ ለአደራ ፡ ሰጪው ፡ ወይም ፡ ይቀበልልኝ ፡ ብሎ ፡ ላመለከተው ፡ ሰው ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

(፪) አደራ ፡ ሰጪው ፡ ላስቀመጠው ፡ ዕቃ ፡ ባለቤት ፡ ስለ ፡ መሆኑ ፡ ማስረጃ ፡ እንዲያቀርብለት ፡ አደራ ፡ ተቀባዩ ፡ ሊጠይቀው ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፺፻፫ ። የአደራ ፡ ሰጪው ፡ ግዴታዎች ።

(፩) አደራ ፡ ሰጪው ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ የተስማሙበትን ፡ የአደራ ፡ ጠባቂነት ፡ የድ ካም ፡ ዋጋ ፡ ለአደራ ፡ ተቀባዩ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) ዕቃውንም ፡ በመልካም ፡ አያያዝ ፡ ለማኖር ፡ ያደረገውን ፡ ወጪ ፡ ሁሉ ፡ ሊከፍ ለው ፡ ይገባል ።

(፫) ጉዳት ፡ የደረሰበት ፡ በአደራ ፡ ተቀባዩ ፡ ወይም ፡ እሱ ፡ አላፊ ፡ በሚሆንበት ፡ ሰው ፡ ጥፋት ፡ (ጉድለት) ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የአደራ ፡ ማስቀመጡ ፡ ጕዳይ ፡ ላደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ሁሉ ፡ አደራ ፡ ሰጪው ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪ሺ፯፻፺፻፬ ። በመያዣ ፡ የማቈየት ፡ መብት ።

አደራ ፡ ተቀባዩ ፡ በአደራ ፡ ስላስቀመጠው ፡ ዕቃ ፡ ሊከፈለው ፡ የሚገባው ፡ ሒሳብ ፡ በሙሉ ፡ እስኪሰጠው ፡ ድረስ ፡ በአደራ ፡ የተቀመጠውን ፡ ዕቃ ፡ በእጁ ፡ ለማቈየት ፡ ይችላል ።

ቍ፡፪ሺ፯፻፺፻፭ ። የአደራ ፡ ተቀባዩ ፡ ወራሽ ።

(፩) ያደራ ፡ ተቀባዩ ፡ ወራሽ ፡ ዕቃው ፡ በአደራ ፡ የተቀመጠ ፡ መሆኑን ፡ ሳያውቅ ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ሸጦት ፡ ወይም ፡ ለውጦት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ እንዲመልስ ፡ የሚ ገደደው ፡ ዋጋውን ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) የዕቃውም ፡ ዋጋ ፡ ገና ፡ አልተከፈለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አደራ ፡ ሰጪው ፡ በሻጩ ፡ ወራሽ ፡ መብት ፡ ተተክቶ ፡ ገዢውን ፡ በቀጥታ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ክፍል ፡ ፪ ።
በትእዛዝ ፡ የተቀመጠ ፡ አደራ ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፺፮ ።ትርጓሜ።

አንድ ፡ ዕቃ ፡ ሕጋዊ ፡ ሁኔታው ፡ በክርክር ፡ ላይ ፡ ያለ ፡ ወይም ፡ የሚያጠራጥር ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዕቃው ፡ ለሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ተሰጥቶ ፡ ይህ ፡ በትእዛዝ ፡ አስቀ ማጭ ፡ የሚባለው ፡ ባለአደራ ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ የተደረገው ፡ ጥርጣሬ ፡ ከተገለጸ ፡ በኋላ ፡ ባለመብት ፡ ነው ፡ ለተባለው ፡ ሰው ፡ እንዲመልስ ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በትእዛዝ ፡ የተቀመጠ ፡ አደራ ፡ ይባላል ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፺፯ ። የትእዛዝ ፡ ባለአደራን ፡ስለ ፡ መምረጥና ፡ አላፊነቱን ፡ ስለ ፡ ማስወረድ ።

(፩) የትእዛዝ ፡ ባለአደራ ፡ የሚመረጠው ፡ በሁለቱ ፡ ተከራካሪ ፡ ወገኖች ፡ ስም ምነት ፡ ነው ።

(፪) ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ ያልተስማሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ ይመርጡታል ።

(፫) ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ በጉዳዩ ፡ ካልተስማሙበትና ፡ በቂ ፡ ምክንያት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የትእዛዝ ፡ በለአደራው ፡ የተሰጠውን ፡ ልዩ ፡ ትእዛዝ ፡ ጊዜው ፡ ከመ ፈጸሙ ፡ በፊት ፡ አላፊነቱን ፡ ሊያስወርድ ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፺፰ ። ስለ፡ዕቃው፡መመለስ ።

የትእዛዝ ፡ ባለአደራው ፡ በጉዳዩ ፡ ጥቅም ፡ ያላቸው ፡ ሁሉ ፡ ካልተስማሙበት ፡ ወይም ፡ ዳኞች ፡ ካላዘዙት ፡ በቀር ፡ ዕቃውን ፡ ለመመለስ ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፪፻፯፻፺፱ ። ወደ ፡ አደራ ፡ ማስቀመጥ ፡ ደንብ ፡ ስለ፡ መመራት ።

ከዚህ ፡ የተረፈው ፡ ጉዳይ ፡ ስለ ፡ አደራ ፡ ዕቃ ፡ አቀማመጥ ፡ በተወሰነው ፡ ደንብ ፡ ይፈጸማል ።

ክፍል ፡ ፫ ።
አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ አደራ ።

ቊ ፡ ፪፻፹፬ ። ትርጓሜ ።

አንድ ፡ ሰው ፡ የራሱ ፡ ንብረት ፡ በሆኑት ፡ ዕቃዎቹ ፡ ላይ ፡ የማይታገድ ፡ እርግጠኛ ፡ አደጋ ፡ የሚደርስባቸው ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ እነዚህን ፡ ዕቃዎች ፡ ከቀረበው ፡ አደጋ ፡ ለማሸሽ ፡ ሲል ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ በአደራ ፡ ተቀብሎ ፡ እንዲያስቀምጥለት ፡ የሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህ ፡ አድራጎት ፡ አስፈላጊ ፡ የአደራ ፡ ማስቀመጥ ፡ ይባላል ።

ቊ ፡ ፪፻፹፭ ። አስፈላጊ ፡ የአደራ ፡ ማስቀመጥ ፡ ልዩ፡ ደንቦች ።

(፩) የዚህን ፡ ዐይነት ፡ አስፈላጊ ፡ አደራ ፡ ማስቀመጥ ፡ ጉዳይ ፡ እንዲፈጽም ፡ የአደ ራው ፡ ዕቃ ፡ የቀረበለት ፡ ሰው ፡ ትክክለኛ ፡ ምክንያት ፡ ካልኖረው ፡ በቀር ፡ አልቀበልም ፡ ማለት ፡ አይችልም ።

BACK

(፪) የአደራ ፡ ማስቀመጡ ፡ ከአንድ ፡ ሳምንት ፡ የበለጠ ፡ ተራዝሞ ፡ የሚቈይ ፡ ሲሆን ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) የአደራ ፡ ማስቀመጡ ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ በስምምነት ፡ የተወሰነው ፡ አደራው ፡ በተሰጠ ፡ ጊዜ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ ገንዘቡን ፡ ሊቀንሱ ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፪፸፰፻፪ ። የአሠራሩ ፡ ፎርምና ፡ ማስረጃ ።

(፩) አስፈላጊ ፡ የአደራ ፡ ማስቀመጥ ፡ ጕዳይ ፡ ከማናቸውም ፡ ያሠራር ፡ ሥርዐት ፡ ነጻ ፡ ነው ።

(፪) በማናቸውም ፡ ዐይነት ፡ መንገድ ፡ ማስረጃ ፡ ለኅቅረብ ፡ ይቻላል ።

ቊ ፡ ፪፸፯፻፫ ። ስለ ፡ አደራ ፡ ማስቀመጥ ፡ የተሰጠውን ፡ ደንብ ፡ ስለ ፡ ማጽናት ።

ከዚህ ፡ ለሚተርፈው ፡ ጕዳይ ፡ ያስፈላጊ ፡ አደራ ፡ ማስቀመጥ ፡ ሥርዐት ፤ ስለ ፡ አደራ ፡ ማስቀመጥ ፡ ደንብ ፡ በተሰጠው ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ ይመራል ።

ክፍል ፡ ፬ ።

ባለቤቱ ፡ ሳያውቅ ፡ የተገኙ ፡ ዕቃዎች ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ዘንድ ፡ የተቀመጡ ፡ ዕቃዎች ።

ቊ ፡ ፪፸፰፻፬ ። ያግኝው ፡ መብትና ፡ ግዴታ ።

(፩) አንድ ፡ ዕቃ ፡ አግኝቶ ፡ የዚሁ ፡ ዕቃ ፡ ባለይዞታ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፤ ልክ ፡ እንደ ፡ አደራ ፡ ተቀባይ ፡ ሆኖ ፡ የሚቈጠር ፡ ነው ።

(፪) በዚህ ፡ ሕግ ፡ የግል ፡ ባለሀብትነት ፡ በተባለው ፡ አንቀጽ ፡ ለዚህ ፡ ጕዳይ ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ፪፸፱፻፭ ። ሰውዬው ፡ ሳያውቅ ፡ ወይም ፡ ያለ ፡ ፈቃዱ ፡ በአደራ ፡ የተቀመጠ ፡ ዕቃ ።

(፩) ሰውዬው ፡ ሳያውቅ ፡ ወይም ፡ ያለ ፡ ፈቃዱ ፡ አንድ ፡ ዕቃ ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ ተቀምጦ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የአደራ ፡ ማስቀመጥ ፡ ደንብ ፡ ላስቀማጩ ፡ አይረጋለትም ።

(፪) በዚህ ፡ ዐይነት ፡ ይህን ፡ የመሰለውን ፡ ዕቃ ፡ አስቀማጭ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ በማንኛውም ፡ አላፊነት ፡ ተጠያቂ ፡ አይሆንም ። (ማንኛውም ፡ ግዴታ ፡ አይደርስበትም) ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

የዕቃ ፡ ማከማቻ ፡ ቦታ ።

ቊ ፡ ፪፸፰፻፮ ። ትርጓሜ ።

የዕቃ ፡ ማከማቸት ፡ ማለት ፡ ሸቀጦችን ፡ እየተቀበለ ፡ በማከማቻ ፡ ስፍራ ፡ እንዲያስቀምጥ ፡ ከሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ለዚህ ፡ ዐይነት ፡ የንግድ ፡ ሥራ ፡ ፈቃድ ፡ የተሰጠው ፡ ዕቃ ፡ አከማች ፡ የተባለ ፡ ሰው ፡ ይህን ፡

ዕቃ ፡ የገዛው ፡ ወይም ፡ በመያዣ ፡ የተቀበለው ፡ የማከማቻ ፡ ዕቃ ፡ ሰጭ ፡ ተብሎ ፡ ለሚጠራው ፡ ሰው ፡ ጥቅም ፤ ዕቃውን ፡ ተቀብሎ ፡ በማከማቻው ፡ ስፍራ ፡ እንዲያ ስቀምጥለት ፡ በውል ፡ ግዴታ ፡ የሚገባበት ፡ ውል ፡ ማለት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፶፪፻፯ ። የሸቀጡ ፡ መጥፋትና ፡ መበላሸት ።

(፩) ዕቃውን ፡ በማከማቻ ፡ ስፍራ ፡ እንዲያስቀምጥ ፡ የተረከበው ፡ አስቀማጭ ፡ ስለ ፡ ሸቀጡ ፡ መጥፋትና ፡ መበላሸት ፡ አላፊ ፡ ይሆናል ።

(፪) ሸቀጡን ፡ ከመጥፋት ፡ ወይም ፡ ከመበላሸት ፡ ያደረሰው ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ኀይል ፡ መሆኑ ፡ ወይም ፡ በሸቀጡ ፡ ተፈጥሮ ፡ ዐይነትና ፡ ጕድለት ፡ ወይም ፡ ካጠቃለሉ ፡ መጥፎነት ፡ የተነሣ ፡ መሆኑን ፡ ካላስረዳ ፡ በቀር ፡ በአ ላፊነት ፡ ከመጠየቅ ፡ አይድንም ።

ቍ ፡ ፪፻፶፫፻፰ ። ለዕቃ፡ሰጪው ፡ የማስታወቅ ፡ ግዴታ ።

የሸቀጡ ፡ የተፈጥሮ ፡ ጠባይ ፡ የመለወጥ ፡ ነገር ፡ በታየበት ፡ ጊዜ ፡ ሌላ ፡ ዐይ ነት ፡ ጥንቃቄ ፡ እንዲደረግበት ፡ አስፈላጊ ፡ መሆኑን ፡ በዕቃ ፡ መከማቻ ፡ ስፍራ ፡ አስቀማጭ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ለሸቀጥ ፡ ሰጪው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፶፬፻፱ ። ዕቃውን ፡ መልሶ ፡ ስለ ፡ መስጠት ።

(፩) ለሸቀጡ ፡ ማስቀመጥ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ እስኪደርስ ፡ ድረስ ፡ ተረካቢው ፡ በማከማቻ ፡ ስፍራ ፡ ሸቀጡን ፡ ማኖር ፡ አለበት ።

(፪) አስቀማጭ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ያልታሰበ ፡ አጋጣሚ ፡ ነገር ፡ ከደረሰበት ፡ ለሸ ቀጡ ፡ ማስቀመጥ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ከመድረሱ ፡ በፊት ፡ ባለአደራው ፡ ዕቃውን ፡ ለባለቤቱ ፡ መመለስ ፡ ይችላል ፡ በሚለው ፡ ሰበብ ፡ ለመከራከር ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፶፭፻፲ ። ሸቀጡን ፡ ከሌላ ፡ ሸቀጥ ፡ ጋራ ፡ ስለ ፡ ማደባለቅ ።

(፩) ይህ ፡ መብት ፡ ተለይቶና ፡ ተገልጾ ፡ በውሉ ፡ ስምምነት ፡ ላይ ፡ ካልተሰጠው ፡ በቀር ፤ በሸቀጥ ፡ ማከማቻ ፡ ስፍራ ፡ አስቀማጭ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ የተረከባ ቸውን ፡ ዕቃዎች ፡ ተፈጥሮዋቸውና ፡ ዐይነታቸው ፡ ተመሳሳይ ፡ ቢሆንም ፡ ካላቂ ፡ ዕቃዎች ፡ ጋራ ፡ አደባልቆ ፡ ለማስቀመጥ ፡ አይችልም ።

(፪) በእንደዚህ ፡ ያለ ፡ ዐይነት ፡ ሸቀጦች ፡ ተቀላቅለው ፡ በተገኙ ፡ ጊዜ ፡ አደራ ፡ ሰጪው ፡ ተገቢ ፡ የሆኑትን ፡ ከፊል ፡ ድርሻዎች ፡ እንዲሰጡት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) ይህ ፡ ሲሆን ፡ ሸቀጡን ፡ አከማች ፡ የሆነው ፡ ሰው ፤ ለአደራ ፡ ሰጪው ፡ ድር ሻውን ፡ ሌሎችን ፡ ሳይጠይቅ ፡ ሊመልስለት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፯.፷፻፲፭ ። የሸቀጥ ፡ ሽያጭ ።

(፩) በስምምነታቸው ፡ ላይ ፡ የተመለከተው ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ ካለፈ ፡ አደራ ፡ ሰጪው ፡ ሸቀጡን ፡ ሳይወስድ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሸቀጥ ፡ አስቀማጩ ፡ ማስታወቂያ ፡ ከሰጠው ፡ በኋላ ፡ ሸቀጦቹን ፡ ለመሸጥ ፡ ይችላል ።

(፪) በስምምነቱ ፡ ላይ ፡ ማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ሳይወሰን ፡ ቀርቶ ፡ ሸቀጡ ፡ በአደራ፡ ከተቀመጠ ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ ባለፈውም ፡ ጊዜ ፡ የዚሁ ፡ ዐይነት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፫) እንዲሁም ፡ ደግሞ ፡ ሸቀጦቹ ፡ የመበላሸት ፡ አደጋ ፡ ይደርስባቸዋል ፡ ተብሎ ፡ የሚያሠጉ ፡ ሆነው ፡ የተገኙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሊሸጣቸው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፯.፷፻፲፮ ። የዋጋው ፡ አወሳሰድ ።

ሸቀጡን ፡ ለመሸጥ ፡ የተደረገው ፡ ወጪና ፡ ለአስቀማጩ ፡ ሊከፈለው ፡ የሚገባው ፡ ሌላው ፡ ሒሳብ ፡ ተቀናሽ ፡ ሆኖ ፡ ዕቃው ፡ የተሸጠበት ፡ ዋጋ ፡ ለባለመብቶቹ ፡ ተቀማጭ ፡ ሆኖ ፡ መቄየት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፯.፷፻፲፯ ። ደረሰኝና ፡ የመያዣ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ።

(፩) አደራ ፡ ሰጪው ፡ በማከማቻ ፡ ስፍራ ፡ ላስቀመጠው ፡ ሸቀጥ ፡ ደረሰኝ ፡ የጠየቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተቀባዩ ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

(፪) በደረሰኙ ፡ ላይ ፡ የተጻፈው ፡ ሁሉ ፡ ያለበት ፡ የመያዣ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ከደረሰኙ ፡ ጋራ ፡ ተያይዞ ፡ መሰጠት ፡ አለበት ።

(፫) ደረሰኙና ፡ ይህ ፡ የመያዣ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፤ ከሸቀጥ ፡ ተረካቢው ፡ እጅ ፡ ተቀማጭ ፡ ሊሆን ፡ ከሚገባው ፡ አንድ ፡ ቀሪና ፡ ሂያጅ ፡ ካለው ፡ ደብተር ፡ ላይ ፡ ተጎርዶ ፡ ላስረካቢው ፡ ይሰጣል ።

ቍ ፡ ፱፯.፷፻፳፩ ። በደረሰኙና ፡ በመያዣ ፡ ማስቀመጫውም ፡ የምስክር ፡ ወረቀቶች ፡ ላይ ፡ የሚጸፍ ፡ ዝርዝር ።

በደረሰኙና ፡ በመያዣ ፡ ማስቀመጫው ፡ የምስክር ፡ ወረቀቶች ፡ ላይ ፡ ሊመለከት ባቸው ፡ የሚገባው ፡ —

(ሀ) የአስቀማጩ ፡ ስምና ፡ የአባት ፡ ስም ፤ ወይም ፡ የማኅበሩ ፡ ስም ፡ ዋና ፡ መኖሪያው ፤

(ለ) የማከማቻው ፡ ቤት ፡ ያለበት ፡ ስፍራ ፤

(ሐ) በተከማችነት ፡ የተሰጡት ፡ ሸቀጦች ፡ ዐይነትና ፡ የተፈጥሮ ፡ ጠባይ ፡ እንዲሁም፡ተለይተው፡ሊገለጹ ፡ የሚቻልበት ፡ ዝርዝር፡ ማመልከቻ፡ሁሉ ፤

(መ) ስለ ፡ ንግድ ፡ ዕቃ ፡ የጉምሩክ ፡ ቀረጥ ፡ ተከፍሎ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ዕቃዎቹም ፡ አሹራንስ ፡ የተከፈሉባቸው ፡ መሆኑ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፸፯፻፲፭ ። በነዚህ ፡ ሰነዶች ፡ ተጠቃሚዎች ።

(፩) የደረሰኝና ፡ የመያዣ ፡ ማስቀመጫው ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ በአስረካቢው ፡ ወይም ፡ ይኸው ፡ አስረካቢው ፡ ለእገሌ ፡ ይሰጥልኝ ፡ ብሎ ፡ ባመለከተው ፡ በሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ስም ፡ ተጽፈው ፡ ሊሰጡ ፡ ይቻላል ።

(፪) አባሪ ፡ በመሆንም ፡ ሆነ ፡ በመነጣጠል ፡ በነዚህ ፡ ሰነዶች ፡ ጀርባ ፡ ላይ ፡ ተፈርሞባቸው ፡ ለሌላ ፡ እንዲተላለፉ ፡ ለማድረግ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፱፸፯፻፲፮ ። የሁለቱ ፡ ሰነዶች ፡ ባለይዞታ ፡ መብት ።

(፩) የደረሰኝና ፡ የማያዣውን ፡ ማስቀመጫ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ሰነዶች ፡ ሁለቱንም ፡ ባንድነት ፡ የያዘ ፡ ሰው ፤ በሽቀጥ ፡ ማከማቻ ፡ ቦታ ፡ የተቀመጡት ፡ ዕቃዎች ፡ እንዲሰጡት ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ እነዚህ ፡ ዕቃዎች ፡ በራሱ ፡ ኪሣራ ፡ ቡብዙ ፡ ክፍል ፡ እንዲመደቡና ፡ ለእነዚህም ፡ ለያንዳንዱ ፡ ብዙ ፡ መደቦች ፡ ዕቃ ፡ ተቀባዩ ፡ በመጀመሪያው ፡ ደረሰኝና ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ሰነድ ፡ ምትክ ፡ አንዳንድ ፡ ልዩ ፡ ደረሰኝና ፡ አንዳንድ ፡ የመያዣ ፡ ማስቀመጥ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ እንዲሰጠው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፸፯፻፲፯ ። የመያዣ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ባለይዞታ ፡ መብት ።

የመያዣ ፡ የምስክር ፡ ወረቀቱ ፡ ሰነድ ፡ ብቻ ፡ ባለይዞታ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ዕቃ ፡ አስቀማጩ ፡ ዘንድ ፡ በተቀመጡት ፡ የንግድ ፡ ዕቃዎች ፡ ላይ ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፱፸፯፻፲፰ ። የመያዣውን ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

(፩) በመያዣው ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ሰነድ ፡ ጀርባ ፡ ላይ ፡ በመጀመሪያ ፡ የማስተላለፍ ፡ ጽሑፍ ፡ በሚመለከትበት ፡ ጊዜ ፡ የዕዳውን ፡ ልክና ፡ ወለዱን ፡ እንዲሁም ፡ የሚከፈልበትን ፡ ቀን ፡ ለይቶ ፡ ማመልከት ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

(፪) በመያዣው ፡ ወረቀት ፡ በጀርባው ፡ የመጻፍ ፡ ዝርዝር ፡ መግለጫና ፡ የዚሁኑ ፡ ዝርዝር ፡ የማመልከቱ ፡ ጽሑፍ ፡ በደረሰኙ ፡ ላይ ፡ ተደርጎ ፡ የዚሁ ፡ ጽሑፍ ፡ ተጠቃሚ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ እንዲፈርምበት ፡ ያስፈልጋል ።

ቍ ፡ ፱፸፯፻፲፱ ። ተገቢውን ፡ መግለጫ ፡ ስላለማመልከት ።

(፩) በመያዣ ፡ መስጫው ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ጀርባ ፡ ላይ ፡ የተደረገው ፡ ጽሑፍ ፡ በዕዳ ፡ ተጠይቆ ፡ እንዲከፈል ፡ የሚገባውን ፡ የገንዘብ ፡ ልክ ፡ ወስኖ ፡ ያላመለከተ ፡ ሲሆን ፡ በማከማቻው ፡ ስፍራ ፡ ተቀማጭ ፡ የሆኑት ፡ ዕቃዎች ፡ በሙሉ ፡ ግምታቸውና ፡ ሙሉ ፡ ዋጋቸው ፡ ለተጠያቂው ፡ ዕዳ ፡ ዋስትና ፡ እንደ ፡ ተሰጡ ፡ ያህል ፡ ይቈጠራሉ ።

(፪) ደረሰኙ ፡ በስሙ ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ የዚሁ ፡ ደረሰኝ ፡ ባለይዞታ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ሊከፈል ፡ የማይገባውን ፡ ገንዘብ ፡ ከፍሎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በመ

ጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡ በደረሰኙ ፡ ጀርባ ፡ በጻፈው ፡ ሰውና ፡ በክፉ ፡ ልቡና ፡ የመ ያዣ ፡ ዕቃውን ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ባለይዞታ ፡ በሆነው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ክሱን ፡ አቅርቦ ፡ ሊቃወም ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፱፫ኟ፱ኧ ። የደረሰኙ ፡ ሰነድ ፡ ባለይዞታ ፡ መብት ።

(ፈ) የዕቃው ፡ ደረሰኝ ፡ ሰነድ ፡ ብቻ ፡ ባለይዞታ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፤ በዕቃ ፡ ማከ ማቻ ፡ ስፍራ ፡ የተቀመጡትን ፡ የንግድ ፡ ዕቃዎች ፡ የመመርመር ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ለዕቃ ፡ ማስቀመጡ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ሲፈጸም ፡ ዕቃውን ፡ በመያዣ ፡ ስም ፡ ለያዘው ፡ ሰው ፡ የሚገባውን ፡ ገንዘብ ፡ ለዕቃ ፡ ተረካቢው ፡ ወይም ፡ ለትእዛዝ ፡ ባለአደራው ፡ በመስጠት ፡ በማከማቻው ፡ ስፍራ ፡ የተቀመጡ ትን ፡ ዕቃዎች ፡ ለመውሰድ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፱፫ኟ፱ፘ ። መያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ ዕቃውን ፡ ስለ ፡ መሸጡ ።

(ፈ) የመያዣው ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ባለይዞታ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ሊከፈለው ፡ የሚገባውን ፡ ገንዘብ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ሳይከፈለው ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ስለ ፡ ንግድ ፡ ወረቀቶች ፡ በሕግ ፡ በተወሰነው ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ ያለመክፈሉን ፡ መግለጫ ፡ (ፕሮቴ) ፡ አቅርቦ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለመክፈያው ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ባለፈ ፡ በስምንተኛው ፡ ቀን ፡ በማከማቻው ፡ ስፍራ ፡ የተቀመጡትን ፡ ዕቃዎች ፡ ለመሸጥ ፡ ይችላል ።

(፪) የመያዣው ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ባለይዞታ ፡ የሆነው ፡ የሚጠይቀውን ፡ ሒሳብ ፡ በገዛ ፡ ፈቃዱ ፡ የከፈለ ፡ በዚሁ ፡ በምስክር ፡ ወረቀት ፡ ጀርባ ፡ ፈራሚ ፡ በዚህኛው ፡ መብት ፡ ተተክቶ ፡ የከፈለውን ፡ ገንዘብ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(ፎ) ዕዳው ፡ እንዲከፈል ፡ የተወሰነው ፡ ዘመን ፡ ካለፈ ፡ ከስምንት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ የሸቀጦችን ፡ ሽያጭ ፡ ለማከናውን ፡ መብት ፡ አለው ።

ቊ ፡ ፱፫ኟ፱ፚ ። በማከማቻ ፡ ስፍራ ፡ የተቀመጡት ፡ ሸቀጦች ፡ መሸጥ ።

ሸቀጦችን ፡ ተረካቢ ፡ የሆነው ፡ ወይም ፡ የመያዣው ፡ የምስክር ፡ ሰነድ ፡ ባለ ይዞታ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ተይዘው ፡ በማከማቻው ፡ ስፍራ ፡ የተቀመጡትን ፡ ሸቀ ጦች ፡ በሚያሸጥበት ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጉዳይ ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ ስለ ፡ መያዣ ፡ ዕቃ ፡ ደንብ ፡ በተመለከተው ፡ ምዕራፍ ፡ ላይ ፡ በተሰጠው ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ ያሻሻጡ ፡ ሥርዐት ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፱፫ኟ፱፛ ። በሰነዱ ፡ ጀርባ ፡ የፈረሙትን ፡ ስለ ፡ መጠየቅ ።

(ፈ) የመያዣው ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ባለይዞታ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ የያዛቸውን ፡ ሸቀ ጦች ፡ ሽያጭ ፡ ከመፈጸሙ ፡ በፊት ፡ በምስክር ፡ ወረቀት ፡ ጀርባ ፡ የፈረሙ ትን ፡ ሰዎች ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

BACK

(፪) በምስክር ፡ ወረቀት ፡ ጀርባ ፡ ተከታታይ ፡ ፈራሚዎች ፡ በሆኑት ፡ ላይ ፡ ጥያቄ ፡ ለማቅረብ ፡ የሚቻልበት ፡ የጊዜ ፡ አወሳሰን ፡ ደንብ ፡ ስለ ፡ ንግድ ፡ ወረቀት ፡ በተወሰነው ፡ ድንጋጌ ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ተመለከተው ፡ ነው ።

(፫) ጊዜውም ፡ መታሰብ ፡ የሚጀምረው ፡ ሸቀጡ ፡ ከተሸጡበት ፡ ቀን ፡ አን ሥቶ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፷፬ ። በደንብ ፡ የታዘዘውን ፡ ሥርዐት ፡ (ፎርማሊቴ) ፡ ስለ ፡ ለመፈጸም ።

(፩) የመያዣው ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ባለይዞታ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፤ የሚጠይቀው ፤ ሒሳብ ፡ እንዲከፈለው ፡ የተወሰነለት ፡ ጊዜ ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ ያለ ፡ መከፈሉን ፡ መግለጫ ፡ (ፕሮቴ) ፡ ካላቀረበ ፡ ወይም ፡ ባቀረበ ፡ ባሥራ ፡ አምስቱ ፡ ቀን ፡ ውስጥ ፡ ሸቀጡቹ ፡ እንዲሸጡ ፡ ለማድረግ ፡ አስፈላጊውን ፡ ሥርዐት ፡ ካልጀ መረ ፡ በቀር ፡ በሰነዱ ፡ ጀርባ ፡ በፈረሙት ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ ሊያቀርብ ፡ የሚች ለውን ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ ያጣል ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ በደረሰኙ ፡ ሰነድ ፡ ጀርባ ፡ የፈረሙትንና ፡ ባለዕዳውን ፡ ስለ ፡ መጠየቅ ፡ ያለውን ፡ መብት ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ ይቈያል ።

(፫) ይህን ፡ ጥያቄ ፡ ስለ ፡ ማቅረብ ፡ የተወሰነው ፡ ይርጋ ፡ ዘመን ፡ የሚጸናው ፡ እስከ ፡ ሦስት ፡ ዓመት ፡ ነው ።

ምዕራፍ ፡ ፮ ።

ስለ ፡ መያዣ ፡ ውል ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ መያዣ ፡ ውል ፡ በጠቅላላው ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

የሚጸናባቸው ፡ ሁኔታዎች ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፷፭ ። የመያዣ ፡ ውል ፡ ትርጓሜ ።

(፩) የመያዣ ፡ ውል ፡ ማለት ፡ አንድ ፡ ባለዕዳ ፤ በባለገንዘቡ ፡ በኩል ፡ የገባውን ፡ ግዴታ ፡ ለመፈጸም ፡ መቻሉን ፡ በማረጋገጥ ፡ መያዣ ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራ ውን ፡ ዕቃ ፡ ለመስጠት ፡ የሚገደድበት ፡ ውል ፡ ማለት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፷፮ ። መያዣ ፡ ሰጪው ።

ለሌላው ፡ ሰው ፡ ዕዳ ፡ ዋስ ፡ እንዲሆን ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ከባለገንዘቡ ፡ ጋራ ፡ የመ ያዣውን ፡ ውል ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፻፶፪ ። ዋስትና ፡ የተሰጠበት ፡ ዕዳ ።

ወደፊት ፡ ስለሚፈጸም ፡ ግዴታ ፡ ወይም ፡ ሁኔታ ፡ ስላለበት ፡ ግዴታ ፡ በመያዣ ፡ ውል ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፻፶፫ ። የአሠራሩ ፡ ሁኔታ ፡ ፎርም ።

(፩) ዋስትና ፡ የተሰጠበት ፡ ግዴታ ፡ ከፍተኛው ፡ ገንዘብ ፡ ምን ፡ ያህል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በማንኛቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ቢሆን ፡ በግልጽ ፡ ተጠንቅቆ ፡ በመያዣው ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ መመልከት ፡ ይገባዋል ። ይህ ፡ ካልሆነ ፡ ግን ፡ ውሉ ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

(፪) የመያዣው ፡ ውል ፡ ከ፭፻ ፡ ብር ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ በጽሑፍ ፡ ካልተደረገና ፡ ይኸውም ፡ ጽሑፍ ፡ እርግጠኛ ፡ ቀን ፡ ካገኘበት ፡ ዘመን ፡ ጀምሮ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አይጸናም ።

ቊ ፡ ፪፻፶፬ ። በመያዣ ፡ የተሰጠ ፡ ነገር ።

(፩) በመያዣነት ፡ የሚሰጠው ፡ አንድ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረት ፤ ወይም ፡ በጠቅላላው ፡ ዕቃ ፡ ተብለው ፡ ከሚጠሩ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረቶች ፡ አንዱ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ ሰነድ ፡ ወይም ፡ ባንድ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ያለ ፡ የመብት ፡ መጠየቂያ ፡ ሰነድ ፡ ለመሆን ፡ ይችላል ።

(፪) ተለያይቶ ፡ በአደባባይ ፡ በሐራጅ ፡ ለመሸጥ ፡ የሚቻል ፡ ነገር ፡ መሆን ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፻፶፭ ። መያዣው ፡ በባለገንዘቡ ፡ እጅ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) በዕቃው ፡ ለማዘዝ ፡ የሚያስችሉት ፡ ሰነዶች ፡ ከተሰጡት ፤ ባለገንዘቡ ፡ መያዣውን ፡ እጅ ፡ እንዳደረገ ፡ ያህል ፡ ይቈጠራል ።

(፪) እንዲሁም ፡ በማከማቻው ፡ ስፍራ ፡ የተቀመጠው ፡ የሸቀጥ ፡ መያዣ ፡ ምስክር ፡ ወረቀት ፡ ወይም ፡ የሸቀጡ ፡ መላኪያ ፡ ሸኝ ፡ ደብዳቤ ፤ ወይም ፡ በጉዞ ፡ ላይ ፡ ያሉትን ፡ የተጫኑ ፡ ሸቀጦች ፡ የሚያመለክተው ፡ መሸኛ ፡ ወረቀት ፡ በስተጀርባው ፡ በባለገንዘቡ ፡ ስም ፡ ተጽፎ ፡ ከተሰጠው ፡ መያዣው ፡ በእጁ ፡ እንዳለ ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

ቊ ፡ ፪፻፶፮ ። በተዋዋዮቹ ፡ ስምምነት ፡ መያዣው ፡ በሦስተኛ ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ ስለ ፡ መቀመጡ ።

(፩) መያዣው ፡ በሦስተኛ ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ እንዲቀመጥ ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ሊስማሙ ፡ ይችላሉ ።

(፪) የሦስተኛ ፡ ወገን ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ ስለ ፡ አደራ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ዕቃ ፡ ማከማቻ ፡ በወጣው ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ ይከናወናሉ ።

ቍ ፡ ፱፺፰፻፱፱ ። መያዣው ፡ በባለዕዳው ፡ እጅ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) በሕጉ ፡ ላይ ፡ ተገልጾ ፡ ካልተፈቀደ ፡ በቀር ፡ በመያዣ ፡ ተሰጥቶ ፡ ተይዞዋል ፡ የተባለው ፡ ዕቃ ፡ ከባለዕዳው ፡ እጅ ፡ ሳይወጣ ፡ በመያዣ ፡ እንደ ፡ ተሰጠ ፡ ሆኖ ፡ ሊቈጠር ፡ አይችልም ።

(፪) በሕግ ፡ ከተፈቀደው ፡ በቀር ፡ መያዣው ፡ በባለዕዳው ፡ እጅ ፡ ይሆናል ፡ ብለው ፡ ቢዋዋሉ ፡ ውሉ ፡ አይጸናም ።

ቍ ፡ ፱፺፰፻፲ ። የመያዣ ፡ ውል ፡ አፈጻጸም ፡ ደንብ ።

(፩) የመያዣ ፡ አሰጣጥን ፡ ውል ፡ የሚመለከቱ ፡ የውል ፡ አፈጻጸም ፡ ደንቦች ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ላይ ፡ ከተሰጠው ፡ ድንጋጌ ፡ በቀር ፡ ስለ ፡ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ውል ፡ አጻጻፍና ፡ አፈጻጸም ፡ በሚሰጥ ፡ ልዩ ፡ ደንብ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ መያዣ ፡ እየ ተቀበሉ ፡ እንዲያበድሩ ፡ ተፈቅዶላቸው ፡ ስለሚቋቋሙ ፡ ማኅበሮች ፡ በሚ ወጣ ፡ ልዩ ፡ ደንብ ፡ ውስጥ ፡ ገብቶ ፡ የሚደነገግ ፡ ጕዳይ ፡ ነው ።

(፪) በማከማቻ ፡ ስፍራ ፡ በተቀመጡት ፡ ሸቀጦች ፡ ስለ ፡ መዋዋል ፡ ጕዳይ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ በማከማቻ ፡ ስፍራ ፡ ስለሚቀመጥ ፡ ዕቃ ፡ በሚለው ፡ ምዕራፍ ፡ ውስጥ ፡ ተነግሮአል ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ (፪) ።

የመያዣ ፡ ሰጪው ፡ መብትና ፡ ግዴታ ።

ቍ ፡ ፱፺፰፻፳፪ ። የመያዣው ፡ ዕቃ ፡ ባለሀብት ።

(፩) በመያዣው ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ባለመብት ፡ የሚሆነውን ፡ ለይተው ፡ ካልተዋዋሉ ፡ በቀር ፡ አስያዡ ፡ በመያዣነት ፡ ለሰጠው ፡ ዕቃ ፡ ባለቤት ፡ ሆኖ ፡ የመቈየት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) በዚህም ፡ መብቱ ፡ እንደ ፡ ፈቀደው ፡ ሊያዝበት ፡ በተለየም ፡ መያዣውን ፡ ሊሸጠው ፡ ወይም ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ተተኪ ፡ መያዣ ፡ አድርጎ ፡ አሳልፎ ፡ ሊያ ሲዘው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፺፰፻፳፫ ። መያዣውን ፡ ለመጠበቅና ፡ በመልካም ፡ ለመያዝ ፡ የሚደረግ ፡ ወጪ ።

ዕቃውን ፡ በመያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ የያዘውን ፡ ዕቃ ፡ ለመጠበቅና ፡ በመልካም ፡ ሁኔታ ፡ ለመያዝ ፡ ያደረገውን ፡ ወጪ ፡ አሲያዡ ፡ መክፈል ፡ አለ በት ።

ቍ ፡ ፱፺፰፻፳፬ ። ባለገንዘቡ ፡ የሚያደርገው ፡ ከመጠን ፡ ማለፍ ።

ዕቃውን ፡ በመያዣ ፡ ስም ፡ የተረከበው ፡ ባለገንዘብ ፡ በመያዣው ፡ ላይ ፡ መብቱ ፡ ከሚፈቅድለት ፡ በማለፍ ፡ አላገባብ ፡ ሠርቶ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለ ዕዳው ፡ የመያዣው ፡ ዕቃ ፡ ከባለገንዘቡ ፡ እጅ ፡ ወጥቶ ፡ የትእዛዝ ፡ ባላደራ ፡ በሆነ ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ ተዛውሮ ፡ እንዲቀመጥ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፯ ። ዕዳውን ፡ አስቀድሞ ፡ ስለ ፡ መክፈል ።

(፩) ዕቃ ፡ አስያዥ ፡ የሆነው ፡ ባለዕዳው ፡ ዕቃው ፡ የተያዘበትን ፡ ገንዘብ ፡ በማና ቸውም ፡ ጊዜ ፡ በመክፈል ፡ የተያዘው ፡ ዕቃ ፡ እንዲመለስለት ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ይህን ፡ ደንብ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ሁሉ ፡ አይጸናም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፰ ። ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ የሰጠው ፡ መያዣ ።

(፩) መያዣውን ፡ የሰጠው ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የማስያዙ ፡ ጉዳይ ፡ ከተፈጸመ ፡ በኋላ ፡ በባለገንዘቡና ፡ በባለዕዳው ፡ መካከል ፡ የተደረገው ፡ ውል ፡ የዚህን ፡ የዕቃ ፡ አስያዥን ፡ ሁኔታ ፡ ሊያብስበት ፡ (ሊጎዳው) ፡ አይችልም ።

(፪) ዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ በዚህ ፡ አልከራከርም ፡ ብሎ ፡ ነበር ፡ በማለት ፡ ለመቃ ወም ፡ ሳይቻል ፡ ባለዕዳው ፡ ሊከራከርበት ፡ የሚገባውን ፡ መብት ፡ ሁሉ ፡ መያዣ ፡ የሰጠው ፡ ሰው ፡ ሊከራከርበት ፡ ይችላል ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ።

ዕቃውን ፡ የያዘ ፡ የባለገንዘብ ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፸፱ ። ጠቅላላ ፡ መሠረቱ ።

(፩) መያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ በባለዕዳው ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ ለሌሎቹ ፡ ባለ ገንዘቦች ፡ ያላቸው ፡ መብት ፡ ለሱም ፡ ይኖረዋል ።

(፪) ከዚህም ፡ በቀር ፡ የመያዣውን ፡ ዕቃ ፡ ስለሚመለከተው ፡ ነገር ፡ በዚህ ፡ ምዕ ራፍ ፡ ላይ ፡ የተገለጸው ፡ ልዩ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፹ ። የመያዣው ፡ ዕቃ ፡ አገልግሎት ።

መያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ መያዣ ፡ ሰጪው ፡ ባለዕዳ ፡ ካልፈቀደለት ፡ ወይም ፡ ለተያዘው ፡ ዕቃ ፡ አጠባበቅ ፡ አገልግሎት ፡ ፍጹም ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ ካልተገኘ ፡ በቀር ፡ በተያዘው ፡ ዕቃ ፡ ለመገልገል ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፹፩ ። የመያዣው ፡ ፍሬ ።

(፩) መያዣው ፡ ፍሬ ፡ የሚሰጥ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ፍሬውን ፡ መሰብሰብ ፡ የሚገባቸው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ወይም ፡ ጠባቂው ፡ ናቸው ።

(፪) መያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ ከመያዣው ፡ ለተገኘ ፡ ፍሬ ፡ ባለሀብት ፡ ይሆናል ።

(፫) መያዣው ፡ የሚሰጠው ፡ ፍሬ ፡ በቅደም ፡ ተከተል ፡ ለጥበቃውና ፡ ለአያያዙ ፡ ለተደረገው ፡ ወጪ ፡ መያዣው ፡ ለተያዘበት ፡ ገንዘብ ፡ ወለድ ፡ ለዋናውም ፡ ገንዘብ ፡ እየታሰበ ፡ ይቀነሳል ።

BACK

ቊ ፡ ፪፻፸፮፻፸፪ ። የእጅ ፡ ክስ ።

(፩) መያዣውን ፡ የተቀበለ ፡ ባለገንዘብ ፡ ስለ ፡ መያዣው ፡ የእጅ ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ይችላል ።

(፪) መያዣውን ፡ የሚጠብቀው ፡ ሰው ፡ ይህንን ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆ ነበት ፡ ምክንያት ፡ ለባለገንዘቡና ፡ መያዣውን ፡ ለሰጠው ፡ ሰው ፡ ሳይዘገይ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፻፸፯፻፸፫ ። መያዣው ፡ የኔ ፡ ነው ፡ ስለሚል ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ።

መያዣ ፡ የተቀበለ ፡ ባለገንዘብ ፡ ይህን ፡ መያዣ ፡ የተቀበለው ፡ የባለቤት ነት ፡ መብት ፡ ከሌለው ፡ ሰው ፡ ላይም ፡ ቢሆን ፡ እንኳ ፤ የመያዣው ፡ ውል ፡ በሚ ሰጠው ፡ መብት ፡ ሊሠራበት ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፻፸፰፻፸፬ ። ልዩነት ።

ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ የመያዣው ፡ ባለቤት ፤ የመያዣው ፡ ውል ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ መያዣውን ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፤ መያዣ ፡ ሰጪው ፡ የባለቤትነት ፡ መብት ፡ የሌለውና ፡ ውል ፡ ለማድረግ ፡ የማይችል ፡ መሆኑን ፡ እያወቀ ፡ ወይም ፡ ሊያውቅ ፡ ሲገባው ፡ የያዘ ፡ መሆኑን ፡ ካስረዳ ፡ የተያዘውን ፡ ዕቃ ፡ መልሶ ፡ ለመውሰድ ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ደግሞ ፡ ዕቃው ፡ በዋስትና ፡ የተያዘበትን ፡ ዕዳ ፡ በመክፈል ፡ መልሶ ፡ ለመውሰድ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቊ ፡ ፪፻፸፱፻፸፭ ። መያዣውን ፡ ስለ ፡ መመለስ ።

(፩) ገንዘቡ ፡ በመከፈሉ ፡ ወይም ፡ በማንኛውም ፡ ሌላ ፡ ምክንያት ፡ የመያዣው ፡ ውል ፡ ሲያልቅ ፡ መያዣውን ፡ የተቀበለ ፡ ባለገንዘብ ፡ ለዕቃ ፡ አስያዡ ፡ ወይም ፡ እርሱ ፡ ይቀበልልኝ ፡ ላለው ፡ ሰው ፡ ዕቃውን ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

(፪) መያዣውን ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ መያዣ ፡ የሆነውን ፡ ዕቃ ፡ እስኪመ ልስ ፡ ድረስ ፡ በአንድ ፡ ዕቃ ፡ ጥቅም ፡ በሚያገኝ ፡ ባለይዞታ ፡ ላይ ፡ በሚፈጸመው ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ ስለዕቃው ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ፡ አላፊ ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ፪፻፹፻፸፮ ። ይዞ ፡ የማቈየት ፡ መብት ።

በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ላይ ፡ በተወሰነው ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ መያዣውን ፡ የተ ቀበለ ፡ ባለገንዘብ ፡ ሊከፈለው ፡ የሚገባው ፡ ሁሉ ፡ በሙሉ ፡ እስኪከፈለው ፡ ድረስ ፡ የመያዣውን ፡ ዕቃ ፡ በእጁ ፡ የማቈየት ፡ መብት ፡ አለው ።

ቊ ፡ ፪፻፹፩፻፸፯ ። የመያዣው ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ።

መያዣውን ፡ ተረክቦ ፡ የሚጠብቀው ፡ ባለገንዘቡ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚህ ፡ አን ቀጽ ፡ በተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፤ ስለ ፡ መያዣው ፡ መጥፋትና ፡ በመበላሸት ፡ አላፊ ፡ የሚሆነው ፡ ራሱ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፻፯ ። ስለ ፡ ዕቃ ፡ መተካት ።

መያዣው ፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ቢጠፋ ፡ ወይም ፡ ቢበላሽ ፤ መያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ መብት ፡ የሚተካው ፤ ስለ ፡ ዕቃው ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ፡ አላፊ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ሊከፍል ፡ በሚገባው ፡ ኪሣራ ፤ ወይም ፡ የዕቃውን ፡ አሱራንስ ፡ ያደረገው ፡ በሚከፍለው ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ ዕቃውን ፡ የወሰደው ፡ ባለሥልጣን ፡ ሊከፍለው ፡ በሚገባው ፡ ገንዘብ ፡ ነው ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

የመያዣ ፡ ውል ፡ የሚቀርበት ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፻፱ ። ውሉ ፡ በተጨማሪ ፡ ዐይነት ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

ዕቃው ፡ የተያዘበት ፡ የዋስትና ፡ ዕዳ ፡ የተፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የመያዣው ፡ ውል ፡ ቀሪ ፡ ሆኖ ፡ የተያዘውም ፡ ዕቃ ፡ ላስያዙ ፡ ይመለሳል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፼ ። መያዣው ፡ የማይከፋፈል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

የብድሩ ፡ ገንዘብና ፡ የመያዣው ፡ ዕቃ ፡ ለመከፋፈል ፡ የሚችል ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፤ መያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ ሊከፈለው ፡ የሚገባው ፡ ነገር ፡ በሙሉ ፡ ካልተከፈለው ፡ በቀር ፡ መያዣውን ፡ በሙሉም ፡ ሆነ ፡ በከፊል ፡ እንዲመልስ ፡ አይገደድም ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ።

የመያዣ ፡ ውል ፡ አፈጻጸም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፻፩ ። መያዣን ፡ ይዞ ፡ ለመቅረት ፡ ስለሚደረግ ፡ ስምምነት ።

(፩) ዕዳው ፡ በሚከፈልበት ፡ ቀን ፡ ባለዕዳው ፡ ሳይከፍል ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ባለገንዘቡ ፡ በሕጉ ፡ የተደነገገውን ፡ ሥርዐት ፡ ፎርማሊቴ ፡ ሳይፈጽም ፡ መያዣውን ፡ መሸጥ ፡ ወይም ፡ ለራሱ ፡ ማስቀረት ፡ ይችላል ፡ ብለው ፡ ቢስማሙ ፤ ስምምነቱ ፡ መያዣው ፡ ከተሰጠበት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ ቢሆንም ፡ አይጸናም ።

(፪) ለዕዳው ፡ መክፈያ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ከደረሰ ፡ በኋላ ፡ ግን ፡ ባለዕዳው ፡ ለባለገንዘቡ ፡ ስለ ፡ ገንዘቡ ፡ ምትክ ፡ መያዣውን ፡ እንዲለቅ ፡ ሊስማሙ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፻፪ ። የመያዣው ፡ ውል ፡ ለሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መቃወሚያ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) የመያዣው ፡ ውል ፡ ለሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መቃወሚያ ፡ ለመሆን ፡ እንዲችል ፡ ባለገንዘቡ ፡ በመያዣው ፡ ላይ ፡ መብት ፡ አለኝ ፡ በሚልበት ፡ ጊዜ ፡ መያዣው ፡ በባለገንዘቡ ፡ ወይም ፡ ተዋዋዮቹ ፡ በመረጡት ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ እንዲገኝ ፡ ያስፈልጋል ።

(፪) በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጊዜ ፤ የዕዳ ፡ ዋስትና ፡ መያዣ ፡ የሆነው ፡ ዕቃ ፡ ከባለዕዳው ፡ እጅ ፡ ካልወጣ ፤ ወይም ፡ በባለገንዘቡ ፡ ፈቃድ ፡ ከባለዕዳው ፡ እጅ ፡ ተመልሶ ፡ ከገባ ፤ ወይም ፡ ደግሞ ፡ ባለገንዘቡ ፡ አምጣ ፡ ብሎ ፡ ለመጠየቅ ፡

BACK

መብት ፡ በሌለው ፡ በሦስተኛ ፡ ወገን ፡ እጅ ፡ የሚገኝ ፡ ከሆነ ፡ የመያዣው ፡ ውል ፡ ምንም ፡ ዐይነት ፡ ዋጋ ፡ ሊሰጥ ፡ አይችልም ።

ቍ፡ ፱፺፰፻፱፫ ። ስለ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ አሰጣጥ ።

(፩) መያዣውን ፡ የያዘው ፡ ባለገንዘብ ፡ የያዘውን ፡ ዕቃ ፡ ከመሸጡ ፡ በፊት ፡ አስያዡ ፡ ባለዕዳ ፡ የገባውን ፡ ግዴታ ፡ እንዲፈጽም ፡ ሳይፈጽም ፡ ቢቀር ፡ ግን ፡ ዕቃውን ፡ የሚያሸጥበት ፡ መሆኑን ፡ አስቀድሞ ፡ በማስጠንቀቅ ፡ ማስታወቂያ ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

(፪) የዚህም ፡ ዐይነት ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ መያዣውን ፡ ሰጭ ፡ ለሆነው ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ሊሰጠው ፡ ይገባል ።

ቍ ፡ ፱፺፰፻፱፬ ። የመያዣው ፡ መሸጥ ።

(፩) ማስጠንቀቂያው ፡ ከተሰጠበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ እስከ ፡ ተከታዩ ፡ ስምንት ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ ማንኛውም ፡ መቃወሚያ ፡ ሳይቀርብ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የቀረበው ፡ መቃወሚያ ፡ መሠረት ፡ የሌለው ፡ መሆኑ ፡ የታወቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለገንዘቡ ፡ መያዣውን ፡ በአደባባይ ፡ በሐራጅ ፡ ለማሸጥ ፡ ይችላል።

(፪) መያዣ ፡ የሆነው ፡ ነገር ፡ በሕግ ፡ ወይም ፡ በዕለት ፡ ገበያ ፡ የተወሰነ ፡ ዋጋ ፡ እንዳለው ፡ ይህን ፡ የመሰለውን ፡ ዕቃ ፡ እንዲሸጥ ፡ በተፈቀደለት ፡ ሰው ፡ አማካይነት ፡ ዕቃው ፡ እንዲሸጥ ፡ ለማድረግ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፱፺፰፻፱፭ ። ዳኞች ፡ የሚያደርጉት ፡ አወሳሰን ።

መያዣ ፡ ሰጪው ፡ መቃወሚያ ፡ አቅርቦላቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ የመያዣው ፡ ዋጋ ፡ የባለገንዘቡን ፡ ዕዳ ፡ ለመክፈል ፡ የሚበቃውን ፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ዕቃ ፡ እንዲሸጥና ፡ ዕዳው ፡ እንዲከፈል ፡ የባለገንዘቡን ፡ መብት ፡ በዚሁ ፡ ብቻ ፡ ሊወስኑበት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፱፺፰፻፱፮ ። መያዣው ፡ ለገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ (ለባለገንዘቡ) ፡ የሚሰጥበት ፡ ሁኔታ ።

ባለገንዘቡ ፡ ስለ ፡ ገንዘቡ ፡ መያዣ ፡ በዋስትና ፡ የተቀበለውን ፡ ዕቃ ፤ በልዩ ፡ ዐዋቂዎች ፡ በተሰጠው ፡ ግምት ፡ መጠን ፡ ወይም ፡ በዕለት ፡ ገበያ ፡ በተወሰነው ፡ ዋጋ ፡ ልክ ፡ ተገማምቶ ፡ ሊከፈለው ፡ ከሚገባው ፡ ሒሳብ ፡ ጋራ ፡ ተመዛዛኝ ፡ የሚሆነውን ፡ መያዣ ፡ ስለ ፡ ዕዳው ፡ ለራሱ ፡ እንዲያስቀረው ፡ እንዲፈቀድለት ፡ ዳኞችን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፺፰፻፱፯ ። የቀዳሚነት ፡ መብት ።

(፩) መያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ ከመያዣው ፡ ሽያጭ ፡ ዋጋ ፡ ከሌሎቹ ፡ ባለገንዘቦች ፡ ቀድሞ ፡ የመቀበል ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) የመያዣው ፡ ዋስነት ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ለተመለከተው ፡ ለዋናው ፡ ዕዳና ፡ ለወለዱ ፤ ጊዜው ፡ በማለፍ ፡ ለሚከፈለው ፡ ወለድ ፤ መያዣውን ፡ ለመጠበ

ቅና ፡ በመልካም ፡ አያያዝ ፡ ለማኖር ፡ ወይም ፡ ለመሸጥ ፡ ለሚደረገው ፡ ወጪ ፡ ሁሉ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፻፷፻፱፯ ። የባለገንዘቡ ፡ መብቶች ፡ ወሰን ።

(፩) ባለገንዘቡ ፡ በመያዣው ፡ ውል ፡ ከተወሰነው ፡ ከፍተኛ ፡ ገንዘብ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ትርፍ ፡ ነገር ፡ መብት ፡ አለኝ ፡ ብሎ ፡ ሊከራከርበት ፡ አይችልም ።

(፪) እንዲሁም ፡ የመያዣው ፡ ውል ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ የተገኘ ፤ ከባለዕዳው ፡ ወይም ፡ ከዕቃ ፡ አስያዙ ፡ ላይ ፡ የሚጠይቀው ፡ ሌላ ፡ ገንዘብ ፡ ቢኖረውም ፡ በመያዣው ፡ ላይ ፡ የቀዳሚነት ፡ መብት ፡ አለኝ ፡ ብሎ ፡ ሊከራከር ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፱፻፷፻፱፱ ። የዋጋው ፡ አሰጣጥ ።

(፩) የመያዣው ፡ ሽያጭ ፡ ዋጋ ፡ ለባለገንዘቡ ፡ ሊከፈለው ፡ አስከሚገባው ፡ ተመዛዛኝ ፡ ሒሳብ ፡ ድረስ ፡ ተሰጥቶ ፡ ዕቃ ፡ አስያዡ ፡ ዕዳውን ፡ እንደ ፡ ከፈለ ፡ ያህል ፡ ይቈጠራል ።

(፪) ከዕዳው ፡ ሒሳብ ፡ የተረፈው ፡ የሽያጩ ፡ ዋጋ ፡ ለዕቃ ፡ አስያዡ ፡ ይሰጣል ።

ቊ ፡ ፱፻፷፻፲፰ ። መያዣ ፡ ስለ ፡ ተቀበሉ ፡ ብዙ ፡ ባለገንዘቦች ።

(፩) ዕቃው ፡ ብዙ ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ ጠያቂ ፡ ያለበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለገንዘቦቹ ፡ ሒሳባቸው ፡ የሚከፈላቸው ፡ እንደ ፡ ቅድሚያ ፡ ደረጃቸው ፡ ነው ።

(፪) የቅድሚያ ፡ ደረጃቸውም ፡ የሚመደበው ፡ መያዣውን ፡ ባደረጉበት ፡ ቀን ፡ ቅደም ፡ ተከተል ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፻፷፻፲፱ ። የገዥው ፡ መብቶች ።

(፩) መያዣውን ፡ የገዛው ፡ ሰው ፡ ለዕቃው ፡ ባለቤትነቱ ፡ ከማናቸውም ፡ ዕዳ ፡ ነጻ ፡ በሆነ ፡ አኳኋን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፱፻፷፻፳፬ ። የባለገንዘቡ ፡ አላፊነት ።

የመያዣው ፡ ውል ፡ በተጻፈበት ፡ ጊዜ ፡ የዚህ ፡ ዐይነት ፡ ነገር ፡ መኖሩን ፡ የሚያውቅ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ የሚገባው ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በመያዣ ፡ የተቀበለውን ፡ የሌላውን ፡ ዕቃ ፡ የሚሸጥ ፡ ባለገንዘብ ፡ ዕቃውን ፡ በመሸጡ ፡ ማንኛውም ፡ አላፊነት ፡ አይደርስበትም ።

ክፍል ፡ ፪ ።

የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ ሰነዶችን ፡ ወይም ፡ ግዙፍ ፡ ያልሆኑ ፡ ሌሎች ፡ ሀብቶችን ፡ ስለ ፡ ማስያዝ ።

ቊ ፡ ፱፻፷፻፳፫ ። በመያዣ ፡ ስጪውና ፡ በባለዕዳው ፡ መካከል ፡ ስላሉ ፡ ግንኙነቶች ።

በዋሱና ፡ በዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ ግንኙነት ፡ ስለሚመለከተው ፡ ደንብ ፡ የተሰጠው ፡ ድንጋጌ ፡ ዕቃውን ፡ ባስያዘው ፡ በሦስተኛው ፡ ወገንና ፡

በዋናው ፡ ባለዕዳ ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ ግንኙት ፡ በሚመለከተውም ፡ ጐዳይ ፡ ተፈጻሚ ፡ ሆኖ ፡ የሚጸና ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፮ ። የሰነድ ፡ ማስረጃ ፡ የሌለው፡ገንዘብ ።

(፩) በሰነድ ፡ ላይ ፡ ያልተገለጸ ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቅ ፡ መብት ፡ ሰነድ ፡ በመያዣ፡ ሲሰጥ ፡ ዋስትና ፡ የሚሰጥበት ፡ ገንዘብ ፡ ማንኛውም ፡ብዛት ፡ ቢኖረው ፤ በመ ያዣው ፡ የተሰጠው ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቅ ፡ መብት ፡ ማስረጃ ፡ የምን ፡ ያህል፡ ገንዘብ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ዋስትና ፡ የሚሰጥበት ፡ ገንዘብ ፡ ስንት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አብዛኛውን ፡ ልክ ፡ በግልጽ ፡ የሚያመለክት ፡ የጽሑፍ ፡ማስረጃ ፡ እንዲኖር ፡ ያስፈልጋል ።

(፪) በመያዣ ፡ የተሰጠው ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ የመያዣው ፡ ገንዘብ፡ ባለዕዳ ፡ እንዲያውቀው ፡ ካልተደረገ ፡ ወይም ፡ እሱ ፡ የተረጋገጠ ፡ ቀን ፡ በተመ ለከተበት ፡ ጽሑፍ ፡ ውሉን ፡ ካልተቀበለ ፡ የተሰጠው ፡ መያዣ ፡ አይጸናም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፯ ። በሰነድ ፡ ላይ፡ያልተገለጸ ፡ መብት ።

(፩) የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ ያልሆነና ፡ በሰነድ ፡ ያልተገለጸ ፡ ሌላ ፡ ዐይነት ፡ መብት ፡ በመያዣ ፡ ሲሰጥ ፤ የመያዣው ፡ ውል ፡ የሚከናወነው ፡ ለነዚህ ፡ መብቶች ፡ ማስተላለፍ ፡ በተደነገገው ፡ ሥርዐት ፡ (ፎርም) ፡ ነው ።

(፪) በመያዣ ፡ የተሰጠውን ፡ የመብት ፡ ዐይነትና ፡ ዋስትና ፡ የሚሰጥበትን ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ ሰነድ ፡ በቂ ፡ በሆነ ፡ ዐይነት ፡ በመዘርዘር ፡ የሚገልጽ ፡ ቀኑ ፡ የተረጋገጠ ፡ የጽሑፍ ፡ ማስረጃ ፡ እንዲኖር ፤ በማንኛውም ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ ሲሆን ፡ ፍጹም ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ። በዚህ ፡ ዐይነት ፡ ላይፈጸም ፡ ቢቀር ፡ ግን ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፫) አንዳንዶቹ ፡ መብቶች ፡ በመያዣነት ፡ ሲሰጡ ፤ የሚሠራባቸው ፡ ድንጋጌዎች፡ የተጠበቁ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፰ ። በሰነድ ፡ የተገለጸ ፡ መብት ፡ ወይም ፡ ገንዘብ ።

(፩) በመያዣነት ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ መብት ፡ በዕዳ ፡ መተማመኛ ፡ ሰነድ ፡ ወይም ፡ የንግድ ፡ መለዋወጫ ፡ ባልሆነ ፡ በሌላ ፡ ሰነድ ፡ የተጻፈ ፡ ሲሆን ፤ ይህ ፡ ሰነድ ፡ መያዣ ፡ በተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ ወይም ፡ በመያ ዣው ፡ ውል ፡ በተስማሙበት ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ ሊቀመጥ ፡ ይገባል ።

(፪) የንግድ ፡ መለዋወጫ ፡ መሆናቸው ፡ በጽሑፍ ፡ የተገለጹትን ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ የሆኑትንና ፡ ሰነዶች ፡ በመያዣ ፡ የመሰጠቱ ፡ ሥርዐት ፡ የሚፈጸመው ፡ በንግድ ፡ ሕግ ፡ ላይ ፡ በተመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፰፻፯ ። በተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ የገቢ፡ጥቅም ፡ የሚሰጡ፡የገንዘብ ፡ መብት ፡ ሰነዶች ። (፩) የመያዣው ፡ ወሰን ።

(፩) እንደ ፡ ጥቅም ፡ ድርሻ ፡ (ዲቪዳንድ) ፡ የሆኑ ፡ በተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ወለድ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ጥቅም ፡ የሚያስገኙ ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ ሰነዶች ፡ በመያዣ ፡ በተሰጡ ፡ ጊዜ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ካልኖረ ፡ በቀር ፡ መያዣነታቸው ፡ የሚጸናው ፡ ወደፊት ፡ በሚያስገኙት ፡ ትርፎች ፡ ላይ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ የመከፈያቸው ፡ ጊዜ ፡ ባለፉት ፡ ትርፎች ፡ ላይ ፡ አይደለም ።

(፪) እነዚህ ፡ ተጨማሪ ፡ ትርፎች ፡ በልዩ ፡ ሰነዶች ፡ ላይ ፡ ተለይተው ፡ በመዘርዘር ፡ የተመለከቱ ፡ ከሆኑ ፡ በሕጉ ፡ ላይ ፡ በተፈቀደው ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ ራሳቸው ፡ መያዣ ፡ ሆነው ፡ ካልተሰጡ ፡ በቀር ፡ በመያዣው ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ እንደ ፡ ገቡ ፡ አይቈጠሩም ።

ቍ ፡ ፪፻፰፻፰ ።(፪)መያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ መብትና ፡ ግዴታ ።

(፩) መያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ ስለ ፡ ዋስትና ፡ የተቀበለው ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ ሰነድ ፡ የሚያስገኘውን ፡ ወለድና ፡ እንደዚሁም ፡ የዚሁ ፡ የገንዘብ ፡ መቀበያ ፡ ሰነድ ፡ ባለዕዳ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ በየጊዜው ፡ መከፈል ፡ የሚገባቸውን ፡ ሌሎቹን ፡ ገቢዎች ፡ መቀበል ፡ አለበት ።

(፪) በዚህ ፡ ዐይነት ፡ ያገኘውንም ፡ ለእሱ ፡ ራሱ ፡ ከሚከፈሉት ፡ ገንዘቦች ፡ ሊቀነስ ፡ የሚገባው ፡ አስቀድሞ ፡ ስላደረጋቸው ፡ ወጪዎች ፡ ቀጥሎ ፡ ስለሚቀበላቸው ፡ ወለዶች ፡ በመጨረሻም ፡ ከዋናው ፡ ገንዘብ ፡ ላይ ፡ ነው ።

(፫) አስያዡ ፡ የዚህን ፡ ዐይነት ፡ አከፋፈል ፡ ለመቃወም ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፰፻፱ ። መጠበቂያ፡የሚሆኑ፡ተግባሮች ።

መያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ በመያዣ ፡ የተረከባቸውን ፡ መብቶች ፡ ለመጠበቅ ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ተግባር ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፰፻፲ ። በመያዣ፡የተሰጡ ፡ አክሲዮኖች ።

አክሲዮኖች ፡ በመያዣ ፡ በተሰጡ ፡ ጊዜ ፡ በአክሲዮኔሮች ፡ ጉባኤ ፡ ላይ ፡ የሚቀመጠው ፡ አክሲዮኔሩ ፡ ራሱ ፡ ነው ፡ እንጂ ፤ አክሲዮን ፡ በመያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ አይደለም ።

ቍ ፡ ፪፻፰፻፲፩ ። በመያዣ ፡ ስለ፡ተሰጠው ፡ የገንዘብ ፡ ሰነድ፡የባለዕዳው ፡ መብቶች ።

(፩) በመያዣ ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ ሰነድ ፡ ባለዕዳ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ከእሱ ፡ ገንዘብ ፡ ፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ ሰው ፡ የሚከራከርበትን ፡ መብት ፡ መያዣ ፡ የተቀበለውን ፡ ሌላውንም ፡ ባለገንዘብ ፡ ሊከራከርበት ፡ ይችላል ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ የመያዣ ፡ መስጫውን ፡ ውል ፡ ያቋቋመውን ፡ ስምምነት ፡ ያላገዳች ፡ ክርክር ፡ ባለዕዳ ፡ ፈቅዶ ፡ ተቀብሎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በእሱና ፡ ከእሱ ፡ ላይ ፡

ገንዘብ ፡ በሚፈልገው ፡ መካከል ፡ በነበረው ፡ ግንኙነት ፡ የሆነውን ፡ የዕዳ ፡ መቻቻል ፡ ሊከራከርበት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፪ ። በመያዣ ፡ የተሰጠው ፡ ሰነድ ፡ የሚያመጣውን ፡ ገንዘብ ፡ ስለ ፡ መቀበል ።

(፩) መያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ የሚጠይቀው ፡ መብት ፡ እንዲከፈለው ፡ የተወሰነለት ፡ ጊዜ ፡ ሲደርስ ፤ በመያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ሰነድ ፡ የሚያመጣውን ፡ ገንዘብ ፡ መቀበል ፡ አለበት ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ዕዳው ፡ በዚህ ፡ ዐይነት ፡ እንዳይከፈል ፡ መያዣ ፡ ሰጪው ፡ የተቃወመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለዕዳው ፡ የሚጠየቀውን ፡ ገንዘብ ፡ ገቢ ፡ ካላደረገ ፡ ወይም ፡ ሊከፍል ፡ የሚገባውን ፡ ነገር ፡ ካላስረከበ ፡ በቀር ፡ ከዕዳው ፡ ነጻ ፡ ለመ ሆን ፡ አይችልም ።

(፫) ስለ ፡ ዕዳው ፡ ክፍያ ፡ የተሰጡት ፡ ገቢ ፡ ገንዘቦች ፡ ወይም ፡ አላቂ ፡ የሆኑ ፡ ሌሎች ፡ ነገሮች ፡ የሚቀመጡበት ፡ ስፍራ ፡ የሚመረጠው ፡ በሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ ስምምነት ፤ ይህ ፡ ስምምነት ፡ ባይኖር ፤ በዳኞች ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፫ ። የገንዘብ ፡ መጠየቂያውን ፡ መብት ፡ ሰነድ ፤ ወይም ፡ በመያዣ ፡ የተሰጠውን ፡ መብት ፡ ስለ ፡ መሸጥ ።

ዋስትና ፡ የተሰጠበት ፡ ዕዳ ፡ እንዲከፈል ፡ የመጠየቂያው ፡ ጊዜ ፡ ደርሶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መያዣ ፡ የተቀበለው ፡ ባለገንዘብ ፡ በመያዣ ፡ የተቀበለውን ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ ሰነድ ፡ ወይም ፡ በመያዣ ፡ የተሰጠውን ፡ መብት ፡ ወይም ፤ ባለዕዳው ፡ ስለ ፡ ዕዳው ፡ ክፍያ ፡ ያስረከባቸውን ፡ ዕቃዎች ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ውስጥ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተመለከተው ፡ ክፍል ፡ የተመለከተውን ፡ ሥርዐት ፡ መሠረት ፡ አድርጎ ፡ ለማሸጥ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፬ ። በላይኛው ፡ ክፍል ፡ ወደ ፡ ተመለከተው ፡ ድንጋጌ ፡ ስለ ፡ መመራት ።

የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ ሰነዶችን ፡ ወይም ፡ ግዙፍ ፡ ያልሆኑ ፡ ሀብቶችን ፡ በመያዣ ፡ የመስጠትን ፡ ሥርዐት ፡ ስለሚመለከተው ፡ ደንብ ፡ አፈጻጸም ፡ በዚህ ፡ ክፍል ፡ ላይ ፡ ላልተመለከተው ፡ ደንብ ፡ ሁሉ ፤ በጠቅላላው ፡ የመያዣን ፡ ውል ፡ አፈጻጸም ፡ ስለሚመለከተው ፡ ደንብ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ የተሰጠው ፡ ድንጋጌ ፡ ይጸናል ።

አንቀጽ ፡ ፀሥራ ፡ ስምንት ።
የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶችን ፡ ስለ ፡ ሚመለከቱ ፡ ውሎች ።
ምዕራፍ ፡ ፭ ።
ስለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ሽያጭ ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፭ ። መሠረቱ ።

(፩) ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፤ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ሽያጭ ፡ የሚመራው ፡ በዚሁ ፡ ሕግ ፡ ያንድ ፡ ነገ

ርን ፡ ባለሀብትነት ፡ ማስተላለፍን ፡ ስለሚመለከቱ ፡ ውሎች ፡ በተደነገገው ፡ አንቀጽ ፡ በተመለከተው ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፻፮ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መሥራትና ፡ መሸጥ ።

አንዱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ ለሌላው ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ አንድ ፡ ቤት ፤ አንድ ፡ የቤት ፡ ክፍል ፡ ወይም ፡ ገና ፡ የሌለ ፡ አንድ ፡ የሚሠራ ፡ ሕንጻ ፡ ለመስጠት ፡ ግዴታ ፡ የሚገባበት ፡ ውል ፤ የአንድ ፡ ሕንጻ ፡ ሥራ ፡ ውል ፡ ይባላል ፡ እንጂ ፤ የሽያጭ ፡ ውል ፡ ሊባል ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፻፯ ። የውሉ ፡ ፎርም ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ሽያጭ ፡ ውል ፡ በጽሑፍ ፡ ሳይደረግ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፻፰ ። በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ስለ ፡ ማጸፍ ።

ያንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ሽያጭ ፡ ውል ፡ ንብረቱ ፡ ባለበት ፡ አገር ፡ በሚገኘው ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ሀብት ፡ መዝገብ ፡ ካልተጻፈ ፡ በቀር ፡ በሥስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ዘንድ ፡ ውጤትን ፡ ሊያስገኝ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፻፱ ። የንብረቱ ፡ ሻጭ ፡ የነገሩ ፡ ተካፋይ ፡ እንዲሆን ፡ አስፈላጊ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ገዢው ፡ የገዛውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ሀብትነት ፡ በስሙ ፡ ለማዛወ ርና ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ለማጸፍ ፡ እንዲችል ፡ ሻጩ ፡ የንብረቱን ፡ ሰነድና ፡ ማንኛውንም ፡ ማስረጃ ፡ ሁሉ ፡ ሊሰጠው ፡ ይገባል ።

(፪) ይህ ፡ ግዴታም ፡ ለሽያጩ ፡ ውል ፡ እንደ ፡ ዋና ፡ ስምምነት ፡ ሆኖ ፡ የሚገመት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፻፲ ። ሻጩ ፡ አንዳንድ ፡ መብቶችን ፡ መግለጽ ፡ ግዴታ ፡ ያለበት ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ላይ ፡ ሳይጻፉ ፡ በገዥ ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆኑበት ፡ የሚችሉትን ፡ የተሸጠውን ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ የሚመለከቱትን ፡ የቮኛ ፡ ወገኖች ፡ መብቶች ፡ ሻጩ ፡ ለገዥ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ለሥስተኛ ፡ ወገኖች ፡ ጥቅም ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ የተጻፉትን ፡ መብቶች ፡ ሻጩ ፡ ለገዢው ፡ ገልጾ ፡ እንዲያስታውቀው ፡ ውሉ ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፫፻፫፻፪ ። የተመዘገቡ ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ። (፩) መሠረቱ ።

ገዢው ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ በሚገኝበት ፡ ስፍራ ፡ ባለው ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፤ የተጻፉትን ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ የሚመለከቱትን ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ ሁሉ ፡ እንደሚያውቅ ፡ ሁኖ ፡ ይቈጠራል ።

BACK

ቍ ፡ ፬፻፷፻፹፬ ። (፪)የሻጩ ፡ ግልጽ ፡ ዋስትና ።

(፩) በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ የተመለከቱትን ፡ መብቶች ፡ በሚመለከት ፡ ምክንያት ፡ በሸጥኩት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የመነቀል ፡ ነገር ፡ ሊደርስ ፡ አይችልም ፡ ብሎ ፡ ሻጩ ፡ መድን ፡ ሊሆን ፡ ቃል ፡ ካልገባ ፡ በቀር ፡ ገዢው ፡ የማስለቀቅን ፡ ዋስትና ፡ በሚመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ሊከራከርባቸው ፡ ሊጠቀምባቸው ፡ አይችልም ።

(፪) ይህም ፡ የአላፊነት ፡ ዋስትና ፡ ሊገኝ ፡ የሚችለው ፡ በሽያጩ ፡ ውል ፡ ላይ ፡ በግልጽ ፡ የተመለከተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፷፻፹፭ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣና ፡ የወለድ ፡ አግድ ።

የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፤ መያዣ ፡ ባለው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ወይም ፡ ንብረቱን ፡ (በዕዳ ፡ ገንዘብ) ፡ በወለድ ፡ አግድ ፡ በያዘው ፡ ሰው ፡ ጠያቂነት ፡ በፍርድ ፡ ተይዞ ፡ እንዲሸጥ ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገዢው ፡ ስለ ፡ መነቀሉ ፡ ሻጩ ፡ በመድንነቱ ፡ እንዲያልፍ ፡ ለመጠየቅና ፡ በዚሁም ፡ መብቱ ፡ ለመከራከር ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፬፻፷፻፹፮ ። የሌላውን ፡ ሰው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ስለ ፡ መሸጥ ።

(፩) የተሸጠው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ የሻጩ ፡ ሀብት ፡ ሳይሆን ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የመነቀልን ፡ የአላፊነት ፡ ዋስትናን ፡ የሚመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

(፪) ገዢው ፡ የገዛውን ፡ ንብረት ፡ እንዲለቅ ፡ መደረጉን ፡ ሳይጠብቅ ፡ በዚህ ፡ የመነቀል ፡ የአላፊነት ፡ ዋስትና ፡ ድንብ ፡ አስቀድሞ ፡ ሊጠቀምበት ፡ ይችላል ።

(፫) ስለ ፡ ሆነም ፡ የገቹነት ፡ መብቱን ፡ እንዳያጣ ፡ ዳኞች ፡ ፍርድ ፡ ሊሰጡ ፡ በደረሱበት ፡ ጊዜ ፡ የመነቀሉም ፡ ጉዳይ ፡ የማያስፈራው ፡ ከሆነ ፡ በነዚህ ፡ ደንቦች ፡ ሊጠቀምባቸው ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፬፻፷፻፹፯ ። በቀዳሚነት ፡ ይገባኛል ፡ የማለት ፡ መብት ።

በውሉ ፡ ላይ ፡ የተጻፈ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የተሸጠውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ገዢው ፡ በቀደምትነት ፡ ለመግዛት ፡ ሕጋዊ ፡ መብት ፡ አለኝ ፡ ለሚል ፡ ሰው ፡ እንዲለቅ ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሻጩ ፡ ለገዢው ፡ የጉዳት ፡ ካሣ ፡ መክፈል ፡ የለበትም ።

ቍ ፡ ፬፻፷፻፹፰ ። የሻጩ ፡ አላፊነት ።

ገዢው ፡ የገዛውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ እንዲለቅ ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዋጋውና ፡ በውሉ ፡ ካደረገው ፡ ወጪ ፡ በላይ ፡

ገንዘው ፡ ይህን ፡ ንብረት ፡ ለማልሚያ ፡ ያወጣውን ፡ ገንዘብ ፡ እንዲመልስለት ፡ ሻጩን ፡ በአላፊነት ፡ ይጠይቃል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፮፻፸፯ ። ጉዳት ።

የማይንቀሳቀስ ፡ የንብረትን ፡ ሽያጭ ፡ ገዢው ፡ ወይም ፡ ሻጩ ፡ ተጎዳሁ ፡ በማለት ፡ ምክንያት ፡ ሊያፈርሱት ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፪ሺ፮፻፸፰ ። በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ውስጥ ፡ ስለሚገኘው ፡ ሀብት ፡ የሚሰጥ ፡ ዋስትና ። (፩) መሠረቱ ።

የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ስፋት ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ የተመለከተ ፡ ከሆነ ፡ ሻጩ ፡ በዚህ ፡ በንብረት ፡ ውስጥ ፡ ስለሚገኘው ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ አላፊ ፡ ዋስ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪ሺ፮፻፸፱ ። (፪) የገዢው ፡ መብት ።

(፩) በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ውስጥ ፡ የተገኘው ፡ ሀብት ፡ ፤ይገኛል ፡ ተብሎ ፡ ከተረጋገጠው ፡ በታች ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገዢው ፡ በዚሁ ፡ በጐደለው ፡ ሀብት ፡ መጠን ፡ የዋጋ ፡ ቅናሽ ፡ እንዲደረግለት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ ሀብት ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ከተመለከተው ፡ ዋጋ ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ ከ፴ሥር ፡ አንድ ፡ ያነሰ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደሆነ ፡ ወይም ፡ ሻጩ ፡ እንደ ፡ ገለጸው ፡ ንብረቱ ፡ ለተመደበበት ፡ ጉዳይ ፡ የማያገለግል ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገዢው ፡ ውሉ ፡ እንዲሰረዝለት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፮፻፹ ። (፫) ሁኔታና ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ።

በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ውስጥ ፡ ባለው ፡ ሀብት ፡ ጉድለት ፡ ምክንያት ፡ ላይ ፡ የተመሠረተው ፡ የገዢው ፡ የክስ ፡ አቤቱታ ፡ መቅረብ ፡ የሚገባው ፡ በጉድለቱ ፡ ማረጋገጫ ፡ ዋስትና ፡ ላይ ፡ በተመሠረተው ፡ ሁኔታና ፡ ለዚያው ፡ በሚጸናው ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ መሠረት ፡ መሆን ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪ሺ፮፻፺፩ ። (፬) የሻጩ ፡ መብት ።

(፩) የተሸጠው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ልክ ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ከተመለከተው ፡ በላይ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ሆኖ ፡ ቢገኝም ፡ እንኳ ፡ ሻጩ ፡ ዋጋ ፡ እንዲጨመርለት ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

(፪) ሻጩ ፡ ስሕተት ፡ የደረሰበት ፡ በገዢው ፡ ወይም ፡ በእንደራሴው ፡ አታላይ ነት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ (ሻጩ) ፡ መብቱን ፡ የሚጠይቅበት ፡ ደንብ ፡ እንደ ፡ ተጠበቀለት ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፪ሺ፮፻፺፪ ። ውሉ ፡ በግዴታ ፡ የሚፈጸምበት ፡ ሁኔታ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የገዛ ፡ ሰው ፡ ውሉ ፡ እንደ ፡ ቃሉ ፡ ዐይነት ፡ እንዲፈጸምለት ፡ ለማድረግ ፡ የተለየ ፡ ጥቅም ፡ እንዳልው ፡ ሆኖ ፡ ይገመታል ።

(፱) ስለዚህ ፡ ውሉ ፡ እንደ ፡ ቃሉ ፡ ዐይነት ፡ እንዲፈጸምለት ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፲) ስለ ፡ ሆነም ፡ ሻጩ ፡ ውሉን ፡ እንደ ፡ ውሉ ፡ ቃል ፡ ከመፈጸም ፡ መዘግየቱን ፡ ከተረዳበት ፡ ጊዜ ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ ውሉ ፡ እንዲፈጸምለት ፡ ካልጠየቀ ፡ በቀር ፡ ገዢው ፡ ውሉ ፡ በግዴታ ፡ እንዲፈጸም ፡ የማድረግ ፡ መብቱን ፡ ያጣል ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፯፫ ። መልሶ ፡ የመግዛትን ፡ መብት ፡ አስጠብቆ ፡ ስለ፡ሚደረግ፡ሽያጭ ።

(፩) ሻጩ ፡ የሸጠውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ከገዢው ፡ ላይ ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ መልሶ ፡ ለመግዛት ፡ የሚችልበትን ፡ መብቱን ፡ በሽያጩ ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ አስጠብቆ ፡ ለመዋዋል ፡ ይችላል ።

(፪) የጋራ ፡ ሀብትነትን ፡ የአላባ ፡ ተቀባይነትንና ፡ የሌሎች ፡ ግዙፍ ፡ መብቶችን ፡ በሚመለከቱት ፡ አንቀጾች ፡ ለመሸጥ ፡ የተሰፋ ፡ ቃል ፡ መስጠትን ፡ የሚመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ በዚህም ፡ ስምምነት ፡ ተፈጻሚችን ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፰ ። ከሽያጭ ፡ ጋራ ፡ የተዛመዱ ፡ ውሎች ።

የልዋጭን ፡ ውል ፤ ከሀብትነት ፡ በቀር ፡ መብቶችን ፡ ማስተላለፍንና ፡ የኪራይ ፡ ሽያጭን ፡ መብት ፡ ስለሚያስተላልፉ ፡ ውሎች ፡ ጉዳይ ፡ በተነገረው ፡ አንቀጽ ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ በሚመለከቱት ፡ ጉዳዮች ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፱ ። የኪራይ ፡ ሽያጭ ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ፡መዝገብ ፡ ስለ ፡ ማጻፍ ።

የኪራይ ፡ ሽያጭ ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ ተከራዩ ፡ ገዥ ፡ በውሉ ፡ የተሰጠውን ፡ የቀደምትነት ፡ መግዛት ፡ መብቱን ፡ ንብረቱ ፡ በሚገኝበት ፡ አገር ፡ ባለው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መጻፊያ ፡ መዝገብ ፡ ላይ ፡ ለማጻፍ ፡ ይችላል ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ኪራይ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ስለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ኪራይ ፡ በጠቅላላው ።

ቊ ፡ ፪፻፫፻፲፮።ትርጓሜ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ሀብት፡ ኪራይ፡ማለት፡አከራይ ፡ ተብሎ ፡ የሚጠራው ፡ አንዱ፡ ወገን ፡ ተከራይ ፡ ተብሎ ፡ ለሚጠራው ፡ ለሌላው ፡ ወገን ፤ ላንድ ፡ ለተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ተከራይ ፡ በጥሬ ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ነገር ፡ ኪራይ ፡ እየከፈለ ፡ ባንድ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ሀብት ፡ እንዲጠቀም ፡ ወይም ፡ እንዲገለገል ፡ የሚረጋገጥበት ፡ የውል፡ ስምምነት ፡ ማለት ፡ ነው ።

BACK

(፪) የንግድ ፡ ወይም ፡ የእንዱስትሪ ፡ ሥራ ፡ የሚከናወንባቸውን ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶችን ፡ ኪራይ ፡ የሚመለከቱትና ፡ በንግድ ፡ ወይም ፡ ልዩ ፡ ሕጎች ፡ የተወሰኑት ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፮፻፲፰፻፲፮ ። ኪራይና ፡ ሽያጭ ።

ተከራዩ ፡ ለተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ኪራይ ፡ ከከፈለ ፡ በኋላ ፡ ለተከራየው ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ ይሆናል ፡ የሚል ፡ ቃል ፡ በኪራዩ ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ ተመልክቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሁለቱ ፡ ተዋዋዮች ፡ ስምምነታቸውን ፡ እንደ ፡ ኪራይ ፡ ውል ፡ ብለው ፡ ቢሰይሙትም ፡ እንኳ ፡ ውላቸው ፡ እንደ ፡ ሽያጭ ፡ ውል ፡ ይቁጠራል ።

ቍ ፡ ፮፻፲፱፻፳ ። የውሉ ፡ ማስረጃ ።

(፩) አንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ሀብት ፡ ተከራይቶ ፡ ነበረ ፡ ብሎ ፡ ለማስረዳት ፡ የሚቻለው ፡ የመከራየቱ ፡ ሁኔታና ፡ ጊዜ ፡ ከመጀመሩ ፡ በፊት ፡ የጽሑፍ ፡ ማስረጃ ፡ በማቅረብ ፤ ወይም ፡ በፍርድ ፡ ችሎት ፡ ፊት ፡ በተሰጠ ፡ የቃል ፡ መተማመን ፡ ወይም ፡ በፍርድ ፡ ላይ ፡ በተሰጠ ፡ የመሐላ ፡ ቃል ፡ አስረጅነት ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) እንዲህ ፡ ያለ ፡ ውል ፡ አለ ፡ ብሎ ፡ ለማስረዳት ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፉት ፡ ማስረጃዎች ፡ ሌላ ፡ ለማቅረብ ፡ አይቻልም ።

(፫) ቢሆንም ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ የመከናወኑን ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ውል ፡ መኖሩን ፡ ምስክሮች ፡ በማቅረብ ፡ ወይም ፡ በግምት ፡ አስተያየት ፡ ለማስረዳት ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፮፻፳፩፻፳፪ ። በማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ መዝገብ ፡ ስለ ፡ መጻፍ ።

(፩) ካፒ ፡ ዓመት ፡ ለበለጠ ፡ ጊዜ ፡ የተደረጉ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የኪራይ ፡ ውሎች ፡ ንብረቶቹ ፡ በሚገኙበት ፡ አገር ፡ ባለው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ካልተጻፉ ፡ በቀር ፡ ለሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆኑ ፡ አይችሉም ።

(፪) ከአምስት ፡ ዓመት ፡ ለበለጠ ፡ ጊዜ ፡ የተደረገ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ ያልተጻፈ ፡ የኪራይ ፡ ውል ፡ የተረጋገጠ ፡ ቀን ፡ ያለው ፡ ከሆነ ፡ በዚሁ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ያላቸውን ፡ መብት ፡ ያጻፉትን ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መብታቸውን ፡ ካጻፉበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ ፭ ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ።

(፫) እንደዚህ ፡ ያልሆነ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የኪራይ ፡ ውል ፡ ላልተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ተደረገ ፡ ይቈጠራል ።

BACK

ቍ ፡ ፮፻፱፻ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ስለ ፡ ማስረከብ ።

(፩) አከራዩ ፡ ያከራየውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ሀብት ፡ ከተጨማሪ ፡ ዕቃዎቹ ፡ ጋራና ፡ በውሉ ፡ መሠረት ፡ ወይም ፡ በሀብቱ ፡ ተፈጥሮ ፡ መሠረት ፡ ለተመ ደበበት ፡ ጉዳይ ፡ ሊያገለግል ፡ በሚችልበት ፡ ሁኔታ ፡ አሟልቶ ፡ ለተከራዩ ፡ ማስረከብ ፡ አለበት ።

(፪) የማስረከቢያው ፡ ጊዜና ፡ ስፍራ ፡ የሚወሰነው ፡ ስለ ፡ ሽያጭ ፡ ውል ፡ በተነ ገረው ፡ ድንጋጌና ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፮፻፱፻፩ ። የሥራዎች ፡ ሁኔታና ፡ የዕቃ ፡ ዝርዝር ፡ መዝገብ ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) አንደኛው ፡ ወይም ፡ ሌላው ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ለተከራዩ ፡ አገልግሎ ትና ፡ ጥቅም ፡ የተሰጠው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የሚገኝበት ፡ ሁኔታና ፡ እንዲሁም ፡ ከተከራየው ፡ ሀብት ፡ ጋራ ፡ ተያይዞ ፡ የሚገኘው ፡ የተንቀሳቃሽ ፡ ዕቃ ፡ ዝርዝርና ፡ የዋጋውም ፡ ግምት ፡ ጭምር ፡ ተዘጋጅቶ ፡ ጥያቄው ፡ እንደ ፡ ተደረገ ፡ ወዲያውኑ ፡ ለተከራዩ ፡ መሰጠት ፡ አለበት ።

(፪) ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ሁሉ ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ፮፻፱፻፪ ። (፪) ወጪ ።

(፩) ለተከራየው ፡ ሀብት ፡ የስፍራ ፡ ሁኔታና ፡ ለዕቃው ፡ ዝርዝር ፡ መጻፊያ ፡ የሚደረገውን ፡ ወጪ ፡ የሚችሉት ፡ ሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ናቸው ።

(፪) ተከራዩ ፡ ለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ገንዘብ ፡ አስቀድሞ ፡ ወጪ ፡ አድርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለአከራዩ ፡ ከሚከፍለው ፡ የኪራይ ፡ ገንዘብ ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ሒሳቡ ፡ ቀንሶ ፡ ለማስቀረት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፮፻፱፻፫ ። (፫) ቅጣት ።

(፩) ከተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ አንደኛው ፡ የስፍራውን ፡ ሁኔታና ፡ የዕቃውን ፡ ዝርዝር ፡ የሚያመለክተውን ፡ ሰነድ ፡ በአድነት ፡ ሁኖ ፡ ለማዘጋጀት ፡ ሳይ ቀርብ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሌላው ፡ ወገን ፡ ብቻ ፡ በራሱ ፡ ሠርቶ ፡ ወይም ፡ አሠርቶ ፡ ለተዋዋዩ ፡ ሊያስታውቀው ፡ ይችላል ።

(፪) ይህኛውም ፡ ወገን ፡ የሚያደርጋቸውን ፡ መቃወሚያዎችና ፡ ይጠበቅልኝ ፡ የሚለውን ፡ መብቱን ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ በቂ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ላንደኛው ፡ ተዋዋዩ ፡ ካላስታወቀ ፡ ይህን ፡ የቦታ ፡ ሁኔታ ፡ መግለጫና ፡ ዝርዝሩን ፡ ፈቅዶ ፡ እንደ ፡ ተቀበላቸው ፡ ይቈጠራል ።

(፫) አንደኛው ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ የሚያቀርባቸው ፡ መቃወሚያዎችና ፡ ይጠበ ቁልኝ ፡ የሚላቸው ፡ መብቶች ፡ ዋጋ ፡ የሚኖራቸው ፡ ማስታወቂያው ፡ ከደረ ሰው ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በ፮ ፡ ወሮች ፡ ውስጥ ፡ በራሱ ፡ ኪሣራ ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ሁኔታና ፡ የዕቃ ፡ ዝርዝር ፡ መዝገብ ፡ ያዘጋጀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፱ ። የዕቃው ፡ ጕድለት ፡ (፩) የውሉ ፡ መፍረስ ።

(፩) የመረካከቡ ፡ ጕዳይ ፡ በሚፈጸምበት ፡ ጊዜ ፤ የተከራየው ፡ ሀብት ፡ የተመደበ በትን ፡ አገልግሎት ፡ እንደሚቀንስ ፡ ዐይነት ፡ ከፍተኛ ፡ ግምት ፡ ያለው ፡ ጕድለት ፡ የተገኘበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተከራዩ ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስለት ፡ ለመ ጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ከተረከበ ፡ በኋላ ፡ የዚህ ፡ ዐይ ነት ፡ ጕድለት ፡ የደረሰ ፡ ወይም ፡ የተገኘበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተከራዩ ፡ ውሉ ፡ እንዲሰረዝልኝ ፡ የማለት ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ።

(፫) ውሉ ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ አከራዩ ፡ ይህን ፡ ጕዳይ ፡ ለይቶ ፡ የሚያውቅ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ የሚገባው ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ተከራዩ ፡ በተከራየው ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ ልዩ ፡ ጥቅም ፡ ከግምት ፡ ውስጥ ፡ አይገባም ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፲ ። (፪) የጕዳት ፡ ኪሣራ ።

(፩) አከራዩ ፡ የተከራየውን ፡ ሀብት ፡ ለተከራዩ ፡ ባስረከበበት ፡ ጊዜ ፡ የተከራየው ፡ ሀብት ፡ ጕድለት ፡ እንደ ፡ ነበረበት ፡ ሲያውቅ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ የሚገባው ፡ ሲሆን ፡ በንብረቱ ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ ጕድለት ፡ ለተከራዩ ፡ ሳያስታውቅ ፡ በቸ ልታ ፡ ዝም ፡ ብሎ ፡ አስረክቦ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚህ ፡ ጕድለት ፡ ምክንያት ፡ በተ ከራዩ ፡ ላይ ፡ ለሚደርሰው ፡ ጕዳት ፤ አላፊ ፡ ሆኖ ፡ የጕዳት ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) እንዲሁም ፡ የውሉ ፡ ዘመን ፡ በመፈጸም ፡ ላይ ፡ ባለበት ፡ ጊዜ ፡ የዚህ ፡ ዐይ ነት ፡ ጕድለት ፡ በአከራዩ ፡ ስሕተት ፡ ምክንያት ፡ የደረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በተከራዩ ፡ ላይ ፡ ለደረሰው ፡ ጕዳት ፡ ካሣ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፲፩ ። (፫) ከውሉ ፡ መፍረስ ፡ ጋራ ፡ ስላለ ፡ ግንኙነት ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ ውስጥ ፡ የተመለከተው ፡ የጕዳት ፡ ኪሣራ ፡ ከውሉ ፡ መፍረስ ፡ ጋራ ፡ ምንም ፡ ግንኙነት ፡ የለውም ።

(፪) ውሉን ፡ ማፍረስ ፡ አስፈላጊ ፡ ባይሆንም ፡ እንኳ ፡ ኪሣራው ፡ እንዲከፈል ፡ ለማድረግ ፡ ይቻላል ።

(፫) የውሉ ፡ መፍረስ ፡ በሚወሰንበት ፡ ጊዜ ፡ ይልቁንም ፡ በውሉ ፡ መፍረስ ፡ ምክንያት ፡ የደረሰውን ፡ ጕዳት ፡ ለመካሥ ፡ ሲባል ፡ የጕዳቱ ፡ ኪሣራ ፡ እንዲከ ፈል ፡ ለማድረግ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፲፪ ። (፩) የሚታይ ፡ ጕድለት ።

ተከራዩ ፡ የሚከራከርበት ፡ ጕድለት ፡ የሚታይ ፡ ጕድለት ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ይህ ንንም ፡ ጕድለት ፡ ውሉን ፡ በፈረመበት ፡ ጊዜ ፡ የሚያውቀው ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ የሚገባው ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከተውን ፡ የመከራከሪያ ፡ መብቱን ፡ ሊጠቀምበት ፡ አይችልም ።

BACK

ቍ ፡ ፪፻፱፻፮ ። (፩) አደገኛ ፡ ጕድለት ።

(፩) ስለ ፡ ሆነም ፡ የተከራየው ፡ ሀብት ፡ በተከራዩ ፡ ሕይወት ፡ ወይም ፡ በጤን ነቱ ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ አብረው ፡ በሚኖሩት ፡ ቤተ ፡ ሰቦቹ ፡ ወይም ፡ በሠራተኞቹ ፡ ሕይወትና ፡ ጤንነት ፡ ላይ ፡ ከባድ ፡ ሆኖ ፡ የሚገመት ፡ አደጋ ፡ የሚያደርስ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህ ፡ ጕድለት ፡ የሚታይ ፡ ጕድለት ፡ ቢሆን ፡ ወይም ፡ የዚህ ፡ ዐይነት ፡ ጕድለት ፡ መኖሩን ፡ ውሉን ፡ በተዋዋለበት ፡ ጊዜ ፡ የሚያውቅ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ የሚገባው ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ ተከራዩ ፡ የውሉን ፡ መፍረስ ፡ ውሳኔ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ማንኛውም ፡ ስምምነት ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፱ ። (፩) አላፊነትን ፡ የሚያስወግድ ፡ ስምምነት ።

በተከራየው ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ ጕድለት ፡ አከራዩ ፡ በመጥፎ ፡ ልቡና ፡ ደብቆ ፡ ሳይገልጽ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ እነዚህ ፡ ጕድለቶች ፡ ተከራዩ ፡ የተከራየውን ፡ ሀብት ፡ ጠቃሚነት ፡ የሚያስቀሩ ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በንብረቱ ፡ ጕድለት ፡ ምክንያት ፡ የሚደርስበትን ፡ አላፊነት ፡ የሚያስወግዱ ፡ ወይም ፡ አላፊ ነቱን ፡ የተወሰነ ፡ የሚያደርጉ ፡ ማንኛቸውም ፡ ስምምነቶች ፡ ፈራሾች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፲ ። (፪) በውሉ ፡ ስምምነት ፡ የተሰጠ ፡ ዋስትና ።

(፩) የተከራየው ፡ ሀብት ፡ አለው ፡ ብሎ ፡ አከራዩ ፡ በግልጽ ፡ ያረጋገጠው ፡ ዐይ ነተኛ ፡ ነገር ፡ በሀብቱ ፡ ላይ ፡ የሌለ ፡ ወይም ፡ ሳይኖር ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተከራዩ ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስለት ፡ ለመጠየቅና ፡ እንዲሁም ፡ በዚህ ፡ ጕድለት ፡ ምክንያት ፡ ስለ ፡ ደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ እንዲከፈለው ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ይህን ፡ መብት ፡ በመቀነስ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፉት ፡ ቍጥሮች ፡ ውስጥ ፡ የተመለከቱትን ፡ ድንጋጌዎች ፡ አከራዩ ፡ ሊከራከርባቸው ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፲፩ ። በተከራየው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በሰላም ፡ ስለ ፡ መገልገል ።

ተከራዩ ፡ በተከራየው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የኪራዩ ፡ ዘመን ፡ ጸንቶ ፡ እስከሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ በሰላም ፡ ሊጠቀምበት ፡ እንዲችል ፡ አከራዩ ፡ ዋስ ትና ፡ ይሰጠዋል ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፲፪ ። የተከራየውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ስለ ፡ መለወጥ ።

አከራዩ ፡ ካልፈቀደለት ፡ በቀር ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ ጸንቶ ፡ እስከሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ ተከራዩ ፡ የተከራየውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ሁኔታ ፡ ለመለወጥ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፲፫ ። በተከራየው ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ መብት ፡ አለኝ ፡ በማለት ፡ ሦስተኛ ፡ ሰው ፡ የሚያቀርበው ፡ ክርክር ።

(፩) የተከራየው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የኔ ፡ ነው ፡ ወይም ፡ በዚሁ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ መብት ፡ አለኝ ፡ ብሎ ፡ ሦስተኛ ፡ ሰው ፡ ክርክር ፡ ያነሣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተከራዩ ፡ ወዲያውኑ ፡ ላከራዩ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) ይህ ፡ ሦስተኛ ፡ ሰው ፡ ክርክሩን ፡ በፍርድ ፡ ፊት ፡ ያቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተነሣው ፡ ክርክር ፡ በሦስተኛው ፡ ሰውና ፡ ባከራዩ ፡ መካከል ፡ እንዲፈጸምና ፡ ተከራዩ ፡ ከነገሩ ፡ ውጭ ፡ እንዲሆን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) በዚሁ ፡ በተነሣው ፡ ክርክር ፡ ምክንያት ፡ በተከራየው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የሚገለገልበት ፡ ጥቅሙ ፡ ተቋርጦ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ይህ ፡ ሁከትና ፡ ችግር ፡ የደረሰበት ፡ መሆኑን ፡ ለአከራዩ ፡ ካስታወቀ ፡ ጥቅሙ ፡ ለተቋረጠበት ፡ ጊዜ ፡ ካለው ፡ ሒሳብ ፡ ጋራ ፡ ተመዛዝኝ ፡ በሚሆን ፡ መጠን ፡ ከኪራዩ ፡ ላይ ፡ ቀንሶ ፡ ማስቀረት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፲፬ ። ቀላል ፡ የሆነ ፡ አድራጎት ፡ ሁከት ።

(፩) በተከራየው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የባለቤትነት ፡ መብት ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ መብት ፡ አለን ፡ በማይሉ ፡ በሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ አድራጎት ፡ ለሚነሣው ፡ ሁከት ፡ አከራዩ ፡ ዋስትና ፡ እንዲሰጥ ፡ አይገደድም ።

(፪) ይህን ፡ የመሰለውን ፡ ሁከት ፡ ለማስወገድ ፡ ተከራዩ ፡ በራሱ ፡ ስም ፡ ለመከራከር ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፲፭ ። ቀረጥና ፡ ግብር ።

ከተከራየው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የሚጠየቀውን ፡ ቀረጥና ፡ ግብር ፡ የሚከፍል ፡ አከራዩ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፲፮ ። ስለ ፡ ማሳደስ ፡ (፩) ያከራዩ ፡ ግዴታዎች ።

አከራዩ ፡ የተከራየውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በሚገባ ፡ መጠበቅና ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ ዘመን ፡ ጸንቶ ፡ እስከሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ ለንብረቱ ፡ ማደሻ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውንና ፡ በኪራዩ ፡ ውስጥ ፡ የማይታሰበውን ፡ የማደሻ ፡ ወጪ ፡ ሁሉ ፡ መቻል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፲፯ ። (፪) ለአከራዩ ፡ የማስታወቅ ፡ ግዴታ ።

የተከራየው ፡ ንብረት ፡ ስለ ፡ ጥበቃውና ፡ ስለ ፡ አያያዙ ፡ የማደሻ ፡ ወጪ ፡ የሚያስፈልገው ፡ ሁኖ ፡ ይህንንም ፡ ወጪ ፡ የሚችለው ፡ ተከራዩ ፡ ባልሆነ ፡ ጊዜ ፡ ተከራዩ ፡ ይህን ፡ ሁኔታ ፡ ላከራዩ ፡ ማስታወቅ ፡ ግዴታ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፬፻፱፻፲፰ ። (፫) የማደሱ ፡ ሥራ ፡ የሚያስከትለውን ፡ የመቻል ፡ ግዴታ ።

የተከራየው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የማደስ ፡ ሥራ ፡ የሚያሻው ፡ ሲሆንና ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ እስኪያልቅ ፡ ድረስ ፡ ለመጠበቅ ፡ የማይቻል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ሥራ ፡ የሚያስከትለው ፡ መሰናክል ፡ ማንኛውም ፡ ዐይነት ፡ ቢሆንና ፡ የማደሱ ፡ ሥራ ፡ በሚፈጸምበት ፡ ጊዜ ፡ ከተከራየው ፡ ንብረት ፡ በከፊሉ ፡ አገልግሎቱን ፡ የሚያቋርጥበት ፡ ቢሆንም ፡ ተከራዩ ፡ ሥራው ፡ እስኪሠራ ፡ መታገሥ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፬፻፱፻፲፱ ። (፬) የአከራዩ ፡ ግዴታ ፡ ወሰን ።

አከራዩ ፡ ላከራየው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ወይም ፡ የእርሻ ፡ መሬት ፡ ማደሻ ፡ የሚያወጣው ፡ ገንዘብ ፡ በሦስት ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ከሚያገኘው ፡ ኪራይ ፡ የበለጠ ፡ ሒሳብ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እነዚህን ፡ የማደስ ፡ ሥራዎች ፡ እንዲፈጽም ፡ ሊገደድ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፬፻፲፳፩ ። የአከራዩ ፡ ግዴታዎችን ፡ አለመፈጸም ፡ የሚያስከትለው ።

(፩) አከራዩ ፡ ሊፈጽማቸው ፡ የሚገባውንና ፡ ለተከራዩ ፡ ጥቅም ፡ የሚሆኑት ፡ የማደስ ፡ ሥራዎች ፡ ጊዜ ፡ ሳይፈጅ ፡ ሳይፈጽማቸው ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተከራዩ ፡ እነዚህን ፡ ሥራዎች ፡ በራሱ ፡ ኪሣራ ፡ ለማሠራትና ፡ ያወጣውን ፡ ወጪ ፡ ከሕጋዊ ፡ ወለዱ ፡ ጋራ ፡ ከኪራዩ ፡ ሒሳብ ፡ ላይ ፡ ቀንሶ ፡ ለማስቀረት ፡ ይችላል ።

(፪) ከፈቀደም ፡ እንደ ፡ ጊዜውም ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታ ፡ ተከራዩ ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅና ፡ አስፈላጊም ፡ ከሆነ ፡ ውሉ ፡ እንዲሰረዝለት ፡ ለማድረግ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፬፻፲፳፪ ። ተከራዩ ፡ በተከራየው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የሚጠቀምበት ፡ ሁኔታ ።

(፩) ተከራዩ ፡ በተከራየው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የሚጠቀመው ፡ አስፈላጊውን ፡ የጥበቃ ፡ ጥንቃቄ ፡ በማድረግና ፡ በኪራዩ ፡ ውል ፡ ላይ ፡ ንብረቱ ፡ የተመደበበትን ፡ አገልግሎት ፡ መሠረት ፡ በማድረግ ፡ ነው ።

(፪) በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ቢሆን ፡ ውሉ ፡ ካለቀ ፡ በላይ ፡ ውጤቱን ፡ የሚቀጥል ፡ መለዋወጥ ፡ በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ሁኔታና ፡ ንብረቱ ፡ በተመደበበት ፡ የፍሬ ፡ አሰጣጥ ፡ ጉዳይ ፡ ላይ ፡ ለመፈጸም ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፬፻፲፳፫ ። የአከራዩ ፡ መቄጣጠር ።

(፩) አከራዩ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ቢሆን ፡ የሚመለከቱትን ፡ ግዴታዎች ፡ ተከራዩ ፡ አክብሮ ፡ የሚጠብቅ ፡ መሆኑን ፡ ለመቄጣጠር ፡ ይችላል ።

(፪) ይህም ፡ የመቄጣጠር ፡ ጉዳይ ፡ ሊፈጸም ፡ የሚገባው ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ በተከራዩ ፡ ላይ ፡ እንዳችም ፡ ችግር ፡ በማያመጣና ፡ ትክክለኛ ፡ ነው ፡ በሚ ባል ፡ ሁኔታ ፡ ተከራዩንም ፡ በማያበሳጭ ፡ ዐይነት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፸፱፻፷፭ ። የኪራዩ ፡ አከፋፈል ።

(፩) ተከራዩ ፡ በኪራዩ ፡ ውል ፡ በተወሰኑት ፡ ጊዜዎች ፡ የንብረቱን ፡ ኪራይ ፡ ወይም ፡ የርሻ ፡ አበል ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) የኪራይ ፡ መክፈያውና ፡ ዘመን ፡ በውሉ ፡ ላይ ፡ ያልተመለከተ ፡ ሲሆን ፡ በሕግ ፡ በተወሰኑት ፡ ጊዜዎች ፡ መከፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፸፱፻፷፮ ። የአከራዩ ፡ ይዞ ፡ የማቈየት ፡ መብት ። (፩) መሠረቱ ።

ያንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ አከራይ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ባለፈው ፡ ዓመት ፡ ላልተከፈለው ፡ ኪራይና ፡ ላለበትም ፡ ዓመት ፡ ስድስት ፡ ወር ፡ ሊከፈለው ፡ ለሚገ ባው ፡ ኪራይ ፡ ዋስትና ፡ ለቤቱ ፡ ማጌጫ ፡ ከሚያገለግሉት ፡ ዕቃዎችም ፡ ሆነ ፡ ለስ ፍራው ፡ ማልሚያ ፡ ከሚጠቅሙት ፡ መሣሪያዎች ፡ ውስጥ ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፪፸፱፻፷፯ ። (፪) መብቱ ፡ የሚፈጸምባቸው ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረቶች ።

(፩) አከራዩ ፡ የዕቃዎቹ ፡ ባለሀብትነት ፡ የተከራዩ ፡ አለመሆኑን ፡ ዐውቆ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ ይገባው ፡ ኑሮ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዕቃዎቹ ፡ ላይ ፡ የመ ያዣ ፡ መብቱ ፡ ሊፈጸም ፡ አይቻልም ።

(፪) አከራዩ ፤ ተከራዩ ፡ ወደ ፡ ተከራየው ፡ ስፍራ ፡ ያመጣቸው ፡ የሚንቀሳቀሱ ፡ ሀብቶች ፡ የራሱ ፡ አለመሆናቸውን ፡ ያወቀው ፡ ውሉ ፡ ጸንቶ ፡ በሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ በቅርብ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ እንዲፈርስ ፡ ካላ መለከተ ፡ በቀር ፡ በእነዚህ ፡ ዕቃዎች ፡ ላይ ፡ ይዞ ፡ የማቈየት ፡ መብቱ ፡ ይቀ ርበታል ።

ቍ ፡ ፪፸፱፻፷፰ ። (፫) ውጤቱ ።

(፩) ይዞ ፡ የማቈየት ፡ መብት ፡ ባለው ፡ መሠረት ፤ በዳኞቹ ፡ ፈቃድ ፤ ተከራዩን ፡ በተከራየው ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ውስጥ ፤ ኪራዩን ፡ ወይም ፡ የርሻውን ፡ አበል ፡ ለመክፈል ፡ ዋስትና ፡ እንዲሆኑት ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑ ትን ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ዕቃዎች ፡ እንዲተው ፡ አከራዩ ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) በስውር ፡ ወይም ፡ በጎይል ፡ የተወሰዱትን ፡ ዕቃዎች ፡ ከነበሩበት ፡ ስፍራ ፡ ከተዛወሩ ፡ በኋላ ፡ አከራዩ ፡ በዐሥር ፡ ቀን ፡ ውስጥ ፡ በፍርድ ፡ ያሲያዛቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የአከራዩን ፡ መብቶች ፡ በቀደምትነት ፡ መክፈያ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፪፸፱፻፷፱ ። ውሉ ፡ የሚጸናበት ፡ ጊዜ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ኪራይ ፤ ለተወሰነ ፡ ወይም ፡ ላልተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ሊደረግ ፡ ይችላል ። ስለሆነም ።

(፪) ከሃምሳ ፡ ዓመት ፡ ለበለጠ ፡ ጊዜ ፡ ሊደረግ ፡ አይችልም ።

(፫) ከሃምሳ ፡ ዓመት ፡ ለበለጠ ፡ ጊዜ ፡ ለሚቈይ ፡ ዘመን ፡ የተደረገ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ኪራይ ፡ ውል ፡ ለአምሳ ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ተደረገ ፡ ያህል ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፳፯ ። ያከራይ፡ወይም ፡ የተከራይ ፡ መሞት ።

(፩) የኪራዩ ፡ ውል ፤ በአከራይ ፡ ወይም ፡ በተከራይ ፡ መሞት ፤ ወይም ፡ በአከራዩ ፡ ወይም ፡ በተከራዩ ፡ ላይ ፡ በሚደርሰው ፡ የችሎታ ፡ ማጣት ፡ ምክንያት ፡ አይፈርስም ።

(፪) ስለ ፡ መሬት ፡ ኪራይ ፡ የተጻፉት ፡ ልዩ ፡ ደንቦችና ፡ እንዲሁም ፡ ስለ ፡ ተከራዩ ፡ መክሠር ፡ በንግድ ፡ ሕግ ፡ የኪሣራን ፡ ደንብ ፡ የሚመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፳፰ ። በኪራይ ፡ የተሰጠው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ስለ ፡ መጥፋት ።

(፩) በኪራይ ፡ የተሰጠው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ በሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ባልታሰበ ፡ ምክንያት ፡ በሙሉ ፡ የጠፋ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ውሉ ፡ ያለ ፡ ክርክር ፡ ያላ ፡ እንዳች ፡ ፎርማሊቴ) ፡ ይፈርሳል ።

(፪) የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ የጠፋው ፡ በከፊል ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግን ፤ ተከራዩ ፡ እንደ ፡ አካባቢዎቹ ፡ ምክንያቶች ፡ ዋጋው ፡ እንዲቀነስለት፡ወይም፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) በነዚህ ፡ በሚጠይቃቸው ፡ ነገሮች ፡ በሁለቱም ፡ ጊዜ ፡ ቢሆን ፡ አንዳች ፡ ኪሣራ ፡ ሊጠይቅ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፳፱ ። አከራዩ ፡ ግዴታዎቹን ፡ ስለ፡ አለመፈጸሙ ።

(፩) የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ጠቃሚነት ፡ ወይም ፡ አገልግሎት ፡ ከፍ ፡ ባለ ፡ በሚያሠድል ፡ አኳኋን ፡ አከራዩ ፡ ግዴታዎቹን ፡ ያልፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተከራዩ ፤ የኪራዩ ፡ ውል ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ከዚህም ፡ በቀር ፡ ወይም ፡ ከውሉ ፡ መፍረስ ፡ ሌላ ፤ አከራዩ ፡ ግዴታዎቹን ፡ ባለመፈጸሙ ፡ ምክንያት ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ተከራዩ ፡ ተመዛዛኝ ፡ የሆነ ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፴፩ ። ተከራዩ ፡ ግዴታዎችን፡ስለ ፡ አለመፈጸሙ ።

(፩) የአከራዩን ፡ መብት ፡ አደጋ ፡ በሚያደርስበት ፡ አኳኋን ፡ ተከራዩ ፡ ግዴታዎቹን ፡ ያልፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አከራዩ ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ከዚህም ፡ በቀር ፤ ወይም ፡ ከውሉ ፡ መፍረስ ፡ ሌላ ፡ ተከራዩ ፡ ግዴታዎቹን ፡ ባለመፈጸሙ ፡ ምክንያት ፡ በሚያደርስበት ፡ ጉዳት ፡ ተመዛዛኝ ፡ የሚሆን ፡ የጉዳቱን ፡ ኪሣራ ፡ አከራዩ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱ሺ፱፻፴፪ ። የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ በሚሆን ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ የኪራይ ። ውል ፡ መቃወሚያ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) በአከራዩና ፡ በተከራዩ ፡ መካከል ፡ ግልጽ ፡ በሆነ ፡ ዐይነት ፡ የተነገረ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ተከራዩ ፡ ከተረከበው ፡ በኋላ ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ ወይም ፡ አላባ ፡ ተቀባይ ፡ ለሚሆነው ፡ ሰው ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ መቃወሚያ ፡ ለመሆን ፡ ይችላል ።

(፪) የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ለሕዝብ ፡ ጥቅም ፡ ተብሎ ፡ የሚለቀቅበት ፡ ሁኔታ ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱ሺ፱፻፴፫ ። (፪) የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ በሚጸፍበት ፡ መዝገብ ፡ ያልተጻፈ ፡ የኪራይ ፡ ውል ።

(፩) የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ በሚገኝበት ፡ ቦታ ፡ የርስት ፡ መዝገብ ፡ ያልተጻፈ ፡ ሲሆን ፤ ንብረቱን ፡ የገዛው ፡ ወይም ፡ ያገኘው ፡ ሰው ፡ የኪራዩን ፡ ውል ፡ ላልተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ተደረገ ፡ ውል ፡ አድርጎ ፡ ለመገመት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ የተረጋገጠ ፡ ቀን ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገዢው ፡ ውሉን ፡ በርስት ፡ መዝገብ ፡ ካጸፈበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ተከራዩ ፡ የኪራዩን ፡ ውል ፡ ለገዢው ፡ መቃወሚያ ፡ ሊያደርገው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱ሺ፱፻፴፬ ፡ ይህን ፡ ግምት ፡ ስለሚመለከተው ፡ የውል ፡ ቃል ። (፩) ውጤቱ ።

(፩) የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ያገኘው ፡ ወይም ፡ የገዛው ፡ ሰው ፤ የኪራይ ፡ ውል ፡ እንዳይቀጥል ፡ ለማድረግ ፡ የሚችል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ፤ በአከራዩና ፡ በተከራዩ ፡ መካከል ፡ ስምምነት ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ውሉን ፡ እንዳይቀጥል ፡ የሚፈልግ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተከራዩ ፡ ንብረቱን ፡ ለገዛው ፡ ወይም ፡ ላገኘው ፡ ሰው ፡ ጥያቄ ፡ ካቀረበለት ፡ በኋላ ፤ የገዛው ፡ ወይም ፡ ያገኘው ፡ ሰው ፡ በሦስት ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ በዚህ ፡ መብት ፡ የመሥራት ፡ ፈቃድ ፡ እንዳለው ፡ ወይም ፡ እንደሌለው ፡ ለተባለው ፡ ተከራይ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) በዚህ ፡ በተባለው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ በተሰጠው ፡ መብት ፡ ያልሠራበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ንብረቱን ፡ የገዛው ፡ ወይም ፡ ያገኘው ፡ ሰው ፡ መብቱ ፡ ይቀርበታል ።

ቍ ፡ ፱ሺ፱፻፴፭ ። (፪) መልሶ ፡ ለመግዛት ፡ ውሉታ ፡ አድርጎ ፡ ስለሚደረገው ፡ ሽያጭ ።

የሸጠውን ፡ ንብረት ፡ መልሶ ፡ ለመግዛት ፡ ውል ፡ አድርጎ ፡ ንብረቱን ፡ የሸጠ ፡ ሰው ፡ መልሶ ፡ ለመግዛት ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ አልቆ ፡ ፍጹም ፡ ባለሀብት ፡ እስኪሆን ፡ ድረስ ፤ ባለይዞታውን ፡ ለማስለቀቅ ፡ ባለው ፡ መብቱ ፡ ሊሠራበት ፡ አይችልም ።

BACK

ቁ ፡ ፭፻፲፱፻፴፭ ። ንብረቱን ፡ የመመለስ ፡ ግዴታ ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) የኪራዩ ፡ የውል ፡ ጊዜ ፡ ሲያልቅ ፤ ተከራዩ ፡ በኪራይ ፡ የያዘውን ፡ የማይን ቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ለአከራዩ ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

(፪) እንደዚሁም ፡ ከማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ጋራ ፡ የተቀበላቸውን ፡ የተፈጥሮ ፡ ዐይነታቸውን ፡ እንደ ፡ ያዙ ፡ የሚገኙትን ፡ ነገሮች ፡ ሁሉ ፡ የተፈጥሮ ፡ ዐይነታቸውን ፡ እንደ ፡ ያዙ ፡ ለአከራዩ ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

ቁ ፡ ፭፻፲፱፻፴፮ ። (፪) ለኪራይ ፡ ከተሰጠው ፡ ንብረት ፡ ሁኔታ ፡ ወይም ፡ ከዕቃው ፡ ዝርዝር ፡ ጋራ ፡ ትክክለኛ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

በአከራይና ፡ በተከራይ ፡ መካከል ፡ ስለ ፡ ንብረቱ ፡ ሁኔታ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ዕቃው ፡ ዝርዝር ፡ የተደረገ ፡ ስምምነት ፡ እንዳለ ፤ ተከራዩ ፤ ስለ ፡ ንብረቱ ፡ ሁኔታና ፡ ስለ ፡ ዕቃው ፡ ዝርዝር ፡ በተነገረው ፡ ስምምነት ፡ መሠረት ፡ የተቀበለውን ፡ ነገር ፡ እንዳለ ፡ አድርጎ ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

ቁ ፡ ፭፻፲፱፻፴፯ ። (፫) ስለ ፡ ንብረቱ ፡ ሁኔታ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ዕቃው ፡ ዝርዝር ፡ በተዋዋዮቹ ፡ መካከል ፡ ስምምነት ፡ አለመኖር ።

(፩) ስለ ፡ ንብረቱ ፡ ሁኔታ ፡ በአከራይና ፡ በተከራይ ፡ መካከል ፡ የተደረገ ፡ የመተማመኛ ፡ ጽሑፍ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተከራዩ ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ በመልካም ፡ ሁኔታ ፡ እንደ ፡ ተቀበለው ፡ ይገመታል ።

(፪) ስለ ፡ ዕቃው ፡ ዝርዝር ፡ በተዋዋዮቹ ፡ መካከል ፡ የተደረገ ፡ የመተማመኛ ፡ ጽሑፍ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፤ ተጨማሪ ፡ ነገሮች ፡ እንዳልነበሩበት ፡ ሁኖ ፡ ይገመታል ።

(፫) በነዚህ ፡ ግምቶች ፡ ላይ ፡ ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ ለማቅረብ ፡ ይቻላል ።

ቁ ፡ ፭፻፲፱፻፴፰ ። (፩) የዳኞች ፡ አመዛዘን ።

ስለ ፡ ንብረቱ ፡ ሁኔታ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ዕቃው ፡ ዝርዝር ፤ የተሰናዳው ፡ ጽሑፍ ፡ በአንድ ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ ብቻ ፡ ሆኖ ፡ ሌላው ፡ ወገን ፡ ያልተቀበለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞች ፡ አካባቢዎቹን ፡ ምክንያቶች ፡ በመመልከት ፡ ስለ ፡ ንብረቱ ፡ ሁኔታ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ዕቃው ፡ ዝርዝር ፡ ለሚሆነው ፡ ስምምነት ፡ የሚገባ ፡ መስሎ ፡ የሚታያቸውን ፡ ግምት ፡ ይሰጡታል ።

ቁ ፡ ፭፻፲፱፻፴፱ ። የተከራየው ፡ ነገር ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ።

(፩) ተከራዩ ፡ የተከራየውን ፡ ነገር ፡ ከተቀበለ ፡ በኋላ ፤ ነገሩ ፡ የጠፋ ፡ ወይም ፡ የተበላሸ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጎላፊ ፡ ይሆናል ።

(፪) በተለየም ፤ የተባለውን ፡ ጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ፡ ያደረሰው ፡ በቤተ ፡ ሰቡ ፡ ወይም ፡ ወደማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ውስጥ ፡ ባስገባው ፡ ሰው ፡ ምክንያት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በጎላፊነት ፡ ይጠየቃል ።

BACK

ቍ ፡ ፪፻፬፻፺፩ ። የጎላፊነቱ ፡ ወሰን ።

(፩) ተከራዩ ፤ የተከራየው ፡ ነገር ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ፡ በአከራዩ ፡ ወይም ፡ በድንገተኛ ፡ ሁኔታ ፡ ምክንያት ፡ መሆኑን ፡ ያስረዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጎላፊነቱ ፡ ይቀርለታል ።

(፪) እንደዚሁም ፡ የጠፋው ፡ ወይም ፡ የተባላሸው ፡ ነገር ፡ ከማርጀቱ ፡ ወይም ፡ ከማናቸውም ፡ በነገሩ ፡ ከተገኘው ፡ ጉድለት ፡ የተነሣ ፡ መሆኑን ፡ ያስረዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጎላፊነት ፡ ይቀርለታል ።

(፫) የነገሩ ፡ መበላሸት ፡ ነገሩን ፡ በደንበኛ ፡ አገልግሎት ፡ ላይ ፡ በማዋልና ፡ በተፈቀደው ፡ አደራረግ ፡ ሲሆን ፤ ተከራዩ ፡ ጎላፊነት ፡ የለበትም ።

ቍ ፡ ፪፻፬፻፺፪ ። ማስጠንቀቂያ ፡ የተሰጠው ፡ ተከራይ ።

የተቀበለውን ፡ ነገር ፡ እንዲመልስ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ የተሰጠው ፡ ተከራይ ፤ የተባለው ፡ ነገር ፡ የጠፋው ፡ ወይም ፡ የተበላሸው ፡ ይህንኑ ፡ ነገር ፡ በአስፈላጊው ፡ ጊዜ ፡ ለአከራዩ ፡ መልሶለት ፡ ቢሆን ፡ ኑሮ ፡ ከመጥፋቱ ፡ ወይም ፡ ከመበላሸቱ ፡ ሁኔታ ፡ የማይድን ፡ መሆኑን ፡ ለማስረዳት ፡ የቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጎላፊነቱ ፡ ይቀርለታል ።

ቍ ፡ ፪፻፬፻፺፫ ። የጉዳቱ ፡ ኪሣራ ፡ መጠን ።

(፩) ለመመለስ ፡ ያልቀረቡት ፡ ነገሮች ፡ በሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ መካከል ፡ ቀድሞ ውኑ ፡ ተገምተው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተከራዩ ፡ ለነዚህ ፡ ነገሮች ፡ የተሰጠውን ፡ ግምት ፡ ዋጋ ፡ ለመክፈል ፡ ይገደዳል ።

(፪) አከራዩ ፤ ተከራዩ ፡ እነዚህን ፡ ነገሮች ፡ ከተሰጣቸው ፡ ግምት ፡ ዋጋ ፡ በላይ ፡ መሸጥ ፡ መለወጡን ፡ ያስረዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተጨማሪዎች ፡ የሆኑትን ፡ የጉዳት ፡ ኪሣራዎች ፡ ለመቀበል ፡ ይችላል ።

(፫) እንዲህም ፡ ስለ ፡ ተባለ ፤ በተከራዩ ፡ በኩል ፡ የተደረገው ፡ የነገሩ ፡ መሸጥ ፡ መለወጥ ፤ አከራዩና ፡ ተከራዩ ፤ የኪራዩ ፡ ውል ፡ በተፈጸመበት ፡ ጊዜ ፡ ሁለቱም ፡ በተስማሙበት ፡ አሳብ ፤ መሠረት ፡ ለሥራው ፡ ደንበኛ ፡ የአስተዳደር ፡ ተግባር ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ አስቀድሞ ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ የተነገረው ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፪፻፬፻፺፬ ። በተከራዩ ፡ ጥፋት ፡ ስለሚደርስ ፡ የውል ፡ መፍረስ ።

በተከራዩ ፡ ጥፋት ፡ ምክንያት ፡ ውሉ ፡ የፈረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተደረገው ፡ ጥፋት ፡ ሊያስከትለው ፡ የሚችል ፡ ኪሣራን ፡ መክፈሉ ፡ ሳይቀርለት ፡ በኪራዩ ፡ ውል ፡ ላይ ፡ ተወስኖ ፡ የነበረው ፡ ቀን ፡ እስኪደርስ ፡ ንብረቱን ፡ እንደገና ፡ ለማከራየት ፡ አስፈላጊ ፡ በሆነው ፡ ጊዜ ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ የቤቱን ፡ ኪራይ ፡ ወይም ፡ የርሻ ፡ አበል ፡ ለመክፈል ፡ ይገደዳል ።

BACK

ክፍል ፡ ፪ ።

የቤትን ፡ ኪራይ ፡ የሚመለከቱ ፡ ልዩ ፡ ደንቦች ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፸፩ ። የዚህ ፡ ክፍል ፡ ተፈጻሚነት ።

(፩) የአከራይና ፡ የተከራይ ፡ ውል ፤ ቤትን ፡ ከነዕቃው ፡ ወይም ፡ ያለ ፡ ዕቃ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ባለክፍሎች ፡ ቤት ፤ ወይም ፡ አንድ ፡ ክፍል ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ ማናቸውንም ፡ አንድ ፡ ሌላ፡ ሕንጻ፡ ወይም ፡ የሕንጻ ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ ለመከራየት ፡ ሲሆን ፤ የዚህ ፡ ክፍል ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

(፪) በዚህ ፡ ሕግ ፡ አገልግሎት ፡ መሰጠትን ፡ ስለሚመለከቱ ፡ ውሎች ፡ የተነገሩት ፡ ስለ ፡ ሆቴል ፡ ውል ፡ የተደነገጉት ፡ ደንቦች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፸፪ ። ለዐይነት ፡ የሆኑ ፡ ውሎች ።

(፩) በታወቀ ፡ ቀበሌ ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ የሚገኙትን ፡ ቤቶች ፡ ወይም ፡ ክፍለ ፡ ቤቶች ፡ ኪራይ ፡ የሚመለከቱ ፡ ሲሆኑ ፤ ለዐይነት ፡ የሆኑ ፡ ውሎችን ፡ የማዘጋጀ ፡ ቤት ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ሊያደራጁ ፡ ይችላሉ ።

(፪) እነዚህን ፡ ቤቶችና ፡ ክፍለ ፡ ቤቶች ፡ የሚመለከቱ ፡ በያንዳንድ ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ የሚደረጉ ፡ ውሎች ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተነገሩት ፡ ለዐይነት፡ በተደራጁት ፡ ውሎች ፡ ሁኔታ ፡ መሠረት ፡ እንደ ፡ ተደረጉ ፡ ሆነው ፡ ይገመታሉ ።

(፫) ተዋዋዮቹ ፡ በሚያደርጓቸው ፡ ግልጽ ፡ ስምምነቶች ፡ ለዐይነት ፡ ከተደራጁት፡ ውሎች ፡ የተለዩ ፡ ስምምነት ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፸፫ ። በከፊል ፡ ስለሚደረግ ፡ የሕንጻ ፡ ኪራይ ። (፩) የአከራዩ ፡ ግዴታዎች ።

(፩) ለአንድ ፡ ተከራይ ፡ በኪራይ ፡ የተሰጠው ፡ ሕንጻ ፡ በከፊል ፡ ብቻ ፡ ሲሆን ፡ አከራዩ ፡ የዚህን ፡ ሕንጻ ፡ ሌሎች ፡ ክፍሎች ፡ በሚያከራይበት ፡ ጊዜ ፡ ልማድን፡ በመከተልና ፡ የቦታዎቹን ፡ ተፈጥሮ ፡ በመመልከት ፡ የመጀመሪያውን ፡ ተከራይ ፡ ጥቅም ፡ መጠበቅ ፡ አለበት ።

(፪) ሌሎቹን ፡ ተከራዮች ፡ ሲመርጥ ፡ እንዲሁም ፡ ከነዚህ ፡ ተከራዮች ፡ ጋራ ፡ በሚያደርጋቸው ፡ ውሎች ፡ ውስጥ ፡ ለሚያገባቸው ፡ የውል ፡ ቃሎች ፡ አከራዩ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተባለው ፡ ግዴታ ፡ ይኖርበታል ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፸፬ ። (፪) የተከራይ ፡ ግዴታዎች ።

(፩) ተከራዩ ፤ በከፊል ፡ ከተከራየው ፡ ቤት ፡ በሌላው ፡ ክፍል ፡ ለሚኖሩት ፡ ሌሎች፡ ሰዎች ፡ የሚገባው ፡ አክብሮት ፡ እንዲኖረው ፡ ይገደዳል ።

(፪) ተከራዩ ፡ ወይም ፡ ከርሱ ፡ ጋራ ፡ የሚኖሩት ፡ ሰዎች ፤ ወይም ፡ በተከራየው ፡ ሕንጻ ፡ ውስጥ ፡ እርሱ ፡ የሚያስገባቸው ፡ ሰዎች ፡ በሁኔታቸው ፡ (በአካሄዳቸው ፡ ወይም ፡ በኑሮዋቸው ፡ ዐይነት ፡ ሕንጻውን ፡ የተከራዩትን ፡ የሌሎች ፡

ሰዎች ፡ መልካም ፡ ኑሮ ፡ ያወኩ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አከራዩ ፡ የውሉን ፡ መፍረስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(ፐ) በአዋኪዎቹ ፡ ምክንያት ፡ ስለ ፡ ደረሰባቸ ፡ ጉዳት ፡ እነዚህ ፡ ሌሎች ፡ ተከራዮች ፡ የጉዳትን ፡ ኪሣራ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፪፻፸፬፻፸፱ ። ተከራዩ ፡ በተከራየው ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ ዕቃ ፡ ለማስገባት ፡ ስለ ፡ አለበት ፡ ግዴታ ።

(፩) ተከራዩ ፡ እንደ ፡ ቤቱ ፡ አገልግሎትና ፡ እንደ ፡ ቦታው ፡ ልማድ ፡ በተከራየው ፡ (በማይንቀሳቀስ) ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ ዕቃ ፡ ማግባት ፡ አለበት ።

(፪) ተከራዩ ፤ ዕቃዎች ፡ ያሏቸውን ፡ ቤቶች ፡ ተከራይቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ለተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ኪራዩን ፡ አስቀድሞ ፡ ከፍሎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ለኪራዩ ፡ ዋስ ፡ ጠርቶ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ማረጋገጫ ፡ ሰጥቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተነገረው ፡ ግዴታ ፡ በተከራዩ ፡ ላይ ፡ አይፈጸምበትም ።

ቍ ፡ ፪፻፹፩፻፹፪ ። የኪራዩ ፡ ልክ ።

(፩) የኪራዩ ፡ ልክ ፡ በሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ስምምነት ፡ ይወሰናል ።

(፪) በሚያጠራጥር ፡ ጊዜ ፤ የማዘጋጃ ፡ ቤት ፡ ባለሥልጣኖች ፡ በወሰኑት ፡ ታሪፍ ፡ መሠረት ፡ ወይም ፡ የተወሰነ ፡ ታሪፍ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የቦታዎቹን ፡ ልማድ ፡ በመከተል ፡ ይወሰናል ።

ቍ ፡ ፪፻፹፫፻፹፭ ። ኪራዩ ፡ የሚከፈልበት ፡ ጊዜ ።

(፩) የኪራዩ ፡ ውል ፡ ለአንድ ፡ ወይም ፡ ለብዙ ፡ ዓመታት ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ ኪራዩ ፡ በየሦስት ፡ ወር ፡ መጨረሻ ፡ የሚከፈል ፡ ይሆናል ።

(፪) ውሉ ፡ በጣም ፡ አጭር ፡ ለሆነ ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ ላልተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በየወሩ ፡ መጨረሻ ፡ የሚከፈል ፡ ይሆናል ።

(፫) በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ቢሆን ፡ ግን ፡ ኪራዩ ፡ የውሉ ፡ ጊዜ ፡ ሲያልቅ ፡ (ሲያቆም) ፡ መከፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፹፬፻፹፮ ። የተከራዩ ፡ ሳይከፍል ፡ መቈየት ።

(፩) የኪራዩ ፡ መከፈያ ፡ ጊዜ ፡ ደርሶ ፡ ተከራዩ ፡ በተባለው ፡ ጊዜ ፡ ከመክፈል ፡ የዘገየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የኪራዩ ፡ ውል ፡ ለአንድ ፡ ዓመት ፡ ወይም ፡ ከአንድ ፡ ዓመት ፡ ለሚበልጥ ፡ ጊዜ ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አከራዩ ፡ የሠላሳ ፡ ቀን ፡ ጊዜ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ሰጥቶ ፡ ውሉ ፡ ለአንስተኛ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ሆነም ፡ የዐሥራ ፡ አምስት ፡ ቀን ፡ ጊዜ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ሰጥቶ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ሳይከፍል ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ የሚፈርስ ፡ መሆኑን ፡ ለተከራዩ ፡ ሊያስታውቀው ፡ ይችላል ።

(፪) የጊዜው ፡ መቄጠር ፡ የሚጀመረው ፡ ተከራዩ ፡ የአከራዩን ፡ ማስታወቂያ ፡ ከተቀበለበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ነው ።

(፫) እነዚህን ፡ ጊዜዎች ፡ የሚያሳጥሩ ፡ ወይም ፡ ኪራዩ ፡ ባለመከፈሉ ፡ ምክንያት፡ ወዲያው ፡ ውሉን ፡ የማፍረስ ፡ መብት ፡ ለአከራዩ ፡ የሚሰጡ ፡ የውል ፡ ቃሎች፡ ፈራሾች ፡ ናቸው ፤ (ዋጋ ፡ የላቸውም) ።

ቊ ፡ ፱፺፱፻፶፫ ። ቤቶቹን ፡ ስለ ፡ ማደስ ። (፩) የተከራዩ ፡ ግዴታዎች ።

ተከራዩ ፡ ሊያድሳቸው ፡ የሚገባውን ፡ የተከራያቸውን ፡ ቤቶች ፡ በራሱ፡ ኪሣራ፡ ለማደስ ፡ ይገደዳል ።

ቊ ፡ ፱፺፱፻፶፬ ። (፪) የማደስ ፡ ትርጉም ።

(፩) ተከራዩ ፡ ቤቶችን ፡ ማደስ ፡ ይገባዋል ፡ የተባሉት ፡ (የሚባለው) ፡ በኪራዩ ፡ ውል ፡ ተከራዩ ፡ ይፈጽማቸዋል ፡ ተብሎ ፡ የተወሰኑት ፡ ናቸው ።

(፪) ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ቤቶችን ፡ የማደስ ፡ ሥራዎች፡ ተብለው ፡ የሚቈጠሩት ፡ መዝጊያዎችን ፡ ወይም ፡ መስኮቶችን ፡ የቤት ፡ ወለሎችን ፡ ወይም ፡ ንጣፎቹን ፡ የውሃ ፡ መቅጃ ፡ መዘውሮችንና ፡ የውሃ ፡ መስደጃዎችን ፡ ለማደስ ፡ አስፈላጊዎች ፡ የሆኑት ፡ ተግባሮች ፡ ናቸው ።

(፫) እንደዚሁም ፡ በተከራየው ፡ ቤት ፡ ለመጠቀም ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ቤቶችን፡ የማጥዳትና ፡ በደንብ ፡ የመያዝ ፡ ሥራዎች ፡ ቤትን ፡ እንደ ፡ ማደስ ፡ ያሉ፡ ተግባሮች ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ፱፺፱፻፶፭ ። (፫) በማርጀት ፡ ወይም ፡ ካቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ነገር ፡ መበላሸት ።

(፩) ቤቶቹ ፡ በማርጀት ፡ ወይም ፡ ካቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ነገር ፡ ብቻ ፡ የተበላሹ፡ ሲሆኑ ፡ ተከራዩ ፡ ማናቸውንም ፡ ቤቶችን ፡ የማደስ ፡ ሥራዎች ፡ መፈጸም ፡ የለበትም ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ በኪራይ ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ ግልጽ ፡ ሆኖ ፡ በገባ ፡ የውል ፡ ቃል፡ ምክንያት ፡ ይህን ፡ ደንብ ፡ ሊለውጥ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፱፺፱፻፶፮ ። በማደስ ፡ ምክንያት ፡ በቤቱ ፡ ሳይገለገሉ ፡ ስለ ፡ መቈየት ።

(፩) በኪራዩ ፡ ውል ፡ ጊዜ ፤ አከራዩ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ባልሆነው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የሚፈጽማቸው ፡ ቤትን ፡ የማደስ ፡ ሥራዎች ፡ ከዐሥራ ፡ አምስት ፡ ቀን ፡ የበለጠ ፡ ጊዜ ፡ የቈየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተከራዩ ፡ ለዚህ ፡ ለተወሰነው ፡ ቀንና ፡ ሳይገለገልበት ፡ ለቈየው ፡ ክፍል ፡ የኪራዩን ፡ ዋጋ ፡ ይቀንሳል ።

(፪) የማደሱ ፡ ሥራዎች ፡ ዐይነት ፡ ለተከራዩና ፡ ለቤተ ፡ ሰቡ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ መኖሪያ ፡ ሊቀመጡበት ፡ የማይቻል ፡ ያደረገው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ተከራዩ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፻፱፻፯ ። የተከራዩትን ፡ ስለ፡ ማከራየት ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) ተከራዩ ፡ እርሱ ፡ የተከራየውን ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ ለማከራየት ፡ ይችላል ።

(፪) የተከራየውን ፡ ለማከራየት ፡ ከመፍቀዱ ፡ በፊት ፡ ተከራዩ ፡ አሳቡን ፡ ለአከራዩ ፡ ማስታወቅና ፡ አከራዩ ፡ በዚሁ ፡ ጕዳይ ፡ ላይ ፡ ሊኖረው ፡ የሚችለውን ፡ ተቃዋሚነት ፡ ማወቅ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፪፻፱፻፰ ። (፪) የአከራይ ፡ ተቃዋሚነት ።

(፩) በተከራዩ ፡ በኩል ፡ የሚደረገው ፡ ማከራየት ፡ አከራዩ ፡ ይህንኑ ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ለሌሎች ፡ ተከራዮች ፡ ሲያከራይ ፡ ለገባው ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ተቃራኒ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ወይም ፡ የተባለው ፡ ማከራየት ፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ እርግጠኛ ፡ ጕዳትን ፡ የሚያመጣበት ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ይህን ፡ ተከራዩ ፡ የሚያደርገውን ፡ ማከራየት ፡ ለመቃወም ፡ ይችላል ።

(፪) ተከራዩ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ይችላል ።

(፫) የኪራዩ ፡ ውል ፡ ስምምነት ፡ በተፈረመ ፡ ጊዜ ፡ ተቃዋሚነትን ፡ ያስከተለውን ፡ ነገር፡ ተከራዩ ፡ የሚያውቅ ፡ ወይም ፡ ማወቅ ፡ የሚገባው ፡ የሆነ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የጕዳት ፡ ካሣ ፡ የመጠየቅ ፡ መብቱ ፡ ለአከራዩ ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፪፻፱፻፱ ። (፫) የተከራዩን ፡ አከራይነት ፡ የሚያጠብ ፡ የውል ፡ ቃል ።

(፩) የኪራዩ ፡ ውል ፡ ተከራዩ ፡ የተከራየውን ፡ ቤት ፡ እንዳያከራይ ፤ ወይም ፡ ተከራዩ ፡ ከማከራየቱ ፡ በፊት ፡ የአከራዩን ፡ ፈቃድ ፡ መቀበል ፡ ያስፈልጋል ፡ ሲል ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

(፪) የኪራዩ ፡ ውል ፡ ተከራዩ ፡ የተከራየውን ፡ ቤት ፡ ከማከራየቱ ፡ በፊት ፡ ሌላውን ፡ ተከራይ ፡ ሲያከራይ ፡ አከራይ ፡ ወዶ ፡ እንዲቀበለው ፡ ያስፈልጋል ፡ የሚል ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ አከራዩ ፡ ያለ ፡ ምክንያት ፡ ፈቃዱን ፡ የከለከለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተከራዩ ፡ የኪራይ ፡ ውል ፡ እንዲፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፪፻፱፻፲ ። (፬) የተከራይ ፡ ግዴታዎች ።

(፩) የተከራየውን ፡ ቤት ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ በከፊል ፡ ያከራየ ፡ ሰው ፡ በኪራይ ፡ ውል ፡ ምክንያት ፡ ለአከራዩ ፡ ለገባቸው ፡ ግዴታዎች ፡ ተገዳጅ ፡ ይሆናል ።

(፪) አከራዩ ፡ የተከራየውን ፡ አከራይነት ፡ ፈቅዶም ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እንኳ ፡ ተከራዩ ፡ ያሉበት ፡ ግዴታዎች ፡ አይቀሩለትም ።

(፫) ተከራዩ ፡ ካሉበት ፡ ግዴታዎች ፡ ነጻ ፡ የሚሆነው ፡ በርሱና ፡ በአከራዩ ፡ መካከል ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

BACK

ቍ ፡ ፱፻፬፻፳፭ ። (፩) ከተከራይ ፡ የተከራየ ፡ ሰው ፡ ግዴታዎች ።

(፩) ከተከራይ ፡ የተከራየው ፡ ሰው ፡ በኪራይ ፡ የተሰጡትን ፡ ቦታዎች ፡ ጥቅም ፡ በሚመለከት ፡ ሁሉ ፡ የዋናውን ፡ የኪራይ ፡ የውል ፡ ቃሎች ፡ በሙሉ ፡ ማክበር ፡ አለበት ።

(፪) እነዚህን ፡ የውል ፡ ቃሎች ፡ እንዲያከብር ፡ ከተከራዩ ፡ የተከራየውን ፡ ሰው ፡ ኦከራዩ ፡ በቀጥታ ፡ ሊጠይቀው ፡ ይችላል ።

(፫) ከተከራይ ፡ ላይ ፡ የተከራየው ፡ ሰው ፡ እነዚህን ፡ ውሎች ፡ ሳያውቅ ፡ ቀርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ እንዳይጠብቃቸው ፡ ተከራይ ፡ ፈቅዶለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ከተከራይ ፡ ላይ ፡ የተከራየው ፡ ሰው ፡ በአከራየው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ የክስ ፡ ማቅረብ ፡ መብት ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፬፻፳፮ ። (፩) አከራዩ ፡ ስለሚያቀርበው ፡ ቀጥታ ፡ ክስ ።

(፩) ከተከራይ ፡ ላይ ፡ የተከራየው ፡ ሰው ፡ እርሱ ፡ ከተስማማበት ፡ የኪራይ ፡ ዋጋ ፡ በላይ ፡ ላለው ፡ ተጠያቂ ፡ አይሆንም ።

(፪) ዋናው ፡ አከራይ ፡ ከተከራይ ፡ ላይ ፡ የተከራየውን ፡ ሰው ፡ የተከራየበትን ፡ ዋጋ ፡ በቀጥታ ፡ በእጁ ፡ ለርሱ ፡ እንዲከፍለው ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፫) ከተከራይ ፡ ላይ ፡ የተከራየው ፡ ሰው ፡ ለዋናው ፡ ኪራይ ፡ ላለበት ፡ ጊዜ ፡ ከሚከፍለው ፡ ዋጋ ፡ በቀር ፡ አስቀድሞ ፡ ለአከራዩኝ ፡ ከፍያለሁ ፡ በማለት ፡ ዋናውን ፡ አከራይ ፡ ለመቃወም ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፱፻፬፻፳፯ ። (፯) ይዞ ፡ የማቈየት ፡ መብት ። ፨

ከተከራይ ፡ ላይ ፡ የተከራየው ፡ ሰው ፡ ወደ ፡ ተከራየው ፡ ቦታ ፡ ባመጣቸው ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረቶች ፡ ላይ ፡ ዋናው ፡ አከራይና ፡ ተከራይ ፡ ይዞ ፡ በማቈየት ፡ መብታቸው ፡ ለመሥራት ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፱፻፬፻፳፰ ። (፰) የኪራይ ፡ ውል ፡ ስለ ፡ መፍረስ ።

(፩) ዋናው ፡ የኪራይ ፡ ውል ፡ ቀሪ ፡ ሲሆን ፡ ተከራይ ፡ ያደረገው ፡ የኪራይ ፡ ውል ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ አከራዩ ፡ በግልጽ ፡ ተከራዩ ፡ እንዲያከራይ ፡ ፈቅዶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዋናውን ፡ የኪራይ ፡ ውል ፡ ለመፈጸም ፡ ሁለተኛ ፡ ተከራይ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ በዋናው ፡ ተከራይ ፡ ፋንታ ፡ ሊተካ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፬፻፳፱ ። ለተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ የተደረገ ፡ የኪራይ ፡ ውል ፡ ስለ ፡ ማለቅ ።

ስለ ፡ ኪራይ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ሲያልቅ ፡ ልዩ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ መስጠት ፡ አስፈላጊ ፡ ሳሆን ፡ ያለ ፡ አንዳች ፡ ፎርማሊቴ ፡ ውሉ ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፱፻፬፻፴፩ ። ላልተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ የተደረገ ፡ የኪራይ ፡ ውል ፡ ስለ ፡ ማለቅ ።

(፩) የኪራይ ፡ ውል ፡ የተደረገው ፡ ላልተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አከራዩ ፡ ተከራዩን ፡ ለማስታወቅ ፡ ወይም ፡ ተከራዩ ፡ አከራዩን ፡ ለማስታወቅ ፡ ይችላል ።

(ፀ) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ውሉ ፡ አለቀ ፡ የሚባለው ፡ በኪራዩ ፡ ውል ፡ ወይም ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ ተከታዩ ፡ የኪራይ ፡ ዘመን ፡ ዋጋ ፡ በሚከፈልበት ፡ ቀን ፡ ወይም ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ ስለ ፡ ማለቅ ፡ ማስታወቂን ፡ ባይሰጥ ፡ ኑሮ ፡ ኪራዩ ፡ ሊከፈልበት ፡ ይገባው ፡ በነበረበት ፡ ቀን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፯ ። ቤቱን ፡ የሚያገኝ ፡ ወይም ፡ የሚገዛ ፡ ሰው ።

(፩) ቤቱን ፡ የሚገዛ ፡ ወይም ፡ የሚያገኝ ፡ ሰው ፡ የኪራዩን ፡ ውል ፡ ለማቋረጥ ፡ እንዲችል ፡ መብት ፡ ተሰጥቶት ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ እንዲቋረጥ ፡ የፈለገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተወሰነውን ፡ ጊዜ ፡ መጠበቅ ፡ አለበት ።

(፪) ለዚህ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ማናቸውም ፡ የውል ፡ ስምምነት ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፰ ። ስለ ፡ ኪራይ ፡ ውል ፡ መራዘም ።

(፩) የኪራይ ፡ ውል ፡ ሲያልቅ ፡ ተከራዩ ፡ የተከራየውን ፡ ነገር ፡ አከራዩ ፡ ዐውቆና ፡ ፈቅዶለት ፡ እንደ ፡ ያዘ ፡ የተቀመጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ ላልተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ታደሰ ፡ ይቈጠራል ።

(፪) ስለ ፡ ሌላው ፡ ነገር ፡ የሁለት ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ መብትና ፡ ግዴታዎች ፡ አስቀድሞ ፡ በተነገረው ፡ ውል ፡ በተነገሩት ፡ ውለታዎች ፡ መሠረት ፡ ይፈጸማሉ ።

(፫) ስለ ፡ ሆነም ፡ ስለ ፡ መጀመሪያ ፡ ውል ፡ የተሰጠው ፡ ዋስትና ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፱ ። አከራዩ ፡ ቤቱን ፡ መልሶ ፡ ስለ ፡ መውሰድ ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ አከራዩ ፡ እኔው ፡ ራሴ ፡ እቀመጥበታለሁ ፡ ቢል ፡ እንኳ ፡ የኪራዩን ፡ ውል ፡ ለማፍረስ ፡ አይችልም ።

(፪) በኪራዩ ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ አከራዩ ፡ ቤቱን ፡ እርሱ ፡ ራሱ ፡ ሊቀመጥበት ፡ የሚችል ፡ መሆኑን ፡ የሚናገር ፡ ስምምነት ፡ እንዳለ ፡ የተባለው ፡ አከራይ ፡ ላልተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ የተደረጉትን ፡ የኪራይ ፡ ውሎች ፡ ለማቋረጥ ፡ የተወሰኑትን ፡ ጊዜዎች ፡ መጠበቅና ፡ ለተከራዩም ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ለመስጠት ፡ አከራይ ፡ ይገደዳል ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፲ ። ስለ ፡ ቤቱ ፡ መቃጠል ፡ (፩) መሠረቱ ።

ተከራዩ ፡ በቤቱ ፡ ላይ ፡ የደረሰው ፡ ቃጠሎ ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ኀይል ፡ ወይም ፡ በቤቱ ፡ ሥራ ፡ ጕዶሎነት ፡ ወይም ፡ ቃጠሎው ፡ ከጎረቤቱ ፡ ቤት ፡ መያዝ ፡ የተነሣ ፡ መሆኑን ፡ ካላስረዳ ፡ በቀር ፡ ተከራዩ ፡ ለአከራዩ ፡ ጎላፊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፲፩ ። (፪) ስለ ፡ ብዙ ፡ ተከራዮች ።

(፩) ተከራዮቹ ፡ ብዙዎች ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በተከራይነት ፡ በያዙዋቸው ፡ ቤቶች ፡ ክፍል ፡ ዋጋ ፡ መጠን ፡ ሁሉም ፡ ለቃጠሎው ፡ በጎላፊነት ፡ ይጠየቃሉ።

BACK

(፪) ቃጠሎው ፡ ከነርሱ ፡ መካከል ፡ አንደኛ ፡ ተከራይ ፡ ባለበት ፡ ቤት ፡ የጀመረ ፡ ለመሆኑ ፡ የተረጋገጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተባለው ፡ ተከራይ ፡ ብቻ ፡ ጎላፊ ፡ ይሆ ናል ።

(፫) ከተከራዮቹ ፡ መካከል ፡ አንዳንዶቹ ፡ ቃጠሎው ፡ እነርሱ ፡ ባሉበት ፡ ዘንድ ፡ ያለ ፡ መጀመሩን ፡ ያስረዱ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እነዚህ ፡ ተከራዮች ፡ ጎላፊዎች ፡ አይ ሆኑም ።

ቍ ፡ ፪፸፱፻፸፪ ። አከራዩ ፡ በከፊል ፡ ስለሚኖርበት ፡ ቤት ።

(፩) አከራዩ ፡ የሚኖርበት ፡ ከተቃጠለው ፡ ቤት ፡ በአንዱ ፡ ክፍል ፡ በሆነም ፡ ጊዜ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተነገረው ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

(፪) በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጊዜ ፡ አከራዩ ፡ የሚቀመጥበትን ፡ ክፍል ፡ እርሱ ፡ ራሱ ፡ ቤቱን ፡ እንደ ፡ ተከራየው ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፪፸፱፻፸፫ ። በቤቱ ፡ ላይ ፡ ስለሚደረግ ፡ ማሻሻል ።

(፩) የወጪ ፡ መካፈል ፡ መብት ።

(፩) ተከራዩ ፡ ያላከራዩ ፡ ፈቃድ ፡ በተከራየው ፡ ቤት ፡ ላይ ፡ ስላደረገው ፡ ማሻሻያ ፡ አንዳች ፡ ወጪ ፡ እንዲከፍለው ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ የለውም ።

(፪) ማሻሻያውን ፡ ያደረገው ፡ በአከራዩ ፡ ፈቃድ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተከራዩ ፡ ያደረጋ ጋቸውን ፡ ወጪዎች ፡ ሁሉ ፡ እንዲከፈለው ፡ አከራዩን ፡ ለማስገደድ ፡ ይች ላል ።

ቍ ፡ ፪፸፱፻፸፬ ። ማቻቻልና ፡ አንሥቶ ፡ የመውሰድ ፡ መብት ።

(፩) ምንም ፡ እንኳ ፡ ተከራዩ ፡ አንዳች ፡ ኪሣራ ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ ባይኖራቸው ፡ የቤቱን ፡ ባለዋጋነት ፡ ከፍ ፡ ያደረጉትን ፡ ሥራዎችና ፡ በርሱ ፡ ጥፋት ፡ ሳይሆን ፡ ጎላፊ ፡ ለሆነባቸው ፡ የቤቱን ፡ ዋጋ ፡ ዝቅ ፡ ያደረጉትን ፡ መበላሸቶች ፡ ለማቻ ቻል ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ አሠራሩ ፡ ቤቱን ፡ ሳይጎዳ ፡ ሊፈጸም ፡ የሚቻል ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተከ ራዩ ፡ ያደረጋቸውን ፡ ማሻሻያዎች ፡ አንሥቶ ፡ ለመውሰድ ፡ ይችላል ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ስለ ፡ መሬት ፡ የተሰጡት ፡ ልዩ ፡ ደንቦች ።

ቍ ፡ ፪፸፱፻፸፭ ። የዚህ ፡ ክፍል ፡ ተፈጻሚነት ።

(፩) የኪራይ ፡ ውል ፡ የሚመለከተው ፡ ዋናው ፡ ዓላማ ፡ አንድ ፡ መሬትን ፡ በሆነ ፡ ጊዜና ፡ ተከራዩም ፡ መሬቱን ፡ የሚያለማው ፡ ሲሆን ፡ የዚህ ፡ ክፍል ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

BACK

ቍ ፡ ፱፻፱፻፰፮ ። ለዐይነት ፡ የሚሆኑ ፡ ውሎች ።

(፩) ለዐይነት ፡ የሚሆኑትን ፡ ውሎች ፤ ለአንዳንድ ፡ የግብርና ፡ አገልግሎት ፡ የሚ ውሉ ፡ መሬቶች ፡ ወይም ፡ በአንዳንድ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ፡ ነገሥት ፡ መንግ ሥት ፡ አውራጃዎች ፡ የሚገኙትን ፡ መሬቶች ፡ የሚመለከቱትን ፡ ለዐይነት ፡ የሚሆኑትን ፡ ውሎች ፡ የእርሻ ፡ ሚኒስቴር ፡ ሊደነግጋቸው ፡ ይችላል ።

(፪) እነዚህን ፡ መሬቶች ፡ የሚመለከቱት ፡ በያንዳንድ ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ የሚደ ረጉት ፡ ውሎች ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተነገሩት ፡ ዐይነት ፡ በተደራጁት ፡ ውሎች፡ ሁኔታ ፡ እንደ ፡ ተደረጉ ፡ ሆነው ፡ ይገመታሉ ።

(፫) ተዋዋዮቹ ፡ በሚያደርጉዋቸው ፡ ግልጽ ፡ ስምምነቶች ፡ ለዐይነት ፡ ከተደራ ጁት ፡ ውሎች ፡ የተለዩ ፡ ስምምነቶች ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፫፯ ። መሬት ፡ ስለሚሰጠው ፡ ጥቅም ፡ የሚደረግ ፡ አመራር ። (፩) መብቱ ።

(፩) የመሬቱ ፡ ልማት ፡ ሥራ ፡ የሚመራው ፡ በሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ስም ምነት ፡ መሠረት ፡ ነው ።

(፪) የመሬቱ ፡ ኪራይ ፡ የሚከፈለው ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ አብዛኛው ፡ ከመሬቱ ፡ ሰብሎች ፡ በአንድ ፡ በተወሰነ ፡ መጠን ፡ ልክ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ወይም ፡ መሬቱ፡ ከሚያፈራቸው ፡ በአንዳንድ ፡ ሰብሎች ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ የሚ ሆን ፡ ስምምነት ፡ ወይም ፡ ልማድ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የመሬቱ ፡ ሥራ ፡ አመ ራር ፡ የአከራዩ ፡ ነው ።

(፫) የመሬቱ ፡ ኪራይ ፡ የሚከፈለው ፡ በሙሉ ፡ ወይም ፡ አብዛኛው ፡ ለአከራዩ ፡ በእጁ ፡ በገንዘብ ፡ የሚከፈለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ ስምምነት ፡ ወይም ፡ ልማድ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የመሬቱ ፡ ልማት ፡ ሥራ ፡ አመራር ፡ የገበሬው ፡ ነው።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፫፰ ። (፪) የአንደኛው ፡ ወገን ፡ (ተዋዋይ) ፡ መብት ።

(፩) የታሰቡት ፡ ውሳኔዎች ፡ ውጤቶቻቸው ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ ካለቀ ፡ በኋላ ፡ የሚቀጥል ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የሥራው ፡ መሪ ፡ ለአንደኛው ፡ ወገን ፡ ማማከር ፡ አለበት ።

(፪) ይህ ፡ የተባለው ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ በሚገባ ፡ ጊዜ ፡ ውሳኔውን ፡ ሳያስታ ውቅ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነና፡ መጠበቁም ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ጉዳት ፡ የሚያስከትል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተባለው ፡ (የሥራ ፡ መሪው) ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ተዋ ዋይ ፡ በዚሁ ፡ ሰው ፡ ፈንታ ፡ ውሳኔውን ፡ ለመቀበል ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፱፻፱፻፭፱ ። መሬቱን ፡ የማልማት ፡ ግዴታ ።

(፩) ገበሬው ፡ (ተጋባዥ) ፡ መሬቱ ፡ ጥቅም ፡ እንዲሰጥ ፡ ለማድረግና ፡ በፍሬያማ ነት ፡ መልካም ፡ ሁኔታ ፡ እንዲገኝ ፡ አድርጎ ፡ ለመያዝ ፡ ይገደዳል ።

BACK

(፪) ተከራዩ ፡ ይህን ፡ ግዴታ ፡ ያልፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አከራይ ፡ ውሉ ፡ እንዲ ፈርስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፫ ። የተክሉ ፡ ዐይነትና ፡ አደራረግ ።

በውሉ ፡ መሠረት ፡ የመሬቱ ፡ ልማት ፡ ሥራ ፡ መሪነት ፡ የተሰጠው ፡ ወገን ፡ የሚደረገውን ፡ የግብርና ፡ ዐይነት ፡ አሠራር ፡ ይወስናል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፬ ። የሥራዎች ፡ ወቅት ።

(፩) በማናቸውም ፡ ሁኔታዎች ፡ የግብርናውን ፡ ሥራዎች ፡ ወይም ፡ ሌሎች ፡ ተግባሮች ፡ የሚፈጸሙበትን ፡ ጊዜ ፡ የሚወስን ፡ ገበሬው ፡ (ተከራዩ) ፡ ነው ።

(፪) በዚህ ፡ ጕዳይ ፡ አከራዩ ፡ ገበሬውን ፡ ከማስጠንቀቅ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ነገር ፡ ማድረግ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፭ ። መሬቱን ፡ ለማልማት ፡ ስለሚደረገው ፡ ወጪ ።

(፩) መሬቱን ፡ ለማልማት ፡ የሚደረገው ፡ ተራ ፡ የሆነ ፡ ወጪ ፡ በገበሬው ፡ ላይ ፡ የሚታሰብ ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ መሬቱ ፡ የሚከፈለው ፡ ኪራይ ፡ መሬቱ ፡ ከሚያፈራቸው ፡ ነገሮች ፡ አን ዱን ፡ ክፍል ፡ ወይም ፡ መሬቱ ፡ የሚያፈራቸውን ፡ አንዳንድ ፡ ሰብሎች ፡ በመ ስጠት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገበሬው ፡ (ተጋዡ) ፡ ለዘር ፡ የሚሆን ፡ ወጪ ፡ ገንዘብ ፡ ለማድረግ ፡ በማይችልበት ፡ ሁኔታ ፡ ሲገኝ ፡ አከራዩ ፡ ይህን ፡ ለዘር ፡ የሚሆ ነውን ፡ ወጪ ፡ ያለ ፡ ወለድ ፡ አስቀድሞ ፡ በብድር ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

(፫) በዚህ ፡ ዐይነት ፡ በብድር ፡ የተሰጠው ፡ ሒሳብ ፡ በመጪው ፡ ጊዜ ፡ ከሚገ ኘው ፡ ሰብል ፡ ላይ ፡ ለአከራዩ ፡ ይከፈላል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፮ ። ስለ ፡ ማደስና ፡ ስለ ፡ መልካም ፡ አያያዝ ።

(፩) ተከራዩ ፡ በኪራይ ፡ ተሰጥተውት ፡ የሚገለገልባቸውን ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ የእህልና ፡ የገለባ ፡ ቤቶች ፡ በረቶች ፡ ስለሚመለከቱ ፡ ቦታዎች ፡ በዚህ ፡ ምዕ ራፍ ፡ አስቀድሞ ፡ በተጻፈው ፡ ክፍል ፡ የተነገሩትን ፡ የቤት ፡ ማደስ ፡ ሥራ ዎች ፡ ለመፈጸም ፡ ይገደዳል ።

(፪) ከዚህም ፡ በቀር ፡ በቦታዎቹ ፡ (በአገሬዎቹ) ፡ ልማድ ፡ መሠረት ፡ በኪራይ ፡ የተሰጠ ፡ መሬት ፡ ክፍል ፡ የሆኑትን ፡ መንገዶች ፡ የውሃ ፡ ጕድጓዶች ፡ አጥ ሮች ፡ የውሃ ፡ መንገዶች ፡ የውሃ ፡ ቦዮችና ፡ ግድቦች ፡ በቦታዎቹ ፡ ልማድ ፡ (በአገሬዎቹ) ፡ መሠረት ፡ በደንብ ፡ ለመያዝ ፡ (ለመጠገን) ፡ ይገደዳል ።

ቍ ፡ ፪፻፯፻፯ ። ማርጀት ፡ ወይም ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ጎይል ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከተው ፡ የማደሱ ፡ ሥራ ፡ በማርጀት ፡ ወይም ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ምክንያት ፡ ቢሆንም ፡ በገበሬው ፡ (በጒሰ ኛው) ፡ ኪሣራ ፡ ይሆናል ።

(፪) እንደዚሁ ፡ ገበሬው ፡ (ጢሰኛው) ፡ በማርጀት ፡ ወይም ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ምክንያት ፡ የጠፉትን ፡ ዕቃዎች ፡ ወይም ፡ መሣሪያዎች ፡ መተካት ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፹፫ ። ልዩ ፡ የሆነ ፡ ወጪ ።

ገበሬው ፡ (ጢሰኛው) ፡ ልዩ ፡ ሆኖ ፡ በደረሰ ፡ አደጋ ፡ መሬቱን ፡ ለማደስ ፡ (ለማ ቋቋም) ፡ የሚደረገውን ፡ ኪሣራ ፡ እንዲያወጣ ፡ አይገደድም ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፹፬ ። የመሬት ፡ ቍራጭ ፡ (ክፍል) ፡ ስለ ፡ መለዋወጥ ።

(፩) ከሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ የመሬቱን ፡ ማልማት ፡ ሥራ ፡ መሪነት ፡ የያዘው ፡ ወገን ፡ የሥራውን ፡ ክንውን ፡ ለማካሄድ ፡ ቀና ፡ እንዲሆን ፡ ከሌሎች ፡ ባለሀብቶች ፡ (ባለርስቶች) ፡ ወይም ፡ ገበሬዎች ፡ (ጢሰኞች) ፡ ጋራ ፡ የመሬት ፡ ክፍልን ፡ (ቍራጭን) ፡ ልውጫ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

(፪) ይህ ፡ ልውጫ ፡ የገበሬው ፡ ተግባር ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከነዚህ ፡ የመሬት ፡ ክፍል ፡ ቍራጭ ፡ አገልግሎት ፡ በቀር ፡ የርስትነትን ፡ መብት ፡ ሊነካ ፡ አይችሉም ።

(፫) ልውጫውን ፡ አከራዩ ፡ ካልወሰነው ፡ ወይም ፡ አከራዩ ፡ ካልፈቀደ ፡ በቀር ፡ ውሉ ፡ ሲያልቅ ፡ ያለ ፡ አንዳች ፡ አሠራር ፡ ውጤት ፡ መስጠታቸው ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፹፭ ። መሬቱን ፡ ስለ ፡ ማደራጀት ።

ገበሬው ፡ (ጢሰኛው) ፡ በኪራይ ፡ የተሰጠውን ፡ መሬት ፡ አእምሮ ፡ በሚቀበለው ፡ ዐይነት ፡ ለሚደረገው ፡ ክንውን ፡ እንቅፋት ፡ የሚሆኑትን ፡ ዳገቶች ፡ (አረሆች) ፡ ጉብታዎች ፡ ቦዮች ፡ ወይም ፡ አጥሮችን ፡ ለማፍረስ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፹፮ ። የሚከፈለው ፡ የኪራይ ፡ ዐይነት ።

(፩) የሚከፈለው ፡ ኪራይ ፡ ባንድ ፡ በተወሰነ ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ ባንድ ፡ በተወሰነ ፡ ከግብርና ፡ በሚገኘው ፡ ሰብል ፡ ወይም ፡ በተወሰኑ ፡ ሰብሎች ፡ እንደ ፡ ጊዜው ፡ ሸመታ ፡ ዋጋ ፡ በሚወሰን ፡ ገንዘብ ፡ ለመሆን ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ የሚከፈለው ፡ ኪራይ ፡ በኪራይ ፡ ከተሰጠው ፡ መሬት ፡ ከሚገኘው ፡ ከተወሰነ ፡ ሰብል ፡ ወይም ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ፍሬዎች ፡ ውስጥ ፡ መሆን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፹፯ ። የሚከፈለው ፡ የኪራይ ፡ ልክ ።

የሚከፈለው ፡ የኪራይ ፡ ልክ ፡ በሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ ስምምነት ፡ ይወሰናል ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፹፰ ። ሕጋዊ ፡ የሆነ ፡ የሕሊና ፡ ግምት ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ልማድ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የሚከፈለው ፡ ኪራይ ፡ በኪራይ ፡ ከተሰጠው ፡ መሬት ፡ ከሚገኘው ፡ ሰብል ፡ ግማሽ ፡ ይሆናል ።

BACK

(፪) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ልማድ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ይህ ፡ ሰብል ፡ ባከራዩና ፡ በገበሬው፡ (በጢሰኛው) ፡ መካከል ፡ በዐይነት ፡ የሚከፋፈል ፡ ይሆናል ።

(፫) ገበሬው ፡ (ጢሰኛው) ፡ ማናቸውም ፡ ክፍያ ፡ ከመደረጉ ፡ በፊት፡ለሚመጣው ፡ ሰብል ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ ዘር ፡ ለማስቀረት ፡ ይችላል ።

ቍ፡፮፻፴፪፮፭ ። ሕጋዊ ፡ ከፍተኛ ፡ ድርሻ ።

(፩) ለአከራዩ ፡ የሚሰጠው ፡ ሰብል ፡ መጠን ፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ከሦስት ፡ ሩብ ፡ ለመብለጥ ፡ አይችልም ።

(፪) በውል ፡ ውስጥ ፡ ከዚህ ፡ የበለጠ ፡ ድርሻ ፡ የተመለከተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ውል ፡ ፈራሽ ፡ ሆኖና ፡ ሰብሉ ፡ ባከራዩና ፡ በገበሬው ፡ መካከል ፡ እኩል ፡ የሚከፋፈል ፡ ይሆናል ።

ቍ፡፮፻፴፪፮፮ ። ለቀለብ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ ሰብል ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) ገበሬው ፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ ለቀለቡና ፡ ከእርሱ ፡ ጋራ ፡ ለሚኖሩት ፡ ቀለብ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ የሰብል ፡ ድርሻ ፡ ማስቀረት ፡ (መያዝ) ፡ ይችላል ።

(፪) ምን ፡ ጊዜም ፡ ቢሆን ፡ ግን ፡ ሰብሉ ፡ ለአከራዩ ፡ ቀለብና ፡ ከእርሱ ፡ ጋራ ፡ ለሚኖሩት ፡ ሰዎች ፡ ቀለብ ፡ እንዲሁ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚህ ፡ ዐይነት ፡ አይፈጸምም ።

(፫) እንደዚህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ሰብሉን ፡ አከራዩና ፡ ገበሬው ፡ እኩል ፡ ይካፈላሉ ።

ቍ ፡ ፮፻፴፪፮፯ ። የአከራዩ ፡ የተጠበቁ ፡ መብቶች ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች ፡ አፈጻጸም ፡ ምክንያት ፡ አከራዩ ፡ የሚገባውን ፡ ሙሉ ፡ የሰብል ፡ ድርሻውን ፡ ሳያገኝ ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከተከታዩ ፡ ዓመት ፡ ሰብል ፡ ላይ ፡ ድርሻውን ፡ የማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፮፻፴፪፮፰ ። ሰብል ።

(፩) የሚከፈለው ፡ ኪራይ ፡ ከዚሁ ፡ ሰብል ፡ ድርሻ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ ይኸንኑ ፡ ሰብል ፡ በመመልከት ፡ የተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገበሬው ፡ ሰብሉን ፡ ከመሰብሰቡ ፡ በፊት ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ለአከራዩ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) በውሉ ፡ መሠረት ፡ ለአከራዩ ፡ የሚደርሰው ፡ የሰብል ፡ ድርሻ ፡ እስከሚሰጠው፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ ገበሬው ፡ ይህን ፡ ሰብል ፡ መጠበቅና ፡ ማስቀመጥ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፮፻፴፪፮፱ ። ኪራይ ፡ የሚከፈልበት ፡ ጊዜ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) የሚከፈለው ፡ በገንዘብ ፡ ወይም ፡ ከግብርናው ፡ በሚገኘው ፡ በተወሰነ ፡ ሰብል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኪራዩ ፡ በያንዳንዱ ፡ ዓመት ፡ መጨረሻ ፡ የሚከፈል ፡ ይሆናል ።

(፪) የኪራዩ ፡ ውል ፡ አከራዩ ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ለገበሬው ፡ ካስረከበበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፸፮ ። የገበሬው ፡ ሳይከፍል ፡ መዘግየት ።

(፩) ገበሬው ፡ ያለፈውን ፡ ጊዜ ፡ ኪራይ ፡ ሳይከፍል ፡ የዘገየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አከራዩ ፡ የስሳ ፡ ቀን ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ጊዜ ፡ በመስጠት ፡ ይህ ፡ ጊዜ ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ ሳይከፍል ፡ ቢቀር ፡ ውሉ ፡ የሚፈርስ ፡ መሆኑን ፡ (ያስታውቀዋል) ፡ ሊያስገነዝበው ፡ ይችላል ።

(፪) ይህ ፡ የማስጠንቀቂያ ፡ ጊዜ ፡ የሚጀመረው ፡ ገበሬው ፡ የአከራዩ ፡ ማስታወቂያ ፡ ከደረሰው ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ነው ።

(፫) ይህን ፡ የማስታወቂያ ፡ ጊዜ ፡ የሚቀንሱ ፡ ወይም ፡ የሚከፈለው ፡ ኪራይ ፡ ባለመከፈሉ ፡ ምክንያት ፡ ወዲያውኑ ፡ ለአከራዩ ፡ የማፍረስ ፡ መብትን ፡ የሚሰጡ ፡ ማንኛዎቹም ፡ የውል ፡ ቃሎች ፡ ወይም ፡ ልማዶች ፡ ሁሉ ፡ ፈራሾች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፸፯ ። ስለ ፡ መሬቱ ፡ አበል ፡ ሁኔታ ።

(፩) የሚከፈለው ፡ ኪራይ ፡ በኪራይ ፡ ከተሰጠው ፡ መሬት ፡ ሰብል ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ ከተወሰነ ፡ ሰብል ፡ ውስጥ ፡ በመጠን ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ሰብል ፡ ከመሬቱ ፡ ላይ ፡ ከተነሣ ፡ በኋላ ፡ ለአከራዩ ፡ የሚገባው ፡ ድርሻ ፡ ወዲያው ፡ ጥያቄ ፡ እንዳደረገ ፡ የሚሰጠው ፡ መሆን ፡ አለበት ።

(፪) ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆኑ ፡ ልማዶች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፸፰ ። (የሚከፈለውን ፡ የኪራዩን ፡ ዋጋ ፡ ስለ ፡ መለዋወጥ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) የሚከፈለው ፡ የመሬት ፡ ኪራይ ፡ ዋጋ ፡ በገንዘብ ፡ ወይም ፡ አስቀድሞ ፡ በተወሰነ ፡ ሰብል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገበሬው ፡ በአንበጣ ፡ ወረራ ፡ ልዩ ፡ በሆነ ፡ ድርቅ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ አደጋ ፡ ወይም ፡ ይኸንኑ ፡ በመሰለ ፡ ልዩ ፡ መዓት ፡ ላንድ ፡ ዓመት ፡ የተመደበው ፡ የሰብል ፡ (የሀብት) ፡ ገቢ ፡ ከደንበኛው ፡ መጠን ፡ ግማሽ ፡ ሆኖ ፡ የተቀነሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዕዳውን ፡ በከፊል ፡ ይቅርልኝ ፡ ለማለት ፡ ወይም ፡ የዕዳው ፡ መክፈያ ፡ ጊዜ ፡ እንዲሰጠኝ ፡ ሲል ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆኑ ፡ ማንኛዎቹም ፡ ውሎችና ፡ ልማዶች ፡ ሁሉ ፡ ፈራሾች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፪፻፱፻፸፱ ። (፪) ለመጠየቅ ፡ ስላለመቻል ።

(፩) የሰብሉ ፡ መጥፋት ፡ የደረሰው ፡ ከመሬቱ ፡ ከተነሣ ፡ በኋላ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገበሬው ፡ ዕዳው ፡ ይቅርልኝ ፡ ብሎ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

BACK

(፪) ውሉ ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ ጉዳት ፡ የሚያደርሰው ፡ ምክንያት ፡ ያለና ፡ በዚያኑ ፡ ጊዜ ፡ የታወቀ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገበሬው ፡ እንደዚሁ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

፫) እንደዚሁም ፡ ገበሬው ፡ በራሱ ፡ የደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ በአንዱ ፡ አሹራንስ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ አኳኋን ፡ የተጠበቀ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዘገየ ፡ ጊዜ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፫፸ ። (፫) ቀሪ ፡ የሚሆነው ፡ የዕዳ ፡ ልክ ።

(፩) ገበሬው ፡ ሊቀነስልኝ ፡ ይገባኛል ፡ ሲል ፡ የሚጠይቀውን ፡ የዕዳ ፡ ልክ ፡ ለመገመት ፡ የተለመደውን ፡ (የሰብል) ፡ የሀብት) ፡ ገቢና ፡ የደረሰበትን ፡ ጉዳት ፡ ትልቅነት ፡ በማመዛዘን ፡ ይደረጋል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ገበሬው ፡ ባለፉት ፡ ዓመታት ፡ ሰብል ፡ ሊያገኝ ፡ ያልቻለውን ፡ ጥቅም ፡ ወይም ፡ ወደፊት ፡ ውሉ ፡ እስከሚያልቅ ፡ ድረስ ፡ በቀሩት ፡ ዓመታት ፡ ውስጥ ፡ አገኛለሁ ፡ የሚለውን ፡ የሰብል ፡ ትርፍ ፡ በመገመት ፡ ነው ።

(፫) ርትዕ ፡ ካላስገደደና ፡ የውሉ ፡ መለዋወጥ ፤ ገበሬውን ፡ ከቤተ ፡ ሰቡ ፡ ጋራ ፡ ለማኖር ፡ ወይም ፡ ሥራውን ፡ እንዲቀጥል ፡ ለማድረግ ፡ የሚያስፈልግ ፡ ካል ሆነ ፡ በቀር ፡ የውሉን ፡ ግዴታዎች ፡ መለወጥ ፡ አይችሉም ።

ቊ ፡ ፫፸፩ ። የተከራይ ፡ አከራይ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ልማድ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ገበሬው ፡ የተከራየውን ፡ መሬት ፡ ያለ ፡ አከራዩ ፡ ፈቃድ ፡ ለማከራየት ፡ መብት ፡ የለውም ።

(፪) ተከራዩ ፡ መሬቱን ፡ አሳልፎ ፡ ለሌላ ፡ ለማከራየት ፡ አከራዩ ፡ ያለ ፡ አንዳች ፡ ምክንያት ፡ የከለከለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገበሬው ፡ ውሉ ፡ እንዲሻር ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፫፸፪ ። (፪) ልዩነት ።

(፩) ስለ ፡ ሆነም ፡ በአከራዩ ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ የማያስከትል ፡ ከሆነ ፡ ገበሬው ፡ በውል ፡ በተቀበለው ፡ ነባር ፡ ውስጥ ፡ ያሉትን ፡ ቤቶች ፡ ለሌላ ፡ ለማከራየት ፡ ይችላል ።

(፪) ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባለው ፡ ክፍል ፡ የተከራይ ፡ አከራዩን ፤ የሚመለከቱ ፡ ደንቦች ፡ ይህን ፡ በመሳሰለው ፡ ላይ ፡ የጸኑ ፡ ይሆናሉ ፤ እንዲሁም ፡ አሳልፎ ፡ ማከራየቱን ፡ አከራዩ ፡ በፈቀደም ፡ ጊዜ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቊ ፡ ፫፸፫ ። የውሉ ፡ ማለቅ ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) ለኪራዩ ፡ ውል ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ከማለቁ ፡ በፊት ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ ለሌላው ፡ ወገን ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ የስድስት ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ሰጥቶ ፡ ስንብቱን ፡ ካስታወቀ ፡ በተወሰነው ፡ ቀን ፡ ውሉ ፡ የሚያልቅ ፡ ይሆናል ።

(፪) ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆኑ ፡ ልማዶች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፬ ። (፪) ስለ ፡ ውሉ ፡ መታደስ ።

(፩) ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከተው ፡ ስንብት ፡ ያልተሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ይህ ፡ ስንብት ፡ ከተሰጠ ፡ በኋላ ፡ ገበሬውን ፡ አከራዩ ፡ እያወቀ ፡ ሳይቃወመው ፡ በመሬቱ ፡ መጠቀሙን ፡ የቀጠለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ልማድ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ በተጨማሪ ፡ ለአራት ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ የታደሰ ፡ ይሆናል ።

(፪) ለቀረበው ፡ ጉዳይ ፡ ሁሉ ፡ የሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ መብትና ፡ ግዴታዎች ፡ አስቀድመው ፡ ባደረጉት ፡ ውል ፡ መሠረት ፡ የሚፈጸሙ ፡ ይሆናሉ ።

(፫) ስለ ፡ ሆነም ፡ አስቀድሞ ፡ ለነበረው ፡ ውል ፡ የተሰጠው ፡ ዋስትና ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፫፻፭ ። (፫) ለረዥም ፡ ጊዜ ፡ የተደረጉ ፡ ውሎች ።

(፩) የኪራዩ ፡ ውል ፡ ባንድ ፡ ሰው ፡ ዕድሜ ፡ ወይም ፡ ከ፴ሥር ፡ ዓመት ፡ ለሚ በልጥ ፡ ጊዜ ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መሬቱን ፡ ከተረከበ ፡ ፴ሥር ፡ ዓመት ፡ ያለፈ ፡ ሲሆን ፡ ገበሬው ፡ በራሱ ፡ ፈቃድ ፡ ብቻ ፡ የውሉን ፡ ዘመን ፡ ለመ ለዋወጥ ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ውሉ ፡ የሚያልቀው ፡ ገበሬው ፡ ውሉን ፡ ለመሰረዝ ፡ የመፍቀዱ ፡ ማስታወቂያ ፡ ለአከራዩ ፡ ከደረሰው ፡ ከአራት ፡ ዓመት ፡ በኋላ ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ በመጋቢት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ያልቃል ።

(፫) በንኡስ ፡ ቍጥር ፡ ፩ ፡ የተጻፈውን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ማናቸውም ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ ልማድ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፮ ። (፩) ጊዜው ፡ ያልተወሰነ ፡ ኪራይ ።

(፩) ጸንቶ ፡ የሚቈይበት ፡ ጊዜ ፡ ባልተወሰነ ፡ ውል ፡ የተደረገ ፡ ኪራይ ፤ የመሬቱ ፡ ይዞታ ፡ በገበሬው ፡ እጅ ፡ ከገባበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ አራት ፡ ዓመት ፡ ለሚጸና ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ተደረገ ፡ ያህል ፡ ይቈጠራል ።

(፪) ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆኑ ፡ ልማዶች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፯ ። (፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ ስለ ፡ መተው ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ የሚገዛ ፡ ወይም ፡ የሚያገኝ ፡ ሰው ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ እንዲቋረጥ ፡ የፈለገ ፡ ሆኖ ፡ ይህ ፡ መብት ፡ ለርሱ ፡ ተሰጥቶት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ንብረቱን ፡ ከገዛበት ፡ ወይም ፡ ካገኘበት ፡ አንሥቶ ፡ በሚከተለው ፡ ሦስት ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ለገበሬው ፡ ስንብት ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

(፪) የኪራዩ ፡ ውል ፡ ይህ ፡ ስንብት ፡ ከተሰጠበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ቢያንስ ፡ ከሦ ስት ፡ ወር ፡ በኋላ ፡ በመጋቢት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

(፫) ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆኑ ፡ ማናቸውም ፡ የውል ፡ ቃሎች ፡ ወይም ፡ ልማዶች ፡ ፈራሾች ፡ ናቸው ።

BACK

ቍ ፡ ፫፻፷ ። (፩) የተከራዩ ፡ መብት ።

(፩) የስንብት ፡ ማስታወቂያ ፡ የተሰጠው ፡ (የተነገረው) ፡ ገበሬ ፡ ለአከራዩ ፤ ንብረቱን ፡ ለገዛው ፤ ወይም ፡ ለአገኘው ፡ ሰው ፡ ሐሳቡን ፡ በማስታወቅ ፡ ውሉ ፡ የሚያልቅበትን ፡ ቀን ፡ ለማሳጠር ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ አከራዩ ፡ ወይም ፡ ንብረቱን ፡ የገዛው ፡ ወይም ፡ ያገኘው ፡ ሰው ፡ የገበሬው ፡ ሐሳብ ፡ ማስታወቂያ ፡ ከደረሰው ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ ከአንድ ፡ ወር ፡ በኋላ ፡ ገበሬው ፡ በወሰነው ፡ ቀን ፡ ውሉ ፡ የሚቋረጥ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፫፻፷፩ ። ስለ ፡ ገበሬው ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ አከራዩ ፡ መሞት ።

(፩) ገበሬው ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የርሱ ፡ ወራሾች ፡ መብቱን ፡ ያቈየላቸው ፡ ሰው ፡ ከሞተበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ በሚከተሉት ፡ ስድስት ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ለአከራዩ ፡ ስንብት ፡ በመስጠት ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ እንዲቋረጥ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

(፪) አከራዩ ፡ የሞተ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሥራው ፡ ክንውን ፡ መሪነት ፡ በኪራዩ ፡ ውል ፡ ለአከራዩ ፡ ተሰጥቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አከራዩ ፡ ከሞተበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ በሚከተሉት ፡ ስድስት ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ለአከራዩ ፡ ወራሾች ፡ ስንብት ፡ በመስጠት ፡ ገበሬው ፡ የኪራዩ ፡ ውል ፡ እንዲቋረጥ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

(፫) ከዚህ ፡ በፊት ፡ በተመለከቱት ፡ ሁለት ፡ ጎይለ ፡ ቃሎች ፡ ውሉ ፡ በሚከተለው ፡ መጋቢት ፡ አንድ ፡ ቀንና ፡ አከራዩ ፡ ወይም ፡ ወራሾቹ ፡ የገበሬውን ፡ ወይም ፡ የገበሬውን ፡ ወራሾች ፡ ስንብት ፡ ከተቀበሉ ፡ በኋላ ፡ በሦስት ፡ ወር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፫፻፷፪ ። ስለ ፡ ገበሬው ፡ መታመም ። (፩) የገበሬው ፡ መብት ።

(፩) ገበሬውን ፡ ራሱን ፡ ወይም ፡ ከቤተ ፡ ሰቡ ፡ አንዱን ፡ ሥራውን ፡ በደንበኛው ፡ ሁኔታ ፡ ለመቀጠል ፡ የማያስችለው ፡ በሽታ ፡ የያዘው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በውሉ ፡ ወይም ፡ በሕጉ ፡ ከተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ በፊት ፡ የኪራዩን ፡ ውል ፡ ለመሻር ፡ ይችላል ።

(፪) ገበሬው ፡ በዚህ ፡ መብት ፡ የተገለገለበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለአከራዩ ፡ አንዳችም ፡ የጉዳት ፡ ካሣ ፡ መክፈል ፡ የለበትም ።

(፫) ውሉም ፡ የሚያልቀው ፡ የገበሬው ፡ ማስታወቂያ ፡ ለአከራዩ ፡ ከደረሰው ፡ ከስድስት ፡ ወር ፡ በኋላ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፷፫ ። (፩) የአከራዩ ፡ መብት ።

(፩) ገበሬውን ፡ ወይም ፡ ከገበሬው ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፡ አንዱን ፡ ሥራውን ፡ በደንበኛ ፡ ሁኔታ ፡ ለመቀጠል ፡ የማያስችለው ፡ በሽታ ፡ የያዘው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሚከፈለው ፡ የኪራይ ፡ ዋጋ ፡ ከተወሰነ ፡ የሰብል ፡ ድርሻ ፡ ወይም ፡ ከትወሰነ ፡ ከመሬቱ ፡ አበል ፡ ውስጥ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አከራዩ ፡ በውሉ ፡ ወይም ፡ በሕጉ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ከመድረሱ ፡ በፊት ፡ የኪራዩን ፡ ውል ፡ ለመሻር ፡ ይችላል ።

BACK

(፪) አከራዩ ፡ በዚህ ፡ መብት ፡ የተገለገለበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለገበሬው ፡ ከአንድ ፡ ዓመት ፡ መጠነኛ ፡ የኪራይ ፡ ዋጋ ፡ ውስጥ ፡ ግማሹን ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፫) ውሉም ፡ የሚያልቀው ፡ ለገበሬው ፡ የአከራዩ ፡ ማስታወቂያ ፡ ከደረሰው ፡ ከስድስት ፡ ወር ፡ በኋላ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፲፪ ። ቃጠሎ ።

የተከራየው ፡ ነገር ፡ በእሳት ፡ መጥፋቱን ፡ ወይም ፡ መበላሸቱን ፡ የሚያመለክተው ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ያለው ፡ ክፍል ፡ ድንጋጌዎች ፡ ለገበሬው ፡ በኪራይ ፡ በተሰጠው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ክፍል ፡ ብሆኑ ፡ የመኖሪያ ፡ ቤትና ፡ ሌሎች ፡ ሕንጻዎች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፲፫ ። ውሉ ፡ ሲቋረጥ ፡ የሚደረግ ፡ ሥርዐት ፡ (፩) ጉዝጓዝ ፡ ማርና ፡ ፍግ ።

(፩) መሬቱን ፡ ለቆ ፡ የሚወጣው ፡ ገበሬ ፡ ስለ ፡ መሬቱ ፡ ደንበኛ ፡ አሠራር ፡ በሚያስገድደው ፡ ጥንቃቄ ፡ መሠረት ፡ የመጨረሻውን ፡ ዓመት ፡ ገለባ ፡ ማሩንና ፡ ፍጉን ፡ መተው ፡ አለበት ።

(፪) ገበሬው ፡ መሬቱን ፡ ሲረከብ ፡ አነስተኛ ፡ መጠን ፡ የተቀበለም ፡ ቢሆን ፡ ትርፍ ፡ ሆኖ ፡ ለሚገኘው ፡ መጠን ፡ ኪሣራ ፡ ለመቀበል ፡ መብት ፡ አለው ።

(፫) ገበሬው ፡ ይበልጥ ፡ ተቀብሎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ልማድ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ለጐደለው ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፫፻፲፬ ። (፪) ዘር ።

ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ልማድ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ መሬቱን ፡ ለቆ ፡ የሚወጣ ፡ ገበሬ ፡ ለሚመጣው ፡ ዓመት ፡ ሰብል ፡ ዘር ፡ እንዲተው ፡ አይገደድም ።

ቍ ፡ ፫፻፲፭ ። (፫) የግብርና ፡ ሥራ ፡ ወጪ ፡ (ኪሣራ) ።

(፩) ገበሬው ፡ ውሉን ፡ በሚተውበት ፡ ጊዜ ፡ ያልተለቀሙ ፡ ፍሬዎችን ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ የለውም ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ርትዕ ፡ የሚያስገድድ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ ላደረጋቸው ፡ የተክል ፡ ሥራዎች ፡ ወጪ ፡ ኪሣራ ፡ እንዲቀበል ፡ ለማድረግ ፡ ይችላሉ ።

(፫) ይኸውም ፡ ኪሣራ ፡ አከራዩ ፡ ከሚያገኛቸው ፡ ፍሬዎች ፡ ዋጋ ፡ በላይ ፡ ለመሆን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፲፮ ። በመሬቱ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ተደረገው ፡ ማሻሻል ። —(፩) መሠረቱ ።

(፩) የኪራዩ ፡ ውል ፡ የተቋረጠው ፡ በማናቸውም ፡ ምክንያት ፡ ቢሆን ፡ በራሱ ፡ ሥራ ፡ ወይም ፡ እሱ ፡ ባደረጋቸው ፡ ወጪዎች ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ የማሻሻል ፡ ሥራ ፡ የፈጸመ ፡ ገበሬ ፡ ውሉ ፡ በሚያልቅበት ፡ ጊዜ ፡ ኪሣራ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) እንደዚሁ ፡ በተከራየው ፡ መሬት ፡ ላይ፡ውሉ፡በሚፈቅድለት፡መሠረት፡ቤቶች ፡ የሠራ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ገበሬው፡ ኪሣራ ፡ (ግምት) ፡ ለማግኘት፡መብት፡አለው ።

ቍ ፡ ፫፻፲፯ ። (፩) የኪሣራው ፡ (የግምቱ) ፡ ክፍል ።

(፩) የሚከፈለው ፡ ኪሣራ ፡ ልክ ፡ ከተደረጉት ፡ ማሻሻያዎች ፡ ወይም ፡ ከተሠሩት ፡ ቤቶች ፤ የተነሣ ፡ መሬቱ ፡ ያገኘው ፡ ብልጫ ፡ ለ፱ ፡ ዓመት ፡ ከሚታሰበው ፡ ጋራ ፡ የሚተካከል ፡ ነው ።

(፪) ለዚህ ፡ ኪሣራ ፡ አከፋፈል ፡ ዳኞች ፡ ለአከራዩ ፡ ጊዜ ፡ መስጠት ፡ (መፍቀድ) ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፲፰ ። (፩) አንሥቶ ፡ የመሄድ ፡ (የመውሰድ) ፡ መብት ።

ገበሬው ፡ ከመረጠ ፡ በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ሳያደርስ ፡ ለማድረግ ፡ የተቻለ ፡ ከሆነ ፡ ያደረጋቸውን ፡ የማሻሻል ፡ ሥራዎች ፡ አንሥቶ ፡ ለመውሰድ ፡ ወይም ፡ ቤቶችን ፡ ለማፍረስ ፡ ይችላል ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

ስለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የሥራ ፡ ውል ።

ቍ ፡ ፫፻፲፱ ። ተፈጻሚነት ፡ ያላቸው ፡ ደንቦች ።

(፩) የሥራ ፡ ተቋራጭነቱ ፡ ውል ፡ የተደረገው ፡ የሕንጻን ፡ ሥራ ፡ ለመሥራት ፡ የተሠራውን ፡ ለማደስ ፤ ወይም ፡አንድ ፡የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት፡ ለማደራጀት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ በተነገሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የሚመራ ፡ ይሆናል ።

(፪) እንደዚሁም ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ የሥራ ፡ አገልግሎት ፡ መስጠትን፡ስለሚመለከቱ ፡ ውሎች ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ የሥራ ፡ ተቋራጭነትን ፡ የሚመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ በተባሉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ የተወገዱ ፡ ሆኖ ፡ በማይገኙበት ፡ መጠን ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፳ ። የውሉ ፡ መፈጸም ፡ አስረጅነት ።

(፩) ሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ስለሚፈጽሙት ፡ ሥራዎችና ፡ ስለ ፡ ዋጋው ፡ ካል ተስማሙ ፡ በቀር ፡ የተቋራጭነት ፡ ውል ፡ አለ ፡ አይባልም ።

(፪) የሥራው ፡ ተቋራጭ ፡ አሠሪው ፡ እያወቀ ፡ ሥራዎቹን ፡ ለመሥራት፡ ጀምሮ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ከዋጋው ፡ ላይ ፡ አስቀድሞ ፡ ገንዘብ ፡ ተቀብሎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውል ፡ ለመኖሩ ፡ በቂ ፡ ማረጋገጫ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፫፻፳፩ ። የሚፈጸሙ ፡ ሥራዎች ። (፩) በቂ ፡ የሆነ ፡ የሥራዎች ፡ ዝርዝር ።

(፩) የሚሠሩት ፡ ሥራዎች ፡ ፀይነት ፡ በጥላን ፡ በንድፍ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ አስረጂዎች ፡ ሊለይ ፡ ይችላል ።

(፪) የሥራው ፡ ተቋራጭ ፡ በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ ጊዜ ፡ በእንደዚህ ፡ ያሉት ፡ አስረጂዎች ፡ የተመለከቱትን ፡ ነገሮች ፡ አጥብቆ ፡ መከተል ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፫፺፭፪ ። (፪) በጠቅላላው ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

(፩) የሚሠሩት ፡ ሥራዎች ፡ የተነገሩት ፡ በጠቅላላው ፡ አኳኋን ፡ ብቻ ፡ እንደ ፡ሆነ ፡ የነዚህን ፡ ሥራዎች ፡ ብዛት ፡ ስለሚመለከተው ፡ ጕዳይ ፡ ውሉ ፡ በጠባብ ፡ ዐይነት ፡ መተርጐም ፡ አለበት ።

(፪) ደግሞም ፡ የሥራው ፡ ተቋራጭ ፡ አንድ ፡ ሥራ ፡ ከመፈጸሙ ፡ በፊት ፡ ለአእምሮ ፡ ግምት ፡ አስፈላጊ ፡ መስሎ ፡ በሚታየው ፡ መጠን ፡ ያሠሪውን ፡ ፈቃድ ፡ መጠየቅ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፫፺፭፫ ። የዋጋው ፡ አወሳሰን ፡ ዐይነት ።

(፩) የሥራው ፡ ተቋራጭ ፡ ለመፈጸም ፡ የተዋዋላቸው ፡ ሥራዎች ፡ ዋጋ ፡በጅምላ ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ።

(፪) የሥራዎቹ ፡ ዋጋ ፡ አቅራቢያ ፡ በሆነ ፡ ግምትም ፡ ለመሆን ፡ ይችላል ።

(፫) ዋጋው ፡ በጅምላ ፤ ወይም ፡ በአቅራቢያ ፡ ግምት ፡ ያልተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የሥራው ፡ ዋጋ ፡የሚገመተው ፡ ለሥራ ፡ በዋሉት ፡ ነገሮችና ፡ ግምት ፡ ለሥራው ፡ አፈጻጸም ፡ አስፈላጊ ፡ በሆነው ፡ ሥራ ፡ ግምት ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፺፭፬ ። በአቅራቢያ ፡ ግምት ፡ የሚደረግ ፡ ዋጋ ።

(፩) የሥራው ፡ ዋጋ ፡ በአቅራቢያ ፡ የተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሥራው ፡ ተቋራጭ ፡ በጅምላ ፡ ዋጋ ፡ እንደ ፡ ተዋዋለ ፡ ታስቦ ፡ ሥራውን ፡ ለመፈጸም ፡ ይገደዳል ።

(፪) የሥራው ፡ ተቋራጭ ፡ በደረሰበት ፡ ወጪና ፡ አስቸጋሪ ፡ ነገሮች ፡ ምክንያት ፡ የሚወሰነው ፡ ዋጋ ፡ እንደ ፡ አቅራቢያ ፡ ግምት ፡ ተብሎ ፡ ከተስማማበት ፡ዋጋ ፡ ሓያ ፡ በመቶ ፡ ካልበለጠ ፡ በቀር ፡ የመጨረሻውን ፡ ዋጋ ፡ እንደ ፡ ፈለገ ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

(፫) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የሥራው ፡ ተቋራጭ ፡ ስለ ፡ ሥራው ፡ ዋጋ ፡ ባደረገው ፡ ውሳኔ ፡ ላይ ፡ አሠሪው ፡ አንዳች ፡ አስረጅ ፡ ሊጠይቀው ፡ ወይም ፡ ክስ ፡ ሊያቀርብበት ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፫፺፭፭ ። በጅምላ ፡ ወይም ፡ በአቅራቢያ ፡ ግምት ፡ የተወሰነ ፡ ዋጋ ።

(፩) የማስታወቅ ፡ ግዴታ ።

(፩) የሥራው ፡ ዋጋ ፡ ለሥራ ፡ የሚውሉትን ፡ ነገሮችና ፡ ሥራ ፡ በመመልከት ፡ የሚወሰን ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖር ፡ የሥራው ፡ ተቋራጭ ፡ ሥራዎቹ ፡ የደረሱበትን ፡ ሁኔታና ፡ ያደረገውን ፡ ወጪ ፡ ላሠሪው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) በውሉ ፡ የተነገረ ፡ ተቃራኒ ፡ ቃል ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በየወሩ ፡ መጨረሻ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

BACK

ቍ ፡ ፫፻፳፯ ። (፪) የሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የሥራው ፡ ዋጋ ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ፪ቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ የተስማሙበትን ፡ የሥራ ፡ ዋጋ ፡ ከአሠሪው ፡ ለመቀበል ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ስለዚህ ፡ ነገር ፡ የተነገረ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ለአሠሪው ፡ በሰጠው ፡ ሒሳብ ፡ ላይ ፡ ለሥራው ፡ የሚሆን ፡ ደመወዝ ፡ ሊያገባበት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፳፯ ። (፫) ላሠሪው ፡ ያለው ፡ መብት ።

አሠሪው ፡ የሥራ ፡ ተቋራጩን ፡ ሒሳብ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ልዩ ፡ ዐዋቂዎች ፡ እንዲመረምሩት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፳፰ ። የሥራ ፡ ምርመራ ።

አሠሪው ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ቢሆን ፡ ሥራዎቹ ፡ የደረሱበትን ፡ ሁኔታ ፡ በሥራው ፡ ላይ ፡ የዋሉትን ፡ መሥሪያዎች ፡ ዐይነትና ፡ የተሠራውን ፡ ሥራ ፡ ዐይነት ፡ በልዩ ፡ ዐዋቂዎች ፡ ለማስመርመር ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፳፱ ። ሥራውን ፡ ስለ ፡ መቀበልና ፡ ዋጋ ፡ ስለ ፡ መክፈል ።

(፩) ዋጋውን ፡ መክፈል ፤ ሥራው ፡ እንደ ፡ ተመረመረና ፡ አሠሪው ፡ እንደ ፡ ተቀበለው ፡ የሚያስገምት ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ የተከፈሉት ፡ ገንዘቦች ፡ ከዋጋው ፡ ላይ ፡ በቅድሚያ ፡ እንደ፡ተከፈሉ ፡ የሚገመት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ የተሰጠው ፡ አገማመት ፡ የሚጸና ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፫፻፴ ። በከፊል ፡ ሥራውን ፡ ስለ ፡ መቀበልና ፡ ዋጋውን ፡ ስለ ፡ መክፈል ።

(፩) ውሉ ፡ በደረጃ ፡ እንዲፈጸም ፡ ስምምነት ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እያንዳንዱ ፡ ደረጃ ፡ ሥራ ፡ በተፈጸመ ፡ ቍጥር ፡ ምርመራውና ፡ የአቀባበሉ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ይፈጸማል ።

(፪) የያንዳንዱ ፡ የሥራ ፡ ደረጃ ፡ በተፈጸመበት ፡ ጊዜ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ በተፈጸሙት ፡ ሥራዎች ፡ መጠን ፡ ከሥራው ፡ ዋጋ ፡ ላይ ፡ እንዱ ፡ ክፍል ፡ እንዲከፈለው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፴፩ ። አሠሪው ፡ የሚጠይቃቸው ፡ የሥራ ፡ መለዋወጥ ። (፩) የአሠሪው ፡ መብት ።

የተጠየቁት ፡ የሥራ ፡ መለዋወጥ ፡ በቴክኒክ ፡ ረገድ ፡ ሊፈጸሙ ፡ የሚቻልና ፡ የሥራውንም ፡ ጥንካሬ ፡ የማይጎዱ ፡ ከሆኑ ፡ አሠሪው ፡ አስቀድሞ ፡ ከተስማማበት ፡ የሥራ ፡ ዐቅድ ፡ አንዳንድ ፡ መለዋወጥ ፡ እንዲፈጸሙ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፴፪ ። (፪) የሚያስከትለው ፡ ውጤት ።

(፩) ከሚሠራው ፡ ሥራ ፡ ላይ ፡ እንዲቀነስ ፡ ሥራ ፡ አሠሪው ፡ የጠየቀው ፡ የሥራ ፡ መለዋወጥ ፡ የሥራ ፡ ተቋራጩን ፡ ወጪ ፡ በቀነሰለት ፡ መጠን ፡ በውል ፡ ተወስኖ ፡ ከነበረው ፡ ዋጋ ፡ ላይ ፡ እንዲቀነስለት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

BACK

(፪) እንዲሁም ፡ ደግሞ ፡ አሠሪው ፡ በጠየቀው ፡ የሥራ ፡ መለዋወጥ ፡ ምክንያት ፡ የሥራ ፡ ተቋራጩን ፡ ወጪ ፡ የሚያበዛ ፡ ወይም ፡ ተጨማሪ ፡ ሥራ ፡ የሚያስከትል ፡ ወይም ፡ አላፊነቱን ፡ የሚያከብድበት ፡ በመሆኑ ፡ መጠን ፡ ለዚህ ፡ ለተጨማሪው ፡ ሥራ ፡ ዋጋውና ፡ የሚከፈለው ፡ አበል ፡ ተጨምሮ ፡ እንዲከፈለው ፡ አሠሪውን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፫) በሚቀነሰው ፡ ወይም ፡ በሚጨመረው ፡ የዋጋ ፡ አከፋፈል ፡ ሒሳብ ፡ ላይ ፡ ሁለቱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋዮች ፡ ያልተስማሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በተጨማሪ ፡ ወይም ፡ ተቀናሽ ፡ ሥራ ፡ የሚከፈለውን ፡ ሒሳብ ፡ ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ የሚመርጡዋቸው ፡ የሽምግልና ፡ ዳኞች ፡ እነዚህም ፡ ባይኖሩ ፡ ዳኞች ፡ ይወስኑታል ።

ቍ ፡ ፫፻፴፫ ። (፩) የሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ እንቢታ ።

(፩) አሠሪው ፡ የጠየቃቸው ፡ የሥራ ፡ መለዋወጥ ፡ ስምምነት ፡ የተደረገባቸውን ፡ ፕላኖች ፡ ንድፎች ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ሰነዶች ፡ የሚነኩ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ አልቀበልም ፡ ለማለት ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ አሠሪው ፡ የጠየቃቸው ፡ መለዋወጥ ፡ በብዛታቸውም ፡ ወይም ፡ በዐይነታቸው ፡ ስምምነት ፡ ከተደረገበት ፡ ሥራ ፡ ጸአፈ ጸጸማቸው ፡ ሌላ ፡ ልዩ ፡ ሥራ ፡ የሚያስከትሉ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አልቀበልም ፡ ለማለት ፡ ይችላል ።

(፫) ሥራው ፡ በተለይ ፡ በፍጹም ፡ እንደ ፡ ልዩ ፡ ሆኖ ፡ የሚገመተው ፡ አስቀድሞ ፡ ከታሰበው ፡ ሥራ ፡ ግምት ፡ ወይም ፡ ሊገመት ፡ ከሚቻለው ፡ ከመቶ ፡ ሓያ ፡ በላይ ፡ መለዋወጥን ፡ የሚያስከትል ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፫፻፴፬ ። ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የሚያቀርባቸው ፡ መለዋወጥ ።

(፩) በቴክኒክ ፡ ምክንያት ፡ ስምምነት ፡ የተደረገበት ፡ ዕቅዱ ፡ እንዲለዋወጥ ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አስቸኳይ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ለአሠሪው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) የታሰበው ፡ መለዋወጥ ፡ አሠሪውን ፡ አንድም ፡ ተጨማሪ ፡ ዋጋ ፡ ለመክፈል ፡ የሚያስገድደው ፡ ባይሆንም ፡ እንኳ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የማስታወቅ ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፫፻፴፭ ። ውሉን ፡ ስለ ፡ ማስቀረት ።

አሠሪው ፤ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ አንዳችም ፡ ጥፋት ፡ ባያደርግም ፡ እንኳ ፡ የፈረመውን ፡ ውል ፡ ለማፍረስ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፴፮ ። የሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ መብት ። (፩) ዋጋው ፡ በጅምላ ፡ ወይም ፡ በአቅራቢያ ፡ ግምት ፡ የተደረገ ፡ ሲሆን ።

(፩) አሠሪው ፡ በዚህ ፡ አካኋን ፡ ውሉን ፡ ያፈረሰ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ስምምነት ፡ የተደረገበትን ፡ የጅምላ ፡ ዋጋ ፡ ወይም ፡ የአቅራቢያ ፡ ግምት ፡ ዋጋ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

BACK

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ በውሉ ፡ መሻር ፡ ምክንያት ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ከማውጣት ፡ የቀረለት ፡ ወጪ ፡ ከዚህ ፡ ዋጋ ፡ ላይ ፡ ተቀናሽ ፡ መሆን ፡ አለበት ።

(፫) አቅራቢያ ፡ በሆነ ፡ ግምት ፡ ዋጋው ፡ ተወስኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ሁለት ፡ ጎይለ ፡ ቃሎች ፡ መሠረት ፡ አሠሪው ፡ መክፈል ፡ ያለበትን ፡ ገንዘብ ፡ እስከ ፡ ሓያ ፡ በመቶ ፡ ድረስ ፡ በማብዛት ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ሊጠይቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፴፯ ። (፪) ሌላ ፡ ዐይነት ፡ ዋጋዎች ።

(፩) የሥራው ፡ ዋጋ ፡ በመሥሪያዎቹና ፡ ሥራውን ፡ ለመፈጸም ፡ አስፈላጊ ፡ በሚሆነው ፡ ሥራ ፡ ዋጋ ፡ መሠረት ፡ የተወሰነ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የውሉ ፡ መፍረስ ፡ ማስታወቂያ ፡ ለሱ ፡ ከመድረሱ ፡ በፊት ፡ አስቀድሞ ፡ ለተሠራባቸው ፡ መሥሪያዎችና ፡ ለተሠሩት ፡ ሥራዎች ፡ ተቋራጩ ፡ የዋጋ ፡ ግምት ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) እንዲሁም ፡ አሠሪው ፡ ስለ ፡ ሥራው ፡ አፈጻጸም ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ ከተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ በፊት ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ላደረጋቸው ፡ ውሎች ፡ በራሱ ፡ ሒሳብ ፡ ማሰብ ፡ አለበት ። ወይም ፡ በነዚሁ ፡ ውሎች ፡ መሻር ፡ ምክንያት ፡ ለሥራው ፡ ተቋራጭ ፡ የሚደርስበትን ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፫) በመጨረሻም ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ አሠሪው ፡ ሊከፍለው ፡ ግዴታ ፡ የገባበትን ፡ ጠቅላላ ፡ የድካም ፡ ዋጋ ፡ እንዲሰጠው ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፴፰ ። የውሉ ፡ መፍረስ ።

(፩) የውሉ ፡ መፍረስ ፡ በሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ጥፋት ፡ የሆነ ፡ ወይም ፡ አሠሪው ፡ በሚገባ ፡ የጠየቀውን ፡ መለዋወጥ ፡ ለመፈጸም ፡ ባለመቀበል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አስቀድመው ፡ በተሠሩት ፡ ሥራዎች ፡ ብዛት ፡ መጠን ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ስምምነት ፡ ከተደረገበት ፡ የሥራ ፡ ዋጋና ፡ የአገልግሎት ፡ ዋጋ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ግዴታዎቹን ፡ ባለመፈጸሙ ፡ ምክንያት ፡ ለሚደርሰው ፡ ጉዳት ፡ የአሠሪው ፡ የኪሣራ ፡ መጠየቁ ፡ መብት ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፴፱ ። ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የሚሰጠው ፡ መድን ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጭ ፡ ሥራውን ፡ ካስረከበበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ ስለ ፡ መልካም ፡ አሠራሩና ፡ ስለ ፡ ሥራው ፡ ስለ ፡ ጠንካራነቱ ፡ ለዐሥር ፡ ዓመት ፡ ጊዜ ፡ መድን ፡ ነው ።

(፪) በዚሁም ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ በሥራ ፡ ጉድለት ፡ ወይም ፡ በተሠራበት ፡ መሬት ፡ ዐይነት ፡ ምክንያት ፡ በተሠራው ፡ ሥራ ፡ ላይ ፡ ለሚደርሰው ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ፡ አላፊ ፡ ነው ።

(፫) ማናቸውም ፡ ይህን ፡ ጊዜ ፡ የሚያሳጥር ፡ ወይም ፡ መድንነቱን ፡ የሚሽር ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ሁሉ ፡ አይጸናም ።

ቊ ፡ ፫፻፺፬ ። የምክትል ፡ ሥራ ፡ ተቋራጮችና ፡ ሠራተኞች ፡ በቀጥታ ፡ ያላቸው ፡ የክስ ፡ መብት ።

በአንድ ፡ የሕንጻ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጭነት ፡ ውስጥ ፡ የሚሠሩ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጮች ፡ ወይም ፡ ሠራተኞች ፡ የሠሩበትን ፡ ሥራ ፡ ዋጋ ፡ ለመከፈል ፡ ክሳቸውን ፡ ባቀረቡበት ፡ ጊዜ ፡ አሠሪው ፡ ለሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ሊከፍል ፡ በሚገባው ፡ ገንዘብ ፡ መጠን ፡ ባሠሪው ፡ ላይ ፡ በቀጥታ ፡ ገንዘባቸውን ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ አላቸው ።

ምዕራፍ ፡ ፬ ።

ስለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣና ፡ ስለ ፡ ወለድ ፡ አግድ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ አቋቋም ።

ቊ ፡ ፫፻፺፭ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣን ፡ የማቋቋሚያው ፡ ሰነድ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ በቀጥታ ፡ በሕግ ፡ ወይም ፡ በፍርድ ፡ ወይም ፡ በውል ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ በኑዛዜ ፡ ሊቋቋም ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፫፻፺፮ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ሻጭ ፡ ለሆነ ፡ ሰው ፡ ሕግ ፡ የሚሰጠው ፡ መያዣ ።

አንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የሸጠ ፡ ያስተላለፈ ፡ ሰው ፡ ለተዋዋለበት ፡ ንብረት ፡ ዋጋ ፡ አከፋፈል ፡ ዋስትናና ፡ በሽያጩ ፡ ስምምነት ፡ ውስጥ ፡ ለተመለከቱት ፡ ሌሎች ፡ ግዴታዎች ፡ ዋስትና ፡ እንዲሆነው ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ በዚህ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቊ ፡ ፫፻፺፯ ። ለማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ የጋራ ፡ ተካፋይ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ሕግ ፡ የሚሰጠው ፡ መያዣ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ተካፋይ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ በክፍያው ፡ መሠረት ፡ በሌሎቹ ፡ የጋራ ፡ ተካፋዮች ፡ ድርሻ ፡ ውስጥ ፡ ሕግ ፡ የሚሰጠው ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ይህም ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ የሚሰጠው ፡ ከክፍያው ፡ ውስጥ ፡ ለሚጐልበት ፡ ድርሻውና ፡ ምናልባትም ፡ በክፍያ ፡ ያገኛቸውን ፡ ሀብቶች ፡ እንዲለቅ ፡ ቢፈረድበት ፡ የጋራ ፡ ተካፋዮቹ ፡ ሊከፍሉት ፡ ለሚገባው ፡ ኪሣራ ፡ ዋስትና ፡ ነው ።

BACK

ቍ ፡ ፫፻፵፬ ። በፍርድ ፡ የሚሰጥ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ።

(፩) ዳኞች ፡ በዳኝነት ፡ የሰጡት ፡ ፍርድ ፡ ሽማግሌች ፡ በሽምግልና ፡ ዳኝነት ፡ የሰጡት ፡ ብይን ፡ ወይም ፡ የሰጡት ፡ ትእዛዝ ፡ ተፈጻሚነት ፡ እንዲያገኝ ፡ ለማ ረጋገጥ ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ በሌላው ፡ ወገን ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ በአንድ ፡ ወይም ፡ በብዙ ፡ ንብረቶች ፡ ላይ ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ እንዲኖረው ፡ ለመወሰን ፡ ይች ላሉ ።

(፪) ይህም ፡ የፍርድ ፡ ውሳኔ ፡ ወይም ፡ የሽምግልና ፡ ዳኝነት ፡ ብይን ፡ የዋስትና ፡ መያዣ ፡ የተሰጠበትን ፡ የዕዳ ፡ ልክና ፡ ስለዚህም ፡ ዕዳ ፡ በመያዣ ፡ የተሰጠ ውን ፡ ንብረት ፡ ወይም ፡ ንብረቶች ፡ ለይቶ ፡ ያመለክታል ።

ቍ ፡ ፫፻፵፭ ። የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የሚቋቋምበት ፡ ሰነድ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣን ፡ የሚያቋቁም ፡ ውል ፡ ወይም ፡ ሕጋዊ ፡ ሰነድ ፡ በጽሑፍ ፡ ካልተደረገ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

(፪) መያዣ ፡ የተሰጠበት ፡ ገንዘብ ፡ ልክ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ገንዘብ ፡ ካልተመለከተ ፡ በቀር ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፵፮ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ ዋስትና ፡ የተሰጠው ፡ ዕዳ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ አሁን ፡ ለተደረገ ፡ ለወደፊቱ ፡ ለሚደረግ ፡ በውለ ፡ ገብነት ፡ ለሚደርስ ፡ ወይም ፡ ይደርሳል ፡ ለሚባል ፡ ገንዘብ ፡ ልክ ፡ ዋስትና ፡ ሊቋቋም ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ በትእዛዝ ፡ ወይም ፡ ለአምጪው ፡ በሚከፈል ፡ ሰነድ ፡ ላይ ፡ ለተ መለከተው ፡ ገንዘብ ፡ ዋስትና ፡ እንዲሆን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመ ያዣ ፡ ውል ፡ ሊቋቋም ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፵፯ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ሊሆኑ ፡ የሚችሉ ፡ ንብረቶች ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ሊቋቋም ፡ የሚቻለው ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) ልዩ ፡ ልዩ ፡ የሆኑ ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረቶች ፡ እንደማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ሊሆኑ ፡ ይችላሉ ፡ ተብሎ ፡ የተወሰነው ፡ ድንጋጌ ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፵፰ ። መያዣ ፡ የሆነ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ።

(፩) በመያዣነት ፡ መሰጠቱ ፡ የተመዘገበ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ውን ፡ በሚያቋቁመው ፡ ሰነድ ፡ ላይ ፡ በግልጽ ፡ መጠቀስ ፡ አለበት ።

(፪) ሰነዱም ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ የሚገኝበትን ፡ ወረዳ ፡ የንብረቱን ፡ ዐይነት ፡ የሚቻልም ፡ ቢሆን ፡ በርስት ፡ መዝገብ ፡ የተጻፈበትን ፡ የካርታ ፡ ቍጥር ፡ በቅለይ ፡ ማመልከት ፡ ይገባዋል ።

(፫) የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ የሚገኘው ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ መዝገብ ፡ ባልተቋቋመበት ፡ አውራጃ ፡ ውስጥ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ሰነዱ ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ ሁለቱን ፡ አዋሳኞቹን ፡ ገልጾ ፡ ማመልከት ፡ ይገባዋል ።

ቍ ፡ ፫፻፸፱ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ለመስጠት ፡ የሚያስፈልግ ፡ ችሎታ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ በባለዕዳው ፤ ወይም ፡ ስለ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ዕዳ ፡ መያዣ ፡ ሰጥቶ ፡ በሚዋዋል ፡ ሥነ-ተኛ ፡ ሰው ፤ ሊቋቋም ፡ ይችላል ።

(፪) ለራሱ ፡ ዕዳ ፡ ዋስትና ፡ እንዲሆን ፡ አንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ ለዕዳ ፡ በመያዣነት ፡ ለመስጠት ፡ የሚቻለው ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ለመሸጥ ፡ ችሎታ ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፫) ለሌላ ፡ ሰው ፡ ዕዳ ፡ ዋስትና ፡ እንዲሆን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ ለመያዣ ፡ መስጠት ፡ የሚቻለው ፡ ይህንኑ ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ዋጋ ፡ ሳይቀበል ፡ በችሮታ ፡ ለማስተላለፍ ፡ ሊያዝበት ፡ ችሎታ ፡ ያለው ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፹ ። የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ቅጣት ።

(፩) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ ውስጥ ፡ የተጻፈው ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ ሰው የሰጠው ፡ የመያዣ ፡ ውል ፡ ዋጋ ፡ የለውም ፡ (አይጸናም) ።

(፪) ይህ ፡ ችሎታ ፡ የሌለው ፡ ሰው ፡ ሀብቱን ፡ በመያዣ ፡ ከሰጠ ፡ በኋላ ፡ ይህንኑ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ሊያዝበት ፡ ችሎታ ፡ ቢያገኝም ፡ እንኳ ፡ አስቀድሞ ሰጥቶት ፡ የነበረው ፡ መያዣ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ አይሆንም ።

(፫) እንዲሁም ፡ ወደፊት ፡ ይሠራሉ ፡ የሚባሉትን ፡ ሕንጻዎች ፡ መያዣ ፡ መስጠት ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ፫፻፹፩ ። (፪) በባለሀብትነት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ የታወቀ ፡ ንብረት ።

(፩) የአስተዳደር ፡ ክፍል ፤ የአንድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ መሆኑን ፡ ዐውቆለት ፡ የባለሀብትነት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ከሰጠው ፡ ሰው ፡ ጋራ ፡ የተደረገ ፡ የንብረት ፡ መያዣ ፡ ውል ፡ የሚጸና ፡ ነው ።

(፪) የባለሀብትነት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ የተሰጠበት ፡ ማስረጃ ፡ ፍርስ ፡ ሆኖ ፡ የተሰረዘ ፡ ቢሆንም ፡ በመያዣው ፡ የሚከራከረው ፡ ሰው ፡ በቅን ፡ ልቡና ፡ አለ ፡ መሆኑ ፡ ካልተገለጸ ፡ በቀር ፡ የርስት ፡ መያዣው ፡ ውል ፡ የሚጸና ፡ ነው ።

(፫) የርስት ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ በሚሰጥበት ፡ ጊዜ ፡ በአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ ከምስክር ፡ ወረቀት ፡ መስጫው ፡ ታክስ ፡ ጋራ ፡ ከሚከፈለው ፡ ለመጠባበቂያ ፡ ዋስትና ፡ ከተመደበው ፡ ገንዘብ ፡ በዕዳ ፡ የተያዘውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረቱን ፡ ዕዳ ፡ ከፍሎ ፡ ንብረቱን ፡ ላስለቀቀው ፡ ባለሀብት ፡ ይከፈለዋል ።

ቍ ፡ ፫፸፯፪ ። የማጸፍ ፡ አስፈላጊነት ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ በማናቸውም ፡ ዐይነት ፡ ሰነድ ፡ ላይ ፡ የተመሠረተ ፡ ቢሆን ፡ ከተጻፈበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ በሚገኝበት ፡ አገር ፡ ባለው ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ርስት ፡ መዝገብ ፡ ካልተጻፈ ፡ በቀር ፡ ማንኛውንም ፡ ዐይነት ፡ ውጤት ፡ አያስገኝም ።

ቍ ፡ ፫፸፯፫ ። የአጻጻፉ ፡ ሥርዐት ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ መያዣ ፡ እንዲመዘግብ ፡ ጥያቄ ፡ የቀረበለት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ሠራተኛ ፤ የውሉን ፡ አመዘጋገብ ፡ ሥርዐት ፡ የሚፈጽመው ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ አመዘጋገብ ፡ ሥርዐት ፡ በሚመለከተው ፡ አንቀጽ ፡ በተደነገገው ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

(፪) የዚሁም ፡ አንቀጽ ፡ ደንብ ፡ አመዘጋገብ ፡ የሚሻሻልበትንና ፡ የሚለወጥበትን ፡ ሥርዐት ፡ ወስኗል ።

ቍ ፡ ፫፸፯፬ ። የማስመዝገቢያው ፡ ወጪ ።

(፩) የማስመዝገቢያውን ፡ ወጪ ፡ የሚችለው ፡ በመጨረሻው ፡ ባለዕዳው ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣን ፡ ያስመዘገበና ፡ ለዚህም ፡ ወጪውን ፡ አስቀድሞ ፡ የከፈለ ፡ ሰው ፡ የከፈለውን ፡ ገንዘብ ፡ ባለዕዳው ፡ እንዲከፍለው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፸፯፭ ። የገንዘብ ፡ መብት ፡ መቀነስ ።

(፩) ባለዕዳው ፡ ከዕዳው ፡ ጠቅላላ ፡ ሒሳብ ፡ ላይ ፡ ሩቡን ፡ ከከፈለ ፡ በኋላ ፡ ከመዝገቡ ፡ ላይ ፡ የተጻፈው ፡ እንዲተካከልለት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ገንዘብ ፡ ጠያቂውም ፡ ይህን ፡ የመዝገብ ፡ መተካከል ፡ ጉዳይ ፡ መፍቀድ ፡ አለበት ።

(፫) ባለዕዳው ፡ ከተበደረው ፡ ገንዘብ ፡ በከፊሉ ፡ በመክፈል ፤ በመያዣ ፡ ካስያዛቸው ፡ የማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ ውስጥ ፡ በዚሁ ፡ መጠን ፡ በከፊል ፡ እንዲለቀቅለት ፡ ለመጠየቅ ፡ አይፈቀድለትም ።

ቍ ፡ ፫፸፯፮ ። የገንዘብ ፡ መብት ፡ መጨመር ።

(፩) በመጀመሪያ ፡ በመዝገቡ ፡ ላይ ፡ የተጻፈውን ፡ የገንዘብ ፡ ልክ ፡ በማስተካከል ፡ ብቻ ፡ የገንዘቡን ፡ ልክ ፡ ለመጨመር ፡ አይቻልም ።

(፪) በመጀመሪያ ፡ በመዝገቡ ፡ ላይ ፡ ከተጻፈው ፡ የገንዘብ ፡ ልክ ፡ በላይ ፡ ያለው ፡ ገንዘብ ፡ ማረጋገጫ ፡ እንዲኖረው ፡ ከተፈለገ ፡ ይህንኑ ፡ በመዝገቡ ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ማስመዝገብ ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፺፸፮ ። ለማስመዝገብ ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

(ሀ) የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ የተያዘበትን ፡ ዕዳ ፡ የመክፈል ፡ ግዴታ ፡ የሌለ በት ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ በዕዳ ፡ ተይዟል ፡ የተባለውን ፡ ይህንኑ ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ገዝቶ ፡ ግዥውን ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መጻፊያ ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ ካጻፈ ፡ በኋላ ፡ የተመዘገበውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በመያዣ ፡ ማጻፍ ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

(ለ) እንዲሁም ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ እንዲያዝ ፡ በፍርድ ፡ ሥነ ፡ ሥር ዐት ፡ መወሰኑ ፡ በመዝገብ ፡ ከተጻፈ ፡ በኋላ ፡ ወይም ፡ ባለዕዳው ፡ መክሠሩ ፡ ከተገለጸ ፡ በኋላ ፡ የሚደረግ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በመያዣ ፡ መጻፍ ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ፫፺፸፯ ። የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ሲያልፍ ፡ መብት ፡ የሚቀርበት ፡ ሁኔታ ።

(ሀ) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ ውጤት ፡ የሚኖረው ፤ ከተጻ ፈበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ ዐሥር ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ ነው ።

(ለ) ይህ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ከማለፉ ፡ በፊት ፡ ይህ ፡ ውል ፡ እንዲታደስ ፡ አዲስ ፡ የመዝገብ ፡ ማጻፍ ፡ ጉዳይ ፡ የተፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጸንቶ ፡ የሚቈይበት ፡ ዘመን ፡ ይራዘማል ።

(ሐ) እንዲህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ አስቀድሞ ፡ የተመዘገበው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብ ረት ፡ መያዣ ፡ ውል ፡ አዲሱ ፡ የመዝገብ ፡ ማስጻፍ ፡ ጉዳይ ፡ ከተፈጸመበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ወደፊት ፡ እስከ ፡ ዐሥር ፡ ዓመት ፡ ውጤት ፡ ያለው ፡ ይሆናል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ውጤቶች ።

ቍ ፡ ፫፺፸፰ ። መሠረቱ ።

(ሀ) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፤ መያዣው ፡ የሚመለከተውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፤ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ዎች ፡ ያስያዙት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከንብረቱ ፡ ዋጋ ፡ ላይ ፡ የሚጠይቀው ፡ ገንዘብ ፡ ከሌሎቹ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ በፊት ፡ ለርሱ ፡ በቀዳሚነት ፡ እንዲከፈለው ፡ የመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

(ለ) እንዲሁም ፡ የመጀመሪያው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ ከተመዘገበ ፡ በኋላ፤ መብቱን ፡ ላስመዘገበ ፡ ለሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ባለዕዳው ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ቢሸጥ ፡ ቢያስተላልፍም ፡ እንኳ ፡ የመያዣ ፡ መብቱን ፡ ያስመዘገበው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ለማ ስያዝ ፡ ይችላል ።

BACK

(፫) ከዚህም ፡ በቀር ፡ ባለመያዣ ፡ የሆነ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ለማንኛቸውም ፡ ሌሎች ፡ ተራ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ ያላቸው ፡ መብት ፡ ሁሉ ፡ ይኖረዋል ።

ቊ ፡ ፫፺፮ ። ንብረትን ፡ የማስቀረት ፡ ስምምነት ።

(፩) ዕዳው ፡ እንዲከፈል ፡ በተወሰነበት ፡ ጊዜ ፡ ሳይከፈል ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ ያገኘበትን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ይወስዳል ። ወይም ፡ በሕጉ ፡ የተመለከተውን ፡ ሥርዐት ፡ (ፎርማሊቴ) ፡ ሳይ ጠብቅ ፡ ሊሸጠው ፡ ይችላል ፡ የሚል ፡ ስምምነት ፡ ሁሉ ፡ የመያዣው ፡ መብት ፡ ከተመዘገበ ፡ በኋላ ፡ የተደረገ ፡ ስምምነት ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ለዕዳው ፡ መክፈያ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ካለፈ ፡ በኋላ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ ያገኘበትን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፤ የዕዳው ፡ መክፈያ ፡ አድርጎ ፡ ባለዕዳው ፡ ለገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ለመስጠት ፡ (ይችላል ፡ ብሎ) ፡ መስማማት ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፫፺፯ ። ክስ ፡ ስለ ፡ ማቅረብ ፡ (፩) ሥልጣን ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣን ፡ አመዘጋገብ ፤ ወይም ፡ መያዣ ፡ የተሰጠበትን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ ስለ ፡ መሸጥ ፡ የሚመለከቱትን ፡ ጕዳዮች ፡ ሁሉ ፤ ለማየት ፡ ሥልጣን ፡ የተሰጣቸው ፡ ይኸው ፡ ንብረት ፡ በሚገኝበት ፡ ቦታ ፡ የሚገኙት ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ፫፺፰ ። (፪) መኖሪያ ፡ ቦታን ፡ ለይቶ ፡ ስለ ፡ ማስታወቅ ።

(፩) በማናቸውም ፡ ባለጕዳይ ፡ ጥያቄ ፡ አቅራቢነት ፡ በንብረቱ ፡ ላይ ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ የተሰጠውና ። ንብረቱንም ፡ በመያዣ ፡ ሰጭ ፡ የሆነ ፡ ሁለቱም ፡ ወገኖች ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታቸውን ፡ እነዚህ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ በሚገኙበት ፡ ክፍል ፡ ለይቶ ፡ ማስታወቅ ፡ አለባቸው ።

(፪) ሕጋዊ ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታቸውን ፡ እንዲመርጡ ፡ ከተጠየቁበት ፡ ጊዜ ፡ አን ሥቶ ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ወር ፡ ድረስ ፡ ሳይመርጡ ፡ የቀሩ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የሚመለከቱት ፡ ጕዳዮች ፡ በሚገባ ፡ ከቀረቡላቸው ፡ በኋላ ፡ የባለጕዳዮቹን ፡ ሕጋዊ ፡ መኖሪያ ፡ ቦታ ፡ መርጠው ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፫፺፱ ። (፫) (ወኪል) ፡ የንብረት ፡ ጠባቂ ።

እንዲሁም ፡ በማናቸውም ፡ ባለጕዳይ ፡ ጥያቄ ፡ አቅራቢነት ፡ ስሙና ፡ መኖሪያ ፡ ቤቱ ፡ ላልታወቀ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ይህ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ በክርክሩ ፡ ላይ ፡ ራሱ ፡ እንዲኖር ፡ በሕጉ ፡ ላይ ፡ ተመልክቶ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ አንድ ፡ አስቸኳይ ፡ ውሳኔ ፡ መስጠት ፡ የሚያስፈልግ ፡ ሲሆን ፡ ዳኞች ፡ ለዚህ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ አንድ ፡ ንብረት ፡ ጠባቂ ፡ ለመሾም ፡ ይችላሉ ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ቀደምትነት ፡ የብልጫ ፡ መብት ።

(ሀ) ይህ ፡ መብት ፡ የሚመለከታቸው ፡ ንብረቶች ።

ቍ ፡ ፻፹፭፬ ። ከንብረቱ ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ የሆነና ፡ ተጨማሪ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ላይና ፡ ከንብረቱ ፡ ጋራ ፡ አንድነት ፡ ባላቸው ፡ ክፍሎች ፡ እንዲሁም ፡ ተጨማሪ ፡ ክፍሎችንም ፡ ጭምር ፡ የሚጠቀልል ፡ ነው ።

(፪) በመያዣው ፡ ውል ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ንብረቱ ፡ ተጨማሪ ፡ ሆነው ፡ በግልጽ ፡ የተመለከቱት ፡ ዕቃዎች ፡ በዚሁ ፡ ዐይነት ፡ ይቈጠራሉ ።

(፫) ተቃራኒ ፡ ማስረጃ ፡ የማቅረብ ፡ መብት ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፻፹፭፭ ። የሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መብት ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ያለው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የመያዣው ፡ መብት ፡ ከሚመለከተው ፡ ከማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ በተለዩትና ፡ ባለሀብትነታቸውም ፡ ለሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ በተዛወሩት ፡ ክፍሎች ፡ ወይም ፡ ተጨማሪ ፡ ዕቃዎች ፡ ላይ ፡ የባለመያዣነት ፡ መብቱን ፡ ሊሠራበት ፡ አይችልም ።

(፪) እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ሁኔታ ፡ በአጋጠመ ፡ ጊዜ ፡ መያዣ ፡ የሆነው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ዋጋ ፡ ቢቀንስ ፡ ቢጠፋ ፡ ወይም ፡ ቢበላሽ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ አንቀጾች ፡ በታወቁለት ፡ መብቶቹ ፡ ብቻ ፡ ሊገለገልባቸው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፻፹፭፮ ። የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ አዲስ ፡ ሥራ ፡ ስለ ፡ መሥራትና ፡ ስለ ፡ ማሻሻል ። (፩) መሠረቱ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዝ ፡ መብት ፡ የመያዣው ፡ መብት ፡ በሚመለከተው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትና ፡ እንዲሁም ፡ በዚሁ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የሚሠሩትን ፡ አዳዲስ ፡ ሥራዎች ፤ ተክሎችና ፡ ሰብሎች ፡ የሚጠቀልል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፻፹፭፯ ። (፪) የሥራ ፡ ተቋራጮችና ፡ የዕቃ ፡ አቅራቢዎች ፡ ልዩ ፡ መብት ።

(፩) ስለ ፡ ሆነም ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተጠቀሰውን ፡ በማደስ ፡ የማሻሻል ፡ ሥራና ፡ የሕንጻ ፡ ሥራ ፡ የፈጸሙ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጮችና ፡ ለሥራው ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ የሚደሻውን ፡ ዕቃ ፡ የሸጡ ፡ አትክልት ፡ ዘር ፡ ወይም ፡ የሰብል ፡ ፍሬ ፡ ያቀረቡ ፡ ዕቃ ፡ አቅራቢዎች ፤ ለፈጸሙት ፡ ሥራና ፡ ላቀረቡት ፡ ዕቃ ፡ ስለሚከፈላቸው ፡ ገንዘብ ፡ ጉዳይ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ ካላቸው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎቹ ፡ (ብልጫ) ፡ ቅድሚያ ፡ ይሰጣቸዋል ።

(፪) በዚህም ፡ በክፍያ ፡ ክርክር ፡ የተነሣ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ የድርሻውን ፡ ልክ፡ ይወስናሉ ።

(፫) እንዲሁም ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ በልዩ ፡ ልዩዎች ፡ ሥራ ፡ ተቋራጮችና ፡ በዕቃ ፡ አቅራቢዎች ፡ መካከል ፡ የሚደረገውን ፡ የክፍያ ፡ ጉዳይ ፡ ይወስናሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፷፮ ። የቤትና ፡ የእርሻ ፡ መሬት ፡ ኪራይ ።

(፩) በኪራይ ፡ የተሰጠውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የሚመለከተው ፡ የመ ያዣ ፡ መብት ፡ ንብረቱ ፡ በፍርድ ፡ ከተያዘበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ የሚታሰ በውን ፡ የቤትና ፡ የርሻ ፡ ኪራይን ፡ ይጠቀልላል ።

(፪) ቤት ፡ ተከራዮችና ፡ የእርሻ ፡ መሬት ፡ ተከራዮች ፡ መያዣ ፡ የተሰጠበት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በፍርድ ፡ መያዙ ፡ ማስታወቂያ ፡ ከተሰጣቸው ፡ በኋላ ፡ የቤቱን ፡ ወይም ፡ የመሬቱን ፡ ኪራይ ፡ ዋጋ ፡ ለማይንቀሳቀሰው ፡ ንብ ረት ፡ ባለሀብት ፡ በሚጸና ፡ አኳኋን ፡ ሊከፍሉ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፫፻፷፯ ። ለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የተመደበ ፡ ኪሣራ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፤ ንብረቱ ፡ በጠፋ ፡ ወይም ፡ በተ በላሸ ፡ ጊዜ ፡ ለዚሁ ፡ ሊከፈል ፡ የሚገባውን ፡ አሹራንስ ፡ ወይም ፡ በአላፊ ነት ፡ የሚከፈል ፡ የኪሣራን ፡ ሒሳብ ፡ የሚጠቀልል ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ንብረቱ ፡ በሚወሰድበት ፡ ጊዜ ፡ ለባለዕዳው ፡(ለባለሀብቱ)፡ የሚከፈለውን ፡ ግምት ፡ የሚጠቀልል ፡ ነው።

ቍ ፡ ፫፻፷ ። (፪) ስለ ፡ አከፋፈሉ ፡ የገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ፈቃድ ።

(፩) በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የመያዣ ፡ መብታቸውን ፡ ያስመዘገቡት ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ ሁሉ ፡ ካልፈቀዱ ፡ በቀር ፤ በአሹራንስ ፡ በጎላፊነት ፡ ወይም ፡ ንብረት ፡ በመልቀቅ ፡ ምክንያት ፡ መያዣውን ፡ ለሰጠው ፡ ባለዕዳ ፡ የሚከፈሉት ፡ ኪሣራዎች ፡ ሊሰጡት ፡ አይቻልም ።

(፪) ይህን ፡ የመሰለ ፡ ኪሣራ ፡ ሊከፈለው ፡ የሚገባው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት፡ መያዣ ፡ የሰጠ ፡ ባለዕዳ ፡ ለተመዘገቡት ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች፡ የኪሣራውን፡ ልክና ፡ ምክንያት ፡ እንዲሁም ፡ የሚከፍለውን ፡ ሰው ፡ ስምና ፡ አድርሻ ፡ ያስ ታውቃል ።

(፫) ለዚህ ፡ አከፋፈል ፡ ይህ ፡ ማስታወቂያ ፡ ከተደረገበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በሠ ላሳ ፡ ቀን ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ ባለመብት ፡ የሆኑ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ መቃወማቸውን ፡ ያልገለጹ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኪሣ ራው ፡ ለባለዕዳዎች ፡ እንዲከፈል ፡ እንደ ፡ ተስማሙ ፡ ያህል ፡ ይገመታሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፹፩ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ መያዣ ፡ የሰጠ ፡ ባለዕዳ ፡ መብት ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ ለሰጠ ፡ ባለዕዳ ፡ የሚከፈለው ፡ ኪሣራ ፡ ከአምስት ፡ መቶ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ብር ፡ ያልበለጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለሱው ፡ እንዲከፈለው ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ የሰጠ ፡ ባለዕዳ ፡ በኪሣራው ፡ ገንዘብ ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ለመሥራት ፡ ወይም ፡ ለማ ደስ ፡ የሚያውለው ፡ ለመሆኑ ፡ ግዴታ ፡ የገባ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ተስፋ ፡ የሰጠበት ንም ፡ ነገር ፡ ለመፈጸም ፡ ማረጋገጫ ፡ እንዲሆን ፡ በቂ ፡ ሆነው ፡ የሚገመቱ ፡ ዋስትናዎች ፡ ወይም ፡ ሌሎች ፡ መያዣዎች ፡ ያቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለኪሣራ ፡ የሚከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ እንዲሰጠው ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፫) በማናቸውም ፡ አኳኋን ፡ ቢሆንም ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ የሰጠ ፡ ባለዕዳ ፡ ለሱ ፡ የሚከፈለውን ፡ ኪሣራ ፡ ዳኞች ፡ በመረጡት ፡ በትእዛዝ ፡ ባለአደራ ፡ ተይዞ ፡ እንዲቀመጥ ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፹፪ ። በስመ ፡ ርስቱ ፡ ላይ ፡ የሚደረግ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ስለ ፡ መስጠት ።

በስመ ፡ ርስት ፡ ላይ ፡ የሚደረግ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ አላባው ፡ ባለቀ ፡ ጊዜ ፡ በሙሉ ፡ በርስቱ ፡ ላይ ፡ የሚጠቀለል ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፫፻፹፫ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ ዋጋ ፡ ስለ ፡ ማጓደል ። (፩) የባለዕዳው ፡ አድራጎት ።

(፩) ባለዕዳው ፡ በራሱ ፡ አድራጎት ፡ ወይም ፡ ቸልተኛነት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠበትን ፡ ንብረት ፡ ዋጋ ፡ እንዲቀነስ ፡ ወይም ፡ እንዲጎዳ ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ አዲስ ፡ ዋስትና ፡ እንዲሰጠው ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፪) ለገንዘቡ ፡ ተገቢ ፡ ሆኖ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ዕዳ ፡ ከፋዩ ፡ እነዚህን ፡ መያዣዎች ፡ ያላቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለዕዳ ፡ ፦ክፈያው ፡ ከተወሰነው ፡ ቀን ፡ አስቀድሞ ፡ ባለገንዘቡ ፡ ለዋስትናው ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ገንዘብ ፡ መልሶ ፡ እንዲሰጠው ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ።

ቍ ፡ ፫፻፹፬ ። ንብረቱን ፡ የሚገዛ ፡ የሦስተኛ ፡ ሰው ፡ አድራጎት ።

ከባለዕዳው ፡ ላይ ፡ ንብረቱን ፡ በገዛ ፡ በሦስተኛ ፡ ሰው ፡ አድራጎት ፡ ወይም ፡ ቸልተኛነት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠበት ፡ ንብረት ፡ ዋጋ ፡ የተቀነሰ ፡ ወይም ፡ የተጎዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ፡ጠያቂ ፡ በባለዕዳው ፡ ላይ ፡ እንዲሠራባቸው ፡ ባለፈው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከቱት ፡ መብቶች ፡ ይኖሩታል ።

ቍ ፡ ፫፻፹፫ ። ሌሎች ፡ ምክንያቶች ።

ሌላ ፡ ምክንያት ፡ ያለበት ፡ የዋጋ ፡ መቀነስ ፡ ወይም ፡ ዋጋ ፡ ያስቀንሳል ፡ ተብሎ ፡ የሚያስፈራ ፡ ጉዳይ ፡ ከባለዕዳው ፡ አዲስ ፡ ዋስትናዎችን ፡ ለመጠየቅ ፡ ወይም ፡ መያዣ ፡ የተሰጠበትን ፡ ዕዳ ፡ በከፊልም ፡ ሆነ ፡ እንዲከፈለው ፡ ለመጠየቅ ፡ ለባለ ገንዘቡ ፡ መብት ፡ አይሰጠውም ።

(ለ) ቀደምትነት ፡ ያላቸው ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብቶች ።

ቍ ፡ ፫፻፹፬ ። የተመዘገበ ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ ዋና ፡ ገንዘብ፡ (ካፒታል) ።

በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ የተመዘገበውን ፡ ገንዘቡን ፡ ከሌሎች ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ በፊት ፡ በቀደምትነት ፡ እንዲከፈለው ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ለገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ መድን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፹፭ ። የዋናው ፡ ገንዘብ ፡ ወለድ ።

(፩) እንዲሁም ፡ በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ በተመዘገበው ፡ የወለድ ፡ መጠን ፡ የዋናውን ፡ ገንዘብ ፡ ወለድ ፡ ከሌሎች ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ አስቀድሞ ፡ ለመክፈል ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ለባለገንዘቡ ፡ መድን ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ በዚህ ፡ መብት ፡ መሠረት ፡ ከሁለት ፡ ዓመት ፡ ለበለጠ ፡ ጊዜ ፡ ወለዱ ፡ በቀደምትነት ፡ እንዲከፈለው ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

(፫) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ በሚመዘገብበት ፡ ጊዜ ፡ ወለዱ ፡ በቀደምትነት ፡ የሚከፈልበት ፡ ከሁለት ፡ ዓመት ፡ ለበለጠ ፡ ጊዜ ፡ ይሆናል ፡ ተብሎ ፡ ሊጻፍ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፫፻፹፮ ። አስፈላጊ ፡ ወጪዎችና ፡ ለአሹራንስ ፡ የሚከፈል ፡ ዋጋ ።

እንዲሁም ፡ ባለዕዳው ፡ ሊከፍላቸው ፡ የሚገባ ፡ ሁኖ ፡ ሳለ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ለማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ጥበቃ ፡ ያደረጋቸውን ፡ አስፈላጊ ፡ ወጪዎችና ፡ ለንብረቱ ፡ አሹራንስ ፡ የከፈላቸውን ፡ ዋጋዎች ፡ ከሌሎቹ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ በፊት ፡ በቀደምትነት ፡ ለመከፈል ፡ ያው ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መድኑ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፹፯ ። በፍርድ ፡ ለማሲያዝ ፡ የሚደረጉ ፡ የተለመዱ ፡ ወጪዎች ።

እንዲሁም ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ በፍርድ ፡ ለማሲያዝ ፡ ያደረጋቸውን ፡ ወጪዎች ፡ ከሌሎች ፡ ባለገንዘቦች ፡ በፊት ፡ በቀደምትነት ፡ ለመከፈል ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ መድኑ ፡ ነው ።

BACK

ቍ ፡ ፫፻፹፫ ። ሕጋዊ ፡ ወለድ ።

(፩) ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባሉት ፡ አራት ፡ ቍጥሮች ፡ የተመለከቱት ፡ ገንዘቦች ፤ የመ ያዣ ፡ መብት ፡ የተሰጠበት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በፍርድ ፡ ከተያዘበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ሕጋዊ ፡ የሆነ ፡ ወለድን ፡ ይሰጣሉ ።

(፪) በመያዣ ፡ የተሰጠ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በፍርድ ፡ ተይዞ ፡ ሐራጅ ፡ እስከ ፡ ተፈጸመበት ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ ባለው ፡ ጊዜ ፡ ለሚታሰበው ፡ የወለድ ፡ ገን ዘብ ፡ በመያዣ ፡ የተሰጠው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መድኑ ፡ ነው ።

(ሐ) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ ያስመዘገቡ ፡ ብዙዎች ፡ ገንዘብ፡ ጠያቂዎች ።

ቍ ፡ ፫፻፹፬ ። መሠረቱ ።

(፩) ባንድ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ብዙ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ የመ ያዣ ፡ መብት ፡ አስመዝግበው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የቀደምትነት ፡ መብታቸውን ፡ የሚሠሩበት ፡ ተራ ፡ የሚወሰነው ፡ መብታቸውን ፡ ያስመዘገቡበትን ፡ ቀን ፡ በመከተል ፡ ነው ።

(፪) የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብታቸው ፡ እርግጠኛ ፡ የሆነበት ፡ ወይም ፡ እንዲከ ፈል ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚቻልበት ፡ ቀን ፡ በግምት ፡ ውስጥ ፡ አይገባም ።

ቍ ፡ ፫፻፹፭ ። ባንድ ፡ ቀን ፡ የተመዘገቡ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ።

ባንድ ፡ ቀን ፡ ውስጥ ፡ የተመዘገቡ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ በየመጠናቸው ፡ ይከፋፈ ላሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፹፮ ። ስለ ፡ መተካት ።

(፩) ማናቸውም ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ከርሱ ፡ በፊት ፡ ቀደምትነት ፡ ያለውን ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ አስፈቅዶ ፡ የቀደምትነቱን ፡ ተራ ፡ ለመውሰድ ፡ ይችላል ። በተራ ፡ ተከታይ ፡ የሆነው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ባደረገው ፡ ጥያቄ ፡ መሠረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ የተሰጠ በትን ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ በፍርድ ፡ እንዲያዝ ፡ አድርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግን ፡ ከርሱ ፡ በፊት ፡ ተራ ፡ የነበረውን ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ማስፈቀድ ፡ አስፈላጊው ፡ አይደለም ።

(፪) እንዲህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ በቀደምትነት ፡ ተራ ፡ የሚተካው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ከርሱ፡ በፊት ፡ የነበረው ፡ የገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ የቀደምትነት ፡ ተራ ፡ ይኖረዋል።

፪ ፡ የመከታተል ፡ መብት ።

(ሀ) ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ።

ቍ ፡ ፫፻፹፯ ። የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ የመሸጥ ፡ የመለወጥ ፡ መብት ።

(፩) በንብረቱ ፡ ላይ ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የሰጠ ፡ ሰው ፡ ይኸ ንኑ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ለመሸጥ ፡ ለመለወጥ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ማናቸውም ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፻፹፭ ። በገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ስላለመሆኑ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ባለገንዘብ ፡ የንብረቱ ፡ የመሸጥ ፡ መለወጡ ፡ ጽሑፍ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገቦች ፡ ከመጻፉ ፡ በፊት ፡ የመያዣ ፡ መብቱን ፡ አስመዝግቦ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ንብረቱን ፡ ከገዢው ፡ እጅ ፡ በፍርድ ፡ ሊያስዝ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፫፻፹፮ ። በፊተኛው ፡ ባለዕዳ ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ ውጤት ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠበት ፡ ንብረት ፡ መሸጥ ፡ መለወጥ ፡ በጠቅላላው ፡ በፊተኛው ፡ ባለዕዳ ፡ ግዴታ ፡ ላይ ፡ አንድም ፡ መለዋወጥ ፡ አያመጣም ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ገዢው ፡ ዕዳውን ፡ እከፍላለሁ ፡ ብሎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ባለገንዘቡ ፡ በፊተኛው ፡ ባለዕዳው ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ መብት ፡ የማይተው ፡ መሆኑን ፡ በጽሑፍ ፡ ካላስታወቀ ፡ በቀር ፡ የቀድሞው ፡ ባለዕዳ ፡ ነጻ ፡ ይሆናል ።

(፫) የተደረገው ፡ የመሸጥ ፡ የመለወጥ ፡ ስምምነት ፡ ለገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ እንዲያውቀው ፡ ከተደረገበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በአንድ ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ መግለጫው ፡ ካልተላከ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ፫፻፹፯ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የማይከፋፈል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የማይከፋፈል ፡ ነው ።

(፪) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ከተሰጠበት ፡ ንብረት ፡ አንዱ ፡ ክፍል ፡ የተሸጠ ፡ የተለወጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ንብረቱ ፡ የተከፋፈለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የንብረቱ ፡ እያንዳንዱ ፡ ክፍል ፡ መያዣ ፡ ለተሰጠበት ፡ ሙሉ ፡ ዕዳ ፡ መክፈያ ፡ መሆኑ ፡ አይቀርለትም ።

ቊ ፡ ፫፻፹፰ ። በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ግዙፍ ፡ መብትን ፡ ስለ ፡ ማቋቋም ።

(፩) በንብረቱ ፡ ላይ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ የሰጠ ፡ በዚሁ ፡ ንብረቱ ፡ ላይ ፡ በአላባ ፡ የመጠቀም ፤ የንብረት ፡ አገልግሎት ፤ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣዎች ፡ ወይም ፡ ሌሎች ፡ ግዙፍ ፡ መብቶች ፡ ሊያቋቁም ፡ ይችላል ።

(፪) ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ማናቸውም ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፻፹፱ ። በገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ላይ ፡ መቃወሚያ ፡ ስለ ፡ አለመሆኑ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ያለው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ መብቱን ፡ ካስመዘገበበት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ የተመዘገቡ ፡ ግዙፍ ፡ መብቶች ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆኑበት ፡ አይችሉም ።

(፪) እነዚህን ፡ ግዙፍ ፡ መብቶች ፡ እንዳልተቋቋሙ ፡ አድርጎ ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ሊያሸጥ ፡ ይችላል ።

(ቸ) ባለግዙፍ ፡ መብት ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ የሚይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ በፍርድ ፡ እንዲያዝ ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከሱ ፡ በኋላ ፡ መብታቸውን ፡ ካስመዘገቡት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ካላቸው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ በፊት ፡ በቀደምትነት ፡ የመብቱ ፡ ዋጋ ፡ እንዲከፈለው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(ለ) ገዥ ፡ የሆነ ፡ የሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ሁኔታ ።

ቍ ፡ ፫፻፸፯ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በፍርድ ፡ ስለ ፡ መያዝ ። (፩) እንደ ፡ ዋስ ፡ ስለ ፡ መቄጠር ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ የተሰጠበትን ፡ ንብረት ፡ የገዛ ፡ ሰው ፡ የመያዣው ፡ መብት ፡ ከተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ጋራ ፡ ስላለው ፡ ግንኙነት ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ በጠቅላላው ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ ስለ ፡ ዋስ ፡ በተሰጡት ፡ መብቶች ፡ ሊሠራባቸው ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፸፰ ። (፪) ቤቶችን ፡ ስለ ፡ ማሻሻል ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ መሥራት ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ የተሰጠበትን ፡ ንብረት ፡ የገዛ ፡ ሰው ፡ ቤት ፡ በመሥራት ፡ ወይም ፡ በማሻሻል ፡ ተክል ፡ ወይም ፡ ሰብል ፡ በማድረግ ፡ የዚህን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ዋጋ ፡ እንዲጨመር ፡ አድርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የሽያጩን ፡ ጽሑፍ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ካስ መዘገበበት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ ንብረቱ ፡ እንዲያገኝ ፡ ያደረገውን ፡ የዋጋ ፡ ብልጫ ፡ ከንብረቱ ፡ ሽያጭ ፡ ዋጋ ፡ ላይ ፡ እንዲቀንስ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ገዢው ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ከመግዛቱ ፡ በፊት ፡ በንብረቱ ፡ ላይ ፡ የነበሩት ፡ የንብረት ፡ አገልግሎትና ፡ ግዙፍ ፡ መብቶች ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ሊሠራባቸው ፡ ያልተቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኪሣራ ፡ እንዲያገኝ ፡ ያደርጉለታል ።

ቍ ፡ ፫፻፸፱ ። (፫) የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ የተሰጠበትን ፡ ንብረት ፡ የገዛ ፡ ሰው ፡ በጠቅላላው ፡ ስለ ፡ ንብረቱ ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ ላላቸው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ አላፊ ፡ አይሆንም ።

(፪) ለዚህ ፡ መጥፋትና ፡ ለዚህ ፡ መበላሸት ፡ አላፊ ፡ የሚሆነው ፡ በሱ ፡ አድራጎት ፡ ወይም ፡ በቸልተኛነቱ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ይኸውም ፡ የሆነው ፡ ንብረቱን ፡ በፍርድ ፡ የማስያዝ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ የተጀመረና ፡ ማስታወቂያ ፡ የተላከበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፹፫ ። (፩) አላባ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ የተሰጠበትን ፡ ንብረት ፡ የገዛ ፡ ሰው ፡ ንብረቱ ፡ በፍርድ ፡ ከመያዙ ፡ በፊት ፡ ከንብረቱ ፡ ላገኘው ፡ አላባ ፡ መጠየቅ ፡ የለበትም ።

BACK

(፪) ገዢው ፡ ንብረቱ ፡ ከእጁ ፡ እንዳለ ፡ በፍርድ ፡ ከተያዘበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ የአ ላባው ፡ ባለሀብት ፡ መሆኑ ፡ ይቀራል ።

ቍ ፡ ፫፻፸፬ ። (፩) በመድኑ ፡ ላይ ፡ ስለሚቀርበው ፡ ክስ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ የተሰጠበትን ፡ ንብረት ፡ የገዛ፡ (ያገኘ ፡) ሰው ፡ ይህ ፡ ንብረት ፡ ከእጁ ፡ ባለ፡ጊዜ ፡ በፍርድ ፡ የተያዘበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ንብረቱን ፡ ባስተላለፈለት ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ በመድንነቱ ፡ ላይ ፡ ክስ ፡ ሊያ ቀርብበት ፡ ይችላል ።

(፪) ንብረቱን ፡ ያገኘው ፡ ሰው ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ ቢሆንም ፤ እንኳ ፡ ይህ ፡ ክስ ፡ የማቅ ረብ ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ።

(፫) በመሸጥ ፡ በመለወጥ ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ በጽሑፍ ፡ ግልጽ ፡ በሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ክሱ ፡ ሊወገድ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፫፻፸፭ ። (፩) መተካት ።

(፩) ከእጁ ፡ ንብረቱ ፡ የተያዘበት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት፡ የተሰጠበትን ፡ ንብረት ፡ ያገኘ ፡ ሰው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ በተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ መብቶች ፡ የሚተካ ፡ ይሆናል ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ከባለዕዳው ፡ ወይም ፡ ከባለዕዳው ፡ ዋስ ፡ ላይ ፡ ለዕዳው፡ መድን፡ የሆነውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በገዙት ፡ በያኛ ፡ ወገኖች ፡ ላይ፡ በተ ባለው ፡ መተካት ፡ ሊሠራባቸው ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፸፮ ። (፩) የትእዛዝ ፡ ባለአደራ ፡ ስለ ፡ መምረጥ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በመያዣ ፡ መብት ፡ የተሰጠበትን ፡ ንብረት፡ የገዛ፡ ያገኘ ፡ ሰው ፡ የመያዣ ፡ ዋስትና ፡ የተሰጠባቸውን ፡ ዕዳዎች ፡ እሱ ፡ ከራሱ ፡ ለመክፈል ፡ በማይገደድበት ፡ ጊዜ ፡ ንብረቱን ፡ በፍርድ ፡ ለማስያዝ ፡ ከሚያ ረገው ፡ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ውጭ ፡ እንዲሆን ፡ ለመጠየቅ ፡ ይቻላል ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የመያዙ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ የሚፈጸምበት ፡ አንድ ፡ ባለ አደራ ፡ ይመርጣል ፡ ወይም ፡ ዳኞቹ ፡ እንዲመርጡ ፡ ይጠይቃል ።

(፫) የትእዛዝ ፡ ባለአደራው ፤ የመያዙን ፡ ውሳኔ ፡ ለመስጠት ፡ ሥልጣን ፡ ያለው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ባለበት ፡ ስፍራ ፡ ነዋሪ ፡ መሆን ፡ ወይም ፡ በዚሁ ፡ ስፍራ ፡ መኖሪ ያውን ፡ መሰየም ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፫፻፸፯ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ ላላቸው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ዎች ፡ ፈቅዶ ፡ ገንዘብ ፡ ስለ ፡ መክፈል ።

(፩) የማይቀሳቀንስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠበት ፡ ንብረትን ፡ ሀብትነት ፡ ያገኘ ፡ ሰው ፡ በዚሁ ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ ካለው ፡ ሰው ፡ ተስማምቶ ፡ ወይም ፡ ንብረቱ ፡ በዚሁ ፡ ባለገንዘብ ፡ ጥያቄ ፡

በፍርድ ፡ እንዲያዝ ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ባይስማማም ፡ ገንዘቡን ፡ ለገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ሊከፍለው ፡ ይችላል ።

(፱) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ መብትህ ፡ ተቀላቅሏል ፡ የማለት ፡ መቃወሚያ ፡ ሊቀርብበት ፡ ሳይቻል ፡ ገንዘቡ ፡ በተከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ምትክ ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ ይገባል ።

ቍ ፡ ፫፻፯፮ ። ከመያዣነት ፡ ስለ ፡ ማስለቀቅ ። (፩) የሚቻል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠበትን ፡ ንብረት ፡ ያገኘ ፡ ሰው ፡ እሱ ፡ ራሱ ፡ መያዣ ፡ የተሰጠባቸውን ፡ ዕዳዎች ፡ ለመክፈል ፡ የሚገደድ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ መያዣ ፡ የተሰጠባቸውን ፡ ዕዳዎች ፡ ከፍሎ ፡ ንብረቱን ፡ ነጻ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፯፱ ። (፱) ከመያዣነት ፡ ነጻ ፡ ለማድረግ ፡ ሐሳብ ፡ ስለ ፡ ማቅረብ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠበትን ፡ ንብረት ፡ መያዣነቱን ፡ ነፃ ፡ ለማድረግ ፡ የሚፈልግ ፡ ንብረቱን ፡ ያገኘ ፡ ሰው ፡ የመያዣ ፡ መብታቸውን ፡ ላስመዘገቡት ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎችና ፡ እንዲሁም ፡ መብቱን ፡ ላስተላለፈለት ፡ ባለሀብት ፡ ቀጥሎ ፡ ያለው ፡ ቃል ፡ የተዘረዘረበትን ፡ ጽሑፍ ፡ ያስታውቃቸዋል ።

(ሀ) የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ያገኘበትን ፡ የማስረጃ ፡ ጽሑፍ ፤ የማስረጃውን ፡ ጽሑፍ ፡ ያገኘበትን ፡ ቀንና ፡ ይህንኑም ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ ያስመዘገበበትን ፡ ቀን ፤

(ለ) እርሱ ፡ ያገኘውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ትክክለኛነት ፡ ለማረጋገጥ ፡ ተገቢ ፡ የሆነው ፡ መግለጫ ፡ ቃል ፡ በተለይም ፡ ይህ ፡ የተባለው ፡ ንብረት ፡ የሚገኝበት ፡ ቦታና ፡ በርስት ፡ መዝገብ ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ ቍጥር ፡ የሚያመለክት ፡ (መግለጫ) ፡ ቃል ፤

(ሐ) ንብረቱ ፡ የተገዛበትን ፡ ዋጋ ፡ ወይም ፡ ንብረቱን ፡ ያገኘው ፡ በችሮታ ፡ ስም ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለዚህ ፡ ለማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የሚሰጠውን ፡ ግምት ፤

(መ) ይህንኑ ፡ ዋጋ ፡ ወይም ፡ ግምት ፡ ለመክፈል ፡ የሚያቀርበውን ፡ ጥያቄ ፤

(ሠ) በንብረቱ ፡ ላይ ፡ ተሰጥተው ፡ የተመዘገቡትን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብቶች ፡ ዝርዝር ፡ እንዲሁም ፡ የተመዘገቡትን ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ ስም ፤ የገንዘባቸውን ፡ ልክና ፡ የተመዘገቡበትን ፡ ቀን ፤

(ረ) ይህ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በፍርድ ፡ በሚያዝበት ፡ ጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ ለመስጠት ፡ የሚችል ፡ ባለሥልጣን ፡ የሆነው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በሚቀመጥበት ፡ ስፍራ ፡ ይህን ፡ የተባለውን ፡ ንብረት ፡ ያገኘውን ፡ ሰው ፡ የመኖሪያ ፡ ቦታ ።

BACK

ቍ ፡ ፫፻፺፮ ። (፫) ለመክፈል ፡ የሚቀርበው ፡ (ጥያቄ) ፡ ቃል ፡ የማይመለስ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

(፩) ከመያዣነት ፡ ነጻ ፡ ለማድረግ ፡ ለመክፈል ፡ ቃል ፡ የሰጠውን ፡ ሰው ፡ እስከ ፡ ስሳ ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ የሰጠው ፡ ቃል ፡ ተገዳጅ ፡ ያደርገዋል ።

(፪) ጥያቄውን ፡ ያቀረበላቸው ፡ ሰዎች ፡ ሁሉ ፡ ጋራ ፡ በመስማማት ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በዚሁ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ያቀረበውን ፡ ጥያቄ ፡ ለመመለስ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፺፭ ። (፩) የቀረበውን ፡ ጥያቄ ፡ ስለ ፡ መቀበል ።

(፩) መያዣን ፡ ስለ ፡ ማስለቀቅ ፡ የሚቀርበውን ፡ ጥያቄ ፡ በስሳ ፡ ቀን ፡ ውስጥ ፡ አንቀበለውም ፡ ሲሉ ፡ ያልመለሱት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ጥያቄው ፡ የቀረበላቸው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ ሁሉ ፡ እንደ ፡ ተቀበሉ ፡ ይገመታሉ ፡ (ይቄጠራሉ) ።

(፪) እንዲህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ንብረቱን ፡ ያገኘው ፡ ሰው ፡ ለመክፈል ፡ ያቀረበውን ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎቹ ፡ እንደ ፡ ተራቸው ፡ ይካፈሉታል ።

ቍ ፡ ፫፻፺፪ ፡ (፩) መያዣን ፡ ስለ ፡ ማስለቀቅ ፡ የሚቀርበውን ፡ ጥያቄ ፡ አለመቀበል ።

(፩) አንድ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፤ ባለሀብቱ ፡ መያዣን ፡ ስለ ፡ ማስለቀቅ ፡ ያቀረበለትን ፡ ጥያቄ ፡ አልቀበልም ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ በሐራጅ ፡ እንዲሸጥ ፡ ይደረጋል ።

(፪) መያዣን ፡ ስለ ፡ ማስለቀቅ ፡ የቀረበውን ፡ ጥያቄ ፡ አንቀበልም ፡ የሚሉ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ በሐራጅ ፡ ለማሸጥ ፡ የሚደረገውን ፡ ወጪ ፡ አስቀድመው ፡ ለመክፈል ፡ ይገደዳሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፺፫ ። (፮) በሐራጅ ፡ የመሸጥ ፡ ወጪ ።

(፩) ይህን ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ያገኘ ፡ ሰው ፡ ለመክፈል ፡ ካቀረበው ፡ ገንዘብ ፡ ልክ ፡ በልጦ ፡ የተባለው ፡ ንብረት ፡ ከመቶ ፡ ዐሥር ፡ በላይ ፡ ብልጫ ፡ በማድረግ ፡ ወሳጅ ፡ ያገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለሐራጅ ፡ የወጣው ፡ ገንዘብ ፡ ንብረቱን ፡ ባገኘው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ይታሰብበታል ።

(፪) እንደዚህ ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግን ፤ ኪሣራው ፡ መያዣውን ፡ ስለ ፡ ማስለቀቅ ፡ የቀረበውን ፡ ጥያቄ ፡ አንቀበልም ፡ ባሉት ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ ይታሰባል ።

ቍ ፡ ፫፻፺፬ ። (፯) መያዣን ፡ የማስለቀቅ ፡ መብት ፡ ስለ ፡ መቅረት ።

የተባለው ፡ ንብረት ፡ በፍርድ ፡ የመያዣ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ በተጀመረና ፡ ይኸው ፡ ም ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ መያዣ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ተመዝግቦ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ንብረቱን ፡ ያገኘው ፡ ሰው ፡ መያዣ ፡ የነበረውን ፡ መብት ፡ ለማስለቀቅ ፡ ያለው ፡ መብቱ ፡ ይቀርበታል ።

(ሐ) የንብረት ፡ ዋስትናን ፡ የሰጠ ፡ ሰውን ፡ ውል ፡ የሚመለከቱ ፡ ልዩ ፡ ድንጋጌዎች ።

ቊ ፡ ፫፻፻፫ ። የሕሊና ፡ ግምት ።

ማንም ፡ ሰው ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ለሚከፍለው ፡ ዕዳ ፡ በንብረቱ ፡ ላይ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የሰጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በሌሎቹ ፡ ንብረቶቹ ፡ ላይ ፡ ግዴታ ፡ ገብቷል ፡ ተብሎ ፡ አይገመትም ።

ቊ ፡ ፫፻፻፬ ። ንብረቱን ፡ አሲዞ ፡ ዋስ ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ሰው ፡ ሁኔታ ።

ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ያሉት ፡ የሁለቱ ፡ ቊጥሮች ፡ ድንጋጌዎች ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ሆነው ፡ ንብረት ፡ አሲዞ ፡ ዋስ ፡ የሚሆን ፡ ሰው ፡ መያዣ ፡ የተሰጠበትን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ እንደ ፡ ገዛ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ይቈጠራል ።

ቊ ፡ ፫፻፻፭ ። የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መጥፋት ፡ ወይም ፡ መበላሸት ።

(፩) ግዙፍ ፡ ዋስትና ፡ የሰጠው ፡ ሰው ፡ በራሱ ፡ አድራጎት ፡ ወይም ፡ ቸልተኛነት ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠበትን ፡ ንብረት ፡ ዋጋ ፡ እንዲቀነስ ፡ ወይም ፡ እንዲጎዳ ፡ ያደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ አዲስ ፡ ዋትስና ፡ እንዲሰጠው ፡ ግዙፍ ፡ ዋስትና ፡ ሰጥቶት ፡ የነበረውን ፡ ሰው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠበት ፡ ንብረት ፡ ዋጋ ፡ ንብረቱን ፡ ግዙፍ ፡ ዋስትና ፡ አድርጎ ፡ ከሰጠው ፡ ሰው ፡ በገዛ ፡ ፫ኛ ፡ ወገን ፡ አድራጎት ፡ ወይም ፡ ቸልተኛነት ፡ የተቀነሰ ፡ ወይም ፡ የተጎዳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ይኸውም ፡ መብት ፡ ይኖረዋል ።

ቊ ፡ ፫፻፻፮ ። ሌሎች ፡ ልዩነቶች ።

(፩) ንብረቱን ፡ አሲዞ ፡ ዋስ ፡ የሆነ ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ከእጁ ፡ የተያዘበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ቀድሞ ፡ ይህን ፡ ንብረት ፡ ባስተላለፈለት ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ማናቸውንም ፡ ጥያቄ ፡ ሊያቀርብ ፡ አይችልም ።

(፪) የመያዙ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ በሚፈጸምበትም ፡ ጊዜ ፡ ከነገሩ ፡ ውጭ ፡ ልሁን ፡ ብሎ ፡ ሊጠይቅ ፡ አይችልም ።

(፫) እንዲሁም ፡ በንብረት ፡ ላይ ፡ የተሰጠውን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ዕዳ ፡ ከፍሎ ፡ መያዣውን ፡ ለማስቀረት ፡ አይችልም ።

ክፍል ፡ ፫ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ስለ ፡ መቅረት ።

ቊ ፡ ፫፻፻፯ ። መሠረቱ ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተመዘገበበት ፡ ጽሑፍ ፡ በተሰረዘ ፡ ጊዜ ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

BACK

(፱) ያሰራረዙ ፡ አኳኋን ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ርስት ፡ መዝገብ ፡ በሚለው ፡ አን ቀጽ ፡ ተደንግጓል ።

ቊ ፡ ፫፺፮፻ ። የመሰረዝ ፡ ምክንያቶች ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ ጽሑፍ ፡ እንዲሰረዝ ፡ አግባብ ፡ ያለው ፡ ማና ቸውም ፡ ባለጉዳይ ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚችለው ፡—

(ሀ) መያዣው ፡ የሚመለከተው ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ ቀሪ ፡ ሲሆን ፤

(ለ) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ የመያዣውን ፡ መብት ፡ ይቅርብኝ ፡ ብሎ ፡ ሲተው ፤

(ሐ) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ መብት ፡ የተሰጠበት ፡ ንብረት ፡ በፍ ትሕ ፡ በሐራጅ ፡ ተሸጠ ፡ ዋጋው ፡ ለባለመብቶቹ ፡ የተከፈለ ፡ ሲሆን ፤

(መ) መያዣው ፡ እንዲሰቀቅ ፡ ጥያቄ ፡ በቀረበበት ፡ ጊዜ ፡ የቀረበውን ፡ ገንዘብ ፤ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎቹ ፡ ተቀብለው ፡ በባለመብቶቹ ፡ መካከል ፡ ገንዘቡን ፡ የተከ ፋፈሉ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፺፯፻፩ ። በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣነት ፡ ስለሚሰጥ ፡ የአላባ ፡ መብት ።

(፩) በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የአላባው ፡ መብት ፡ ላይ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብ ረት ፡ መያዣ ፡ ተጂቂሞ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ አላባው ፡ በሚቀርበት ፡ ጊዜ ፡ አግ ባብ ፡ ያለው ፡ ማናቸውም ፡ ባለጉዳይ ፡ የመያዣው ፡ መብት ፡ እንዲሰረዝ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የተሰጠውን ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ በመጉ ዳት ፡ የአላባ ፡ ጥቅም ፡ ተቀባዩ ፡ የአላባውን ፡ መብት ፡ በሚጸና ፡ አኳኋን ፡ ለመተው ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፫፺፯፻፪ ። የመያዣውን ፡ መብት ፡ ይቅርብኝ ፡ ብሎ ፡ ስለ ፡ መተው ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብትን ፡ የባለገንዘቡ ፡ ይቅርብኝ ፡ ብሎ ፡ መተው ፤ በተገለጸ ፡ ዐይነትና ፡ በጽሑፍ ፡ ካልተደረገ ፡ በቀር ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

(፪) ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የመያዣውን ፡ መብት ፡ የባለገንዘቡ ፡ ይቅርብኝ ፡ ማለት ፡ የሚጠይቀውን ፡ ገንዘብ ፡ እንደ ፡ ተወ ፡ አያ ስቈጥረውም ።

ቊ ፡ ፫፺፯፻፫ ። በባለመያዣ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ አጥፊነት ፡ ምክንያት ፡ መተካት ፡ ስለ ፡ ማይችል ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ የሚመለከተው ፡ የባለዕዳው ፡ ያልሆነውን ፡ የማ ይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ሆኖ ፡ በገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ ጥፋት ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ባለሀብት ፡ በዚሁ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ መብቶች ፡ ለመተካት ፡ ያልቻለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የመያዣው ፡ መብት ፡ እንዲሰረዝ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይቻላል ።

BACK

ቍ ፡ ፫፻፻፲፩ ። የመሰረዝ ፡ ምክንያት ።

(፩) በዳኞች ፡ ትእዛዝ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ ሊሰረዝ ፡ አይችልም ።

(፪) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ መብቱ ፡ እንዲሰ ረዝ ፡ መፍቀዱን ፡ በጽሑፍ ፡ ሰጥቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ መሰረዙን ፡ ማዘዝ ፡ አለባቸው ።

(፫) ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፤ በማይገባ ፡ መሰረዝን ፡ ያልፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በዚህ ፡ ነገር ፡ በአላፊነት ፡ የሚያስጠይቀው ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፫፻፻፲፪ ። የመሰረዙ ፡ ውጤቶች ።

(፩) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ መሰረዝ ፡ ከዚህ ፡ መብት ፡ በኋላ ፡ በተራ ፡ ለተመዘገቡት ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂዎች ፡ የሚጠቅም ፡ ይሆናል ።

(፪) ባለሀብቱ ፡ በተሰረዘው ፡ መያዣ ፡ ቦታና ፡ ስፍራ ፡ አዲስ ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ ለማቋቋም ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፻፲፫ ። ያለ ፡ መብት ፡ የተደረገው ፡ መሰረዝ ።

(፩) በማይገባ ፡ የተደረገም ፡ ቢሆን ፤ የመያዣ ፡ መብት ፡ መሰረዝ ፤ በማናቸውም ፡ አንዳች ፡ ሁኔታ ፡ ሊሻር ፡ አይችልም ።

(፪) በማይገባ ፡ የተሰረዘው ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ ይጸፍና ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ተመዝ ግቦ ፡ የሚጸናውም ፡ ከዚሁ ፡ ከተመዘገበበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ነው ።

(፫) በማይገባ ፡ በተፈጸመው ፡ መሰረዝ ፡ አላፊዎች ፡ በሆኑ ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ ክስን ፡ የማቅረቡ ፡ መብቶች ፡ የተጠበቁ ፡ ናቸው ።

ክፍል ፡ ፬ ።

ስለ ፡ ወለድ ፡ አግድ ፡ « አንቲክሬዝ ። »

ቍ ፡ ፫፻፻፲፬ ። ትርጓሜ ።

ወለድ ፡ አግድ ፡ ማለት ፡ አንድ ፡ ባለዕዳ ፡ ግዴታውን ፡ ለመፈጸም ፡ ማረጋገጫ ፡ በማድረግ ፡ ለገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ለማስረከብ ፡ የሚ ገደድበት ፡ ውል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፻፲፭ ። የወለድ ፡ አግድ ፡ መቋቋም ። (፩) መሠረቱ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣን ፡ መቋቋም ፡ የሚመለከቱት ፡ የዚህ ፡ ያሁኑ ፡ አንቀጽ ፡ ድንጋጌዎች ፡ የሚከተለው ፡ ቍጥር ፡ የተጠበቀ ፡ ሆኖ ፡ ስለ ፡ ወለድ ፡ አግድ ፡ ውል ፡ አፈጻጸም ፡ ላይም ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

BACK

ቍ ፡ ፫፻፻፲፱ ። (፪) ልዩ ፡ የሆኑ ፡ ደንቦች ።

(፩) ወለድ ፡ አግድ ፡ በውል ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ሊቋቋም ፡ አይችልም ።

(፪) ለአምጪው ፡ ወይም ፡ በትእዛዝ ፡ ለሚተላለፍ ፡ የገንዘብ ፡ መጠየቂያ ፡ መብት ፡ የወለድ ፡ አግድ ፡ ውል ፡ ለማድረግ ፡ አይቻልም ።

(፫) የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ ሌጣ ፡ ርስት ፡ ባለሀብት ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ወለድ ፡ አግድ ፡ ሊያቋቁም ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፻፳፩ ። በሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ ተዋዋዮች ፡ መካከል ፡ ስላለው ፡ ግንኙነት ።

ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ያሉት ፡ ቍጥሮች ፡ የተጠበቁ ፡ ሆነው ፤ አከራይንና ፡ ተከራይን ፡ ወይም ፡ ገበሬን ፡ የሚያገናኙትን ፡ ነገሮች ፡ በሚመለከቱት ፡ ደንቦች ፡ በወለድ ፡ አግድ ፡ የተዋዋሉት ፡ ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ አንዱ ፡ ለአንደኛው ፡ ባላቸው ፡ መብትና ፡ ግዴታ ፡ የሚመሩ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፻፳፪ ። የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ስለ ፡ ማስረከብ ።

(፩) (የተባለውን) ፡ ወለድ ፡ አግዱን ፡ ያቋቋመው ፡ (የተዋዋለው) ፡ ሰው ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ከተጨማሪዎቹ ፡ ነገሮች ፡ ጋራ ፡ በወለድ ፡ አግድ ፡ ለሚይዘው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ በውሉ ፡ ለተመለከተው ፡ ሰው ፡ ማስረከብ ፡ አለበት ።

(፪) የተባለው ፡ ማስረከብ ፤ ሳይፈጸም ፡ እስከ ፡ ቄየበት ፡ ድረስ ፡ ወይም ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ወደ ፡ ባለዕዳው ፡ እጅ ፡ የገባ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወለድ ፡ አግዱ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ውጤት ፡ ይኖረዋል ።

ቍ ፡ ፫፻፻፳፫ ። የንብረቱ ፡ ጉድለቶች ፡ መድንነት ።

(፩) የማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ባለበት ፡ ሁኔታ ፡ የሚሰጥ ፡ ይሆናል ።

(፪) ንብረቱን ፡ በወለድ ፡ አግድ ፡ የሚሰጠው ፡ ሰው ፡ በዚህ ፡ በንብረት ፡ በሚገኙት ፡ ጉድለቶች ፡ ምክንያት ፡ መድን ፡ እንዲሆን ፡ አይገደድም ።

(፫) ነገር ፡ ግን ፡ ጎላፊነት ፡ የሚያገኘው ፡ ውሉ ፡ ሲደረግ ፡ እነዚህ ፡ ጉድለቶች ፡ መኖራቸውን ፡ እያወቀ ፡ ሳይገልጻቸው ፡ ቀርቶ ፡ እነዚህ ፡ የተባለው ፡ ንብረት ፡ ጉድለቶች ፡ ይህን ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ እጅ ፡ ላደረገው ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ አብረውት ፡ ለሚኖሩ ፡ ሰዎች ፡ ወይም ፡ ለሠራተኞቹ ፡ ሕይወት ፡ ወይም ፡ ጤና ፤ ከፍ ፡ ያለ ፡ የአደጋ ፡ አሥጊነት ፡ ያላቸው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፻፳፬ ። ስለ ፡ ማደስ ፡ ሥራ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረቱን ፡ በወለድ ፡ አግድ ፡ የሚሰጥ ፡ ሰው ፡ በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ አንዳች ፡ የማደስን ፡ ሥራ ፡ ለማድረግ ፡ አይገደድም ።

ቍ ፡ ፫፻፻፳፭ ። ስለ ፡ ዕዳው ፡ ወለድ ።

(፩) በወለድ ፡ አግድ ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ የያዘ ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ንብረቱን ፡ በወለድ ፡ አግድ ፡ ለሰጠው ፡ ሰው ፡ አንዳች ፡ ኪራይ ፡ ወይም ፡ የርሻ ፡ ኪራይ ፡ አይከፍልም ።

(ሀ) በተባለው ፡ ንብረት ፡ መገልገሉና ፡ ከዚህ ፡ ንብረት ፡ የሚያገኛቸው ፡ ፍሬዎ ችና ፡ ጥቅሞች ፡ ለሚጠየቀው ፡ ለገንዘብ ፡ ወለድ ፡ ናቸው ።

(ለ) ከዚህ ፡ ከሚገለገልበትና ፡ ከሚጠቀምበት ፡ ነገር ፡ በላይ ፡ ወለድን ፡ የሚፈቅ ድለት ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፫ ። በኪራይ ፡ የተሰጡትን ፡ ቦታዎች ፡ ስለ ፡ ማደርጀት ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ በወለድ ፡ አግድ ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ በኪራይ ፡ የተሰጡትን ፡ ቦታዎች ፡ ለማዘጋጀት ፡ አይገደድም ።

ቍ ፡ ፫፻፸፬ ። በወለድ ፡ አግድ ፡ ስለሚሰጥ ፡ መሬት ።

ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ በወለድ ፡ አግድ ፡ የተሰጠው ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መሬት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የተባለው ፡ መሬት ፡ ጥቅም ፡ እን ዲሰጥ ፡ የማድረግ ፡ መሪነት ፡ ንብረቱ ፡ በወለድ ፡ አግድ ፡ ለተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፭ ። የመብት ፡ ማስተላለፍ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ በወለድ ፡ አግድ ፡ የሰጠው ፡ ሰው ፡ ሳይፈቅድ ፡ ወለድ ፡ አግድ ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂው ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ወይም ፡ መብቱን ፡ ለሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ ሰው ፡ ለማስተላለፍ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፸፮ ። አንደኛው ፡ ፡ገን ፡ ብቻ ፡ ወለድ ፡ አግዱን ፡ ስለ ፡ መሰረዙ ።

(፩) ወለድ ፡ አግድ ፡ የተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ የወለድ ፡ አግድ ፡ መብቱን ፡ ለመተው ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የተባለው ፡ ወለድ ፡ አግድ ፡ የተቋጠበትን ፡ ግዴታ ፡ በመፈጸም ፡ ባለዕዳው ፡ በማናቸ ውም ፡ ጊዜ ፡ ወለድ ፡ አግዱ ፡ እንዲቀር ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፸፯ ። ወለድ ፡ አግድ ፡ በተሰጠው ፡ ገንዘብ ፡ ጠያቂውና ፡ በሌሎች ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖች ፡ መካከል ፡ ስላለው ፡ ግንኙነቶች ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ አመዘጋገብና ፡ የመያዣውንም ፡ ውጤቶች ፡ የሚመለከቱት ፡ የዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ደንቦች ፡ በወለድ ፡ አግድ ፡ ውልም ፡ ላይ ፡ ተፈ ጻሚዎች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፰ ። የወለድ ፡ አግድ ፡ (የአንቲካሬዝ) ፡ መሰረዝ ።

እንዲሁም ፡ የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ የመያዣ ፡ መብት ፡ መቅረትንና ፡ መሰ ረዝን ፡ የሚመለከቱት ፡ የዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ደንቦች ፡ በወለድ ፡ አግድም ፡ ላይ ፤ ተፈ ጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

አንቀጽ ፡ ፀሥራ ፡ ዘጠኝ ።

የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ (አድሚኒስትራሲዮኖች) ፡ የሚያደርጓቸው ፡ ውሎች ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ።

ቍ ፡ ፫፻፯፴፩ ። የአስተዳደር ፡ ክፍል ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ በሚያደርጓቸው ፡ ውሎች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ የሚሆኑ ፡ ደንቦች ።

(፩) መንግሥት ፤ ወይም ፡ ሌሎች ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ የሚዋዋሏቸው ፡ ውሎች ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላውና ፡ ስለ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ውሎች ፡ የተሰጡት ፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ በጠቅላላው ፡ ይጸኑባቸዋል ።

(፪) ውሉ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውል ፡ ጠባይ ፡ ያለው ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፤ የተባሉትን ፡ ደንቦች ፡ የሚያሚሉ ፡ ወይም ፡ በነሱ ፡ ፈንታ ፡ የሚተኩ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፯፴፪ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውሎች ።

አንድ ፡ ውል ፡ እንዳስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውል ፡ ሆኖ ፡ የሚቈጠረው ፤

(ሀ) ሕግ ፡ ወይም ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ግልጽ ፡ በሆነ ፡ ቃል ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውል ፡ ነው ፡ ያሉት ፡ ሲሆን ፤

(ለ) ውሉ ፡ ከሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ሥራ ፡ ጋራ ፡ የተያያዘና ፡ ለሥራውም ፡ አፈጻጸም ፡ የተዋዋዩን ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱን ፡ ሥራ ፡ ተካፋይነት ፡ ሳይቋረጥ ፡ የሚጠይቅ ፡ ሲሆን ፤

(ሐ) በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ለጠቅላላ ፡ ጥቅም ፡ አስቸኳይ ፡ በመሆናቸው ፡ ብቻና ፡ የግል ፡ ሰዎች ፡ በሚያደርጓቸው ፡ ውሎች ፡ ውስጥ ፡ የማይገኙ ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ውለታዎች ፡ ያሉበት ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፯፫ ። ደንቡ ፡ ባንዳንድ ፡ ማኅበሮች ፡ ላይ ፡ የሚጸና ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

ከሕዝብ ፡ ገንዘብ ፡ ለማግኘት ፡ ጥሪ ፡ የሚያደርጉ ፡ ወይም ፡ አክሲዮናቸውን ፡ ወይም ፡ የግዴታ ፡ ወረቀታቸውን ፡ ለሕዝብ ፡ የሚሸጡ ፡ የንግድ ፡ ማኅበሮችን ፡ ውል ፡ በሚፈራረሙበት ፡ ጊዜ ፡ ለአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በሕግ ፡ የተመደቡትን ፡ ሥነ ፡ ሥርዐትና ፡ ፎርሞች ፡ እንዲከተሉ ፡ የአስተዳደረር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ውሎች ፡ ሥርዐት ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

ፈቃድን ፡ ስለ ፡ መስጠት ።

ቍ ፡ ፫፻፻፸፬ ። የመቀበሉ ፡ ፎርም ።

(፩) በአስተዳደር ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ ደንብ ፡ የተመለከተ ፡ ተቃራኒ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ፡ በቀር ፤ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውሉን ፡ ተቀብሎታል ፡ የሚባለው ፡ ግልጽ ፡ በሆነ ፡ አኳኋን ፡ መቀበሉን ፡ ሲያስታውቅ ፡ ነው ።

(፪) የከፍሉ ፡ ባለሥልጣን ፡ ስለ፡ አንድ ፡ ውል ፡ ማጽደቅ ፡ ጉዳይ ፡ ዝም ፡ ማለቱ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ ውሉን ፡ እንደ ፡ አጸደቀው ፡ የሚያስገምት ፡ አይደለም ።

(፫) ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባሉት ፡ ጎይለ ፡ ቃሎች ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች፡ አንድ፡ ውል ፡ ለማራዘም ፡ ወይም ፡ ያንድ ፡ ውል ፡ ቃል ፡ ለመለወጥ ፡ በሚመለከቱት ፡ ጉዳይ ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፻፸፭ ። ለአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውሎች ፡ ተፈጻሚ ፡ የሚሆኑ ፡ ጠቅላላ ፡ ሁኔታዎች ፡ (ግዴታዎች) ፡ (፩) የውሎቹ ፡ አጻጸፍ ።

ሥራዎች ፡ የሚፈጸሙባቸውን ፡ አኳኋን ፡ የሚያመለክቱ ፡ ለዐይነት ፡ የሆኑ ፡ ደብተሮችን ፡ (ከዴጀሻርዥ፡ቲፕ) ፡ ጠቅላላ ፡ ውለታዎችንና ፡ ደንቦችን ፡ የሚያመለክቱ ፡ ደብተሮችን ፤ አጠቃላይ ፡ የሆኑ ፡ ውሳኔዎች ፡ ያሉባቸውን ፡ ደብተሮች ፤ ሥራው ፡ የሆነው ፡ እያንዳንዱ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ሊያዘጋጃቸውና ፡ በሚኒስቴሩ ፡ ትእዛዝ ፡ ሥራዎቹ ፡ የሚፈጸሙት ፡ በነዚህ ፡ መሠረት ፡ ነው ። ተብሎ ፡ ሊወሰን ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፫፻፻፸፮ ። (፪) ትርጓሜ ።

(፩) ሥራዎቹ ፡ የሚፈጸሙባቸውን ፡ አኳኋን ፡ የሚያመለክት ፡ ለዐይነት ፡ የሆነው፡ ደብተር ፡ ለሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ኮንሴሲዮኖች ፡ ለሥራው ፡ አፈጻጸም ፡ መሪ ፡ እንዲሆን ፡ አስቀድሞና ፡ በጠቅላላ ፡ አኳኋን ፡ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ያዘጋጀው ፡ ነው ።

(፪) ጠቅላላ ፡ ውለታዎችን ፡ ደንቦችን ፡ የሚያመለክቱት ፡ ደብተሮች ፤ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በሚሰጣቸው ፡ የሥራ ፡ ውሎች ፡ ወይም ፡ በእንዳንድ፡ ዐይነት ፡ የሥራ ፡ ውሎች ፡ ላይ ፡ ሁሉ ፡ ተፈጻሚ ፡ የሚሆኑትን ፡ ደንቦች ፡ የሚወስኑ ፡ ናቸው ።

(፫) አጠቃላይ ፡ የሆኑትን ፡ ውሳኔዎች ፡ የያዙት ፡ ደብተሮች ፡ አንድ ፡ ዐይነት ፡ የሆኑ ፡ ሥራዎች ፡ ወይም ፡ የዕቃ ፡ ማቅረብን ፡ በሚመለከቱ ፡ ጕዳዮች ፡ ላይ ፡ በቴክኒክ ፡ በኩል ፡ በውሎቹ ፡ ላይ ፡ ሁሉ ፡ የሚፈጸሙትን ፡ ደንቦች ፡ የሚ ወስኑ ፡ ናቸው ።

ቊ ፡ ፫፻፱፯ ። የደብተሮቹ ፡ ውጤት ። (፩) ውሉን ፡ ስለ ፡ መፈረም ።

(፩) ለውሉ ፡ አፈራረም ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ መከተል ፡ ስለ፡ አለበት ፡ ጕዳይ ፡ በሚመለከተው ፡ ረገድ ፤ ለሥራዎቹ ፡ ዕጩ ፡ የሆኑት ፡ የግል ፡ ሰዎችና ፡ በተለየም ፡ ሥራው ፡ በጨረታ ፡ በተሰጠ ፡ ጊዜ ፡ በጨረታው ፡ ተካፋይ ፡ የሆ ኑት ፡ ሰዎች ፡ ጠቅላላ ፡ ውለታዎችንና ፡ ደንቦችን ፡ በሚመለከተው ፡ ደብ ተር ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ ደንብ ፡ ሊጠቅሱ ፡ ይችላሉ ።

ቊ ፡ ፫፻፱፰ ። (፪) በውሉ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘው ፡ ቃል ።

(፩) ሥራዎች ፡ የሚፈጸሙባቸውን ፡ አኳኋን ፡ የሚያመለክተው ፡ ደብተር ፤ ወይም ፡ ጠቅላላ ፡ ውለታዎችና ፡ ደንቦች ፡ ያሉበት ፡ ደብተር ፡ አጠቃላይ ፡ የሆኑት ፡ ውሳኔዎች ፡ ያሉበት ፡ ደብተር ፡ አንድ ፡ ውል ፡ ሲደረግ ፡ ወደ ፡ እነሱ ፡ የሚ መራ ፡ በግልጽ ፡ የተጻፈ ፡ ቃል ፡ ከሌለበት ፡ በቀር ፡ ስለ፡ውሉ ፡ አተረጓጐም ፡ ወይም ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ስላለው ፡ ቃልና ፡ ስለ፡ውሉ ፡ አፈጻጸም ፡ በነዚህ ፡ ደብ ተሮች ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ ደንብ ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆንም ።

(፪) ስለ ፡ አንድ ፡ ኮንሴሲዮን ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ አንድ ፡ የተወሰነ ፡ ሥራ ፡ ሥራዎቹ ፡ የሚፈጸሙባቸውን ፡ አኳኋን ፡ የሚያመለክተው ፡ ልዩ ፡ ደብተር ፡ የሌሎቹን ፡ ደብተሮች ፡ ድንጋጌዎች ፡ ላይከተል ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፫፻፱፱ ። በደብተሩ ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ ስለ ፡ መለዋወጥ ።

(፩) የተዋዋዮቹ ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ የተወሰኑት ፡ ሥራ ፡ የሚፈጸምበትን ፡ አኳኋን ፡ የሚመለከተውን ፡ አንድ ፡ ደብተር ፡ ወይም ፡ ጠቅላላ ፡ ውለታዎ ችንና ፡ ደንቦችን ፡ ወይም ፡ አጠቃላይ ፡ ውሳኔዎች ፡ ያሉበትን ፡ ደብተር ፡ በመጥ ቀስ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ውሉ ፡ በተፈረመበት ፡ ጊዜ ፡ ደብተሩ ፡ ተጽፎ ፡ የነበረበትን ፡ አኳኋን ፡ መመልከት ፡ ያስፈልጋል ።

(፪) የውሉ ፡ ስምምነት ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ የደብተሩ ፡ ቃል ፡ ቢለዋወጥ ፡ የተዋ ዋዮቹን ፡ መብቶችና ፡ ግዴታዎች ፡ የሚነካ ፡ አይደለም ።

ቊ ፡ ፫፻፲፬ ። ለአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የሚፈቀድ ፡ የገንዘብ ፡ ወጪ ።

(፩) ለአንድ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የባጀት ፡ ባለሥልጣኖች ፡ የሚፈ ቅዱለት ፡ የገንዘብ ፡ ወጪ ፡ በመፈቀዱ ፡ ብቻ ፡ ገንዘቡ ፡ ሥራ ፡ ላይ ፡ እንዲ ውል ፡ ለማስደረግ ፡ ለግል ፡ ሰዎች ፡ መብት ፡ አይሰጣቸውም ።

(፪) ውሉን ፡ ለመፈራረም ፡ ፈቃድ ፡ አስፈላጊ ፡ በሆነበት ፡ ጊዜ ፡ ለአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ አንድ ፡ ሥራ ፡ እንዲያሠራ ፡ የተሰጠው ፡ ፈቃድ ፡ ውሉን ፡ እንዲፈራረም ፡ ፈቃድ ፡ እንደ ፡ ተሰጠው ፡ ሆኖ ፡ አይቈጠርም ።

ቍ ፡ ፫፻፺፭ ። የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውል ፡ ለማድረግ ፡ ስላለው ፡ ነጻነት ።

(፩) አንድ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውል ፡ እንዲዋዋል ፡ የተሰጠው ፡ ፈቃድ ፡ ውሉን ፡ እንዲፈራረም ፡ አያስገድደውም ።

(፪) ውል ፡ እንዲዋዋል ፡ የተሰጠው ፡ ፈቃድ ፡ የአስተዳደሩን ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውል ፡ ለመዋዋል ፡ እንዲችል ፡ ብቻ ፡ የሚያደርግ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፺፮ ። ገንዘብ ፡ አለመኖር ።

ሥራዎቹን ፡ ለማስፈጸም ፡ የሚያስፈልጉት ፡ ገንዘቦች ፡ ያልተሰጡት ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፡ በሕግ ፡ የሰውነት ፡ መብት ፡ የተሰጠው ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የተዋዋለው ፡ ውል ፡ የጸና ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፺፯ ። ለመዋዋል ፡ ያልተፈቀደለት ፡ ያስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ።

(፩) በአስተዳደር ፡ ሕጎች ፡ ወይም ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ ውል ፡ ለመዋዋል ፡ ፈቃድ ፡ ማግኘት ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ፈቃድ ፡ ሳይ ቀበል ፡ ውሉን ፡ የፈረመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፪) የውሉ ፡ ዓላማ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ በመሆኑ ፡ የሚያስከትለውን ፡ ፈራሽነት ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ በጠቅላላው ፡ በተባለው ፡ አንቀጽ ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ያለው ፡ ጎይለ ፡ ቃል ፡ በሚመለከተው ፡ የውል ፡ መፍረስ ፡ ጉዳይ ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፺፰ ። ውሉን ፡ ስለ ፡ ማጽደቅ ።

(፩) ውሉ ፡ እንዲረጋ ፡ ከተፈረመ ፡ በኋላ ፡ ባለሥልጣን ፡ እንዲያጸድቀው ፡ አስፈላጊ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ይህ ፡ የማጽደቅ ፡ ተግባር ፡ እስከ ፡ ተፈጸመ ፡ ድረስ ፡ ውሉ ፡ የመጨረሻ ፡ አስገዳጅነት ፡ አያገኝም ።

(፪) ውሉን ፡ የተዋዋለው ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውሉ ፡ እንዲጸድቅ ፡ ለማድረግ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ አሠራሮች ፡ ሁሉ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፫) ይህን ፡ የውል ፡ ማጽደቂያ ፡ ፈቃድ ፡ የሚያሰናክል ፡ ወይም ፡ የሚያውክ ፡ አሠራር ፡ መፈጸም ፡ አይገባውም ።

ቍ ፡ ፫፻፺፱ ። የዘገየ ፡ የውል ፡ ማጽደቅ ።

ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጋራ ፡ አንድ ፡ ውል ፡ የተዋዋለ ፡ ሰው ፡ ያደረገው ፡ ውል ፡ እስከ ፡ ስድስት ፡ ወር ፡ ድረስ ፡ ወይም ፡ በሁለቱ ፡ ተዋዋዮች ፡ መካከል ፡ እስከ ፡ ተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ የማጽደቁ ፡ ነገር ፡ ያልተፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለተ

BACK

ዋዋዩ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ እንድ ፡ ማስታወቂያ ፡ በመስጠት ፡ ብቻ ፡ ከውሉ ፡ ግዴታዎች ፡ ውጭ ፡ ለመሆን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፯፯፮ ። ውሉ ፡ ፍጻሜ ፡ ሳያገኝ ፡ ሲቀር ፡ የሚደርስ ፡ አላፊነት ።

(፩) የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውሉን ፡ ሳይፈራረም ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ውሉ ፡ ከመፈረሙ ፡ በፊት ፡ በተደረገው ፡ ንግግር ፡ ባሳየው ፡ ሁኔታ ፡ ምክንያት ፡ በአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጥፋት ፡ ተዋዋዩ ፡ ውሉ ፡ ይፈጸማል ፡ በማለት ፡ ላደረጋቸው ፡ ወጪዎች ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

(፪) የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ እንዳች ፡ ጥፋት ፡ ባያደርግም ፡ እንኳ ፡ ከተዋዋዩ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጭ ፡ ጋራ ፡ ባደረገው ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ድርድር ፡ መሠረት ፡ ተዋዋዩ ፡ ለሚፈጽመው ፡ ሥራ ፡ ጥናት ፡ አድርጎ ፤ ፕላን ፡ አዘጋጅቶ ፡ ሥራውን ፡ ጀምሮ ፡ ወይም ፡ ወጪ ፡ አድርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ይኸንንም ፡ ኪሣራና ፡ ወጪ ፡ ያደረገው ፡ በመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ፈቃድ ፡ ሆኖ ፡ በዚህም ፡ ወጪ ፡ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ተጠቅሞበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ያደረገውን ፡ ወጪ ፡ በመክፈል ፡ ኪሣራውን ፡ መመለስ ፡ አለበት ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።
የጨረታ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ።

ቍ ፡ ፫፻፯፯፯ ። ይህን ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ማዋል ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ የሚያደርጋቸው ፡ ውሎች ፡ በጨረታ ፡ ሥርዐት ፡ ሊፈጸሙ ፡ ይቻላል ።

(፪) ሕጉ ፡ በእንደዚህ ፡ ያለ ፡ ሥርዐት ፡ እንዲፈጸም ፡ የሚያዝ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ውሎቹ ፡ በጨረታ ፡ ካልተሰጡ ፡ ፈራሽ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፯፯፰ ። የጨረታ ፡ ማስታወቂያ ። (፩) መሠረቱ ።

በጨረታ ፡ የሚፈጸመው ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ በአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የውስጥ ፡ ደንብ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ ወይም ፡ ይህ ፡ ደንብ ፡ ባይኖርም ፡ ተገቢ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ በሚገመተው ፡ ግልጽ ፡ በሆነ ፡ ዘዴ ፡ ለሕዝብ ፡ መገለጽ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፫፻፯፯፱ ። (፪) በጨረታው ፡ ማስታወቂያ ፡ የሚገለጸው ፡ ቃል ።

የጨረታው ፡ ማስታወቂያ ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የተዘረዘሩትን ፡ ነገሮች ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(ሀ) ሥራው ፡ የሚፈጸምበትን ፡ አኳኋን ፡ የሚያመለክተውን ፡ ደብተር ፡ ለማየት ፡ የሚቻልበትን ፡ ቦታ ፤

(ለ) ጨረታ ፡ የሚያደርጉትን ፡ ባለሥልጣኖች ፤

(ሐ) ስለ ፡ ጨረታው ፡ መልስ ፡ የሚቀርብበትን ፡ ጊዜ ፤

(መ) ለጨረታው ፡ የተወሰነውን ፡ ስፍራ ፡ ቀንና ፡ ሰዓት ፤

(ሠ) ተጫራቾቹ ፡ የሚያቀርቡትን ፡ የዋስትና ፡ ገንዘብ ፡ ልክ ፡ ወይም ፡ ሌሎች ፡ የዋስትና ፡ ማረጋገጫዎች ።

ቍ ። ፫፻፻፱ ። (፫) የጊዜ ፡ ውሳኔ ።

የሚያስቸኵል ፡ ምክንያት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ለጨረታው ፡ መልስ ፡ መስጫ ፡ ከተ ወሰነው ፡ ጊዜ ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ ከአንድ ፡ ወር ፡ በፊት ፡ የጨረታው ፡ ማስታወ ቂያ ፡ ለሕዝብ ፡ እንዲገለጽ ፡ መደረግ ፡ አለበት ።

ቍ ። ፫፻፻፱፩ ። የጨረታው ፡ ማስታወቂያ ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ።

እንደ፡ገና ፡ በአዲስ ፡ ማስታወቂያ ፡ ካልተገለጸ ፡ በቀር ፡ የመጀመሪያው ፡ የጨረታ ፡ ማስታወቂያ ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፤ ሥራው ፡ የሚፈጸምበትን ፡ አኳኋን ፡ የሚያመለ ክተውን ፡ ደብተር ፡ መለዋወጥ ፡ አይቻልም ።

ቍ ። ፫፻፻፱፪ ። ሥራው ፡ የሚፈጸምበትን ፡ አኳኋን ፡ የሚያመለክት ፡ ደብተር ።

(፩) ሥራው ፡ የሚፈጸምበትን ፡ አኳኋን ፡ የሚያመለክተው ፡ ደብተር ፡ ተጫራ ቾቹ ፡ ያለባቸውን ፡ የግዴታ ፡ ዝርዝር ፡ ገልጾ ፡ ያመለክታል ።

(፪) በዚህም ፡ ደብተር ፡ ውስጥ ፡ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ተፈላጊ ፡ መስሎ ፡ የሚታየውን ፡ የተጫራቾቹን ፡ የቴክኒክና ፡ የሞያ ፡ ሥራ ፡ ችሎታ ፡ ይወስናል ።

(፫) አስፈላጊም ፡ ሲሆን ፡ ባንድ ፡ ጨረታ ፡ ውድድር ፡ ውስጥ ፡ ለመግባት ፡ ማቅ ረብ ፡ የሚያስፈልገውን ፡ የማስረጃ ፡ ዐይነትና ፡ እንዲሁም ፡ የቀረቡት ፡ የሥራ ፡ ዐቅድ ፡ (ፕላኖች) ፡ ወይም ፡ የዕቃ ፡ ዐይነቶች ፡ ተገቢ ፡ አይደሉም ፡ ተብለው ፡ አቅራቢያዎቹ ፡ ከውድድሩ ፡ ውስጥ ፡ የሚወገዱበትን ፡ ሁኔታ ፡ ገልጾ ፡ ይወስናል ።

ቍ ። ፫፻፻፱፫ ። መቅረብ ፡ የሚገባቸው ፡ አስረጅ ፡ ጽሑፎች ።

በጨረታው ፡ ውድድር ፡ ውስጥ ፡ ለመግባት ፡ የሚፈቅዱት ፡ ሥራ ፡ ተቋራጮች ፡ ወይም ፡ ዕቃ ፡ አቅራቢዎች ፡ አስቀድሞ ፡ በተዘጋጀው ፡ ሥራው ፡ የሚፈጸምበትን ፡ አኳኋን ፡ በሚገልጸው ፡ ደብተር ፡ ላይ ፡ በተመለከተው ፡ ስፍራና ፡ በተወሰነው ፡ ቀን ፡ በጨረታው ፡ ውስጥ ፡ ለመግባት ፡ ፈቃደኛ ፡ መሆናቸውንና ፡ የሚሰጡትን ፡ መልስ ፡ ማቅረብ ፡ አለባቸው ።

ቍ ። ፫፻፻፱፬ ። የጨረታ ፡ ዋጋ ፡ ለማቅረብ ፡ አሳብ ፡ አለኝ ፡ ሲባል ፡ የሚሰጥ ፡ ማስታ ወቂያ ።

(፩) በጨረታው ፡ ውስጥ ፡ ለመግባት ፡ ሐሳብ ፡ መኖሩን ፡ የሚያመለክተው ፡ ማስ ታወቂያ ፡ የዕጩውን ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ የግል ፡ ስም ፡ ሥራውንና ፡ መኖ ሪያ ፡ ቦታውን ፡ መግለጽ ፡ አለበት ።

(፪) ይህ ፡ መግለጫ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ማስረጃዎችና ፡ ሥራው ፡ የሚፈጸምበትን ፡ አኳኋን ፡ በሚያመለክተው ፡ ደብተር ፡ ላይ ፡ መቅረብ ፡ አስፈላጊው ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ እንደ ፡ ሆነም ፡ ደንበኛ ፡ ከሆነ ፡ የዋስትና ፡ ጽሑፍ ፡ ጋራ ፡ መቅረብ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፫፻፸፭ ። የጨረታው ፡ አቀራረብ ።

(፩) በጨረታ ፡ ማቅረቢያው ፡ ጽሑፍ ፡ የሚመለከተው ፡ ነገርና ፡ ፎርም ።

(፩) የጨረታው ፡ ማቅረቢያ ፡ ጽሑፍ ፡ ዕጩው ፡ ያቀረበውን ፡ ዋጋና ፡ የሚገባበትን ፡ ግዴታ ፡ ገልጾ ፡ ያመለክታል ።

(፪) የሚቀርበውም ፡ ሥራው ፡ የሚፈጸምበትን ፡ አኳኋን ፡ በሚያመለክተው ፡ ደብተር ፡ ላይ ፡ ተገልጾ ፡ በታዘዘው ፡ መሠረት ፡ በተዘጋና ፡ በታሸገ ፡ አምቦሎፕ ፡ ውስጥ ፡ ሆኖ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፮ ። የቀረበውን ፡ ጨረታ ፡ የመፈጸም ፡ ግዴታ ።

(፩) የጨረታው ፡ ውጤት ፡ እስከ ፡ ተነገረ ፡ ድረስ ፡ ለጨረታ ፡ የቀረበው ፡ ሥራ ፡ ተቋራጭ ፡ ያቀረበውን ፡ የጨረታ ፡ ውድድር ፡ ትቻለሁ ፡ ለማለት ፡ ወይም ፡ ለመለዋወጥ ፡ አይችልም ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ለጨረታ ፡ ባቀረበው ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ የሚገደድበትን ፡ የጊዜ ፡ ልክ ፡ ሊወስን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፸፯ ። የጨረታ ፡ ክፍል ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ።

የጨረታ ፡ ክፍል ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የሚቋቋመው ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ የአስተዳዳር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ በተሰጠው ፡ የውስጥ ፡ ደንብና ፡ ጽሑፍ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፰ ። ጨረታውን ፡ ስለ ፡ ማስታወቅ ።

የጨረታው ፡ ሥራ ፡ የሚፈጸመው ፡ በግልጽ ፡ ጉባኤ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፱ ። ተጫራቾችን ፡ ስለ ፡ መቀበል ። (፩) የጽሕፈት ፡ ቤቱ ፡ ሥራ ።

(፩) የጨረታው ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ በመጀመሪያ ፡ ተጫራቾቹ ፡ የሥራው ፡ ተካፋይ ፡ ለመሆን ፡ የሚሰጡትን ፡ መግለጫ ፡ ይመለከታል ።

(፪) የጨረታው ፡ መግለጫ ፡ በሚገባ ፡ የቀረበ ፡ መሆኑንና ፡ ተጫራቾቹም ፡ ለጨረታው ፡ ተካፋይ ፡ ለመሆን ፡ የሚያበቃቸው ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑት ፡ ሁኔታዎች ፡ (ግዴታዎች) ፡ ሁሉ ፡ ያሏቸው ፡ መሆናቸውን ፡ ይመረምራል ።

ቍ ፡ ፫፻፹ ። የመምረጥ ፡ ሥልጣን ።

(፩) ጽሕፈት ፡ ቤቱ ፡ ከተጫራቾቹ ፡ ወይም ፡ ከዕቃ ፡ አቅራቢዎቹ ፡ በገንዘብ ፡ ረገድ ፡ ወይም ፡ በሞያ ፡ ሥራቸውም ፡ ረገድ ፡ የሚፈለጉት ፡ መድኖች ፡ ያሏቸውን ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ አይቀበላቸውም ።

(፪) ሥራዎቹ ፡ የሚፈጸሙባቸውን ፡ አኳኋን ፡ በሚያመለክተው ፡ ደብተር ፡ ላይ ፡ ተቃራኒ ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የማይቀበላቸውን ፡ ተጫራቾች ፡ ጽሕፈት ፡ ቤቱ ፡ ሊሰማቸው ፡ አይገደድም ።

(፫) ውሳኔውንም ፡ የሰጠበትን ፡ ምክንያት ፡ እንዲገልጽ ፡ ግዴታ ፡ የለበትም ።

ቁ ፡ ፫፻፻፷፩ ። የተሰጠውን ፡ ውሳኔ ፡ ለመለወጥ ፡ የማይቻል ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

የጨረታውን ፡ መልስ ፡ የያዙ ፡ አምቦሎፖች ፡ ከተከፈቱ ፡ በኋላ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጭ ፡ ወይም ፡ ዕቃ ፡ አቅራቢ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ በጨረታው ፡ ተካፋይ ፡ እንዲሆን ፡ የተፈቀደበትን ፡ ውሳኔ ፡ ለመለወጥ ፡ አይቻልም ።

ቁ ፡ ፫፻፻፷፪ ። የጨረታ ፡ ማቅረቢያ ፡ ወረቀት ፡ ንባብ ።

(፩) የጨረታውን ፡ መልስ ፡ የያዙት ፡ አምቦሎፖች ፡ የሚከፈቱት ፡ ሕዝብ ፡ ባለበት ፡ ነው ።

(፪) የሚነበበውም ፡ በከፍተኛ ፡ ድምፅ ፡ ነው ።

ቁ ፡ ፫፻፻፷፫ ። የጨረታ ፡ ፕሮሴቬርባል ።

የጨረታው ፡ ውጤት ፡ የዚሁኑ ፡ ሥራ ፡ አፈጻጸም ፡ ጠቅላላ ፡ ሥርዐት ፡ በሚገለጽ ፡ ቃለ ፡ ጉባኤ ፡ (ፕሮሴቬርባል) ፡ ይጻፋል ።

ቁ ፡ ፫፻፻፷፬ ። ለጊዜው ፡ የሚሆን ፡ አንድ ፡ ተጫራች ፡ ስለ ፡ መምረጥ ፡ (፩) መሠረቱ ።

(፩) የጨረታ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ ከተጫራቾቹ ፡ መካከል ፡ ለመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ይበልጥ ፡ ጠቃሚ ፡ የሆነ ፡ ዋጋ ፡ ያቀረበውን ፡ ለጊዜው ፡ የጨረታው ፡ አሸናፊ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ያስታውቃል ።

(፪) ይህንንም ፡ ሲያደርግ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤቱ ፡ የቀረበለትን ፡ ዋጋና ፡ ሥራው ፡ የሚፈጸምበትን ፡ ሁኔታ ፡ በሚገልጸው ፡ ደብተር ፡ ላይ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ መፈጸሙን ፡ ይመለከታል ።

ቁ ፡ ፫፻፻፷፭ ። (፪) ማስታወቂን ፡ ስለ ፡ ማዘግየት ።

(፩) በጨረታው ፡ ደንቦች ፡ ላይ ፡ ያስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ከአንድ ፡ ከተወሰነ ፡ ዋጋ ፡ በላይ ፡ አልፎ ፡ ሊዋዋል ፡ አይፈልግም ፡ ተብሎ ፡ ተነግሮ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤቱ ፡ ለጊዜው ፡ የጨረታው ፡ አሸናፊ ፡ ነው ፡ የሚባለውን ፡ ሰው ፡ ላያስታውቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ይህን ፡ የተወሰነ ፡ ዋጋም ፡ ተጫራቾቹ ፡ እንዲያውቁት ፡ አይደረግም ።

ቁ ፡ ፫፻፻፷፮ ። (፫) የብዙ ፡ ዋጋ ፡ አቀራረብ ፡ እኩልነት ።

(፩) ከተጫራቾቹ ፡ መካከል ፡ ብዙዎቹ ፡ ተመሳሳይ ፡ የሆነ ፡ ዋጋ ፡ አቅርበው ፡ እንደሆነና ፡ ጽሕፈት ፡ ቤቱም ፡ ከነዚሁ ፡ መካከል ፡ ለመምረጥ ፡ የማይቻለው ፡

BACK

የሆነ ፡ እንደ፡ሆነ ፡ የጨረታው ፡ ደንብ ፡ ከነዚሁ ፡ መካከል ፡ በዕጣ ፡ የደረሰው ፡ የሥራውን ፡ ውል ፡ ሊወስድ ፡ ይችላል ፡ የሚል ፡ ቃል ፡ ሊኖርበት ፡ ይችላል ።

(፪) በደንቡ ፡ ላይ ፡ የዚህ ፡ ዐይነት ፡ ድንጋጌ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ አዲስ ፡ ጨረታ ፡ ይደረጋል ።

ቍ ፡ ፫፻፯፯ ። (፩) ውጤቱ ።

(፩) አሸናፊ ፡ የሆነውን ፡ ተጫራች ፡ ለጊዜው ፡ ጽሕፈት ፡ ቤቱ ፡ ቢመርጥ ፡ ውሉ ፡ እንደ ፡ ተፈጸመ ፡ አያስቈጥረውም ።

(፪) አሸናፊውን ፡ ተጫራች ፡ ለጊዜው ፡ መምረጥ ፡ ውሉን ፡ ለመፈራረም ፡ የሚችለውን ፡ ተጫራች ፡ የማመልከት ፡ ውጤት ፡ ብቻ ፡ ይኖረዋል ።

(፫) እንዲሁም ፡ ያንዱ ፡ ተጫራች ፡ መመረጥ ፡ የጨረታ ፡ ዋጋ ፡ አቅርበው ፡ የነበሩትን ፡ ሌሎቹን ፡ ተጫራቾች ፡ ከግዴታቸው ፡ ውጭ ፡ ያደርጋቸዋል ።

ቍ ፡ ፫፻፯፰ ። ያስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የሚያደርገው ፡ ማጽደቅ ።

(፩) የጨረታውን ፡ ሥርዐት ፡ ያስፈጸመው ፡ ያስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የጨረታውን ፡ ውጤት ፡ ለማጽናት ፡ ወይም ፡ ላለማጽናት ፡ ሙሉ ፡ ነጻነት ፡ አለው ።

(፪) ውሉም ፡ ተፈጸመ ፡ የሚባለው ፡ ይህ ፡ ማጽደቅ ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፯፱ ። ስምምነት ።

(፩) በጨረታ ፡ የሚሠሩ ፡ ሥራዎች ፡ ሁለቱ ፡ ወገን ፡ እርስ ፡ በራሳቸው ፡ እየተስማሙ ፡ በጨረታው ፡ ዋጋ ፡ ላይ ፡ ስምምነት ፡ ሊያደርጉበት ፡ ይችላሉ ።

(፪) እንዲሁም ፡ የውሉ ፡ ዘመን ፡ ሲፈጸም ፡ በተዋዋዮቹ ፡ መካከል ፡ በሚደረግ ፡ ስምምነት ፡ በየጊዜው ፡ ለመታደስ ፡ ወይም ፡ ቀኑን ፡ ለማራዘም ፡ ይቻላል ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ።
የውል ፡ ምክንያት ።

ቍ ፡ ፫፻፹ ። ምክንያት ፡ የሌለው ፡ ውል ።

የውሉ ፡ ስምምነት ፡ በተደረገበት ፡ ጊዜ ፡ ለውል ፡ ሰጪው ፡ ያስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ይህ ፡ የተደረገው ፡ ውል ፡ ወደ ፡ ታሰበው ፡ ግብ ፡ ለመድረስ ፡ የሚያስችለው ፡ ምክንያት ፡ ሊያገኝ ፡ የማይችል ፡ መሆኑንና ፡ አድሚኒስትራሲዮኑ ፡ ያሰበውን ፡ ውጤት ፡ ለማስገኘት ፡ የማይችል ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነና ፡ ይህንኑም ፡ ተዋዋዩ ፡ ወገን ፡ የሚያውቀው ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ የተገለጸ ፡ ሲሆን ፡ ውሉ ፡ አንዳችም ፡ ዋጋ ፡ የሌለው ፡ ሆኖ ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፫፻፹፩ ። ሕገ ፡ ወጥ ፡ ምክንያት ።

፩) ያስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የውሉን ፡ ስምምነት ፡ ያደረገው ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ለሆነ ፡ ግብ ፡ ሆኖ ፡ የተገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ለሆነው ፡ ምክንያት ፡ የተደረገው ፡ ውል ፡ ፈራሽ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ይህን ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ውል ፡ ያደረገው ፡ ለጠቅላላው ፡ ጥቅም ፡ ሳይሆን ፡ ለተዋዋዩ ፡ የግል ፡ የገንዘብ ፡ ጥቅምን ፡ ለማስገኘት ፡ ታቅዶ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ ዋጋ ፡ የሌለውና ፡ ፈራሽ ፡ ይሆናል ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ውል ፡ ስለሚያስከትሰው ፡ ውጤት ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ውሎች ፡ ደንበኛ ፡ አፈጻጸም ።

ቍ ፡ ፫፻፯፫፪ ። በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ሊመለከት ፡ የሚገባው ፡ ነገር ።

(፩) ተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ በውሉ ፡ ስምምነት ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ተመለከተው ፡ አድርገው ፡ ግዴታቸውን ፡ መፈጸም ፡ አለባቸው ።

(፪) በውሉ ፡ ስምምነት ፡ ላይ ፡ የተመለከተውንም ፡ ነገር ፡ ትክክል ፡ አድርጎ ፡ በዘመኑ ፡ በሚሠራበት ፡ የጥበባዊ ፡ ሥራ ፡ አፈጻጸም ፡ መሠረት ፡ አስደሳች ፡ በሆነ ፡ ዐይነትና ፡ ጥቅም ፡ አለው ፡ ተብሎ ፡ በተመደበው ፡ የአሠራር ፡ ዘዴ ፡ መፈጸም ፡ ይገባቸዋል ።

(፫) እንዲሁም ፡ በትጋት ፡ በጥንቃቄ ፡ መፈጸም ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፯፫፫ ። ግዴታዎች ፡ የሚፈጸሙበት ፡ ሁኔታ ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ተዋዋዩ ፡ ወገን ፡ በስምምነቱ ፡ የገባበትን ፡ ግዴታ ፡ ለመፈጸም ፡ እንዲችል ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ዕቃዎችና ፡ መሥሪያዎች ፡ ለመግዛት ፡ ራሱ ፡ የፈለጋቸውን ፡ ዕቃ ፡ አቅራቢዎች ፡ ለማምጣት ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ ተቃራኒ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ግዴታዎቹን ፡ ለመፈጸም ፡ በራሱ ፡ አላፊነት ፡ ለሥራው ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ የዕለት ፡ ሠራተኞች ፡ ወይም ፡ ሌሎች ፡ ሠራተኞችንም ፡ መርጦ ፡ ለመቅጠር ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፯፫፬ ። ስለ ፡ ጊዜ ፡ ውሳኔ ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) እያንዳንዱ ፡ ወገን ፡ ተዋዋይ ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ግዴታዎቹን ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፪) በውሉ ፡ ላይ ፡ ተወስኖ ፡ በግልጽ ፡ የተመለከተ ፡ ጊዜ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የግባበትን ፡ ግዴታ ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ በቂ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፫፻፯፫፭ ። (፪) ያስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ መብት ።

በውሉ ፡ ውስጥ ፡ በግዴታዎቹ ፡ አፈጻጸም ፡ ከተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ሌላ ፡ በሥራ ፡ ትእዛዝ ፡ ያስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ሊወስን ፡ መብት ፡ አለው ፡ ተብሎ ፡ካል

BACK

ተመለከተ ፡ በቀር ፡ ያስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በስምምነት ፡ ከተመለከተው ፡ የሥራ ፡ ማስፈጸሚያ ፡ ጊዜ ፡ ሌላ ፡ በራሱ ፡ ሥልጣን ፡ ብቻ ፡ ተዋዋዩን ፡ ሊያስገድደው ፡ አይችልም ።

ቍ፡፫፻፸፮። የዋጋ ፡ አከፋፈል ።

ያስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ሊከፍል ፡ የሚገባው ፡ ገንዘብ ፡ በፊናንስ ፡ ሕግ ፡ በመንግሥት ፡ ሒሳብ ፡ አያያዝ ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ ይፈጸማል ።

ቍ፡፫፻፸፯ ። ግዴታ ፡ አልተፈጸመም ፡ ማለትን ፡ መከራከሪያ ፡ ስለ ፡ ማድረግ ።

(፩) ያስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ያለበትን ፡ ግዴታ ፡ አለመፈጸሙ ፡ ይህ ፡ አድራጎት ፡ ውሉን ፡ ለመፈጸም ፡ እንዳይችል ፡ ካላደረገው ፡ በቀር ፡ ተዋዋዩ ፡ ያሉበትን ፡ ግዴታዎች ፡ አልፈጽምም ፡ ለማለት ፡ ምክንያት ፡ ሊሆነው ፡ አይችልም ።

(፪) የውሉን ፡ አፈጻጸም ፡ የሚያስችለው ፡ ከሆነ ፡ ያስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ያደረገውን ፡ የውለታ ፡ ጥፋት ፡ ምክንያት ፡ በማድረግ ፡ ተዋዋዩ ፡ የውሉን ፡ አፈጻጸም ፡ ሊያቋርጥ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፸፰ ። ስለ ፡ ማቻቻል ።

ተዋዋዩ ፡ ዕዳ ፡ ይቻቻልልኝ ፡ ብሎ ፡ ያስተዳደሩን ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚችለው ፡ ይቻቻልልኝ ፡ የሚለው ፡ ዕዳ ፡ የቀረጥ ፡ ዕዳን ፡ የሚመለከት ፡ ያል ሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ውሎች ፡ ምርመራ ።

(ሀ) ላስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በተለይ ፡ የተፈቀዱለት ፡ መጠቀሚያዎች ።

ቍ ፡ ፫፻፸፱። መሠረቱ ።

ለአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በውሉ ፡ በዝምታ ፡ የታለፈውንም ፡ ቢሆን ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ በሆነ ፡ አፈጻጸም ፡ በውሉ ፡ አንዳንድ ፡ መሻሻያዎች ፡ አድርጎ ፡ ተዋዋዩን ፡ ለማስገደድ ፡ ይቻለዋል ፤ ይህም ፡ አንድ ፡ አጋጣሚ ፡ የሆነ ፡ መለዋወጥ ፡ እኒሁ ፡ መሻሻያዎች ፡ ለሕዝባዊ ፡ ጥቅም ፡ አስፈላጊ ፡ መሆናቸውን ፡ ባስረዳው ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፹። ውልን ፡ ስለ ፡ ማፍረስ ።

ተዋዋዩ ፡ ጥፋት ፡ ባይኖርበትም ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውሉን ፡ ሊያፈርስ ፡ ይቻለዋል ። ይህም ፡ ውሉ ፡ ለሕዝባዊ ፡ አገልግሎት ፡ የሚጠቅም ፡ ሳይሆን ፡ ሲቀር ፡ ወይም ፡ ለፍላጎቱ ፡ የማይስማማ ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፻፹፩ ። ስለ ፡ ኪሣራ ።

(፩) ካስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጋራ ፡ ተዋዋይ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ በውሉ ፡ መሻሻል ፡ ወይም ፡ መሰረዝ ፡ ምክንያት ፡ በሚደርስበት ፡ ጉዳት ፡ ልክ ፡ ኪሣራ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ኪሣራው ፡ ሲታሰብ ፡ ተዋዋዩ ፡ በውሉ ፡ ለማግኘት ፡ ያሰባቸውን ፡ ትርፎች ፡ ሁሉ ፡ መገመት ፡ ይገባል ።

(፫) ዳኞች ፡ ግን ፡ ለተዋዋዩ ፡ ስለ ፡ ቀሩበት ፡ ትርፎች ፡ የኪሣራውን ፡ ገንዘብ ፡ በማሳነስ ፡ ለመወሰን ፡ ይችላሉ ። እንደዚህም ፡ የሚሆነው ፡ ውሉ ፡ እንዲሻሻል ፡ ወይም ፡ እንዲሰረዝ ፡ የተደረገው ፡ ውሉን ፡ በተዋዋለው ፡ ያስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጥፋት ፡ ሳይሆን ፡ በሌላ ፡ ምክንያቶች ፡ መሆኑ ፡ በታወቀ ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፻፹፪ ። በተዋዋዩ ፡ ጥያቄ ፡ ውልን ፡ ስለ ፡ ማፍረስ ።

(፩) ተዋዋዩ ፡ ባስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጣልቃ ፡ መግባት ፡ የውሉን ፡ ጠቅላላ ፡ ገንዘብ ፡ ቁጠባ ፡ የሚለውጠው ፡ ወይም ፡ የሚገለባብጠው ፡ ሆኖ ፡ በተገኘ ፡ ጊዜ ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስለት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ በውሉ ፡ ያደረገው ፡ ማሻሻል ፡ ብዛቱ ፡ ውሉ ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ ስለዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ ከታሰበው ፡ መብለጥ ፡ አለመብለጡን ፡ ማመዛዘን ፡ የሚችሉት ፡ ዳኞች ፡ ናቸው ።

(፫) ተዋዋዩ ፡ በገዛ ፡ ፈቃዱ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ የሚፈቅድለት ፡ አንቀጽ ፡ ካልኖረው ፡ በቀር ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ አይችልም ።

(ለ) አስቀድሞ ፡ ሳይታሰብ ፡ ስለ ፡ መቅረት ።

ቍ ፡ ፫፻፻፹፫ ። መሠረቱ ።

(፩) ውሉ ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ አስቀድሞ ፡ ሳይታሰቡ ፡ የቀሩት ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታዎች ፡ የውሉን ፡ ሚዛን ፡ ምናልባት ፡ ገለባብጠውት ፡ ቢገኙ ፡ ካስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ተዋዋይ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ግዴታዎቹን ፡ የኢህም ፡ አፈጻጸም ፡ በመሣሪያ ፡ ረገድ ፡ የሚቻል ፡ ሆኖ ፡ ሲገኝ ፡ ግድ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፪) ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ተዋዋይ ፡ የሆነው ፡ ከወደቀበት ፡ ጉዳት ፡ የተዋዋለው ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በከፊል ፡ ችሎ ፡ እንዲረዳው ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፻፹፬ ። ስለ ፡ ውሉ ፡ መናወጥ ።

የውሉ ፡ ሚዛን ፡ የሚናወጠው ፡ አዲስ ፡ የተፈጠሩ ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታዎች ፡ ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጋራ ፡ የተዋዋለውን ፡ ሰው ፡ ግዴታዎች ፡ ከፍ ፡ ሲያደርጉ

ትና ፡ ይኸም ፡ ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ ሲዋዋሉ ፡ ከሰጡት ፡ አገማመት ፡ የመጨረሻ ፡ ወሰኑን ፡ ተላልፎ ፡ የበለጠ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፮፻፭ ። አስቀድሞ ፡ ሳይታሰብ ፡ ስለ፡መቅረት ።

(፩) አስቀድሞ ፡ ሳይታሰብ ፡ የቀረ ፡ ሆኖ ፡ የሚቈጠር ፡ አንድ ፡ ሁኔታ ፡ ውሉን ፡ ሲዋዋሉ ፡ ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ ለመገንዘብ ፡ ሳይቻላቸው ፡ የቀረው ፡ ነው ።

(፪) አንድ ፡ ሁኔታ ፡ አስቀድሞ ፡ ሳይታሰብ ፡ የቀረ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ሊቈጠር ፡ የማ ይቻለው ፡ ለጥቅሙ ፡ ባደረገው ፡ ሰው ፡ አሠራር ፡ የሆነው ፡ ነው ።

(፫) አስቀድሞ ፡ ሳይታሰብ ፡ መቅረትን ፡ ለመጥቅስ ፡ የሚቻለውም ፡ ባልታሰቡ ፡ ምክንያቶች ፡ ስለሚደርሱት ፡ ሁኔታዎች ፡ ወይም ፡ ባልታሰበ ፡ የልክ ፡ መተ ላለፍና ፡ በውሉም ፡ ጊዜ ፡ ቀድሞ ፡ በተፈጸሙት ፡ ጕዳዮች ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፮፻፮ ። ዋጋዎችን ፡ ለመለዋወጥ ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ለማሻሻል ፡ የተደረጉ ፡ የውል ፡ ቃሎች ።

በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ዋጋዎችን ፡ ለመለዋወጥ ፡ ወይም ፡ እንደ፡ገና ፡ ለመመርመርና፡ ለማሻሻል ፡ የሚፈቅድ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖርም ፡ ቀጥሎ ፡ ያሉት ፡ ምክንያቶች ፡ ሲኖሩ ፡ ኪሣራ ፡ ማግኘት ፡ የሚገባ ፡ መሆኑን ፡ አያስቀርም ።

(ሀ) በጕዳዩ ፡ የተመለከተውን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ለማዋል ፡ ሳይ ቻል ፡ ሲቀር ፤

(ለ) በውሉም ፡ ቃል ፡ አፈጻጸም ፡ ለምሳሌ ፤ በዋጋ ፡ መለዋወጥ ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ ከተመለከቱት ፡ ነገሮች ፡ ውጭ ፡ በሆኑ ፡ ነገሮች ፡ ምክንያት ፡ በሚደርሰው ፡ የዋጋ ፡ መለዋወጥ ፡ የውሉን ፡ የቁጠባ ፡ ኤኮኖሚ ፡ መናወጥን ፡ ለማቃናት ፡ የማይበቃ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፮፻፯ ። የወጪ ፡ ብልጫ ፡ መኖር ፡ የሚያሻ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።

በጊዜው ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታዎች ፡ ምክንያት ፡ በተዋዋዩ ፡ ላይ ፡ የወጪ ፡ ብልጫ ፡ ኪሣራ ፡ ሳይደርስበት ፡ ትርፎቹ ፡ በመቀነሳቸው ፡ ወይም ፡ ትርፍ ፡ በማጣት ፡ ብቻ ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፫፻፮፻፰ ። ስለ ፡ ኪሣራ፡ገንዘብ ።

(፩) የሚከፈለውም ፡ ኪሣራ ፡ በጊዜው ፡ አጋጣሚ ፡ ሁኔታዎች ፡ ምክንያት ፡ ከደ ረሰው ፡ ጕዳት ፡ አንደኛውን ፡ ክፍል ፡ ተዋዋዩ ፡ ራሱ ፡ እንዲችል ፡ በማድረግ ፡ ነው ።

(፪) በዚሁም ፡ ረገድ ፡ መገንዘብ ፡ የሚያስፈልገው ፡ ተዋዋዩ ፡ ችግሩን ፡ ለመወ ጣት ፡ ያደረገውን ፡ ጥረት ፡ ሁሉ ፡ የሥራውን ፡ ድርጅት ፡ ጠቅላላ ፡ አኳኋኑን ፡ እንዲሁም ፡ ሌላ ፡ ማናቸውንም ፡ ርትዕ ፡ የሆኑ ፡ ሁኔታዎችን ፡ ሁሉ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፱፱ ። አስቀድሞ ፡ ያልታሰበ ፡ ነገር ፡ የሚቀርበት ፡ ሁኔታ ።

(ፈ) አስቀድሞ ፡ ያልታሰበ ፡ ነገር ፡ መቅረት ፡ የሚገባው ፡ የውሉ ፡ ሚዛን ፡ በተቃና ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

(ፉ) የውሉ ፡ ሚዛን ፡ መቃወስ ፡ ፍጹም ፡ ሆኖ ፡ ከተገኘ ፡ እያንዳንዱ ፡ ተዋዋይ ፡ በዚሁ ፡ ረገድ ፡ የተፈጠረውን ፡ ሁኔታ ፡ እንዲያውቁለት ፡ ለዳኞች ፡ ሊያመለክት ፡ ይችላል ።

(ፊ) ውሉ ፡ በስምምነት ፡ እንዲሻሻል ፡ ለማድረግ ፡ ካልተቻለ ፡ ዳኞች ፡ ውሉ ፡ እንዲፈርስ ፡ ያደርጋሉ ።

(ሐ) የመንግሥት ፡ ሥርዐት ።

ቍ ፡ ፫፻፱፯ ። ጠቅላላ ፡ ጥንቃቄዎች ።

(ፈ) በውሉ ፡ ውስጥ ፡ የተመለከተውን ፡ ስለ ፡ መንካት ።

(ፈ) መንግሥት ፡ ያወጣቸው ፡ ሕጎች ፡ ደንቦች ፤ ትእዛዞችና ፡ እንዲሁም ፡ ሌላ ፡ ጠቅላይ ፡ የሆኑ ፡ ውሳኔዎች ፡ እነዚሁም ፡ ውሳኔዎች ፡ የውሉን ፡ ቃሎች ፡ በቀጥታ ፡ የሚለውጡ ፡ ወይም ፡ የውሉን ፡ አንዳንድ ፡ ቃሎች ፡ ለመፈጸም ፡ እክል ፡ የሚሆኑ ፡ ወይም ፡ ውሉ ፡ ያለ ፡ ጊዜው ፡ እንዲቆም ፡ የሚያደርጉ ፡ ሲሆኑ ፡ ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ተዋዋይ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ ኪሣራ ፡ እንዲያገኝ ፡ ያደርጉለታል ።

(ፉ) በዚሁም ፡ ረገድ ፡ ጣልቃ ፡ የገባው ፡ ጠቅላይ ፡ የሆነው ፡ ውሳኔ ፡ ኪሣራ ፡ ለማግኘት ፡ አለመቻሉን ፡ ካልጠቀሰ ፡ በቀር ፡ ኪሣራውን ፡ ለመከልከል ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፫፻፱፭ ። (ፈ) የውሉን ፡ አፈጻጸም ፡ በጣም ፡ ውድ ፡ የሚያደርጉ ፡ ውሳኔዎች ።

(ፈ) መንግሥት ፡ በሚያወጣቸው ፡ ጠቅላይ ፡ የሆኑ ፡ ውሳኔዎች ፡ የውሉ ፡ ቃሎች ፡ ሳይነኩ ፡ ያፈጻጸሙን ፡ አኳኋን ፡ ብቻ ፡ ቢለውጡ ፡ አፈጻጸሙንም ፡ በጣም ፡ አስቸጋሪና ፡ ውድ ፡ ቢያደርጉትም ፡ ኪሣራ ፡ ሊገኝባቸው ፡ አይቻልም ።

(ፉ) ጣልቃ ፡ በገባው ፡ ውሳኔ ፡ ወይም ፡ በውሉ ፡ ለዚሁ ፡ ዐይነት ፡ ሁኔታ ፡ ኪሣራ ፡ የሚገባው ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ተመልክቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኪሣራ ፡ ማግኘት ፡ ይገባዋል ።

ቍ ፡ ፫፻፱፮ ። በተለይ ፡ የሆኑ ፡ ጥንቃቄዎች ። (ፈ) ባለሥልጣን ፡ የሆነው ፡ ተዋዋይ ፡ ያደረጋቸው ፡ የጥንቃቄ ፡ ውሳኔዎች ።

(ፈ) ባለሥልጣን ፡ የሆነው ፡ ተዋዋይ ፡ ያደረጋቸው ፡ በተለይ ፡ የሆኑ ፡ የጥንቃቄ ፡ ውሳኔዎች ፡ የውሉን ፡ ቃሎች ፡ የሚነኩ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ አፈጻጸሙን ፡

BACK

ብቻ ፡ የሚያዳግቱ ፡ ወይም ፡ በጣም ፡ የሚያስወድዱ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጋራ ፡ ተዋዋይ ፡ የሆነውን ፡ ኪሣራ ፡ ለማግኘት ፡ የሚገባው ፡ ያደርጉታል ።

(፪) የተደረጉት ፡ ጥንቃቄዎች ፡ ግን ፡ ከወገኖቹ ፡ ውጭ ፡ የሆነውን ፡ ለማምለጥ ፡ የማይቻለውን ፡ የቁጠባ ፡ (የኤኮኖሚ) ፡ ሁኔታ ፡ ለማረጋገጥ ፡ ሲሆን ፤ አንዳችም ፡ ኪሣራ ፡ ሊጠየቅ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፫፻፯፻፫ ። (፪) በሌላ ፡ ባለሥልጣን ፡ የተደረጉ ፡ የጥንቃቄ ፡ ውሳኔዎች ።

(፩) ጉዳት ፡ ያመጣውን ፡ ሥራ ፡ ፈጸሚው ፡ ተዋዋይ ፡ ባለሥልጣኑ ፡ ሳይሆን ፡ አንድ ፡ ሌላ ፡ ባለሥልጣን ፡ ሲሆን ፤ አንዳችም ፡ ኪሣራ ፡ ሊከፈል ፡ አይገባም ።

(፪) ይህን ፡ የመሰለው ፡ ጉዳይም ፡ የሚፈጸመው ፡ አስቀድሞ ፡ ሳይታሰብ ፡ ስለ ፡ ቀረ ፡ ነገር ፡ ወይም ፡ በሕዝብ ፡ ባለሥልጣን ፡ ጎላፊነት ፡ በተሠሩት ፡ ደንቦች ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ውሎች ፡ ያለመፈጸም ።

ቍ ፡ ፫፻፯፻፬ ። ውልን ፡ በግድ ፡ ስለ ፡ ማስፈጸም ።

(፩) ዳኞች ፡ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ግዴታውን ፡ ይፈጽም ፡ ዘንድ ፡ ሊያስገድዱት ፡ አይችሉም ።

(፪) የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ግዴታውን ፡ ለመፈጸም ፡ ሳይወድ ፡ ቢቀር ፡ ዳኞች ፡ ኪሣራ ፡ ለማስከፈል ፡ ፍርድ ፡ ለመስጠት ፡ ይችላሉ ።

(፫) ዳኞች ፡ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ያወጣቸውን ፡ መጠንቀቂያ ፡ ውሳኔዎች ፡ ራሱ ፡ ከተዋዋላቸው ፡ ግዴታዎች ፡ ጋራ ፡ ተቃራኒ ፡ ሲሆኑ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ሕጋዊ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ለመሰረዝ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፯፻፭ ። በትእዛዝ ፡ የመውሰድ ፡ «ሬኪዚሲዮን» ፡ መብቶች ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ራሱ ፡ ያደረገውን ፡ ውል ፡ «በሬኪዚሲዮን» ፡ በትእዛዝ ፡ መብት ፡ ወስዶ ፡ ለማስፈጸም ፡ አይችልም ።

(፪) የሠራተኞችን ፡ የሥራ ፡ ማቆም ፡ አድማ ፡ ለማስወገድ ፡ የመንግሥት ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶችን ፡ ሠራተኞች ፡ «በሬኪዚሲዮን» ፡ ለመውሰድ ፡ ግን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፯፻፮ ። ሳይከፈሉ ፡ ስለ ፡ ቀሩ ፡ ገንዘቦች ፡ ወለድ ።

ሳይከፈል ፡ ለቀረው ፡ ገንዘብ ፡ የሚገባው ፡ ወለድ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ የመስጠት ፡ አስፈላጊነት ፡ ሳይኖረው ፡ ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ላይ ፡ በሙሉ ፡ መብት ፡ ተፈላጊ ፡ የሚሆነው ፤

(ሀ) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በውሉ ፡ በተመለከተው ፡ መሠረት ፡ ከ፴ሥራ ፡ አምስት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ ለተዋዋዩ ፡ ስለ ፡ ገንዘቡ ፡ አከፋፈል ፡ የሚያስፈልገውን ፡ የማረጋገጥ ፡ ሥራ ፡ ሳይፈጽም ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፤

(ለ) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የሚፈለግበትን ፡ ገንዘብ ፡ የማረጋገጡ ፡ ሥራ፡ በተፈጸመ ፡ በሦስት ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ሳይከፍል ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፻፻፯፯ ። ኀላፊነት ፡ እንዳይኖር ፡ የተደረገ ፡ የውል ፡ ቃል ።

ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖርም ፡ ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ የተዋዋለው ፡ ሰው ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ሳይከፍለው ፡ ላቈየበት ፡ ገንዘብ ፡ ወለድ ፡ ወይም ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚችለው ፡—

(ሀ) ሳይከፈል ፡ የቈየበት ፡ ጊዜ ፡ ከስድስት ፡ ወር ፡ በላይ ፡ ሲሆን ፤

(ለ) ውሉን ፡ ያደረገው ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ለመጉዳት ፡ ብሎ ፡ ያደረገው ፡ ወይም ፡ ከባድ ፡ በሆነ ፡ ቸልተኛነትና ፡ ወይም ፡ ጥፋት ፡ ያደረገው ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፻፻፯፰ ። ስለ ፡ ማስጠንቀቂያው ፡ ውድቅነት ።

(፩) አንድ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ከሰጠ ፡ በኋላ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ከተዋዋዩ ፡ ጋራ ፡ በመገናኘት ፡ ስለ ፡ ሥራው ፡ በሌላ ፡ የውል ፡ ግዴታዎች ፡ መሠረት ፡ ንግግር ፡ ለማድረግ ፡ ቢጀምር ፡ ማስጠንቀቂያው ፡ ውድቅ ፡ ስለሚሆን፡ ማስጠንቀቂያውን ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ማደስ ፡ ያስፈልገዋል ።

(፪) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ከሰጠ ፡ በኋላ ፡ አንድ፡የቅጣት፡ ውሳኔ ፡ ሳያደርግ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ቢያሳልፍ ፡ ወይም ፡ ከተዋዋዩ ፡ ጋራ ፡ የንግድ፡ ግንኙነትን ፡ ቢቀጥል ፡ በተዋዋዩ ፡ ላይ ፡ የቅጣት ፡ ውሳኔ ፡ መፈለጉን ፡ ትቷል፡ የሚያሰኘውና ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ እንዲሰጥ ፡ የሚያስገድደው ፡ አይሆንም ።

ቊ ፡ ፫፻፻፯፱ ። ስለ ፡ አቅራቢዎች ፡ መዘግየትና ፡ ጕድለት ።

(፩) አንድ ፡ ተዋዋይ ፡ የሆነ ፡ በገዛ ፡ አቅራቢዎቹ ፡ መዘግየትና ፡ ጕድለት ፡ በሚደርሰው ፡ ጥፋት ፡ ሊከለክሉት ፡ በማይቻል ፡ ከፀቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ለመከራከር ፡ አይችልም ።

(፪) አንድ ፡ ተዋዋይ ፡ የሆነ ፡ የገዛ ፡ አቅራቢዎቹ ፡ መዘግየትና ፡ ጕድለት ፡ ሊከለክሉት ፡ የማይቻል ፡ ከፀቅም ፡ በላይ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኀይል ፡ ተቈጥሮ ፡ ውሉን ፡ ባለመፈጸም ፡ ከሚደርስበት ፡ አላፊነት ፡ ሊያድነው ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፫፻፼፼ ። የቅድሚያ ፡ ልዩ ፡ መብት ፡ ስላለመኖር ።

(፩) መሠረቱ ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ተዋዋዩ ፡ ውሉን ፡ ባለመፈጸሙ ፡ የሚያስቀጣ፡ ጥፋት ፡ አድርጓል ፡ በማለት ፡ በገዛ ፡ ራሱ ፡ አንድ ፡ ውሳኔ ፡ ለማድረግ ፡ አይችልም ።

(፪) እንዲሁም ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ተዋዋዩ ፡ ግዴታዎቹን ፡ ባለመ

ፈጸሙ ፡ ወይም ፡ ለመፈጸም ፡ በመዘግየቱ ፡ ምክንያት ፡ የሚፈለግበትን ፡ ኪሣራ ፡ ልክ ፡ በገዛ ፡ ራሱ ፡ ለመወሰን ፡ አይችልም ።

(፫) ዳኞች ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ከመብቱ ፡ ተቃራኒ ፡ በሆነ ፡ አኳኋን ፡ በተዋዋይ ፡ ላይ ፡ ባደረገው ፡ ውሳኔ ፡ (ቅጣት) ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፤ ይከፍለው ፡ ዘንድ ፡ ሊፈርዱበት ፡ ይችላሉ ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፬ ።

ውሎችን ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ መልቀቅና ፡ ከዋናው ፡ ተቋራጭ ፡ ስለ ፡ ተስማማ ፡ ሁለተኛ ፡ ተቋራጭ ።

ቍ ፡ ፫፸፪፻፪፭ ። ትርጓሜ ።

(፩) ውሎችን ፡ ለሌላ ፡ መልቀቅ ፡ ማለት ፡ ተዋዋዩ ፡ ውሉን ፡ በሙሉ ፡ እንዲፈጽ ምለት ፡ ላንድ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ለሆነ ፡ ሲያስተላልፍ ፡ ነው ።

(፪) ከዋናው ፡ ተቋራጭ ፡ የተስማማ ፡ ሁለተኛ ፡ ተቋራጭ ፡ የሚባለውም ፡ ከተዋዋዩ ፡ ውሉን ፡ በከፊል ፡ ለማስፈጸም ፡ ካንድ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ከሆነ ፡ ሰው ፡ ጋራ ፡ የሚደረግ ፡ ውል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፸፪፻፪፮ ። የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ፈቃድ ፡ አስፈላጊነት ።

(፩) ተዋዋዩ ፡ ያደረጋቸው ፡ ውሎችን ፡ ለሌላ ፡ ለመልቀቅና ፡ ከሁለተኛ ፡ ተቋራጭ ፡ ጋራ ፡ የተደረጉ ፡ ውሎች ፡ አስቀድሞ ፡ ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ እንዲ ፈቀድ ፡ ያስፈልጋል ።

(፪) ውልን ፡ ለሌላ ፡ ስለ ፡ መልቀቅ ፡ ወይም ፡ ከሁለተኛ ፡ ተቋራጭ ፡ ጋራ ፡ የተ ደረገውን ፡ ውል ፡ ለመፍቀድ ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ባለሥልጣን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ቃል ፡ ካልኖረ ፡ በቀር ፡ ውሉን ፡ ለመዋዋል ፡ የተፈቀደለት ፡ ባለሥል ጣን ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፸፪፻፪፯ ። የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ግዴታና ፡ ችሎታ ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ውልን ፡ ለሌላ ፡ ለመልቀቅ ፡ ወይም ፡ ለሁለ ተኛ ፡ ተቋራጭ ፡ ለማድረግ ፡ ለሚቀርብለት ፡ የፈቃድ ፡ ጥያቄ ፡ መልሱን ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ ተገቢ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ መስጠት ፡ አለበት ።

(፪) ውልን ፡ ለሌላ ፡ ለመልቀቅ ፡ ወይም ፡ የሁለተኛ ፡ ተቋራጭ ፡ ሆኖ ፡ የተዋዋ ለው ፡ የሕዝባዊ ፡ አገልግሎት ፡ ሥራ ፡ ባለኮንሴሲዮን ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የአ ስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ይህ ፡ አዲስ ፡ የታጨው ፡ ባለኮንሴሲዮን ፡ (በቴክኒካዊ ፡ ወይም) ፡ በገንዘብ ፡ ችሎታ ፡ ማነስ ፡ ምክንያት ፡ ካልሆነ ፡ ፈቃ ዱን ፡ ለመከልከል ፡ አይችልም ።

(፫) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ በሌላ ፡ ውሎች ፡ ውስጥ ፡ ስለ ፡ ውሎች ፡ ለሌላ ፡ ማሳለፍ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ሁለተኛ ፡ ተቋራጭ ፡ ረገድ ፡ የመከልከል ፡ ወይም ፡ የመፍቀድ ፡ በተለይ ፡ የሆነ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፬ ። ቅጣት ።

(፩) ሳይፈቀድለት ፡ የተደረገው ፡ ውልን ፡ ለሌላ ፡ መለቀቅ ፡ ወይም ፡ ከዋናው ፡ ተቋራጭ ፡ የተስማማ ፡ ሁለተኛ ፡ ተቋራጭ ፡ አስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱን ፡ መቃወሚያ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

(፪) እነዚህም ፡ ስለ ፡ ውል ፡ ጥፋት ፡ ተቈጥረው ፡ በተዋዋዩ ፡ ጉድለት ፡ ውልን ፡ የሚያፈርሱ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፭ ። ፈቃዱ ፡ የሚሰጠው ፡ ውጤት ። (፩) ለሌላ ፡ ስለ ፡ መልቀቅ ።

(፩) ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ውልን ፡ ለሌላ ፡ ለመልቀቅ ፡ የሚሰጠው ፡ ፈቃድ ፡ ውል ፡ በተሰጠው ፡ በቀድሞ ፡ ተዋዋይ ፡ ምትክ ፡ ያደርገዋል ።

(፪) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ውል ፡ ካልኖረ ፡ በቀር ፡ የቀድሞው ፡ ተዋዋይ ፡ ስለ ፡ ውሉ ፡ አፈጻጸም ፡ ጎላፊነት ፡ ነጻ ፡ ነው ።

(፫) የቀድሞው ፡ ተዋዋይ ፡ ለአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ የሰጠው ፡ ዋስትና ፡ በመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ እጅ ፡ የሚቈየው ፡ በመካከላቸው ፡ ባሉት ፡ ክርክሮች ፡ መጠን ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፮ ። (፪) ከዋናው ፡ ተቋራጭ ፡ የተስማማ ፡ ሁለተኛ ፡ ተቋራጭ ።

(፩) ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ከዋናው ፡ ተቋራጭ ፡ ለተስማማው ፡ ለሁለተኛው ፡ ተቋራጭ ፡ የሚሰጠው ፡ ፈቃድ ፤ በተዋዋዩና ፡ በመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ የውል ፡ ግሰሪያ ፡ እንዳለ ፡ ሆኖ ፡ እንዲኖር ፡ ይቀወዋል ።

(፪) የቀድሞው ፡ ተዋዋይ ፤ ሁለተኛው ፡ ተዋዋይ ፡ ለፈጸማቸው ፡ ሥራዎችና ፡ ዕቃዎች ፡ ራሱ ፡ እንደ ፡ ፈጸማቸው ፡ ተቈጥረው ፡ ጎላፊነት ፡ ይኖርበታል ።

(፫) ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ስለ ፡ ሁለተኛው ፡ ተዋዋይ ፡ የተሰጠው ፡ ፈቃድ ፡ በመዘግየት ፡ ምክንያት ፡ ከሚወድቀው ፡ ቅጣት ፡ የመዘግየቱ ፡ ነገር ፡ በሁለተኛው ፡ ተዋዋይ ፡ ጥፋት ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ የቀድሞውን ፡ ተዋዋይ ፡ አይ ነካውም ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ሥራ ፡ ኮንሴሲዮን ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፯ ። ትርጓሜ ።

(፩) አንድ ፡ የሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ሥራ ፡ የሚባለው ፡ መንግሥት ፡ ይኸን ፡ ሥራ ፡ የግል ፡ የሆነ ፡ ድርጅት ፡ በሚገባ ፡ ለማካሄድ ፡ የማይችለው ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ወስኖ ፡ በጠቅላላ ፡ ለሕዝቡ ፡ አስፈላጊነት ፡ ያለው ፡ ነው ፡ በማለት ፡ ራሱ ፡ የሚያካሂደው ፡ ነው ።

BACK

(፪) የሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ የመንግሥት ፡ ሥራ ፡ ኮንሴሲዮን ፡ የሚባለውም ፡ አንድ ፡ ባለኮንሴሲዮን ፡ የሕዝባዊ ፡ አገልግሎት ፡ ሥራን ፡ ስለ ፡ አገልግሎቱ ፡ የሚከፈለውን ፡ ከሚገለገሉበት ፡ ሰዎች ፡ በመቀበል ፡ ለማካሄድ ፡ ካንድ ፡ የመንግሥት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጋራ ፡ ያደረገው ፡ ውል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፷፭ ። የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የመቈጣጠር ፡ መብት ። (፩) መሠረቱ ።

(፩) የሕዝብ ፡ አገልግሎት ፡ ሥራ ፡ በደኅና ፡ እንዲካሄድ ፡ ጎላፊነት ፡ ያለው ፡ የመንግሥት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውሉ ፡ በሚፈጸምበት ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ ለመቈጣጠር ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ባለኮንሴሲዮኑ ፡ ኮንሴሲዮኑን ፡ ለሰጠው ፡ የሥራውን ፡ ሁኔታ ፡ ገልጾ ፡ ማስ ረዳትና ፡ እንዲሁም ፡ መቈጣጠሩን ፡ እንዲፈጽም ፡ አስፈላጊውን ፡ ሁሉ ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፷፮ ። (፪) በደንብ ፡ ስለ ፡ መወሰን ።

(፩) ባለኮንሴሲዮኑን ፡ ለመቈጣጠር ፡ የሚፈጸመው ፡ አሠራር ፡ በደንብ ፡ በተደ ነገጉትና ፡ ተዋዋዮቹም ፡ በተስማሙባቸው ፡ ውሳኔዎች ፡ መሠረት ፡ ነው ።

(፪) ከዚህ ፡ በታች ፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች ፡ ውስጥ ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ ተፈጻሚ ፡ ናቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፷፯ ። (፫) የመቈጣጠሩ ፡ ወሰን ።

(፩) የኮንሴሲዮኑ ፡ መቈጣጠር ፡ ኮንሴሲዮኑን ፡ አበላሽቶ ፡ ሥራው ፡ በአስተዳ ደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በቀጥታ ፡ እንደሚመራ ፡ አድርጎ ፡ የሚለውጠው ፡ እንዳይሆን ፡ ያስፈልጋል ።

(፪) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ባለኮንሴሲዮኑ ፡ አንዱን ፡ የሥራ ፡ ክፍል ፡ በሙሉ ፡ አስቀድሞ ፡ እያስፈቀደ ፡ እንዲሠራ ፡ ለማድረግ ፡ አይቻለውም ።

(፫) በውል ፡ የተወሰነው ፡ እንደ ፡ ተጠበቀ ፡ ሆኖ ፡ ባለኮንሴሲዮኑ ፡ ውሉን ፡ የሚ ፈጽምበትን ፡ አኳኋን ፡ በነጻነት ፡ ራሱ ፡ ይመርጣል ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፸፩ ። (፬) ስለ ፡ ውሉ ፡ አተረጓጐም ።

(፩) የውሉን ፡ ቃሎች ፡ ለኮንሴሲዮኑ ፡ ሥራ ፡ አካሄድ ፡ መቈጣጠርም ፡ ሆነ ፡ ስለ ፡ ሕዝባዊ ፡ ሥርዐት ፡ ጸጥታ ፡ ጥበቃም ፡ ሆነ ፡ አዲስ ፡ ለሆኑት ፡ ደንቦች ፡ አፈ ጻጸም ፡ አሰናካይ ፡ እንዲሆኑ ፡ አድርጎ ፡ በፍጹም ፡ ትርጕም ፡ ሊሰጣቸው ፡ አይቻልም ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ የአስተዳደሩ ፡ ባለሥልጣን ፡ ከተዋዋዩ ፡ ጋራ ፡ በውል ፡ የተስ ማማባቸውን ፡ ግዴታዎች ፡ ለመለወጥም ፡ ሆነ ፡ ለመቈጣጠር ፡ በፖሊስ ፡ ደን ቦች ፡ ጎይል ፡ መሠረት ፡ ለመፈጸም ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫ሺ፪፻፲፪ ። ዋጋዎችንና ፡ የዋጋ፡ልክ ፡ ማስታወቂያዎችን ፡ በውል ፡ ስለ ፡ መለወጥ ።

(፩) መሠረቱ ።

በኮንሴሲዮኑ ፡ ውስጥ ፡ በውሉ ፡ የተመለከቱት ፡ ዋጋዎችና ፡ የዋጋ ፡ ልክ ፡ ማስታወቂያዎች ፡ በቁጠባ ፡ ረገድ ፡ መለዋወጥ ፡ በደረሰበት ፡ ጊዜ ፡ ሊለወጡ ፡ ይቻላል ፡ የሚል ፡ ቃል ፡ በውል ፡ ውስጥ ፡ ሊገባ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፫ሺ፪፻፲፫ ። (፪) የመለዋወጥ ፡ የውል ፡ ቃሎች ።

(፩) በያንዳንድ ፡ ዕቃዎች ፡ ሥራዎች ፡ ላይ ፡ በሚደርስባቸው ፡ የዋጋ ፡ መለዋወጥ፡ መጠን ፡ ዋጋዎቹ ፡ ዐውቀው ፡ ወዲያውኑ ፡ ተለውጠው ፡ በሥራ ፡ ላይ፡ ይውላሉ ፡ ብሎ ፡ አስቀድሞ ፡ በኮንሴሲዮኑ ፡ ውስጥ ፡ ሊወሰን ፡ ይቻላል ።

(፪) ያዲሶች ፡ ዋጋዎች ፡ ወይም ፡ የዋጋ ፡ ልክ ፡ ማስታወቂያዎች ፡ አወሳሰን ፡ ባንድ ፡ የመለዋወጥ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ መሠረት ፡ ዐውቆ ፡ ተለዋጭ ፡ ሲሆን ፡ ክርክርም፡ ቢነሣ ፡ በዚሁ ፡ በተጠቀሰው ፡ የመለዋወጥ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ መሠረት ፡ ዳኞች፡ አዲሶችን ፡ ዋጋዎችና ፡ የዋጋ ፡ ልክ ፡ ማስታወቂያዎችን ፡ ይወስናሉ ።

ቍ ፡ ፫ሺ፪፻፲፬ ። (፫) የማሻሻያ ፡ የውል ፡ ቃል ።

(፩) በውሉ ፡ በቁጠባው ፡ ሁኔታዎች ፡ በጣም ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ መለዋወጥ ፡ በደረሰ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ዋጋዎችና ፡ የዋጋ ፡ ልክ ፡ ማስታወቂያዎች ፡ ማሻሻል ፡ መሠረቱን፡ ጕልህ ፡ አድርጎ ፡ ሳይገልጽ ፡ መሻሻል ፡ ይገባቸዋል ፡ የሚል ፡ ቃል ፡ ሊጻፍ፡ ይቻላል ።

(፪) እንደዚህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ በውሉ ፡ የተጠቀሱት ፡ ሁኔታዎች ፡ በደረሱ ፡ ጊዜ ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ተከራክረው ፡ ለውሉ ፡ አንድ ፡ የስምምነት ፡ ተጨማሪ ፡ ማድረግ ፡ ግድ ፡ ይኖርባቸዋል ።

(፫) ተዋዋዮቹ ፡ ሳይስማሙ ፡ ቢቀሩ ፡ ግን ፡ ዳኞች ፡ ለባለኮንሴሲዮኑ ፡ ርትዕ ፡ የሆነ ፡ ዋጋ ፡ መቀበያ ፡ የሚሆነው ፡ አንድ ፡ የዋጋ ፡ ልክ ፡ ማስታወቂያ ፡ ወስነው ፡ ማውጣት ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፫ሺ፪፻፲፭ ። (፬) ስለ ፡ ውል ፡ ቃሎቹ ፡ የጊዜ ፡ አፈጻጸም ።

(፩) በውሉ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ቃል ፡ ካልኖረ ፡ ተዋዋዩ ፡ ሥራውን ፡ ከተቀበለበት ፡ ቀን ፡ ጀምሮ ፡ የዋጋዎችን ፡ መለዋወጥና ፡ የማሻሻያ ፡ የውሎችን ፡ ቃል ፡ ለመጥቀስ ፡ ይችላል ።

(፪) ተዋዋዩ ፡ እነዚህኑ ፡ የውል ፡ ቃሎች ፡ በውሉ ፡ የተመለከቱትን ፡ ግዴታዎችን ፡ ለመፈጸም ፡ ከተወሰነለት ፡ ጊዜ ፡ በኋላ ፡ ከመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ የተጨመረለት ፡ ጊዜ ፡ ካልኖረው ፡ በቀር ፡ ለመጥቀስ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫ሺ፪፻፲፮ ። ባንድ ፡ ወገን ፡ ብቻ ፡ ስለሚደረግ ፡ የውል፡መለዋወጥ ።

(፩) መሠረቱ ።

(፩) ኮንሴሲዮን ፡ ሰጭ ፡ የሆነው ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውሉ ፡ በሚጸናበት ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ሥራው ፡ መልካም ፡ አካሄድ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ተሰጠው ፡ አገልግሎት ፡

ሥራ ፡ መሻሻል ፡ አስፈላጊ ፡ መስሎ ፡ የታየውን ፡ ማንኛዎችንም ፡ ግዴታዎች ፡ በባለኮንሴሲዮኑ ፡ ላይ ፡ ሊጥልበት ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ በኮንሴሲዮኑ ፡ ውል ፡ ወይም ፡ የሥራውን ፡ አካኋን ፡ በሚያመለክተው ፡ በግዴታዎቹ ፡ ደብተር ፡ የተመለከተውን ፡ ያገልግሎት ፡ ሥራ ፡ ድርጅት ፡ እንዲለውጥ ፡ ባለኮንሴሲዮኑን ፡ ለማስገደድ ፡ ይችላል ።

(፫) ማናቸውም ፡ ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ቃል ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።

ቍ፡ ፫፻፹፪፻፲፯ ። (፩) ለመለዋወጥ ፡ የሚቻሉ ፡ የስምምነት ፡ ቃሎች ።

(፩) ለመለዋወጥ ፡ የሚቻሉት ፡ አገልግሎት ፡ ሥራንና ፡ አፈጻጸሙን ፡ የሚመለከቱ ፡ ቃሎች ፡ ብቻ ፡ ናቸው ።

(፪) እንዲሁም ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ባለኮንሴሲዮኑ ፡ ማቅረብ ፡ የሚገባውን ፡ ሀብት ፡ ብዛት ፡ ከፍ ፡ ለማድረግ ፡ ወይም ፡ ዝቅ ፡ ለማድረግ ፡ ወይም ፡ ያገልግሎት ፡ ሥራውን ፡ እንዲያስፋፋ ፡ ለማድረግ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፹፪፻፲፰ ። (፫) ስለ ፡ መለዋወጡ ፡ ወሰኖች ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ የአገልግሎት ፡ ሥራን ፡ ድርጅት ፡ ዐይነቱን ፡ ወይም ፡ ውሉን ፡ ፍጹም ፡ ሌላ ፡ መልክ ፡ የሚሰጥ ፡ መለዋወጥ ፡ እንዲደረግ ፡ ለማስገደድ ፡ አይችልም ።

(፪) እንዲሁም ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ኮንሴሲዮኑን ፡ በመንግሥት ፡ መሪነት ፡ በሚሠራ ፡ ሥራ ፡ አስተዳደር ፡ ዐይነት ፡ ለማስተዳደር ፡ አይችልም ።

(፫) እንዲሁም ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ባለኮንሴሲዮኑ ፡ ከተሰጠው ፡ ያገልግሎት ፡ ሥራ ፡ ልዩ ፡ የሆነ ፡ አንድ ፡ ሥራ ፡ ወይም ፡ ጭራሹን ፡ አንድ ፡ አዲስ ፡ ሥራ ፡ ወይም ፡ ከችሎታው ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ አንድ ፡ ሥራ ፡ ለማሠራት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፹፪፻፲፱ ። (፩) ለመለወጥ ፡ የማይቻሉ ፡ የስምምነት ፡ ቃሎች ።

(፩) የኮንሴሲዮኑ ፡ ውል ፡ ለባለኮንሴሲዮኑ ፡ በገንዘብ ፡ ረገድ ፡ የሚያስገኘውን ፡ ጥቅም ፡ ሁሉ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በበኩሉ ፡ ለብቻ ፡ ለመለዋወጥ ፡ አይቻለውም ።

(፪) እንዲሁም ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ለባለኮንሴሲዮኑ ፡ የተሰጠውን ፡ የብቻነት ፡ ልዩ ፡ ጥቅም ፡ ለመንካትም ፡ አይችልም ።

(፫) የኮንሴሲዮኑ ፡ ሰጭ ፡ በበኩሉ ፡ ለብቻው ፡ የዋጋዎቹን ፡ ማስታወቂያ ፡ በመለወጥ ፡ ሊያስገድደው ፡ ይችላል ። ግን ፡ በዚሁ ፡ መለዋወጥ ፡ በባለኮንሴሲዮኑ ፡ ለሚደርሰው ፡ ጉዳት ፡ መካሥ ፡ ይገባዋል ።

ቍ ፡ ፫ሺ፪፻፳፭ ። (፩) ለባለኮንሴሲዮኑ ፡ ስለሚከፈለው ፡ ካሣ ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በበኩሉ ፡ ለብቻው ፡ ያለውን ፡ የመለዋወጥ ፡ መብት ፡ የፈጸመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ በዚሁ ፡ ረገድ ፡ ለሚደርሰው ፡ ጉዳት ፡ ሁሉ ፡ ለባለኮንሴሲዮኑ ፡ ኪሣራ ፡ መክፈል ፡ ይገባዋል ።

(፪) ለባለኮንሴሲዮኑ ፡ የሚከፈለውም ፡ ካሣ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የበለጠ ፡ ግዴታ ፡ እንዲፈጸም ፡ ባደረገው ፡ ሥራ ፡ በሚደርሰው ፡ ኪሣራ ፡ ልክ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫ሺ፪፻፳፮ ። ከደንበኞቹ ፡ ጋራ ፡ ስለሚደረገው ፡ ግንኙነት ፡ (፩) የዋጋ ፡ ማስታወቂያ ፡ ስለ ፡ ማውጣት ።

ለባለኮንሴሲዮኑ ፡ በኮንሴሲዮኑ ፡ ውል ፡ ከደንበኞቹ ፡ ላይ ፡ የሚቀበለው ፡ ቀረጥ ፡ (ታክስ) ፡ ባንድ ፡ የዋጋ ፡ ማስታወቂያ ፡ መደብ ፡ (ታሪፍ) ፡ የብዛቱ ፡ ልክ ፡ ተወስኖ ፡ ተፈቅዶለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ባለኮንሴሲዮኑ ፡ ከዚሁ ፡ ከተፈቀደለት ፡ ከፍተኛ ፡ ወሰን ፡ ሳያልፍ ፡ የዋጋ ፡ ማስታወቂያውን ፡ ራሱ ፡ ዐውቆ ፡ ለማውጣት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫ሺ፪፻፳፯ ። (፪) የዋጋ ፡ ማስታወቂያን ፡ (ታሪፍ) ፡ ስለ ፡ መለዋወጥ ።

ኮንሴሲዮን ፡ ሰጪው ፡ የመደበው ፡ የዋጋ ፡ ማስታወቂያ ፡ ወይም ፡ ግዴታዎች ፡ የተለወጡ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያዲሱ ፡ የዋጋ ፡ ማስታወቂያ ፡ ወይም ፡ ግዴታዎች ፡ ወዲያውኑ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ይውላሉ ። ግን ፡ በባለኮንሴሲዮኑና ፡ በደንበኞቹ ፡ መካከል ፡ ባሉት ፡ ውሎች ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ ተመልሰው ፡ ሊጸኑባቸው ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፫ሺ፪፻፳፰ ። (፫) ኮንሴሲዮኑ ፡ እንደ ፡ ሕዝባዊ ፡ ሥርዐት ፡ (ጸጥታ) ፡ ዐይነት ፡ ለመሆኑ ።

ባለኮንሴሲዮኑ ፡ ካንድ ፡ ደንበኛ ፡ ጋራ ፡ ባደረገው ፡ የግል ፡ ውል ፡ መሠረት ፡ በኮንሴሲዮኑ ፡ ውል ፡ ወይም ፡ በግዴታዎቹ ፡ ደብተር ፡ የተወሰኑትን ፡ ጠቅላላ ፡ ደንቦች ፡ ለመለወጥ ፡ አይቻለውም ።

ቍ ፡ ፫ሺ፪፻፳፱ ። ስለ ፡ ደንበኞቹ ፡ እኩልነት ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤትም ፡ ሆነ ፡ ባለኮንሴሲዮኑ ፡ በደንበኞቹ ፡ መካከል ፡ የከፍተኝነትና ፡ የዝቅተኝነት ፡ ተግባር ፡ በመወሰን ፡ የነርሱን ፡ እኩልነት ፡ ለማጥፋት ፡ አይችሉም ።

(፪) የአገልግሎቱም ፡ ሥራ ፡ ዋጋ ፡ ማስታወቂያ ፡ በደንበኞቹ ፡ ደረጃ ፡ መካከል ፡ ልዩነት ፡ ሊኖረው ፡ የሚችለው ፡ እኒህም ፡ ልዩነቶች ፡ በሕዝባዊ ፡ አገልግሎት ፡ ሥራ ፡ ፌት ፡ ለደንበኞቹ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ከሆኑ ፡ ሁኔታዎች ፡ ጋራ ፡ ተመሳሳይ ፡ ሆነው ፡ ሲገኙ ፡ ነው ።

(፫) የንግድና ፡ ኢንዱስትሪ ፡ ሕዝባዊ ፡ አገልግሎት ፡ ሥራዎች ፡ የሚተዳደሩት ፡ በግል ፡ መብት ፡ ደንቦች ፡ መሆኑ ፡ በሕግ ፡ የታወቀላቸውም ፡ ቢሆን ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሰውን ፡ መሠረታዊ ፡ የሆነ ፡ አደራረግን ፡ ማክበር ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፬ ። (፩) የደንበኞችና ፡ የባለኮንሴሲዮኑ ፡ ግንኙነቶች ።

(፩) በዋጋ ፡ መደብ ፡ ወይም ፡ ግዴታዎች ፡ አፈጻጸም ፡ የሚደረጉት ፡ ስሕተቶች ፡ ሁሉ ፡ መቃናት ፡ አለባቸው ።

(፪) ደንበኛው ፡ ባለኮንሴሲዮኑ ፡ አላገባብ ፡ የተወሰደበትን ፡ ገንዘብ ፡ ለማስመለስ፡ ክሱን ፡ አላገባብ ፡ ከተወሰደበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ ማቅረብ ፡ አለበት ።

(፫) እንዲሁም ፡ ባለኮንሴሲዮኑ ፡ የዋጋ ፡ ተጨማሪ ፡ ለመቀበል ፡ አላገባብ ፡ ከከፈ ለበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ እስከ ፡ አንድ ፡ ዓመት ፡ ክሱን ፡ ማቅረብ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፫፻፸፭ ። (፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የደንበኞች ፡ ወኪል ፡ ስላለመሆኑ ።

የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ባለኮንሴሲዮኑን ፡ የውሉን ፡ ግዴታዎች ፡ ጠን ቅቆ ፡ ባለመጠበቁ ፡ ምክንያት ፡ በአገልግሎት ፡ ሥራ ፡ ደንበኞች ፡ ላይ ፡ ላደረሰባ ቸው ፡ አንድ ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ ለመጠየቅ ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፸፮ ። የኮንሴሲዮኑ ፡ ጊዜ፡ልክ ።

(፩) ኮንሴሲዮኑ ፡ የሚጸናበት ፡ ጊዜ ፡ ልኩ ፡ በውሉ ፡ ይወሰናል ።

(፪) የኮንሴሲዮኑም ፡ ጊዜ ፡ ከስሳ ፡ ዘመን ፡ በላይ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።

(፫) የውል ፡ ቃል ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኮንሴሲዮኑ ፡ ለሰባት ፡ ዓመት ፡ እንደ ፡ ተደረገ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፫፻፸፯ ። ስለ ፡ ኮንሴሲዮኑ፡መታደስ ።

(፩) የኮንሴሲዮኑ ፡ ውል፡ መፈጸሚያው ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ሲቀረው ፡ ወይም ፡ ውሉ፡ እንደሚያዝዘው ፡ አድርጎ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ካልኖረ ፡ በቀርና ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ ለሁለተኛው ፡ ወገን ፡ ውሉ ፡ እንዲቀር ፡ ካላስጠነቀቀው ፡ በቀር ፡ ውሉ ፡ ዐውቆ ፡ የታደሰ ፡ ሆኖ ፡ ይቀጥላል ።

(፪) በዚሁም ፡ ምክንያት ፡ ውሉ ፡ ለሰባት ፡ ዓመት ፡ ወይም ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ወገኖች ፡ አስቀድሞ ፡ በወሰኑት ፡ አጭር ፡ ጊዜ ፡ ታድሶ ፡ ይቀጥላል ።

ቍ ፡ ፫፻፸፰ ። የኮንሴሲዮኑን ፡ ሒሳብ ፡ ስለ፡ማጣራት ።

(፩) መሠረቱ ።

(፪) የሕዝባዊ ፡ አገልግሎት ፡ ሥራ ፡ ኮንሴሲዮን ፡ ማለቅ ፡ በባለኮንሴሲዮኑና ፡ በኮ ንሴሲዮን ፡ ሰጪው ፡ መካከል ፡ ያሉት ፡ ሒሳቦች ፡ ተጣርተው ፡ እንዲፈጸሙ ፡ ያደርጋል ።

(፪) የሒሳብ ፡ ማጣራቱም ፡ ተግባር ፡ የሚፈጸመው ፡ በግዴታዎች ፡ ደብተር ፡ በተ መለከቱት ፡ ውሳኔዎች ፡ መሠረት ፡ ነው ።

(፫) የስምምነት ፡ ውል ፡ ቃል ፡ ካልኖረ ፡ በቀር ፡ የሒሳቡ ፡ ማጣራት ፡ ቀጥሎ ፡ በሚመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ይፈጸማል ።

ቊ ፡ ፫፻፱፻፴ ። (፪) የባለኮንሴሲዮኑ ፡ ግዴታዎች ።

(፩) ባለኮንሴሲዮኑ ፡ ስለ ፡ ኮንሴሲዮኑ ፡ ሥራ ፡ መቀጠል ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ነገሮች ፡ ሁሉ ፡ ለኮንሴሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) ባለኮንሴሲዮኑ ፡ በነጻ ፡ ወይም ፡ ኪሣራ ፡ ተከፍሎባቸው ፡ ተመላሽ ፡ የሆኑትን ፡ የኮንሴሲዮኑን ፡ ሥራዎችና ፡ መሣሪያዎች ፡ ሁሉ ፡ እንዳሉ ፡ በደኅና ፡ ሁኔታ ፡ ለኮንሴሲዮኑ ፡ ሰጭ ፡ ማስረከብ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፫፻፱፻፴፩ ። (፫) ተመላሽ ፡ የሆኑ ፡ ንብረቶች ።

(፩) ኮንሴሲዮን ፡ ሰጭ ፡ ኪሣራ ፡ ሳይከፍልባቸው ፡ የኮንሴሲዮኑን ፡ የማይን ቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ መልሶ ፡ ይረከባል ።

(፪) እንደዚሁም ፡ ኮንሴሲዮን ፡ ሰጭ ፡ በግዴታዎች ፡ ደብተር ፡ ውስጥ ፡ ኪሣራ ፡ ሳይከፈልባቸው ፡ ተመላሽ ፡ ይሆናሉ ፡ ተብሎ ፡ የተመለከቱትንም ፡ ተንቀሳቃሽ ፡ ንብረቶች ፡ ኪሣራ ፡ ሳይከፈልባቸው ፡ ይረከባል ።

ቊ ፡ ፫፻፱፻፴፪ ። (፬) እንደ ፡ ገና ፡ ሥራ ፡ መቀጠያ ፡ የሆኑ ፡ ንብረቶች ።

(፩) ኮንሴሲዮን ፡ ሰጭ ፡ የቀሩትን ፡ ለኮንሴሲዮኑ ፡ ሥራ ፡ የሚያገለግሉትን ፡ ንብረቶች ፡ ኪሣራ ፡ ከፍሎ ፡ ለመውሰድ ፡ ይችላል ።

(፪) ኮንሴሲዮን ፡ ሰጭ ፡ ለኮንሴሲዮኑ ፡ ሥራ ፡ አካሄድ ፡ የሚያገለግሉትን ፡ ንብረቶች ፡ መልሶ ፡ ለመውሰድ ፡ ተገዳጅነት ፡ የሚኖረውም ፡ በግዴታዎች ፡ ደብተር ፡ ውስጥ ፡ ተገዳጅነቱ ፡ ተጠቅሶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፻፱፻፴፫ ። (፭) ስለሚከፈለው ፡ ካሣ ፡ ገንዘብ ።

(፩) ቀደም ፡ ብሎ ፡ በሚገኘው ፡ ቊጥር ፡ የተጠቀሰው ፡ የኪሣራ ፡ ገንዘብ ፡ የሚያከራክር ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ልኩን ፡ ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ የመረጧቸው ፡ ሽማግሌዎች ፡ ያለዘይም ፡ ዳኞች ፡ እንዲወስኑት ፡ ይደረጋል ።

(፪) ባለኮንሴሲዮኑ ፡ ወይም ፡ ኮንሴሲዮን ፡ ሰጭ ፡ ንብረቶቹ ፡ ባወጡት ፡ ዋጋ ፡ መሠረት ፡ እንዲሆን ፡ ከወሰኑ ፡ ኪሣራው ፡ በዚሁ ፡ ዋጋ ፡ መሠረት ፡ ሆኖ ፡ የመበላሸትና ፡ የእርጅና ፡ ተቀንሶለት ፡ መወሰን ፡ አለበት ።

(፫) ለንብረቶቹ ፡ የወጡላቸው ፡ ዋጋዎች ፡ ልኩ ፡ ሊታወቅ ፡ ካልተቻለ ፡ ኪሣራው ፡ ለንብረቶቹ ፡ በመረከቢያው ፡ ጊዜ ፡ በሚሰጣቸው ፡ ዋጋ ፡ ግምት ፡ መሠረት ፡ መወሰን ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፫፻፱፻፴፬ ። (፮) ውሎች ።

(፩) ባለኮንሴሲዮኑ ፡ ለኮንሴሲዮኑ ፡ ጠቃሚነት ፡ ያላቸውንና ፡ በሥራም ፡ ላይ ፡ ያሉትን ፡ ውሎች ፡ ሁሉ ፡ ለኮንሴሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) ኮንሴሲዮን ፡ ሰጪው ፡ በነዚሁ ፡ ውሎች ፡ የባለኮንሴሲዮኑን ፡ ቦታ ፡ የሚይዝ ፡ በመሆኑ ፡ ለመሻር ፡ የሚፈልገውን ፡ ውል ፡ መኖሩን ፡ በተረዳበት ፡

BACK

ወር ፡ ውስጥ ፡ ለባለኮንሴሲዮኑ ፡ ወይም ፡ ለተዋዋዩ ፡ ኮንሴሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፫) ባለኮንሴሲዮኑ ፡ በውሉ ፡ ቀዋሚ ፡ የሆነ ፡ ግዴታ ፡ ካልኖረበት ፡ በቀር ፡ ስለ ፡ ውሉ ፡ ሽረት ፡ በተዋዋዩ ፡ ፊት ፡ አንዳችም ፡ ጎላፊነት ፡ ሊያገኘው ፡ አይች ልም ።

ቊ ፡ ፫፹፪፻፴፩ ። (፩)ዋስትናዎች።

በኮንሴሲዮን ፡ ሰጪውና ፡ በባለኮንሴሲዮኑ ፡ መካከል ፡ ያሉት ፡ ሒሳቦች ፡ እንደ ፡ ተፈጸሙ ፡ ወዲያኑ ፡ ባለኮንሴሲዮኑ ፡ ያስያዘው ፡ መያዣ ፡ ተመላሽ ፡ ሆኖለት ፡ የዋ ስቴም ፡ ዋስትናቸው ፡ እንዲወርድ ፡ ይደረግላቸዋል ።

ቊ ፡ ፫፹፪፻፴፪ ። ኮንሴሲዮኑን ፡ መልሶ፡ ስለ፡መግዛት ።

(፩) መሠረቱ ።

(፩) መልሶ ፡ መግዛት ፡ ማለት ፡ ኮንሴሲዮኑን ፡ ከመፈጸሚያው ፡ ጊዜ ፡ በፊት ፡ ለማቆም ፡ ከባለኮንሴሲዮኑ ፡ ማናቸውም ፡ ጥፋት ፡ ውጭ ፡ የሆነ ፡ የአስተዳ ደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውሳኔ ፡ ነው ።

(፪) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የሕዝባዊ ፡ አገልግሎት ፡ ሥራን ፡ ለማቆም ፡ ወይም ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ለማደራጀት ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ ኮንሴሲዮኑን ፡ መልሶ ፡ ለመግዛት ፡ ይችላል ።

(፫) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ግን ፡ ለሌላ ፡ ባለኮንሴሲዮን ፡ ለመስጠት ፡ ኮንሴሲዮኑን ፡ ከባለኮንሴሲዮኑ ፡ መልሶ ፡ ለመግዛት ፡ መብት ፡ የለውም ።

ቊ ፡ ፫፹፪፻፴፫ ። (፪) ውጤቶች ።

(፩) ኮንሴሲዮኑ ፡ መልሶ ፡ በተገዛ ፡ ጊዜ ፡ ከላይ ፡ በተጠቀሱት ፡ ሒሳቦች ፡ መሠ ረት ፡ መጣራት ፡ አለበት ።

(፪) ባለኮንሴሲዮኑ ፡ መልሶ ፡ በመግዛት ፡ ለሚያገኘው ፡ ጉዳት ፡ ሁሉ ፡ በተለይም ፡ ለኮንሴሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ባስተላለፈባቸው ፡ በነዚያ ፡ ዋጋቸውን ፡ ቀስ ፡ በቀስ ፡ አድርጎ ፡ ለመመለስ ፡ ጊዜ ፡ ሳያገኝ ፡ በቀረባቸው ፡ ንብረቶች ፡ ረገድ ፡ በሚያገኘው ፡ ጉዳት ፡ መካስ ፡ ይገባዋል ።

(፫) ለባለኮንሴሲዮኑ ፡ አገኛለሁ ፡ ብሎ ፡ አስቦት ፡ የነበረውን ፡ ትርፍ ፡ በመገን ዘብ ፡ ይኸነኑም ፡ መልሶ ፡ በመግዛቱ ፡ ምክንያት ፡ በማጣቱ ፡ ርትዕ ፡ የሆነ ፡ ካሣ ፡ ሊሰጠው ፡ ይቻላል ።

ቊ፡ ፫ሺ፪፻፴፰ ። ስለ ፡ ባለኮንሴሲዮኑ ፡ መብት ፡ እጦት ፡ (ሀ) ስለ ፡ መበየን ።

(ሀ) የባለኮንሴሲዮኑ ፡ መብት ፡ እጦት ፡ መበየን ፡ የሚቻለው ፡ ባለኮንሴሲዮኑ ፡ በተለይ ፡ ከባድ ፡ የሆነ ፡ ጥፋት ፡ በሠራ ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

(ለ) የመብት ፡ እጦቱም ፡ መበየን ፡ የሚገባው ፡ የኮንሴሲዮኑ ፡ ውል ፡ የመበየኑ ፡ ሥልጣን ፡ ለአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ካልተፈቀደለት ፡ በቀር ፡ በዳኞች ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫ሺ፪፻፴፱ ፡ (ለ) ውጤቶች ።

(ሀ) የመብት ፡ ማጣት ፡ ውሉን ፡ በጭራሽ ፡ ያፈርሰዋል ።

(ለ) የመብት ፡ ማጣት ፡ የደረሰበት ፡ ባለኮንሴሲዮን ፡ የሕዝባዊ ፡ አገልግሎት ፡ ሥራ ፡ ሳይቋረጥ ፡ እንዲቀጥል ፡ ለማድረግ ፡ በውድ ፡ የሚከፈለውን ፡ ገን ዘብ ፡ ራሱ ፡ መቻል ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፫ሺ፪፻፵ ። (ቮ) መብቱን ፡ ስላጣ ፡ ባለኮንሴሲዮን ፡ መብቶች ።

(ሀ) ኮንሴሲዮኑ ፡ በባለኮንሴሲዮኑ ፡ ጎላፊነት ፡ በሐራጅ ፡ ይሸጣል ።

(ለ) መብቱን ፡ ያጣው ፡ ባለኮንሴሲዮን ፡ በኮንሴሲዮኑ ፡ ላይ ፡ ስላሉት ፡ መብቶች ፡ ሁሉ ፡ ምትክ ፡ እንዲሆነው ፡ በሐረጅ ፡ የተወሰነውን ፡ ዋጋ ፡ ከአዲሱ ፡ ባለ ኮንሴሲዮን ፡ ይቀበላል ።

ቊ ፡ ፫ሺ፪፻፵፩ ። ስለ ፡ ማስያዝ ። (ሀ) ግዴታዎች ።

(ሀ) ኮንሴሲዮኑ ፡ እንዲያዝ ፡ መበየን ፡ የሚቻለው ፡ በባለኮንሴሲዮኑ ፡ ደካማ ነት ፡ ጕድለት ፡ ወይም ፡ ችሎታ ፡ ማነስ ፡ የአገልግሎት ፡ ሥራውን ፡ በከፊል ፡ ወይም ፡ መላውን ፡ ያቆመ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(ለ) እንደዚሁም ፡ እንዲያዝ ፡ ለመበየን ፡ የሚቻለው ፡ በባለኮንሴሲዮኑ ፡ ማናቸውም ፡ ጥፋት ፡ ባይኖርም ፡ ባለኮንሴሲዮኑ ፡ ያገልግሎት ፡ ሥራን ፡ ለማካሄድ ፡ የማይዘልቀው ፡ መስሎም ፡ በታየ ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫ሺ፪፻፵፪ ። (ለ) ውጤቶች ።

(ሀ) እንዲያዝ ፡ መደረጉ ፡ በኮንሴሲዮኑ ፡ ውል ፡ በነበሩት ፡ መብቶች ፡ ለጊዜው ፡ እንዳይሠራባቸው ፡ ባለኮንሴሲዮኑን ፡ ያግደዋል ።

(ለ) እንዲያዝ ፡ የተደረገው ፡ ባለኮንሴሲዮኑን ፡ ስለ ፡ ደካማነት ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ጥፋቱ ፡ ለመቅጣት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ያገልግሎቱ ፡ ሥራ ፡ በኮንሴሲዮን ፡ ሰጭ ፡ ወይም ፡ እርሱ ፡ በመረጠው ፡ አንድ ፡ የሥራ ፡ አስኪያጅ ፡ አማካይነት ፡ በባለኮንሴሲዮኑ ፡ ኪሣራና ፡ ጎላፊነት ፡ እንዲካሄድ ፡ ይደረጋል ።

(ቮ) ኮንሴሲዮኑ ፡ እንዲያዝ ፡ የተደረገው ፡ በእንደዚህ ፡ ያለ ፡ ምክንያት ፡ ያልሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የማስያዙ ፡ ወጪ ፡ በኮንሴሲዮን ፡ ሰጪው ፡ ላይ ፡ ይሆናል ።

ቊ ፡ ፫፻፹፮፻፫ ። ስለ ፡ ዳኞች ፡ ተቈጣጣሪነት ።

(፩) ዳኞች ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ባንድ ፡ የሕዝባዊ ፡ አገልግሎት ፡ ሥራ ፡ ባለኮንሴሲዮን ፡ በሆነው ፡ ላይ ፡ የፈጸመውን ፡ ማሲያዝ ፡ በሥራ ፡ መሪ፡ ውስጥ ፡ ማድረግን ፡ መብት ፡ ማስቀረትን ፡ መሰረዝን ፡ እንደዚህ ፡ ያለውን ፡ ግዴታን ፡ የማስፈጸሚያ ፡ ማስገደጃ ፡ ወይም ፡ የውል ፡ ማፍረስ ፡ ውሳኔ ፡ (ቅጣት) ፡ በሚገባ ፡ የተደረገ ፡ መሆኑን ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ካላስረዳ ፡ በቀር ፡ ዳኞች ፡ ለመሻር ፡ ይችላሉ ።

(፪) ከዚህ ፡ በቀር ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በማይገባ ፡ የቅጣት ፡ ውሳኔ ፡ አድርጎ ፡ በተዋዋዩ ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ቢያደርስበት ፡ ለአደረሰበት ፡ ጉዳት ፡ ኪሣራ ፡ እንዲከፍለው ፡ በአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ላይ ፡ ዳኞች ፡ ሊፈር ዱበት ፡ ይችላሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

የመንግሥት ፡ ሥራዎችን ፡ የመቋረጥ ፡ ውል ።

ቊ ፡ ፫፻፹፯፻፬ ። ትርጓሜ ።

(፩) የመንግሥት ፡ ሥራዎች ፡ ውል ፡ የሚባለው ፡ አንድ ፡ ተቋራጭ ፡ የሆነ ፡ ሰው፡ ካንድ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ባለሥልጣን ፡ ጋራ ፡ በዋጋ ፡ ተስማ ምቶ ፡ አንድ ፡ የመንግሥት ፡ የሆነ ፡ ሕንጻ ፡ ሥራን፡ ለመሥራት ፡ ለመጠበቅ፡ ወይም ፡ ለማደስ ፡ የሚያደርገው ፡ ውል ፡ ነው ።

(፪) የመንግሥት ፡ ሥራዎች ፡ ውል ፡ መባሉ ፡ ቀርቶ ፡ የአቅራቢነት ፡ ውል ፡ የሚ ባለው ፡ ውሉ ፡ ከሚሠራው ፡ የመንግሥት ፡ ሥራ ፡ ተካፋይነት ፡ ሳይኖ ረው ፡ አቅራቢው ፡ ለሥራው ፡ አስፈላጊነት ፡ ያላቸውን ፡ ነገሮች ፡ ብቻ ፡ የማቅረብ ፡ ሲሆን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፻፹፯፻፭ ። ስለ ፡ ጥበባዊ ፡ ሥራዎች ፡ ገበያዎች ።

(፩) በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ለመንግሥት ፡ ሥራዎች ፡ ውል ፡ የተሠሩት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጋራ ፡ በሚደረጉትም ፡ የጥበብ ፡ ሥራ ዎች ፡ ውል ፡ ላይ ፡ የሚፈጸሙ ፡ ናቸው ።

(፪) የጥበባዊ ፡ ሥራ ፡ ውል ፡ ማለት ፡ በአሠራራቸውም ፡ ብዙ ፡ ዐይነትና ፡ ለመ ሥሪያ ፡ ቤቱም ፡ የተለየ ፡ አስፈላጊነት ፡ ያላቸው ፡ ነገሮች ፡ የሆኑት ፡ ናቸው ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ውልን ፡ ስለ ፡ ማዘጋጀት ።

ቊ ፡ ፫፻፹፯፻፮ ። ውድድር ። (፩) መሠረቱ ።

የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የጥበብ ፡ ሰዎች ፡ የሆኑትን ፤ ወይም ፡ የልዩ ፡ ሥራዎች ፡ ተቋራጭ ፡ የሆኑትን ፡ ቤቶች ፡ ምንድ ፡ ሕንጻን ፡ ዐቅድ ፡ ለማሠራት ፡ ማወዳደር ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፫፻፪፻፵፮ ። (፩) የግዴታዎች ፡ አወሳሰን ።

(፩) የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ተወዳዳሪዎቹ ፡ ዐቅዶቻቸውን ፡ የሚያቀርቡ በትን ፡ የጊዜ ፡ ልክ ፡ እነዚሁም ፡ ዐቅዶች ፡ በመልክና ፡ በውስጥ ፡ መሆን ፡ የሚገባቸውንና ፡ ሌላም ፡ ማናቸውንም ፡ የውድድር ፡ ግዴታዎችን ፡ እንደ፟፡ ፈቃዱ ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ እንደ ፡ ፈቃዱ ፡ ተወዳዳሪዎቹ ፡ በማንና ፡ በምን ፡ ዐይነት ፡ እንደሚወሰኑ ፡ ወይም ፡ የደረጃ ፡ ተራ ፡ ማዕርግ ፡ እንደሚሰጣቸውም ፡ ይቈርጣል ።

(፫) መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ በውድድሩ ፡ ተካፋይ ፡ የሚሆኑትን ፡ ሰዎች ፡ እንደ ፡ ፈቃዱ ፡ ይመርጣል ፤ ለምርጫውም ፡ ምክንያት ፡ መስጠት ፡ የለበትም ።

ቊ ፡ ፫፻፪፻፵፯ ። (፫) የውድድሮን ፡ ደንብ ፡ የማክበር ፡ ግዴታ ።

የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ራሱ ፡ ያወጣውን ፡ የውድድር ፡ ደንብ ፡ ለማክ በር ፡ የጠበቀ ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፫፻፪፻፵፱ ። ስለ ፡ ውሉ ፡ አፈጻጸም ።

የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ከፍተኛ ፡ ደረጃ ፡ ያገኘውን ፡ ተወዳዳሪ ፡ ለመ ምረጥ ፡ ቃል ፡ የገባ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ መልካም ፡ ከመሰለው ፡ ጋራ ፡ ለመዋዋል ፡ ነጻ ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ውል ፡ ደንበኛ ፡ የሆነ ፡ አፈጻጸም ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ሥራዎች ፡ የበላይ ፡ ተጠባባቂነት ።

ቊ ፡ ፫፻፪፻፶ ። የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ መብት ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ የሥራዎቹን ፡ አፈጻጸም ፡ ለመጠባበቅ ፡ (ለመ ቈጣጠር) ፡ ይችላል ።

(፪) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ሥራው ፡ በሚፈቅደው ፡ ዐይነት ፡ እንዲፈ ጸም ፡ የሥራ ፡ ተቋራጩን ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላል ።

(፫) በውሉ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆኑ ፡ ስምምነቶች ፡ ካልኖሩ ፡ በቀር ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱን ፡ የተቈጣጣሪነትና ፡ የበላይነት ፡ ሥልጣን ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ ባሉት ፡ ቊጥሮች ፡ የተመለከቱት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ይወስናሉ ።

BACK

ቊ ፡ ፫፺፪፻፺፩ ። ስለ ፡ መጠባበቅ ፡ መብት ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ወኪሎች ፡ በሥራ ፡ ቦታዎች ፡ ዘወትር ፡ ገብ ተው ፡ ከሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ስለ ፡ መቈጣጠር ፡ የሚያስፈልጋቸውን ፡ ነገ ሮች ፡ ሁሉ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላሉ ።

(፪) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ስለ ፡ ሥራ ፡ ቦታዎች ፡ መልካም ፡ ሥርዐትና ፡ ጸጥታ ፡ ጥበቃ ፡ ያወጣቸውን ፡ ደንቦች ፡ በሚገባ ፡ መጠ በቅ ፡ አለበት ።

(፫) ይህን ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ውል ፡ ሁሉ ፡ ፍርስ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፺፪፻፺፪ ። ስለ ፡ ሥራዎች ፡ የበላይ ፡ ተጠባባቂነት ።

(፩) የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የሥራ ፡ ትእዛዞች ፡ እየሰጠ ፡ የሥራዎቹን ፡ አካሄድ ፡ ይወስናል ። እኒሁም ፡ ሥራዎች ፡ በሚፈቅደው ፡ ዐይነት ፡ እንዲ ፈጸሙ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩን ፡ ያዛል ።

(፪) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ በተሰጡት ፡ ፕላኖች ፡ ዐይነቶች ፡ የዋጋና ፡ ሥራ ፡ ማስታወቂያው ፡ መሠረት ፡ ጠንቅቆ ፡ መሥራት ፡ አለበት ።

ቊ ፡ ፫፺፪፻፺፫ ። ስለ ፡ ሥራዎች ፡ አካሄድ ።

(፩) በውል ፡ የተደረገው ፡ የስምምነት ፡ ቃል ፡ ሳይነካ ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ባንድ ፡ ጊዜ ፡ ጠቅላላውን ፡ ጊዜና ፡ እያንዳንዱ ፡ የሥራው ፡ ክፍል ፡ የሚፈጸሙበ ትን ፡ ጊዜዎች ፡ ወይም ፡ ለያንዳንዱ ፡ ክፍል ፡ በተለይ ፡ የሆኑትን ፡ ጊዜዎች ፡ ብቻ ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

(፪) በውሉ ፤ ሥራዎቹ ፡ በሙሉ ፡ የሚፈጸሙበት ፡ ጠቅላላው ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ተወስኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ሥራዎች ፡ የሚጀመሩ በትን ፡ ጊዜ ፡ ዘርዝሮ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፫) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ የሥራዎቹን ፡ አከታተልና ፡ አካሄድ ፡ በውሉ ፡ በተመለከተው ፡ ጠቅላላ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ይወስናል ።

ቊ ፡ ፫፺፪፻፺፬ ። ስለ ፡ ጊዜዎች ፡ መነሻ ።

(፩) የጊዜዎቹ ፡ መነሻ ፡ እንደ ፡ ተለመደው ፡ የሥራው ፡ ውል ፡ እንዲታወቅ ፡ የተ ደረገበት ፡ ቀን ፡ ነው ።

(፪) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ግዴታዎቹን ፡ ለመፈጸም ፡ የሚጀምርበት ፡ ጊዜ ፡ የሚቈ ጠረው ፡ የመሥሪያ ፡ ቤቱን ፡ ውሳኔ ፡ ወይም ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ሊያደርግ ፡ የሚገባውን ፡ አደራረግ ፡ መጠበቅ ፡ ያለበት ፡ ሲሆን ፡ እነዚህ ፡ ተግባሮች ፡ መፈጸም ፡ የተጀመሩበት ፡ ቀን ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፻፸፭ ። የተቋራጩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ሠራተኞችና ፡ መሥሪያዎች ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ለሥራው ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ሠራተኛና ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ የሚውለውን ፡ መሥሪያ ፡ ብዛት ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

(፪) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ሠራተኞችን ፡ ይቈጣጠራል ። ሠራተኞች ፡ እንዲለወጡ ፡ ወይም ፡ ከሥራ ፡ እንዲወጡ ፡ ያደርጋል ።

(፫) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ የሚውሉትን ፡ መሥሪያዎች ፡ ይቈጣጠራል ። እንዳይሠራባቸውም ፡ ለመከልከል ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፫፻፸፮ ። ብልሹ፡ስለ ፡ ሆነ ፡ ሥራ ።

የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በውሉ ፡ መፈጸሚያ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ብልሹ ፡ የሆኑትን ፡ ሥራዎች ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ በኪሣራው ፡ እንዲያፈርስና ፡ እንደ ፡ ገና ፡ እንዲሠሩ ፡ ለማስደረግ ፡ ይችላል ።

ቊ ፡ ፫፻፸፯ ። በጽሑፍ ፡ ወይም ፡ በቃል ፡ ስለ ፡ ሆኑ ፡ ትእዛዞች ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የሥራ ፡ ትእዛዞችን ፡ መፈጸም ፡ ያለበት ፡ እነዚሁ ፡ ትእዛዞች ፡ በጽሑፍ ፡ ሆነው ፡ በተሰጡት ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) የቃል ፡ ትእዛዞች ፡ በሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ላይ ፡ ዋጋ ፡ የሚኖራቸው ፡ በሥራው ፡ ለውጥ ፡ ነገር ፡ ሳይገባ ፡ በሥራ ፡ ዝርዝር ፡ ማስታወቂያ ፡ መሠረት ፡ ስለ ፡ ሥራው ፡ አፈጻጸም ፡ ብቻ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፤ ወይም ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ በውሉ ፡ ይህንኑ ፡ ለመፈጸም ፡ ግዴታ ፡ ገብቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፻፸፰ ። ስለ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ አቤቱታ ።

ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ እንዲሠራ ፡ ታዞ ፡ ሳይፈርም ፡ በቀረው ፡ ወይም ፡ መብቱን ፡ ጠብቆ ፡ ለፈረመው ፡ ሥራ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ አቤቱታ ፡ ለማቅረብ ፡ አይችልም ።

ቊ ፡ ፫፻፸፱ ። የሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የኪሣራ ፡ ማግኘት ፡ መብት ።

(፩) በውሉ ፡ በተወሰነው ፡ መጠን ፡ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ደንበኛ ፡ የሆኑትን ፡ የተቈጣጣሪነት ፡ ችሎታዎችን ፡ ቢፈጽም ፡ ለተቋራጩ ፡ የኪሣራ ፡ መብት ፡ አይሰጠውም ።

(፪) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ በራሱ ፡ ጥፋት ፡ አንድ ፡ ጉዳት ፡ አድርሶበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፡ ከልክ ፡ በተላለፉ ፡ ነገሮች ፡ አጠያየቅ ፡ ጎድቶት ፡ እንደ ፡ ፫ነ ፡ ወይም ፡ ውሉን ፡ ለጊዜው ፡ እንዳይፈጽም ፡ አግዶት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ አንድ ፡ ኪሣራ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፫) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ጥፋት ፡ ወይም ፡ ከመብት ፡ መተላለፍ ፡ ባያደርግም ፡ አድራጎቱ ፡ የሥራ ፡ ተቋራጩን ፡ ሥራ ፡ ደንበኛ ፡ አፈጻጸም ፡ ከባድ ፡ ያደረገበት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ኪሣራውን ፡ መክፈል ፡ አለበት ።

BACK

ቍ ፡ ፫፺፪፻፯ ። ስለ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ኀላፊነት ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ተቈጣጣሪነት ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩን ፡ ከኀላፊነቱ ፡ ነጻ ፡ አያደርገውም ።

(፪) የሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ኀላፊነት ፡ የሚቀረው ፡ በሥራ ፡ ማዘግየች ፡ ታዞ ፡ በሠራ ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፫) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ በአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ተቈጣጣሪነት ፡ ሥር ፡ ሆኖ ፡ በራሱ ፡ ሐሳብ ፡ ባከናወናቸው ፡ ሥራዎች ፡ መጠን ፡ ኀላፊነት ፡ ይኖር በታል ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ዋጋ ፡ አከፋፈል ።

ቍ ፡ ፫፺፪፻፰ ። ስለ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጭ ፡ የሥራ ፡ ዋጋ ፡ (፩)በቍርጥ ፡ ዋጋ ፡ ለማሠራት፡ ስለ ፡ መዋዋል ።

ለሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የሚከፈለው ፡ ዋጋ ፡ በቍርጥ ፡ ለመሆን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፺፪፻፱ ። (፪) በዝርዝር ፡ ተራ ፡ ዋጋ ፡ ለማሠራት ፡ ስለ ፡ መዋዋል ።

ውሉ ፡ በሚደረግበት ፡ ጊዜ ፡ የሚፈጸመውን ፡ ሥራ ፡ ልክ ፡ ለይቶ ፡ ሳይወሰን ፡ በሥራ ፡ መዋዋያው ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ ለሚገኙት ፡ ለያንዳንዱ ፡ ሥራዎች ፡ ውሉ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ የሆኑትን ፡ ዋጋዎች ፡ ብቻ ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፺፪፻፲ ። (፫) በሥዕል ፡ ዝርዝር ፡ ማስረጃ ፡ ወይም ፡ በመለኪያ ፡ ልክ ፡ እየተሳከ ፡ ለመክፈል ፡ ስለሚደረግ ፡ ውል ።

የሚፈጸሙትን ፡ ሥራዎች ፡ ልክና ፡ ለየሥራውም ፡ ዐይነት ፡ የሚከፈለውን ፡ የዋጋ ፡ ዝርዝሮችን ፡ ውሉ ፡ ባንድነት ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፺፪፻፲፩ ። (፬) ወጪዎችን ፡ እየተቈጣጠሩ ፡ ለመክፈል ፡ ስለሚደረግ ፡ የሥራ ፡ ውል ።

ለሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ለሥራው ፡ ያወጣቸውን ፡ ዋና ፡ ዋና ፡ ወጪዎቹን ፡ በሚገባ ፡ በመቈጣጠር ፡ እንዲከፈለውና ፡ ለቀረውም ፡ ወጪውና ፡ ለራሱም ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ጥቅም ፡ ለማስገኘት ፡ በቍርጥ ፡ የሆነ ፡ ተጨማሪ ፡ ገንዘብ ፡ እንዲወሰንለት ፡ አድርጎ ፡ ለመዋዋል ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፫፺፪፻፲፪ ። (፭) በትእዛዝ ፡ ስለሚፈጸም ፡ የሥራ ፡ ውል ።

(፩) የጊዜው ፡ ሁኔታ ፡ አስገዳጅ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ አስፈላጊነት ፡ ላላቸው ፡ ሥራዎች ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ውሉ ፡ አፈጻጸም ፡ ቴክኒካዊ ፡ መለዋወጥ ፡ ረገድ ፡ ውሉ ፡ ለጊዜው ፡ አንድ ፡ ዋጋ ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

(፪) እንደዚህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ለውሉ ፡ መፈጸሚያ ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ አንደኛው ፡ ሩብ ፡ ጊዜው ፡ ከመፈጸሙ ፡ በፊት ፡ የመጨረሻውን ፡ ዋጋ ፡ ልክ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ ዋጋው ፡ አወሳሰን ፡ ትክክለኛ ፡ የሆኑትን ፡ ግዴታዎች ፡ የሚወስን ፡ ተጨማሪ ፡ ስምምነት ፡ መደረግ ፡ አለበት ።

(፫) ተዋዋዮቹ ፡ ሳይስማሙ ፡ ቢቀሩ ፡ ግን ፡ የሥራ ፡ ተቋራጭ ፡ ለዳኞች ፡ የማመልከት ፡ መብት ፡ የተጠበቀለት ፡ ሆኖ ፡ የዋጋውን ፡ ልክ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ በሦስት ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ይወስናል ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፷፮ ። (፩) ስለ ፡ ተጨማሪ፡ሥራዎች ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ አስቀድሞ ፡ በሥራው ፡ ውል ፡ ያልተቋረጣቸውን ፡ ሥራዎች ፡ ለመሥራት ፡ ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ቢታዘዝ ፡ መሥራት ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

(፪) ተጨማሪ ፡ የሆኑትን ፡ ሥራዎች ፡ ዋጋ ፡ የሚወሰነው ፡ ተጨማሪ ፡ ስምምነት ፡ በሦስት ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ መወሰን ፡ አለበት ።

(፫) ተዋዋዮቹ ፡ ሳይስማሙ ፡ ቢቀሩ ፡ ግን ፡ የሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ለዳኞች ፡ የማመልከት ፡ መብቱ ፡ የተጠበቀለት ፡ ሆኖ ፡ ዋጋውን ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ በተከታዩ ፡ አንድ ፡ ወር ፡ ይወስናል ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፷፯ ። የዋጋው ፡ አከፋፈል ።

የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ባንድ ፡ የሥራውን ፡ አፈጻጸም ፡ ሁኔታ ፡ በሚያመለክቱት ፡ የግዴታዎች ፡ ደብተር ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ ሥራ ፡ በተሰጠበት ፡ ውል ፡ ውስጥ ፡ በጎዋላ ፡ ወይም ፡ በየዓመቱ ፡ የሚከፈል ፡ ድርሻ ፡ አከፋፈል ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ በሌላ ፡ ዐይነት ፡ የሆነ ፡ አንድ ፡ ያከፋፈል ፡ ቃል ፡ እንዳያገባ ፡ ክልክል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፷፰ ። ስለ፡መክፈያ ፡ ጊዜ ።

(፩) የተሠሩትን ፡ ሥራዎች ፡ መመርመርና ፡ ማረጋገጥ ፡ ስለ ፡ ዋጋው ፡ አፈጻጸም ፡ ቀዳሚ ፡ ጉዳይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ምርምርና ፡ ማረጋገጥ ፡ በሥራው ፡ ውል ፡ በተወሰነበት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፪) የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ ካለቀ ፡ ከዐሥራ ፡ አምስት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ ሥራውን ፡ መርምሮ ፡ የማረጋገጡ ፡ ሥራ ፡ ሳይደረግ ፡ ቢቀር ፡ ይህም ፡ የሆነበት ፡ በአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ጎላፊነት ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ መክፈልን ፡ በማዘግየት ፡ የሚታሰበውን ፡ ወለድ ፡ እንዲያገኝ ፡ መብት ፡ ይሰጣል ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፷፱ ። ከሒሳብ ፡ ላይ ፡ የሚታሰብ፡ገንዘብ ፡ አስቀድሞ ፡ የመቀበል ፡ መብት ።

ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ —

(ሀ) የተቋረጣቸውን ፡ ሥራዎች ፡ ለመሥራት ፡ በሥራው ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ አንጡራ ፡ ገንዘቡ ፡ የሆኑትን ፡ የመኪና ፡ መሥሪያ ፡ ወይም ፡ የፋብሪካ ፡ ቤትና ፡ ለሥራው ፡ የሚያገለግሉ ፡ ዕቃዎች ፡ አከማችቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡

(ለ) የተቋረጣቸውን ፡ ሥራዎች ፡ ለመሥራት ፡ በተለይ ፡ በገዛ ፡ ራሱ ፡ ለቀጠራ ቸው ፡ ሠራተኞች ፡ ቀለባቸውን ፡ ከፍሎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከሒሳቡ ፡ ላይ ፡ አስቀ ድሞ ፡ ገንዘብ ፡ እንዲከፍለው ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፫፻፮፻፮፫ ። ከሒሳብ ፡ ስለሚታሰቡ ፡ ገንዘቦች ፡ አከፋፈል ።

(፩) በሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ጥያቄ ፡ ከሒሳብ ፡ ላይ ፡ አስቀድሞ ፡ ስለሚሰጡ ፡ ገንዘ ቦች ፡ አከፋፈል ፡ መሠረት ፡ ይሆን ፡ ዘንድ ፡ በየወሩ ፡ መጨረሻ ፡ የተሠሩ ትን ፡ ሥራዎች ፡ ዝርዝርና ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩም ፡ ወጪ ፡ ያደረጋቸውን ፡ ገንዘቦች ፡ ልክ ፡ የሚያመለክት ፡ ዝርዝር ፡ ማስታወቂያ ፡ ያዘጋጃል ።

(፪) በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ይህን ፡ የሚወስን ፡ የስምምነት ፡ ቃል ፡ ካልኖረ ፡ በቀር ፡ ከሒሳብ ፡ የሚታሰቡት ፡ አስቀድሞ ፡ የሚከፈሉት ፡ ገንዘቦች ፡ የሚሰጡት ፡ በየሦስት ፡ ወር ፡ ነው ።

(፫) ከሒሳብ ፡ ላይ ፡ አስቀድሞ ፡ የሚከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ ልክ ፡ ከዚህ ፡ ቀድሞ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ እንደ ፡ ተመለከተው ፡ ለሥራው ፡ ከሚያገለግሉ ፡ ዕቃዎች ፡ ወይም ፡ ከታወቁት ፡ ደመወዞች ፡ ዋጋ ፡ እኩል ፡ መሆን ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፫፻፮፻፮፬ ። ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ አስቀድሞ ፡ ስለሚከፈለው ፡ ገንዘብ ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ከመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ጋራ ፡ ስለ ፡ ተዋዋለው ፡ ሥራ ፡ አስቀ ድሞ ፡ ገንዘብ ፡ ለመቀበል ፡ የሚችለው ፡ ለዚሁ ፡ አስቀድሞ ፡ ለሚከፈለው፡ ገንዘብ ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ ግማሹን ፡ መልሶ ፡ ለመክፈል ፡ የሚችል ፡ አንድ ፡ ዋስ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ዋስትና ፡ ከሰጠ ፡ በኋላ ፡ ነው ።

(፪) ይኸውም ፡ አስቀድሞ ፡ የሚከፈለው ፡ ገንዘብ ፡ በሥራው ፡ ውል ፡ ጊዜ ፡ በተ ወሰነው ፡ መሠረት ፡ ወደፊት ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ከሚፈልጋቸው ፡ ቀሪ ፡ ገን ዘቦች ፡ ላይ ፡ ተቀናሽ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፮፻፮፭ ። መጨረሻ ፡ ሒሳብን ፡ በዝርዝር ፡ ስለ ፡ መተሳሰብ ።

(፩) የመጨረሻ ፡ ሒሳብን ፡ በዝርዝር ፡ መተሳሰብ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱን ፡ ዕዳዎች ፡ የሚወስንና ፡ ወገኖቹንም ፡ በማይሻር ፡ አኳኋን ፡ የሚያስ ገድድ ፡ የሒሳብ ፡ ውሳኔ ፡ ነው ።

(፪) ይህንም ፡ መጨረሻ ፡ ሒሳብ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የተቀበለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሕጋዊ ፡ ውጤት ፡ ያለው ፡ ይሆናል ።

(፫) የመጨረሻ ፡ ሒሳብን ፡ በዝርዝር ፡ መተሳሰብ ፡ የሚቻለው ፡ በውሉ ፡ መሠረት፡ ሥራዎቹ ፡ ተፈጽመው ፡ ከማለቃቸው ፡ በፊት ፡ የተወሰኑ ፡ ጊዜዎች ፡ ካለፉና ፡ ከሥራዎቹም ፡ አንደኛው ፡ ክፍል ፡ ከተፈጸመ ፡ በኋላ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፮፻፮፮ ። የተስማሙበትን ፡ ሒሳቦች ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ስለ፡መመርመር ።

(፩) ወገኖቹ ፡ በስምምነት ፡ የተቀበሏቸውን ፡ ሒሳቦች ፡ የሒሳብ ፡ ስሕተት ፤ ዝን ጋታ ፤ ሐሰት ፡(ሸፍጥ)፡ ወይም ፡ በአጠፊታ ፡ የመታሰብ ፡ ነገር ፡ ካልተገኘባ ቸው ፡ በቀር ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ለመመርመር ፡ አይቻልም ።

(፪) ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡ ባለው ፡ ቊጥር ፡ የተመለከቱት ፡ የሒሳብ ፡ ዝንጋታዎችን ፡ ስሕተቶችን ፡ ማሰተካከል ፡ የሥራ ፡ ልክን ፡ ወይም ፡ የዋጋን ፡ ወይም፡ የውልን ፡ ክርክር ፡ የሚያስከትል ፡ አይደለም ።

ንኡስ ፡ ክፍል ፡ ፫ ።

ስለ ፡ ሥራዎች ፡ ርክክብ ።

ቊ፡፫፻፺፮ ። ለጊዜው ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ርክክብ ። (፩) ለጊዜው ፡ የሆነ ፡ ርክክብ ፡ አኳኋን ።

(፩) ለጊዜው ፡ የሆነ ፡ ርክክብ ፡ ማለት ፡ ሥራዎቹ ፡ ተሠርተው ፡ ካበቁ ፡ በኋላ ፡ ወዲያውኑ ፡ ሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ ባሉበት ፡ በሥራው ፡ ላይ ፡ የሚደረግ ፡ የምርመራ ፡ ማረጋገጫ ፡ ነው ።

(፪) መብትን ፡ በመጠበቅ ፡ ተደርጎ ፡ ለጊዜው ፡ የሆነ ፡ ርክክብ ፡ በትክክል ፡ በእጅ ፡ አግብቶ ፡ መያዝን ፡ የሚያረጋግጥ ፡ ነው ።

ቊ ፡ ፫፻፺፯ ። (፪) ስለ ፡ ውጤቶች ።

(፩) ለጊዜው ፡ የሆነ ፡ ርክክብ ፡ ከተደረገ ፡ በኋላ ፡ ለሚገለጹት ፡ የተበላሹ ፡ ሥራዎች ፡ የርክክቡ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩን ፡ ከአላፊነት ፡ ሊያድነው ፡ አይችልም ።

(፪) ለጊዜው ፡ የሆነ ፡ ርክክብ ፤ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ለሥራው ፡ የታቀደውን ፡ ዐቅድ ፡ በመለወጥ ፡ የሠራው ፡ ሥራ ፡ ቢኖር ፤ በዝምታ ፡ እንደ ፡ ተቀበሉት ፡ አድርጎ ፡ የሚያስቈጥር ፡ ነው ።

(፫) ለጊዜው ፡ የሆነ ፡ ርክክብ ፡ ለሥራው ፡ መድን ፡ ለመሆን ፡ የተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ መከፈቱን ፡ (መጀመሩን) ፡ የሚያመለክት ፡ ነው ። ለመድንነት ፡ የተወሰነውም ፡ ጊዜ ፡ በተፈጸመ ፡ ጊዜ ፡ የመጨረሻው ፡ ርክክብ ፡ ይደረጋል ።

ቊ ፡ ፫፻፺፯ ። (፫) ስለ ፡ ጥፋትና ፡ ብልሽት ፡ የአደጋ ፡ ኪሣራን ፡ ስለ ፡ መቻል ።

(፩) ከፍተኛ ፡ በሆነ ፡ ኀይል ፡ ምክንያት ፡ መፈራረስ ፡ ወይም ፡ ጉዳቶች ፡ ቢደርሱ ፡ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ለጊዜው ፡ በሆነ ፡ ርክክብ ፡ ሥራዎቹን ፡ ካልተረከባቸው ፡ በቀር ፡ ኪሣራው ፡ የሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ነው ።

(፪) የጠቅላላ ፡ ሁኔታዎችንና ፡ ሥራ ፡ ተቋራጭ ፡ የሚፈጽማቸውን ፡ የሚያመለክቱ ፡ የግዴታዎች ፡ ደብተሮች ፡ ከዚህ ፡ ደንብ ፡ ሊነጠሉ ፡ ይችላሉ ።

(፫) እንደዚህ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ለሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የሚገባውን ፡ የኪሣራ ፡ ልክ ፡ የመጠየቂያውንም ፡ ጊዜና ፡ ሥርዐቱን ፡ ይወስኑታል ።

BACK

ቍ ፡ ፫፻፸፪፻፭ ። የመድንነት ፡ ጊዜ ፡ (፩) የመድንነት ፡ ጊዜ ፡ አኳኋን ።

(፩) የመድንነት ፡ ጊዜ ፡ የተባለው ፡ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ሥራዎቹን ፡ በጭራሽ ፡ ከመረከቡ ፡ በፊት ፡ ሥራዎቹ ፡ በደኅና ፡ ስለ ፡ መሠራታቸው ፡ ለመመርመር ፡ የሚያስችለው ፡ ጊዜ ፡ ነው ፡—

(፪) የጊዜውም ፡ ልክ ፡ በውሉ ፡ የተወሰነ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፪፻፮ ፡ (፪) ስለ፡ውጤቶች ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ለሥራው ፡ መድንነት ፡ ባለበት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ሥራው ፡ በመልካም ፡ ሁኔታ ፡ የሚጠበቅበትን ፡ ማድረግ ፡ አለበት ።

(፪) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ለተበላሹ ፡ ሥራዎች ፡ መድን ፡ ነው ። ስለዚህም ፡ ከአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ እንዲያድሳቸው ፡ ትእዛዝ ፡ በደረሰው ፡ ጊዜ ፡ ማደስ ፡ ግዴታ ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፫፻፸፪፻፯ ። ስለ፡መጨረሻ ፡ ርክክብ ። (፩) የሚፈጸምበት ፡ አኳኋን ።

(፩) የመጨረሻ ፡ ርክክብ ፡ ማለት ፡ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ጠቅላላ ፡ ግዴታዎቹን ፡ በደኅና ፡ የፈጸመ ፡ መሆኑን ፡ ከተረዳው ፡ በኋላ ፡ ሥራዎቹን ፡ በጭራሽ ፡ በእጁ ፡ የሚያደርግበት ፡ አፈጻጸም ፡ ነው ።

(፪) መጨረሻው ፡ ርክክብ ፡ የሚፈጸመው ፡ ወገኖቹ ፡ ባሉበትና ፡ በፕሮሴቨርባል ፡ ተጽፎ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፸፪፻፰ ። (፪) ስለ ፡ የአስተዳደር፡መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ አለመቅረብ ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ያልቀረበ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ሥራው ፡ ለመቀበል ፡ በሚቻል ፡ ሁኔታ ፡ ላይ ፡ መሆኑ ፡ ታይቶ ፡ ዳኞች ፡ እንዲያረጋግጡ ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) እንደዚህም ፡ ሲሆን ፡ የመጨረሻው ፡ ርክክብ ፡ ስለ ፡ መድንነት ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜ ፡ መፈጸሚያ ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ ስለ ፡ መድንነት ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ዳኞች ፡ በወሰኑት ፡ ቀን ፡ እንደ ፡ ተደረገ ፡ ሆኖ ፡ ይቈጠራል ።

ቍ ፡ ፫፻፸፪፻፱ ። (፫) ስለ፡ ውጤቶች ።

(፩) የመጨራሻው ፡ ርክክብ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ስለ ፡ ሥራው ፡ መልካም ፡ አያያዝ ፡ ያለበትን ፡ ግዴታ ፡ ያወርድለታል ።

(፪) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ከዋጋው ፡ ቀሪ ፡ ሒሳቡ ፡ እንዲከፈለውና ፡ ለዋስትና ፡ መያዣ ፡ የተያዙበት ፡ ገንዘቦችም ፡ ይመለሱለት ፡ ዘንድ ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፹፱ ። ስለ ፡ አሠራር ፡ ጕድለት፡መድንነት ።

(፩) ሌላ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ካልኖረ ፡ በቀር ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ሥራዎቹን ፡ ከተረከባቸው ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ወደፊት ፡ እስከ ፡ ዐሥር ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ ስለ ፡ ሥራው ፡ አሠራር ፡ ጕድለት ፡ ለአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ኀላፊ ፡ መድን ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ ይህ ፡ መድንነቱ ፡ በሥራው ፡ የመጨረሻ ፡ ርክክብ ፡ ጊዜ ፡ ይታዩ ፡ ለነበሩት ፡ ጕድለቶች ፡ የተሰጠ ፡ አይደለም ።

(፫) መድንነት ፡ ያላቸው ፡ ጕድለቶች ፡ ሥራው ፡ ሊያገለግል ፡ የተሠራበትን ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ የተጠቀሱትን ፡ አገልግሎቶች ፡ ለመሥራት ፡ የሚያውኩ ፡ ወይም ፡ በጣም ፡ አክሣሪ ፡ የሆኑ ፡ ወይም፡ጥቅም ፡ እንዳይሰጥ ፡ የሚያደርጉ ፡ ጕድለቶች ፡ ናቸው ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ውልን ፡ ስለ ፡ ማሻሻል ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፹፫ ። ውሉን ፡ ለብቻ ፡ ስለ፡ማሻሻል ። (፩) የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ መብት ።

(፩) ለመንግሥት ፡ ሥራዎች ፡ ውል ፡ በሚፈጸምበት ፡ ጊዜ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ውል ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ አስቀድሞ ፡ በግዴታዎች ፡ ደብተር ፡ የተመለከተ ውንና ፡ በመገበያያውም ፡ ውል ፡ የተወሰነውን ፡ ለማስለወጥ ፡ በራሱ ፡ ፈቃድ ፡ ብቻ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩን ፡ ሊያዘው ፡ ይችላል ።

(፪) እኒህ ፡ የሚለወጡ ፡ ሥራዎች ፡ ለመንግሥቱ ፡ ሥራዎች ፡ መልካም ፡ አቀማመጥ ፡ ጠቃሚ ፡ መሆን ፡ አለባቸው ።

(፫) እነርሱም ፡ በውሉ ፡ የተስማሙበትን ፡ የገንዘብ ፡ ግዴታዎች ፡ ለመንካት ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፹፬ ። (፪) ስለ፡አዳዲስ፡ሥራዎች ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ያልተመለከቱትን ፡ ሥራዎች ፡ በአንድ ፡ አዲስ ፡ በሆነ ፡ ዋጋ ፡ እንዲሠራው ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩን ፡ ለማዘዝ ፡ ይችላል ።

(፪) ቢሆንም ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ በውሉ ፡ ከተመለከተው ፡ ሥራ ፡ ፍጹም ፡ ልዩ ፡ የሆነና ፡ ወይም ፡ ከዚሁ ፡ ሥራ ፡ ጋራ ፡ ግንኙነት ፡ የሌለውን ፡ ሥራ ፡ እንዲሠራ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩን ፡ ሊያዘው ፡ አይችልም ።

(፫) እንዲሁም ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ ከተመለከቱት ፡ ፍጹም ፡ ልዩ ፡ በሆኑ ፡ ግዴታዎች ፡ መሠረት ፡ አንድ ፡ ሥራ ፡ እንዲሠራ ፡ ያስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩን ፡ ሊያዘው ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፺፪ ። (፫) የሥራ፡ተቋራጩ፡መብቶች ።

(፩) ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ የታዘዙት ፡ የሥራዎች ፡ መጨመር ፡ ወይም፡ መጕደል ፡ በውሉ ፡ ከታሰበው ፡ ሥራ ፡ ከስድስቱ ፡ እጅ ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ልዩ ነት ፡ ያስከተለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ካልኖረ ፡ በቀር፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ መብት ፡ አለው ።

(፪) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ከሚሠራው ፡ ሥራ ፡ ላይ ፡ ጠቅላላ ፡ አቀናነስ ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ በመለዋወጡ ፡ ምክንያት ፡ ለደረሰበት ፡ ጉዳትና ፡ ሊያገኝ፡ ይገባው ፡ በነበረው ፡ ትርፍ ፡ ልክ ፡ የሆነ ፡ ኪሣራ ፡ የማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፫) የውሉን ፡ መለዋወጥ ፡ ያስከተለው ፡ ምክንያት ፡ ውሉን ፡ ባደረገው ፡ የአስ ተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ጥፋት ፡ ሳይሆን ፡ ከዚህ ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ ምክንያት፡ መሆኑን ፡ ዳኞች ፡ የተረዱት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ለቀረበት ፡ ሊያ ገኝ ፡ ለነበረው ፡ ትርፍ ፡ የሚከፈለው ፡ ኪሣራ ፡ የተወሰነ ፡ እንዲሆን ፡ ሊቈ ርጡ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፺፫ ። ስለ፡ድንገተኛ፡እክሎች ። (፩) መሠረቱ።

(፩) ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ውሉን ፡ በሚፈጽምበት ፡ ጊዜ ፡ ታይቶ ፡ የማይታወቅ ፡ ውሉም ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ ያልታሰበ ፡ እክል ፡ ያጋጠመው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ውሉ ፡ እንዲሻሻልለት ፡ ለመጠየቅ ፡ ይችላል ።

(፪) ከሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ውሉን ፡ የተዋዋለው ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ውሉ ፡ እንዲሰረዝ ፡ ካልፈቀደ ፡ በዚሁ ፡ ባልታሰበ ፡ ድንገተኛ ፡ እክል ፡ ከተ ፈጠረው ፡ ወጪ ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ ራሱ ፡ መቻል ፡ ይገባዋል ።

(፫) ይህም ፡ ጕዳይ ፡ በዚሁ ፡ አንቀጽ ፡ ስላልታሰቡ ፡ ነገሮች ፡ በተወሰኑት ፡ ደን ቦች ፡ የሚፈጸም ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፺፬ ። (፪) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱን ፡ ምክር ፡ የመጠየቅ፡አስፈላጊነት ።

(፩) በውሉ ፡ ያልተመለከተውን ፡ ሥራ ፡ ለመሥራት ፡ ባጋጠመው ፡ እክል ፡ ምክን ያት ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ተገዳጅ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህንኑ ፡ለመሥራት ፡ የሚችለው ፡ ከመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ይህን ፡ የተባለውን ፡ ሥራ ፡ ለመፈጸም፡ ትእ ዛዝ ፡ እንዲተላለፍለት ፡ ካመለከተ ፡ በኋላ ፡ ነው ።

(፪) የተባለውን ፡ ሥራ ፡ ስለ ፡ ውሉ ፡ አፈጻጸም ፡ ፍጹም ፡ አስፈላጊነት ፡ ያለ ውና ፡ አስቸኳይነትም ፡ ያለው ፡ ከሆነ ፡ ከአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ትእ ዛዝ ፡ ባይኖርም ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ መሥራት ፡ ይችላል።

(፫) እንደዚህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ሥራዎች ፡ አመራር ፡ ነባር ፡ በዚሁ ፡ ሕግ ፡ በተወሰነው ፡ መሠረት ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ኪሣራ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

ክፍል ፡ ፬ ።

ስለ ፡ ውል ፡ አለመፈጸም ።

ቍ ፡ ፫፻፻፻፫። በሥራ ፡ መሪ ፡ ሥር ፡ ስለ ፡ ማድረግ ፡ (፩) ግዴታዎች ፤ (ሁኔታዎች) ።

(፩) በመንግሥት ፡ ሥራ ፡ ውል ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ያሉበትን ፡ ግዴታዎች ፡ ሳይ ፈጽማቸው ፡ የቀረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሥራው ፡ በሥራ ፡ መሪ ፡ ውስጥ ፡ ሆኖ ፡ እን ዲሠራ ፡ ይደረጋል ።

(፪) ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ለሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ግዴታዎቹን ፡ እንዲፈጽም ፡ ካስጠነቀቀው ፡ በኋላ ፡ ባጭሩ ፡ ዐሥር ፡ ቀን ፡ ኳልሆነው ፡ በቀር ፡ ሥራውን ፡ በሥራ ፡ መሪ ፡ ውስጥ ፡ ለማድረግ ፡ አይቻለውም ።

(፫) ሥራው ፡ በሥራ ፡ መሪ ፡ ሥር ፡ እንደሆን ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነው ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ ሲሆን ፡ በሥራ ፡ መሪ ፡ ሥር ፡ ለማድረግ ፡ የሚቻለውም ፡ የሥራዎ ቹን ፡ አንዱን ፡ ክፍል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፻፻፬። (፪) ስለ ፡ ውጤቶች ።

(፩) ሥራው ፡ በሥራ ፡ መሪ ፡ ሥር ፡ በተደረገ ፡ ጊዜ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ኳጊዜው ፡ ሥራ ፡ ከተቋረጠበት ፡ የተላቀቀ ፡ ሆኖ ፡ ይገኛል ።

(፪) ሥራ ፡ አመራሩ ፡ የሚከናወነው ፡ በሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ወጪና ፡ ኪሣራ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፻፻፭ ። (፫) ስለ ፡ ማቆም ።

ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ሥራዎቹ ፡ በሥራ ፡ መሪ ፡ ሥር ፡ መሆናቸው ፡ ቀርቶ ፡ በደኅና ፡ ከፍ ጻሜ ፡ ለማድረስ ፡ የሚያስችሉት ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑት ፡ ነገሮች ፡ እንዳለው ፡ ለማረ ጋገጥ ፡ ከቻለ ፡ በሥራ ፡ መሪ ፡ ሥር ፡ ያለው ፡ ሥራ ፡ እንዲለቀቅለት ፡ ይደረጋል ።

ቍ ፡ ፫፻፻፻፮። እንደ ፡ ገና ፡ ስለ ፡ ማጫረት ።

(፩) የመንግሥቱ ፡ ሥራ ፡ ውል ፡ ሊሰረዝ ፡ መቻሉ ፡ በግልጽ ፡ በውሉ ፡ ታውቆ ለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ በሐራጅ ፡ ለማጫረት ፡ ወይም ፡ ላንድ ፡ ሌላ ፡ አዲስ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጭ ፡ በስምምነት ፡ ሥራውን ፡ ለመስጠት ፡ ይችላል ።

(፪) ከሥራ ፡ ውጭ ፡ የተደረገው ፡ ሥራ ፡ ተቋራጭ ፡ በዚህ ፡ አኳኋን ፡ አዲሱ ፡ የሥራ ፡ ውል ፡ ለመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ የሚያስከትለውን ፡ ከባድ ፡ የሆነውን ፡ ወጪ ፡ ራሱ ፡ መቻል ፡ አለበት ።

ቍ ፡ ፫፻፻፻፯። ስለ ፡ ዳኞች ፡ ተቈጣጣሪነት ።

(፩) የመንግሥት ፡ ሥራዎች ፡ ተዋዋይ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ የሚገባውን ፡ እንዲፈ ጽም ፡ የአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ያደረገውን ፡ የማስገደጃ ፡ ወይም ፡ የውል ፡ ማፍረስ ፡ ውሳኔ ፡ (ቅጣት) ፡ ዳኞች ፡ ሊሽሩት ፡ አይችሉም ።

(፪) ዳኞች ፡ ማድረግ ፡ የሚችሉት ፡ ውሎቹን ፡ በመመርመር ፡ ይህ ፡ ውሳኔ ፡ (ቅጣት) ፡ አላገባብ ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ኪሣራ ፡ የሚያ ገኝበት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ መሆኑን ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ውልን ፡ ለዋስትና ፡ መያዣነት ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፯፫ ። የመንግሥት ፡ ሥራ ፡ የተቋረጠበትን ፡ ውል ፡ በዋስትና ፡ ስለ፡ማስያዝ ።

ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ ወይም ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ያወቃቸው ፡ ከዋናው ፡ ተቋራጭ ፡ ውስጥ ፡ ሁለተኛ ፡ ተቋራጮች ፡ የሆኑት ፡ የመንግሥትን ፡ ሥራ ፡ የተቋረጠባቸ ውን ፡ ውሎች ፡ ለዕዳ ፡ መያዣ ፡ ሊሰጧቸው ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፯፬ ። የመንግሥትን ፡ የሥራ ፡ ውል ፡ ስለ፡ማስተላለፍ ።

የመንግሥት ፡ ሥራ ፡ ውል ፡ በደንብ ፡ መሠረት ፡ እንዲተላለፍ ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዋጋውን ፡ ለመቀበል ፡ መብት ፡ ያለው ፡ አስተላላፊው ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፯፭ ። ከዋናው ፡ ተቋራጭ ፡ ውስጥ ፡ ተቋራጭ ፡ የሆነው ፡ ሰው ፡ መብቶች ።

(፩) በአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የታወቀ ፡ ከዋና ፡ ተቋራጭ ፡ ውስጥ ፡ ሁለ ተኛ ፡ ተቋራጭ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ ፈጸማቸው ፡ ሥራዎች ፡ ዋጋውን ፡ በቀ ጥታ ፡ ከመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ለመቀበል ፡ ይችላል ። ይህም ፡ ዋናው ፡ ተቋራጭ ፡ የፈቀደለት ፡ ሲሆንና ፡ በውሉም ፡ ሁለተኛው ፡ ሥራ ፡ ተቋራጩ ፡ የሚሠ ራው ፡ የሥራ ፡ ዐይነትና ፡ የሥራውም ፡ ዋጋ ፡ በግልጽ ፡ የተመለከተ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

(፪) ሁለተኛው ፡ ሥራ ፡ ተቋራጭ ፡ የፈጸማቸውን ፡ ሥራዎች ፡ የሚያስረዱ ፡ የዝር ዝር ፡ ማስታወቂያዎቹን ፡ የውሉ ፡ ባለቤት፡፡ እንዲቀበላቸው ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

(፫) ከሁለተኛው ፡ ሥራ ፡ ተቋራጭ ፡ ጋራ ፡ በቀጥታ ፡ ለመተሳሰብ ፡ የሚይቻል ፡ የሚሆነው ፡ ዋናው ፡ ተቋራጭ ፡ ውሉን ፡ በመያዣነት ፡ በሰጠው ፡ ጊዜ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፯፮ ። ከሒሳብ ፡ አስቀድሞ ፡ የሚከፈል ፡ ገንዘብን፡መከልከል ።

ሁለተኛ ፡ ሥራ ፡ ተቋራጭ ፡ የሆነው ፡ በማናቸውም ፡ አኳኋን ፡ ቢሆን ፡ ከሒ ሳብ ፡ አስቀድሞ ፡ የሚከፈል ፡ ገንዘብ ፡ ለመቀበል ፡ አይችልም ።

ምዕራፍ ፡ ፮ ።

ስለ ፡ ዕቃዎች ፡ ግቅረብ ፡ ውል ።

ቍ ፡ ፫፻፱፻፯፯ ። ስለ ፡ ውል፡አፈጻጸም ።

(፩) ዕቃ ፡ አቅራቢው ፡ ስለ ፡ ውሉ ፡ አፈጻጸም ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ለማድረግ ፡ ምርጫና ፡ ቅድሚያ ፡ አለው ።

(፪) ዕቃ ፡ አቅራቢው ፡ ያሉበትን ፡ ግዴታዎች ፡ ለመፈጸም ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን፡ ዕቃዎች ፡ ከሚፈቅዳቸው ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ ለመግዛት ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፻፻፯ ። ስለ ፡ አደጋ ።

(፩) ዕቃውን ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ እስኪረከበው ፡ በመካከሉ ፡ ባንድ፡ ከዐቅም ፡ በላይ ፡ በሆነ ፡ ከፍተኛ ፡ ኀይል ፡ ምክንያት ፡ በዕቃው ፡ ላይ ፡ ለሚደ ርስበት ፡ አደጋ ፡ ኪሣራውን ፡ የሚችለው ፡ ራሱ ፡ አቅራቢው ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ የቀረቡለትን ፡ ዕቃዎች ፡ ተቀብሎና ፡ በዕቃ ፡ ማከማቻ ፡ ቤቱ ፡ ካስቀመጠበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ ዕቃዎቹን ፡ ለመረከብ ፡ ወይም ፡ ተመላሽ ፡ ለማድረግ ፡ አንድ ፡ የመጨረሻ ፡ ውሳኔ ፡ እተሰጠበት፡ ቀን፡ ድረስ ፡ የዕቃ ፡ አደራ ፡ ከታችች ፡ እንዳለባቸው ፡ ኀላፊነት ፡ ይኖርበታል ።

ቍ ፡ ፫፻፻፻፬ ። ስለ ፡ ዕቃዎች ፡ ርክክብ ።

የዕቃዎች ፡ ርክክብ ፡ በውሉ ፡ ውስጥ ፡ በተመለከተው ፡ አኳኋንና ፡ በተወሰነ ውም ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የሚፈጸም ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻ ። የርክክቡን ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍ ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ የቀረቡለትን ፡ ዕቃዎች ፡ የተበላሹ ፡ ከሆኑ ፡ የርክክቡን ፡ ጊዜ ፡ ለማስተላለፍ ፡ ይችላል ።

(፪) እንደዚህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ላቅራቢው ፡ ስለ ፡ ተበላሹት ፡ ዕቃዎች ፡ የሚያሻሽልበትን ፡ ጊዜ ፡ ልክ ፡ ወስኖ ፡ ያስታውቀዋል ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፩ ። ዋጋ ፡ ስለሌላቸው ፡ ዕቃዎች ።

የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ በትክክል ፡ እንደ ፡ ተስማማበት ፡ ዐይነት ፡ ያልሆ ኑትን ፡ ዕቃዎች ፡ የኀህም ፡ ጕድለታቸው ፡ ለመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ የሚቀርቡትን ፡ ዕቃ ዎች ፡ ጥቅም ፡ የሚያጠፋና ፡ አቅራቢውም ፡ በተፈለገበት ፡ ጊዜ ፡ ይህንን ፡ ጕድለት፡ ለማሻሻል ፡ ያልቻለ ፡ ወይም ፡ ያልፈለገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሊቀበላቸው ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፪ ። ስለ ፡ ዕቃዎች ፡ ምርምራ ፡ ኪሣራ ።

(፩) በአቅራቢው ፡ ቤት ፡ የሚደረገው ፡ የዕቃዎች ፡ ምርመራ ፡ በአቅራቢው ፡ ኪሣራ ፡ ነው ። የቀረው ፡ ግን፡ በአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ኪሣራ ፡ ነው ።

(፪) አቅራቢውም ፡ በምርመራዎቹ ፡ ጊዜ ፡ በቦታው ፡ ላይ ፡ የመገኘት ፡ መብት ፡ አለው ።

(፫) ስለ ፡ ምርመራው ፡ አፈጻጸም ፡ የተወሰነውን ፡ ጊዜ ፡ ለአቅራቢው ፡ እንዲነግ ረው ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ። አሳቡንም ፡ ይሰጥ ፡ ዘንድ ፡ ይፈቀድለታል ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፫ ። ስለ ፡ አቅራቢው ፡ ኀላፊነት ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ያደረገው ፡ የመጠባበቅ ፡ ተግባር ፡ ያቅራቢ ውን ፡ ሙሉ ፡ ኀላፊነት ፡ አይቀንስለትም ።

(፪) እንዲሁም ፡ የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ዕቃዎቹን ፡ በተረከበበት ፡ ጊዜ ። ተበላሽተው ፡ የተገኙትን ፡ ዕቃዎች ፡ ሳይቀበል ፡ ወይም ፡ በተወሰነው ፡ የመ ድንነት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የተበላሹትን ፡ ለማሳደስ ፡ ያለውን ፡ መብት ፡ ሊያስ ቀርበት ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፩ ። በሌለበት ፡ ማስፈጸም ።

(፩) በዕቃ ፡ ማቅረብ ፡ ውል ፡ አቅራቢው ፡ በፍጥነት ፡ እንዲያቀርብ ፡ የታዘዘውን ፡ ሳያቀርብ ፡ በመቅረቱ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ የዕቃ ፡ ማቅረብ ፡ ውል ፡ የተሰረዘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሌለበት ፡ ለማስፈጸም ፡ ማስደረግ ፡ ይቻላል ።

(፪) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ሳያቀርብ ፡ በቀረው ፡ ዕቃ ፡ አቅራቢ ፡ ተተ ክቶ ፡ ዕቃዎቹን ፡ ከሌላ ፡ አቅራቢ ፡ ዘንድ ፡ ገዝቶ ፡ ወይም ፡ በራሱ ፡ ፋብሪካ ፡ አሠርቶ ፡ ያቀርባል ።

(፫) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱም ፡ ውሉን ፡ ሳይፈጽም ፡ ከቀረው ፡ አቅራቢ ፡ ላይ ፡ ኪሣራ ፡ ለመከፈል ፡ መብት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፪ ። ለዳኞች ፡ አቤቱታ ፡ ስለ ፡ ማቅረብ ።

(፩) የአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ የዕቃ ፡ አቅራቢነት ፡ ውል ፡ ተዋዋይ ፡ የሆነው ፡ የሚገባውን ፡ ግዴታ ፡ እንዲፈጽም ፡ ያደረገውን ፡ የማስገደጃ ፡ ወይም ፡ የውል ፡ ማፍረስ ፡ ውሳኔ ፡ ቅጣት ፡ ዳኞች ፡ ሊሽሩት ፡ አይችሉም ።

(፪) ዳኞች ፡ ማድረግ ፡ የሚችሉት ፡ ውሎቹን ፡ በመመርመር ፡ ይህ ፡ ውሳኔ ፡ (ቅጣት) ፡ አላገባብ ፡ ተደርጎ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አቅራቢው ፡ ኪሣራ ፡ የሚያገኝበት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ መሆኑን ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፫) ከዚህም ፡ ቀጥሎ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከተው ፡ ድንጋጌ ፡ የተጠበቀ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፫ ። ለአስተዳደሩ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ አስቀድሞ ፡ አቤቱታ ፡ ስለ ፡ ማቅረብ ።

(፩) ተዋዋዩ ፡ ይህን ፡ ተቀዳሚ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ እንዲከተል ፡ ውሉ ፡ በሚያስገ ደድው ፡ መጠን ፡ አስቀድሞ ፡ አቤቱታውን ፡ ለአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ማቅረብ ፡ አለበት ።

(፪) ይህን ፡ ግዴታ ፡ የሆነውን ፡ ለመሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ የሚቀርበውን ፡ አቤቱታ ፡ ሳያ ስቀድም ፡ ለዳኛ ፡ የሚያቀርበው ፡ አቤቱታ ፡ ተቀባይነት ፡ ሊያገኝ ፡ አይችልም ።

(፫) ውሉ ፡ ለአስተዳደር ፡ መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ስለሚቀርበው ፡ አቤቱታ ፡ ጊዜ ፡ ወሰኖ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ተዋዋዩም ፡ ይኸንኑ ፡ የተወሰነውን ፡ ጊዜ ፡ አሳልፎ ፡ አቅርቦ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ጊዜው ፡ በመተላለፉ ፡ አቤቱታው ፡ የማይቀበሉት ፡ ይሆ ናል ። ለዳኛም ፡ የሚቀርበው ፡ አቤቱታ ፡ ተቀባይነትን ፡ ሊያገኝ ፡ አይችልም ።

አንቀጽ ፡ ኻያ ።

ስለ ፡ ግልግልና ፡ ስለ ፡ ስምምነት ፡ የሚደረግ ፡ ውል ።

ምዕራፍ ፡ ፭ ።

ስለ ፡ ግልግል ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ስለ ፡ ግልግል ፡ በጠቅላላው ።

ቍ ፡ ፫፯፻፱፯ ፡ ትርጓሜ ።

ግልግል ፡ ማለት ፡ ተዋዋይ ፡ ወገኖች ፤ አንዱ ፡ ላንዱ ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ትቶ ፡ ወይም ፡ ሰጥቶ ፡ የተጀመረውን ፡ ክርክር ፡ የሚያቆሙበት ፡ ወይም ፡ የሚፈጠረውን ፡ ክርክር ፡ አስቀድመው ፡ የሚያስቀሩበት ፡ አንድ ፡ ውል ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፯፻፱፱ ። (፩) የፎርሙ ፡ ግዴታ ።

(፩) ግልግል ፡ በመብት ፡ ምክንያት ፡ የሚያገኙዋቸውን ፡ ነገሮች ፡ የመፍጠር ፡ የመለዋወጥ ፡ ወይም ፡ የማስቀረት ፡ ውጤት ፡ ሊኖረው ፡ ይችላል ።

(፪) የነዚህንም ፡ ግንኙነቶች ፡ ያለ ፡ ዋጋ ፡ ለመፍጠር ፡ ለመለዋወጥ ፡ ወይም ፡ ለማስቀረት ፡ በሕግ ፡ የተደነገጉት ፡ የፎርም ፡ ግዴታዎች ፡ መጠበቅ ፡ አለ ባቸው ።

ቍ ፡ ፫፯፻፲፬ ፡ አተረጓጐም ። (፩) መሠረቱ ።

ስለ ፡ መብት ፡ መተው ፡ የሚደረጉ ፡ የግልግል ፡ ቃሎች ፡ በጠባብ ፡ አኳኋን ፡ መተርጐም ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፫፯፻፲፩ ፡ (፪) አፈጻጸም ።

(፩) ከተዋዋዮቹ ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ የክስና ፡ የይገባኛል ፡ ባይነቱን ፡ መብቶች ፡ ሁሉ ፡ የተወ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግልግሉ ፡ የሚያስቀራቸው ፡ ከግልግል ፡ ለመግባት ፡ ምክንያት ፡ የነበሩትን ፡ የክስ ፡ መብቶችና ፡ የይገባኛል ፡ ባይነቱን ፡ መብቶች ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) በራሱ ፡ በነበረው ፡ ባንድ ፡ መብት ፡ ላይ ፡ መገላገሉ ፡ ከሌላ ፡ ከአንድ ፡ ሰው ፡ ይሽነኑ ፡ የመሰለ ፡ መብት ፡ ያገኘ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አዲስ ፡ የተገኘው ፡ መብት ፡ ካለፈው ፡ ግልግል ፡ ጋራ ፡ የተሳሰረ ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፫፯፻፲፪ ። ግልግሉ ፡ የሚጸናበት ።

ከባለጉዳዮቹ ፡ ባንዱ ፡ የተደረገ ፡ ግልግል ፡ ሌሎቹን ፡ ባለጉዳዮች ፡ አያስገድ ድም ፡ እነርሱም ፡ መቃወሚያ ፡ ሊያደርጉት ፡ አይችሉም ።

BACK

ቍ ፡ ፫፻፫፻፲፪ ። የመብት ፡ ስሕተት ።

(፩) ግልግል ፡ በተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ መካከል ፡ ይግባኝ ፡ ሳይኖረው ፡ መጨረሻ ፡ ሆኖ ፡ እንደ ፡ ተፈረደ ፡ ፍርድ ፡ ሥልጣን ፡ አለው ።

(፪) ግልግል ፡ ያደረጉበትን ፡ መብቶች ፡ በመመልከት ፡ በተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ወይም ፡ ከነርሱ ፡ ባንዱ ፡ በተደረገው ፡ ስሕተት ፡ ምክንያት ፡ ግልግል ፡ ሊነካ ፡ አይቻልም ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፲፫ ። ዋነኛ ፡ ስሕተት ።

(፩) ፍርስ ፡ ወይም ፡ ሐሰተኛ ፡ የሆኑ ፡ ሰነዶች ።

(፩) ከስሕተት ፡ የተነሣ ፡ ግልግልን ፡ ለማፍረስ ፡ የሚቻለው ፤ ለመፈጸም ፡ ግዴታ ፡ የገቡበት ፡ ሰነድ ፡ ራሱ ፡ ፍርስ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

(፪) እንዲሁም ፡ የተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ወይም ፡ ከነርሱ ፡ ያንዱ ፡ ፈቃድ ፡ የተገኘው ፡ ሐሰተኛነቱ ፡ በታወቀ ፡ ባንድ ፡ ሰነድ ፡ መሠረት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግልግሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ይቻላል ።

(፫) በውሉ ፡ ጊዜ ፡ ተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ሰነዱ ፡ ፈራሽ ፡ ወይም ፡ ሐሰተኛ ፡ ለመሆን ፡ መቻሉን ፡ አስበው ፡ የተገላገሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሁለቱም ፡ ጊዜ ፡ ግልግሉ ፡ እንደ ፡ ጸና ፡ ይቀራል ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፲፬ ። (፪) ያልታወቀ ፡ ፍርድ ።

(፩) ተዋዋዮቹ ፡ ወይም ፡ ከነርሱ ፡ አንዱ ፡ ሳያውቁት ፡ ከግልግሉ ፡ በፊት ፡ መጨረሻ ፡ በሆነ ፡ በፍርድ ፡ ጕዳዩ ፡ አልቆ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግልግሉን ፡ ለማፍረስ ፡ ይቻላል ።

(፪) በተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ወይም ፡ ከነርሱ ፡ ባንዱ ፡ ያልታወቀው ፡ ፍርድ ፡ በደንበኛው ፡ ይግባኝ ፡ መንገድ ፡ ለመቅረብ ፡ የሚቻል ፡ ሲሆን ፡ ግልግሉ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ሆኖ ፡ ይቈያል ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፲፭ ። (፫) ጠቅላላ ፡ ስምምነትን ፡ የሚያስከትል ፡ ግልግል ።

(፩) ተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ አንድነት ፡ በሚኖሩዋቸው ፡ ነገሮች ፡ ሁሉ ፡ ላይ ፡ በጠቅላላው ፡ የተገላገሉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ለተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ወይም ፡ ላንዱ ፡ ግልግሉ ፡ በሚፈጸምበት ፡ ጊዜ ፡ ያልታወቁ ፡ ሰነዶች ፡ በመጨረሻው ፡ የተገለጹ ፡ በመሆናቸው ፡ ምክንያት ፡ ግልግሉ ፡ ፍርስ ፡ ለመሆን ፡ አይችልም ።

(፪) ነገር ፡ ግን ፡ ውሉ ፡ በሚፈጸምበት ፡ ጊዜ ፡ የተባሉት ፡ ሰነዶች ፡ ከተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ባንዱ ፡ ወገን ፡ ሳይገለጹ ፡ ቀርተው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ግልግሉ ፡ ፍርስ ፡ ለመሆን ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፲፮ ። ሕገ ፡ ወጥ ፡ የሆነ ፡ ግብ ።

ግልግሉ ፡ ለሕግ ፡ ወይም ፡ ለመልካም ፡ ተግባር ፡ ተቃራኒ ፡ ከሆነ ፤ ከአንድ ፡ ውል ፡ ጋራ ፡ ግንኙነት ፡ ያለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ፍርስ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፲፮ ። በሁለቱ ፡ ወገኖች፡ መስጠት ፡ የሚገባው ፡ መድን ።

(፩) በግልግል ፡ ስምምነት ፡ ውስጥ ፡ አንደኛው ፡ ወገን ፡ በሚያደርገው ፡ የመ ብት ፡ መተው ፤ ግልግሉ ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ፡ መብት ፡ መኖሩን ፡ መግለጽ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

(፪) ስለ ፡ ሆነም ፡ የተተወውን ፡ መብት ፡ ለማስተላለፍ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑት ፡ የች ሎታና ፡ የፎርም ፡ ግዴታዎች ፡ ሊጠበቁ ፡ ይገባቸዋል ።

(፫) ግልግሉን ፡ ያደረጉት ፡ ወገኖች ፡ ለራሳቸው ፡ ሥራና ፡ በግልጽ ፡ በው ላቸው ፡ ለተጻፈው ፡ ጉዳይ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ለነዚሁ ፡ መብቶች ፡ አንዱ ፡ ላንዱ ፡ መድን ፡ መሆን ፡ የለበትም ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ዕርቅ ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፲፯ ። አስታራቂ ፡ ስለ ፡ መምረጥ ።

(፩) ተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ላንድ ፡ ሦስተኛ ፡ ሰው ፡ እንዲያስታርቃቸውና ፡ ቢቻ ልም ፡ በመካከ ላቸው ፡ አንድ ፡ ግልግል ፡ እንዲያደርግላቸው ፡ ሥልጣን ፡ ሊሰ ጡት ፡ ይችላሉ ።

(፪) በተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ጥያቄ ፡ አስታራቂው ፡ ባንድ ፡ ድርጅት ፡ ወይም ፡ ባንድ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገን ፡ ሊመረጥ ፡ ይቻላል ።

(፫) አስታራቂ ፡ ሆኖ ፡ የተመረጠው ፡ ሰው ፡ ይሽንን ፡ ሥራ ፡ ለመቀበል ፡ ወይም ፡ ላለመቀበል ፡ ነጻነት ፡ አለው ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፲፰ ። የተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ግዴታዎች ።

(፩) ተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ለሥራው ፡ አፈጻጸም ፡ የሚሆኑትን ፡ መረጃዎች ፡ ለአስ ታራቂው ፡ ማቅረብ ፡ አለባቸው ።

(፪) የአስታራቂውን ፡ ሥራ ፡ የማይቻል ፡ ወይም ፡ በጣም ፡ አስቸጋሪ ፡ ከሚያደ ርገው ፡ ሥራ ፡ መራቅ ፡(መወገድ) ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፲፱ ። የአስታራቂው ፡ ግዴታዎች ።

(፩) አስታራቂው ፡ የመጨረሻ ፡ ውሳኔዎቹን ፡ ከመግለጹ ፡ በፊት ፡ ለተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ አስተያየታቸውን ፡ በሙሉ ፡ እንዲያቀርቡ ፡ መፍቀድ ፡ አለበት ።

(፪) አስታራቂው ፡ የግልግል ፡ ቃሎችን ፡ ይጽፋል ፡ ወይም ፡ ለመግላገል ፡ ካልቻለ ፡ ዕርቅ ፡ ስላለመደረጉ ፡ አንድ ፡ ፕሮሴቪርባል ፡ ያዘጋጃል ።

(፫) እነዚህንም ፡ ጽሑፎች ፡ ለተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ይሰጣል ።

BACK

ቍ ፡ ፫፻፫፻፸፭ ። የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

(፩) አስታራቂው ፡ በውል ፡ በተመለከተው ፡ የተወሰነ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ ጊዜው ፡ ያልተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከተመረጠበት ፡ ቀን ፡ አንሥቶ ፡ በስድስት ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ተግባሩን ፡ መፈጸም ፡ አለበት ።

(፪) በዚሁ ፡ ጊዜ ፡ ተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ የመብቶቻቸውን ፡ የጥበቃ ፡ ተግባሮች ፡ ለመፈጸም ፡ ይችላሉ ።

(፫) አስታራቂው ፡ ዕርቅ ፡ ስላለመደረጉ ፡ አንድ ፡ ፕሮሴቪርባል ፡ ካላዘጋጀ ፡ በቀር ፡ ተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ይህ ፡ ጊዜ ፡ ከማለቁ ፡ በፊት ፡ ስለ ፡ ክርክራቸው ፡ በዳኞች ፡ ፊት ፡ ለመቅረብ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፸፮ ። የአስታራቂው ፡ ሥልጣን ።

(፩) የአስታራቂው ፡ ሥልጣን ፡ ጠባብ ፡ በመሆን ፡ መተርጐም ፡ አለበት ።

(፪) ተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ አስታራቂው ፡ ያደረጋቸውን ፡ የግልግል ፡ ቃሎች ፡ ለማረጋገጥ ፡ በጽሑፍ ፡ በግልጽ ፡ ግዴታ ፡ ካልገቡ ፡ ሊገደዱ ፡ አይችሉም ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፸፯ ። የአስታራቂው ፡ ወጪዎችና ፡ የድካም ፡ ዋጋዎች ።

(፩) አስታራቂው ፡ ለሥራው ፡ አፈጻጸም ፡ በሚገባ ፡ ሁኔታ ፡ ያደረጋቸውን ፡ ወጪዎች ፡ ተመላሽ ፡ እንዲደረጉለት ፡ ለመጠየቅ ፡ መብት ፡ አለው ።

ተቃራኒ ፡ የሚሆን ፡ ግልጽ ፡ ስምምነት ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ አስታራቂው ፡ የሥራ ፡ ዋጋ ፡ ለማግኘት ፡ መብት ፡ የለውም ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፸፰ ። የግልግል ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚ ፡ ስለ ፡ መሆናቸው ።

በአስታራቂው ፡ አማካይነት ፡ ግልግል ፡ በተፈጸመ ፡ ጊዜ ፡ ለቀሪው ፡ አሠራር ፡ ሁሉ ፡ ባለፈው ፡ ክፍል ፡ የተደነገጉት ፡ ውሳኔዎች ፡ ይጸናሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

በዘመድ ፡ ዳኛ ፡ የመጨረስ ፡ ስምምነት ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፸፱ ። ትርጓሜ ።

(፩) የግልግል ፡ ስምምነት ፡ ማለት ፡ ተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ያንድ ፡ ክርክርን ፡ ውሳኔ ፡ ለአንድ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ለሆነው ፡ ለአንድ ፡ ሦስተኛ ፡ ሰው ፡ አቅርበው ፡ የዘመድ ፡ ዳኛው ፡ ውል ፡ በሕግ ፡ አግባብ ፡ መሠረት ፡ ይኸንኑ ፡ ክርክር ፡ ለመቍረጥ ፡ የሚያደርገው ፡ ውል ፡ ነው ።

(፪) የዘመድ ፡ ዳኛው ፡ በሕግ ፡ በኩል ፡ ነጥሩ ፡ የሚያስከትለውን ፡ ውጤት ፡ ሳይወስን ፡ አንድ ፡ የተለየ ፡ ጕዳይ ፡ ብቻ ፡ እንዲያረጋግጥ ፡ ሊመረጥ ፡ ይችላል፥

BACK

ቍ ፣ ፫፶፫፻፭ ። ችሎታና ፣ ፎርም ፣ (፩) መሠረቱ ።

(፩) መብትን ፣ ያለ ፣ ዋጋ ፣ ለመስጠት ፣ ስለ ፣ መቻል ፣ የሚያስፈልገው ፣ ችሎታ ፣ በዚሁ ፣ መብት ፣ የተነሣውን ፣ ክርክር ፣ በዘመድ ፣ ዳኛ ፣ ለመጨረስ ፣ ለሚ ደረገውም ፣ ውል ፣ አስፈላጊ ፣ ነው ።

(፪) በዘመድ ፣ ዳኛ ፣ ለመጨረስ ፣ የሚደረገው ፣ ስምምነት ፣ በሕግ ፣ ይህንኑ ፣ መብት ፣ ያለ ፣ ዋጋ ፣ ለመስጠት ፣ አስፈላጊ ፣ በሆነው ፣ ፎርም ፣ ዐይነት ፣ መፈጸም ፣ አለበት ።

ቍ ፣ ፫፶፫፻፮ ። (፪) የተጠበቀ ፣ ሁኔታ ።

(፩) ከዚህ ፣ በላይ ፣ ያለው ፣ ቍጥር ፣ ድንጋጌዎች ፣ ይህ ፣ ሕግ ፣ ወደ ፣ ሽምግልና ፣ ዳኝነት ፣ እንዲቀርብ ፣ በግልጽ ፣ ባዘዘው ፣ ጕዳይ ፣ ተፈጻሚ ፣ አይሆኑም ።

(፪) ለእንደዚህ ፣ ያለው ፣ ጕዳይ ፣ በሽምግልና ፣ ዳኝነት ፣ የመጨረሱን ፣ ስምምነት ፣ አካል ፣ መጠን ፣ ባላደረሰው ፣ ወይም ፣ በተከለከለው ፣ ሰው ፣ ስም ፣ ሞግዚቱ ፣ ሊፈጽም ፣ ይችላል ።

(፫) በሽምግልና ፣ ዳኝነት ፣ ለመጨረስ ፣ የሚደረገው ፣ ስምምነት ፣ ማናቸውንም ፣ ፎርም ፣ መከተል ፣ የለበትም ።

ቍ ፣ ፫፶፫፻፯ ። የደረሰና ፣ ያልደረሰ ፣ ክርክር ፣ በዘመድ ፣ ዳኛ ፣ ለመጨረስ ፣ ስለሚደረግ ፣ ስምምነት ።

(፩) ለዘመድ ፣ ዳኛ ፣ የቀረበው ፣ ክርክር ፣ ቀድሞውኑ ፣ የነበረ ፣ ክርክር ፣ መሆን ፣ ይችላል ።

(፪) እንዲሁም ፣ አንድ ፣ ውል ፣ በሚደረግበት ፣ ጊዜ ፣ ተዋዋይ ፣ ወገኖች ፣ በአጋጣሚ ፣ በዚህ ፣ ውል ፣ ለመነሣት ፣ የሚችለውን ፣ ክርክር ፣ ለዘመድ ፣ ዳኛ ፣ ለማቅረብ ፣ ይችላሉ ።

(፫) ወደፊት ፣ የሚነሡትን ፣ ክርክሮች ፣ ለዘመድ ፣ ዳኛ ፣ ለማቅረብ ፣ ሲባል ፣ የሚደረገው ፣ ስምምነት ፣ ዋጋ ፣ ያለው ፣ የሚሆነው ፣ ስምምነቱ ፣ በአንድ ፣ ውል ፣ ወይም ፣ በተለየ ፣ በመብት ፣ ገዥነት ፣ ላይ ፣ የሆነ ፣ እንደ ፣ ሆነ ፣ ነው ።

ቍ ፣ ፫፶፫፻፰ ። አተረጓጐም ።

የዘመድ ፣ ዳኛ ፣ ሥልጣንን ፣ የሚመለከቱ ፣ የዘመድ ፣ ዳኛ ፣ ስምምነት ፣ ቃሎች ፣ በጠባቡ ፣ መተርጐም ፣ አለባቸው ።

ቍ ፣ ፫፶፫፻፱ ። የተሰጠው ፣ ሥልጣን ፣ ስላለው ፣ ሥልጣን ።

(፩) የዘመድ ፣ ዳኛው ፣ ስምምነት ፣ የዚሁ ፣ ስምምነት ፣ አተረጓጐም ፣ ያነሣሣውን ፣ ችግር ፣ በሥልጣኑ ፣ እንዲወሰን ፣ ለዘመድ ፣ ዳኛው ፣ ሊፈቅድለት ፣ ይችላል ።

(፪) በተለይም ፣ የራሱን ፣ ሥልጣን ፣ የሚመለከቱትን ፣ ክርክሮች ፣ በሥልጣኑ ፣ እንዲወሰን ፣ ለዘመድ ፣ ዳኛው ፣ ሊፈቅድለት ፣ ይችላል ።

BACK

(ሸ) የዘመድ ፡ ዳኛው ፡ በማናቸውም ፡ ሁኔታ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ስምምነት ፡ ዋጋ፡ ያለው ፡ ወይም ፡ የሌለው ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ በሥልጣኑ ፡ ሊወስን ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፯፭ ። የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ስለ ፡ መምረጥ።፩/ በተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ስለ ፡መመረጥ ።

(፩) የዘመድ ፡ ዳኛው ፡ በዘመድ ፡ ዳኛው ፡ ስምምነት ፡ ውስጥ ፡ ሆኖ ፡ ወይም ፡ ከዚሁ ፡ ስምምነት ፡ በኋላ ፡ መመረጥ ፡ ይችላል ።

(፪) ስምምነቱም ፡ አንድ ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ የዘመድ ፡ ዳኞችን ፡ የሚኖሩ ፡ መሆ ናቸውን ፡ አስቀድሞ ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ።

(፫) የዘመድ ፡ ዳኞች ፡ ስንት ፡ እንደሚሆኑ ፡ ወይም ፡እንዴት ፡ እንደሚመረጡ ፡ ስምምነቱ ፡ ያላመለከተ ፡እንደ ፡ሆነ ፡እያንዳንዱ ፡ ወገን ፡ አንድ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ይመርጣል ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፯፮ ። (፪) በዘመድ ፡ ዳኞች ፡ ወይም ፡ በዳኞች ፡ ስለ ፡ መመረጥ ።

(፩) ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ የዘመድ ፡ ዳኞች ፡ ብዛት ፡ በጥንድ ፡ የሚቈጠሩ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በሥራው ፡ ከመግባት ፡ በፊት ፡ አንድ ፡ ሌላ ፡ የዘመድ፡ ዳኛ ፡ ይመርጣሉ ። ይኸውም ፡ የተመረጠው ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ለዘመድ ፡ ዳኝ ነቱ ፡ ሰብሳቢ ፡ ይሆናል ።

(፪) ብዛታቸው ፡ በጥንድ ፡ የማይቈጠሩ ፡ የሆኑ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዘመድ፡ ዳኞቹ ፡ ከመካከላቸው ፡ ለዘመድ ፡ ዳኝነቱ ፡ ሰብሳቢ ፡ የሚሆነውን ፡ ይመርጣሉ ።

(፫) በዘመድ ፡ ዳኞቹ ፡ መካከል ፡ ስምምነት ፡ የሌለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከተዋዋይ ፡ ወገ ኖች ፡ አንዱ ፡ በሚያቀርበው ፡ ጥያቄ ፡ እነዚህ ፡ ምርጫዎች ፡ በዳኞች ፡ የሚደ ረጉ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፯፫ ። (፫) የምርጫው ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ።

(፩) አስፈላጊ ፡ ሲሆን ፡ የዘመድ ፡ ዳኛውን ፡ ስምምነት ፡ የሚጠይቀው ፡ ወገን ፡ የሚያነጣው ፡ ክርክር ፡ ገልጦ ፡ አንድ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ይመርጣል ።

(፪) እንዲህም ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ላንደኛው ፡ ወገን ፡ ወይም ፡ በዘመድ ፡ ዳኝነት ፡ ስም ምነት ፡ መሠረት ፡ የዘመድ ፡ ዳኛውን ፡ እንዲመርጥ ፡ ለተደረገው ፡ ሰው ፡ ማስታወቂያ ፡ ይሰጣል ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፯፬ ። (፬) የተወሰነ ፡ ጊዜ ።

(፩) አንደኛው ፡ ወገን ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ እንዲመርጥ ፡ የተጠየ ቀው ፡ ሰው ፡ በሙሉ ፡ በሙላት ፡ ቀን ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ያልመረጠ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዳኞች ፡ ይህን ፡ የዘመድ ፡ ዳኛውን ፡ ይመርጣሉ ።

(፪) ጊዜው ፡ መቁጠር ፡ የሚጀምረው ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ባለው ፡ ቍጥር ፡ የተመለከተው ፡ ማስታወቂያ ፡ ከደረሰበት ፡ አንሥቶ ፡ ነው ።

(፫) የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ስምምነት ፡ እነዚህን ፡ ደንቦች ፡ ለመለዋወጥ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፻፲፫፻፸፭ ። (፩) የተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ትክክለኛነት ።

የዘመድ ፡ ዳኛው ፡ ስምምነት ፡ የዘመድ ፡ ዳኞች ፡ ስለ ፡ መምረጥ ፡ በሚመለከተው ፡ ጉዳይ ፡ ከተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ላንዱ ፡ ልዩ ፡ የሆነ ፡ አንድ ፡ የበለጠ ፡ የመብት ፡ ሁኔታ ፡ የፈቀደለት ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ አይሆንም ።

ቍ ፡ ፻፲፫፻፸፮ ። ስለ ፡ አንድ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ መቅረት ፡ (፩) መተካት ።

(፩) አንድ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ሆኖ ፡ መመረጡን ፡ አልፈልግም ፡ ያለ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ የሞተ ፡ ወይም ፡ ችሎታ ፡ ያጣ ፡ ወይም ፡ ስንብት ፡ የጠየቀ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባሉት ፡ ቍጥሮች ፡ መሠረት ፡ እርሱ ፡ እንደ ፡ ተመረጠው ፡ ዐይነት ፡ በርሱ ፡ ምትክ ፡ ሌላ ፡ ይመረጣል ።

(፪) የዘመድ ፡ ዳኛው ፡ የተሻረ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አዲሱን ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ዳኞች ፡ ይመርጣሉ ።

(፫) የዚህ ፡ ቍጥር ፡ ውሳኔዎች ፡ በተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ስምምነት ፡ ሊለዋወጡ ፡ ይችላል ።

ቍ ፡ ፻፲፫፻፸፯ ። (፪) የስምምነቱ ፡ ቀሪነት ።

(፩) የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ዘመድ ፡ ዳኛው ፡ ስሙ ፡ ተጠርቶ ፡ በዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ስምምነት ውስጥ ፡ የተመረጠ ፡ ሆኖና ፡ ተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ በርሱ ፡ ምትክ ፡ ለግደረግ ፡ ያልተስማሙ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ስምምነት ፡ ቀሪ ፡ ይሆናል ።

(፪) ቢሆንም ፡ ወደፊት ፡ ለሚደርስ ፡ ክርክር ፡ ይኸውም ፡ ክርክር ፡ በደረሰ ፡ ጊዜ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛውን ፡ መሰናክል ፡ የሆነው ፡ ነገር ፡ ቀርቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛው ፡ ስምምነት ፡ የሚረጋ ፡ ይሆናል ።

(፫) የዚህ ፡ ቍጥር ፡ ውሳኔዎች ፡ በሁለቱ ፡ ወገኖች ፡ ስምምነት ፡ ለመለዋወጥ ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፻፲፫፻፸፰ ። ከተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ያንዱ ፡ መሞት ።

ተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ በሌላ ፡ ሁኔታ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ካላገቡ ፡ በቀር ፡ ያንደኛው ፡ ወገን ፡ መሞት ፡ የመረጡትን ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ተግባር ፡ አያስቀረውም ።

ቍ ፡ ፻፲፫፻፸፱ ። የገላጋዩ ፡ ተግባር ።

(፩) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ሁሉ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ሆኖ ፡ ለመመረጥ ፡ ይችላል ።

(፪) የዘመድ ፡ ዳኛው ፡ ዜግነት ፡ ለመመረጥ ፡ ከግምት ፡ አይገባም ።

BACK

(፫) ለዘመድ ፡ ዳኝነት ፡ የተመረጠው ፡ ሰው ፡ ይህን ፡ ሥራ ፡ ለመቀበል ፡ ወይም ፡ ላለመቀበል ፡ ነጻ ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፹፫፻፯ ። የዘመድ ፡ ዳኛውን ፡ ስለ ፡ ማስወገድ ፡(፩)፡ምክንያቶች ።

(፩) አንድ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ አካለ ፡ መጠን፡ያልደረሰ፡እንደ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ በርሱ ፡ ላይ ፡ በደረሰበት ፡ በአንድ ፡ ቅጣት ፡ ምክንያትም ፡ ቢሆን ፤ ወይም ፡ ክፉና ፡ ደጉን ፡ መለየት ፡ ባለመቻሉ ፡ በበሽታ ፤ በመጥፋት ፤ ወይም ፡ በማናቸውም ፡ ሌላ ፡ ምክንያት ፡ ተግቢ ፡ በሆነ ፡ የተወሰነ ፡ ቀን ፡ ውስጥም ፡ ቢሆን ፡ ወይም ፡ በሚያስደስት ፡ ሁኔታ ፡ ተግባሩን ፡ ለመፈጸም ፡ የማይችል ፡ ሲሆን ፡ ለማስወገድ ፡ ይቻላል ።

(፪) በተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ ስምምነት ፡ ወይም ፡ ባንድ ፡ ሥስተኛ ፡ ወገን ፡ የተመረጠው ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ባለማዳላቱ ፡ ወይም ፡ በነጻነቱ ፡ ላይ ፡ ጥርጣሬን ፡ ለማስገባት ፡ የሚችል ፡ አንዳንድ ፡ አካባቢ ፡ ምክንያት ፡ ካለ ፡ ሊወገድ ፡ ይችላል ።

(፫) በዘመድ ፡ ዳኝነት ፡ ሰብሳቢ ፡ የሆነውም ፡ ሰው ፡ ይኸንኑ ፡ በመሰለ ፡ ምክንያት ፡ ሊወገድ ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፫፹፫፻፰ ። (፪) ጥያቄን ፡ ስላለመቀበል ።

ተቃራኒ ፡ የውል ፡ ቃል ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ ራሱ ፡ የመረጠውን ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ከዚህ ፡ ምርጫ ፡ በኋላ ፡ ለደረሰው ፡ ምክንያት ፡ ወይም ፡ ይህ ፡ ምርጫ ፡ ከሆነ ፡ በኋላ ፡ ምክንያቱን ፡ ማወቁን ፡ ካላረጋገጠ ፡ ሊያስገድደው ፡ አይችልም ።

ቍ ፡ ፫፹፫፻፱ ። (፫) ሥነ ፡ ሥርዐት ።

(፩) የማስወገዱ ፡ ጥያቄ ፡ መቅረብ ፤ ለዘመድ ፡ ዳኝነት ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ለሆኑት ፡ ውሳኔያቸውን ፡ ከመስጠታቸው ፡ በፊትና ፡ ጥያቄውንም ፡ የሚያቀርበው ፡ ወገን ፡ ምክንያቱን ፡ እንዳወቀው ፡ ወዲያውኑ ፡ መሆን ፡ አለበት ።

(፪) ተዋዋይ ፡ ወገኖች ፡ የመወገዱ ፡ ጥያቄ ፡ ለሌላ ፡ ባለሥልጣን ፡ ይቀርባል ፡ ብለው ፡ መስማማት ፡ ይችላሉ ።

(፫) የቀረበውን ፡ የመወገድ ፡ ጥያቄ ፡ አንቀበልም ፡ ተብሎ ፡ የተወሰነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ይህኑ ፡ ውሳኔ ፡ እስከ ፡ ዐሥር ፡ ቀን ፡ በዳኞች ፡ ላይ ፡ ለመቃወም ፡ ይቻላል ።

ቍ ፡ ፫፻፲፩፻፫ ። የዘመድ ፡ ዳኛውን ፡ ስለ ፡ መሻር ።

አንድ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ሥራውን ፡ ተቀብሎ ፡ ከመፈጸም ፡ በግይገባ ፡ የዘገየ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በተዋዋዮቹ ፡ ስምምነት ፡ የተመረጠው ፡ ባለሥልጣን ፡ ወይም ፡ በዚሁ ፡ ስምምነት ፡ አላደረጉ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ከተዋዋዮቹ ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ ባቀረ በው ፡ ጥያቄ ፡ ዳኞች ፡ የዘመድ ፡ ዳኛውን ፡ ለመሻር ፡ ይችላሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፲፪፻፬ ። ባለመፈጸም ፡ ስለሚደረግ ፡ ቅጣት ።

(፩) ለዘመድ ፡ ዳኝነት ፡ ስምምነት ፡ ካደረጉት ፡ አንዱ ፡ ወገን ፡ በዚሁ ፡ ስምምነት ፡ ውስጥ ፡ ለተመለከተ ፡ ክርክር ፡ ወደ ፡ ዳኞች ፡ የሄደ ፤ ወይም ፡ የዘመድ ፡ ዳኝነን ፡ ለማደራጀት ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑትን ፡ ተግባሮች ፡ ለመፈጸም ፡ እንቢ ፡ ያለ ፤ ወይም ፡ በዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ስምምነት ፡ የተያዝኩ ፡ አይደለሁም ፡ ባይ ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ሌላው ፡ ወገን ፡ እንደ ፡ መረጠው ፡ በዘመድ ፡ ዳኝነት ፡ የተ ደረገውን ፡ ስምምነት ፡ እንዲፈጸም ፡ ለማስገደድ ፡ ወይም ፡ በተለይ ፡ ለተነ ሣው ፡ ክርክር ፡ ስምምነቱ ፡ ቀሪ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ለመቍጠር ፡ ይችላል ።

(፪) አንዱ ፡ ወገን ፡ ስለ ፡ አንድ ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ስምምነት ፡ አንድ፡የአጠባበቅ ፡ ጥንቃቄ ፡ ዳኞችን ፡ ለመጠየቅ ፡ ያደረገው ፡ ተግባር ፡ የዚህን ፡ ስምምነት ፡ ቀሪነት ፡ አያስከትልም ።

ቍ ፡ ፫፻፲፪፻፭ ። ወደ ፡ ሥነ ፡ ሥርዐቱ ፡ ሕግ ፡ ስለ፡መምራት ።

(፩) የዘመድ ፡ ዳኝነት ፡ የሚከተለው ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ሕግ ፡ ተደንግጓል ።

(፪) እንዲሁም ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ውሳኔ ፡ አፈጻጸምን ፡ ወይም ፡ ለዚሁ ፡ ውሳኔ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆኑ ፡ አቤቱታዎችን ፡ ለሚመለከቱ ፡ ነገሮችም ፡ ይኸው ፡ ሕግ ፡ ተፈጸሚ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፫፻፲፪፻፮ ። የዘመድ ፡ ዳኝነት፡አሠራር ።

በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ «የዘመድ ፡ ዳኛ ፡ ስምምነት» ፡ «ወይም» ፡ የተዋዋዮቹ ፡ ስም ምነት ፡ የተባሉት ፡ ቃሎች ፡ ተዋዋዮቹ ፡ ለመጥቀስ ፡ የፈለጉትን ፡ የዘመድ ፡ ዳኛ፡ አሠራር ፡ ድንጋጌዎችን ፡ ይጠቀልላሉ ።

አንቀጽ ፡ ፭፭ ፡

በቀድሞው ፡ ሕግና ፡ በዚህ ፡ በአሁኑ ፡ ሕግ ፡ መካከል ፡ ስላለው ፡ ግንኙነት ፡

ምዕራፍ ፡ ፩ ፡

ጠቅላላ ፡ ድንጋጌዎች ፡

ቍ ፡ ፫፻፲፫፻፯፮ ፡ የተሻሩት ፡ የቀድሞ ፡ ሕጎች ፡

(፩) ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ በዚህ ፡ በፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ለተመለከቱት ፡ ጕዳዮች ፤ ከዚህ ፡ በፊት ፡ በልማድ ፡ ወይም ፡ ተጽፈው ይሠራባቸው ፡ የነበሩት ፡ ደንቦች ፡ ሁሉ ፡ ይህ ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ተተካ ፡ ተሽረዋል ፡

(፪) በተለይም ፡

ሀ) የካቲት ፡ ፭፩ ፡ ቀን ፡ ፲፱፻፭፬ ዓ ፡ ም ፡ የይርጋ ፡ ሕግ ፡

ለ) የ፲፱፻፲፯ ፡ ዓ ም ፡ የብድር ፡ ሕግ ፤ ተሽረዋል ፡

ቍ ፡ ፫፻፲፫፻፯፮ ፡ በተሻሩት ፡ ሕጎች ፡ መሠረት ፡ ተገኝተው ፡ ለነበሩት ፡ መብቶች ፡

(፩) ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ የነበሩትን ፡ ሕጋዊ ፡ ሁኔታዎችን ፡ ለማስገኘት ፡ አዲሱ ፡ ሕግ ፡ የሚጠይቃቸው ፡ አቋሞች ፡ ከዱሮው ፡ የተለዩ ፡ ቢሆኑም ፡ እንኳ ፤ በተሻረው ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ተገኝተው ፡ የነበሩት ፡ ሕጋውያን ፡ ሁኔታዎች ፡ ሁሉ ፡ እንደ ፡ ተጠበቁ ፡ ናቸው ፡

(፪) ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ በተሻረው ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ተገኝተው ፡ የነበሩት ፡ ሕጋውያን ፡ ሁኔታዎች ፡ ያስገኟቸውን ፡ ውጤቶች ፡ ይህ ፡ ሕግ ፡ አይለውጣቸውም ፡

ቍ ፡ ፫፻፲፫፻፯፯ ፡ በከፊል ፡ ስለ ፡ ተፈጸመ ፡ ሕጋዊ ፡ ሁኔታ ፡

(፩) ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ ሕጋዊ ፡ ሁኔታን ፡ የሚያስገኙ ፡ አቋሞች ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ጊዜ ፡ ለመገኘት ፡ የሚችሉ ፡ ወይም ፡ የሚያስፈልጉ ፡ ሲሆኑ ፤ ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ በከፊል ፡ ሳይፈጸም ፡ በቀረው ፡ ሕጋዊ ፡ ሁኔታ ፡ ብቻ ፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ፡

(፪) ይህንኑ ፡ ሁኔታ ፡ በሚመለከት ፡ ጕዳይ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ሕጋዊ ፡ ሁኔታ ፡ ለማስገኘት ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ተጨማሪ ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ ይህ ፡ ሕግ ፡ ሊመራ ፡ ይችላል ፡

ቍ ፡ ፫፻፲፫፻፱ ፡ የጊዜውን ፡ ውሳኔ ፡ ስለግሻሻል ፡

(፩) ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ በሕግ ፡ ተወስኖ ፡ የነበረው ፡ ያለቀው ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ እንደ ፡ ጸና ፡ ይቈጠራል ፡

(፱) ይህ ፡ ሕግ ፡ የጊዜን ፡ ውሳኔ ፡ የሚያራዝም ፡ ሲሆን ፡ የዚህ ፡ ሕግ ፡ ድንጋጌ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ፤ ስለ ፡ ሆነም ፡ ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጸናቱ ፡ በፊት ፡ ያለፈው ፡ ጊዜ ፡ መቀነስ ፡ ይገባዋል ።

(፲) ይህ ፡ ሕግ ፡ የጊዜን ፡ ውሳኔ ፡ የሚያሳጥር ፡ ሲሆን ፡ ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጸናቱ ፡ በፊት ፡ ያለፈው ፡ ጊዜ ፡ እየተቈጠረ ፡ በድሮው ፡ ሕግ ፡ የተወሰነው ፡ የጊዜ ፡ ውሳኔ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፺፩ ። ሕጋዊ ፡ ሁኔታ ፡ ስለሚያስከትለው ፡ ውጤት።

(፩) ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ ይህ ፡ ሕግ ፡ ለሚወሰነው ፡ ከውል ፡ ውጭ ፡ ለሆነው ፡ ሕጋዊ ፡ ሁኔታ ፡ የሚያስከትለውን ፡ ውጤት ፡ ሕጉ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ከመዋሉ ፡ በፊት ፡ ለተገኙት ፡ ሕጋውያን ፡ ሁኔታዎች ፡ ወዲያ ውኑ ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናል ።

(፪) ይህ ፡ ሕግ ፡ በጸናበት ፡ ጊዜ ፡ ዘመኑ ፡ ያላለቀለት ፡ ውል ፡ በማታለል ፡ በጎይል ፡ ዐይነት ፡ የተደረገ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ በተወሰነው ፡ ጊዜና ፡ ሁኔታ ፡ እንዲፈርስ ፡ ካልተጠየቀ ፡ በቀር ፡ ውሉ ፡ በተደረገበት ፡ በቀድሞው ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

ልዩ ፡ ድንጋጌ ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፺፪ ። ችሎታን ፡ ስለ፡ ማጥበብ ።

ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ ችሎታን ፡ የሚመለከቱ ፡ ስምምነቶች ፡ በቍ. ፪፻፭ ፡ መሠረት ፡ ተፈጻሚ ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፺፫ ። ችሎታ ፡ ስለሌላቸው ፡ ሰዎች ፡ ጥበቃ ።

ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ ተመርጠው ፡ ሥራ ፡ የጀመሩ ፡ አሳዳሪዎች ፤ ሞግዚቶች ፤ ምትክ ፡ ሞግዚቶች ፡ ወይም ፡ ረዳት ፡ ሞግዚቶች ፡ ሁሉ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ለዚህ ፡ ሥራ ፡ ለመመረጥ ፡ የማይችሉ ፡ ቢሆኑም ፡ እንኳ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ እንደ ፡ ተመረጡ ፡ ተቈጥረው ፡ ሥራቸውን ፡ መቀጠል ፡ ይችላሉ ፤ በዚህ ፡ ሕግ ፡ የተሰጣቸውንም ፡ ተግባር ፡ መፈጸም ፡ አለባቸው ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፺፬ ። ስለ ፡ ውርስ ፡ (፩) ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ ስለ ፡ ተጀመረ ፡ ውርስ ።

ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ የተጀመረው ፡ ውርስ ፡ የሚተላለፈውና ፡ ሒሳቡ ፡ የሚጣራው ፡ በቀድሞው ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፺፭ ። (፩) ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ ስለ ፡ ተደረገ ፡ ኑዛዜ ።

ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ የተደረገ ፡ ኑዛዜ ፡ የሚጸናው ፡—

ሀ) በተሻረው ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ የሚጸና ፡ የሆነ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፤ ወይም ፤

ለ/ ይህ ፡ ሕግ ፡ በሚጠይቀው ፡ ደንብ ፡ መሠረት ፡ የተደረገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ።

BACK

ቁ ፡ ፫፻፫፻፮ ፡ አትሞ ፡ የማውጣት ፡ ውል ፡

ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ የተፈጸመውን ፡ አትሞ ፡ የማውጣት ፡ ውል ፡ ሕጉ ፡ ከጸናበት ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ ሳይሞላ ፡ ደራሲው ፡ ውሉን ፡ ለማፍረስ ፡ አይችልም ፡

ቁ ፡ ፫፻፫፻፯ ፡ የአገልግሎት ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ መቍጠር ፡

ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ ሠራተኛው ፡ በአሠሪው ፡ ወይም ፡ በድርጅቱ ፡ ዘንድ ፡ የሠራበት ፡ ዘመን ፡ የሚቈጠርለት ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ ከአሠሪው ፡ ወይም ፡ ከድርጅቱ ፡ ዘንድ ፡ የቈየበት ፡ የአገልግሎት ፡ ዘመን ፡ ለዚህ ፡ ሕግ ፡ አፈጻጸም ፡ ይታሰብለታል ፡

አንቀጽ ፡ ፭፻ ፡

መሸጋገሪያ ፡ ሕግ ፡

ምዕራፍ ፡ ፩ ፡

ሰዎችንና ፡ ውርስን ፡ የሚመለከቱ ፡ ድንጋጌዎች ፡

ቁ ፡ ፫፻፫፻፰ ፡ ስለ ፡ ቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ አሰጣጥ (፩) ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ የተወለደ ፡ ሰው ፡

(፩) ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ የተወለደ ፡ ማናቸውም ፡ ሰው ፡ አንድ ፡ የቤተ ዘመድ ፡ ስም ፡ እንዲኖረው ፡ አይገደድም ፡

(፪) ይህ ፡ ሕግ ፡ ከመጽናቱ ፡ በፊት ፡ የተወለደ ፡ ሰው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ እንዲኖረው ፡ የፈለገ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ አድርጎ ፡ የሚይዘው ፡ የአባቱን ፡ ስም ፡ ነው ፤ ስለ ፡ ሆነም ፡ ይህ ፡ ሕግ ፡ በሚጸናበት ፡ ጊዜ ፡ ከቤተ ፡ ዘመዶቹ ፡ ሁለት ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ትውልዶች ፡ በሕይወት ፡ ያሉ ፡ ሲሆን ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ ለማግኘት ፡ የሚፈልገው ፡ ሰው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ አድርጎ ፡ የሚይዘው ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ከሚቈጠሩ ፡ ወላጆች ፡ በዕድሜ ፡ ታላቅ ፡ የሆነውን ፡ ወላጅ ፡ ስም ፡ ነው ፡

(፫) አባቱ ፡ የተካደ ፡ ያልታወቀ ፡ ሰው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ አድርጎ ፡ የሚይዘው ፡ የእናቱን ፡ አባት ፡ ስም ፡ ነው ፡

ቁ ፡ ፫፻፫፻፱ ፡ (፪) ይህ ፡ ሕግ ፡ ከጸና ፡ በኋላ ፡ የተወለደ ፡ ሰው ፡

(፩) ይህ ፡ ሕግ ፡ ከጸና ፡ በኋላ ፡ የሚወለድ ፡ ውሉ ፡ አንድ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ መያዝ ፡ አለበት ፡

(፪) ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፉት ፡ ድንጋጌዎች ፡ መሠረት ፡ ልጁ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ የሌለው ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ አድርጎ ፡ የሚይዘው ፡ የአባቱን ፡ ስም ፡ ነው ።

(፫) የተካደ ፡ ወይም ፡ አባቱ ፡ ያልታወቀ ፡ ልጅ ፡ ሲሆን ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ አድርጎ ፡ የሚይዘው ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ እንዳላት ፡ የእናቱን ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ስም ፡ ወይም ፡ የእናቱን ፡ አባት ፡ ስም ፡ ነው ።

ቍ ፡ ፫፸፫፻፷፮ ። ውጤት ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተመለከቱት ፡ ሁለት ፡ ቍጥሮች ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ለሚውሉበት፡ ጕዳይ ፡ በዚሁ፡ መሠረት ፡ የተሰጠ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ስም ፡ ሁሉ ፡ በቀጥታ ፡ መሥመር ፡ ለዚሁ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ ፡ ተወላጅ ፡ ለሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ሁሉ ፡ የቤተ ፡ ዘመድ መጠሪያ ፡ ስም ፡ ሆኖ ፡ ይኖራል ።

ቍ ፡ ፫፸፫፻፷፯ ። ስለ ፡ ክብር ፡ መዝገቦች ።

(፩) በሥራ ፡ ላይ ፡ የሚውልበት ፡ ቀን ፡ ተወስኖ ፡ በነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ ታውጆ ፡ ካልወጣ ፡ በቀር፡ በቍ ፡ ፯፮ ፤ እስከ፡ ፱፭ ፤ በቍ ፤ ፱፯ ፡ እስከ ፡ ፫ ፤ በቍ ፡ ፫፱ ፡ እስከ ፫፯ ፤ በቍ ፤ ፫፱ ፡ እስከ ፡ ፭፻፵፭ ፡ እና ፡ በቍጥር ፡ ፭፻፵፫ ፡ እስከ ፡ ፭፻፶፫ ፡ የተገለጹት ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ አይሆኑም ።

(፪) ከዚህ ፡ በላይ፡ ባለው ፡ በንኡስ ፡ ቍጥር፡ (፩) ፡ የተጠቀሱት፡ ቍጥሮች ፡ እስከሚጸኑበት ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ ልደትን ፤ ጋብቻን ፤ ሞትን ፡ የሚገልጽ ፡ ማስረጃ ፡ የሚቀርበው ፡ በቍ ፤ ፭፻፶፯ ፡ እስከ ፡ ፭፻፶፫ ፡ በተመለከተው፡ መሠረት ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ሕግ ፡ በቍ ፡ ፭፻፶፯ ፡ ን/ ቍ/ (፩) ፡ የሰገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ የመረጣቸው ፡ ሰዎች ፡ ያዘጋጁትን ፡ የታወቀውን ፡ ጽሑፍ ፡ በማቅረብ ፡ ነው ።

(፫) በንኡስ ፡ ቍ ፡ (፩) ፡ የተመለከተው ፡ ቃል ፡ ቢኖርም ፡ እንኳ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ በቍ/ ፭፻፶፩ ፡ እስከ፡ ፭፻፶፫ ፡ የተመለከቱት፡ ድንጋጌዎች፡ በተመሳሳይነት ፡ ለታወቁ ፡ ጽሑፎች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፫፸፫፻፷፰ ። የማኅበሮች ፡ ጽ/ ቤት ።

በዚህ ፡ ሕግ ፡ ለማኅበሮች፡ መመዝገቢያ፡ ጽሕፈት ፡ ቤቶች ፡ የተሰጠው ፡ ሥልጣንና ፡ ተግባር ፡ እንዚሁ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤቶች ፡ እስኪቋቋሙ ፡ ድረስ ፡ ሥራውን፡ በአገር ፡ ግዛት ፡ ሚኒስቴር ፡ ይመራል ።

ምዕራፍ ፪ ።

ስለ ፡ ንብረትና ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ማድረግን ፡ የሚመለከቱ ፡ ድንጋጌዎች ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፫ ። ስለ ፡ ማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ መዝገብ ።

(፩) በዚህ ፡ ሕግ ፡ በአንቀጽ ፡ ፀሥር ፡ ስለ ፡ ማይንቀሳቀሱ ፡ ንብረቶች ፡ መዝገብ ፡ የተመለከተው ፡ ሕግ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ የሚውልበት ፡ ቀን ፡ በንጉሠ ፡ ነገሥታዊ ፡ ድንጋጌ ፡ (ትእዛዝ) ፡ ተወስኖ ፡ በነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ እስኪታወጅ ፡ ድረስ ፡ ተፈጻሚ ፡ አይሆንም ።

(፪) የአንቀጽ ፡ ፀሥር ፡ ድንጋጌ ፡ የሚጸናበት ፡ ቀን ፡ እስኪወሰን ፡ ድረስ ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ በተመለከቱት ፡ ቍጥሮች ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ ድጋንጌዎች ፡ ይሠራባቸዋል ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፫፩ ። ባለሀብትነትን ፡ ስለ ፡ ማስተላለፍና ፡ ስለ ፡ ማስቀረት ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረትን ፡ ባለሀብትነት ፡ ለማስተላለፍ ፡ ወይም ፡ ለማስቀረት ፡ መፈጸም ፡ ያለባቸው ፡ ልማዳዊ ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፫፪ ። በንብረት ፡ ላይ ፡ ስለሚሰጥ ፡ አገልግሎትና ፡ የባለሀብትነትን ፡ መብት ፡ ስለ ፡ መቀነስ ።

በመሬት ፡ ላይ ፡ ያገልግሎት ፡ መብትን ፡ ወይም ፡ ለመሸጥ ፡ ቃል ፡ መግባትን ፡ ወይም ፡ ለመግዛት ፡ የቀደምትነት ፡ መብትን ፡ ወይም ፡ ንብረት ፡ እንዳይያዝ ፤ እን ዳይሸጥ ፤ እንዳይለወጥ ፤ የሚያደርጉት ፡ ስምምነቶች ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖችን ፡ መቃ ወሚያ ፡ እንዲሆኑ ፡ መፈጸም ፡ ያለባቸው ፡ ሥርዐቶችን ፡ የሚመለከቱ ፡ ልማዳ ዊ ፡ ያን ፡ ደንቦች ፡ ተፈጻሚዎች ፡ ይሆናሉ ።

ቍ ፡ ፫፻፫፻፫፫ ። የሻጭ ፡ ግዴታዎች ።

(፩) በዚህ ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ ሦስተኛ ፡ ወገንን ፡ መቃወሚያ ፡ ለመሆን ፡ እንዲችል ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ መመዝገብ ፡ የሚያስፈልገውንና ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ባለሀብትነት ፡ መብት ፡ የሚቀንሰውን ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ የማይንቀሳቀሰውን ፡ ንብረት ፡ ሻጭ ፡ ማስታወቅ ፡ አለበት ።

(፪) በተሸጠው ፡ በማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ በግልጽ ፡ የሚታየውን ፡ በመሬት ፡ ላይ ፡ የአገልግሎት ፡ መብት ፡ መኖሩን ፡ ሻጭ ፡ ለገዥ ፡ እንዲያስታውቅ ፡ አይገደድም ።

(ፐ) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ ማይንቀሳቀሰው ፡ ንብረት ፡ ያደረገው ፣ ስምምነት ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ በማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መዝገብ ፡ መመዝገብ ፡ ያለ በት ፡ ሲሆን ፡ በዚህ፡ ቍጥር ፡ መሠረት ፡ ሻጭ ፡ ማድረግ ፡ የሚገባውን ፡ እሱም፡ ማድረግ ፡ ይገባዋል ።

ቍ ፡ ፫፯፪፭፯ ። ስለ ፡ ማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ።

የማይንቀሳቀስ ፡ ንብረት ፡ መያዣ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖችን ፡ መቃወሚያ ፡ እንዲ ሆን ፡ መፈጸም ፡ የሚገባቸው ፡ ልማዳዊ ፡ ደንቦች ፡ ይወሰባቸዋል ።

ገጽ ፣ ፪፻፻፫ ፣ ቍ ፣ ሺ፻፻፯ ፣ ን ፣ ቍ ፣ (፩) “ ከዚህ ፣ በታች ” ፣ የሚለው ፣ ከዚህ ፣ በላይ ፣ ተብሎ ፣ ይነበብ ።

ገጽ ፣ ፪፻፷ ፣ የክፍል ፣ ፫ ፣ አርእስት ፣ ስለ ፣ ውሃዎች ፣ ባለሀብት ፣ የሚለው ፣ ስለውሃዎች ፣ ባለሀብትነትና ” ፣ ተብሎ ፣ ይነበብ ።

ገጽ ፣ ፪፻፸፱ ፣ ቍ ፣ ሺ፬፻፱ ፣ ን ፣ ቍ ፣ (፪) የፍትሐ ፣ ብሔር ፣ ሕግ ፣ የሚለው ፣ በዚህ ፣ ሕግ ” ፣ ተብሎ ፣ ይነበብ ። ቀጥሎም ፣ “ አላገባብ ፣ ስለመበልጸግ ፣ “ የሚ ለው ፣ “ ፣ ለሕዝብ ፣ አገልግሎት ፣ ጥቅም ፣ ንብረትን ፣ ስለማስለቀቅ ፣ ጉዳይ ፣ ስለዋጋ ፣ አወሳሰን ” . . . ተብሎ ፣ ይነበብ ።

ገጽ ፣ ፫፻፵፰ ፣ ክፍል ፣ ፫ኛ ፣ “ የሚለው ፣ ክፍል ፣ ፫ ፣ ተብሎ ፣ ይነበብ ።

ገጽ ፣ ፬፻፫፱ ፣ ክፍል ፣ ፪ ፣ ስለሙሉ ፣ አፈጻጸም ፣ “ ከሚለው ፣ ቀጥሎ ” ፣ ንኡስ ፣ ክፍል ፣ ፩ ፣ ጠቅላላ ፣ ድንጋጌዎች ፣ “ እንዲሁም ፣ የቍ ፣ ፻ሺ፪፻፫፫ ፫ ፣ አርእስት ፣ “ መሠ ረቱ ” ፣ ተብሎ ፣ ይነበብ ።

ገጽ ፣ ፭፻፲ ፣ ንኡስ ፣ ክፍል ፣ ፯ ፣ የሚለው ፣ ንኡስ ፣ ክፍል ፣ ፭ ፣ ተብሎ ፣ ይነበብ ።

ገጽ ፣ ፭፻፳፱ ፣ ንኡስ ፣ ክፍል ፣ ፪ ፣ የሚለው ፣ ክፍል ፣ ፪ ፣ ተብሎ ፣ ይነበብ ።

ገጽ ፣ ፭፻፶፪ ፣ ፪ ፣ የመከታተል ፣ መብት ፣ የሚለው ፣ “ ክፍል ፣ ፪ ፣ ” የመከታተል ፣ መ ብት ፣ ተብሎ ፣ ይነበብ ።

ገጽ ፣ ፭፻፫፪ ፣ ክፍል ፣ ፪ ፣ . . . “ ስለሚያስከትሰው ፣ ” የሚለው ፣ ስለሚያስከትለው ’ ተብሎ ፣ ይነበብ ።

ገጽ ፣ ፫፻፻፱ ፣ ከቍጥር ፣ ሺ፭፻፻፭ ፣ በታች ፣ ምዕራፍ ፣ ፭ ።

ስለብዙዎች ፣ ባለዕዳዎች ፣ ወይም ፣ ባለገንዘቦች ፣ የሚል ፣ ቃል ፣ ተጨምሯል ።

ገጽ ፣ ፫፻፫፭ ፣ የቍ ፣ ሺ፯፻፻፭ ፣ ን ፣ ቍ ፣ ፫ ፣ የሺ፯፻፻፯ ፣ ን ፣ ቍ ፣ ፪ ፣ ሆኖ ፣ ይነበብ ።

ገጽ ፣ ፬፻፻ ፣ የቍ ፣ ፻ሺ፻፵፭ ፣ (፪) ጥቅስ ፣ ቍ ፣ ሺ፬፻፻፫ ።

ገጽ ፣ ፭፻፻፪ ፣ ከቍ ፣ ፫ሺ፹፬ ፣ በላይ ፣ “ ክፍል ፣ ” የተባለው ፣ “ ንኡስ ፣ ክፍል ፣ ” ተብሎ ፣ ይነበብ ።

ገጽ ፣ ፬፻፻፬ ፣ ቍ ፣ ፻ሺ፫፻፻፪ ፣ የቍጥር ፣ ፻ሺ፫፻፻፫ ፣ ን ፣ ቍ ፣ ፫ ፣ የቍጥር ፣ ፻ሺ ፫፻፻፬ ፣ ንኡስ ፣ ቍጥር ፣ ፫ ፣ ሆኖ ፣ ይነበብ ።

ገጽ ፣ ፬፻፻፭ ፣ ቍ ፣ ፻ሺ፫፻፻፫ ፣ ንኡስ ፣ ቍ ፣ ፪ ፣ እና ፣ ፫ ፣ ይሠረዝና ፣ ቀጥሎ ፣ ባለው ፣ ቃል ፣ ይተካ ።

(፪) ከተሸጠው ፣ ነገር ፣ ገዢው ፣ አንዱን ፣ ክፍል ፣ ሳይረከብ ፣ በሚዘገይበት ፣ ጊዜ ፣ የጐደለውኝ ፣ ነገር ፣ ከጊዜ ፣ በኋላ ፣ ቢሰጠውም ፣ እንኳ ፣ የተሸጠውን ፣ ነገር ፣ በሙሉ ፣ ስለ ፣ መረከብ ፣ የተሰጠው ፣ ጊዜ ፣ በጥብቅ ፣ የተወሰነ ፣ ሲሆን ፣ ገዢው ፣ ውሉ ፣ በሙሉ ፣ እንዲፈርስ ፣ ለመጠየቅ ፣ ይችላል ።

(፫) ገዢው ፣ ውሉ ፣ በሙሉ ፣ እንዲፈርስ ፣ ለመጠየቅ ፣ ወይም ፣ ለማስታወቅ ፣ መብቱ ፣ የማይ ፈቅድለት ፣ ሲሆን ፣ ውሉ ፣ በከፊል ፣ እንዲፈርስ ፣ ለመጠየቅ ፣ ወይም ፣ ለማስታወቅ ፣ የሚ ገባው ፣ ሆኖ ፣ የተረከበውን ፣ ነገር ፣ የመጠኑን ፣ ግምት ፣ ዋጋ ፣ ብቻ ፣ ለመክፈል ፣ ይችላል ።

BACK

ገጽ ፡ ፪፭ ፡ ቍ ፡ ፭ ፪፭፬ ፡ (ይ) ን ፡ ቍ ፡ (፩) በሁለተኛው ፡ መሥመር ፡ “ ታላቅ ፡ ወን ድም ” ፡ ከሚለው ፡ ቀጥሎ ፡ “ ወይም ፡ ታላቅ ፡ እኅት ” ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ ተሠርዞዋል ።

ገጽ ፡ ፪፭፬ ፡ ቍ ፡ ፭ ፪፱፰ ፡ በፍርድ ፡ የተከለከለ ፡ ሰው ፡ የጋብቻ ፡ ውል ፡ ሊፈጽም ፡ የሚ ችልበት ፡ ሁኔታ ፡ በዚህ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ሰዎች ፡ ችሎታ ፡ በተነገረው ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ ተመልክቷል ። (ቍ ፡ ፪፭፬፱) ፡ ተብሎ ፡ ይነበብ ።

ገጽ ፡ ፪፭፩ ፡ ቍ ፡ ፯ ፪፻፲፱ ፡ ን ፡ ቍ ፡ (፪) “ ከዐሥራ ፡ አምስት ፡ ” የተባለው ፡“ ከዐሥራ ፡ ስምንት ፡ ተብሎ ፡ ይነበብ ።

ገጽ ፡ ፪፭፱ ፡ ቍ ፡ ፯ ፪፻፫ ፡ በ (ሀ) ፊደል ፡ ቍ ፡ ፪፭፭ ፡ የተባለው ፡ ቍ ፡ ፪፭፯ ፡ ተብሎ ፡ ይነበብ ።

ገጽ ፡ ፪፭፯ ፡ ቍ ፡ ፯ ፪፻፹፯ ፡“ የተባለው ፡ ቍ ፡ ፯ ፪፻፯፩ ፡ ተብሎ ፡ ይነበብ ።

በዚሁ ፡ ገጽ ፡ ቍ ፡“ ፯ ፪፻፹፯ ” ፡ የተባለው ፡ ቍ ፡“ ፯ ፪፻፹፯ ” ፡ ተብሎ ፡ ይነበብ ።

» ቍ ፡“ ፯ ፪፻፹፰ ” ፡ የተባለው ፡ ቍ ፡“ ፯ ፪፻፹፯ ” ፡ ተብሎ ፡ ይነበብ ።

» » ቍ ፡“ ፯ ፪፻፹፱ ” ፡ የተባለው ፡ ቍ ፡“ ፯ ፪፻፹፰ ” ፡ ተብሎ ፡ ይነበብ ።

» » ቍ ፡“ ፯ ፪፻፺ ” ፡ የተባለው ፡ ቍ ፡“ ፯ ፪፻፹፱ ” ፡ ተብሎ ፡ ይነበብ ።

ቍ ፡“ ፯ ፪፻፺፩ ” ፡ የተባለው ፡ ቍ ፡“ ፯ ፪፻፺ ” ፡ ተብሎ ፡ ይነበብ ።

ገጽ ፡ ፪፰፰ ፡ ቍ ፡ ፯ ፪፻፺፯ ፡ ን ፡ ቍ ፡ (፱) “ በጉዲፈቻው ፡ ልጅና ፡ በጉዲፈቻ ፡ አድራ ጊው ” ፡ ከሚለው ፡ ቃል ፡ ቀጥሎ ፡“ በጉዲፈቻ ፡ ተደራጊውም ” ፡ የሚል ፡ ቃል ፡ ተጨምሮ ፡ ይነበብ ።

ገጽ ፡ ፪፰፰ ፡ ቍ ፡ ፯ ፪፻፺፯ ፡ ን ፡ ቍ ፡ (፱) ከባልና ፡ ከሚስት ፡ አንዱ ፡ አካለ ፡ መጠን ፡ ያደረሰ ፡ ከሆነ ፡ ይበቃል ፡ ተብሎ ፡ ይነበብ ።

ገጽ ፡ ፪፰፱ ፡ ቍ ፡ ፰ ፪፱፩ ፡“ አንድ ፡ ሰው ፡ ለብዙ ፡ ሰዎች ፡ የጉዲፈቻ ፡ ልጅ ፡ ለመሆን ፡ አይችልም ። ነገር ፡ ግን ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡ የሆኑ ፡እንደ ፡ ሆነ ፡ እንደ ፡ አባትና ፡ እንደ ፡ እናት ፡ ተቈጥረው ፡ ለሁለቱ ፡ ብቻ ፡ የጉዲፈቻ ፡ ልጅ ፡ ለመሆን ፡ ይች ላል ” ተብሎ ፡ ይነበብ ።

ገጽ ፡ ፪፱፩ ፡ ቍ ፡ ፰ ፪፻፲፯ ። ን ፡ ቍ ፡ (፫) “ ውዝፎችን ” ፡ የሚለው ፡ ገንዘቦችን ፡ ተብሎ ፡ ይነበብ ።

ገጽ ፡ ፪፱፩ ፡ ቍ ፡ ፰ ፪፻፲፯ ፡ ን ፡ ቍ ፡ (፪) ቀለብ ፡ ተቀባዩ ፡ከሚለው ፡ ቀጥሎ ፡“ ውዝፉ ” የሚለው ፡“ ገንዘቡ ” ፡ ተብሎ ፡ ይነበብ ። ቀጥሎም ፡ ማናቸውም ፡“ ውዝፍ ” የሚለው ፡ ገንዘብ ፡ ተብሎ ፡ ይነበብ ።

ገጽ ፡ ፪፻፫ ፡ ቍ ፡ ፭ ፪፻፭፱ ፡ ተወስኗል ፡ ከሚለው ፡ ቃል ፡ ቀጥሎ ፡ ”የሚለው“ ” የሚ ባለው ፡ ተብሎ ፡ ይነበብ ። ቀጥሎም ፡ « ለው » የሚል ፡ ቃል ፡ ተሠርዟል ።

ገጽ ፡ ፪፻፲፭ ፡ ከቍ ፡ ሺ፴ ፡ ቀጥሎ ፡ ያለው ፡ ቍ ፡“ ሺ፴፭ ” ተብሎ ፡ ይነበብ ።

ገጽ ፡ ፪፻፵፯ ፡ ቍ ፡ ሺ፪፭፯ ፡ ን ፡ ቍ ፡ (፪) ተሠርዞዋል ።

BACK

ገጽ ፤ ፻፷፩ ፤ ቍ ፤ ፯፻፻፷፩ ፤ (፩) “ልጁ ፤ የተወለደው ፤ ጋብቻው ፤ ከፈረሰ ፤ ወይም ፤ የግ
ብረ ፤ ሥጋ ፤ ግንኙነት ፤ ከቀረ ፤ በኋላ ፤ ከ፪፻፤ ፤ ቀን ፤ በላይ ፤ ቈይቶ. . . ” የሚ
ለው ፤ ቀርቶ ፤ “ልጁ ፤ የተወለደው ፤ ጋብቻው ፤ ከተፈጸመ ፤ ወይም ፤ የግብረ ፤
ሥጋ ፤ ግንኙነት ፤ ከተጀመረ ፤ አንሥቶ ፤ በ፪፻፤ ፤ ቀን ፤ ውስጥ . . . ” የሚል ፤
ቃል ፤ ተተክቶ ፤ የቀረው ፤ እንዳለ ፤ ይነበብ ።